Bundel - Commissie Leefomgeving van 19 januari 2026

Agenda bijlagen

Spreektijd 3 uur
Beantwoording technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026
Agenda Commissie Leefomgeving 19 januari 2026 - vastgesteld
Verslag commissie Leefomgeving 19 januari 2026 - vastgesteld

Woensdag 21 januari 2026 19.30-21.00 uur (Statenzaal): Toelichting gezamenlijk onderzoek naar OD IJmond van Randstedelijke Rekenkamer en gemeentelijke Rekenkamers

0 18.30-19.30 uur Toelichting op Wijmond rapport

1 Opening en mededelingen

2 20:00 - Inspreekhalfuur

3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen

Agenda commissie Leefomgeving 19 januari 2026 (3)
Concept verslag Commissie_Leefomgeving 24 november 2025 - gewijzigd
Openstaande moties commissie Leefomgeving 19 januari 2026
Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

3.a Planningsoverzicht

Planningsoverzicht commissie Leefomgeving 19 januari 2026

4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden

Toelichting:
De agendacommissie heeft dit punt aan alle commissieagenda's toegevoegd. Naast terugkoppeling door externe vertegenwoordigers vanuit PS (voor deze commissie geen) geeft het punt ruimte aan GS leden om een korte terugkoppeling te geven over de activiteiten rond verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden.

5 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

Rondvraag PvdD over Tussentijds advies commissie mer Heraclessplan Tata aan gedeputeerde Olthof

6 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (eigenaarschap Omgevingsdiensten)

7 B-agenda Klimaat en Energie

7.a 20:30 - C- NAAR B-VERZOEK D66 - ag.p. 11g Definitief regioadvies programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

C naar B verzoek D66 ag.p. 11g Definitief regioadvies pVAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord
Brief aan PS over regioadvies pVAWOZ en 380kV NNHN

7.b 21:00 - Afdoeningsvoorstellen moties Regionale Energiestrategieën (RES)

7.b.1 DOORGESCHOVEN VAN 24-11-2025: Afdoeningsvoorstel verzameling RES-moties

Toelichting:
Gedeputeerde Staten besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd.
Behandelvoorstel:
De commissieleden kunnen bijgaande stukken desgewenst met elkaar en gedeputeerde bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of zij de volgende moties als afgedaan beschouwt: M6-2025, M151-2024, M127-2021, M108-2021, M106-2021, M104-2021, M24-2021, M135-2020 en M125-2020

Brief aan PS over afhandeling moties RES
Afhandeling moties RES
M125-2020 AANGENOMEN - PvdD - Motie Koppel biodiversiteit aan de energietransitie
M135-2020 AANGENOMEN - D66 PvdA VVD - Motie bij concept RESsen over burgerparticipatie

M24-2021 AANGENOMEN - DENK JA21 - Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines
M104-2021 AANGENOMEN - PvdD PvdA DENK - Motie RES: Meer initiërende rol provincie
M106-2021 AANGENOMEN - PvdD PvdA GL D66 DENK - Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer
M108-2021 AANGENOMEN - DENK PvdD - Motie Gesprekken tussen buurgemeenten
M127-2021 AANGENOMEN - VVD D66 PvdA DENK SP JA21 - Motie Windturbines en gemeentegrenzen
M151-2024 AANGENOMEN - VVD BBB - Motie Goede ruimtelijke kwaliteit opstellingen zonne-energie
M6-2025 AANGENOMEN - PvdD D66 Volt SP CU - Motie Voortgang gerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten

7.b.2 Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren
In de brief wordt verwezen naar bijlage 4. Dit is niet correct en moet bijlage 3 zijn.
Brief aan PS over slimme oplossingen; zet in op versneld leren en voorstel tot afdoening Motie M102-2025
Bijlage 1 Motie Slimme oplossingen - zet in op versneld leren
Bijlage 2 Overzicht (on)opgeloste cases fiksers
Bijlage 3 Notitie terugblik en vervolg fiksers

7.b.3 Afdoeningsvoorstel moties regieroute
GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd.
Brief aan PS over afhandeling moties RES
Regieroute RES-en Noord-Holland
Bijlage regieroute moties
M11-2025 AANGENOMEN motie D66-Volt-PvdD - Pak meer regie bij de RES
M3-2025 AANGENOMEN motie D66 PvdD CU - Hoe versnellen wij de RES?
M230-2022 AANGENOMEN motie D66 GL CDA PvdA CU - RES versnelling

8 Rondvraag gedeputeerde Gielen (Klimaat en Energie)

9 Sluiting

10 C-agenda Gezondheid en Milieu

10.a Nieuwsbericht Oude ICL Fertilizers fabriek kan zo niet blijven draaien en Zienswijze Adem Vrij aan het IJ en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland
Nieuwsbericht Bewoners: Oude ICL Fertilizers fabriek kan zo niet blijven draaien
20251211_Zienswijze_AdemVrijahIJ_Milieufederatie_VergunningICL_web

10.b Rapport bestuurlijke verkenning Onno Hoes naar samenwerking omgevingsdiensten Noord-Holland
Het college van GS heeft de heer Onno Hoes opdracht gegeven te verkennen welke vormen van samenwerking tussen de Noord-Hollandse omgevingsdiensten haalbaar zijn en in hoeverre daar bestuurlijk draagvlak voor bestaat. GS hebben kennisgenomen van zijn rapport en gaan dit de komende periode bestuderen en met de VTH-stelselpartners onderzoeken hoe opvolging kan worden gegeven aan de aanbevelingen.
Brief aan PS over rapport Onno Hoes over samenwerking omgevingsdiensten in Noord-Holland
Rapport verkenning OD NH

10.c Beslissing op Bezwaar Lasten onder Dwangsom overschrijden emissiegrenswaarden KGF1 en 2 Tata Steel
Op 19 december 2024 zijn door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied twee lasten onder dwangsom aan Tata Steel opgelegd voor het overschrijden van emissiegrenswaarden bij de Kooks- en Gasfabriek 1 en 2. Tata Steel heeft hiertegen bezwaar gemaakt. Gedeputeerde Staten hebben naar aanleiding van dit bezwaar nu de beslissing op bezwaar genomen.
Brief aan PS over beslissing op bezwaar Lasten onder Dwangsom overschrijden emissiegrenswaarden KGF 1 en 2 Tata Steel

10.d Beslissing op bezwaar aanzeggingsbesluit Kooks- en Gasfabriek 2 Tata Steel
Brief aan PS over Beslissing op bezwaar aanzeggingsbesluit Kooks- en Gasfabriek 2 Tata Steel

10.e Overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's 2026 omgevingsdiensten

Ter besluitvorming liggen de overeenkomsten en de uitvoeringsprogramma's van drie omgevingsdiensten in Noord-Holland voor. Het uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) wordt later ter vaststelling voorgelegd omdat deze dienst de stukken niet tijdig heeft aangeleverd. In de overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's zijn op hoofdlijnen de taken weergegeven, die in 2026 door de omgevingsdiensten worden uitgevoerd en de vergoeding die de provincie hiervoor ter beschikking stelt.

Brief aan PS over Uitvoeringsprogramma's 2026 omgevingsdiensten
Toelichting Brief PS overeenkomsten en UPs 2026 omgevingsdiensten
Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst IJmond
Uitvoeringsprogramma 2026 OD NHN deel 1
Uitvoeringsprogramma 2026 OD NHN deel 2
Uitvoeringsprogramma 2026 OD NZKG

10.f Reactie motie gemeente Haarlemmermeer datacentrum

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van de raad van gemeente Haarlemmermeer op 20 november jl. is een motie aangenomen waarin zij verzoeken tot een tijdelijke bouwstop van het datacentrum AMS10 van EdgeConnex. De Provincie Noord-Holland is bevoegd gezag voor de vergunning en informeert de gemeente met dit besluit niet over te gaan tot een bouwstop voor deze inrichting.

Brief aan PS over toelichting op reactie motie gemeente Haarlemmermeer datacentrum

10.g Rapport Klaar voor de toekomst? Op weg naar een robuuste Omgevingsdienst IJmond

Begeleidende brief PS verzending rapport Omgevingsdienst IJmond_Geredigeerd
Deel 1 Bestuurlijke nota
Deel 2 Nota van bevindingen
Bijlage bij Deel 2 Deelnemers in beeld

10.h Persbericht en Milieueffectenrapportage Heracless- groen Staat Tata Steel Ijmuiden - Toetsingsadvies

Persbericht Commissie voor de Milieueffectenrapportage: Gevolgen Groen Staal plan Tata Steel op leefomgeving nog onvoldoende inzichtelijk
Milieueffectenrapportage Heracless- groen Staat Tata Steel Ijmuiden - Toestingsadvies

10.i Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek

De provincie Noord-Holland heeft haar uitvoerings- en handhavingstaken op het gebied van onder meer milieu, natuur en bodem gemandateerd aan de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Jaarlijks worden in de uitvoeringsprogramma's beschreven welke activiteiten door de omgevingsdiensten namens het college van Gedeputeerde Staten worden uitgevoerd en vastgelegd welke financiële afspraken daarover zijn gemaakt.

Brief aan PS over Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek
Toelichting Brief PS uitvoeringsprogramma 2026 OFGV
Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek

10.j Persbericht Nauerna NV Afvalzorg

20251218 Persbericht Nauerna NV Afvalzorg

10.k Voortgang vervolgacties voortkomend uit de Evaluatie provinciale luchtmeetnetten (Leefomgeving 19-01-2026)

Het RIVM heeft in onze opdracht in 2023-2024 een evaluatie uitgevoerd van de luchtmeetnetten van de Provincie Noord-Holland. Deze is eind 2024 opgeleverd, waarna PS door GS per brief geïnformeerd zijn over de uitkomsten en vervolgacties. In 2025 is inmiddels invulling gegeven aan diverse vervolgacties. PS worden door GS per brief geïnformeerd over de stand van zaken.

Brief aan PS over Voortgang vervolgacties voortkomend uit de Evaluatie provinciale luchtmeetnetten

10.l Jaarverslag eNosenetwerk 2024 (Leefomgeving 19-01-2026)

GS informeren PS over de inhoud van het door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied gepubliceerde Jaarverslag eNosenetwerk 2024. Daarnaast brengen GS PS op de hoogte van actualiteiten waar het eNosenetwerk een rol speelt.

Brief aan PS over Publicatie jaarverslag eNosenetwerk 2024, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

11 C-agenda Klimaat en Energie

11.a Inspraakreactie voornemen tot realisatie van windturbines langs het Amsterdam-Rijnkanaal bij Vreeland e.o.

Formele inspraakreactie voornemen tot realisatie van windturbines langs het Amsterdam-Rijnkanaal bij Vreeland e.o._Geredigeerd

11.b Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord- Holland-Noord

Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord- Holland-Noord

Begeleidende mail Regioadvies

11.c Brief Leefbaar Alkmaar Oproep Provinciale Staten Kies Trace langs A7

Brief Oproep Provinciale Staten Kies Trace langs A7_Geredigeerd

11.d Ingekomen brief Denk vooruit

Ingezonden brief Denkvooruit-_ Geredigeerd

Mail bij brief Netbeheerders denk vooruit_Geredigeerd

11.e Nieuwsbrief Energienieuws uit Noord-Holland 26-11

Nieuwsbrief Energienieuws uit Noord-Holland 26-11

11.f Ingekomen brief inzake keuze groene tracé via P15

Brief keuze groene tracé via P15 Klamer_Geredigeerd

11.g NAAR B-agenda (ag.p. 7a) Definitief regioadvies pVAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Het Rijk heeft de regio gevraagd een regioadvies uit te brengen over het programma VAWOZ en het project 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord. De provincie Noord-Holland heeft het proces, om samen met gemeenten en waterschappen tot een zo gezamenlijk mogelijk definitief regioadvies te komen, gecoördineerd. Het Rijk is bevoegd gezag. In 2026 besluit de ministerraad over het vaststellen van het programma VAWOZ. Ook neemt de Minister van KGG, in overeenstemming met de Minister van VRO, in dezelfde periode de Ontwerp-Voorkeursbeslissing over het project 380 kV NNHN. Het Rijk neemt het regioadvies mee bij de besluitvorming. Het regioadvies dient uiterlijk 19 december 2025 te worden toegestuurd naar de Minister.

Brief aan PS over regioadvies pVAWOZ en 380kV NNHN

11.h Expertpanel Klimaat

De provincie heeft het Reglement Expertpanel Klimaat Noord-Holland 2026 vastgesteld. Dit panel van experts brengt advies uit over het provinciale klimaatbeleid met het doel om het beleid beter aan te laten sluiten bij actuele ontwikkelingen in de maatschappij.

Brief aan PS over expertpanel Klimaat

Reglement Expertpanel Klimaat Noord-Holland 2026

11.i Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) advies ‘Eerlijk Verduurzamen: randvoorwaarden voor rechtvaardig beleid’ (C-agenda cie Leefomgeving 19-01-2026)

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) advies ‘Eerlijk Verduurzamen: randvoorwaarden voor rechtvaardig beleid’

12 C-agenda Algemeen

12.a Aanwijzen RTV NH als regionale publieke omroep voor de Provincie Noord-Holland voor de periode van 1 januari 2026 tot 1 januari 2031 (C-agenda cie Leefomgeving 19-01-2026)

Aanwijzen RTV NH als regionale publieke omroep voor de Provincie Noord-Holland voor de periode van 1 januari 2026 tot 1 januari 2031_Geredigeerd

Spreektijd Statencommissies (Presidium 3 februari 2025)

Verdeling per Fractie	**Zetels**	**Cie 3 uur**
VVD	**9**	11 min. (5+6)
BBB	**8**	11 min. (5+6)
PvdA	**7**	10 min. (5+5)
GroenLinks	**7**	10 min. (5+5)
D66	**4**	8min. (5+3)
PvdD	**4**	8 min. (5+3)
JA21	**3**	7 min. (5+2)
PVV	**3**	7 min. (5+2)
VOLT	**2**	6 min. (5+1)
CDA	**2**	6 min. (5+1)
Forum voor Democratie	**2**	6 min. (5+1)
SP	**2**	6 min. (5+1)
50PLUS	**1**	6 min. (5+1)
ChristenUnie	**1**	6 min. (5+1)
GS (25%)		*36 min.*

Technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026						
nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	PvdD	10.a	Olthof	Nieuwe vergunning ICL schiet te kort	1. In de U&H-brief van 2 oktober 2025 lezen we dat controlemetingen naar de uitstoot van zoutzuur in het najaar van 2025 plaatsvinden/-vonden. Op de website van de OD NZKG [1)] wordt – op 23 december 2025 – erover gesproken dat de resultaten 'binnenkort gepubliceerd worden'. Wanneer is die publicatie exact? 2. Is het standaard dat de publicatie zo laat na de metingen (van september/oktober) plaatsvindt? Zo ja, kunt u dit toelichten? Als dit niet standaard is, wat was dan de reden voor de vertraging? [1)] Updates ICL - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	1. Dat is niet precies te zeggen. De OD NZKG verwacht uiterlijk de week van 19 januari de rapporten beoordeeld te hebben en duidelijk te hebben of ICL aan de vergunning heeft voldaan bij de metingen. Daarna wordt ICL geïnformeerd en worden de rapporten gepubliceerd. 2. Bij de meetbureaus die er zijn is het heel erg druk, daarom duurt het opstellen van het rapport tegenwoordig 2-3 maanden. De OD NZKG moet deze dan ook nog beoordelen.
2	PvdD	10.c	Olthof	Tata Steel	Op 19 december ontving de OD NZKG een aanvraag van Tata Steel IJmuiden B.V. (zaaknummer OD2025-0043022)[2)] over het volgende onderwerp: "het wijzigen van de stofmonitoring van een continue meting naar een periodieke meting voor de batterijschoorstenen". Is de vergunningaanvraag in te zien? (Waar?)	Nee, de aanvraag wordt momenteel beoordeeld door de OD NZKG. Het (ontwerp)besluit wordt samen met de aanvraag gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl. We verwachten deze publicatie binnen enkele maanden. De doorlooptijd is onder meer afhankelijk van de technische complexiteit van de aanvraag en de verwachting dat aanvullende informatie nodig is van het bedrijf.

Technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026						
nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Zo nee, kunt u dit onderwerp toelichten? Bijvoorbeeld: a. Om welke batterijschoorstenen gaat het? b. Gaat het om metingen die Tata Steel zelf altijd doet of worden die in opdracht van c.q. door de omgevingsdienst uitgevoerd? c. Is het continue meten op dit moment een verplichting vanuit een huidige vergunning? d. Kan Tata via een vergunningaanvraag verzoeken om minder metingen? e. Op grond waarvan zou zo'n vergunningaanvraag gehonoreerd kunnen worden? Als u om bepaalde redenen niet heel specifiek kunt zijn, kunt u de vragen meer in z'n algemeenheid beantwoorden. [2)] Provinciaal blad 2025, 21847 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen).	a. De wijziging van stofmonitoring die Tata Steel heeft aangevraagd van een continue meting naar een periodieke meting voor de batterijschoorstenen, geldt voor beide Kooks- en Gasfabrieken 1 & 2 (KGF1 & KGF 2). Dus alle batterijschoorstenen. b. Het gaat om metingen die Tata Steel zelf moet uitvoeren als verplichting vanuit de vergunning. Dit om te monitoren dat het bedrijf aan de emissiegrenswaarden voldoet. c. Ja, deze verplichting is opgenomen in de huidige vergunning. d. Het staat bedrijven vrij om een aanvraag in te dienen, vervolgens wordt deze beoordeeld door de OD NZKG. De emissiegrenswaarde waar deze monitoring op toeziet is een daggemiddelde waarde. Deze kan continu gemeten worden maar ook periodiek. Omdat de huidige continumonitor volgens Tata Steel niet volgens de NEN-norm kan worden gekalibreerd, heeft het staalbedrijf een aanvraag ingediend om periodiek te mogen meten. e. De OD NZKG toetst vergunningaanvragen van dit type aan onder meer de BREF IJzer en Staalproductie en het algemene toetsingskader in de Omgevingswet.
3	PvdD	7.b	Gielen	Afdoeningsvoorstellen moties Regionale	In de afdoening M125-2020 lezen we:	a) Subsidie: Natuur en biodiversiteit bij energieprojecten Noord-Holland is te vinden via deze link. Op de subsidie pagina van de provincie onder het kopje Natuur en Milieu.

Technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026						
nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
				Energiestrategieën (RES)	a) ‘De Rijksbijdrage (kwaliteitsbudget) aan RES-regio’s NHN en NHZ is omgezet in een provinciale subsidieregeling. In totaal is er €1.577.000 euro beschikbaar voor beide regio's, deze regeling is nu van kracht.’ Graag de naam van en de link naar deze regeling. b) ‘Regeling RES Meervoudig ruimtegebruik en ruimtelijke samenhang: Het totale beschikbare budget is € 350.000. De doorlooptijd van werkzaamheden van de vakexperts is tot uiterlijk 31 december 2024.’ Deze regeling is nu ten einde. Is of wordt deze regeling voortgezet en op welke manier?	b) Deze regeling is verlengd tot maart 2026. In maart 2026 gaat vervolgens een nieuwe gelijksortige regeling van start. Deze regeling is meer gericht op de uitvoering, maar meervoudig ruimtegebruik en ruimtelijke samenhang blijft in dezelfde vorm een belangrijk onderdeel. Deze nieuwe regeling loopt tot eind 2027 en heeft driemaal de verleningsoptie van 1 jaar.
4	PvdD	7.b.2	Gielen	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren	Brief aan PS | p3 (onder vervolgstappen): Welke andere overheidsprogramma’s zijn er die hulp bieden bij het verduurzamen van bedrijventerreinen? Graag een overzicht.	Het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (PVB) is gericht op het stimuleren van samenwerking en verduurzaming op bedrijventerreinen. Vanuit het programma zijn aanjagers beschikbaar die samen met de bedrijven verkent hoe zij kunnen verduurzamen, stellen vervolgstappen op of schakelen een expert in. Hierbij gaat het om duurzaamheid in de brede zin van het woord. Het gaat dus niet alleen om energietransitie, maar bijvoorbeeld ook om vergroening. Voor dit programma is een kleine 2 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk (spuk). De looptijd van het programma is van medio 2024 tot medio

Technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026						
nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						2027. De doelstelling is om in deze periode op 60 bedrijventerreinen aan de slag te gaan. Naast het PVB heeft de provincie ook twee subsidieregelingen ten behoeve van de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen. De regeling Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties (OTW) biedt subsidie voor procesbegeleiding en onderzoek voor onder andere het initiëren van duurzame maatregelen en het verbeteren van de samenwerking op een bedrijventerrein. Voor deze regeling is in 2026 €400.000,- beschikbaar. De regeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (TOBED) is bedoeld voor het realiseren van fysieke maatregelen op bedrijventerreinen ten behoeve van verduurzaming of de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Deze subsidie kan aangevraagd worden door gemeenten. Hiervoor is in 2026 €1,5 miljoen beschikbaar.
5	PvdD	7.b.2	Gielen	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren	Bijlage 3 | p.4: 'Verbinding met het programma verduurzaming bedrijventerreinen (PVB) zal steviger worden gelegd.' Graag een link naar het programma verduurzaming bedrijventerreinen (PVB) (ik kan het niet vinden), met daarbij het totaal beschikbare budget tot einde looptijd.	Link naar het programma: Bedrijventerreinen & Kantoren voor provinciale programma, PVB - Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen Nederland voor landelijk programma. Er is in totaal een kleine 2mln beschikbaar voor een looptijd van 3 jaar (medio 2024-medio 2027). De provincie heeft voor de uitvoering van het programma PHB ingehuurd voor Noord-Holland Zuid en het ONHN voor Noord-Holland Noord.
6	PvdD	7.b.2	Gielen	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen;	Met hoeveel bedrijventerreinen is de PNH uiteindelijk van plan om aan de slag te gaan met verduurzaming? Op de PNH site	Er is een verschil tussen het verduurzamen van bedrijventerreinen en het realiseren van energiehubs. Bedrijventerreinen kunnen ook verduurzamen zonder de

Technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026						
nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
				zet in op versneld leren	Bedrijventerreinen & Kantoren staat daarover: 'De provincie gaat zo op circa **60** bedrijventerreinen aan de slag.' Op de PNH site Provincie Noord-Holland ondersteunt 21 energiehubs is sprake van **21** energiehubs, en het operationaliseringsdoel uit de klimaatbegroting 2026 stelt dat in 2030 **30** energiehubs zijn gerealiseerd. Hoe zit het nou precies? Met welk aantal bedrijventerreinen gaat de PNH aan de slag, en wat is de tijdlijn voor realisatie van de verduurzaming daarvan?	realisatie van een energiehub, bijvoorbeeld door toepassing van individuele maatregelen en energiebesparing. Het klopt dat het streven is om in 2030 zo'n 30 energiehubs in Noord-Holland te hebben. Vanuit het programma Stimulering Energiehubs helpen wij hubs op mn bedrijventerreinen stappen te zetten in de oprichting van een hub. Daartoe zullen we jaarlijks, voor de duur van het prorgramma, een aantal hubs selecteren voor ondersteuning. Vorig jaar waren dat 21 hubs, hoeveel dat er dit jaar en komende jaren zijn weten we nog niet. Daarnaast zullen er hubs buiten ons programma tot ontwikkeling kunnen komen. Het PVB richt zich op samenwerking en verduurzaming op bedrijventerreinen. Hierbij kunnen bedrijventerreinen 15.000,- euro ontvangen voor de inzet van een aanjager. De aanjager heeft tot doel de organisatiegraad en samenwerking op een bedrijventerrein te vergroten. Tot en met 2027 wil de provincie Noord-Holland 60 bedrijventerreinen met aanjagers ondersteunen.
7	PvdD	7.b.2	Gielen	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren	Bijlage 3 | p.4: 'Actief inzetten op het verbinden van alle partijen die zich tot de ondernemers richten voor de ontwikkeling van slimme netoplossingen.' Door welke partij wordt deze info verzameld en waar wordt die vervolgens aangeboden? Wanneer is dit gereed en beschikbaar?	Deze partij cq persoon die deze informatie gaat verzamelen en beschikbaar stellen moet nog aangetrokken worden. De verzamelde informatie wordt beschikbaar gesteld aan alle partijen, intermediairs, tussenpersonen die contact hebben met ondernemers over oplossing bij netcongestie (denk aan duurzame bedrijvenloketten, ontwikkelingsbedrijf, installateurs, brancheverenigingen etc.). In Q1 2026 willen we deze partij/persoon aangetrokken hebben.

Technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026						
nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
8	PvdD	7.b.2	Gielen	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren	Brief aan PS | p.4: 'Er is door het Rijk toegezegd dat de provincies deze middelen ook in 2025 zullen ontvangen, waardoor we de ondersteuning van de energiehubs ook in 2026 kunnen voortzetten.' Zijn deze middelen al ontvangen, en zo ja, wanneer gaat het portaal weer open voor aanvragen in 2026? Zo nee, wanneer worden ze verwacht?	Ja, deze middelen zijn eind 2025 ontvangen. Op dit moment kunnen initiatieven zich aanmelden voor ondersteuning in 2026. Aanmelden kan tot 31 januari 2026. Op basis van de aanmeldingen zal in Q1 2026 een selectie gemaakt worden van de in 2026 te ondersteunen initiatieven.
9	PvdD	7.b.2	Gielen	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren	Klopt het dat er voor 'verduurzaming bedrijventerreinen,' 'slimme oplossingen' en 'energiehubs' drie aparte trajecten lopen en aparte subsidies beschikbaar zijn?	Ja, er lopen inderdaad meerdere programma's. Het programma Stimulering Energiehubs heeft een subsidie waar geselecteerde hubs aanspraak op kunnen maken. Het PVB kan geld verstrekken voor de inzet van aanjagers op bedrijventerreinen. Het OTW heeft een eigen subsidie. Het OMKB stelt expertise beschikbaar. Daarnaast hadden we in 2025 een subsidie 'Slimme oplossingen bij netcongestie' (SON2025). Deze regeling wordt mogelijk in 2026 opnieuw opengesteld.
10	PvdD	7.b.2	Gielen	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren	Brief aan PS | p.5: 'we gaan indien opportuun, de scope van het stimuleringsprogramma aanpassen.' a) Wanneer is aanpassing opportuun? Welke scope wordt aangepast, die van het	a) Die van het soort te selecteren hubs. De scope wordt uitgebreid naar ook hubs in de realisatiefase, hubs die naast elektriciteit ook samenwerken op het gebied van bijv warmte, groen gas en waterstof en hubs bij RWZI's en in de glastuinbouw. b) Dat doel verandert hiermee niet.

Technische vragen commissie Leefomgeving 19 januari 2026						
nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					aantal bedrijventerreinen. Of van de hulp die geboden wordt? b) En hoe verhoudt zich dat tot het aantal 30 energiehubs/bedrijventerreinen genoemd in de klimaatbegroting?	

Agenda Commissie Leefomgeving

Datum	19-01-2026
Tijd	20:00 - 21:45
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Tessa van Wijnen
Toelichting	De commissievergadering vindt in hybride vorm plaats, is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De vergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan fysiek of digitaal op punten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda) of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die tot het werkgebied van de commissie Leefomgeving behoren. Voor het inspreken dient u zich aan te melden. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 16 januari) door het aanmeldformulier in te vullen: Aanmeldformulier inspreken commissievergadering Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen of een beperkt aantal aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten vanaf punt 3 ca. 30 minuten eerder beginnen.

Woensdag 21 januari 2026 19.30-21.00 uur (Statenzaal): Toelichting gezamenlijk onderzoek naar OD IJmond van Randstedelijke Rekenkamer en gemeentelijke Rekenkamers

0 **18.30-19.30 uur Toelichting op Wijmond rapport**

1 **Opening en mededelingen**

2 **Inspreekhalfuur**

20:00

3 **Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen**

3.a **Planningsoverzicht**

4 **Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden**

Toelichting:
De agendacommissie heeft dit punt aan alle commissieagenda's toegevoegd. Naast terugkoppeling door externe vertegenwoordigers vanuit PS (voor deze

commissie geen) geeft het punt ruimte aan GS leden om een korte terugkoppeling te geven over de activiteiten rond verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden.

5 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

6 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (eigenaarschap Omgevingsdiensten)

7 B-agenda Klimaat en Energie

7.a C- NAAR B-VERZOEK D66 - ag.p. 11g Definitief regioadvies programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord
20:30

7.b Afdoeningsvoorstellen moties Regionale Energiestrategieën (RES)
21:00

7.b.1 DOORGESCHOVEN VAN 24-11-2025: Afdoeningsvoorstel verzameling RES-moties

Toelichting:
Gedeputeerde Staten besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd.

Behandelvoorstel:
De commissieleden kunnen bijgaande stukken desgewenst met elkaar en gedeputeerde bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of zij de volgende moties als afgedaan beschouwt:
M6-2025, M151-2024, M127-2021, M108-2021, M106-2021, M104-2021, M24-2021, M135-2020 en M125-2020

7.b.2 Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren

In de brief wordt verwezen naar bijlage 4. Dit is niet correct en moet bijlage 3 zijn.

7.b.3 Afdoeningsvoorstel moties regieroute

GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd.

8 Rondvraag gedeputeerde Gielen (Klimaat en Energie)

9 Sluiting

10 C-agenda Gezondheid en Milieu

10.a Nieuwsbericht Oude ICL Fertilizers fabriek kan zo niet blijven draaien en Zienswijze Adem Vrij aan het IJ en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

10.b Rapport bestuurlijke verkenning Onno Hoes naar samenwerking omgevingsdiensten Noord-Holland

Het college van GS heeft de heer Onno Hoes opdracht gegeven te verkennen welke vormen van samenwerking tussen de Noord-Hollandse omgevingsdiensten haalbaar zijn en in hoeverre daar bestuurlijk draagvlak voor bestaat. GS hebben kennisgenomen van zijn rapport en gaan dit de komende periode bestuderen en met de VTH-stelselpartners onderzoeken hoe opvolging kan worden gegeven aan de aanbevelingen.

10.c Beslissing op Bezwaar Lasten onder Dwangsom overschrijden emissiegrenswaarden KGF1 en 2 Tata Steel

Op 19 december 2024 zijn door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied twee lasten onder dwangsom aan Tata Steel opgelegd voor het overschrijden van emissiegrenswaarden bij de Kooks- en Gasfabriek 1 en 2. Tata Steel heeft hiertegen bezwaar gemaakt. Gedeputeerde Staten hebben naar aanleiding van dit bezwaar nu de beslissing op bezwaar genomen.

10.d Beslissing op bezwaar aanzeggingsbesluit Kooks- en Gasfabriek 2 Tata Steel

10.e Overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's 2026 omgevingsdiensten

Ter besluitvorming liggen de overeenkomsten en de uitvoeringsprogramma's van drie omgevingsdiensten in Noord-Holland voor. Het uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) wordt later ter vaststelling voorgelegd omdat deze dienst de stukken niet tijdig heeft aangeleverd. In de overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's zijn op hoofdlijnen de taken weergegeven, die in 2026 door de omgevingsdiensten

worden uitgevoerd en de vergoeding die de provincie hiervoor ter beschikking stelt.

10.f Reactie motie gemeente Haarlemmermeer datacentrum

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van de raad van gemeente Haarlemmermeer op 20 november jl. is een motie aangenomen waarin zij verzoeken tot een tijdelijke bouwstop van het datacentrum AMS10 van EdgeConnex. De Provincie Noord-Holland is bevoegd gezag voor de vergunning en informeert de gemeente met dit besluit niet over te gaan tot een bouwstop voor deze inrichting.

10.g Rapport Klaar voor de toekomst? Op weg naar een robuuste Omgevingsdienst IJmond

10.h Persbericht en Milieueffectenrapportage Heracless- groen Staat Tata Steel Ijmuiden - Toetsingsadvies

10.i Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek

De provincie Noord-Holland heeft haar uitvoerings- en handhavingstaken op het gebied van onder meer milieu, natuur en bodem gemandateerd aan de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Jaarlijks worden in de uitvoeringsprogramma's beschreven welke activiteiten door de omgevingsdiensten namens het college van Gedeputeerde Staten worden uitgevoerd en vastgelegd welke financiële afspraken daarover zijn gemaakt.

10.j Persbericht Nauerna NV Afvalzorg

10.k Voortgang vervolgacties voortkomend uit de Evaluatie provinciale luchtmeetnetten (Leefomgeving 19-01-2026)

Het RIVM heeft in onze opdracht in 2023-2024 een evaluatie uitgevoerd van de luchtmeetnetten van de Provincie Noord-Holland. Deze is eind 2024 opgeleverd, waarna PS door GS per brief geïnformeerd zijn over de uitkomsten en vervolgacties. In 2025 is inmiddels invulling gegeven aan diverse vervolgacties. PS worden door GS per brief geïnformeerd over de stand van zaken.

10.l Jaarverslag eNosenetwerk 2024 (Leefomgeving 19-01-2026)

GS informeren PS over de inhoud van het door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied gepubliceerde Jaarverslag eNosenetwerk 2024.

Daarnaast brengen GS PS op de hoogte van actualiteiten waar het eNosenetwerk een rol speelt.

11 C-agenda Klimaat en Energie

11.a Inspraakreactie voornemen tot realisatie van windturbines langs het Amsterdam-Rijnkanaal bij Vreeland e.o.

11.b Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord- Holland-Noord

11.c Brief Leefbaar Alkmaar Oproep Provinciale Staten Kies Trace langs A7

11.d Ingekomen brief Denk vooruit

11.e Nieuwsbrief Energienieuws uit Noord-Holland 26-11

11.f Ingekomen brief inzake keuze groene tracé via P15

11.g NAAR B-agenda (ag.p. 7a) Definitief regioadvies pVAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Het Rijk heeft de regio gevraagd een regioadvies uit te brengen over het programma VAWOZ en het project 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord. De provincie Noord-Holland heeft het proces, om samen met gemeenten en waterschappen tot een zo gezamenlijk mogelijk definitief regioadvies te komen, gecoördineerd. Het Rijk is bevoegd gezag. In 2026 besluit de ministerraad over het vaststellen van het programma VAWOZ. Ook neemt de Minister van KGG, in overeenstemming met de Minister van VRO, in dezelfde periode de Ontwerp-Voorkeursbeslissing over het project 380 kV NNHN. Het Rijk neemt het regioadvies mee bij de besluitvorming. Het regioadvies dient uiterlijk 19 december 2025 te worden toegestuurd naar de Minister.

11.h Expertpanel Klimaat

De provincie heeft het Reglement Expertpanel Klimaat Noord-Holland 2026 vastgesteld. Dit panel van experts brengt advies uit over het provinciale klimaatbeleid met het doel om het beleid beter aan te laten sluiten bij actuele ontwikkelingen in de maatschappij.

11.i Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) advies ‘Eerlijk Verduurzamen: randvoorwaarden voor rechtvaardig beleid’ (C-agenda cie Leefomgeving 19-01-2026)

12 C-agenda Algemeen

12.a Aanwijzen RTV NH als regionale publieke omroep voor de Provincie Noord-Holland voor de periode van 1 januari 2026 tot 1 januari 2031 (C-agenda cie Leefomgeving 19-01-2026)

Verslag concept

Commissie Leefomgeving

Datum commissievergadering	:	19 januari 2026
Commissievoorzitter	:	mw. A. van der Helm (plv. voorzitter) T. van Wijnen
Commissie-adviseur	:	mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter:		: T. van Wijnen
Commissiegriffier:		: mw. M. van Boheemen
Leden van de commissie:	VVD	: dhr. B. de Wit, dhr. N. Roosendaal
	BBB	: mw. I. Rood, dhr. P. Teeuwen
	GL	: P. Laport, N. van der Waart
	PvdA	: mw. M. ten Ham, dhr. C. Vonk
	D66	: dhr. E. Kanik
	PvdD	: mw. A. Egbers, mw. H. Vonck
	JA21	: mw. C. Gordijn
	PVV	: dhr. R. van Tiggelen
	CDA	: mw. R. Engels
	FvD	: dhr. T. Bilgin
	SP	: mw. H. Bouhlel, dhr. J. Kes
	Volt	: dhr. B. Bonekamp, mw. B. van den Bogaerde
	50PLUS	: dhr. H. Faassen, mw. A. van der Helm
	Christen Unie	: mw. Y. Buit

Gedeputeerden: A. Gielen, dhr. J. Olthof

Notulist mw. H. Fuite (Notuleerservice Nederland)

1 Opening vergadering

De vaste voorzitter mevrouw **Van Wijnen** laat zich tot halverwege agendapunt 7.a, vervangen door plaatsvervangend voorzitter mevrouw **Van der Helm** (50PLUS).

De **voorzitter** opent de vergadering om 20.00 uur en heet de aanwezigen welkom. Er is een afmelding ontvangen van gedeputeerde Beemsterboer.

Eventuele wijzigingen in fractiesamenstellingen vinden plaats in de Statenvergaderingen waarin mevrouw Vonck (PvdD) enige tijd statenlid Jorna (PvdD) heeft vervangen. In verband hiermee is mevrouw Vonck op dit moment geen lid van deze commissie. De commissie gaat ermee akkoord dat zij het woord voert in deze vergadering namens de PvdD.
Morgen zijn de commissieleden uitgenodigd voor de overhandiging van de nieuwjaarsoproep voor schone lucht door Ademvrij aan het IJ aan gedeputeerde Olthof in het Zonnehuis in Amsterdam Noord.

Op woensdagavond 21 januari is in de Statenzaal een toelichting op het gezamenlijk onderzoek naar de Omgevingsdienst IJmond van de Randstedelijke Rekenkamer en de rekenkamers van acht deelnemende gemeenten.

2 Inspreekhalfuur

Er zijn geen insprekers aangemeld.

3. Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen

De commissie gaat akkoord met de stukken en de agenda. Op verzoek van de PvdD zijn er enkele kleine aanpassingen gedaan in het verslag dat wordt vastgesteld..

3.a Planningsoverzicht

Er zijn geen opmerkingen of vragen over het planningsoverzicht.

4. Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS

Dit betreft een nieuw, terugkerend agendapunt dat door de Agendacommissie aan alle commissieagenda's is toegevoegd. Naast terugkoppelingen door externe vertegenwoordigers vanuit PS biedt dit agendapunt GS-leden de gelegenheid om een korte terugkoppeling te geven.

5. Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

Er is een rondvraag ingediend door de PvdD aan gedeputeerde Olthof over Tussentijds advies commissie MER Heraclesplan Tata Steel. De Commissie MER adviseert de provincie over de door Tata Steel opgestelde milieueffectrapport (MER) dat de gevolgen beschrijft van het Heracless/groenstaalplan. De commissie concludeert in haar tussentijdse advies dat voor omwonenden duidelijk moet zijn of en welke gezondheidswinst wordt behaald en dat voor zorgvuldige besluitvorming alle milieu- en leefomgevingseffecten, inclusief de maatwerkafspraken, volledig in beeld moeten zijn. Mevrouw **Egbers** constateert dat essentiële gegevens over uitstoot naar lucht, water en bodem ontbreken, dat mogelijke aanvullende beschermingsmaatregelen onvoldoende zijn toegelicht en dat de effecten van de voorgenomen maatwerkafspraken niet zijn opgenomen in het MER. Daarnaast blijkt uit een door Greenpeace gedeelde tabel dat er aanzienlijke verschillen bestaan tussen emissiedoelstellingen in de Joint Letter of Intent (JLoI), de feitelijke emissies volgens het eMJV en de advieswaarden van de Expertgroep Gezondheid IJmond.

De vier vragen die de PvdD heeft aan de gedeputeerde:

1. In hoeverre zal het advies van de Commissie MER worden overgenomen door de omgevingsdienst en dus ook zo worden opgelegd aan Tata Steel?
2. Al vaker in de Staten is gevraagd om een nulmeting van de uitstoot van Tata Steel. Wat is de voortgang in het voornemen om dit te realiseren?
3. Vrijwel alle percentages qua reductiedoelen in de JLoI liggen ver beneden de adviespercentages van de Expertgroep Gezondheid IJmond, zo blijkt uit de tabel van Greenpeace. Wat gaat de gedeputeerde doen met deze kennis?
4. Wil de gedeputeerde zich er bij het Rijk sterk voor maken dat:
    a. de officiële emissiemetingen van onze eigen omgevingsdienst leidend zijn, ook bij het vaststellen van reductiedoelen in de beoogde maatwerkafspraken?
    b. de door de Expertgroep Gezondheid IJmond voorgestelde reductiedoelen voor Tata Steel leidend zijn?
    c. dat het in kaart brengen – in het MER – van de effecten van de voorgenomen maatwerkafspraken een voorwaarde is voor die maatwerkafspraken, wat de provincie betreft?

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor de beantwoording van de vragen van de PvdD.

De gedeputeerde geeft aan dat het advies van de Commissie MER leidend is voor de beoordeling door de omgevingsdienst en zal worden betrokken bij de vergunningaanvraag voor Tata Steel. De beoordeling wordt op korte termijn afgerond en met de Staten gedeeld. Ten aanzien van de nulmeting stelt de gedeputeerde dat er geen voornemen is om deze uit te voeren. Een nulmeting is niet noodzakelijk voor het opstellen van het MER, aangezien al veel metingen plaatsvinden en een nulmeting bovendien praktisch lastig is gezien het grote aantal emissiepunten. Over de reductiedoelen in de JLoI geeft de gedeputeerde aan dat adviezen van de ambtelijke adviescommissie en de Expertgroep Gezondheid IJmond zijn meegenomen. Naar aanleiding daarvan zijn onder meer ultrafijnstof en extra stoffen aan de scope toegevoegd. Deze adviezen worden ook betrokken bij het definitief opstellen van de maatwerkafspraken. De gedeputeerde benadrukt dat GS nauw betrokken is bij het vaststellen en monitoren van reductiedoelen. Waar mogelijk worden emissiemetingen van de eigen omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied als uitgangspunt genomen en wordt dit standpunt ook bij het Rijk uitgedragen. Adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond worden betrokken, maar kunnen niet allemaal worden overgenomen omdat sommige doelen gericht zijn op de lange termijn en niet binnen de huidige scope realiseerbaar zijn. Tot slot verduidelijkt hij dat het MER wettelijk is bedoeld voor vergunningverlening en niet voor de maatwerkafspraken. Wel onderschrijft de gedeputeerde dat de Commissie MER vraagt om de effecten van de maatwerkafspraken inzichtelijk te maken, maar het MER vormt geen formele voorwaarde voor die maatwerkafspraken.

Mevrouw **Egbers** (PvdD) benadrukt dat zij doelt op de door de Expertgroep Gezondheid IJmond geadviseerde absolute waarden, zoals opgenomen in de tabel van Greenpeace.
Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat GS deze adviezen zoveel mogelijk meeneemt, maar daarbij is gebonden aan wettelijke kaders. Waar mogelijk gebeurt dit via vergunningverlening en anders via maatwerkafspraken, al kunnen niet alle adviezen worden overgenomen.

Mevrouw **Egbers** kondigt aan dat de PvdD mogelijk een motie vreemd zal indienen.

6. Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (Eigenaarschap Omgevingsdiensten)

Er zijn geen rondvragen voor gedeputeerde Beemsterboer.

7. B-agenda Klimaat en Energie

7.a C- NAAR B-VERZOEK D66 - ag.p. 11g Definitief regioadvies programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Op 24 november jl. is het regioadvies in de commissie besproken. Het door GS definitieve advies is op 16 december aan de Staten gemaild en vervolgens op de gebruikelijke wijze door PS gepubliceerd. De heer Kanik heeft een C- naar B-verzoek ingediend en wil hierover met de commissie in gesprek gaan, specifiek over het totstandkomingsproces van het advies en de vraag of de commissie nog achter de inhoud ervan staat.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Kanik, de indiener van het verzoek.

De heer **Kanik** (D66) geeft aan dat het regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ) al aan de minister is aangeboden en niet meer kan worden aangepast. Hij wilde daarom volstaan met een rondvraag, maar omdat de totstandkoming van het advies de hele commissie raakt, heeft de D66-fractie besloten het onderwerp breder te bespreken. Hij stelt dat de commissie en PS onvoldoende zijn betrokken bij het advies. Hoewel hij waardering heeft voor de handreiking van de huidige gedeputeerde in de vorige vergadering, blijven er bij het voorliggende eindadvies vragen bestaan. Omdat de huidige gedeputeerde bestuurlijk verantwoordelijk is, wordt het onderwerp nu in de commissie besproken. De heer **Kanik** stelt dat de gang van zaken op bestuurlijk niveau rond de totstandkoming van het Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ) en de 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland-Noord bij zijn fractie tot verbazing heeft geleid en noemt de gevolgde procedure knullig. Na bespreking van het conceptadvies in de commissie gaf Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aan niet te kunnen instemmen, omdat voorkeurslocaties voor hoogspanningsstations in de Wieringermeerpolder liggen, hetgeen de commissie niet meer heeft kunnen betrekken. Daarnaast zijn gemeenten, waaronder Hollands Kroon, verrast door het opnemen van het groene tracé en staan meerdere gemeenten niet achter onderdelen van het advies. Hierdoor ontbreekt een breed gedragen regioadvies, wat de positie richting het Rijk verzwakt. De heer **Kanik** betreurt dat dit niet is bereikt en constateert dat de coördinerende rol op bestuurlijk niveau onvoldoende is ingevuld. D66 heeft de volgende vragen aan de gedeputeerde:

- Na de bespreking van het conceptadvies in de commissie gaf Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aan niet te kunnen instemmen met het advies, omdat een aantal voorkeurslocaties voor hoogspanningsstations in de Wieringermeerpolder ligt. Was de gedeputeerde hiervan tijdens de commissiebehandeling al op de hoogte en zo ja, waarom is de commissie hierover niet geïnformeerd?

- Waarom is de gedeputeerde nog steeds van mening dat de Wieringermeerpolder de beste keuze is, terwijl er een negatief advies van het waterschap ligt en in het coalitieakkoord is vastgelegd dat samen met de waterschappen wordt gewerkt aan veiligheid?
- In het Noordhollands Dagblad van 16 december 2025 staat in het artikel *'Verrast door plannen voor hoogspanningstracé: provincie presenteert alternatief traject langs Niedorp en 't Veld'* dat de gemeente Hollands Kroon verrast was door het opnemen van het groene tracé als extra alternatief. Hoe is het proces richting gemeenten verlopen nadat de commissie Leefomgeving de gedeputeerde heeft gevraagd dit alternatief in het advies op te nemen, en hoe verklaart de gedeputeerde dat gemeenten hierdoor verrast konden zijn?
- Er ligt op dit moment geen breed gedragen advies, wat de positie richting het Rijk verzwakt. Eerder is aangegeven dat een breed gedragen advies belangrijk wordt gevonden en wordt betreurd dat dit niet is bereikt. Het lijkt erop dat de coördinerende rol op bestuurlijk niveau onvoldoende is opgepakt. Hoe gaat de gedeputeerde ervoor zorgen dat deze rol in het vervolgproces wel adequaat wordt ingevuld?

De heer **Teeuwen** (BBB) erkent dat er achteraf altijd verbeterpunten zijn te benoemen. Tegelijkertijd vindt BBB het voor dit moment het best haalbare besluit, met als belangrijk uitgangspunt het voorkomen van vertraging van noodzakelijke ontwikkelingen in Noord-Holland richting het ministerie van Klimaat en Groene Groei. BBB wil voorkomen dat het intrekken of herzien van het advies de voortgang belemmert en wijst erop dat het bevoegd gezag bij het ministerie ligt. Om daadwerkelijk invloed uit te oefenen, kiest de fractie ervoor dit via de geëigende kanalen te doen, met name via de Tweede Kamer en daarbij niet alleen Noord-Holland maar het landelijke TenneT-beleid te betrekken. De fractie pleit voor een eerlijkere en bredere afweging tussen bovengrondse en ondergrondse aanleg van 380 kV-verbindingen, inclusief een vergelijking van kosten, onteigeningsgevolgen en landschappelijke impact. BBB stelt dat ondergrondse aanleg technisch mogelijk is en dat argumenten over bedrijfszekerheid een zorgvuldiger, minder dogmatische benadering verdienen. Ook wijst de fractie op de inconsequentie dat windmolens wel in Natura 2000-gebieden worden gerealiseerd, terwijl hoogspanningsinfrastructuur daar onhaalbaar zou zijn. Tot slot geeft BBB aan open te staan voor verdere gesprekken en het bundelen van krachten met andere partijen.

De heer **Bonekamp** (Volt) zegt dat zijn fractie in de vorige commissievergadering tevreden was over de bereidheid van de gedeputeerde om het groene tracé alsnog als volwaardig alternatief

mee te nemen. Tegelijkertijd constateert hij dat dit laat in het proces is gebeurd en dat er onvoldoende tijd was voor zorgvuldige terugkoppeling richting gemeenten, wat onder meer blijkt uit de verraste reactie van Hollands Kroon. Volt vindt het begrijpelijk dat het regioadvies niet unaniem wordt gedragen, omdat de gevolgen ongelijk over gemeenten zijn verdeeld. Dit wordt als onrechtvaardig ervaren en onderstreept volgens hem de noodzaak van een betere spreiding van lasten binnen de provincie. De heer Bonekamp stelt dat het proces te weinig tijd heeft gekregen en dat een grondigere aanpak nodig is. Hij vraagt GS om reflectie op het eigen handelen, de rol van het Rijk en de opgelegde tijdsdruk. Daarnaast merkt hij op dat regioadviezen in andere provincies compacter lijken en mogelijk breder worden gedragen en vraagt of GS dit herkent en of dit in IPO-verband wordt besproken. Ook vraagt hij hoe GS concreet wil bereiken dat voorkeuren, bedenkingen en voorwaarden van de provincie worden meegenomen in het rijksbesluit. Tot slot geeft hij aan dat Volt, ondanks de gebrekkige totstandkoming, achter het regioadvies staat vanwege de noodzaak van keuzes in de energietransitie, maar benadrukt hij dat in toekomstige trajecten moet worden voorkomen dat steeds dezelfde gemeenten onevenredig worden belast.

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) onderschrijft het belang van een snelle en zorgvuldige energietransitie, maar noemt de wijze waarop dit regioadvies tot stand is gekomen zorgelijk. Bij een project met deze impact zijn voorspelbaarheid, volledige informatie en transparantie randvoorwaarden voor goede besluitvorming; daarin is dit proces tekortgeschoten en dat moet in de toekomst anders.

De fractie doet drie oproepen aan GS:

1. Zorg voor een expliciete en deelbare kosten-batenafweging en vraag het Rijk en TenneT om een volledig, publiek vergelijkingsbeeld van varianten, inclusief effecten op milieu, gezondheid, landschap, techniek, kosten en samenhang met aanlanding wind op zee.
2. Geef betere en volledige informatie over meekoppelkansen en alternatieven, zoals bundeling, ondergrondse aanleg van (delen van) 380 kV en het ondergronds brengen van 150 kV, inclusief impact op landschap en leefomgeving.
3. Zorg voor één gezamenlijke publieke tijdslijn per regio en sector, met een heldere capaciteits- en opleverkalender van TenneT en Liander, zodat gemeenten en bedrijven realistisch kunnen plannen.

Daarnaast vraagt de ChristenUnie om een eventueel schriftelijke toelichting op de projectprocedure voor de 380 kV-uitbreiding, van start tot projectbesluit en de rollen van betrokken overheden en de Commissie MER. De fractie sluit zich aan bij D66 over de late informatie richting gemeenten en het waterschap en vraagt hoe GS dit in de toekomst wil

voorkomen. De ChristenUnie steunt het doel van netuitbreiding, maar benadrukt dat zonder volledige informatie sprake is van een gehaaste in plaats van een gedragen energietransitie.

Mevrouw **Van Wijnen** neemt het voorzitterschap over van mevrouw **Van der Helm**.

Mevrouw **Engels** (CDA sluit zich aan bij de vragen van D66. Zij geeft aan het opmerkelijk te vinden dat het niet is gelukt om tot een breed gedragen regioadvies richting het Rijk te komen en kijkt uit naar de beantwoording door GS van de door D66 gestelde vragen.
De heer **De Wit** (VVD) sluit zich aan bij de procesevaluatie zoals door Volt is ingebracht en merkt op dat andere provincies hun regioadvies compacter hebben kunnen formuleren en ziet daarin een mogelijk leerpunt voor Noord-Holland. Tegelijkertijd vraagt hij of het altijd nodig is om tot in detail aanvullende informatie te blijven verzamelen, of dat er op een gegeven moment voldoende informatie is om een afweging te maken. Volgens hem was die informatie er in november al. De heer De Wit geeft aan verbaasd te zijn over het verzoek van D66, omdat het standpunt van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier al vóór de commissiebehandeling bekend was. De VVD-fractie was hiervan op de hoogte en dit heeft hun afweging niet veranderd. Ten aanzien van water en bodem sturend, benadrukt hij dat in de zienswijze van het college is opgenomen dat hiermee rekening moet worden gehouden, maar dat dit niet allesbepalend hoeft te zijn. Volgens de VVD is bij de commissiebehandeling wel degelijk rekening gehouden met water en bodem, zij het met een andere weging dan het waterschap voor ogen had. Volgens de VVD kan dan ook niet worden gesteld dat dit aspect niet is meegewogen.
Interruptie van de heer **Kanik** (D66), hij vraagt op welke wijze de heer De Wit vindt dat rekening is gehouden met water en bodem en welke criteria daarbij volgens hen zijn gehanteerd. De heer **De Wit** (VVD) antwoordt dat rekening houden met water en bodem niet betekent dat ontwikkelingen overal zomaar worden toegestaan, maar dat dit gebeurt via inpassingsvoorwaarden, zoals eisen aan ligging en hoogte van ontwikkelingen. Deze aspecten maken onderdeel uit van de locatiekeuze en de bijbehorende voorwaarden. Daarnaast wijst hij erop dat in het regioadvies is benoemd dat er een aandachtspunt ligt ten aanzien van dijkversterking. Volgens de VVD is dit een passende manier om de ontwikkeling mogelijk te maken, terwijl tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de impact op waterveiligheid.
Vervolginterruptie van de heer **Kanik** (D66), hij merkt op dat het bevoegde orgaan heeft aangegeven dat de afweging onvoldoende is en daarom een negatief advies heeft uitgebracht en vraagt waarom de VVD dat advies naast zich neerlegt. De heer **De Wit** (VVD) antwoordt dat een advies geen besluit is en dat PS een eigen bevoegdheid heeft om een zelfstandige afweging te

maken, net zoals het waterschap dat doet. De VVD komt daarbij tot een andere weging. Volgens de VVD is er wel degelijk ruimte voor ontwikkelingen in de Wieringermeerpolder en breder in Noord-Holland, mits deze op de juiste locaties en onder de juiste voorwaarden plaatsvinden. Daarbij noemt hij onder meer de relatie met dijkversterking en de vereiste ontwikkelhoogtes. Dit sluit investeringen in deze gebieden niet uit.

De heer **Faassen** (50PLUS) sluit zich aan bij onder meer Volt en de ChristenUnie en stelt dat het proces wordt gekenmerkt door een te krappe, door het Rijk opgelegde deadline, een onmogelijke opgave en onvolledige informatie, terwijl de gevolgen zeer groot zijn. Hij wijst op de aanzienlijke ruimtelijke impact en kosten die mogelijk in de miljarden euro's lopen, zonder financiële onderbouwing en met een open einde en heeft vraagtekens bij de voortvarendheid van een demissionair kabinet. Tegelijkertijd spreekt hij waardering uit voor de provincie, die samen met de commissie en PS heeft geprobeerd een voorlopig voorkeurstracé te formuleren met de nodige voorwaarden om tegemoet te komen aan de wens van het Rijk. De heer **Faassen** heeft twee opmerkingen bij het advies. Ten eerste is de fractie van 50PLUS zeer kritisch over de aanname dat volledige netuitbreiding noodzakelijk is en vraagt hij of alternatieven, zoals decentrale oplossingen, voldoende zijn meegewogen. Ten tweede wijst hij op de kwetsbaarheid van aanlandingstracés in de huidige geopolitieke situatie en stelt hij dat het veiligheidsaspect in het advies onvoldoende aandacht heeft gekregen.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) dankt D66 voor het agenderen van het onderwerp en geeft aan dat ook JA21 zorgen heeft over de grote weerstand die het regioadvies in de provincie heeft opgeroepen. Zij wijst erop dat JA21 in december al kritiek heeft geuit op het overhaaste proces, waarbij door het Rijk zodanig strakke deadlines zijn opgelegd dat het voor de provincie vrijwel onmogelijk was om tot een breed gedragen en goed onderbouwd regioadvies te komen. Volgens JA21 zijn nog niet alle onderzoeksresultaten beschikbaar en is het advies vooral gebaseerd op vergunbaarheid, waarbij de verschillen tussen tracés zeer beperkt zijn. Tijdens de commissiebehandeling werd bovendien duidelijk dat veel gemeenten het regioadvies niet steunen. Daarmee raakt dit aan de kern van de provinciale rol: het optreden als regisseur om samen met gemeenten en waterschappen tot het best inpasbare regioadvies te komen. Dat vereist volgens JA21 een zorgvuldig en volledig proces. Mevrouw Gordijn stelt dat GS in dit geval bij het Rijk had moeten aangeven dat binnen de gestelde termijnen geen volwaardig regioadvies mogelijk was. Dan resteren volgens haar twee opties: het indienen van een regioadvies met meerdere openstaande varianten of het verzoeken om uitstel. GS heeft er echter voor gekozen de rijks-deadline te volgen, wat volgens JA21 ten koste is gegaan van het draagvlak bij gemeenten en waterschappen. Zij betreurt dit, juist omdat eerdere trajecten

hebben laten zien dat bij een zorgvuldig proces wel degelijk een vrijwel eenduidig en gedragen advies kan worden bereikt. Wat de fractie van JA21 betreft is het in dit stadium te vroeg om een definitief oordeel te vellen. JA21 ziet de urgentie van het aanpakken van netcongestie en begrijpt dat stappen nodig zijn, maar stelt dat een keuze voor een tracé pas mogelijk is wanneer de onderzoeken zijn afgerond. Volgens haar hebben inwoners er recht op dat besluiten op basis van volledige informatie worden genomen. Interruptie van de heer **Bonekamp** (Volt), hij informeert hoe het vragen om uitstel van de deadline zich verhoudt tot het feit dat andere provincies hun regioadvies wel tijdig hebben ingediend. Mevrouw **Gordijn** (JA21) antwoordt dat uitstel in overleg met het Rijk had moeten worden besproken. Zij wijst erop dat de minister pas in mei een definitief besluit neemt over het tracé en het vervolgproces. Volgens haar had er daarom ruimte kunnen zijn om extra tijd te vragen en het gesprek te voeren over verschillen tussen provincies en de redenen waarom dit traject in Noord-Holland meer tijd vergt.

Statenlid **Van der Waart** (GL) is verbaasd over de vragen die nu opnieuw worden gesteld, aangezien het regioadvies in de vorige commissievergadering uitgebreid is besproken. Zij vindt het positief dat er veel informatie beschikbaar was, omdat dit heeft bijgedragen aan een scherp en inhoudelijk debat, waarbij ook de inbreng van het waterschap bekend was. Volgens haar moet niet worden teruggegrepen op kortere stukken of minder inspraak. Zij benadrukt dat de commissie al vanaf mei bij het proces is betrokken en dat toen al duidelijk was dat het traject ingrijpend en tegelijkertijd noodzakelijk was. Hoewel het proces kort was, was die tijdsdruk vooraf bekend, ook bij gemeenten. Statenlid Van der Waart stelt dat dit het best haalbare advies is en merkt op dat het begrip “breed gedragen” relatief is. Bij een dossier met deze impact is volledige consensus volgens haar niet realistisch, omdat er altijd partijen zijn die nadelige gevolgen ondervinden.

Interruptie van mevrouw **Buit** (ChristenUnie), zij vraagt of statenlid Van der Waart het advies ook in zijn geheel het best mogelijke vindt. Zij benadrukt dat haar bijdrage geen kritiek is op de inhoud, maar op het proces: cruciale informatie over ondergrondse aanleg en het combineren van kV-lijnen ontbreekt, terwijl die nodig is voor een zorgvuldige afweging.

Statenlid **Van der Waart** (GL) geeft aan dat vóór een definitieve keuze aanvullend onderzoek nodig is. Tegelijkertijd benadrukt zij dat het te waarderen is dat Noord-Holland als provincie de regie heeft genomen om zo ver mogelijk te komen met het regioadvies, in tegenstelling tot andere provincies waar de afweging meer bij het Rijk is neergelegd. Volgens haar is het onvermijdelijk dat niet iedereen hiermee tevreden is, maar GL staat achter zowel het gevolgde proces als het voorliggende advies. De heer **Bonekamp** (Volt) vraagt in een interruptie wat met “zo ver mogelijk komen” wordt bedoeld en hoe ver dat volgens statenlid Van der Waart reikt. De

heer **Bonekamp** (Volt) vraagt wat statenlid Van der Waart bedoelt met “zo ver mogelijk komen”. Statenlid **Van der Waart** (GL) geeft aan dat met “zo ver mogelijk komen” wordt bedoeld dat binnen de rol van de provincie een brede en integrale afweging is gemaakt. Daarbij zijn verschillende partijen en bestuurslagen betrokken en hebben gemeenten inspraak georganiseerd voor bewoners. Volgens haar is daarmee voldoende basis gelegd voor een regioadvies richting het Rijk. Zij merkt op dat het bezwaar van het hoogheemraadschap bekend was en dat GL het principe van water en bodem sturend onderschrijft. In de integrale afweging, met de benoemde randvoorwaarden en specifiek voor dit type polder, is eerder geconcludeerd dat het voorliggende advies passend is. Die afweging staat voor GL nog steeds.
De heer **Bilgin** (FvD) stelt dat het een achterafdebat is over de 380 kV-verbinding, omdat het regioadvies al is ingediend, maar dat het proces wel degelijk aandacht verdient. Hij wijst erop dat bewoners en volksvertegenwoordigers zich overvallen voelen en dat het advies niet breed wordt gedragen. Volgens hem liggen hier politieke keuzes aan ten grondslag, met name rondom de inrichting van de energietransitie. Hij betoogt dat ook andere keuzes mogelijk waren geweest, zoals een meer decentraal energiesysteem met kleine kerncentrales (SMR’s), waardoor regio’s met een hoge stroomvraag lokaal van energie kunnen worden voorzien en grootschalige infrastructuur deels voorkomen had kunnen worden. Statenlid **Van der Waart** (GL) reageert in een interruptie dat deze punten eerder al aan de orde zijn geweest en vraagt zich af of het herhalen van dezelfde discussies bijdraagt aan goede besluitvorming. De heer **Bilgin** antwoordt dat hij zijn pleidooi voor een alternatief energiesysteem met SMR’s al vaker heeft gehouden en ook eerder heeft ingebracht en dat dit volgens hem relevant blijft vanwege de gevolgen voor toekomstige keuzes. Hij verwijst daarbij naar toenemend maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak voor SMR’s en recente signalen, onder meer vanuit gemeenten en landelijke publicaties, dat deze technologie met name kansrijk is bij directe koppeling aan industrie.
Interruptie van de heer **Bonekamp** (Volt), hij vraagt of de heer Bilgin liever windmolens op land in de Wieringermeer had gezien dan op zee. De heer **Bilgin (FvD)** antwoordt dat bij een keuze voor kernenergie, windmolens überhaupt niet nodig zijn, waardoor minder ruimtebeslag ontstaat, minder overlast wordt veroorzaakt en het draagvlak groter is. Vervolginterruptie van de heer Bonekamp of de heer Bilgin alsnog wil aangeven of hij windmolens liever op land dan op zee ziet. De heer **Bilgin** vindt dat hij die keuze niet hoeft te maken omdat hij al jarenlang pleit voor kernenergie. Hij wijst erop dat het Rijk hiermee aan de slag wil en dat er zelfs een staatsbedrijf wordt opgericht. Volgens hem moet ook Noord-Holland daarop aanhaken en kiezen voor een ander, minder ruimte-intensief energiesysteem, zodat dit soort discussies niet nodig zijn.

De heer **Kes** (SP) geeft aan dat het inhoudelijke debat in de vorige vergadering al is gevoerd en dat hij toen heeft uitgesproken een voorkeur te hebben voor ondergrondse aanleg. Hij pleit voor de focus op het proces, omdat daar lessen te trekken zijn voor toekomstige trajecten. Hij spreekt zijn waardering uit voor de wijze waarop de gedeputeerde de vragen heeft beantwoord. Tegelijkertijd stelt hij dat het proces beter had gekund, met name op het punt van bewonersparticipatie. Hoewel veel instanties, zoals het waterschap en erfgoed- en landschapsorganisaties, zijn betrokken, voelen bewoners die direct worden geraakt zich overvallen. Er is wel sprake van een gedragen advies van instanties, maar de betrokkenheid van inwoners is volgens hem onvoldoende. Hij benadrukt dat dit zichtbaar werd in de bijdragen van insprekers die in grote onzekerheid verkeren over hun toekomst. Hoewel het Rijk uiteindelijk beslist, heeft de provincie hierin ook een verantwoordelijkheid. De heer **Kes** vraagt de gedeputeerde om hierop te reflecteren en deze les mee te nemen in toekomstige processen.
De heer **Vonk** (PvdA) geeft aan dat zijn fractie zich aansluit bij GroenLinks en met tevredenheid terugkijkt op het debat van november, waarin veel insprekers, bestuurders en vertegenwoordigers van betrokken gemeenten en waterschappen aanwezig waren. Volgens de PvdA zijn de bezwaren destijds uitgebreid besproken, ook in gesprekken voorafgaand aan het debat. De fractie heeft daarom ingestemd met het regioadvies. Hoewel elk proces onvolkomenheden kent, is de heer Vonk, gezien de benodigde snelheid voor de energietransitie en het oplossen van netcongestie, tevreden over het verloop en waardeert zijn fractie de handreiking die de gedeputeerde in het debat heeft gedaan.
Mevrouw **Vonck** (PvdD) geeft aan zich te herkennen in de verbazing over de gang van zaken rond de totstandkoming van het regioadvies. Zij benadrukt dat in november vorig jaar dit advies, op basis van de toen beschikbare informatie en onder grote tijdsdruk, de minst slechte optie was. Daarbij ontbrak volgens haar echter nog belangrijke informatie, waren niet alle bezwaren meegewogen, waren er geen heldere afspraken met TenneT over ondergrondse aanleg en bleek dat inwoners nauwelijks waren betrokken. Of volledige informatie tot een ander advies zou hebben geleid, is volgens haar niet te zeggen. Wel benadrukt zij dat het advies ambtelijk zorgvuldig is voorbereid, wat voor haar fractie meeweegt om het als minst slechte optie te blijven zien. Interruptie van de heer **Vonk** (PvdA), hij vraagt of het de PvdD bekend is dat er meerdere participatiebijeenkomsten zijn geweest. Mevrouw **Vonck** (PvdD) vindt dat die in schril contrast staan met de emotionele bijdragen van bewoners tijdens de commissievergadering, die kort daarvoor hadden vernomen dat hun woning mogelijk zou moeten verdwijnen, wat volgens haar aangeeft dat er in de participatie iets is misgegaan.
Vervolginterruptie van de heer **Vonk,** hij vindt dat het in participatieprocessen niet mogelijk is

om iedere inwoner persoonlijk te bereiken, hoe wenselijk dat ook zou zijn. Hij vraagt wat er, naast informatiebijeenkomsten en publicaties, nog meer nodig is om bewoners beter te betrekken. Mevrouw **Vonck** antwoordt dat het haar specifiek gaat om bewoners die direct de dupe zijn van de plannen en dat dit het vertrouwen in de politiek schaadt. Volgens haar is het proces niet goed verlopen en laat dit een eerder gesignaleerd probleem zien: PS kreeg een vrijwel vaststaand plan voorgelegd waarop slechts onder grote tijdsdruk invloed kon worden uitgeoefend. Zij benadrukt dat het dualisme tussen GS en PS niet mag betekenen dat de Staten buitenspel worden gezet. De PvdD pleit daarom voor toekomstige trajecten voor meer tijd voor richtinggevend advies en controle, volledige toegang tot noodzakelijke informatie en bezwaren, betere borging van bewonersparticipatie en het overbrengen van deze oproep door GS aan het Rijk.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Gielen voor het beantwoorden van de vragen in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Gielen** schetst het proces en benadrukt dat het verzoek voor een regioadvies afkomstig was van het ministerie en formeel was gericht aan GS, colleges van B&W en waterschapsbesturen. Daarmee lag de bevoegdheid bij GS. Vanwege de grote impact is wel bewust tijd ingeruimd voor overleg met PS, gemeenteraden en waterschappen. Vanaf het begin was duidelijk dat de beschikbare tijd beperkt zou zijn; ondanks herhaald verzoek om uitstel heeft het ministerie slechts beperkt ruimte gegeven en vastgehouden aan de deadline van 19 december. Verder uitstel zou volgens het Rijk tot aanzienlijke vertraging hebben geleid, wat gezien de urgentie van de opgave onwenselijk werd gevonden. Vanaf september 2024 is intensief overleg gevoerd met gemeenten en waterschappen. Het concept plan-MER en integrale effectanalyse zijn medio oktober 2025 gepubliceerd en nog betrokken bij het advies, al bleef de tijd voor verwerking beperkt. Het definitieve regioadvies is vervolgens vastgesteld door GS, colleges en waterschapsbesturen en ingediend. De minister neemt in mei 2026 een ontwerp-voorkeursbesluit; daarna volgen zienswijzen, een definitief voorkeursbesluit eind 2026 en verdere uitwerking richting een projectbesluit, met opnieuw inspraak- en beroepsmogelijkheden. Gedeputeerde **Gielen** benadrukt dat de situatie in Noord-Holland niet vergelijkbaar is met provincies als Zeeland en Zuid-Holland, omdat hier zowel VAWOZ als de 380 kV-netuitbreiding samenkomen, wat het dossier complexer maakt. Er is bewust gekozen voor een uitgebreid advies om alle belangen te wegen. Hoewel het advies niet unaniem wordt gedragen, wordt het wel door de meeste gemeenten ondersteund; volledige unanimiteit vindt zij

in zo'n complex dossier onhaalbaar. Bezwaren van gemeenten en het waterschap zijn expliciet opgenomen. Over het hoogheemraadschap geeft zij aan dat het definitieve negatieve besluit pas na de commissiebehandeling formeel is vastgesteld, maar dat de zorgen al bekend waren en met PS gedeeld. Samen met het waterschap is aanvullend onderzoek gedaan (quickscan Deltares). Vanuit water en bodem gezien zijn andere locaties mogelijk gunstiger, maar GS heeft een integrale afweging gemaakt. De locatie Agriport is volgens haar alleen aanvaardbaar onder strikte voorwaarden, waaronder het verhogen van de dijknorm, wat expliciet in het regioadvies aan de minister is meegegeven.

Interruptie van de heer **Kanik** (D66), hij constateert dat het waterschap, ondanks de opgenomen voorwaarden, tegen het advies blijft en vraagt hoe de gedeputeerde hiertegen aankijkt en hoe zij verder wil met het waterschap als er geen overeenstemming wordt bereikt.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat hierover al langere tijd gesprekken met het waterschap worden gevoerd en dat zij hun standpunt begrijpt vanuit het perspectief van water en bodem. Vanuit dat perspectief zijn andere locaties inderdaad gunstiger. Als provincie maakt GS echter een integrale afweging, waarbij ook landschap, gezondheid en het samenbrengen van vraag en aanbod worden meegewogen. Op basis daarvan komt GS tot een andere keuze. Ter onderbouwing zijn aanvullende stappen gezet: zo is een quickscan door Deltares uitgevoerd naar waterveiligheid en wateroverlast, zijn de bezwaren van het waterschap expliciet opgenomen in het regioadvies en is een oproep aan de minister toegevoegd om de dijknorm te verhogen. Daarnaast is vastgelegd dat de locatie verhoogd moet worden om risico's op wateroverlast, zoals bij extreme buien, te beperken; dit sluit aan bij normeringen die TenneT zelf hanteert. Daarmee is volgens de gedeputeerde op meerdere manieren tegemoetgekomen aan de zorgen van het waterschap, al blijft GS breder kijken dan alleen het water- en bodemperspectief. Ten aanzien van de reactie van de gemeente Hollands Kroon die aangaf verrast te zijn over het groene tracé, benadrukt de gedeputeerde dat wijzigingen naar aanleiding van de commissiebespreking en raadsbehandelingen, ambtelijk zijn gedeeld met gemeenten, zij het in een kort tijdsbestek. Gemeenten waren hiervan op de hoogte vóór hun definitieve besluitvorming. Over het vervolgproces benadrukt de gedeputeerde dat steeds is ingezet op een zo breed mogelijk gedragen advies. Gezien de complexiteit vindt zij volledige unanimiteit onhaalbaar, maar het advies wordt wel door het merendeel van de gemeenten ondersteund. Het nemen van gemeente-overstijgende keuzes ziet zij als een kerntaak van de provincie. Tot slot meldt zij dat de formele verantwoordelijkheid voor participatie ligt bij het Rijk als bevoegd gezag, maar GS heeft in het advies nadrukkelijk het belang van goede communicatie en participatie richting de omgeving benadrukt. Afgesproken is dat gemeenten

de participatie richting hun inwoners vormgeven. De gedeputeerde erkent dat bewoners zich desondanks verrast kunnen voelen en onderstreept dat dit in het vervolgproces beter moet. GS blijft zowel ambtelijk als bestuurlijk met het ministerie van KGG in overleg om de opgenomen voorwaarden en aandachtspunten te borgen, zowel richting de voorkeursbeslissing als in het verdere traject tot aan het projectbesluit. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat door TenneT en het ministerie in de notitie *Nut en noodzaak* duidelijk is onderbouwd waarom de volledige netuitbreiding noodzakelijk is om het energiesysteem van Noord-Holland toekomstbestendig te maken. Zonder deze uitbreiding is dat volgens haar niet mogelijk. De discussie over alternatieven, zoals SMR's, vindt zij voor het regioadvies niet relevant: het ministerie heeft expliciet gevraagd om een advies over de aanlanding wind op zee en de 380 kV-verbinding. Ook als de provincie daar anders over zou denken, gaat het Rijk door met haar plannen. Het regioadvies is bedoeld om regionale input mee te geven op een besluit dat hoe dan ook wordt genomen. Interruptie van de heer **Bilgin** (FvD), hij benadrukt dat zijn punt niet is dat dit in het regioadvies moet worden opgenomen, maar dat het bredere debat over het toekomstige energiesysteem wel relevant is, omdat dit gevolgen heeft voor toekomstige netuitbreidingen en de mate van overlast. Gedeputeerde **Gielen** reageert dat dit een andere discussie is dan het proces en de inhoud van het regioadvies. Zij geeft aan dat GS in gesprek blijft met het ministerie, TenneT, gemeenten en waterschappen om de gestelde randvoorwaarden verder uit te werken en vast te leggen. Interruptie van de heer **Kes** (SP), hij vraagt waarom de provincie wel in gesprek blijft met het Rijk, TenneT en organisaties, maar de participatie van bewoners volledig bij het Rijk neerlegt, terwijl provincie en gemeenten dichter bij inwoners staan. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat het Rijk nu een keuze maakt welk tracé verder wordt uitgewerkt en dat GS die stap niet kan overnemen. Actieve participatie organiseren is daarom op dit moment niet zinvol. Wel voelt de gedeputeerde zich verantwoordelijk om richting het Rijk en TenneT steeds te benadrukken hoe belangrijk goede communicatie en participatie met inwoners is en de in het regioadvies opgenomen randvoorwaarden blijvend onder de aandacht te brengen. De formele verantwoordelijkheid voor participatie ligt nu bij het Rijk, maar GS zal blijven aandringen op zorgvuldige uitvoering daarvan. Interruptie heer **Bonekamp** (Volt), hij vraagt of GS bij het bestuurlijk overleg juist niet ook de inbreng van inwoners wil meenemen. De gedeputeerde geeft aan dat er nu een vastgesteld regioadvies ligt waarvoor draagvlak bestaat. Met dit advies, ondertekend door GS en vijfentwintig gemeenten, kan zij richting de minister duidelijk maken wat de regio vindt, inclusief de bijbehorende voorwaarden en de benoemde afwijkende standpunten van gemeenten en het waterschap. Zij vindt het niet logisch om in dat stadium nieuwe inzichten in te brengen waarvoor geen bestuurlijk draagvlak bestaat. Het

gesprek met het Rijk richt zich daarom op de uitwerking van het vastgestelde regioadvies en de daarin opgenomen voorwaarden. De heer **Bonekamp** vraagt welke voorwaarden voor GS het zwaarst wegen als niet aan alle voorwaarden kan worden voldaan. Gedeputeerde **Gielen** stelt dat alle voorwaarden uit het regioadvies van belang zijn en dat zij in gesprekken met het Rijk zal blijven pleiten voor het meenemen van alle voorwaarden.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de tweede termijn.

De heer **Kanik** (D66) dankt de gedeputeerde voor de uitgebreide toelichting en benadrukt dat het niet zijn bedoeling is het debat over de inhoud van het regioadvies opnieuw te voeren. Hij geeft aan dat zijn fractie mogelijk andere keuzes zou maken, mede in het licht van klimaatverandering en de noodzaak om de gevolgen daarvan te beperken en dat het advies van het waterschap serieus moet worden genomen. Wat hij vooral uit de discussie meeneemt, is dat er onvoldoende helderheid bestaat over de rol van PS, GS en de provincie in het vervolgproces. Hij roept de gedeputeerde daarom op om duidelijk en schriftelijk vast te leggen op welke momenten PS en GS in het verdere traject een rol hebben. Dit zou volgens hem helpen om discussies op de juiste momenten te voeren en te voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
De heer **Bonekamp** (Volt) verduidelijkt dat zijn eerdere verwijzing naar andere provincies illustratief bedoeld was en niet om te suggereren dat Noord-Holland minder grondig onderzoek had moeten doen of een korter advies had moeten opstellen. Hij erkent dat de situaties niet één op één vergelijkbaar zijn. Wel vraagt hij de gedeputeerde of er provincies zijn met een vergelijkbare opgave, wat daarvan is geleerd, of dat Noord-Holland in dit dossier daadwerkelijk een uitzonderlijk complexe opgave heeft gekregen.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Gielen voor de beantwoording van vragen in de tweede termijn.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat er geen provincie is met een vergelijkbare opgave. Noord-Holland heeft in dit proces veel geleerd en die ervaringen kunnen voor andere regio's van waarde zijn, zonder te stellen dat het proces perfect is verlopen. Over de betrokkenheid van PS en GS in het vervolgtraject stelt zij dat het lastig is hiervoor een vast overzicht te geven. Het regioadvies ligt nu bij het Rijk en de formele vervolgstappen vinden daar plaats. Wel blijft GS

ambtelijk en bestuurlijk in gesprek met het ministerie en worden de randvoorwaarden uit het regioadvies steeds ingebracht, maar een vaste agenda voor betrokkenheid bestaat niet.

7.b Afdoeningsvoorstellen moties Regionale Energiestrategieën (RES)

7.b.1 DOORGSCHOVEN van 24-11-2025: Afdoeningsvoorstel verzameling RES-moties

Toelichting:

GS stelt PS voor om een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, aangezien de uitvoering conform de opdracht heeft plaatsgevonden.

Behandelvoorstel:

De commissieleden kunnen de toegezonden stukken desgewenst met elkaar en de gedeputeerde bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of zij de volgende moties als afgedaan beschouwt:

- M6-2025 Motie voortgang gerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten
- M151-2024 Goede ruimtelijke kwaliteit opstellingen zonne-energie
- M127-2021 Windturbines en gemeentegrenzen
- M108-2021 Gesprekken tussen buurgemeenten
- M106-2021 Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer
- M104- 2021 Meer initiërende rol provincie
- M24-2021 Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines
- M135-2020 Burgerparticipatie
- M125-2020 Koppel biodiversiteit aan de energietransitie

De **voorzitter** geeft het woord aan de indieners van de moties.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) heeft twee vragen over de afdoening van moties M104-2021 (Meer initiërende rol provincie) en M125-2020 (Koppel biodiversiteit aan de energietransitie). Zij vraagt bij M104-2021 om concrete voorbeelden van een initiërende rol van de provincie in de afstemming tussen gemeenten. Bij M125-2020 vraagt zij of biodiversiteit een norm en uitgangspunt van beleid is en of projecten ook zonder subsidie of biodiversiteitsmaatregelen gerealiseerd kunnen worden.

De andere fracties (VVD, Volt, SP en ChristenUnie) beschouwen de moties als afgedaan.

Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat biodiversiteit bij M125-2020 geen verplicht normerend uitgangspunt is. Het aanvragen van subsidie is vrijwillig en bedoeld als stimuleringsmaatregel; projecten kunnen ook zonder subsidie of aanvullende biodiversiteitsmaatregelen worden gerealiseerd. Over M104-2021 geeft zij aan dat de provincie een initiërende rol speelt door provinciale infrastructuur in te brengen bij de OER-trajecten. Een ander voorbeeld noemt zij de door de provincie geïnitieerde intentieovereenkomst voor windenergie in het havengebied tussen Zaanstad en Amsterdam vanuit de windladder.

Na de beantwoording van de vragen door gedeputeerde Gielen, beschouwt de PvdD de moties ook als afgedaan.

7.b.2 Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren

Toelichting:
De commissie is door GS in een brief geïnformeerd over de ervaringen en bevindingen met betrekking tot slimme netoplossingen.
Behandelvoorstel:
De commissie kan de brief met elkaar en de gedeputeerde bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of zij de motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren, als afgedaan beschouwt.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor hun opmerkingen en vragen.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) geeft aan dat haar fractie aanvankelijk positief was over de snelle afdoening van de motie, maar dat GS deze feitelijk afdoet met een rapport waaruit blijkt dat de aanpak van netcongestie tot nu toe weinig succesvol is en nieuwe vragen oproept. De eerste twee onderdelen van het dictum zijn volgens haar formeel afgedaan, maar de geschetste slimme oplossingen zijn weinig vernieuwend en nog niet snel en schaalbaar toepasbaar. Het rapport laat vooral veel knelpunten zien, met name voor het MKB: oplossingen zijn maatwerk, ondernemers zijn zich niet altijd bewust van netcongestie en instrumenten zoals energiehubs en groepscontracten blijken complex en onaantrekkelijk. Daarmee wordt het derde onderdeel van het dictum, het inspireren van bedrijventerreinen, niet bereikt. Daarnaast bevat de brief van GS een aanzet voor nieuw beleid die volgens de PvdD niet bij de afdoening van de motie hoort en daarom apart in de Staten moet worden besproken. Tenslotte vraagt zij wanneer GS met een

concreet plan van aanpak komt voor het oplossen van de gesignaleerde knelpunten, aangezien netcongestie een randvoorwaarde is voor de energietransitie.

De heer **De Wit** (VVD) dankt mevrouw Vonck voor haar mooie woorden voor het MKB en hij onderstreept het belang van de energietransitie voor ondernemers. Hij stelt dat ondernemers niet zozeer de complexiteit onderschatten, maar gemotiveerd zijn om te verduurzamen en daarbij vastlopen op netcongestie. Volgens hem is de brief vooral beschrijvend en biedt deze onvoldoende richting voor wat de provincie concreet kan doen. De VVD roept GS, gezien de urgentie, op om duidelijker te maken welke effectieve bijdrage de provincie binnen haar invloedssfeer kan leveren, in lijn met de handvatten uit het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer dat aanleiding was voor de motie.

Mevrouw **Engels** (CDA) sluit zich grotendeels aan bij de voorgaande sprekers. Zij constateert dat de brief van GS vooral ingaat op het eerste punt van de motie, namelijk het inzichtelijk maken van knelpunten en kansen, maar veel minder op de andere twee onderdelen. Gezien het aantal gesignaleerde knelpunten zou het tweede punt van de motie; het effectiever maken van het eigen beleid, volgens haar juist om aanpassingen moeten vragen, terwijl zij hierover geen reflectie van GS terugziet. Daarnaast merkt zij op dat het derde punt van de motie, het inspireren en motiveren van bedrijven en bedrijventerreinen om met slimme netoplossingen aan de slag te gaan, nauwelijks wordt uitgewerkt. Zij begrijpt de wens van GS om moties af te doen, maar vindt het in dit geval te kort door de bocht. Mevrouw Engels roept GS daarom op om opnieuw zorgvuldig te kijken naar de motie en alsnog concreet invulling te geven aan wat is gevraagd, gezien de urgentie van de problematiek.

De heer **Teeuwen** (BBB) geeft aan dat zijn fractie gefrustreerd is over de aanpak van netcongestie, die inwoners en bedrijven hard raakt. Volgens BBB gaat het debat vooral over netuitbreiding, terwijl het slimmer benutten van het bestaande net te weinig aandacht krijgt. Hij wijst op voorbeelden zoals Schiphol Trade Park, waar met slimme samenwerking en datadeling aantoonbaar meer capaciteit wordt benut. De opschaling van dit soort initiatieven verloopt volgens BBB echter te traag. BBB stelt dat netbeheerder Liander gebruiksdata onvoldoende deelt en zich daarbij beroept op wettelijke beperkingen. Volgens BBB is dat argument achterhaald, omdat de ACM regelgeving heeft versoepeld om netcongestie tegen te gaan en zelfs druk uitoefent op Liander om die ruimte te benutten. Ook in eerdere beantwoording door de provincie is volgens BBB te vaak een beroep gedaan op vertrouwelijkheid, waardoor onduidelijk blijft hoeveel capaciteit beschikbaar is voor andere bedrijven. De heer Teeuwen pleit daarom

voor een meldpunt waar bedrijven en consumenten kunnen aangeven dat zij onvoldoende medewerking ervaren bij het verkrijgen van gebruiksdata.
Statenlid **Van der Waart** (GL) geeft aan dat, kijkend naar het dictum van de motie, de motie wat haar fractie betreft is afgedaan. Tegelijkertijd stelt zij dat GL nog onvoldoende gemotiveerd en geïnspireerd is en dat zij daarom met belangstelling uitkijkt naar het vervolg.
De heer **Bonekamp** (Volt) geeft aan dat zijn fractie zich zorgen maakt over wat in de stukken bij deze motie staat. Hoewel de inzet van ambtenaren wordt gewaardeerd, ziet Volt vooral bekende problemen terugkomen. Ondernemers worden volgens hem gevraagd taken op zich te nemen die eigenlijk publiek zijn, zoals investeren in aansluitingen met lange doorlooptijden. Daarnaast lijkt netbeheerder Liander regelmatig onvoldoende mee te werken aan oplossingen. Volt vraagt hoe GS hiertegen aankijkt en welke concrete stappen de provincie kan zetten om netcongestie aan te pakken en ervoor te zorgen dat alle partijen, met name Liander, een evenredige bijdrage leveren. Kijkend naar het dictum beschouwt Volt de motie als afgedaan, maar de fractie wil wel op korte termijn een verdiepend debat over dit onderwerp.
Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) geeft aan dat de motie wat haar fractie betreft is afgedaan. Wel is er ongenoegen over de wijze waarop dit in de brief is verwoord en heeft 50PLUS behoefte aan verdere verdieping.
De heer **Kanik** (D66) sluit zich aan bij de inbreng van het CDA, met name op het derde punt van de motie. Hij verwijst naar eerdere schriftelijke vragen over de rol van Liander, waarvan de beantwoording onbevredigend was. Hij vraagt zich af of GS een actievere rol kan nemen in het aanspreken van betrokken partijen en in het ondersteunen van ondernemers bij het oplossen van netcongestie.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Gielen voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Gielen** herkent de frustratie die er leeft over netcongestie en benadrukt dat dit een urgent probleem is dat ontwikkelingen vertraagt. De afdoening van deze motie is slechts één onderdeel van een bredere aanpak; het werk aan netcongestie stopt hier niet. GS is voortdurend in gesprek met netbeheerders, gemeenten en andere partijen over versnelling van oplossingen, nieuwe infrastructuur, slimmer gebruik van het bestaande net en de toekomstvisie op energie. Slimme netoplossingen maken daar onderdeel van uit, maar ook de aanpak van gebieden, zoals het Noordzeekanaalgebied, waarin gezamenlijk wordt geleerd en waarin bedrijven worden geïnspireerd met praktijkvoorbeelden. Dit gebeurt via bijeenkomsten,

webinars en informatievoorziening. Daarnaast wordt binnen de taskforce Energie-infrastructuur met alle betrokken partijen structureel overleg gevoerd om knelpunten te verminderen en druk op de ketel te houden. De provincie zet zich in om belemmeringen in contractvormen te verminderen, energiehubs te verbeteren en regelingen slimmer te koppelen, bijvoorbeeld met warmte en toekomstbestendige bedrijventerreinen. Daarbij wordt meer vanuit de ruimte voor ondernemers gedacht en minder vanuit het net. Ten aanzien van datadeling met netbeheerders geeft de gedeputeerde aan dat dit wettelijk is begrensd, maar dat hierover overleg plaatsvindt. Netbeheerders werken aan dataproducten om deelname aan energiehubs te vergemakkelijken. Knelpunten worden volgens haar doorgaans snel gesignaleerd en opgepakt; een apart meldpunt vindt zij daarom niet nodig. Interruptie van de heer **Teeuwen** (BBB), hij vraagt hoe GS aankijkt tegen het eerdere antwoord dat niet kan worden aangegeven hoeveel netcapaciteit beschikbaar blijft na de vestiging van datacenters in het Westelijk Havengebied. Hij vindt dit antwoord onvoldoende en niet genuanceerd. Volgens hem moet de netbeheerder deze data beschikbaar stellen, niet publiek, maar wel zodanig dat omliggende bedrijven hiermee rekening kunnen houden bij het omgaan met netcongestie. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat dit onderwerp al eerder is besproken in de commissie Bestuur en zij benadrukt dat de wens om data te delen niet automatisch betekent dat dit binnen de geldende kaders direct mogelijk is. Netbeheerders werken hier zelf ook aan en de gedeputeerde geeft aan dat gezamenlijk wordt gekeken wat mogelijk is, in welke vorm en hoe dit zo snel mogelijk kan worden gerealiseerd. Vervolginterruptie van de heer **Teeuwen** (BBB), hij benadrukt dat het hier gaat om beantwoording van schriftelijke vragen van de PvdA, niet om een herhaling van het debat in de commissie Bestuur. Hij vraagt de gedeputeerde hier nogmaals naar te kijken. De gedeputeerde concludeert dat zij de zorgen van de BBB herkent. GS is voortdurend in gesprek met netbeheerders over mogelijke vervolgstappen, het verbeteren van stimuleringsprogramma's zoals Energy Hubs en het wegnemen van knelpunten. Voor het komende jaar zijn aanpassingen doorgevoerd op basis van de lessons learned. Daarnaast blijft GS ondernemers ondersteunen door het delen van goede voorbeelden en het helpen bij de uitdagingen rond netcongestie.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de tweede termijn.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) erkent dat er veel gebeurt, maar wil hierover structureel worden geïnformeerd en hierover een inhoudelijke discussie voeren, in plaats van losse suggesties te horen. De fractie van de PvdD wil meer inzicht en vraagt of de gedeputeerde bereid is om met

een samenhangend voorstel te komen, bijvoorbeeld waarin netcongestie wordt verbonden met energiebesparing en verduurzaming van processen. Daarnaast vraagt zij of er een inhoudelijke bespreking kan plaatsvinden op basis van een voorstel van GS. Tot slot geeft zij aan dat hoewel er wordt gezegd dat bedrijven worden geïnspireerd met goede voorbeelden, dat deze voorbeelden niet in de beantwoording staan en zij vraagt waarom dat zo is.

Mevrouw **Engels** (CDA) zoekt nog naar een antwoord op het tweede punt van de motie: wat kan de provincie zèlf doen? Uit de brief en de toelichting krijgt zij de indruk dat vrijwel alles buiten de invloedssfeer van de provincie ligt, wat zij niet overtuigend vindt. Zij vraagt wat er concreet is geleerd van de inzet van fixers en breder, welke slimme oplossingen de provincie zelf kan toepassen. Het gaat haar niet om een evaluatie van de fixers, maar om de vraag hoe het provinciale beleid effectiever kan worden gemaakt en welke instrumenten daarvoor beschikbaar zijn. Dat mag volgens haar ook op een later moment of in een aparte brief worden uitgewerkt, maar zonder een duidelijk antwoord of toezegging daarover kan zij de motie nog niet als afgedaan beschouwen.

De heer **De Wit** (VVD) sluit zich aan bij het CDA en constateert dat er brede urgentie bestaat om netcongestie aan te pakken en dit onderwerp te blijven bespreken in de commissie. Tegelijkertijd vindt hij dat nog onvoldoende scherp is welk beeld de commissie zelf heeft van de volgende stap die binnen de eigen invloedssfeer kan worden gezet. Hij pleit ervoor het gesprek hierover open te houden. Daarbij verwijst hij naar het geplande werkbezoek, samen met de PvdD, aan een bedrijventerrein in Noord-Holland. Dat bezoek moet helpen om inzicht te krijgen in de dilemma's waar bedrijven tegenaan lopen en kan de commissie meer richting geven bij het formuleren van vervolgacties en verwachtingen richting het college.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Gielen voor de beantwoording van vragen in de tweede termijn.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat een samenhangende aanpak al is uitgewerkt in de energievisie en de pMIEK. Er wordt cyclisch gewerkt: eens per twee jaar wordt beleid bijgesteld op basis van opgedane ervaringen. Daarnaast heeft het college toegezegd PS jaarlijks te informeren over de stand van zaken rond netcongestie. Zij benadrukt dat de provincie op meerdere manieren actief is: intensief overleg met netbeheerders, deelname aan de taskforce Energie-infrastructuur, stimuleringsprogramma's, subsidieregelingen en samenwerking met gemeenten en het IPO. De rol van de provincie is daarbij vooral stimulerend. Volgens haar benut de provincie op dit moment alle mogelijkheden die binnen haar bevoegdheden liggen; zij ziet

nu geen extra maatregelen die de provincie daarbovenop kan nemen. Nieuwe suggesties zijn welkom en zodra zich nieuwe oplossingen aandienen, zal PS daarover worden geïnformeerd. Over de goede voorbeelden zegt zij dat deze zijn opgenomen in de bijlage bij de beantwoording. Het gaat onder meer om oplossingen die fixers hebben gerealiseerd, zoals achter-de-meteroplossingen, batterijen en eigen opwek. Deze voorbeelden worden ook gedeeld met andere bedrijven.

De heer **De Wit** (VVD) geeft in een slotopmerking aan dat de VVD het werkbezoek wil benutten om aanvullende kansen te verkennen en deze daarna in de commissie te bespreken en te prioriteren. De commissie wordt geïnformeerd zodra er meer details zijn.

De **voorzitter** stelt na inventarisatie vast dat de commissie akkoord is met de afdoening van de motie.

7.b.3 Afdoeningsvoorstel moties regieroute

Toelichting:

De commissie wordt in de brief geïnformeerd over het afdoen van drie openstaande moties met betrekking tot de Regionale Energiestrategie (RES). Ter uitvoering van deze moties heeft de provincie, in samenwerking met de RES-partners een 'regieroute' voor de RES opgesteld.

Behandelvoorstel:

De commissieleden kunnen de brief met elkaar en de gedeputeerde bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of onderstaande drie moties als afgedaan kunnen worden beschouwd:

- 11-2025 Pak meer regie bij de RES
- 3-2025 Hoe versnellen wij de RES?
- 230-2022 RES-versnelling

De heer **Kanik** (D66) bedankt de gedeputeerde, ambtenaren en betrokken organisaties. D66 kan zich vinden in het beleid om alleen in te grijpen bij politieke of bestuurlijke blokkades. Wel vraagt hij naar de stand van zaken van de één-loketfunctie uit een eerdere motie en naar een update over waar de provincie staat op de escalatieladder richting 2030.

De heer **Bonekamp** (Volt) sluit zich aan bij D66: de moties zijn wat Volt betreft afgedaan, maar hij vraagt wanneer de regieroute concreet wordt ingezet om blokkades weg te nemen.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) beschouwt de moties als afgedaan en sluit zich aan bij de vragen van D66.

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) vindt met name één motie nog niet volledig afgedaan. Zij vraagt of de regieroute niet alleen vertraging voorkomt, maar ook daadwerkelijk versnelling oplevert. Met die bevestiging kan zij de motie als afgedaan beschouwen.

Mevrouw **Engels** (CDA) sluit zich hierbij aan en vraagt om meer toelichting op hoe de regieroute tot versnelling leidt.

De heer **Vonk** (PvdD) zegt dat zijn fractie zich aansluit bij de inbreng van D66.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat de regieroute voortvarend is opgepakt en momenteel wordt toegepast in Noord-Holland Noord. In Noord-Holland Zuid is de regieroute nu niet nodig, omdat daar geen projecten of zoekgebieden zijn waarbij deze meerwaarde heeft. Mocht dat veranderen, dan zal de regieroute daar ook worden ingezet. In Noord-Holland Noord is samen met RES-partners per deelregio een casus gekozen en zijn bestuurlijke overleggen gepland die nadrukkelijk gericht zijn op versnelling van ontwikkelingen, niet alleen op het voorkomen van vertraging. De regieroute wordt op dit moment onder meer ingezet bij casussen in Opmeer,

Heiloo en Texel, waar verschillende belangen samenkomen en waar wordt gezocht naar manieren om de energieopgave toch verder te brengen. De gesprekken die in dit kader worden gevoerd zijn expliciet bedoeld om stappen vooruit te zetten en besluitvorming te versnellen. Over de één-loketfunctie geeft de gedeputeerde aan dat deze is vormgegeven als een provinciale ondersteuningsregeling die goed functioneert. Gemeenten kunnen hier ondersteuning aanvragen voor de uitwerking van wind- en zonprojecten, bijvoorbeeld op het gebied van inpassing en participatie. De regeling loopt al enige tijd en er zijn inmiddels meer dan honderd casussen bekend. Vanaf maart wordt de regeling uitgebreid, zodat naast inhoudelijke ondersteuning ook extra capaciteit voor gemeenten kan worden ingezet.

8 Rondvraag gedeputeerde Gielen (Klimaat en Energie)

Er is geen rondvraag aangemeld voor gedeputeerde Gielen.

9 Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 22.25 uur en dankt de aanwezigen voor hun bijdrage.

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Leefomgeving

Datum	19-01-2026
Tijd	20:00 - 21:45
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Tessa van Wijnen

	Woensdag 21 januari 2026 19.30-21.00 uur (Statenzaal): Toelichting gezamenlijk onderzoek naar OD IJmond van Randstedelijke Rekenkamer en gemeentelijke Rekenkamers
0	**18.30-19.30 uur Toelichting op Wijmond rapport**
1	**Opening en mededelingen**
2 20:00	**Inspreekhalfuur**
3	**Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen**
3.a	**Planningsoverzicht**
4	**Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden**
5	**Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)**
6	**Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (eigenaarschap Omgevingsdiensten)**
7	**B-agenda Klimaat en Energie**
7.a 20:30	**C- NAAR B-VERZOEK D66 - ag.p. 11g Definitief regioadvies programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord**
7.b 21:00	**Afdoeningsvoorstellen moties Regionale Energiestrategieën (RES)**
7.b.1	**DOORGESCHOVEN VAN 24-11-2025: Afdoeningsvoorstel verzameling RES-moties**

Provincie Noord-Holland

7.b.2	Afdoeningsvoorstel motie M102-2025 slimme oplossingen; zet in op versneld leren
7.b.3	Afdoeningsvoorstel moties regieroute
8	Rondvraag gedeputeerde Gielen (Klimaat en Energie)
9	Sluiting
10	C-agenda Gezondheid en Milieu
10.a	Nieuwsbericht Oude ICL Fertilizers fabriek kan zo niet blijven draaien en Zienswijze Adem Vrij aan het IJ en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland
10.b	Rapport bestuurlijke verkenning Onno Hoes naar samenwerking omgevingsdiensten Noord-Holland
10.c	Beslissing op Bezwaar Lasten onder Dwangsom overschrijden emissiegrenswaarden KGF1 en 2 Tata Steel
10.d	Beslissing op bezwaar aanzeggingsbesluit Kooks- en Gasfabriek 2 Tata Steel
10.e	Overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's 2026 omgevingsdiensten
10.f	Reactie motie gemeente Haarlemmermeer datacentrum
10.g	Rapport Klaar voor de toekomst? Op weg naar een robuuste Omgevingsdienst IJmond
10.h	Persbericht en Milieueffectenrapportage Heracless- groen Staat Tata Steel Ijmuiden - Toetsingsadvies
10.i	Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek
10.j	Persbericht Nauerna NV Afvalzorg
10.k	Voortgang vervolgacties voortkomend uit de Evaluatie provinciale luchtmeetnetten (Leefomgeving 19-01-2026)

Provincie Noord-Holland

10.l Jaarverslag eNosenetwerk 2024 (Leefomgeving 19-01-2026)

11 C-agenda Klimaat en Energie

11.a Inspraakreactie voornemen tot realisatie van windturbines langs het Amsterdam-Rijnkanaal bij Vreeland e.o.

11.b Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord- Holland-Noord

11.c Brief Leefbaar Alkmaar Oproep Provinciale Staten Kies Trace langs A7

11.d Ingekomen brief Denk vooruit

11.e Nieuwsbrief Energienieuws uit Noord-Holland 26-11

11.f Ingekomen brief inzake keuze groene tracé via P15

11.g NAAR B-agenda (ag.p. 7a) Definitief regioadvies pVAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

11.h Expertpanel Klimaat

11.i Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) advies 'Eerlijk Verduurzamen: randvoorwaarden voor rechtvaardig beleid' (C-agenda cie Leefomgeving 19-01-2026)

12 C-agenda Algemeen

12.a Aanwijzen RTV NH als regionale publieke omroep voor de Provincie Noord-Holland voor de periode van 1 januari 2026 tot 1 januari 2031 (C-agenda cie Leefomgeving 19-01-2026)

Verslag concept

Commissie Leefomgeving

Datum commissievergadering	:	24 november 2025
Commissievoorzitter	:	T. van Wijnen
Commissie-adviseur	:	mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter:		: T. van Wijnen
Commissiegriffier:		: mw. M. van Boheemen
Leden van de commissie:	VVD	: dhr. B. de Wit
	BBB	: mw. I. Rood, dhr. P. Teeuwen, dhr. V. Valk
	GroenLinks	: P. Laport, N. van der Waart
	PvdA	: mw. M. ten Ham, dhr. C. Vonk, mw. N. Vroom
	D66	: dhr. W. van der Heijden, dhr. E. Kanik
	PvdD	: mw. A. Egbers, mw. H. Vonck
	JA21	: mw. C. Gordijn, mw. K. Uiterwijk
	PVV	: dhr. R. van Tiggelen
	Volt	: dhr. B. Bonekamp, mw. B. van den Bogaerde
	CDA	: dhr. D. Heijnen, dhr. S. Dijk
	FvD	: dhr. T. Bilgin
	SP	: dhr. J. Kes
	ChristenUnie	: dhr. M. Klein, mw. Y. Buit
	50PLUS	: dhr. H. Faassen, mw. A. van der Helm
Gedeputeerden:	A. Gielen, dhr. J. Olthof, dhr. J. Beemsterboer	
Notulist	mw. H. Fuite (Notuleerservice Nederland)	

1 Opening vergadering

De **voorzitter** opent de vergadering om 18.15 uur en heet de aanwezigen welkom. De heer Vonk (PvdA) en de heer Heijnen (CDA) zullen iets later arriveren en de heer Dijk is tot die tijd de vervanger van de heer Heijnen. Er zijn 16 aanmeldingen van insprekers bij agendapunt *9.a*

Concept regioadvies programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) & 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (NNHN)
Er is een rondvraag ingediend bij agendapunt 8. Rondvraag gedeputeerde Olthof, door de PvdD over bestrijdingsmiddelen in het beleidskader Gezonde Leefomgeving.

2 Inspreekhalfuur

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Karst. Hij is later vanavond verhinderd en spreekt daarom bij het inspreekhalfuur in op agendapunt *9.a Concept regioadvies programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) & 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (NNHN).*

De heer **Karst**, inwoner van Krommenie en duo-raadslid voor Lokaal Zaans, spreekt in over het regioadvies voor het 380 kV-tracé. Hij schetst dat Krommenie en Assendelft steeds vaker lijken te fungeren als “afvoerputje” van de provincie: dossiers rond vliegverkeer, luchtvervuiling, verkeerscirculatie, parkeren en infrastructurele projecten belanden volgens hem automatisch in Zaanstad-Noord. Als voorbeeld noemt hij de A8/A9-verbinding, die na decennia van onderzoek uiteindelijk is geschrapt omdat de Stelling van Amsterdam en het UNESCO-erfgoed beschermd moesten blijven. Tegen die achtergrond vindt hij het onbegrijpelijk dat nu een 380 kV-tracé met zeer hoge masten wél door hetzelfde gebied kan lopen. Hij benadrukt dat hij niet tegen een doorkruising van de Stelling is, maar tegen het gebruik van de Stelling als gelegenheidsargument: bij de A8/A9 was het erfgoed een absolute rode lijn, terwijl het bij het hoogspanningstracé opeens geen belemmering lijkt te vormen. Dat noemt hij dubbele moraal. Daarnaast wijst hij op de grote ruimtelijke impact van het geplande tracé en de transformatorstations, die volgens hem haaks staat op de provinciale ambities voor het bijzondere landschap. Hij sluit af met de oproep om Krommenie en Assendelft niet te belasten met keuzes die elders politiek ongewenst zijn. Als de Provincie een 380 kV-lijn door de Stelling acceptabel vindt, kan zij volgens hem moeilijk volhouden dat de A8/A9 om erfgoedredenen níet mogelijk was.

3. Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen

De **voorzitter** vraagt of agendapunt 7.a, *Afdoening motie 53-2025 ‘Versterk cultureel verenigingsleven in cultuurbeleid’*, kan worden doorgeschoven naar een volgend overleg.
De indiener van de motie, mevrouw **Vroom** vraagt hierop of de Cultuuragenda in Q1, bij voorkeur in januari, integraal kan worden behandeld samen met het Berenschotrapport.

Gedeputeerde **Olthof** geeft aan eerst de planning te willen raadplegen; behandeling in Q1 lijkt mogelijk, maar januari vindt hij minder haalbaar omdat hij het Berenschotrapport nog niet heeft ontvangen. Mevrouw **Vroom** gaat akkoord met het doorschuiven van de motie. Het CDA stemt eveneens in, aangezien zij samen met D66 indiener van de motie zijn.

De commissie gaat akkoord met het doorschuiven van agendapunt 7, de verdere voorliggende agenda, het conceptverslag van 13 oktober en de openstaande moties en toezeggingen.

3.a Planningsoverzicht

Statenlid **Laport** (GL) vraagt om uitleg over het juridisch handelingsperspectief voor gewasbeschermingsmiddelen en of de stukken van Natuur & Milieu en Urgenda in de oordeelsvormende fase kunnen worden meegenomen. Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat dit onderwerp terugkomt binnen het beleid Gezonde Leefomgeving en dat hierover een oordeelsvormend gesprek zal plaatsvinden, waarbij ook de genoemde stukken worden betrokken. De gedeputeerde zal met de griffie bespreken of hiervoor eventueel een technische briefing kan worden georganiseerd.

4. A-agenda Gezondheid en Milieu

4.a Zienswijze Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek

Toelichting:

Het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek heeft de conceptbegroting 2027 aan de raden en Staten van haar deelnemers toegezonden, zodat deze een zienswijze op het stuk kunnen geven. GS adviseren een zienswijze in te dienen voor een structurele bezuiniging van € 5.800,= met ingang van 2027.

Mevrouw **Van der Helm (50PLUS)** wijst erop de dalende solvabiliteitsratio van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), van 23% in 2026 naar 8% in 2027; ver onder de VNG-norm ligt. De OFGV verklaart dit door het beperkte reservebeleid dat door het algemeen bestuur is vastgesteld. Zij vraagt GS hoe zij de robuustheid van de dienst beoordelen tegen deze achtergrond en of het huidige reservebeleid niet strijdig is met de vereiste financiële robuustheid per 1 april.

Statenlid **Laport** (GL) vindt het bijzonder dat de omgevingsdienst nu al een begroting voor over twee jaar presenteert. Hij begrijpt de wens om per april als robuust te worden gezien, maar vindt het logischer om te wachten tot de jaarrekening 2025 beschikbaar is. GL vraagt de

gedeputeerde of dit een eenmalige begroting is en benadrukt dat actuele ontwikkelingen moeten worden meegenomen. GL kan instemmen met het voorstel om een bezuiniging van een kleine € 6.000 in te boeken.
De heer **Kes** (SP) is kritisch. Hij noemt de taakstelling feitelijk een bezuiniging en vindt dit gezien de lage solvabiliteit onverstandig, zowel voor deze als voor andere omgevingsdiensten. Gezien de druk op personeel en de moeizame start van de diensten vindt hij het niet passend om dit bedrag op te leggen. Hij vraagt de commissie en de gedeputeerde om dit te overwegen.
De heer **Dijk** (CDA) kan zich vinden in de voorgestelde zienswijze op de conceptbegroting.
De heer **Van der Heijden** (D66) deelt de zorgen van de heer Kes en vraagt zich af of de zienswijze in deze vorm wel opportuun is. Ook vindt hij het wat storend dat de voordracht niet goed is geschreven. Voorafgaand heeft hij al een en ander opgemerkt dat niet klopte en hij ziet nu een spellingsfout (pijldatum in plaats van peildatum).
Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) sluit zich aan bij CDA en GL, een solide systematiek en een robuuste omgevingsdienst vindt zij positief. Zij bedankt de heer Van der Heijden voor zijn opmerkingen over de voordracht.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording van vragen in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt op de vragen van 50PLUS dat de dalende solvabiliteit van de OFGV samenhangt met de eisen die de aandeelhouders stellen aan de financiële positie. De deelneming moet geen grote reserves aanhouden, omdat zij wordt gefinancierd door de aandeelhouders, in dit geval de provincies Flevoland en Noord-Holland. Ondanks de lage solvabiliteit voldoet de OFGV aan de gestelde robuustheidseisen. De daling komt mede doordat te hoge financiële posities zijn terugbetaald. Interruptie van mevrouw **Van der Helm** (50PLUS): zij wijst op de VNG-norm van 50% voor een financieel gezonde indicator en vraagt hoe dit zich verhoudt tot de uitspraak dat de OFGV aan de ratio's voldoet. Gedeputeerde **Beemsterboer** licht toe dat omgevingsdiensten anders functioneren dan gemeenten of provincies, die belasting kunnen heffen en daarom grotere reserves moeten aanhouden. Bij omgevingsdiensten is een beperkte reserve passend, omdat aandeelhouders bij problemen toch moeten bijspringen. Hij merkt op dat PS kan besluiten tot hogere reserveposities, maar dat dit financiële consequenties heeft voor de provincie. Interruptie van de heer **Kes** (SP): hij stelt dat dit uitgangspunt betekent dat een deel van de risico's in het provinciale weerstandsvermogen moet worden opgevangen en

vraagt of dit in de begroting is meegenomen. Gedeputeerde **Beemsterboer** verwacht van wel, maar vindt dit een technische vraag en zegt toe dit schriftelijk te zullen beantwoorden.
Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat de taakstelling van 1 miljoen voortkomt uit het besluit van PS om het groeipad van de omgevingsdiensten te verlagen van 8 naar 7 miljoen. Voor de OFGV betekent dit een doorwerking van ongeveer € 6.000.
Ten aanzien van de vraag van GroenLinks over de tijdigheid geeft **gedeputeerde Beemsterboer** aan dat de begroting eenmalig vervroegd is aangeleverd vanwege de deadlines van het Rijk voor de robuustheidscriteria. En op de taal in de voordracht zal worden gelet.
De heer **Kes** (SP) geeft aan dat zijn fractie de beantwoording nog wil bespreken en vraagt of er theoretisch ruimte blijft om het stuk alsnog als bespreekstuk te agenderen. Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) wil dezelfde mogelijkheid openhouden.

De **voorzitter** concludeert dat het stuk vooralsnog als hamerstuk wordt doorgeleid naar PS, met de mogelijkheid tot onthameren indien SP of 50PLUS daar later om vragen.

5. Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (eigenaarschap Omgevingsdiensten)
Er zijn geen rondvragen aangemeld voor gedeputeerde Beemsterboer.

6. A-agenda Algemeen
6.a Laatste Begrotingswijziging 2025
Toelichting:
In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de Provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2025.
Behandelvoorstel:
De commissieleden kunnen desgewenst de onderdelen van de begrotingswijziging die betrekking hebben op de commissie Leefomgeving bespreken. De commissie adviseert PS over de Statenvoordracht laatste begrotingswijziging 2025 vanuit de portefeuilles van de commissie Leefomgeving.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de eerste termijn.
Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt naar de projectbijdrage van Tata Steel voor het vergunningencluster Heracles Groen Staal. Zij had begrepen dat de Provincie hiervoor een

projectbijdrage zou ontvangen, maar kan deze niet terugvinden in de recente begrotingswijziging en vraagt of deze nog volgt.

De heer **De Wit** (VVD) uit zijn verbazing over het overblijven van € 200.000 binnen het budget voor Energiehubs. Gezien de grote problemen rond netcongestie en de behoefte aan slimme oplossingen begrijpt hij niet hoe dit bedrag niet is benut. Hij geeft aan dat er mogelijk een andere aanpak nodig is voor het inzetten van het budget voor Energiehubs. Van de 21 geselecteerde initiatieven bevindt volgens hem meer dan de helft zich nog in een verkennende fase. Hij pleit voor meer focus op initiatieven die snel tot uitvoering kunnen komen. Hij vraagt de gedeputeerde of zij bereid is met netbeheerders, bedrijven en overheden in gesprek te gaan om te bekijken of het budget anders en effectiever kan worden ingezet, ook met het oog op de middelen die in 2026 opnieuw beschikbaar zijn voor Energiehubs.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) sluit zich aan bij de opmerkingen van de VVD. Zij wijst op een onderbesteding van ruim 20% binnen het programma Klimaat en Gezonde Leefomgeving, vooral door vertraging in de uitvoering van projecten. Bij de energietransitie betreft dit onder meer uitvoeringsregelingen zoals het stimuleringsfonds voor Energiehubs, waar tot nu toe slechts 4 van de 21 hubs subsidie hebben aangevraagd. Ook voor de ondersteuning van energiecoöperaties zijn minder aanvragen binnengekomen dan verwacht, en beide budgetten worden verlaagd. De PvdD vraagt GS waarom deze budgetten worden verlaagd en of dat betekent dat de middelen niet meer nodig zijn. Mevrouw Vonck verzoekt GS om het niet-bestede budget voor 2026 beschikbaar te houden voor dezelfde doelen en om binnen de organisatie meer nadruk te leggen op een efficiënte en doelmatige uitvoering van regelingen. Zij verwijst daarbij naar het symposium Leefomgeving van 17 november, waar de meerderheid van de deelnemers koos voor een proactieve provinciale aanpak, een lijn waar de PvdD zich bij aansluit.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) stelt dat middelen alleen zinvol moeten worden besteed. Volgens hem wordt beleid te vaak beoordeeld op intenties in plaats van op resultaten, waardoor doelen en middelen door elkaar lopen en er uitgaven plaatsvinden die wat de PVV betreft kunnen worden geschrapt. Hij stelt dat de positieve effecten van hogere temperaturen en stijgende CO_2-niveaus op de voedselproductie onvoldoende worden erkend. Hij uit kritiek op partijen die volgens hem deze positieve ontwikkelingen willen bestrijden en boeren benadelen. Daarnaast vraagt hij hoe het komt dat er volgens hem zo verschillend wordt gedacht over klimaat en beleid. Hij wijt dit aan drie factoren: het onderwijs sinds de invoering van de Mammoetwet (1968), voortdurende beïnvloeding via media en een gebrek aan nieuwsgierigheid bij politici

naar wetenschappers met relevante kennis. Hij spreekt van cognitieve dissonantie en stelt dat het mondiale klimaatbeleid geen meetbare resultaten oplevert.
Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) herhaalt dat zij al in drie commissies heeft gewezen op onderbesteding. Binnen het programma Klimaat en Gezonde Leefomgeving vallen de lasten € 16,3 miljoen lager uit dan begroot, vooral door vertragingen in de energietransitie en de gezonde leefomgeving. Zij vraagt welke projecten binnen dit programma de grootste vertraging oplopen en wat de gevolgen daarvan zijn voor de provinciale klimaatdoelen en voor de gezondheid van inwoners.
De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan teleurgesteld te zijn over de laatste begrotingswijziging: er wordt opnieuw € 29 miljoen bijgesteld, vooral door uitgestelde intenties. Juist op terreinen waar volgens zijn fractie extra inzet nodig is zoals energie-infrastructuur, klimaatbeleid - coördinatie en monitoring - duurzame opwek en de maatwerkafspraken met Tata Steel, blijven resultaten uit.
Hij begrijpt dat processen complex kunnen zijn, maar vraagt zich af of de Provincie niet meer moet investeren in de eigen organisatie om plannen daadwerkelijk uitgevoerd te krijgen. Het blijft volgens hem zorgelijk dat middelen beschikbaar zijn maar niet benut worden.

De **voorzitter** geeft het woord aan de gedeputeerden voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat de exploitatiebijdrage waar JA21 naar vroeg niet in de begrotingswijziging staat omdat deze in tranches wordt uitbetaald; er is dus geen begrotingswijziging nodig. Verder reageert hij op de opmerking van de heer Klein over de maatwerkafspraken met Tata Steel. Hij is verrast dat dit voorbeeld wordt genoemd, omdat de JLOI inmiddels is ondertekend en de voortgang vooral afhangt van Tata Steel zelf, met name van het tempo van de vergunningaanvragen en de aanlevering van stukken. Volgens de gedeputeerde ligt de planning daarmee niet bij de Provincie en loopt de maatwerkafspraak zoals bedoeld.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan zij dat de oproep over de onderbesteding op klimaat duidelijk heeft gehoord. Zij benadrukt dat deze onderbesteding ongewenst is en dat hier goed naar gekeken zal worden; dit punt wordt meegenomen. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat aanpassing binnen de huidige uitvoeringsregeling niet mogelijk is. De regeling staat open tot 31 december en kan tussentijds niet worden aangepast; de spelregels kunnen gedurende de

looptijd niet gewijzigd worden. Wel wordt richting 2026 gekeken naar een (beperkte) evaluatie. Het doel hiervan is om snel te komen tot een verbeterde aanpak, om het geld effectiever te besteden en om lessen te trekken uit de huidige besteding.
Interruptie van de heer **De Wit** (VVD), hij vraagt of bij de evaluatie ook de ondernemersverenigingen worden betrokken, aangezien deze momenteel met de initiatieven aan de slag zijn. Hun inbreng is volgens hem heel waardevol.
Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat er zowel bekende voorstellen zijn als partijen die geen aanvraag hebben gedaan. Zij wil daarom breed onderzoeken waarom sommige partijen wel en anderen geen aanvraag indienen. Daarbij zullen alle relevante partners worden betrokken, omdat er meerdere factoren kunnen spelen. In het eerste kwartaal van komend jaar worden nieuwe hubs geselecteerd. Hubs die al in de realisatiefase zitten, wil zij extra ondersteunen, omdat de huidige regeling voor hen relevant kan zijn. Daarmee hoopt zij tegemoet te komen aan de zorgen van de heer **De Wit** en mevrouw **Vonck**. Over de energiecoöperaties meldt zij dat onderbesteding vooral komt door het uitblijven van aanvragen. De regeling is recent opnieuw opengesteld, met een verlaging van de minimale aanvraag van €20.000 naar €10.000 om drempels en administratieve lasten te verlagen. Het langer beschikbaar houden van niet-bestede middelen is begrotingstechnisch niet mogelijk; deze vallen terug naar de algemene middelen.
De ChristenUnie vroeg naar investeringen in de eigen organisatie. Gedeputeerde Gielen legt uit dat de klimaat- en energiebegroting sterk afhankelijk is van rijksmiddelen. Door onzekerheid over voortzetting van landelijke regelingen onder andere door de kabinetsformatie, is het moeilijk om structureel personeel aan te nemen. Tijdelijke middelen leiden tot tijdelijke capaciteit, wat niet altijd wenselijk is. Daarom richt zij zich op een zo efficiënt mogelijke inzet van beschikbare middelen.
Interruptie van de heer **Klein** (ChristenUnie), hij vraagt hoe de gedeputeerde denkt de middelen wél te kunnen realiseren, nu bij de laatste begrotingswijziging is gebleken dat het grotendeels niet lukt om deze weg te zetten. Gedeputeerde **Gielen** erkent dat dit een blijvend punt van aandacht is. Zij ziet dit niet alleen bij klimaat en energie, maar op meerdere terreinen. Externe factoren, zoals netcongestie en afhankelijkheid van andere partijen bij energie-infrastructuur, spelen hierbij een grote rol. De beperkte uitvoering ligt dus niet uitsluitend aan de inzet van de Provincie, maar ook aan ontwikkelingen en behoeften in het veld. Zij benadrukt dat het signaal duidelijk is en dat het belangrijk blijft om de vinger aan de pols te houden.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) vraagt welke specifieke projecten binnen Klimaat en Gezonde Leefomgeving die vertraging oplopen. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat dit een technische vraag is en zegt toe hier schriftelijk op te zullen antwoorden.

De **voorzitter** concludeert dat de laatste begrotingswijziging vanuit de commissie Bestuur zal worden doorgeleid naar de Statenvergadering van 8 december.

7. B-agenda Voorzieningen, Cultuur en Sport

7.a Afdoening motie 53-2025 'Versterk cultureel verenigingsleven in cultuurbeleid'

Toelichting:

Gedeputeerde Staten hebben per brief een reactie gegeven op de door op 2 juni 2025 door Provinciale Staten Noord-Holland aangenomen motie 53-2025: 'Versterk cultureel verenigingsleven in cultuurbeleid'. De strekking van de reactie is als volgt: het cultureel verenigingsleven in Noord-Holland wordt via het 'Uitvoeringsprogramma Cultuur 2025-2028' ondersteund. Specifiek door deelname van de provincie aan de landelijke matchingsregeling Versterken infrastructuur amateurkunst, uitgevoerd door de provinciale cultuureducatie en -participatie ondersteuningspartner stichting Plein C.

Behandelvoorstel:

De commissieleden kunnen bijgaande brief desgewenst met elkaar en Pagina 2 gedeputeerde bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of ze motie 53-2025 als afgedaan beschouwt.

Dit agendapunt wordt doorgeschoven naar een volgend overleg.

8 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

De PvdD heeft een rondvraag ingediend over bestrijdingsmiddelen. De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw Egbers (PvdD).

Mevrouw **Egbers** (PvdD) wijst erop dat tijdens het symposium *Gezonde Leefomgeving* het onderwerp bestrijdingsmiddelen ontbrak, daarover werd in verschillende sessies zorgen geuit. Volgens de PvdD past meer aandacht voor dit thema binnen het provinciale beleid en de recente handleiding voor provincies over bestrijdingsmiddelen. De fractie vindt het belangrijk dat het nieuwe leefomgevingsbeleid de provinciale ambities en bevoegdheden op dit terrein benoemt. De PvdD stelt drie vragen aan de gedeputeerde:

1. Wil de gedeputeerde ambities, doelen en maatregelen voor de regulering van bestrijdingsmiddelen opnemen in het nieuwe beleid voor een gezonde leefomgeving?
2. Ziet de gedeputeerde mogelijkheden om de aanbevelingen uit de handleiding 'Regulering bestrijdingsmiddelen' op te nemen in het beleidskader?
3. Kan vóór aanbieding van het beleidskader in 2026 een analyse worden gedeeld van de juridische en beleidsmatige opties om burgers, natuur en drinkwater te beschermen tegen bestrijdingsmiddelen?

Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat de brede discussie over gewasbeschermingsmiddelen (o.a. KRW, Natura 2000, landbouw) losstaat van het beleid Gezonde Leefomgeving, dat uitsluitend gaat over effecten op de leefomgeving. Voor de bredere thema's lopen aparte onderzoeken. Hij verwijst naar de eerder aangenomen motie en zijn toezegging dat het handelingsperspectief van de Provincie rond gewasbeschermingsmiddelen, voor zover relevant voor de gezonde leefomgeving, wordt opgenomen in het nieuwe beleid. In hoeverre ambities en maatregelen daarin landen, wordt onderdeel van de reguliere besluitvorming met de Staten. De handleiding over gewasbeschermingsmiddelen wordt, samen met andere onderzoeken, meegenomen in de totale afweging binnen het nieuwe beleidskader. Mevrouw **Egbers** stelt een aanvullende vraag over de eerder ingediende motie van de PvdD, die betrekking heeft op de cumulatie van stoffen in bestrijdingsmiddelen. Zij wijst erop dat dit onderwerp samenhangt met het lopende RIVM-onderzoek (OBO-2), dat pas in 2031 wordt afgerond. Zij spreekt haar hoop uit dat de Provincie niet tot 2031 blijft wachten voordat stappen worden gezet. Gedeputeerde **Olthof** verduidelijkt dat het hier om twee verschillende onderwerpen gaat. Het eerste betreft het handelingsperspectief van de Provincie rond gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot de gezonde leefomgeving. Daarbij is het, anders dan bij Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water, minder duidelijk welke bevoegdheden de Provincie precies heeft. De gedeputeerde geeft aan dat dit zorgvuldig zal worden afgewogen en juridisch getoetst binnen GS. Het tweede onderwerp betreft de motie over de cumulatie van stoffen. Dat is volgens de gedeputeerde een andere motie. De cumulatievraagstukken vergen vooral landelijke beoordeling en raken breder dan alleen gewasbeschermingsmiddelen. De gedeputeerde bevestigt dat de eerdere motie waarnaar hij verwees juist gaat over het meenemen van het handelingsperspectief in het beleid *Gezonde Leefomgeving*.

9 B-agenda Klimaat en Energie

9.a Concept regioadvies programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) & 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (NNHN)

Toelichting:
De provincie Noord-Holland coördineert het proces om samen met gemeenten waterschappen en de Provincie tot een gezamenlijk regioadvies te komen voor het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ) en het project 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord. Het Rijk is bevoegd gezag. In 2026 besluit de ministerraad over het vaststellen van het programmadocument van VAWOZ. Ook neemt de Minister van KGG in overeenstemming met de Minister van VRO dan een besluit over het project 380 kV NNHN. Het Rijk heeft de regio om advies gevraagd en neemt dit advies in beschouwing bij de besluitvorming.
Behandelvoorstel:
Na de brief van 6 maart jl. en het BOT-overleg van 26 mei jl. kunnen de commissieleden met elkaar bijgaand concept regioadvies met elkaar en gedeputeerde bespreken. Begin december levert de Provincie het definitieve regioadvies op. Het dagelijks bestuur van de waterschappen, colleges van de gemeenten en GS nemen dan het besluit of zij het regioadvies onderschrijven dat uiterlijk 19 december bij het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) aangeleverd moet zijn.

Er zijn vijftien insprekers. De **voorzitter** geeft het woord aan de eerste groep van vier insprekers.

De heer **Balvers** spreekt in op persoonlijke titel en namens de Stichting Behoud Polder Veenhuysen. Hij uit kritiek op het participatieproces rond de voorgestelde tracés voor hoogspanningsinfrastructuur. Volgens hem zijn bewoners laat en onvoldoende geïnformeerd, zijn bijeenkomsten beperkt aangekondigd en wordt nu onder hoge tijdsdruk een provinciaal advies aan de minister voorgelegd. Hierdoor hebben inwoners weinig tijd om te reageren. Hij stelt dat het deeltracé P15 zonder toelichting is toegevoegd en dwars door de polder Veenhuizen loopt, een Bijzonder Provinciaal Landschap. Hij noemt dit een fout in het proces. Ook betwijfelt hij de onderbouwing dat het groene tracé langs de bestaande 150 kV-lijn ongeschikt zou zijn vanwege “houtopstand”, omdat dit volgens hem feitelijk niet klopt. Verder stelt hij dat het groene tracé onvoldoende is onderzocht en dat er alternatieven bestaan, zoals masten die 150 kV en 380 kV combineren. Hij vindt dat adviseurs tekort zijn geschoten. Met een parabel illustreert hij dat TenneT en andere uitvoerders vooral zoeken naar netoplossingen, terwijl volgens hem juist een fundamentele oplossing nodig is, zoals het plaatsen van een kleine modulaire kernreactor (SMR), bijvoorbeeld bij datacenters.

Hij roept Provinciale Staten op om tijd en middelen vrij te maken voor degelijk onderzoek, vooral naar een energiecentrale bij datacenters, en als er toch masten moeten komen, te kiezen voor het groene tracé langs de bestaande 150 kV-route.

De heer **Briët**, wethouder van Bergen en bestuurlijk trekker Energie in de regio Alkmaar, spreekt in over de nieuwe 380 kV-verbinding en de aanlandpunten voor wind op zee. Hij benadrukt dat ook de regio Alkmaar kampt met tekortschietende energie-infrastructuur en daarom de noodzaak van uitbreiding onderschrijft. Tegelijkertijd wijst hij erop dat het onderzoeks- en besluitvormingsproces te krap is ingepland en dat overhaaste besluitvorming ongewenst is.
Hij waarschuwt voor de grote landschappelijke, ecologische en leefbaarheidsimpact van een bovengrondse 380 kV-verbinding. De regio pleit daarom al vanaf het begin voor bundeling met bestaande infrastructuur, zoals rijkswegen of huidige 150 kV-tracés, en waar nodig voor ondergrondse aanleg.
Volgens hem is het rode tracé ten onrechte als onvergunbaar afgewezen. Hij noemt drie redenen:

1. er is beoordeeld zonder mitigerende maatregelen,
2. combinaties van tracés, zoals geel-rood, zijn niet onderzocht,
3. belangrijke onderzoeken zijn nog niet afgerond of onvoldoende onderbouwd, met name rond Natura 2000.

Hij stelt dat de geel-rode variant de IJmond ontziet en op basis van de scores als volwaardig alternatief had moeten worden meegenomen. Mocht deze variant na alle onderzoeken toch niet vergunbaar blijken, dan vindt de regio de groene variant bespreekbaar, mits deze wordt gebundeld met de ondergrondse 150 kV-verbinding en de oostflank van Heerhugowaard en De Draai wordt ontzien. Hij stelt voor om ter hoogte van Oterleek van het groene naar het rode tracé over te steken. Tot slot benadrukt hij het belang van ruime compensatie voor alle varianten en wijst erop dat het ministerie heeft aangegeven dat er momenteel geen geld is gereserveerd voor compensatie voor VAWOZ.

De heer **Hietbrink**, spreekt in op persoonlijke titel. Hij woont in de Berkmeerpolder dat onderdeel is van het BPL Opmeer-Wognum, spreekt zijn zorgen uit over het voornemen om het nieuwe 380 kV-tracé door deze polder aan te leggen. Hij benadrukt dat bewoners ervan uitgingen dat dit waardevolle landschap door de Provincie zou worden beschermd. Hij vraagt Provinciale Staten om, wanneer gekozen wordt voor het groene tracé, het volledige groene tracé te volgen en niet het verbindingsstuk P15 te gebruiken, dat de Berkmeerpolder onherstelbaar

zou aantasten. Hij wijst op de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden van de polder: de openheid, vijf maalvaardige molens, een grote populatie grutto's en andere weidevogels, en de plannen voor uitbreiding van natuur en agrarisch natuurbeheer. Het tracé via P15 zou bovendien zowel de Berkmeerpolder als de Veenhuizerpolder doorsnijden en extra schade veroorzaken voor landbouw en natuur, terwijl het bestaande groene tracé langer is maar minder landbouwgrond aantast. Hij vraagt waarom GS kiest voor nieuwe masten in een ongeschonden polder terwijl volgens de eigen beoordeling van de Provincie beide varianten gelijk scoren op veiligheid, leefomgeving en gezondheid, en terwijl aanleg langs het bestaande tracé op al deze punten een minder slechte keuze is. Hij stelt dat de voorkeur voor P15 vooral technisch is ingegeven omdat een rechte lijn eenvoudiger is aan te leggen, maar dat dit onvoldoende reden is om een beschermd landschap te doorkruisen. Hij verzoekt PS om niet de technische rechtlijnigheid te laten prevaleren, maar de kwetsbare waarden van het Bijzonder Provinciaal Landschap te beschermen en te kiezen voor het volledige groene tracé.

De heer **De Jong** spreekt in namens Landschap Noord-Holland. Hij geeft aan dat onder elk voorgesteld tracé natuurgebieden van Landschap Noord-Holland liggen, waardoor de organisatie bij alle varianten direct belanghebbend is. Hij complimenteert het proces: volgens hem is er zorgvuldig gewerkt en goed geluisterd door Provincie, TenneT en adviesbureaus. Inhoudelijk pleit hij voor het volledige groene tracé en sluit hij zich aan bij de argumenten van eerdere insprekers. Hij is verbaasd dat de Provincie hiervan afwijkt, terwijl omgevingskwaliteit volgens hem meer omvat dan alleen de rechtlijnigheid van een tracé; het gaat ook om weidevogels, iconische molenbiotopen en de waarde van het Bijzonder Provinciaal Landschap. Hij vraagt of het regioadvies kan worden aangepast om het volledige groene tracé te volgen. De door de regio Alkmaar aangedragen suggestie om groen via rood te verbinden vindt hij vanuit natuurbelang ongeschikt, omdat deze variant door of langs belangrijke natuurgebieden gaat, waaronder waterberging Twisk. Volgens hem leidt dergelijke keuze in de praktijk meestal tot extra natuurschade. Tot slot wijst hij op de risico's van draadslachtoffers bij zowel de groene als blauwe varianten. Hij pleit voor aanvullende natuurcompensatie door het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen, niet alleen die in het regioadvies maar ook de verbinding richting Amsterdam. Dat zou volgens hem daadwerkelijke compensatie bieden, minder draadslachtoffers opleveren en de vergunningverlening vergemakkelijken.

De voorzitter geeft de commissieleden de gelegenheid tot het stellen van vragen aan de eerste vier insprekers.

Statenlid **Van der Waart** (GL) stelt een **vraag aan de heer Balvers. Zij verwijst** naar de eerdere inspreker die het proces een schoolvoorbeeld van zorgvuldig omgevingsmanagement noemde en vraagt hoe dit zich verhoudt tot zijn ervaring, vooral rond het verbindingsstuk P15. Zij wil weten of P15 vanaf het begin in de participatie zat of later is toegevoegd. De heer **Balvers** antwoordt dat P15 volgens informatie van buurtbewoners later is toegevoegd, om redenen die niet te herleiden zijn. Statenlid **Van der Waart** (GL) vraagt vervolgens aan de heer De Jong of de door de heer Briët genoemde combinatie "groen via rood" al eerder in de onderzoeken was meegenomen. De heer **De Jong** geeft aan dat er veel varianten mogelijk zijn, door combinaties van vijf routes en twintig koppelstukken. De variant "groen via rood" is volgens hem een relatief nieuwe mogelijkheid, die pas ongeveer anderhalve maand geleden als reëel alternatief in beeld kwam. Hij licht toe dat hij zelf het koppelstuk P15 heeft ingetekend, omdat een eerdere variant van de gemeente Opmeer dwars door NNN-gebied liep. In vergelijking daarmee is P15 een minder schadelijke optie, al blijft hun voorkeur volledig uitgaan naar het groene tracé.
De heer **Bonekamp** (Volt) vraagt aan de heer Balvers hoe de plotselinge toevoeging van P15 bij inwoners is binnengekomen en waarom volgens hem niet voor de volledige groene corridor is gekozen. De heer **Balvers** antwoordt dat de keuze voor P15 lijkt te zijn ingegeven door vermeende "houtopslag" op de oorspronkelijke groene route, gebaseerd op een kaart uit 1860 waarop kleine bosjes staan ingetekend. Volgens hem klopt dit niet met de werkelijkheid: op recente kaarten en in het veld zijn geen noemenswaardige bomenrijen te vinden. Hierdoor voelt de motivering achter P15 volgens hem onzorgvuldig en onvoldoende onderbouwd.

De **voorzitter** geeft het woord aan de tweede groep van vier insprekers.

De heer **Akkermans** spreekt in namens Natuur- en Milieufederatie, ondernemers in Noord-Holland Noord, het Economisch Forum Holland boven Amsterdam en VNO-NCW West Noordwest. Hij benadrukt het belang van een sterke energie-infrastructuur om de energietransitie te kunnen realiseren. Hij pleit voor snelheid in besluitvorming en uitvoering, maar erkent dat de keuzes complex zijn en dat elke regio valide zorgen heeft. Namens de betrokken organisaties spreekt hij steun uit voor het groene tracé zoals voorgesteld door de Provincie, als de variant met de minste impact op landschap en natuur. Hij geeft aan dat geen enkele keuze mooi is, maar dat deze volgens hen het minst schadelijk is. Wel vraagt hij nadrukkelijk om te kiezen voor het volledige groene tracé, dus zonder het verbindingsstuk P15.

Daarnaast pleit hij voor ondergrondse aanleg onder het UNESCO-werelderfgoedgebied, voor het ondergronds brengen van 150 kV-verbindingen in en nabij natuurgebieden (als effectieve natuurcompensatie) en voor een onorthodoxe oplossing in Beverwijk: het bouwen van een onderstation op het parkeerterrein bij de Bazaar. Tot slot wijst hij de LTO-variant krachtig af, omdat deze door het IJsselmeer en Natura 2000-gebied zou gaan en naar verwachting grote gevolgen heeft voor trekvogels. Hij roept PS op te kiezen voor de optie met de minste impact: het volledige groene tracé zonder P15.

De heer **Hartvelt**, voorzitter van Stichting Oer-IJ, spreekt zijn zorgen uit over de aantasting van het Oer-IJ-landschap, een groene bufferzone tussen Haarlemmermeer, de IJmond, Zaanstad en de regio Alkmaar. De stichting zet zich al meer dan tien jaar in voor behoud van dit unieke rivieren- en estuariumlandschap, dat volgens hem essentieel is voor landbouw, natuur, cultuurhistorie, leefbaarheid en recreatie in een steeds verder verstedelijkende omgeving.
Hij stelt dat de keuze voor het groene 380 kV-tracé en een transformatorstation in de Wijkermeerpolder onaanvaardbare schade zou toebrengen aan het open Oer-IJ-landschap, de groene buffer en het UNESCO-waterlinielandschap. Het geplande station van circa 17 hectare zou midden in een kwetsbare laagte komen te liggen binnen de UNESCO-begrenzing.
Volgens hem is de afweging in het concept-regioadvies te eenzijdig gericht op vergunbaarheid en te weinig op ruimtelijke kwaliteit. Ook zijn alleen hoofdtracés onderzocht en niet de combinaties met kleinere koppelstukken, waardoor de afweging volgens hem onvolledig is.
Hij pleit daarom voor het rode tracé, gecombineerd met een geel verbindingsstuk, zodat kan worden aangesloten op het transformatorstation bij Warmenhuizen/Warmeland. Dit tracé volgt grotendeels de A7 en voorkomt nieuwe barrièrewerking, en past volgens hem beter bij de uitgangspunten van clustering van infrastructuur en bescherming van open landschap. Hij verzoekt Provinciale Staten geen transformatorstation in de Wijkermeerpolder te plaatsen en te kiezen voor de geel-rode variant.

De heer **Rijlaarsdam**, spreekt in namens LTO Noord en vertegenwoordiger van de agrarische sector. Hij verzet zich tegen doorsnijding van landbouwgrond en plaatsing van transformatorstations op goede agrarische percelen. Hij wijst op de tegenstrijdigheid dat de Provincie enerzijds landbouwgrond wil beschermen, maar anderzijds grootschalige ingrepen in landbouwgebied overweegt. Hij benadrukt ook als burger dat het toekomstige 70 meter brede tracé van Zuid-Holland richting Middenmeer tot veel onteigening en sloop zal leiden, waar

inwoners nog onvoldoende zicht op hebben. Volgens hem heeft elk bovengronds tracé een grote en blijvende ruimtelijke impact, inclusief belemmering voor toekomstige ontwikkelingen. In plaats van de bestaande varianten pleit hij voor een nieuw tracé door het IJsselmeer, om landbouwgrond en bewoners te ontzien. Hij vindt de argumenten tegen zo'n IJsselmeertracé zoals onderhoud of vergunbaarheid binnen Natura 2000, weinig overtuigend en verwijst naar bestaande windparken als bewijs dat dergelijke ingrepen wel mogelijk zijn.

De heer **Braaij**, spreekt in namens de Noord-Hollandse Molenfederatie en diverse regionale molenstichtingen Hij uit grote zorgen over de impact van het voorgestelde hoogspanningstracé op cultuurhistorisch erfgoed. Hij geeft aan dat de molenorganisaties – evenals andere erfgoedorganisaties – niet bij het proces zijn betrokken en dat zij onvoldoende tijd hebben gekregen om hun standpunten in te brengen. Hij noemt twee hoofdbezwaren. Ten eerste: het conceptadvies houdt volgens hem het minste rekening met cultuurhistorische waarden. Het doorsnijdt meerdere door de Provincie aangewezen bijzondere landschappen, raakt de Stelling van Amsterdam (UNESCO-werelderfgoed), bedreigt stolpenstructuren en tast vooral molens en hun biotopen aan. Hij vraagt waarom de bescherming van Natura 2000 zwaarder lijkt te wegen dan de bescherming van deze cultuurhistorische waarden, die volgens hem permanent en onomkeerbaar worden aangetast. Hij pleit ervoor de rode corridor opnieuw te beoordelen vanuit cultuurhistorisch perspectief. Ten tweede: het onderzoek naar de effecten op molens is volgens hem onvolledig. Er is alleen gekeken naar windvang, terwijl ook zichtbaarheid, beleefbaarheid en veiligheid relevant zijn. Historische molens zijn kwetsbaar, onder meer voor eventuele risico's door magnetische velden van hoogspanningslijnen en mogelijke schade tijdens de aanleg. Hij vindt aanvullend onderzoek noodzakelijk. Tot slot vraagt hij om de voorwaarden die molenorganisaties in hun brief hebben aangedragen zoals overleg met eigenaren en compensatie voor directe en indirecte schade, serieus mee te nemen in het uiteindelijke advies.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen aan de insprekers.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) stelt een vraag aan de heer Rijlaarsdam over het door hem voorgestelde watertracé door het IJsselmeer. Zij vraagt welke argumenten TenneT tegen dit tracé heeft en waarom hij denkt dat het toch haalbaar is. De heer **Rijlaarsdam** antwoordt dat TenneT vooral wijst op lastig onderhoud en complexe funderingen, maar dat hij deze bezwaren niet overtuigend vindt. Volgens hem zijn onderhoud en funderingstechniek vergelijkbaar met

windparken op zee en in het IJsselmeer, en zouden alternatieven daarom serieus moeten worden onderzocht. Hij pleit voor een bredere afweging, inclusief de maatschappelijke kosten van onteigening op land.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) vraagt de heer Akkermans om zijn suggestie voor een onderstation bij de Bazaar verder toe te lichten. De heer **Akkermans** legt uit dat het geplande onderstation bij Beverwijk veel ruimte inneemt in de polder, terwijl een alternatief mogelijk is door het te situeren op het parkeerterrein bij de Bazaar en daar een parkeergarage te realiseren. Dat zou volgens hem multifunctioneel ruimtegebruik zijn en landschappelijke schade beperken, al vindt TenneT dit complex.

De heer **Kanik** (D66) vraagt de heer Akkermans hoe hij het verschil verklaart tussen zijn beoordeling dat de groene route het minst schadelijk is voor natuur, en de conclusie van Gedeputeerde Staten dat de combinatie rood-via-groen minder belastend is. De heer **Akkermans** antwoordt dat het verschil klein is, maar dat de volledige groene route volgens hem iets minder natuurschade oplevert. Hij benadrukt dat het tussenstuk P15 de groene route aantast en dat het rood-via-groen-tracé door belangrijk natuurgebied (onder andere Twisk) zou lopen.

De heer **Teeuwen** (BBB) vraagt de heer Rijlaarsdam of LTO en andere organisaties middelen of mankracht willen leveren voor onderzoek naar een nieuw tracé door het IJsselmeer. De heer **Rijlaarsdam** zegt dat hij geen financiële middelen kan toezeggen, maar dat mankracht en denkkracht vanuit ondernemers zeker beschikbaar zijn.

Statenlid **Van der Waart** (GL) vraagt de heer Rijlaarsdam of het IJsselmeertracé al eerder is onderzocht. De heer **Rijlaarsdam** antwoordt dat hij geen dergelijke studie heeft gezien en dat het tracé volgens hem niet met dezelfde intensiteit is onderzocht als de andere varianten.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt de heer Akkermans naar de argumentatie achter de toevoeging van P15. De heer **Akkermans** zegt dat deze toevoeging onverwacht kwam en vooral technisch lijkt ingegeven: een rechter tracé is korter en eenvoudiger voor TenneT, maar levert volgens hem meer landschappelijke schade op.

De heer **Bonekamp** (Volt) vraagt de heer Akkermans of hij pleit voor ondergrondse aanleg van 150 kV nabij het tracé, of ook elders. De heer **Akkermans** antwoordt dat hij beide bepleit: ondergrondse aanleg rond het tracé en ook in andere natuurgebieden, omdat dit het aantal draadslachtoffers aanzienlijk vermindert. Volgens hem staat TenneT hier in principe voor open, mits Provincie en gemeenten dit duidelijk in het beleid opnemen.

De **voorzitter** geeft het woord aan de derde groep van vier insprekers.

Mevrouw **Van Dongen** spreekt in namens de bewoners van de Kerkweg en het Oudelandsdijkje in Hensbroek. Zij vertelt dat bewoners van Hensbroek op 31 oktober 2025 een ongeadresseerde brief ontvingen over de mogelijke uitbreiding van het 380 kV-netwerk, zonder voorafgaand contact of uitleg. Zij moesten zelf uitzoeken wat de plannen inhouden en welke gevolgen deze hebben. Volgens mevrouw Van Dongen is van daadwerkelijke burgerparticipatie geen sprake geweest: bewoners zijn niet geïnformeerd, niet betrokken en nergens zichtbaar gemaakt in de onderzoeken. Zij stelt dat het onderzoek naar de tracés onvolledig en misleidend is geweest, dat drie van de vijf varianten nooit realistisch waren, en dat Hensbroek in het rapport nauwelijks wordt genoemd. Er wordt volgens haar geen aandacht besteed aan de gezondheidsrisico's, de aantasting van het dorpsaanzicht, negatieve gevolgen voor natuur en recreatie, de kwetsbare bewoners van het chaletpark, lokale ondernemers of de molenbiotoop. Ook noemt zij dat de impact op gevoelige gebouwen binnen het groene tracé groter is dan in de optie groen-over-rood, terwijl dat alternatief minder schadelijk zou zijn. Zij geeft aan dat de gemeente Koggenland en andere West-Friese gemeenten onvoldoende voor de inwoners zijn opgekomen, ondanks eerdere signalen. De voorwaarde van ondergrondse aanleg vindt zij niet realistisch en is daardoor geen serieuze bescherming van de lokale belangen. Zij benadrukt dat het algemeen belang wordt erkend, maar dat de belangen van inwoners volledig genegeerd zijn en dat er zelfs geen sprake is van compensatie. Zij vraagt PS dringend om aanvullend onderzoek naar de daadwerkelijke impact van het groene voorkeurstracé op bewoners en ondernemers, om hen zichtbaar te maken in het proces en hun zorgen serieus te nemen.

De heer **Krijnen**, wethouder van Koggenland, benadrukt dat de aanleg van de 380 kV-verbinding grote gevolgen heeft voor inwoners, ondernemers en het landschap en dat het project daarom niet alleen technisch maar vooral maatschappelijk van aard is. Hij vraagt PS om de onzekerheid en schade voor betrokkenen zo beperkt mogelijk te houden. Hoewel de route 'groen via P15' ingrijpend is voor Koggenland, onderschrijven college en raad de conclusie van de Provincie dat deze variant per saldo de minste schade veroorzaakt. De rode route achten zij onacceptabel vanwege de grote impact op mens en landschap. Hij geeft aan dat de groene route via P15 voor veel inwoners en ondernemers als een schok komt. In gesprekken hoort de gemeente veel zorgen en onzekerheden: plannen van gezinnen en ondernemers staan stil en investeringsbeslissingen worden uitgesteld. Hij vraagt de Provincie daarom dringend om snelle, duidelijke en persoonlijke communicatie, een laagdrempelige hulplijn en een centrale website met actuele informatie.

De heer **Broeders**, wethouder in Medemblik en spreekt in namens de regio Westfriesland. Hij benadrukt dat de 380 kV-verbinding van groot belang is voor energietransitie, leveringszekerheid en de economische toekomst van Noord-Holland. Hoewel niemand een tracé graag in de eigen omgeving ziet, erkent hij dat het algemeen belang in dit dossier zwaar weegt. Gemeenten kunnen volgens hem moeilijk tot één objectieve reactie komen, omdat inwoners verwachten dat zij zich verzetten tegen een hoogspanningslijn in hun buurt. Hij vindt het waardevol dat de Provincie met afstand en op inhoudelijke gronden tot een voorstel is gekomen. De West-Friese gemeenten ondersteunen unaniem de keuze voor het groene tracé (al dan niet via P15), omdat deze variant volgens hen ruimtelijk het beste past en wordt gedragen door zowel bedrijfsleven als natuur- en milieuorganisaties. De rode route achten zij onacceptabel vanwege de grote impact op gevoelige gebouwen, cultuurhistorische linten en het open landschap. Tegelijkertijd benadrukt hij dat het werk niet stopt met de tracékeuze: er is in het vervolgtraject zorgvuldige aandacht nodig voor compensatie en begeleiding van getroffen inwoners en ondernemers.

De heer **Bal**, wethouder Beverwijk, spreekt in namens Beverwijk, Heemskerk en de IJmondgemeenten. Hij stelt dat het regioadvies te sterk is gebaseerd op vergunbaarheid en te weinig op leefbaarheid, gezondheid en brede welvaart. Hij vindt dat het advies opnieuw een zware ruimtelijke last legt op een gebied dat al extreem belast is. Hij verwijst naar eerdere afspraken in het NZKG-ontwikkelperspectief om het open landschap tussen Beverwijk, Heemskerk en Zaanstad vrij te houden van nieuwe bebouwing en infrastructuur, afspraken die door dit advies feitelijk worden doorbroken. Hij noemt de grote concentratie van bestaande energie- en industriële voorzieningen in de IJmond, zoals meerdere 380 kV- en 150 kV-stations, aanlandingen van wind op zee, waterstofinfrastructuur en bestaande hoogspanningsverbindingen. Volgens hem levert de regio al meer dan evenredig bij, en is de balans tussen lusten en lasten volledig zoek. Omdat cumulatieve effecten onvoldoende zijn meegewogen en belangrijke informatie zoals over ondergrondse 150 kV-verbindingen en de HIA-resultaten, nog ontbreekt, kunnen de gemeenten Beverwijk en Heemskerk het regioadvies niet onderschrijven. Hij vraagt om deze punten nadrukkelijk te betrekken in de verdere besluitvorming en stelt voor het advies aan te passen of te vervangen door een alternatief tracé, zoals genoemd door de regio Alkmaar en Stichting Oer-IJ.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen aan de insprekers.

De heer **Teeuwen** (BBB) vraagt mevrouw Van Dongen om meer informatie over het chaletpark dat zij eerder noemde. Mevrouw **Van Dongen** antwoordt dat het chaletpark vermoedelijk rond de honderd permanent bewoonde chalets omvat, met gedoogvergunningen. In het regioadvies wordt het echter als één recreatiepark beschouwd, waardoor de belangen van de bewoners volgens haar buiten beeld blijven. De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt de heer Krijnen naar de oproep om delen van het tracé in Koggenland ondergronds aan te leggen, terwijl TenneT eerder aangaf dat dit niet realistisch is. De heer **Krijnen** stelt dat zowel de oorspronkelijke groene route als de variant via P15 Hensbroek hard raken, en dat ondergrondse compensatie daarom de voorkeur heeft. Volgens hem is ondergrondse aanleg technisch mogelijk maar moeilijk en duur; hij vindt het onterecht dat TenneT het als onmogelijk bestempelt. De heer **Bonekamp** (Volt) vraagt alle drie de aanwezige wethouders hoe zij het proces vanuit de Provincie hebben ervaren. De heer **Bal** (Beverwijk/Heemskerk) herhaalt dat leefbaarheid, brede welvaart en cumulatie onvoldoende zijn meegewogen. De heer **Broeders** (Westfriesland/Medemblik) vindt het proces zorgvuldig, maar de rol van gemeenten lastig omdat zij lokaal onder druk staan.
De heer **Krijnen** (Koggenland) mist vooral dat inwoners beter zijn meegenomen; inspraakavonden waren beperkt en communicatie was onvoldoende.
Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt de heer Bal hoe in het proces is omgegaan met UNESCO-waarden en natuurbelangen rond de Wijkermeerpolder. De heer **Bal** antwoordt dat Beverwijk vanaf het begin verwachtte dat het onderstation opnieuw in hun omgeving zou landen. In de afweging blijken natuurgebieden en open landschappen elders zwaarder te wegen, terwijl de Wijkermeerpolder onderaan de prioriteitenlijst staat, wat volgens hem tot een onevenwichtige uitkomst leidt.

De **voorzitter** geeft het woord aan de vierde groep van vier insprekers.

Mevrouw **De Boer** (Agnes), zij spreekt in namens de Vereniging De Hollandsche Molen en is biotoopadviseur bij Vereniging De Hollandsche Molen en bestuurder/eigenaar van 15 molens in de Schermer. Zij wijst op de grote gevolgen van het voorgestelde groene tracé voor traditionele windmolens en hun omgeving. Zij spreekt mede namens de Noord-Hollandse Molenfederatie en diverse molenstichtingen en geeft aan dat, na aandringen, de molenbiotoop wel is meegenomen in MER en IEA, maar dat andere aspecten niet zijn onderzocht, zoals risico's van blikseminslag,

bouwwerkzaamheden nabij kwetsbare molens, en de zichtbaarheid en beleefbaarheid van molens in het landschap. Bovendien zijn volgens haar niet alle molens volledig in de effectbeoordeling meegenomen, waardoor de daadwerkelijke schade groter is dan uit de onderzoeken blijkt. Erfgoedorganisaties, zoals de Noord-Hollandse Molenfederatie en lokale molenorganisaties, zijn niet betrokken bij de totstandkoming van het regioadvies. Zij plaatst vraagtekens bij het absoluut beschermen van Natura 2000-gebieden, terwijl rijksmonumenten, molenbiotopen, stolpen, provinciaal waardevolle open landschappen en zelfs UNESCO-werelderfgoed wel aangetast mogen worden. Volgens haar is de lobby van natuur, recreatie en "rood-groen" sterker dan die van erfgoed, maar ontslaat dit de Provincie niet van de plicht om erfgoed zwaar mee te wegen. Zij onderschrijft de eerdere inbreng van de Noord-Hollandse Molenfederatie dat het groene tracé het meest ongunstig is voor cultuurhistorische waarden en vraagt nadrukkelijk om het rode tracé opnieuw te bekijken vanuit erfgoedperspectief. Ook pleit zij voor aanvullend onderzoek naar alle effecten op molens en erfgoed en als het tracé toch wordt gekozen, voor duidelijke voorwaarden bij de uitwerking en uitvoering, zodat molens en hun biotopen zoveel mogelijk worden beschermd.

Mevrouw **De Boer** (Maaike), zij spreekt in op persoonlijke titel als inwoner en zegt zich sterk te herkennen in eerdere insprekers die zich niet gehoord voelen. Zij ontving op 23 oktober de brief over de tracékeuze en bezocht twee bijeenkomsten, maar ervaart dat de informatie voor bewoners onduidelijk en onvolledig is. Volgens haar is de participatie ernstig tekortgeschoten en hebben veel inwoners geen idee wat er wordt besproken. Zij geeft aan dat ze in korte tijd veel stukken heeft gelezen en schrikt van de omvang en onzekerheden van het project. Het regioadvies beschrijft zelf dat het in een zeer kort tijdsbestek, met onvolledige informatie en zonder essentiële onderzoeken tot stand komt, en zij vraagt zich af waarom de Provincie dan toch nu een advies geeft. Ze benadrukt dat TenneT uitvoerder is, geen beleidsadviseur, en dat TenneT zelf veel effecten zoals risico's bij uitbreiding van bestaande masten, niet kan kwantificeren. Zij uit zorgen over leefbaarheid en veiligheid, inclusief mogelijke "draadslachtoffers", en verwijst naar het grondrecht op een gezonde leefomgeving. Volgens haar is de cumulatie van ruimtelijke opgaven in het gebied extreem groot—van verdubbeling van bestaande hoogspanningslijnen tot plannen voor een grote waterberging, windmolens, zonneparken en mogelijke transformatorstations. Zij roept PS op om eerst het grotere geheel te overzien, helder te bepalen wat voor de toekomst nodig is en pas dan een keuze te maken voor een tracé, in plaats van nu te besluiten terwijl veel cruciale informatie ontbreekt.

Mevrouw **Van Dam**, zij spreekt in op persoonlijke titel. Zij is inwoner van Hensbroek en agrarische ondernemer, vertelt dat zij sinds 1991 een agrarisch bedrijf runt, sinds 2012 samen met haar zoon, waar tulpenbollen en pioenrozen worden geteeld. Het bedrijf heeft 8,5 hectare eigen grond en recent is geïnvesteerd in uitbreiding: er zijn vergunningen voor een nieuwe woning en voor uitbreiding van de kas. Volgens haar zorgt het aangekondigde tracé nu al voor schade en grote onzekerheid. Door het mogelijke verloop van de 380 kV-verbinding over hun perceel weten zij niet of zij de geplande bouw en uitbreiding verantwoord kunnen doorzetten, terwijl financiering en afspraken met aannemers al rond zijn. De financiële gevolgen zijn volgens haar nu al merkbaar. Zij vraagt de Provincie om zo snel mogelijk duidelijkheid over de besluitvorming, die volgens de stukken pas in het voorjaar van 2026 wordt verwacht, en om antwoorden op de vragen die voor hun bedrijf en gezin cruciaal zijn.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de eerste termijn.

De heer **Teeuwen** (BBB) benadrukt dat een goed functionerende energievoorziening van levensbelang is voor inwoners, economie en landbouw. De uitbreiding van het 380 kV-net is volgens hem noodzakelijk om bestaande en toekomstige netcongestie te voorkomen. Hij wijst erop dat het elektriciteitsnet volgens BBB niet “vol” is, maar onevenredig wordt belast, met piekoverbelasting terwijl het gemiddelde gebruik slechts 20-30% bedraagt. Hij verwijst daarbij naar een recent seminar in het Noordzeekanaalgebied, waar deze boodschap duidelijk werd, en vraagt de gedeputeerde om zich actief in te blijven zetten voor betere spreiding van netgebruik. Hoewel BBB de noodzaak van de 380 kV-verbinding ondersteunt, onderstreept hij dat de overlast vooral door een kleine groep inwoners zal worden gevoeld. De pijn kan volgens hem niet gelijk over alle Noord-Hollanders worden verdeeld, maar moet wel zo draaglijk mogelijk worden gemaakt. Interruptie van de heer **Bonekamp** (Volt), hij vraagt waarom de pijn volgens BBB niet evenredig over gemeenten verdeeld zou kunnen worden. De heer **Teeuwen** antwoordt dat dit volgens hem duidelijk is uit de inspraak: elke variant raakt een groep bewoners. Hij stelt dat de Provincie moet kiezen uit vijf “kwaden” en dat voortgang belangrijk is om vertraging te voorkomen. Hij vraagt om een eerlijke verdeling van de overlast en signaleert dat grondgebruikers in de uitvoering soms slecht worden behandeld. BBB vraagt de gedeputeerde om dit actief te bewaken en een provinciaal meldpunt of “noodknop” voor knelpunten in te richten. Verder vraagt hij om een eerste verkenning van het door LTO aangedragen alternatieve tracé via IJsselmeer/Markermeer, ondanks de Natura 2000-beperkingen, omdat dit mogelijk

persoonlijk en economisch leed kan voorkomen. Hij benadrukt dat BBB inzet op duidelijkheid, respect en het oplossen van netcongestie. Interruptie van de heer **Kanik** (D66), hij vraagt hoe BBB zich voorstelt dat dit alternatieve tracé nog onderzocht kan worden binnen de korte deadline van het Rijk.

De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt dat versterking van het stroomnet urgent en noodzakelijk is voor energietransitie, woningbouw en bedrijfsontwikkeling. Het CDA wil daarom tempo maken en waarschuwt voor een NIMBY-houding: de uitbreiding is nodig en zal onvermijdelijk ergens pijn doen. Hij vindt dat de Provincie samen met gemeenten een eenduidig signaal richting het Rijk moet geven en vraagt wat GS heeft gedaan om die gezamenlijkheid te organiseren. Daarbij hoort volgens hem ook ruimhartige compensatie voor inwoners en bedrijven en een flexibel proces, met betere betrokkenheid van inwoners, omdat velen nu verrast lijken door de impact. Het CDA kan zich in de basis vinden in het groene tracé via P15, maar wil aanvullend onderzoek, vooral naar ondergrondse alternatieven, ook in gebieden met grote overlast zoals Zaanstad, Beverwijk en Koggenland. Hij wijst erop dat bovengrondse varianten óók tijd kosten door planschade en uitkoop, en vraagt of dit goed is meegewogen. Verder vraagt hij aandacht voor niet-benoemde locaties die hard geraakt worden, zoals Hensbroek en het chaletpark met 170 permanente bewoners. Hij vraagt of alle effecten volledig zijn onderzocht en hoe compensatie wordt geregeld. Tot slot vraagt hij waarom het watertracé van LTO/KNVB zo snel is afgevallen zonder dat Staten hierover stukken hebben gezien. Hij wil dat de Provincie bestuurlijk afweegt of dit alternatief toch meegegeven kan worden richting het Rijk.
Mevrouw **Van der Waart** (GL) stelt dat versterking van het energienet noodzakelijk is en dat er in deze fase een degelijk onderzoek ligt. De gemaakte keuzes volgen volgens haar een logische afweging langs beschermde natuur, provinciale waarden en belangen van inwoners, al is aantasting op sommige plekken onvermijdelijk. Zij ondersteunt daarom de oproep voor betere informatievoorziening, zoals een duidelijke website. GL onderschrijft de adviezen over de aanlanding van waterstof in Den Helder en de aanlanding in de Kop van Noord-Holland. Ook kan de fractie zich vinden in Agriport als locatie voor het 380 kV-station, mits de voorwaarden rond overstromingsrisico worden uitgewerkt. Voor de 380 kV-corridor ziet GroenLinks de groene variant als het minst slechte alternatief, maar met stevige aandachtspunten: de doorkruising van UNESCO-gebied, natuurwaarden en landschap. GL vindt dat delen ondergronds moeten worden aangelegd als de Heritage Impact Assessment dat vereist, en vraagt breder onderzoek naar waar ondergrondse aanleg alsnog mogelijk is. Zij plaatst vraagtekens bij het voorkeurstuk P15: dit scoort volgens GL slechter op weidevogels en

landschapsbescherming. Mevrouw **Van der Waart** geeft aan dat zij hoopt dat de minister het groene tracé zal overnemen, met een goed uitvoeringsplan, ruimhartige compensatie onder meer door het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen. De aanlanding bij Tata Steel is volgens haar logisch en eerder genoemd, maar kan volgens de huidige informatie pas na 2039 worden gerealiseerd vanwege de afhankelijkheid van restwarmte van de kokesgasfabrieken. GL hoopt dat dit eerder kan en vraagt om dit nader te verkennen.

Interruptie van de heer **De Wit** (VVD), hij vraagt waarom GL, ondanks het hogere aantal gevoelige objecten op het alternatief *groen via P15*, toch pleit voor het oorspronkelijke groene tracé. Statenlid **Van der Waart** (GL) zegt dat de voorkeur voor P15 vanuit techniek komt (korter, minder hoeken), maar dat haar fractie andere waarden zwaarder laat wegen: landschap, molenbiotoop en weidevogels. Bundeling met bestaande infrastructuur is voor hen leidend, en P15 past daar minder goed bij.

Interruptie van de heer **Teeuwen** (BBB), hij informeert of GL openstaat voor aanvullend onderzoek naar een route via het IJsselmeer. Statenlid **Van der Waart** zegt van niet, omdat hier volgens haar al eerder naar is gekeken en het natuur technisch onwenselijk is. Bovendien is er geen aanleiding om dit alsnog als volwaardig alternatief te onderzoeken ook uit oogpunt van de tijdsdruk.

De heer Kanik (D66) **Kanik** (D66) geeft aan dat D66 vindt dat de energietransitie en de aanpak van netcongestie voortvarend en zorgvuldig moeten gebeuren. Zonder versterking van het elektriciteitsnet kunnen bedrijven niet vergroenen en komt de nieuwe economie in gevaar. Daarom is D66 positief over het landelijke programma Verbindings- en Aanlandingsopgave Wind op Zee en kan de fractie zich grotendeels vinden in het concept-regioadvies. Wel heeft D66 een aantal zorgen en vragen voor Gedeputeerde Staten. De heer Kanik wijst daarbij op een aantal punten. D66 vindt de klacht van GS over tijdsgebrek niet passend bij de urgentie van het probleem. Het tijdpad was lang bekend en als er onvoldoende capaciteit was, had GS daarop moeten anticiperen. Daarnaast is het niet gelukt om met de gemeenten tot een gezamenlijk gedragen advies te komen. D66 vraagt hoe GS terugkijkt op haar rol als verbinder. D66 maakt zich zorgen dat het beleid “water en bodem sturend” onvoldoende is meegenomen. Hoewel Agriport logisch is vanwege de aansluiting op een bedrijventerrein, acht D66 de ligging op 4,5 meter onder NAP zorgelijk. Zijn de maatregelen zoals dijkverzwaring en ophoging van het station voldoende om risico’s te ondervangen?

Interruptie van de heer **De Wit** (VVD), hij vraagt aan D66 of hun zorg over water- en bodemsturend beleid betekent dat volgens D66 elke ontwikkeling in de Wieringermeerpolder zoals woningbouw of economische activiteiten, eigenlijk onmogelijk zou moeten zijn. Hij vraagt

of de redenering van D66 er niet toe leidt dat het gebied in feite “op slot” gaat. De heer **Kanik** (D66) reageert dat Agriport geen woningbouwlocatie is, maar dat D66 wel terecht zorgen uit over het zeer laag bouwen van kwetsbare infrastructuur in een gebied met toenemend overstromingsrisico. D66 pleit niet voor een verbod, maar vraagt de gedeputeerde om een duidelijke onderbouwing. Over het 380 kV-station in het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad deelt D66 de zorgen van de gemeenten. De heer Kanik vraagt waarom het door natuurorganisaties aangedragen alternatief-aan de A9 bij Beverwijk-door TenneT is afgewezen en of het schootsveld van het UNESCO-werelderfgoed werkelijk de enige reden is. D66 vraagt of in dat geval aantasting van natuur en leefbaarheid dan wél acceptabel wordt geacht.
Verder vraagt D66 waarom GS kiest voor groen via P15, terwijl natuurorganisaties de voorkeur geven aan de oorspronkelijke groene route omdat die minder natuur aantast. D66 wil een duidelijke uitleg voor deze keuze. Tot slot vraagt D66 om maximale zorgvuldigheid richting inwoners, om samen met gemeenten te kijken waar ondergrondse aanleg mogelijk is, om rekening te houden met woningbouwplannen, en om aanbevelingen van natuurorganisaties serieus mee te nemen, inclusief natuurcompensatie waar mogelijk.
De heer Van **Tiggelen** (PVV) stelt dat de energietransitie niet uitvoerbaar is, verwijst naar analyses die dit volgens hem onderbouwen en betoogt dat het elektriciteitsnet nooit voldoende stabiel zal zijn zonder een dubbele back-up. Volgens hem leidt de energietransitie tot hoge kosten en welvaartsverlies. Hij pleit ervoor “met deze flauwekul te stoppen”.
De heer **Kes** (SP) benadrukt dat ingrijpende keuzes nodig zijn, hoe pijnlijk ook. Zijn voorkeur gaat uit naar het groene tracé, ondergronds en zonder P15, maar hij ziet dat elke keuze elders weer extra bewoners raakt. Hij vindt dat in het proces te veel is gesproken met organisaties en gemeenten, en te weinig met direct betrokken bewoners. De emotionele verhalen van inwoners die zich overvallen voelen, tonen volgens hem aan dat participatie tekort is geschoten. Het gaat hier niet om “nimby”, maar om fundamentele vragen over gezondheid, woonsituatie en mogelijke gedwongen verhuizing. De heer **Kes** wijst erop dat het Rijk druk zet, waardoor de Provincie nu de moeilijke boodschap aan inwoners moet brengen terwijl TenneT en het Rijk op afstand blijven. Hij vraagt de gedeputeerde of ondergrondse alternatieven nog serieus worden meegenomen; of inwoners nog wezenlijke invloed kunnen uitoefenen, ondanks de krappe planning; hoe het rijk en TenneT omgaan met aanvullende wensen of aanpassingen. Hoewel de SP ziet dat het groene tracé waarschijnlijk de minste negatieve impact voor de provincie als geheel heeft, worstelt de heer Kes met de manier waarop bewoners zijn meegenomen. Hij vraagt of het niet mogelijk is enkele maanden extra te nemen om met omwonenden in gesprek

te gaan, zodat zij vooraf weten waar zij aan toe zijn voordat het regio-advies wordt vastgesteld en het Rijk een besluit neemt.
De heer **Vonk** (PvdA) sluit zich aan bij de zorgen die de heer Kes eerder uitte. Hij benadrukt dat de vele insprekers duidelijk laten zien hoe ingewikkeld deze opgave is en hoe zwaar de optelsom van eerdere ruimtelijke ingrepen voor inwoners kan zijn. Volgens hem staat Noord-Holland voor een grote en parallelle uitdaging: natuur beschermen, woningen bouwen, verduurzamen en zorgen voor een goede waterhuishouding, terwijl tegelijkertijd de leefbaarheid behouden moet blijven. De PvdA vindt de versterking van het elektriciteitsnet noodzakelijk voor woningen, bedrijven en de energietransitie, en steunt daarom het groene tracé. Wel vraagt hij Gedeputeerde Staten om het onderdeel P15 zeer zorgvuldig te wegen. Hij vindt dat de participatie tot nu toe onvoldoende is geweest en pleit voor echte gesprekken met inwoners in plaats van enkel brieven. Ook vraagt hij om zorgvuldig om te gaan met landschappelijke waarden, om waar mogelijk ondergrondse aanleg mee te nemen, en om ruimhartige compensatie voor degenen die worden geraakt. Daarnaast vraagt hij aandacht voor technische alternatieven bij waterstof, zoals het gebruik van methanol, en uit hij zorgen over de ligging van het Agriport-station, dat 4,5 meter onder zeeniveau komt te liggen. Hij vraagt het college hoe wordt geborgd dat deze locatie veilig en toekomstbestendig is.

De heer **Bonekamp** (Volt) benadrukt dat dit dossier één van de meest gevoelige en belangrijke onderwerpen in de provincie is. De energietransitie en het oplossen van netcongestie zijn noodzakelijk, maar volgens Volt moet dat op een toekomstgerichte en rechtvaardige manier gebeuren. Hij vindt dat het regioadvies te weinig concreet is over het eerlijk verdelen van lusten en lasten, en dat er geen helder overzicht is van de totale energietransitie-opgave en de effecten op inwoners, landschap en natuur. De verschillen tussen gemeenten zijn volgens hem groot, zoals ook uit de inspraak van onder andere Beverwijk blijkt. Op de interruptie **van de heer Teeuwen** (BBB), die vraagt wat Volt bedoelt met een eerlijkere verdeling, verduidelijkt de heer **Bonekamp** dat het gaat om een bredere, provinciale afweging. Hij stelt dat de lasten van de energietransitie niet stapelen op dezelfde plekken: wie een zware last draagt bij een hoogspanningsverbinding, zou niet ook nog geconfronteerd moeten worden met aanvullende grote energieprojecten, zoals windmolens. Het gaat dus om rechtvaardige spreiding over het geheel, niet om het wegredeneren van individuele zorgen. Interruptie van de heer **Teeuwen** (BBB), hij vraagt of Volt vindt dat zwaar getroffen inwoners dit maar moeten accepteren zolang er geen windmolens bijkomen. De heer **Bonekamp** (Volt) antwoordt dat dit een simplificatie van het probleem is: het gaat erom dat sommige gemeenten nu onevenredig zwaar worden belast

en dat die verdeling eerlijker moet. Interruptie van de heer **Kanik** (D66), hij merkt op dat de onderwerpen die Volt aansnijdt eigenlijk thuishoren in de commissie Ruimte. De heer **Bonekamp** erkent dat en stelt dat enkele gemeenten door het proces in een moeilijke positie zijn gebracht. Hij sluit zich aan bij de vraag van D66 hoe GS het proces heeft ingericht, wat beter had gekund en hoe andere gemeenten beter betrokken kunnen worden. Hoewel er wordt gesproken over compensatie, vraagt hij zich af of dit voldoende is en of deze compensatie wel de vorm heeft die inwoners en gemeenten nodig hebben. Zo wil Koggenland ondergrondse aanleg, maar onduidelijk is of dit aansluit bij de provinciale inzet.

De heer **Bonekamp** geeft aan dat hij de redenering achter de aanlandingslocaties kan volgen, maar dat zijn fractie zorgen heeft over de toekomstbestendigheid, met name vanwege het risico van waterveiligheid bij een station op 4,5 meter onder NAP. In de totale afweging lijkt de groene corridor het minst slecht, maar hij is niet overtuigd van de afslag naar P15. Het advies maakt onvoldoende duidelijk waarom niet voor het reguliere groene tracé wordt gekozen, dat bovendien bestaande lijnen volgt. Hij vraagt GS om uitleg over deze keuze. Volt vraagt daarnaast of TenneT niet te bepalend is geweest in het uitsluiten van alternatieven en of er serieus is gekeken naar vergelijkbare oplossingen elders in Nederland of Europa, die wellicht duurder zijn maar meer draagvlak kunnen hebben. Meer ondergrondse aanleg op cruciale locaties kan volgens de heer **Bonekamp** zowel draagvlak vergroten als problemen met vergunbaarheid zoals bij Natura 2000 en UNESCO, verkleinen. Interruptie van statenlid **Van der Waart** (GL), zij vraagt of Volt hiermee suggereert dat het proces moet worden stilgezet in afwachting van toekomstige oplossingen. De heer **Bonekamp** verduidelijkt dat dat niet het geval is: het gaat hem om het toekomstbeeld. Het huidige advies moet worden afgewikkeld, maar de Provincie moet tegelijk vooruitkijken naar manieren om in de toekomst minder transportcapaciteit nodig te hebben, bijvoorbeeld via lokale opwek of toekomstige technologie zoals SMR's. Hij vraagt hoe GS deze opties meeneemt in het beleid.

De heer **Faassen** (50PLUS) schetst een beeld van een "Rijksmammoettanker" die koers houdt naar meer van hetzelfde, terwijl alternatieven zoals waterstof achterblijven door hoge kosten en afhakende investeerders. Ook het vinden van partners voor nieuwe windparken op zee stokt. Hij vraagt zich af of het proces, waarbij het Rijk op 19 december om advies vraagt, wel zorgvuldig is verlopen. Volgens 50PLUS ontbreekt cruciale informatie, onder meer over waterveiligheid, gezondheidsrisico's, UNESCO-erfgoed en de volledigheid van de planMER. De waterveiligheidsnorm is volgens hem ontoereikend, het MER-onderzoek onvolledig, en TenneT kiest vrijwel uitsluitend bovengrondse lijnen. De gekozen groene variant is volgens hem slechts "de minst onwenselijke" keuze, maar leidt nog steeds tot achteruitgang van gezondheid door

elektromagnetische straling, extra natuurschade, meer vogelaanvaringen en een forse aantasting van het landschap en de leefbaarheid. Daarnaast waarschuwt hij dat in de hele beoordeling nauwelijks aandacht is voor veiligheidsrisico's, zoals sabotage van aanlandingskabels of het hacken van het elektriciteitssysteem. Hij vraagt zich af of het onder deze omstandigheden nog wel mogelijk is om met het Rijk goede afspraken te maken.
50PLUS ziet wél mogelijkheden in een andere koers, namelijk een bottom-up strategie. De heer **Faassen** pleit voor het zoveel mogelijk loskoppelen van woningen, wijken en dorpen van het centrale elektriciteitsnet via een combinatie van zonnepanelen, warmtepompen, lokale wind, geothermie, buurtbatterijen en toekomstige SMR-kernenergie. Nieuwe woningen zouden dit direct kunnen meekrijgen in de ontwikkelkosten. De industrie kan volgens hem gebruikmaken van energy hubs of via kerncentrales en windenergie worden gevoed. Dat alles zou de noodzaak van grote nieuwe hoogspanningsstructuren aanzienlijk kunnen verminderen.
Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) benadrukt dat de elektrificatie van de energievoorziening veel vraagt van Noord-Holland. Netcongestie moet worden opgelost zodat woningen, voorzieningen en bedrijven kunnen aansluiten, maar dit legt een grote druk op de schaarse ruimte in de provincie. Zij wijst erop dat projecten van nationaal belang vaak top-down worden opgelegd door het Rijk en TenneT, waardoor gemeenten en inwoners weinig echte keuzemogelijkheden hebben. Volgens mevrouw **Uiterwijk** zijn veel inwoners pas zeer laat geïnformeerd en is de participatie gebrekkig geweest; termen als "VAWOZ 380 kV" zeggen inwoners niets, waardoor de impact niet duidelijk werd. Zij vindt dat de Provincie veel eerder en duidelijker had moeten communiceren. Zij stelt dat het Rijk de Provincie dwingt binnen een onrealistisch kort tijdsbestek een advies te geven, terwijl essentiële informatie ontbreekt. Daardoor kan de Provincie de belangen van inwoners en gemeenten niet zorgvuldig afwegen. JA21 had liever gezien dat het advies opener bleef en dat richting het Rijk eerlijk zou worden aangegeven dat er met de huidige informatie geen harde keuze voor één tracé kan worden gemaakt.
Interruptie van de heer **Kanik** (D66): hij vraagt of JA21 beseft dat, als de Provincie geen duidelijke keuze maakt, er een groot risico ontstaat dat het Rijk de volledige regie overneemt en zelfstandig beslist hoe het tracé wordt uitgevoerd. Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) antwoordt dat het optimistisch is te denken dat de Provincie nu regie heeft. Volgens haar bepalen het Rijk en TenneT uiteindelijk alles en zijn Provincie en gemeenten vooral een speelbal in hun spel.
Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vindt het schrijnend dat in het proces aantasting van Natura 2000-gebieden en UNESCO-erfgoed zwaarder lijkt te wegen dan de gezondheid en levenskwaliteit van inwoners. Volgens haar kan die afweging nooit op deze manier worden gemaakt. Zij vindt bovendien het argument van "vergunbaarheid" discutabel: drie tracés (geel, rood en lichtblauw)

vallen direct af vanwege natuurimpact, terwijl de gevolgen voor leefbaarheid elders onvoldoende worden meegewogen. Zij wijst specifiek op het zuidelijke hoogspanningsstation in de Wijkermeerpolder. Gemeenten in de IJmond en Zaanstreek worden al zwaar belast door onder meer Tata Steel en infrastructuur zoals de A8, A9 en Schiphol. Volgens haar kan deze regio niet nóg een grote ingreep dragen. Het laatste stukje open landschap dat bovendien BPL-gebied en UNESCO-werelderfgoed is, zou niet mogen verdwijnen onder een hoogspanningsstation.
Zij vreest dat als dit landschap eenmaal wordt doorbroken, het in de toekomst een argument wordt om er nog meer infrastructuur te plaatsen. De leefbaarheid van Zaanstad, Beverwijk en de IJmond moet volgens haar door de Provincie worden beschermd. Zij pleit ervoor meerdere opties open te houden, zoals een station bij de Wijdewormer of een tracé langs de A7 en vraagt om het eerder afgeschoten watertracé alsnog serieus te onderzoeken. Als het Rijk dat binnen de deadline niet ziet zitten, dan is dat volgens haar de verantwoordelijkheid van het Rijk zelf.
Tot slot vraagt zij, naar voorbeeld van de heer Teeuwen, om de Wijkermeerpolder vrij te houden van een hoogspanningsstation.
Interruptie van de heer **Teeuwen** (BBB), hij vraagt wat JA21 vindt van het Swiftertracé dat door LTO/KB is aangedragen en deels door Natura 2000-gebied gaat. Hij wijst op het eerdere betoog van JA21 dat Natura 2000 niet zwaarder mag wegen dan de belangen van inwoners. Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) antwoordt dat zij dit tracé in haar betoog onder het *watertracé* heeft genoemd en dat JA21 hier positief naar kijkt. Volgens haar verdient dit alternatief verdere uitwerking.
De heer **De Wit** (VVD) zegt dat het onderwerp waarover de Staten mogen adviseren een enorme opgave is: de grootste verbouwing van Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog. In de praktijk betekent dit rijen nieuwe hoogspanningsmasten, forse aantasting van het landschap en inwoners die mogelijk moeten verhuizen of straks uit hun raam tegen masten aankijken. Juist daarom is zorgvuldigheid richting inwoners essentieel. Volgens hem moet het Rijk en TenneT nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid nemen: zij moeten duidelijkheid bieden aan mensen die cruciale beslissingen moeten nemen over hun woning of bedrijf. De Provincie moet dit in het advies steviger benadrukken. Interruptie van de heer **Kanik** (D66): hij wijst erop dat uit de inspraak blijkt dat het Rijk die verantwoordelijkheid nu níet neemt. Heeft de Provincie dan niet de plicht dit te compenseren? De heer **De Wit** (VVD) antwoordt dat de verantwoordelijkheid primair bij het Rijk en TenneT hoort te liggen. De Provincie moet wel, samen met gemeenten, het luisterend oor zijn en signaleren wat er misgaat. Als het Rijk zijn rol niet pakt, moet de Provincie dat duidelijk richting Den Haag uitspreken maar níet de verantwoordelijkheid overnemen.

De heer **De Wit** (VVD) vervolgt dat de impact van deze opgave voor inwoners, omgeving en landschap enorm is. Toch is versterking van het energienet noodzakelijk: een sterke regio als Noord-Holland heeft een betrouwbare stroomvoorziening nodig voor woningbouw, economische groei en een vitale leefomgeving. De pijn moet zo klein mogelijk blijven, maar geheel vermijden kan niet. Voor de VVD zijn drie punten prioritair. Ten eerste de locatie van het 380 kV-station in Middenmeer. Dat is volgens de VVD cruciaal om naast de lasten ook kansen te creëren. Door hier te clusteren ontstaat ruimte voor duurzame economische ontwikkeling, werkgelegenheid en het aantrekken van jong talent. De VVD vindt dat de randvoorwaarden ambitieuzer mogen. In februari komt de fractie in de Commissie Ruimte met een discussienota over het Ontwikkelperspectief Noord-Noord, met voorstellen om de aanwezige stroom juist als regionale kans te benutten in plaats van deze alleen naar het zuiden te transporteren. Ten tweede spreekt De Wit over het tracé. Dat is direct gekoppeld aan de verdeling van lasten. De VVD vindt de afweging in het advies redelijk en steunt de keuze voor het groene tracé via P15 als minst slechte optie. Tegelijkertijd hoort de fractie de wens van veel inwoners om op de meest gevoelige locaties ondergrondse aanleg te onderzoeken en staat de VVD daar positief tegenover.

Interruptie van de heer **Klein** (ChristenUnie): Hij vraagt wat de VVD specifiek aanspreekt in de P15-afslag. De heer **De Wit** (VVD) antwoordt dat voor zijn fractie vooral de afweging tussen groen en rood leidend is geweest. Daarbij weegt het aantal gevoelige objecten zwaar, waardoor groen via P15 de voorkeur kreeg boven groen via rood. Dat is op dit moment het meest dominante argument voor de VVD. Hij hoort dat er nog vragen en dilemma's bestaan over het volledig volgen van het oorspronkelijke groene tracé en staat open voor aanvullende argumenten. Vervolginterruptie van de heer **Klein** (ChristenUnie): Hij wijst erop dat het interessant is om de bijlage van het rapport te betrekken, waarin de opties inclusief de volledige groene route en de P15-variant, met hun voor- en nadelen zijn vergeleken.

De heer **De Wit** (VVD) vervolgt dat zijn fractie de oproep om delen van het tracé ondergronds aan te leggen goed begrijpt, maar benadrukt dat de uiteindelijke keuze bij TenneT ligt. Kosten zullen daarbij ongetwijfeld meespelen. Voor de VVD staan vooral snelheid van ontwikkeling, realisatie en vergunbaarheid centraal. Verdere vertraging van de energie-infrastructuur is volgens de heer **De Wit** onwenselijk en de Provincie moet doen wat binnen haar invloed ligt om tempo te houden. Hij gaat daarna in op een derde prioriteit: de aanlanding van wind op zee. De VVD ziet hier kansen en is blij dat Den Helder is aangemerkt als locatie voor waterstofproductie. Volgens de heer **De Wit** kan die keuze voorkomen dat er nóg een extra rij hoogspanningsmasten door Noord-Holland moet worden aangelegd. Hij waarschuwt dat Noord-Holland niet mag

worden afgesneden van de landelijke waterstof-backbone en vindt dat het advies hierin steviger mag zijn. Interruptie van de heer **Bonekamp** (Volt): vraagt hoe de VVD de vertraging in het waterstofproject terugziet bij de aanlanding en of daar iets aan gedaan kan worden. De heer **De Wit** (VVD) noemt de vertraging in de aanleg van het waterstofnetwerk uitermate treurig. Hij is blij met het provinciale waterstofprogramma, maar benadrukt dat de Provincie blijvend in gesprek moet zijn met de minister om een goede Noord-Hollandse aansluiting op de waterstof-backbone te garanderen, zowel voor Den Helder als voor Tata Steel.
Volgens de heer **De Wit** is Den Helder essentieel en mag deze plek niet van de wagen vallen, het Rijk moet leveren. Hij steunt daarnaast de aanlanding bij het 380 kV-station in de Kop van Noord-Holland, ongeacht de uiteindelijke route. Verder ziet hij A9-Zuid als logisch aanlandingspunt richting de toekomst, met voldoende ruimte voor verzwaring. Ook het terrein van Tata Steel ziet de VVD als belangrijk voor de aanlanding van wind op zee, gezien de verduurzamingsopgave daar. Hij pleit ervoor dit punt steviger in het advies op te nemen.
Mevrouw **Vonck** (PvdD) stelt dat de energietransitie geen natuurlijk fenomeen is. Het volgt uit de manier waarop wij onze wereld hebben ingericht. Als gevolg zijn we nu toe aan een noodzakelijke en invasieve ingreep in onze leefomgeving, eentje die gevoeld en gevreesd wordt, zoals het grote aantal insprekers laat zien. En voor ons een bijna onmogelijk advies. Haar fractie ziet het groene tracé als de minst slechte optie, maar dan zonder de P15-afslag. Zij wijst op de grote bezwaren tegen het geplande 380 kV-station in de Wijkermeerpolder: aantasting van open landschap, de Stelling van Amsterdam en een stapeling van milieubelasting. Daarom pleit zij voor nader onderzoek naar een alternatieve locatie langs de A9 en sluit zij aan bij het standpunt vanD66 dat tijdsdruk niet mag leiden tot overhaaste beslissingen. Voor haar fractie zijn de voorwaarden het ondergronds aanleggen van 150 kV-kabels in kwetsbare natuurgebieden; de bescherming van cultuurhistorische waarden; een ruimhartige compensatie voor inwoners; het ondergronds aanleggen van de 380 kV-lijn ter hoogte van de UNESCO-Waterlinie. Dat kan in NH tot max 20 km is te lezen op de Tennet site, maar Tennet is daar zeer terughoudend in. Volgens haar is het niet acceptabel dat dit besluit door Tennet wordt gedicteerd. Zij gaat ervan uit dat GS Tennet en het Rijk ervan zullen overtuigen dat deze maatregel in het uitzonderlijke geval van de Hollandse Waterlinie aan de orde is. Zij herhaalt nogmaals dat wij de enorme impact van energie op onze ruimte we alleen kunnen verminderen door kritisch na te blijven denken over ons energiegebruik, en bereid te zijn daarin scherpe keuzes te maken die onze leefomgeving ten goede komen. Tot slot benadrukt zij dat inwoners zich nu vaak overvallen voelen. Goede participatie en een duidelijke ondersteuningsstructuur, bijvoorbeeld via een hulplijn en website, zijn volgens haar noodzakelijk.

De heer **Bilgin** (FvD) stelt dat de energietransitie groot, ingrijpend en kostbaar is en dat draagvlak daarbij essentieel is. Volgens hem komt dat draagvlak onder druk te staan omdat bewoners te laat of onvoldoende worden betrokken en de impact op hun omgeving en gezondheid niet tijdig overzien. Hij vindt het punt van JA21 hierover terecht: de Provincie zou hierin een rol kunnen spelen, maar moet daar dan wel de ruimte voor krijgen. Hij sluit zich aan bij de eerder gestelde kritische vragen en geeft aan dat deze zorgen ook richting het Rijk moeten worden uitgesproken, zeker omdat dit soort projecten in de toekomst vaker zullen voorkomen en een soepeler proces wenselijk is.
De heer **Klein** (ChristenUnie) erkent de noodzaak van uitbreiding van het elektriciteitsnet, maar wijst op de ongelijk verdeelde impact en het niet betrekken van de inwoners. Hoewel de formele verantwoordelijkheid bij TenneT ligt, vindt hij dat de Provincie een morele plicht heeft om inwoners wel tijdig te betrekken. Hij vraagt hoe GS dit gaat borgen. Hij stelt dat het Rijk een vrijwel onuitvoerbare opdracht geeft om tot één regionaal advies te komen, door tijdsdruk, incomplete informatie en tegengestelde gemeentelijke belangen. Zijn fractie onderschrijft daarom de kanttekeningen die GS zelf in het advies maakt. De ChristenUnie steunt de gekozen uitgangspunten (vraag en aanbod samenbrengen, gezondheid, omgevingskwaliteit, toekomstbestendigheid) en begrijpt dat daarmee het groene tracé naar voren komt. De keuze voor de P15-afslag begrijpt hij echter niet, omdat deze niet is onderbouwd en niet logisch volgt uit de afwegingen in het rapport. Daarnaast vindt zijn fractie het geplande 380 kV-station in de Wijkermeerpolder zeer ongelukkig, zeker gezien de bestaande belasting van het Noordzeekanaalgebied. Hij vraagt waarom de optie om de bestaande 150 kV-route volledig ondergronds te brengen en op dezelfde plek te vervangen, niet is onderzocht.
De heer **Klein** (ChristenUnie) stelt een procesvraag aan de gedeputeerde: welke garantie heeft PS dat afgesproken randvoorwaarden ook daadwerkelijk worden meegenomen en hoe kan PS dit afdwingen als het Rijk straks zegt dat daar geen tijd voor is? Hij vraagt of PS wijzigingen via moties in komende vergaderingen kan meegeven en of GS deze dan verwerkt in het advies.
Interruptie van de heer **Kanik** (D66): hij vraagt hoe de ChristenUnie aankijkt tegen de locatie in de Wijkermeerpolder. De heer **Klein** (ChristenUnie) antwoordt dat zijn fractie deze locatie zeer ongelukkig vindt, juist omdat de sociaaleconomische druk in deze regio al uitzonderlijk groot is, zoals ook door diverse insprekers is benadrukt.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Gielen voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Gielen** dankt de commissie en de insprekers voor hun inbreng. Zij benadrukt dat dit een complexe opgave is die op veel plekken pijn doet en waar geen makkelijke of logische keuze bestaat. Alle varianten hebben impact op inwoners en leefomgeving. Zij schetst dat de minister van Klimaat en Groene Groei uiteindelijk beslist, waarbij een eensgezind regioadvies de grootste kans heeft om te worden overgenomen. Daarom zijn in het huidige ontwerpadvies al keuzes gemaakt om zoveel mogelijk gedragenheid te bereiken. Zonder advies wordt er voor de regio beslist, en dat moeten we volgens haar voorkomen. De gedeputeerde licht toe dat de Provincie een coördinerende rol heeft vervuld. Sinds september 2024 is met 25 gemeenten en twee waterschappen samengewerkt, met gezamenlijke uitgangspunten en op basis van diverse onderzoeken. Dat leidt tot het voorstel dat volgens GS op dit moment het meest kansrijk is. Niet alle gemeenten zijn tevreden, maar dat is bij een opgave van deze omvang onvermijdelijk. Over participatie en communicatie zegt de gedeputeerde dat de formele verantwoordelijkheid bij het Rijk en bij TenneT ligt. Er zijn in de afgelopen jaren informatie- en participatiesessies geweest, maar zij erkent dat inwoners zich alsnog overvallen en onvoldoende gehoord voelen. Dat signaal neemt zij serieus. Zij heeft dit recent al bij het ministerie van KGG aangekaart en geeft aan dat het Rijk en TenneT nu al hun rol in de communicatie moeten verbeteren, niet pas na besluitvorming.

Interruptie van de heer **Kanik** (D66), hij vraagt wat het ministerie van KGG heeft geantwoord op de zorgen over participatie. Gedeputeerde **Gielen** zegt dat ministerie van KGG erkent dat participatie en communicatie hun verantwoordelijkheid is. Het was een constructief gesprek, maar zij benadrukt dat de Provincie dit blijvend moet onderstrepen. In het advies zal extra nadruk worden gelegd op het belang hiervan. Interruptie van de heer **Kes** (SP) vraagt om niet de afkorting KGG te benoemen voor het publiek. Gedeputeerde **Gielen** verduidelijkt dat dit het ministerie van Klimaat en Groene Groei is. Interruptie van mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of ministerie van KGG naast erkennen ook werkelijk iets gaat doen. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat zij daar geen uitspraken voor ministerie van KGG over kan doen. De Provincie blijft wel het belang van participatie benadrukken. Interruptie van de heer **Teeuwen** (BBB) vraagt welk gevoel de gedeputeerde kreeg van de reactie van ministerie van KGG. Gedeputeerde Gielen reageert dat ze geen details van het overleg deelt. Zij benadrukt dat deze netuitbreiding niet iets is wat vaak gebeurt, ook in andere regio's niet, en dat het 'draaiboek' nog in ontwikkeling is. De gedeputeerde gaat vervolgens in op het ondergronds aanleggen van kabels waarbij zij aangeeft dat de Provincie pleit voor het ondergronds brengen van de bestaande 150 kV-lijn op het groene traject, zodat daar geen dubbele mastenrij staat. Het ondergronds brengen van de nieuwe 380 kV-lijn vindt zij echter niet realistisch: dit is technisch storingsgevoeliger en bij

storingen zijn herstel en de bereikbaarheid is veel trager, wat grote gevolgen kan hebben voor huishoudens, bedrijven en vitale infrastructuur. Interruptie van statenlid **Van der Waart** (GL), zij wijst op de passage in het advies dat ondergrondse aanleg verplicht kan zijn als de Heritage Impact Assessment negatief uitvalt. De gedeputeerde zegt dat lopende onderzoeken nieuwe informatie kunnen opleveren en dat het advies dan kan worden aangepast, maar dat de huidige realistische mogelijkheden beperkt zijn. Interruptie van de heer Heijnen (CDA), hij vraagt of de gedeputeerde duidelijker kan uitspreken dat ondergronds de voorkeur heeft op plekken met gevoelige objecten. Gedeputeerde **Gielen** wil geen verwachtingen wekken die niet realistisch zijn. De kans dat ondergrondse aanleg van 380 kV op korte termijn haalbaar blijkt, is klein. Zij wil voorkomen dat er valse hoop ontstaat. Interruptie van de heer **Bonekamp** (Volt) vraagt of is gekeken naar buitenlandse best practices waar 380 kV wel ondergronds is aangelegd. De gedeputeerde zegt dat zij hier later in haar beantwoording op terugkomt. Interruptie van mevrouw **Uiterwijk** (JA21), zij vraagt of gemeenten wel goed geïnformeerd zijn over het feit dat ondergronds geen reële optie is. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat het conceptadvies met gemeenten is gedeeld en in sommige raden al besproken is. Interruptie van de heer **Bonekamp** (Volt), hij wijst erop dat de wethouder van Koggenland daar een ander beeld van schetste. De gedeputeerde legt uit dat in het advies wel staat wat voor bepaalde gemeenten een voorwaarde is, maar dat dit niet automatisch de voorwaarde van het gehele regioadvies is.
Gedeputeerde **Gielen** benadrukt dat het ondergronds brengen van de bestaande 150 kV-lijn langs het groene tracé essentieel is en daarom als randvoorwaarde is opgenomen. Zij noemt daarnaast de suggestie uit de inspraak om ook andere 150 kV-verbindingen in de provincie ondergronds te brengen als mogelijke compensatiemaatregel. Zij vindt dat een interessante gedachte die kan worden meegenomen richting het Rijk, al beslist het Rijk samen met TenneT uiteindelijk over compensatie. Over het watertracé zegt de gedeputeerde dat dit met TenneT en o.a. LTO is besproken, maar dat TenneT duidelijk heeft gemaakt dat dit geen realistische optie is. Een mastenrij over het water is kwetsbaar en brengt grote risico's mee voor leveringszekerheid, storingen en onderhoud, vergelijkbaar met de problemen bij ondergrondse 380 kV. Bij een storing is de verbinding moeilijk bereikbaar en kan het oplossen daarvan lang duren. Daarnaast liggen IJsselmeer en Markermeer in Natura 2000-gebied, wat de vergunbaarheid sterk beperkt. Als er alternatieven bestaan buiten Natura 2000-gebied, schrijft de wet voor dat die moeten worden gekozen. Daardoor kan een tracé door het water juridisch niet worden vergund. Gedeputeerde **Gielen** benadrukt dat het regioadvies aan de minister wel vergunbaar moet zijn. Als de Provincie een niet-vergunbaar alternatief zou adviseren, zal de minister daar niet in meegaan en zelf een keuze opleggen.

Interruptie van de heer **Teeuwen** (BBB). Hij vraagt waarom binnen Natura 2000 wél windmolens kunnen worden geplaatst, terwijl een tracé door het IJsselmeer of Markermeer voor de 380 kV-lijn volgens Gedeputeerde niet mogelijk is. Gedeputeerde **Gielen** legt uit dat activiteiten binnen Natura 2000 niet verboden zijn, maar alleen kunnen als wordt aangetoond dat de natuurdoelen niet significant worden aangetast. Ook voor windmolens geldt dat hiervoor vergunningen nodig zijn en die worden regelmatig niet verleend. Uit de onderzoeken blijkt dat een 380 kV-tracé door het IJsselmeer/Markermeer niet vergunbaar is. Daarnaast raakt zo'n tracé meerdere bevoegd gezagen, waaronder andere gemeenten en de provincie Flevoland, die geen partij zijn in dit regioadvies. Over de keuze voor groen via P15 zegt de gedeputeerde dat deze vooral is ingegeven door landschappelijke overwegingen. Het tracé is korter en bevat minder knikken, wat leidt tot een rustiger beeld in het landschap. Groen-via-groen is technisch ook mogelijk, maar heeft meer hoeken en zou daardoor landschappelijk zwaarder ogen. De keuze is dus gemaakt vanuit landschappelijke inpassing, hoewel andere waarden zoals weidevogelgebieden tot een andere afweging zouden kunnen leiden.

Interruptie van statenlid **Van der Waart** (GL). Zij vraagt of het regioadvies niet zou moeten worden aangepast door, net als op andere punten, twee opties op te nemen: zowel groen via P15 als regulier groen. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat zij zich dit goed kan voorstellen, omdat het hier niet gaat om vergunbaarheid of technische uitvoerbaarheid, maar om een inhoudelijke afweging. Op andere onderdelen van het advies worden eveneens alternatieven benoemd. Zij licht toe dat het proces geen ruimte meer biedt voor moties van PS, omdat het definitieve advies vóór de Statenvergadering van 8 december wordt vastgesteld door gemeenten en GS. Daarom kunnen moties formeel niet meer worden verwerkt. De gedeputeerde erkent dat er in de commissie breed draagvlak is om beide routes op te nemen. Zij is bereid dit punt mee te nemen en in het regioadvies te verwerken als alternatieve optie, waarbij wordt toegelicht dat groen via P15 landschappelijk de voorkeur heeft, maar dat groen via groen eveneens mogelijk is en andere effecten heeft.

Interruptie van de heer **Kes** (SP) vraagt of bij de keuze tussen P15 en het oude groene tracé ook wordt gekeken naar het aantal getroffen bewoners. Als P15 aanzienlijk minder inwoners raakt, vindt hij dat dit een relevant afwegingscriterium moet zijn. Daarnaast vraagt hij, nu moties formeel niet meer verwerkt kunnen worden, wat de gedeputeerde precies meeneemt uit dit debat. Hij wil weten hoe die input wordt vastgelegd als PS zich er niet officieel over kan uitspreken. Gedeputeerde **Gielen** zegt dat er op dit moment geen exacte cijfers beschikbaar zijn over het aantal bewoners dat wordt geraakt bij groen via groen ten opzichte van groen via P15. Die cijfers kunnen worden uitgezocht en als beide routes in het definitieve advies worden

opgenomen toegevoegd worden, omdat dit een relevant afwegingspunt is. Zij wijst er wel op dat het aanbieden van twee opties ertoe kan leiden dat de minister alsnog voor P15 kiest. Over de vraag wat zij precies meeneemt, legt de gedeputeerde uit dat het advies door veel raden wordt vastgesteld en dat het daardoor niet mogelijk is om nog met moties te werken. Daarom kan het advies alleen op onderdelen door GS worden aangepast. Zij doet drie toezeggingen:

- het advies zal sterker benadrukken hoe belangrijk participatie en communicatie zijn;
- het belang van het ondergronds brengen van de 150 kV-lijn wordt extra onderstreept;
- er wordt overwogen om – naast P15 – ook groen via groen als volwaardige optie op te nemen.

Zij waarschuwt dat het proces strak is gepland, onder meer doordat alle gemeenteraden tijdig moeten kunnen besluiten en het ministerie een harde deadline stelt. Daarom kan er niet meer met amendementen worden gewerkt.

Interruptie van de heer **Kes** (SP), hij vraagt of het advies, nadat de gemeenteraden erover hebben besloten, nog terug kan komen naar de Staten of de commissie voordat het definitieve advies naar het ministerie wordt gestuurd. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat dit niet mogelijk is. GS stelt het advies op 16 december vast en maakt het daarna openbaar en gericht aan het ministerie. Daarmee is het advies niet langer aanpasbaar; het vervolg ligt dan bij het ministerie. Wel kan er desgewenst nog een gesprek over plaatsvinden, maar het advies zelf verandert dan niet meer. Interruptie van de heer Kes (SP), hij benadrukt dat hij dit niet persoonlijk aan de gedeputeerde verwijt, maar noemt het proces teleurstellend. Er komt nu een extra variant op tafel, terwijl essentiële informatie, zoals het aantal getroffen bewoners, nog niet bekend is. Dat is volgens hem cruciaal voor een zorgvuldige belangenafweging. Hij vindt het moeilijk dat PS dit moet vertrouwen zonder dat het voorstel nogmaals in deze commissie kan worden besproken voordat het definitief naar het ministerie gaat. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat zij de teleurstelling van de heer Kes kan begrijpen. De tijdsdruk waaronder het regio-advies tot stand moet komen, maakt het proces volgens haar ingewikkeld en beperkt de ruimte voor een volledig debat. Zij benadrukt dat het voorstel om aanvullende varianten mee te nemen bedoeld is om zo goed mogelijk recht te doen aan de inbreng van de commissie, maar dat dit inderdaad geen ideale werkvorm is. Tegelijkertijd staat het de commissie vrij om vast te houden aan het huidige conceptadvies zoals dat door GS is voorgesteld.

De heer **Heijnen** (CDA) spreekt zijn waardering uit voor het feit dat gedeputeerde **Gielen** bereid is het advies aan te passen naar aanleiding van de discussie in de commissie; volgens hem komt dat zelden voor en verdient dat een compliment. Verder vraagt hij de gedeputeerde om, naast

het voorkeurstracé groen via P15, ook groen via groen als volwaardige optie op te nemen met daarbij de relevante cijfers juist omdat P15 eerder om inhoudelijke redenen is gekozen. Gedeputeerde **Gielen** reageert kort en stelt voor het alternatief mee te nemen in de tweede termijn. De oorspronkelijke optie via P15 is beter landschappelijk in te passen. Het alternatief groen via groen heeft meer knikken in het tracé, maar omzeilt het beschermde landschap. Omdat dit veel bewoners raakt, wil Gedeputeerde **Gielen** hiervoor een cijfermatige onderbouwing. Beide opties worden zo met hun argumenten inzichtelijk, waarbij de P15-optie het oorspronkelijke advies blijft.

Gedeputeerde **Gielen** gaat in op de resterende vragen. Op de vraag van BBB of zij zich blijft inzetten voor een betere spreiding van netgebruik, antwoordt zij dat dit altijd het geval is. Er is op sommige momenten nog ruimte op het net, maar lang niet altijd. De Provincie blijft zich volledig inzetten voor efficiënt gebruik van de beschikbare capaciteit, onder andere via energy hubs en het stimuleren van slim laden. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat zij een meldpunt zoals voorgesteld door BBB, niet wenselijk vindt. De verantwoordelijkheid voor participatie en communicatie ligt bij het ministerie van KGG en TenneT en zij benadrukt dat zij hier opnieuw op zal aandringen vanwege het belang voor Noord-Holland. Inwoners kunnen nu al terecht bij het centrale provinciale servicepunt, dat hen doorverwijst naar de juiste instantie. Daarnaast heeft TenneT een eigen contactpersoon. Interruptie van de heer **Teeuwen** (BBB), hij vraagt hoe het zit met de onafhankelijkheid: inwoners moeten zich melden bij TenneT, maar “de slager keurt dan zijn eigen vlees”. Hoe ziet de gedeputeerde dat? Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat participatie en communicatie wat haar betreft moeten plaatsvinden door het bevoegd gezag. Er bestaat in Nederland geen aparte uitvoeringsinstantie die dit soort zaken opvangt. Inwoners moeten terecht kunnen bij de partij die er uiteindelijk over gaat. Zij benadrukt dat de Provincie hier slechts een adviesrol heeft: het regioplan gaat naar de minister, en vervolgens zijn de minister en TenneT aan zet. Daarom hoort participatie en communicatie ook bij het bevoegd gezag te blijven. Vanuit de regio blijft de Provincie wel aandringen op het belang hiervan, maar zij moet deze taak niet overnemen, om niet de indruk te wekken dat zij verantwoordelijk wordt voor de uitvoering. D66 vroeg hoe de Provincie haar rol richting gemeenten ziet. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat deze rol sinds september 2024 al zo veel mogelijk coördinerend is ingevuld. In een later stadium heeft de Provincie ook inhoudelijke afwegingen gemaakt vanuit het regiobelang, maar het eerdere traject was vooral gericht op het in gesprek zijn met en betrekken van gemeenten. Sinds september 2024 nog vóór de officiële vraag binnenkwam, is de Provincie voortdurend met gemeenten in overleg geweest. Gemeenten hebben daarbij alle ruimte gehad om aan te sluiten, mee te denken en hun standpunten te delen. D66 vroeg ook

naar de positie van water en bodem in relatie tot Agriport. Gedeputeerde **Gielen** bevestigt dat de provincie de risico's op deze locatie onderkent, met name rond waterveiligheid omdat het gebied onder NAP ligt. Daarom is in het advies opgenomen dat versterking van de dijk noodzakelijk is, dat moet worden aangesloten bij landelijk ruimtelijk beleid en dat de mogelijke effecten goed in beeld moeten worden gebracht. Klimaatrobuuste inrichting en compensatie zijn daarbij eveneens belangrijk. TenneT heeft aangegeven dat de locatie circa drie meter moet worden opgehoogd, wat een deel van de zorgen ondervangt. Gedeputeerde **Gielen** benadrukt dat dit uiteindelijk een integrale afweging is. Alleen redeneren vanuit water en bodem zou mogelijk tot een andere keuze leiden, maar in het totaal van ruimtelijke, technische en regionale belangen blijkt deze locatie het meest geschikt, mede vanwege de mogelijkheden voor dijkverzwaring en ophoging van kritieke objecten.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat zij het pleidooi van mevrouw Uiterwijk (JA21) over de leefbaarheid in Beverwijk en Zaanstad duidelijk heeft gehoord. Zij herkent de zorgen en benadrukt dat dit een zwaar belast gebied is. In de afweging speelt vooral de vergunbaarheid rond Natura 2000 een rol, maar zij vindt het belangrijk dat de Provincie zich blijft inzetten voor leefbaarheid en voor zorgvuldige compensatie.

De PvdA vroeg naar de versterkte dijk en of dit, gezien de kwetsbaarheid, wel de beste keuze is. Gedeputeerde **Gielen** wijst erop dat verschillende maatregelen nodig zijn: dijkversterking, ophoging van circa drie meter. Ook wordt de normering van de dijk opnieuw geëvalueerd niet alleen vanwege dit project, maar breder en dit project moet daarin worden meegenomen. Volt vroeg of TenneT niet te bepalend is in het advies en of er voldoende is gekeken naar alternatieven. Gedeputeerde **Gielen** legt uit dat TenneT de opdrachtgever is, over de technische expertise beschikt en sterk gereguleerd wordt door het Rijk en de ACM. De Provincie heeft steeds om toelichting gevraagd en de onderzoeken voldoen aan de MER-standaarden, wat zorgt voor een objectieve basis. Volt vroeg daarnaast naar het energiesysteem van de toekomst, waaronder mogelijke inzet van SMR's. Gedeputeerde **Gielen** benadrukt dat het energiesysteem continu in ontwikkeling is. Dit advies rond de 380 kV-verbinding is dan ook geen eindpunt: nieuwe vraag en aanbod blijven ontstaan. De provinciale energievisie, het Nationaal Plan Energiesysteem en het Programma Energiehoofdstructuur geven hiervoor de bredere kaders.

Tot slot was er een vraag over internationale best practices. Er zijn voorbeelden van ondergrondse 380 kV-verbindingen in onder meer Duitsland, Italië, China, Japan en het Verenigd Koninkrijk. Door de wisselende leveringszekerheid en de langere hersteltijd bij ondergrondse tracés. Daarom blijft ondergrondse aanleg van 380 kV op dit moment slechts beperkt mogelijk. Interruptie van de heer **Kanik** (D66), hij vraagt waarom de door

natuurorganisaties aangedragen alternatieve locatie in de Wijkermeerpolder niet is meegenomen en of het schootsveld van het werelderfgoed echt de enige reden is. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat dit inderdaad om de Unesco-status draait. Een 380 kV-station van zo'n 17 hectare wordt daar als een te grote aantasting van het werelderfgoed gezien, met reëel risico op verlies van de Unesco-status. Dat is voor zowel het Rijk als de Provincie niet acceptabel, waardoor deze locatie geen optie is.
Interruptie van de heer **Bonekamp** (Volt), hij vraagt of de zorgen over Beverwijk voor de gedeputeerde ook reden zijn om het gebied bij een volgende gelegenheid te ontzien of anders te verdelen. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat zij daar geen algemene uitspraken over kan doen. Zij ziet dat het gebied zwaar wordt belast en dat de leefbaarheid onder druk staat, iets wat breder speelt dan alleen dit dossier. Het is belangrijk om daar aandacht voor te houden en dit ook mee te nemen bij compensatie voor dit project, maar zij wil geen generieke toezegging doen voor toekomstige keuzes.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de tweede termijn.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan dat hij moet vertrekken en dat hij zijn punten per mail aan de gedeputeerde zal sturen.
De heer **De Wit** (VVD) benadrukt dat zijn fractie de voorkeur geeft aan de groene variant via P15, met als aanvullend alternatief de volledig groene route. Volgens hem zijn er sterke landschappelijke argumenten voor deze keuzes. Hij maakt zich daarnaast zorgen over de waterstof-backbone en vreest dat Noord-Holland mogelijk buiten de boot valt. Hij vindt dat hierover nadrukkelijk het gesprek met het Rijk moet worden gevoerd.
De heer **Heijne**n (CDA) vraagt de gedeputeerde opnieuw om te bekijken wat er ondergronds mogelijk is, met name in Koggenland waar het om circa vier kilometer gaat. Hij spreekt verder zijn waardering uit voor de toezegging van de gedeputeerde om het tweede alternatief op te nemen.
De heer **Teeuwen** (BBB) hoopt dat de gedeputeerde zich ervoor inzet dat inwoners met problemen rond de uitvoering niet alleen worden terugverwezen naar TenneT. Hij pleit voor een vorm van borging, bijvoorbeeld via een onafhankelijke ombudsman.
Statenlid **Van der Waart** (GL) is tevreden met de toezeggingen over participatie en het ondergronds brengen van 150 kV-lijnen. Zij pleit ervoor om "groen over groen" als eerste optie

te beschouwen, omdat TenneT en het Rijk waarschijnlijk vooral de voorkeur voor rechte lijnen zullen benadrukken.

De heer **Bonekamp** (Volt) is tevreden over de beantwoording en vindt de originele groene corridor een volwaardig alternatief, mogelijk zelfs als voorkeursoptie.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) sluit daarbij aan: haar fractie wil het groene tracé als eerste optie opnemen, zolang er niet meer bewoners worden geraakt dan bij groen via P15. Zij waardeert de aandacht voor ondergrondse aanleg van 150 kV, maar blijft pleiten voor waar mogelijk ondergronds brengen van 380 kV, omdat TenneT zelf aangeeft dat dit in Noord-Holland tot ongeveer 20 km toepasbaar is om natuur en cultuurwaarden te beschermen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vindt dat het ondergronds brengen van 380 kV, dat door de Provincie niet als reële optie wordt gezien, dan ook niet als mogelijkheid richting het Rijk moet worden gepresenteerd. Volgens haar moeten alle betrokkenen duidelijk weten dat deze optie in de praktijk niet wordt meegenomen. Over de compenserende maatregelen in de Wijkermeerpolder is zij kritisch: het klinkt aardig, maar het gebied is al zo zwaar belast dat het steeds moeilijker wordt om daar nog echte compensatie te realiseren. Zij wijst erop dat eerdere compensatie nog steeds niet is uitgevoerd en dat het gebied voortdurend opnieuw wordt belast. Daarnaast merkt zij op dat er twee jaar geleden in de NOVI, het ZKG-programma en de integrale visie nog is vastgelegd dat de Wijkermeerpolder een open landschap zou blijven. Nu lijkt dit losgelaten, wat zij kwalijk vindt. Tot slot zegt zij dat de gedeputeerde spreekt over het uitstralen van gedragenheid, maar dat zij die gedragenheid vanavond bij de insprekers bepaald niet heeft gehoord.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) zegt het weinig uitmaakt of kabels boven- of ondergronds worden aangelegd: de stroomvoorziening blijft onzeker. Hij stelt dat wanneer mensen worden gedwongen van het gas af te gaan, elektrisch moeten koken, verwarmen en rijden zelfs met vrachtwagens, het stroomnet fors uitgebreid moet worden, net als de productiecapaciteit. De kosten daarvan komen volgens hem terecht bij industrie en burgers. En als energie te duur wordt, vertrekt de industrie aldus de heer **Van Tiggelen**.

De heer **Kanik** (D66) vindt dat de PvdD de groene opties het best heeft verwoord. Als één alternatief meer inwoners treft, kiest hij voor het andere, omdat beide verder gelijkwaardig zijn. Hij is teleurgesteld dat het besluit niet in de Staten kan worden afgerond, maar complimenteert de gedeputeerde voor haar aanpak en communicatie. De heer **Kanik** spreekt zijn zorgen uit over het zuidelijke deel, vooral de Wijkermeerpolder en wil in de toekomst goed op de hoogte worden gehouden van de compensatie als het project daar doorgaat.

De heer **Kes** (SP) stelt dat een ondergrondse 380 kV-verbinding weinig kans maakt, maar volgens hem is het technisch wel mogelijk en komt het vooral neer op een financiële afweging. Hij geeft aan te vertrouwen op de gedeputeerde om hierin een zorgvuldige keuze te maken, mede op basis van wat in de gemeenteraden wordt besproken. Zijn voorkeur gaat uit naar de varianten groen over groen of groen via P15, omdat die de minste woningen raken. Ook kan hij zich goed vinden in de optie door de Wijkermeerpolder. Als cultuurhistorie het enige tegenargument is, wil hij dat aspect nader toegelicht zien.
De heer **Vonk** (PvdA) geeft aan dat zijn fractie instemt met het regioadvies, inclusief de toevoeging die de gedeputeerde heeft gedaan. Hij wil deze lijn ook letterlijk volgen, met name de suggestie om de optie groen via groen op te nemen. Daarnaast pleit hij ervoor om de 150 kV-verbinding zoveel mogelijk op andere locaties ondergronds aan te leggen. Hiermee wordt volgens hem ook de nadruk gelegd op het versterken van het participatietraject.

De **voorzitter** concludeert dat er geen eenduidig advies ligt, maar een gewogen meerderheidsmening.

De heer **Heijnen** (CDA) stelt voor dat de gedeputeerde twee of drie tekstvoorstellen opstelt en deze naar de commissie mailt.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat dit vanwege de strakke tijdsplanning niet wenselijk is. Zij stelt voor aan te sluiten bij het conceptadvies waarin de optie *Groen via P15* is genoemd, omdat deze landschappelijk het meest passend is. Als alternatief noemt zij de *groene optie*, waarbij meer knikken in het tracé ontstaan en het beschermd landschap wordt omzeild. Zij wil daarbij nog aanvullen hoeveel bewoners door deze variant geraakt worden, zodra dit cijfer beschikbaar is.

Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt haar volste vertrouwen uit in de gedeputeerde.

Gedeputeerde **Gielen** bedankt de commissie voor het uitgesproken vertrouwen. Zij gaat vervolgens in op de nog onbeantwoorde vragen. Ten eerste de vraag over een onafhankelijke ombudsman richting TenneT: zij vindt dit geen passende werkwijze en wijst erop dat het rijk het bevoegd gezag is en daarvoor het aangewezen aanspreekpunt moet zijn. Ten tweede de vraag over communicatie en participatie: zij bevestigt dat dit wordt meegenomen, conform eerdere toezeggingen. Daarnaast gaat zij in op zorgen over de Wijkermeerpolder: de discussie over

compenserende maatregelen hoort bij het regioadvies, maar de bredere vraag over het ruimtegebruik in de polder moet worden meegenomen in het traject Regie op de Ruimte. De gedeputeerde zegt toe dit over te brengen aan de portefeuillehouder Ruimte.
De heer **De Wit** (VVD) vraagt naar de reflectie op zorgen over de kans van slagen van de waterstof-backbone en de aanlanding in Den Helder. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat GS het Rijk regelmatig wijst op het belang van aansluiting van Noord-Holland op het nationale waterstofnetwerk en op het belang van de aanlanding in Den Helder. Dit blijft onderdeel van het bredere gesprek met het Rijk over waterstof.

De **voorzitter** stelt vast dat het onderwerp voldoende besproken is en dat de toezegging wordt uitgevoerd.

9.b Onderzoeken in het kader van het uitvoeringsprogramma pMIEK 1.0

Toelichting:
In het kader van het Uitvoeringsprogramma pMIEK 1.0 zijn twee onderzoeken uitgevoerd. Dit zijn een onderzoek naar warmte-oplossingen voor Noord-
Holland en elektrificatie van de logistiek. De onderzoeken worden gepubliceerd op de website van de Provincie. Het concept uitvoeringsprogramma pMIEK 2.0 wordt ter bespreking aangeboden aan Provinciale Staten.
Behandelvoorstel:
Het college vraagt aan de commissie om in gesprek te gaan over de inhoud van het concept uitvoeringsprogramma (UP) 2.0. Ze vraagt de commissie kennis te nemen van de thema's in het UP en de uitwerking van de thema's in het activiteitenoverzicht. Ook vraagt zij de commissieleden waar volgens hen de accenten per thema moeten liggen.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de eerste termijn.

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) benadrukt het belang van voortgang in het creëren van een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem. Zij verwijst naar de zin uit het uitvoeringsprogramma: *"Door te doen komen we verder en leren we hoe het moet."* Deze zin vindt zij opvallend, omdat het programma vooral bestaat uit studies, onderzoeksagenda's en beleidsagenda's, en slechts één concrete realisatie noemt. Zij vraagt in hoeverre dit daadwerkelijk een uitvoeringsprogramma is waarin de Provincie door te doen stappen zet, of

dat het vooral een papieren exercitie is. In het stuk worden de resultaten veelal omschreven als beschrijvingen, overzichten of uitwerkingen. Zelfs onder het kopje 'effecten van het voorstel' staat dat er geen effecten zijn. De ChristenUnie vraagt of de Provincie werkelijk alleen kan onderzoeken en beschrijven, of dat zij ook concrete bijdragen kan leveren. Hoewel er in de BMI enkele concrete acties staan, is voor de fractie onduidelijk in hoeverre dit uitvoeringsprogramma bijdraagt aan het realiseren van die projecten. Mevrouw **Buit** pleit daarom voor een sterker accent op doen: *door te doen komen we verder.*

De heer **Bilgin** (FvD) stelt dat de huidige koers van de energietransitie leidt tot hoge kosten, meer onzekerheid en overlast voor burgers en boeren. Volgens hem laat het rapport over de warmtetransitie zien dat aardgas betaalbaar blijft, terwijl alternatieven miljarden kosten en risico's geven zoals netcongestie, uitval van stroom en verlies van landbouwgrond door windparken. FvD pleit daarom voor behoud van het bestaande gasnet zolang er geen gelijkwaardig, betrouwbaar alternatief is. Hij betoogt dat de Provincie onvoldoende richting kiest, met name op het gebied van warmte. Zonder grootschalige geothermie worden warmtenetten volgens hem onbetaalbaar en afhankelijk van onzekere bronnen zoals restwarmte, terwijl nog onzeker is of geothermie überhaupt haalbaar is. Als geothermie niet slaagt, moet de Provincie volgens FvD duidelijk kiezen voor kernenergie. Hij wijst op recente onderzoeken waaruit zou blijken dat kernenergie niet duurder is dan offshore wind, en op internationale ontwikkelingen zoals thoriumreactoren. FvD verzet zich tegen "wiebelstroom" uit wind en zon, dure batterijen en verdere elektrificatie van de logistiek tijdens netcongestie. De partij vindt het onlogisch dat provincies massaal laadinfra faciliteren terwijl Europese regels toestaan om langer op brandstofmotoren te blijven rijden.

Tot slot noemt de heer **Bilgin** drie aanbevelingen:

1. Ga door met onderzoek naar geothermie, maar wees terughoudend met nieuwe warmtenetten zolang deze afhankelijk zijn van onzekere warmtebronnen; soms is het beter een buurt niet van het gas af te halen.
2. Maak kernenergie tot speerpunt, werk samen met de nieuwe nucleaire energieorganisatie (NEONL) en maak minstens één energieknooppunt geschikt voor kernenergie.
3. Volg bij elektrificatie van de logistiek alleen de minimumvereisten uit EU- en nationale wetgeving en voorkom bovenwettelijke maatregelen zoals zero-emissiezones.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) sluit zich grotendeels aan bij de zorgen van de ChristenUnie. Ook JA21 ziet vooral een "papieren tijger" waarin veel wordt verkend maar weinig daadwerkelijk wordt

uitgevoerd. Zij wijst op grote knelpunten in de ruimtelijke inpassing: volgens haar is er simpelweg onvoldoende ruimte in Noord-Holland om de gewenste uitrol realistisch te maken. Zij vraagt zich af of er wel behoefte is aan een regionaal warmtebedrijf, nu opnieuw veel tijd in lobby en verkenning lijkt te gaan zitten zonder zicht op resultaat. Ook uit zij zorgen over grootschalige batterijen, die volgens haar nabij woonomgevingen veiligheidsrisico's kunnen veroorzaken. JA21 mist daarnaast aandacht voor kernenergie en vindt dat het onderzoek nog weinig concrete handvatten biedt voor uitvoering.

De heer **Kanik** (D66) sluit zich aan bij de ChristenUnie. D66 benadrukt vooral het belang van het snel oplossen van netcongestie, onder meer door collectieve warmtesystemen, gebiedsgerichte uitwerking en energieknooppunten te ontwikkelen, gecombineerd met een decentraal energiesysteem met slimme oplossingen.

Mevrouw **Rood** (BBB) stelt bij het doornemen van het stuk een aantal vragen over uitvoering, samenwerking en de borging van langetermijnprojecten. Zij vraagt de gedeputeerde om verduidelijking op de volgende punten:

- Hoe de prioriteiten van de pMIEK 2.0 worden afgestemd op de vierjarige coalitieperiode.
- Hoe gemeenten worden betrokken bij keuzes voor netuitbreiding en nieuwe energieprojecten.
- Bij welke projecten draagvlak een aandachtspunt is en welke aanpak daarvoor wordt gebruikt.
- Hoe wordt gewaarborgd dat pMIEK-projecten ook na deze coalitieperiode worden doorgezet, en welke instrumenten of structuren beschikbaar zijn om langetermijninvesteringen te borgen.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) reageert puntsgewijs op de thema's in het stuk en benoemt daarbij de volgende vragen en aandachtspunten:

- Thema 1 – Voorverkenningsprojecten: de planning geeft oplevering in Q4 van dit jaar. Volt vraagt of deze planning haalbaar is; zo niet, waarom niet en wanneer dan wel.
- Thema 2 – Energieknooppunten: de begrenzing wordt pas in de laatste fase vastgesteld. Volt vraagt welke criteria gemeenten hierbij hanteren en wie uiteindelijk de grenzen bepaalt.
- Thema 4 en 5 – Collectieve warmte en energieopslag: Volt vraagt in hoeverre de Provincie autonoom is bij energieopslag en welke onderdelen afhankelijk zijn van het Rijk. Het genoemde ruimtelijk beleid voor batterijen wordt als beperkt ervaren; waarom pakt de Provincie dit niet pro-actiever op zodat burgers, coöperaties en bedrijven initiatieven kunnen ontwikkelen?

- Vergunningen en ruimtelijke inpassing: zijn extra maatregelen mogelijk om procedures te versnellen, gezien het belang van inpassing bij maatschappelijke functies, woningbouw, mobiliteit en bedrijventerreinen?
- Collectieve laadpalen: Volt vraagt opnieuw of, wanneer het laadvermogen tijdelijk wordt verlaagd om pieken te voorkomen, er dan nog voldoende capaciteit overblijft om logistieke planningen van vervoerders te halen. Zo niet, heeft de Provincie dan een rol in het oplossen van knelpunten?
- Netverzwaring en innovatie: Volt is voorstander van versnelling via innovatie, digitalisering, automatisering, samenwerking en snellere vergunningverlening. Deze punten worden wel genoemd, maar Volt vraagt of deze ook daadwerkelijk volgens planning en het liefst sneller worden uitgevoerd.

Statenlid **Van der Waart** (GL) onderschrijft de oproep van de ChristenUnie om sneller tot uitvoering te komen. Hij ziet in de documenten wel goede aanknopingspunten, bijvoorbeeld voor warmtenetten en geothermie, en waardeert dat er al wordt gewerkt met een verkenner voor een provinciaal warmtebedrijf. Toch voelt de pMIEK 2.0 als een tussentijdse stand van zaken: er gebeurt volgens hem al meer dan nu wordt weergegeven. Hij benadrukt dat de Provincie vooral tempo moet maken, ook bij de ontwikkeling van laadpleinen en energieknooppunten en niet moet wachten tot het document volledig is uitontwikkeld.

Mevrouw **Vonck** (PvdD) waardeert de concrete aanbevelingen voor warmte en logistiek laden, maar plaatst drie kanttekeningen:

1. Uitvoering blijft achter. Eerdere plannen, zoals het energiebesparingsakkoord, kenden forse vertraging. Nu wordt opnieuw een energiebesparingsplan aangekondigd. De PvdD vraagt of er voldoende capaciteit is bij Provincie en partners, welke afspraken hierover worden gemaakt en hoe de Provincie de regie proactief borgt.
2. Lokaal opgewekte en gebruikte energie ontbreekt. De PvdD vraagt waarom dit niet is opgenomen in de pMIEK, terwijl dit belangrijk is voor een robuust en duurzaam energiesysteem.
3. Gebiedsgerichte uitwerking energieknooppunten. GS willen per gebied de energetische context bepalen. De PvdD wil dat daarbij energiebesparing, efficiëntie en duurzaamheid als norm worden gehanteerd, met prioriteit voor toekomstbestendige, niet-fossiele bedrijven. Zij verwijst naar het CPB dat aangaf dat creatieve destructie van oude ondernemingen nodig is om ruimte te maken voor innovatieve bedrijvigheid.

Zij roept op om tempo te maken en de uitvoering centraal te zetten.

De heer **De Wit** (VVD) sluit zich aan bij de bijdrage van de ChristenUnie. Hij benadrukt dat plannen belangrijk zijn, maar dat daadwerkelijke uitvoering uiteindelijk bepalend is. Dat is volgens hem waar het in de Staten om moet draaien.
De heer **Vonk** (PvdA) vindt het positief dat de pMIEK 2.0 een concretere uitwerking vormt van de eerste versie. Wel ziet hij dat veel verantwoordelijkheden bij verschillende stakeholders worden neergelegd. De PvdA wil duidelijkheid over wie de uitvoering echt gaat trekken. Daarnaast merkt hij op dat waterstof buiten dit programma valt, maar dat warmte, warmtenetten en waterstof zich wel tot elkaar verhouden. In dat licht vraagt hij om ook methanol als mogelijke energiedrager mee te nemen en het gehele technische en innovatieve speelveld zo breed mogelijk te benaderen.
De heer **Dijk** (CDA) onderschrijft de eerder genoemde aanbevelingen en ziet hierin belangrijke stappen voor de energietransitie. Hij stelt twee vragen aan GS:

1. In hoeverre heeft de Provincie een rol bij warmtevoorzieningen, zowel in stedelijke gebieden via collectieve warmtenetten als in landelijke gebieden via aardwarmte? En wat zijn daarbij de logische vervolgstappen voor de Provincie?
2. Het onderzoek *Logistiek Laden* adviseert om te werken aan semipublieke, collectieve laadvoorzieningen voor de logistieke sector. Het CDA vraagt welke vervolgstappen GS hierin zet. Is er overleg met de sector? En komt er mogelijk een aanbesteding? Het CDA zou dat toejuichen.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Gielen voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Gielen** constateert een brede steun voor de oproep om meer actie te ondernemen. Zij begrijpt deze wens, maar benadrukt dat de Provincie binnen de energietransitie vooral de rollen heeft van onderzoeker, aanjager en facilitator. De daadwerkelijke realisatie ligt vooral bij netbeheerders en investeerders. Zij licht toe dat de pMIEK 2.0 een uitvoeringsprogramma is dat samen met de energievisie richting 2050 werkt. Daarom zijn nu veel onderzoeken nodig om later versneld besluiten te kunnen nemen en uitvoering mogelijk te maken. De Provincie moet zorgen dat beleidskaders, kennis en instrumenten klaarstaan zodat andere partijen de uitvoering kunnen oppakken. De gedeputeerde geeft aan dat een pilot, bijvoorbeeld rond een provinciaal warmtebedrijf, afhankelijk is van behoefte in de regio. Als gemeenten aangeven dat zij dit zelf organiseren, is een pilot niet direct nodig; blijkt er wél behoefte, dan kan de Provincie daar concrete stappen in zetten. De diversiteit van de Provincie

betekent dat per gebied andere keuzes logisch kunnen zijn. Verder benadrukt zij dat de pMIEK niet één-op-één aansluit op de vierjarige coalitieperiode. Het programma wordt mede bepaald door rijk, gemeenten, netbeheerders en andere partners, en reikt verder dan 2027. De onderzoeken, beleidsvoorbereiding en samenwerking die nu plaatsvinden, zijn bedoeld om toekomstige uitvoering door deze partners, te versnellen.

Interruptie van mevrouw **Buit** (ChristenUnie) vraagt waarom het voorbereidende werk en de benodigde onderzoeken, pilots of andere concrete stappen zoals het stimuleren van warmtenetten, in de weg zouden staan. Zij vindt dat dit nog geen antwoord geeft op de vraag waarom de Provincie dergelijke concrete acties nu niet al inzet.

Gedeputeerde **Gielen** benadrukt dat onderzoeken niet betekenen dat er geen concrete acties worden genomen. Er bestaan al diverse stimulerings- en subsidieregelingen, onder meer via het Servicepunt Duurzame Energie, die helpen om opwek en vraag beter op elkaar af te stemmen. Ook worden al stappen gezet met energiehubs. Over het door mevrouw Buit genoemde warmtevoorbeeld zegt zij dat de lopende verkenning naar een provinciaal warmtebedrijf mogelijk juist een belangrijke stap is. Als uit de verkenning blijkt dat er daadwerkelijk behoefte is, kan dit leiden tot een pilot of experiment. Dat ziet zij als een reële vervolgstap zodra duidelijk is dat dit waarde toevoegt.

Gedeputeerde **Gielen** gaat in op de vraag hoe het proces verder wordt gebracht, in relatie tot de pMIEK en de Energievisie. Zij geeft aan dat de Energievisie zich richt op 2050, waardoor de doorlooptijd langer is en er verder vooruit wordt gekeken. De voorverkenningsprojecten starten naar verwachting in Q4 van dit jaar. Op de vraag over de criteria rondom grenzen en samenwerking met gemeenten geeft zij aan dat de Energievisie, de pMIEK en het uitvoeringsprogramma gezamenlijk met gemeenten zijn opgesteld. De Provincie heeft een regionale blik, maar werkt in dit dossier veelal gelijkwaardig samen met gemeenten. Over de autonomie rondom batterijopslag laat gedeputeerde **Gielen** weten dat de Provincie daarin niet autonoom is; het bevoegd gezag is doorgaans de gemeente en ook de netbeheerder speelt een grote rol. De Provincie heeft ruimtelijke instrumenten om batterijen te reguleren en hiervoor moet beleid ontwikkeld worden. Initiatieven voor batterijopslag liggen bij marktpartijen en in dit domein komen veel verschillende stakeholders samen. Met betrekking tot de leidraad voor batterijen bij zonneparken geeft zij aan dat samen met initiatiefnemers en netbeheerders wordt gezocht naar een goede verhouding tussen de grootte van de batterij en de inpassing op het net, dit moet ook ruimtelijk met elkaar in verhouding zijn. Over de vraag of er voldoende vermogen beschikbaar is voor collectieve laadpalen kan zij geen concreet antwoord geven, omdat dit sterk afhankelijk is van de snelheid van de elektrificatietransitie. Op de vraag van de

PvdD over het Energiebesparingsakkoord geeft de gedeputeerde aan dat het Energiebesparingsakkoord tot 2026 loopt en dat de recente motie over energiebesparing bij bedrijven wordt meegenomen. In het komende energiebesparingsberaad met gemeenten wordt de voortgang besproken en gekeken welke stappen nodig zijn. Zij benadrukt dat bij gebiedsgerichte uitwerkingen lokale opwek en gebruik samen worden bekeken, met als uitgangspunt dat energie zoveel mogelijk lokaal wordt benut.
Interruptie van mevrouw **Vonck** (PvdD), zij vraagt of het uitgangspunt dat lokaal opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal wordt gebruikt expliciet in de pMIEK staat. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat dit in elk geval het provinciale uitgangspunt en beleid is, maar dat zij moet nagaan of het letterlijk in de pMIEK staat. De gedeputeerde zegt toe dat zij hierop terugkomt.
In een aanvullende interruptie vraagt mevrouw **Vonck** of dit uitgangspunt kan worden toegevoegd als het nu niet is opgenomen. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat dit afhangt van wat er wel en niet in de pMIEK wordt opgenomen en zegt zij toe dit terug te zullen koppelen.
Gedeputeerde **Gielen** gaat verder in op de vraag over energieknooppunten en gebiedsgerichte uitwerkingen. Zij geeft aan dat het uitgangspunt van optimale besparing en efficiëntie, met voorrang voor niet-fossiele bedrijven, aansluit bij eerder besproken uitgangspunten en door het college wordt ondersteund. Op de vraag van de PvdA over waterstof legt gedeputeerde **Gielen** uit dat waterstof deels buiten dit programma valt, maar dat ontwikkelingen, zoals methanol als waterstofdrager, worden gevolgd in het waterstofprogramma. De pMIEK en het waterstofprogramma worden in samenhang bekeken. Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat de vervolgstappen voor laadpleinen samen met de vervoerssector worden uitgewerkt.
Mevrouw **Rood** (BBB) vraagt of er onderling overleg is met andere provincies en hoe zij dit aanpakken. De heer **De Wit** (VVD) wijst op de eerdere discussie bij de klimaataanpak en pleit ervoor minder rapportages te maken en vaker bedrijventerreinen te bezoeken om dilemma's beter te doorgronden. Hij vindt dat er nog te weinig zichtbaar wordt gedaan buiten de papiermatige analyses om en roept op om meer naar buiten te gaan en capaciteit praktischer in te zetten. Tot slot geeft hij aan dat de VVD geen noodzaak ziet voor een provinciaal warmtebedrijf; volgens zijn fractie ligt het probleem bij Den Haag die marktpartijen op achterstand heeft gezet.
De heer **Bilgin** (FvD) vraagt welke stappen de gedeputeerde wil zetten als geothermie later toch niet haalbaar blijkt, terwijl er nu al infrastructuur voor warmte wordt aangelegd. Hij vraagt hoe wordt omgegaan met warmtebronnen zoals afvalverbranding of restwarmte, als deze in de toekomst niet kunnen worden vervangen door geothermie.

Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat zij veel werkbezoeken aan het plannen is in haar eerste periode in het college; het door de VVD genoemde werkbezoek staat op de lijst. Zij herkent de oproep om meer te doen en benadrukt dat ook zij de urgentie voelt.
Zij komt terug op de vragen van de Partij voor de Dieren. Het principe dat vraag en aanbod bij elkaar worden gebracht is een duidelijk uitgangspunt van de Energievisie. De pMIEK en het uitvoeringsprogramma geven hier uitvoering aan.
Mevrouw **Vonck** (PvdD) merkt in een interruptie op dat zij niet begrijpt waarom dit uitgangspunt dan niet sterker in de pMIEK is uitgewerkt of onderzocht.
Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat hier op verschillende manieren aan wordt gewerkt. De pMIEK werkt enkele sporen uit, terwijl aspecten van opwek bijvoorbeeld in de RES terugkomen. Het uitgangspunt uit de Energievisie komt op meerdere plekken terug, zowel bij de inzet op opwek als bij het ontwikkelen van ruimtelijk beleid.
Mevrouw **Vonck** (PvdD) stelt een aanvullende vraag. Zij benadrukt dat een visie uitvoering nodig heeft en vraagt of dit principe als uitvoeringspad in de pMIEK kan worden opgenomen.
Gedeputeerde **Gielen** geeft aan dat dit op dit moment niet in de pMIEK kan worden toegevoegd. Zij biedt aan om een overzicht te geven van activiteiten die gericht zijn op het samenbrengen van vraag en aanbod en komt hierop terug. Over de vraag van de BBB zegt de gedeputeerde dat er regelmatig overleg is met andere provincies, onder meer via het IPO en in bestuurlijke overleggen met het Rijk. Daarnaast is er één-op-één contact, bijvoorbeeld met Gelderland voor kennisdeling. Op de vraag van FvD over geothermie wijst gedeputeerde **Gielen** erop dat het warmteregister laat zien dat er onvoldoende restwarmte en andere bronnen beschikbaar zijn om de gebouwde omgeving volledig te voorzien. Het ontsluiten van warmtebronnen is een grote uitdaging. Zij geeft aan dat dit onderdeel is van een transitie en dat nog niet alles duidelijk is; verschillende onderzoeken lopen nog.

9.c Afdoeningsvoorstel verzameling RES-moties

Toelichting:
Gedeputeerde Staten besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd.
Behandelvoorstel:
De commissieleden kunnen bijgaande stukken desgewenst met elkaar en gedeputeerde bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of zij de volgende moties als afgedaan beschouwt: M6-2025, M151-2024, M127-2021, M108-2021, M106-2021, M104-

2021, M24-2021, M135-2020 en M125-2020

De **voorzitter** stelt voor om dit agendapunt door te schuiven naar de vergadering van januari 2026. De commissie gaat hiermee akkoord.

10 Rondvraag gedeputeerde Gielen (Klimaat en Energie)

Er zijn geen rondvragen aangemeld.

11 Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 23.45 uur en dankt de aanwezigen voor hun bijdrage.

Provincie Noord-Holland

Nummer	Onderwerp	Fractie	Datum PS	Inhoud	Portefeuille houder	Stand van zaken GS
M114-2025	Verklein achterstand CO2 reductie	Volt, ChristenUnie, PvdD	03-11-2025	PS vraagt Gedeputeerde Staten om: ● In de begroting 2026 rekening te houden met extra inzet op intensivering van controle en handhaving op het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven; ● hierbij een voorstel te doen voor de benodigde middelen en hiervoor een dekkingsvoorstel te doen bij de eerste begrotingswijziging 2026	Gielen, A.	
M102-2025	Slimme oplossingen : zet in op versneld leren	PvdD, VVD, CDA, BBB, GroenLinks, ChristenUnie, Volt, SP, 50PLUS, D66, JA21	29-09-2025	PS roepen GS op: • op korte termijn inzichtelijk te maken welke slimme oplossingen voor het oplossen van netcongestie er tot nu toe zijn gerealiseerd en	Gielen, A.	20-11-2025: Uit besluitenlijst GS d.d. 18-11-2025: Afdoen motie M102-2025 Bij de behandeling van het “Rapport Randstedelijke Rekenkamer “Een vol stroomnet” op 29 september 2025 is motie M102-2025 aangenomen (Slimme oplossingen; zet in op versneld leren). Wij informeren Provinciale Staten over onze ervaringen, bevindingen en vervolgacties rondom slimme oplossingen bij netcongestie en stellen hen voor om de motie

				waar de provincie nu mee bezig is, wat goed werkt in de praktijk en wat de knelpunten nog zijn; • deze inzichten zo snel mogelijk met PS te delen om zo nodig het beleid effectiever in te richten; • en daarmee de NH bedrijven(terreinen) te kunnen motiveren en inspireren om passende maatregelen te nemen.		hiermee als afgedaan te beschouwen. Besluit: PS met brief te informeren over de uitvoering van motie M102-2025 (Slimme oplossingen; zet in op versneld leren) en hen voor te stellen om deze hiermee als afgehandeld te beschouwen. 11-11-2025: PS worden voor de jaarwisseling geïnformeerd middels een brief.
M72-2025	Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland	VVD, GroenLinks, D66, BBB, CDA, PvdA, Volt	30-06-2025	Provinciale Staten verzoeken Gedeputeerde Staten: • Te inventariseren wat we kunnen leren van het (beslissings-)proces in de provincie Gelderland, waar gekozen is om te komen tot 1 Omgevingsdienst; • Met alle in Noord-Holland betrokken partijen (zoals OD's en	Beemsterboer, J.	

				gemeenten) te bepalen hoe we tot een betere samenwerking dan wel fusie van de OD's in Noord-Holland kunnen komen; • Hierbij nadrukkelijk mee te wegen hoe de robuustheid en kwaliteit van de OD's het beste gewaarborgd kunnen worden en hierbij de financiële en bestuurlijke consequenties van alternatieven duidelijk in kaart te brengen; • En de externe functiescheiding tussen vergunningsverlening en handhaving hierin te betrekken; • PS hierover zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval in het eerste kwartaal van 2026, nader te informeren.		

Provincie Noord-Holland

M55-2025	Netcongestie als randvoorwaarde	JA21	02-06-2025	Provinciale Staten verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: ● Wanneer de informatie over netcongestie voorhanden is, bij toekomstige pKEV-doorrekeningen netcongestie standaard als factor te modelleren,	Gielen, A.	11-11-2025: Geen wijzigingen
M54-2025	Maak duidelijk wanneer CO2 reducerende maatregelen effect kunnen hebben	D66, CDA, PvdD, GroenLinks	02-06-2025	Provinciale Staten verzoeken het college: • Zich voor het halen van de doelen tot 2030 te concentreren op maatregelen waarvan het ook aannemelijk is dat deze voor eind 2030 gerealiseerd kunnen worden; • Duidelijk inzichtelijk te maken welke maatregelen pas na 2030 een bijdrage zouden kunnen leveren aan het reduceren van de CO2 uitstoot in ons	Gielen, A.	11-11-2025: Geen wijzigingen

				provinciale beleid en deze maatregelen dus ook niet mee te tellen voor de doelen in 2030;		
M53-2025	Versterk cultureel verenigings leven in Cultuurbeleid	CDA, D66, PvdA, PvdD, BBB, SP	02-06-2025	Provinciale Staten verzoeken GS: • Om ondersteuning van het culturele verenigingsleven expliciet mee te nemen in de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2025-2028 en te betrekken in de gesprekken met de gemeenten.	Olthof, J.	11-11-2025: Afdoeningsvoorstel is verzonden aan PS (kenmerk 2440506/2440511) 20-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d. 14-10-2025: Afdoening motie 53-2025 'Versterk cultureel verenigingsleven in cultuurbeleid' Gedeputeerde Staten hebben per brief een reactie gegeven op de door op 2 juni 2025 door Provinciale Staten Noord-Holland aangenomen motie 53: 'Versterk cultureel verenigingsleven in cultuurbeleid'. De strekking van de reactie is als volgt: het cultureel verenigingsleven in Noord-Holland wordt via het 'Uitvoeringsprogramma Cultuur 2025-2028' ondersteund. Specifiek door deelname van de provincie aan de landelijke matchingsregeling Versterken infrastructuur amateurkunst, uitgevoerd door de provinciale cultuureducatie en -participatie ondersteuningspartner stichting Plein C. Besluit: 1. PS door middel van bijgaande brief te informeren over motie 53-2025 'Versterk cultureel verenigingsleven in cultuurbeleid'; 2. PS voor te stellen de motie 53-2025 als afgedaan te beschouwen. 29-08-2025: Plein C heeft in 2025 (en volgende jaren)

						opdracht om het verenigingsleven in de provincie NH te versterken binnen de subsidieregeling Versterking landelijke infrastructuur amateurkunst. Plein C ontvangt voor het uitvoeren van deze regeling een extra subsidie van maximaal € 174.000 jaarlijks van PNH, naast het matchingsbedrag van het Fonds voor Cultuurparticipatie dat ook € 174.000 bijdraagt.
M52-2025	Steunpunt cultuur	D66, CDA, PvdA, GroenLinks, PvdD, SP	02-06-2025	Provinciale Staten verzoeken het college: • Een plan uit te werken op welke manier en op welk termijn doorlopende kennisdeling op het gebied van cultuur (bijvoorbeeld een steunpunt cultuur) ingericht kan worden; • Hierbij de cultuursector en de gemeenten te betrekken; • Provinciale Staten hierover uiterlijk in Q4 2025 te informeren;	Olthof, J.	11-11-2025: Bureau Berenschot is gevraagd om een inventarisatie te maken van de wensen van gemeenten en culturele instellingen. PS wordt in Q1 geïnformeerd over de resultaten. 29-08-2025: In najaar 2025 vindt onderzoek plaats naar hoe andere provincies een dergelijk steunpunt invullen en ter inspiratie voor een mogelijke invulling voor Noord-Holland.
M38-2025	Waterstof uit zout water	SP, PvdD	07-04-2025	Provinciale Staten verzoeken Gedeputeerde Staten: - Waar mogelijk in te	Gielen, A.	11-11-2025: Onderzoek naar toepassing van zout water bij de productie van waterstof loopt. PS wordt in Q1 geïnformeerd over de resultaten

				zetten op onderzoek en pilotprojecten voor groene waterstofproductie uit zout water in Noord-Holland, waarbij gebruik wordt gemaakt van innovatieve technieken zoals die genoemd worden door TNO, die naast waterstof ook zoet water en strategische grondstoffen als lithium kunnen opleveren; - Provinciale Staten uiterlijk binnen een jaar te informeren over de voortgang, kansen en belemmeringen, zodat op basis daarvan verdere beleidskeuzes kunnen worden gemaakt.		
M31-2025	Logische en coherente stiltegebieden	ChristenUnie, PvdD	07-04-2025	Provinciale Staten verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om: bij de uitwerking van de nieuwe stiltegebieden te	Olthof, J.	11-11-2025: De motie is uitgewerkt in de wijziging omgevingsverordening 2025 II. De wijziging omgevingsverordening 2025 II ligt t/m 20 oktober ter inzage. De wijziging omgevingsverordening 2025 II zal geagendeerd worden voor de Commissie Ruimte waarbij de leden van de Commissie Leefomgeving uitgenodigd worden.

				zorgen voor logische en coherente stiltegebieden en zich bij de begrenzing niet strikt te beperken tot NNN en Natura 2000gebieden		29-08-2025: Uitvoering van de motie wordt meegenomen in de wijziging omgevingsverordening 2025 II. Na het reces wordt u meegenomen in het proces en wordt een voorstel geagendeerd om de motie als afgedaan te beschouwen.
M11-2025	Pak meer regie bij de RES	D66 ,Volt, PvdD	03-02-2025	Provinciale Staten verzoeken het college: •in het geval dat het doel van de RESsen uit zicht verdwijnt, gezamenlijk met de RES-partners een escalatieplan op te stellen met de te nemen stappen en dat te delen met Provinciale Staten	Gielen, A.	19-12-2025: Uit besluitenlijst GS d.d. 16-12-2025: Afdoening moties regieroute GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de bijlage, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. (Het betreft de moties: M11-2025, M230-2022 en M03-2025) 11-11-2025: Voorstel "regieroute" wordt voorbesproken in de bestuurlijke overleggen in november met gemeenten en in de overleggen deelnemende maatschappelijke partijen. 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen.
M06-2025	Voortgang van gerealiseer	PvdD, D66, Volt, SP, ChristenUnie	03-02-2025	Provinciale Staten verzoeken GS: -PS jaarlijks te	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782)

	de zoekgebied en en haalbare projecten			informeren (uiterlijk beginnende in Q1 2026) over de voortgang vangerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten; -en om de opgave versus realisatie en de trend en verwachting per jaar onderdeel te latenzijn van deze rapportage		10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d.7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025. 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen.
M03-2025	Hoe versnellen wij de Regionale Energie Strategie?	D66, PvdD, ChristenUnie	03-02-2025	Provinciale Staten verzoeken het college: •duidelijk uiteen te zetten hoe en wanneer de provincie gaat helpen de uitvoering van duurzame energieprojecten te versnellen en dit te delen met Provinciale Staten;	Gielen, A.	19-12-2025: Uit besluitenlijst GS d.d. 16-12-2025: Afdoening moties regieroute GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de bijlage, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. (Het betreft de moties: M11-2025, M230-2022 en M03-2025)

				•als uit die uiteenzetting blijkt dat Gedeputeerde Staten verruimde bevoegdheden of aangepaste regels nodig heeft dat tijdig aan Provinciale Staten te laten weten		11-11-2025: Voorstel "regieroute" wordt voorbesproken in de bestuurlijke overleggen in november met gemeenten en in de overleggen deelnemende maatschappelijke partijen. 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen.
M151-2024	Goede ruimtelijke kwaliteit opstellingen zonne-energie	VVD, BBB	16-12-2024	PS verzoeken het College van Gedeputeerde Staten • Om ook bij een eventuele afwijking in de RES-zoekgebieden van de onder het delegatiebesluit vallende regels voor omvang en locatie, de goede ruimtelijke kwaliteit (zoals behoud van karakteristieke landschappelijke openheid, verkavelingspatronen, agrarische structuur, etc.) steeds af te wegen	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d.7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025. 29-08-2025: Geen wijzigingen.

						28-04-2025: Geen wijzigingen. 07-02-2025 De gemeente is veelal bevoegd gezag voor zonprojecten. Van deze motie zal een instructie gemaakt worden richting de gemeenten.
M107-2024	Robuust meten en monitoren door omgevings dienst	PvdD Volt SP JA21	11-11-2024	PS vraagt GS om: - in overleg met de omgevingsdiensten in kaart te brengen met welke geavanceerde technologie, camera's of extra meetapparatuur emissies in het algemeen en bij Tata in het bijzonder beter gemonitord kunnen worden; - de Staten van Noord-Holland over deze uitkomsten te informeren; - de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, ten behoeve van de uitvoering van motie Teunissen, over de uitkomsten te	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 29-08-2025: Vooruitlopend op de definitieve keuzes voorzien wij de noodzaak van uitvoeringsbudget om het meten en monitoren meer robuust in te richten. Dit budget is beschikbaar gesteld met de vaststelling van de kaderbrief. Recent hebben wij het rapport ontvangen "Verkenning opzetten milieumeetfuncties bij Omgevingsdiensten" van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Dit rapport is een verkenning naar mogelijkheden voor het opzetten van een meetdienst op landelijk niveau, of een regionale meetdienst met landelijke coördinatie en samenwerking. Het opzetten van een meetdienst wordt gezien als de oplossingsrichting voor het robuust inrichten van meten en monitoring. De OD NZKG bereidt een oplegnotitie op het rapport voor. Wij zien uit naar een gezamenlijke verkenning met OD NZKG, op basis van de recente inzichten, hoe de meetbehoefte van de provincie Noord-Holland robuust ingericht kan worden. Daarnaast verbinden wij dit traject met de beleidsontwikkeling voor een gezonde leefomgeving. Hierin verkennen we hoe instrumentarium geoptimaliseerd kan worden, zodat een gezonde leefomgeving volwaardig meeweegt in het handelen

				informeren.		van de provincie Noord-Holland. 28-04-2025: Geen wijzigingen 07-02-2025 De OD NZKG verkent het opzetten van een meetdienst op landelijk niveau, dan wel een regionale meetdienst met landelijke coördinatie en samenwerking. We kijken uit naar de resultaten van deze verkenning en bekijken gezamenlijk met de OD NZKG hoe de meetbehoefte van de provincie Noord-Holland robuust kan worden ingericht. Vooruitlopend op de definitieve keuzes voorzien we dat voor het robuust maken de uitvoering budget nodig is
M105-2024	Onderzoek naar voorkómen combinaties van bestrijdings middelen	PvdD D66 ChristenUnie	11-11-2024	PS vraagt GS: - bij de uitwerking van de Beleidsontwikkeling Gezonde Leefomgeving te onderzoeken op welke wijze effecten van blootstelling aan een combinatie van gewasbeschermingsmid delen onderdeel van het provinciale beleid Gezonde Leefomgeving kan uitmaken; - de uitkomsten van het onderzoek met	Olthof, J.	29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Motie is in behandeling. 07-02-2025: Motie is in behandeling.

				Provinciale Staten te delen.		
M95-2024	Motie bij de Noord-Hollandse Klimaataanpak Meetbare en concrete doelen in het vervolgproces	D66 CDA Volt	30-09-2024	PS verzoekt het college: - in het vervolgproces (na de provinciale klimaat en energieverkenning (pKEV)) per transitiepad onder verantwoordelijkheid van de betreffende gedeputeerde concrete, meetbare doelen en keuzes aan Provinciale Staten voor te leggen, waarbij het duidelijk is wat de rol van de provincie is.	Gielen, A.	11-11-2025: geen wijzigingen 28-04-2025: geen wijzigingen. 07-02-2024: geen wijzigingen 19-11-2024: In de pKEV rapportage, als de voortgang van de provinciale inzet op de huidige doelen bekend is, wordt toegelicht hoe deze motie wordt uitgevoerd.
M73-2024	Groen in Startnotitie Gezonde Leefomgeving	PvdD, Volt, GroenLinks, VVD, D66, SP, ChristenUnie	15-07-2024	PS roepen GS op: - In het Plan van Aanpak Gezonde Leefomgeving verbinding te maken met andere programma's waarin groen in relatie tot leefomgeving een rol speelt.	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen 07-02-2025: geen actualiteit. Het beleid is er nog niet, we gaan bij besluitvorming van beleid voorstellen om de motie af te doen.

						19-11-2024: Wij zijn voornemens, zoals afgesproken met PS, om in ons beleid te verwijzen naar ander provinciaal beleid dat een bijdrage levert aan een gezonde leefomgeving, waaronder beleid ten aanzien van Groen en Recreatie. Het beleid is er nog niet, we gaan bij besluitvorming van beleid voorstellen om de motie af te doen.
M58-2024	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed is en blijft belangrijk.	CDA, D66, Volt	08-07-2024	PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: •In de begroting een aanvullende €1,5 miljoen te reserveren voor het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed; •Een subsidieregeling op te stellen vergelijkbaar met de regeling uit het herstel- en duurzaamheidsfonds; •Dit te financieren met (een gedeelte van) het positieve saldo van pagina 16 uit de kaderbrief.	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen, uitvoering van de uitvoeringsregelingen wordt halverwege 2026 afgerond. Daarna kan de motie worden afgedaan. 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen 07-02-2025: 13 november 2024 bent u middels een brief geïnformeerd over de stand van zaken rondom de uitvoering van de motie (2333224/2333571). Na uitvoering van de subsidieregelingen wordt een voorstel gedaan om de motie als afgedaan te beschouwen. 12-11-2024: uit besluitenlijst GS d.d. 12-11-2024: Provinciale Staten hebben verzocht €1,5 miljoen extra te reserveren in de begroting van 2025 voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed. In februari 2025 worden twee uitvoeringsregelingen, voor dorps-, buurthuizen en wijkcentra en voor culturele instellingen, opengesteld. Besluit GS:

						1. De uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra Noord-Holland 2025 vast te stellen; 2. Het subsidieplafond van de uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra Noord-Holland 2025 vast te stellen op € 500.000,-; 3. De uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming culturele instellingen Noord-Holland 2025 vast te stellen; 4. Het subsidieplafond van de uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming culturele instellingen Noord-Holland 2025 vast te stellen op € 1.000.000,-; 5. Bovenstaande besluiten te publiceren in het provinciaal blad; 6. Provinciale Staten te informeren met brief.
M47-2024	Positieve houding naar motie Teunissen	PvdD, JA21, ChristenUnie, SP, D66, 50PLUS, Volt	08-07-2024	PS spreken uit naar GS een positieve houding te hebben over de motie Teunissen c.s. over zo snel mogelijk zorgen voor onafhankelijk, continu en fijnmazig meten van gevaarlijke stoffen bij Tata Steel en het belangrijk te vinden dat het Rijk daar werk van maakt.	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen 07-02-2025: Geen wijzigingen 19-11-2024: In de kamerbrief van IenW van 5 september 2024 is de stand van zaken ten aanzien van de motie Teunissen aangegeven.
M32-2024	Eerdere sluiting kooksgasfa	PvdD, JA21, ChristenUnie, D66	13-05-2024	PS roepen college van GS OP om zich bij de maatwerkafspraken in te	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen. 29-08-2025: Geen wijzigingen

	briek 2 in maatwerkaf spraak Tata Steel.			zetten voor sluiting van kooksgasfabriek 2 uiterlijk per 1 januari 2026;		28-04-2025: Geen wijzigingen 07-02-2025: Geen wijzigingen 19-11-2024: Geen wijzigingen 11-09-2024: Geen nieuwe ontwikkelingen, proces loopt nog
M17-2024	Vastleggen sluiting kooksgasfa briek 2 Tata Steel 2029	BBB, VVD, GroenLinks, PvdA	04-03-2024	PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten: •Zorg te dragen dat er dit jaar nog, mogelijk in samenspraak met het ministerie van EZK (mbt de zogenoemde maatwerkafspraken), bestaande afspraken worden geformaliseerd en er dus een volledige overeenstemming is met Tata dat de KGF2 uiterlijk in 2029 sluit. •Zorg te dragen dat de gemaakte afspraken hierover worden vastgelegd in overeenkomst met Tata,	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen 07-02-2025: Geen wijzigingen. 19-11-2024: Geen wijzigingen. 11-09-2024: Hangt samen met de maatwerkafspraken, proces loopt. 15-05-2024 Geen ontwikkelingen

				alvorens deze overeenkomst ter goedkeuring voor te leggen aan Provinciale Staten van N-H.		
M16-2024	Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel.	GroenLinks, PvdA, VVD, PvdD, BBB, JA21, Volt	04-03-2024	PS verzoeken GS: -Een technische briefing te organiseren rondom de juridische (on)mogelijkheden rondom Tata Steel, en daar niet alleen juristen van de OD NZKG maar ook andere juridisch deskundigen bij te betrekken,	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen 07-02-2025: Geen wijzigingen 19-11-2024: 3 juni 2024 heeft een technische briefing plaatsgevonden over het voorzorgsbeginsel. Een briefing over een ander (juridisch) onderwerp over (on)mogelijkheden is nog niet gepland. 11-09-24: Nieuwe datum moet nog worden gepland 15-05-2024 We willen deze briefing plannen voorafgaand aan de commissie leefomgeving van 30 mei 2024.
M100-2023	Motie: Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts	PvdD	10-07-2023	PS verzoeken de OD NHN: - om met dierenwelzijnsorganisaties zoals Faunabescherming en	Beemsterboer, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen 10-02-2025: Geen wijzigingen

				Dierenbescherming in gesprek te gaan over de mogelijkheden om in de toekomst de kennis van de organisaties te betrekken, met als doel het onnodig doden van dieren te voorkomen.		19-11-2024: Planning is verschoven naar kwartaal 1-2025. 11-09-24: Er wordt een overleg georganiseerd met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Naar verwachting vindt dat plaats in najaar 2024. 15-05-2024: Op 12-02-2024 is er een technische briefing geweest waar de rol van de OD NHN bij faunabeheer, inclusief de rol van de dierenwelzijnsexperts ter sprake is gekomen. Qua praktische uitvoering van de motie verder geen wijzigingen 08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Geen wijzigingen. 02-08-2023: Uitvoering nog niet opgestart.
M99-2023	Motie: Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners	PvdD	10-07-2023	PS verzoeken de OD NHN - voor de nieuwe VTH-strategie de mogelijkheden te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven, in het belang van het welzijn van inwoners en hun leefomgeving.	Beemsterboer, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Deze motie wordt meegenomen in de actualisatie van de U&H nota welke voor 2026 voorzien is 10-02-2025: Geen wijzigingen 19-11-2024: Motie is uitgevoerd, formele afdoening volgt nog. Hoofdstuk 6 van de Nota Uitvoering en Handhaving 2024-2028 beschrijft de voortzetting van scherp vergunnen om bronemissies te minimaliseren.

						11-09-2024; Motie is uitgevoerd, formele afdoening volgt nog. Hoofdstuk 6 van de Nota Uitvoering en Handhaving 2024-2028 beschrijft de voortzetting van scherp vergunnen om bronemissies te minimaliseren. 15-05-2024; De Nota Uitvoering en Handhaving 2024 - 2028 wordt medio 2024 aan PS gestuurd. 08-02-2024: De motie wordt meegenomen in twee documenten: 1. Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024 - 2028. In de huidige nota is voorgeschreven dat scherp wordt vergund voor de milieucompartimenten. We actualiseren deze Nota (besluitvorming voorzien eerste kwartaal 2024). De mogelijkheden om te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven op onder meer de onderwerpen natuurbescherming zijn hierin meegenomen. 2. Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2028. De beleidsopgaven, werkwijzen en methoden voor uitvoering en handhaving van de Noord-Hollandse omgevingsdiensten staan hierin beschreven. Deze is in werking getreden per 1 januari 2024. PS is hierover geïnformeerd 13 december 2023 (2145250/2145255). 20-11-2023: Geen wijzigingen. 10-08-2023: De motie wordt meegenomen in twee

						documenten: 1.Beleidsnota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024 - 2028. In de huidige nota is voorgeschreven dat scherp wordt vergund voor de milieucompartimenten. We actualiseren deze Beleidsnota (besluitvorming voorzien eind 2023). De mogelijkheden om te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven op de onderwerpen natuurbescherming worden hierin meegenomen. 2.Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2028. Deze is in voorbereiding en wordt in het najaar aan PS toegezonden. De beleidsopgaven, werkwijzen en methoden voor uitvoering en handhaving van de Noord-Hollandse omgevingsdiensten staan hierin beschreven.
M42-2023	Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen	JA21, PvdD, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie	30-05-2023	Provinciale Staten roept Gedeputeerde Staten op: - Bij het ministerie van EZK het belang te benadrukken om daar waar het mogelijk is maatwerkafspraken te borgen in vergunningen; - Het ministerie van EZK te verzoeken waar mogelijk (de effecten van) maatwerkafspraken op de gezondheid en leefomgeving zo te	Olthof, J.	11-11-2025: geen wijzigingen 29-08-2025: geen wijzigingen 28-04-2025: geen wijzigingen 10-02-2025: geen wijzigingen. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024; Geen nieuwe ontwikkelingen, proces loopt nog. 15-05-2024: Er wordt gewerkt aan de maatwerkafspraken, de provincie is daarbij betrokken. Motie wordt daarin

				formuleren dat deze opgenomen kunnen worden in de vergunningen van TSN; - TSN te verzoeken om de maatwerkafspraken met betrekking tot gezondheid en leefomgeving op te nemen in een vergunningsaanvraag.		meegenomen. 08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Voortgang opgenomen in brief van 25 september 2023 (kenmerk 2102310/2102316) 09-10-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 12-09-2023: Provinciale Staten hebben verschillende moties aangenomen rond het dossier Tata Steel. Gedeputeerde Staten geven een overzicht van deze moties en stellen voor om een aantal moties als afgedaan te beschouwen (afdoeningsvoorstel voor moties 23-2022 en 45-2023). Voor andere moties wordt de stand van zaken weergegeven (stavaza moties M252-2022, M170-2022 en M42-2023). Besluit GS: De brief "Moties Provinciale Staten Tata Steel" vast te stellen en aan Provinciale Staten te zenden. 02-08-2023: Wordt waar relevant meegenomen in gesprekken met EZK en Tata Steel.
M230-2022	RES versnelling	D66, GroenLinks, CDA, PvdA, ChristenUnie	14-11-2022	PS dragen Gedeputeerde Staten op om: • de gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden	Gielen, A.	19-12-2025: Uit besluitenlijst GS d.d. 16-12-2025: Afdoening moties regieroute GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een

				naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de RES'sen, • te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden, • te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een RES zoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden, • De bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.		aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de bijlage, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. (Het betreft de moties: M11-2025, M230-2022 en M03-2025) 11-11-2025: Geen wijzigingen 29-08-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen 10-02-2025: De mogelijkheden om de RES te versnellen lijken beperkt. Door de nieuwe voorkeursvolgorde zon en de afstandsnormen voor wind die in de maak zijn, wordt het versnellen van het proces erg ingewikkeld. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-24: Geen wijzigingen. 15-05-2024: Geen wijzigingen 08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Wij hebben u apart per brief - kenmerk 1968654/1968756 - over uitvoering van deze motie geïnformeerd. Ondertussen in de windkwartiermaker aan de slag en heeft ook het provinciaal loket vorm gekregen. Zo

						worden gemeenten nu vanuit de provincie ondersteund bij het uitwerken van zoekgebieden. 09-08-2023: Wij hebben u recent apart per brief - kenmerk 1968654/1968756 - over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 05-06-2023 Wij hebben u recent apart per brief - kenmerk 1968654/1968756 - over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 21-02-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 24-01-2023: Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten per brief over de voortgang in de uitvoering van de motie “RES versnelling” (M230-2022). Besluit GS: PS met bijgaande brief te informeren over de voortgang in de uitvoering van de motie “RES versnelling” (M230-2022). 11-01-2023

						Wij verwachten u in februari 2023 per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie.
M170-2022	Haalbaarheid Planning Groen Staal	VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21	19-09-2022	PS Verzoeken GS: • Voor 1 januari 2023 Provinciale Staten te informeren over de route richting Groen Staal; • Voor 1 januari 2023 ook de (resultaats-)verantwoordelijkheden van de provincie in deze route naar Groen Staal duidelijk te hebben en bij EZK en Tata (en overige betrokken partijen) duidelijk te maken hetzelfde van hen te verwachten, zodat voor 1 maart 2023 tot een gezamenlijke concrete integrale planning op hoofdlijnen kan worden gekomen met termijnen, deadlines en (financiële, economische, gezondheids- en milieu)	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen. 29-08-2025: geen wijzigingen 01-05-2025: geen wijzigingen 10-02-2025: geen wijzigingen. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024: Geen wijzigingen 15-05-2024: Geen wijzigingen 08-02-2024 :Geen wijzigingen 20-11-2023: Voortgang opgenomen in brief van 25 september 2023 (kenmerk 2102310/2102316) 09-10-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 12-09-2023: Provinciale Staten hebben verschillende moties aangenomen rond het dossier Tata Steel. Gedeputeerde Staten geven een overzicht van deze moties en stellen voor om een aantal moties als afgedaan te beschouwen (afdoeningsvoorstel voor moties 23-2022 en 45-2023). Voor andere moties wordt de

				consequenties, opdat duidelijk wordt hoe Tata binnen de gestelde datum van eind 2029 Groen Staal zal produceren. En hiermee rekening te houden met de uitgestelde uitkomsten van het emissieonderzoek; • In aanvulling op het door G5 aangekondigde onderzoek naar het sluiten van de Kooksgasfabriek en in navolging van het Expression of Principles er bij Tata Steel op aan te dringen de Kooksgasfabriek zo spoedig mogelijk te sluiten. • Er bij de staatssecretaris en TATA op aan te dringen dat er voordat er onomkeerbare besluiten worden genomen eerst		stand van zaken weergegeven (stavaza moties M252-2022, M170-2022 en M42-2023). Besluit GS: De brief “Moties Provinciale Staten Tata Steel” vast te stellen en aan Provinciale Staten te zenden. 6-9-2023: de interimcommissie van 15-05-2023 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. De motie blijft nog openstaan. 05-06-2023 Op 22 maart 2023 is een verzoek aan PS gedaan om deze motie af te doen. (kenmerk 1987567/ 1987583). 02-01-2023 De voortgang van deze motie is opgenomen in brief 14 december 2022 (kenmerk 1938667/1943884). Reactie wordt opgenomen in aanbiedingsbrief aan PS over PCR en projectbesluit Heracless (onderdeel groen staal) 18-10-2022 Op dit moment is nog steeds de planning om PS hier voor 1 januari 2023 nader over te informeren.

				duidelijkheid is over de effecten van het Groen Staalplan (en de andere scenario's, waaronder die genoemd in de brief van september 2021 van de staatssecretaris) op de gezondheid en leefomgeving.		
M23-2022	Zicht op verbetering leefomgeving	D66, PvdA, GroenLinks, VVD	07-03-2022	PS verzoeken GS: • voor 1 april 2022 duidelijkheid te bieden m.b.t. de procedures en termijnen voor de afgifte van vergunningen om tot groen staal te komen; • er bij het Rijk op aan te dringen voorwaarden aan mogelijke subsidieregelingen te verbinden m.b.t.: - gezondheid; een termijn te verbinden waarbinnen de DRI gerealiseerd moet zijn en de KooksGasFabriek	Olthof, J.	11-11-2025: Geen wijzigingen 28-08-2025: geen wijzigingen 1-05-2025: geen wijzigingen 10-02-2025: geen wijzigingen. 19-11-2024: geen wijzigingen. 15-05-2024: Geen wijzigingen. Verschillende onderdelen van het dictum zijn onderdeel van het lopend proces voorde maatwerkafspraken. 17-05-2023: de interimcommissie van 15-05-2023 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. De motie blijft nog openstaan. 17-10-23 - Cie Leefomgeving heeft niet ingestemd met

				en de Hoogoven gesloten worden; • voor 1 april 2022 duidelijk te maken welke maatregelen in de Roadmap+ wettelijke afdwingbaar zijn; • met Tata en het Rijk in overleg te treden om te komen tot harde afspraken aangaande de niet afdwingbare maatregelen uit de Roadmap+ en de daarbij geformuleerde resultaten; waarbij tevens wordt vastgelegd wat de gevolgen zijn als doelen niet -binnen de gestelde termijn- worden behaald; • de Staten te informeren over de voortgang van de Roadmap+.		afdoen van motie 23-2022. 09-10-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 12-09-2023: Provinciale Staten hebben verschillende moties aangenomen rond het dossier Tata Steel. Gedeputeerde Staten geven een overzicht van deze moties en stellen voor om een aantal moties als afgedaan te beschouwen (afdoeningsvoorstel voor moties 23-2022 en 45-2023). Voor andere moties wordt de stand van zaken weergegeven (stavaza moties M252-2022, M170-2022 en M42-2023). Besluit GS: De brief “Moties Provinciale Staten Tata Steel” vast te stellen en aan Provinciale Staten te zenden. 6-9-2023: de interimcommissie van 15-05-2023 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. De motie blijft nog openstaan. De planning is dat de afhandeling van deze motie in GS van 12 sept aan de orde komt. 05-06-2023 Op 22 maart 2023 is een verzoek aan PS gedaan om deze motie af te doen. (kenmerk 1987567/ 1987583). 02-01-2023 Zie stavaza motie M170/2022. In de daar bedoelde brief wordt ook nader ingegaan op het punt uit deze motie inzake de DRI en een Kooksfabriek en een Hoogoven. 18-10-2022

						De voortgang op deze motie zal voortaan gezamenlijk/in samenhang met die op motie 170 worden gecommuniceerd. 15-08-2022 GS hebben op 30 maart 2022 per brief op de motie gereageerd (kenmerk 1796357/1796358). Als er nieuwe ontwikkelingen zijn worden PS daar opnieuw over geïnformeerd. 16-03-2022 GS werken aan een brief in reactie op de motie.
M127-2021	Windturbines en gemeentegrenzen	VVD, D66, PvdA, DENK, SP, JA21	05-07-2021	PS dragen het College van Gedeputeerde Staten op • om, voor het geval dat gemeenten hun verschillen van mening niet bilateraal kunnen oplossen, vanuit de provinciale regiefunctie de Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijke uitgangspunten op te laten stellen als onderling afsprakenkader hoe om	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d.7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025.

				te gaan met de planning van eventuele windturbines nabij gemeentegrenzen • om zich in te spannen om, indien deze situatie zich aan de provinciegrenzen mocht voordoen, met de aangrenzende gemeenten in onze buurprovincies over en weer tot vergelijkbare afspraken te komen • om tijdig vóór de behandeling van de Omgevingsverordening 2022 in de commissie RWK, de resultaten aan Provinciale Staten te rapporteren.		28-08-2025: geen wijzigingen 01-05-2025: geen wijzigingen. 10-02-2025: In het coalitieakkoord is afgesproken dat er een afsprakenkader moet komen tussen buurgemeenten waar windontwikkelingen plaatsvinden. Deze motie wordt afgehandeld in de windladder welke in ontwikkeling is. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024; geen wijzigingen 15-05-2024: geen wijzigingen. 08-02-2024: geen wijzigingen. 20-11-2023 geen wijzigingen 09-08-2023 geen wijzigingen. 05-06-2023 De dicta van moties 127-2021, 108-2021, 24-2021 zijn dermate vergelijkbaar dat wij ten behoeve van het overzicht een gebundelde update geven voor de uitvoering van deze moties. Net als in de update van november op meerdere plekken weer voortgang in intergemeentelijke afstemming (zowel bestuurlijk als ambtelijk). Geingebied Binnen het Geingebied zijn in het verleden plannen en weerstand op plannen geweest voor de opwek van windenergie. Hierop heeft er een behoorlijke tijd de status-

						quo op gelegen. Plannen voor wind raken vaak aan meerdere gemeenten en mogelijk ook meerdere provincies, hier ook Noord-Holland. Inmiddels zijn er in de provincie Utrecht nieuwe stappen gezet. Er wordt een planMER doorlopen om de opwekpotentie, randvoorwaarden van 77 gebieden onderzocht. Het Geingebied maakt hier onderdeel van uit. Als provincie zijn we gesprekspartner binnen dit traject van de planMER en van de betrokken gemeenten. Holendrecht In de oksel van de Rijkswegen A9 en A2 is er vanuit een windcoörperatie en in afstemming met de gemeente Ouderkerk a/d Amstel een verkenning gaande naar de mogelijk potentie en binnen welke randvoorwaarden van opwek van windenergie. In opdracht van initiatiefnemer worden onderzoeken uitgevoerd. Als provincie hebben we reeds inhoudelijke opmerkingen en bedenkingen meegegeven. Als provincie onderhouden we het contact met betrokken en omliggende gemeenten en volgen we inhoudelijk de producten die worden opgeleverd en het proces wat partijen gezamenlijk doorlopen. Verwacht wordt dat komende maanden de eerste onderzoeken naar de randvoorwaarden gereed zijn om ambtelijk te bespreken. Groene Hart In het kader ven de Groene Hart NOVEX aanpak werken de drie Groene Hartprovincies en het rijk samen aan een onderzoek naar energieopwekking in het Groen Hart. Met dit wordt aan de hand van ruimtelijke scenario's verkent hoe energieopwekking op de langetermijn (2050) op een goede

						manier een plek kan krijgen in het Groene Hart. Dit onderzoek is bedoeld als inspiratie voor de RES en bouwsteen voor het toekomstperspectief Groene Hart wat vanuit de NOVEX wordt opgesteld. Diemerscheg Diemen is een planMer procedure gestart voor al haar windzoekgebieden. Mbt Diemerscheg – dat op de grens ligt met Amsterdam– wordt afstemming gezocht met Amsterdam die ook een planMER procedure voor haar windzoekgebieden doorloopt. Zowel Diemen als Amsterdam betrekken ons zorgvuldig bij de diverse stappen in dit proces. Windturbines Noorder IJ-plas | Cornelis Douwesterrein Door de buurgemeenten Oostzaan, Landsmeer, Zaanstad en Amsterdam is aan de provincie Noord-Holland gevraagd om de procescoördinatie op ambtelijk én bestuurlijk niveau tussen betrokken gemeenten op te pakken. Deze rol wordt ambtelijk door de provincie ingevuld en als bestuurder is Edward Stigter aanspreekpunt. Naast de rol van procescoördinatie is de provincie Noord-Holland tevens bevoegd gezag. Deze rol is wat de vergunningen betreft gedelegeerd aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Gemeenten en provincie zijn in nauwe afstemming betrokken bij de windopgave Noorder IJ-plas | Cornelis Douwesterrein. Het project bevindt zich in het eindstadium van de MER-fase. Provinciale Staten dienen nog een vvgb – verklaring van geen bedenkingen af te geven. Op de vergunningsaanvraag van de initiatiefnemer (5 samenwerkende Amsterdamse windcoöperaties) kan door bezwaarhebbenden beroep worden

						aangetekend. De samenwerking tussen de buurgemeenten is op het niveau van een goede buur en daar werken we continue aan verder. Haarlemmermeer We zijn in overleg met Haarlemmermeer over de verdere uitwerking van windzoekgebied Spoordriehoek. De gemeente heeft te kennen gegeven een gezamenlijk proces met de provincie te willen vormgeven ; de manier waarop onderzoeken wij momenteel. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste

						jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022. 04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied).
M108-2021	Gesprekken tussen buurgemeenten	DENK, PvdD	05-07-2021	PS verzoekt het college: - gesprekken te organiseren met en tussen buurgemeenten die zorgen uiten over gebrekkige afstemming ten aanzien van de plaatsing van	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d.7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd.

				windturbines; – te onderzoeken waar de knelpunten zitten en mogelijke oplossingen aandragen; – en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.		Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025. 28-08-2025: geen wijzigingen 1-05-2025: geen wijzigingen. 10-02-2025: In het coalitieakkoord is afgesproken dat er een afsprakenkader moet komen tussen buurgemeenten waar windontwikkelingen plaatsvinden. Deze motie wordt afgehandeld in de windladder welke in ontwikkeling is. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024: geen wijzigingen 15-05-2024: geen wijzigingen. 08-02-2024: geen wijzigingen. 20-11-2023: Wij hebben u apart per brief met kenmerk 1968654/1968756 over de uitvoering van deze motie geïnformeerd. Ook zijn in het uitvoeringsprogramma voor de RES, waar de colleges van B&W en GS mee hebben ingestemd, staan verschillende afspraken voor gesprekken tussen buurgemeenten. Zo hebben gemeenten ingestemd met de

						afspraak om gemeenten die grenzen aan hun zoekgebieden actief te betrekken te raadplegen. Daarbij gaat het ook over belanghebbenden en inwoners die aan deze gemeentegrenzen wonen. Er is afgesproken dat de provincie daarbij kan faciliteren, door bijvoorbeeld het organiseren van een omgevingstafel, of financiële ondersteuning bieden bij procesparticipatie. Er zijn door ons al verschillende vormen van omgevingstafels georganiseerd. Zo wordt gebruik gemaakt van onze regeling Ruimtelijke Samenhang, waar in opdracht van de provincie met verschillende gemeenten naar een gebied wordt gekeken. Ook kunnen gemeenten gebruik maken van onze regeling participatie. Hierbij ondersteunen we gemeenten met het opstellen van beleid, maar worden ook sessies georganiseerd. Tot slot werken we aan een afsprakenkader. Hoe een dergelijk kader er uit kan zien wordt bezien op basis van alle ervaringen die zijn opgedaan in het RES-proces. Van belang is te noemen dat een dergelijk kader niet vanuit de provincie op te leggen valt omdat we gelijkwaardig partner in de RES zijn. Wel kunnen we ambtelijk en bestuurlijk dit kader inbrengen. 09-08-2023: Wij hebben u recent apart per brief - kenmerk 1968654/1968756 - over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het

						provinciale loket verder uit te werken. 05-06-2023 Zie update M230-2022: Wij hebben u recent apart per brief - kenmerk 1968654/1968756 - over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie. 13-04-2022

Provincie Noord-Holland

						Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022. 04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied).

Provincie Noord-Holland

M106-2021	Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer	PvdD, PVDA, GL, D66, DENK	05-07-2021	PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op: - in het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwekking van windenergie in het IJmeer	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d.7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025. 28-08-2025: geen wijzigingen 1-05-2025: geen wijzigingen. 10-02-2025: Het IJmeer is in Amsterdam afgevallen als zoekgebied. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024: Amsterdam heeft een programma wind gemaakt op basis van een planMer. Uit het programma wind blijkt dat

						het Ijmeer niet meer in beeld is als zoekgebied voor windenergie 15-05-2024: Geen wijzigingen. 08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Amsterdam heeft besloten om een plan-milieueffectrapport (planMER) op te stellen, dat gekoppeld wordt aan een nieuw ruimtelijk besluit, zoals bedoeld in de Omgevingswet, het Programma Windenergie Amsterdam. In het planMER worden de milieueffecten van windenergie in de verschillende zoekgebieden in kaart gebracht zodat een nadere afweging en prioritering van zoekgebieden kan plaatsvinden. Bij de besluitvorming over het Programma Windenergie Amsterdam - naar verwachting begin 2024- vindt de integrale belangenafweging plaats, waarbij de milieueffecten in het planMER, maar ook andere belangen, zoals de mogelijkheden voor inpassing op het elektriciteitsnet en energiesysteemefficiëntie, worden meegewogen. 09-08-2023: Amsterdam heeft besloten om een plan-milieueffectrapport (planMER) op te stellen, dat gekoppeld wordt aan een nieuw ruimtelijk besluit, zoals bedoeld in de Omgevingswet, het Programma Windenergie Amsterdam. In het planMER worden de milieueffecten van windenergie in

						de verschillende zoekgebieden in kaart gebracht zodat een nadere afweging en prioritering van zoekgebieden kan plaatsvinden. Bij de besluitvorming over het Programma Windenergie Amsterdam – naar verwachting begin 2024– vindt de integrale belangenafweging plaats, waarbij de milieueffecten in het planMER, maar ook andere belangen, zoals de mogelijkheden voor inpassing op het elektriciteitsnet en energiesysteemefficiëntie, worden meegewogen. 05-06-2023 Amsterdam heeft besloten om een plan-milieueffectrapport (planMER) op te stellen, dat gekoppeld wordt aan een nieuw ruimtelijk besluit, zoals bedoeld in de Omgevingswet, het Programma Windenergie Amsterdam. In het planMER worden de milieueffecten van windenergie in de verschillende zoekgebieden in kaart gebracht zodat een nadere afweging en prioritering van zoekgebieden kan plaatsvinden. Bij de besluitvorming over het Programma Windenergie Amsterdam – naar verwachting begin 2024– vindt de integrale belangenafweging plaats, waarbij de milieueffecten in het planMER, maar ook andere belangen, zoals de mogelijkheden voor inpassing op het elektriciteitsnet en energiesysteemefficiëntie, worden meegewogen. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie.

						26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 13-01-2022 In GS van 11-1 lag een voorstel over Uitvoeringsprogramma RES en voorstel afdoen moties. 04-11-2021 Gemeente Amsterdam is gestart met een reflectiefase. Hierin zullen zij een expertgroep natuur opzetten en daarin zal ook de provincie deelnemen. In deze reflectiefase worden alle (mogelijke) aandachtspunten voor de uitwerking van de RES-zoekgebieden besproken. Hier is bijvoorbeeld het nog uit te

						voeren onderzoek naar vogeltrekroutes een onderdeel van.
M104-2021	RES: Meer initiërende rol provincie	PvdD, PvdA, DENK	05-07-2021	PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op: - in het vervolgtraject van de RES een meer initiërende rol te nemen daar waar een zorgvuldige afweging in het geding komt.	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d. 7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025. 28-08-2025: Geen wijzigingen 1-05-2025: Geen wijzigingen 10-02-2025: Geen wijzigingen 11-09-2024: Geen wijzigingen 15-05-2024: Geen wijzigingen.

						08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Voortgang/afdoeningsvoorstel voor deze motie volgt begin 2024. 09-08-2023: Met de diverse aanmeldingen bij het Rijks OER-programma (Opwek Energie Rijksvastgoed) pakken we een initiërende rol. O.a. op het gebied van ruimtelijke samenhang tussen de zoekgebieden langs wegen. Hier lopen nu diverse projecten of staan gepland: -Energieroute Noord-Holland (A9, A5, A22): zie ook brief 1912240/1912497 -A1, A6 -A7, A8 (start najaar 2023) -A10 (start voorjaar 2024) Ook een meer initiërende rol in het kader van recente motie 230-2022 RES versnelling. 05-06-2023 Met de diverse aanmeldingen bij het Rijks OER-programma (Opwek Energie Rijksvastgoed) pakken we mee initiërende rol. O.a. op het gebied van ruimtelijke samenhang tussen de zoekgebieden langs wegen. Hier lopen du diverse projecten op of staan gepland: -Energieroute Noord-Holland (A9, A5, A22): zie ook brief 1912240/1912497 -A1, A6 -A7, A8 (start najaar 2023)

						-A10 (start voorjaar 2024) Ook een meer initiërende rol in het kader van recente motie 230-2022 RES versnelling. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022.

						04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied).
M24-2021	Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines	DENK, JA21	08-03-2021	PS verzoeken het college GS: - Om bij gemeenten sterk aan te dringen op goede en adequate afstemming tussen de aangrenzende buurgemeenten van de zoekgebieden en daarover terug te rapporteren aan de Provinciale Staten	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d. 7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025.

Provincie Noord-Holland

						28-08-2025: geen wijzigingen. 1-05-2025: geen wijzigingen 10-02-2025: In het coalitieakkoord is afgesproken dat er een afsprakenkader moet komen tussen buurgemeenten waar windontwikkelingen plaatsvinden. Deze motie wordt afgehandeld in de windladder welke in ontwikkeling is. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024: geen wijzigingen 15-05-2024: geen wijzigingen. 08-02-2024: geen wijzigingen. 20-11-2023: Wij hebben u apart per brief met kenmerk 1968654/1968756 over de uitvoering van deze motie geïnformeerd. Daarnaast zijn er gesprekken met gemeenten geweest over de behoefte van gemeenten hierin. Uit de gesprekken met gemeenten is de behoefte aan ondersteuning met name op windzoekgebieden gebleken. Het gaat hier om het bij elkaar brengen van gemeente met buurgemeenten, maar ook koppeling van initiatiefnemers met gemeenten. Vanaf juli 2023 is door ons een opdracht verleend aan een windkwartiermaker. Deze wordt nu op zeven trajecten ingezet. 09-08-2023: Wij hebben u recent apart per brief - kenmerk 1968654/1968756 - over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten

						voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 05-06-2023 Zie update M230-2022: Wij hebben u recent apart per brief - kenmerk 1968654/1968756 - over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie.

Provincie Noord-Holland

						13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022. 04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied). 29-06-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met haar buurgemeenten, maar de provincie neemt, waar nodig een faciliterende rol op zich. Voorbeelden hiervan zijn wanneer het gebieden betreft die meerdere gemeenten of

						provincies beslaan (zoals het Geingebied), ofwel omdat gemeenten ons direct vragen om overleg te organiseren. Gedeputeerde Stigter heeft, na toezegging in de commissie RWK van 10 juni, bestuurlijk contact opgenomen met Amsterdam en provincie Utrecht. Ook heeft gedeputeerde Stigter een mail gestuurd aan de Stuurgroep NHZ om het belang van afstemming nogmaals te benadrukken. Naar aanleiding daarvan is in de stuurgroep NHZ op 25 juni de afspraak gemaakt om te komen tot een set samenwerkingsafspraken. Deze afspraken zullen zich niet inhoudelijk richten op de zoekgebieden, maar zijn vooral procesmatig van aard. Bijvoorbeeld over het uitnodigen van inwoners uit de buurgemeenten, de wijze van communiceren met inwoners, etc. Doel is om na het zomerreces een set afspraken klaar te hebben. 17-03-2021 Om bij de gemeenten erop aan te dringen om, in het kader van de mogelijke plaatsing van windturbines, óók de meningen van de bewoners te peilen die wonen aan de aangrenzende buurgemeenten van de zoekgebieden. Daarbij ook te wijzen op het belang van een goede afstemming tussen buurgemeenten. Team energietransitie neemt dit bij alle overleggen die we in het kader van de uitvoering RES hebben met gemeenten mee als standaard gespreksonderwerp.

Provincie Noord-Holland

M135-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie	D66,PvdA,VVD	05-10-2020	PS hebben de volgende wensen en bedenkingen bij de concept-RES NHZ of concept-RES NHN: • PS vragen GS om voortdurend aandacht te besteden aan tijd en ruimte voor zorgvuldige burgerparticipatie in het vervolgproces.	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d.7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025. 28-08-2025: geen wijzigingen. 1-05-2025: geen wijzigingen. 10-02-2025: geen wijzigingen. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024; geen wijzigingen 08-02-2024: geen wijzigingen. 20-11-2023: Voortgang/afdoeningsvoorstel voor deze motie volgt begin 2024. 08-08-2023

Provincie Noord-Holland

						In het Uitvoeringsprogramma voor de RES NHN en NHZ zijn afspraken gemaakt die moeten leiden tot zorgvuldige burgerparticipatie. Deze afspraken zijn gemaakt tussen de RES-partners. Aanvullend op deze afspraken bieden wij een provinciale regeling aan ter ondersteuning van zorgvuldige burgerparticipatie. Deze regeling biedt gemeenten en initiatiefnemers expertise op het gebied van participatie. Ook ziet deze regeling op het ontwikkelen van vormen van financiële participatie. De regeling is al door meerdere gemeenten benut bij het uitwerken van zoekgebieden. Daarnaast ziet ook de Rijksoverheid het belang van burgerparticipatie bij de energietransitie. De energietransitie kan alleen slagen als burgers op tijd weten dat er plannen zijn voor hun omgeving, door hen mee te laten denken en actief het gesprek aan te gaan over de veranderingen die hen te wachten staan. Daarom wordt er op Rijksniveau gewerkt aan een Kabinetsvisie burgerbetrokkenheid bij de energietransitie. Deze visie wordt in het voorjaar 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd. 05-06-2023 In het Uitvoeringsprogramma voor de RES NHN en NHZ zijn afspraken gemaakt die moeten leiden tot zorgvuldige burgerparticipatie. Deze afspraken zijn gemaakt tussen de RES-partners. Aanvullend op deze afspraken bieden wij een provinciale regeling aan ter ondersteuning van zorgvuldige burgerparticipatie. Deze regeling biedt gemeenten en initiatiefnemers expertise op het gebied van participatie. Ook ziet deze regeling op het ontwikkelen van

						vormen van financiële participatie. De regeling is al door meerdere gemeenten benut bij het uitwerken van zoekgebieden. Daarnaast ziet ook de Rijksoverheid het belang van burgerparticipatie bij de energietransitie. De energietransitie kan alleen slagen als burgers op tijd weten dat er plannen zijn voor hun omgeving, door hen mee te laten denken en actief het gesprek aan te gaan over de veranderingen die hen te wachten staan. Daarom wordt er op Rijksniveau gewerkt aan een Kabinetsvisie burgerbetrokkenheid bij de energietransitie. Deze visie wordt in het voorjaar 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie.

						13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 13-01-2022 In GS van 11-1 lag een voorstel over Uitvoeringsprogramma RES en voorstel afdoen moties. 04-11-2021 De leidraad financiële participatie is opgesteld in samenwerking met gemeenten en de participatiecoalitie. De conceptversie is besproken in de energieregio's en wordt in samenwerking met de energieregio's verspreid. Op basis van de leidraad wordt gewerkt aan een provinciaal kader omtrent financiële participatie en lokaal eigendom. Ook is in samenwerking met de energieregio's een kennissessie georganiseerd op dit thema. Begin 2022 wordt de leidraad met PS gedeeld. Naast deze aandacht voor financiële participatie, onderzoeken we momenteel hoe we gemeenten verder kunnen ondersteunen als het gaat om procesparticipatie bij de uitwerking van zoekgebieden. 29-06-2021 Er zijn in opdracht van de provincie door Berenschot tientallen gesprekken gevoerd met verschillende gemeenten, waterschappen en stakeholders uit het RES-proces. Er is

						geïnventariseerd waar de behoefte ligt op het onderwerp (financiële) participatie. Op basis van deze behoeften stelt Berenschot een Leidraad op om handvatten te geven aan de partijen hoe om te gaan met financiële participatie. Hierbij wordt ook ingegaan op de mogelijkheden voor inwoners met een kleinere beurs. Deze leidraad komt na de zomer richting PS. 31-03-2021 We blijven inzetten op kennisdeling o.a. door het organiseren van een kennissessie over proces- en partiele participatie waar alle ambtelijk en bestuurlijk RES partners en stakeholders zijn uitgenodigd (25 maart). Ook is er een Katern Proces gemaakt plus twee infographics die laten zien wat er allemaal aan communicatie/participatie is gedaan in de aanloop naar de RES 1.0. Dit katern zit bij de RES 1.0 die vanaf eind april in besluitvorming gaat. Verder hebben een extern bureau opdracht gegeven om te inventariseren hoe we de gemeenten kunnen ondersteunen bij (financiële) participatie. 11-01-2021 Voor gemeenten die de procesparticipatie willen versterken, stellen wij reeds financiële middelen beschikbaar. Daarnaast wordt ingezet op kennisdeling over participatie (thematafel jongerenparticipatie). Momenteel wordt verkend hoe na de RES 1.0 de procesparticipatie door de provincie gefaciliteerd kan

						worden.
M125-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie	PvdD	05-10-2020	PS roepen GS op: de energietransitie waar mogelijk aan opgaven voor biodiversiteitsherstel- en versterking te koppelen en dat ook te doen in het vervolgtraject van de RES.	Gielen, A.	11-11-2025: Verzoek tot afdoening van deze motie is aan PS gestuurd (kenmerk 2441775 / 2441782) 10-10-2025: Uit besluitenlijst GS d.d.7-10-2025: Afdoen verzameling RES-moties GS besluiten aan Provinciale Staten voor te stellen een aantal moties met betrekking tot de RES als afgedaan te beschouwen, omdat de uitvoering conform de opdracht is uitgevoerd. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van een aantal moties met betrekking tot de RES, zoals opgesomd in de brief, en PS voor te stellen deze moties als afgedaan te beschouwen. Het betreft de moties: M125-2020, M135-2020, M24-2021, M104-2021, M106-2021, M108-2021, M127-2021, M151-2024, M6-2025. 28-08-2025: geen wijzigingen. 1-05-2025: geen wijzigingen. 10-02-2025: geen wijzigingen. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024; geen wijzigingen 15-05-2024: geen wijzigingen. 08-02-2024: geen wijzigingen. 20-11-2023: Voortgang/afdoeningsvoorstel voor deze motie

						volgt begin 2024. 09-08-2023: De provinciale ondersteuningsregeling meervoudig ruimtegebruik stimuleert initiatiefnemers om in de vroege planfase van energieprojecten koppelkansen met o.a. leefbaarheid en biodiversiteit te onderzoeken. Ook werken het Rijk, de Provincies, de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), TenneT en groene partijen zoals de Vogelbescherming samen aan het traject Natuurinclusieve energietransitie voor wind en hoogspanning op land (NIEWHOL). Partijen spanning zich in om negatieve effecten op vogels en vleermuizen te beperken en werken toe naar het sluiten van een akkoord. Het akkoord zal afspraken bevatten over: mitigerende maatregelen, onderzoek en monitoring, populatieversterkende maatregelen, governance en financiering. Ten aanzien van natuurinclusieve zonneparken co-financierden we samen met 7 andere provincies nationaal onderzoek EcoCertified Solar Parks. Het onderzoek richt zich op wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor ontwerp en beheer van natuurinclusieve zonneparken. Er zijn in totaal 20 zonneparken geselecteerd voor empirisch onderzoek. Het meerjarige onderzoek is in februari j.l. van start gegaan en loopt tot 2025. Ook worden er in samenwerking met het programmabureau RES verschillende kennissessies georganiseerd waar natuurinclusieve energietransitie een onderdeel van is. Steeds meer gemeenten werken natuurinclusieve energietransitie uit in hun beleid. Een mooi

						voorbeeld is de gemeente Schagen, zij zijn voornemens om bij de aanleg van grote zonneparken natuurwaarden in het gebied toe te voegen. Ook vragen zij standaard een ecologische toets bij de aanvraag van een zonnepark. 05-06-2023 De provinciale ondersteuningsregeling meervoudig ruimtegebruik stimuleert initiatiefnemers om in de vroege planfase van energieprojecten koppelkansen met o.a. leefbaarheid en biodiversiteit te onderzoeken. Ook werken het Rijk, de Provincies, de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), TenneT en groene partijen zoals de Vogelbescherming samen aan het traject Natuurinclusieve energietransitie voor wind en hoogspanning op land (NIEWHOL). Partijen spannen zich in om negatieve effecten op vogels en vleermuizen te beperken en werken toe naar het sluiten van een akkoord. Het akkoord zal afspraken bevatten over: mitigerende maatregelen, onderzoek en monitoring, populatieversterkende maatregelen, governance en financiering. Ten aanzien van natuurinclusieve zonneparken co-financierden we samen met 7 andere provincies nationaal onderzoek EcoCertified Solar Parks. Het onderzoek richt zich op wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor ontwerp en beheer van natuurinclusieve zonneparken. Er zijn in totaal 20 zonneparken geselecteerd voor empirisch onderzoek. Het meerjarige onderzoek is in februari j.l. van start gegaan en loopt tot 2025. Ook worden er in samenwerking met het programmabureau

						RES verschillende kennissessies georganiseerd waar natuurinclusieve energietransitie een onderdeel van is. Steeds meer gemeenten werken natuurinclusieve energietransitie uit in hun beleid. Een mooi voorbeeld is de gemeente Schagen, zij zijn voornemens om bij de aanleg van grote zonneparken natuurwaarden in het gebied toe te voegen. Ook vragen zij standaard een ecologische toets bij de aanvraag van een zonnepark. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over

						de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022 04-11-2021 Aanvullende inzet natuurinclusieve energietransitie. Het Rijk, Provincies, NWEA, TenneT en groene partijen (Vogelbescherming Nederland, Zoogdiervereniging en de Natuur en Milieu Federaties) werken samen aan het traject Natuurinclusieve Energietransitie voor wind en hoogspanning op land (NIEWHOL). Het doel van dit traject is om te komen tot afspraken waarmee zowel wordt gezorgd voor de doorgang van de ontwikkeling van windparken en hoogspanningsverbindingen op land, als voor een vermindering van de negatieve effecten ervan op de staat van instandhouding van kwetsbare vogels en vleermuizen. Deze afspraken op hoofdlijnen zullen in de komende periode nader worden uitgewerkt tot een akkoord. Het totaalpakket aan gemaakte afspraken wordt vervat in een akkoord en een juridisch kader. M.b.t. natuurinclusieve zonneparken is inmiddels gestart met een nationaal onderzoek Ecocertified Solar Parks om te komen tot wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor beheer, inrichting en ontwikkeling van biodiversiteit in zonneparken. Het doel van Ecocertified Solar Parks is om te komen tot een label waarmee uitgangspunten uit de gedragscode Zon op

						Land nog beter zijn geborgd. De provincie co-financiert dit onderzoek. 25-05-2021: uit besluitenlijst GS d.d.11-05-2021: Besluit GS: 1. In te stemmen met de RES 1.0 NHN en de RES 1.0 NHZ; 2. De Statenvoordracht ter besluitvorming aan te bieden aan Provinciale Staten waarbij wordt voorgesteld om: - de RES 1.0 NHN en de RES 1.0 NHZ vast te stellen; - de volgende moties als afgedaan te beschouwen: 121-2020 (vogeltrekroutes); 125-2020 (biodiversiteit); 128-2020 (aanpassen SDE++); 131-2020 (effecten in beeld); 134-2020 (advies cie MER); 136-2020 (gedragscode BPL) en 138-2020 (arbeidsmarktbeleid); 3. De portefeuillehouder Klimaat en Energie en wethouder Thijs Kroese (als technisch voorzitter van de Stuurgroep RES NHZ namens de energieregio Noord-Holland Zuid) te machtigen om de RES 1.0 van de respectievelijke energieregio's Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid, na besluitvorming door Provinciale Staten, aan te bieden aan het Nationaal Programma RES; 4. Vanuit het bovenlokale belang van de energietransitie de stuurgroepen RES NHN en RES NHZ de opdracht te geven om een uitvoeringsprogramma op te stellen, met daarin: - regionale samenwerkingsafspraken met betrekking tot: * de uitwerking van de zoekgebieden voor zon en wind; * de uitwerking van de Regionale Structuur Warmte; - afspraken, kaders en aanpak voor het proces naar de RES

						2.0; - afspraken m.b.t. data en monitoring; - afspraken over inzet en verdeling van capaciteit en uitvoeringsbudget; 5. Samen met de gemeenten van de deelregio's West-Friesland en Kop van Noord-Holland bij het Rijk aan te dringen op het mogelijk maken van het plan Duurzaam Leefbaar voor de Wieringerhoek. 31-03-2021 In de reactienota die door GS is vastgesteld is aangegeven hoe we deze motie gaan oppakken. Inmiddels is er een stroomschema "energie i.r.t. natuur, landschap en leefbaarheid" ontwikkeld in samenwerking tussen overheden en belangenorganisaties. Het stroomschema brengt in beeld welk beleid en ontwikkelprincipes er gelden op het gebied van natuur, landschap en leefbaarheid. Het schema moet gemeenten en belanghebbenden helpen in de verdere uitwerking van de zoekgebieden in de RES. En uitdagen om te komen tot biodiversiteitsvriendelijke keuzes. De komende tijd zal het stroomschema worden betrokken bij de uitwerking van de RES-zoekgebieden. 11-01-2021 In de reactienota die door GS is vastgesteld is aangegeven hoe we deze motie gaan oppakken. Op 12 december jl. vond de eerste ronde van de thematafel "Ontwikkelprincipes" plaats. Daar is kennis gedeeld tussen

						partners waaronder milieu- en natuurorganisaties over de koppeling van energietransitie met milieu en natuur. Ook de kennis die door het Nationaal Programma RES is opgedaan wordt hierbij ingebracht. Op 10 februari vindt een tweede ronde van deze thematafel plaats. De resultaten komen in een Stroomschema natuur, landschap en leefbaarheid. Het stroomschema brengt in beeld welk beleid en ontwikkelprincipes er gelden op het gebied van natuur, landschap en leefbaarheid. Het schema moet gemeenten en belanghebbenden helpen in de verdere uitwerking van de zoekgebieden in de RES.

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

Onderwerp	Behandeld in	d.d.	Pfh	Inhoud	Stand van zaken
Gemeenten wijzen op Europees Sociaal Klimaatfonds	PS	03-11-2025	Gielen, J.	Gedeputeerde GIELEN: Ik had nog één vraag van Volt over motie M115, het Europees Sociaal Klimaatfonds, en of daar nog wat meer reflectie over kan komen over het mogelijk nemen van een actieve rol. Nou, dat zouden we zeker kunnen doen. Zoals ik net eigenlijk ook al aangaf, zijn we ook al een aantal werkgroepen actief rondom lobby activiteiten richting Europa, maar ook onder andere richting het HNP, in het IPO en de VNG. Uw specifieke vraag was: kunt u nou ook gemeenten erop wijzen dat dit fonds bestaat en wat ze daarmee kunnen doen. Nou, dat kunnen wij best wel doen. Dat zullen we dan doen via het Servicepunt Duurzame Energie, want daarin liggen die contacten op dit punt toch al met de gemeenten.	
Effect op Kooks 1 Tata Steel in maatwerkafspraken (JLoI)	Leefomgeving	13-10-2025	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof geeft de heer Kes aan dat hij zal terugkomen op de vraag die eerder door mevrouw Alberts (SP) in de PS-vergadering is gesteld: Ik wil eigenlijk gebruik maken van de gelegenheid dat we nu de inhoud van de Letter of Intent, althans, de berichtgeving daarover, zien. Daar wordt gesproken over bepaalde maatregelen	

				die eigenlijk Kooks 2 betreffen. Ik zou van de gedeputeerden willen horen wat het effect daarvan is op Kooks 1, of u daar inzicht in heeft. Als dat niet zo is, mag dat ook eventueel nog schriftelijk naderhand. Maar er wordt nu heel erg op Kooks 2 gefocust in het verhaal, wat ons betreft.	
Discussienota GL, PvdA, D66 en ChristenUnie over provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV)	Leefomgeving	15-09-2025	Kocken, R.	Gedeputeerde Kocken zegt dat in algemene zin de commissie niet alles tot in detail nu hoeft vast te leggen, maar dat zij de opmerkingen en voorstellen serieus neemt. Zij herinnert aan de toezegging om met een procesvoorstel te komen en bereidt nu een voortgangsrapportage voor die in het tweede kwartaal van 2026 naar PS gaat, met daarin concrete maatregelen. Het doel is om met PS het gesprek te voeren over bijsturing en versnelling in alle transitiepaden. De opmerking dat het moet gaan om maatregelen met significante opbrengst en binnen de eigen provinciale bevoegdheden, wordt verwerkt in de menukaart. Gedeputeerde vindt het verstandig dat de commissie een voorzet van het college krijgt over waar bijsturing mogelijk is. De gedeputeerde zegt toe dat zij hierover	

				gesprekken met collega-gedeputeerden zal voeren, waarna dit in Q2 in de voortgangsrapportage wordt verwerkt. De heer Klein (ChristenUnie) noemt het spannend hoe de discussie met de kaderbrief samenhangt en vraagt of de toezegging geldt dat begin Q2 een plan beschikbaar is. Gedeputeerde Kocken antwoordt dat dit in de kaderbrief zal landen, met een plan voor bijsturing. Over de haalbaarheid van het bod van de RES'en zegt zij dat gemeenten hier in november over beslissen en dat GS werkt aan de regieroute. Zij kan nu nog niet concreet antwoorden, maar neemt de gedane suggesties mee.	
RRK rapport Een vol stroomnet	Leefomgeving	15-09-2025	Kocken, R.	GS onderschrijft de aanbevelingen en wil deze uitvoeren. De commissie krijgt in de zomer van 2026 een update over de implementatie.	
Zienswijze begroting OD Noord-Holland Noord	PS	30-06-2025	Beemsterboer, J.	Uw motie roept op om in het eerste kwartaal 2026 verslag te doen. Ons informatieproces is natuurlijk niet ingericht op deze motie, maar is echt een bestuurlijke verkenning. Dus dat zal niet exact naar de letter van deze motie handelen, want die opdracht is gewoon al gegeven. Maar die rapporteert wel al in november.	

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

Zienswijze begroting OD Noord-Holland Noord	PS	30-06-2025	Beemsterboer, J.	Dan neem ik meteen maar even die 690.000 euro in de VTH-reserve mee. Ja, natuurlijk zullen we daar netjes verslag over doen hoe dat geld besteed wordt. Dus dat kan ik u toezeggen.	
Voortgangsbericht Agenda Voorzieningen / handreiking	Leefomgeving	26-06-2025	Olthof, J.	De heer Heijnen ziet dat de gedeputeerde ook bereid is om een handreiking te schrijven. Daarom besluit hij op dit moment geen motie in te dienen. Wel vraagt hij om de Staten eind dit jaar of begin volgend jaar te informeren over de inhoud van die handreiking. Gedeputeerde Olthof zegt toe de besproken handreiking op te pakken. Hij wil hierin geen normenkader opnemen, maar wel onderwerpen benoemen die volgens hem relevant zijn bij het bespreken van voorzieningen. Denk daarbij aan vragen zoals: is er behoefte aan een zwembad, op welke schaal en welk type zwembad past bij de regio? Zo wil hij richting geven aan het gesprek zonder rigide normen op te leggen. Daarbij biedt hij aan om de fracties hierbij te betrekken. Gedeputeerde Olthof verwijst ook naar het cultuurinitiatief van D66, een dossier wat raakt aan het voorzieningenniveau. Hij benadrukt dat dit geen opgave is van het college alleen, maar	Update 07-08-2025: Op 13 november 2025 vindt het kennis- en netwerkevent Voorzieningen plaats: De kunst van het ontmoeten in beweging. Genodigden hiervoor zijn wethouders en ambtenaren die betrokken zijn bij sport, cultuur en kernenbeleid (dorpswerk), statenleden en betrokken partners cultuur/sport/dorpswerk. Potentiële onderdelen van een handreiking worden onderdeel van het programma. Zo kunnen wij en de potentiële gebruikers verkennen wat in lijn is met hun behoefte aan handvatten voor voorzieningen en wat de gebruikswaarde is van deze onderdelen. Nieuwe informatie over de handreiking zelf is nog niet beschikbaar.

				een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de hele Staten. Op verzoek van de voorzitter bevestigt gedeputeerde Olthof dat hij rond de jaarwisseling een terugkoppeling geeft over de handreiking.	
Voortgangsbericht Agenda Voorzieningen / pilot	Leefomgeving	26-06-2025	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof zegt concreet toe dat de provincie samen met Dorpswerk aan de slag gaat met een pilot in Medemblik, gericht op de dorpshuizen. Daarnaast wil hij kijken of de provincie een rol kan spelen in de regio Hilversum-Wijdemeren, een fusiegemeente waar behoefte is aan ondersteuning rond de inrichting van voorzieningen.	Update 21-08-2025: De contacten met Medemblik zijn gelegd door Dorpswerk-NH. Invulling van de pilot is onderwerp van overleg. De mogelijkheden via het fusieproces Wijdemeren-Hilversum worden nu verkend.
Informatievoorziening uitvoering en handhaving provinciale bedrijven 28 mei 2025 / jaaroverzicht ongewone voorvallen	Leefomgeving	26-06-2025	Olthof, J.	Op de vraag van de PvdD over een nieuw overzicht van ongewone voorvallen, meldt gedeputeerde Olthof dat dergelijke overzichten jaarlijks worden gepubliceerd. Daarnaast is op de website van de Omgevingsdienst een actueel overzicht te vinden. De gedeputeerde verwacht dat het volgende jaarrapport over ongewone voorvallen in de tweede helft van het jaar zal verschijnen. Hij zegt toe bij de commissie terug te komen met een precieze planning.	Update 21-08-2025: GS streven ernaar een overzicht met ongewone voorvallen bij de volgende U&H brief als bijlage toe te voegen (B-agenda commissie Leefomgeving 13 oktober 2025).

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

Windladder	Leefomgeving	26-06-2025	Kocken, R.	De heer De Wit (VVD) stelt voor om de Windladder, vooral het afsprakenkader, actief te delen met de omliggende RES-regio's. Volgens hem helpt dat om aan Noord-Hollandse zijde in elk geval de verwachtingen helder te communiceren richting buurgemeenten. Gedeputeerde Kocken antwoordt dat zij dat voorstel werkbaar vindt. Ze geeft aan dat de Windladder al bekend is bij het Nationaal Programma RES (NPRS) en dat ze het geen probleem vindt om het document via het eigen RES-bureau ook naar de omliggende RES-bureaus te sturen. Als dat helpt om andere regio's te inspireren en verwachtingen beter af te stemmen, doet zij dat graag.	
Windladder	Leefomgeving	26-06-2025	Kocken, R.	De heer Valk (BBB) geeft aan tevreden te zijn met de Windladder, maar heeft een tekstuele vraag. Hij wijst op mogelijke verwarring door verschillende formuleringen over kleine windturbines in de toelichting op trede 1. Op pagina 4 staat dat een uitzondering mogelijk is voor windturbines van maximaal 15 meter. Op de volgende pagina staat dat nieuwe windturbines daarbuiten niet zijn toegestaan, behalve kleine	

				van maximaal 15 meter hoog. De heer Valk vraagt of er een verschil in betekenis zit tussen deze zinnen en of het verstandig is om op beide plekken dezelfde bewoording te gebruiken. Zo wordt verwarring voorkomen. Aan de heer Valk (BBB) bevestigt zij dat er sprake is van een tekstuele onduidelijkheid over de uitzondering voor kleine windturbines. Ze beschouwt dit als een redactionele fout en wil dit rechtzetten door beide passages gelijk te trekken met de juiste formulering.	
Herijking van de RES / kleine windmolens	Leefomgeving	19-06-2025	Kocken, R.	De gedeputeerde zegt toe dat zij in Q3 op het Groningse onderzoek naar kleine windmolens terug zal komen.	
Herijking van de RES / kernenergie	Leefomgeving	19-06-2025	Kocken, R.	Met betrekking tot kernenergie zegt de gedeputeerde dat zij van de commissie de opdracht heeft gekregen om de voor- en nadelen van kernenergie in beeld te brengen en dat wordt ook gedaan, samen met alle andere provincies. Deze zomer komt daarover een rapport dat hier zal worden besproken. Daarnaast zijn er twee gemeentes in Noord-Holland die op dit gebied zelf ambities hebben, namelijk Den Helder en	

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

				Opmeer. De provincie houdt hier wel de vinger aan de pols.	
Herijking van de RES / behalen doelstelling	Leefomgeving	19-06-2025	Kocken, R.	GroenLinks vroeg op welk moment je kunt vaststellen of je de doelstelling al dan niet gaat halen. Gedeputeerde Kocken komt hier na de zomer op terug. D66 had gevraagd of er meer actie nodig is. Gedeputeerde Kocken zegt dat het best ingewikkeld is om tot goede afspraken te komen. Zij komt hier na de zomer graag op terug.	
Jaarstukken 2024	Leefomgeving	19-06-2025	Beemsterboer, J.	Statenlid Laport (GL) had nog gevraagd naar een overzicht van de juridische zaken rondom Tata Steel. Is dat niet een van de factoren waardoor de bijdrage van de provincie steeds verder oploopt? Gedeputeerde Beemsterboer kan zo'n overzicht toezeggen.	
pKEV (2 minutendebat)	PS	02-06-2025	Kocken, R.	Gedeputeerde KOCKEN in reactie op JA21: Ja, nou, misschien moet u maar genoegen nemen met mijn algemene toezegging, want die gaat namelijk ook bijvoorbeeld richting de VVD, dat we voornemens zijn om in ieder geval een beperkt aantal pakketten ook te gaan doorrekenen bij de volgende pKEV.	

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

Openbaarmaking aanzeggingsbesluit Kooksgasfabriek 2	Leefomgeving	19-05-2025	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof weet niet of er voorbeelden zijn van kooksfabrieken waar helemaal geen ongare kooks voorkomen en hij zegt toe deze vraag schriftelijk te beantwoorden.	
Openbaarmaking aanzeggingsbesluit Kooksgasfabriek 2	Leefomgeving	19-05-2025	Olthof, J.	Aan motie 107-2024 wordt gewerkt en de gedeputeerde stelt voor om bij het eerstvolgende U&H-brief een update geven over deze motie.	
Uitvoeringsprogramma Cultuur - Verbreden & Verbinden 2025-2028	Leefomgeving	19-05-2025	Olthof, J.	Over motie M122-2024 stelt gedeputeerde Olthof dat de provincie geen lid kan worden van het wereldwijde netwerk van seniorvriendelijke gemeenten, maar dat enkele gemeenten wel lid willen worden. Mevrouw Van der Helm (50PLUS) betwist dit en wijst erop dat de provincie Brabant wel lid is. Gedeputeerde Olthof antwoordt dat slechts vier gemeenten zijn aangesloten en dat hij voldaan heeft aan het dictum van de motie. GS zal hier bij de volgende bespreking van de voorzieningen aandacht aan besteden.	
Provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV)	Leefomgeving	19-05-2025	Beemsterboer, J.	In reactie op de vraag van de ChristenUnie geeft gedeputeerde Beemsterboer aan dat de agenda duurzame circulaire economie op dit moment nog niet is verwerkt in het beleid en aanvullend daarop nog zal worden meegenomen. Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe met een	

				overzicht te komen van cijfers over de omvorming naar regeneratieve technieken en plantaardige landbouw. De evaluatie van de voedselvisie is in voorbereiding en wordt in september verwacht.	
Provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV)	Leefomgeving	19-05-2025	Kocken, R.	Na de zomer volgt een brief met de inventarisatie van koolstofverwijdering en een reflectie op de provinciale rol daarin. Deze sluit aan bij de routekaart koolstofverwijdering van het Rijk, zodra die beschikbaar is	
Waterstofprogramma Noord-Holland	Leefomgeving	24-03-2025	Kocken, R.	De uitvoeringsstrategie Waterstofprogramma Noord-Holland, waaronder de kaders voor de uitvoering en subsidieregeling, wordt nog voorgelegd aan PS. De doelen hierin worden zo SMART mogelijk geformuleerd.	
Toezegging in PS 16-12-2024 over energiebesparingsplicht	Leefomgeving	24-03-2025	Kocken, R.	De heer Van der Heijden (D66) vraagt naar de status van de toezegging die op 16 december jl. is gedaan in de Provinciale Statenvergadering over het extra budget ter ondersteuning van de handhaving van de energiebesparingsplicht. De voorzitter zegt toe dat hierop schriftelijk wordt teruggekomen met een antwoord door de gedeputeerde.	Update 27-05-2025: Wordt meegenomen bij de behandeling van de Kaderbrief.

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

Onderzoek TNO Klimaatrechtvaardigheid	Leefomgeving	13-02-2025	Kocken, R.	Over de vraag van de ChristenUnie naar de indicatoren per transitiepad geeft gedeputeerde Olthof aan dat in Q2 2025 de provincie terugkomt met een provinciaal klimaat- en energieverhaal, waarin per transitiepad wordt bekeken welke indicatoren van toepassing zijn. Dit zal besproken worden met Provinciale Staten en met andere bestuurslagen. In Q3 2025 zal een dashboard worden gepresenteerd om inzicht te bieden in de voortgang.	
Informatievoorziening U&H provinciale bedrijven 22 januari 2025	Leefomgeving	13-02-2025	Olthof, J.	Wat betreft de metingen bij ICL geeft gedeputeerde Olthof aan dat er nog vervolgmetingen gepland staan. De resultaten van de metingen uit oktober worden in principe over twee weken openbaar gemaakt. Tot die tijd heeft ICL nog de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen, wat de publicatie eventueel kan beïnvloeden. Over de beschikbaarheid van andere data geeft gedeputeerde Olthof aan dat hij dit op dit moment niet zeker weet. Hij zal dit schriftelijk laten beantwoorden.	Update 18-04-2025: Aan ICL is medegedeeld dat OD NZKG van plan is het emissiemeetrapport van 3 oktober jl. op haar website te publiceren. Omdat ICL belanghebbende is, is ICL in de gelegenheid gesteld haar zienswijze hierop te geven. ICL heeft zienswijze ingediend op het moment van openbaar maken van het emissiemeetrapport omdat het onderdeel uitmaakt van het lopende bezwaar op de LOD. De OD NZKG stelt de openbaarmaking van de rapportage uit tot na de behandeling van bezwaar.

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

					Door de HAC is de zittingsdatum van 8 mei a.s. verdaagd tot nader order. ICL heeft meer tijd nodig om de stukken te beoordelen. Op 1 april 2025 zijn definitieve meetresultaten van de emissiemetingen – die OD NZKG heeft uitgevoerd november 2024 en in januari 2025 – bekend geworden. De rapportages daarvan worden op dit moment door OD NZKG beoordeeld. M.b.t. het emissiemeetrapport van oktober 2024 is een voornemen tot invordering aan ICL gestuurd (€125.000,–) i.v.m. een zoutzuur emissie overschrijding. ICL kan hierop zienswijze indienen. Er wordt volop gewerkt aan de ambtshalve wijziging van de vergunning (actualisatie) en de verwachting is dat in het tweede kwartaal van 2025 het concept daarvan kan worden overlegd aan ICL en aan de

					bewoners rondom het bedrijf. Hiervoor zal door OD NZKG een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. Update 07-03-2025: Het bedrijf heeft voor de revisieaanvraag onvoldoende informatie aangeleverd. De OD NZKG heeft daarom de revisieaanvraag niet in behandeling genomen. De OD NZKG werkt nu aan de ambtshalve actualisatie van de vergunning van ICL. De OD heeft (om niet afhankelijk van het bedrijf te zijn) besloten om geen informatie bij het bedrijf op te vragen voorafgaand aan het maken van dit besluit. Dit besluit betreft nog geen volledige actualisatie. Voor de volledige actualisatie van de vergunning is in een latere fase technische bedrijfsinformatie nodig. Hier werkt de OD NZKG aan.

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

Rondvraag inzake agendapunt 12.c, bestrijdingsmiddelen, ingediend door Partij voor de Dieren.	Leefomgeving	13-02-2025	Olthof, J.	Mevrouw Egbers (PvdD) benadrukt dat het belangrijk is dat bestrijdingsmiddelen niet worden vergeten in de beleidsontwikkeling en vraagt of dit expliciet wordt meegenomen. Gedeputeerde Olthof geeft daarop een volmondige toezegging. Hij wijst erop dat de Staten een motie hierover hebben aangenomen en dat deze zal worden uitgevoerd. In het beleid Gezonde Leefomgeving zal de provincie terugkomen op haar rol ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen.	Update 29-04-2025: Gewasbeschermingsmiddelen worden meegenomen in de beleidsontwikkeling Gezonde Leefomgeving. Effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zijn breder dan alleen gezonde leefomgeving. Vanuit deze breedte onderzoeken wij momenteel welke juridische opties we als provincie hebben binnen de huidige wet- en regelgeving. Hierbij werken we nauw samen met andere provincies. Na het zomerreces bespreken we de juridische mogelijkheden met Provinciale Staten. Update 07-03-2025: De motie krijgt uitvoering in de beleidsontwikkeling Gezonde Leefomgeving.
Herijking van de Regionale Energie Strategie - RES	PS	03-02-2025	Kocken, R.	Dan vroeg het CDA hoe dat nou is gegaan. En daar vroeg BBB ook naar. Die refereerde aan een brief van 30 januari waarin de gemeenteraad van Drechterland middels een motie de begrenzing	

				van zoekgebied 15 in de RES heeft aangepast, en of dit verzoek in deze herijking is meegenomen. Nou, laat ik eerst zeggen, de brief van 30 januari, zoals u zult begrijpen, is niet verwerkt in deze stukken, want het stuk is niet aangepast. U heeft hier in de commissie over kunnen spreken met elkaar. Dat was voor 30 januari. Nu leven we daarna. Dus de brief, daar hebben wij inmiddels wel kennis van genomen, is ook met de gemeenten al besproken, dat wij die wijziging bij de definitieve voorlegging verwerkt zullen hebben. Dus de stukken zoals ze nu aan u voorliggen, worden in principe zoals u ze vaststelt, ter inzage gelegd. Dat is het concept. Uiteindelijk krijgt u hier ook, nadat alle zienswijzen daarop gegeven zijn en daar een antwoord op geformuleerd is, de gelegenheid om die nog definitief vast te stellen en dan zal die wijziging zijn doorgevoerd. Daar heeft de gemeente overigens ook van aangegeven dat ze daarmee akkoord is. Dus dan weet u dat ook.	
Kleedje leggen-grotere netcapaciteit	PS	03-02-2025	Kocken, R.	De heer KLEIN (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. Ik heb ook weleens gehoord dat er wordt aan ‘kleedje leggen’ gedaan. Dus er wordt	Update 12-03-2025: Komt in de technische briefing van 14 april aan de orde.

claimen maar niet gebruiken				een heel grote netcapaciteit aangevraagd die niet feitelijk wordt gebruikt, maar wel bedoeld is om anderen in de weg te zitten. Heeft de provincie een goed overzicht van het gebruik van de vergunningen? Dus in hoeverre zijn de contracten die er zijn en de netcapaciteit die is toegekend in lijn met wat er daadwerkelijk wordt gebruikt? Gedeputeerde OLTHOF: Ja, dat is meer een algemene vraag die veel meer over algemeen het energieverbruik gaat. Wat ik wel weet uit gesprekken die ik heb gehad, is dat op dit moment vanuit de energieleveranciers, ja, juist heel erg teruggedrongen wordt om uiteindelijk te zorgen dat die lucht die in die contracten zit, eruit te krijgen, omdat we allemaal zien dat er inderdaad meer aangevraagd is en grotere contracten zijn dan dat er daadwerkelijk wordt gebruikt. Dus daar wordt zeker op gestuurd. Maar als u daar verder, breder over wil praten, dan stel ik voor om dat in een andere commissie te doen. Dat geldt niet alleen hier, maar dat geldt denk ik in bredere zin. De heer KLEIN (CU): Nou ja, ik zou graag willen of	

				u kunt toezeggen dat u daar in het kader van de uitvoering van de datacenterstrategie ook aandacht voor blijft vragen bij de netbeheerders en de andere partijen die daar betrokken bij zijn. Gedeputeerde OLTHOF: Nou, ik denk dat die aandacht die u vraagt – ik kijk ook naar de collega – in brede zin ook bij de netbeheerders aan de orde zal worden gesteld. Dus dat kan ik doen.	
Onderzoek publiek warmtebedrijf en mogelijke rolneming provincie	Leefomgeving	20-01-2025	Kocken, R.	De heer Karar (PvdA) vraagt of in het vervolgonderzoek een vergelijking meegenomen kan worden tussen een individualistische aanpak door gemeenten en een aanpak waarin de provincie een grotere rol vervult. Dit hoeft niet alleen te gaan over de rol als aandeelhouder (rol vijf), maar ook over de financiële aspecten en het beperken van de onrendabele top (rol vier). Gedeputeerde Kocken bevestigt dat het financieel participeren als aandeelhouder verder wordt uitgezocht en dat dit vergelijk zal worden meegenomen in het vervolgonderzoek.	Update 27-05-2025: Wordt meegenomen in het onderzoek.
Onderzoek publiek warmtebedrijf en mogelijke	Leefomgeving	20-01-2025	Kocken, R.	Gedeputeerde Kocken reageert op de suggestie van BBB om de rapporten over warmtenetten minder omvangrijk te maken. Ze geeft aan de	Update 27-05-2025: Wordt meegenomen in het onderzoek.

rolneming provincie				wens mee te nemen, maar benadrukt dat het onderwerp complexe en belangrijke beslissingen betreft. Daarom acht zij een gedegen en uitgebreide onderbouwing noodzakelijk om tot goede besluiten te komen. Wel belooft zij dat er een korte en krachtige samenvatting zal worden toegevoegd, zodat de kern van het rapport toegankelijk blijft. De omvang van het uiteindelijke rapport zal nog worden bepaald.	
Onderzoek publiek warmtebedrijf en mogelijke rolneming provincie	Leefomgeving	20-01-2025	Kocken, R.	De gedeputeerde geeft vervolgens aan dat de rechtsvorm van een mogelijke warmte-entiteit deel uitmaakt van het onderzoek en later opnieuw in de Staten besproken zal worden op basis van de resultaten.	Update 27-05-2025: Wordt meegenomen in het onderzoek.
Herijking van de RES, Milieueffectrapport Wind op land 2024	Leefomgeving	20-01-2025	Kocken, R.	Ten slotte beantwoordt de gedeputeerde een eerdere vraag van de PVV over Bisfenol A (BPA). Ze meldt dat volgens onderzoek van de provincie Flevoland nauwelijks BPA vrijkomt bij windturbines. Het RIVM voert momenteel aanvullend onderzoek uit, en de provincie volgt dit nauwlettend. Ze voegt toe dat de hoeveelheid BPA die vrijkomt bij windturbines lager is dan wat men in een gemiddelde broodtrommel aantreft.	

				De gedeputeerde zegt toe de bron van deze informatie te delen met de commissie.	
Laatste begrotingswijziging 2024	PS	16-12-2024	Kocken, R.	Dhr. Kanik (D66 verzoekt gedeputeerde: -In 2025 voor de behandeling van de kaderbrief met een voorstel te komen voor een structurele dekking na 2025 voor de handhaving door de omgevingsdiensten op de energiebesparingsplicht van bedrijven. Daarbij rekening te houden met de aanbevelingen uit de tussentijdse evaluatie 'uitvoering energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025'. Gedeputeerde KOCKEN: Ik neem uw suggestie wel mee en ik zal er in ieder geval vanuit mijn eigen Portefeuille zeker op aandringen dat we hier ook naar kijken.	Update 27-05-2025: Wordt meegenomen bij de behandeling van de kaderbrief.
Concept Energievisie 2.0	Leefomgeving	09-12-2024	Kocken, R.	Mevrouw Vonck (PvdD) wijst erop dat juist de opschaling van decentrale, kleinschalige opwek, zoals door Liander benoemd, grote impact kan hebben op het netwerk. Ze pleit ervoor om in toekomstige energievisies meer aandacht te besteden aan deze ontwikkeling. Gedeputeerde Kocken vraagt verduidelijking of het vooral om bewonersinitiatieven gaat, of om	Update 12-03-2025: Dit zal in de discussie rondom de Energievisie 3.0 (2027) terugkomen.

				het principe dat opwek en verbruik zoveel mogelijk lokaal moeten worden gekoppeld. Mevrouw Vonck (PvdD) ziet deze zaken als een samenhangende kwestie en stelt dat een koppeling tussen kleinschalige decentrale opwek en bewonerscollectieven een win-winsituatie kan opleveren. Gedeputeerde Kocken belooft de suggestie mee te nemen, maar geeft aan nog niet te kunnen zeggen in welke vorm dit zal worden uitgewerkt. Ze sluit af met de belofte om het onderwerp op de agenda te houden voor verdere overweging.	
Rondvraag VVD Normering uitstoot stof, geur en lawaai op basis van werkbezoek NRW (Noordrijn-Westfalen)	Leefomgeving	02-12-2024	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof geeft aan dat aanvullende normeringen, zoals die in Noordrijn-Westfalen, mogelijk interessant zijn, maar dat het lastig wordt als Noord-Holland zelfstandig normen opstelt die juridisch niet afdwingbaar zijn binnen de huidige wetgeving. Hij wil onderzoeken wat de Duitse normen kunnen betekenen binnen de Nederlandse context, inclusief hoe die praktisch toepasbaar zijn en wat de juridische mogelijkheden zijn. Daarnaast belooft gedeputeerde Olthof om dit onderwerp op nationaal niveau aan de orde te	Update 18-04-2025: Op 15 april 2025 is het laatste depositieonderzoek (najaar 2024) met Provinciale Staten gedeeld. In de begeleidende brief (2394477/2394480) geven wij een update hoe we normen en bijbehorende handelingsperspectief voor depositie van grofstof verkennen. Update 07-03-2025: Geen update

				stellen. Hij wil samen met andere partijen verkennen of er aspecten van de Duitse aanpak zijn die in Nederland gebruikt kunnen worden, met specifieke aandacht voor de toepassing in Noord-Holland. De gedeputeerde vraagt daarbij wel om realistische verwachtingen, omdat het proces tijd vergt en afhankelijk is van bredere regelgeving en samenwerking. Gedeputeerde Olthof erkent het belang van een level playing field op Europees niveau en ondersteunt het idee om dit onderwerp breder te trekken naar nationale en Europese schaal. Hij stelt voor om de normen te bespreken in bredere samenwerkingsverbanden, zoals de Expertgroep Gezonde Leefomgeving, om te verkennen hoe deze richtlijnen een rol kunnen spelen in het Nederlandse en Europese beleid. Gedeputeerde Olthof belooft de Staten op de hoogte te houden van de ontwikkelingen.	Update 24-01-2025: Geen update
Informatievoorziening uitvoering en handhaving provinciale bedrijven 14	Leefomgeving	02-12-2024	Olthof, J.	De heer Dijksen (SP) vraagt of Provinciale Staten op de hoogte worden gehouden van het onderzoek naar de onafhankelijke meetdiensten bij de omgevingsdiensten. Gedeputeerde Olthof bevestigt dat wanneer er	Update 18-04-2025: Het rapport van de verkenning om te komen tot meer landelijke meetdiensten is af als eindconcept. De OD NZKG wacht nu nog op het

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

november 2024 (U&H brief)				meer duidelijkheid is over de vormgeving van een eventuele onafhankelijke meetdienst, Provinciale Staten hierover geïnformeerd zullen worden.	commentaar van 1 deelnemer, alvorens zij een definitief exemplaar kunnen sturen. Update 07-03-2025: Geen update Update 24-01-2025: Geen update op dit moment.
Begroting 2025	Leefomgeving	21-10-2024	Kocken, R.	Gedeputeerde Kocken reageert op de vragen van PvdD over de CO2-reductiedoelstellingen en het Energie Dashboard. Ze legt uit dat de prognose voor de CO2-reductie in het tweede kwartaal van 2025 naar Provinciale Staten wordt gestuurd. Wat betreft de energiebesparing en het Energie Dashboard geeft ze aan dat de stukken hierover vandaag door haar staf zijn gegaan. Ze verwacht dat deze stukken volgende week door GS worden goedgekeurd en vervolgens aan PS worden doorgestuurd, zodat de Staten hier indien gewenst over kunnen spreken. Gedeputeerde Kocken stelt voor om schriftelijk terug te komen op de vraag over de specifieke cijfers van de Rijksdienst voor Ondernemend	Update 22-11-2024: In Q2 2025 wordt de nieuwe prognose voor broeikasgasreductie naar PS gestuurd.

				Nederland (RVO) en de Omgevingsdienst (OD) waarop zij zich baseert.	
Noord-Hollandse Klimaataanpak	PS	30-09-2024	Kocken, R.	Dan kom ik bij Volt. Daar is gevraagd volgens mij om participatie en draagvlak en krijgen wij de analyse? De analyse gaat, als het goed is, voor de kerst naar de Staten toe. Dan volgens mij meneer Teeuwen. Hij vroeg of er over aardwarmte een update kan komen in de commissie Leefomgeving. Dat lijkt me prima. Dat doen we graag.	Zie Participatie Noord-Hollandse Klimaataanpak (C-agenda Leefomgeving 20-01-2025) 27-05-2025: Geen update.
Kaderbrief 2025	PS	08-07-2024	Olthof, J.	Motie 56 van JA21, D66 en de SP over een actieve houding ten aanzien van de Tweede Kamermotie onafhankelijk meten Tata Steel: Gedeputeerde Olthof: Ja, ik maak een afspraak met de staatssecretaris en met de minister; ja, ik ga vragen wat hij met deze motie gaat doen; ja, ik ben bereid om de informatie en alles wat hij nodig heeft om advies te krijgen over deze motie ook beschikbaar te stellen. Dus in die zin, om nu vooraf al die informatie op te zoeken en wat er allemaal nodig is, dat doe ik dan even niet. Maar	Update 07-08-2025: Geen update. Update 18-04-2025: Geen update. Update 07-03-2025: Geen update. Update 24-01-2025: Geen update op onderstaande (ligt nog bij het ministerie van IenW). Update 22-11-2024: Geen update op onderstaande. Update sept. 2024:

Provincie Noord-Holland

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 19 januari 2026

				ik ga wel dat gesprek aan.	In de brief “Voortgangsbrief Actieagenda OVV Industrie en Omwonenden” van 5 september 2024 gaat de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat in op de motie Teunissen. De brief is hier te vinden: pdf (overheid.nl). Aangegeven wordt dat als onderdeel van de Actieagenda Industrie en omwonenden een onderzoek wordt uitgevoerd wat in kaart brengt wat nodig is om onafhankelijke emissiemetingen de standaard te maken binnen het VTH-stelsel, welke verbeteringen er mogelijk zijn ten aanzien van het meten en controleren van schadelijke emissies bij bedrijven die de gezondheid van omwonenden nadelig kunnen beïnvloeden en wat hiervan de voor- en nadelen zijn.

Planningsoverzicht commissie Leefomgeving
19 januari 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na laatste commissievergadering

	‘26								‘27			Behandeling
	19-01	16-02	16-03	18-05	15-06	21-09	26-10	30-11	18-01	15-02	GS	
Algemeen												
Eerste Begrotingswijziging											allen	16 feb. 2026 in cie., 2 mrt. in PS
											allen	15 feb. 2027 in cie., 8 mrt. In PS
Jaarstukken (Kaderbrief alleen in commissie Bestuur)											allen	15 juni 2026 in cie., 29 juni in PS
Tweede begrotingswijziging											allen	21 sept. 2026 in cie., 5 okt. in PS
Begroting											allen	26 okt. 2026 in cie., 9 nov. in PS
Laatste begrotingswijziging											allen	30 nov. 2026 in cie., 14 dec. in PS
Portefeuille Klimaat en Energie												
NH Klimaataanpak – def.											Gielen	30-09-2024 vaststelling PS (1xp.4 jaar) **18-05-2026 Voortgangsrapportage**
Klimaatbegroting (v/h Prognose CO2- reductie). **De Klimaatbegroting wordt gelijktijdig met de begroting aangeboden**											Gielen	Zie klimaatbijlage bij begroting (A-ag.13-10-2025, PS 03-11-2025) **26-10-2026 in cie, 9 nov. in PS**
Jaarlijkse update Dashboard Klimaat & Energie 2025											Gielen	24-11-2025 - C-agenda
TNO-onderzoek evaluatie van klimaatrechtvaardigheid in provinciaal beleid											Gielen	02-12-2024 brief Klimaatrechtvaardigheid - C-agenda 20-01-2025 technische briefing TNO-onderzoek 13-02-2025 TNO onderzoek B-agenda 2026 dashboard t.b.v. inzicht in voortgang - C-agenda
Startnotitie van de actualisatie pMIEK											Gielen	24-03-2025 C-agenda: Door GS vastgesteld als bouwsteen voor de Omgevingsvisie. 24-11-2025 B-agenda: de commissie heeft input meegegeven

Planningsoverzicht commissie Leefomgeving
19 januari 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na laatste commissievergadering

	‘26								‘27			Behandeling
	19-01	16-02	16-03	18-05	15-06	21-09	26-10	30-11	18-01	15-02	GS	
Uitvoeringsprogramma pMIEK 2.0												Volgende actualisatie pMIEK zal vanaf januari 2026 starten met een startnotitie. De actualisatie zal afgerond zijn in feb. 2027.
Provinciale Klimaat en Energieverkenning (pKEV)											Gielen	14-04-2025 Technische briefing 19-05-2025 B-agenda 15-09-2025 Discussienota GL, PvdA, D66, CU Q2 2026 voortgangsrapportage **klimaatdoelen** **Q1 2027 actualisatie pKEV**
Definitief regioadvies programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) en 380kV Netuitbreiding NHN											**Gielen**	**19-01-2026 C- NAAR B-VERZOEK D66**
Expertpanel Klimaat											**Gielen**	**19-01-2026 C-agenda**
Projectbesluit Energieroute Noord-Holland											**Gielen**	**16-02-2026 C-agenda**
Onderzoek Randstedelijke Rekenkamer Netcongestie											Gielen	10-09 -2025 toelichting door Randstedelijke Rekenkamer 15-09-2025 voordracht in cie., 29-09 in PS Zomer 2026 update implementatie aanbevelingen RRK
Resultaat onderzoek governance publiek warmtebedrijf en provinciale rolneming Startnotitie onderzoeksvragen verkenning publiek warmtebedrijf											Gielen	02-12-2024 technische briefing 20-01-2025 B-agenda 15-09-2025 C-agenda (= vervolg op ‘Onderzoek publiek warmtebedrijf en mogelijke rolneming provincie’ dat op 20 januari in de commissie is besproken)

Planningsoverzicht commissie Leefomgeving
19 januari 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na laatste commissievergadering

	‘26								‘27			Behandeling
	19-01	16-02	16-03	18-05	15-06	21-09	26-10	30-11	18-01	15-02	GS	
Oprichting publiek warmtebedrijf												**16-03-2026 Technische briefing** **18-05-2026 Voordracht in cie., 01-06-2026 in PS**
Vaststellen Waterstofprogramma Noord-Holland (actualisatie Waterstofstrategie 2020)											Gielen	24-03-2025 voordracht in cie., 07-04 in PS Jaarlijks vanaf 2026: update voortgang 19-06-2025 Uitvoeringsregeling subsidie duurzame waterstofprojecten NH 2025-2026 (C-agenda) 16-03-2026 Waterstof **Uitvoeringsstrategie** (B-agenda)
Noord-Hollandse toelichting bij de halfjaarlijkse NPRS-foto											Gielen	02-12-2024 (C-agenda) 27-02-2025 Technische briefing RES data en cijfers
Afdoeningsvoorstel diverse RES moties											Gielen	**19-01-2026 B-agenda**
Afdoeningsvoorstel M102-2025 Slimme oplossingen: zet in op versneld leren											Gielen	19-01-2026 B-agenda
Afdoeningsvoorstel moties regieroute											**Gielen**	**19-01-2026 B-agenda**
Rapport Kernenergie van alle provincies gezamenlijk											Gielen	**C**-agenda **16-02-2026** (Dit is een landelijk onderzoek)
Actief grondbeleid voor E-infra											Gielen	Q2 2026, B-agenda
Versnellen bouw Energie Infrastructuur											Gielen	**16-03**-2026, B-agenda
Batterijenbeleid											Gielen	**16-03**-2026, B-agenda
Portefeuille Gezondheid en Milieu												

Planningsoverzicht commissie Leefomgeving
19 januari 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na laatste commissievergadering

	‘26								‘27			**Behandeling**
	19-01	**16-02**	**16-03**	**18-05**	**15-06**	**21-09**	**26-10**	**30-11**	**18-01**	**15-02**	**GS**	
Omgevingsdiensten (OD’s)											Beem-sterboer	19-01-2026 C-agenda Rapport bestuurlijke verkenning Onno Hoes naar samenwerking omgevingsdiensten Noord-Holland **16-02 in cie., 02-03 in PS Zienswijze PS op kadernota 2027 OD NHN** **18-05**-2026 reactie GS op Rapport Hoes 15-06-2026 in cie, 29-06-2026 in PS jaarstukken alle OD’s
Gezamenlijk onderzoek Randstedelijke Rekenkamer (RRK) en gemeentelijke rekenkamers naar OD IJmond											**Beem-sterboer / Olthof**	**Wo. 21-01-2026 technische toelichting RRK en gemeentelijke rekenkamers op rapport OD IJmond (met 8 deelnemende IJmond raden en gemeentelijke rekenkamers)** **16-02-2026 VD rapport RRK met reactie GS in cie., 02-03 in PS**
Viermaandelijkse brief Uitvoering & Handhaving (U&H-brief, voorheen VTH-brief)											Olthof	3 x per jaar op B-agenda (gelijk aan P&C cyclus: bij 1e begrotingswijziging, kadernota en begroting)
Overeenkomsten en uitvoeringsprogramma’s 2026 Omgevingsdiensten											Olthof	**19-01-**2026 C-agenda
Tata Steel												
Voortgangsrapportage programma Tata Steel 2024-2030											Olthof	19-06-2025 C-agenda **Q3 2026** C-agenda
-Voortgang project Heracless-Groen Staal Tata Steel -MER en vergunningaanvragen Tata Steel Heracless-Groen Staal											Olthof	**16-03-2026** C-agenda 15-09-2025 C-agenda (recente brief n.a.v. publiceren MER met toelichting verdere proces) **19-01-2026 C-ag. toetsingsadvies tussentijdse MER rapportage**
Eerste concept monitoring rond Tata Steel											Olthof	**Q2 2026** via dashboard waarover PS worden geïnformeerd. (zie brief 2376264/2376267, C-agenda 24 maart 2025)

Planningsoverzicht commissie Leefomgeving
19 januari 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na laatste commissievergadering

	‘26								‘27			Behandeling
	19-01	16-02	16-03	18-05	15-06	21-09	26-10	30-11	18-01	15-02	GS	
Brief GS aan PS over Joint Letter of Intent (JLoI) als tussenstap naar de maatwerkafspraken met Tata Steel											Olthof	13-10-2025 C- naar B-verzoek PvdD, Volt en SP
Gezonde Leefomgeving												
Jaarrapportages luchtmeetnetten											Olthof	15-09-2025 voortgang (C-agenda) 13-10-2025 vaststelling (C-agenda) **19-01-2026 Voortgang vervolgacties voortkomend uit de Evaluatie provinciale luchtmeetnetten (C-agenda)**
Jaarverslag eNosenetwerk 2024											**Olthof**	**19-01-2026 C-agenda**
Toelichting JLOI											Olthof	13-10 voorafgaand aan cie.
Toelichting Wijmond rapport												**19-01-2026**
Gewasbeschermingsmiddelen											Olthof / Gielen/ Beemsterboer	**16-02-2026 Procesbrief (C-agenda)**
Beleidsvoorstel gezonde leefomgeving; beleidskader											Olthof	**16-02 (of 19-02)-2026 technische briefing** 16-03-2026 voordracht in cie., 30-03 in PS
Beleidsvoorstel gezonde leefomgeving: programma											Olthof	Q2 2026 B-agenda (vaststelling door GS)
Portefeuille Voorzieningen, Cultuur en Sport												
Beleidskader Nota Sportief Noord-Holland											Olthof	24-03-2025 B-agenda **16-02**-2026 in cie, **02-03**-2026 in PS

Planningsoverzicht commissie Leefomgeving
19 januari 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na laatste commissievergadering

	‘26								‘27			Behandeling
	19-01	16-02	16-03	18-05	15-06	21-09	26-10	30-11	18-01	15-02	GS	
Afdoeningsvoorstel motie 52-2025											Olthof	**16-02-2026 toelichting rapport Berenschot** **18-03-2026 B-agenda**
Afdoeningsvoorstel motie 53-2025 ‘Versterk cultureel verenigingsleven in cultuurbeleid’											Olthof	**18-03-2026** B-agenda
Voortgangsbericht Agenda Voorzieningen											**Olthof**	**18-05-2026 B-agenda stand van zaken over maatwerk in de regio en kennisontwikkeling**

Commissie Leefomgeving – 19 januari 2026 – Rondvraag Partij voor de Dieren

Bij agendapunt 10 h : Milieueffectrapportage Heracless- Groen Staal Tata Steel IJmuiden
Tussentijds toetsingsadvies Commissie mer

De Commissie mer adviseert de provincie over het door Tata Steel opgestelde milieueffectrapport (MER) dat de gevolgen beschrijft van het Heracless/groenstaalplan[1)]. De commissie trekt niet mis te verstane conclusies in haar tussentijdse advies. Kortgezegd: "Voor omwonenden moet het glashelder zijn of, en welke gezondheidswinst er is." En: "De Commissie vindt het voor de besluitvorming cruciaal dat alle gevolgen voor milieu en leefomgeving, inclusief de maatwerkafspraken, in beeld zijn." De commissie stelt het volgende:

- Er ontbreken op verschillende onderdelen belangrijke cijfers en verklaringen over de uitstoot naar lucht, water en bodem. De impact voor omwonenden en milieu zijn onvoldoende inzichtelijk.
- Tata moet duidelijker maken welke extra maatregelen mogelijk zijn om de leefomgeving te beschermen en waarom die nu niet voorzien zijn in het MER.
- De milieu- en omgevingseffecten van de voorgenomen maatwerkafspraken zijn nog niet beschreven in het MER, terwijl het cruciaal is om dit in beeld te hebben.

Daarnaast deelde afgelopen week Greenpeace een tabel met de commissieleden van Leefomgeving en de gedeputeerde[2)]. Daarin is te zien dat er soms grote verschillen zijn tussen emissiedoelstellingen in de JLoI, de werkelijke emissies in het eMJV en de advieswaarden van de Expertgroep Gezondheid IJmond.

Onze vier vragen aan de gedeputeerde:

1. In hoeverre zal het advies van de Commissie mer worden overgenomen door de omgevingsdienst en dus ook zo worden opgelegd aan Tata Steel?
2. Al vaker in de Staten is gevraagd om een 0-meting van de uitstoot van Tata Steel. Wat is de voortgang in het voornemen om dit te realiseren?
3. Vrijwel alle percentages qua reductiedoelen in de JLoI liggen ver beneden de adviespercentages van de Expertgroep Gezondheid IJmond, zo blijkt uit de tabel van Greenpeace. Wat gaat de gedeputeerde doen met deze kennis?
4. Wil de gedeputeerde zich er bij het Rijk sterk voor maken dat
   a. de officiële emissiemetingen van onze eigen omgevingsdienst leidend zijn, ook bij het vaststellen van reductiedoelen in de beoogde maatwerkafspraken?
   b. de door de Expertgroep Gezondheid IJmond voorgestelde reductiedoelen voor Tata Steel leidend zijn?
   c. dat het in kaart brengen – in het MER - van de effecten van de voorgenomen maatwerkafspraken een voorwaarde is voor die maatwerkafspraken, wat de provincie betreft?

Bronnen:

1) Heracless – Groen Staal Tata Steel IJmuiden - Commissie mer
2)

Reductiedoelen voor schadelijke stoffen in de Joint Letter of Intent (JLoI) met Tata Steel Nederland, vergeleken met de gerapporteerde emissies in de milieujaarverslagen van Tata Steel over 2024 en 2022 (zowel naar lucht als naar water) en de advieswaarden van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Alleen bij Mangaan en Vanadium voldoet de JLoI aan de advieswaarden.

	Joint Letter of Intent (JLoI) (kg/jaar)			Milieujaarverslagen (MJV) Tata Steel (kg/jaar)				Advies Expertgroep Gezondheid IJmond	
Stof	post transition	'current situation'	reductie	2024	reductie JLoI tov MJV 2024	2022	reductie JLoI tov MJV 2022	reductie tov MJV 2022	jaarvracht (kg/jaar)
NOx	4.000	7.200	44%	5.062	21%	4.963	19%	50 - 60%	2233,4
SO2	2.520	4.000	37%	2.943	14%	2.995	16%	-	-
Fijnstof (PM10)	467.000	753.000	38%	416.606	-12%	487.973	4%	60%	195.189
Fijnstof (PM2.5)	305.000	466.000	35%	171.709	-78%	249.323	-22%	70%	74.797
Benzo-a-pyreen	14	33	58%	23,9	41%	33,0	58%	90%	3,3
Beryllium	55	67	18%	143	62%	52,0	-6%	-	-
Kwik	33	67	51%	30,5	-8%	60,3	45%	50%	28,8
Lood	450	1.400	68%	1.245,6	64%	748,7	40%	50%	374,4
Dioxines	0,80	0,30	-167%	0,3	-208%	0,2	-371%	60%	0,07
Benzeen	6.100	8.900	31%	28.170	78%	8.128,4	25%	90%	812,8
Chroom	229	329	30%	860,6	73%	319,6	28%	60%	127,8
Mangaan	800	1.800	56%	2.397,7	67%	1.696,6	53%	50%	848,3
Vanadium	57	119	52%	146,4	61%	120,7	53%	50%	60,4
Chroom-6	4,4	4,4	0%	1,8	-144%	4,0	-10%	100%	0,0
Nikkel	256	444	42%	1.235,9	79%	327,5	22%	50%	163,8
Arseen	45	69	35%	93,6	52%	47,7	6%	50%	23,9
Cadmium	31	31	0%	82,0	62%	23,0	-35%	50%	11,5

Agenderingsverzoek C- naar B agenda

Verplaatsen van ingekomen stuk ter kennisname (C-agenda) naar de bespreekagenda (B-agenda) van de vergadering van de Statencommissie. Het verzoek wordt ingediend bij de commissieadviseur.

Naam fractie/ indiener: D66 / Emre Kanik

Naam commissie en datum: Commissie Leefomgeving 19 januari 2026

- *Verzoekt de brief op de C-agenda onder nr. 11.g*

van: 19 januari 2026

onderwerp: Definitief regioadvies pVAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

ter bespreking te verplaatsen naar de B-agenda[1]

Aanleiding

De gang van zaken op bestuurlijk niveau rondom het tot stand komen van het Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland-Noord heeft bij onze fractie voor enige verbazing gezorgd. Wij zijn van mening dat de procedure uiterst knullig is verlopen. Na het bespreken van het conceptadvies in de commissie kwam Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier met het bericht dat ze niet kunnen instemmen met het advies omdat een aantal voorkeurslocaties voor hoogspanningstations zich bevinden in de Wieringermeerpolder. De commissie heeft dit niet kunnen meenemen bij het bespreken van het conceptadvies en dat betreuren wij. Ook is gemeente Hollands Kroon verrast dat in het regioadvies nu ook het groene tracé staat opgenomen en zijn er diverse gemeente die niet achter delen van de inhoud van het regioadvies staan. Er ligt nu absoluut geen breed gedragen advies en dat maakt onze positie richting het Rijk zwak. Wij hebben eerder aangegeven dat wij een breed gedragen advies wel belangrijk vinden en betreuren dat de gedeputeerde daar niet in is geslaagd. Het lijkt erop dat er op bestuurlijk niveau de coördinerende rol niet goed is opgepakt.

Het behandeldoel

De fractie van D66 heeft de volgende vragen aan de commissie:

- Wat vindt de commissie van het proces hoe dit advies tot stand is gekomen?

- Staat de commissie nog achter de inhoud van het advies dat Gedeputeerde Staten naar de minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) heeft gestuurd?

De volgende vragen zijn voor de gedeputeerde:

- Na het bespreken van het conceptadvies in de commissie kwam Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier met het bericht dat ze niet kunnen instemmen met het advies omdat een aantal voorkeurslocaties voor hoogspanningstations zich bevinden in de

[1] Een verzoek tot het verplaatsen van een ingekomen stuk van de C- naar de B-agenda kan zodra deze op de Lijst ingekomen stukken staat.

Wieringermeerpolder. Was de gedeputeerde wel op de hoogte tijdens de bespreking dat dit advies eraan zat te komen? En zo ja waarom heeft de gedeputeerde daar de commissie niet over geïnformeerd?

- Waarom is de gedeputeerde nog steeds van mening dat de Wieringermeerpolder de beste keuze is terwijl er een negatief advies van het waterschap ligt en in het coalitieakkoord staat dat er samen met waterschappen wordt gewerkt aan veiligheid?

- In het artikel 'Verrast door plannen voor hoogspanningstracé: provincie presenteert alternatief traject langs Niedorp en 't Veld' in het Noord Hollands Dagblad van 16 december 2025 j.l. staat dat gemeente Hollands Kroon verrast was dat het groene tracé als extra alternatief is opgenomen. Hoe ging het proces richting gemeenten nadat de commissie Leefomgeving aan de gedeputeerde heeft gevraagd ook dit alternatief in het advies op te nemen? Waarom kunnen gemeenten verrast zijn over dit advies volgens de gedeputeerde?

- Er ligt nu absoluut geen breed gedragen advies en dat maakt onze positie richting het Rijk zwak. Wij hebben eerder aangegeven dat wij een breed gedragen advies wel belangrijk vinden en betreuren dat de gedeputeerde daar niet in is geslaagd. Het lijkt erop dat er op bestuurlijk niveau de coördinerende rol niet goed is opgepakt. Hoe gaat de gedeputeerde ervoor zorgen dat die rol in het vervolgproces wel goed wordt opgepakt?

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.M. Ram
BEL/RSO

Telefoonnummer +31235145333
miriam.ram@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 DEC. 2025

Kenmerk
2443680 / 2463073

Uw kenmerk

Betreft: Regioadvies pVAWOZ en 380kV NNHN

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Definitief Regioadvies programma VAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.

Inleiding

In het Klimaatakkoord van Parijs en de nationale Klimaatwet is afgesproken dat de CO_2-uitstoot omlaag moet. Hiervoor moet het gebruik van fossiele brandstoffen worden afgebouwd. Een van de manieren om dit te doen is om vaker elektriciteit in te zetten als energiebron. De verwachting is dan ook dat de vraag naar elektriciteit sterk gaat toenemen. Deze extra elektriciteit moet worden opgewekt en getransporteerd. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) werkt in Noord-Holland daarom aan het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) en het project 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (380kV NHNN). Beide trajecten hangen met elkaar samen, vragen om ruimte en hebben invloed op de leefomgeving.

De minister van KGG heeft de decentrale overheden - provincie, gemeenten en waterschappen - gevraagd om een gezamenlijk en samenhangend regioadvies uit te brengen. Dit regioadvies wordt meegenomen in de besluitvorming. Er is geen garantie dat het ministerie het advies overneemt. De uitvraag van KGG om een regioadvies op te stellen is als bijlage toegevoegd aan het regioadvies.

Eerder dit jaar bent u via een brief geïnformeerd over het regioadvies (kenmerk 2371634/2371637). Tijdens het BOT-overleg op 26 mei jl. heeft gedeputeerde Kocken met u gesproken over de te maken keuzes. Tijdens de vergadering van de commissie Leefomgeving op 24 november jl. is het concept-regioadvies besproken. Ook is het stuk in dezelfde periode in verscheidene (regio)raadsvergaderingen geagendeerd en besproken.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Grote impact

Het was geen makkelijke opdracht om tot een gezamenlijk gedragen keuze te komen. Alle zoekgebieden, tracés en corridors hebben grote impact op onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving. Er is geen logische of makkelijke oplossing. Elke keuze heeft (grote) negatieve consequenties.

Dit leidt er dan ook toe dat het regioadvies niet unaniem is. Een aantal partijen kan specifieke keuzes in het regioadvies niet ondersteunen. Waar mogelijk is dit aangegeven in het advies en zijn de zorgen van deze partijen opgenomen. Daarnaast kunnen de keuzes alleen op draagvlak rekenen onder (strenge) voorwaarden zoals compenserende maatregelen.

Aanscherpingen t.o.v. concept-regioadvies

In het bijgevoegde definitieve regioadvies is de reactie vanuit gemeentes op het concept-regioadvies daar waar mogelijk, verwerkt. Met name op het gebied van voorwaarden en compenserende maatregelen is het stuk aangescherpt. Ook zijn de punten die overeengekomen zijn tijdens de commissie Leefomgeving van 24 november jl. hierin verwerkt. De belangrijkste aanscherpingen zijn:

- Toevoeging van het groene tracé als alternatief voor groen via P15;
- Aanscherping van de voorwaarde over ondergronds brengen van bestaande 150kV. En blijven onderzoeken van de mogelijkheden om 380kV ondergronds te brengen;
- Toevoeging van een overkoepelend advies over zorgvuldige en transparante communicatie (inclusief participatie) bij het vervolgproces.

Uiterlijk 19 december sturen Gedeputeerde Staten, mede namens de regio, het Regioadvies naar de minister van KGG, met afschrift aan de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO).

Tot slot

Naar verwachting neemt de Minister van KGG, in overeenstemming met de Minister van VRO, in het tweede kwartaal van 2026 de ontwerp-voorkeursbeslissing voor het project 380kV NNHN. De ministerraad besluit naar verwachting in diezelfde periode over het ontwerp-programma VAWOZ. In de periode tussen versturen van het regioadvies aan de minister en het opstellen van de concept-besluiten zullen GS proberen om de voorkeuren, bedenkingen en voorwaarden uit het regioadvies zo veel mogelijk overgenomen te krijgen.

Nadat KGG de ontwerp-voorkeursbeslissing van het project en het ontwerp-programma heeft gepubliceerd, is er gelegenheid om een zienswijze in te dienen op deze besluiten. Indien hier aanleiding toe is, maken we hier gebruik van.

We houden u op de hoogte van relevante stappen in de vervolgprocedures.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Regioadvies pVAWOZ & 380kV NNHN

Begeleidende brief aan Minister

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De Minister van Klimaat en Groene Groei
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.M. Ram
BEL/RSO

Telefoonnummer +31235145333
miriam.ram@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 DEC. 2025

Kenmerk
2443680 / 2463074

Uw kenmerk
KGG / 97684530

Betreft: Regioadvies programma VAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Excellentie,

In uw brief van 28 maart 2025 heeft u aan de betrokken overheden gevraagd om gezamenlijk een samenhangend regioadvies op te stellen over het Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee 2031-2040 (programma VAWOZ) en het project 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (380kV-NNHN).

In de bijlage bij deze brief treft u het gezamenlijke Regioadvies. Wij hebben met de betrokken gemeentes en waterschappen intensief samengewerkt om te komen tot een zo gedragen mogelijk regioadvies. De betrokken overheden zijn zich ervan bewust dat deze projecten noodzakelijk zijn voor de verduurzaming van Noord-Holland en de rest van Nederland. Tot een gezamenlijk gedragen advies komen is geen gemakkelijke opgave gebleken. Alle door u onderzochte zoekgebieden, tracés en corridors hebben grote impact op onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving. Er is geen logische of makkelijke oplossing. Elke keuze heeft (grote) negatieve consequenties.

Dit leidt er dan ook toe dat het regioadvies niet unaniem is. Een aantal partijen kan specifieke keuzes in het regioadvies niet ondersteunen. Waar mogelijk is dit aangegeven in het advies en zijn de zorgen van deze partijen opgenomen. Daarnaast kunnen de keuzes alleen op draagvlak rekenen onder (strenge) voorwaarden zoals compenserende maatregelen. Deze zijn in het stuk benoemd en vormen een integraal onderdeel van ons advies.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De volgende partijen stemmen in met / onderschrijven dit regioadvies. Deze partijen gaan ervanuit dat dit advies zwaarwegend wordt meegenomen in uw besluiten:

Provincie Noord-Holland, Gemeente Amsterdam, Wethouder D. Dijkshoorn namens Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Haarlemmermeer, Gemeente Landsmeer, Gemeente Oostzaan, Gemeente Wormerland, Gemeente Purmerend, Gemeente Velsen, Gemeente Waterland, Hoogheemraadschap van Rijnland.

Met uitzondering van het alternatieve tracé "Groen via Rood": Gemeente Hoorn, Gemeente Koggenland (met addendum*), Gemeente Medemblik, Gemeente Opmeer, Gemeente Stede Broec, Gemeente Enkhuizen, Gemeente Drechterland.

Afgezien van de alinea onder het kopje "Groene variant als alternatief naast Groen via P15" op pagina 33: Gemeente Den Helder, Gemeente Hollands Kroon, Gemeente Schagen. Gemeente Texel.

*Met addendum Regio Alkmaar**: Gemeente Bergen, Gemeente Uitgeest, Gemeente Castricum, Gemeente Heiloo, Gemeente Dijk en Waard.

De volgende partijen stemmen **niet** in met het regioadvies. Deze partijen zullen u mogelijk per brief nader informeren of adviseren:

Gemeente Alkmaar*, Gemeente Beverwijk, Gemeente Heemskerk, Gemeente Zaanstad, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Tot slot

We gaan ervan uit dat u ook in de volgende fase met ons, TenneT en andere relevante departementen en partijen intensief blijft samenwerken. Zo willen we tot concrete afspraken komen over de compenserende maatregelen, investeringen, ontwerpende onderzoeken en de nadere uitwerking richting projectbesluit en projectprocedures.

---

* Deze partijen zullen hun addendum separaat naar u toesturen.

Namens alle betrokken overheden:

Gemeente Alkmaar, Gemeente Amsterdam, Gemeente Bergen, Gemeente Beverwijk, Gemeente Castricum, Gemeente Den Helder, Gemeente Dijk en Waard, Gemeente Drechterland, Wethouder D. Dijkshoorn namens Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Enkhuizen, Gemeente Haarlemmermeer, Gemeente Heemskerk, Gemeente Heiloo, Gemeente Hollands Kroon, Gemeente Hoorn, Gemeente Koggenland, Gemeente Landsmeer, Gemeente Medemblik, Gemeente Oostzaan, Gemeente Opmeer, Gemeente Purmerend, Gemeente Schagen, Gemeente Stede Broec, Gemeente Texel, Gemeente Uitgeest, Gemeente Velsen, Gemeente Waterland, Gemeente Wormerland, Gemeente Zaanstad, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Rijnland, Provincie Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Regioadvies pVAWOZ en 380kV NNHN

Kopie aan: Minister van VRO

Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland-Noord

3-12-2025

Versie definitief

Opgesteld door provincie Noord-Holland in samenwerking met
alle betrokken gemeentes en waterschappen

Inhoudsopgave

Aanleiding, context & regioadvies 3
Ruimte bieden aan het toekomstige energiesysteem 3
Opgaves in samenhang 3
Het regioadvies 4
Proces 7
Algemene uitgangspunten 9
Advies op hoofdlijnen 12
Toelichting 15
Overkoepelend advies 15
Advies per onderwerp 18
1. Aanlanden van waterstof 18
2. Aanlanden van elektriciteit 18
3. Locatie 380/150 kV station NNHN-Noord en aanlanding 2GW 21
4. Hoogspanningscorridor 27
5. 380 kV station NNHN-Zuid - zonder aanlanding 36
6. Aanlandtracés en locatie converters A9 Zuid 41
7. Grootschalige Elektrolyse 44
8. Doorkijk langere termijn 45
Overige aandachtspunten 46
Bijlages 47

Aanleiding, context & regioadvies

Ruimte bieden aan het toekomstige energiesysteem

We hebben als land en als provincie de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn en minder afhankelijk te worden van het buitenland voor onze energievoorziening. We maken de omslag naar een duurzaam en meer zelfvoorzienend energiesysteem met andere energiebronnen, nieuwe energiedragers en diverse vormen van opslag en transport.

Door elektrificatie van vervoer, verwarming en industrie zal de elektriciteitsvraag fors stijgen. En met de stijging van de elektriciteitsvraag, is er ook meer transportcapaciteit nodig op het hoogspanningsnet. Dit betekent dat er een nieuwe 380 kV-verbinding moet komen om het Noord-Hollandse elektriciteitsnetwerk klaar te maken voor de toekomst. Zolang deze verbinding er niet is, kan er geen enkel bedrijf of instelling in Noord-Holland Noord (het gebied boven het Noordzeekanaal) een grotere of nieuwe aansluiting voor de levering of afname van elektriciteit krijgen[1]. Door de uitbreiding van het 380kV net worden de bestaande en toekomstige knelpunten op 150 kV-niveau in het gebied boven het Noordzeekanaal opgelost. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) werkt samen met TenneT aan de ruimtelijke procedure voor deze nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de MRA en de Kop van Noord-Holland met bijbehorende hoogspanningsstations: het project 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (380 kV NNHN). Dit project is van een zeer grote omvang en schaal met grote en langdurige impact op de leefomgeving van onze inwoners. TenneT noemt het op hun website de aanleg van een 'nieuwe stroomsnelweg met extra op- en afritten'.

Daarnaast zijn er grote hoeveelheden hernieuwbare energie nodig om aan de energievraag te voldoen. Het gaat om onder andere duurzaam opgewekte elektriciteit en groene waterstof. Met name de ontwikkeling van grootschalige windenergie op zee zal hierin voorzien[2]. Deze elektriciteit wordt dan via (ondergrondse) kabels naar het land gebracht en daar aangesloten op het hoogspanningsnetwerk. Daarnaast wordt op zee geproduceerde waterstof aan land gebracht naar het Waterstofnetwerk Nederland. Binnen het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) onderzoekt het ministerie van KGG hoe en waar langs de Nederlandse kust de windenergie van de Noordzee het beste aan land kan worden gebracht. In Noord-Holland worden locaties in en rond het Noordzeekanaalgebied en in de Kop van Noord-Holland (Kop van NH) onderzocht. Binnen het pVAWOZ worden onder andere de zoeklocaties voor de nieuw hoogspanningsstations uit het project 380kV NNHN onderzocht op de mogelijkheden voor aanlanding van elektriciteit.

Het realiseren van deze nieuwe energiehoofdstructuur is voor alle overheden van belang. Het is noodzakelijk om onze inwoners en bedrijven ook in de toekomst van stroom te blijven voorzien. Daarnaast is het een belangrijk randvoorwaarde voor de verduurzaming van onze woningen, mobiliteit, economie en industrie en voor het realiseren van onze ambities voor een circulaire economie en een gezondere leefomgeving.

Opgaves in samenhang

De opgave om ruimte te bieden aan het toekomstige energiesysteem vraagt om belangrijke en lastige keuzes, want de ruimte in onze provincie is beperkt. Naast een duurzaam energiesysteem willen we ook een gezondere leefomgeving, voldoende woningen, ruimte voor werkgelegenheid,

---

[1] Zie capaciteitskaart Liander: https://www.liander.nl/grootzakelijk/capaciteit-op-het-net/capaciteit-per-regio/onze-capaciteitskaarten

[2] De ambitie van het Rijk hierop is recent omlaag bijgesteld, zie kamerbrief: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/07/16/kamerbrief-het-windenergie-infrastructuurplan-noordzee

onze kwetsbare natuur beschermen en landschappelijke en erfgoedwaarden beschermen. Er zijn grenzen aan wat er ruimtelijk binnen de provincie ingepast kan worden. Uit het provinciale Ruimtelijk Voorstel blijkt dat we minimaal 27% ruimte tekort hebben[3]. Met name in het zuidelijke deel van onze provincie is de druk op de ruimte groot. Dit betekent dat we zorgvuldig en in samenhang keuzes moeten maken over waar we aan welke ontwikkelingen ruimte geven en onder welke voorwaarden we dat doen.

De provincie Noord-Holland werkt op dit moment aan het vernieuwen van haar Omgevingsvisie[4]. Ook werken provincie, HHNK en gemeentes in de regio's Alkmaar, West-Friesland en de Kop van Noord-Holland samen aan een gezamenlijk Ontwikkelperspectief voor Noord-Holland Noord. In de MRA hebben Rijk en regio gezamenlijk een verstedelijkingsconcept[5] opgesteld en het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied[6]. De keuze voor aanlanding van wind op zee, in combinatie met de nieuwe 380 kV-verbinding naar de Kop van NH zien we nadrukkelijk in deze brede ruimtelijke context. Het zijn ruimtelijk structurerende keuzes die invloed hebben op de toekomstige ontwikkelmogelijkheden: we leggen niet alleen het energiesysteem van de toekomst aan, maar geven hiermee ook sturing aan toekomstige energetische en ruimtelijk-economische ontwikkelingen. Tegelijkertijd zien we dat het ministerie van KGG hier een andere weg kiest: een deel van de onderzochte zoeklocaties gaat in tegen (recent) gemaakte keuzes en bestuurlijke afspraken met het Rijk in o.a. de NOVEX NZKG.

Het regioadvies

In 2026 besluit de ministerraad over het vaststellen van het programmadocument van VAWOZ. Ook neemt de Minister van KGG in overeenstemming met de Minister van VRO dan een besluit over het project 380 kV NNHN. Het ministerie van KGG heeft in maart 2025 de decentrale overheden - provincie, gemeenten en waterschappen - gevraagd om een gezamenlijk en samenhangend regioadvies op te stellen over het pVAWOZ en het project 380 kV NNHN. KGG vraagt ons onze voorkeur uit te spreken voor de onderzochte zoekgebieden en routes en dit te verwoorden in een Regioadvies. We worden gevraagd antwoord te geven op 16 vragen en de voorkeuren te onderbouwen met informatie uit de plan-MER en IEA en toe te lichten door de belangen en belangenafweging van de medeoverheden uiteen te zetten (zie bijlage 1 voor de uitvraag van KGG). In dit advies geven we een integraal en gezamenlijk antwoord op deze vragen.

De minister neemt - als bevoegd gezag - het advies mee in haar besluitvorming. Daarmee wil niet gezegd worden dat het advies integraal wordt opgevolgd. Als regio vragen wij de minister om het advies zeer serieus te nemen en zwaar te laten wegen in de besluitvorming. Naast het zoveel als mogelijk gedeelde standpunt van provincie, gemeenten en waterschappen geeft dit regioadvies de gedeelde visie van de overheden weer op compenserende maatregelen en randvoorwaarden. Deze zijn integraal onderdeel van het advies. Dat betekent dus dat wij alleen achter de benoemde keuzes staan wanneer ook invulling aan de voorwaarden wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. Een zorgvuldige afweging aan de voorkant, met draagvlak vanuit de regio, zal helpen om aan de achterkant met minder vertraging door te kunnen pakken.

Geen unaniem advies

Tot een gezamenlijk gedragen advies komen is geen gemakkelijke opgave gebleken. Alle door u onderzochte zoekgebieden, tracés en corridors hebben grote impact op onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving. Er is geen logische of makkelijke oplossing. Elke keuze heeft (grote)

---

[3] https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Ruimtelijk%20Voorstel%20digitale%20versie%2030%2009%202024.pdf
[4] Omgevingsvisie
[5] NOVEX MRA (Verstedelijkingsstrategie) - metropoolregioamsterdam
[6] Nieuwe koers voor Noordzeekanaalgebied door Rijk, regio en partners | Noordzeekanaalgebied

negatieve consequenties. Dit leidt er dan ook toe dat dit regioadvies niet unaniem is. Een aantal partijen kan specifieke keuzes in het regioadvies niet ondersteunen. Waar mogelijk is dit aangegeven in het advies en zijn de zorgen van deze partijen opgenomen.

Ruimtevragers

Project 380 kV NNHN

- 380/150 kV station in de Kop van NH - ca 24 ha. Dit station moet via een ondergrondse 150 kV verbinding aansluiten op het bestaande station Middenmeer150 (op Agriport A7).
- 380 kV station dichtbij de bestaande 380 kV-verbinding die loopt tussen Beverwijk en Diemen - ca 17 ha;
- Bovengrondse 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen deze twee stations. Een dubbele mastenrij is nodig indien gekozen wordt voor meer dan één elektrische aanlanding in de Kop.

Programma VAWOZ voor Noord-Holland

- 1-2 aanlandingen van op zee geproduceerde waterstof
- 2-5 elektrische aanlandingen, met per aanlanding;
    - een converterstation van ca 5,5 ha
    - een ondergronds tracé van zee naar de converter
    - een ondergronds tracé van de converter naar een hoogspanningsstation
- Daarnaast wordt de mogelijkheid van een elektrolyser onderzocht.

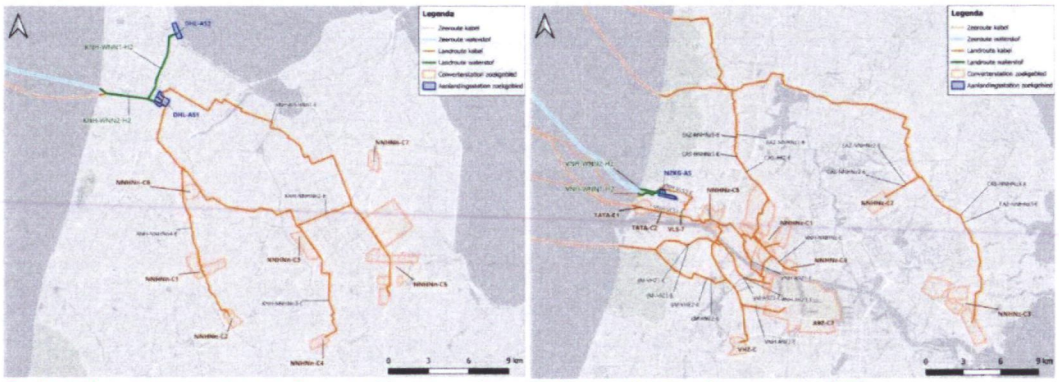

Onderzochte ondergrondse tracés en zoeklocaties converters in Noord-Holland binnen pVAWOZ.

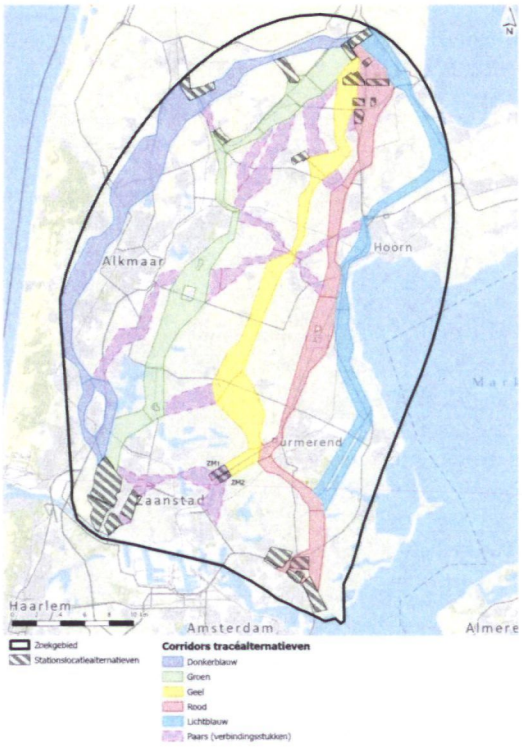

Onderzochte corridors en zoeklocaties binnen 380kV NNHN voor een bovengrondse hoogspanningsverbinding en twee nieuwe hoogspanningsstations. (Uit: Notitie Reikwijdte en Detailniveau)

Proces

Een vrijwel onmogelijke vraag in een te kort tijdsbestek met onvolledige informatie

De belangen van de verschillende overheden zijn deels tegenstrijdig, met name als het gaat om locatie- en corridorkeuzes. Dat maakt de vraag om tot een gezamenlijk regioadvies te komen complex en zet de onderlinge verhoudingen op scherp. Daarnaast is het tijdsbestek om tot dit advies te komen uitermate kort. De (onvolledige) resultaten van de onderzoeken (IEA/planMER) zijn pas in juli/augustus 2025 gedeeld en uiterlijk 19 december 2025 dient een gezamenlijk onderschreven regioadvies bij het Rijk te worden ingediend. Dit heeft het proces om tot een gezamenlijk advies te komen behoorlijk onder druk gezet.

Op dit moment (december 2025) is nog niet alle informatie als basis voor dit regioadvies en waar ook de minister zijn/haar besluit op moet baseren, beschikbaar. Cruciale onderzoeksresultaten ontbreken om tot een volledige afweging te komen. Er loopt nog een landelijk Heritage Impact Assessment (HIA) waarin voor alle TenneT-projecten de effecten op UNESCO-werelderfgoed worden verkend. Onderdeel hiervan zijn de mogelijke mitigerende maatregelen en de technische haalbaarheid van deze maatregelen. Het gaat dan o.a. om het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-tracés door UNESCO-werelderfgoed ter compensatie of de mogelijkheden van het ondergronds brengen van de 380 kV-verbinding wanneer dit als de enige mitigerende maatregel wordt gezien. Daarnaast vindt er nog een modelstudie plaats op 'draadslachtoffers' om de analyse uit de planMER te valideren en waar nodig aan te vullen. Tevens is er nog geen inzicht gegeven door TenneT wat de mogelijkheden en effecten zijn van het ondergronds brengen van een bestaande 150 kV-verbinding en gedeeltelijk ondergronds brengen van 380kV NNHN onder andere ter hoogte van UNESCO-werelderfgoed.

Andere informatie die op dit moment (d.d. 03-12-2025) nog ontbreekt en effect kan hebben op de te maken afweging:

- Locatiekeuze van het nieuwe hoogspanningsstation A9 Zuid is nog onduidelijk;
- De aanvullende aanlandtracés van Egmond/Castricum naar Vijfhuizen (en evt. A9 Zuid);

In deze context van onzekerheden en het ontbreken van essentiële onderzoeken wordt de regio nu gevraagd een advies te geven. Diverse partijen ervaren hierdoor een belemmering om tot verdere advisering en onderbouwde besluitvorming over het regioadvies te komen. Het voorliggende advies is opgesteld op basis van de op dit moment beschikbare kennis en inzichten. Mocht nieuwe informatie leiden tot significante andere inzichten over bijvoorbeeld de onderzochte corridors, tracés of zoekgebieden dan willen we hierover opnieuw met de minister en met elkaar in gesprek.

Ook willen wij - in ieder geval na het afgeven van het regioadvies, maar voor het nemen van de Voorkeursbeslissing en het vaststellen van het concept-programma VAWOZ - met de minister in gesprek om invulling aan de voorwaarden te geven en deze vast te leggen in bestuurlijke afspraken.

Wijze van totstandkoming van het regioadvies

In overleg met de betrokken overheden is afgesproken dat de provincie Noord-Holland het proces van de totstandkoming van het regioadvies coördineert en optreedt als penvoerder. Er heeft in 2024 en 2025 een zorgvuldig proces van afstemming met betrokken gemeenten en waterschappen plaatsgevonden.

In november 2024 zijn we gestart met het voeren van het gesprek met alle betrokken partijen over de samenhang tussen beide trajecten en de keuzes, de kansen, dilemma's en pijnpunten. Door al vroegtijdig met elkaar in gesprek te gaan op basis van de op dat moment beschikbare kennis, hebben alle partijen een goed beeld gekregen van elkaars standpunten, voorwaarden en ideeën. Overheden hebben in deze periode principes voor afweging opgesteld, samenhangende varianten vergeleken en eerste richtingen besproken. Dit leverde een eerste gezamenlijke denkrichting op over het pVAWOZ. Voor 380kV NNHN leidde het tot eensgezindheid over een tweetal minst onwenselijke varianten. 'Minst onwenselijk', want alle mogelijke combinaties van stationslocaties en corridors hebben grote impact op de leefomgeving.

In juni/juli 2025 zijn de (concept) onderzoeksresultaten van het pVAWOZ en de 380kV NNHN gedeeld met de medeoverheden. Dit is de informatie waar het regioadvies zich voor een groot deel op baseert. Aan de hand van de onderzoeksresultaten uit de planMER en IEA zijn de door de overheden verkende richtingen en varianten verder aangescherpt/afgevallen tot het voorliggende regioadvies. Veel partijen hebben meermaals aangegeven dat de tijd tussen het beschikbaar komen van de resultaten en het uitbrengen van het advies te kort is om alle informatie te analyseren, te bespreken met de colleges en de raden om advies te vragen.

Het concept van dit advies is in het najaar van 2025 besproken in de Provinciale Statencommissie, in de Gemeenteraden van diverse gemeenten en in het Algemeen Bestuur van de waterschappen. Dit heeft geleidt tot enkele aanscherpingen in het advies.

Algemene uitgangspunten

Om tot een gezamenlijk en zo veel mogelijk gedragen regioadvies te komen hebben provincie, gemeentes en waterschappen de volgende uitgangspunten opgesteld. De uitgangspunten geven weer wat de regio belangrijk vindt en vormen de basis voor ons advies aan de minister.

Vraag en aanbod bij elkaar en in balans: elektrisch aanlanden daar waar de vraag wordt verwacht én aansluitend op de verwachte vraag
Door vraag en aanbod van energie te bundelen worden bestaande en nieuwe energie-infrastructuur efficiënt benut en kunnen netuitbreidingen worden voorkomen.[7] We zetten daarom in op elektrische aanlandingen daar waar de (toekomstige) vraag zich concentreert en in balans is met de verwachte toekomstige vraag. Zo worden grote overschotten van elektriciteit in Noord-Holland beperkt. Het voorkomt dat elektriciteit moet worden doorgevoerd naar het achterland met nog meer netuitbreidingen tot gevolg. De ruimte in Noord-Holland is te schaars om meer aan te landen dan er jaarlijks aan vraag is en er over het huidige netwerk getransporteerd kan worden naar het achterland.

Rekening houden met onze inwoners: de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
We vinden het belangrijk dat zo min mogelijk inwoners directe hinder ondervinden van de aanleg en het gebruik van de nieuwe energie-infrastructuur. Van belang is vooral voldoende afstand van gevoelige bestemmingen (zoals woningen) tot hoogspanningslijnen en -stations vanwege geluidshinder en het elektromagnetische veld. In de planMER zijn de milieugezondheidsrisico's in beeld gebracht. Dit gaat veelal over de directe (gezondheids)effecten van de aanleg en het gebruik van de nieuwe infrastructuur. Wat minder goed in beeld wordt gebracht in de onderzoeken van de planMER en IEA zijn de meer indirecte en cumulatieve effecten op de leefkwaliteit. In delen van Noord-Holland, met name het gebied rondom het Noordzeekanaal, staat de leefbaarheid al zwaar onder druk. De opgave in dit gebied is om de leefbaarheid te vergroten. Juist omdat het gebied rond het NZKG al sterk onder druk staat vinden we het belangrijk om lusten en lasten waar mogelijk te spreiden over de provincie.

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden
In de Omgevingswet is omgevingskwaliteit expliciet opgenomen als doelstelling. De plannen die nu worden opgesteld dienen rekening te houden met het verleden (zoals erfgoedwaarden), het heden (huidige ruimtegebruik, landschappelijke karakteristieken) en mogelijke toekomstscenario's (voor energie, klimaat, verstedelijking). Door efficiënt om te gaan met onder- en bovengrondse ruimte en rekening te houden met aanwezige én toekomstige landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden kan de negatieve impact van de nieuwe energie-infrastructuur voor onze inwoners en landschappen zo beperkt mogelijk blijven. De volgende punten dragen ons inziens bij aan het vergroten van de omgevingskwaliteit:

- Bundeling van nieuwe hoogspanningsinfrastructuur met bestaande energie-infrastructuur of snelweg. Dit voorkomt nieuwe landschappelijke doorsnijdingen en beperkt de effecten op natuur, gezondheid en landschap.[8]
- Bundeling van (ondergrondse) VAWOZ-kabels met reeds bestaande ondergrondse kabels- en leidingentracés van Gasunie/TenneT en/of parallel aan (regionale) weginfrastructuur.

[7] Dit sluit aan bij de leidende principes uit de Noord-Hollandse Energievisie.

[8] Bij de ontwikkeling van de tracé alternatieven door E-merge is een van de ontwerpuitgangspunten geweest dat aansluiting wordt gezocht bij bestaande structuurlijnen, zoals wegen, kanalen, mastopstellingen en dergelijke, in het landschap.

- Vanuit het perspectief van omgevingskwaliteit is het gewenst om zo min mogelijk knikken in het tracé aan te brengen en te streven naar lange, rechte tracéstukken. Dit vergroot de landschappelijke leesbaarheid en beperkt de visuele impact van de nieuwe infrastructuur.
- Nieuwe hoogspanningsstations passen het beste op of direct aansluitend bij bedrijventerreinen. In deze gebieden is de schaal van een groot station vergelijkbaar met die van de omgeving. Ook is daar vaak de energievraag geclusterd. Wanneer hier geen mogelijkheden zijn, dan heeft het de voorkeur om te kijken naar de samenhang en combinatiemogelijkheden met andere gebiedsopgaven.[9]
- Converters hebben een hoogte van 25 meter en hebben geluidsruimte nodig. Daarom worden ze bij voorkeur daar gerealiseerd waar het past bij het industriële karakter van de plek: binnen de contouren van bestaande bedrijven/industrieterreinen. Als dit niet mogelijk blijkt maar aanlanding wel gewenst, wordt aansluiting gezocht bij bestaande industrieterreinen en/of bedrijfsbebouwing van vergelijkbare hoogte. Converters midden in het open landschap zijn een no go.
- Zo min mogelijk aantasting van de kernkwaliteiten van UNESCO-werelderfgoed. Het gaat hier om twee werelderfgoederen die mogelijk aangetast worden: de Hollandse Waterlinies en Droogmakerij de Beemster.
- Zo min mogelijk aantasting van landschappelijke karakteristieken in het algemeen en de kernkwaliteiten van het Beschermd Landschap[10] in het bijzonder. In de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie[11] van de provincie Noord-Holland zijn bestaande landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden in beeld gebracht. Dit is de basis voor het Noord-Hollandse landschapsbeleid, en staat wat ons betreft centraal bij de verdere uitwerking van de plannen om de kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie te behouden en versterken.

Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
Elektriciteitsstations en converters behoren tot de vitale en kwetsbare functies; functies die bij uitval tot maatschappelijke ontwrichting en grote schade kunnen leiden en waarbij slachtoffers niet zijn uitgesloten. Bij extreme omstandigheden moeten ze zoveel mogelijk blijven functioneren om inwoners en bedrijven van stroom te voorzien. Het is daarom noodzakelijk om bij de locatiekeuze en het ontwerp van een nieuw station rekening te houden met toekomstige risico's door klimaatverandering: hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen. Deze risico's verschillen per gebied. Dit betekent dat sommige gebieden meer geschikt zijn dan andere voor het huisvesten van dit type functies.[12] Keuzes leiden zo min mogelijk tot grotere schaderisico's, lock-ins of veel grotere investeringen in het bodem- en watersysteem. Daarmee voorkomen we dat keuzes leiden tot onwenselijk / niet toekomstbestendig landgebruik of tot afwenteling in tijd of plaats.

Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
Onze minimale inzet bij het ontwikkelen van nieuwe energie-infrastructuur is het behoud van de aanwezige habitat voor flora en fauna. Dit betekent dat er geen afname van soorten, leefgebieden en waardevolle natuur is en dat compensatie plaatsvindt in de directe omgeving. De Wet Natuurbescherming[13], onderdeel van de Omgevingswet, is het wettelijk kader voor de afwegingen of een nieuwe ontwikkeling past bij de beschermde status van soorten en gebieden in de hele provincie. We houden ons aan dit wettelijke kader in de keuzes die we maken. Deze wetgeving

[9] Zie Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland
[10] Zie Beschermd landschap | provincie Noord-Holland
[11] Zie Leidraad Landschap en Cultuurhistorie | Provincie Noord-Holland
[12] Uit: Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland
[13] Uit: 380kV NNHN IEA hoofdrapport d.d. 3 oktober 2025 p. 61 en 62. Vogelsoorten die onderdeel zijn van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, genieten extra bescherming, zoals vastgelegd in de Vogelrichtlijn en uitgewerkt in de Omgevingswet. Voor deze soorten moet worden aangetoond dat de staat van instandhouding door de aanleg of aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding niet verslechtert. Een vergunning voor een Natura 2000-activiteit wordt alleen verleend als uit de Passende Beoordeling blijkt dat significant negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het gebied uitgesloten kunnen worden.

heeft grote impact op de mogelijke vergunbaarheid van zoeklocaties, corridors en tracés. Ook is dit het wettelijk kader voor natuurcompensatie. De Omgevingsverordening NH2022 beschrijft de wezenlijke kenmerken en waarden van natuurgebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en geeft juridische uitgangspunten voor compensatie voor ontwikkelingen in NNN. Ook natuur/groen zonder beschermingsregime vanuit natuur heeft waarde. De meest waardevolle landschappen vallen onder het provinciale regime van Beschermd Landschap. Vooral in gebieden met een relatief ongezonde leefomgeving, veel woningen en weinig openbare ruimte, zijn deze groene gebieden van groot belang voor de leefbaarheid. We zien kansen om de aanleg van een nieuw bovengronds tracé te koppelen aan het versterken van een natuur-recreatie netwerk in de nabijheid van stedelijke gebieden en het versterken van natuurwaarden en natuurverbindingen (samenhang) in de landelijke gebieden.

Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
Rekening houden met de factor tijd betekent rekening houden met de sturende werking van nieuwe energie-infrastructuur. In de komende decennia zal er nog meer energie-infrastructuur gerealiseerd moeten worden. Ook is er naar verwachting in de toekomst meer ruimte nodig voor energieopslag, bijvoorbeeld in de vorm van batterijen. Door bij nieuwe ontwikkelingen van elektriciteitsstations aan de voorkant na te denken over hoe eventuele uitbreiding in de toekomst plaats kan vinden kunnen ingewikkelde inpassingsvraagstukken later in de tijd deels worden voorkomen.
Nieuwe elektriciteitsinfrastructuur is daarnaast een middel om ruimtelijke ontwikkelingen in gewenste gebieden te stimuleren of gebieden juist te vrijwaren. De provincie heeft in de energievisie 'energieknooppunten' benoemd waar clustering van energie-intensieve activiteiten al plaatsvindt en in de toekomst zou kunnen plaatsvinden. De vraag bij de ontwikkeling van de nieuwe energie-infrastructuur is welke andere ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid worden gestimuleerd en of dit ook op langere termijn gewenste ontwikkelingen zijn of juist niet. Bij veel van de onderzochte zoeklocaties zijn nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de directe nabijheid ongewenst.
Ook voor het hoogspanningstracé geldt dat we rekening houden met de mogelijkheid voor een extra afslag of uitbreiding (bij/naar een van de energieknooppunten), passend bij de nationale, provinciale en gemeentelijke visies richting de toekomst.

Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen
Door de ontwikkeling van energie-infrastructuur samen met andere ontwikkelingen zoals bedrijvigheid of natuurontwikkeling op te pakken ontstaan kansen voor het combineren van opgaven. Een integrale benadering op gebiedsniveau is nodig om tot oplossingen te komen die efficiënt met de schaarse ruimte in onze provincie omgaan en die zoveel mogelijk maatschappelijke doelen dienen. Bij een integrale benadering staan de verschillende opgaves, landschappelijke kenmerken en de culturele identiteit van het gebied centraal. Belangrijk is dat opgaven in een gebied elkaar versterken en niet in de weg zitten. En dat combinatie- en compensatiekansen benut worden ter verbetering van het gebied als geheel.

Advies op hoofdlijnen

We roepen het Rijk allereerst op tot de volgende overkoepelende acties:

- Passende en ruimhartige compensatie. Wij zien kansen om de compensatie vanuit het Rijk veel integraler op te pakken, zodat dit meerdere beleidsdoelen kan dienen. Wij staan alleen achter de benoemde keuzes wanneer ook invulling aan de voorwaarden en voorgestelde compensaties wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. In de toelichting gaan we per keuze in op welke compenserende maatregelen wat ons betreft passend zijn.
- Start direct met een ontwerpende aanpak. Een breder perspectief op de opgave is noodzakelijk. Het gaat om grootschalige ruimtelijke ingrepen die, zeker in het geval van de nieuwe hoogspanningsverbinding, de schaal van de landschappen overstijgen. Dit vraagt om grote zorgvuldigheid en een ontwerpende aanpak.
- Behoud flexibiliteit voor verdere uitwerking. Kies niet overal direct voor de corridor/het tracé binnen de lijntjes of een specifiek zoekgebied, maar bouw ruimte in om in het vervolgproces met de verschillende overheden tot de beste oplossing te komen.
- Combineer de aanleg van het nieuwe hoogspanningstracé met het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen en blijf de mogelijkheden onderzoeken om delen van de nieuwe 380kV- verbinding ondergronds aan te leggen
- Zorgvuldige en transparante communicatie bij het vervolgproces. We verwachten dat u al het mogelijke organiseert om gedupeerden, grondeigenaren en andere belanghebbenden adequaat te informeren en op een zorgvuldige wijze te betrekken.

Voor specifieke keuzes in het programma VAWOZ en NNHN komen we tot het volgende advies:

- Het aanlanden van op zee geproduceerde waterstof gebeurt wat de regio betreft bij Den Helder.
- Ons advies is om twee elektrische aanlandingen van 2GW in Noord-Holland te realiseren: één in de Kop van NH op het nieuwe hoogspanningsstation van 380kV NNNH en één op het nieuw te bouwen hoogspanningsstation A9 Zuid. Ook zien we de mogelijkheid van één elektrische aanlanding van 700MW op het bestaande 150kV station Velsen/Vattenfallcentrales via tracé over terrein van TSN.
- Een aanlanding op het nieuwe zuidelijk station van de 380kV netuitbreiding (NNHN) is ongewenst.
- Onze voorkeursroute voor A9 Zuid is over het terrein van Tata Steel, onder het NZKG door en langs de A9. Om dit mogelijk te maken roepen we het Rijk op om hier met Tata Steel Nederland nadere afspraken over te maken. In de huidige verwachting is dit op zijn vroegst na 2039 mogelijk, om te versnellen is aanvullende inzet nodig. Voor het converterstation adviseren we een locatie binnen de contouren of in de directe nabijheid van Westpoort. Dit is onder andere afhankelijk van de locatiekeuze voor A9 Zuid.
- Een uitbreiding van de 380kV randstadring met een tweede mastenrij is vanuit ons perspectief een vrijwel onmogelijke opgave. Ook is een tweede mastenrij door Noord-Holland (tussen het noordelijke en zuidelijke 380kV NNHN-station) om enkel overschotten te transporteren naar het achterland ongewenst. We pleiten daarom ook voor diepe aanlandingen via ondergrondse kabels naast de voorgestelde twee aanlandingen van 2GW en één van 700MW aan de kust.
- Voor het noordelijk station van de netuitbreiding is ons advies om de locatie 'NO4 of NO5' op Agriport A7 te kiezen. De gemeentes in de Kop van Noord-Holland ondersteunen enkel een keuze voor NO4 omdat de regio de nieuwe energie-infrastructuur alleen binnen de contouren van Agriport A7 wil faciliteren. NO4 biedt ruimte voor een combinatie met een converter in hetzelfde gebied. In het geval van NO5 past de converter het beste op het gebied van NO7. Dit betekent echter dat er ook buiten de contouren van Agriport A7

nieuwe infrastructuur komt. Wel zien we dat er uitdagingen zijn, specifiek voor het garanderen van de waterveiligheid. We roepen daarom op om de norm van de dijk te verhogen, aansluitend bij het gevoerde en ingezette ruimtelijke beleid. Daarnaast is een toekomstbestendige klimaatrobuuste inrichting en ruimhartige compensatie noodzakelijk. Deze keuze wordt niet gesteund door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

- Voor het zuidelijk station en het zuidelijk deel van het hoogspanningstracé leidt de significante aantasting van Natura 2000 in het midden en zuiden van de Gele, Rode en Lichtblauwe corridor tot een niet vergunbare situatie wanneer er alternatieven zijn. Deze alternatieven zijn namelijk Donkerblauw en Groen. Dit betekent een (wettelijk gedwongen) keuze voor de enige zuidelijke stationslocatie aan de Groene en Donkerblauwe corridor: de Wijkermeerpolder. Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk ondersteunen deze keuze daarom niet. Deze gedwongen keuze leidt tot een enorme aantasting van het open landschap, met negatieve effecten op o.a. leefbaarheid en gezondheid, landschap, natuur en recreatie. Daarom verwachten wij passende ruimhartige compensatie die verder gaat dan een eenmalige subsidie. We maken hier nadrukkelijk geen keuze voor een van de vier zoekgebieden (ZW1 t/m ZW4). We vinden het noodzakelijk dat er eerst een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd in samenhang met de andere opgaves in dit gebied om te komen tot de beste locatiekeuze en inpassing.
- Voor het hoogspanningstracé tussen het noordelijk en zuidelijk station verschilt de regio van mening. De provincie Noord-Holland en de gemeenten in de regio West-Friesland zien de variant 'groen via P15' als de 'minst onwenselijk keuze', met als alternatief het volledig groene tracé. De gemeentes in de regio Kop van NH hebben de voorkeur voor de andere variant: in het zuiden beginnen op de groene corridor en via paarse verbindingsstukken P7, P8, en P10 naar de rode corridor. Ook Regio Alkmaar ziet dit als het beste alternatief voor de (naar verwachting niet vergunbare) Geel-Rode variant. De donkerblauwe corridor is voor alle partijen een volstrekte no-go.
- We zien het ondergronds brengen van de bestaande bovengrondse 150 kV verbinding Beverwijk-De Weel als een belangrijke randvoorwaarde voor regionaal draagvlak. Daarnaast verkleint het de (bovengrondse) impact en vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving. Een dubbele mastenrij willen we vermijden. Onderzocht moet worden of het bestaande 150 kV-netwerk ondergronds kan worden gebracht en op die plek de nieuwe 380 kV-verbinding kan worden gerealiseerd. Dit draagt bij aan een robuust en landschappelijk zorgvuldig ontwerp met minder impact op de leefomgeving van inwoners. Daarnaast is een fatsoenlijke uitkoopregeling noodzakelijk. Ook is het opstellen van een plan vereist waarbij wordt gekeken naar het hele tracé, het landschap en de ruimtelijke gevolgen. Naast de technische inpassing moeten in dit plan ook kansen voor aangrenzende gemeenten worden meegenomen, zoals recreatieve verbindingen, ecologische versterking, (nieuwe) natuur en groen-blauwe dooradering, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit.
- We pleiten voor ondergrondse aanleg van de 380 kV ter hoogte van UNESCO-werelderfgoed de Hollandse Waterlinies als uit landelijk HIA blijkt dat het ondergronds brengen van de huidige 150 kV-verbinding in dit UNESCO-gebied niet voldoende is. Een keuze voor de donkerblauwe corridor of verbindingsstuk P5 omdat dit enkel vanuit UNESCO gezien beter is, is onacceptabel.
- Wanneer het natuurbelang (en mogelijk UNESCO) niet zo beperkend zou zijn vanuit de wetgeving, was een meer integrale afweging mogelijk geweest tussen de in dit regioadvies beargumenteerde groene variant vanaf de Wijkermeerpolder en de variant met een station in de Wijdewormer, langs de A7 (via geel/rood).

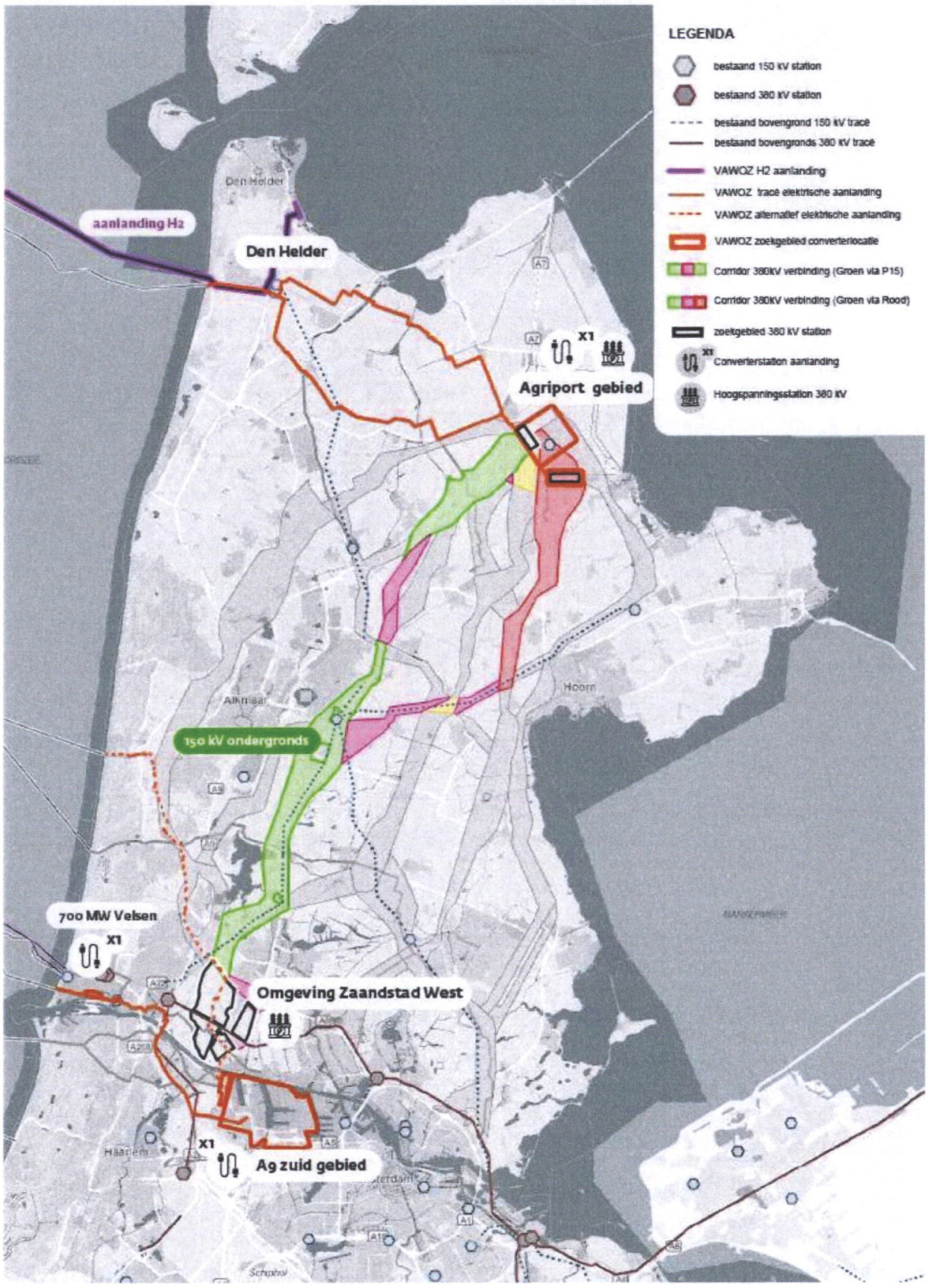

Kaart Regioadvies programma VAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Toelichting

In dit deel gaan we eerst in op een aantal overkoepelende adviezen. Daarna lichten we per onderwerp het advies nader toe.

Overkoepelend advies

Voordat we ingaan op de onderbouwing van specifieke locatiekeuzes roepen we het Rijk allereerst op tot de volgende overkoepelende acties:

Passende en ruimhartige compensatie
Een aantal keuzes lijkt bijna onontkoombaar en leidt tot onwenselijke situaties die afwijken van de eerder genoemde uitgangspunten. Keuzes hebben grote impact op de woon-, werk- en leefomgeving van inwoners en daarnaast op Beschermd Landschap (BL), natuur (NNN) en weidevogelleefgebieden. Dat vraagt om ruimhartige compensatie voor mensen, de leefbaarheid, flora, fauna en landschap over de verschillende departementen heen. Er zijn op rijksniveau andere doelstellingen en programma's, zoals bijvoorbeeld Groen in en om de Stad (GIOS), waar nu geen middelen voor zijn. Wij zien kansen om de compensatie vanuit het Rijk veel integraler op te pakken, zodat dit meerdere beleidsdoelen kan dienen.

De invulling van het geplande gebiedsfonds van 197 miljoen loopt nu geheel buiten de processen van pVAWOZ en 380 kV NNHN om. Dat is een gemiste kans, want het tijdig betrekken van compensatiemogelijkheden had het bereiken van een gezamenlijk regioadvies vergemakkelijkt. Een structurele ondersteuning bij het oplossen van de problemen waar gemeenten mee worstelen en waarbij het Rijk kan bijdragen aan een oplossing, heeft een grotere meerwaarde dan een eenmalige, doelgebonden gebiedsinvestering. In dit advies gaan we per keuze in op welke compenserende maatregelen wat ons betreft passend zijn. Wij staan alleen achter de benoemde keuzes wanneer ook invulling aan de voorwaarden en voorgestelde compensaties wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. Koppel daarbij het zwaartepunt van de compensatie geografisch aan de plek waar het zwaartepunt van de lasten landen.

Start direct met een ontwerpende aanpak
Een breder perspectief op de opgave is noodzakelijk. Het gaat om grootschalige ruimtelijke ingrepen die, zeker in het geval van de nieuwe hoogspanningsverbinding, de schaal van de landschappen overstijgen. Dit vraagt om grote zorgvuldigheid en een andere aanpak. We vinden het belangrijk om zo veel mogelijk vanuit het bovenregionale perspectief tot een afweging en ruimtelijk ontwerp te komen. Vanuit een samenhangende ruimtelijke-strategische langetermijnvisie op schaal van Noord-Holland, waarin de uitbreiding van het hoogspanningsnet wordt verbonden met andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Een dergelijke aanpak knelt met de beperkingen die wet- en regelgeving nu stellen op specifieke onderwerpen. Ook de technische aanpak van de MER-methodiek met plusjes en minnetjes op deeltracés sluit wat ons betreft niet aan bij dit bovenregionale perspectief. In een vroeg stadium is door provincie en diverse gemeentes gepleit voor een meer ontwerpende benadering (in aanvulling op de IEA en planMER) vanuit het perspectief op de ruimtelijke toekomst van de provincie en regio's en het betrekken van het ministerie van VRO[14]. In het provinciale Ruimtelijk Voorstel hebben we gesignaleerd dat er keuzes gemaakt worden die impact hebben op de beleidsterreinen van andere departementen. Dit heeft helaas niet geleid tot een andere aanpak.

Dit sluit aan bij het advies van het College van Rijksbouwmeester en Rijkadviseurs. Ook zij signaleren dat de inrichting van het MER-proces niet goed aansluit bij de ruimtelijke, ontwerpende

[14] Zienswijze provincie Noord-Holland op Concept NRD 380kV NNHN

aanpak die nodig is. Het gaat bij de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding niet om een inpassingsopgave maar om aanpassing[15]. Dat vraagt om een andere werkwijze met ruimte voor het verkennen van nieuwe gebiedsperspectieven en het tegen het licht houden van de gehanteerde methodes en wet- en regelgeving. In dit advies gaan we per keuze in op wat een ontwerpende aanpak wat ons betreft inhoudt.

Behoud flexibiliteit voor verdere uitwerking
Met het trechterproces waar we nu inzitten wordt de scope van het project en het programma verder verkleind. In de eerdere fase hebben we gezien hoe dwingend de lijn op de kaart is in het onderzoeken van mogelijkheden: kansrijke locaties buiten het zoekgebied voor 380kV NNHN konden niet meer worden meegenomen. Dit baart ons zorgen richting de volgende fase. Ook wanneer zoekgebieden en tracés in grove lijnen bepaald zijn, is er ruimte nodig voor het verkennen van verschillende alternatieven. In dit regioadvies laten we sommige (meer gedetailleerde) keuzes daarom nog open. Kies dus niet overal direct voor de corridor binnen de lijntjes of een specifiek zoekgebied, maar bouw ruimte in om in het vervolgproces met de verschillende overheden tot de beste oplossing te komen.

Combineer de aanleg van het nieuwe hoogspanningstracé met het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen en blijf de mogelijkheden onderzoeken om delen van de nieuwe 380kV-verbinding ondergronds aan te leggen
Er wordt door TenneT nog onderzoek uitgevoerd naar de (on)mogelijkheden over het ondergronds brengen van bestaande 150kV-verbindingen en de nieuwe 380kV-verbinding. Het beleid van het Rijk en dat van TenneT is om nieuwe hoogspanningsverbindingen (220/380 kV) bovengronds aan te leggen in verband met o.a. de leveringszekerheid. 150 kV verbindingen zijn minder storingsgevoelig en worden tegenwoordig wel ondergronds aangelegd. De impact op de leefomgeving en de druk op de ruimte is in Noord-Holland ontzettend groot. Door bestaande bovengrondse 150kV verbindingen ondergronds te brengen kan deze impact beperkt blijven. Daarom vragen we u om de aanleg van de nieuwe verbinding te combineren met het ondergronds brengen van bestaande 150kV verbindingen en daarnaast de mogelijkheden te blijven onderzoeken voor het ondergronds aanleggen van delen van de nieuwe 380kV-verbinding. Daarbij hebben we de volgende prioritering:

1. Wij zien het ondergronds brengen van de gehele 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel (of Beverwijk- Oterleek-A7, afhankelijk van de tracékeuze) als noodzakelijke randvoorwaarde om dit complexe ruimtelijke vraagstuk op te lossen. Het is een belangrijke randvoorwaarde voor regionaal draagvlak, het verkleint de (bovengrondse) impact, het vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving en het vermindert het aantal 'draadslachtoffers' (vogels die tegen de bedrading aan vliegen). Helaas zijn effecten en haalbaarheid van het ondergronds brengen van de 150 kV-verbinding nog niet onderzocht, ondanks dat onder andere de provincie Noord-Holland, Regio Alkmaar en gemeente Amsterdam hier al in hun zienswijze op de concept-NRD voor hebben gepleit. Daardoor kan dit nu ook niet goed worden meegenomen in de bredere afweging. We roepen u op om dit alsnog te doen.
2. We roepen u op tot het blijven onderzoeken van de mogelijkheden voor ondergrondse aanleg van 380kV, o.a. door technische innovaties. Wanneer uit onderzoeken blijkt dat er enige ruimte is voor ondergrondse aanleg van 380kV dan verwachten we dat dit serieus wordt overwogen, onderzocht en toegepast. Wij zien toepassing van deze maatregel bij voorkeur op de plek waar de meeste inwoners directe schade ondervinden.
3. Het ondergronds brengen van de bestaande 150kv vanaf Oterleek via Eilandspolder en Beemster naar Oostzaan. Op deze wijze is er netto een kwaliteitsverbetering te bereiken, worden draadslachtoffers verder beperkt, en bestaande verrommeling in UNESCO erfgoederen opgeruimd.

[15] College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs, Landschap onder hoogspanning

Zorgvuldige en transparante communicatie bij het vervolgproces

De mogelijke komst van een nieuwe hoogspanningsverbinding, een hoogspanningsstation of een converterstation leidt tot grote onrust en zorgen bij onze inwoners en bedrijven. We constateren dat diverse inwoners en bedrijven vinden dat ze niet of onvoldoende zijn geïnformeerd. Alle overheidslagen hebben hier een rol in, maar primair ligt de verantwoordelijkheid bij het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Dat zijn in dit geval het ministerie van KGG en TenneT. Inwoners moeten op een toegankelijke en gemakkelijke manier bij u terecht kunnen met hun vragen. De komende periode richting voorkeursbeslissing, en ook daarna bij de verdere uitwerking van het ontwerp, zal steeds meer duidelijk worden over exacte locaties. We verwachten dat u al het mogelijke organiseert om gedupeerden, grondeigenaren en andere belanghebbenden adequaat te informeren en op een zorgvuldige wijze te betrekken. En uiteraard dat zij uiteindelijk voldoende gecompenseerd worden.

Advies per onderwerp

1. Aanlanden van waterstof

Ondank de recent aangekondigde pauzeknop voor de op zee geproduceerde waterstof zien we kansen voor Noord-Holland. Specifiek hebben wij een voorkeur voor aanlanden in Den Helder. Een aanlanding van waterstof in de Kop van Noord-Holland draagt bij aan het ontwikkelen van de waterstofhub in deze regio en zorgt voor een goede spreiding van lusten en lasten over de provincie. Tevens kan Den Helder goed aangesloten worden op het toekomstige Waterstofnetwerk Nederland. Dit is in lijn met het Waterstofprogramma Noord-Holland[16] en de Energievisie[17].

De locatie op Oostoever (DHL-AS2) bij het Tenaz-terrein (voorheen NAM) is hiervoor het meest geschikt omdat dit aansluit bij het bestaande ruimtegebruik met industrieel karakter in dit gebied. Dit in tegenstelling tot zoekgebied DHL-AS1. Ook biedt de locatie Oostoever behalve het Tenaz-terrein zelf, nog andere locaties (aansluitend aan het Tenaz-terrein) die mogelijk ruimte bieden voor een aanlandstation voor waterstof. Dit biedt de flexibiliteit bij de verdere uitwerking. Een flexibiliteit die de locatie DHL-AS1 niet heeft.

Een waterstofaanlanding in het NZKG zien we als minder kansrijk vanwege de al bestaande druk op de ruimte in het gebied, dit ook blijkt uit de IEA[18]. Elektriciteit is lastiger te transporteren wanneer deze eenmaal aangesloten is op het hoogspanningsnet dan waterstof via buisleidingen. Daarom kan de beperkte ruimte in het NZKG beter ingezet worden voor elektrische aanlandingen die in de lokale vraag voorzien.

Voorwaarde

- Het Waterstofnetwerk Nederland moet in Noord-Holland ontwikkeld zijn. Concreet betekent dit de verbinding van het Noordzeekanaalgebied via Alkmaar en de Wieringermeer richting Den Helder. In het uitrolplan voor het waterstofnetwerk van Hynetwork is dit tracé 12[19]. We roepen de minister dan ook op om hier een duidelijke planning voor te maken die toeziet op een tijdige realisatie van dit deel van het waterstofnetwerk.

2. Aanlanden van elektriciteit

Uit het rapport 'systeemintegratie' van het programma VAWOZ blijkt dat de '380 kV randstadring' onvoldoende capaciteit heeft[20]. Concreet betekent dit dat de 380kV-verbinding van Beverwijk via Diemen naar de Maasvlakte knelpunten vertoont en mogelijk moet worden uitgebreid met een tweede mastenrij wanneer er veel aanlandingen plaats gaan vinden in Noord-Holland en Zuid-Holland. Vanuit ons perspectief is dit een vrijwel onmogelijke opgave. Het huidige 380kV-netwerk loopt dwars door het stedelijk gebied van Oostzaan en Zaandam en wordt op dit moment al versterkt. Een tweede mastenrij is hier niet in te passen. Omringd door zeer waardevolle veenweide natuur zien wij ook in de rest van dit gebied geen ruimte voor extra bovengrondse

---

[16] Waterstofprogramma Noord-Holland, vastgesteld april 2025 https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/e936964a-195b-41a3-af3c-c027a5cea5ec
[17] Energievisie 2.0 - Provincie Noord-Holland - https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Duurzame_energie/Visie_op_energie
[18] IEA VAWOZ - deelrapport E - 2.2.4 "De routes zijn beide [op Tata terrein] technisch zeer uitdagend en complex"
[19] Hynetwork - het uitrolplan - https://www.hynetwork.nl/over-hynetwork/het-uitrolplan
[20] Paragraaf 5.5 Bijlage B van IEA VAWOZ. "Uit de doorrekening van de vier scenario's zonder de netuitbreiding in de Randstad volgt dat dan in zowel Noord- als Zuid-Holland elektrische aanlanding uitdagend wordt. Er lijkt dan nog één elektrische aanlanding mogelijk in de Kop van Noord-Holland en één elektrische aanlanding in Noord-Holland Zuid óf Zuid-Holland." Zie ook IEA Bijlage B Deelrapport Systeemintegratie - Bijlage verschillen en gevoeligheidsanalyses - paragraaf 6.2 Geen netuitbreiding Randstad

hoogspanningsverbindingen. Dit vraagt om andere oplossingen zoals bijvoorbeeld diepe aanlandingen of gelijkstroom hoogspanningsverbindingen.

Een ander gevolg hiervan is dat er van een tweede mastenrij door Noord-Holland wat ons betreft geen sprake is.

De onderzoeken van pVAWOZ laten zien dat het mogelijk is om voor 2040 1x 2GW aan te landen in Noord-Holland Noord en 1x 2GW aan te landen in Noord-Holland Zuid óf Zuid-Holland. Voor de periode na 2040 is dit afhankelijk van de groei van de elektriciteitsvraag en of er een adequate oplossing gevonden wordt voor het knelpunt Randstadring (zijnde geen dubbele hoogspanningsverbinding). Dit staat los van de mogelijkheid om een windpark van 700MW aan te landen op het terrein van Tata Steel/Velsercentrales omdat deze aanlanding een bestaande elektriciteitscentrale vervangt.

Volgorde van aansluitlocaties
Het ministerie van KGG vraagt ons om aan te geven welke twee aanlandlocaties onze voorkeur hebben. En welke voorkeursvolgorde we hebben voor een mogelijke derde, vierde en vijfde aanlanding. Onze beantwoording betreft de voorkeursvolgorde van wenselijkheid, dit is niet noodzakelijkerwijs de volgordelijkheid in tijd. Deze tweede kan namelijk afhankelijk zijn van andere factoren zoals realisatietermijnen van 380 kV-stations en de ontwikkelingen op het terrein van Tata Steel.

De volgorde van aansluitlocaties is met name gebaseerd op de mogelijkheden van het energiesysteem. Op de specifieke locatie- en tracékeuzes gaan we later in dit advies verder in.

Mede vanwege het knelpunt van de Randstadring zien wij op dit moment ruimte voor drie aanlandingen in Noord-Holland: één aanlanding van 2GW in de Kop van Noord-Holland, één aanlanding van 2GW op het nieuwe 380/150kV station A9 Zuid en één aanlanding van 700MW op 150kV station Velsen. Onze voorkeur hiervoor beschrijven we in hoofdstuk 8 Doorkijk langere termijn.

1. <u>380 kV-station NNHN-noord (Kop van Noord-Holland)</u>

Eén van de uitgangspunten voor ons regioadvies is rekening houden met de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio door spreiding van lusten en lasten. In de IJmond zijn reeds meerdere energie-infrastructuur projecten geland: 3x een aanlanding van 700 MW, het Waterstofnetwerk NZKG, 150 kV Beverwijk-Oterleek. Dit heeft voor druk op de omgeving gezorgd. In de Kop van NH is er elektriciteitsvraag en ruimte op het (nog te realiseren) netwerk om overige elektriciteit af te voeren.

Uit het rapport systeemintegratie blijkt dat het mogelijk is om 1x 2 GW aan te landen op het station NNHN-Noord zonder noodzaak voor een tweede mastenrij binnen het project NNHN[21]. In de analyse is uitgegaan van een elektriciteitsvraag in 2040 van 8-9 TWh (equivalent 1 GW). Daarmee zorgt een aanlanding van 2 GW in dit gebied voor een overschot aan elektriciteit die afgevoerd moet worden naar het zuiden. Dit overschot biedt ruimte voor verdere toename van de elektriciteitsvraag, dit sluit aan bij onze verwachtingen voor dit gebied. Belangrijke kanttekening is dat deze aanlanding niet de elektriciteitsproductie op land (RES) in de weg moet gaat zitten.

2. <u>380 kV-station A9-Zuid</u>

Als tweede voorkeurslocatie zien we het nog te realiseren transformatorstation A9 Zuid. Bij het ontwerp hiervan is rekening gehouden met 1x 2GW aanlanding. Dit beschouwen we als no-regret

[21] IEA VAWOZ - rapport B systeemintegratie - tabel 0-1

vanwege de nabijheid van de vraag uit de Amsterdamse haven en het NZKG in de breedte en het draagvlak bij gemeenten en havenbedrijf. Bij de ruimtelijke zoektocht voor A9 Zuid wordt ook rekening gehouden met een eventuele tweede aanlanding door te kijken of 3 ha extra beschikbaar is, die nodig is voor toekomstige uitbreiding van A9 Zuid. Hier komen we op terug in hoofdstuk 8.

De onderzoeken vanuit pVAWOZ maken duidelijk dat er in het NZKG/de MRA nog te bedienen vraag is. In Zuid-Holland is de voorziene vraag tot 2040 al vervuld met de aanlandingen die tot 2031 worden gerealiseerd. Vanuit het uitgangspunt om vraag en aanbod bij elkaar te brengen is één aanlanding in het NZKG wenselijk.

De Cluster Energie Strategie (CES) NZKG 2024 bevestigt dit beeld. In deze analyse is uitgegaan van de aanlanding van 4,8 GW wind op zee in het NZKG. Dit is de bestaande aanlanding van 2,1 GW bij Wijk aan Zee plus 2,7 GW bestaande uit een 2 GW aanlanding en een 700 MW aanlanding op station Velsen. Dat resulteert op basis van de huidige plannen in een overschot van 685 MW in 2040 in het NZKG.[22]

3. 150 kV-station Velsen

Als derde locatie zien we de aanlanding van het 700 MW windpark HKW kavel VIII op het 150 kV station Velsen. Aangezien het hiervoor nodig is dat de Velsercentrales uit bedrijf zijn, is dit een optie vanaf het moment dat de verduurzaming van Tata Steel Nederland (TSN) verder gekomen is. Het windpark sluit in dat geval aan op het 'vrijgekomen' stopcontact. Dit is een goede doelmatige manier om bestaande infrastructuur her te gebruiken. Echter is dit wel afhankelijk van de tijdslijn en omvang van de verduurzaming van Tata Steel. De huidige inschatting is dat dit pas een optie is na 2039-2040. In ieder geval gaat onze voorkeur uit naar een tracé over het terrein van TSN (VLS-VLS1-E) en niet door de Zeestraat, deze kan namelijk niet rekening op draagvlak in de omgeving terwijl er wel een haalbaar alternatief is[23].

Niet: 380 kV-station NNHN-zuid

Het nieuw te realiseren station NNHN-zuid vinden we zeer ongeschikt om op aan te landen. Alle onderzochte locaties liggen in of bij kwetsbare landschappen die een belangrijke rol vervullen in het groen-blauwe netwerk van de MRA. Ook ontbreekt het (perspectief op) grootschalige elektriciteitsvraag. Op het 380 kV station (NNHN-zuid) is geen 'afrit' voorzien, het station wordt niet aangesloten op het onderliggende netwerk. De elektriciteit die aanlandt wordt dus allemaal getransporteerd via het 380kV netwerk en belast het netwerk onnodig.

Pas wanneer er een adequate oplossing is gevonden voor het knelpunt Randstadring én de lokale vraag naar elektriciteit toegenomen is, komen een eventuele 4e en 5e aanlanding in beeld. (Zie hoofdstuk 8 Doorkijk langere termijn.)

[22] Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied 2024

[23] VAWOZ IEA - deelrapport D - paragraaf 3.3.3 - "De route van een eventuele aanlanding bij Tata Steel moet dan ook via het Tata Steel-terrein worden doorgeleid en niet opnieuw via de Zeestraat, parken en de openbare groene ruimte."

3. Locatie 380/150 kV station NNHN-Noord en aanlanding 2GW

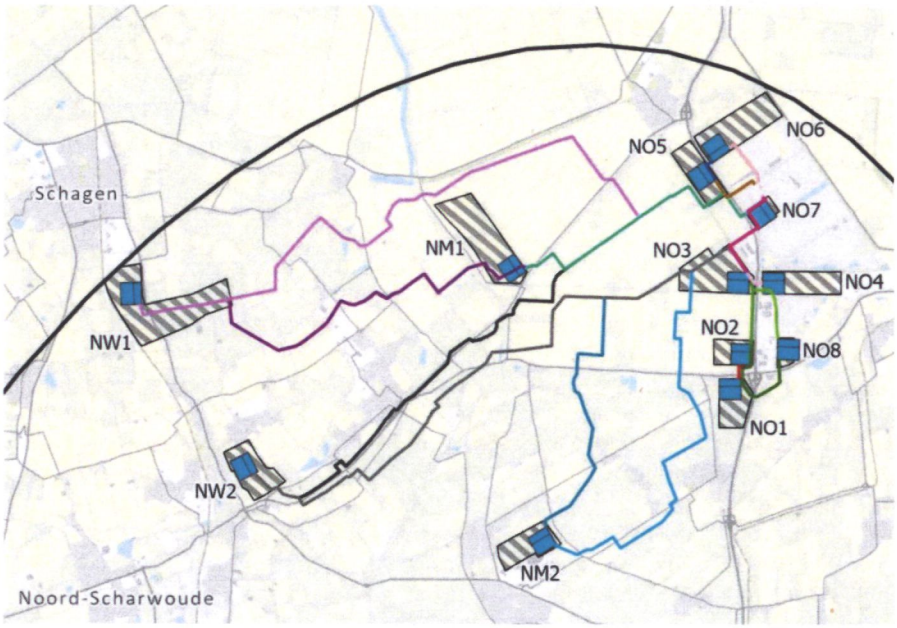

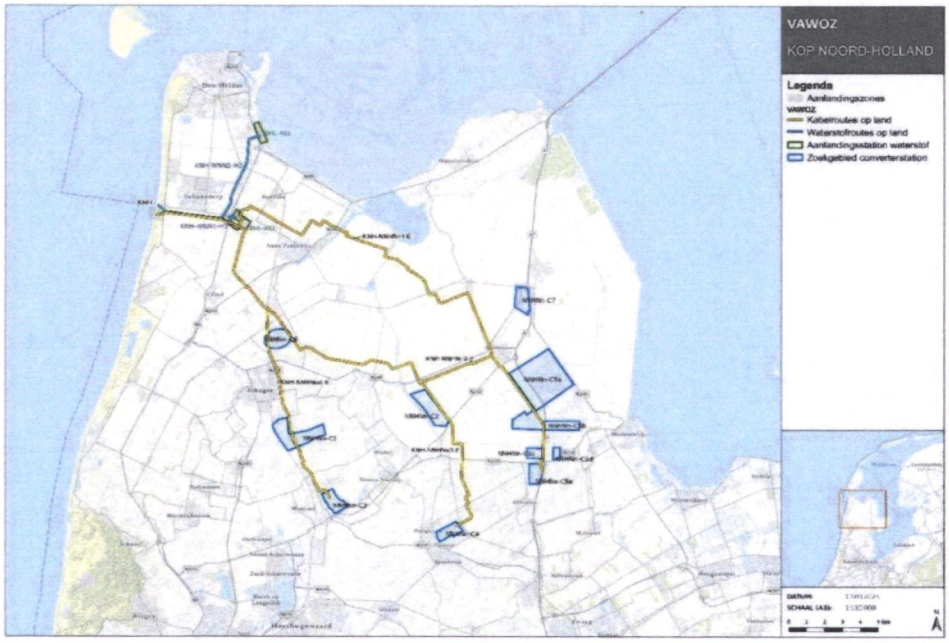

Onderzochte locaties voor het hoogspanningsstation (boven) en de aanlanding (onder)

Het nieuwe 380kV/150kV-hoogspanningsstation NNHN-Noord in combinatie met een aanlanding zal een structurerend knooppunt zijn in het energienetwerk van de Kop van NH. Vanaf hier worden in de toekomst - via het bestaande 150 kV-station Middenmeer - de andere 150 kV-stations en de in de energievisie benoemde energieknooppunten Den Helder, Agriport en Hoorn van elektriciteit voorzien.

De locatie Agriport A7 sluit het beste aan bij de geformuleerde uitgangspunten, en vinden wij daarom de meest geschikte plek voor NNHN-noord en converter: hier komen vraag en aanbod bij elkaar, zijn er naar verwachting weinig effecten op gezondheid, wordt efficiënt omgegaan met onder- en bovengrondse ruimte en sluit de ontwikkeling het beste aan bij de aanwezige landschappelijke karakteristiek. Ook is er weinig tot geen aantasting van natuur-en recreatiewaarden en is dit een robuuste keuze richting de toekomst. Wel brengt deze locatie uitdagingen met zich mee om voldoende rekening te houden met de water en bodemcondities, nu en in de toekomst. Dit geldt specifiek voor het garanderen van de waterveiligheid.

Locatie NO4 / NHNn-C5b en NO5 / NNHNn-C5a
Specifiek zien wij de locaties NO4 en NO5 (het zuidelijke deel) als mogelijke locaties voor het hoogspanningsstation. Dit zijn rondom Agriport A7 de twee locaties die qua ligging ten opzichte van de bestaande bedrijvigheid het beste ingepast kunnen worden. De locaties NNHNn-C5b (specifiek het deelgebied NO4 van NNHN) en NNHNn-C5a (specifiek het deelgebied NO7 van NNHN) zijn wat ons betreft de enige geschikte locaties voor een converter. We maken hier nadrukkelijk nog geen keuze omdat de huidige onderzoeken te weinig gedetailleerde informatie geven over o.a. de inlussing van de leidingen. We vinden het noodzakelijk dat er eerste een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd op de omgeving van Agriport A7 om te komen tot de beste locatie en situering van de objecten. Ons advies is dan ook om locaties NO4/NNHN-C5b, NO5 (gedeeltelijk) en NO7 (binnen NNHNn-C5a) in uw voorkeursbeslissing en in het programma VAWOZ op te nemen. Dat geeft ruimte en flexibiliteit om in het vervolgproces (gezamenlijk) richting projectbesluit te komen tot de beste locatie en situering van de objecten.

Gemeente Hollands Kroon heeft aangegeven dat de locatie NO5 / NHNn-C5b geen steun heeft van het college en de raad. De andere gemeenten in de Kop steunen dit standpunt. De reden hiervoor is dat de regio de nieuwe energie-infrastructuur alleen op een bedrijventerrein en dus binnen de contouren van Agriport A7 wil faciliteren. Qua uitstraling past dit soort energie-infrastructuur het beste binnen het industriële karakter van Agriport A7[24]. De locatie NO5 dient als ruimtelijke buffer tussen Middenmeer en Agriport A7 en is bij de gemeente Hollands Kroon in beeld om ruimtelijke kwaliteit aan het gebied toe te voegen. Een keuze voor NO5 tast het open polderlandschap aan. Daarnaast ligt NO5 buiten de contouren van Agriport A7.

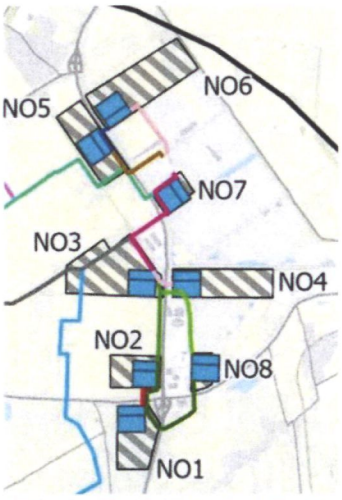

Zoekgebieden uit NNHN bij Agriport

Zoekgebieden pVAWOZ bij Agriport

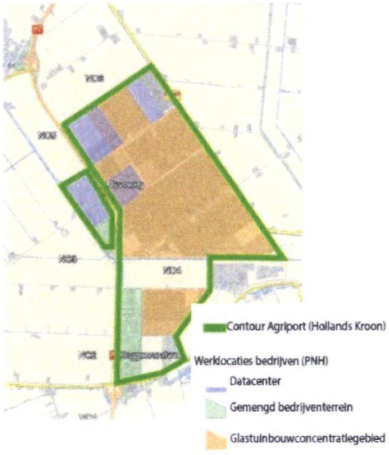

Bestaande contouren Agriport

[24] Dit sluit aan bij de Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland

Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
Agriport is in de provinciale energievisie aangeduid als energieknooppunt. Op Agriport A7 bevindt zich de grootste elektriciteitsvraag van Noord-Holland Noord in de vorm van datacenters en glastuinbouw. Ook naar de toekomst toe ziet TenneT op deze locatie een toename van de vraag naar elektriciteit. Dit is dus dé locatie waar vraag en aanbod samenkomen.

Zoals aangegeven wordt het nieuwe 380/150 kV-station verbonden met het bestaande station 150 kV-station Middenmeer. Door te kiezen voor Agriport A7 vermijden we hogere kosten (voor TenneT) en consequenties voor de bodem van een lang ondergronds 150 kV-tracé naar station Middenmeer. Daarnaast blijkt uit de IEA dat 150 kV Middenmeer vol zit[25]. Dat betekent dat als het nieuwe 380 kV/150 kV-hoogspanningsstation bij bijvoorbeeld Schagen of De Weel komt, nieuwe afnemers op Agriport A7 alsnog met ondergrondse 150 kV-kabels moeten worden verbonden met dit station. Dat gaat in tegen onze principes van slim omgaan met de ruimte en het voorkomen van transport door vraag en aanbod te bundelen.

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit
Een ander belangrijk argument om voor Agriport A7 te kiezen is het uitgangspunt van omgevingskwaliteit. Het nieuwe 380 kV/150 kV-hoogspanningsstation in combinatie met een converter past het beste op een locatie met een industrieel karakter: binnen de contouren van een bestaand bedrijventerrein of daar direct tegenaan. De locaties NO4 en NO5/ NHNn-C5b en NNHNn-C5a sluiten het beste aan bij dit uitgangspunt, beter dan NO6, NO3 en NO2.
Beide locaties worden nu gebruikt als landbouwgrond. NO5 grenst aan Agriport A7. Deze locatie ligt aan de west kant van de snelweg A7, buiten de contouren van Agriport A7. NO4 ligt tussen de bedrijfsbebouwing van Agriport A7 en binnen de contouren van Agriport A7.
Het goed inpassen van een converter van 25 meter hoog en een hoogspanningsstation van 24 hectare blijft op deze locaties een uitdaging en vraagt om een zorgvuldig ontwerp.

Rekening houden met gezondheidscondities en zo min mogelijk aantasting van natuur- en recreatiewaarden.
Uit beide IEA's blijkt dat de locaties rondom Agriport A7 over het algemeen minder negatieve effecten hebben op natuur (NNN), leefomgeving en gezondheid, en beter aansluiten bij het landschap (zie bijlage 2. overzicht effectbeoordelingen planMER NNHN op noordelijke stationslocatiealternatieven).

Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
Een aanlanding en hoogspanningsstation op Agriport A7 scheppen een nieuwe conditie voor mogelijk meer grootschalige bedrijvigheid met grote elektriciteitsvraag in de nabijheid. In hoeverre we hier wel of niet ruimte aan kunnen bieden nemen we mee in de lopende trajecten van het Ontwikkelperspectief NHN en de Provinciale Omgevingsvisie. Uit de uitkomsten van pVAWOZ blijkt dat wanneer er in de omgeving aanvullende grootschalige elektriciteitsvraag gerealiseerd wordt, het goed is voor de stabiliteit van elektriciteitssysteem als deze ook (deels) het windprofiel volgt[26], oftewel dat de vraag aansluit op het aanbod van wind over de tijd.

Een station en aanlanding bij Schagen of De Weel of een van de andere locaties buiten Agriport A7, zorgen voor een compleet nieuwe dynamiek, niet passend bij het huidige karakter, landschap en ruimtegebruik van dit gebied en niet aansluitend bij de bestaande visies van overheden.

De locatie NO7 heeft geen uitbreidingsruimte en is onbereikbaar voor toekomstige verbindingen, zo blijkt uit het onderdeel toekomstvastheid van de IEA NNHN[27]. Daarom is deze locatie niet

[25] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag. 110
[26] VAWOZ IEA - deelrapport B systeemintegratie.
[27] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 36 en 108

geschikt voor een transformatorstation. Wel zou er op deze locatie een converter ontwikkeld kunnen worden indien het station op NO5 wordt gerealiseerd.

Rekening houden met water en bodem condities: dilemma vitale infrastructuur in een diepe polder
Een consequentie van de keus voor Agriport A7 is dat deze op gespannen voet staat met het landelijke principe "Rekening houden met Water en Bodem"[28] en het door de overheden beschreven uitgangspunt om rekening te houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst. Agriport A7 ligt in een diepe droogmakerij op ca. 4,5 meter onder NAP. In de IEA van pVAWOZ scoren de locaties binnen de Wieringermeerpolder op dat punt ook zeer negatief[29]. De IEA van de 380kV NNHN geeft aan dat een station op deze locatie opgehoogd dient te worden met 3 meter.[30]

De voorkeurslocaties in de Wieringermeerpolder worden dan ook niet gesteund door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, omdat deze strijdig zijn met de uitgangspunten van meerlaagsveiligheid en de principes van water en bodem sturend (WBS).

Omdat feitelijk inzicht in de langetermijneffecten op het watersysteem ontbreken in beide IEA's, heeft de provincie in samenwerking met HHNK en KGG een quickscan door Deltares laten doen naar de gevolgen voor waterveiligheid en wateroverlast van het realiseren van een aanlanding en hoogspanningsstation in de Kop[31]. Het onderzoek laat onder andere zien dat wanneer er wordt besloten het peil van het IJsselmeer te laten meestijgen met de zeespiegel (+0,3 meter) versterking van de primaire waterkering (IJsselmeerdijk) noodzakelijk is om aan de huidige wettelijke norm te blijven voldoen: een maximaal toelaatbare ondergrens (1:1.000 per jaar) en een signaleringswaarde (1:3.000 per jaar)[32]

Daarnaast geeft een indicatieve berekening van Deltares aan dat het maatschappelijk-economisch optimum één normklasse hoger (strenger) is dan de wettelijke norm namelijk een signaleringswaarde van 1:10.000 en ondergrens van 1:3.000 per jaar. De berekening laat zien dat wanneer de huidige ontwikkelmogelijkheden binnen Agriport A7 worden benut, zonder het realiseren van een 380/150 kV station en aanlanding, dit al tot een situatie leidt waarin verhoging van de norm maatschappelijk rendabel is.
Met het datacenterbeleid van zowel Rijk als provincie is richting gegeven aan een andere ontwikkeling van de Wieringermeerpolder. Dat heeft geleid tot enerzijds een grotere noodzaak voor uitbreiding van de energie-infrastructuur en anderzijds tot aanzienlijk meer waardeontwikkeling. De consequentie van dit beleid is dat er inmiddels zo veel waarde is en nog kan worden toegevoegd, dat de primaire kering niet aan de maatschappelijk rendabele norm voldoet. Oftewel: de huidige norm is te laag voor de waarde die achter de dijk staat en nog wordt ontwikkeld. Al deze keuzes liggen primair bij het Rijk en de verschillende departementen. We verwachten dus ook op dat niveau een uitspraak en afweging in de volle breedte, onder andere in de Nota Ruimte. Zonder verhoging van de norm zien wij risico's aan het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid. We verzoeken u daarom met klem om de wettelijke norm van de Wieringermeerdijk naar 1:10.000 signaleringswaarde (= 1:3.000 ondergrens) te verhogen.

Er zal echter altijd een risico blijven bestaan dat de assets ruim 4,5 meter onder water komen te staan. De provincie Noord-Holland en HHNK zetten (net als het Rijk[33]) in op klimaatbestendige

---

[28] Kamerbrief: https://open.overheid.nl/documenten/dpc-d278a56998fb4253af9f35329e230b7bacafc217/pdf
[29] VAWOZ plan-MER hoofdstuk 3 - paragraaf 3.2.4
[30] Concept 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025- pag.123 en Quickscan waterveiligheid netwerkuitbreiding NNHN en VAWOZ | Deltares
[31] Quikscan waterveiligheid netwerkuitbreiding NNHN en VAWOZ | Deltares
[32] Deze norm is gelijk aan die van nagenoeg alle andere primaire keringen ten noorden van het Noordzeekanaal.
[33] zie onder meer de Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie

inrichting van vitale en kwetsbare functies in 2050[34]. Uitval van vitale functies, kan leiden tot zogenaamde cascade-effecten (domino-effecten) die hun weerslag hebben tot ver buiten de Wieringermeerpolder. Dan spreken we van grootschalige maatschappelijke ontwrichting met hoge schades en mogelijke slachtoffers tot gevolg. Vanwege de directe koppeling van dit nieuwe station met het bestaande station Middenmeer150 lijken cascade effecten hoe dan ook te ontstaan. We roepen TenneT en KGG op om voorafgaand aan een beslissing in beeld te brengen wat de cascade-effecten zijn van een hoogspanningsstation en een converter op deze locatie en welke maatregelen genomen kunnen worden om de ketengevolgen zo klein mogelijk te maken en maatschappelijke ontwrichting zoveel mogelijk te voorkomen.

Het gezamenlijke standpunt van zowel Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, het Hoogheemraadschap van Rijnland als de provincie Noord-Holland is dat dergelijke infrastructuur op voldoende hoogte moet worden aangelegd om overstromingsrisico's te beperken.

Het realiseren van een terp van dit formaat zien wij niet als oplossing: dit heeft potentieel grote effecten op het watersysteem, dekt de bodem af, en heeft zeer grote landschappelijke gevolgen.

Tracékeuze pVAWOZ
De keuze voor Agriport A7 betekent een langer ondergronds tracé voor de gelijkstroom kabels van pVAWOZ. De twee onderzochte aanlandtracés richting Agriport A7 zijn na mitigatie niet onderscheidend[35]. We maken daarom nu nog geen keuze voor het tracé naar Agriport A7 en vragen u om dat ook nog niet te doen. Tijdens de projectprocedure kunnen deze routes goed tegen elkaar worden afgewogen op basis van gedetailleerder vervolgonderzoek.

Voorwaardes

We stellen de volgende expliciete voorwaardes aan de ontwikkeling van het 380/150 kV-station en een aanlanding in de Wieringermeerpolder bij Agriport A7 op de locaties NO4/NHNn-C5b en NO5/NNHNn-C5a:

- Er vindt ruimhartig compensatie door middel van gebiedsinvesteringen plaats. De A7-corridor is samen met de N9 en de spoorlijn met bijbehorende de treinstations Schagen, Anna Paulowna en Den Helder, de belangrijkste ontsluitingsweg die de Regio Kop van Noord-Holland, meer specifiek de gemeente Hollands Kroon, verbindt met de rest van de regio. De A7-corridor is een kralenketting die verschillende plekken aan elkaar rijgt, zoals Agriport A7, dorpen als Middenmeer, Wieringerwerf en Den Oever, bedrijventerrein Wieringerwerf Zuid, het Robbenoordbos en het uitgestrekte agrarische polderlandschap. In de afgelopen jaren zijn er op het gebied van bedrijvigheid, data en energie grote investeringen gedaan in dit gebied. Dit gedeelte van de gemeente Hollands Kroon verdient echter een kwaliteitsimpuls op landschap, recreatie en leefbaarheid. Aansluitend op deze karakteristieken en kwaliteiten vragen we in dit gebied om:
    - Financiering van het Park Cultuurweg en landschappelijke inpassing A7 corridor. Het plan voor Park Cultuurweg tussen Agriport A7 en Middenmeer, dient meerdere doelen waaronder de functie als sociale ontmoetingsplek, recreatie, wateropvang/langer vasthouden van water en het versterken van groenstructuren in de Wieringermeer.
    - Investeringen in de klimaatadaptieve inrichting van Agriport A7 en de Wieringermeerpolder, waaronder versterking van de groen-blauwe dooradering van de Wieringermeerpolder;

[34] Zie uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2027: https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Klimaat_Energie/Uitvoeringsagenda%20Klimaatadaptatie%202025-2027.pdf
Ook zijn er in 2024 zijn door de MRA, Provincie Noord-Holland, Provincie Zuid-Holland en Provincie Gelderland 'Doelvoorschriften vitaal en kwetsbaar' opgesteld. Eén van de doelvoorschriften stelt 'geen stations' te bouwen op een locatie met het overstromingsrisico zoals bij Agriport A7. https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Klimaat_Energie/Studie%20doelvoorschriften%20Vitaal%20en%20Kwetsbaar.pdf
[35] Hoofdrapport IEA VAWOZ - 6.3.2 Resultaten elektrische verbindingen regio Noord-Holland

- Het Rijk evalueert de normering van de Wieringermeerdijk opnieuw, gebruik makend van de resultaten van het onderzoek van Deltares.
- Met het verhogen van de norm ontstaat er ruimte voor het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid en verdere ontwikkelingen op Agriport A7. Belangrijk hierbij is dat Rijk, provincie, gemeente en waterschap duidelijke afspraken maken om gezamenlijk de risico's en kosten in toom te houden. Deze afspraken gaan over de verdere ontwikkeling van het gebied op lange termijn, verantwoordelijkheden en kostenverdeling (zowel publiek als privaat), specifiek op het zo min mogelijk afwentelen van kosten van ruimtelijke ontwikkelingen op dijkversterkingen.
- De gevolgen voor een locatiekeuze mogen niet op andere overheden worden afgewenteld.
- Het is noodzakelijk om verdiepend onderzoek te doen naar de overstromingsrisico's en het daarbij behorend handelingsperspectief, waarbij ook de cascade-effecten in beeld moeten worden gebracht. Voor het verkrijgen van een nauwkeuriger beeld zal data geactualiseerd en op elkaar afgestemd moeten worden.[36]
- Klimaatbestendige inrichting van het 380/150kV station en de converter.
- Starten van een ontwerpend onderzoek dat de volgende producten oplevert:
    - Ruimtelijke strategische visie
        - Beschrijft de ruimtelijk-strategische aspecten van het station en de converter in relatie tot de bredere dynamiek in de polder.
        - Legt vast hoe het energieknooppunt Agriport A7 kan bijdragen aan een toekomstbestendige ontwikkeling van de Wieringermeer, inclusief de koppeling met andere opgaven in het gebied.
        - *Bijvoorbeeld: De lage ligging van de polder maakt investeringen in waterveiligheid onvermijdelijk. Daarnaast is er sprake van verzilting, wat steeds meer druk zal zetten op de grondgebonden landbouw. Door hier vroegtijdig op in te spelen kan de ontwikkeling/positionering van het energieknooppunt worden benut om nieuwe bedrijvigheid strategisch te positioneren op de meest kwetsbare en verziltende delen van de polder, waar het landbouwkundig verdienmodel onder druk staat. Dit voorkomt het vastlopen van toekomstige keuzemogelijkheden en versterkt de economische veerkracht van het gebied.*
        - De Werkplaats Mooi Nederland is een goede plek om dit gezamenlijk te onderzoeken.
    - Landschapsplan (ruimtelijke inpassing)
        - Richt zich op een hoogwaardige landschappelijke inpassing van het 380/150 kV-station, de converter van 25 meter hoog en de bijbehorende infrastructuur.
        - Zorgt voor een verbinding tussen het energieknooppunt Agriport A7 en de karakteristieke structuur en ontstaansgeschiedenis van de Wieringermeer.
- Versnellen van de uitbreiding van 150 kV-station Anna Paulowna. Dit is nodig om de ontwikkelingen maritiem cluster ed. tijdig te faciliteren.[37]

---

[36] De Quickscan van Deltares maakt duidelijk dat de bestaande data van overstromingsscenario's, normeringen, potentiële schades en verwachtingen voor de toekomst niet één op één met elkaar matchen. Dit is een onvermijdelijk gevolg van het feit dat de data het resultaat zijn van onderzoeken die in verschillende programma's en jaren zijn uitgevoerd, gedurende een periode waarin ook de normeringssystematiek is veranderd en het landgebruik een forse wijziging heeft doorgemaakt.

[37] Zoals aangegeven in de brief over het laten afvallen van Den Helder als mogelijke locatie voor een elektrische aanlanding. https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2024/December_2024/Geen_groot_hoogspanningsstation_en_bovengrondse_elektriciteitsmasten_in_de_buurt_van_Den_Helder

4. Hoogspanningscorridor

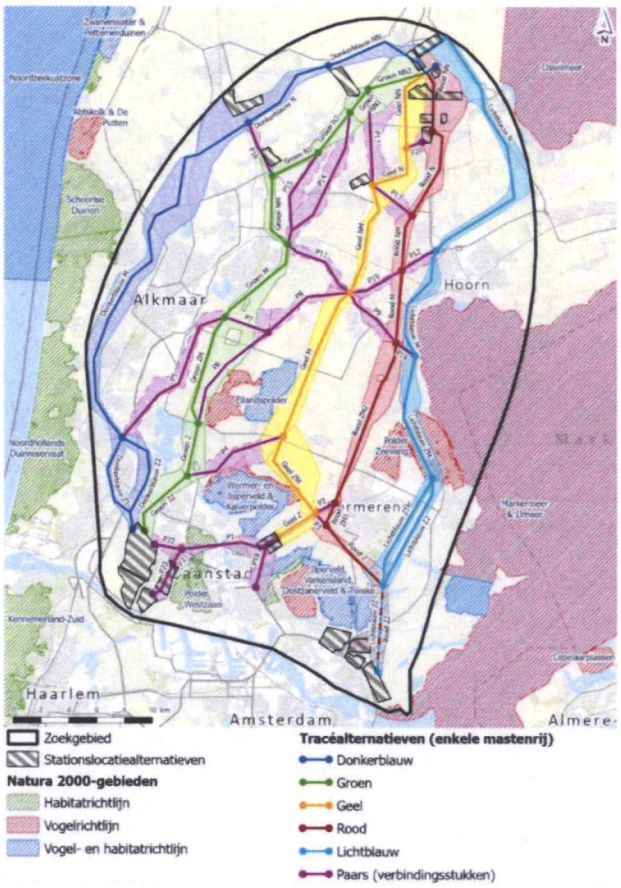

Onderzochte corridors t.o.v. Natura 2000 gebieden

<u>No-go met betrekking tot de donkerblauwe en lichtblauwe corridors</u>

De donkerblauwe en lichtblauwe corridors zijn wat ons betreft de slechtste keuze, onacceptabel en een volstrekte no-go. Dit wordt gesteund door alle gemeenten, waterschappen en de provincie. Beide corridors maken nieuwe doorsnijdingen door het landschap en bundelen niet met bestaande 150 kV-verbindingen of snelweginfrastructuur. Ook zien we bij deze corridors de grootste aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden.

De donkerblauwe corridor doorsnijdt het Oer-IJ gebied en de binnenduinrand (Beschermd Landschap Noord-Kennemerland). Een landschap met hoge cultuurhistorische, landschappelijke, natuurlijke en recreatieve waardes. Ook heeft deze corridor een grote kans op draadslachtoffers onder de seizoenstrek[38]. De corridor heeft de grootste negatieve effecten door verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie. Daarnaast is het de langst mogelijke en meest inefficiënte route.

De lichtblauwe corridor doorsnijdt zeer waardevolle natuurgebieden langs de rand van het Markermeer: het veenweidegebied van Waterland en Natura 2000-gebied Polder Zeevang. De IEA laat zien dat dit voor Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske en Polder Zeevang tot

[38] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 87

significant negatieve effecten leidt[39]. In het noorden (boven Hoorn) knikt deze corridor naar het oosten langs de bestaande 150kV. Dit leidt tot een onnodig lange, inefficiënte route.

Beide routes hebben een relatief korte doorkruising van UNESCO werelderfgoed de Hollandse Waterlinies. Echter, als het UNESCO belang bij de corridors wordt afgezet tegen de grote negatieve effecten op de gehele lengte van de corridors, dan weegt de totaliteit van alle negatieve effecten op de donkerblauwe en lichtblauwe corridors voor ons zwaarder.

Zuidelijk deel: Voorkeur voor de groene corridor

Uit de IEA van 380 kV NNHN blijkt dat de wet- en regelgeving op UNESCO en Natura 2000[40] een sterk beperkende werking heeft op de te maken keuzes. Vanuit de regelgeving op Natura 2000 zien we dat er drie corridors zijn waarvoor de minister niet kan kiezen als de andere twee 'haalbaar, probleemoplossend en betaalbaar' zijn. De onderzoekers komen tot de conclusie dat kiezen voor het gele, rode of lichtblauwe corridor *"alleen mogelijk is als onderbouwd kan worden dat donkerblauw en groen onvoldoende probleemoplossend zijn, (technisch) niet haalbaar zijn en/of niet redelijkerwijze betaalbaar zijn"*[41]. Deze negatieve effecten op N2000 treden met name op in het zuiden en het midden van de corridors[42].

Uit de IEA uitkomsten blijkt vooralsnog dat groen en donkerblauw haalbare alternatieven lijken. Zowel de donkerblauwe als de groene corridor worden met een middelhoog risico ingeschat. Er is dus een risico dat deze corridors niet haalbaar zijn, maar dit risico wordt lager ingeschat dan bij de andere drie.[43]

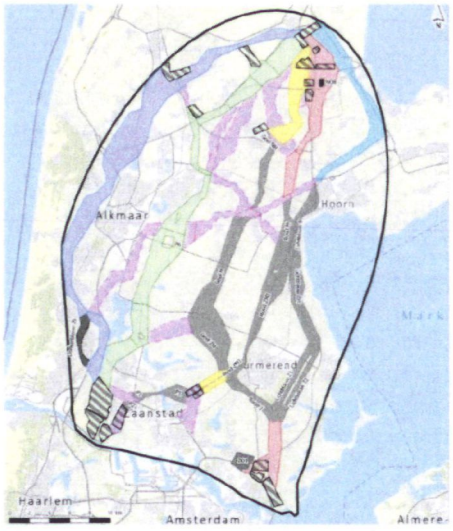

Delen van de tracéalternatieven en verbindingsstukken waar de risico's op vergunbaarheid Natura 2000 spelen, weergegeven in grijs (bron IEA, hfst 4)

[39] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 61, 62, 68, 87,

[40] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 o.a. pag. 66 en 67 & planMER deelrapport natuur

[41] Citaat uit Concept 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025 - pag. 48.
In de versie 3 oktober p.62-63 als volgt verwoord: "Uit de Passende Beoordeling volgt dat significant negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden voor een aantal deeltracés niet kan worden uitgesloten. Dit betekent dat hiervoor geen vergunning voor kan worden verleend, tenzij de ADC-toets met succes wordt doorlopen. Om de eerste stap van de toets te doorlopen moet worden aangetoond (A) dat er voor de tracéalternatieven geel, rood en lichtblauw geen alternatieve oplossingen zijn. Dit kan waarschijnlijk niet worden aangetoond omdat de tracéalternatieven groen en donkerblauw alternatieve oplossingen zijn waarvoor geen significant negatieve gevolgen op Natura 2000 worden verwacht. De verwachting is daarom dat de ADC-toets voor de tracés geel (deeltracés GE-ZM, GE-M en GE-NM), rood (R-Z, R-ZM1, R-ZM2 en R-M) en lichtblauw (LB-Z1, LB-Z2, LB-ZM en LB-M) niet met succes wordt doorlopen."

[42] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62, 63 en 231

[43] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62 en 63

De consequentie van de natuurwetgeving is dat er voor het zuidelijk deel in feite nog maar twee corridors overblijven, namelijk groen en donkerblauw. Omdat de negatieve effecten met name in het midden en zuiden spelen is er vanaf Oterleek wel ruimte om via een paars verbindingsstuk (P7/P8) af te buigen naar één van de andere corridors. Een tweede consequentie is dat het startpunt van de verbinding aan de zuidzijde op een buitengewoon ongelukkige en zeer ongewenste plek zal moeten komen: in het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad (zie hoofdstuk 5 380kV station NNHN Zuid).

Een keuze voor een station in de Wijdewormer (ZM1/ZM2), langs de A7 (P18 & via geel/rood) richting Agriport A7 was eerder als variant wel bij de overheden in beeld, o.a. vanwege de bundeling met bestaande infrastructuur. Maar deze variant valt hierdoor af. Deze variant lijkt onvergunbaar als er alternatieven zijn[44]. Gezien de urgentie om Noord-Holland van voldoende stroom te voorzien, adviseren we - uitgaande van de huidige inzichten en kennis - in het zuidelijk deel een variant die wel haalbaar lijkt en onnodige vertragingen voorkomt: de groene corridor.[45]

De colleges van Beverwijk, Heemskerk en Zaanstad onderschrijven deze keuze niet. Zij hebben vanuit de opgestelde uitgangspunten de inhoudelijke voorkeur voor bovengenoemde variant: het geel-rode tracé met een station in de Wijdewormer. Ook Regio Alkmaar heeft de eerste voorkeur voor deze variant. Vanwege de eerder genoemde ontbrekende informatie (de landelijke Heritage Impact Assessment (HIA) inclusief de haalbaarheid door mitigerende maatregelen zoals het ondergronds brengen van 150 en/of 380kV en de modelstudie op 'draadslachtoffers') vinden deze partijen dat het te vroeg is om een keuze te maken. Ook pleiten ze voor een meer evenredige verdeling van lusten en lasten.

Zorgen m.b.t. sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
Voor Beverwijk, Heemskerk en Zaanstad is de vergunbaarheid vanuit de wetgeving op N2000 een onbegrijpelijke sturende factor in de te maken keuzes. Opgaven die een grote impact op de leefbaarheid kunnen hebben, belanden nu in die gebieden waar de leefbaarheid al (sterk) onder druk staan. Het is moeilijk uitlegbaar dat de bescherming van de gezond- en leefbaarheid van de mens niet op gelijke hoogte in de integrale afweging kan worden meegenomen als natuur- en cultuurwaarden. Met deze worsteling nu maar ook in de toekomst vragen wij u om extra inzet te plegen om de gezond- en leefbaarheid van deze gebieden te verbeteren door ruimhartige compensatie toe te passen, via middelen of investeringen die hiertoe leiden.

Daarnaast zien we dat de groene corridor goed aansluit bij een aantal van de geformuleerde uitgangspunten:

Keuze is robuust richting de toekomst en houdt rekening met de factor tijd
De groene corridor volgt de as waarlangs de meeste stedelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Het hoogspanningstracé ligt hier op de grens van enerzijds de ontwikkelcorridor Alkmaar-Heerhugowaard-Schagen-Den Helder en anderzijds de open landschappen in het midden van de provincie van o.a. de Schermer en Westfriesland Midden. De route van deze corridor komt vlak langs het in de energievisie aangeduide robuuste energieknooppunt Alkmaar. Op lange termijn maakt dit het relatief gemakkelijk om een nieuwe 'afslag' te maken bij de Boekelermeer. Een dergelijke ingreep zit niet in de huidige en voorziene plannen van TenneT, maar we zien dat dit een van de meest aannemelijke plekken in de provincie is waar de elektriciteitsvraag gaat stijgen. De Boekelermeer is ook vanuit Circulaire Economie aangeduid als een strategische locatie[46].

---

[44] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62, 63 en 231

[45] Bijlage 4 geeft een compleet overzicht van de IEA resultaten voor de varianten donkerblauw, groen via P15, geel, rood vanaf wijdewormer, en lichtblauw.

[46] Ruimtelijke verkenning circulaire werklocaties Provincie Noord-Holland.pdf

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit & zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden: 150kV ondergronds
Een tweede reden om voor deze corridor te kiezen is dat het 380 kV-tracé tot aan Heerhugowaard bundelt met de bestaande 150 kV-verbinding. Hiermee wordt een nieuwe landschappelijke doorsnijding zo veel mogelijk voorkomen. Het staat of valt echter met de wijze van bundeling. Een tweede mastenrij langs de bestaande 150 kV-verbinding die niet parallel lopen en elkaar ook nog eens kriskras kruisen (zoals bij de 'referentielijnen' die in de IEA worden gebruikt) is een absolute no-go. Dit heeft als gevolg dat er veel meer aantasting van het landschap zal zijn en is voor ons onacceptabel.

We stellen dan ook de uitdrukkelijke voorwaarde dat deze bestaande 150 kV-verbinding vanaf Beverwijk ondergronds wordt aangelegd tot en met De Weel. Ook natuur beherende organisaties en de stichting Samenwerkende vogelwerkgroepen Noord-Holland Noord geven aan dat, om de impact op natuur en vogels van de 380 kV-verbinding te mitigeren, de bestaande 150 kV-verbinding in de corridor ondergronds gebracht zou moeten worden[47]. Vanuit de natuur en milieuorganisaties wordt dit gezien als de corridor met de minste impact op natuur.

Helaas is aan de zuidzijde het doorkruisen van BL niet te voorkomen. De corridor gaat dwars door BL Assendelft en omgeving, BL Alkmaardermeer en omgeving en BL de Schermer. Dit vraagt om zeer zorgvuldige inpassing en compensatie en vergroot de noodzaak tot ondergronds brengen van 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel.

De groene corridor heeft een lange doorkruising van UNESCO Hollandse Waterlinies met negatieve effecten op de kernkwaliteiten. Het is nog onduidelijk hoe vanuit het landelijk HIA hiernaar gekeken wordt. Ons pleidooi is het opruimen van verrommeling (bestaande 150 kV). Een keuze voor verbindingsstuk P5 omdat dit enkel vanuit UNESCO gezien beter is, is onacceptabel. De groene corridor sluit veel beter aan bij de uitgangspunten van het regioadvies[48].

[47] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 115

[48] Donkerblauw-Z2 + P5 hebben een grotere en naar verwachting blijvende impact op landbouw, recreatie, landschappelijke karakteristiek, veiligheid, nautische elementen, waar Groen-ZZ, -Z en -ZM effect heeft op de woonomgeving die mogelijk kan worden gemitigeerd. bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN)

Noordelijk deel: Voorkeur voor de groene corridor via P15 / groen naar rood
Er is verdeeldheid tussen de overheden over de route vanaf Oterleek verder naar Agriport A7. De provincie Noord-Holland adviseert om de variant 'Groen via P15' te kiezen. De Westfriese gemeentes onderschrijven dit provinciale advies.
De gemeentes in de Kop van NH pleiten voor 'Groen via Rood': vanaf Groen ZM volgt deze variant de paarse verbindingsstukken P7, P8, P10 en gaat daarna verder via rood. Ook Regio Alkmaar ziet 'Groen via Rood' als een goede alternatieve optie wanneer ook de nog lopende onderzoeken bevestigen dat de Geel-Rode variant langs de A7 na mitigerende maatregelen niet kan.

Een complete vergelijking van de IEA resultaten van de noordelijke varianten is te vinden in bijlage 5.

Het noordelijk deel van de onderzochte corridors

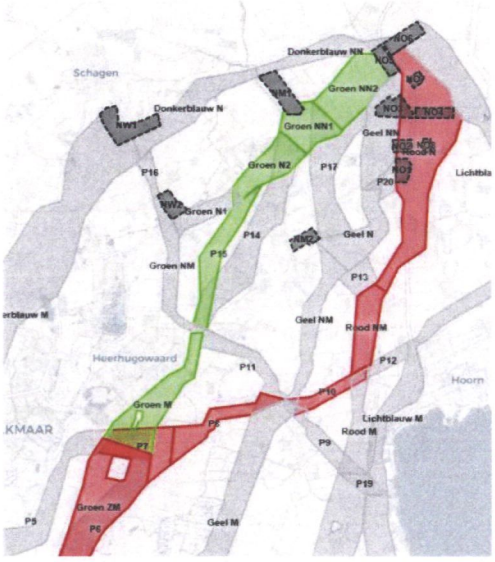

De twee varianten 'Groen via P15' en 'Groen via Rood'

Een variant 'over geel' lijkt niet vergunbaar op Natura 2000 (zie kaartje op p.26). Daarnaast is deze variant ongewenst in verband met de lange doorsnijding dwars door Beschermd Landschap BL Opmeer-Wognum én BL Abbekerk zonder bundeling met bestaande infrastructuur. Ook een route via P14 is minder wenselijk, deze snijdt ook dwars door BL Opmeer-Wognum én BL Abbekerk en omgeving en loopt mogelijk ook door BL Veenhuizen en Oterleek wanneer gezocht wordt naar optimalisatie.

Onderstaand beschrijven we de voor- en nadelen van 'Groen via P15' en 'Groen via Rood.'

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit
Een deel van de deeltracés binnen de variant Groen via Rood worden op het thema landschap, cultuurhistorie en archeologie negatiever beoordeeld dan Groen via P15[49].
Het Groen via Rood-tracé snijdt dwars BL Opmeer-Wognum en BL Abbekerk en Omgeving. Bijzondere kwaliteiten zijn de inversiekreekruggen en getijdewelvingen en de typische lange bebouwingslinten op de oorspronkelijke kreekruggen. Het tracé zal op het deel van BL Opmeer-Wognum inbreuk maken op de aanwezige openheid. Ook worden via deze route verschillende karakteristieke bebouwingslinten doorsneden zoals de Spierdijkerweg, Bobeldijk,

[49] Zie bijlage 5

Braasdorpermeer, Grote Zomerdijk, en Westeinderweg. Groen via P15 doorkruist een korter stuk BL: BL Veenhuizen. Dit heeft impact op de historische Berkmeerpolder.

Positief aan Groen via Rood is dat deze meer kilometers bundelt met bestaande hoogspannings- en snelweginfrastructuur dan Groen via P15. Bundeling voorkomt nieuwe landschappelijke doorsnijdingen en beperkt de effecten op natuur, gezondheid en landschap.
Voor de regio Kop van Noord-Holland en regio Alkmaar is dit uitgangspunt de belangrijkste reden om voorkeur voor Groen via Rood te hebben.
Groen via Rood bevat mogelijk meer 'knikken' dan het iets kortere tracé Groen via P15. Het is belangrijk dat er goed wordt gekeken naar de tracé- vormgeving van beide tracé opties, deze kan namelijk nog sterk beïnvloed worden door de mitigatie van milieueffecten. Meer knikken komt de vormgeving en daarmee de omgevingskwaliteit niet ten goede. Zonder aanpassingen in het ruimtegebruik ter hoogte van Agriport A7, zal deze route de A7 meerdere keren moeten kruisen.

Dit alles leidt tot de conclusie dat Groen via Rood een iets grotere impact heeft op omgevingskwaliteit dan Groen via P15.

Sociaal-economische draagkracht en gezondheidscondities
Met name door het doorsnijden van diverse bebouwingslinten Groen via Rood heeft een negatievere impact dan Groen via P15 op de leefbaarheid[47]. Er zijn aanzienlijk meer inwoners die direct hinder zullen ondervinden.
De planMER[50] toont aan dat Groen via Rood bijna 3 keer zoveel gevoelige gebouwen (zoals woningen, of andere plekken waar mensen langdurig verblijven[51]) binnen de magneetveldzone raakt dan Groen via P15. Ook raakt Groen via Rood bijna 2 keer zoveel geluidsgevoelige gebouwen dan Groen via P15 en doorkruist Groen via Rood in totaal 3,7 km stiltegebied.[52] Voor luchtkwaliteit in de aanlegfase raakt Groen via Rood ruim 2 keer zoveel gevoelige gebouwen dan Groen via P15[53]. Voor de optimalisatie kan er gekeken worden naar de schuifruimte binnen de corridor om hiermee de effecten op gevoelige gebouwen te beperken. Hierbij geldt wel dat in het zoekgebied, en dan met name het noordelijke deel, sprake is van veel lintbebouwing in oost-westrichting. Hierdoor is het noodzakelijk dat de tracéalternatieven de lintbebouwing kruisen, en het raken van gevoelige bestemmingen niet kan worden vermeden[54].

De groene corridor via P15 is ter hoogte van het dorp Hensbroek smal. Dit heeft impact op het dorp. Aan de andere zijde, bij woonwijk de Draai in Heerhugowaard, loopt deze corridor relatief dicht langs bebouwing. Dit leidt niet tot grote directe gezondheidseffecten, maar veel inwoners zullen hun uitzicht zien veranderen. Ook bij Krommenie en het zuidelijke deel van Heerhugowaard loopt de groene corridor langs bebouwing en zullen veel inwoners hun uitzicht zien veranderen. We vinden het belangrijk dat hier voldoende compensatie (o.a. ondergronds brengen van de bestaande 150 kV) tegenover staat en zien mogelijkheden in combinaties met (nieuwe) natuur en recreatie.

Aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
Uit de Integrale Effect Analyse (IEA) en planMER blijkt dat beide tracé opties vanaf Oterleek naar Agriport A7 een impact hebben op natuur. De corridor Groen via Rood heeft in vergelijking met Groen via P15 volgens de IEA een minder negatieve impact op natuur. Groen via Rood heeft minder impact op NNN-gebieden en weidevogelleefgebieden[55]. Dit komt o.a. doordat de aantallen broedparen van weidevogels binnen de verstoringscontour van Groen via P15 hoger zijn.

---

[50] 48 versus 17 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 50-53
[51] Onder langdurig verblijf wordt verstaan: een dagelijks verblijf gedurende minimaal een jaar met een verblijftijd van minimaal 14-18 uur per dag. Zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025.
[52] 101 versus 55 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 59-62
[53] 68 versus 31 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 59-62
[54] Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 55, 64
[55] Zie bijlage 5

Ook vergroot de bundeling met de bestaande 150kV-verbinding de zichtbaarheid voor vogels. Maar de exacte impact hiervan op draadslachtoffers is volgens de onderzoekers nog niet duidelijk. Net als het gevolg van ondergronds brengen van de bestaande 150kV verbinding. Dat wordt nader onderzocht tijdens de projectMER-fase.
Daarnaast heeft Groen via P15 ook op het gebied van recreatie een negatievere impact[56].

Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen: toekomstig laagvlieggebied defensie
Defensie heeft plannen om het laagvlieggebied in Noord-Holland fors uit te breiden. Alle corridors doorsnijden het toekomstige laagvlieggebied op een andere manier. In het deelrapport luchtvaart[57] is er gekeken naar de impact van defensie op de realisatie van de hoogspanningsverbinding en de mogelijke beperkingen die dit met zich mee kan brengen. Uit gesprekken met defensie is gebleken dat er binnen het zoekgebied geen technische uitdagingen zijn die een belemmering vormen en een nieuwe 380Kv verbinding in principe geen obstakel vormt voor een laagvlieggebied. De regio Kop van Noord-Holland schat in dat de variant Groen via P15 in vergelijking tot de variant Groen via Rood zorgt voor meer hinder voor Defensie bij het laagvliegen. Volgens de regio Kop van Noord-Holland is dit bij de variant Groen via Rood niet het geval omdat deze een bestaande 150kV verbinding volgt van west naar oost.

Andere onderdelen IEA/uitgangspunten
De twee varianten zijn weinig onderscheidend van elkaar op de andere onderwerpen in de IEA.

Groene variant als alternatief naast Groen via P15

De gehele groene variant (via Groen NM en Groen N1) ziet provincie Noord-Holland als mogelijk alternatief voor 'Groen via P15'. Mocht de tracékeuze bij Groen terecht komen, dan heeft de Regio Alkmaar, ná Groen via Rood (afslag Oterleek), het gehele Groene tracé als voorkeur boven het Groen via P15 tracé, alleen onder de voorwaarde dat bestaande 150kV ondergronds wordt gebracht. De verschillen tussen deze varianten zitten met name op landschappelijk vlak, natuur en gezondheid. De groene corridor volgt langer de bestaande 150kV verbinding. Dit is positief: wanneer de 150kV ondergronds wordt aangelegd blijft de impact beperkt, dat is dan ook een randvoorwaarde. Een ander positief punt is dat hiermee het doorsnijden van het BL Veenhuizen en de historische Berkmeerpolder wordt voorkomen en er geen effect is op waardevol weidevogelleefgebied. Daar staat tegenover dat dit een langer tracé oplevert met meer knikken. Dit is vanuit omgevingskwaliteit onwenselijk omdat het een onrustiger beeld oplevert aan de horizon en de landschappelijke belemmeringen vanuit BL juist accentueert. Ook worden er door dit langere tracé meer gevoelige bestemmingen geraakt[58] en gaat dit tracé dichter langs bebouwing bij Heerhugowaard, De Noord, Oude Niedorp en Nieuwe Niedorp. Hierdoor ondervinden meer mensen direct en indirect hinder. De provincie en Regio Alkmaar pleiten ervoor om beide varianten in het vervolg nader (ontwerpend) te onderzoeken.

Alles overziend concluderen de provincie Noord-Holland en Regio West-Friesland dat Groen via P15 de beste keuze is, met als alternatief het groene tracé.
Regio Alkmaar concludeert dat, na het tracé Groen via Rood (bij Oterleek rechtsaf), het Groene tracé (zonder P15) het beste is, omdat dan het uitgangspunt "bestaande infrastructuur volgen" wordt aangehouden.
Regio Kop van Noord-Holland trekt de conclusie dat Groen via Rood de beste oplossing is. Ook Regio Alkmaar ziet dit als het beste alternatief voor de Geel-Rode variant.

---

[56] Door overlap met recreatiefuncties: recreatiepark ten oosten van Heerhugowaard, wandelpark Obdam. Zie planMER deelrapport gebruiksfuncties dd 3 oktober 2025 - pag. 49
[57] Concept IEA - deelrapport luchtvaart dd 3 oktober
[58] 11 meer gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone, 11 meer geluidsgevoelige gebouwen en 11 meer gevoelige gebouwen voor luchtkwaliteit in aanlegfase. zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025

Voorwaardes

We stellen de volgende voorwaardes aan het realiseren van een 380kV hoogspanningsverbinding via de groene corridor en verbindingsstuk P15 / via de groene corridor en verbindingsstukken P7, P8, en P10 naar de rode corridor:

- Wij zien het ondergronds brengen van de gehele 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel als uitdrukkelijke randvoorwaarde. Het draagt bij aan regionaal draagvlak, het verkleint de (bovengrondse) impact, het vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving en vermindert het aantal draadslachtoffers[59]. Onderzocht moet worden of het bestaande 150 kV-netwerk ondergronds kan worden gebracht en op die plek de nieuwe 380 kV-verbinding kan worden gerealiseerd. Dit draagt bij aan een robuust en landschappelijk zorgvuldig ontwerp met minder impact op de leefomgeving.
- Regio Westfriesland stelt bij een keuze voor Groen via P15 als randvoorwaarde het ondergronds uitvoeren van het 380kV tracé vanaf de Oostdijk door Koggenland.
- Mocht de minister kiezen voor de paarse verbindingsstukken naar rood, dan verwachten we dat de bestaande 150kV verbinding tussen Oterleek en de A7 ondergronds wordt gebracht.
- Bij een keuze voor Groen via Rood vinden we dat het tracé na Oterleek het tracé van de bestaande 150kV-verbinding richting Hoorn dient te volgen en de bestaande 150kV ondergronds te brengen tot in ieder geval Wognum. We verwachten dat de verbindingsstukken P7 en P8 hier worden opgerekt tot boven de bestaande 150kV verbinding, zodat de mogelijkheden voor meer bundeling onderzocht kunnen worden. Hiermee wordt voorkomen dat de drie poldermolens aan de Noordschermerdijk ingeklemd tussen twee mastenrijen komen. Ook kunnen er op deze wijze twee extra knikken worden voorkomen.
- Ter hoogte van UNESCO Hollandse Waterlinies: 380 kV ondergronds als uit landelijk HIA blijkt dat het ondergronds brengen van de huidige 150 kV in dit UNESCO gebied niet voldoende is.
- Ruimhartige compensatie d.m.v. gebiedsinvesteringen, leefbaarheidsfonds en planschaderegeling voor inwoners en ondernemers.
    - Ruimte voor overleg in de komende periode (in ieder geval tot het Voorkeursbesluit van de Minister en indien nodig ook daarna) om de compensatie verder te specificeren. Zoals context (wie heeft voordeel van de compensatie) en de soort compensatie (financiële compensatie en/of compensatie in 'natura').
- Een fatsoenlijke en ruimhartige uitkoopregeling voor gedupeerde grond- en woningeigenaren van woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone is absoluut noodzakelijk.
- Doorlopend onderzoek naar de mogelijke effecten van de magneetveldzones op de volksgezondheid.
- Behoud van flexibiliteit voor verdere uitwerking in het trechterproces.
- Er wordt NNN aangetast, dit dient zo veel mogelijk gemitigeerd te worden, bijvoorbeeld door middel van ondergrondse tracés, gestuurde boringen en planning van werkzaamheden buiten het weidevogelbroedseizoen. Waar dit niet mogelijk is, vindt compensatie plaats volgens de uitgangspunten van de OV NH2022. Waar aantasting vermeden kan worden, dient dit vermeden te worden, met name als het gaat om moeilijk vervangbare 'wezenlijke kenmerken en waarden'.[60] Één van de uitgangspunten in de OV NH 2022 is dat natuur in beginsel fysiek wordt gecompenseerd (niet financieel). Dit zal

[59] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62. Vraag is of deze redenatie klopt: de 380kV is dusdanig hoger dat dit een risico vormt voor andere vogel soorten. Omdat dit dus om verschillende soorten gaan, mag/kan dit mogelijk niet tegen elkaar worden "weggestreept" binnen de natuurwetgeving (wanneer de 150kV ondergronds gaat). Advies is om dit nader te onderzoeken.

[60] Werkingsgebieden OV NH2022 en beschrijvingen beschermingsregimes

moeten worden gevolgd als sprake is van aantasting van de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van het NNN. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, dient hierbij ook aandacht te zijn voor de effecten, o.a. door veranderingen in biotische en abiotische condities, die de ontwikkelingen hebben op NNN buiten de planlocatie. Reken daarom met een bufferzone rondom de planlocaties.

- Geen sloop van cultureel historisch monumentaal waardevolle panden, zeker niet als verplaatsing mogelijk is.
- Vermijden van het NNN Alkmaarder- en Uitgeestermeer en het landschappelijk, cultuurhistorisch en natuurlijk waardevolle eiland De Woude (NNN Westwouderpolder). Bundel in plaats daarvan met de N246 en de bestaande 150kV infrastructuur. Breng die ondergronds om de schade te beperken.
- Wanneer u kiest voor de variant Groen (via P15), kies dan binnen de Wieringermeerpolder niet voor een specifieke corridor maar houdt deze opties open: Groen NN2, P17, GeelNN en RoodNN. Daarmee behouden we de flexibiliteit om tot het beste ontwerp te komen voor het laatste stuk tot NO5 of NO4. Voor de Regio Kop van Noord-Holland is NO5 onbespreekbaar.
- Geen tweede 380kV-mastenrij door Noord-Holland. Uit de onderzoeken van pVAWOZ blijkt ook dat deze niet nodig is wanneer één keer aangeland wordt in de Kop van Noord-Holland
- Voor het gehele tracé is ontwerpend onderzoek noodzakelijk om te komen tot een zorgvuldig en toekomstbestendig ontwerp.
  - Gezien de lengte van dit tracé is het op zichzelf een nieuw landschappelijk element/structuur. Daarom is een tracébreed landschaps- en ruimtelijk strategisch plan vereist, waarin naast technische inpassing ook koppelkansen voor aangrenzende gemeenten worden meegenomen, zoals recreatieve verbindingen, ecologische versterking, (nieuwe) natuur en groen-blauwe dooradering, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit. Daarbij wordt vooruitgekeken op provinciale schaal, met aandacht voor toekomstige robuuste landschappelijke structuren. Voor de stations wordt gebruik gemaakt van de inspiratiegids natuurinclusief bouwen van TenneT (zie Inspiratiegids natuurinclusief bouwen.
  - In het ontwerpend onderzoek voor het ruimtelijk strategisch plan is het van belang om bestaande beschermingsregimes niet als absolute begrenzing te hanteren. Het doel is te komen tot een samenhangend ruimtelijk ontwerp dat de lokale landschappen overstijgt. Deze benadering voorkomt dat beschermingsregimes, zoals BL, UNESCO-werelderfgoed, NNN en Natura 2000, bij voorbaat als een absoluut 'nee' worden geïnterpreteerd.

5. 380 kV station NNHN-Zuid - zonder aanlanding

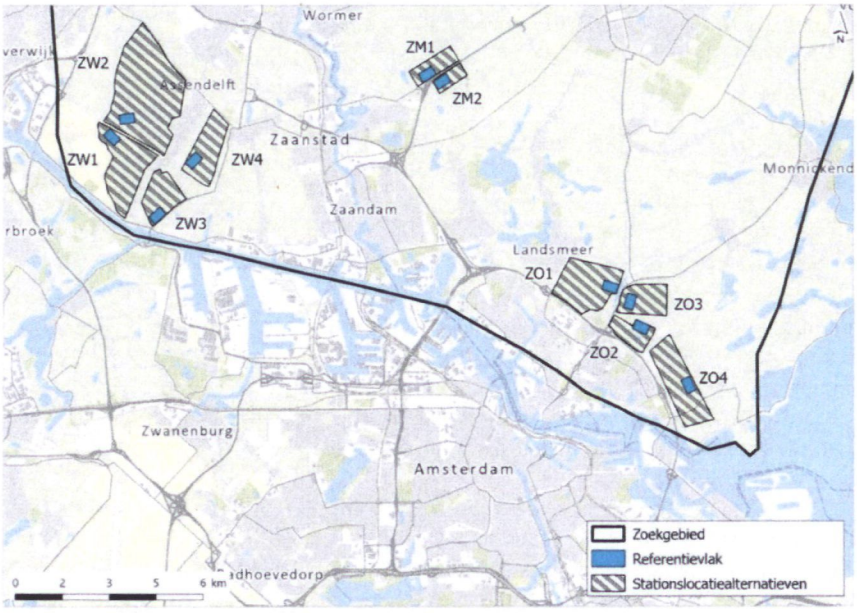

Onderzochte locaties voor het zuidelijke hoogspanningsstation

Alle locaties aan de zuidzijde hebben grote nadelen en zijn ongewenst vanuit landschappelijk perspectief MRA / MRA Verstedelijkingsconcept & Ontwikkelperspectief NZKG, waar Rijk en regio in samenwerken. Dit heeft de regio ook aangegeven in haar zienswijze op de concept NRD.[61]

Zoals aangegeven is de consequentie van de wetgeving op N2000/draadslachtoffers dat de minister niet anders kan dan kiezen voor de groene of donkerblauwe corridor als deze voldoende probleemoplossend zijn, (technisch) haalbaar zijn en redelijkerwijze betaalbaar zijn. De zuidelijke locaties ZM1, ZM2, ZO1, ZO2, ZO3 en ZO4 zijn niet goed bereikbaar vanuit de groene of donkerblauwe corridor en vallen hierdoor ook af. Dit betekent dat het startpunt van de verbinding aan de zuidzijde op een buitengewoon ongelukkige en zeer ongewenste plek zal moeten komen: namelijk in het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad. Voor de gemeentes Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk is deze locatie en argumentatie onacceptabel.
Een echt integrale afweging op schaal van heel Noord-Holland en vanuit een toekomstperspectief op Noord-Holland is door deze wetgeving niet mogelijk. De locaties ZW1 t/m ZW4 sluiten niet goed aan bij de door de overheden geformuleerde uitgangspunten. Passende en ruimhartige compensatie is hier dan ook op zijn plek.

We maken hier nadrukkelijk geen keuze voor een van de vier zoekgebieden. We vinden het noodzakelijk dat er eerste een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd in samenhang met de andere opgaves in dit gebied om te komen tot de beste locatiekeuze en inpassing. Ook de aansluiting op het nieuwe tracé, de inlussing daarvan en het ondergronds brengen van de 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel zijn hier onderdeel van.

Zoeklocaties sluiten niet aan bij andere gebiedsopgaven en -processen
In de afgelopen decennia is door alle overheden samen actief ingezet op het openhouden van het landschap tussen de IJmond en Zaanstad en boven Amsterdam. Tegelijkertijd wordt intensief gewerkt aan binnenstedelijke verdichting. We zien dat de onderzochte zoeklocaties niet

[61] Inspraakbundel concept-NRD - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

aansluiten op dit beleid. Daarnaast is onder andere in het Ontwikkelperspectief NZKG, waar Rijk en regio in samenwerken, aangegeven dat er in het gebied tussen Zaanstad en Beverwijk een opgave voor groen en waterberging ligt.[62] In het door Rijk en Regio opgestelde Verstedelijkingsconcept MRA wordt het gehele Oer-IJ genoemd als zoekgebied voor tijdelijke piekwaterberging. Ook bij Deltaprogramma Centraal Holland is dit gebied in beeld voor waterberging.

Vraag en aanbod bij elkaar
Op het zuidelijke 380 kV-station is geen 'afrit' voorzien, het station wordt dus niet aangesloten op het onderliggende netwerk maar fungeert als een koppelpunt. De aantrekkende werking op energieafnemers en energieproducenten die direct op een 380 kV-station aansluiten is beperkt volgens E-merge. Slechts een enkeling sluit direct aan op het 380 kV-netwerk. Dat betreft dan grootschalige elektriciteitsproductie, zoals de Diemercentrale of windenergie afkomstig van zee (VAWOZ), of grootschalige afname voor bijvoorbeeld de productie van waterstof[63].
Nabijheid van vraag (via bijvoorbeeld het 150 kV-net) is daarmee minder relevant voor dit station. Wel zien we dat potentiële grote afnemers, zoals een elektrolyser, zich met name in het NZKG kunnen vestigen. De locaties ZW1 t/m ZW 4 liggen dichter bij het NZKG dan de andere onderzochte zoeklocaties.

Keuzes zijn niet robuust richting de toekomst en houden geen rekening met de factor tijd
Eventuele ontwikkelingen gekoppeld aan een 380 kV-station, zoals een nieuw 150 kV-station, batterijen, een aanlanding of nieuwe bedrijvigheid zijn enkel mogelijk binnen het bestaande industriecluster, zoals opgenomen in het Ontwikkelperspectief NZKG. Er is geen ruimte voor verdere verstedelijking of energiesysteemfuncties in het landschap. Dit geldt voor alle onderzochte locaties voor het zuidelijke station. In de provinciale energievisie is gesteld dat batterijen gebundeld worden met vraag/aanbod in energieknooppunten. Dat is dus zeer onwenselijk in de directe omgeving van dit station.

Keuzes houden geen rekening met de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
Rondom het Noordzeekanaal staat de leefbaarheid al zwaar onder druk. In de gemeentes Beverwijk, Heemskerk, Velsen en Zaanstad wonen ruim 300.000 inwoners in de directe nabijheid van haven en industrie. Zij worden al belast met geur, geluid en uitstoot van (zware) industrie, provinciale wegen en snelwegen, logistiek zoals de scheepvaart en geluidshinder door vliegverkeer.[64] Dit leidt tot stapeling van leefomgevingseffecten en heeft een negatieve uitwerking op de gezondheid. Er is geen milieuruimte meer beschikbaar in dit gebied en er is te weinig ruimte voor recreatie en ontspanning door gebrek aan natuur en landschap. Ook krijgt deze regio nog te maken met verzwaring van de bestaande 380 kV-lijn Beverwijk - Diemen, waardoor nog eens 350 nieuwe kwetsbare locaties alleen al in Zaanstad hier last van gaan ondervinden. Gemeente Beverwijk draagt al veel bij aan de nationale energie-infrastructuur. Een bijdrage die de eigen regionale vraag al ruimschoots overstijgt. Voorbeelden hiervan zijn het nieuwe 2,1GW aanlandstation in Wijk aan Zee met drie aanlandingen van wind op zee, een nieuw 150 kV-station nabij de Bazaar in Beverwijk-Oost, de aftakking van het hoofdwaterstofnetwerk NZKG naar het Tata-terrein en het bestaande 380 kV-station aan de Kagerweg.

Kiezen voor een van de locaties ZW1 t/m ZW4 betekent dat de leefomgeving in een al zwaar belast deel van Nederland nog verder onder druk komt te staan. Vanuit gezondheidscondities gezien zijn de andere zoeklocaties meer geschikt. De directe effecten op de gezondheid zijn

---

[62] Ontwikkelperspectief NZKG: 231219-nzkg-ontwikkelperspectief-boekje-spreads-lowres-def.pdf
[63] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 109
[64] Zie o.a. Blik op leefomgeving en gezondheid voor de verstedelijkingstrategie Metropoolregio Amsterdam vanuit beschikbare data en trends. | RIVM en Industrie en Omwonenden - Onderzoeksraad voor Veiligheid

negatiever bij ZW3 en ZW4 dan bij ZW1 en ZW2. Met name bij ZW4 liggen er zeer veel geluidsgevoelige gebouwen binnen de 50 dB(A) contour.[65]

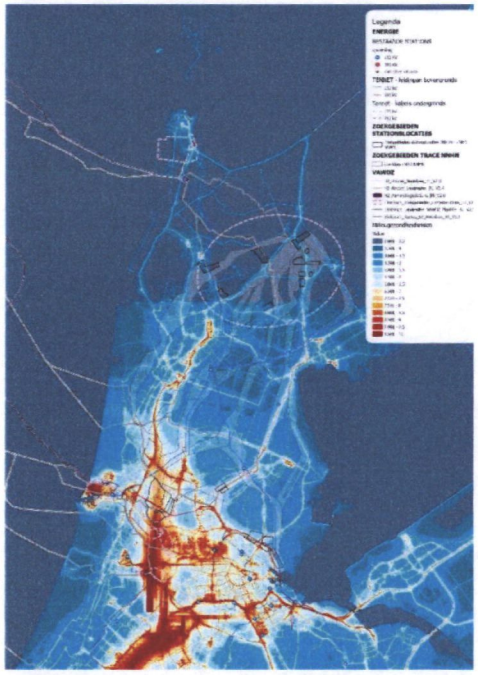

Corridors en zoekgebieden t.o.v. Milieugezondheidsrisico in Noord-Holland

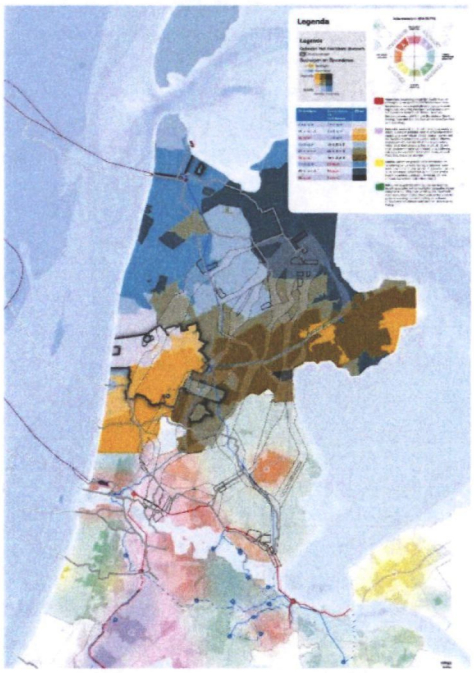

Combinatiekaart onderzoeken gezonde leefomgeving[66]

Omgevingskwaliteit staat sterk onder druk & natuur- en recreatiewaarden worden aangetast
Alle onderzochte zoeklocaties voor het zuidelijke station zijn vanuit het perspectief van omgevingskwaliteit ongewenst. Het nieuwe hoogspanningsstation sluit nergens aan op een bestaand bedrijventerrein en alle zoeklocaties liggen in Beschermd Landschap.

Specifiek voor ZW1 t/m ZW4 geldt dat het Beschermd Landschap Assendelft en omgeving met zijn zeer open karakter het laatste stukje open landschap is, bekeken op een groter schaalniveau. De ligging is nabij stedelijk gebied van Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk. De openheid van dit gebied is een groot contrast met het omliggende stedelijk gebied, en is een belangrijk recreatief uitloopgebied voor de inwoners van deze gemeentes.

Het gebied bevat daarnaast waardevolle natuur o.a. in de vorm van weidevogelleefgebied. Afhankelijk van de zoeklocaties toont de planMER aan dat er (sterk) negatieve effecten zijn op weidevogelleefgebied, Natura 2000 en/of NNN en/of beschermde soorten.[67] (zie bijlage 3 voor een overzicht van de planMER resultaten voor de zuidelijke stations). Bovendien ligt in dit gebied een natuurverbinding.

De meest westelijke zoekgebieden ZW1 en ZW2 liggen midden in het Oer-IJ gebied en in de bufferzone van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Hiervoor geldt een 'ja-mits-

[65] 918 gebouwen zie 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 100

[66] MRA: Eindverslag Verstedelijking MRA en Gezondheid | RIVM, 2021 Noord-Holland Noord: Gezonde leefomgeving en kwetsbaarheid Noord-Holland Noord

[67] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 37, 38, 86, 89, 91

regime', wat betekent dat het station hier alleen gebouwd mag worden als het goed ingepast is en rekening is gehouden met de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies[68].

Keuzes houden geen rekening met de water en bodem condities
Alle zoeklocaties in het zuidwestelijke deel liggen op veengronden. Veengronden zijn instabiel, en klinken door veenoxidatie (het blootstellen van veengronden aan de lucht door verlaging van de grondwaterspiegel) verder in. Hetzelfde geldt voor de locaties ten noorden van Amsterdam.[69] Deze gronden zijn het meest ongeschikt om op te bouwen. Zoals aangegeven is het gebied tussen Beverwijk en Zaanstad in beeld voor waterberging, specifiek het diepste deel bij zoekgebied ZW4. Ook geldt voor ZW4 een grotere kans op overstroming (met een diepte van 2,0-5,0) waardoor het station hier opgehoogd dient te worden.[70] Dit zal slechts een tijdelijke oplossing zijn, omdat door de druk op de grond, de bodem extra hard daalt.

Voorwaardes

We stellen de volgende expliciete voorwaardes aan de ontwikkeling van het 380kV station op ZW1, ZW2, ZW3 of ZW4:

- Maak nog geen keuze voor een van de vier zoeklocaties, maar behoud ruimte en flexibiliteit om tot het beste ontwerp in dit gebied te komen.
- Er vindt ruimhartig compensatie plaats. De maat en schaal van de aantasting van het landschap door zowel het station als het tracé zijn op dit moment nog niet te overzien. Daadwerkelijke compensatie van de aantasting vraagt om die reden een gezamenlijke aanpak, waarin nader te bepalen ruimhartige compensatieafspraken bestuurlijk moeten worden vastgelegd. In bovenstaande analyse is duidelijk te lezen op welke elementen het gebied ernstig wordt aangetast: het gebied zelf (*sluit niet aan bij andere gebiedsopgaven en -processen)*, de verbinding met het stedelijk gebied (*natuur- en recreatiewaarden worden aangetast)* en vooral de leefbaarheid voor de inwoners. De compensatie vindt wat ons betreft plaats langs die drie lijnen, waarbij we ter illustratie noemen waarover afspraken moeten worden gemaakt:
    - *Het gebied:* Een toekomstgerichte opwaardering van het dan nog resterende buitengebied, door bijvoorbeeld:
        - Versterking OeR-IJ
        - Ontwikkeling van de Kil-zone.
        - Versterken en ontwikkelen biologische en kleinschalige landbouw in Wijkermeerpolder aansluitend op Heerenboeren / Rijk van Rorik / de groene Amsterdammer.
    - *De verbinding met de stad:* Beter kunnen benutten van het resterende buitengebied door ontwikkeling van de stedelijke randen, bijvoorbeeld:
        - Park Omzoom
        - Park Hoogtij en Park Nauerna
        - Velsen Noord + Aagtendijk + Kagerweg
        - Maar ook in algemene zin de aanlooproutes en verbindingen tussen stad en land vergroenen
    - *Bewoners/ Leefbaarheid en gezondheidscondities:* Opzetten van een leefbaarheidsfonds waarmee de meest-geraakte bevolking zelf keuzen kan maken om de compensatie daadwerkelijk vorm te geven. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan versterking van zones in het geraakte gebied, maar ook

[68] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag.93
[69] 380kV planMER hoofdrapport - samenvatting d.d. 3 oktober 2025 pagina 195
[70] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag.131 en 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025- pag.123

gebieden elders in de stad, die de rol van het aangetaste gebied deels kunnen overnemen.

- De ontwikkeling van een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk, blijvende investeringen in landschap en beheer én het instellen van adequate beschermingsregimes. Het gebied is een belangrijk uitloopgebied voor een omgeving waar de leefbaarheid ook op andere vlakken onder druk staat. Ook kwaliteiten als openheid en historische gaafheid van het landschap zijn hier schaarser dan in bijvoorbeeld de noordoostflank van de MRA. Reden om hier extra zorgvuldig te zijn bij positionering en inpassing van het station.
- Geen ruimte voor systeembatterijen of andere energetische functies bij dit station. Mogelijke toekomstige ontwikkelingen zoals uitbreiding van het station, een aanlanding, systeembatterijen en/of de vestiging van energie gerelateerde bedrijven kunnen de doodssteek zijn voor de nog resterende landschapskwaliteiten.
- Wanneer NNN wordt aangetast dient dit zo veel mogelijk gemitigeerd te worden. Waar dit niet mogelijk is, vindt compensatie plaats volgens de uitgangspunten van de OV NH2022.
- De natuurverbinding in dit gebied dient ook tijdens de werkzaamheden beschikbaar te zijn. Als de verbinding wordt aangetast, dient hier compensatie voor plaats te vinden. Het is aan de initiatiefnemer om de exacte maatvoering van de verbindingszones te bepalen en te onderzoeken of het project hieraan raakt.
- Starten van een ontwerpend onderzoek dat de volgende producten oplevert:
  - Ruimtelijke strategische gebiedsvisie
    - Beschrijft de ruimtelijk-strategische aspecten van het station in relatie tot bredere opgaven in de omgeving, zoals woningbouw, mobiliteit, energie, natuur en waterbeheer.
    - Legt vast hoe deze opgaven en het station elkaar wederzijds kunnen versterken, en biedt een kader voor toekomstige ontwikkelingen in het gebied.
  - Landschapsplan (ruimtelijke inpassing en bescherming)
    - Richt zich op een hoogwaardige landschappelijke inpassing van het station, met behoud van de nog aanwezige kwaliteiten zoals openheid en historische gaafheid van het landschap.
    - Ontwikkelt een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk, borgt blijvende investeringen in landschap en beheer, en voorziet in adequate beschermingsregimes.
  - *Bijvoorbeeld: Onderzocht moet worden of het resterende deel van de Wijkermeerpolder en de nog zichtbare structuren van het Oer-IJ kan worden ontwikkeld als landschapspark, waarmee wordt bijgedragen aan waterhuishouding, recreatie, cultuurhistorie, erfgoed en een gezonde leefomgeving. Daarbij kan dit park tevens dienen als klimaatbuffer voor het station, waardoor grillen van klimaatveranderingen beter kunnen worden opgevangen en de maatregelen voor de vitale en kwetsbare infrastructuur minder ingrijpend hoeven te zijn. We zien de Houtrakpolder bij A9 Zuid als voorbeeld, waar gewerkt wordt aan een breder landschapsplan in samenhang met de nieuwe e-infra. Inpassing van het nieuwe station wordt gecombineerd met het versterken van het landschap, de recreatieve én de ecologische waarde van het gebied.*

6. Aanlandtracés en locatie converters A9 Zuid

Het project A9 zuid beoogt een nieuw 380 kV-station in of tegen Westpoort te realiseren. Recent is duidelijk geworden dat het locatiebesluit niet meer in 2025 genomen gaat worden. Daarmee komt dit besluit ná de deadline van het regioadvies te liggen. Hoe hiermee om te gaan is onderwerp van discussie tussen PNH en KGG.

De hal waar de converters in staan is tot 25 meter hoog en is blokvormig, daarom sluit dit het beste aan bij de bedrijven in de haven. Vanuit landschappelijk oogpunt is een locatie in de Houtrakpolder ten westen van de Machineweg ongewenst. Onze voorkeur gaat uit naar een locatie ten oosten van de Machineweg (zoekgebied A9Z-C2). Dit heeft tot gevolg dat het converterstation waarschijnlijk vanuit zee gezien 'achter' het (nog te realiseren) transformatorstation komt te liggen. Hoewel dit ingaat tegen het uitgangspunt van VAWOZ, is dit in dit geval te rechtvaardigen vanuit het landschappelijke belang. Over de precieze locatie voor een converter binnen zoekgebied A9Z-C2 kunnen we op dit moment nog geen uitspraak over doen maar moet in de vervolgfase nader bekeken worden, dit sluit aan bij het onderzoekskarakter van het programma VAWOZ.

Tracékeuze ondergrondse kabel
Richting A9 Zuid zijn tracés onderzocht vanuit Egmond, Castricum, Velsen-Noord en IJmuiden. De tracés door IJmuiden worden als zeer negatief beoordeeld op het gebied van Natura 2000 die niet te mitigeren is[71]. Deze zijn deze tracés niet wenselijk.

Het tracé over het terrein van Tata Steel (zie afbeelding) heeft de voorkeur vanuit de omgeving[72] boven een tracé door de Zeestraat, ook komt deze niet slecht uit de IEA naar voren[73]. Wel zijn deze afhankelijk van de (geluids)ruimte op het TSN terrein. Om dit mogelijk te maken roepen we het Rijk op om hier met TSN nadere afspraken over te maken. In de huidige verwachting is dit op

[71] Paragraaf 5.2.11 - H5 planMER: 'Er is sprake van directe, tijdelijke aantasting, hierom krijgt de route een zeer negatieve score (- -). Na mitigatie, zoals het werken met stille machines en buiten de kwetsbare periodes, zullen er minder effecten van verstoring door de ingreep van het N2000-gebied plaatsvinden. Er zal echter nog wel sprake zijn van directe, tijdelijke habitataantasting van N2000-gebied, in verband met het in- en uittredepunt bij de locatie. Hierom blijft de score na mitigatie hetzelfde.'

[72] VAWOZ IEA - deelrapport D - paragraaf 3.3.3 - "De route van een eventuele aanlanding bij Tata Steel moet dan ook via het Tata Steel-terrein worden doorgeleid en niet opnieuw via de Zeestraat, parken en de openbare groene ruimte."

[73] VAWOZ plan-MER - samenvatting

zijn vroegst na 2039 mogelijk, om dit te versnellen is aanvullende inzet nodig. Omdat hetzelfde gebied ook in beeld is voor de aanlanding van het 700 MW windpark op het 150 kV-station Velsen en mogelijk ook voor aanlandingen in de verdere toekomst, adviseren we de minister om hier rekening mee te houden en te kiezen voor een bundeling van kabels voor meerdere windparken.

Na doorkruising van het TSN terrein splitsen de routes in drie varianten. De noordelijke variant (VNH-A9Z1-E) doorkruist het veengebied in de Wijkermeerpolder en is daarmee niet wenselijk. De middelste variant (VNH-A9Z3-E) heeft meerdere doorkruisingen van waterkeringen en is daarom ook niet wenselijk. De zuidelijke variant (VNH-A9Z2-E) bundelt voor een groot deel met de A9 en heeft een zuidelijke aanloop richting Westpoort, hierdoor wordt een mogelijk knelpunt met de reservering voor een mogelijk nieuw havenbekken[74] in de Houtrakpolder voorkomen. Daarom vinden wij het zuidelijke tracé (VNH-A9Z-2-E) het meest wenselijk.

De tracés vanuit Egmond en Castricum komen als haalbaar uit het onderzoek naar voren. Echter loopt het tracé via Castricum door een grondwaterbeschermingsgebied en waterwingebied. Vanwege de toenemende vraag naar zoetwater is het verstandig om dit gebied zo veel mogelijk te ontzien om toekomstige uitbreidingen van het waterwingebied niet in de weg te zitten. Voor de routes vanuit Egmond is dit niet het geval omdat de duinenrij hier smaller is en daarom minder kansrijk als nieuw waterwingebied. Daarom beoordelen we een route vanuit Egmond naar A9 Zuid als meest kansrijke alternatief voor de route VNH-A9Z-2-E.

Een aanlanding via Castricum is voor ons onacceptabel vanwege de beschikbaarheid van zoetwater, nu en in de toekomst. Mocht er, tegen ons advies in, binnen het project NNHN gekozen worden voor de donkerblauwe corridor, is een aanlanding via Egmond voor ons niet bespreekbaar om een onevenredige stapeling van impact te voorkomen.

In de Verschillen- en gevoeligheidanalyse van VAWOZ zijn er, op een later moment binnen het onderzoeksproces, een aantal alternatieve routes vanuit o.a. Egmond naar station Vijfhuizen bekeken[75]. Deze routes kunnen ook aantakken op de routes naar A9-Zuid. Wij hebben op dit moment te weinig zicht op de gevolgen om hier een keuze in te maken, daarom adviseren we de minister om al deze alternatieven te betrekken bij de vervolgprocedure (mits de route over Tata terrein niet haalbaar blijkt).

Voor alle routes vanuit Egmond plaatsen we de kanttekening dat dit de langste routes over land zijn binnen Noord-Holland, dit vraagt om goede afstemming met omgevingspartijen en een goede compensatieregeling.

Voorwaardes:

- De locatie voor een converterstation wordt gezocht in het zoekgebied A9Z-C2, ten oosten van de Machineweg.
- Het gekozen tracé moet een mogelijk toekomstige havenbekken in de Houtrakpolder niet onmogelijk maken.
- Het gekozen tracé dient een mogelijke toekomstige (piek)waterberging in de Houtrakpolder niet onmogelijk te maken.
- Afspraken tussen Rijk en TSN over hoe kabeltracés (van meerdere windparken) in te passen in de terreinindeling.

[74] De Houtrakpolder is in beeld is voor onder meer de plaatsing van een 380kV station en (piek)waterberging. Om dit gestalte te kunnen geven is het wel noodzakelijk dat de huidige strategische reservering voor een havenbekken komt te vervallen. In het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied (2023) is beschreven onder welke condities dat kan gebeuren. Zo lang het daadwerkelijk besluit over de lange termijn invulling van de Houtrakpolder nog niet is genomen wordt rekening gehouden met alle lange termijn mogelijkheden.

[75] VAWOZ IEA - Deelrapport Verschillen- en gevoeligheidsanalyse

- Ruimhartige en passende compensatie voor de gemeenten/gebieden waar het ondergrondse tracé doorheen gaat is noodzakelijk. Zowel bij doorkruisen van de duinen en het landelijk gebied als bij het doorkruisen van kernen. Het gebied ondervindt door de aanleg op korte en lange termijn gevolgen door opgelegde ruimtelijke beperkingen. We verwachten een ruime compensatie op het gebied van leefbaarheid voor de inwoners en compensatie voor de economische schade van ondernemers wanneer het tracé door of langs kernen zoals Velsen en Beverwijk komt. Ook pleiten we voor werk met werk maken op de locaties waar werkzaamheden gaan plaats vinden.
    - Concreet vragen we ruimhartige compensatie voor diegene die getroffen worden door beperking als gevolg van de kabeltracés.
    - Ook geldt een nadrukkelijk voorwaarde dat het tracé geen opgaande elementen als hekken, struiken, bouwwerken bevat, maar slechts "putdeksels".
- Het gekozen tracé en de locatie van het converterstation voldoet aan de afspraken voor de Houtrakpolder zoals vastgelegd in de Uitvoeringsagenda NOVEX-NZKG 2025-2029.
- Het converterstation dient minimaal op NAP te worden aangelegd om overstromingsgevaar te voorkomen. Als het station lager wordt geplaatst, kan dit leiden tot hogere overstromingsrisico's en mogelijk een herindeling van regionale keringen naar een hogere risicoklasse. Eventuele kosten voor dijkversterking, beheer en onderhoud komen in dat geval volledig voor rekening van de initiatiefnemer. Als er een dijk rond het station wordt aangelegd, ligt het beheer en onderhoud bij de initiatiefnemer.
- De bestaande waterstaatkundige functies, waaronder die van de sloot naast de Machineweg (Machinetocht), moeten behouden blijven. Worden deze functies beïnvloed, dan is de initiatiefnemer verplicht om op eigen kosten compenserende maatregelen te treffen. Bovendien moet voldoende ruimte beschikbaar blijven voor aan- en afvoer van water, zodat toekomstige piekberging mogelijk blijft. Het ontwerp moet zodanig worden afgestemd dat het raakvlak met piekwaterberging geen knelpunten veroorzaakt voor waterveiligheid en waterhuishouding.

7. Grootschalige Elektrolyse

Binnen het programma VAWOZ wordt ook gezocht naar de toegevoegde waarde en mogelijkheden van elektrolyse in de buurt van de aanlandplekken. Uit de IEA blijkt dat alle gebieden (uitgezonderd één zoekgebied in de buurt van Agriport A7) als zeer negatief worden beoordeeld[76]. Daarnaast tellen de huidige initiatieven in Noord-Holland al op tot bijna 1 GW. We zien op dit moment geen behoefte aan aanvullende grootschalige elektrolyse. Dit is in lijn met het Waterstofprogramma van de provincie Noord-Holland waarin opgenomen is dat we de plannen tot 2030 ondersteunen maar voor de periode daarna nog een ambitie opstellen die te dragen is door de omgeving[77].

Omdat de behoefte aan regelbaarvermogen wel uit het onderzoek naar voren komen, adviseren we het Rijk om afspraken te maken met de huidige initiatiefnemers over hoe zij deze rol kunnen vervullen. Het meest concreet gaat dit over het project van HyCC voor de realisatie van een 500 MW elektrolyser in Westpoort, de plannen van Vattenfall bij de Hemwegcentrale en de ontwikkelingen van Statkraft in de omgeving van Den Helder. Hierbij vragen we aandacht voor de mogelijke negatieve effecten van de reststromen die vrijkomen bij elektrolyse. Deze mogen geen negatieve consequenties hebben op de waterkwaliteit.

Voorwaardes:

- Het waterstofecosysteem mag geen negatieve consequenties hebben op de beschikbaarheid van zoetwater en de waterkwaliteit (waterstofprogramma NH)

[76] Bijlage H - IEA - paragraaf 5.2: 'Binnen de regio Noord-Holland lijkt NNHNn-E1a het minst negatief beoordeeld. Alle andere zoekgebieden hebben twee of drie zeer negatieve (--) beoordelingen.'
[77] Waterstofprogramma Noord-Holland 2025-2027 - Paragraaf '2.1.4 Productie'

8. Doorkijk langere termijn

De onzekerheid in de vraagontwikkeling en het eerder genoemde knelpunt 380 kV Randstadring[78] leggen beperkingen op aan wat er mogelijk is. Pas wanneer een adequate oplossing is gevonden óf wanneer de lokale elektriciteitsvraag meer toeneemt en grote transporten kunnen worden voorkomen, komt een eventuele 4e en 5e aanlanding wat ons betreft in beeld.

4. Aanlanding en aansluiting op Tata Steel terrein

Als er in de toekomst voldoende elektriciteitsvraag op de locatie van TSN ontwikkeld is, komt dit gebied in beeld voor een aanlanding met aansluiting op een (nieuw) hoogspanningsstation. Dit zal wel op de langere termijn zijn, op dit moment is er namelijk geen zekerheid dat de lokale elektriciteitsvraag en ruimte (fysiek, milieu en geluid) op het terrein tijdig beschikbaar is. Mocht dat het geval zijn is dit een goede bundeling van vraag en aanbod en past dit binnen de huidige bestemming van het gebied. We plaatsen deze optie nadrukkelijk binnen de bredere context van leefbaarheid in de IJmond. Een aanlanding met aansluiting op het terrein van TSN moet een netto-positieve invloed hebben op de leefbaarheid doordat het bijvoorbeeld een bijdrage levert aan de verduurzaming van de industrie. Ook benadrukken we dat eventuele vertraging in de transformatie van de industrie niet mag leiden tot het zoeken naar een andere locatie buiten het hek van TSN.

5. 380 kV-station A9-zuid of Vijfhuizen

Voor een tweede aanlanding (bovenop de eerder genoemde aanlanding) op station A9-zuid zijn er aanvullende maatregelen nodig. Er is een extra uitbreiding van het station met 3 ha nodig om klantvelden ('stopcontacten' voor grote invoeders of afnemers van elektriciteit) te realiseren. Dit is niet bij alle locaties die onderzocht worden mogelijk. Daarnaast is het uitgangspunt vanuit systeemintegratie[79] dat er in de omgeving aanvullende elektriciteitsvraag gerealiseerd wordt die ook (deels) het windprofiel moet volgen.[80]

Mocht er voor A9-zuid voor een locatie worden gekozen waar geen extra uitbreiding mogelijk is of mocht de elektriciteitsvraag op A9-zuid onvoldoende groeien, maar wél op het 380 kV-station Vijfhuizen, dan is aansluiting op station Vijfhuizen een overweging. Station Vijfhuizen wordt namelijk uitgebreid met 3 velden die beschikbaar zijn voor een aanlanding. Echter past een converter niet bij het doel en hoogte van dit bedrijventerrein. Bij aansluiting op station Vijfhuizen heeft het onze voorkeur om de converter in/bij de Amsterdamse haven te plaatsen.

De Port of Amsterdam heeft aangegeven ruimte te zien voor één converterstation in de haven. Een tweede converter zal dan buiten de huidige contouren van de haven een plek moeten vinden, aandachtspunt hierbij is dat het tweede converterstation niet in een open polder geplaatst moet worden maar ook ten oosten van de Machineweg. Om een geordende ontwikkeling mogelijk te maken kan het helpen als TenneT een strategische grondaankoop doet waar meerdere energie-infraprojecten gerealiseerd kunnen worden.

Vanwege de eerder genoemde onzekerheden adviseren wij de minister om meerdere opties open te houden en later een keuze te maken omtrent deze aanlanding.

---

[78] IEA VAWOZ - Hoofdrapport - paragraaf 3.4.7
[79] IEA VAWOZ - Bijlage B - tabel 8-1
[80] Bijvoorbeeld via de plannen van HyCC en Vattenfall voor de bouw van elektrolysers.

Overige aandachtspunten

- Nauw betrekken van alle overheden bij vervolgprocedures.
  Om de beoogde kwaliteit waar we in dit advies voor pleiten te behalen is een structurele samenwerking van alle overheidslagen nodig.
- Dit regioadvies doet niets af aan de mogelijkheid voor individuele overheden om een zienswijze in te dienen op (onderdelen van) het conceptprogramma VAWOZ en de ontwerp-voorkeursbeslissing van de 380 kV NNHN.
- Mocht nieuwe informatie leiden tot significante andere inzichten over bijvoorbeeld de onderzochte corridors, tracés of zoekgebieden dan willen we hierover opnieuw met de minister en met elkaar in gesprek.
- Ook willen wij – in ieder geval na het afgeven van het regioadvies, maar voor het nemen van de Voorkeursbeslissing en het vaststellen van het concept-programma VAWOZ - met de minister in gesprek om invulling aan de (rand)voorwaarden te geven en deze vast te leggen in bestuurlijke afspraken.

Bijlages

1. Uitvraag regioadvies

2. Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

3. Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

4. Vergelijking 5 varianten: 3 hoofdcorridors, Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

5. Analyse vijf noordelijke corridor varianten

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Klimaat en groene Groei

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/kgg

Behandeld door
ir. S.J. Voest

T 070 757 3543
s.j.voest@minezk.nl

Ons kenmerk
KGG / 97684530

Uw kenmerk

Bijlage
1

Aan:
Colleges van BenW, Gedeputeerde Staten en Dagelijkse Besturen van de waterschappen in Noord-Holland waarvan het project netuitbreiding 380kV Noord-Holland Noord en/of het programma VAWOZ (2031-2040) raken aan hun grondgebied.

Datum 28 maart 2025
Betreft Uitvraag gezamenlijk en samenhangend advies van regionale overheden in Noord-Holland over het project 380kV NNHN en programma VAWOZ (2031-2040).

Geachte Colleges van B&W, Gedeputeerde Staten en Dagelijkse Besturen van de waterschappen in Noord-Holland,

Bij dezen wil ik u vragen om gezamenlijk een samenhangend regioadvies te gaan opstellen over het Programma VAWOZ 2031-2040 (programma VAWOZ) en het project netuitbreiding 380kV-Noord-Holland Noord (380kV-NNHN).

In 2024 hebben het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) en de regionale overheden de wens uitgesproken voor één gezamenlijk regioadvies voor de 380kV-NNHN en het proramma VAWOZ. Deze wens is geuit vanwege de inhoudelijke samenhang tussen het project en het programma. Daarnaast is besloten dat de provincie Noord-Holland het opstellen van een gezamenlijk regioadvies zal gaan coördineren. De Minister van KGG stelt het zeer op prijs dat de provincie deze complexe rol oppakt. Ik vraag u om uiterlijk 19 december 2025 het regioadvies toe te sturen aan de Minister van KGG.

Op dit moment wordt voor beide trajecten nog onderzoek gedaan voor het opstellen van de Integrale Effect Analyses (IEA) en de planMER'ren. Voor programma VAWOZ wordt daarnaast nog onderzocht hoeveel elektriciteit geproduceerd op zee ingevoerd kan worden op het (toekomstige) Noord-Hollandse 380kV-hoogspanningsnet.

In de bijlage bij deze brief kunt u meer lezen over:
- Op welke vragen het regioadvies in dient te gaan en welke uitgangspunten en randvoorwaarden gelden.
- De aanleiding en de nut en noodzaak van beide trajecten.
- De inhoudelijke en ruimtelijke samenhang van beide trajecten.

Op 15 mei en 1 juli zullen de projectteams van de beide trajecten sessies organiseren om de onderzoeksresultaten met u te delen. De eerste sessie zal een globaal overzicht bieden van de bevindingen, en de tweede sessie zal een gedetailleerde, warme overdracht zijn van de inhoudelijke documenten. Ik hoop dat dit u helpt bij het opstellen van uw regioadvies.

Ik ben mij ervan bewust dat ik een complexe vraag aan u stel. Het project 380kV-NNHN en programma VAWOZ zijn grootschalige energie-infrastructuur projecten waar veel bewoners in Noord-Holland mee te maken krijgen. Het is daarom geen sinecure om met zo veel overheden te komen tot een gezamenlijk onderschreven regioadvies. Het belang van de twee projecten is echter groot, voor zowel de energievoorziening van Noord-Holland maar ook voor het slagen van de energietransitie in Nederland. Uw advies zal ons helpen om de juiste keuzes te maken voor de voortgang van deze complexe projecten. Daarom wil ik u bij voorbaat hartelijk danken voor uw inspanningen en uw advies.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
namens deze:

Marc Hoenders
Directeur Directie Realisatie Energietransitie

Bijlage 1

Toelichting uitvraag samenhangend regioadvies 380kV-NNHN en Programma VAWOZ

1. Scope van het samenhangende regioadvies

Het samenhangend regioadvies zal in moeten gaan op een aantal vragen om goed meegenomen te kunnen worden in de te maken afwegingen. Hieronder worden de vragen voor zowel project 380kV-NNHN als voor programma VAWOZ opgesomd. Ik stel het op prijs wanneer u de voorkeur(en) in het regioadvies onderbouwt met informatie uit de plan-MER en IEA en toelicht door de belangen en belangenafweging van de medeoverheden uiteen te zetten.

Project 380kV-NNHN

Ten behoeve van het project 380kV-NNHN vraag ik u advies te geven over onderstaande vragen:

1. Welke stationslocatie voor het noordelijke 380/150kV-hoogspanningsstation heeft uw voorkeur?
2. Welk 150kV ondergronds kabeltracé voor het verbinden van het noordelijke 150/380 kV-hoogspanningsstation met het bestaande station Middenmeer150kV heeft uw voorkeur?
3. Welke stationslocatie voor het zuidelijke 380kV-hoogspanningsstation heeft uw voorkeur?
4. Welke corridor (en eventuele verbindingsstukken) voor het verbinden van het zuidelijke met het noordelijke hoogspanningsstation heeft uw voorkeur? In het geval er één mastenrij komt voor het oplossen van de netcongestie.
5. Welke corridor of corridors voor het verbinden van het zuidelijke met het noordelijke hoogspanningsstation heeft uw voorkeur indien er twee mastenrijen komen? Kunt u aangeven of u de voorkeur heeft om de mastenrijen naast elkaar te plaatsen, of dat de mastenrijen (geheel of gedeeltelijk) een eigen route volgen?
6. Blijven de voorkeurslocaties voor de stations en tracé staan indien er aangeland wordt in de Kop van Noord-Holland? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
7. Blijven de voorkeurslocaties voor de stations en tracé staan indien er aangeland wordt bij het zuidelijke station? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
8. Blijven de voorkeurslocaties en tracé staan indien er aangeland wordt in de Kop én bij het zuidelijke station? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
9. Welke aandachtspunten wil de regio meegeven ten aanzien van de corridors en de twee stationslocaties waar de voorkeur naar uit gaat?

Programma VAWOZ

Er is een aanzienlijke kans dat er zowel in de Kop van Noord-Holland als in het Noordzeekanaalgebied elektriciteit geproduceerd op zee, aangeland moet gaan worden. Ook kan dit betekenen dat er mogelijk meerdere aanlandingen in de Kop van Noord-Holland nodig zullen zijn. Ik vraag u om hier in uw regioadvies rekening mee te houden. Met dit in het achterhoofd wil ik u vragen om advies te geven over de volgende vragen;

<u>Elektrische verbindingen</u>

1. Welke twee aanlandingslocaties hebben uw voorkeur en welke voorkeursvolgorde heeft u voor een mogelijke derde, vierde en vijfde aanlanding?
2. Welke aandachtspunten en aanbevelingen geeft u mee ten aanzien van één of meerdere aanlandingen op de volgende (nieuwe) 380kV-

hoogspanningsstations (380kV Vijfhuizen, 380kV A9-Zuid, 380kV Zuidelijk station NNHN, 380kV Noordelijk station NNHN)?

3. Welke ondergrondse kabeltracés en welke converterstationslocaties hebben uw voorkeur bij de hierboven genoemde aansluitlocaties?
4. Welk ondergronds tracé adviseert u voor de aanlanding van een 700MW AC kabel op het bestaande hoogspanningsstation 150kV Velsen en welke aandachtspunten wilt u voor dit alternatief meegeven?
5. Welke aandachtspunten en aanbevelingen wilt u meegeven ten aanzien van de mogelijke vervolgprocedures voor de verschillende aanlandingen.

Waterstofverbindingen

6. Welke aandachtspunten, voorkeursvolgorde en aanbevelingen geeft u mee ten aanzien van de onderzochte buisleiding tracés, aanlandstations en aanlandlocaties voor de aanlanding van waterstof geproduceerd op zee?

Locaties voor grootschalige elektrolyse

7. Welke aandachtspunten geeft u mee voor de onderzochte locaties voor de mogelijke vestiging van grootschalige elektrolyse?

Mocht gedurende het opstellen van het regioadvies aanvullende informatie beschikbaar komen die relevant is voor de besluitvorming over Programma VAWOZ of het project 380kV NNHN, bijvoorbeeld over andere planologische trajecten of raakvlakprojecten, dan wil ik u vragen u mij hierover te informeren en deze te betrekken bij uw advisering.

2. Uitgangspunten en randvoorwaarden

Om u richting mee te geven voor het opstellen van het gezamenlijke regioadvies en om te zorgen dat dit regioadvies zo goed mogelijk benut kan worden bij de besluitvorming over beide trajecten, geef ik hier een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden mee voor het opstellen van het gezamenlijke regioadvies.

- Het regioadvies moeten passen binnen de onderzoekstracés en de zoeklocaties zoals geformuleerd in de NRD's van beide trajecten en kunnen worden gebaseerd op de onderzoeksresultaten uit de planMER'ren en IEA's van beide trajecten.
- De definitieve onderzoeken kunnen nog leiden tot niet-vergunbare of niet-maakbare tracés en locaties. Het is dus mogelijk dat voor Programma VAWOZ en/of 380kV NNHN er nog tracés of locaties komen te vervallen op basis van de uitkomsten van de planMER en IEA. Op het moment dat er vanuit één van beide trajecten voorgesteld wordt om (delen van) tracés of zoeklocaties te laten afvallen, dan wordt bezien wat de consequenties zijn voor het andere traject.

Uitgangspunten en randvoorwaarden t.a.v. het project 380kV-NNHN

- Bij de start van project 380kV-NNHN zijn uitgangspunten geformuleerd in het voornemen en voorstel voor participatie.[1] Deze ziet het Ministerie van KGG als randvoorwaarden voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.
- Bij de start van de 380kV-NNHN zijn de opgaven geformuleerd in het voornemen en voorstel voor participatie.[2] Het kunnen realiseren van deze opgaven ziet het ministerie van KGG als randvoorwaarde voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.

---

[1] Zie: Voornemen en voorstel voor participatie - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.
[2] Zie: Voornemen en voorstel voor participatie - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.

Uitgangspunten en randvoorwaarde voor programma VAWOZ:

- In de cNRD voor het Programma VAWOZ zijn diverse uitgangspunten opgenomen. Deze ziet het ministerie van KGG als randvoorwaarden voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.
- Op basis van de systeemintegratiestudies wordt duidelijk hoeveel elektrische aanlandingen er technisch maximaal gerealiseerd kunnen worden in de provincie Noord-Holland.
- Uitgaan van één aanlanding van waterstofbuisleidingen in provincie Noord-Holland.
- Bij iedere aansluiting op een 380kV-hoogspanningsstation is het noodzakelijk om binnen een straal van 6 kilometer van het 380kV-hoogspanningsstation een convertorstation van 5,5 ha te realiseren. Op het 150kV-hoogspanningsstation Velsen is het nodig dat eerst de huidige aangesloten restgastcentrales van Vattenfall uit dienst gaan.
- Om meer dan één aanlandingen in de Kop van Noord-Holland te kunnen realiseren, zijn twee mastenrijen nodig in plaats van één mastenrij.
- Binnen Programma VAWOZ wordt onderzoek gedaan naar kansrijke locaties voor elektrolysers nabij aansluitlocaties op land. Het uitgangspunt is dat de grootschalige elektrolysers op dezelfde 380kV-hoogspanningsstations worden aangesloten als waar een converterstation op wordt aangesloten.

3. Aanleiding en noodzaak

380kV-NNHN

Het gebruik en transport van elektriciteit in Nederland neemt al tientallen jaren toe. Ook in Noord-Holland Noord (het gebied boven het Noordzeekanaal tot en met de Kop van Noord-Holland) groeit de vraag naar elektriciteit snel. TenneT gebruikt prognoses om een tweejaarlijks investeringsplan op te stellen. Uit het investeringsplan tot 2031 blijkt het volgende:

- Dat de komende jaren een verdubbeling van de vraag naar elektriciteitstransport verwacht wordt in Noord-Holland Noord.
- Dat er nu al verschillende knelpunten in het huidige 150 kV-netwerk in Noord-Holland Noord zijn. Deze worden de komende jaren erger.
- Daarnaast komen er nieuwe knelpunten bij, doordat er steeds meer transportcapaciteit wordt gevraagd door een toenemende vraag en aanbod van elektriciteit.
- De verwachte druk op het elektriciteitsnet van Noord-Holland Noord is in 2030 zo groot, dat dit niet met een versterking van het huidige 150 kV-net kan worden opgelost. Het is noodzakelijk dat er een uitbreiding van het 380 kV-net komt dat aansluit op het bestaande 150 kV hoogspanningsstation Middenmeer om leveringszekerheid in de gehele regio te kunnen garanderen.

Het project 380kV NNHN is in 2023 gestart om de benodigde 380kV-netuitbreiding te realiseren en om zo de netcongestie op te lossen. Er wordt nu door TenneT onderzoek gedaan voor het opstellen van het plan-MER en IEA. Op basis van de plan-MER, IEA, een advies daarover van de Commissie m.e.r. en het regioadvies neemt de minister van KGG, in overeenstemming met de minister van VRO de voorkeursbeslissing voor het project 380 kV NNHN. Het regioadvies heeft een belangrijke adviserende rol in het besluitvormingsproces. KGG verwacht begin 2026 de concept ontwerp-voorkeursbeslissing met u te kunnen bespreken. Daarna wordt deze gepubliceerd en is het voor eenieder mogelijk een zienswijze in te dienen. In de zomer of het najaar van 2026 wordt de definitieve voorkeursbeslissing gepubliceerd. Dan is duidelijk welke onderzoeklocaties voor de hoogspanningsstations en welke corridor(s) nader onderzocht worden binnen het plan-MER.

Programma VAWOZ
Nederland heeft de ambitie om onafhankelijk te worden in haar energievoorziening, willen we de leveringszekerheid borgen en willen we in 2050 klimaatneutraal zijn. Dit betekent dat er grote hoeveelheden hernieuwbare energie nodig is, bestaande uit onder andere elektriciteit en CO_2-arm geproduceerd waterstof. Om dit te bereiken, is de tijdige ontwikkeling van grootschalige windenergie op zee cruciaal. Het Programma VAWOZ onderzoekt daarom hoe de energie van, nog te bouwen, windparken op zee aan land kan worden gebracht in de vorm van elektriciteit of waterstof. Ook kijkt het Programma VAWOZ naar de mogelijke ruimtelijke inpassing van grootschalige elektrolyse op land gekoppeld aan de aanlanding wind op zee.

In de praktijk betekent dit dat er in Noord-Holland in de periode van 2031-2040 veel grootschalige energie-infrastructuur voor elektriciteit en waterstof bijgebouwd zal gaan worden. Deze infrastructuur is ook nodig voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse industrie en biedt kansen voor economische structuurversterking in de gehele provincie.

Op basis van de adviezen vanuit de diverse regio's, de input van de brede omgeving, het advies van de Commissie m.e.r., het advies van het Omgevingsberaad Wadden en het Bestuurlijk Overleg Wadden, het advies van Rijkswaterstaat, raadpleging van het Noordzeeoverleg en de onderzoeksresultaten stelt het ministerie van KGG een concept van het ontwerp-programma op. Hierin wordt een selectie gemaakt van meest kansrijke alternatieven, dit noemen we voorkeursalternatieven. Deze zal met u worden besproken. Naar verwachting kan het ontwerp-programma in juni 2026 ter inzage worden gelegd. Zodra de zienswijzen zijn beantwoord en verwerkt zal de ministerraad naar verwachting eind 2026 het Programma VAWOZ vaststellen en besluiten voor welke alternatieven ruimtelijke procedures gaan starten. Na afronding van Programma VAWOZ worden de voorkeursalternatieven verder uitgewerkt in een eigen projectprocedure.

4. Samenhang tussen 380kV NNHN en Programma VAWOZ

De samenhang tussen project 380kV NNHN en Programma VAWOZ is als volgt;

- Binnen het project 380kV NNHN wordt gezocht naar locaties voor twee nieuwe hoogspanningsstations; één in het noorden nabij station Middenmeer150kV en één in het zuiden tussen Beverwijk en Diemen. Voor beide stations zijn nog diverse zoekgebieden in studie. Programma VAWOZ onderzoekt voor beide hoogspanningsstations of daar mogelijk aangeland kan worden.
- Indien vanuit Programma VAWOZ wordt besloten om op één of beide van deze nieuwe hoogspanningsstations aan te sluiten, dan zal er binnen een straal van 6 kilometer van deze locatie(s) ook een convertorstation gebouwd moeten worden.
- Als er in de Kop van Noord-Holland meerdere aanlandingen gerealiseerd worden voor elektriciteit geproduceerd op zee, dan is er een dubbele rij hoogspanningsmasten door Noord-Holland nodig. Binnen het project 380kV NNHN worden tracés onderzocht waar een mogelijke tweede mastenrij geplaatst zou kunnen worden.
- Kaart 1. laat zien welke zoeklocaties voor waterstofaanlandzones, hoogspanningsstations en convertorstations en welke tracés voor hoogspanningsmasten, ondergrondse elektriciteitskabels en waterstofroutes bestudeerd worden in beide onderzoekstrajecten. Hiermee wordt ook helder dat er een grote inhoudelijke samenhang is tussen beide trajecten. Een locatie of tracékeuze in het ene traject heeft dus direct gevolgen voor de keuzes die in het andere traject gemaakt moeten worden.

Kaart 1. Samenhang project 380kV NNHN en Programma VAWOZ (2031-2040).

Bijlage 2: Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

Tabel 6.1 Overzicht effectbeoordelingen noordelijke stationslocatiealternatieven

Criterium	NW1	NW2	NM1	NM2	NO1	NO2	NO3	NO4	NO5	NO6	NO7	NO8
natuur												
effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op NNN	0	-	0/-	-	-	-	0	0/-	0	0	-	0
effecten op weidevogelleefgebieden binnen BL	0/-	0	0	0/-	-	0/-	0	0/-	0	0	0	0/-
effecten op ganzenfoerageergebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op houtopstanden	0	0	0	0/-	0	0	0	0	0	0	0	-
effecten op beschermde soorten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op Rode lijst-soorten	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-
effecten op biodiversiteit (geen beoordeling maar beschrijving van kansen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
UNESCO												
effecten op UNESCO-Werelderfgoed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
landschap												
effecten op de gebiedskarakteristiek	-	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0
effecten op de samenhang tussen specifieke elementen en hun context op stationslocatieniveau	-	-	-	-	-	0/-	0/-	0	0/-	0	0	0
cultuurhistorie												
effecten op historische (steden)bouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op historische geografie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
effecten op aardkundige waarden	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
archeologie												
effecten op bekende archeologische waarden	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	-
effecten op verwachte archeologische waarden	-	-	0/-	0/-	-	-	-	-	0/-	0/-	0/-	-
bodem												
effecten op chemische bodemkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
risico op zettingen (inklinken van de bodem)	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0/-	0/-	0	0/-	0/-
water												
afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
effecten op grondwaterbeschermingsgebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op KRW-grondwaterlichamen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0/-	-	0/-	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
leefomgeving en gezondheid												
effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden	-	-	0/-	-	-	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
effecten op luchtkwaliteit	0/-	0	0	0/-	0	0	0/-	0/-	0	0	0	0
veiligheid												
effecten op omgevingsveiligheid	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	-
effecten op waterkeringen	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	-
overstromingsrisico	0	0/-	-	0/-	0/-	-	-	-	-	-	-	-
gebruiksfuncties												
effecten op recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op woonfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op werkfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
oppervlakteverlies landbouwareaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op windturbines en zonneparken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op defensiefunctie en hoogtebeperkingen	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0
duurzaamheid												
effecten door materiaalgebruik	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
uitstoot broeikasgassen (CO2, SF6)	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-

Score	Betekenis	Wanneer deze score wordt toegekend
	sterk negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een sterke verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Dit zijn vaak effecten die (onherstelbare) schade toebrengen aan het systeem of tot een overschrijding van normen leiden
-	negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem en eventuele normen worden niet overschreden
0/-	beperkt negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een beperkte verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem, eventuele normen worden niet overschreden en/of de effecten zijn te beperken of voorkomen door mitigatie

Bijlage 3: Overzicht Resultaten Zuidelijk Station planMER

Tabel 6.2 Overzicht effectbeoordelingen zuidelijke stationslocatiealternatieven

Criterium	ZW1	ZW2	ZW3	ZW4	ZM1	ZM2	ZO1	ZO2	ZO3	ZO4
natuur										
effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	0									
effecten op NNN	-	-		-	-	-	-	0/-	0/-	-
effecten op weidevogelleefgebieden binnen BL	0/-	-	-			0/-	0/-	-	-	
effecten op ganzenfoerageergebieden	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-
effecten op houtopstanden	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0	0
effecten op beschermde soorten										
effecten op Rode lijst-soorten		-		-	-	-	-	-	-	
effecten op biodiversiteit (geen beoordeling)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
UNESCO										
effecten op UNESCO-Werelderfgoed	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0
landschap										
gebiedskarakteristiek	-	-	-		-	-	-	-	-	-
effecten op de samenhang tussen specifieke elementen en hun context op stationslocatieniveau			-	-	-	-			-	
cultuurhistorie										
effecten op historische (steden)bouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op historische geografie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op aardkundige waarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
archeologie										
effecten op bekende archeologische waarden			0	0	0	0	0			0
effecten op verwachte archeologische waarden	-	-	-	0	0	0			-	0
bodem										
effecten op chemische bodemkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
risico op zettingen (inklinken van de bodem)	-	-	-	-	0/-	0/-	-	-	-	-
water										
afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	0/-			-						0/-
effecten op grondwaterbeschermingsgebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op KRW-grondwaterlichamen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-	-	0/-
invloed op oppervlaktewaterkwaliteit										
leefomgeving en gezondheid										
effecten op geluidgevoelige gebouwen en gebieden	0/-	0/-			-	-		-	-	
effecten op luchtkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0
veiligheid										
effecten op omgevingsveiligheid	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
effecten op waterkeringen	0	0		0	0	0	0	-	0	0
overstromingsrisico	0	0	0	0/-	0/-	0/-	-	-	-	-
gebruiksfuncties										
effecten op recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op woonfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op werkfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
oppervlakteverlies landbouwareaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op windturbines en zonneparken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op defensiefunctie en hoogtebeperkingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
duurzaamheid										
effecten door materiaalgebruik	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
uitstoot broeikasgassen (CO2, SF6)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Score	Betekenis	Wanneer deze score wordt toegekend
	sterk negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een sterke verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Dit zijn vaak effecten die (onherstelbare) schade toebrengen aan het systeem of tot een overschrijding van normen leiden
-	negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem en eventuele normen worden niet overschreden
0/-	beperkt negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een beperkte verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem, eventuele normen worden niet overschreden en/of de effecten zijn te beperken of voorkomen door mitigatie

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

(bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN))

5 varianten vergeleken:

Via de viewer van witteveen en bos zijn vijf varianten met elkaar vergeleken. Het gaat om de varianten donkerblauw, geel en lichtblauw, rood vanaf Wijdewormer en Groen via P15.

Een keuze voor de variant 'rood vanaf Wijdewormer (met een station in de Wijdewormer (ZM1/ZM2), langs de A7 (P18 & via geel/rood) richting Agriport) was eerder als variant in beeld bij de overheden. Hoofdstuk 4 van de IEA toont aan dat deze variant onvergunbaar lijkt vanuit de wetgeving rond Natura 2000 als er alternatieven zijn. Ook varianten geel en lichtblauw lijken om deze reden niet vergunbaar.

Bij elk thema is met een rode contour de meest negatieve score aangegeven indien onderscheidend t.o.v. de andere corridors.

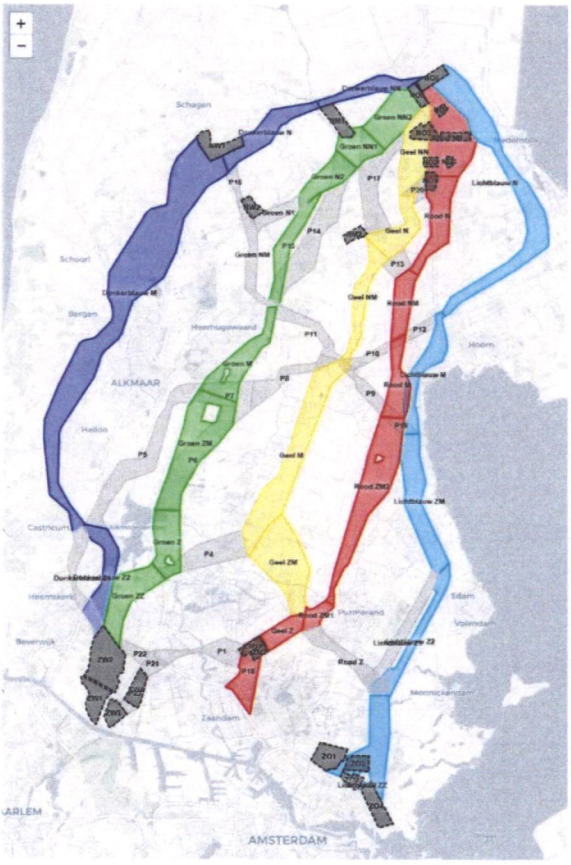

Vergeleken varianten

Lichtblauw

Rood vanaf Wijdewormer

Geel

Donkerblauw

Groen via P15

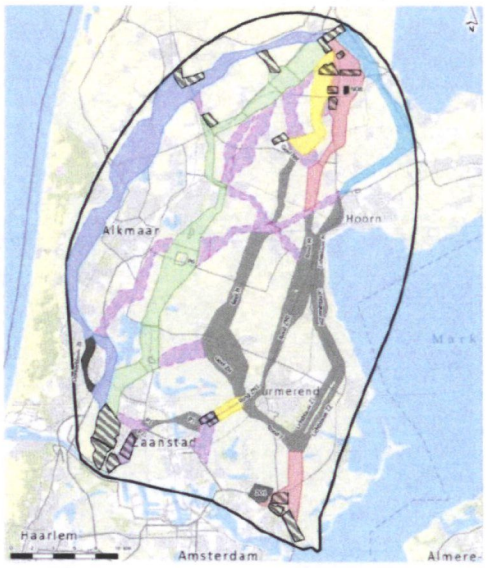

Delen van de tracéalternatieven en verbindings-stukken waar de risico's op vergunbaarheid Natura 2000 spelen, weergegeven in grijs (bron IEA, hfst 4)

Veiligheid

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Veiligheid					
Invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M	0/- Donkerblauw NN Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel NM Geel Z	- Rood N	0/- Groen NN2 Groen M
Invloed op waterkeringen	- Lichtblauw ZM	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M Geel ZM	0/- Rood NN Rood ZM2 P18	0/- Groen N2 P15 Groen M
Invloed op waterveiligheid (overstromingsrisico)					
Invloed op de nautische veiligheid	0/- Lichtblauw N Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M Geel ZM	0/- Rood NN Rood ZM2	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M Groen Z

Water

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Water					
Invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater					
Invloed op grondwaterbeschermingsgebieden	- Lichtblauw M	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op KRW-grondwaterlichamen	- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M	- Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0/- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M Geel ZM Geel Z	0/- Rood N Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0/- Groen NN1 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M Geel ZM Geel Z	--- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ

Bodem

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Bodem					
Invloed op de chemische bodemkwaliteit	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Risico op zettingen (inklinken van de bodem)	- Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel N Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood ZM1 P18	- Groen ZZ

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Natuur

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel
Natuur			
Effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	--- Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw M	--- Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z
Effecten op NNN-gebieden	--- Lichtblauw N Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM
Effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap	--- Lichtblauw N Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel N Geel NM Geel M
Effecten op ganzenfoerageergebieden	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z
Effecten op houtopstanden	--- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw NN Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel NM Geel M Geel ZM
Effecten op beschermde soorten en Rode lijstsoorten	--- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z

Rood-Wijdewormer	groen via p15
--- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- Groen ZM Groen Z
--- P18	--- Groen M Groen Z Groen ZZ
--- Rood N Rood ZM2	--- P15 Groen ZM Groen Z Groen ZZ
--- Rood ZM2	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
--- Rood NN Rood ZM2 Rood ZM1	--- Groen M
--- Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ

Leefomgeving en gezondheid

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel
Leefomgeving en gezondheid			
Effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden (aanleg en gebruiksfase)	--- Lichtblauw M	--- Donkerblauw M	- Geel NN Geel N Geel M Geel ZM
Invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M	- Geel M Geel ZM
Gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM	- Donkerblauw M	0/- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM

Rood-Wijdewormer	groen via p15
--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ
--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ
--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ

Gebruiksfuncties

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel
Gebruiksfuncties			
Invloed op recreatie	0/- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M
Effecten op woonfuncties	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM	- Donkerblauw M	- Geel ZM
Effecten op werkfuncties	--- Lichtblauw Z2	- Donkerblauw NN	- Geel NN
Oppervlakteverlies landbouwareaal	--- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M	- Geel M
Effecten op windturbines en zonneparken	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M	0/- Donkerblauw NN Donkerblauw N	0/- Geel NN
Effecten op defensiefuncties en hoogtebeperkingen	- Lichtblauw N	0/- Donkerblauw NN	0/- Geel NN
Lengte doorsnijding landbouwgrond	--- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M	--- Geel M

Rood-Wijdewormer	groen via p15
- Rood ZM2	--- Groen M
--- Rood M	- Groen M Groen ZZ
--- Rood NN	- Groen NN2
0/- Rood N Rood ZM2	- Groen M
0/- Rood NN Rood M	0/- Groen NN1
0/- Rood NN	0/- Groen NN2 Groen NN1
- Rood N Rood ZM2	- P15 Groen M Groen ZM

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
LCA					
Beinvloeding gebiedskarakteristiek	- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM	- Rood NN Rood N Rood NM Rood ZM2 Rood ZM1	- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Beinvloeding samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en stationslocatieniveau	- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M	- Rood N Rood NM Rood M	- Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op historische (steden)bouw	- Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0/- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M	- Rood N	- Groen M Groen ZM
Invloed op historische geografie	0/- Lichtblauw N Lichtblauw ZM	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M	0/- Rood NN Rood N Rood ZM2	- Groen ZM
Invloed op UNESCO-Werelderfgoed	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M Geel ZM	--- Rood ZM2	--- Groen Z Groen ZZ
Invloed op aardkundige waarden	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood N	0/- Groen Z
Aantasting van bekende archeologische waarden	- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel NM Geel M	--- Rood N Rood NM	- Groen N2 Groen M Groen ZZ
Aantasting van verwachte archeologische waarden	--- Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel N Geel NM	--- Rood N	--- Groen N2
Beinvloeding van bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen	- Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel ZM	- P18	- Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn	--- Lichtblauw M	--- Donkerblauw M	- Geel N Geel NM Geel ZM	--- P18	- Groen ZZ

Techniek

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Techniek	-- Lichtblauw N	-- Donkerblauw M	- Geel NN Geel M	-- Rood ZM2	- Groen NN1 Groen M Groen Z Groen ZZ

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

(bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN))

5 varianten vergeleken:

Via de viewer van Witteveen en Bos zijn vijf varianten met elkaar vergeleken

Groen via P15

Groen via Geel

Groen via Rood

Groen

Groen via P14

Alle vergeleken varianten gaan via Groen ZZ, Groen Z en Groen ZM. De scores voor deze deeltracés worden in deze analyse niet getoond, omdat ze niet onderscheidend zijn.

Bij elk thema is met een rode contour de meest negatieve score aangegeven indien onderscheidend t.o.v. de andere corridors.

Soms scoren alle corridors (sterk) negatief maar is er wel degelijk onderscheid omdat er meer deeltracés negatief scoren t.o.v. een of meerdere andere varianten. In dat geval zijn met een gele contour de meest negatief scorende corridors aangegeven.

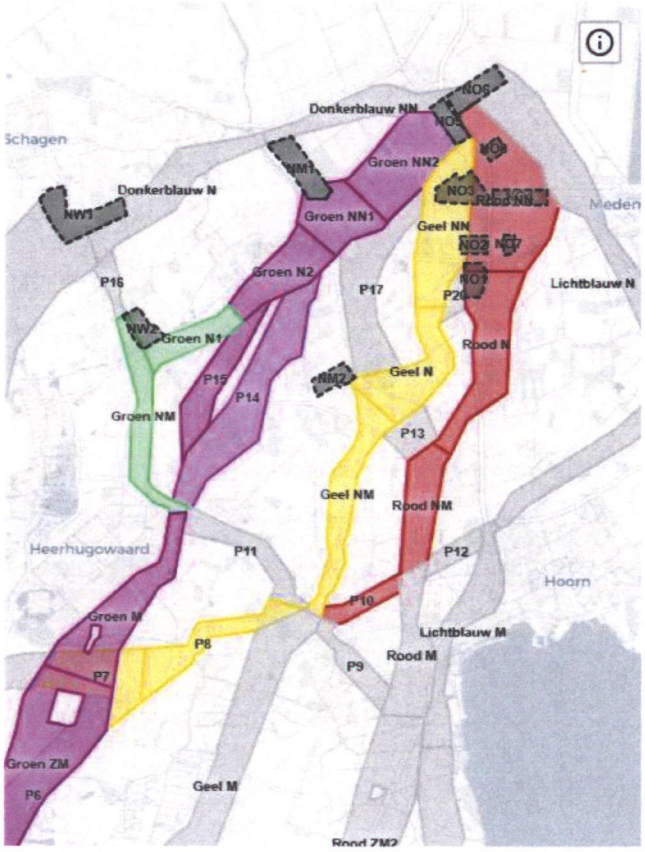

Veiligheid

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Veiligheid					
Invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico	0/- Groen NN2 Groen M	0/- Geel NN Geel NM	- Rood N	0/- Groen NN2 Groen M	0/- Groen NN2 Groen M
Invloed op waterkeringen	0/- Groen N2 P15 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen N2 Groen NM Groen M	0/- P14 Groen M
Invloed op waterveiligheid (overstromingsrisico)					
Invloed op de nautische veiligheid	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen NM Groen M	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M

Resultaat:

- Groen via Rood heeft negatievere invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico, de andere scoren minder negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

Leefomgeving en gezondheid

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Leefomgeving en gezondheid					
Effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden (aanleg en gebruiksfase)	- Groen M	- Geel NN Geel N P8	- Rood N Rood NM P10 P8	- Groen M	- P14 Groen M
Invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	- Groen M	- P8	- Rood N Rood NM P10 P8	- Groen M	- P14 Groen M
Gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	- Groen M	- P8	- Rood N P8	- Groen M	- Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een negatief effect op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden. Bij Groen via Geel, Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatief effect op luchtkwaliteit. Bij Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatieve effect op gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone. Bij Groen via Rood scoren meerdere deeltracés negatief

Bodem

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Bodem					
Invloed op de chemische bodemkwaliteit	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Risico op zettingen (inklinken van de bodem)					

Resultaat:

- geen onderscheidende zaken

Water

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Water					
Invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater					
Invloed op grondwaterbeschermingsgebieden	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7 Groen ZM	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op KRW-grondwaterlichamen	- P15 Groen M	- Geel NM P7	- P7	- Groen M	- P14 Groen M
Invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7 Groen ZM	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	0/- Groen NN1 P15 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood N P8	0/- Groen NN1 Groen N1 Groen NM Groen M	0/- Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen	--- P15 Groen M	--- P7	--- P7	--- Groen M	--- Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een <u>negatieve invloed op KRW-grondlichamen</u>. Bij Groen via P15, Groen via Geel en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een <u>sterk negatievere invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen</u> Bij Groen via P15, scoren meerdere deeltracés negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

Natuur

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Natuur					
Effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied		--- Geel NM			
Effecten op NNN-gebieden	--- Groen M			--- Groen M	--- Groen M
Effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap	--- P15	--- Geel NN Geel N Geel NM	--- Rood N		--- P14
Effecten op ganzenfoerageergebieden	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Effecten op houtopstanden	--- Groen M	--- Geel NN Geel NM	--- Rood NN	--- Groen NM Groen M	--- Groen M
Effecten op beschermde soorten en Rode lijstsoorten	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	--- Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	--- Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	--- Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M

Resultaat:

- Groen via Geel, heeft sterk negatieve effecten op habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden, en daardoor een hoog risico op vergunbaarheid. De anderen hebben geen negatieve effecten
- Groen via P15, Groen via P14 en Groen hebben sterk negatieve effecten op NNN-gebieden, de anderen hebben geen negatieve effecten
- Groen via P15, Groen via P14, Groen via Geel en Groen via Rood hebben sterk negatieve effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap, de andere heeft geen negatieve effecten
- Alle corridors hebben een sterk negatievere effect op houtopstanden. Bij Groen via Geel en Groen, scoren meerdere deeltracés negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

LCA (Landschap Cultuurhistorie en Archeologie)

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
LCA					
Beïnvloeding gebiedskarakteristiek	- P15 Groen M	- Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	- Rood NN Rood N Rood NM P8 P7	- Groen M	- P14 Groen M
Beïnvloeding samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en stationslocatieniveau	- Groen M	- Geel NN Geel N Geel NM P8	- Rood N Rood NM P8	- Groen M	- Groen M
Invloed op historische (steden)bouw	- Groen M	- P8 P7	- Rood N P8 P7	- Groen M	- Groen M
Invloed op historische geografie					- P14
Invloed op UNESCO-Werelderfgoed					
Invloed op aardkundige waarden			- Rood N		
Aantasting van bekende archeologische waarden	-- Groen N2 Groen M	-- Geel NN Geel NM P8	-- Rood NN Rood N Rood NM P8	-- Groen N2 Groen M	-- P14 Groen M
Aantasting van verwachte archeologische waarden	-- Groen N2	-- Geel N Geel NM	-- Rood N	-- Groen N2	-- P14
Beïnvloeding van bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen		- Geel NN Geel N Geel NM	- P10		
Kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn		- Geel N Geel NM P8 P7	- Rood N P10 P8 P7	-- Groen NM	

Resultaat:

- Groen via P14 heeft sterk negatievere invloed op historische geografie
- Groen via Rood heeft negatievere invloed op aardkundige waarden,
- Groen via Geel, Groen via Rood hebben een negatievere impact op de bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen
- Groen heeft een sterk negatieve impact en Groen via Geel, Groen via Rood hebben een negatieve impact op de kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn, de anderen hebben geen negatieve effecten
- Alle corridors hebben een negatieve invloed op beïnvloeding gebiedskarakteristiek. Bij Groen via P15, Groen via Geel, Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatieve invloed op samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en op historische stedenbouw. Bij Groen via Geel, Groen via Rood scoren meerdere deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een sterk negatieve invloed op aantasting van bekende archeologische waarden. Bij Groen via Geel, Groen via Rood scoren meer dan twee deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een sterk negatieve invloed op aantasting van verwachte archeologische waarden. Bij Groen via Geel scoren meerdere deeltracés negatief.

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

Gebruiksfuncties

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Gebruiksfuncties					
Invloed op recreatie	-- Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	-- Groen M	-- Groen M
Effecten op woonfuncties	- Groen M	- P8	- Rood N Rood NM P8	- Groen NM Groen M	- P14 Groen M
Effecten op werkfuncties	- Groen NN2	- Geel NN	-- Rood NN	- Groen NN2	- Groen NN2
Oppervlakteverlies landbouwareaal	- Groen M	0/- Geel NN Geel N Geel NM P8	0/- Rood N P8	- Groen M	- P14 Groen M
Effecten op windturbines en zonneparken	0/- Groen NN1	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen NN1	0/- Groen NN1
Effecten op defensiefuncties en hoogtebeperkingen	0/- Groen NN2 Groen NN1	0/- Geel NN	0/- Rood NN	0/- Groen NN2 Groen NN1	0/- Groen NN2 Groen NN1
Lengte doorsnijding landbouwgrond	- P15 Groen M	- Geel NN Geel NM P8	- Rood N P8	- Groen M	- P14 Groen M

Resultaat:

- Groen, Groen via P15 en Groen P14 hebben sterk negatievere invloed op recreatie en zijn negatiever m.b.t. oppervlakteverlies landbouwareaal
- Groen via Rood heeft sterk negatief effect op werkfuncties, de andere scoren minder negatief
- Alle corridors hebben een negatief effect op woonfuncties. Bij Groen via Geel, Groen via Rood en Groen P14 scoren meerdere deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een negatief effect op lengte doorsnijding landbouwgrond. Bij Groen via P15, Groen via Geel, Groen via Rood en Groen P14 scoren meerdere deeltracés negatief.

Techniek

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Techniek	- Groen NN1 Groen M	- Geel NN	- Rood NN Rood N	- Groen NN1 Groen NM Groen M	- Groen NN1 P14 Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een technische uitdagingen. Bij Groen en Groen via P14 scoren meer dan twee deeltracés negatief.

Analyse vijf noordelijke corridors (tracé)

obv Algemene uitgangspunten Regioadvies

Groen voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via P15 voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via P14 voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via Geel voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:

2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via Rood voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

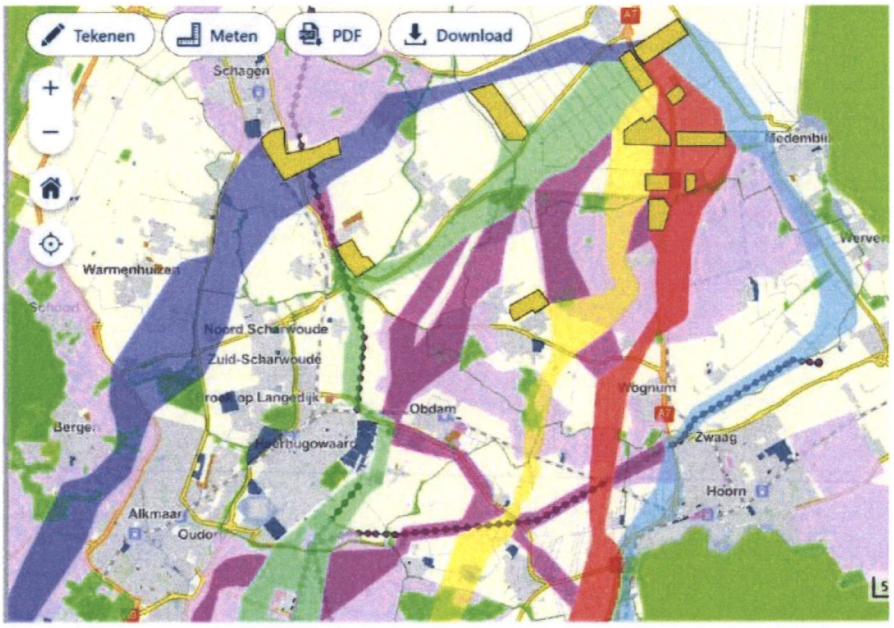

Kaartbeeld overlap corridors met Beschermd Landschap (lila) en NNN/Natura 2000 (lichtgroen)

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R.W. Los
BEL/EN

Telefoonnummer +31235143101
rogier.los@noord-holland.nl

Verzenddatum
09 OKT. 2025

Kenmerk
2441775 / 2441782

Uw kenmerk

Betreft: Afhandeling moties RES

Geachte leden,

In de afgelopen jaren zijn er diverse moties aangenomen over de Regionale Energiestrategie (RES) die, om uiteenlopende redenen, nog niet formeel zijn afgedaan. In deze verzamelbrief verzoeken wij u om de betreffende moties als afgehandeld te beschouwen. De inhoudelijke onderbouwing hiervoor treft u aan in de bijlage bij deze brief.

Het betreft de volgende moties:

Motienummer	Titel	Fractie(s)	Datum aangenomen
M125-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie	PvdD	5-10-2020
M135-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie	D66, PvdA, VVD	5-10-2020
M24-2021	Betrek buurgemeenten ook bij het meten van draagvlak voor windturbines	DENK, JA21	16-11-2021
M104-2021	Meer initiërende rol provincie	PvdD, PvdA, DENK	5-7-2021
M106-2021	Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer	PvdD, PvdA, GL, D66, DENK	5-7-2021
M108-2021	Gesprekken tussen buurgemeenten	DENK, PvdD	5-7-2021

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Motienummer	Titel	Fractie(s)	Datum aangenomen
M127-2021	Windturbines en gemeentegrenzen	VVD, D66, PvdA, DENK, SP, JA21	5-7-2021
M151-2024	Goede ruimtelijke kwaliteit bij opstellingen zonne-energie	VVD, BBB	16-12-2024
M6- 2025	Voortgang van gerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten	PvdD, D66, Volt, SP, CU	3-2-2025

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

1 bijlage(n) Afhandeling Moties RES

Bijlage: Afhandeling moties RES

Zaaknummer: 2441775 / 2441779

Motienummer	Indiener	Datum	Onderwerp
M125-2020	PvdD	5-10-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie. (PvdD)

In uw Statenvergadering van 5 oktober 2020 is de motie M125-2020 getiteld 'Koppel biodiversiteit aan de energietransitie' aangenomen. Gedeputeerde Staten onderstrepen het belang van het behoud en herstel van biodiversiteit, en erkennen de noodzaak om deze opgave nadrukkelijk te verbinden met andere maatschappelijke transities, waaronder de energietransitie.

In lijn met de oproep in deze motie, wordt binnen het vervolgtraject van de Regionale Energiestrategieën (RES) expliciet ingezet op het koppelen van de energietransitie aan biodiversiteitsherstel en -versterking. Deze koppeling krijgt onder andere vorm via de volgende instrumenten en initiatieven:

- De provinciale ondersteuningsregeling meervoudig ruimtegebruik, die initiatiefnemers stimuleert om in een vroege planfase koppelkansen te onderzoeken met onder meer leefbaarheid, natuur en biodiversiteit.
- Deelname aan het landelijke traject Natuurinclusieve Energietransitie voor Wind en Hoogspanning op Land (NIEWHOL), waarin samen met het Rijk, NWEA, TenneT, Vogelbescherming en andere groene partijen wordt gewerkt aan het beperken van negatieve effecten op vogels en vleermuizen. Er wordt toegewerkt naar een breed gedragen akkoord met afspraken over mitigerende maatregelen, monitoring, populatieversterking, governance en financiering.
- De provincie Noord-Holland wil actief bijdragen aan een duurzame én ecologisch verantwoorde ontwikkeling van energieprojecten. Hiertoe is de Rijksbijdrage (kwaliteitsbudget) aan RES-regio's NHN en NHZ omgezet in een provinciale subsidieregeling. In totaal is er €1.577.000 euro beschikbaar voor beide regio's, deze regeling is nu van kracht. Deze regeling is gericht op het versterken van natuur, ecologie en landschapskwaliteit rond bestaande en nieuwe wind- en zonneparken op land en binnenwater.
- Daarnaast levert de provincie een inhoudelijke bijdrage aan landelijke onderzoeken, waaronder het project 'Zwarte Wiek', gericht op het verminderen van vogelsterfte bij windturbines. Ook in het beleidskader rond kleine windturbines wordt biodiversiteit betrokken als toetsingsaspect.

<table>
<tr><td colspan="4">Met deze aanpak geven wij invulling aan de motie en verbinden wij biodiversiteit structureel aan het beleid en de uitvoering van de energietransitie in Noord-Holland. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.</td></tr>
<tr><td>M135-2020</td><td>D66, PvdA, VVD</td><td>5-10-2020</td><td>Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie. (D66, PvdA, VVD)</td></tr>
<tr><td colspan="4">In uw Statenvergadering van 5 oktober 2020 is de motie M135-2020 getiteld ‘Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie’ aangenomen. Sinds het aannemen van deze motie is burgerparticipatie een structureel onderdeel geweest van het vervolgproces van de RES in beide regio's (NHN en NHZ). In het Uitvoeringsprogramma aan de start van de RES zijn afspraken gemaakt welke hebben geleid tot zorgvuldige burgerparticipatie. Aanvullend op deze afspraken bieden wij een provinciale regeling aan ter ondersteuning van burgerparticipatie. Deze regeling biedt gemeenten en initiatiefnemers expertise op het gebied van participatie. Ook ziet deze regeling op het ontwikkelen van vormen van financiële participatie. Verder hebben wij de afgelopen jaren de Participatiecoalitie gesubsidieerd. De Participatiecoalitie kan gemeenten ondersteunen bij het inregelen van participatie wanneer invulling wordt gegeven aan RES-zoekgebieden. Daarnaast is een inspanningsverplichting om te komen tot 50% lokaal eigendom bij grootschalige zonne-opwek projecten geborgd in de Omgevingsverordening. Ook geldt er een motiveringsplicht bij een projectbesluit voor energieprojecten waarvan de Provincie het bevoegd gezag is. Dit houdt in dat er moet worden aangetoond hoe andere partijen bij het besluit betrokken zijn en wat de resultaten daarvan zijn.

Op 19 mei 2025 hebben GS de Herijking van de RES vastgesteld. In de Herijking is participatie een expliciet aandachtspunt geweest, zowel bij de planvorming als in de randvoorwaarden voor de uitvoering.

Bij de uitvoering van energieprojecten is participatie een belangrijk onderwerp. De uitgangspunten zijn geborgd in het provinciale participatiebeleid zoals dat wordt bedoeld in de Omgevingswet en het daarop gebaseerde Omgevingsbesluit. De uitgangspunten gelden ook voor andere besluitvorming buiten het kader van de Omgevingswet. De uitgangspunten voor participatie zijn een aanvulling op de wettelijke verplichte inspraak.

Daarmee is het uitgangspunt van deze motie blijvend geïntegreerd in de verdere aanpak van de energietransitie in Noord-Holland. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.</td></tr>
<tr><td>M24-2021</td><td>DENK, JA21</td><td>16-11-2021</td><td>Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines. (DENK, JA21)</td></tr>
<tr><td colspan="4">In uw Statenvergadering van 16 november 2021 is de motie M24-2021getiteld ‘Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines’ aangenomen. Met de motie riep u het college op om bij gemeenten sterk aan te dringen op goede en adequate afstemming tussen de aangrenzende buurgemeenten van de</td></tr>
</table>

zoekgebieden. Met het vaststellen van de windladder door GS wordt invulling gegeven aan deze motie. Met de windladder worden gemeenten verzocht dat er gezamenlijke afspraken worden gemaakt tussen buurgemeenten waar windontwikkelingen nabij gemeentegrenzen plaatsvinden om goede en adequate afstemming te waarborgen. Hiermee wordt geborgd dat gemeente-overstijgende effecten en mogelijke knelpunten tijdig en constructief worden afgestemd en gemitigeerd. De provincie ziet actief toe op dat er afspraken worden gemaakt en stimuleert en faciliteert de samenwerking tussen gemeenten waar nodig. Met het vaststellen van de windladder zijn deze afspraken structureel aan het beleid en de uitvoering van de energietransitie verbonden in Noord-Holland. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.

M104-2021	PvdD, PvdA, DENK	5-7-2021	Motie RES: Meer initiërende rol provincie. (PvdD, PvdA, DENK)

In uw Statenvergadering van 5 jul 2021 is de motie M104-2021getiteld ‘Meer initiërende rol provincie’ aangenomen. Met de motie riep u het college op om in het vervolgtraject van de RES een meer initiërende rol te nemen daar waar een zorgvuldige afweging in het geding komt.

Met de diverse aanmeldingen van regionale projecten bij het Rijksprogramma Opwek Energie Rijksvastgoed (OER) en de recente OER-versnellingsbrief van de provincie aan het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), vervult de provincie een belangrijke initiërende rol. Dit gebeurt onder andere op het gebied van ruimtelijke samenhang tussen zoekgebieden langs (rijks)wegen. Daarnaast onderzoekt de provincie Noord-Holland, in samenwerking met gemeenten, mogelijkheden voor duurzame energieopwekking op eigen gronden langs provinciale wegen. Hiervoor is een pilot gestart onder de naam 'Opwek van Energie op Provinciegrond' (OEP), waarin onder andere wordt gekeken naar geschikte locaties langs provinciale infrastructuur, zoals de N307.

Op 30 juni 2025 heeft u bovendien de Herijking van de Regionale Energiestrategieën (RES'en) vastgesteld. Onderdeel van deze besluitvorming was het milieueffectrapportage 'Wind op Land 2024'. In dit rapport zijn de bestaande en nieuwe RES 1.0-zoekgebieden voor windenergie opnieuw onderzocht op (bovenregionale) milieueffecten ten behoeve van zorgvuldige besluitvorming. Daarnaast bevat de rapportage een alternatievenscan. Hiermee nam de provincie het initiatief om gemeenten inzicht te bieden in mogelijke alternatieve locaties voor windenergie, die kunnen bijdragen aan het behalen van de RES-doelstellingen voor 2030 of aan de opgave ná 2030.

Met de aanpak via het OER en het OEP geven wij structureel uitvoering aan deze motie. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.

M106-2021	PvdD, PvdA, GL, D66, DENK	5-7-2021	Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer. (PvdD, PvdA, GL, D66. DENK)
In uw Statenvergadering van 5 jul 2021 is de motie M106-2021getiteld 'Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer' aangenomen. Inmiddels is in februari 2025 het definitieve Programma Windenergie Amsterdam (PWA) 2030 vastgesteld door het college van Amsterdam. In dit programma staat het beleid voor de ontwikkeling van nieuwe windmolens op het grondgebied van de gemeente Amsterdam beschreven. Daarbij zijn vier gebieden aangewezen waar initiatiefnemers aan de slag kunnen met de ontwikkeling van windenergie. Het IJmeer behoort niet tot deze aangewezen gebieden. De gemeente heeft hier dus geen plannen voor windenergie. De motie is hierdoor overbodig geworden. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.			
M108-2021	DENK, PvdD	5-7-2021	Motie gesprekken tussen buurgemeenten. (DENK, PvdD)
In uw Statenvergadering van 5 jul 2021 is de motie M108-2021getiteld 'Motie gesprekken tussen buurgemeenten' aangenomen. Met de motie riep u het college op om gesprekken en afstemming te organiseren met en tussen buurgemeenten voor de plaatsing van windturbines. Met het vaststellen van de windladder door GS wordt invulling gegeven aan deze motie. Met de windladder worden gemeenten verzocht dat er gezamenlijke afspraken worden gemaakt tussen buurgemeenten waar windontwikkelingen nabij gemeentegrenzen plaatsvinden om goede en adequate afstemming te waarborgen. Hiermee wordt geborgd dat gemeente-overstijgende effecten en mogelijke knelpunten tijdig en constructief worden afgestemd en zo veel mogelijk gemitigeerd. De provincie ziet actief toe op dat er afspraken worden gemaakt en stimuleert en faciliteert de samenwerking tussen gemeenten waar nodig. Met deze aanpak geven wij structureel invulling aan deze motie. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.			
M127-2021	VVD, D66, PvdA, DENK, SP, JA21	5-7-2021	Motie Windturbines en gemeentegrenzen. (VVD, D66, PvdA, DENK, SP, JA21)
In uw Statenvergadering van 5 jul 2021 is de motie M127-2021getiteld 'Windturbines en gemeentegrenzen' aangenomen. Met de motie riep u het college op om, voor het geval dat gemeenten hun verschillen van mening niet bilateraal kunnen oplossen, vanuit de provinciale regiefunctie de Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijke uitgangspunten op te laten stellen als onderling afsprakenkader hoe om te gaan met de planning van eventuele windturbines nabij gemeentegrenzen.			

Met het vaststellen van de windladder door GS wordt invulling gegeven aan deze motie. Met de windladder worden gemeenten in elk geval verzocht dat er gezamenlijke afspraken worden gemaakt tussen buurgemeenten waar windontwikkelingen nabij gemeentegrenzen plaatsvinden om goede en adequate afstemming te waarborgen. Hiermee wordt geborgd dat gemeente-overstijgende effecten en mogelijke knelpunten tijdig en constructief worden afgestemd en zo veel mogelijk gemitigeerd. De provincie ziet actief toe op dat er afspraken worden gemaakt en stimuleert en faciliteert de samenwerking tussen gemeenten waar nodig. Met deze aanpak geven wij structureel invulling aan deze motie. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.			
M151-2024	VVD, BBB	16-12-2024	Goede ruimtelijke kwaliteit opstellingen zonne-energie. (VVD, BBB)
In uw Statenvergadering van 16 december 2024 is de motie M151-2024 getiteld 'Goede ruimtelijke kwaliteit opstellingen zonne-energie' aangenomen. De regels voor zonne-energie luiden zoals in de motie bedoeld: binnen RES-zoekgebieden zijn alleen de GS-regels over locatie en omvang (bijlage 11, artikel 6.2) losgelaten, maar de inpassingsregels van GS (bijlage 11, artikel 6.3) blijven onverkort van toepassing. Verder blijven de regels van PS over landschappelijke inpassing van opstellingen voor zonne-energie (artikel 6.39b, lid 3, onderdeel a) overal in landelijk gebied onverkort van toepassing (ook daar waar we de GS-regels over locatie en omvang loslaten). Bovendien blijven de standaardeisen over ruimtelijke kwaliteit zoals opgenomen in Paragraaf 6.2.6 van de verordening in dit verband van overeenkomstige toepassing (geldt voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in landelijk gebied). De uitvoering van deze motie is dus geborgd in de verordening. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.			
M6- 2025	PvdD, D66, Volt, SP, CU	3-2-2025	Voortgang van gerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten. (PvdD, D66, Volt, SP, CU)
In uw Statenvergadering van 3 februari 2025 is de motie M6-2025 getiteld 'Voortgang van gerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten' aangenomen. Aan deze motie wordt invulling gegeven door vanaf 2026 jaarlijks een technische briefing voor Provinciale Staten te organiseren. Tijdens deze briefing wordt de actuele voortgang van de RES-doelen toegelicht, inclusief knelpunten, trends en verwachtingen. Deze aanpak sluit aan op de technische briefing die eerder plaatsvond op 13 februari 2025. Daarnaast is het voor eenieder mogelijk om via het RES-dashboard doorlopend inzicht te houden in de			

voortgang via de volgende link: RES Dashboard NH. Met deze aanpak geven wij structureel invulling aan deze motie.

Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.

M125/PS 5-10-2020

AANGENOMEN

Partij voor de Dieren

Motie Koppel biodiversiteit aan de energietransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2020, ter bespreking van agendapunt 10: Concept-Regionale Energiestrategieën (RES);

constaterende dat;

- er internationaal wetenschappelijke consensus heerst dat de biodiversiteit wereldwijd ongekend sterk achteruitgaat [1];
- wetenschappers stellen dat het verlies aan natuur en biodiversiteit zo ernstig is dat het grote risico's voor onze gezondheid, economie en bestaansmiddelen vormt en pandemieën (zoals COVID-19), bosbranden, achteruitgang van wilde dieren en klimaatverandering volgens topwetenschappers allemaal symptomen zijn van onze gevaarlijk onevenwichtige relatie met de natuurlijke wereld;
- volgens het IPBES-rapport uit 2019 (geschreven door topwetenschappers uit de hele wereld) de ongekend snelle achteruitgang van de biodiversiteit een minstens even grote bedreiging vormt voor de mensheid als de opwarming van de aarde en daarom snel grote, fundamentele veranderingen nodig zijn [2];
- het ook in Nederland slecht gesteld is met de biodiversiteit [3];
- een consortium van onder meer het International Institute for Applied Systems Analysis, het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en Wageningen Economic Research in september 2020 concludeerde dat er fors meer moet worden ingezet op natuurbescherming [4];
- in september 2020 tientallen landen zich hebben gecommitteerd aan het nemen van doortastende maatregelen om het dramatische natuurverlies te stoppen en terug draaien tegen 2030 [5];

overwegende dat;

- de energietransitie en de RES een negatieve impact kunnen hebben op biodiversiteit;
- PS een motie heeft aangenomen waarin wordt gevraagd om problemen rond o.a. klimaat en biodiversiteit in samenhang aan te pakken [6];

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- de energietransitie waar mogelijk aan opgaven voor biodiversiteitsherstel- en versterking te koppelen en dat ook te doen in het vervolgtraject van de RES;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek
Partij voor de Dieren

M125

[1] https://livingplanet.panda.org/

[2] https://www.demorgen.be/tech-wetenschap/biodiversiteit-in-50-jaar-gedaald-met-68-procent-deze-achteruitgang-moet-alle-alarmbellen-doen-afgaan~b4e55faf/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F; http://edepot.wur.nl/495744

[3] https://www.wur.nl/nl/nieuws/Nederland-haalt-de-biodiversiteitsdoelen-in-2020-niet.htm; http://edepot.wur.nl/495744

[4] https://www.nrc.nl/nieuws/2020/09/10/helft-minder-vlees-eten-om-biodiversiteit-te-redden-a4011461

[5] https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2020/09/29/wereldleiders-verbinden-zich-ertoe-om-natuurverlies-tegen-2030-terug-te-draaien-ook-belgie-ondertekent-mee/

[6] https://noordholland.partijvoordedieren.nl/moties/motie-samenhangend-pakket-klimaatmaatregelen-rond-klimaat-milieu-water-gezondheid-dierenwelzijn-en-bodemdaling

M135/PS 5-10-2020

AANGENOMEN

Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 oktober 2020 hebben kennis genomen van de statenvoordracht VD-45 concept-regionale energiestrategieën (RES NHZ en RES NHN);

constateren dat:

- de afspraak in het Klimaatakkoord is dat plannen voor 50% van de totaal benodigde opwekking van duurzame energie lokaal gemaakt gaan worden;
- er veel overheidspartijen, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners hebben meegewerkt aan de totstandkoming van de concept-RESsen;
- de maatregelen tegen verspreiding van het Corona-virus het niet alleen lastiger gemaakt hebben om burgerparticipatie te organiseren, maar ook de belangstelling van mensen voor deze initiatieven niet heeft bevorderd;

overwegen dat:

- draagvlak in de samenleving cruciaal is voor het slagen van het energietransitieproces;
- het energietransitieproces niet alleen een afspraak uit het klimaatakkoord is, maar ook bijdraagt aan de verbetering van waterveiligheid, werkgelegenheid, energieonafhankelijkheid van ons land ten opzichte van andere landen en een gezondere leefomgeving;

hebben de volgende wensen en bedenkingen bij de concept-RES NHZ of concept-RES NHN:

- PS vragen om voortdurend aandacht te besteden aan tijd en ruimte voor zorgvuldige burgerparticipatie in het vervolgproces;

en gaan over tot de orde van de dag.

Emre Kanik (D66)

Annette de Vries (PvdA)

Joost van Gilse (VVD)

M24-2021/PS 08-03-2021
AANGENOMEN

Motie betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 08 maart 2021

kennis genomen hebbende van de discussie over Windturbines

Constaterende dat:

- Bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines er alleen gekeken is naar de bewoners van het zoekgebied zelf;
- Hoe bewoners (die in buurgemeenten wonen) denken over de mogelijke plaatsing van windturbines direct aan hun grenzen is niet onderzocht terwijl het óók directe gevolgen heeft op hun leefomgeving.

Verder constaterende dat:

- Sommige gemeenten hun zorgen hebben geuit over de gebrekkige afstemming met hun buurgemeenten inzake het zoeken van zoekgebieden.

Overwegende dat:

- De reeds uitgevoerde draagvlakonderzoeken ontoereikend zijn, omdat het niet de meningen heeft gepeild van bewoners van buurgemeenten, die ook moeten leven met de gevolgen van het plaatsen van windturbines;
- Het een democratisch recht is om je stem gehoord te laten krijgen als het direct invloed heeft op je eigen leven.

verzoeken het college:

- Om bij gemeenten sterk aan te dringen op goede en adequate afstemming tussen de aangrenzende buurgemeenten van de zoekgebieden.

en daarover terug te rapporteren aan de Provinciale Staten

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van DENK en JA21,

Süleyman Koyuncu

Eric Jensen

M104-2021/PS 05-07-2021
AANGENOMEN

Motie RES: Meer initiërende rol provincie

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 5 juli 2021, ter behandeling van de voordracht RES 1.0 Noord-Holland Nood en Noord-Holland Zuid (VD-31);

constaterende dat:

- de werkwijze van de RES is om een zorgvuldige afweging te maken in de regio's samen met maatschappelijke partijen, ondernemers en inwoners;[1]

overwegende dat:

- de provincie een terughoudende positie inneemt in dit proces;
- de afstemming tussen gemeenten niet altijd even soepel verloopt;
- belangen van verschillende gemeenten niet altijd overeenkomen met het algemeen regionaal belang;
- de provincie hierin een rol heeft om het overstijgende belang te borgen en ook zelf met initiatieven kan komen;

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- in het vervolgtraject van de RES een meer initiërende rol te nemen daar waar een zorgvuldige afweging in het geding komt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Annette de Vries	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	PvdA	DENK

[1] Werkwijze - Regionale Energiestrategie (regionale-energiestrategie.nl)

M106-2021/PS 05-07-2021
AANGENOMEN

Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 5 juli 2021, ter behandeling van de voordracht RES 1.0 Noord-Holland Nood en Noord-Holland Zuid (VD-31);

constaterende dat:

- in de RES 1.0 Noord-Holland Zuid het IJmeer is aangewezen als zoekgebied voor windenergie;

overwegende dat:

- het gebied deel uitmaakt van de Stelling van Amsterdam;
- het zoekgebied zich precies bevindt in de zichtlijn tussen forteiland Pampus en vuurtoreneiland Hoek van 't IJ;
- het IJmeer een belangrijk rust- en foerageergebied voor veel soorten vogels is;
- de gezamenlijke natuurorganisaties geen plaats zien voor meer windmolens in het gebied en oproepen om alternatieven beter te onderzoeken;

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- in het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwekking van windenergie in het IJmeer;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Annette de Vries	Anouk Gielen	Emre Kanik	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	PvdA	GroenLinks	D66	DENK

M108-2021/PS 05-07-2021
AANGENOMEN

Motie aan de orde van de dag 'gesprekken tussen buurgemeenten'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021

kennis genomen hebbende van de discussie over de RES 1.0.

constaterende dat:

- de Staten eerder een motie heeft aangenomen die het college opriep om gemeenten aan te spreken op een goede afstemming bij het bepalen van de zoekgebieden voor windturbines;
- uit de schriftelijke beantwoording (26-04-2021) van de mondelinge vragen van het lid Koyuncu naar voren komt dat het college niet in alle gevallen daaraan gevolg heeft gegeven, in het bijzonder bij gemeenten waarbij er sprake is van gebrekkige afstemming. Denk daarbij aan gemeenten zoals Oostzaan en Landsmeer.

verder constaterende:

- er nog steeds klachten komen van gemeenten over een gebrekkige afstemming tussen buurgemeenten;
- de gemeenteraad van Oostzaan heeft aangegeven onvoldoende te zijn betrokken als buurgemeente binnen de subregio Zaanstreek-Waterland;
- de gemeenteraad van Zaanstad ook haar zorgen heeft geuit over de gebrekkige afstemming met buurgemeenten en de GS om ondersteuning heeft verzocht.

overwegende dat:

- de provincie als regiehouder óók een verantwoordelijkheid voor goede afstemming tussen gemeenten heeft;
- gebrekkige afstemming tussen gemeenten het draagvlak voor de plaatsing van windturbines kan verminderen en daarmee de uitvoering van de RES ondermijnt;
- gebrekkige afstemming ook gevolgen kan hebben voor woningbouw en kan leiden tot vertraging c.q. een bouwstop;
- het een taak van de provincie is om knelpunten tussen gemeenten in kaart te brengen en zorg te dragen voor een goede afstemming tussen gemeenten.

Verzoekt het college:

- gesprekken te organiseren met en tussen buurgemeenten die zorgen uiten over gebrekkige afstemming ten aanzien van de plaatsing van windturbines;
- te onderzoeken waar de knelpunten zitten en mogelijke oplossingen aandragen;
- en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van DENK en PvdD,

Süleyman Koyuncu

J. Hollebeek

M127-2021/PS 05-07-2021
AANGENOMEN

MOTIE Windturbines en gemeentegrenzen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 juli 2021 ter behandeling van de Regionale Energie Strategieën (RES) 1.0,

Overwegende

- dat voor de RES-zoekgebieden voor wind-op-land lokaal draagvlak uitgangspunt is
- dat de gemeenteraad volgens het College van Gedeputeerde Staten de maatstaf is voor de provincie voor het vaststellen van lokaal draagvlak
- dat gemeenten hun zoekgebieden voor windturbines soms plannen tot aan hun gemeentegrenzen
- dat hiermee ook de effecten van windturbines tot over de gemeentegrenzen terecht kunnen komen
- dat bij buurgemeenten lokaal draagvlak hiervoor kan ontbreken
- dat inwoners van gemeenten dit proces als ondemocratisch kunnen ervaren, omdat zij via hun eigen gemeenteraad geen invloed kunnen uitoefenen op deze besluitvorming
- dat windturbines aan gemeentegrenzen op gespannen voet kunnen staan met toekomstige woningbouwmogelijkheden en daarover een gewogen afweging gemaakt dient te worden

Voorts overwegende

- dat goed nabuurschap tussen gemeenten belangrijk is
- dat gemeenten daarom in goed onderling overleg afstemming dienen te zoeken over de eventuele planning van windturbines nabij hun gemeentegrenzen
- dat goede begeleiding van het overleg tussen gemeenten over de plaatsing van windturbines consensus zou kunnen versnellen en juridische procedures tussen gemeenten voorkomen
- dat het College van Gedeputeerde Staten hierin kan ondersteunen en/of de regie kan nemen
- dat gemeenten, ook ondanks de inspanningen van Gedeputeerde Staten daartoe, niet altijd tot overeenstemming komen over (zoekgebieden van) windturbines nabij hun gemeentegrenzen

Dragen het College van Gedeputeerde Staten op

- om, voor het geval dat gemeenten hun verschillen van mening niet bilateraal kunnen oplossen, vanuit de provinciale regiefunctie de Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijke uitgangspunten op te laten stellen als onderling afsprakenkader hoe om te gaan met de planning van eventuele windturbines nabij gemeentegrenzen
- om zich in te spannen om, indien deze situatie zich aan de provinciegrenzen mocht voordoen, met de aangrenzende gemeenten in onze buurprovincies over en weer tot vergelijkbare afspraken te komen
- om tijdig vóór de behandeling van de Omgevingsverordening 2022 in de commissie RWK, de resultaten aan Provinciale Staten te rapporteren

En gaan over tot de orde van de dag

Joost van Gilse	Emre Kanik	Annette de Vries	Süleyman Koyuncu	Eric Smaling	Daniël van den Berg
VVD	D66	PvdA	DENK	SP	JA21

M151/PS16-12-2024

AANGENOMEN

Motie **Goede ruimtelijke kwaliteit opstellingen zonne-energie**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 16 december 2024 te Haarlem, ter bespreking van de Derde herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-73)

Constaterende dat

- De derde herziening Omgevingsverordening NH 2022 voorziet in een voorkeursvolgorde zonne-energie
- GS op grond van het delegatiebesluit 6.6 nadere regels hebben gesteld in afd. 6 in bijlage 11 over de locatieafweging en zorgvuldige ruimtelijke inpassing van de opstelling van zonne-energie in het landelijk gebied

Overwegende dat

- Goede ruimtelijke kwaliteit niet stopt bij de grenzen van RES-zoekgebieden en juist ook van belang is in de gebieden waar mogelijkheden voor opstellingen voor zonne-energie gezocht gaan worden

Benadrukken dat

- De zonneladder en de inpassingsregels ook onverkort toegepast dienen te worden in de RES-zoekgebieden

en verzoeken het College van Gedeputeerde Staten

- Om ook bij een eventuele afwijking in de RES-zoekgebieden van de onder het delegatiebesluit vallende regels voor omvang en locatie, de goede ruimtelijke kwaliteit (zoals behoud van karakteristieke landschappelijke openheid, verkavelingspatronen, agrarische structuur, etc.) steeds af te wegen

En gaan over tot de orde van de dag

Klaas-Jeroen Terwal
VVD

Aletta den Boer
BBB

M6/PS03-02-2025

AANGENOMEN

Motie voortgang van gerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2025, ter behandeling van agendapunt Herijking van de Regionale Energiestrategie -RES- (VD-01);

constaterende dat:

- voor RES Noord-Holland Noord het doel is om in 2030 3,6 Terawattuur (TWh) aan hernieuwbare elektriciteit op te wekken;
- sinds de RES 1.0 (2021) er in dit gebied 0,26 TWh extra opwek is bijgekomen, zodat de komende zes jaar er nog 1,26 TWh bij moet komen (5 keer zoveel);
- voor de RES Noord-Holland Zuid het doel is om in 2030 2,7 TWh aan hernieuwbare elektriciteit op te wekken;
- sinds de RES 1.0 (2021) er in dit gebied 0,4 TWh extra opwek is bijgekomen, zodat de komende zes jaar er nog 1,6 TWh bij moet komen (4 keer zoveel);

overwegende dat:

- de komende zes jaar een versnelling moet worden gemaakt in de opwek van hernieuwbare energie en dit een grote opgave is;
- de provincie de RES-doelen NHN en NHZ niet zelfstandig bedenkt, deze een optelsom zijn van alle zoekgebieden die door gemeenten zijn vastgesteld;
- daardoor de voortgang - mede door de onzekerheid in de uitvoering en de netcongestie - lastig is te sturen;
- hiermee niet tijdig kan worden bijgestuurd in uitvoering of beleid, wanneer dit nodig blijkt;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- PS jaarlijks te informeren (uiterlijk beginnende in Q1 2026) over de voortgang van gerealiseerde zoekgebieden en haalbare projecten;
- en om de opgave versus realisatie en de trend en verwachting per jaar onderdeel te laten zijn van deze rapportage;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marieke van Aesch	Emre Kanik	Julia Schneemann	Heidi Bouhlel-Lascaris	Michel Klein
Partij voor de Dieren	D66	Volt	SP	ChristenUnie

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
E. van der Heijden
BEL/EN

Telefoonnummer +31235144307
heijdene@noord-holland.nl

Verzenddatum

20 NOV. 2025

Kenmerk
2457819/2457821

Uw kenmerk

Betreft: Slimme oplossingen; zet in op versneld leren en voorstel tot afdoening Motie M102-2025.

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlagen) ter bespreking op de B-agenda van de commissie Leefomgeving van 19 januari 2026 te plaatsen.

Bij de behandeling van het "Rapport Randstedelijke Rekenkamer "Een vol stroomnet"" (VD-37-2025) op 29 september 2025 hebben uw Staten Motie M102-2025 aangenomen (bijlage 1). Met deze brief informeren wij u over onze ervaringen en bevindingen ten aanzien van slimme netoplossingen. Hierbij maken wij onderscheid tussen individuele slimme netoplossingen enerzijds en energiehubs anderzijds.

Dat er altijd stroom uit het stopcontact komt, is altijd als vanzelfsprekend gezien. Netcongestie zet deze zekerheid onder druk. Om aan de groeiende vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen, is het noodzakelijk het stroomnet verder uit te breiden en het bestaande stroomnet slimmer te benutten.

Binnen de Taskforce werken we met gemeenten, waterschappen en de netbeheerders Liander, TenneT en Gasunie samen aan de versnelling van de energietransitie in Noord-Holland. We breiden het net uit (spoor 1), we werken samen aan het energiesysteem van de toekomst (spoor 2) en we zoeken manier om het bestaande net beter te benutten (spoor 3).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354

Ervaringen en bevindingen slimme individuele netoplossingen

Inleiding en aanleiding

De provincie werkt in werkspoor 3 van de Taskforce samen met netbeheerders, gemeenten en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven om partijen te informeren over mogelijkheden en onmogelijkheden van slimme individuele oplossingen. Met deze oplossingen wordt optimaal gebruikt gemaakt van het bestaande elektriciteitsnet.

Het werkspoor constateerde enige jaren geleden een gebrek aan kennis en versnipperde kennis over oplossingen en knelpunten rondom techniek en financiering. Bedrijven die te maken kregen met netcongestie hadden geen tijd en expertise om zelf op zoek te gaan naar slimme netoplossingen en wilden ontzorgd worden. De markt van aanbieders was nog niet ontwikkeld om ondernemers daarbij te helpen. Daarom zijn er sinds augustus 2022 fiksers aangetrokken om ondernemers die problemen ervaren door netcongestie kosteloos te ondersteunen. Ook heeft de provincie sinds 2022 een subsidieregeling voor slimme oplossingen voor netcongestie. Deze brief met bijlagen beschrijft wat de fiksers in de praktijk tegen zijn gekomen en ervaren hebben en welke inzichten dit heeft opgeleverd.

Resultaten en ervaringen

Sinds de start van de fiksers zijn bijna 130 cases binnengekomen en behandeld. Dit varieerde van een luisterend oor bieden tot informatie verstrekken over de specifieke situatie met betrekking tot netcongestie, het analyseren van kwartierdata, het voorstellen van oplossingen of het in contact brengen met marktpartijen. In 27% van de cases heeft dit tot een (gedeeltelijke) oplossing geleid en voor 16% kon geen passende oplossing gevonden worden. Het overige deel waren cases waarbij enkel informatie is verstrekt of die zijn doorverwezen naar een aanspreekpunt bij Liander (34%), cases waarvan de uitkomst onbekend is (11%) en cases die op het moment van schrijven nog lopen (12%). Voor meer informatie hierover zie bijlage 3.

Het grote aantal cases en de terugkoppeling van ondernemers geven een duidelijk beeld welke oplossingen werken in de praktijk en wat knelpunten zijn. Samengevat komt hieruit het beeld naar voren dat er verschillende individuele oplossingen zijn die ondernemers kunnen helpen met netcongestie.

- De eerste stap die een ondernemer moet nemen is meer inzicht krijgen in de eigen energievraag. Hiervoor is een energiemanagementsysteem onmisbaar. Zo'n systeem geeft de ondernemers inzicht in hun verbruik en opwek en helpt om het eigen energieverbruik te optimaliseren door energie te besparen of beter te spreiden over de tijd. Veel ondernemers hebben al zonnepanelen aangeschaft. Ze kunnen dit verder optimaliseren door de opgewekte energie zelf te gebruiken. Vaak zijn éxtra zonnepanelen echter geen oplossing, omdat knelpunten zich voornamelijk in de winter voordoen. We zien dat ondernemers die de investering kunnen dragen een batterij aanschaffen voor extra vermogen en deze vaak ook inzetten op energie- en onbalansmarkten om de terugverdientijd te verkorten. Daarnaast is er in een enkele casus cable pooling verkend, waarbij een samenwerking wordt opgezet met een nabijgelegen partij die ruimte heeft binnen het gecontracteerde vermogen bij de netbeheerder.
- We zien dat niet alle ondernemers de eigen bedrijfsvoering willen veranderen. Zij verwachten meer te kunnen bereiken door de samenwerking te zoeken in een energiehub. Verder is er weinig standaardisatie zichtbaar.
- Oplossingen zijn meer maatwerk dan verwacht en in grote mate afhankelijk van het gevraagde vermogen en de mate van flexibiliteit in de bedrijfsvoering.
- Daarnaast zien we dat ondernemers zich niet altijd bewust zijn van het probleem van netcongestie. Degenen die urgentie voelen nemen contact op en zoeken een oplossing die hen het liefst gisteren al kon helpen. Anderen wachten af tot het probleem urgent wordt en gaan dan hulp zoeken.

Vervolgstappen

Om verschillende redenen is gekozen voor de afbouw van de rol van de fiksers in de Taskforce. Zo zien we dat de commerciële markt van aanbieders van oplossingen meer volwassen is geworden, dat de netbeheerders nieuwe (congestie)contracten hebben ontwikkeld en dat er andere overheidsprogramma's zijn die hulp bieden bij het verduurzamen van bedrijven(terreinen). Daarnaast zijn we van mening dat andere interventies meer zullen bijdragen aan het sneller leren rond de inzet van slimme individuele netoplossingen waaronder het verbinden van de verschillende hulpstructuren zodat het voor de ondernemers meer duidelijk wordt waar ze met een eventuele hulpvraag terecht kunnen. Meer informatie hierover in bijlage 4 van deze brief.

Ervaringen en bevindingen Energiehubs (collectieve slimme netoplossingen)

Inleiding

Vanuit de provincie zetten we naast hulp aan individuele ondernemers ook in op collectieve oplossingen. Hiervoor is de vraag vanuit het bedrijfsleven groot. Deze oplossingen worden ook energiehubs genoemd of collectieve energie-oplossingen. Afgelopen jaar hebben we het Stimuleringsprogramma Energiehubs 2024-2025 opgezet om energiehubs op bedrijventerreinen te ontwikkelen. Dit plan van aanpak is eerder dit jaar aan uw Staten toegestuurd bij de afdoening van motie M182-2023, over de provinciale rol bij energiecongestie.

Rijksmiddelen

Het Rijk heeft eerder besloten om voor collectieve oplossingen op bedrijventerreinen vanuit het klimaatfonds 166 miljoen euro vrij te maken voor 6 jaar. Eind 2024 hebben wij van het Rijk 2.148.637,60 euro ontvangen voor de ontwikkeling van energiehubs. Deze middelen zetten wij in voor de uitvoering van bovengenoemd Stimuleringsplan Energiehubs Noord-Holland. Er is door het Rijk toegezegd dat de provincies deze middelen ook in 2025 zullen ontvangen, waardoor we de ondersteuning van de energiehubs ook in 2026 kunnen voortzetten.

Uitvoering Stimuleringsprogramma Energiehubs 2024/2025

Op dit moment geven wij als provincie uitvoering aan het Stimuleringsprogramma energiehubs. Wij hebben begin 2025 een 21 tal energiehubs in Noord-Holland geselecteerd die wij op dit moment concrete ondersteuning bieden in de vorm van een subsidieregeling en in de vorm van hubregisseurs die ingezet kunnen worden op de 21 terreinen om de hubs te helpen tot ontwikkeling te komen. De hubregisseurs zijn sinds april 2025 actief en de subsidieregeling staat sinds augustus 2025 open. Op dit moment is het nog te vroeg om aan te kunnen geven of en zo ja in welke vorm, de energiehubs meerwaarde bieden voor de ondernemers en/of tot vermindering van netcongestie leiden.

Geleerde lessen tot nu toe

Ondanks het feit dat het programma nog maar een klein jaar in uitvoering is, zien we al een aantal punten die belemmerend werken voor de oprichting van energiehubs:

- Ondernemers onderschatten de complexiteit van een energiehub. Het kost veel tijd en geld en vereist een stevige samenwerking en onderling vertrouwen om een hub te ontwikkelen.
- Iedere hub is een maatwerk ontwikkeling. Elke situatie is lokaal anders vanwege de lokale nettypologie, de lokale netcongestie, en de aanwezigheid van unieke bedrijven op het terrein. Dit bemoeilijkt de opschaling en standaardisatie.
- De groepstransportovereenkomst (GTO, groepscontract met de netbeheerder) is onaantrekkelijk. Dit zit onder andere in de aansprakelijkheid die volledig bij de bedrijven wordt neergelegd, het feit dat de deelnemers hun individuele transportovereenkomst met de netbeheerder moeten opzeggen, het relatief lage te contracteren groepsvermogen en de uitsluiting van hele grote afnemers (zgn. AC6 klanten) uit de hub. Een poging om een pilot te doen met een contract met andere voorwaarden is vooralsnog gestrand.
- Voor de stimulering van energiehubs zijn wij afhankelijk van de technische mogelijkheden die de netbeheerders hebben voor collectieve slimme oplossingen. Liander heeft aangegeven 3 GTO's te willen afsluiten in 2025 in Noord-Holland en kan nog niet aangeven aan hoeveel GTO's zij in 2026 medewerking willen verlenen.
- De capaciteitsbeperkende contracten (CBC) zijn als gevolg van de netcongestie niet overal beschikbaar. Een individueel CBC contract is een voorwaarde om als groep een Groeps-CBC aan te gaan.
- Andere technische configuraties zoals een gesloten distributiesysteem zijn vaak te duur om te ontwikkelen.
- Een directe lijn of cable pooling als technische oplossing is eventueel nog wel mogelijk.

Vervolgstappen

Voor het stimuleringsprogramma energiehubs 2025/2026 zullen we bovenstaande punten meenemen. We zullen meer kritisch zijn in de selectie van de te ondersteunen hubs, we kaarten de onaantrekkelijkheid en onbeschikbaarheid van de huidige groepscontracten aan bij KGG, IPO, ACM en de netbeheerders en we gaan indien opportuun, de scope van het stimuleringsprogramma aanpassen.

Afdoen van motie M102-2025

Het dictum van uw motie luidt:

- op korte termijn inzichtelijk te maken welke slimme oplossingen er tot nu toe zijn gerealiseerd en waar de provincie nu mee bezig is, wat goed werkt in de praktijk en wat de knelpunten nog zijn;
- deze inzichten zo snel mogelijk met PS te delen om zo nodig het beleid effectiever in te richten;
- en daarmee de NH bedrijven(terreinen) te kunnen motiveren en inspireren om passende maatregelen te nemen.

Wij hopen u met deze brief geïnformeerd te hebben over onze inzet op slimme netoplossingen en onze ervaringen en bevindingen ten aanzien van onze inzet en ten aanzien van de slimme netoplossingen zelf. Wij stellen uw Staten voor om de motie als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

b.a.

provinciesecretaris

S. van der Haagen

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

3 bijlagen:
1) Motie Provinciale Regierol Energiecongestie M102-2025;
2) Overzicht (on)opgeloste cases fiksers
3) Notitie terugblik en vervolg fiksers

M102/PS29-09-2025

AANGENOMEN

Motie Slimme oplossingen: zet in op versneld leren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 september 2025, ter behandeling van agendapunt 8: “Rapport Randstedelijke Rekenkamer “Een vol stroomnet”” (VD-37-2025);

constaterende dat:

- het belang van het oplossen van netcongestie en het stimuleren van slimme oplossingen wordt onderschreven in het coalitieakkoord ‘Verbindend Vooruit’ (p.25);
- het actief toezien en monitoren van slimme individuele en collectieve oplossingen (waaronder energyhubs) wordt aanbevolen door de Randstedelijke Rekenkamer;
- volgens GS slimme oplossingen relatief nieuw en nog in ontwikkeling zijn, en de bijdrage hiervan aan het tegengaan van netcongestie nog onduidelijk is;
- de provincie hierin een lerende houding heeft;

overwegende dat:

- de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer richting geven aan een effectievere provinciale inzet;
- vanuit haar regisserende rol er mogelijkheden zijn voor de provincie om meer aandacht te besteden aan het monitoren van de effecten van slimme oplossingen;
- de provincie al 21 energiehubs ondersteunt om de uitdagingen op het gebied van energie, zoals het volle stroomnet, aan te pakken;

- dit mogelijkheden biedt om in de praktijk te onderzoeken in welke mate individuele en collectieve slimme oplossingen kunnen bijdragen aan het verminderen van de netcongestie;
- en waar nog knelpunten zitten die opgelost moeten worden;

gehoord de discussie,

roepen GS op:

- op korte termijn inzichtelijk te maken welke slimme oplossingen voor het oplossen van netcongestie er tot nu toe zijn gerealiseerd en waar de provincie nu mee bezig is, wat goed werkt in de praktijk en wat de knelpunten nog zijn;
- deze inzichten zo snel mogelijk met PS te delen om zo nodig het beleid effectiever in te richten;
- en daarmee de NH bedrijven(terreinen) te kunnen motiveren en inspireren om passende maatregelen te nemen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck	Bas de Wit	Dennis Heijnen	Pieter Teeuwen
Partij voor de Dieren	VVD	CDA	BBB
Nicole van der Waart	Michel Klein	Julia Schneemann	Heidi Bouhlel
GroenLinks	ChristenUnie	Volt	SP
Anneke van der Helm	Emre Kanik	Daniel van den Berg	
50PLUS	D66	JA21	

(On)opgeloste cases fiksers

20 oktober 2025

Provincie Noord-Holland

alliander

Verdeling (on)opgeloste cases op 12.3.2025 (tussen 12.3.2025 en 17.10.2025 zijn er 13 cases bijgekomen)

Toelichting

- Ja — Er is een tijdelijke en/of gedeeltelijke oplossing gevonden voor de casus. Een oplossing voor de klant hoeft niet te betekenen dat dit ook de meest wenselijke oplossing is voor Liander.
- Nee — Er is geen oplossing gevonden voor de casus (bv. geen technische oplossing, te hoge kosten, niet passend binnen bedrijfsvoering, niet toegestaan in wet- en regelgeving).
- N.v.t. — De casus is afgehandeld met het verstrekken van basisinformatie (bv. situatie netcongestie), paste niet bij de werkzaamheden van de fiksers, is overgedragen (bv. aan een gebiedsregisseur) of er was een gebrek aan urgentie vanuit de ondernemer om met de casus aan de slag te gaan.
- Onbekend — Het is onbekend of de casus een oplossing heeft gevonden (bv. ondernemer heeft uitkomst niet gedeeld).
- Lopend — De casus loopt nog en er is nog niet bekend of er een oplossing gevonden kan worden.

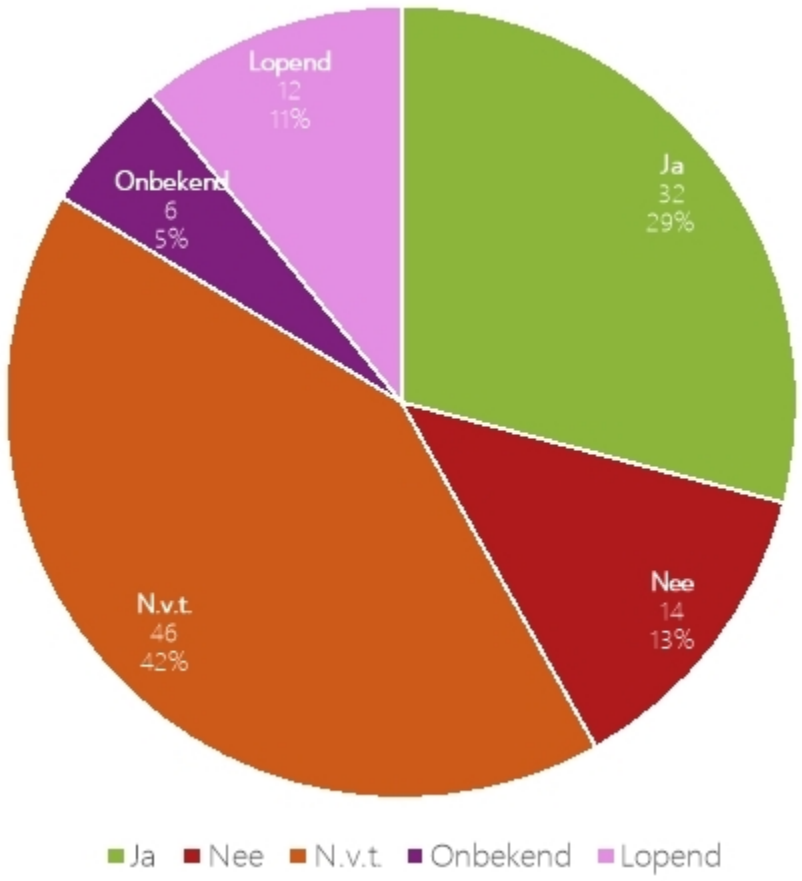

Dit betreft de cases die bij de fiksers zijn binnengekomen sinds 1 september 2022.

Rode draad casussen die **niet** opgelost zijn?

De aantallen per categorie tellen op tot meer dan het totaal aantal cases, omdat een casus in meerdere categorieën kan vallen.

Financieel onhaalbaar (6)

- Fossiele bestelauto's aangeschaft omdat batterij voor extra vermogen om elektrische bestelauto's te laden te duur was (Evenementenorganisatie A)
- Accu te duur voor realisatie duurzame vakantiewoningen (Recreatiebedrijf A)
- Opzeggen KV-aansluiting en bedrijf aansluiten achter windmolen is onaantrekkelijk vanuit fiscaal oogpunt en kosten voor verwijderen netaansluiting en trekken kabel (Agrarisch bedrijf A)
- Te hoge kosten voor aanleggen kabels om overtollige opwek naburige panden te benutten via directe lijn (Voedingsmiddelenbedrijf A)
- Te hoge kosten voor aanschaf batterij (Productiebedrijf A)
- Kosten batterijoplossing voor extra vermogen walstroom wegen niet op tegen baten faciliteren meer cruiseschepen (Overheid A)

Afhankelijk van capaciteit of flexibele contracten netbeheerder (6)

- CBC zou mogelijkheid zijn omdat voertuigen 's nachts worden geladen (Evenementenorganisatie A)
- Gewenst GTV (ca. 400 kW) is niet in te voorzien met slimme energieoplossingen (Productiebedrijf B)
- Gaan gebruik maken van een gasaansluiting omdat all-electric niet tijdig lukt binnen het huidige GTV (School A)
- Meerdere oplossingen verkend (o.a. extra vermogen in nacht met alternatieve contractvorm i.c.m. batterij, aansluiten bij pilot energiecollectief of onderzoeken extra opwek), maar niet tot een oplossing gekomen (Productiebedrijf C)
- Gebruiksprofiel (24/7 afname) maakt vinden passende oplossing uitdagend. Oplostermijn netcongestie was uiteindelijk eerder, maar geen oplossing kunnen vinden voor de tussenliggende periode (Agrarisch bedrijf B)
- CBC zou interessante oplossing zijn, maar leken ze niet voor in aanmerking te komen (Bedrijventerrein of -complex A)

Mogelijk optimalisatie achter de meter (5)

- Geen kwartierdata ingezien (Evenementenorganisatie A)
- Geen kwartierdata ingezien (Productiebedrijf B)
- Geen kwartierdata ingezien (Agrarisch bedrijf C)
- Gevraagd vermogen is onduidelijk omdat pand nog niet in gebruik is, geen kwartierdata ingezien (Productiebedrijf D)
- Geen kwartierdata ingezien (Productiebedrijf E)

Juridische en beleidsmatige uitdagingen (4)

- Hadden minder vermogen op GV-aansluiting dan ze zouden krijgen bij overstap op een KV-aansluiting (Productiebedrijf D)
- Directe lijn kon niet toegepast worden vanwege geldende voorwaarden. Vorm van een (mini) GTO was interessant geweest, maar destijds niet mogelijk (Voedingsmiddelenbedrijf A)
- Hadden minder vermogen op GV-aansluiting dan ze zouden krijgen bij overstap op een KV-aansluiting en zagen oplossing aggregaat niet zitten vanwege benodigde vergunningen (Productiebedrijf A)
- Onderzocht of vermogens herverdeeld konden worden tussen panden en of een energiehub mogelijk was maar heeft niet tot een oplossing geleid (Productiebedrijf F)

Nieuwe ontwikkeling op leeg kavel (3)

- Lege kavel, geen netaansluiting en GTV (Sportaccommodatie A)
- Lege kavel, geen aansluiting en GTV (Sportaccommodatie B)
- Lege kavel, geen netaansluiting en GTV (Woning- en utiliteitsbouw A)

Wanneer is een casus niet opgelost?

- Geen technische oplossing beschikbaar
  Er is geen technisch haalbare oplossing waarmee de ondernemer zijn plannen kan realiseren.
- Financieel onhaalbaar
  Voorgestelde oplossing vereist een investering die buiten redelijke financiële kaders valt voor de ondernemer.
- Niet passend binnen bedrijfsvoering
  Beschikbare oplossingen sluiten niet aan bij de visie, strategie en/of operationele doelstellingen van het bedrijf.
- Afhankelijk van beschikbare netcapaciteit netbeheerder
  De casus kan alleen worden opgelost op het moment dat er vermogen beschikbaar komt vanuit de netbeheerder.
- Niet mogelijk door beleid, wet en regelgeving
  De casus kan alleen worden opgelost als er bepaald beleid, wet- en/of regelgeving wordt aangepast.

Rode draad casussen die **wel** opgelost zijn?

De aantallen per categorie tellen op tot meer dan het totaal aantal cases, omdat een casus in meerdere categorieën kan vallen.

CBC oplossingen (5)
- Voldoende vermogen met een CBC-T contract door Stedin (Detailhandel A)
- CBC van Stedin ontvangen waarbij kWmax teruggebracht wordt tussen 16-20u (School B)
- CBC-A aangeboden gekregen van Liander (Productiebedrijf G)
- Voorzien van voldoende vermogen met CBC-T contract (Huisvesting A)
- CBC aangeboden gekregen van Liander (Sportaccommodatie C)

Binnen huidige KV-aansluiting of beschikbaar GTV (6)
- Verduurzaming binnen huidige KV-aansluiting mogelijk (Sportaccommodatie D)
- Opdracht woonunits aangescherpt waardoor minder vermogen nodig is (Huisvesting B)
- Past binnen de aansluiting door minder gelijktijdig gebruik van apparaten (School C)
- Eén warmtepomp wordt niet gebruikt, bij piekmomenten wordt indien nodig gebruik gemaakt van een CV-installatie (School D)
- Volledige optimalisatie achter de meter, voor verdere uitbreiding wel meer vermogen nodig (Voedingsmiddelenbedrijf B)
- Verzwaring van aansluiting naar 3x80A, plaatsing van zonnepanelen en load balancing op laadpaal biedt oplossing voor komende 2-3 jaar (Rijschool)

Toekenning benodigd vermogen toch mogelijk (10)
- Tijdens analyse bleek dat er voldoende ruimte was op het net om de aanvraag voor de ontwikkeling van een kantorenpark te honoreren (Woning- en utiliteitsbouw B)
- Vermogen van nabijgelegen fabriek mocht overgeheveld worden op voorwaarde dat dit op dezelfde naam stond. Het is onbekend of van deze oplossing gebruik is gemaakt (Scheepswerf)
- Na intake bleek er ruimte te zijn om met Liander in gesprek te gaan over een oplossing, die uiteindelijk ook is gevonden (Autoschadeherstelbedrijf)
- Liander heeft de ondernemer tegen meerkosten op een andere kabel kunnen aansluiten (Agrarisch bedrijf D)
- Benodigde verzwaring eerder mogelijk dan verwacht (Detailhandel B)
- Transportbeperking kon toch opgeheven worden, er was interne miscommunicatie bij Liander (School E)
- Vermogen vrijgekomen volgens regulier proces (Woning- en utiliteitsbouw C)
- Tijd tot permanente netaansluiting is overbrugd met tijdelijke netaansluiting (School F)
- Vermogen vrijgekomen volgens regulier proces (Woning- en utiliteitsbouw D)
- Informatie gegeven over gereserveerd vermogen voor woningbouw (Woning- en utiliteitsbouw E)

Batterij aangeschaft (5)
- Batterij van 100 kW i.c.m. bestaande 3x80A-aansluiting (Horeca A)
- Investering in batterij van € 2 mln voor extra vermogen koelinstallatie (Agrarisch bedrijf E)
- Extra investering in een batterij voor vermogen (Adviesbureau)
- Batterij i.c.m. bestaande 3x80A-aansluiting (Sportaccommodatie E)
- Door een batterij voor 2 maanden hoogseizoen te plaatsen komen wij rond en kunnen wij verder met de uitbreidingen en elektrificering (Recreatiebedrijf B)

Samenwerking met zonnepark (1)
- Koppeling met zonnepark Zwanendal voor vermogen (Onderzoeksinstituut)

Gebruik van (meerdere) kleinverbruikaansluiting(en) (3)
- Kan uit met 2 KV-aansluitingen, mogelijk vanwege 2 WOZ-objecten (Gezondheidszorg A)
- Opgeknipt in meerdere KV-aansluitingen, betreft wel extra werk en aanleg van infra voor Liander t.o.v. verhoging huidige GTV op GV-aansluiting (Bedrijventerrein of –complex B)
- Betreft verzwaring van KV-aansluiting, verzwaring LS-trafo Liander duurde langer door problemen met trafohuizen die niet waterdicht waren (Uitzendbureau)

Oplossing onbekend (1)
- Volgens nieuwsbericht is ijsbaan opengegaan, oplossing onbekend (Sportaccommodatie F)

Rode draad casussen die **N.V.T.** zijn?

De aantallen per categorie tellen op tot meer dan het totaal aantal cases, omdat een casus in meerdere categorieën kan vallen.

Overgedragen aan Liander (bv. reeds lopend contact, relatiemanager, gebiedsregisseur) (22)

Casus paste niet bij werkzaamheden fiksers

- Overgedragen aan gebiedsregisseur omdat het ging over woningbouw (Woning- en utiliteitsbouw F)
- Bijeenkomst bijgewoond door fikser, acties zijn opgepakt door Liander (Agrarisch bedrijf F)
- Vraag paste beter bij gebiedsregisseur (Bedrijventerrein of –complex C)
- Belegd bij relatiemanager omdat hij bij uitrol van CBC/TCT ondernemer kan helpen (Agrarisch bedrijf G)
- Ging over tijdslijn beschikking over transportcapaciteit, doorverwezen naar Liander (Woning- en utiliteitsbouw G)
- Hebben veel flex maar te weinig vermogen om dit te benutten, overgedragen aan gebiedsregisseur (Sportaccommodatie G)
- Hebben veel flex maar te weinig vermogen om dit te benutten, overgedragen aan gebiedsregisseur (Agrarisch bedrijf H)
- Gebiedsontwikkelingsproject, overgedragen aan gebiedsregisseur (Gezondheidszorg B)
- Gebiedsontwikkelingsproject, overgedragen aan gebiedsregisseur (Bedrijventerrein of –complex D)
- Verduurzamingsvraagstuk studentenkwartier Amsterdam, overgedragen aan gebiedsregisseur (School G)
- Waren in contact met Liander en wilden via fiksers data ontsluiten t.b.v. analyse (Bedrijventerrein of –complex E)
- Wilde advies over eigen netaansluiting realiseren of samenwerking met buren, overgedragen aan GVRN om aanvraag netaansluiting compleet te maken (Detailhandel C)
- Overgedragen aan gebiedsregisseur voor presentatie op bijeenkomst (Bedrijventerrein of –complex F)
- Toestemming voor inzien van nettopologie, is via gebiedsregisseur verlopen (Bedrijventerrein of –complex G)
- Ondernemer had contactpersonen bij Liander, wilde via fikser e.e.a. bespoedigen (Woning- en utiliteitsbouw H)
- Ondernemer staat al in contact met Liander (Woning- en utiliteitsbouw I)
- Vraag paste niet bij fiksers, exacte vraag onbekend (Bedrijventerrein of –complex H)
- Geen meerwaarde fiksers door o.a. lopend contact met Liander en omvang partij (Productiebedrijf H)
- Spanningsklachten en verwachte overbelasting van LS-net in de winter, van informatie voorzien en doorverwezen naar (spannings)klachtenloket (Dorpsraad)
- Geen meerwaarde fiksers door o.a. lopend contact met Liander (Productiebedrijf I)
- Waren ontevreden over doorlooptijd realisatie KV-aansluiting, voorzien van info en doorverwezen naar klachtenloket (Bedrijventerrein of –complex I)
- Vragen over lopende GTV aanvraag, doorverwezen naar relatiemanager (Detailhandel D)

Doorverwezen naar Partners in Energie of marktdiensten Liander (6)

Casus wilde bijdragen aan congestiemanagement

- Wil batterij plaatsen om flex te kunnen leveren, overgedragen aan gebiedsregisseur (Productiebedrijf J)
- Wil flexibiliteit leveren d.m.v. windmolens, opgepakt door afdeling congestiemanagement (Agrarisch bedrijf I)
- Wil bijdragen middels batterijen en e-boilers (Agrarisch bedrijf J)
- Pand met grote gasaansluiting, wilde leveren van flex verkennen (Productiebedrijf K)
- Gesprek over inzet batterijen en congestiemanagement (Productiebedrijf L)
- Hadden interesse in congestiemanagement, doorverwezen naar congestiemanagementteam (Agrarisch bedrijf K)

Informatievoorziening was toereikend (13)

- Hadden vragen over verduurzaming van de gebouwen (Bedrijventerrein of –complex J)
- Vragen over overstap van GV- naar KV-aansluiting (Particulier)
- Vragen over overstap van GV- naar KV-aansluiting (Woning- en utiliteitsbouw J)
- Voorzien van info, betrof geen congestieprobleem maar verduurzaming van energiegebruik (Museum)
- Vraag ODIJmond over situatie netcongestie t.b.v. bedrijf dat ze helpen (Productiebedrijf M)
- Informatie gegeven over handelingsperspectief (Bedrijventerrein of –complex K)
- Gesprek over inzet batterijen en congestiemanagement (Productiebedrijf L)
- Meegedacht met andere fikser over oplossingsrichtingen (Bedrijventerrein of –complex L)
- Info gegeven over verduurzaming pand en bedrijfsproces, ondernemer richt zich eerst op opzetten exploitatie (Horeca B)
- Konden vermogen van KV meenemen naar GV (Agrarisch bedrijf L)
- Toelichting gegeven op verschillende contractvormen en oplossingsrichtingen (Productiebedrijf N)
- Toelichting over CBC's en kosten (Evenementenorganisatie B)
- Toelichting gegeven, urgentie was momenteel nog niet groot genoeg (Vervoersbedrijf)

Publieke informatieverschaffing door fiksers (2)

- Verzorgen van sessie bij duurzaamheidscongres (Overheid B)
- Presentatie gegeven over rol fiksers en ondersteuning ondernemers (Bedrijventerrein of –complex M)

Casus niet doorgezet of uitgewerkt (5)

- Casus is niet uitgewerkt omdat de ontwikkeling van het kantoorgebouw naar achteren geschoven is in de planning (Woning- en utiliteitsbouw K)
- In gesprek bepaald dat ondersteuning fikser niet nodig was vanwege gebrek aan urgentie en vertrouwen op een goede afloop bij de casuseigenaar (Woning- en utiliteitsbouw L)
- Casus is niet opgepakt omdat er geen opvolging aan is gegeven door de casuseigenaar (Ontwikkelorganisatie)
- Probleem was breder dan netcongestie, moest eerst oplossing voor stikstofprobleem komen (Huisvesting C)
- Gemeente heeft casus aangedragen, nooit opgevolgd door ondernemer (Agrarisch bedrijf M)

Conclusies en advies

1. Oplossingen mogelijk achter huidige aansluiting en door alternatieve contractvormen
De twee voornaamste categorieën bij de opgeloste cases zijn (1) een CBC (Capaciteitsbeperkend contract) en (2) mogelijk binnen huidig vermogen (met eventueel een batterij). De eerste categorie was een oplossing vóór de afkondiging van TenneT-congestie. Ondanks dat de focus nu ligt op achter de meter-oplossingen, laat het wel zien dat dit verschillende ondernemers kan helpen.

2. Slimme energieoplossingen niet toereikend voor grote GTV-verhogingen
Wanneer de omvang van het gevraagde vermogen te groot is, is dit niet te realiseren met slimme energieoplossingen die momenteel beschikbaar zijn. Dit geldt grofweg voor een gevraagd vermogen van >100 kW. Voor vermogende bedrijven is dit tot op zekere hoogte op te lossen door aanschaf van een (kostbare) batterij of generator.

3. Gevraagd vermogen vaak hoger dan daadwerkelijk nodig
Het komt voor dat klanten meer vermogen aanvragen dan zij nodig hebben, bijvoorbeeld vanwege informatie die zij hebben gekregen van hun installatieadviseur (bv. minimaal benodigd vermogen voor een warmtepomp) of omdat er nog geen verbruiksprofiel is omdat het pand leeg staat.

4. Partijen niet altijd bereid om data te delen
Het verstrekken van (basis)informatie is niet altijd afdoende. De fiksers kunnen het beste helpen als partijen hun kwartierdata delen, maar niet alle ondernemers zijn bereid om dit te delen (bv. omdat ze denken dat de uitkomst hetzelfde blijft). Dit maakt het lastig om te zeggen of de cases écht niet op te lossen zijn, of dat er achter de meter nog mogelijkheden zijn.

5. Aanbetaling netaansluiting hindernis voor ondernemers bij lange wachttijd
De aanbetaling voor een nieuwe aansluiting (20% van totaalbedrag) is een hindernis wanneer het nog tien jaar duurt voordat de ondernemer de aansluiting krijgt. Hierdoor besluiten partijen om geen aanvraag te doen waardoor zij niet op de wachtlijst komen. Soms zijn dit partijen die met een CBC voldoende vermogen zouden kunnen krijgen buiten piekuren. Dit vormt met name een drempel voor kleinere en/of minder vermogende bedrijven.

6. Handelingsperspectief voor samenwerking bij KV-aansluiting
Collectieve oplossingen kunnen momenteel alleen opgezet worden tussen GV-aansluitingen. Dit maakt dat partijen die nu een KV-aansluiting hebben, weinig handelingsperspectief hebben op samenwerking omdat de netbeheerder een netaansluiting in een congestiegebied pas hoeft te wijzigen of realiseren drie maanden nádat de congestie is opgelost.

7. Onduidelijkheid over toepassing en inzet CBC en groepscontract
We zien geregeld cases waar een CBC een oplossing zou kunnen zijn. Het is op dit moment voor de fiksers onduidelijk wanneer CBC's aangeboden worden en welke klanten hiervoor in aanmerking komen. Hetzelfde geldt voor groepscontracten.

8. Nieuwe KV-aanvraag krijgt meer vermogen dan bestaande GV-aansluiting
Een aparte categorie zijn ondernemers die een GV-aansluiting hebben, maar waarbij het GTV lager is dan de 55 kW waar gebruik van gemaakt kan worden bij een 3x80A KV-aansluiting. Het lijkt onwenselijk dat deze klanten alsnog een KV-aansluiting gaan aanvragen om meer vermogen te krijgen. In de praktijk zien we dit ook niet gebeuren vanwege de hoge kosten om de GV-aansluiting te verwijderen en de KV-aansluiting te realiseren en vanwege doorlooptijd.

9. Ontbrekend handelingsperspectief greenfieldprojecten
Voor greenfieldprojecten zonder netaansluiting en GTV is het lastig om tot een oplossing te komen. Over het algemeen zien we dat niets mogelijk is, behalve een autarkische optie die heel veel duurder is dan een aansluiting. Er is verschil tussen greenfieldprojecten in een bebouwd gebied (die evt. samenwerking met buren aan kunnen gaan) en daarbuiten. Echter, in beide gevallen vormt het een knelpunt dat de netaansluiting sinds 1 januari 2025 pas gerealiseerd hoeft te worden drie maanden nádat netcongestie is opgelost.

10. Opknippen WOZ-objecten om KV-aansluiting te realiseren
Als bedrijven geen GTV-verhoging op hun GV-aansluiting krijgen, zien we dat zij hun toevlucht nemen tot KV-aansluitingen. Hierbij knippen zij een pand op in meerdere WOZ-objecten, zodat zij voor ieder object een 3x80A-aansluiting kunnen aanvragen.

Conclusies en advies (vervolg)

11. Aankoop van nieuw pand zonder GTV-check vóór verhuizing
Bedrijven kopen soms een pand of grond waarbij ze niet vooraf kijken of er voldoende vermogen is voor hun bedrijfsprocessen. In een aantal cases komen ondernemers er achteraf achter dat er onvoldoende vermogen is en komen zij op de wachtlijst. Dit zorgt voor pijnlijke situaties.

12. Onduidelijkheid apart aanvragen maatschappelijk prioriteren
Om in aanmerking te komen voor maatschappelijk prioriteren moeten partijen zelf een aparte aanvraag doen bij Liander. Bij veel partijen is dit onbekend en is de aanname dat Liander het maatschappelijk prioriteren zelf automatisch toepast. Bij nieuwe aanvragen wordt meteen prioriteringsinformatie gevraagd. Dit punt geldt daarmee alleen voor oude aanvragen.

13. Gebrek aan communicatie vanuit Liander
Veel cases hebben te maken met gebrekkige informatie vanuit Liander óf gebrek aan communicatie. Een gestandaardiseerd antwoord voldoet niet voor deze cases. We zien dat in deze gevallen de fiksers als achterdeur gebruikt worden om alsnog een antwoord of uitleg te krijgen. Dit geldt ook voor cases die niet passen bij de werkzaamheden van de fiksers (bv. spanningsklachten consumenten, verzwaring KV-aansluiting, doorlooptijd realisatie aansluiting).

14. Tijdig verwijzen naar regulier proces en bewaken achterdeur
Een groot aantal cases is doorverwezen naar de gebiedsregisseur of relatiemanager. Dit heeft zich met name in het begin voorgedaan en komt nu steeds minder voor door goede afstemming aan de voorkant met de fiksers. Daarnaast zien we dat sommige klanten de fiksers als achterdeur benaderen (zie ook 'Gebrek aan communicatie vanuit Liander'). Door in het eerste gesprek te vragen of ze al contact hebben gehad binnen Liander en met wie en deze personen op te zoeken, borgen we één centrale communicatie.

Onderwerp: BIJLAGE 3 Notitie terugblik en vervolg fiksers
Datum: 20 oktober 2025

Inleiding
De afgelopen jaren zijn fiksers actief geweest in de provincie Noord-Holland die ondernemers hebben ondersteund met slimme oplossingen bij netcongestie. In deze periode zijn er veel ontwikkelingen geweest die enerzijds maken dat het steeds lastiger is om ondernemers helpen met oplossingen en anderzijds ervoor hebben gezorgd dat de markt steeds meer vragen oppakt. Daarnaast is een teruglopend aantal vragen te zien; in het afgelopen half jaar zijn 13 vragen binnengekomen. Mede gezien het teruglopende aantal vragen is besloten om de rol van de provinciale fiksers af te bouwen. Deze notitie blikt terug op het ontstaan van de rol van de fikser, wat de afgelopen jaren bereikt is en licht toe hoe de geleerde lessen structureel worden geborgd.

Terugblik op introductie fiksers
Bij de start van de fikser in augustus 2022 was op veel plekken in Noord-Holland sprake van netcongestie. In deze gebieden was het niet mogelijk om energie terug te leveren of af te nemen, waardoor bedrijven niet konden uitbreiden, verduurzamen of zich konden vestigen. Er was nog weinig kennis rond slimme oplossingen en het beter benutten van het net. Bedrijven die te maken kregen met netcongestie hadden geen tijd en expertise om zelf op zoek te gaan naar slimme netoplossingen en wilden ontzorgd worden. De markt van aanbieders was op dat moment nog niet ontwikkeld om ondernemers daarbij te helpen.

Binnen de Taskforce Energie-Infrastructuur is daarom een werkspoor ontwikkeld met de focus op slimme energie-oplossingen om verlichting te bieden bij netcongestie en ondernemers te helpen zodat zij tóch iets kunnen binnen hun netaansluiting en gecontracteerde vermogen. Het werkspoor constateerde een gebrek aan kennis en versnipperde kennis over oplossingen en knelpunten rondom techniek en financiering. Dit was aanleiding voor de introductie van de subsidie Oplossingen bij Netcongestie Noord-Holland (SON) en ook aanleiding voor de Taskforce om zogeheten fiksers aan te stellen.

Rol en werkwijze
Fiksers zijn onafhankelijke en onpartijdige adviseurs die ondernemers helpen met het analyseren van het probleem en samen oplossingen verkennen. Ze vormen een laagdrempelig aanspreekpunt en ontzorgen ondernemers die netcongestie ervaren. Ze bieden een luisterend oor en spelen een belangrijke rol in de informatievoorziening richting het (klein) mkb. Deze doelgroep wordt niet bediend met een relatiemanager door Liander en is daardoor onvoldoende in beeld. De fikser brengt partijen bijeen, analyseert kwartierdata, identificeert kansrijke oplossingen, brengt subsidies in beeld en draagt marktpartijen aan die slimme oplossingen kunnen realiseren. Naast het helpen van ondernemers, worden de adviezen van de fiksers gebruikt binnen de Taskforce om de casuïstiek rond netcongestie beter in beeld te krijgen en op knelpunten te kunnen acteren. Daarnaast helpt de praktijkervaring van de fiksers om knelpunten in wet- en regelgeving en het beleid van Liander te signaleren en deze op de juiste tafels (bv. Liander, IPO, ACM) te agenderen.

In eerste instantie was de rol van de fiksers reactief, waarbij een ondernemer met een hulpvraag contact op kon nemen via het e-mailadres van de Taskforce. Via allerlei communicatiekanalen

is het bestaan van de fiksers gedeeld en is gedeeld dat ondernemers hier terecht konden en op verschillende manieren (o.a. via artikelen, blogs en video's) zijn de fiksers onder de aandacht gebracht. Omdat het aantal vragen terugliep, is besloten om ook een actieve werkwijze op te zetten. In nauwe samenwerking met Liander is aangesloten bij de zogeheten gebiedsgerichte aanpak. Hierbij is een selectie van de wachtrij in een specifiek gebied in Noord-Holland aangeschreven met het aanbod van de fiksers. Er was nauwelijks interesse voor de hulp van een fikser en bij cases waar de fikser wel heeft meegedacht was het lastig om tot een oplossing te komen.

Resultaten, ervaringen en lessen
Sinds de start van de fiksers zijn bijna 130 cases binnengekomen en behandeld. Dit varieerde van een luisterend oor bieden tot informatie verstrekken over de specifieke situatie m.b.t. netcongestie, het analyseren van kwartierdata, het voorstellen van oplossingen of het in contact brengen met marktpartijen. In 27% van de cases heeft dit tot een (gedeeltelijke) oplossing geleid en voor 16% kon geen passende oplossing gevonden worden. Het overige deel waren cases waarbij enkel informatie is verstrekt of die zijn doorverwezen naar een aanspreekpunt bij Liander (34%), cases waarvan de uitkomst onbekend is (11%) en cases die op het moment van schrijven nog lopen (12%).

De inzet van de fiksers heeft geleid tot meer bewustzijn bij ondernemers over wat zij zelf kunnen doen achter de meter en het geven van concrete handvatten zodat ondernemers aan de slag kunnen met hun eigen energiehuishouding. Verder hebben de fiksers veel praktijkervaring opgedaan die als input heeft gediend voor de Taskforce. Het heeft met name waardevolle inzichten en aanbevelingen opgeleverd voor Liander, die voorheen niet de focus op het (klein) mkb hadden. Zo komt de hierboven beschreven pilot voort uit het werk van de fiksers en zijn opgedane inzichten geïmplementeerd in het nieuwe intakeproces. Daarnaast wordt met input van de fiksers de zogeheten FlexFinder ontwikkeld die ondernemers meer inzicht moet geven in hun energieprofiel en is de 'tone of voice' van de brieven aangepast die Liander naar ondernemers stuurt bij overschrijding van het gecontracteerde vermogen.

Doordat er zowel een fikser werkzaam was vanuit de provincie als Liander, heeft dit aanvullend geleid tot een versterkte samenwerking tussen deze partijen. Verder heeft de inzet van de fikser geleid tot een aantal concrete producten, waaronder een analyse met een tiental adviezen aan de Taskforce, een Excel- en PowerBI-tool om kwartierdata te analyseren, kennisdocumenten over bijvoorbeeld het delen van zonne-energie en overzichten met beschikbare aanbieders van oplossingen, alternatieve contracten van Liander en beschikbare subsidies. Deze opgedane kennis is verspreid onder ondernemers, in bijeenkomsten en met samenwerkingspartners zoals de energieloketten.

Uit de behandelde cases en ervaringen van de fiksers komen een aantal geleerde lessen naar voren. Ten eerste moet de sleutel gezocht worden in oplossingen achter de meter, mede vanwege de TenneT-congestie. Er zijn oplossingen mogelijk, al is dit meer maatwerk dan verwacht en afhankelijk van het gevraagde vermogen en de mate van flexibiliteit binnen de bedrijfsvoering. De voornaamste drempels bij achter de meter-oplossingen zijn gedragsverandering en financiering. Ten tweede zijn duidelijkheid en zekerheid van groot belang voor een ondernemer, bijvoorbeeld over wanneer contractvormen beschikbaar komen en wie er gebruik van kan maken. Ten derde blijkt uit de praktijk dat gedragsverandering moeilijk te bewerkstelligen is. Ondernemers wijzen vaak naar de invloedssfeer van Liander ('ze hoeven

alleen maar vermogen toe te kennen') of denken dat het samenwerken in een energiehub kansrijker is in plaats van de blik naar binnen in hun eigen bedrijfsvoering. Tot slot zijn ondernemers zich niet altijd bewust van het probleem van netcongestie. Degenen die urgentie voelen nemen contact op en zoeken een oplossing die hen het liefst gisteren al kon helpen. Anderen wachten af tot het probleem urgent wordt en gaan dan hulp zoeken.

Afbouw rol provinciale fiksers
Recente ervaringen van de fiksers laten zien dat het in de praktijk lastig is om daadwerkelijk iets te 'fiksen'. Aanpassingen in de bedrijfsvoering zijn niet altijd mogelijk, gedragsverandering blijkt lastig en batterijen – die vaak de enige oplossing blijken – zijn financieel niet voor iedere ondernemer binnen handbereik. Daarnaast is er sprake van een teruglopend aantal vragen bij de fiksers. We zien twee mogelijke oorzaken hiervoor, namelijk dat (1) de markt het oppakt of (2) dat ondernemers door een veelvoud aan partijen niet weten waar ze moeten aankloppen met hun vraag.

Ten aanzien van het eerste punt, zien we dat er de afgelopen jaren meer kennis is opgedaan door ondernemers over (de impact van) netcongestie en weten ze beter waar ze terecht kunnen. Op provinciaal niveau zijn er verschillende programma's opgezet, waaronder op bedrijventerreinen. Daarnaast is er landelijk meer tractie op het dossier en zijn er structurele informatiekanalen beschikbaar via o.a. RVO, DEB, VNO-NCW en lokale aanspreekpunten zoals energieloketten. Het aantal adviseurs dat ondernemers bij kan staan bij dit vraagstuk groeit en er zijn steeds meer installateurs die kennis hebben van netcongestie en slimme oplossingen. Ook zijn er veel marktpartijen die ondernemers helpen bij het zetten van de eerste stappen (o.a. data analyseren, aanbieden van energiemanagementsysteem). Aanvullend heeft het Rijk de Flex-e subsidie op landelijk niveau ontwikkeld en zijn er alternatieve contracten ontwikkeld door de netbeheerder (o.a. blokstroom, reststroom) die meer mogelijk moeten maken. Naast de focus op individuele oplossingen, is ook een gerichte aanpak gestart op het ontwikkelen van energiehubs.

Tegelijkertijd kan dit alles ertoe leiden dat ondernemers niet weten waar ze moeten beginnen en door de bomen het bos niet meer zien. Ook is er nagenoeg geen mond-tot-mond reclame onder ondernemers, omdat in de praktijk weinig cases op te lossen zijn met slimme energieoplossingen. Dit kunnen redenen zijn voor het teruglopende aantal vragen aan de fiksers.

Afronding en conclusie
De afgelopen drie jaar hebben de fiksers een belangrijke rol ingevuld in het landschap van slimme oplossingen en netcongestie. Deze tijdelijke rol heeft in een behoefte voorzien in een transitiefase en is nu, gezien verschillende ontwikkelingen, niet meer noodzakelijk. De markt, ondernemers, netbeheerder en overheid zijn beter toegerust, er zijn structurele loketten ingericht en kennis is beter vindbaar en breder bekend. Daarnaast is er een teruglopend aantal vragen, waar verschillende oorzaken aan ten grondslag kunnen liggen.

Het einde van de werkzaamheden van de fiksers betekent niet dat de opgedane kennis en ervaring verloren gaat. Geleerde lessen worden structureel geborgd binnen de partijen die samenwerkingen in de Taskforce Energie-Infrastructuur. Liander verkent of zij de rol van fikser, die succesvol is gebleken, een plek kan geven binnen de Liander-organisatie voor het gehele verzorgingsgebied. Verder wordt ingezet op zaken waar de Taskforce zelf invloed op heeft, zoals informatieverstrekking via de pagina van de Energieregio zodat duidelijker is waar ondernemers

terecht kunnen. Daarnaast zal de Taskforce meer aansluiting en verbinding maken met de duurzaamheidscoaches en -facilitators vanuit het provinciaal programma Ontzorging MKB, dat zich richt op het ondersteunen van MKB'ers bij het verduurzamen van hun vastgoed en hun bedrijfsprocessen. Ook de verbinding met het programma verduurzaming bedrijventerreinen (PVB) zal steviger worden gelegd. Tot slot gaan we actief inzetten op het verbinden van alle partijen die zich tot de ondernemers richten voor de ontwikkeling van slimme netoplossingen. Dit omdat ondernemers soms door het vele aanbod door de bomen het bos niet meer zien. En uiteraard blijft de Taskforce actief in het nadenken over en opzetten van interventies die ondernemers kunnen helpen en/of waarmee ondernemers bereikt worden.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R.W. Los
BEL/EN

Telefoonnummer +31235143101
rogier.los@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 DEC. 2025

Kenmerk
2467800/24678078

Uw kenmerk

Betreft: Afhandeling moties RES

Geachte leden,

Met deze brief informeren wij u over de afdoening van drie openstaande moties met betrekking tot de Regionale Energiestrategie (RES).

Provinciale Staten hebben drie moties aangenomen welke verzoeken om versnelling en versterkte regie door de provincie bij de uitvoering van de RES wanneer de doelstellingen uit zicht raken. Ter uitvoering van deze moties heeft de provincie, in samenwerking met de RES-partners, een 'regieroute' voor de RES opgesteld. De regieroute richt zich op gemeenten waar er geen technische belemmeringen zijn voor uitvoering van het RES-bod, maar waar politieke of bestuurlijke obstakels dit verhinderen.

Wat staat er in de regieroute?
De regieroute beschrijft wat er gebeurt als zoekgebieden afvallen of duurzame energieprojecten stilvallen of te langzaam gaan, terwijl er technisch wel mogelijkheden zijn. De route bestaat uit vier stappen:

- Drie keer per jaar de voortgang bespreken in de stuurgroep van de energieregio's. Daarbij wordt bekeken of de RES-doelen haalbaar blijven en welke projecten achterblijven.
- Een 'goed gesprek' voeren tussen de betrokken overheden. Doel is om samen oplossingen te vinden en te bepalen welke ondersteuning nodig is om te komen tot uitvoering.
- Een brief sturen vanuit de stuurgroep als er afspraken, verantwoordelijkheden of deadlines moeten worden vastgelegd. Gemeenten, waterschap en provincie kunnen worden aangesproken.
- Ingrijpen door de provincie als laatste redmiddel, bijvoorbeeld door een project over te nemen. Dat gebeurt alleen als dit echt nodig is om de doelen te halen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Samenwerking blijft het uitgangspunt
De regieroute legt vast dat partners elkaar eerst helpen en aanspreken binnen de bestaande samenwerking. De provincie grijpt pas in als allerlaatste stap, als overleg geen oplossing biedt. De bevoegdheden van gemeenten, waterschappen en provincie veranderen door de regieroute niet.

Belang van de regieroute
De energietransitie vraagt tempo en duidelijkheid. De regieroute helpt om problemen vroeg te herkennen, sneller hulp te bieden en te voorkomen dat belangrijke projecten vertragen. Zo werken we samen met de regionale partners aan een duurzame energievoorziening voor Noord-Holland.

In deze verzamelbrief brengen wij u op de hoogte van de wijze waarop Gedeputeerde Staten uitvoering hebben gegeven aan de betreffende moties. De inhoudelijke onderbouwing van deze afdoening en de opgestelde regieroute treft u aan in de bijlage bij deze brief.

Het betreft de volgende moties:

Motienummer	Titel	Fractie(s)	Datum aangenomen
M11-2025	Pak meer regie bij de RES.	D66, PvdD, Volt	3-2-2025
M230-2022	Motie RES versnelling.	D66, GL, CDA, PvdA, CU	14-11-2022
M3- 2025	Hoe versnellen wij de Regionale Energie Strategie?	D66, PvdD, CU	3-2-2025

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n): Regieroute RES'en Noord Holland, Bijlage regieroute moties

ENERGIE
REGIO
NOORD
HOLLAND

Regieroute RES’en Noord-Holland

v

Vastgesteld door:

- Stuurgroep RES NHN: 8 oktober 2025
- Stuurgroep RES NHZ: 5 september 2025

ENERGIE
REGIO
NOORD
HOLLAND

Regieroute RES Noord-Holland

Aanleiding

Motie PS 03-02-'25: *"in het geval dat **het doel van de RES-en uit zicht verdwijnt**, gezamenlijk met de RES-partners een escalatieplan op te stellen met de te nemen stappen en dat te delen met Provinciale Staten".* Zie link naar motie

Basis voor regieroute

- Vastgestelde bod in RES 1.0 NHN en NHZ
- De regieroute geeft invulling aan de gemaakte afspraken uit het Klimaatakkoord. Zie Wat als alleen samenwerking niet of onvoldoende werkt | Regionale Energiestrategie
- Bevoegdheden gemeenten, provincie en waterschappen zijn in de RES-samenwerking niet veranderd en veranderen ook niet door deze regieroute.

Samenwerking is belangrijk

- Samen goede afspraken maken aan de voorkant van het proces
- Samenwerking behouden: de regieroute geeft de processtappen weer om eerst onderling in goed overleg eruit te komen (bestuurlijke interventie).
- De rol van provincie in de samenwerking kan veranderen: als het via de bestuurlijke route écht niet lukt, dan kunnen bestaande juridische instrumenten door de provincie worden ingezet (juridische interventie).
- De stuurgroep RES bepaalt gezamenlijk: in welke situatie, met welke betrokken partijen en wanneer optreden nodig is, op basis van vastgestelde regieroute

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Uitgangspunten Regieroute RES

- Basis is houden aan RES-afspraken in Noord-Holland:
  1. Realiseren RES-bod 1.0 2030, en
  2. Uitvoeren zoekgebieden zon- en windenergie
- Gezamenlijke opgave, eigen inspanningsverplichting:
  - Elke gemeente zet zich in om eigen aandeel/potentie (GWh) in RES-bod 1.0 te realiseren in 2030.
  - Deelregio's/RES-partners verwachten van elkaar dat de opgave niet aan elkaar wordt doorgeschoven.
- Afwegen of inzet regieroute ook echt resultaat oplevert (voldoende potentie, tempo).
- Ruimte voor maatwerk, transparante processtappen en duidelijke deadlines
- Niet inzetten bij technische belemmeringen (niet kunnen), wel inzetten bij politiek/bestuurlijke belemmeringen (niet willen)
- Bij elkaar aanspreken niet alleen kijken naar de opgave die er nog ligt, maar ook naar wat er in de gemeente/deelregio al is gerealiseerd.

- Monitoring geeft inzicht, hiermee bepalen of inzet regieroute nodig is:

  A: Potentie zoekgebieden voldoende voor doelbereik?

  ➡ *o.b.v Jaarlijkse update RES-kaart*

  en/of

  B: Tempo uitvoering voldoende voor doelbereik?

  ➡ *o.b.v. Uitvoeringsmonitor RES (3x per jaar)*

Uitvoeringsmonitor RES geeft inzicht:

- *Voortgang specifieke én generieke zoekgebied (zon op dak/parkeren)*
- *Inzicht in projecten per fase (incl. 'verborgen voorfase') en wanneer vergund/gerealiseerd*
- *Backcasten 2030: wanneer moeten projecten zijn vergund en gerealiseerd*

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Aanleiding inzet regieroute

- Opmaken stand van zaken in Stuurgroep RES
  - 3x per jaar, voorafgaand aan BO Energieregio
  - O.b.v. Uitvoeringsmonitor RES en Jaarlijkse update RES-kaart
- Daarmee in Stuurgroep bepalen of proces tot aan inzet regieroute nodig is:
  a) Indien bod van de RES uit zicht verdwijnt door onvoldoende potentie, en/of
  b) Indien haalbare zoekgebieden niet (tijdig) tot uitvoering komen

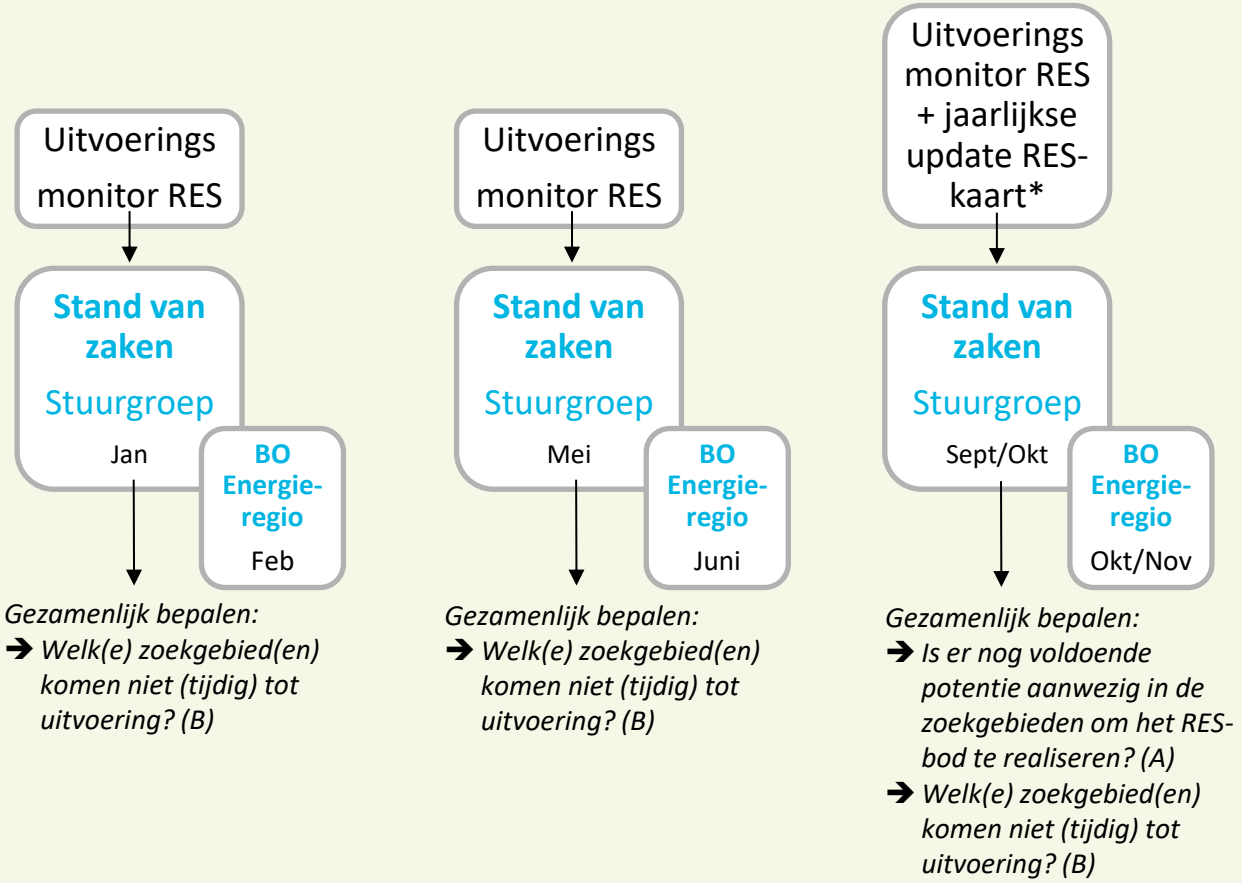

*Zie proces en planning jaarlijkse update RES-kaart

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Twee routes:

A) Indien bod van de RES uit zicht verdwijnt

In de bestaande zoekgebieden (generiek en specifiek) is ***onvoldoende potentie aanwezig*** om het doel van de RES 1.0 van te realiseren.

Input: Uitvoeringsmonitor RES en Jaarlijkse update RES-kaart

Stappen:

1. Stuurgroep (sept/okt):
   - *Constateren: Er is onvoldoende potentie aanwezig in de zoekgebieden om het RES-bod te realiseren;*
   - *Welke actie/hulp is nodig? Kan de provincie helpen?;*
   - *Organiseren goede gesprek: met welke partijen in gesprek, wie vanuit SG aanwezig (voorzitter, vicevoorzitter, of anders), wie is organisator en doel van overleg;*
   - *Mogelijke SMART vervolgstappen.*
2. Goede gesprek
3. Eerstvolgende Stuurgroep, terugkoppeling goede gesprek. Conclusies en oplossingen in beeld?
4. Zo nee: Brief aan college(s) en raad/raden
5. Geen actie? Gesprek provincie, gemeente(n) en andere betrokkenen (bijv. SG-lid)
6. Geen actie? Provincie zet instrument in *(bijv. toevoegen zoekgebied)*

Uitgangspunt: Wordt een zoekgebied geschrapt waardoor er onvoldoende potentie overblijft om het RES bod te realiseren, dan wordt binnen de betreffende gemeente gezocht naar oplossingen om dit (met ten minste dezelfde opwekpotentie) te compenseren, bijv.:

1. Extra mogelijkheden/inzet bestaande (specifieke en generieke) zoekgebieden
2. Zoekgebieden 'op nul' concretiseren (bijv. OER)
3. Nieuwe zoekgebieden toevoegen, waarbij gelet wordt op:
   - Bijdrage aan uitgangspunten energievisie / lokaal energiesysteem (opwek nabij stroomvraag, efficiënt gebruik e-net, kansen cable-pooling, ed)
   - Lokaal / economisch belang

Levert dit geen oplossingen op, dan wordt er binnen de deel-/RES-regio gezocht naar oplossingen. Gemeenten zonder specifieke zoekgebieden op de RES-kaart worden ook betrokken in dit gesprek. Daarbij wordt ook gekeken naar een eerlijke verdeling van ruimtelijke opgaven.

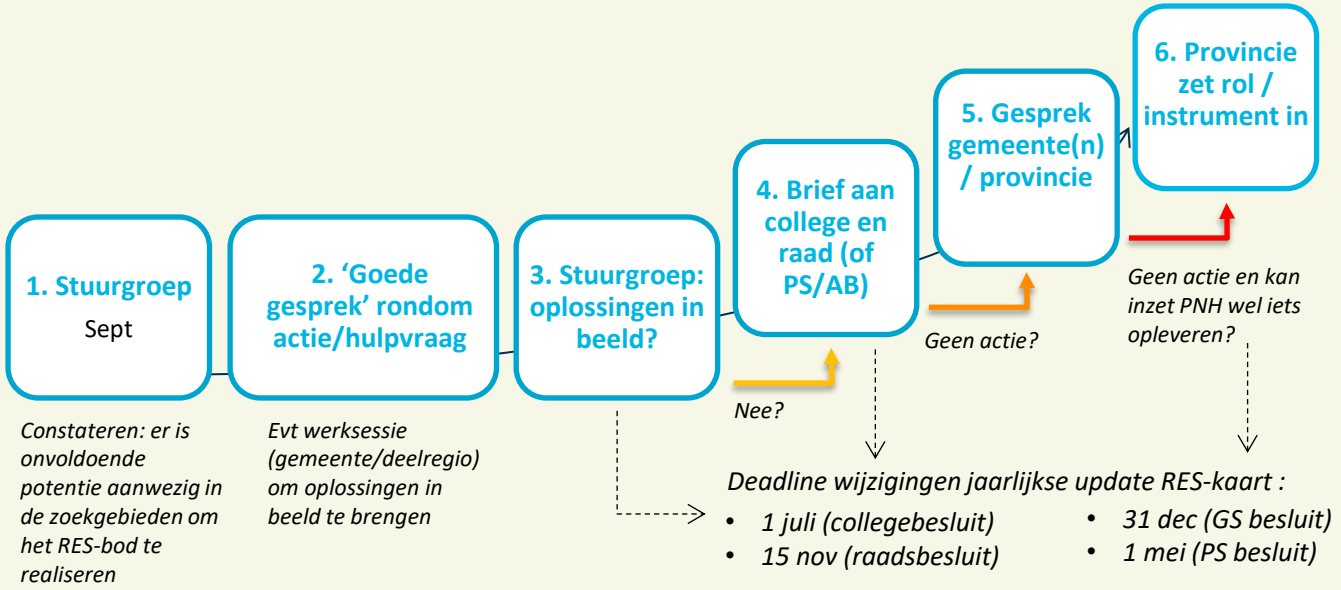

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Twee routes:

B) Als de uitvoering niet (tijdig) van de grond komt

Er is voldoende potentie in de bestaande zoekgebieden om het bod van de deelregio uit te voeren, maar ***haalbaar zoekgebied komt niet tot concretisering / uitvoering*** door niet willen / vooruitschuiven**.**

Input: Uitvoeringsmonitor RES

Stappen:

1. In stuurgroep:
   - *Signaleren -> Welke haalbare zoekgebieden lopen niet (snel genoeg)?*
   - *Analyseren -> Samen eens worden: wat is het probleem? Is er evt. een alternatief mogelijk?*
   - *Vaststellen -> Welke actie/hulp is nodig? Kan de provincie helpen?*
   - *Organiseren goede gesprek: met welke partijen in gesprek, wie vanuit SG aanwezig (voorzitter, vicevoorzitter, of anders), wie is organisator en doel van overleg;*
   - *Mogelijke SMART vervolgstappen.*
2. Goede gesprek.
3. Eerstvolgende Stuurgroep, terugkoppeling goede gesprek. Conclusies en oplossingen in beeld?
4. Zo nee: Brief aan college(s) en raad/raden
5. Geen actie? Gesprek provincie en gemeente(n) en andere betrokkenen (bijv. SG-lid)
6. Geen actie? Provincie zet instrument in *(bijv. overnemen bevoegd gezag)*

Criteria voor haalbaar zoekgebied:

- Er is een haalbare businesscase, of
- Er is een initiatiefnemer, of
- Er zijn geen belemmeringen (mbt grond/vastgoedeigenaren en/of landelijke wet & regelgeving) of belemmeringen zijn oplosbaar (door inzet RES-partners)

- Netcongestie is geen technische belemmering
  - ➢Werk de plannen wel uit!
  - ➢Kijk naar slimme oplossingen (cable-pooling zon-wind, cable-pooling met vraag, accu's, capaciteitsbeperkingscontract, ed.
- Belemmeringen m.b.t. lokaal / provinciaal beleid worden bespreekbaar gemaakt

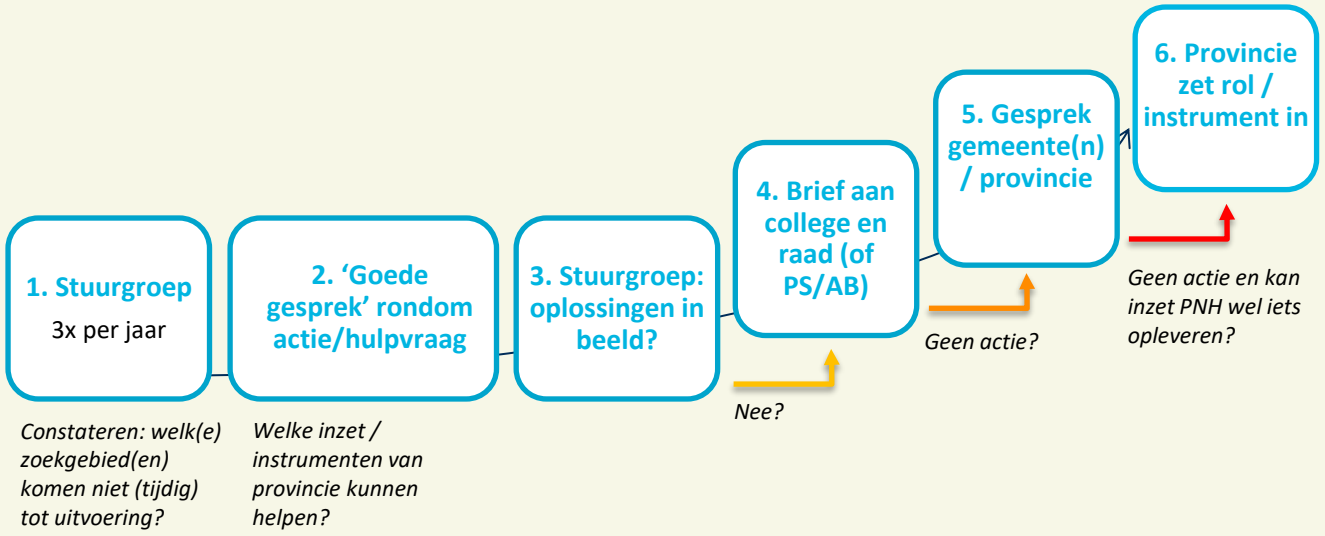

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

De processtappen uitgewerkt

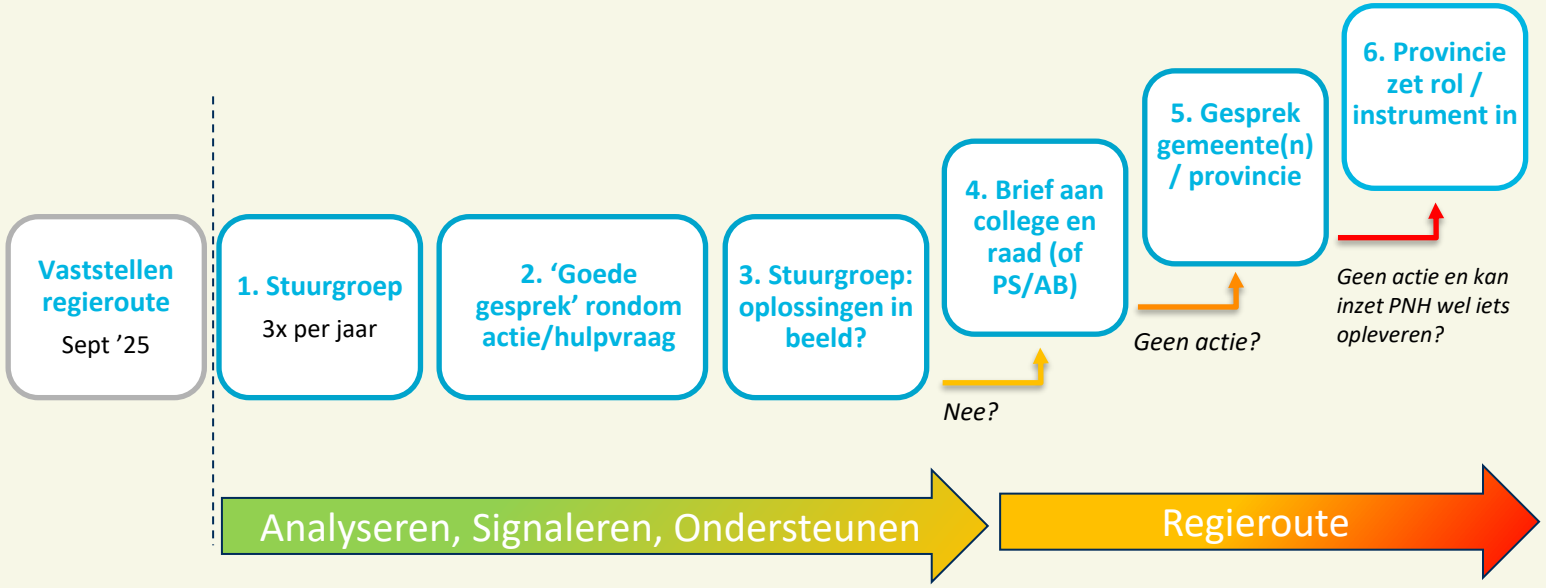

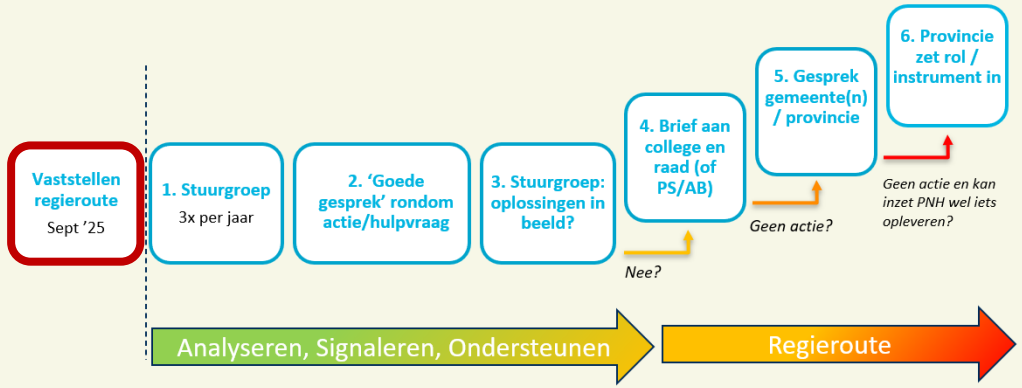

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Vaststellen Regieroute RES (sept 2025)

- Stuurgroepen RES NHN en NHZ stellen de regieroute vast (sept '25), na input vanuit BO Energieregio NHN en NHZ (juni '25).
- PS informeren middels PS-brief om motie af te doen.
- Gemeenteraden en AB informeren middels zelfde brief.

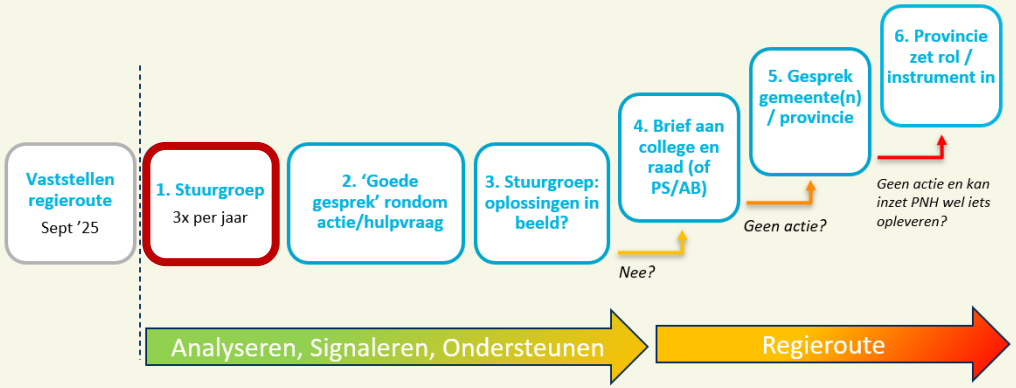

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

1. Stuurgroep: opmaken stand van zaken

1. Gemeenten maken RES viewer up-to-date -> input voortgangsmonitor (3x per jaar)
2. Stuurgroep bepaalt 3x per jaar of proces tot aan inzet regieroute nodig is:

   A) Indien bod van de RES uit zicht verdwijnt door onvoldoende potentie, en/of

   B) Indien haalbare zoekgebieden niet (tijdig) tot uitvoering komen
3. Stuurgroep bepaalt strategie (maatwerk)
   - Organiseren 'Goede Gesprek': wie is initiator, met welke partijen in gesprek, wie vanuit SG aanwezig en vanuit welke rol (voorzitter, vicevoorzitter, provincie of anders) en doel van overleg;
   - Mogelijke vervolgstappen (acties, planning en mogelijk volgende stap).
4. SG-lid / Voorzitter zorgt voor terugkoppeling van conclusie van Stuurgroep aan deelregio (o.b.v. verslag stuurgroep)

In Stuurgroep:
- *Constateren: Er is onvoldoende potentie aanwezig in de zoekgebieden om het RES-bod te realiseren;*
- *Welke actie/hulp is nodig? Kan de provincie helpen?*

In Stuurgroep:
- *Signaleren -> Welke haalbare zoekgebieden lopen niet (snel genoeg)?*
- *Analyseren -> Samen eens worden: wat is het probleem? Is er evt. een alternatief mogelijk?*
- *Vaststellen -> Welke actie/hulp is nodig? Kan de provincie helpen?*

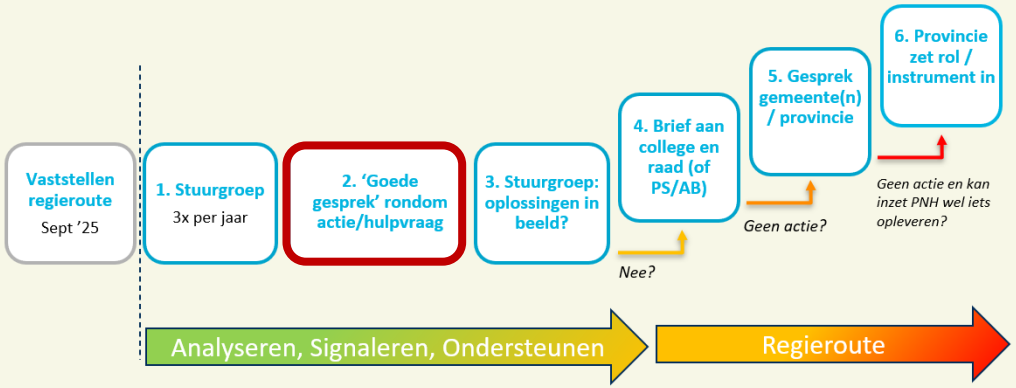

2. Goede gesprek: met betrokken partijen, rondom actie/hulpvraag, oa

- Indien A) Oplossingen in beeld brengen (evt. werksessie met kaart)
- Indien B) Welke inzet / instrumenten van provincie kunnen helpen?
- Welke hulp is nodig en van wie? Hoe kan provincie helpen?
- Rol gemeenteraad, hoe betrekken?
- Welke vervolgstappen als inzet regieroute nodig blijkt?
- Vastleggen acties en deadlines

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Instrumenten provincie in stap 1 en 2

Actiever en soepeler beleid PNH, bijvoorbeeld:

- Meer ruimte in provinciaal beleid:
  - Beschermingsregimes;
  - Beleid repoweren wind (sanering voorkomen, kleinere turbines niet meer rendabel/verkrijgbaar).
- Stimuleren op schaal provincie, bijv:
  - Actief grondbeleid PNH (gronden inzetten / aankopen);
  - OEP / projectleiding;
  - Subsidieregeling repoweren wind (business case kleinere turbines);
  - Subsidieregeling zon op grote daken / bouwwerken;
  - Inzet 'zonnedak-fixers';
  - Capaciteitspool.
- ....

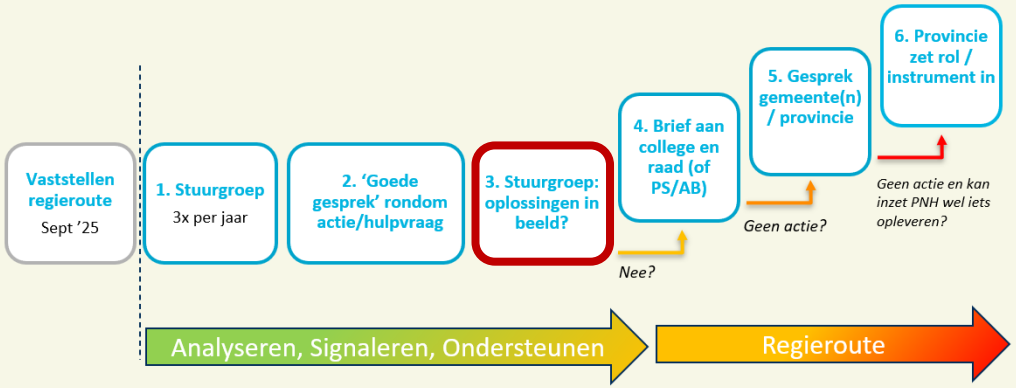

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

3. Stuurgroep: oplossingen in beeld?

- In de stuurgroep met elkaar bepalen: Heeft goede gesprek geleid tot oplossingen? Zo nee:
  - Stappen voor vervolgproces bepalen
  - Contouren brief t.b.v. vervolgstap bepalen

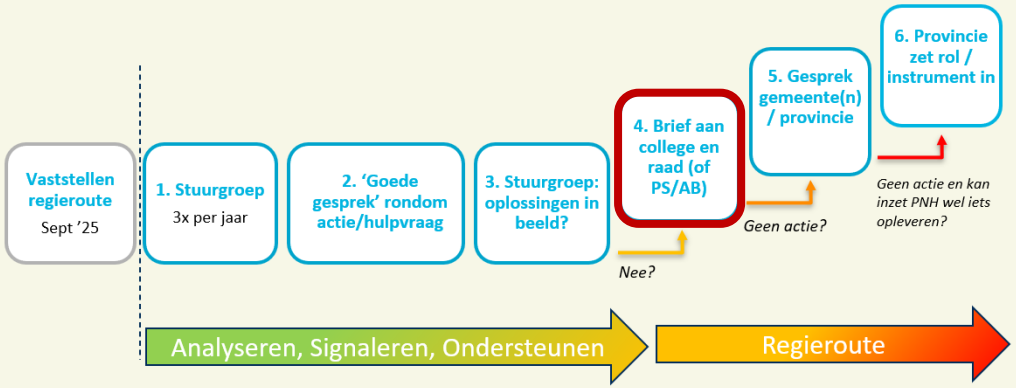

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

4. Brief Stuurgroep

- Stuurgroep stuurt brief, of brief vanuit PNH in opdracht van stuurgroep.
- Gericht aan college(s) en raad / raden, of bestuur van waterschap
- Als PNH de belemmering is, dan kan de Stuurgroep een brief aan PNH sturen.
- In brief opnemen:
  - Reden van brief
  - Rol van aangeschreven partij (gemeente/provincie/waterschap) in oplossing + deadline
  - Processtappen die volgen, indien er geen oplossing komt

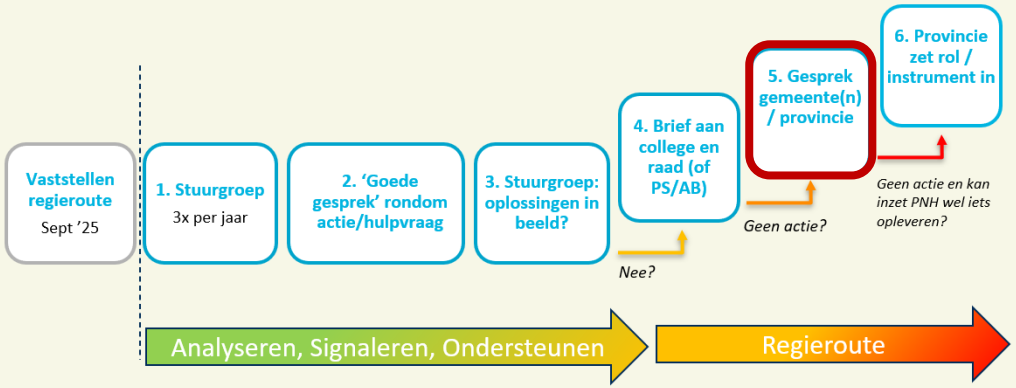

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

5. Gesprek met betrokken partijen

- Indien er geen actie is ondernomen / geen oplossing in beeld is, wordt op verzoek van de Stuurgroep het gesprek gevoerd
  - Afhankelijk van de situatie: provincie, gemeente(n), waterschap(pen)
  - Eerst bestuurlijk. Indien nodig wordt gesprek gevoerd tussen de colleges, of raad/staten/ab.
  - Op verzoek kan externe deskundigheid gevraagd worden om te bemiddelen. Als het gaat om bemiddeling tussen gemeenten, dan kan aan provincie gevraagd worden om te mediëren om een oplossing te bereiken.

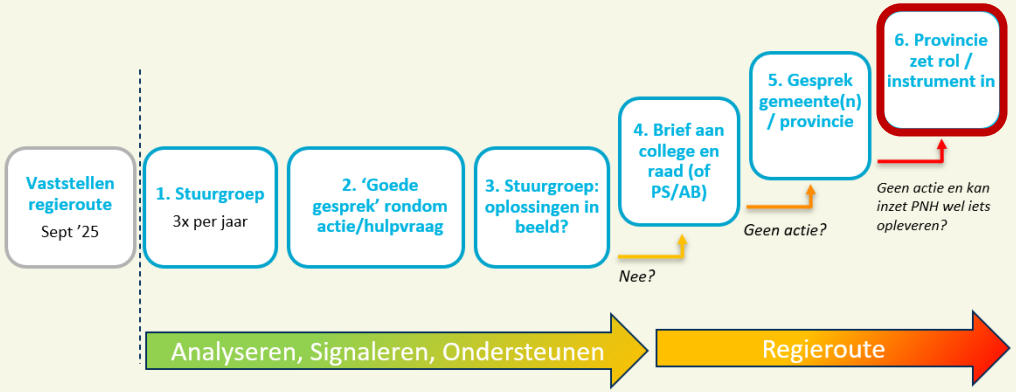

6. Provincie zet rol / instrument in

- Daar waar het bijdraagt aan behalen RES-bod zet provincie (bevoegd) gezag rol in en legt een oplossing op.

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Instrumenten provincie in stap 6

Bevoegd gezag

- Wind: 15 -100 MW (Energiewet). Instrumenten: POV, plan-MER en projectbesluit.
- Zon: 50 - 100 MW (Energiewet). Provincie kan ook meerdere zonzoekgebieden te bundelen in 1 projectbesluit om tot uitvoering te komen. Er moet wel sprake zijn van enige samenhang bijv. in één deelregio;
- Gemeente kan BG overdragen aan provincie bijv. bij:
  - Project met zon (gemeente BG) én wind (provincie BG);
  - Project in meerdere gemeenten.
- Bij provinciaal belang (Bijv. Uitvoering RES) en een Omgevingsrechtelijk argument kan de provincie bevoegdheid (wind en/of zon) naar zich toe trekken. Grondslag is algemene maatregel bestuur (in wording) om bij ingang van de Energiewet en aanpassing van de Omgevingswet lagere overheden (provincie) meer bevoegdheid te geven om te sturen op basis van energievoorziening.

Besluit RES, provincie kan afwijken van besluit door gemeente, bijv.:

- Raadsbesluit 'schrappen zoekgebied' niet over te nemen;
- Zoekgebied toevoegen / verwijderen op de RES-kaart (wind: ook opnemen in POV)

Motienummer	Indiener	Datum	Onderwerp
M11-2025	D66, PvdD, Volt	3-2-2025	Pak meer regie bij de RES.

In uw Statenvergadering van 3 februari 2025 is de motie M11-2025 getiteld 'Pak meer regie bij de RES' aangenomen.

In samenwerking met het RES programmabureau en de RES-partners is een 'regieroute' voor de RES opgesteld. De regieroute richt zich op gemeenten waar er geen technische belemmeringen zijn voor uitvoering van het RES-bod, maar waar politieke of bestuurlijke obstakels dit verhinderen. Voorwaarde voor het inzetten van de regieroute is wanneer het RES-bod uit zicht raakt.

De RES-stuurgroepen (NHN & NHZ), bestaande uit de gedeputeerde, een vertegenwoordigende wethouder van elke deelregio en een bestuurder van het waterschap, bepalen waar de regieroute wordt ingezet. De regieroute wordt voorafgegaan door enkele processtappen met een ondersteunend karakter (analyseren, signaleren, ondersteunen). Leidt dit niet tot resultaat, dan volgt de daadwerkelijke regieroute. In het uiterste geval kan de provincie kiezen om een instrument in te zetten, zoals een projectbesluit. Ook is afgesproken dat, wanneer de provincie zelf een belemmering vormt, de regio de provincie hier actief op kan aanspreken. Nadat alle gemeenten de mogelijkheid hebben gehad om input te leveren is door de RES-stuurgroepen ingestemd met de regieroute. De volledige regieroute waarin de processtappen worden toegelicht is toegevoegd in de bijlage.

Met de inzet van de regieroute blijven we inspanning leveren om vaart te houden in de uitvoering van de RES. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.

M230-2022	D66, GL, CDA, PvdA, CU	14-11-2022	Motie RES versnelling.

In uw Statenvergadering van 14 november 2022 is de motie M230-2022 getiteld 'RES versnelling' aangenomen.

Aan de hand van de onderstaande vier onderwerpen hebben wij uitvoering gegeven aan de motie:

- Graag verwijzen wij naar de afdoening van de motie 'Pak meer regie bij de RES' en de bijbehorende regieroute. Door inzet van de regieroute willen we vaart houden in de uitvoering van de RES.
- Daarnaast biedt de provincie een succesvolle ondersteuningsregeling aan voor gemeenten om de uitvoering van de RES te versnellen. Deze regeling kan bijvoorbeeld worden ingezet voor onderzoeken of voorbereidende werkzaamheden die richting realisatie leiden. Deze regeling wordt in 2026 vernieuwd en zal hiermee nog meer gericht zijn op de uitvoering.
- In de planMER Wind op Land, uitgevoerd naar aanleiding van de RES Herijking, is een alternatievenscan uitgevoerd. Deze alternatievenscan kunnen gemeenten gebruiken om kansrijke locaties voor windturbines te identificeren en gebruiken om nieuwe windzoekgebieden aan te wijzen.
- We blijven ons tevens inzetten op de uitvoering van de vele OER-projecten in Noord-Holland. Hierbij worden waar mogelijk ook provinciale gronden ingezet.

Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.			
M3- 2025	D66, PvdD, CU	3-2-2025	Hoe versnellen wij de Regionale Energie Strategie?
In uw Statenvergadering van 3 februari 2025 is de motie M3-2025 getiteld 'Hoe versnellen wij de Regionale Energie Strategie?' aangenomen. Graag verwijzen wij naar de afdoening van de motie 'Pak meer regie bij de RES' en de bijbehorende regieroute. Door inzet van de regieroute willen we vaart houden in de uitvoering van de RES. Hiermee verzoeken wij u de bovengenoemde motie als afgehandeld te beschouwen.			

Verseon nummer: 2467800/2467804

M11/PS03-02-2025

AANGENOMEN

Motie pak meer regie bij de RES

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 3 februari 2025 te Haarlem ter bespreking van de herijking van de regionale energiestrategie (RES VD-01);

constateren dat:

- in de voordracht Herijking RES er te weinig rekening wordt gehouden met allerlei weerstanden tegen projecten, netcongestie en de uitkomsten van de Plan MER waardoor het niet zeker is of het aantal zoekgebieden wel voldoende is om het doel te halen;
- voor het halen van de doelen van 6,3 terawattuur opwekking van duurzame energie in 2030 een stevigere rol van de provincie nodig is;

verzoeken het college:

- in het geval dat het doel van de RESsen uit zicht verdwijnt, gezamenlijk met de RES-partners een escalatieplan op te stellen met de te nemen stappen en dat te delen met Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Emre Kanik (D66) Julia Schneemann (Volt) Marieke van Aesch (PvdD)

M3/PS03-02-2025

AANGENOMEN

Motie Hoe versnellen wij de Regionale Energie Strategie?

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 3 februari 2025 te Haarlem ter bespreking van de herijking van de regionale energiestrategie (RES VD-01) ;

constateren dat:

- er in de Herijking RES NHN en NHZ verschillende keren geschreven wordt dat een versnelling van de uitvoering van duurzame energieprojecten noodzakelijk is om de doelen te halen;
- het uit de Herijking RES NHN en NHZ en de antwoorden van de Gedeputeerde in de commissie leefomgeving van 20 januari j.l. niet duidelijk is waar die versnelling uit bestaat;

verzoeken het college:

- duidelijk uiteen te zetten hoe en wanneer de provincie gaat helpen de uitvoering van duurzame energieprojecten te versnellen en dit te delen met Provinciale Staten;
- als uit die uiteenzetting blijkt dat Gedeputeerde Staten verruimde bevoegdheden of aangepaste regels nodig heeft dat tijdig aan Provinciale Staten te laten weten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Emre Kanik (D66) Marieke van Aesch (PvdD) Michel Klein (CU)

M230/14-11-2022

AANGENOMEN

Motie RES versnelling

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2022
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht NUMMER Begroting 2023;

constateren dat:

- de provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan het klimaatakkoord;
- de provincie Noord-Holland klimaat in veel programma's meeneemt als doelstelling en in de regio's gewerkt wordt aan de regionale energie strategie (RES), maar de regio's dreigen hun doelstellingen in de energietransitie niet te halen;
- er recent een CO_2 impactanalyse voor Noord-Holland gepubliceerd is waaruit blijkt dat de verwachte reductie van de uitstoot van broeikasgassen onvoldoende is om een evenredige bijdrage te leveren aan de nationale klimaatdoelstelling;
- er op Europees- en Rijksniveau beleid gemaakt wordt om vergunningverlening voor duurzame projecten te versnellen;

overwegen dat:

- er bij sommige gemeenten een gebrek aan capaciteit is om de uitvoering met daadkracht op te pakken;
- er veel obstakels in de uitvoering zijn waar gemeenten onvoldoende op (kunnen) ingrijpen;
- sommige gemeenten het bod van de RES'sen niet kunnen waarmaken;

zijn van mening dat:

- de provincie een stevigere regierol moet oppakken om minimaal het bod van de RES'sen te gaan halen;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- de gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de RES'sen,
- te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden,
- te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een RESzoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden,
- De bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.

en gaan over tot orde van de dag.

Emre Kanik (D66)	Anouk Gielen (Groen Links)	Dennis Heijnen (CDA)	Annette de Vries (PvdA)	Michel Klein (ChristenUnie)

Nieuwe conceptvergunning schiet ernstig tekort

Bewoners: Oude ICL Fertilizers fabriek kan zo niet blijven draaien

Amsterdam, 13 december 2025 – De provincie Noord-Holland houdt bij de conceptvergunning voor kunstmestfabriek te weinig rekening met de gezondheid en het welbevinden van omwonenden. Burgers worden niet voldoende beschermd tegen zoutzuur-uitstoot en ernstige stankhinder. Ook het milieu wordt onvoldoende beschermd. De conceptvergunning is strijdig met verschillende Europese regels. Bovendien kan de omgevingsdienst de vergunning veel strenger maken. Dat stellen bewonersgroep Adem Vrij aan het IJ en de Natuur en Milieufederatie Noord Holland.

De organisaties reageren met een zogenoemde zienswijze op de conceptvergunning. “De Omgevingsdienst heeft de afgelopen 14 jaar nagelaten de vergunning van ICL te actualiseren. We waren dus blij dat er eindelijk een concept op tafel lag, maar constateren dat deze echt strenger moet. Met de huidige stand van zaken moet deze verouderde kunstmestfabriek worden stilgelegd", zegt Myrthe Verweij van de bewonersgroep. “De provincie moet de vergunning intrekken. Pas als ICL de nieuwste zuiveringsinstallaties heeft geïnstalleerd en voldoet aan de echte best beschikbare technieken en de conceptvergunning op cruciale punten is verbeterd, kan de fabriek haar productie hervatten”, zegt Sijas Akkerman van de Natuur en Milieufederatie Noord Holland.

De organisaties concluderen dat de huidige conceptvergunning niet voldoet aan de zorgplicht, het voorzorgsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel. De conceptvergunning maakt bijvoorbeeld niet duidelijk hoe vaak er straks geactualiseerd moet worden, zodat de omgevingsdienst de milieuregels kan blijven aanscherpen. Bovendien is van een aantal deelbesluiten en metingen niet duidelijk of die überhaupt gepubliceerd worden. Die transparantie is wel nodig om te kunnen volgen of de fabriek wel echt schoner wordt.

Daarnaast schieten ook de voorgestelde maatregelen in de conceptvergunning volgens de organisaties schromelijk tekort:

Zoutzuur

Eenmaal per jaar meten aan de schoorsteen van ICL is duidelijk niet genoeg, gezien de recent geconstateerde enorme overschrijdingen van de zoutzuur-uitstoot. De organisaties pleiten ervoor dat er minstens drie keer per jaar gemeten wordt.

In de conceptvergunning wordt een verouderd luchtwassysteem van de fabriek, die al voorbij de technische levensduur is, opnieuw vergund. Al in 2011 hadden er nieuwe best beschikbare zuiveringstechnieken geïmplementeerd moeten zijn door ICL. Maar de Omgevingsdienst heeft al die tijd, 14 jaar lang, nagelaten om de vergunning te actualiseren. Die nalatigheid mag nu niet worden beloond door een vergunning te verlenen op basis van de sterk verouderde apparaten.

Er kan dan ook geen verdere uitstoot van zoutzuur worden gedoogd of vergund, stellen de organisaties. Oftewel: de fabriek moet worden stilgelegd totdat het bedrijf de best beschikbare technieken toepast en de vergunning is aangescherpt.

Stankhinder

De omgevingsdienst, die de conceptvergunning heeft opgesteld, constateert daarin dat ICL Fertilizers onvoldoende informatie heeft aangeleverd voor het zogenoemde geurbeheersplan. Dit plan moet stankhinder tegengaan. Ook constateert de omgevingsdienst tekortkomingen in het protocol van ICL voor de reactie op 'geurincidenten'.

In de oude vergunning uit 2003 was er helemaal geen stankhinder in de omgeving toegestaan. Overigens wordt er desondanks al decennialang melding gemaakt van ernstige stankoverlast. Met de conceptvergunning geeft de Omgevingsdienst echter nog steeds ruimte voor zogenoemde geurhinder. "Op zijn zachtst gezegd opmerkelijk", aldus de organisaties. Bovendien laat de omgevingsdienst na om onderzoeken die al zijn gedaan naar het beperken van stankhinder, te verwerken in de conceptvergunning.

Ook de Amsterdamse wethouder Steven van Weyenberg diende een kritische zienswijze in, liet hij afgelopen donderdagmiddag weten in de media. De wethouder pleit net als de omwonenden voor een strengere vergunning. Ook wil hij dat de fabriek, wanneer er weer een forse zoutzuur-overschrijding wordt vastgesteld, kan worden stilgelegd.

Het is nu aan de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied om de binnengekomen zienswijzen te beoordelen.

De volledige zienswijze is bijgevoegd als pdf en is tevens hier in te zien: https://ademvrijaanhetij.nl/bewoners-oude-icl-fertilizers-fabriek-kan-zo-niet-blijven-draaien/

--
Adem Vrij aan het IJ -
Voor schone lucht en een gezonde leefomgeving in Amsterdam Noord:
Tuindorp Oostzaan - Oostzanerwerf - NDSM-buurt
www.ademvrijaanhetij.nl

natuur en milieu noord-holland federatie

ADEM VRIJ AAN HET IJ

Uitsluitend digitaal ingediend

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Regiebureau
Ebbehout 31
1507 EA Zaandam

Amsterdam, 11 december 2025

Betreft: Zienswijze op ontwerpbesluit met zaaknummer 13271649 inzake de ambtshalve wijziging van voorschriften omgevingsvergunningen ICL Fertilizers

Geachte geadresseerde,

Omwonenden van de industrie in het Westelijk Havengebied van Amsterdam hebben vrijwel dagelijks te maken met zeer ernstige stankoverlast en luchtvervuiling, onder andere veroorzaakt door de verouderde fabriek van ICL Fertilizers. En dat al decennialang.

Actualisatie van de oude vergunning van ICL Fertilizers is hoognodig en we zijn dan ook verheugd dat er nu eindelijk een ontwerpbesluit ligt. Wij menen echter dat het ontwerpbesluit op verschillende punten niet voldoet aan de huidige wet- en regelgeving en daarom verbetering behoeft.

Na enkele inleidende opmerkingen zal in deze zienswijze allereerst in algemene zin kort worden ingegaan op de positieve verplichtingen uit artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) die op het bestuursorgaan rusten en de rechtspraak over die positieve verplichtingen in verband met geurhinder. Daarna zal kort worden ingegaan op enkele andere EU-rechtelijke milieunormen.

Tot slot zal kort concreet uiteen worden gezet op welke punten het voorgenomen besluit en het beleid van de provincie momenteel tekortschiet, en doen wij puntsgewijs aanbevelingen tot wijziging van het ontwerpbesluit.

Met vriendelijke groet,

Myrthe Verweij
Voorzitter
Stichting Adem Vrij aan het IJ

Sijas Akkerman
Directeur
Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Algemene inleiding

Omwonenden van het Westelijk Havengebied ondervinden al decennialang klachten door de uitstoot van de kunstmestfabriek van ICL Fertilizers (voorheen bekend als Amfert). Zij ondervinden niet alleen gezondheidsklachten door stankoverlast maar ook vanwege de hoge uitstoot van zoutzuur (HCl). Dit leidt tot irritaties aan de ogen en luchtwegen.

Dergelijke rechtstreekse gevolgen voor de gezondheid van omwonenden die bovenop de gevolgen van stankhinder komen, dienen bij een afweging van de betrokken belangen aanmerkelijk zwaarder te wegen dan wanneer er uitsluitend sprake zou zijn geweest van gezondheidsklachten door stankhinder.

I. Ontwerpbesluit voldoet niet aan het EVRM

Op het bestuursorgaan rust een positieve verplichting onder het EVRM om het welbevinden en de gezondheid van burgers en het milieu te beschermen. Daarnaast rusten op het bestuursorgaan verplichtingen onder het toepasselijke EU-recht om te bewerkstelligen dat de toestand van het milieu niet verslechtert. Deze verplichtingen gelden bijvoorbeeld ook als de toepasselijke wetgeving of het gevoerde beleid onvoldoende bescherming biedt, of als onvoldoende handhaving of schending van de vergunningsvoorwaarden leidt tot hinder, schade, of ander nadeel.

Nalaten om te voldoen aan de positieve verplichting om voldoende bescherming te bieden resulteert (onder meer) in een inbreuk op artikel 8 van het EVRM. Daarnaast levert het nalaten van het bestuursorgaan om voldoende op te treden hoogstwaarschijnlijk strijd op met de toepasselijke bepalingen van de EU Kaderrichtlijn Water, de Habitat-richtlijn, en het voorzorgsbeginsel in het milieurecht. Deze internationaal- en Europeesrechtelijke verplichtingen hebben zowel krachtens vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU als krachtens onze Grondwet voorrang op nationaal beleid en nationale wetgeving, die daarvoor moeten wijken.

Normen uit het EVRM en het EU-recht hebben in de Nederlandse rechtsorde rechtstreekse werking en voorrang boven het nationale recht; toepassing en voorrang van internationaal recht vloeien voort uit artt. 93 en 94 Grondwet.

In het arrest *López Ostra v. Spanje* (1994) stelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) voor het eerst vast dat de staat een positieve verplichting heeft om bewoners te beschermen tegen ernstige stankhinder. Dit is inmiddels vaste rechtspraak van het EHRM en is door de Nederlandse rechter in een aantal zaken toegepast, die in dit kader illustratief zijn.

In het vonnis *Varkenshouderijen* oordeelde de rechtbank Den Haag dat er sprake is van onrechtmatigheid '*in de gevallen van eisers die na intrek in de woning ondanks reducerende maatregelen zijn geconfronteerd met een stankoverlast (…) waarbij de kwaliteit van het milieu in en rond de woning van het individu dus 'zeer slecht' is geworden*'. Daarmee concludeert de rechter dat een *fair balance* tussen economische belangen en de gezondheidsbelangen van het individu ontbreekt.[1] De rechtbank overweegt in de uitspraak dat de onrechtmatigheid van de Staat erin is gelegen dat '*hij de vergunningverstrekkende lagere overheden door te ruime wettelijke normen in de positie heeft geplaatst waarin zij ten koste van die eisers vergunningen mogen of moeten verstrekken die een te zware wissel trekken op de gezondheid van die individuen*'. De rechter toetst dit minimumniveau aan de hand van de schaal voor milieukwaliteit die is ontleend aan het RIVM-rapport Geur en gezondheid.[2] Volgens de rechter is aan de drempel voldaan wanneer individuen min of meer permanent worden blootgesteld aan een woonomgeving waarvan de milieukwaliteit zeer slecht of

[1] Rb. Den Haag 14 september 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:9119, r.o. 4.21. Ook in hoger beroep wordt vastgesteld dat een zogenaamd 'minimum level' is overschreden, en dat onvoldoende (concrete) maatregelen zijn genomen zodat er sprake is van onrechtmatig handelen door de overheid. Zie: Hof Den Haag 25 maart 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:431, r.o. 6.17.
[2] Rb. Den Haag 14 september 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:9119, r.o. 4.15-4.16.

extreem slecht is geworden en de milieugezondheidskwaliteit als onvoldoende of ruim onvoldoende wordt aangemerkt.[3] Dit is sneller bereikt als het niet alleen gaat om stank, maar als de overlast ook leidt tot fysieke klachten zoals geïrriteerde ogen, neusklachten en irritatie van de luchtwegen.

Voor positieve verplichtingen is het van belang dat de gemaakte belangenafweging voldoende duidelijk is gemaakt. Indien dit niet het geval is, is niet aan die verplichting voldaan. Een voorbeeld van een rechterlijke uitspraak over luchtverontreiniging die goed vergelijkbaar is met deze zaak, is een uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof:

> *"Hoewel daartoe bij tussenvonnis uitdrukkelijk in de gelegenheid gesteld, heeft het Land op geen enkele wijze geconcretiseerd in hoeverre het belang van burgers in het benedenwindse gebied bij bescherming tegen aantasting van hun grondrecht een rol heeft gespeeld. In de door het Land overgelegde nota's komt dat belang niet voor. Ook als louter economische aspecten in ogenschouw worden genomen, geldt dat het Land te weinig inzicht heeft gegeven in zijn afwegingen."*[4]

In de zaak Schiphol ging het weliswaar om geluidshinder, maar de rechter maakt op vergelijkbare wijze als hierboven duidelijk welke afweging er in de besluitvorming ontbreekt. De rechtbank oordeelt dat de Staat niet aannemelijk heeft gemaakt:

> *"dat hij bij de besluitvorming over het luchtverkeer van en naar Schiphol een passend gewicht heeft toegekend aan de belangen van omwonenden die daarvan ernstige geluidshinder en slaapverstoring ondervinden, en evenmin dat hij de betrokken belangen op passende wijze tegen elkaar heeft afgewogen."*[5]

Daarbij is door de rechtbank in ogenschouw genomen dat de belangen van een zeer aanzienlijk aantal mensen die ernstige geluidshinder en slaapverstoring ondervinden niet worden meegenomen in de onderzoeken waarop het beleid wordt afgestemd. Het economische belang van Schiphol is dus ten onrechte vooropgesteld, aldus de rechtbank.[6] Met deze motivering wijst de rechter de overheid dus op de fouten die er zijn gemaakt in de besluitvorming en de vergunningverlening, zodat de regering en andere bestuursorganen hier lering uit kunnen trekken.

Het onderhavige ontwerpbesluit schiet niet alleen tekort ten aanzien van de bovenstaande belangenafwegingen, maar ook ten aanzien van de maatregelen die dienen te worden genomen. De provincie constateert weliswaar dat de door de vergunninghouder aangeleverde informatie ten aanzien van het zogenoemde geurbeheerplan niet voldoende is:

> "*De informatie geeft wat ons betreft onvoldoende invulling aan de BBT conclusie. Wij hebben het aangeleverde geurbeheerplan beoordeeld en komen tot de conclusie dat deze nog niet volledig en akkoord is. Zo is bijvoorbeeld het protocol voor de reactie op geconstateerde geurincidenten onvolledig. Het toegevoegde protocol omschrijft meer het registratiesysteem, terwijl het protocol meer zou moeten omvatten. Namelijk ook het controleren van voorzieningen, evalueren, treffen voorzieningen, opvolging en reactie op meldingen etc. Verder wordt bijvoorbeeld een programma met evaluatie gemist. Hiermee wordt niet voldaan aan de verplichtingen uit BBT. In de vergunning wordt een voorschrift over een geurbeheerplan gemist. Het is nodig om voorschriften aan de omgevingsvergunning te verbinden. In paragraaf C.3.4.6.2 onder geurbeheerplan gaan we in op de te stellen voorschriften*"[7]

---

[3] Rb. Den Haag 14 september 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:9119, r.o. 4.16 e.v. Vgl. Hof Den Haag 25 maart 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:431, r.o. 6.15.
[4] Zie bijvoorbeeld Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba 1 juni 2021, ECLI:NL:OGHACMB:2021:167, r.o. 2.17-2.18.
[5] Rb. Den Haag 20 maart 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:3734 (*Schiphol*), r.o. 6.29.4.
[6] Rb. Den Haag 20 maart 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:3734 (*Schiphol*), r.o. 6.29.2-6.29.3.
[7] Ontwerpbesluit, p. 40, paragraaf m.b.t. BBT 16 BREF CWW

De te nemen maatregelen schieten echter schromelijk te kort om te verzekeren dat de overlast, de gezondheidsschade, en de schade aan het milieu door de uitstoot van HCl zo snel mogelijk wordt weggenomen:

> "*Wij komen tot de conclusie na afweging van alle relevante factoren voor het vaststellen van het aanvaardbaar geurhinderniveau dat geen sprake is van een aanvaardbaar geurhinderniveau. Zoals in de paragraaf aangegeven is er sprake van een overschrijding van de grens- en richtwaarden van artikel 4 van de beleidsregel. Volgens de beleidsregel is daarmee sprake van een sanering- en overschrijdingssituatie (artikel 5, tweede en derde lid van de beleidsregel). Op grond van artikel 5, tweede lid van de beleidsregel moet binnen een termijn van maximaal 10 jaar, met inachtneming van hetgeen is opgenomen in een geuronderzoek dat bij de aanvraag is overgelegd, worden voldaan aan de grenswaarden. Gelet op de situatie bij de mba betekent dit volgens ons dat de vergunninghouder onderzoek moet doen en maatregelen moet treffen om de geuremissies te beperken. Verder geldt op grond van artikel 5, derde lid van de beleidsregel de situatie dat de vergunninghouder iedere 4 jaar, maar binnen een aangegeven termijn van maximaal 10 jaar, moet onderzoeken of voldaan kan worden aan de richtwaarden van de beleidsregel.*
>
> *Omdat er niet wordt voldaan aan de beoordelingsgrond in artikel 8.9, eerste lid, sub a, b en e van het Bkl kunnen wij op grond van artikel 5.40, eerste lid onder a Ow juncto artikel 8.97 van het Bkl ambtshalve voorschriften wijzigen door aanvullende voorschriften te verbinden aan de omgevingsvergunning. Met deze aanvullende voorschriften wordt voldaan aan de beoordelingsgrond uit artikel 8.9 van het Bkl omdat op termijn hiermee wel kan worden voldaan aan de beoordelingsgrond uit artikel 8.9, eerste lid onder a, b en e van het Bkl.*"[8]

Ook het oordeel dat het voldoende zou zijn om eenmaal per jaar metingen te verrichten is in dit licht niet effectief genoeg: er dient frequenter gemeten te worden, en er dienen ook adequate maatregelen te worden genomen als deze metingen niet voldoen aan de gestelde eisen.

II. Ontwerpbesluit voldoet niet aan KRW en Habitatrichtlijn

Daarnaast voldoet het ontwerpbesluit niet aan de EU-wetgeving. Emissies van HCl naar lucht kunnen een negatieve invloed hebben op de ecologische toestand van waterlichamen onder de Kaderrichtlijn Water (KRW), en deze mogelijkheid is niet meegenomen. Dit terwijl het bestuursorgaan wel verplicht is om hier rekening mee te houden. Emissies van HCl naar de lucht kunnen namelijk significante deposities opleveren naar het water.

Dit mechanisme is vergelijkbaar met hoe stikstofdeposities onder het KRW- en Habitatrichtlijn-recht relevant zijn, omdat die via de lucht de waterkwaliteit negatief beïnvloeden. Dit laatste is in dit geval een kernafweging, omdat in het verleden duidelijk veel meer HCl is geloosd door ICL dan toegestaan. Het is aannemelijk dat hierdoor schade is ontstaan aan het milieu, en dat deze schade gevolgen heeft voor de verplichtingen van Nederland onder de KRW. De KRW verplicht lidstaten om achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen (art. 4 KRW) en een goede ecologische en chemische toestand te bereiken, uiterlijk in 2027.

Álle vergunningverlening dient daarom KRW-proof gemaakt te worden, en niet slechts vergunningen voor directe of indirecte lozingen in het oppervlaktewater.

KRW-proof houdt in dat er geen verslechtering mag plaatsvinden, en dat de vergunning moet bijdragen aan herstel. Elke lozing van een stof die de toestand negatief kan beïnvloeden, valt dus binnen de scope, en zoutzuur valt onder de categorie "andere verontreinigende stoffen die een risico vormen voor de waterkwaliteit" (art. 2 en 11 KRW; Annex V KRW). Een HCl-lozing kan lokaal sterke pH-daling

[8] Ontwerpbesluit, p. 61, Conclusie aanvaardbaar geurhinderniveau

veroorzaken, en pH is een kernparameter in de ecologische toestand van het water (Annex V KRW). Zelfs een kleine pH-daling kan onder de KRW een klasse-overgang veroorzaken (i.e. KRW-verslechtering) en daardoor leiden tot niet-halen van doelen 2027. Dit heeft in het verleden geleid tot rechterlijke interventies, zoals in het arrest van het Hof van Justitie van de EU in de zaak *Weser*.

De Provincie concludeert ook dat in de Omgevingsverordening NH2022 van de provincie Noord-Holland voor de mba geen regels over geur zijn opgenomen, evenmin als in het Omgevingsplan van de gemeente Amsterdam van 18 juli 2025. Alleen de provincie Noord-Holland kent geurbeleid. Het beleid schiet op dit punt ook te kort in het licht van de eisen die het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens stelt, zoals hieronder nog zal worden besproken. Dit beleid ziet bovendien uitsluitend op geurhinder, en niet op de situatie die zich voordoet waarin industriële vervuiling, naast stankhinder, ook rechtstreeks gezondheidsklachten veroorzaakt door irritatie van de ogen en luchtwegen.

Vaststaat dat het luchtwassysteem van ICL voorbij haar economische levensduur is en niet meer naar behoren functioneert. Ook als het systeem wel naar behoren zou functioneren zou het inmiddels niet meer voldoen aan BBT. Daarnaast staat vast dat de daadwerkelijke emissies veel hoger zijn geweest dan hetgeen maximaal is toegestaan, en de milieugevolgen van die historische emissies zijn nu niet meegewogen in de beoordeling, terwijl het EU-recht daar wel toe verplicht.

III. Schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en voorzorgsbeginsel

Naast inbreuk op het EVRM en het toepasselijke EU-recht is het verlenen van een vergunning aan ICL zonder een betrouwbare beoordeling van de volledige schade aan mens en milieu door lozingen van HCl in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel in het bestuursrecht (artikel 3:2 Awb) en het voorzorgsbeginsel in het milieurecht. Ook zou vergunning in strijd zijn met de zorgplicht uit de Omgevingswet.

De zorgplicht houdt in dat zowel overheden als bedrijven als burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Voor bedrijven betekent dit dat zij niet alleen regels moeten naleven, maar ook proactief maatregelen nemen om milieuschade te voorkomen of te beperken. De zorgplicht houdt onder meer een verplichting in om rekening te houden met actuele kennis en nieuwe inzichten die leiden tot het besef dat eerder verleende vergunningen of gedragingen onrechtmatig kunnen worden.

Daarnaast behelst de zorgplicht dat alle maatregelen worden genomen die redelijkerwijs gevraagd kunnen worden van iemand om nadelige gevolgen te voorkomen en dat wanneer nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt moeten worden. De omstandigheid dat ICL zich in het verleden niet aan de geldende vergunningsvoorwaarden heeft gehouden en meer zoutzuur heeft uitgestoten dan toegestaan, speelt bij deze beoordeling een belangrijke rol. Zo is de ontstane milieuschade door de te hoge uitstoot niet verdisconteerd in de beoordeling van de huidige vergunningsaanvraag.

IV. Conclusie: niet opnieuw vergunnen emissie van zoutzuur

Het bovenstaande moet tot de conclusie leiden dat geen verdere uitstoot van zoutzuur kan worden gedoogd, vergund of op andere wijze kan worden toegelaten. In het voorgenomen besluit worden niet alle milieu- en gezondheidseffecten in de beoordeling betrokken noch zorgvuldig afgewogen. Gezien dat het op voorhand aannemelijk lijkt dat lozingen aan de lucht van HCl tot een verslechtering kunnen leiden in de zin van de KRW, of hier zelfs al toe hebben geleid, kan het bevoegd gezag niet anders dan de vigerende vergunningen schorsen en intrekken en dient ICL haar bedrijfsactiviteiten te staken.

Het nalaten van de provincie om adequaat op te treden tegen aantasting van milieu en gezondheid van omwonenden levert ook nu reeds een inbreuk op van het EVRM, de zorgplicht uit de omgevingswet, en het voorzorgsbeginsel in het milieurecht.

Door het voorgenomen besluit wordt deze inbreuk voortgezet, met alle gevolgen van dien, waaronder de juridische aansprakelijkheid van het bestuursorgaan jegens burgers en belangenorganisaties.

Het voorgenomen besluit is in strijd met wet- en regelgeving en kan dus niet worden vastgesteld.

Concrete wijzigingsvoorstellen

Voor zover u toch besluit om over te gaan tot het opnieuw vergunnen van de emissie van zoutzuur, gaan wij hieronder in op specifieke voorschriften die naar onze stelligste overtuiging, aanpassing behoeven.

V. Voorschriften zoutzuur

In het zogenoemde geurbeheersplan d.d. 19 december 2023 wordt aangegeven dat het luchtwassysteem bij emissiepunt S voorbij de technische levensduur is. Dat blijkt ook, want de emissiegrenswaarde voor zoutzuur van 30 mg/Nm^3 wordt daar al geruime tijd flink overschreden.

Deze waarde is hoger dan de bovengrens van 23 mg/Nm^3 uit de BBT-conclusies uit paragraaf 10.5 van het BREF LVIC-AAF, terwijl die bovengrens in 2007 is vastgesteld en de actuele bovengrens van de BBT-bandbreedte dus nog zelfs moet worden geacht nog lager te zijn.[9] Hoe dan ook voldoet het in de revisievergunning opnieuw aangevraagde systeem nog niet eens aan de bovengrens van de BBT-bandbreedte. Ook het systeem zelf is geen BBT, nu het wassen met enkel water niet tot in de het BREF LVIC-AAF beschreven technieken behoort.

Het BREF LVIC-AAF is in 2007 vastgesteld en had dus uiterlijk in 2011 geïmplementeerd moeten zijn. De afgelopen 14 jaar heeft u nagelaten de vergunning van ICL te actualiseren.

In het ontwerpbesluit is desondanks voorgenomen om het reeds afgeschreven systeem opnieuw te vergunnen. Onderzoeksverplichtingen ten spijt is dat in strijd met art. 2.14, lid 1, sub c, onder 1 van de Wabo. U dient de beste beschikbare technieken dwingend in acht te nemen. Het is dus uitdrukkelijk niet toegestaan een activiteit te (her)vergunnen waarvan op voorhand vast staat dat deze niet eens aan de bovengrens van de BBT-bandbreedte kan voldoen.

U dient dit deel van de aanvraag te weigeren en de geldende vergunning op te schorten wegens het niet langer voldoen aan de beste beschikbare technieken. Het bedrijf kan dan pas weer in werking worden gesteld zodra de beste beschikbare technieken worden toegepast.

De grove overtredingen in het verleden geven aanleiding om de komende jaren scherp aan de wind te varen. U wordt verzocht de monitoring van Hcl op te schroeven naar minimaal drie metingen per jaar, in combinatie met een ERP-plan. Naast de eerdere overtredingen geeft ook de geografische ligging daar in dit concrete geval aanleiding toe. Het bedrijf is immers gelegen in een grootstedelijk gebied met een hoge bevolkingsdichtheid. De grootschalige woningbouwplannen van de Gemeente Amsterdam zijn daar bovenop een redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen die van belang is met het oog op de bescherming van het milieu, en door u dus betrokken moet worden. Ook de aanwezigheid van andere bedrijven in de omgeving rechtvaardigt een meer frequente meetverplichting, nu deze situatie - zoals u ook zelf vaststelt - brononderzoek bemoeilijkt.

De eerder bij ICL geconstateerde enorme overschrijdingen van de huidige emissienormen voor zoutzuur geven tot slot aanleiding tot het opnemen van het volgende vergunningvoorschrift. Wanneer uit nieuwe metingen opnieuw (objectief bepaalde) forse overtredingen zouden blijken, dan zou de fabriek onmiddellijk (tijdelijk) stil moeten worden gelegd. Het is in het kader van artikel 8 EVRM inmiddels volstrekt onverantwoord om burgers nog langer bloot te stellen aan de eerder gemeten hoeveelheden zoutzuur. Het is in dit stadium, als *ultimum remedium*, dan ook volstrekt opportuun dat de provincie Noord-Holland ter bescherming van haar eigen burgers een dergelijk voorschrift opneemt.

[9] ABRvS 8 januari 2008, ECLI:NL:RVS:2007:BC1391, r.o. 2.3.4

VI. Voorschriften geurhinder

De voorschriften ter voorkoming van geurhinder zijn momenteel niet zorgvuldig opgesteld. Er wordt ten onrechte een verruiming van zogenoemde geurbelasting toegestaan, en de voorschriften bieden niet voldoende rechtszekerheid.

In het geurrapport d.d. 22 juli 2019 blijkt dat de richtwaarde overschreden wordt. In de vergunning is overwogen dat ook de grenswaarde wordt overschreden. U verschilt dus met ICL van inzicht over de geurbelasting in de huidige vergunde situatie. Uit het ontwerpbesluit valt niet op te maken waar dat verschil van inzicht haar oorsprong heeft. U dient in dit in het definitieve besluit te verduidelijken.

Zowel u als ICL onderschrijven echter wat ondergetekenden in de praktijk ervaren: ICL veroorzaakt geurhinder. U beoogt dat met het ontwerpbesluit vast te leggen en toe te staan. Daarmee gaat u voorbij aan het feit dat eerder geen geurhinder in de omgeving was toegestaan:

In de vergunning d.d. 12 december 2003 was immers nog het volgende voorschrift opgenomen:

> *"5.2 Wanneer ten gevolge van de inrichting geurhinder buiten de inrichting optreedt of kan optreden, moet door vergunninghoud(st)er terstond doeltreffende maatregelen worden getroffen om de oorzaak van de geurhinder weg te nemen c.q. te voorkomen."*

In het geval hinder zou optreden, dienden de oorzaken daarvan te worden weggenomen. Het uitgangspunt was dus dat geen hinder mocht optreden.

Met de vergunning d.d. 28 maart 2024 is een verandering van het grondstoffengebruik toegestaan. Daarbij was echter de voorwaarde opgenomen dat de geuremissie niet zou toenemen:

> *"2.1.1 Binnen 3 maanden na het in gebruik nemen van de installatie dient door middel van een geuronderzoek aan het bevoegd gezag te worden aangetoond dat de geuremissie van de inrichting vanwege de onderhavige verandering niet toeneemt."*

Ook nu nog geldt dus het uitgangspunt dat geen hinder mag optreden. Het vastleggen van een geurbelasting boven de richtwaarde (!) is een aanzienlijke verruiming van de vergunning.

De keuze om een grotere geurbelasting toe te staan is op zijn zachtst gezegd opmerkelijk, maar toch motiveert u deze verruiming geenszins. Uit het ontwerpbesluit wordt niet duidelijk hoe het kan dat een activiteit voorheen werd geacht geen hinder te veroorzaken, maar nu bij nader inzien toch een overschrijding van de richtwaarde oplevert.

Het valt daarbij op dat u in uw beoordeling uitgaat van een worst-case benadering aan de hand van metingen van de feitelijke situatie. De eerder vergunde situatie zelf heeft u niet doorgerekend. De beide door u doorgerekende scenario's zijn voor de bronnen F en G groter dan de in 2003 vergunde situatie, die in 2014 ook nog eens is verkleind.

U heeft nagelaten vast te stellen hoe het komt dat de feitelijke situatie afwijkt van de eerder vergunde situatie. Nog los van een handhavingstraject is dat nodig om vast te stellen wat de bestaande geurbelasting van de eerder vergunde activiteit is.

Op geurhinder is de Beleidsregel beoordeling geurhinder milieubelastende activiteiten in provincie Noord-Holland 2024 (hierna: de beleidsregel) van toepassing. In art. 5, lid 1 van de beleidsregel is opgenomen dat de geurbelasting wordt vastgesteld op ten hoogste de grenswaarde of, indien de bestaande geurbelasting lager is, de bestaande geurbelasting. Beide laat u na.

In het ontwerpbesluit wordt voorts een hedonische weegfactor toegepast die niet wordt toegelicht of onderbouwd. De weegfactor is gebaseerd op een onderzoek dat niet openbaar beschikbaar is en niet ter inzage is gelegd. Ook in zoverre is uw ontwerpbesluit niet zorgvuldig voorbereid.

In uw geurbeoordeling en in de door u vastgelegde situatie gaat u uit van volcontinu bedrijf op de worst-case methode. Dat is geen realistische weergave van de nu vergunde activiteit, omdat in werkelijkheid met een variëteit grondstoffen wordt gewerkt. Door het wisselen van grondstoffen kan geen volcontinu bedrijf plaatsvinden. Ook zal niet bij alle typen grondstoffen de worst-case geurconcentratie worden gerealiseerd.

Van 19 december 2023 dateert een zogenoemd geurbeheersplan. Aldaar zijn verschillende maatregelen opgenomen, die ook al deels zijn afgerond. Met name maatregel 3 en 5 bieden mogelijkheden. Deze maatregelen strekken tot het identificeren en kwantificeren van de relevante geurcompenten om vervolgens een op deze componenten gerichte behandeling vast te stellen. Er is dus al enig onderzoek uitgevoerd, maar dat onderzoek is nog niet in de voorbereiding van de vergunning meegenomen. Dat is onzorgvuldig. Mogelijk kunnen op basis van het bestaande onderzoek al maatregelen worden voorgeschreven.

Ook de voorschriften over geur behoeven verbetering. Daar wordt in het navolgende op ingegaan.

In voorschrift 5.2 worden slechts twee toetspunten vastgelegd. Onduidelijk is waarom niet de volledige geurcontour wordt vastgelegd. Uit de letterlijk tekst van het voorschrift blijkt niet duidelijk hoe met de hedonische waarde moet worden omgegaan.

Voorschrift 5.4 is overbodig omdat altijd kan worden verzocht om aanpassing van een vergunning. Het voorschrift wekt ten onrechte de suggestie dat u na drie onderzoeken gebonden bent aan deze aanpassing. Belangrijker dan het aantal onderzoeken is overigens dat met het geheel aan onderzoeken inzicht ontstaat in de wisselende productieomstandigheden.

De samenhang tussen voorschriften 5.11 t/m 5.14 en 5.15 t/m 5.17 is zorgvuldig uitgedacht. Het onderzoek naar sanering tot de grenswaarde en sanering tot de richtwaarde is niet aan dezelfde termijnen gebonden. Het spreekt juist voor zich om bij sanering direct tot de richtwaarde te saneren. Als met een beperkte maatregel tot de grenswaarde wordt gesaneerd, is de aanvullende sanering tot de richtwaarde daarna mogelijk niet meer kosteneffectief.

Voorschrift 5.21 is onvoldoende concreet. Gesuggereerd wordt om een jaarlijkse actualisatie voor te schrijven. Dit sluit aan bij de jaarlijkse evaluatie uit het milieubeheersysteem.

VII. Overige voorschriften

De voorschriften over zoutzuur en geur zijn hierboven al besproken. Hieronder wordt nog afzonderlijk op een aantal andere voorschriften ingegaan.

In voorschrift 1.9a wordt het milieumanagementsysteem d.d. 30 augustus 2024 goedgekeurd. Dit systeem is op een aantal op grond van BBT-conclusies verplichte onderdelen echter leeg gelaten. Gesteld wordt verder dat de prestaties van andere bedrijven inzichtelijk zijn, maar daar is in deze vergunning niets van zichtbaar. Verder wordt het geurbeheersplan over deze band al impliciet goedgekeurd, terwijl dit plan conform voorschrift 5.18 nog ter goedkeuring moet worden voorgelegd.

In de voorschriften zijn diverse soorten goedkeuringsbesluiten voorzien. Het gaat om een groot aantal. In ieder geval in de voorschriften 2.4, 2.7, 2.12, 2.15, 3.38, 3.44, 4.11, 4.14, 3.57, 5.13, 5.14, 5.17, 5.18, 5.28 en 5.29 wordt over goedkeuring van rapportages, plannen en uitzonderingen gesproken. Uit de voorschriften blijkt niet duidelijk of sprake is van appellabele besluiten. Ook is geen regeling getroffen voor het

openbaar publiceren van deze besluiten. De voorschriften leiden in zoverre tot rechtsonzekerheid voor ondergetekenden.

Voorschrift 5.27 is onvoldoende concreet. Gesuggereerd wordt om een jaarlijkse actualisatie voor te schrijven. Dit sluit aan bij de jaarlijkse evaluatie uit het milieubeheersysteem.

Voorschrift 5.30 bevat een verplichting om gegevens gedurende vijf jaar te bewaren. Dat is te kort om de gegevens te betrekken bij de herziening van BBT-conclusies. Gesuggereerd wordt om een termijn van 8 jaar op te nemen, hetgeen aansluit bij de (beoogde) maximale herzieningstermijn voor BBT-conclusies.

// EINDE //

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K. Vervaart

BEL/WBL

Telefoonnummer +31235143731
vervaartk@noord-holland.nl

Verzenddatum

20 NOV. 2025

Kenmerk

2454297/2454299

Uw kenmerk

Betreft: Rapport Onno Hoes over samenwerking omgevingsdiensten in Noord-Holland

Geachte leden,

In zijn rapport van 7 november 2025 constateert Onno Hoes een stevige opgave voor de samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Noord-Holland. De eisen voor het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) stijgen ten aanzien van kwaliteit, uniformiteit en doorzettingskracht, terwijl gemeenten nabijheid willen behouden.

Dit volgt uit de verkenning onder bestuurders van de Noord-Hollandse omgevingsdiensten (OD's) over hoe de samenwerking tussen de vier OD's bij kan dragen aan een effectiever, efficiënter en toekomstbestendig VTH-stelsel. Onno Hoes heeft deze bestuurlijke verkenning in onze opdracht, afgestemd in het bestuurlijk regionaal overleg VTH Noord-Holland uitgevoerd. U vindt het rapport van deze verkenning als bijlage bij deze brief.

Onno Hoes heeft de uitkomsten van zijn verkenning en zijn aanbevelingen op 31 oktober 2025 toegelicht aan het Bestuurlijk Regionaal Overleg VTH. Dit is een structureel overleg met als deelnemers 8 leden van de dagelijks besturen van de OD's, 2 gedeputeerden van de provincie Noord-Holland en de 4 OD-directeuren. De vraagstelling aan Onno Hoes is ook in dit overleg afgestemd, net zoals we zullen doen voor het vervolg op de aanbevelingen.

Wij bedanken Onno Hoes hartelijk voor zijn zorgvuldig en onafhankelijk uitgevoerde bestuurlijke verkenning. Zijn heldere analyse en scherpe aanbevelingen bieden ons een waardevol handelingsperspectief voor de verdere versterking van de samenwerking in het VTH-stelsel in Noord-Holland. Wij waarderen de open en betrokken wijze waarop hij met bestuurders in gesprek is gegaan.

Inhoud rapport op hoofdlijnen
Zoals gezegd schetst Onno Hoes een stevige opgave. Zijn interviews laten eensgezindheid zien over de richting én urgentie. Na verschillende onderzoeken en robuustheidscriteria, die met een aanstaande wetswijziging worden verankerd, wordt er nu door de bestuurders momentum gevoeld om de samenwerking verder te versterken. De hoofdlijnen zijn: VTH bijeenhouden, lokaal één loket, en tegelijk schaal organiseren waar dat moet.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Hoes doet de volgende aanbevelingen:

- zorg dat de omgevingsdiensten dezelfde taken hebben en verbreed het takenpakket, waarbij de OD NHN aanvullend een scherp en versneld verbeterprogramma voert op bedrijfsvoering, taakprogrammering en vakvolwassen uitvoering om op een vergelijkbaar niveau te komen.
- verbeter de regionale aansturing van en door de omgevingsdiensten;
- verken een fusie tussen de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), wat in lijn is met het besluit van het algemeen bestuur van ODIJ op 9 juli 2025.

Reactie GS
Wij hebben kennisgenomen van de uitkomsten van de verkenning en de aanbevelingen die moeten bijdragen aan de versterking van de samenwerking tussen de OD's. Wij gaan het rapport de komende periode nauwgezet bestuderen en onderzoeken hoe opvolging kan worden gegeven aan de aanbevelingen. Dit doen we samen met onze partners in het VTH-stelsel. Een inhoudelijk en afgestemde reactie op het rapport verwachten wij u in het eerste kwartaal van 2026 te sturen. Hierbij betrekken we ook de motie 'Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland (M72-2025)' die u 30 juni 2025 heeft aangenomen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

b.a.

provinciesecretaris
S. van der Haagen

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage:
- Rapport Onno Hoes over samenwerking omgevingsdiensten in Noord-Holland

Bestuurlijke verkenning OD-samenwerking Noord-Holland; “bewegen naar een nieuw evenwicht voor een gezonde leefomgeving”.

6 november 2025

Voorwoord

Toen ik na het schrijven van dit rapport de antwoorden van de bestuurders nog eens teruglas realiseerde ik me dat vrijwel niemand expliciete uitspraken heeft gedaan. De gesprekken waren inhoudelijk goed voorbereid en positief van insteek maar er was ook wel enige terughoudendheid om de eerste te zijn die een steentje op het bord zette of een ander steentje ging verplaatsen.

Dat neemt niet weg dat er een patroon ontstond dat me bracht bij de conclusies die u in paragraaf 8 terugvindt. Daarmee wordt voldaan aan de wens om vanuit de gesprekken een bestuurlijke visie te geven in de richting van een toekomstbestendig bestel waarin vanuit de doelstellingen van de Omgevingswet binnen de provincies Noord-Holland en Flevoland een robuust stelsel van omgevingsdiensten dienstbaar zal zijn aan een veilige en gezonde leefomgeving. De beweging die nu in gang gezet wordt zal tot een beter evenwicht leiden volgens de uitgangspunten van die Omgevingswet én ‘gehoord’ diverse eerdere rapporten die landelijk al over het functioneren van het relatief jonge stelsel van omgevingsdiensten verschenen zijn.

De bespreking van de concept-verkenning met het grootste deel van de geïnterviewden leverde uiteindelijk de wens op scherpte in het rapport te krijgen. Kortom, het moet helder zijn voor welk probleem een oplossing bedacht wordt. En we mogen ons ook realiseren dat het gelukkig geen kommer en kwel is in Noord-Holland. Met de beweging die ik schets als antwoord op de vragen van de opdrachtgever hoop ik daar voor dit moment voldoende antwoord op te hebben gegeven.

Bestuurlijke samenvatting

Ik heb de afgelopen maanden met bestuurders, directeuren en ketenpartners gesproken en beschikbare eerdere onderzoeken naast elkaar gelegd. Er werden in eerste instantie weinig harde uitspraken gedaan, maar het patroon was duidelijk: we moeten nabijheid behouden én

robuustheid organiseren. Dat kan volgens mij zonder een zware reorganisatie uit te voeren. In deze samenvatting schets ik die richting, de belangrijkste bevindingen en de route die volgens mij de meeste kans op draagvlak én resultaat heeft. En spreek ik, bij dezen, de complimenten uit voor die gemeenten en diensten die al grote stappen in deze richting aan het zetten zijn.

Kernboodschap
Noord-Holland kan de VTH-uitvoering merkbaar versterken zonder een zware reorganisatie uit te voeren. De kortste weg naar resultaat is een gefaseerde, federatieve samenwerking. Hierbij blijven Vergunningverlening Toezicht en Handhaving in iedere OD bijeen, blijft de voorkant als eerstelijn lokaal herkenbaar, worden specialismen en schaarse capaciteit aan de achterkant georganiseerd als tweedelijns expertisecentra met provinciale dekking en wordt strakker gestuurd op één informatiebasis. Daarbij hoort een Directietafel (operationeel) en een Provinciale Regietafel Gezond & Veilig (strategisch). Voor Noord-Holland Noord is zowel een structurele (financiële) impuls door de deelnemende gemeenten als een tijdelijke provinciale impuls nodig om een gelijk speelveld in de provincie te creëren. Een fusieverkenning tussen Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) is weliswaar niet noodzakelijk, maar vind ik wel wenselijk. Daarbij blijft nabijheid een harde randvoorwaarde: de meerwaarde van een fusie ligt in de gezamenlijke methodiek, data, planning en expertise. De voorkant blijft lokaal herkenbaar. De door Provinciale Staten gevraagde organisatorische functiescheiding tussen vergunningverlening en toezicht/handhaving heeft geen breed draagvlak; onafhankelijkheid kan procesmatig geborgd blijven.

In bijlage 1 staan de varianten van samenwerking zoals beschreven door de Galan Groep, in opdracht van de directeuren van de vier omgevingsdiensten. Zowel het federatief model als de expertisecentra zoals door mij voorgesteld staan daar indicatief al in beschreven.

Waarom deze beweging nodig is
De context van het milieubeleid is in korte tijd ingrijpend veranderd. De Omgevingswet legt de lat hoger: integraal werken, één loket en een duidelijke rolverdeling. Landelijk (Van Aartsen, IBP VTH, review-Sorgdrager, OVV) wordt strakker gestuurd op kwaliteit, uniformiteit en doorzettingskracht. Tegelijk worden opgaven complexer en meer verweven: energietransitie, zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), woningbouw, natuur en stikstof, industrie en omwonenden. De arbeidsmarkt blijft krap; eisen aan data en ICT stijgen; gemeentelijke middelen zijn beperkt.

In Noord-Holland voldoet nu alleen de OD NZKG volledig aan de robuustheidscriteria die het IBP VTH heeft opgesteld en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) toetst. De OFGV verwacht daar per april 2026 ook aan te voldoen. ODIJ verwacht met uitzondering van de normomzet eind 2026 zover te zijn. Dat is knap, maar robuust is niet automatisch toekomstbestendig. Pieken, uitval, zeldzame profielen en versnipperde data maken elke dienst kwetsbaar. Ook het ministerie van IenW ziet dat. In Noord-Holland Noord ervaren bestuurders bovendien onbalans in taakbelegging en financiering: het uitvoeringsniveau van de basistaken is niet overal volledig belegd, de plustaken niet overal kostendekkend en de bedrijfsvoering staat onder druk. Dat belemmert investeringen en verlengt doorlooptijden. En daarmee is daar helaas nog geen zicht op het halen van de robuustheidscriteria.

De interviews laten opvallende eensgezindheid zien over de richting: houd VTH bij elkaar, borg nabijheid, werk met één taal en één dataset, en bundel schaarse expertise bovenregionaal.

Bestuurders benoemen ook het kantelpunt: niets doen is geen optie; we moeten nu doorpakken.

Wat dit betekent voor de inrichting
Ik hanteer vier uitgangspunten:

1. *Eén loket* richting inwoners en bedrijven; zo min mogelijk schotten zichtbaar aan de voorkant.
2. *Nabijheid én robuustheid*: lokale teams met herkenbaar accountmanagement, ondersteund door een gezamenlijke tweede-lijn.
3. *VTH bijeenhouden*: de kwaliteit zit juist in de samenhang tussen vergunningverlening, toezicht en handhaving.
4. *Ketencongruentie en eerlijk betalen*: afspraken die werken met veiligheidsregio's, GGD'en, politie/OM, RIEC en waterschappen; kostendekkendheid inclusief uniforme overhead, zodat meeliften niet loont.

Expertisecentra als tweede lijn
Ik stel twee herkenbare expertisecentra voor: 'Natuur' bij de OD NHN en 'Complexe industrie en ZZS' bij de OD NZKG. De centra leveren advies, second opinions, intervisie en tijdelijke bijstand, maar nemen de casus níet over. Het verschil met het delen van de huidige kennis vanuit die twee OD's is dat ik adviseer dat de medewerkers weliswaar op locatie bij de bestaande omgevingsdienst blijven maar qua inhoudelijke lijn, methodiek en kwaliteitsborging een eigen functionele leiding krijgen die niet 'van' die ene OD is maar 'van' de vier OD's is en dus aangestuurd wordt via de Provinciale Directietafel. Zo kun je een extra borging zetten op de ontwikkeling van de kwaliteit en continuïteit, blijven doorlooptijden voorspelbaar, en voorkomen we afhankelijkheid van één schaarse specialist. Met name natuur is als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de complexiteit op stikstof veel prominenter op de agenda gekomen. Andere OD's, provincie en gemeenten zullen meer eigenaarschap ervaren als deze expertise een meer onafhankelijke positie krijgt. Cruciaal: de expertisecentra helpen ook de externe één-loketgedachte waarmaken. In dossiers waar nu meerdere omgevingsdiensten langskomen, plannen we gezamenlijk en communiceren we via één voorkant. Dus burgers en bedrijven krijgen alle post vanuit één (coördinerende) dienst ook al zijn de medewerkers gestationeerd op de locatie van een andere OD.

Alternatief is dat je de beide taakgebieden niet als expertisecentra inzet maar ook qua locatie verdeeld over de vier OD's. Dat betekent dan wel een forse ingreep op de historische keus van de provincie om bijvoorbeeld de hele unit natuur bij één OD onder te brengen. Dan moeten mensen verdeeld worden, er is een risico van verlies aan kennis en de kosten gaan ongetwijfeld omhoog. En als bevoegd gezag wordt het er voor de provincie niet overzichtelijker op.

Een uitzondering geldt voor de specifieke kennis die OD NZKG nodig heeft voor milieuvergunningen bij bedrijven. Daar is het efficiënter als die kennis rechtstreeks gestationeerd wordt bij de OD NZKG.

Sturing die werkt
De Directietafel (OD-directeuren en een provinciale directeur als technisch voorzitter) is de plek waar capaciteit, prioritering, data en bijspringen wordt besproken en de expertisecentra worden aangestuurd. Hier worden ook gecombineerde inspecties geborgd en de – mede met Omgevingsdienst NL – op te stellen dataset met eenduidige definities. Aan de hand hiervan kan

dan ook bepaald worden of héél Noord-Holland voldoet aan de criteria van het Rijk in plaats van de vier onderscheidene diensten afzonderlijk. Maar het kan niet zo zijn dat de zwakste schakel de uitkomst bepaalt dus op provinciaal niveau moet elkaar de maat worden genomen. De Provinciale Regietafel Gezond & Veilig (onder voorzitterschap van de CdK) verbindt veiligheid en gezonde leefomgeving op strategisch niveau. Thema's als milieucriminaliteit en ondermijning vragen ketenregie en doorzettingskracht over stelsels en bestuurslagen heen; de Regietafel zet de koers, de Directietafel levert de uitvoering.

Noord-Holland Noord op gelijk niveau
Voor OD NHN is een acute structurele financiële impuls nodig van de deelnemende gemeenten en een tijdelijke, aflopende provinciale impuls om basistaken volledig en robuust te beleggen en plustaken kostendekkend (inclusief uniforme overhead) te organiseren. Ook hoort daar een herkenbare bedrijfsvoeringscomponent bij (ICT, voertuigen, scholing en procesinnovatie). Met heldere mijlpalen en tussentijdse evaluaties ontstaat het gelijke speelveld dat nodig is om versneld aan te haken. Met de collegiale kennis die aan de provinciale Directietafel gedeeld wordt moet de OD NHN een tijdpad kunnen opstellen om in de komende jaren op een vergelijkbaar niveau te komen.

Fusieverkenning IJmond – Noordzeekanaalgebied
Een fusieverkenning tussen ODIJ en OD NZKG is inhoudelijk logisch en zal efficiency en uniformiteit vergroten. Bovendien is die geografisch logisch. Ik vind die verkenning wenselijk. Parallel daaraan kan gestart worden met het federatief samenwerken met de andere OD's.

Functiescheiding vergunningverlening en toezicht/handhaving
Naar aanleiding van de motie van Provinciale Staten van Noord-Holland heb ik verkend of een organisatorische scheiding wenselijk en haalbaar is. De uitkomst is helder: geen noodzaak en (dus) ook geen breed draagvlak. Onafhankelijkheid wordt geborgd via procesmatige waarborgen (gescheiden casusteams, heldere rolafbakening, vier-ogen-principe en visitatie), zonder de nadelen van een stelselwijziging.

Route in stappen
Korte termijn (0–12 maanden): uitgangspunten van het federatief model bekrachtigen; Directietafel inrichten en samen met de provincie een eerste gezamenlijk jaarprogramma vaststellen; minimale dataset en definities uniformeren; tweedelijns expertisecentra 'Natuur' (OD NHN) en 'Complexe industrie en ZZS' (OD NZKG) positioneren; start regionaal BOA-overleg per werkgebied; met waterschappen en Flevoland praktische meerwaarde van structurele afstemming verkennen; impuls voor OD NHN met heldere mijlpalen en de verkenning opstarten van de meerwaarde voor fusie tussen ODIJ en OD NZKG.

Middellange termijn (1–3 jaar): datagedreven werken borgen (dashboards, vergelijkbare rapportages over doorlooptijden, inspectiedekking, naleving, incidentafhandeling en bezetting kritieke expertise); Regietafel inrichten; besluitmoment over het starten van de fusie ODIJ/OD NZKG. Parallelle doorontwikkeling van de expertisecentra.

Lange termijn (3–5 jaar): indien positief besloten realisatie fusie ODIJ en OD NZKG; herijking van specialisaties en samenwerking met Flevoland en waterschappen bestendigen; evaluatie.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn belangrijke instrumenten voor een *gezonde en veilige leefomgeving*. In Noord-Holland worden deze taken – in mandaat – uitgevoerd door vier omgevingsdiensten die grotendeels congruent zijn met de veiligheidsregio's. De context waarbinnen deze OD's hun taken uitvoeren is in korte tijd fors veranderd. De Omgevingswet is in werking getreden, landelijk is in het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) het belang van robuustheid en uniformiteit aangescherpt en de opgaven worden – mede als gevolg van de Omgevingswet – complexer en meer samenhangend. Voorbeelden van dit laatste zijn onder meer de opgaven in de energietransitie, ZZS, woningbouw, natuur en stikstof, industrie en omwonenden. Tegelijk is de arbeidsmarkt krap, stijgen de eisen aan data en ICT en staat de financiële (groei)ruimte bij met name gemeenten onder druk.

Lokale bestuurders willen voorspelbaarheid, zichtbare kwaliteit en doorzettingskracht in de VTH-keten. Inwoners en bedrijven verwachten dienstverlening die zo veel mogelijk vanuit één loket wordt geleverd. In deze verkenning heb ik me gericht op de vraag hoe nabijheid én robuustheid het beste kunnen worden georganiseerd en welke samenwerkingsvormen aantoonbare meerwaarde leveren. En ik heb daarnaast de vrijheid genomen om in de gesprekken aandacht te besteden aan samenwerking in de bredere gezondheids- en veiligheidsketen om niet alleen thema's als natuur, milieu en gezondheid te adresseren maar ook (ondermijnende) criminaliteit. In de praktijk raken die werelden elkaar helaas steeds vaker.

1.2 Doel en reikwijdte van de bestuurlijke verkenning

Mijn doel is te komen tot een robuuste en toekomstbestendige taakuitvoering door de OD's, gericht op de maatschappelijke opgaven van de deelnemers, met passende financiering en uniformere inzet van middelen. Ik richt me op het optimaliseren van de samenwerking tussen de Noord-Hollandse OD's. De individuele robuustheidsplannen van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) en Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) heb ik benut als context, maar zijn voor deze verkenning geen doel op zich.

Ik sluit aan en ga verder op de lijn uit het Galan-rapport dat de vier diensten samen hebben laten opstellen. Intensievere samenwerking moet de kwaliteit verbeteren, er is en kan differentiatie blijven tussen de OD's qua geografisch gebied en taakvelden, deelname van alle OD's aan een federatief model vergroot de (provinciale) meerwaarde. Maar ook, zeg ik erbij, aan een gezamenlijke agenda met andere instanties in Noord-Holland.

2. Opdracht en vraagstelling aan de verkenner

De provincie Noord-Holland heeft mij als externe verkenner gevraagd het bestuurlijke draagvlak en de opties voor regionale samenwerking tussen de OD's te verkennen, met focus op uitvoerbaarheid en bestuurlijke haalbaarheid. De verkenning sluit aan bij diverse al gelopen en lopende trajecten en analyses. Ik kom daar nog op terug.

De vraagstelling is afgestemd tijdens de vergadering van het bestuurlijk regionaal overleg VTH van 2 april 2025. In de opdracht aan mij zijn de volgende centrale onderzoeksvragen gesteld:

1. Welke voordelen en risico's (plus- en minpunten) zien bestuurders en welke voorwaarden stellen zij aan een succesvol samenwerkingsmodel?
2. Welke rol verwachten gemeenten van de provincie(s) in het initiëren, faciliteren en ondersteunen van de samenwerking tussen de OD's?
3. Welke rol kunnen gemeenten zelf pakken in het faciliteren en ondersteunen van de samenwerking tussen de OD's?
4. Welke samenwerkingsvormen lijken het meest haalbaar en effectief (van convenant tot (gedeeltelijke) fusie)?
5. Welke vervolgstappen zijn passend bij de meest haalbare route en welke richting heeft het meeste draagvlak?

Afbakening

In de verkenning borduur ik voort op de resultaten van het Galan-rapport en het IBP VTH. De relatie met de individuele robuustheidsplannen van de OD's is relevant voor de context en de haalbaarheid, maar de verkenning vervangt deze plannen niet.

Provinciale Staten van Noord-Holland (PS) hebben op 30 juni 2025 de motie 'Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland' aangenomen. Hiermee verzoeken PS Gedeputeerde Staten (GS) in dit onderzoek de organisatorische scheiding tussen vergunningverlening enerzijds en toezicht en handhaving anderzijds te betrekken. Op verzoek van de provincie als opdrachtgever, heb ik in de gesprekken en mijn analyse expliciet meegenomen of dit realistisch is en of hier een bestuurlijke wens en draagvlak voor bestaat en wat dit dan zou betekenen voor de samenwerkingsopties.

3. (Beleidsmatig) kader

3.1 Uitgangspunten Omgevingswet

De Omgevingswet vraagt om integraal werken, eenvoudige en toegankelijke dienstverlening en een duidelijke rolverdeling in de keten. Voor burgers en bedrijven betekent dit: zo min mogelijk schotten en liefst één aanspreekpunt. Voor overheden betekent het heldere afspraken, transparantie over prestaties en het borgen van kwaliteit en doorzettingsmacht.

3.2 Robuustheidscriteria (IBP VTH)

Landelijk zijn criteria vastgesteld voor toekomstbestendige OD's. Er zijn zes concrete criteria vastgesteld waaraan een robuuste omgevingsdienst moet voldoen:

1. Minimale omvang – voldoende schaalgrootte om effectief en efficiënt te opereren.
2. Werken volgens vastgestelde kwaliteitscriteria voor VTH.
3. Inzet op innovatie – beschikken over een innovatieagenda met bijbehorend budget.
4. Financiële buffer – voldoende reserves om schommelingen en investeringen op te vangen.
5. Informatiegestuurd werken – structureel sturen op data en analyses.
6. Aansluiten bij de identiteit van het werkgebied – herkenbaar en passend binnen de lokale en regionale context.

Deze criteria dragen eraan bij dat de bewoners en bedrijven in de hele provincie gelijkwaardig bediend worden. De robuustheidscriteria uit het IBP VTH gelden als ondergrens en borgen dat OD's per 1 april 2026 over voldoende schaal, expertise en kwaliteit beschikken. In Noord-Holland voldoet nu alleen de OD NZKG volledig. OFGV en ODIJ verwachten in respectievelijk

april en het najaar van 2026 aan de criteria te voldoen. Dat zijn mooie mijlpalen, maar geen eindpunten. Toekomstbestendigheid vraagt méér dan voldoen aan een 'ambtelijke checklist'. Het gaat om het als OD's in Noord-Holland gezamenlijk kunnen meebewegen met de snel veranderende risico's, wet- en regelgeving en maatschappelijke verwachtingen.

Uit de verkenning blijkt dat opgaven sneller veranderen dan organisatiestructuren. Thema's als energietransitie, ZZS-vraagstukken, klimaatadaptatie en de focus op een gezonde en veilige leefomgeving stellen hogere eisen aan data en ICT, sterke juridische dossiervorming en slimme ketenafstemming (lees: veiligheidsregio, GGD, politie/OM, waterschappen, ILT/RWS). Deze verkenning brengt structurele kwetsbaarheden in beeld die alle Noord-Hollandse OD's raken. Zelfs een robuuste dienst kan kwetsbaar worden bij piekdrukte, ontbrekende expertise, uitval of schaarse specialismen.

Kortom: robuust vandaag is niet automatisch toekomstbestendig morgen. Ik beschouw robuustheid als startlijn, niet als eindstation. Bij alle OD's zie ik ruimte om de slagkracht te vergroten.

3.3 Relatie met landelijke rapporten en programma's

Adviescommissie VTH ('Van Aartsen'): kern en doorwerking

In stevige bewoordingen en gevraagde acties zegt de commissie Van Aartsen dat de VTH-keten steviger moet worden gepositioneerd: heldere rollen, uniforme kwaliteit, voldoende doorzettingsmacht en minder fragmentatie. En het vraagt aandacht voor (ondermijnende) milieucriminaliteit.

IBP VTH: resultaten en relevantie voor NH

Gezamenlijke landelijke afstemming over kwaliteitsverbetering, robuustheidscriteria en samenwerking. De OD's werken hard aan het implementeren van de vele actiepunten die uit het IBP VTH zijn voortgekomen. Voor Noord-Holland geldt dat drie van de vier OD's toewerken naar (meer) robuustheid, met inzet op innovatie, data en ICT, financiering en sturing.

Review IBP VTH ('Sorgdrager'): lessen en aandachtspunten

De review legt de nadruk op eenduidige governance, onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving en het daadwerkelijk borgen van kwaliteit in de praktijk. Monitoring krijgt vorm via visitatie door de omgevingsdiensten, thema- en signaalonderzoeken van ILT en de opbouw van 'de staat van VTH'. Tegelijk waarschuwt Sorgdrager voor vrijblijvendheid: afspraken moeten sneller van papier naar praktijk. Op informatievoorziening is versnelling nodig met informatiestandaarden en een roadmap[1], op financiering en sturing wordt het belang van normfinanciering en risicogerichte inzet onderstreept, met onafhankelijk optreden van toezichthouders/handhavers.

OVV 'Industrie en Omwonenden': implicaties voor VTH en OD's

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) onderstreept dat overheden het bestaande VTH-systeem beter moeten benutten om een gezonde leefomgeving te waarborgen. Dit vraagt om

[1] Zo ontbreekt nu een gemeenschappelijke taal om informatie te beschrijven en te structureren, wordt nog gewerkt aan de invoering van een uniforme registratie van de milieubelastende activiteiten (MBA's), is er nog geen uniforme registratie van handhavingsbevindingen en -instrumenten en is er nog geen digitale vergunning.

versterking van VTH-uitvoering, betere informatiepositie en ketensamenwerking bij complexe industriële dossiers.

De rode draad: de lat gaat omhoog, ketenafstemming wordt belangrijker, er is meer landelijk invloed op beleid en inzet in het land, zonder daartoe overigens in de wet harde eisen vast te leggen en financiering toe te zeggen.

3.4 Wat betekent dit voor Noord-Holland

Het hiervoor beschreven kader is helder: de ambitie moet omhoog voor zowel kwaliteit, uniformiteit als doorzettingsmacht. Met daarbij aantoonbare verbeteringen in de doorlooptijden, naleving en dienstverlening. De samenwerking die daartoe onmiskenbaar benodigd is kan gefaseerd en gedifferentieerd worden ingericht, zolang nabijheid maar behouden blijft en de kwaliteitsambitie ook zichtbaar wordt waargemaakt. Dit rapport kleurt deze opdrachten in naar concrete keuzes in Noord-Holland.

4. Bevindingen uit de interviews

De gesprekken met de bestuurders, de directies en de ketenpartners waren verrassend open en schetsen een consistent beeld. Men ervaart en bloc dat de context waarin de omgevingsdiensten werken snel verandert en ook nog eens op meerdere fronten tegelijk. Tegelijkertijd blijft er helaas een discrepantie tussen de stijgende verwachtingen en de schaarse capaciteit, uiteenlopende processen en onduidelijke rolafbakening die regelmatig een rem zetten op de gewenste doorontwikkeling. Er is opvallend veel eensgezindheid over de richting: houd VTH bij elkaar, werk gefaseerd toe naar meer gezamenlijke uitvoering en specialisatie, borg nabijheid en stuur zichtbaar op kwaliteit met een eensluidende set aan data. Later kom ik terug op mijn bestuurlijke advies over de houding en inzet van de diensten.

De gespreksonderwerpen met de bestuurders zijn grofweg in vijf thema´s onder te verdelen.

4.1 Veranderende context van het OD-werk (thema 1)

Vrijwel iedereen benoemt de stapeling van maatschappelijke opgaven. Dossiers over energietransitie, woningbouw, natuur en stikstof en ZZS lopen in elkaar over en raken vaker meerdere bestuurslagen en disciplines. Dat vraagt van de OD's niet alleen technische diepgang, maar ook het vermogen om snel te schakelen tussen beleid, uitvoering en toezicht. De Omgevingswet wordt daarbij door de bestuurders zowel als kans als als opgave gezien. Werken als één loket en integraal als norm, maar dan wel met strakke afspraken over wie wat doet en hoe de dienstverlening herkenbaar blijft voor inwoners en ondernemers. Een bestuurder vatte het kort samen: *"Maak het voor inwoners één voordeur"*.
Maar dit geldt mutatis mutandis ook voor bedrijven en instanties, ook binnen de keten!

Nabijheid blijkt cruciaal voor vertrouwen en effectiviteit. Tegelijk is er behoefte aan robuustheid. De gemeenten willen zeker weten dat er vervanging en specialistische ondersteuning beschikbaar is, ook bij piekbelasting en ziekte. Dat leidt tot het veel gehoorde 'én-én': dichtbij waar het kan, schaal waar het moet. Zoals een bestuurder zei: *"We willen nabij blijven, maar wel met de zekerheid van een groot team."* In dezelfde lijn kwam meermalen het verschil in beleving naar voren tussen de regio's. In het werkgebied van de OFGV klonk nadrukkelijk: *"De omgevingsdienst is geen externe club, maar de backoffice van de gemeente"*. En men verwijst ook nadrukkelijk naar de ontstaansgeschiedenis van de aansluiting van Gooi- en

Vechtstreek op Flevoland omdat er een geografische nabijheid is, het type activiteiten vergelijkbaar is en er meerdere (positieve) samenwerkingen op deze schaal zijn zoals de Veiligheidsregio. In Noord-Holland Noord werd juist herkend dat inwoners de OD soms als buitenstaander zien: *"De omgevingsdienst wordt door inwoners soms gezien als een externe partij, terwijl ze eigenlijk namens de gemeente werken. Dat is lastig uit te leggen"*. Dat doet af aan de legitimiteit en de effectiviteit. Meerdere gesprekspartners uit Noord-Holland Noord benadrukten dat de regio anders is georganiseerd en georiënteerd. In mijn aanpak houd ik hier rekening mee door nabijheid aan functionele solidariteit te koppelen.

De onderliggende boodschap is helder: verbondenheid en zichtbaarheid van de OD als onderdeel van de gemeentelijke keten verdient expliciete aandacht. OD's zijn verlengd lokaal bestuur, maar daarmee ook onderdeel van dat lokale bestuur (inclusief de hiërarchische en democratische sturing en controle).

Kansen voor samenwerking liggen in data gedreven werken, uniformiteit, efficiënte doorlooptijden en ketenaanpak; knelpunten in versnipperde gegevens, uiteenlopende definities en beperkte vervangbaarheid bij schaarse specialistische functies.

4.1.1 Functiescheiding vergunningverlening en toezicht en handhaving

Naar aanleiding van de motie van PS is aanvullend verkend of er bestuurlijke behoefte bestaat aan een duidelijkere scheiding op organisatieniveau tussen *vergunningverlening* enerzijds en *toezicht en handhaving* anderzijds.

PS refereert in haar motie specifiek aan de situatie in Duitsland (Noordrijn-Westfalen) en België (Vlaanderen). De commissie Van Aartsen heeft eerder al geïnventariseerd of Nederland kan leren van de aanpak van de landen om ons heen (België, Duitsland en Frankrijk). Maar er bleken geen kant-en-klare vergelijkingen beschikbaar van de VTH-praktijken van deze landen. De verschillende wijzen van staatsinrichting van de landen maken vergelijking ook niet eenvoudig. En vaak is het op papier ideaal beschreven maar in de praktijk weerbarstig.

In Nederland is de functiescheiding tussen vergunningverlening en toezicht/handhaving wettelijk op *persoonsniveau* geborgd. Een verschuiving naar *organisatieniveau* kan worden bepleit om (de schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen, de onafhankelijkheid van handhaving te versterken, rollen en verantwoordelijkheden scherper te maken en het vertrouwen en de transparantie richting inwoners en bedrijven te vergroten.

Het overgrote deel van de gesprekspartners ziet de organisatorische scheiding van vergunningverlening enerzijds en toezicht en handhaving anderzijds niet zitten. De belangrijkste argumenten zijn behoud van integraliteit in de VTH-keten, de één-loketgedachte, lerend vermogen door korte lijnen, en risico op extra 'schotten', overdrachtsverlies en langere doorlooptijden. Er is ook geen casuïstiek die het tegendeel aantoont.

Een minderheid ziet meerwaarde in *zichtbare onafhankelijkheid* van handhaving bij gevoelige dossiers. Die groep pleit eerder voor sterke *procesmatige waarborgen* (gescheiden casusteams, expliciete rolafbakening, vier-ogen-principe, onafhankelijke visitatie) dan voor structurele organisatorische splitsing.

Conclusie op dit punt: er is geen breed bestuurlijk draagvlak en geen noodzaak voor externe, organisatorische functiescheiding tussen vergunningverlening en toezicht en handhaving. De voorkeur gaat uit naar het bijeenhouden van VTH met duidelijke rolafspraken en procesmatige waarborgen voor onafhankelijke handhaving en kwaliteitsborging.

Daarbij vraagt het omzetten van een personele naar een organisatorische scheiding een stelselverandering (aanpassing wet- en regelgeving, governance, financiering, mandaat en personele overgangen) met substantiële overgangs- en coördinatiekosten en een reëel risico op versnippering en kennisverlies in de implementatiefase. Gegeven de maatregelen die binnen het huidige model mogelijk zijn, weegt de additionele waarde van een verplichte scheiding op organisatieniveau niet op tegen de ingrijpendheid en risico's van zo'n stelselwijziging.

4.2 Arbeidsmarkt en expertise (thema 2)

De arbeidsmarkt blijft krap, maar meerdere geïnterviewden geven aan dat de werving de laatste periode aantoonbaar is verbeterd door gerichte acties en samenwerking tussen de OD's en met gemeenten. Die vooruitgang is vooral merkbaar bij nieuwe instroom en medior functies. De grootste kwetsbaarheden zitten nog bij specialistische profielen en ervaren personeel. Tegen die achtergrond blijft het combineren van lokale binding met gezamenlijke specialisatie noodzakelijk.

Bestuurders benadrukken het belang van loopbaanpaden, opleiden op de werkvloer en het vasthouden van talent door aantrekkelijk werk te organiseren. Het meest concreet is de steun voor expliciete (inter)provinciale expertisecentra – zoals 'natuur' en 'complexe industrie en ZZS' (zie toelichting in § 6.3) – die voor alle deelnemers toegankelijk zijn en zorgdragen voor tweedelijns ondersteuning, intervisie en permanente educatie en inzetbaar zijn over de OD-grenzen heen. Zo blijft de deskundigheid op niveau en hoeven omgevingsdiensten, gemeenten en provincie(s) niet ieder apart te jagen op dezelfde specialist. Tegelijkertijd volgt daaruit niet dat alles centraal moet.

Juist de combinatie van lokale teams met herkenbare accountmanagers en een bovenregionale kennislaag wordt gezien als werkbaar. In de woorden van een bestuurder: "We willen niet afhankelijk zijn van één schaars persoon". Het expertisemodel moet daarom licht genoeg zijn om zonder langdurige reorganisaties te kunnen starten, maar stevig genoeg om continuïteit te garanderen.

4.3 Financiële druk en efficiëntie (thema 3)

Financiële druk bij gemeenten en provincie dwingt tot heldere keuzes. In vrijwel alle gesprekken hoor ik breed de wens om kostendekkende afspraken met uniforme doorrekening van overhead en gelijke spelregels voor plustaken, om verschillen en *meeliften* te voorkomen. Met *meeliften* bedoel ik dat deelnemers wél gebruikmaken van gezamenlijke capaciteit of producten (plustaken, expertisecentra, data), maar niet (volledig) kostendekkend bijdragen, waardoor kosten en risico's bij anderen landen.

In meerdere gesprekken hoor ik dat hierdoor juist de bedrijfsvoering (overhead, materiële kosten, software, wagenpark én de innovatie/ontwikkeling van medewerkers, processen en organisatie) onder druk raakt. Onderfinanciering remt de professionalisering en vergroot de kwetsbaarheid bij piekdrukte of uitval. Dit effect is het scherpst zichtbaar in Noord-Holland Noord, waar meerdere bestuurders een structurele onbalans in taakbelegging en financiering

signaleren. Vooral kleinere gemeenten nemen minder taken af, maar hebben een gelijke stem in het algemeen bestuur (AB). In hun woorden leidt dit tot meeliftgedrag, waardoor investeringen in kwaliteit, specialisatie en personele continuïteit worden uitgesteld en doorlooptijden onder druk komen te staan.

Verschillen in tarieven en definities voeden het gevoel van ongelijkheid en belemmeren opschalen. Buiten de OD-kolom ervaart men dat 'uurtje-factuurtje'-financiering voor plustaken, onzeker en onevenwichtig kan uitpakken en gezamenlijke projecten bemoeilijkt.

Efficiëntie wordt verder gezocht in digitalisering en data gedreven werken. Daarvoor is een minimale, uniforme dataset nodig, met heldere definities en gedeelde dashboards voor doorlooptijden, inspectiedekking, naleving en incidentafhandeling. Zonder betrouwbare informatiepositie blijft sturen op kwaliteit namelijk kwetsbaar, of zoals één directeur het formuleerde: *"Zonder data geen sturing"*. Dit alles vraagt niet alleen technische afspraken, maar ook bestuurlijke discipline: dezelfde taal spreken en dezelfde indicatoren gebruiken. Dit is geen exclusief Noord-Hollands fenomeen maar zou landelijk opgepakt moeten worden via Omgevingsdienst NL. Dan ontstaat ook een dashboard dat iedere ketenpartner kan gebruiken en waarop je elkaar kunt aanspreken.

4.4 Visie op samenwerking en bestuurlijk draagvlak (thema 4)

Over de samenwerkingsrichting zijn de bestuurders opvallend consistent. Er is breed draagvlak voor een gefaseerde, *federatieve* aanpak in overeenstemming met één van de modellen uit het Galan-rapport: bundel waar dat loont (specialismen, data, ketendossiers) en behoud nabijheid in de uitvoering. Zwaardere integratie, inclusief (gedeeltelijke) fusie, komt in principe pas in beeld als het effect van de eerste stappen aantoonbaar is. Maar ik verwacht niet dat het zo ver komt. Meerdere bestuurders zien de combinatie ODIJ–OD NZKG wel als logisch. Ik deel die inschatting.

Bestuurders geven aan dat verdieping van samenwerking over de gehele provincie pas echt draagvlak krijgt als bij de OD NHN het gelijke speelveld is hersteld: basistaken, inclusief overhead en bedrijfsvoering volledig bij de OD, heldere afspraken over plustaken en transparante programmering. Zonder dat fundament is het opbouwen van een stabiele bezetting en expertise lastiger, waardoor kwaliteitsverbetering niet versnelt. In dit geval blijft het draagvlak voor zwaardere samenwerking beperkt. Omgekeerd geldt dat zodra de basis aantoonbaar op orde komt een aanvullende taakbelegging een logischere stap is.

4.5 Vervolg en afronding (thema 5)

De bestuurders vragen om tempo en zijn eensgezind dat een kantelpunt is bereikt: *niets doen is geen optie*. De behoefte aan een duidelijke stap vooruit, zonder te vervallen in grote reorganisaties aan de voorkant, werd breed gedeeld.

Ik stel voor (zie voor de uitwerking hoofdstuk 8) om de uitgangspunten nu vast te stellen (één loket, VTH bijeen, kostendekkendheid), en de sturing te versterken. Dat laatste kan via een *Directietafel* (zie § 7.1) waar vanuit een samen vastgesteld jaarprogramma operationele afspraken worden vastgelegd en uitgevoerd. Daar kunnen ook de *expertisecentra* (zie § 6.3) benoemd worden die direct waarde leveren, waardoor de tweedelijns-samenwerking gezamenlijk vormgegeven wordt vanuit de één-loket-eerstelijn. Tegelijk staat op die agenda de *harmonisatie* van datasets en definities, mede in overleg met Omgevingsdienst NL, zodat prestatie-informatie vergelijkbaar en bruikbaar worden. In Noord-Holland Noord ervaar ik de behoefte aan een tijdelijke provinciale *impuls* om de beweging naar overdracht van taken van

gemeenten naar hun OD zowel qua bedrijfsvoerings- als plustaken versneld ten uitvoer te brengen. Daarmee ontstaat daar ook het noodzakelijke wij-gevoel dat in de andere drie regio's door uitlopende omstandigheden al bestaat. Een *fusie* tussen ODIJ en OD NZKG is wenselijk, zowel inhoudelijk als qua geografische logica kunnen de twee diensten een 1+1=3 kwaliteitsslag maken.

In alle gevallen blijft de kern overeind: houd VTH bij elkaar, borg nabijheid, maak specialismen gezamenlijk beschikbaar en stuur transparant op kwaliteit.

5. Antwoorden op de onderzoeksvragen

1) Welke voordelen en risico's zien bestuurders en welke en randvoorwaarden stellen zij aan een succesvol samenwerkingsmodel?

Uit gesprekken komt een helder beeld naar voren. Bestuurders zien vooral winst in kwaliteit en continuïteit wanneer omgevingsdiensten meer samen optrekken. Door specialistische kennis te bundelen en werkprocessen te harmoniseren, worden doorlooptijden voorspelbaarder en wordt de dienstverlening gelijkmatiger. Schaarse expertise – denk aan complex industrie en ZZS – wordt zo beschikbaar voor alle regio's, zonder de lokale voorkant te verliezen. Ook wordt een betere aansluiting op de keten gezien: één taal richting veiligheidsregio's, politie en OM, GGD'en en waterschappen vermindert ruis en maakt inzet beter te plannen.

De belangrijkste zorg is verlies van nabijheid. Gemeenten willen hun OD dichtbij houden, zodat deze zichtbaar onderdeel blijft van de gemeentelijke keten, met korte lijnen naar het college en een herkenbaar aanspreekpunt voor inwoners en bedrijven. Daarnaast zijn er zorgen over de governance (wie beslist/prioriteert waarover), over de overgangskosten (informatiesystemen, personeel, medezeggenschap) en over de verschillen in tarieven en overheaddefinities die tot meeliften kunnen leiden.

Als randvoorwaarden keren een aantal elementen steeds terug. VTH als samenhangend geheel in stand houden, lokaal accountmanagement en bereikbaarheid, kostendekkende afspraken inclusief een uniforme overheaddefinitie en een minimale, gedeelde dataset met eenduidige definities en transparante rapportages. Over functiescheiding is het beeld eenduidig. Een organisatorische splitsing tussen vergunningverlening enerzijds en toezicht en handhaving anderzijds kent geen breed bestuurlijk draagvlak. Waarborgen voor onafhankelijkheid worden vooral procesmatig gezocht.

2) Welke rol verwachten gemeenten van de provincie in het initiëren, faciliteren en ondersteunen van de samenwerking tussen OD's?

Van de provincie wordt richting en ordening verwacht. Gemeenten vragen om duidelijke spelregels die overal hetzelfde gelden, zodat verschillen in tarieven, overhead en taakbegrenzing niet langer tot onevenwichtigheden leiden. De provincie wordt gezien als de partij die een gelijk speelveld kan organiseren, inclusief tempo en tijdpad.

Daarnaast leeft de verwachting dat de provincie de samenwerking praktisch faciliteert. Dat gaat over het samenbrengen van de OD's op operationele thema's als capaciteit, datasystemen en prioritering; het borgen van congruentie met veiligheid en gezondheid; en het wegnemen van drempels bij juridische, financiële en ICT-vraagstukken. In regio's waar taakbelegging en

financiering nog niet op orde zijn, wordt een tijdelijke impuls door gemeenten als logisch instrument gezien, mits deze aan concrete voorwaarden is gekoppeld.

Tot slot zien gemeenten de provincie als natuurlijke schakel naar partners buiten de OD-kolom. Afspraken met waterschappen en met de provincie Flevoland (gezien de positie van de OFGV) worden pas echt effectief wanneer de provincie de randvoorwaarden en verbinding organiseert.

3) Welke rol kunnen gemeenten zelf pakken in het faciliteren en ondersteunen van de samenwerking tussen OD's?

Gemeenten positioneren zichzelf als stevige opdrachtgever. Zij bepalen de lokale prioriteiten, leveren casuïstiek en gebiedsopgaven aan en verwachten daarover transparante programmering en terugrapportage. Inhoudelijk betekent dit dat basistaken structureel bij de OD belegd zijn, en dat voor plustaken expliciete, kostendekkende afspraken gelden. Meerdere bestuurders benadrukken dat een uniforme overhead en een herkenbare component voor bedrijfsvoering, opleiding en innovatie nodig is om professionalisering niet weg te drukken.

Gemeenten zetten zich in om de ervaren afstand, zowel bij inwoners als in de bestuurlijke perceptie, te verkleinen. En dus ook de democratische controle te versterken. Nabijheid wordt door gemeenten ingevuld met een vast aanspreekpunt en zichtbare aanwezigheid in de lokale keten. In de besturen van de OD's vragen gemeenten om consequente toepassing van dezelfde definities en spelregels, zodat onderlinge verschillen niet langer remmen. Gemeenten leveren ook een bijdrage aan de keten door onder meer deelname aan BOA-overleggen, delen van signalen en naleven van escalatieafspraken. Deze punten worden als normale onderdelen van het opdrachtgeverschap gezien.

In Noord-Holland Noord klinkt nadrukkelijk dat de ervaren afstand tot de OD mede samenhangt met onbalans in taakbelegging en financiering. Maar eerlijk is eerlijk, de cultuur van bestuurlijk samenwerken is daar ook anders dan in de rest van de provincie dus de bestuurders zullen zelf 'een been bij moeten trekken'. Zowel financieel als mentaal.

4) Welke samenwerkingsvormen lijken het meest haalbaar en effectief (van convenant tot (gedeeltelijke) fusie)?

In de breedte ontstaat een voorkeur voor een gefaseerde, federatieve benadering. Respondenten verwachten het meeste effect van directe samenwerking op specialistische thema's en van tweedelijns ondersteuning die voor alle regio's toegankelijk is, terwijl de eerste lijn lokaal herkenbaar blijft. Het gaat dan om tweedelijns expertises zoals natuur en complexe industrie/ZZS, met second opinions, intervisie en voorspelbare inzet over regiogrenzen heen.

'Samen uitvoeren' wordt gezien als logisch voor schaarse specialismen en ketendossiers die meerdere partijen raken. Eén casusregie en gecoördineerde inspecties verminderen belasting voor bedrijven en inwoners en verkleinen overdrachtsverlies. Een convenant wordt vooral genoemd als middel om spelregels vast te leggen; het effect wordt primair verwacht van het daadwerkelijk uniformeren van processen, definities en datasets.

Zwaardere integratievormen komen in beeld wanneer de eerste fase aantoonbaar werkt en nabijheid geen knelpunt blijkt. Een fusieverkenning tussen de ODIJ en de OD NZKG wordt door meerdere gesprekspartners als inhoudelijk logisch en potentieel kansrijk gezien, maar niet als

randvoorwaarde om met kwaliteitsverbetering te kunnen starten. In alle varianten blijft een lokale voorkant als essentieel genoemd.

5) Welke vervolgstappen zijn passend bij de meest haalbare route en welke richting heeft het meeste draagvlak?

Over het tijdpad is nauwelijks verschil van mening. Volgens de bestuurders is een kantelpunt bereikt en is afwachten geen reële optie. De voorkeursrichting kenmerkt zich door concreet beginnen, zichtbaar maken en pas daarna opschalen. Op de korte termijn noemen de bestuurders drie zaken die aantoonbaar gemaakt kunnen worden: *hetzelfde spreken* (definities en minimale dataset), *hetzelfde doen* (gecoördineerde inzet en casusregie, inclusief inzet van de tweede lijn) en *hetzelfde laten zien* (vergelijkbare rapportages over doorlooptijden, inspectiedekking, naleving en incidentafhandeling).

Voor de organisatie noemen de bestuurders een vaste plek waar de OD's operationeel afstemmen over capaciteit, prioriteiten, data en bijspringen. Op strategisch niveau wordt een lichte, periodieke tafel genoemd waar veiligheid en gezonde leefomgeving bij elkaar komen en waar ketenknelpunten tijdig worden geadresseerd. In Noord-Holland Noord leeft breed de opvatting dat versnelling samenhangt met het volledig beleggen van basistaken inclusief overhead, het eenduidig afspreken van plustaken en het doorbreken van de huidige onbalans in financiering en bedrijfsvoering.

Samenvattend laten de interviews zien dat het meeste draagvlak ligt bij een route die snel tot meetbare, gedeelde resultaten leidt, nabijheid zichtbaar borgt en de stap naar zwaardere integratie pas aan de orde stelt wanneer effecten in de praktijk zijn bewezen.

6. Taaktoedeling, specialisaties en robuustheid

6.1 Regionale accenten en verschillen

Tussen de OD-regio's bestaan verschillen in opgaven, schaal en (bestuurlijke) cultuur. Gebieden met een accent op zware industrie en/of verstedelijking vragen andere accenten dan meer landelijk gebied. De gezamenlijke opgave is echter overal gelijk: nabijheid voor bewoners en bedrijven én voldoende kritische massa voor continuïteit en kwaliteit. Het draagvlak neemt toe wanneer lokale herkenbaarheid (accountmanagement en bereikbaarheid) expliciet wordt geborgd.

6.2 Basis- en pluspakketten

Uitgangspunt is dat alle gemeenten de Omgevingswet-basistaken volledig op een robuust uitvoeringsniveau (inclusief overhead) met voldoende financiering bij hun OD beleggen. Voor plustaken gelden dezelfde spelregels binnen de provincie: taakduidelijkheid, kostendekkende tarieven inclusief uniforme overhead en periodieke evaluatie op kwaliteit en doorlooptijden. Dit voorkomt free-riders en maakt inzet voorspelbaar.

In alle afspraken over basis- en plustaken dient expliciet een bedrijfsvoeringscomponent opgenomen te worden: een uniforme overhead-norm, vast aandeel voor ICT, voertuigen en een minimumniveau voor scholing en procesinnovatie. Hiermee wordt voorkomen dat de kosten van een robuuste uitvoering onzichtbaar bij andere deelnemers landen en wordt geborgd dat professionalisering niet het kind van de rekening wordt. (Onderbouwing en uitwerking: zie §8.2)

Een uniforme lijn in taakbelegging en bekostiging werkt als een vliegwiel. Zichtbare verbetering in capaciteit, systemen en dienstverlening vergroot het vertrouwen van deelnemers, die dan eerder geneigd zijn (plus)taken met volledige kostendekking te beleggen. Blijft die verbetering uit, dan blijft taakbelegging versnipperd en wordt het moeilijker om structureel aan de robuustheidscriteria te voldoen.

6.3 Expertisecentra

Expertisecentra geven een tweedelijns antwoord op structurele knelpunten die in de verkenning terugkomen, zonder de nabijheid van de eerste lijn te verliezen.[2] De expertisecentra leveren ondersteuning aan de vier OD's met gebundelde, gespecialiseerde kennis, methodiek en kwaliteitsborging. Anders dan de huidige, vaak ad-hoc netwerken krijgen de centra een duidelijke opdracht, provinciale dekking, uniforme producten en afspraken over kwaliteit. Resultaat: hogere en gelijkmatiger kwaliteit, voorspelbaarheid in doorlooptijden en minder afhankelijkheid van enkele schaarse specialisten.

Medewerkers kunnen op korte termijn bij de huidige OD gestationeerd blijven. De inhoudelijke aansturing loopt echter voortaan via één van de vier opdrachtgevende OD's en de Directietafel. Specialistische inzet wordt waar nodig bijgeschakeld vanuit de tweede lijn, maar het lokale aanspreekpunt blijft leidend. Zo wordt lokale binding gekoppeld aan een inhoudelijk specialisme.

Door de eenduidige werkwijze zijn inzet (waaronder tijdelijke bijstand op locatie) en adviezen uitwisselbaar over OD-grenzen. Inzet is kostendekkend (inclusief uniforme overhead). De Directietafel (*zie § 7.1*) bewaakt prioritering en lost capaciteitsknelpunten op, inclusief een kleine specialistenpool voor piek en vervanging. De expertisecentra leveren advies, *second opinions* en tijdelijke bijstand, maar nemen de casus niet over. Zij werken naar buiten toe in naam van één van de vier opdrachtgevende OD's Ik gebruik de expertisecentra nadrukkelijk om de één-loketgedachte waar te maken in dossiers waar meerdere OD's betrokken zijn. Contact met inwoners en bedrijven loopt voortaan altijd via het lokale team. Zo ontstaat een tweede (back-office) lijn die kwaliteit en continuïteit verhoogt, zonder de nabijheid van de 'lokale' OD te verliezen. Waar onafhankelijkheid gewenst is, werken gescheiden casusteams.

6.4 Robuustheidsplannen richting 1 april 2026

De OD's werken toe naar robuustheid zoals landelijk afgesproken met de robuustheidscriteria. Maar toekomstbestendigheid vraagt méér. Het gaat om het kunnen meebewegen met snel veranderende risico's, wet- en regelgeving en maatschappelijke verwachtingen. Kritieke randvoorwaarden zijn structurele bezetting en loopbaanpaden, kostendekkende bekostiging voor plustaken, harmonisatie van minimale datasets en definities, en een eenduidige sturings- en overlegstructuur. Deze onderdelen versterken elkaar en verhogen de slagkracht binnen de provincie als geheel.

6.5 Grenzen, congruentie en eventuele correcties

De huidige gemeentetoedeling per OD is het vertrekpunt (waarbij onder andere Zaanstad en Haarlemmermeer onder de OD NZKG vallen). Congruentie met veiligheidsregio's en andere

[2] *Vergelijkbaar met hoe het LIEC en RIEC's de partners, die bevoegd gezag blijven, tweedelijns ondersteunen of de Eenheid Landelijke Expertise en Operaties bij de politie.*

ketenpartners wordt waar mogelijk verbeterd. Bij een positieve toenadering tussen de ODIJ en de OD NZKG wordt de incongruentie met de veiligheidsregio's opgeheven.

7. Sturing en ketensamenwerking

7.1 Directietafel (operationeel): mandaat, agenda

De Directietafel bestaat uit de OD-directeuren en een provinciale directeur waarbij de laatste als technisch voorzitter optreedt. De Directietafel is het operationele besluit- en uitvoeringsoverleg tussen de OD-directeuren en de provincie. Het doel: één plek waar capaciteit, prioriteiten, data en ketenafstemming worden besproken voor het hele provinciale werkgebied. De tafel heeft mandaat om afspraken te maken over inzet (wie doet wat, wanneer, met welke kwaliteit), bijspringen bij piekdrukte of uitval, uniforme datasets/definities en escalatie richting de Provinciale Regietafel (zie § 7.2) wanneer nodig. De Directietafel bewaakt nabijheid expliciet. Afspraken worden vastgelegd in een jaarlijks werkprogramma met kwartaalrapportages.
De Directietafel borgt de planning van gecombineerde inspectiebezoeken en de inschakeling van de tweedelijn om meervoudige belasting van bedrijven en inwoners te voorkomen. Zo wordt het aantal losse bezoeken en brieven van verschillende organisaties gereduceerd, zonder iets af te doen aan bevoegdheden of kwaliteit.

Concreet levert dit op:

1. Snellere en voorspelbare besluiten over inzet en prioritering, vastgelegd in een jaarlijks werkprogramma met kwartaalrapportage.
2. Minder overdracht en ruis: per dossier (zoals F1/Circuit Zandvoort of Sandevoerde)/thema (natuurtaken) één casusregisseur en heldere rolverdeling.
3. Beschikbare vervanging en expertise: vooraf afgesproken bijspringafspraken en een kleine specialistenpool (bijv. natuur, ZZS/industrie).
4. Eenduidige informatie: één minimale dataset en dashboards (doorlooptijden, inspectiedekking, naleving, incidentafhandeling).
5. Heldere ketenregie: vaste contactpunten met veiligheidsregio, GGD, politie/OM, waterschappen.

Natuurlijk kan er (collegiale) spanning ontstaan aan de Directietafel, want het beeld van de hele provincie wordt bepaald door de prestaties van vier gemeentelijk aangestuurde diensten. Het vraagt volwassenheid van bestuurders en gedeelde in het werkprogramma vastgelegde ambities. Het werkplan zal getrapt vastgesteld worden. Dat is niet anders dan bij andere vormen van verlengd lokaal bestuur.

7.2 Provinciale Regietafel (strategisch): samenstelling en jaaragenda

Uit de verkenning blijkt dat juist bij dossiers waar meerdere bestuurslagen en ketenpartners elkaar raken (bijv. industriële lozingen/ZZS, industrie en stikstof, veiligheid/handhaving) besluiten vastlopen op rol- en mandaatgrenzen. In de uitvoering voorziet de Directietafel. Wat ontbreekt is één strategische ketenplek waar over de domeinen heen koers, prioriteiten en doorzettingsmacht wordt georganiseerd. Ik stel de Provinciale Regietafel voor als verbindingsschakel tussen veiligheid en gezonde leefomgeving. Thema's als ondermijnende criminaliteit en milieucriminaliteit zijn te complex en grensoverschrijdend om door afzonderlijke OD's te worden gedragen. Deze thema's vragen ketenregie, gedeelde prioritering en

doorzettingskracht. De Regietafel zet de koers, de Directietafel levert de uitvoering. Deze Regietafel is ook een praktische invulling van de wettelijke coördinatietaak van de provincie voor de afstemming van uitvoering en handhaving (artikelen 18.26 en 18.27 Omgevingswet). Deze wettelijke taak richt zich op coördinatie en samenwerking op onderwerpen als risicoanalyses, prioritering en de provinciale uitvoerings- en handhavingsstrategie. Ook het bevorderen van de samenwerking in de regio op het gebied van strafrechtelijk en bestuurlijk toezicht en handhaving valt onder deze coördinatietaak. Met de Regietafel is deze coördinatie op strategisch niveau geborgd.

Onder onafhankelijk voorzitterschap, bij voorkeur door de Commissaris van de Koning (CdK) in zijn functie van Rijksheer, verbindt de Regietafel op bestuurlijk niveau de hele keten van organisaties in de provincie die betrokken zijn bij beleid en uitvoering op het gebied van gezondheid en veiligheid. Deelnemers zijn in elk geval: de voorzitters van de OD's en van de veiligheidsregio's; de regionale driehoek bestaande uit de regioburgemeester, de politiechef van Noord-Holland en de Hoofdofficier van Justitie; voorzitters van de GGD'en; de portefeuillehouder van het RIEC, waterschappen en – waar relevant – ILT/RWS. Bij dossiers die de provincies Noord-Holland en Flevoland raken, wordt Flevoland als gast uitgenodigd, zodat strategische keuzes en ketenafspraken congruent zijn. De Regietafel bespreekt doelstellingen en specifieke casuïstiek op het snijvlak van gezondheid en veiligheid, adresseert op ketenknelpunten en borgt de congruentie.

De CdK is bij uitstek in de positie om de domeinen te verbinden en als neutrale voorzitter te borgen dat ketenpartners van verschillende bestuurslagen op één lijn komen – zonder in bevoegdheden van andere organen te treden.

Aansluiting bij of verbinding met de bestaande Regietafel PPLG & Stikstof (groene taken) in Noord-Holland ligt voor de hand: dat ritme werkt en geeft richting aan dossiers waarin water, natuur, gezondheid en veiligheid samenkomen (zoals industriële lozingen, ZZS, klimaatadaptatie).

7.3 Ketenaanpak milieucriminaliteit en ondermijning

Milieucriminaliteit en ondermijnende criminaliteit doorkruisen stelsels (bestuurlijk en strafrechtelijk) en overschrijden regio- en OD-grenzen. Omgevingsdiensten hebben hier een signalerende en bestuurlijke rol, maar geen opsporingsmandaat. Een ketenbrede aanpak is gewenst waar RIEC/NHVeilig, VR/brandweer, politie/OM, GGD en waterschappen aan één tafel zitten, met vaste contactpunten en casuïstiektafels. Per OD-gebied komt een regionaal BOA-overleg waarin signalen vroeg worden gedeeld en interventies gecoördineerd. Datadeling vindt plaats binnen wettelijke kaders en op basis van vastgestelde definities, wellicht is uitbreiding van een bestaand convenant hiervoor noodzakelijk.

7.4 Samenwerking met waterschappen en Flevoland

Met Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en Hoogheemraadschap van Rijnland worden structurele afstemming en gezamenlijke prioritering georganiseerd waar dit de keten aantoonbaar versterkt.[3] Met de provincie Flevoland wordt kennisdeling en – waar zinvol – gezamenlijke capaciteitsopbouw verkend. Uitgangspunt is praktische meerwaarde voor de uitvoering.

[3] Zoals grip op indirecte lozingen.

7.5 Provinciale impuls Noord-Holland Noord

Voor Noord-Holland Noord wordt een tijdelijke provinciale impuls ingezet om het basis- en pluspakket op niveau te krijgen en versnelling te realiseren. De impuls is resultaatsgericht: duidelijke doelen, een tijdpad en tussentijdse evaluatiemomenten. Dit is voorwaardelijk voor transparantie en bijsturing.

De impuls dient aan te zetten tot stapsgewijze verbreding van de inbreng van taken door deelnemers, wat tot aantoonbare kwaliteitswinst moet leiden. Zo blijft de inzet doelgericht en ontstaat pas verbreding wanneer de basis dat ook echt kan dragen. Wanneer resultaten achterblijven, blijft de schaal te beperkt en moeten prioriteiten strakker worden gesteld of alternatieven worden gezocht. Daar waar de andere drie OD's door de samenwerkende gemeentes in hun gebied een financiële impuls krijgen of hebben gekregen moet ook Noord-Holland Noord gestimuleerd worden vergelijkbare stappen te zetten. Eventuele tijdelijke extra betrokkenheid van de provincie ontslaat de deelnemende gemeenten niet van hun structurele verantwoordelijkheid.

8 Conclusies en aanbevelingen

Ik kom tot de conclusie dat Noord-Holland het VTH-stelsel stap voor stap moet versterken richting een robuuste, nabije en herkenbare uitvoering die voor burgers en bedrijven zo veel mogelijk als één loket voelt. De Omgevingswet vormt hiervoor het kompas: schaal waar het moet, dichtbij waar het kan. Dat betekent: het takenpakket harmoniseren en verbreden, de operationele en strategische sturing structureel organiseren en – waar aantoonbare meerwaarde bestaat – de bestuurlijke ordening consolideren met uitzicht op gerichte fusie.

Uitgangspunten

Daarbij gelden vier uitgangspunten. Ten *eerste* dient de één-loket-gedachte uit de Omgevingswet als leidraad voor dienstverlening: inwoners en ondernemers ervaren zo min mogelijk schotten. Ten *tweede* adviseer ik nabijheid met robuustheid te combineren: deskundigheid en continuïteit moeten in iedere regio gegarandeerd zijn, zonder de lokale verankering te verliezen. En het basis- en pluspakket wordt binnen iedere regio voor alle gemeenten gelijkgetrokken. Ten *derde* adviseer ik vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij elkaar te houden, omdat kwaliteit en doorzettingskracht juist in de samenhang ontstaan. Ten *vierde* adviseer ik te streven naar congruentie in de keten met veiligheidsregio's, GGD, politie/OM, RIEC en waterschappen, met transparante en eerlijke bekostiging van extra taken zodat free-riders worden voorkomen.

Ordening van de omgevingsdiensten: twee stappen, één richting

Door meteen te kiezen voor een incidentele substantiële impuls in Noord-Holland Noord wordt daar de komende jaren een stevige stap gezet in een congruent pakket binnen de hele regio. Bovendien krijgt daarmee het (gevoel van) eigenaarschap een impuls. De natuurtaak in Noord-Holland Noord positioneer ik als tweedelijns expertisecentrum binnen de vier regionale loketten.

Ik vind een fusieverkenning tussen de ODIJ en de OD NZKG wenselijk en adviseer deze op korte termijn te starten, parallel aan de verbeterde samenwerking in de hele provincie. De fusie is niet per se noodzakelijk, maar kan de volgende structurele voordelen opleveren: één robuuste schaal voor complexe industrie rondom het Noordzeekanaal, minder overdracht in

grensgebieden en een betere congruentie met de veiligheidsregio's. Behoud van lokale nabijheid en één voorkant richting inwoners en bedrijven blijven hierbij randvoorwaardelijk.

De samenwerking van de Gooi en Vechtstreek met Flevoland functioneert naar behoren. Provinciale grenzen hebben daar geen negatief effect op, integendeel, ik ervaar dat men trots is op het feit dat men in dit uitgestrekte gebied met OD OFGV een volwaardige en hoogwaardige omgevingsdienst heeft neergezet.

Taaktoedeling en harmonisatie

In Noord-Holland Noord wordt het basis- én pluspakket volledig gerealiseerd, met een gerichte (tijdelijke) impuls van de provincie om tempo te maken. De provinciale impuls wordt gekoppeld aan heldere resultaatsafspraken en tussentijdse evaluaties. Hiermee vervalt de in Noord-Holland Noord ervaren onbalans en ontstaat een gelijke uitgangspositie voor samenwerking. Met deze aanpak ontstaat een zichzelf versterkend pad: een stevig fundament in Noord-Holland Noord leidt tot meer vertrouwen en een vollediger en uitgebreider takenpakket, wat verdere professionalisering weer mogelijk maakt. Zonder die eerste zet blijft het risico bestaan dat de praktijk gefragmenteerd blijft en de stap naar blijvende robuustheid langer op zich laat wachten (of uitblijft).

Provincie-breed beleggen alle gemeenten de Omgevingswet-basistaken bij hun omgevingsdienst en wordt afgesproken welke plustaken — bijvoorbeeld op het snijvlak van wonen/bouwen, energietransitie of gezonde leefomgeving — kostendekkend inclusief overhead worden uitgevoerd. Daarmee ontstaat een gelijkwaardig en lerend stelsel zonder kruissubsidiëring, waarin kwaliteit en voorspelbaarheid voorop staan.

Specialisaties en kennisbundeling

De taken voor Seveso-/RIE4-bedrijven blijven bij de OD NZKG, dit is wettelijk vastgelegd. Daarmee is OD NZKG tussen het landelijke Omgevingsdienst NL en de 28 regionale omgevingsdiensten één van de zes coördinerende Seveso-/RIE4-diensten. Op het gebied van 'natuur' en 'complexe industrie en ZZS' zou een ondersteunend expertisecentrum ook een welkome aanvulling zijn voor de Noord-Hollandse OD's. Zolang daar geen landelijke centra voor ingericht zijn adviseer ik twee tweedelijns expertisecentra binnen de provincie in te richten: 'natuur', functioneel ondergebracht bij de OD NHN en 'complexe industrie en ZZS' functioneel ondergebracht bij de OD NZKG. Onder 'natuur' vallen de taken voor het beschermen van natuur(gebieden), dieren en planten. Onder 'complexe industrie en ZZS' vallen industriële/bedrijfsactiviteiten met verhoogde milieurisico's (net) onder de Seveso-/RIE4-grens.

De positionering van het expertisecentrum natuur bij OD NHN sluit aan op de eerder door de provincie gemaakte keuze om de provinciale natuurtaken bij OD NHN te beleggen; die stap fungeert als eerste incentive om kwaliteit en continuïteit in de regio te borgen. Ik adviseer de provincie de expertisecentra te faciliteren met een lichte 'paraplu' voor expertise en strategie — gericht op datagedreven werken, ketentoezicht en milieucriminaliteit, energietransitie, stikstof en zeer zorgwekkende stoffen — die alleen zwaarder wordt waar dat daadwerkelijk loont.

Naast het (weliswaar in een andere vorm) behouden van de eerdere provinciale natuurtaken stel ik een tijdelijke impuls voor als tweede incentive om het pluspakket in Noord-Holland Noord op sterkte te brengen. De impuls is resultaatgericht en gekoppeld aan mijlpalen: volledige bezetting bedrijfsvoeringstaken voor basistaken door alle deelnemers en plustaken

kostendekkend (inclusief uniforme overhead) ingebracht. Deze impuls heeft een duidelijke horizon. Noord-Holland Noord mag in de VTH-keten niet achterblijven.

Sturing en afstemming

Voor de dagelijkse operatie adviseer ik een Directietafel in te richten waarin de OD-directeuren samen met de provincie sturen op capaciteit, prioritering, ICT/gegevens en voortgang. Voor de strategische samenhang adviseer ik een Provinciale Regietafel Gezond & Veilig in te stellen als brug tussen veiligheid en gezonde leefomgeving. Onder voorzitterschap van de CdK, gericht op richting, prioritering en het wegnemen van governance-fricties bij dossiers die meerdere stelsels raken. In deze Regietafel komen de voorzitters van relevante VTH-ketenorganisaties in de provincie op het gebied van gezondheid en veiligheid periodiek (2 × per jaar) samen. Deze tafel verbindt veiligheid en gezondheid, organiseert congruentie in de keten en agendeert gezamenlijke opgaven.

Handhaving en ketenaanpak

VTH blijft ongesplitst belegd bij de OD's. Per OD-gebied komt een regionaal BOA-overleg voor vroege signalering, informatie-uitwisseling en gecoördineerde aanpak van milieucriminaliteit. Waar mogelijk worden ketentoezicht en gecombineerde controles ingezet, met structurele datadeling binnen de wettelijke kaders. De ervaringen van deze gecoördineerde BOA-inzet worden besproken aan de Regietafel en kunnen leiden tot een opdracht aan de Directietafel tot nadere coördinatie.

Samenwerking buiten de OD-kolom

De samenwerking met waterschappen (AGV, HHNK en Rijnland) wordt structureel versterkt waar dit de Omgevingswet-keten verbetert. De Provinciale Regietafel en Directietafel zorgen ervoor dat de juiste governance aanwezig is zodat OD's in een opdrachtnemersrol kunnen acteren bij ketenprojecten met gedeelde verantwoordelijkheden (zoals 'grip op indirecte lozingen'). Om de ketenaanpak te versterken kan in de dagelijkse besturen (DB's) van de OD's structureel een portefeuillehouder 'water' worden opgenomen om de dossiers waar VTH, waterkwaliteit en natuur elkaar raken te versnellen.

Met oog voor verschillen in schaal en opgaven adviseer ik met Flevoland te verkennen hoe de samenwerking een doelgerichte vorm kan worden gegeven. Omdat de OFGV zowel Noord-Hollandse als Flevolandse deelnemers bedient, raakt de keuze voor expertisecentra, datastandaarden en sturing per definitie de beide provincies. Uit de interviews klinkt behoefte aan één voorkant/één taal richting inwoners en bedrijven, én snelle toegang tot tweedelijns expertise over provinciegrenzen heen. Verken dit samen met Flevoland en maak afspraken over toegang tot de expertisecentra, datasets en bijspringen bij piek/complexiteit.

Ik realiseer me dat het enige 'probleem' in het Noord-Hollandse deel van de OFGV is dat een deel van de natuurtaken vanuit OD NHN geleverd worden. Het moet bespreekbaar zijn om te zien of Flevoland die taken evengoed op zich kan nemen. Zo niet, dan is het tweedelijns expertisemodel in staat om, weliswaar vanuit de standplaats OD NHN, via het loket OFGV, gemeenten, burgers en bedrijven te bedienen op dit gebied. Provinciegrenzen zijn in de praktijk geen obstakel gebleken en ik wil voorkomen dat het alsnog als een obstakel verwordt.

Gefaseerde uitvoering

Korte termijn (0–12 maanden): organiseer bestuurlijke besluitvorming over de uitgangspunten van het federatief model, maak bestuurlijke afspraken over het uitvoeringsniveau van de basis-

en plustakenpakket in Noord-Holland Noord met een gerichte impuls, richt de Directietafel in en formaliseer de Provinciale Regietafel inclusief jaaragenda, versnel de overdracht van plustaken door gemeenten met kostendekkende afspraken, start het regionaal BOA-overleg per OD-gebied, bevestig de complexe milieu-focus bij de OD NZKG door de aanwijzing van het expertisecentrum 'complexe industrie en ZZS' en de focus op natuurtaken door het expertisecentrum 'natuur' bij OD NHN, start de fusieverkenning tussen ODIJ en OD NZKG en start met de (bestuurlijke) verkenningen met de waterschappen en de provincie Flevoland naar de praktische meerwaarde van structurele afstemming.

Middellange termijn (1–3 jaar): borg datagedreven werken en harmoniseer data en minimale datasets met uniforme definities en dashboards (dashboards, vergelijkbare rapportages over doorlooptijden, inspectiedekking, naleving, incidentafhandeling en bezetting kritieke expertise). Richt de Regietafel in. Rond de fusieverkenning af en organiseer een besluitvormingsmoment op basis van effecten (nabijheid, kwaliteit, doorlooptijden, kosten). Parallelle doorontwikkeling van de expertisecentra.

Lange termijn (3–5 jaar): indien positief besloten, realiseer de fusie tussen de ODIJ en de OD NZKG, herijk de specialisaties en de expertisecentra, bestendig de samenwerking met Flevoland en de waterschappen en voer een brede evaluatie uit en stuur bij waar nodig.

Randvoorwaarden, risico's en mitigaties

De voorgestelde aanpak vraagt om duidelijke randvoorwaarden die vooraf zijn belegd.
In Noord-Holland Noord is zowel een structurele (financiële) impuls door de deelnemende gemeenten als een tijdelijke provinciale impuls nodig om een gelijk speelveld in de provincie te creëren. Doel, voorwaarden en tijdpad worden vooraf vastgelegd. Op het gebied van personeel en expertise wordt schaarste opgevangen via de expertisecentra, gezamenlijke werving en datagedreven ondersteuning, met behoud van nabijheid voor de gemeenten. Juridisch en qua governance worden de noodzakelijke wijzigingen in de gemeenschappelijke regelingen, de medezeggenschap en de afspraken over privacy en gegevensdeling tijdig voorbereid. Meeliften wordt voorkomen door overal kostendekkende tarieven te hanteren met een uniforme definitie van overhead.

Deze route slaagt alleen met zichtbaar leiderschap. Bestuurders spreken dit uit en geven politieke rugdekking om te standaardiseren ook als dat lokaal schuurt. Daarbij houden ze vast aan een volledig en kostendekkende basis- en plustakenpakket (inclusief uniforme overhead) bij de OD's en dat één set spelregels voor alle deelnemers geldt. De gemeenten vertalen dit naar één jaaropdracht en stoppen parallelle uitvoering binnen de eigen organisatie. Accountmanagers borgen de nabijheid met één aanspreekpunt, gecoördineerde bezoeken en snelle escalatie. De OD NHN voert daarbij een scherp verbeterprogramma op bedrijfsvoering, taakprogrammering en vakvolwassen uitvoering. Zo komt het vliegwiel op gang: zichtbare verbetering leidt tot bredere en voorspelbare taakbelegging. Zonder die stap blijft versnippering en kwetsbaarheid bestaan.

Indicatoren voor voortgang en effect

Voortgang en effect worden gemeten op doorlooptijden voor vergunningverlening en toezicht/handhaving, nalevingseffect en doorbraken in ketendossiers milieucriminaliteit, tevredenheid van burgers en bedrijven, bezetting van kritieke expertises, datakwaliteit en -dekking, en de snelheid en kwaliteit van incidentafhandeling in samenhang met veiligheidsregio's, politie en justitie.

BIJLAGEN

Bijlage A: lijst gesprekspartners

- J. Beemsterboer, lid algemeen bestuur ODIJ, OD NHN, OD NZKG en OFGV
- H. Bellaart, lid algemeen bestuur OFGV
- N. Bonenkamp, lid algemeen bestuur ODIJ
- R. Bosma, dijkgraaf Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- S. Dinjens, lid algemeen bestuur ODIJ
- J. Elsinghorst, directeur Omgevingsveiligheid en Milieurisico's bij ministerie IenW
- Q. Foppe, directeur OD NHN
- A. Grummel, lid algemeen bestuur ODIJ
- M. Hegger, lid algemeen bestuur ODIJ
- A. Helling, lid algemeen bestuur OD NHN
- S. Klaassen, voorzitter bestuur ODIJ
- A. Klijn, directeur OFGV
- J.W. Kradolfer, partner Galan Groep
- M. Leijen, heemraad Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- S. Lureman, MT-lid Omgevingsveiligheid en Milieurisico's bij ministerie IenW
- L. de Maat, directeur OD NZKG
- C. van der Meij, algemeen bestuur OD NZKG
- N. Meijer, lid algemeen bestuur OFGV
- C. Peetoom, algemeen bestuur OD NHN
- T. Poppens, voorzitter bestuur OD NZKG
- A. van Rijn, directeur-generaal Milieu en Internationaal bij ministerie IenW
- G. Sogelée, Taakveldcoördinator VTH bij ministerie IenW
- A. Sprong, voorzitter bestuur OFGV
- B. Tap, voorzitter bestuur OD NHN
- R. Ulrich, partner Galan Groep
- M. Versluis, lid algemeen bestuur OD NHN
- J. Zandhuis, directeur ODIJ

Bijlage B: Scenario's, conclusies en aanbevelingen rapport Galan

Mogelijke scenario's voor samenwerking

Vanuit de robuustheidscriteria, de toekomstige opgaven en de gewenste schaalniveaus zijn er vier vormen van samenwerking in beeld gebracht, die met de directeuren zijn besproken. De scenario's kunnen worden gecombineerd en toegepast op enkele of alle vier de omgevingsdiensten. Zo zou je kunnen denken aan een fusie of federatie tussen twee van de vier omgevingsdiensten, of bijvoorbeeld een convenant tussen alle vier de diensten. Hieronder is per scenario de essentie ervan aangegeven (de uitwerking van een scenario vraagt enig maatwerk; in de sessies is hierover al enigszins gebrainstormd, wat als nadere toelichting in de volgende sheet tot uitdrukking komt).

Scenario 1: Convenant

Afspraken over te behalen resultaten en taken en verantwoordelijkheden van partijen. Lichte vorm van samenwerking, waarbij autonomie het uitgangspunt blijft. De afspraken hebben betrekking op de uitvoering van specifieke omgevingstaken, leren van elkaar, innovatie en informatie-uitwisseling.

Scenario 2: Expertisecentrum

Een organisatorische entiteit die is opgezet om kennis, vaardigheden en middelen te bundelen en te delen tussen verschillende organisaties of entiteiten. In het geval van omgevingsdiensten zou een gezamenlijk expertisecentrum b.v. betrekking kunnen hebben op specifieke vraagstukken rondom natuurtaken of ruimtelijke ordening, opgaven als energietransitie of innovatie.

Scenario 3: Federatiemodel

Flexibele benadering die omgevingsdiensten in staat stelt om vanuit eigenheid niet vrijblijvend zowel bestuurlijk als operationeel samen te werken, terwijl toch enige autonomie en nabijheid behouden blijft. Het wordt vaak gebruikt in complexe omgevingen waarin samenwerking op regionaal of interorganisationeel (gemeentelijk) niveau nodig is om efficiënter en effectiever te kunnen opereren.

Scenario 4: Fusie

Het samengaan van twee of meer afzonderlijke diensten tot één geïntegreerde entiteit. Taken, verantwoordelijkheden en personeel worden samengevoegd, resulterend in een gecoördineerde aanpak van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening.
Een variant is een gedeeltelijke fusie of overdracht van specifieke taken

Mogelijke scenario's voor samenwerking II

Vanuit de vorige sheet geven wij hieronder enige toelichting op én de betekenis van elk van de scenario's weer vanuit het perspectief van de OD's zelf, en maken wij een enkele opmerking over de bestuurlijke betekenis.

Scenario 1: Convenant

Dit scenario leidt niet tot aanpassing van de organisatie of de governance van de omgevingsdiensten. De uitvoering van de afspraken vindt plaats door afstemming tussen de inzet van de verschillende omgevingsdiensten en door gezamenlijke activiteiten en werkgroepen. Het convenant wordt ondertekend door de besturen van de deelnemende omgevingsdiensten. Aanvullend op de reguliere governance vindt periodiek evaluatie van de uitvoering van het convenant plaats in opdracht van de besturen van de deelnemende omgevingsdiensten.

Scenario 2: Expertisecentrum

Dit scenario leidt er toe dat de deelnemende omgevingsdiensten gezamenlijk een (virtuele) entiteit inrichten, waar bepaalde taken en bijbehorende formatie en budgetten worden ondergebracht. Het expertisecentrum is een "uitvoeringsorganisatie" van de deelnemende omgevingsdiensten en wordt aangestuurd door de directeuren van deze OD-en. Voor de governance heeft dit scenario geen gevolgen. De bestuurlijke aansturing vanuit de AB's en DB's blijft verlopen via de afzonderlijke omgevingsdiensten.

Scenario 3: Federatiemodel

Er blijft sprake van autonome omgevingsdiensten met bestaande Governance. Er wordt een nieuw samenwerkingsverband gevormd voor gemeenschappelijke doelen en taken. Elke omgevingsdienst houdt controle over zijn eigen operaties en besluitvorming. Het overkoepelend orgaan (directieraad en federatiebestuur), is bedoeld voor coördinatie en beleidsvorming op hoog niveau. De belangrijkste wijziging betreft de governance en de (niet-vrijblijvende) aansturing van de omgevingsdiensten door het collectief van directeuren. Dit scenario kan samengaan met aanpassingen in de organisatie, b.v. door de vorming van één of meer gezamenlijke expertisecentra.

Scenario 4: Fusie

Governance én organisatie worden aangepast; twee varianten worden onderscheiden: a. volledige fusie en b. gedeeltelijke fusie of overdracht van specifieke taken.
Bij b.: bijv fusie tussen Noord-Hollandse OD-en t.a.v. provinciale taken (b.v. natuur-beheer) of bijv gemeentelijke VTH-taken tussen NHN en IJmond. Door aanpassing van AB en DB van de OD waar de taken naar worden overgeheveld blijft bestuurlijke invloed gewaarborgd.
Bij a. een volledige fusie ontstaat een nieuwe organisatie met een eigen governance.Taken, formatie en budgetten worden overgeheveld van de huidige omgevingsdiensten naar de nieuw te vormen OD. De governance over de nieuwe OD wordt belegd bij een nieuw te vormen AB en DB.

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

1. Op onderdelen draagt samenwerking bij aan het versterken van de robuustheid van met name NHN, OFGV en IJmond. Dit betreft vooral taken die territoria overstijgen, professionalisering en innovatie. De meerwaarde van samenwerking ligt vooral in de toerusting voor toekomstige opgaven. Daar ligt urgentie om stappen te zetten in een samenwerking tussen omgevingsdiensten.
2. Daarbij verschilt de mate waarin de vier omgevingsdiensten voor elkaar de meest geëigende samenwerkingspartners zijn. Voor een aantal taken en opgaven zou Omgevingsdiensten NL idealiter het passende schaalniveau voor samenwerking zijn, maar in de praktijk maakt Omgevingsdiensten NL deze rol (nog) niet waar. Voor NZKG ligt samenwerking met andere partijen (met name Seveso+) partners) meer voor de hand. OFGV ziet het belang van samenwerking met de Noord-Hollandse omgevingsdiensten, maar kijkt ook naar mogelijkheden voor samenwerking met nabijgelegen andere omgevingsdiensten.
3. Voor de andere twee omgevingsdiensten (IJmond en NHN) lijkt de meerwaarde en urgentie van samenwerking groter te zijn, gezien hun schaal, ligging ten opzichte van elkaar en gezamenlijke opgaven. Dat pleit voor meer intensieve samenwerking.
4. Om de meerwaarde van de regionale samenwerking tussen omgevingsdiensten in Noord-Holland zo groot mogelijk te laten zijn, is het wenselijk om vormen van samenwerking te verkennen waarbij ook NZKG participeert. Daarbij kunnen de vorm en intensiteit van samenwerking tussen enerzijds NHN en IJmond en anderzijds NZKG uiteenlopen.

Aanbevelingen

1. We adviseren een onderzoek te doen naar verdergaande samenwerking tussen de omgevingsdiensten NHN, IJmond en NZKG. Daarvoor zijn (combinaties van) drie opties te overwegen:
   - Een federatief model (op bestuurlijk en directieniveau)
   - Een gezamenlijk expertisecentrum (op uitvoeringsniveau)
   - Gedeeltelijke fusie of taakoverdracht.

   Concreet zien we twee nader te onderzoeken opties:
   a. Een combinatie van een federatie tussen NHN en IJmond en een expertisecentrum van beide omgevingsdiensten met NZKG. Daarbij is te onderzoeken of NZKG ook wil aansluiten bij een (dan Noord-Hollandse) federatie en zo ja onder welke condities.
   b. Gedeeltelijke fusie of taakoverdracht, taken, gericht op provinciale taken (b.v. natuurbeheer - gedeeltelijke fusie tussen NHN, NZK en evt. IJmond) of op de gemeentelijke VTH-taken tussen NHN en IJmond. Voor een volledige fusie tussen NHN en IJmond lijkt op dit moment onvoldoende urgentie en daagvlak te bestaan.
2. Voor OFGV adviseren we een nadere afweging te maken tussen samenwerking met de Noord-Hollandse omgevingsdiensten en samenwerking met andere partners. Daarbij zien we participatie in een expertisecentrum met de Noord-Hollandse omgevingsdiensten ook voor OFGV als een denkbare en eventueel te onderzoeken optie.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R.L. Baars
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235144550
baarsr@noord-holland.nl

Verzenddatum
27 NOV. 2025

Kenmerk
2459315/2459318

Uw kenmerk

Betreft: Beslissing op bezwaar Lasten onder Dwangsom overschrijden emissiegrenswaarden KGF 1 en 2 Tata Steel

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: Beslissing op bezwaar Lasten onder Dwangsom overschrijden emissiegrenswaarden KGF 1 en 2 Tata Steel.

Inleiding
Op 19 december 2024 bent u geïnformeerd over twee Lasten onder Dwangsom (Hierna: LOD's) die door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna: OD NZKG) aan Tata Steel zijn opgelegd voor het overschrijden van emissiegrenswaarden bij de Kooks- en Gasfabriek 1 en 2 (kenmerk: 2354102/2354137, onder "Andere handhavingstrajecten").

De LOD's volgden op de constateringen van de OD NZKG dat Tata Steel de emissiegrenswaarden voor vluchtige organische stoffen, PAK's en zware metalen fors overschrijdt. Deze zware metalen en PAK's zijn zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en kunnen schadelijk zijn voor het milieu en de gezondheid. Het gaat om overschrijdingen tot twintig keer de normering bij de KGF 1 en tot vijf keer bij de KGF 2. Emissiegrenswaarden zijn ingesteld om de uitstoot van schadelijke stoffen in de lucht te beperken.

Tata Steel heeft bezwaar gemaakt tegen de opgelegde dwangsommen. Dit bezwaar is op 27 maart 2025 behandeld door de Hoor- en adviescommissie (hierna: HAC). Gedeputeerde Staten hebben een beslissing op bezwaar (hierna : BOB) genomen naar aanleiding van dit bezwaar.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het bezwaar van Tata Steel
In de LOD ten aanzien van de KGF 1 wordt Tata Steel opgedragen een einde te maken aan een aantal overtredingen op last van een dwangsom van in totaal €1 7,065 miljoen, verdeeld over meerdere verbeuringen. In de LOD ten aanzien van de KGF 2 betreft het eveneens diverse overtredingen die het bedrijf ongedaan moet maken. De dwangsomhoogte bedraagt voor de KGF2 in totaal €9,75 miljoen, ook verdeeld over meerdere verbeuringen. Tata Steel heeft met het opleggen van de LOD's acht weken de tijd gekregen om de overtredingen te beëindigen, de zogenoemde begunstigingstermijn.

Het bezwaar van Tata Steel stelt in hoofdzaak dat de dwangsommen te hoog zijn en de lengte van de begunstigingstermijnen te kort.

De beslissing op bezwaar (BOB)
De Hoor en Adviescommissie voor bezwaarschriften heeft geadviseerd over de hoogte van de dwangsom en over de lengte van de begunstigingstermijn. Daarnaast hebben wij aanvullend juridisch advies ingewonnen voor het nemen van de BOB. In de BOB hebben wij het eerdere besluit opnieuw gewogen en het bezwaar van Tata Steel daar in meegenomen. Onze beslissing is dat het eerdere besluit van de OD NZKG op het onderdeel van de begunstigingstermijn wordt gewijzigd en voor de overige onderdelen in stand blijft. De begunstigingstermijn is vastgesteld op 15 april 2025. De begunstigingstermijn is daarmee verlengd van de oorspronkelijke 8 naar 16 weken.

Vervolg
Met dit besluit blijft de verplichting staan dat Tata Steel binnen de gestelde termijn aan de milieu wet- en regelgeving moet voldoen. Het is aan Tata Steel om daarvoor passende maatregelen te treffen.

Sinds 15 april 2025 heeft de OD NZKG meerdere emissiemetingen uitgevoerd bij de kooksgasfabrieken. Indien uit deze emissiemetingen blijkt dat de emissiegrenswaarden nog steeds worden overschreden, verbeurt het bedrijf dwangsommen

Het Tata Steel vrij om beroep (en daarna hoger beroep) bij de rechter aan te tekenen tegen de BOB. Tata Steel kan na een ingediend beroep tevens een verzoek om een voorlopige voorzieningen doen bij de rechtbank.

Ander handhavingstraject: Aanzegging KGF2
Op 19 december 2024 bent u ook geïnformeerd over het besluit tot aanzegging bij de Kooks- en Gasfabriek 2 van Tata Steel (kenmerk: 2354102/2354137). Tegen dit besluit is ook door Tata Steel bezwaar gemaakt. De aanzegging ziet alleen op KGF 2 en heeft een andere grondslag (overtreding van de regels) dan het overschrijden van

emissiegrenswaarden waar het in deze brief over gaat. Wij verwachten binnenkort ook een BOB te nemen op het bezwaar van Tata Steel op het aanzeggingsbesluit.

Tot slot

Met deze brief hebben wij u op hoofdlijnen geïnformeerd. Wij begrijpen dat deze brief nadere vragen op kan roepen. Wij werken aan het openbaar maken van alle onderliggende stukken bij het genomen besluit zodat u daar in meer detail kennis van kan nemen. Voor deze actieve openbaarmaking moet op grond van de Wet Open Overheid een procedure worden doorlopen, dit duurt naar verwachting tot eind januari 2026.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R.L. Baars
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235144550
baarsr@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 DEC. 2025

Kenmerk
2426414/2426431

Uw kenmerk

Betreft: Beslissing op Bezwaar aanzeggingsbesluit Kooks- en Gasfabriek 2 Tata Steel

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: Beslissing op bezwaar aanzeggingsbesluit Kooks- en Gasfabriek 2 Tata Steel.

Inleiding
Er vindt momenteel bij verschillende fabriekseenheden van Tata Steel handhaving plaats vanwege het overtreden van de milieuregels (emissiegrenswaarden). Een van de handhavingsmaatregelen betreft een last onder dwangsom (LOD) bij de Kooks- en Gasfabriek 1 (hierna: KGF 1) en Kooks- en Gasfabriek 2 (hierna: KGF 2). Over deze LOD hebben wij op 25 november 2025 een beslissing op bezwaar (hierna: bob) genomen. U bent hierover op 27 november 2025 geïnformeerd (kenmerk 2459315/2459318).

Over andere handhavingsmaatregelen bij Tata Steel bent u geïnformeerd op 2 oktober 2025(U&H-brief, kenmerk 2367636/2440688).

Aanzeggingsbesluit KGF 2
Op 19 december 2024 bent u geïnformeerd over dit besluit tot aanzegging (kenmerk 2354102/2354137). De aanzegging volgde nadat de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna: OD NZKG) uitgebreid onderzoek had uitgevoerd naar het naleven van de regels bij de KGF 2. In het onderzoek dat de OD NZKG heeft uitgevoerd naar de KGF 2 zijn de volgende tekortkomingen naar voren gekomen:

- Slechte staat van de ovenwanden;
- Lagere vulgraad van de ovens om noodzakelijk onderhoud uit te stellen;
- Het niet zo spoedig mogelijk repareren van ovenwanden;

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

- Niet handelen conform een goedgekeurd inspectie- en onderhoudsplan van ovenwanden;
- Geen goede staat van onderhoud;
- Emissie van zwarte/donkergrijze rookpluimen uit de batterijschoorstenen, en;
- Onacceptabele degradatie van KGF 2.

Met de aanzegging van 19 december 2024 is Tata Steel in de gelegenheid gesteld om binnen 12 maanden de overtredingen te herstellen en daarmee aan de regels te voldoen[1]. Als blijkt dat de overtredingen niet beëindigd zijn en duidelijk wordt dat de KGF 2 niet in overeenstemming met de regels kan worden gebracht, zal de OD NZKG de stap richting intrekking van de vergunning van KGF 2 overwegen. Het aanzeggingsbesluit is eerder dit jaar openbaar geworden, u bent hierover geïnformeerd op 15 april 2025 (kenmerk 2354102/2400604) .

Bezwaar van Tata Steel en advies Hoor- en adviescommissie
Tata Steel heeft bezwaar gemaakt tegen het besluit tot aanzegging, dit bezwaar is op 14 januari 2025 ontvangen. Tata Steel heeft het bezwaar op 27 februari 2025 nader aangevuld. Het bezwaar van Tata Steel gaat over verschillende onderdelen van het besluit tot aanzegging. De Hoor- en Adviescommissie (hierna: HAC) heeft na een openbare zitting op 24 april 2025 advies aan GS uitgebracht over het bezwaar van Tata Steel.

In hoofdzaak stelt het HAC advies dat wij het besluit beter moet motiveren. De belangrijkste punten daarbij zijn de evenredigheid van het besluit en dat niet onomstotelijk is vast komen te staan dat de zwarte pluimen veroorzaakt worden door lekkages via de ovenwanden.

De beslissing op bezwaar
Wij hebben op basis van het advies van de HAC op 9 december 2025 de bob genomen. De eerdere aanzegging is daarbij nader onderbouwd. Voor deze nadere onderbouwing heeft de OD NZKG tussen april en augustus 2025 aanvullend onderzoek uitgevoerd. Op de resultaten van dit aanvullende onderzoek hebben wij Tata Steel als onderdeel van de juridische procedure opnieuw de kans geven een zienswijze naar voren te brengen ("horen"). De reactie op deze aanvullende zienswijze is opgenomen in de bob. Dit proces van aanvullend horen en de reactie daarop duurde van september tot in november 2025.

De strekking van ons besluit is gelijk aan het aanzeggingsbesluit van 19 december 2024: Tata Steel moet voor 24 december 2025 de overtredingen bij de KGF2 aantoonbaar hebben beëindigd en aan de

[1] Op basis van het bezwaar is de startdatum van de periode van 12 maanden 24 december 2024 in plaats van 19 december 2024.

regels voldoen. Als blijkt dat de overtredingen niet beëindigd zijn en duidelijk wordt dat de KGF 2 niet in overeenstemming met de regels kan worden gebracht, zal de OD NZKG de stap richting intrekking van de vergunning van KGF 2 overwegen.

Vervolgproces
De bezwaarprocedure is nu afgerond. De termijn uit de aanzegging van 12 maanden is daardoor niet gewijzigd. De volgende belangrijke stap volgt daarom na het aflopen van de periode van 12 maanden. Na 24 december 2025 zal de OD NZKG inspecties uitvoeren bij de KGF 2 om na te gaan of de KGF 2 in overeenstemming is gebracht met de regels. Afhankelijk van de situatie die de OD NZKG daarna constateert kan het intrekken van de vergunning in gang worden gezet.

Tata Steel kan beroep (en daarna hoger beroep) instellen tegen deze bob. Een eventueel besluit tot intrekking van de vergunning van de KGF2 is een apart nieuw besluit. Tegen dat besluit staat voor Tata Steel wederom bezwaar, beroep en hoger beroep open.

Tot slot
Met deze brief hebben wij u op hoofdlijnen geïnformeerd. Wij begrijpen dat deze brief nadere vragen op kan roepen. Wij werken - voor zo ver dat is toegestaan - aan het openbaar maken van onderliggende stukken bij het genomen besluit zodat u daar in meer detail kennis van kan nemen. Voor deze actieve openbaarmaking moet op grond van de Wet Open Overheid een procedure worden doorlopen, dit duurt naar verwachting tot in februari 2026.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R.N. Butter
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235145225
ruud.butter@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 DEC. 2025

Kenmerk
2465038/2465085

Uw kenmerk

Betreft: Uitvoeringsprogramma's 2026 omgevingsdiensten

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Uitvoeringsprogramma's 2026 omgevingsdiensten

Inleiding

De uitvoeringsprogramma's 2026 voor de Noord-Hollandse omgevingsdiensten zijn vastgesteld en sluiten aan bij onze strategie voor uitvoering en handhaving. Ook ondersteunen deze programma's de implementatie van de Omgevingswet en versterken ze het VTH-stelsel. U ontvangt deze programma's zodat u uw controlerende taak kunt uitvoeren.

Samenvatting

1. De uitvoeringsprogramma's en bijbehorende afspraken zijn vastgesteld tijdens onze vergadering van 9 december 2025.
2. Deze programma's specificeren de taken en middelen voor de omgevingsdiensten en houden rekening met nieuwe verplichtingen, zoals de ondersteuning bij nieuwe maatschappelijke opgaven. Voorbeelden hiervan zijn de Kaderrichtlijn water, Zeer zorgwekkende stoffen, robuust meten en monitoren, ondersteuning bij de energietransitie en advisering en ondersteuning bij planvorming en omgevingsplannen.
3. De versterking van het VTH-stelsel en de vorming van robuuste omgevingsdiensten zijn belangrijke speerpunten in lijn met de afspraken van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

4. Het proces wordt gestuurd door de Nota U&H 2024-2027, die richting en prioriteiten stelt voor de uitvoering bij de bescherming en verbetering van de fysieke leefomgeving.

Context en doelstellingen

De uitvoeringsprogramma's zijn belangrijke instrumenten voor het behoud en de verbetering van de leefomgeving in Noord-Holland.

- Achtergrond: De omgevingsdiensten voeren namens ons college de uitvoerings- en handhavingstaken uit.
- Jaarlijkse cyclus: Samen met de diensten stellen wij de programma's op en maken we afspraken over de benodigde middelen, die zijn opgenomen in de begroting 2026.
- De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden en brengt aanpassingen in procedures en bevoegdheden met zich mee. De bredere uitvoeringsgevolgen hiervan worden steeds verder ingebed in de dagelijkse praktijk.

Tot slot

Volgende stappen

- Toezending van de vastgestelde programma's aan uw Staten is in lijn met artikel 13.8 van het Omgevingsbesluit.
- Implementatie van de afspraken en bewaking van de voortgang door de omgevingsdiensten.
- Jaarlijkse evaluatie en rapportage over de uitvoering van de programma's in 2026.

Wij zien uw vragen en opmerkingen graag tegemoet en informeren u na afloop van 2026 over de resultaten van de programma's via de Jaarrapportage Uitvoering en Handhaving.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

4 bijlage(n)
- Toelichting op brief
- 3 uitvoeringsprogramma's 2026 omgevingsdiensten

Provincie Noord-Holland

Toelichting op uitvoeringsprogramma's OD's

(Bijlage bij registratienummer 2465038/2465085)

De omgevingsdiensten voeren namens en in opdracht van ons college uitvoerings- en handhavingstaken uit. In deze toelichting en met de bijlagen informeren wij u over de taken die zij in 2026 voor ons uitvoeren en de (financiële) afspraken die wij daarover hebben gemaakt.

Inleiding

De vier omgevingsdiensten die actief zijn in Noord-Holland[1] borgen de basiskwaliteit van onze leefomgeving. Dit doen zij door het uitvoeren van vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken en adviseren op basis van de wet en onze Omgevingsverordening. In aanvulling daarop dragen zij bij aan het op een hoog peil houden van de fysieke leefomgevingskwaliteit. Dit wordt onder meer bereikt door met behulp van de aanwezige kennis en expertise bij de omgevingsdiensten het beleid van de provincie te monitoren, te analyseren, helpen aan te passen en te ontwikkelen.

De omgevingsdiensten doen dit binnen de door ons college vastgestelde uitvoerings- en handhavingsstrategie (U&H-strategie). Daarin is per omgevingsdienst vastgelegd welke prioriteiten, doelstellingen, strategie en werkwijze worden gevolgd. Dit beleid is afgestemd met de deelnemende gemeenten. In lijn met deze U&H-strategie stellen we jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast. Hierin staat welke activiteiten de omgevingsdiensten het komende jaar zullen uitvoeren. Wij hebben deze programma's in onze vergadering van 9 december 2025 vastgesteld en sturen ze als bijlagen bij deze brief.

Met de omgevingsdiensten hebben we afspraken gemaakt over de middelen die nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken en de vastgestelde activiteiten uit te voeren. Deze middelen zijn opgenomen in de begroting voor 2026. De gemaakte afspraken sturen we ook als bijlagen.

Gedurende 2026 monitoren en bewaken we de resultaten en de voortgang van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma's. Wij rapporteren u hierover jaarlijks via de jaarverslagen van de omgevingsdiensten.

Deze hele cyclus, die begint bij het opstellen van beleid en via de uitvoering uiteindelijk leidt tot het bijstellen van het beleid, wordt ook wel BIG-8 genoemd. Het bestaat namelijk uit een beleidsvormende (strategische) cyclus en een uitvoerende (operationele) cyclus.

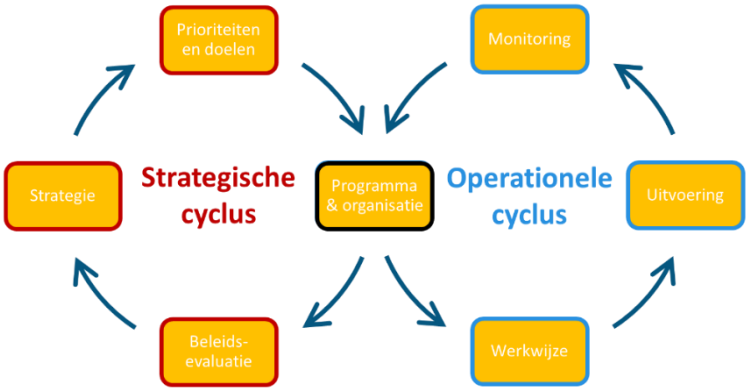

[1] De Omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), Noord-Holland Noord (OD NHN), IJmond (ODIJ) en Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV).

Provincie Noord-Holland

Toelichting op uitvoeringsprogramma's OD's

(Bijlage bij registratienummer 2465038/2465085)

De beleidscyclus (BIG-8)

De hele beleidscyclus bestaat uit zes procescriteria:

1. De uitvoerings- en handhavingsstrategie;
2. Het uitvoeringsprogramma;
3. De uitvoeringsorganisatie;
4. Het borgen van de middelen;
5. Monitoring van de voortgang;
6. Rapportage over de inspanningen.

Als bijlagen zenden wij u de **uitvoeringsprogramma's**, als bedoeld onder punt 2, van de Noord-Hollandse omgevingsdiensten toe. In deze programma's wordt een relatie gelegd met de U&H-strategie (punt 1). De organisatie van de omgevingsdiensten is zo ingericht dat het uitvoeringsprogramma goed kan worden uitgevoerd (punt 3). Dit wordt geborgd door onze deelname aan de besturen van de omgevingsdiensten en door de mandaatregelingen. In de begroting van en de **dienstverlenings- of uitvoeringsovereenkomsten** met de omgevingsdiensten, worden de benodigde en beschikbare financiële en personele middelen (punt 4) opgenomen voor de uitvoeringsprogramma's. Gedurende het jaar worden de inspanningen voor het uitvoeringsprogramma gemonitord (punt 5). De rapportage van de monitoring (punt 6) wordt meegedeeld aan uw Staten in het jaar volgend op het jaar waar het uitvoeringsprogramma betrekking op heeft.

Uitvoerings- en handhavingstaken bij de omgevingsdiensten

De provincie heeft bij elke omgevingsdienst de uitvoerings- en handhavingstaken op het gebied van bodem belegd voor hun regio. Dit zijn de bodemtaken die na de zogenaamde 'warme overdracht' van de provincie aan de gemeenten door de provincie uitgevoerd blijven. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024, moest er nog een wijziging plaatsvinden voor het uitvoeren van toezicht op de bodemtaken bij SEVESO- en RIE-4-bedrijven, Deze taken verschuiven naar de OD NZKG. Naast deze taken heeft de provincie verschillende plustaken aan de omgevingsdiensten gemandateerd voor het gehele provinciale grondgebied. In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de taken per omgevingsdienst.

	OD NZKG	OD NHN	ODIJ	OFGV
BASISTAKEN				
Seveso[2]/RIE[3]-4-bedrijven	X			
Overige RIE-bedrijven	X		X[4]	
Overgangsrecht Wbb[5] en Bbk[6] (toezicht/handhaving)	X	X	X	X
PLUSTAKEN				
Overgangsrecht Wbb en Bbk (vergunningverlening)	X	X	X	X

[2] Seveso-richtlijn, voorheen Brzo (Besluit risico's zware ongevallen)
[3] Richtlijn industriële emissies
[4] Het betreft - op dit moment - vier inrichtingen
[5] Wet bodembescherming. Met de komst van de Omgevingswet vervalt de Wbb. Voor lopende bodemsaneringen geldt eerbiedigend overgangsrecht, waardoor de Wbb (gedeeltelijk) van toepassing blijft.
[6] Besluit bodemkwaliteit

Provincie Noord-Holland

Toelichting op uitvoeringsprogramma's OD's

(Bijlage bij registratienummer 2465038/2465085)

	OD NZKG	OD NHN	ODIJ	OFGV
Natuur		X		
Toezicht en handhaving wegen en vaarwegen		X		
Stiltegebieden		X		
Gelegenheid bieden tot zwemmen en baden (voorheen Whvbz)		X		
Voorheen Waterwet	X			
Grondwaterbescherming	X			
Ontgrondingsactiviteit	X			
Vuurwerkbesluit	X			
Sportmotoren	X			
Regeling Burger- en Militaire Luchtvaart	X			

In de uitvoeringsprogramma's zijn per taakveld de activiteiten weergegeven die in 2024 worden uitgevoerd. Hieronder gaan we per omgevingsdienst in op de bijzonderheden.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) voert voor provincie Noord-Holland de uitvoerings- en handhavingstaken uit bij complexe bedrijven die onder de Seveso-richtlijn en de Richtlijn industriële emissies (RIE) vallen. Daarnaast voert de OD NZKG taken uit op het gebied van de bodem (spoedlocaties, sanering, toepassing en ketens), Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (ontheffingen helikoptervluchten), Vuurwerkbesluit (ontbrandings-toestemmingen), ontgrondingen en de Waterwet (zoals bodemenergiesystemen).

Het door het college vastgestelde uitvoeringsprogramma geeft aan welke van de voorgenomen activiteiten de provincie het komende jaar uitvoert of door de OD NZKG doet uitvoeren. Dit uitvoeringsprogramma 2025 maakt integraal onderdeel uit van de meerjarige Uitvoeringsovereenkomst (UVO) 2024-2027 tussen de provincie en de OD NZKG.

De kosten voor de UVO2026 met de OD NZKG bedragen € 39.101.259

Binnen het programma Circulaire Economie werkt de OD NZKG aan het ontwikkelen van kennis en procedures om dit thema in de VTH-taken te integreren. In 2025 verwacht de OD NZKG het project 'scherp vergunnen' af te ronden. De impact van Tata Steel op de fysieke leefomgeving en de maatschappelijke aandacht ervoor zijn onverminderd groot. Dat vereist toenemende inspanningen van OD NZKG. De OD NZKG zet zich in de mogelijke lozing van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en prioritaire stoffen uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) aan de bron terug te dringen.

Voor de inzet van ODNZKG op de energietransitie zijn extra middelen nodig, voor toezicht op energiebesparende maatregelen bij bedrijven, maar ook om tijdig in te kunnen spelen op het reguleren van de verduurzaming van bedrijven door het toepassen van nieuwe technieken en het benutten van mogelijkheden voor hernieuwbare energie. Voor een verdere toelichting op deze onderdelen verwijzen we naar het uitvoeringsprogramma.

De OD NZKG rapporteert halfjaarlijks over de voortgang op het uitvoeringsprogramma en de Uitvoeringsovereenkomst. Maandelijks vinden voortgangsgesprekken plaats waarin de dossiers

Toelichting op uitvoeringsprogramma's OD's

(Bijlage bij registratienummer 2465038/2465085)

op inhoud en urenbesteding worden gemonitord. Op uitvoeringsniveau gelden diverse werkafspraken over de wijze waarop de provincie Noord-Holland en de OD NZKG met elkaar samenwerken en hoe we elkaar informeren.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) voert voor de provincie taken uit op onder andere het gebied van bodem, zwemwater, wegen/vaarwegen, natuurschoon en natuurbescherming waaronder stikstof en gewasbeschermingsmiddelen. De kosten voor de DVO en het uitvoeringsprogramma 2026 bedragen € 12.070.025.
De huidige DVO loopt af op 31 december 2025. Het Afsprakenkader maakt integraal onderdeel uit van de DVO. In dit Afsprakenkader hebben de provincie en de OD NHN vastgelegd hoe partijen op bepaalde onderwerpen met elkaar samenwerken. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt wie wat doet en wat partijen van elkaar verwachten.
Door de invoering van de Omgevingswet zijn bodemtaken vanaf 1 januari 2024 naar de gemeenten overgegaan. Overeenkomstig de afspraken in de 'warme overdracht' blijven tot 2024 lopende bodemtrajecten onder de provincie vallen. Het toezicht en de handhaving van deze zaken krijgen meer aandacht dan eerder voorzien. De U&H-taken op het gebied van zwemwater zijn met de Omgevingswet gewijzigd. Er vallen meer badwaterbassins onder de wet dan voorheen en er zijn extra parameters op het gebied van zwemwaterkwaliteit bijgekomen waarbij de meld- en informatieplichten zijn gewijzigd. Dit betekent een lichte toename in dit werkpakket van de OD NHN. In het algemeen neemt de aandacht van OD NHN toe voor beleidsvoorbereiding en voor meer integrale voorlichting en communicatie met gemeenten, (potentiële) initiatiefnemers, adviesbureaus en belanghebbenden over onze taken. Het direct voldoen aan de vergunningvereisten door de aanvrager bevordert een tijdige afhandeling van een aanvraag. Deze informatievoorziening wordt komende jaren verder versterkt. Daarnaast is voorzien dat het aantal handhavingsverzoeken en-zaken toeneemt. De grote maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, energietransitie en verduurzaming raken veelal ook wettelijke kaders van natuur- en soortenbescherming. Met gemeenten werkt de OD NHN aan zogenaamd soortenmanagementplannen waarmee gemeenten gebiedsgericht benodigde maatregelen ter bescherming van bedreigde diersoorten kunnen treffen. Aanvullend zal er ook in 2026 inzet benodigd zijn voor het project 'PAS Melders' (ST). Voor de financiering van de voor dit project wordt voorgesteld om de vrije ruimte van de VTH-reserve te benutten. Verdere afspraken worden nog in samenspraak gemaakt.
Van de OD NHN wordt toenemend aan de voorzijde om advies gevraagd en aan de achterzijde om handhaving waarvan de financiële effecten komende jaren inzichtelijk worden.

Omgevingsdienst IJmond

De Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) voert namens ons college de uitvoerings- en handhavingstaken uit voor vier milieubelastende inrichtingen (niet zijnde Seveso-/RIE4-inrichtingen). Daarnaast voert ODIJ bodemtaken uit. De voorgenomen activiteiten in het uitvoeringsprogramma 2026 wijken niet structureel af van de activiteiten, zoals die door de ODIJ in 2025 zijn uitgevoerd in opdracht van Gedeputeerde Staten.

Provincie
Noord-Holland

Toelichting op uitvoeringsprogramma's OD's

(Bijlage bij registratienummer 2465038/2465085)

Het huidige Afsprakenkader loopt af op 31 december 2025.

De ODIJ zal in 2026 de lopende trajecten om de organisatie te ontwikkelen en versterking afronden. Doelen zijn de OD IJmond toekomstbestendig te maken, de sturing te versterken en afspraken met alle deelnemers meer te uniformeren. Hiertoe staat in 2026 een GR wijziging en herstructurering van de begroting vanaf 2027 op stapel.

De kosten voor het Afsprakenkader en het uitvoeringsprogramma 2026 met de ODIJ bedragen € 544.188.

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Het 2026 uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) was ditmaal niet tijdig gereed om tegelijk met de overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's van de andere OD's ter vaststelling aan te bieden. Dit uitvoeringsprogramma zal op een later moment separaat ter vaststelling worden aangeboden.

Voor het overzicht van de totale kosten van de omgevingsdiensten, vermelden we hier wel de kosten voor het uitvoeringsprogramma 2026 met de OFGV, deze bedragen € 299.015,-.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Uitvoeringsprogramma Omgevingsdienst IJmond

2026

Inhoud

1 Inleiding 1

2 Bestuurlijke samenvatting 3

3 Ontwikkelingen 7
3.1 Programmatisch en risicogericht toezicht 8
3.2 Van achterstanden naar thematisch- en ketentoezicht 8
3.3 Keten regielijn water – indirecte lozingen 8
3.4 Samenwerkingsagenda 4 OD's 9
3.5 Programma Toekomstbestendig ODIJmond 9

4 Uitvoering 11
4.1 Dienstverlening per deelnemer 13
4.1.1 Uitvoering regio IJmond 13
4.1.2 Uitvoering regio Zaanstreek-Waterland 13
4.1.3 Uitvoering regio Zuid-Kennemerland 14
4.1.4 Provincie Noord-Holland 14
4.2 Toezicht & handhaving milieu 15
4.2.1 Prioriteiten 15
4.2.2 Programmering 2026 16
4.2.3 Projecten algemeen toezicht & handhaving milieu 22
4.3 Vergunningverlening milieu 23
4.3.1 Ontwikkelingen 23
4.3.2 Programmering 2026 24
4.4 Juridische advisering 27
4.5 Vergunningverlening, toezicht & handhaving bouw 27
4.5.1 Dienstverlening per gemeente 27
4.5.2 Ontwikkelingen 28
4.5.3 Programmering 2026 29
4.6 Advies 29
4.6.1 Inleiding 29
4.6.2 Ontwikkelingen 31
4.6.3 Programmering voor het gehele werkgebied 32
4.6.4 Vergunningverlening Bodem 33
4.6.5 Wettelijk adviseurschap 34
4.7 Projecten 35
4.7.1 Duurzame bedrijven 37
4.7.2 Energiesystemen 37
4.7.3 Mobiliteit 40
4.7.4 JTF IJmond 41
4.7.5 Circulaire economie 42
4.7.6 Natuur- en milieueducatie 43
4.7.7 Advisering vliegverkeer Schiphol 43
4.7.8 Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 44

5 Bedrijfsvoering 45

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

1 Inleiding

Met ons Uitvoeringsprogramma 2026 (UP2026) programmeren wij onze inzet voor 2026. Het UP2026 maakt onderdeel uit van onze planning & control cyclus. Daarmee is het een belangrijk sturingsdocument voor onze opdrachtgevers (deelnemers) en onze eigen organisatie om richting te geven aan de uitvoering en waar mogelijk en nodig tijdig te kunnen bijsturen.
Een belangrijk speerpunt voor het UP2026 is dat dit document, het centrale sturingsdocument wordt voor de uitvoering VTH-milieu, VTH-bouw en advisering. Daarom besteden we dit jaar extra aandacht aan het vertalen van de UP2026 richting teamplannen en gaan wij actief het gesprek aan met onze collega's om prioritering en afweging meer in teamverband te doen en te maken.
De voortgang van onze uitvoering verantwoorden wij tweemaal per jaar via een bestuursrapportage. Uiteindelijk verantwoorden wij over het gehele jaar via ons jaarverslag. Vanuit een evaluatie bouwen wij het uitvoeringsprogramma voor het volgend jaar op.

De input voor het UP halen wij uit een aantal elementen:

- GR- en DVO-afspraken met onze deelnemers
- Uitvoering- & handhavingsstrategie
- Landelijke en provinciale bouwstenen m.b.t. diverse onderwerpen
- Regionaal- en lokaal beleid
- Kennis en ervaring van onze medewerkers

Leeswijzer

Ons UP2026 is opgebouwd aan de hand van de volgende productgroepen; toezicht & handhaving milieu, vergunningverlening milieu, VTH-bouw, juridische advisering, advisering en projecten. Per productgroep beschrijven wij, waar mogelijk, de verwachte programmering in aantallen en uren. In hoofdstuk 4 staat een overzicht van ons gehele pakket aan dienstverlening per deelnemer. In hoofdstuk 5 bedrijven wij onze doelen voor onze bedrijfsvoering in 2026.

In navolging van het uitvoeringsprogramma 2025, hanteren we de volgende uitgangspunten:

Concreet – we beschrijven onze uitvoering duidelijk met waar dit kan meetbare doelen.
Realistisch – we sluiten met de programmering aan op de beschikbare capaciteit.
Sturing – we zien het UP2026 als een gezamenlijk (opdrachtgevers en eigen organisatie) sturingsdocument. Hiermee geven we richting aan de uitvoering.

We gaan daarmee uit van de middelen en capaciteit die wij beschikbaar hebben in 2026. Daar waar we – onder meer vanuit de evaluatie over 2025 – verwachten de beoogde productie of aantallen nog niet te kunnen halen, houden we daar in dit uitvoeringsprogramma nog rekening mee. Hierdoor kunnen aantallen in enkele gevallen lager uitvallen dan in 2025. Naar 1 januari 2027 toe, wanneer wij met de herijkte financieringsstructuur de balans tussen de opdracht van onze deelnemers en de beschikbare middelen hebben hersteld, kunnen wij in onze programmering toewerken naar de uitvoering van de volledige opdracht.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

2 Bestuurlijke samenvatting

Het Uitvoeringsprogramma 2026 (UP2026) is het jaarlijkse werkplan van de Omgevingsdienst IJmond. Het beschrijft welke taken, projecten en programma's wij in 2026 uitvoeren voor onze deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland.
Het document vormt de praktische vertaling van beleid naar uitvoering. Zo ontstaat het inzicht in:

- welke werkzaamheden wij uitvoeren per productgroep;
- hoe en welke prioriteiten wij kozen voor 2026;
- en hoe onze organisatie zich ontwikkelt om toekomstbestendig te blijven.

Het Uitvoeringsprogramma is onderdeel van onze bredere planning- en controlcyclus. Wij zullen via twee bestuursrapportages en een jaarverslag rapporteren over de voortgang.

Focus en werkwijze in 2026

In 2026 werken wij aan drie hoofdopgaven:

1. Programmatisch en risicogericht toezicht, met het accent op de opdracht;
2. Thematisch werken en ketensamenwerking;
3. Organisatieontwikkeling en toekomstbestendigheid.

Voor 2026 kozen wij nadrukkelijk voor sturing op de uitvoering van de opdracht, kwaliteit en risico's. Dat betekent dat de uitvoering van toezicht, vergunningverlening en handhaving plaatsvinden op basis van de vertaling van de opdracht van onze deelnemers, afgezet tegen bestuurlijke prioriteiten, landelijke afspraken en risicoprofielen.
In 2026 maken wij gebruik van ons risico- en prioriteitenmodel, waarmee toezichtdata, analyses en ervaringen uit de praktijk worden gecombineerd. Zo zetten wij onze capaciteit in waar de milieueffecten en nalevingsrisico's het grootst zijn. We maken daarbij gebruik van de resultaten uit de inhaalslag die wij in 2025 uitvoerden bij de vergunningsplichtige bedrijven.
Net als voorgaande jaren richten wij onze werkzaamheden zoveel als mogelijk thematisch en ketengericht in. Door samen te werken met andere overheden, bedrijven en ketenpartners houden wij zicht op de gehele milieuketen. Een concreet voorbeeld is de ketenaanpak rondom staalslakken, waarbij wij zowel oog hebben voor de milieuveiligheid als hergebruik en juridische status.

Samenwerking in de regio

Regionale samenwerking is in onze uitvoering cruciaal. Deze samenwerkingen zijn bedoeld om kennis en capaciteit te bundelen, en om regionaal één herkenbare lijn te trekken in toezicht en beleid en versterken wij onze uitvoering. Wij werken intensief samen met andere Omgevingsdiensten, de provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, waterschappen.

In 2026 leveren wij een bijdrage aan de actualisatie van de Samenwerkingsagenda van de vier Noord-Hollandse Omgevingsdiensten. Thema's daarin zijn onder meer:

- aanpak van milieucriminaliteit;
- vervolg op het programma indirecte lozingen (waterkwaliteit);
- samenwerking rond stikstof en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS);
- en harmonisatie van werkwijzen in toezicht en vergunningverlening.

Ook in de ketenregielijn water werken wij samen aan een landelijke aanpak voor indirecte lozingen, kennisdeling en gezamenlijke prioritering.

Ontwikkeling van de organisatie

Afgelopen jaren werkten wij, samen met onze deelnemers aan het programma Toekomstbestendig ODIJmond. Een intensief programma waarmee wij de basis op orde brengen door onder meer de governancestructuur van onze gemeenschappelijke regeling (GR) te actualiseren, maar ook door onze financieringsstructuur te vernieuwen (met verrekening op basis van werkelijke inzet). Ook in 2026 zullen wij hieraan verder werken.

De landelijke kwaliteitscriteria voor omgevingsdiensten worden per april 2026 van kracht. Om hieraan te voldoen ronden wij de herijking van bovenstaande onderwerpen af en geven wij aandacht aan opleiding en innovatie. Verder gaan wij met onze deelnemers in overleg over de noodzakelijke stappen richting robuustheid. Een belangrijk onderdeel daarvan is de verdere uitwerking van de voorkeursscenario's, die ons bestuur op 9 juli 2025 koos:

1. een fusie met een grotere, robuuste dienst, of
2. voortzetting als zelfstandige, toekomstbestendige organisatie.

Tegelijkertijd blijft de interne organisatie investeren in teamontwikkeling, processturing en digitale hulpmiddelen, zodat de uitvoering stabiel en professioneel blijft.

Hoofdlijnen van de uitvoering

Toezicht en handhaving Milieu

In 2026 ligt de nadruk op:

- risicogericht toezicht op bedrijven met aanzienlijke milieu-impact;
- controles op naleving van energiebesparingsplicht, bodem, afval, geluid, luchtkwaliteit en veiligheid;
- handhaving bij overtredingen en samenwerking met justitie bij ondermijning;
- thematisch toezicht, zoals asbest, energiegebruik, waterkwaliteit en ZZS.

Vergunningverlening milieu

In 2026 ligt de nadruk op het verder actualiseren van vergunningen en het omzetten van voorschriften naar digitale checklists die aansluiten op de Omgevingswet.
Extra aandacht gaat naar:

- vergunningen rond energieopslag en staalslakken;
- samenwerking met andere Omgevingsdiensten in Noord-Holland;
- afstemming met de provincie over complexe bedrijven en hergebruik van afvalstoffen.

Juridische advisering

Ons juridische team ondersteunt bij handhavingsverzoeken, bezwaar- en beroepsprocedures, en vertaalt milieuwetgeving naar het Omgevingsplan. In enkele gemeenten voeren wij ook juridische trajecten uit voor bouwzaken. Daarnaast blijven wij in 2026 nauw betrokken bij dossiers van regionaal belang, zoals Tata Steel en Circuit Zandvoort.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving bouw

Voor een aantal gemeenten voeren wij bouwtaken uit, zoals het toetsen van vergunningen, toezicht op uitvoering en handhaving. De Wet kwaliteitsborging bouw (WKB) verandert de werkwijze: er is minder preventief toezicht en meer nadruk op achteraf handhaven en juridische toetsing. Ook neemt het aantal conceptverzoeken en informatieplichten toe, onder invloed van complexe opgaven als stikstof, natuur en energietransitie.

Advisering over de leefomgeving

Wij adviseren onze deelnemers over de milieueffecten van ruimtelijke plannen en over de opname van milieuregels in Omgevingsvisies en -plannen.
In 2026 ondersteunen wij bij:

- het integreren van milieubeleid in omgevingsvisies;
- het actualiseren van bodemkwaliteitskaarten;
- het opstellen van geluidsemissiekaarten;
- het verwerken van bruidsschatregels in omgevingsplannen.

De organisatie vervult daarnaast het wettelijk adviseurschap voor Tata Steel en coördineert namens meerdere gemeenten het Schipholdossier.

Projecten en duurzaamheid

Wij voeren en coördineren verschillende duurzaamheidsprojecten namens onze gemeenten. Belangrijke thema’s zijn:

- verduurzaming van bedrijventerreinen via GreenBiz IJmond;
- energietoezicht en energiebesparing;
- regionale energiesystemen en netcongestieaanpak;
- duurzame mobiliteit (werkgeversaanpak, emissiereductie);
- circulaire economie (met IJmond Circulair en MRA-samenwerking);
- gezonde leefomgeving en luchtkwaliteit.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

3 Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk beschrijven wij de belangrijkste ontwikkelingen die invloed hebben op de planning en de uitvoering van onze dienstverlening in 2026. Daarnaast beschrijven wij in dit hoofdstuk een aantal projecten waarop in 2026 onze inzet wordt gevraagd. De programmering van projecten en programma's die te maken hebben met de doorontwikkeling van de organisatie, beschrijven wij in het hoofdstuk doorontwikkeling ODIJmond.

3.1 Programmatisch en risicogericht toezicht

Een belangrijk onderdeel voor het optimaal uitvoeren van milieutoezicht is het bepalen van de prioriteiten. De basis hiervoor wordt gevormd door de prioritaire thema's uit de U&H-strategie en het bestuurlijk afgesproken ambitieniveau. Hierdoor ontstaat een aantal bedrijven dat wij jaarlijks of periodiek dienen te controleren. De overige controles bepalen wij op basis van een risico inschatting. Hiervoor ontwikkelden wij, samen met andere OD's afgelopen jaren een risico- en prioriteitenmodel. Afgelopen jaar investeerden wij in het opbouwen van een gezamenlijk beeld (operatie – data-analyse - informatiemanagement) over hoe wij dit model kunnen inzetten. In 2026 maken we steeds meer gebruik van dit model voor onze aanvullende prioriteiten.

3.2 Van achterstanden naar thematisch- en ketentoezicht

Gedurende 2024 en 2025 hebben we ingezet om de achterstanden in te lopen in het jaarlijks controleren van bedrijven waar één of meer mba's met vergunningplicht aanwezig zijn én achterstanden in het uitvoeren van controles op locaties met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt. We bezochten de geprioriteerde bedrijven waardoor ook het inzicht ontstond welke bedrijven jaarlijks aandacht vragen of welke wij eens in de vier jaar dienen te bezoeken. Hiermee ontstaat ruimte om meer thematisch toezicht te gaan houden en jaarlijks een of meerdere thema's centraal te gaan stellen in de uitvoering.

Daarnaast zetten we stappen met het beter in de praktijk brengen van ketentoezicht. In 2026 zoomen we, voor een specifiek thema of branche, in op het effect van een constatering voor de verdere keten. Het thema dat daarin nu de aandacht heeft is staalslakken. Vanwege het tijdelijke verbod, de kennis die moet worden opgebouwd om staalslakken verantwoord toe te passen en de maatschappelijke onrust wordt op meerdere plekken overwogen staalslakken te verwijderen. Wat zijn hiervan de gevolgen, wat doet dit met de juridische status grondstof, naar welke verwerkers gaan de staalslakken en hoe wordt dit vervolgens toegepast. Dit soort vervolgstappen in de keten geven we de komende jaren meer aandacht.

3.3 Keten regielijn water – indirecte lozingen

Beschikbaarheid van water en waterkwaliteit wordt een steeds belangrijker thema. Vandaar dat wij dit thema in 2026 extra aandacht geven in de uitvoering. Het thema is ook landelijke geagendeerd. ODNL heeft een kennisnetwerk waterkwaliteit ingericht voor het opbouwen van kennis en kunde op dit onderwerp. Vanuit dit kennisnetwerk wordt in 2026 gewerkt aan een kennisplan met o.a. input vanuit het project- team indirecte lozingen. De nadruk bij dit kennisplan ligt vooral op het verkrijgen van inzicht voor een landelijke aanpak van indirecte lozingen, het samenwerken en het structureel delen van informatie en de resultaten.

In de uitvoering gaan wij in 2026 het laatste jaar in van het programma indirecte lozingen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, ODNKZG, ODNHN, PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland en Rijkswaterstaat. In 2026 werken wij het programma uit voor de periode na 2026. Ook treffen wij voorbereidingen om samen met Hoogheemraadschap Rijnland de uitvoering vorm te geven voor onze deelnemers die daar zijn aangesloten. Wij werken hierin samen met ODNZKG.

3.4 Samenwerkingsagenda 4 OD's

Eind 2025 actualiseerden wij, samen met de drie andere OD's in Noord-Holland, de samenwerkingsagenda. Voor 2026 betekent dit dat wij uitvoering geven aan onder meer de gezamenlijke bouwsteen Uitvoering & handhavingsstrategie, de aanpak milieucriminaliteit, vervolg van het project indirecte lozingen en verschillende complexe dossiers waaronder stikstof en ZZS. Provincie Noord-Holland heeft aangegeven dat zij de stappen waardeert, die de vier OD's zetten om zelf regie te nemen in de samenwerking. De samenwerkingsagenda zal begin 2026 worden vastgesteld. We houden in onze UP2026 rekening met onderwerpen uit deze agenda.

3.5 Programma Toekomstbestendig ODIJmond

Robuustheid – vervolg op IBP-VTH – subsidie

Op 1 april 2026 moet elke omgevingsdienst voldoen aan de landelijke kwaliteit- en robuustheidscriteria. Wij stelden een aanpak op om daaraan te kunnen gaan voldoen en rapporteren actief richting het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en het bestuur over de voortgang. Voor 2026 zullen wij de noodzakelijke stappen zetten voor de BI-strategie en voor het uitbreiden van de capaciteit voor data-analyse. Twee belangrijke criteria waaraan wij met deze stappen zullen gaan voldoen.

De overige punten waar wij momenteel nog oranje scoren maken onderdeel uit van de herijking van de financieringsstructuur en de actualisatie van de governance. Met het doorvoeren van deze stappen zullen wij in de loop van 2026 voldoen aan vrijwel alle criteria. Het criteria norm-omzet blijft onzeker, de verwachting is dat wij niet zelfstandig zullen voldoen aan 16,5 miljoen omzet op milieu. Dit is een aandachtspunt bij de keuze van toekomstscenario. Wij blijven hierover met IenW in gesprek en wachten de beoordeling medio volgend jaar af.

Toekomstscenario's

Sinds eind 2024 werkt ons bestuur samen met de organisatie aan toekomstscenario's. Ons bestuur wordt hierbij ondersteund door een extern adviesbureau. Medio 2025 besloot ons Algemeen Bestuur om twee scenario's verder uit te werken; een fusie met een robuuste omgevingsdienst en het scenario zelfstandig toekomstbestendig. Er is gekozen voor een aanpak waarbij een feitelijke vergelijking wordt opgebouwd en de haalbaarheid (bereidheid) wordt getoetst van beide scenario's. Dit moet leiden tot een bestuurlijke keuze over de inrichting van de organisatie voor de lange termijn. De uitwerking van de toekomstscenario's zal een stevig beslag leggen op het management en enkele collega's vanuit bedrijfsvoering gedurende 2026.

Herijking financieringsstructuur en actualisatie GR.

Onder voorbehoud van besluitvorming in het Algemeen Bestuur van december 2025 zullen we gedurende 2026 de nieuwe financieringsstructuur en Gemeenschappelijke Regeling implementeren. De nieuwe financieringsstructuur bieden wij gelijktijdig aan met de kadernota 2027. Wij zullen bij onze deelnemers vragen om zienswijzen van raden- en staten. De vaststelling vindt plaats door ons Algemeen Bestuur. Een vergelijkbaar proces zullen wij doorlopen om de gewijzigde GR te kunnen vaststellen.

De nieuwe financieringsstructuur en Gemeenschappelijke Regeling vragen ook wat van onze interne proces. In 2026 zullen wij onder andere de P&C-cyclus weer een stap verder brengen en zullen de financiële administratie en het tijdschrijven aanpassen op de nieuwe financieringsstructuur. Voor de actualisatie van de GR geldt dat de volgende stap ligt in het aansluiten van de nieuwe structuur van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO-structuur). Hierbij zullen wij gedurende 2026 per deelnemer de DVO's en opdrachten omzetten naar de nieuwe DVO-structuur. Ook dit proces zal een stevige tijdsinvestering vragen van het management en ondersteunde collega's uit het primaire proces en bedrijfsvoering.

Verrekenen op realisatie

Als onderdeel van de nieuwe financieringsstructuur is afgesproken om vanaf 2027 de eerste vier jaar te verrekenen op basis van werkelijke realisatie. Dit doen we om aan beide kanten kennis op te bouwen van de huidige systematiek maar ook eventuele verkeerde aannames te kunnen mitigeren. Er is afgesproken na 2 jaar te evalueren. Dan beoordelen we onder meer of afrekenen op realisatie nog langer nodig is. Aankomend jaar is voor ons een belangrijk jaar om onze organisatie voor te bereiden op deze werkwijze; dat betekent dat wij in 2026 realiseren dat de interne sturingssystematiek is verbeterd, de verantwoordingscyclus is aangescherpt en hebben een OGON-structuur (opdrachtgever-opdrachtnemer) opgezet.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

4 Uitvoering

In dit hoofdstuk geven wij een overzicht van onze uitvoering. We beschrijven ons takenpakket op hoofdlijn en geven een overzicht welke taken we voor welke deelnemer uitvoeren. Daarna gaan we in op de kaders die leiden tot keuzes in toezichtprioriteiten voor aankomend jaar en geven inzicht in onze daadwerkelijke uitvoering per deelnemer. We beschrijven deze op basis van productgroepen. Onder elke productgroep behandelen we de uitvoering per deelnemer. Aan het einde van elke productgroep beschrijven wij een aantal belangrijke ontwikkelingen en projecten die in 2026 aan de orde zijn.

Ons takenpakket en dienstverlening bestaat globaal uit drie onderdelen:

Basistaken

Het basistakenpakket bestaat uit een lijst van activiteiten die, in het belang van de bescherming van het milieu, verplicht moeten worden ingebracht bij een omgevingsdienst. Het betreft: complexe taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) die kritische massa, specifieke kennis en kunde vergen in grotere mate dan op gemeentelijk niveau geboden kan worden; activiteiten die een aanzienlijke milieu-impact hebben; activiteiten waar een uniforme aanpak belangrijk is met het oog op een gelijk speelveld; activiteiten die bovenlokale effecten kunnen hebben of onderdeel uitmaken van een keten (afvalstoffen, asbest, grond en bouwstoffen). ODIJmond voert voor alle deelnemers aan de GR deze taken uit.

Milieutaken, waaronder specialistische wettelijke taken

Daarnaast voeren wij voor de gemeenten in ons werkgebied een aantal specialistische wettelijke taken uit. Onder meer de uitvoering, advisering en het beheer voor thema’s als bodem, luchtkwaliteit, geluidhinder, natuur en omgevingsveiligheid. Tevens de uitvoering en advisering van energievraagstukken. Daarnaast adviseren wij op ruimtelijke ontwikkelingen en wijzigingen van het omgevingsplan. Hierbij brengen wij de milieueffecten van de ontwikkeling op de leefomgeving, de milieukundige geschiktheid van de locatie voor de ontwikkeling en de milieukundige wenselijkheid van de ontwikkeling in kaart, zodat het milieuaspect voldoende betrokken wordt bij de belangenafweging.

Plustaken

Voor een groot aantal gemeenten voeren wij ook zogenaamde plustaken uit. Het gaat daarbij om vraagstukken bij VTH op bouw- en woningtoezicht, toezicht Alcoholwet en brandveiligheid, Dor en voor een aantal gemeenten evenementen. Daarnaast gaat het om een aantal beleidsvoorbereidende en -uitvoerende taken dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving. Denk daarbij aan projecten waar het gaat om de verduurzaming van bedrijven, circulaire economie, of programma’s in het kader van luchtkwaliteit en mobiliteit.

4.1 Dienstverlening per deelnemer

4.1.1 Uitvoering regio IJmond

Takenpakket	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen
Basistakenpakket VTH	•	•	•	•
Vergunningverlening & toezicht Bodem	•	•	•	•
Uitvoering advies Bodembescherming	•	•	•	•
Uitvoering advies Luchtkwaliteit	•	•	•	•
Uitvoering advies Geluid	•	•	•	•
Uitvoering advies Schiphol	•	•	•	•
Uitvoering advies Natuur	•	•	•	•
Uitvoering advies Externe Veiligheid	•	•	•	•
Uitvoering advies energievraagstukken	•	•	•	•
Milieu plustaken VTH	•	•	•	•
Toezicht op evenementen	•	•	•	•
Milieuparagraaf en advisering planontwikkeling, omgevingsplan en bouwplannen	•	•	•	•
Toezicht & handhaving Bouw	•	•	•	
Vergunningverlening Bouw	•	•	•	
Toezicht Alcoholwet		•	•	
Brandveiligheid*			•	
Advisering uitvoering energietransitie	•	•	•	•
Advisering uitvoering duurzame mobiliteit	•	•	•	•
Natuur- en milieueducatie (NME)	•	•		
Advisering uitvoering circulaire economie	•	•	•	•
Toezicht veiligheid havens (verordening)				•

* Dit omvat naast toezicht en handhaving ook het toetsen van het bouwplannen, het afhandelen van de gebruiksmelding en het geven van advies op het gebied van brandveiligheid.

4.1.2 Uitvoering regio Zaanstreek-Waterland

Takenpakket	Edam-Volendam	Lands-meer	Oostzaan	Purmerend	Waterland	Wormerland
Basistakenpakket VTH	•	•	•	•	•	•
Vergunningen & toezicht Bodem	•	•	•	•	•	•
Uitvoering advies Bodembescherming		•	•		•	•
Uitvoering advies Luchtkwaliteit		•	•		•	•
Uitvoering advies Geluid		•	•	•	•	•
Uitvoering advies Natuur		•	•	•	•	•
Uitvoering advies EV		•	•	•	•	•
Energieadvies		•	•		•	•
Milieu plustaken VTH	•	•	•	•	•	•
Toezicht op evenementen	•	•	•		•	•

Milieuadvisering Ruimtelijk Projecten*		•	•		•	•
Toezicht & handhaving Bouw		•	•			•
Vergunningverlening Bouw		•				
Toezicht Alcoholwet		•	•			•
Brandveiligheid**		•	•			•
Advisering uitvoering energietransitie		•	•			•

* Milieuparagraaf en advisering planontwikkeling, omgevingsplan en bouwplannen

** Dit omvat naast toezicht en handhaving ook het toetsen van het bouwplan, het afhandelen van de gebruiksmelding en het geven van advies op het gebied van brandveiligheid.

4.1.3 Uitvoering regio Zuid-Kennemerland

Takenpakket	Bloemendaal	Haarlem	Heemstede	Zandvoort
Basistakenpakket VTH	•	•	•	•
Vergunningverlening & toezicht Bodem	•	•	•	•
Uitvoering advies Bodembescherming	•		•	•
Uitvoering advies Luchtkwaliteit	•		•	•
Uitvoering advies Geluid	•		•	•
Uitvoering advies Schiphol		•		
Uitvoering advies Natuur	•		•	•
Uitvoering advies Externe Veiligheid	•	•	•	•
Uitvoering advies energievraagstukken	•		•	•
Milieu plustaken VTH	•	•	•	•
Toezicht op evenementen		•		
Milieuparagraaf en advisering planontwikkeling, omgevingsplan en bouwplannen	•		•	•
Toezicht & handhaving Bouw				•
Vergunningverlening Bouw				•
Toezicht Alcoholwet	•		•	
Advisering uitvoering energietransitie	•	•	•	•
Advisering uitvoering duurzame mobiliteit	•		•	•
Toezicht opkopersregister	•		•	
Toezicht toeristische verhuur				•

4.1.4 Provincie Noord-Holland

Takenpakket		Toelichting
Basistakenpakket VTH	•	Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij provinciale bedrijven
Vergunningverlening Bodem	•	
Overlegstructuren 4 directeuren + Gedeputeerde	•	Gezamenlijke VTH-strategie, Samenwerkingsagenda, landelijke projecten

Productgroepen, prognose & toelichting

In dit hoofdstuk beschrijven wij onze uitvoering en dienstverlening aan de hand van zes productgroepen.

1) Toezicht & handhaving milieu
2) Vergunningverlening milieu & bodem
3) Juridische advisering
4) Vergunningverlening, toezicht en handhaving Bouw
5) Advies
6) Projecten

Bij elke productgroep staan we per gemeente stil bij de uitvoering en focuspunten voor 2026, waar dat kan kwantitatief, anders via een toelichting omdat de uitvoering vraaggestuurd is.

4.2 Toezicht & handhaving milieu

4.2.1 Prioriteiten

In de programmering van onze uitvoering voor 2026 volgen we vier sporen:

1. Wettelijke kaders en regelgeving.
2. Kaders en prioriteiten beschreven in het Beleidskader VTH-milieu 2023-2026.
3. Onze vakkennis en expertise op het gebied van inhoudelijke thema's.
4. Specifieke prioriteiten en wensen van de deelnemers.

In onderstaand schema staat beschreven vanuit welke hoofdprocessen wij aan de prioriteit uit ons Beleidskader VTH-milieu 2023-2026 werken.

Prioriteit	Thema's					Hoofdprocessen [2]		
	Leefbaarheid			Financiële risico's	Bestuurlijke risico's	VV	T&H	Advies
	Gezondheid	Veiligheid	Duurzaamheid					
ZZS	+	+		+	+	+	+	+
Ondermijning		+		+	+		+	
Afvalstoffen	+			+		+	+	
Afvalwater	+					+	+	
Energiebesparingsplicht	+		+			+	+	
Asbest	+			+	+	+	+	
Luchtkwaliteit	+				+	+	+	+
Klachten	+	+			+		+	
Calamiteiten en incidenten	+	+		+	+		+	
(Verontreinigde) bodemlocaties	+			+	+		+	+

<u>Handhaving</u>

Toezicht gaat in sommige gevallen over in bestuursrechtelijke handhaving. Dit gebeurt op het moment dat er niet binnen de daarvoor gestelde termijn aan onze waarschuwing gehoor is gegeven en de overtreding niet ongedaan is gemaakt.

Jaarlijks controleren wij alle bedrijven waar één of meer mba's met vergunningsplicht aanwezig zijn. In ons gehele werkgebied gaat het, ten tijde van het opstellen van dit UP, om 323 bedrijven. Het aantal vergunningsplichtige mba's kan toenemen door constateringen tijdens de controles die wij uitvoeren of wijzigingen in de Omgevingswet. We hanteren hierbij als kengetal 20 uur per controle. Het restant van de beschikbare uren zetten wij in voor de controle van bedrijven met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt. De verdeling per gemeente staat vermeld in de gemeente specifieke tabellen toezicht & handhaving milieu.

4.2.2 Programmering 2026

Beverwijk

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	21	126
Asbest/sloopmeldingen	150	300
Bodemtoezicht	32	128
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	72	1008
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	21	420
Energiebesparingsplicht	56	784
Evenementenadvies		21
Evenemententoezicht		72
Indirecte Lozingen	5	70
Kennisgeving geluid	64	64
Klachtenbeoordeling	114	342
Ondermijning		60
Vuurwerkverkooppunt	3	42

Bloemendaal

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	31	189
Asbest/sloopmeldingen	135	270
Alcoholwet	26	260
Bodemtoezicht	13	52
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	78	1092
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	4	80
Dor	20	60
Energiebesparingsplicht	17	238
Klachtenbeoordeling	49	147
Ondermijning		20

Gemeente Edam-Volendam

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	10	60
Asbest/sloopmeldingen	35	61
Bodemtoezicht	74	296
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	96	1344
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	17	340
Energiebesparingsplicht	41	574
Evenementenadvies	-	
Evenemententoezicht	-	68
Indirecte Lozingen	4	56
Klachtenbeoordeling	28	84
Ondermijning	-	100
Vuurwerkverkooppunt	4	56

Haarlem

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	47	282
Asbest/sloopmeldingen	710	1420
Bodemtoezicht*	141	574
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	472	6608
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	31	620
Energiebesparingsplicht	123	1722
Evenementenadvies	-	17
Evenemententoezicht	-	51
Klachtenbeoordeling	234	702
Ondermijning	-	200
Vuurwerkverkooppunt	4	56

* Uitgezonderd de nazorglocaties zowel voor 2024 als erna.

Heemskerk

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Alcoholwet	17	170
Asbesttoezicht	24	144
Asbest/sloopmeldingen	150	300
Bodemtoezicht	23	92
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	38	532
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	11	220
Energiebesparingsplicht	34	476
Evenementenadvies	-	17
Evenemententoezicht	-	55

Indirecte Lozingen	4	56
Kennisgeving geluid	13	13
Klachtenbeoordeling	24	72
Ondermijning	-	36
Vuurwerkverkooppunt	2	28

Heemstede

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Alcoholwet	26	260
Asbesttoezicht	17	102
Asbest/sloopmeldingen	140	280
Bodemtoezicht	14	56
Dor	20	60
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	50	700
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	3	60
Energiebesparingsplicht	16	224
Klachtenbeoordeling	38	114
Ondermijning	-	50

Landsmeer

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Alcoholwet	17	170
Asbesttoezicht	23	138
Asbest/sloopmeldingen	60	120
Bodemtoezicht	34	136
Brandveiligheid advies		85
Brandveiligheid toezicht		85
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	61	854
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	19	380
Energiebesparingsplicht	2	28
Evenementenadvies	-	64
Evenemententoezicht	-	-
Indirecte Lozingen	1	14
Klachtenbeoordeling	16	48
Ondermijning	-	36

Oostzaan

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Alcoholwet	17	170
Asbesttoezicht	13	78
Asbest/sloopmeldingen	38	72
Bodemtoezicht	34	136
Brandveiligheid advies	-	281

Brandveiligheid toezicht	-	187
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	58	812
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	9	180
Energiebesparingsplicht	4	56
Evenementenadvies	-	77
Evenemententoezicht	-	77
Indirecte Lozingen	1	14
Klachtenbeoordeling	26	108
Ondermijning	-	36

Purmerend

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	47	282
Asbest/sloopmeldingen	327	654
Bodemtoezicht	61	244
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	35	490
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	73	1460
Energiebesparingsplicht	36	504
Evenementenadvies	-	-
Evenemententoezicht		4
Indirecte Lozingen	10	140
Klachtenbeoordeling	21	63
Ondermijning	-	150
Vuurwerkverkooppunt	4	56

Uitgeest

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Alcoholwet	20	200
Asbesttoezicht	13	78
Asbest/sloopmeldingen	50	100
Bodemtoezicht	20	80
Brandveiligheid advies	-	281
Brandveiligheid toezicht	-	187
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	16	224
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	13	260
Energiebesparingsplicht	7	98
Evenementenadvies	-	21
Evenemententoezicht	-	30
Indirecte lozingen	1	14
Kennisgeving geluid	10	10
Klachtenbeoordeling	41	123

Ondermijning	-	36
Vuurwerkverkooppunt	1	14

Velsen

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	21	126
Asbest/sloopmeldingen	295	590
Bodemtoezicht	42	168
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	146	2044
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	59	1180
Energiebesparingsplicht	52	728
Evenementenadvies	-	153
Evenemententoezicht	-	289
Klachtenbeoordeling	154	462
Kennisgeving geluid	40	40
Ondermijning	-	140
Toezicht havenverordening	100	761
Vuurwerkverkooppunt	3	42

Waterland

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	51	306
Asbest/sloopmeldingen	90	180
Bodemtoezicht	48	192
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	32	448
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	34	680
Energiebesparingsplicht	14	196
Evenementenadvies	-	30
Evenemententoezicht	-	26
Indirecte Lozingen	2	28
Klachtenbeoordeling	24	72
Ondermijning	-	70

Wormerland

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Alcoholwet	17	170
Asbesttoezicht	7	42
Asbest/sloopmeldingen	36	216
Bodemtoezicht	48	192
Brandveiligheid advies	-	469
Brandveiligheid toezicht	-	235
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	88	1232

Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	22	440
Energiebesparingsplicht	10	140
Evenementenadvies	-	4
Evenemententoezicht	-	-
Indirecte Lozingen	2	28
Klachtenbeoordeling	48	144
Ondermijning	-	70
Vuurwerkverkooppunt	1	14

Zandvoort

Uitvoering Toezicht en Handhaving Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Asbesttoezicht	5	30
Asbest/sloopmeldingen	93	186
Bodemtoezicht	14	56
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor geen vergunningplicht geldt	44	616
Controle locatie met één of meer mba's waarvoor vergunningplicht geldt	3	60
Dutch Grand Prix	-	170
Energiebesparingsplicht	16	224
Evenementen (geen F1)		max. 85
Evenementen Geluidsmetingen Beyond		68
Klachtenbeoordeling	117	351
Ondermijning	-	100
Toeristische verhuur (zie extra toelichting productgroep VTH Bouw)		300

Provincie Noord-Holland

Binnen ons werkgebied zijn vier provinciale bedrijven gelegen (2 in Beverwijk, 1 in Haarlem en 1 in Velsen). Door aard, omvang en ligging kunnen deze bedrijven grote gevolgen hebben voor de leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld zijn, omdat de activiteiten van dien aard zijn dat zij grote nadelige invloed op de omgeving. Of omdat het bedrijf op een locatie staat waardoor er ruimtelijke keuzes in de omgeving beperkt worden. Om effectief uitvoering aan de toezichtstaken te geven, willen wij een nieuwe controlemethodiek toepassen. Door programmatoezicht toe te passen bij deze bedrijven worden deze bedrijven frequenter gecontroleerd. Door de intensivering van de controles wordt extra aandacht aan deze bedrijven besteed.

Als een bedrijf niet beschikt over een toereikende omgevingsvergunning milieu treden wij handhavend op. De bedrijven worden in de gelegenheid gesteld de overtredingen op te lossen. Deze stand van zaken rondom deze bespreken wij periodiek met Provincie Noord-Holland, zodat gedeeld beeld blijft over de mogelijke aanwezigheid van risico's en onze aanpak daarin.

Het overgangsrecht is van grote betekenis voor de uitvoeringspraktijk, omdat bodemsaneringen vaak lang duren. Het uitvoeren van bodemsaneringen op grond van de Wet bodembescherming

(Wbb) kunnen nog plaatsvinden. Om te zorgen dat deze situaties kunnen worden afgerond wordt voor bodemtoezicht in 2026 250 uur gereserveerd.

Hergebruik stedelijk afvalwater

Per 1 juli 2023 is het Uitvoeringsbesluit verordening hergebruik stedelijk afvalwater van toepassing. De provincie is het aangewezen bevoegde gezag dat een besluit neemt over het afgeven van een vergunning. Wij voeren binnen ons werkgebied de VTH-taken uit, te weten:

- het toetsen en zo nodig actualiseren van vergunningen;
- het houden van toezicht op de naleving van de gestelde verboden;
- het voorbereiden van bestuurlijke sancties ter handhaving van de gestelde verboden.

Controles Energielabel C bij kantoorgebouwen

Energielabel C bij kantoorgebouwen	Voldoet nog niet	Label verloopt in 2026
Beverwijk	2	0
Bloemendaal	2	0
Edam-Volendam	2	3
Haarlem	23	24
Heemskerk	1	1
Heemstede	2	0
Landsmeer	0	0
Oostzaan	0	0
Purmerend	6	4
Uitgeest	0	0
Velsen	8	3
Wormerland	1	0
Zandvoort	0	0

4.2.3 Projecten algemeen toezicht & handhaving milieu

In 2026 gaan wij werken met een planning per tertaal. Hiermee bouwen wij flexibiliteit in, omdat wij vraaggestuurd en datagericht willen werken, maar ook haalbare doelen willen hebben en realiseren. In de planning van onze uitvoering kijken wij ook altijd op welke manier we dat zo efficiënt mogelijk kunnen realiseren. Belangrijk daarbij is de inzet van digitale checklisten. Verder kijken we naar de mogelijkheden van administratieve (her)controles versus fysieke (her)controles.

Met het plannen per tertaal zijn wij ook in staat om tijdig in te spelen op actualiteiten, veranderende inzichten en eventuele capaciteitswijzigingen. Onderstaande projecten programmeerden wij voor de uitvoering in 2026 vanuit onze capaciteit toezicht & handhaving milieu. Voor deze projecten maken wij, op basis van beschikbare capaciteit, data en probleemstelling een definitieve keuze gemaakt of en op welke wijze wij daar in 2026 uitvoering aan geven. De uitvoering van deze projecten kan in een of meerdere gemeenten worden gerealiseerd. Via onze tussentijdse rapportage verantwoorden wij de voortgang of de keuzes die wij maakten inzake de uitvoering ervan.

Projecten Toezicht & handhaving milieu
Asbest Themadag- vooraf geselecteerde gebieden zal de nadruk liggen op het controleren van slopen en saneren van panden in een geselecteerd gebied.
Asbest - Aedes protocol - afspraken evalueren met woningcorporaties binnen ons werkgebied over het saneren van asbest.
Asbest - Woningeigenaren proactief informeren over meldplicht en risico's over de gevaren en verwijderen van asbest.
Nazorglocaties bodem – periodieke controle inzake o.a. de saneringsmaatregelen.
Bestrijdingsmiddelen gezamenlijk controleren met partners op emissies van bestrijdingsmiddelen op het oppervlaktewater, in de lucht en op de bodem te verminderen.
Bodem controles op Isolatie-, beheers- en controlemaatregelen (IBC-bouwstoffen) van de bodem.
Brandveiligheid signaaltoezicht (uitvoering alleen in gemeente Haarlem).
Calamiteiten en ongewone voorvallen.
Controlemethodiek omvat het opzetten van een thematische planning per groot bedrijf.
Evenementen inzet nieuw geluidssysteem voor beheersing van geluidsniveaus.
Evenementenaanvragen verbeteren op inhoud voor het kunnen geven van advies.
Gebiedstoezicht Zeevangsdijkje in Kwadijk en de Purmerendweg in Z-O Beemster.
Geluidsklachten horecabedrijven Edam/Volendam.
Inzet Boa ter ondersteuning toezicht en handhaving.
Inzet Drone ter ondersteuning toezicht en handhaving.
Visverwerkende bedrijven zonder vetafscheider - Volendam/Edam.
Vuurwerkverkooppunt – extra inzet 2026 bij algeheel verbod.
Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

4.3 Vergunningverlening milieu

4.3.1 Ontwikkelingen

Het actualiseren van de vergunningen

In 2025 hebben we een start gemaakt met het uitvoeren van een actualisatietoets voor de IPPC bedrijven. Dit zal in 2026 worden afgerond.
In 2026 gaat het nieuwe afvalbeheerplan - het circulaire materialen plan (CMP) - gelden. Er is een wettelijke verplichting om een toets uit te voeren of een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit voldoet aan het nieuwe afvalbeheerplan. Dit zal in 2026 worden afgerond.

Omzetten van vergunningen in digitale checklists

In 2025 is een start gemaakt met het creëren van een overzichtelijke vergunning. Dit doen we door bestaande voorschriften van vergunningen te beoordelen onder de systematiek van de Omgevingswet. We trekken overbodige voorschriften in en zetten de voorschriften die van kracht blijven om in een digitale checklist. Dit is een omvangrijke klus van alle vergunningen die zijn

verleend. Wij zijn afhankelijk van het aantal vraaggestuurde aanvragen hoeveel capaciteit wij hierop kunnen inzetten. Wij zetten dit werk voort in 2026.

Extra aandacht in 2026

In 2025 is het aantal maatwerkvergunningen voor het plaatsen van een energieopslagsysteem (EOS) gestegen. We verwachten dat dit in 2026 verder doorzet.
In 2025 is er veel aandacht voor staalslakken en slakzand. Met name de onrust van de inwoners over de gevolgen van het gebruik van staalslakken en slakzand groeit. Wij krijgen hierover steeds neer vragen. We verwachten ook in 2026 hier extra aandacht aan te geven.
Versterken van de samenwerking met Omgevingsdiensten in de Provincie Noord-Holland

4.3.2 Programmering 2026

Onze prognose maken wij hieronder voor de onderdelen vergunningprocedure/MER procedure, DSO-meldingen en Maatwerk en gelijkwaardigheid op totaal aantal uren. In onze tussentijdse rapportages rapporteren wij over de aantallen per proces.

Beverwijk

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Prognose aantal	Prognose uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	3	9
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		1041

Bloemendaal

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	8	24
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		359

Edam-Volendam

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem*	6	18
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		347

* Tot en met 2024 zijn deze meldingen geregistreerd in het LGR. De prognose hierboven is op basis van historische gegevens, mogelijk is deze door nog te registreren data aan de lage kant.

Haarlem

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	10	30
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		1517

Projecten en ontwikkelingen Vergunningverlening Milieu
Door de zonering van het Industrieterrein Waarderpolder is de verwachting dat de komende jaren een verhoging van het aantal jaarlijks te voeren maatwerkprocedures valt te verwachten. In 2026 zal het aantal maatwerkzaken die hier betrekking op hebben worden gemonitord. Bij een significante toename van het aantal maatwerkprocedures zullen partijen met elkaar in overleg gaan om nadere afspraken te maken.

Heemskerk

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Prognose	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	3	9
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		587

Projecten en ontwikkelingen Vergunningverlening Milieu
Project afvoeren en registreren asbest

Heemstede

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	5	15
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		574

Landsmeer

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	2	6
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		385

Oostzaan

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	5	15
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		351

Purmerend

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem*	2	6
Vergunningprocedure/MER procedure DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		436

* Tot en met 2024 zijn deze meldingen geregistreerd in het LGR. De prognose hierboven is op basis van historische gegevens, mogelijk is deze door nog te registreren data aan de lage kant.

Uitgeest

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Prognose	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	2	6
Vergunningprocedure/MER procedure. DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		318

Velsen

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Prognose	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	10	30
Vergunningprocedure/MER procedure. DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		1951

Waterland

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	3	9
Vergunningprocedure/MER procedure. DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		269

Wormerland

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	3	9
Vergunningprocedure/MER procedure. DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		522

Zandvoort

Uitvoering Vergunningverlening Milieu	Aantal	Uren
Melding gesloten bodemenergiesysteem	1	3
Vergunningprocedure/MER procedure. DSO-meldingen Maatwerk en gelijkwaardigheid		340

Provincie Noord-Holland

Bedrijf	
Op- en overslagbedrijf van bodem– en afvalstoffen te Beverwijk	In 2025 is een actualisatietoets uitgevoerd met als uitkomst dat de vigerende vergunning moet worden aangepast. Het voornemen is om dit in 2026 uit te voeren. Uit toezicht blijkt dat het bedrijf niet in werking is conform vergunning. Het kan zijn dat dit bedrijf een vergunning aanvraagt. Als dat gebeurt, zullen wij aansturen op een revisievergunning.
Metaal op- en overslag te Beverwijk	In 2025 is een actualisatietoets uitgevoerd met als uitkomst dat de vigerende vergunning moet worden aangepast met name op

	financiële zekerheid willen opnemen. Het voornemen is om dit in 2026 uit te voeren.
Scheepssloperij te Haarlem	In 2025 is een actualisatietoets uitgevoerd met als uitkomst dat de vigerende vergunning moet worden aangepast met name op het voorkomen van metaalbroei.
Baggerdepot te Velsen	In 2026 zal uitwerking van het Ontmantelplan en mogelijke aanpassingen daarvan onder meer vanwege omgang met staalslakken een rol spelen.

4.4 Juridische advisering

Taken Juridische advisering
Behandelen handhavingsverzoeken
Klachten waaruit een handhavingstraject voortvloeit
Procedures bezwaar/beroep/hoger beroep
Omgevingswet en vertaalslag milieuaspecten naar Omgevingsplan
Interne en externe, waaronder bestuurlijke juridische advisering

Gemeente specifieke taakuitvoering Landsmeer
Handhaving bouw (vanaf de eerste aanschrijving, eventuele stillegging, t/m LOD) en verdediging vergunningen.

Gemeente specifieke taakuitvoering Zandvoort
Handhaving bouw (vanaf de eerste aanschrijving, eventuele stillegging, t/m LOD) en verdediging vergunningen
Specifieke dossiers: • Circuit Zandvoort; rechtbank en hoger beroep inzake de actualisatievergunning Milieu • Camping Sandevoerde; beroepsprocedures en ondersteuning wethouder Deze dossiers leiden tot een grote urenbelasting
Handhaving Toeristische verhuur en Huisvestingsverordening

4.5 Vergunningverlening, toezicht & handhaving bouw

Voor een aantal gemeenten binnen ons werkgebied voeren wij ook taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving bouw.

4.5.1 Dienstverlening per gemeente

Uitvoering Vergunningverlening Bouw	B'wijk	H'kerk	L'meer	O'zaan	Uitgeest	W'land	Z'voort
Bouwtoezicht	•	•	•	•	•	•	•
Handhaving op strijdigheden			•				•

Vergunningsaanvraag	•	•	•				•
Concept-verzoek		•	•				•
Informatieverzoek	•	•	•				•
Meldingen	•	•	•				•
Front-office, waaronder afhandeling klantvragen			•				•
Bouwtechnische advisering	•				•*		
Juridische rechtsprocedures			•				•

*Voor de gemeente Uitgeest voeren wij de bouwtechnische advisering uit voor aanvragen die door de gemeente zelf worden behandeld. Voor gemeente Beverwijk, Heemskerk en Zandvoort behandelen wij de aanvragen, conceptverzoeken en meldingen. De 'beleidsrijke' aanvragen behandelen de gemeenten zelf.

4.5.2 Ontwikkelingen

Omgevingswet

Wij zien een minimale daling van het toezicht voor bouwwerken die onder de WKB worden gebouwd en een verschuiving van toezicht naar meer handhaving door de WKB. We verwachten dat in 2026 dit stijgt. Voor 2026 verwachten wij, evenals afgelopen jaar, een stijging van het aantal DSO-meldingen en informatieplichten. De Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB) laat een lichte daling zien in de werkzaamheden omdat bij gevolgklasse 1 bouwwerken (minder risicovolle bouwwerken) er niet meer preventief getoetst wordt door gemeenten. Wel zien wij dat de focus wordt verlegd van het bouwtechnische vlak naar het ruimtelijk/juridische vlak. De verwachting is dat deze stijging in 2026 zich zal voortzetten.

Wij zien een stijging van het aantal conceptverzoeken. Dit komt omdat de opgave ten aanzien van de fysieke leefomgeving steeds complexer wordt. Denk hierbij aan stikstof, natuurwetgeving en energietransitie. Voor 2026 verwachten we dat deze stijging wordt voortgezet.

Afgelopen jaren hebben wij een welkome bijdrage mogen leveren aan de F1 in vorm van VTH-taakstelling. Volgend jaar is (voorlopig) de laatste editie van de DGP. Dit kan consequenties hebben op de inzet- en capaciteit van medewerkers van onze organisatie. Het zou zonde zijn als de kennis- en kunde op dat vlak verloren gaat, daarom zouden wij het onderzoeken waard vinden of deze unieke expertise niet ergens elders kunnen inbrengen (bij voorkeur in de regio) bij naar aard- en omvang gelijk te stellen evenementen.

4.5.3 Programmering 2026

Toezicht en handhaving Bouw	B'wijk	H'kerk	L'meer	Oostzaan	Uitgeest	W'land	Z'voort
Vergunninggebonden toezicht	150	550	186	360	188	640	567
Toezicht n.a.v. klachten/meldingen/ handhavingszaken	100	42	20	54	188	114	23
Strandpaviljoens	-	-	-	-	-	-	170

Uitvoering Vergunningverlening Bouw	Beverwijk	Heemskerk	Landsmeer	Zandvoort
Vergunningsaanvraag	123	195	74	203
Concept-verzoek	-	50	44	69
Informatieverzoek	30	18	8	18
Meldingen	6	30	5	27
Front-office, waaronder afhandeling klantvragen	-	-	120	201

Uitvoering Bouwtechnische advisering	Beverwijk	Uitgeest
Bouwtechnische advisering	50	30

Toelichting Zandvoort

De afgelopen jaren is er een verschil ontstaan in de opdracht en middelen. In 2026 wordt er gegroeid naar de beoogde begrotingssituatie van 2027. Daarmee zal vooral de dienstverlening op de taak bouwen in lijn worden gebracht met gelijksoortige gemeente. De komende periode worden er nadere afspraken gemaakt hoe dit gerealiseerd gaat worden.

4.6 Advies

4.6.1 Inleiding

Advisering over de fysieke leefomgeving vormt een essentiële schakel tussen de (complexe) opgaven waar deelnemers voor staan en de uitvoering van de VTH taken die hieruit voortvloeien. Advisering op de fysieke leefomgeving gaat over de gevolgen van ontwikkelingen en de invloed van economische activiteiten op de leefomgeving. Hierbij kijken wij verder dan de milieubelastende activiteiten uit het Besluit activiteiten leefomgeving en de milieuregels in het omgevingsplan. De advisering richt zich op de milieueffecten van alle activiteiten in de leefomgeving, de milieukwaliteit van de leefomgeving en de (milieukundige) geschiktheid van de fysieke leefomgeving voor functies en ontwikkelingen. Wij sluiten aan op de gehele beleidscyclus.

Wij adviseren op en zijn betrokken bij het beschermen en benutten van de leefomgeving en de evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De advisering heeft betrekking op thema's geluid, waaronder industrielawaai, wegverkeerslawaai, railverkeerslawaai, luchtvaartlawaai, geluid door milieubelastende activiteiten, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, trillingen, externe veiligheid, geur en ecologie.

Verder spelen wij een rol bij de integrale afweging bij ontwikkelingen in de leefomgeving. Om deze rol goed te vervullen, zijn wij als het ware onderdeel van het gemeentelijke team. Zo brengen wij in deze rol het milieubelang in bij de integrale afweging. Deze taak is grotendeels vraaggestuurd en afhankelijk van de gemeentelijke planning en aanvragen van initiatiefnemers. Jaarlijks geven wij circa 1.250 adviezen op ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsplanwijzigingen. De taken die wij uitvoeren zijn o.a.:

Uitvoering (ruimtelijke) Advisering
Milieuadvisering over ruimtelijke ontwikkelingen met hierbij aandacht voor de (milieu) effecten van de ontwikkeling op de leefomgeving, de (milieukundige) geschiktheid van de locatie voor de ontwikkeling en de (milieukundige) wenselijkheid van de ontwikkeling.
Beleidsvoorbereiding en uitvoering van milieuthema's. Dit omvat onder andere het opstellen van en advisering op omgevingsvisies, programma`s en milieubeleid.
Het voorbereiden, opstellen en monitoren van regels voor mba's in omgevingsplannen.
Milieuadvisering bij het wijzigen van Omgevingsplannen.
Milieuadvisering bij het verlenen van vergunningen voor (buitenplanse) omgevingsplan activiteiten.

Advisering - overig
Vergunningverlening bodem
Beleidsregels bodem*
Nazorglocaties bodem*
Regels voor bouwen in geluidsaandachtsgebieden
Aandachts- en voorschriftengebieden externe veiligheid

* taak voert Haarlem zelf uit

Gemeentespecifieke uitvoering	B'wijk	H'kerk	Edam-Volendam	Haarlem	Uitgeest	Velsen
Advisering op de Omgevingsvisie	•	•				•
Begeleiding bij opstellen van een soortenmanagementplan			•		•	•
Beoordelen en verlenen van ontheffingen voor op basis van het soortenmanagementplan		•				
Wettelijk adviseurschap Tata Steel	•	•				•
Advisering Schiphol	•	•		•	•	•

Toelichting

Het uitvoeren van de adviestaak vraagt een grote mate van betrokkenheid bij de gemeente. De adviseur moet bekend zijn met de gemeentelijke organisatie en de gemeentelijke belangen en opgave(n). Om deze betrokkenheid goed in te vullen nemen onze adviseurs o.a. deel aan project-groepen, casemanagers overleggen, intaketafels en omgevingstafels. Een belangrijk deel van het advieswerk wordt daarom ook gezien als dienst.

Voor de gemeente Heemskerk zullen wij een bijdrage leveren aan de actualisatie van de Omgevingsvisie. Voor Beverwijk vindt een analyse plaats van de Omgevingsvisie op de noodzaak tot het opstellen van een programma milieu. Vervolg zou kunnen zijn dat wij een programma milieu voor de gemeente Beverwijk gaan opstellen. Voor 2026 programmeren wij ook inzet inzake het Aagtenpark, onder meer naar aanleiding van het onderzoek naar de mogelijke (toekomstige) gezondheidsrisico. Voor Beverwijk gaan wij volgend jaar verder in overleg om het Milieubeleidsplan 2021-2025 te evalueren.

4.6.2 Ontwikkelingen

In 2026 zetten wij de intensivering van de betrokkenheid bij gemeente door. Door deze intensivering vergroten we de betrokkenheid van de od bij de gemeenten waardoor wij ook de meerwaarde voor de gemeenten vergroten. Deze grotere betrokkenheid is noodzakelijk om milieu volwaardig mee te wegen in de integrale afweging.

Omgevingswet

Omgevingsvisies en programma’s

De Omgevingswet kent de omgevingsvisie en de programma’s als gemeentelijke beleidsdocumenten. Hierbij is de omgevingsvisie het integrale beleidsdocument waarin het strategische en lange termijnbeleid voor de fysieke leefomgeving is opgenomen. Programma’s richten zich op verdere beleidsontwikkeling, uitwerking van maatregelen om de gewenste kwaliteit te bereiken of uitwerking van maatregelen gericht op beheer van de fysieke leefomgeving. Programma’s kunnen strategische beleidselementen bevatten, maar zijn vooral gericht op niet strategisch beleid. Het milieubeleidsplan is strategisch beleid met een wettelijke grondslag in het oude omgevings-recht. Voor het milieubeleidsplan geldt daarom dat de hoofdzaken van dit beleid voor 1 januari 2027 opgenomen moeten worden in de gemeentelijke omgevingsvisie. Wij zullen de komende jaren, door het geven van input op de omgevingsvisies, zorgen voor het opgaan van het milieubeleid in de omgevingsvisies. Op grond van deze omgevingsvisies kan een gemeente vervolgens beoordelen of het noodzakelijk is om een programma op te stellen, gericht op milieu. Voor de gemeente waarop wij in 2026 inspanning leveren in het kader van omgevingsvisies of programma’s, benoemen wij dat hieronder specifiek bij die gemeente.

Omgevingsplannen

De komst van de Omgevingswet vraagt een grotere inzet van onze organisatie. Gemeenten zijn bezig met het aanpassen van hun omgevingsplannen en wij sluiten hierbij aan. Bij de aanpassingen van omgevingsplannen is het opnemen van milieuregels een nieuwe taak ten opzichte van eerdere jaren. Wij adviseren de gemeente over hoe om te gaan met de bruidsschatregels in de omgevings-plannen. Deze inspanningen zullen naar verwachting de gehele transitieperiode (tot 1 januari 2031) in beslag nemen. Wij adviseren de gemeente hierbij over de transitie van de bruidsschat-regels voor milieubelastende activiteiten naar de definitieve omgevingsplanregels. Voor de advisering op omgevingsplannen sluiten wij aan bij de projectgroepen/projectteams van de gemeente. Daarnaast komen wij met een voorstel om de milieuregels uit de bruidsschat thematisch, gedurende de transitieperiode, om te zetten naar de definitiever structuur van de

omgevingsplannen. Naast wijzigingen van omgevingsplannen op verzoek van de gemeente, komen wij in 2026 met het verzoek milieuonderwerpen/regels op te nemen in het omgevingsplan.

4.6.3 Programmering voor het gehele werkgebied

Regels voor bouwen in geluidaandachtsgebieden.

In 2024 stelden wij een ambtelijk afwegingskader op voor bouwen in geluidaandachtsgebieden. In 2025 zijn wij de gesprekken met gemeente gestart om het afwegingskader te laten borgen in de omgevingsplannen. In 2026 zetten wij deze activiteiten voort.

Aandachts- en voorschriftengebieden externe veiligheid

De Omgevingswet heeft een nieuwe manier geïntroduceerd met betrekking tot omgaan met het groepsrisico. Gemeenten moeten afwegen of het nodig is binnen aandacht-gebieden voorschriftengebieden aan te wijzen. Binnen voorschriftengebieden gelden aanvullende bouweisen. In 2025 zijn wij gestart met het overleg met gemeente over het aanwijzen voor voorschriften gebieden in omgevingsplannen. In 2026 zetten wij deze gesprekken voort en willen we met in overleg met gemeenten voorschriftenbieden aanwijzen in de omgevingsplannen.

Regels voor milieubelastende activiteiten.

Vanuit de VTH-werkzaamheden zijn zaken naar voren gekomen die onder de Omgevingswet anders gereguleerd zijn dan onder de vorige wetgeven. Voor een aantal van deze regels en meldingsplichten geldt dat ze voor het goed uitvoeren van de VTH-taak noodzakelijk zijn. In 2026 zullen wij een start maken om deze vervallen regels en meldingsplichten in de omgevingsplannen op te laten nemen.

Update bodemkwaliteitskaart Zuid-Kennemerland en IJmond (7 gemeentes)

De huidige bodemkwaliteitskaart is in (april) 2021 opgesteld. De bodemkwaliteitskaart dient elke 5 jaar te worden geactualiseerd. Om deze tijdig te actualiseren is in 2025 hier mee begonnen. Naar verwachting zal deze in 2026 bestuurlijk worden vastgesteld.

Basisgeluidemissie Omgevingswet (BGE)

Gemeentes dienen in 2026 de Basiskaart Geluidsemissie op te stellen. Dit is een (nieuwe) verplichting vanuit de Omgevingswet. Gemeentelijke wegen met intensiteiten hoger dan 4.500 voertuigen per etmaal dienen inzichtelijk te worden gemaakt. De vaststelling dient uiterlijk in 2027 plaats te vinden. Wij bieden deze taak aan al onze 14 gemeentes binnen ons werkgebied.

Geluidsbelastingkaart (conform CNOSSOS-EU)

Iedere vijf jaar moeten aangewezen gemeenten (door de EU) de geluidsniveaus in de leefomgeving vaststellen. Dit dient uiterlijk weer in 2027 vastgesteld te worden. Hiermee zal in 2026 begonnen te worden. Het doel hiervan is om schadelijke en hinderlijke effecten ten gevolge van weg-, rail- en luchtverkeer en industrie inzichtelijk te maken. Dit geldt voor de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Velsen, Heemskerk, Heemstede en Zandvoort. De verwachting is dat wij dit moeten doen voor al onze 7 gemeentes (Mogelijk Haarlem uitgezonderd).

4.6.4 Vergunningverlening Bodem

Sinds de invoering van de Omgevingswet is de gemeente het bevoegd gezag voor de gehele milieu-hygiënische bodemkwaliteit. Waar gemeenten voorheen nog alleen het bevoegd gezag waren voor locaties met licht verontreinigde grond, hebben zij nu ook taken en bevoegdheden van de provincie overgekregen met betrekking op het saneren van of werken in ernstig verontreinigde grond. Wij voeren deze taken uit namens onze gemeenten. Provincie Noord-Holland blijft onder de Omgevingswet bevoegd gezag voor locaties die vallen onder het overgangsrecht; te weten lopende procedures en langdurige nazorglocaties. Voor deze locaties voeren wij deze taak uit namens de provincie. Haarlem is binnen ons werkgebied de enige gemeente die ook bevoegd gezag is voor de overgangsrechtlocaties. Zij voeren de taak rondom deze locaties zelf uit.*

Overgangsrechtlocaties	Aantal
Beverwijk	31
Bloemendaal	14
Edam-Volendam	61
Haarlem	*
Heemskerk	5
Heemstede	21
Landsmeer	58
Oostzaan	42
Purmerend	55
Uitgeest	15
Velsen	52
Waterland	70
Wormerland	46
Zandvoort	7
Totaal	**477**

<u>Taakuitvoering</u>

Als het nodig is om de bodem te saneren, als er in de bodem wordt gegraven of als er grond wordt toegepast, moet er aan de Omgevingswet worden voldaan. Bij deze activiteiten geldt afhankelijk van de omvang en de bodemkwaliteit een informatie- of meldingsplicht. Wij handelen deze informatie en meldingsplichten af. Op basis van deze informatie kan gericht toezicht gehouden worden bij werkzaamheden en het toepassen van grond. Het gaat hier o.a. om:

- Graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit,
- Graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde Bodemkwaliteit,
- Grondwater, afkomstig van een sanering of ontwatering, lozen in het riool of op of in de bodem,
- Opslaan van grond of baggerspecie,
- Saneren van de bodem,
- Toepassen van grond of baggerspecie op of in de landbodem.

Basisregistratie ondergrond
Namens onze gemeenten (behalve Haarlem, Edam-volendam en Purmerend) beheren wij het bodeminformatiesysteem. De beschikbare bodemdata moet vanwege de komst van de Omgevingswet aan de basisregistratie ondergrond (BRO) worden aangeleverd. Het traject om dit te realiseren is in 2025 gestart en loopt door in 2026. In 2026 worden de onderzoeken uit het bodeminformatiesysteem van ODIJmond overgezet naar het BRO. Daarnaast maken we in 2026 een start met het overzetten van de beschikkingen.

Nieuwe bodemonderzoeken (die binnenkomen bij meldingen en advies- en vergunningsaanvragen) moeten zowel in het bodeminformatiesysteem van ODIJmond en BRO worden geregistreerd. Doordat de systemen hierachter nu nog niet optimaal op elkaar zijn afgestemd, vraagt het registeren van de rapporten meer tijd.

Nazorglocatie
Niet alle bodemverontreiniging kunnen (volledig) weggenomen worden. Een manier van saneren bij deze verontreinigingen is het afdekken of isoleren van de bodemverontreiniging. Hiermee wordt er voor gezorgd dat er geen (gezondheids) risico's meer zijn. Om te garanderen dat de maatregelen in stand blijven en er geen nieuwe risico's optreden, controleren wij deze locaties periodiek.

4.6.5 Wettelijk adviseurschap

Voor de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen voeren wij het wettelijk adviseurschap vergunningen Tata Steel uit. Deze uitvoering vraagt continu aandacht omdat het verkrijgen van inzicht in relevante emissies proceskennis vergt. Een intensieve samenwerking daarnaast met ODNZKG blijft hoog op de agenda om op een adequate manier invulling te blijven geven aan het wettelijk adviseurschap. In het begin van 2024 is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het project Heracless - Groen Staal gepubliceerd. Ondanks de korte inspraakperiode is er door de IJmond gemeenten en ODIJmond een uitgebreid advies gegeven. Dit traject heeft zich voortgezet met de publicatie van de Milieueffectrapportage (MER). In 2026 zal er een grote inspanning worden gevraagd bij het beoordelen van de vergunningen voor de groenstaal route. Hiernaast zal er aandacht zijn voor vergunningverlening bij de cokesfabrieken die onder verscherpt toezicht staan.

Provinciale Omgevingsverordening
PNH actualiseert haar omgevingsverordening volgens een cyclisch proces. De werkingsgebieden en bijlage worden twee keer per jaar gewijzigd. De inhoud van de artikelen van de omgevingsverordening worden één keer per jaar gewijzigd. Wij beoordelen deze wijzigingen op de gevolgen met betrekking tot de milieuthema's en informeren (indien nodig) de gemeente hierover. Als hier aanleiding voor is, adviseren wij gemeenten over het indienen van zienswijzen of dienen wij zelfstandig zienswijzen in op de wijzigingen. Wij nemen hiervoor deel aan participatiebijeenkomsten van de provincie.

4.7 Projecten

Sinds onze oprichting zijn wij verbonden aan het thema duurzaamheid. Onze focus ligt van oudsher bij de regio IJmond, omdat we hierover afspraken maakten in onze GR. Afgelopen jaren breidden we onze inzet uit naar de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort. Vanuit onze expertise en vanuit de taken die wij uitvoeren, zijn wij in staat om onze dienstverlening te verbreden van toezicht en handhaving naar een stimuleringsaanpak, gericht op ondernemers en breder; projecten rondom duurzaamheid, milieu en gezondheid.

We zien dat het thema duurzaamheid de laatste jaren een stevige ontwikkeling heeft doorgemaakt. Vanuit het Interbestuurlijke Programma Versterking-VTH wordt ingezet om OD's vanuit de expertise te betrekken bij het realiseren van maatschappelijke transitieopgaven. Wij hebben deze positie vanuit ons ontstaan als milieudienst over de afgelopen jaren al opgebouwd. Een tweede belangrijke ontwikkeling is dat, door het vrijkomen van landelijke en provinciale gelden, er meer ruimte is ontstaan voor capaciteit. We zien steeds meer gemeenten die ervoor kiezen meer zelfstandig, in plaats van regionaal, te werken aan het thema. Het aantrekken van eigen capaciteit door onze deelnemers vraagt meer afstemming om onduidelijkheid over rollen te voorkomen. Door de inhoudelijke opgaven centraal te zetten, werken we toe naar een goede samenwerking tussen ons en onze deelnemers, waarbij onze deelnemers in voldoende mate gebruik kunnen blijven maken van onze jarenlange kennis en expertise en onze regionale positie binnen het thema duurzaamheid. Op deze wijze positioneren wij onze organisatie niet alleen als uitvoering- en kennisorganisatie maar ook als samenwerkingsplatform, waarin wij met impact samenwerken met onze deelnemers.

Voor 2026 inventariseerden wij per regio, samen met onze deelnemers, aan welke projecten wij gaan bijdragen en of we hierin vanuit kennis en expertise een inhoudelijk rol vervullen, of een bijdrage leveren als programma- of projectcoördinator. Vanuit onze ervaring zien we een aantal belangrijke voordelen om namens onze deelnemers projecten of programma's regionaal uit te voeren. Vanuit een uniforme aanpak en bundeling van kennis en expertise bereiken we efficiëntie en effectiviteit. Vanuit onze organisatie borgen we ook de verminderde kwetsbaarheid in de uitvoering voor kleinere gemeenten. In 2025 verbreden wij ons team dat projecten uitvoert met niet alleen projecten gericht op de verduurzaming van het bedrijfsleven, maar ook gericht op VTH-onderwerpen. Hiermee willen we eraan bijdragen dat de onderwerpen VTH en duurzaamheid beter met elkaar scharnieren en toezicht & handhaving en stimulering elkaar meer versterken, maar we onze deelnemers ook meer continuïteit en flexibiliteit bieden met de beschikbare project-capaciteit.

De projecten in ons UP verdelen wij in de volgende categorieën:

- verduurzamen bedrijven (terreinen)
- duurzame energiesystemen
- duurzame mobiliteit
- circulariteit
- luchtkwaliteit

De specifieke projecten staan opgenomen in onderstaande tabel en per categorie beschreven.

Project	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Bloemen-daal	Haarlem	Heemstede	Zandvoort	Landsmeer	Oostzaan	Wormerland
Duurzame bedrijven en energiesystemen											
GreenBiz IJmond	X	X	X	X							
Energie infra; ruimtelijke inpassing VAWOZ en 380 Kv	X	X	X								
Warmte/warmtetransitie	X	X		X							
Taskforce E-infra - PMIEK en Energie Visie proces	X	X		X	X	X	X	X			
Energietoezicht	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Energielabel C bij kantoorgebouwen	x	x	X	x	x	x	x		x		X
Cluster energie strategie (CES)	X	X		X							
PFO IJmond/Zuid-Kennemerland	X	X		X	X		X	X			
Organiseren regionale regiegroep duurzaamheid	X	X		X							
Duurzaamheidslening (Beverwijk en Heemskerk)	X	X									
Aanpak bedrijventerreinen							X				
Zon op schooldaken									X	X	X
Mobiliteit											
Regionale samenwerking	X	X		X							
Werkgeversaanpak	X	X		X							
Wet werkgebonden personen mobiliteit	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Circulaire economie											
Invulling via JTF IJmond Circulair en GreenBiz	X	X	X	X							
Werkgroep MRA circulaire economie	X	X	X	X					x	x	x
Implementatie adviesrapport circulaire gemeente									X	X	X
Luchtkwaliteit											
Programmacoördinatie Gezonde Leefomgeving	X	X	X	X							
Overig											
Commit	x	x	x	x							
Digitale tweeling	x	x		x							
Schiphol	x	x	X	X		X					
Natuur- en milieueducatie	X	X									

4.7.1 Duurzame bedrijven

GreenBiz IJmond

Rol ODIJmond: Uitvoering van projecten

Deelnemers: Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen

GreenBiz IJmond is opgezet als een publiek-private samenwerking tussen ODIJmond, de IJmond gemeenten, lokaal onderwijs en het lokale bedrijfsleven (via de stichting GreenBiz IJmond). ODIJmond voert projecten uit binnen GreenBiz IJmond om ondernemers praktisch te ondersteunen bij energietransitie en circulaire economie. Door projectleiders in te zetten versnellen we lokale verduurzaming. We begeleiden ondernemers bij netcongestie, subsidieaanvragen, energiemonitoring en circulaire kansen. Ook organiseren we bijeenkomsten voor kennisdeling. Deze kennis wordt tevens gedeeld met het lokale onderwijs zodat de werknemers van de toekomst goed voorbereid in de regio aan de slag kunnen gaan.

Verder fungeert GreenBiz IJmond als een 'spin in het web' voor nieuwe initiatieven en wordt de duurzame bedrijven dag eens per jaar georganiseerd. De activiteiten van GreenBiz IJmond staan verder uitgewerkt in het meerjarenplan GreenBiz IJmond 2025-2029.

Energietoezicht & Energielabel C bij kantoorgebouwen

Rol ODIJmond: uitvoering toezicht en handhaving

Gemeenten: gehele werkgebied

Energietoezicht en Label C zijn basistaken van ODIJmond. Het hier genoemde onderdeel gaat de uitvoering van projecten rondom energietoezicht en het zorgen dat deze taak goed ingebed wordt in de reguliere dienstverlening van ODIJmond. 2026 is het laatste jaar van Energiebesparings-akkoord PNH en SPUKTHE en bijbehorende prestatieafspraken. De focus ligt op het verbeteren van de informatiepositie, onder meer door gegevens van netbeheerders te benutten, en het voorbereiden van een structurele aanpak voor energietoezicht vanaf 2027.

4.7.2 Energiesystemen

Cluster energiestrategie Noordzeekanaal gebied (CES)

Rol ODIJmond: Regionale vertegenwoordiging en advisering

Deelnemers: Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen

De CES NZKG 2024 is een gezamenlijk product van industrie, netbeheerders en regionale overheden. Er staat in hoe de industrie in dit gebied de doelen uit het Klimaatakkoord wil bereiken en wat daarvoor nodig is, zoals energie-infrastructuur. In 2026 ligt de op de uitvoering en de mogelijkheden voor het wegnemen van belemmeringen. De verduurzaming van de industrie loopt nu vertraging op door belemmeringen als netcongestie, stikstof en uitstel/afstel van investeringsbeslissingen door financieringsproblemen. ODIJmond neemt deel aan het adviesteam verduurzaming industrie/energietransitie NZKG en bereid wethouders duurzaamheid voor op de bestuurscommissie verduurzaming industrie/energietransitie NZKG middels een annotatie en eventuele toelichting in de staf overleggen.

Taskforce e-infra

Rol ODIJmond: Regionale vertegenwoordiging

Gemeenten: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Heemskerk, Velsen, Zandvoort

Voor de taskforce e-infra wordt vanuit de provincie ingezet op verschillende onderdelen in verband met (tegengaan van) netcongestie. ODIJmond neemt namens de IJmond en Zuid Kennemerland - gemeenten deel aan de taskforce e-infra. We bewaken regionale belangen bij thema's als netcongestie, slimme energiesystemen, warmte-infrastructuur en versnelling van e-infra-projecten. We koppelen ontwikkelingen actief terug in de RES-werkgroep en kernteams en zorgen voor bestuurlijke ondersteuning

PMIEK en energievisie

Rol ODIJmond: Regionale vertegenwoordiging

Gemeenten: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Heemskerk, Velsen, Zandvoort

Vanuit de pMIEK is nu gestart met het uitvoeringsprogramma pMIEK, welke door de provincie begeleidt wordt. Voor gemeenten betekend dat dat er concreet uitvoering gegeven moet worden aan de start van projecten die in de pMIEK eerder opgenomen zijn.

Ruimtelijke inpassing VAWOZ, 380KV

Rol ODIJmond: Regionale vertegenwoordiging, advisering

Gemeenten: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Heemskerk, Velsen, Zandvoort

ODIJmond adviseert gemeenten bij de keuze voor het tracé van VAWOZ en de 380kV-verbinding. We leveren input op het regioadvies. Dit advies ondersteunt de besluitvorming over aanlandingen van wind op zee en de locatie voor hoogspanningsstations.

Warmte/warmtetransitie

Rol ODIJmond: Regionale vertegenwoordiging

Deelnemers: Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen

ODIJmond vertegenwoordigt de IJmond in de ontwikkeling van het warmtenet.
De ontwikkeling van het warmtenet IJmond wordt meegenomen als onderdeel van het warmteprogramma en is vanuit de pMIEK ook een prioritair onderdeel van de aanpak netcongestie in onze regio. Vanuit de pMIEK is het voorstel om warmteontwikkeling naar de nMIEK te brengen. Dit jaar wordt er vanuit de provincie verder gewerkt aan de het onderzoek naar een bovenregionaal warmtenet in dit kader. Het warmtenet IJmond is daarbij een spil in het onderzoek.

PFO IJmond/Zuid-Kennemerland Energie en Warmte (bestuurlijk)

Rol ODIJmond: Platformfunctie, secretaris

Gemeente: Beverwijk, Bloemendaal, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort

ODIJmond organiseert het bestuurlijk PFO vier keer per jaar en bereidt portefeuillehouders voor op de Energyboard (bestuurlijk overleg taskforce e-infra)

Organiseren regionale adviesgroep duurzaamheid (ambtelijk)

Rol ODIJmond: Platformfunctie en secretaris

Gemeenten: Beverwijk, Heemskerk, Velsen

Om ambtelijke afstemming te organiseren faciliteert (sinds 2025) ODIJmond de regionale adviesgroep duurzaamheid. De adviesgroep stemt af welke zeken er spelen en wat de voortgang is ook signaleert en bespreekt de adviesgroep wijzigingen en/of aanvullingen van de opdracht en bepaald welke zaken er naar de bestuurlijks moeten. ODIJmond organiseert zes vergaderingen per jaar en bewaakt de opdrachtbeheersing.

Duurzaamheidslening

Rol ODIJmond: uitvoering regeling

Gemeenten: Beverwijk en Heemskerk

Eigenaar-bewoners van koopwoningen in deze gemeenten kunnen een lening voor verduurzaming van de eigen woning aanvragen. Het gaat om isolatie en duurzame energietechnieken. ODIJ verzorgt de registratie van aanvragen en inhoudelijke beoordeling van de te nemen maatregelen.

Werkgroep MRA circulaire economie

Rol ODIJmond: adviseur

Gemeenten: Beverwijk, Heemskerk, Velsen, Landsmeer, Wormerland en Oostzaan

ODIJmond vertegenwoordigt de IJmond gemeente in de werkgroep Circulaire Economie van de MRA. Hiervoor brengen wij relevante ontwikkelingen, uitdagingen en projecten in. Wij stemmen af met andere partners en zoeken actief samenwerking binnen de regio. De ODIJmond zorgt dat collega's en bestuurders worden betrokken en geïnformeerd.

Aanpak bedrijventerreinen

Rol ODIJmond: uitvoering, advisering

Gemeenten: Heemstede

Vanuit het de gebiedsvisie 't Groot Clooster gaat de gemeente Heemstede voor het industrieterrein Cruquiusweg, Industrieweg en Nijverheidsweg de omgeving integraal tegen het licht houden. Op het gebied van o.a. bestemming, duurzaamheid en omgeving heeft de gemeente de ambitie om een analyse op te maken om vanuit daar de volgende stappen te maken. De gemeente heeft ons gevraagd om hieraan een bijdrage te leveren. Tot aan de zomervakantieperiode van 2025 zullen wij een beeld schetsen van de compliancy aan minimale milieueisen op het terrein, eventuele “aandachtdossiers” en risicogroepen op het terrein.

Opvolging naar aanleiding van de analyse zal in de beoogde evaluatiemomenten en regulier afstemmingsoverleg worden afgestemd en ingericht binnen de daarvoor beschikbare uren.

Zon op schooldaken

Rol ODIJmond: uitvoering

Gemeenten: Landsmeer, Oostzaan en Wormerland

De regio Zaanstreek-Waterland werkt aan verschillende projecten rondom zonne-energie. Zij doet dit vanuit de ambitie ‘alle daken vol zonnepanelen’. Een ambitie die is verankerd in de Regionale

Energiestrategie Zaanstreek-Waterland. Zonnepanelen op schooldaken is een van die projecten. De gemeenten in de regio trekken hierin samen op, omdat schoolbesturen vaak meerdere scholen in verschillende gemeenten hebben.

4.7.3 Mobiliteit

IJmond Bereikbaar; werkgeversaanpak

Rol ODIJmond: uitvoering

Gemeenten: Beverwijk, Heemskerk, Velsen; Oostzaan; Landmeer; Wormerland

ODIJmond is de regionale kennispartner op de thema`s "flexibel werken en slim en duurzaam reizen". Wij voeren binnen IJmond Bereikbaar de werkgeversaanpak uit en stimuleren duurzaam reisgedrag bij bedrijven. We bieden mobiliteitsscans, advies over thuiswerken, spitsmijden en OV-gebruik. Daarnaast ondersteunen we werkgevers bij het aanpassen van regelingen en implementeren we concrete maatregelen. In 2026 sluiten Oostzaan, Landsmeer en Wormerland mogelijk aan.

IJmond Bereikbaar; Regionale samenwerking

Rol ODIJmond: adviseur

Gemeenten: Beverwijk, Heemskerk, Velsen

De IJmond gemeenten werken samen aan het thema mobiliteit via het samenwerkingsverband IJmond Bereikbaar. ODIJmond adviseert de ambtelijke werkgroep en de stuurgroep. Er wordt samengewerkt aan regionale mobiliteitsprojecten, zoals doorfietsroutes, verbeteren van openbaar vervoer en verduurzaming van mobiliteit. ODIJmond voert tevens het beheer van het mobiliteitsfonds namens de stuurgroep. De samenwerking moet richting 2026 herijkt worden hiervoor leveren wij het met het "Plan van Aanpak Herijking programma IJmond Bereikbaar" de kaders voor de toekomstige regionale samenwerking.

Wet werkgebonden personenmobiliteit

Rol ODIJmond: uitvoering

Gemeenten: Gehele werkgebied

In 2025 is de wet Werkgebonden Personenmobliteit (WPM) van kracht gegaan. De gemeente is verantwoordelijk voor de toezicht en handhaving op de verplichting, waarbij de taak bij wet is belegd bij de Omgevingsdienst. Er is een opdrachtvoorstel uitgegaan naar al onze deelnemers waarin wij de middelen hebben opgevraagd zoals voorgesteld door OmgevingsdienstNL voor de uitvoering van de taak. Op het moment van schrijven hebben 12 van de 14 deelnemende gemeenten akkoord gegeven en zijn we nog in gesprek met de resterende vier.

Voor wat betreft de uitvoering is het een jaarlijks terugkerende verplichting, waarbij gecontroleerd moet worden of de rapportage is ingediend en wordt een plausibiliteitstoets uitgevoerd om aan de hand van landelijk afgesproken criteria de rapportages op inhoud te toetsen. De resultaten van de eerste tranche en eventuele politieke ontwikkelingen zullen mede bepalen hoe de taak in 2026 en verder zal moeten worden vormgegeven. Hierover zal eind 2025 worden gecommuniceerd.

Gemeente	Rapportageplichtige bedrijven
Beverwijk	16
Bloemendaal	3
Edam-Volendam	16
Haarlem	49
Heemskerk	7
Heemstede	6
Landsmeer	1
Oostzaan	3
Purmerend	22
Uitgeest	3
Velsen	25
Waterland	2
Wormerland	3
Zandvoort	1
Totaal	157

4.7.4 JTF IJmond

JTF IJmond

Rol ODIJmond: Steunpunt en secretariaat

Gemeenten: Beverwijk, Castricum, Heemkerk, Uitgeest en Velsen

Overig: Provincie Noord-Holland

Steunpunt JTF IJmond

Het JTF IJmond heeft als doel een rechtvaardige energietransitie door stimulering van de innovatie van het bedrijfsleven, versterking van de energie-infrastructuur en verbetering van scholing en arbeidsmarkt. ODIJmond is eerste aanspreekpunt voor het Just Transition Fund IJmond en verzorgt het secretariaat van de regionale stuurgroep. Wij voeren deze taken uit namens PNH en vijf gemeenten. Het programmamanagement ligt bij 'Kansen voor West'. Zij zijn verantwoordelijk voor de beoordeling van de aanvragen, monitoring en uitbetaling van de subsidies. Het JTF-fonds omvat voor de periode 2022-2027 60 miljoen euro. Bijna het volledige budget is aangevraagd en voor een groot deel toegekend.

JTF project IJmond Circulair en Energiehub Uitgeest-Noord

De GreenBiz IJmond is penvoerder en projectleider in een tweetal JTF projecten die gestart zijn in 2024 en vooralsnog eindigen in december 2026. Deze projecten zijn medegefinancierd door de Europese Unie en de Provincie Noord Holland en zijn tot stand gekomen in partnerschap met het NOVA college. Het NOVA college richt zich op het verder ontwikkelen van duurzame opleidingen en studenten in context met de opgaves.

JTF project IJmond Circulair

Onderdeel van het Greenbiz deel is draagvlak en bewustwording creëren bij ondernemers in circulair ondernemen: Na een eerste campagne waarin bedrijven werden benaderd voor een advies

op maat, is besloten over te stappen op een meer praktische aanpak. Hierbij worden in de branches horeca, zorg, MKB, retail en bouw workshops georganiseerd waarbij ondernemers samen gaan kijken naar circulaire kansen in eigen organisatie met inspiratie van een voorbeeldbedrijf. Deze eerste stap is aanmoediging voor een vervolgtraject.
Binnen een tweede opdracht worden de mogelijkheden voor het opzetten van reststoffenhubs in kaart gebracht. Behalve verder onderzoek van de in pilotfase zijnde reststoffenhub op bedrijventerrein de Trompet in Heemskerk, worden haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd op de bedrijventerreinen Broekerwerf in Velsen en Business Docks in Beverwijk. Halverwege 2026 zal worden besloten of op basis hiervan ook JTF ondersteuning gegeven kan worden bij de eerste opstart.

JTF project Energiehub Uitgeest-Noord
Het doel van het project is netcongestie te verminderen op bedrijventerrein Uitgeest-Noord door het ontwikkelen van organisatorische, technische en juridische instrumenten voor een Energiehub. Na de implementatie van een ""Energie Management Systeem (EMS) door partner Bennex en optimalisatie "achter de meter" bij betrokken ondernemers komt nu de volgende stap. Is met input van EMS data (bijv. Piekvermogens) en nieuwe contractvormen van de netbeheerder een rekenmodel te maken die ondernemers voordeel biedtin geval van een Groeps TO. Is dit het geval dan zal binnen de projectgroep verder gewerkt worden aan de realisatie van samenwerkingscontracten en doorontwikkeling van het EMS voor aansturing "voor de meter".

Commit: kennisontwikkeling en arbeidsmarkt
Rol ODIJmond: uitvoering en platformfunctie
Gemeenten: Beverwijk, Castricum, Heemkerk, Uitgeest en Velsen
ODIJmond neemt in opdracht van Kansen voor West voor de IJmond regio deel aan het Europese Interreg project. COMMIT heeft als doel kennisuitwisseling om de werking van het JTF IJmond programma te verbeteren voor met name Arbeidsmarkt en Scholing. Het belangrijkste oogmerk van deelname aan COMMIT is om van andere regio’s te leren hoe we de energietransitie in IJmond effectief kunnen realiseren, door gebruik te maken van de (financiële) mogelijkheden van JTF IJmond. COMMIT is een Interreg project en een samenwerking met 11 partners uit zeven landen. Behalve Nederland zijn dit Bulgarije, Slovenië, Denemarken, Noorwegen, Griekenland Spanje. Een belangrijke rol die ODIJmond ook uitvoert is de communicatie en via het organiseren van kennisbijeenkomst 'lessons learned' overdragen aan de ondernemers van het project.

4.7.5 Circulaire economie

Circulaire economie regio’s IJmond en Zaanstreek-Waterland
Rol ODIJmond: uitvoering, advisering
Gemeenten: Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen Landsmeer, Oostzaan en Wormerland
Circulaire economie is al een aantal jaar een onderwerp dat veel aandacht krijgt. Een circulaire economie kan en moet een grote impact maken op de verduurzaming van onze leefomgeving. In de uitvoering blijft dit onderwerp echter achter. Dat haalden wij ook op uit gesprekken met onze gemeenten. Er is veel aandacht voor dit onderwerp binnen GreenBiz IJmond (gefinancierd met JTF subsidie), bijvoorbeeld via het uitvoeren van het JTF-project ‘IJmond circulair’. Ook krijgt het

onderwerp aandacht via de uitreiking van de jaarlijkse ondernemersprijs. Maar we constateren ook dat er momenteel geen (regionale) visie of een coherent programma is om uitvoering te geven aan dit onderwerp. De capaciteit om een regionale visie of programma op te stellen is momenteel beperkt beschikbaar binnen dit programma. We nemen dit mee in het traject herijking GR, waarin we ook onze taken en ambities van onze deelnemers bespreken.

In de gemeenten Wormerland, Landsmeer en Oostzaan zullen wij een vervolg geven aan de uitvoering van het in 2025 opgestelde beleid en adviesrapport. Hiermee zorgen wij voor de implementatie van de adviezen. Daarnaast sluiten wij bij de MRA overleggen m.b.t. circulariteit.

4.7.6 Natuur- en milieueducatie

Natuur- en milieueducatie

Rol ODIJmond: uitvoering

Gemeente: Beverwijk & Heemskerk

Vanuit onze taak Natuur- en milieueducatie (NME) bieden wij een totaalaanbod aan natuur- en milieueducatie voor de scholen en inwoners in de gemeenten Beverwijk en Heemskerk. Ons doel is om kennis op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid over te dragen op de inwoners in deze gemeenten. Dit doen wij door middel van educatie waarbij de beleving centraal staat; beleven door te doen, door te ervaren, door te genieten. Op deze manier hopen wij natuur- en milieubewust gedrag te stimuleren en bij te dragen aan de leefbaarheid en duurzaamheid van de eigen omgeving. Vanuit NME Beverwijk en Heemskerk bieden wij educatieve activiteiten en lespakketten aan voor het onderwijs. Verder organiseren wij themamiddagen, excursies en lezingen en organiseren wij ook activiteiten rondom jaarlijks terugkerende thema's, zoals de Nacht van de Nacht en de Boomfeestdag. Onze activiteiten vinden doorgaans plaats bij de kinderboerderijen de Baak in Beverwijk en Dierendorp in Heemskerk en het Koetshuijs in Heemskerk. Jaarlijks stellen wij per gemeente een apart NME-werkprogramma op.

4.7.7 Advisering vliegverkeer Schiphol

Advisering vliegverkeer Schiphol

Rol ODIJmond: uitvoering + advisering bestuur

Gemeente: Beverwijk, Haarlem, Heemskerk, Uitgeest en Velsen

Gemeenten binnen ons werkgebied werken aan uiteenlopende maatschappelijke opgaven, op o.a. het terrein van wonen, werken, bereikbaarheid, energietransitie, natuur en gezonde leefomgeving. Luchtvaart speelt hierbinnen een nadrukkelijke rol. Economisch is de luchthaven van belang, tegelijkertijd heeft het vliegverkeer in de Schipholregio een grote impact op de leefomgeving. Afgelopen jaar zetten gemeenten, provincies en het Rijk samen belangrijke stappen in het herstellen van de balans tussen duurzame connectiviteit én een gezonde leefomgeving.

Wij ondersteunen negen gemeenten die samenwerken binnen het Schipholdossier; Alkmaar, Bergen, Beverwijk, Castricum, Haarlem, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Velsen. De samenwerking is erop gericht om de hinder, als gevolg van vliegverkeer binnen onze regio onder de aan- en uitvliegroute van de Polderbaan, op de agenda te krijgen en te houden binnen de Bestuurlijke Regie Schiphol, maar ook binnen de interbestuurlijke samenwerking met het Rijk.

Onderdeel hiervan is onze rol als secretaris van het portefeuilleoverleg Vliegverkeer Schiphol, waarmee de negen gemeenten zich samen voorbereiden op de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS). Waar gevraagd ondersteunen wij deze gemeenten bij specifieke vragen, raadsvragen, organisatie van (regionale) raadsinformatieavonden of vragen van inwoners die niet afgehandeld kunnen worden door het meldpunt van Schiphol.

4.7.8 Programma Gezonde Leefomgeving IJmond

Programma Gezonde Leefomgeving IJmond

Rol ODIJmond: advisering

Gemeente: Beverwijk, Heemskerk en Velsen

De IJmondgemeenten werken via het 'Programma Gezonde Leefomgeving IJmond (hierna te noemen PGL) samen ons en de GGD Kennemerland aan een gezonde leefomgeving voor haar inwoners. Het PGL is tot stand gekomen na ondertekening van het Schone Lucht Akkoord. Binnen het programma voeren wij de coördinatie uit van het PGL. Ook zijn wij inhoudelijk betrokken vanuit onze expertrol.

Het vorige programma kende een looptijd van 2021-2025. In Q1 2026 wordt een nieuw programma voor de periode 2026-2030 vastgesteld. De urgentie voor een nieuw PGL blijft onverminderd. "In de IJmond is sprake van een stapeling van milieurisico's. Inwoners worden blootgesteld aan een combinatie van stof, geluid, geur en schadelijke stoffen. Er is meer dan op andere plekken in Nederland sprake van een stapeling van deze risico's" - RIVM, september 2023

Het voorstel voor het nieuwe programma bestaat uit vijf pijlers, te weten: Industrie (exclusief Tata steel), woon- en leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart. In het nieuwe programma is het thema lobby, communicatie en omgevingsmanagement een nieuwe aanvullende pijler.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

5 Bedrijfsvoering

In 2026 richten we ons op drie hoofdopgaven: professionele bedrijfsvoering, meer aandacht voor medewerkers en stevige financiële basis.

Professionele bedrijfsvoering

We faciliteren en adviseren niet alleen, maar maken onze dienstverlening toekomstbestendig.

- Processen en werkwijzen worden stap voor stap vernieuwd en beter verankerd. Centrale sturing is hersteld en interne procedures sluiten aan bij de nieuwe organisatievorm.
- Systemen en applicaties worden kritisch beoordeeld; wat niet meer past, wordt vervangen of uitgebreid. De aanbesteding van ons zaaksysteem vindt in 2026 plaats en mogelijk ook anderen systemen.
- Datagedreven werken wordt intensiever opgepakt. Er komt extra capaciteit om data praktisch in te zetten in het werk en collega's enthousiast te maken voor het werken met data.
- We gaan de eerste stappen zetten met integraal risicomanagement.

Meer aandacht voor medewerkers

Onze mensen zijn de basis. We investeren in opleiding, ontwikkeling en goed werkgeverschap.

- Behoud en Ontwikkeling: meer aandacht voor behoud van personeel door uitbreiding van het opleidingsprogramma, meer gebruik te maken van ODNL-Academy en het goede gesprek te voeren. Het onboardingsprogramma wordt doorontwikkeld en er is aandacht voor vitaliteit.
- Instroom: versterking en verbetering van onze werving & selectie. We behouden een flexibele schil, maar zetten deze rechtmatig en efficiënt in. Daar waar mogelijk zoeken we de samenwerking op met andere omgevingsdiensten.
- Regelingen en afspraken: personele regelingen worden verder vernieuwd, met oog voor duidelijkheid en goed werkgeverschap.

Stevige financiële basis

We zorgen voor een transparante en betrouwbare financiële organisatie.

- Financieringsstructuur: wordt in 2026 afgerond.
- Planning & control: cyclus wordt verder doorontwikkeld, dit geeft overzicht en inzicht voor iedereen.
- Inkoop: de herinrichting wordt doorgezet, waar mogelijk in samenwerking met externe partners.

Omgevingsdienst IJmond

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251–263 863
info@odijmond.nl
www.odijmond.nl

30 oktober 2025

U&H-UITVOERINGSPROGRAMMA 2026

Deel I - Algemeen

Opsteller

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Adres	:	Postbus 2095 1620 EB HOORN
Bezoekadres	:	Dampten 2 1624 NR HOORN

Opdrachtgever

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Contactpersoon	:	Q.M. Foppe
Telefoon	:	088 – 10 21 300
E-mail	:	postbus@odnhn.nl

Datum

1 oktober 2025

Inhoudsopgave

Samenvatting 2
1. Inleiding 1
2. Algemeen 2
2.1 Vertrekpunten & ontwikkelingen 2
2.2 Werkzaamheden 2
2.3 Randvoorwaarden 2
2.4 Samenwerking 2
3. Van strategie naar opgaven 3
3.1 Evaluatie U&H-strategie 3
3.2 Maatschappelijke opgaven 4
3.3 Prioriteren en herprioriteren 4
4. Focuspunten 5
4.1 Veiligheid waarborgen 5
4.2 Gezondheid 5
4.3 Kwaliteit van de leefomgeving verbeteren 5
4.4 Beschermen van de waarde van de natuur 5
5. Inzet op maatschappelijke opgaven 6
5.1 Energietransitie 6
5.2 Landbouwtransitie 7
5.3 Woningbouwopgave 8
5.4 Vervanging infrastructuur 9
5.5 Klimaatadaptatie 10
5.6 Circulaire economie 11
5.7 Specifieke taken in 2026 12
5.8 Algemene ondersteunende taken 12
5.9 Vertaling naar het UP-2026 12
6. Versterking U&H-stelsel 13
Bijlage 1 – Deel I: Gesommeerd overzicht voorlopige aantallen en uren 2026 gemeenten 14

Samenvatting

De OD NHN levert een directe en indirecte bijdrage aan de realisatie van de maatschappelijke opgaven van haar zeventien deelnemers. Wij onderscheiden in onze U&H-strategie en in dit UP zes hoofdopgaven:

- Energietransitie – Overschakeling naar duurzame energie en energiebesparing
- Landbouwtransitie – Naar duurzame, natuur inclusieve en emissiearme landbouw
- Woningbouwopgave – Versnellen woningbouw met oog voor natuur
- Vervanging infrastructuur – Vernieuwing verouderde netwerken met omgevingskwaliteit
- Klimaatadaptatie – Aanpassen aan hitte, droogte en wateroverlast
- Circulaire economie – Grondstoffen hergebruiken en ketens sluiten regionaal

Daarnaast richten wij ons op de focuspunten uit de regionale U&H-strategie en zijn er meer algemene, overkoepelende taken die op voorhand niet specifiek aan een of meer van deze opgaven te verbinden zijn. Hierbij moet gedacht worden aan onder andere administratieve en algemene juridische ondersteuning en het toepassen van bestuurs- en strafrecht. Op basis van bestuurlijke keuzes krijgen (wettelijke) taken soms een lage prioriteit. In 2026 zijn dit bijvoorbeeld zeer zorgwekkende stoffen en de Wet werkgebonden personenmobiliteit.

In dit document wordt de eerste stap gemaakt naar een integraal, opgavegericht programma. In Deel I geven wij informatie over onze bijdrage aan uw maatschappelijke opgaven. Deel II is feitelijk onze offerte voor 2026 aan u.

In dit uitvoeringsprogramma wordt per opgave een toelichting gegeven op de inhoudelijke context. De opgaven uit de U&H-strategie zijn met prioriteit geduid en onze bijdrage is herkenbaar weergegeven.

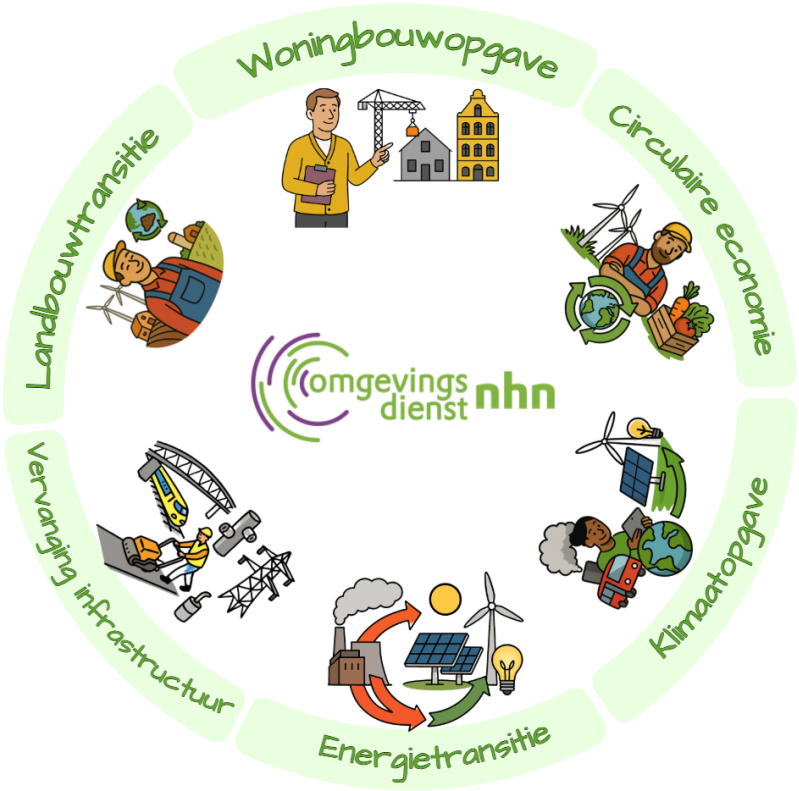

Door te investeren in de relatie hebben wij goed contact met onze deelnemers en blijft de integrale samenwerking sterk. Zo zorgt de Omgevingsdienst samen met haar deelnemers en ketenpartners voor een professionele, integrale en op samenwerking gerichte aanpak. De inzet van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering is afgestemd op de beleidsdoelen en ambities die per opgave gelden. Deze inzet is gericht op maximale effectiviteit, maatschappelijke relevantie en regionale samenhang ten aanzien van het gelijke speelveld.

Het Uitvoeringsprogramma 2026 wordt vastgesteld door de zeventien colleges. De gemeenten en provincie laten hun gemeenteraden, respectievelijk Staten weten wat er in het UP-2026 staat.

1. Inleiding

Voor u ligt het geheel herziene Deel I van het uitvoeringsprogramma van de OD NHN voor 2026. Het jaarlijkse uitvoeringsprogramma helpt u en ons om de inzet op advies, vergunningen, toezicht en handhaving, en alle taken daaromheen samen goed te regelen.

Dit document markeert de eerste stap naar een integraal, opgavegericht en mogelijk meerjarig programma. Interessant daarbij is dat het onderscheid tussen basistaken, plustaken, gemeentelijke taken en provinciale taken vervaagt. Dit maakt onze integrale ketenbijdrage aan de brede maatschappelijke opgaven beter zichtbaar. Het programma is gebaseerd op de landelijke uitdagingen in de fysieke leefomgeving, uw coalitieakkoord, bestuurlijke prioriteiten en beleidskaders. De gebieds- en risicoanalyse en onze meerjarige ervaring met de uitvoering vormen hierin onze inbreng. Op deze manier slaan we de brug tussen beleid en uitvoering in één document.

Vooralsnog is dit vooral beschrijvend in het algemene deel, maar op termijn wordt dit omgezet naar een programmatische aanpak in het uitvoerende deel. Deel I van het programma is toegespitst op onze opgavegerichte aanpak. Deel II bevat onze gezamenlijke prognose van de uit te voeren werkzaamheden in aantallen en uren en vormt zakelijk gezien onze offerte aan u.

De uitgebreide toelichting op de inhoudelijke taakomschrijving en werkzaamheden van de OD NHN – die voorheen in Deel I was opgenomen – is daarmee vervallen. Ook veronderstellen wij de vastgestelde, regionale U&H-strategie als bekend. De focuspunten en ontwikkelthema’s zijn in de U&H-strategie nader toegelicht. Voor de strategische onderbouwing wordt hiernaar verwezen. Ook de al in andere documenten vastgelegde keuzes of landelijke ontwikkelingen zijn – met uitzondering van de versterking van het stelsel – buiten beschouwing gelaten.

Doordat wettelijke en bovenwettelijke taken niet langer worden beschreven, maar de bijdrage aan de maatschappelijke opgave centraal staat, wordt de omvang van het uitvoeringsprogramma beperkt en de leesbaarheid en herkenbaarheid vergroot.

De nieuwe inrichting van het uitvoeringsprogramma wordt de komende jaren verder ontwikkeld. Er is daarbij alle ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Een opgavegerichte benadering staat daarbij centraal, met als doel op termijn toe te groeien naar een meerjarig programma dat zoveel mogelijk aansluit bij de collegeperiode.

2. Algemeen

Dit document bevat voor het eerst het geaggregeerde UP voor de OD NHN in 2026. Per deelnemer is het programma opgenomen in aparte bijlagen. Het UP en de bijlagen dienen ook als instrument voor sturing op ontwikkelingen binnen de taakvelden en de transitieopgaven waar wij als gezamenlijke overheden voor staan.

2.1 Vertrekpunten & ontwikkelingen

De Uitvoerings- en Handhavingsstrategie OD NHN 2024-2027 (hierna: U&H-strategie) vormt het vertrekpunt voor de taken die beschreven zijn. In deze strategie geven gemeenten en provincie invulling aan een opgavegerichte uitoefening van de taken. De U&H-strategie geeft inzicht in de manier van prioriteren en de inzet van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering om doelen te bereiken. Daarmee maakt de OD NHN maatschappelijke initiatieven mogelijk en dragen wij bij aan een schone, veilige en duurzame leef- en werkomgeving in de regio.

In dit UP-2026 is in Deel II een inschatting gemaakt van de door ons uit te voeren werkzaamheden in aantallen en uren. Het is gebruikelijk dat accenten binnen de werkzaamheden in de loop van de tijd verschuiven. Bijvoorbeeld door de wisseling van bestuurlijke prioriteiten bij deelnemers, wijzigingen in wet- en regelgeving of door verandering in de marktvraag of conjunctuur. In die gevallen kan een specifiek product of dienst meer of minder aandacht vragen dan verwacht. Als zich een dergelijke situatie voordoet, wordt in overleg met de betreffende opdrachtgever, binnen of buiten het UP-2026, naar mogelijkheden gezocht.

2.2 Werkzaamheden

De OD NHN voert wettelijk vastgelegde basistaken en keuzevrije plustaken voor haar deelnemers uit. Onze producten en diensten staan beschreven in de producten- en dienstencatalogus (PDC). De toegevoegde waarde van de OD NHN ligt in de bundeling van deskundigheid en ervaring. Dit UP-2026 bevat zowel de basis- als plustaken die de OD NHN uitvoert voor de gemeenten en provincie. In het UP wordt primair inzicht gegeven in wijze waarop invulling wordt gegeven aan de in de U&H-strategie vastgestelde richting.

2.3 Randvoorwaarden

De uitvoering van het UP vindt plaats binnen een vastgesteld kader van randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden waarborgen kwaliteit, uniformiteit en zorgvuldige taakuitoefening. De taken die de OD NHN uitvoert of kan uitvoeren, zijn vastgelegd in de PDC. Daarnaast zijn dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) en mandaatbesluiten gehanteerd om de juridische basis en afbakening van de uitvoering te borgen. Een hoge mate van uniformiteit in de uitvoering is gewenst. De principes van een gelijk speelveld en rechtsgelijkheid zijn daarbij leidend. Hierdoor worden vergelijkbare situaties op gelijke wijze behandeld. Tegelijkertijd is er ruimte voor innovatie en maatwerk, waarmee lokale prioriteiten en specifiek beleid kunnen worden ingepast.

Een strikte, organisatorische scheiding van functies tussen vergunningverlening en toezicht/handhaving is gewaarborgd om belangenverstrengeling te voorkomen. In het verlengde hiervan vindt roulatie van toezichthouders plaats zodat medewerkers geen langdurig toezicht houden op dezelfde bedrijven. Tot slot zijn landelijke kwaliteitscriteria van toepassing op de strategische kaders, het werkproces, de inhoud en de kritieke massa. De OD NHN streeft ernaar om volledig aan deze criteria te voldoen.

2.4 Samenwerking

De OD NHN zet zich in voor de leefomgeving door actief samen te werken met alle belanghebbenden. Samenwerking vindt plaats met partners op landelijk, provinciaal, (boven)regionaal en lokaal niveau. Landelijk zijn omgevingsdiensten verenigd in koepelvereniging Omgevingsdienst NL. Op lokaal niveau werkt de OD NHN traditioneel samen met gemeenten, de provincie, politie, justitie, waterschappen, terreinbeheerders en de vier andere omgevingsdiensten in de provincie. Van recentere datum is de samenwerking met de zwembadbranche en met het bedrijfsleven op het gebied van onder andere circulaire economie en woningbouw en de landbouwtransitie.

Naast de vertrouwde samenwerking op dossierniveau werken de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland samen op een aantal inhoudelijke onderwerpen. Met een tweetal externe adviesbureaus is in 2025 gekeken naar het toekomstige samenwerkingspotentieel en de vorm waarin de samenwerking plaatsvindt. De Samenwerkingsagenda van de vier omgevingsdiensten is daarop herzien en wordt in 2026 en verder uitgevoerd.

3. Van strategie naar opgaven

Voor de koppeling van beleid en uitvoering wordt in het U&H-stelsel gebruikgemaakt van de Big 8 (zie onderstaande afbeelding). De verankering van de U&H-strategie in het jaarlijks UP ligt op de grijze lijn: beleid – programma – realiseren jaarplan. In het UP-2026 wordt de volgende stap gezet om die programmatische verbinding inzichtelijk te maken. Die ontwikkeling is hiermee niet afgerond. In volgende UP's wordt verdere verbreding en verdieping gerealiseerd.

Afbeelding 1: Big 8

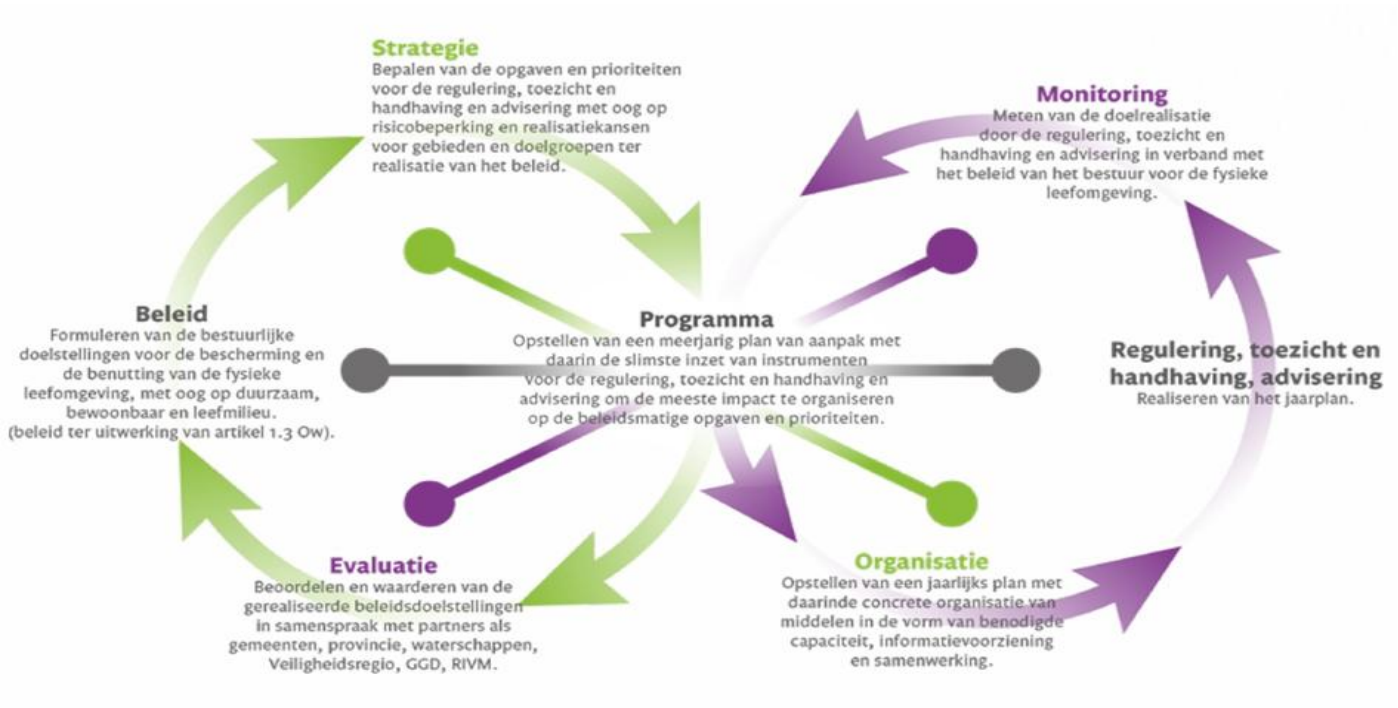

In de U&H-strategie wordt de systematiek beschreven voor de risicoanalyse en de vaststelling van prioriteiten. Deze systematiek omvat de strategische fundamenten, opgavengerichte beleidskaders, de vertaling naar prioriteiten en de gerichte inzet van advies, vergunningverlening en toezicht en handhaving. Voor de onderbouwing van dit UP wordt nadrukkelijk aangesloten bij de U&H-strategie. Voor inhoudelijke toelichting wordt, met het oog op de leesbaarheid, verwezen naar de strategie zelf.

3.1 Evaluatie U&H-strategie

De U&H-strategie vormt het fundament onder de wijze waarop de OD NHN invulling geeft aan advisering, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Een periodieke evaluatie van deze strategie is van belang om te toetsen of de gekozen uitgangspunten, maatschappelijke opgaven en uitvoeringsprioriteiten nog actueel en effectief zijn.

In de evaluatie wordt gekeken naar de mate waarin de doelstellingen per opgave zijn gerealiseerd, de uitvoerbaarheid van het strategisch kader in de praktijk, aansluiting bij nieuwe wet- en regelgeving en de ervaringen van gemeenten, ketenpartners en interne teams. De uitkomsten van de evaluatie worden betrokken bij het opstellen van de U&H-strategie voor de volgende periode (2028–2031), en kunnen aanleiding geven tot bijstelling van het toetsingskader, de set aan indicatoren en de taakverdeling.

Evaluatie vindt daarnaast plaats op een ander niveau. In het eerstvolgende UP worden de effecten van beleidskeuzes en uitvoeringservaringen eveneens verwerkt. Hiermee wordt geborgd dat actuele ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht ook op kortere termijn invloed hebben op de inzet en accenten binnen de werkzaamheden, zoals onder paragraaf 2.1 'Vertrekpunten & Ontwikkelingen' is toegelicht.

3.2 Maatschappelijke opgaven

Tabel 1 is afkomstig uit de gezamenlijk vastgestelde, regionale U&H-strategie en laat zien dat de werkzaamheden van de OD NHN in uiteenlopende mate invloed hebben op verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving. Onze vakinhoudelijke taken dragen veelal bij aan de realisatie van een of meer maatschappelijke opgaven. Wij geven daarbij dan ook aan waar het zwaartepunt van de inzet van ons instrumentarium ligt.

Tabel 1: Focuspunten OD NHN

	Waarborgen van kwaliteit (OW 1.3, onder a)				Ruimte voor ontwikkeling (OW 1.3, onder b)						Zwaartepunt instrumenten		
Focuspunten	Veiligheid	Gezondheid	Omgevingskwaliteit	Waarde van natuur	Energietransitie	Landbouwtransitie	Woningbouwopgave	Klimaatadaptatie	Vervanging infrastructuur	Circulaire economie	V	TH	A
Gemeentelijke en provinciale taken:													
Milieu - Milieubelastende activiteiten met hoog risico (bij bedrijven)	★	★	★	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	X
Milieu - Energiebesparingsplicht (bij bedrijven)	☆	☆	★	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆		X	
Milieu - Geluid (evenementen/horeca, verkeer en industrie)	☆	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆		X	X
Asbest - Asbestsaneringen met hoog risico op blootstelling aan asbest	☆	★	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	X
Bodem - Bodemactiviteiten met hoog risico op bodemverontreiniging	☆	☆	★	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	X
Natuur - Doden, vangen en/of onnodig lijden van dieren in nabijheid van bebouwde kom	☆	☆	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	X
Natuur - Grootschalig doden dieren wegens verduurzaming en projectontwikkeling	☆	☆	☆	★	★	☆	★	☆	☆	☆	X	X	X
Natuur - Stikstof: agrarische sector, (zware) industrie, bouw en infra	☆	☆	☆	★	☆	★	★	☆	★	☆	XX	X	X
Natuur - Werkzaamheden in N2000-gebied, kap- en herplantwerkzaamheden	☆	☆	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	X
Vaarwegen - Situaties die gevaar/hinder voor nautisch verkeer veroorzaken	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆		X	
Zwemwater - Zwemwatergelegenheden die gevaar vormen voor gebruikers/bezoekers	★	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	
Ontwikkelthema's:													
ZZS - Zeer Zorgwekkende Stoffen	☆	★	★	★	☆	☆	☆	☆	☆	★	X	X	X
Water - Gebruik en kwaliteit van water	☆	★	★	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	
CE - Circulair grondstoffengebruik	☆	☆	☆	☆	★	★	★	☆	★	★	X	X	XX
OW - Omgevingsadvies strategisch	☆	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆			XX
Energie - Veilige en duurzame energietransitie	★	☆	☆	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆	X	X	XX
Toezicht - Ketentoezicht / ondermijning	★	☆	★	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆		X	

☆	impact niet/zeer weinig		geen/beperkte mogelijkheid tot maken impact
☆	zekere mate van impact	X	mogelijkheid tot maken impact
★	grote mate van impact	XX	grote mate mogeljkheid totmaken impact

3.3 Prioriteren en herprioriteren

Door de steeds veranderende vraag naar inzet op (nieuwe) thema's - in combinatie met de niet oneindig beschikbare middelen – is gerichte prioritering nodig. Dat wil zeggen dat het bestuur keuzes maakt en er dus ook (wettelijke) taken zijn die (tijdelijk) minder prioriteit krijgen. Hierbij moet voor 2026 gedacht worden aan zeer zorgwekkende stoffen, de Wet Werkgebonden personen mobiliteit en gewasbeschermingsmiddelen. Ook zijn er taken die hierdoor met een aangepast ambitieniveau worden uitgevoerd, zoals de behandeling van meldingen voor bodemenergiesystemen en de gemeentelijke natuuradvisering. Vanaf 2026 stopt de OD NHN geheel met het verlenen van duurzaamheidssubsidies.

4. Focuspunten

Focuspunten (groen in Tabel 1) zijn de strategische thema's waarop de OD NHN zich richt vanwege het belang voor de leefomgeving. Ze beslaan milieuvraagstukken, wettelijke taken en maatschappelijke opgaven en vertonen onderlinge samenhang. De onderstaande bijdrage markeert de eerste koppeling tussen deze focuspunten en de maatschappelijke doelen van onze deelnemers. In de praktijk maken de focuspunten een substantieel deel van ons dagelijks werk uit. In de U&H-strategie is hierover meer toelichting te vinden.

4.1 Veiligheid waarborgen

De OD NHN draagt bij aan het waarborgen van veiligheid door advies, vergunningverlening en toezicht op risicovolle bedrijven, waardoor milieurisico's worden beperkt. Daarnaast wordt toezicht gehouden op de waterkwaliteit en veiligheid van zwemlocaties, en de provinciale wegen en vaarwegen. Ook onreglementaire asbestverwijdering, bodemvervuiling en natuurschade vallen hieronder, omdat deze risico's vormen voor de fysieke leefomgeving.

4.2 Gezondheid

De OD NHN beperkt gezondheidsrisico's voor inwoners door bedrijven te controleren op naleving van algemene en specifieke regels. Daarnaast wordt toegezien op een veilige verwijdering van asbest, ook na incidenten zoals brand. De waterkwaliteit van zwemlocaties wordt structureel gecontroleerd. Geluidsoverlast bij evenementen en toezicht op de bodemkwaliteit, waaronder kinderspeelplaatsen, zijn aanvullende aandachtspunten in relatie tot de volksgezondheid.

4.3 Kwaliteit van de leefomgeving verbeteren

De OD NHN bewaakt de leefomgevingskwaliteit door milieubelastende activiteiten te reguleren, overlastmeldingen over bedrijven te behandelen, energiebesparingsmaatregelen af te dwingen en geluidsoverlast bij evenementen en infrastructuurprojecten te beperken. Ook natuurbescherming, asbestverwijdering en bodemverontreiniging worden opgepakt. Deze inzet draagt bij aan een gezonde, veilige en prettige woon- en leefomgeving.

4.4 Beschermen van de waarde van de natuur

De OD NHN beschermt natuurwaarden vanwege hun intrinsieke én functionele waarde, onder meer via beheer- en schadebestrijding, bodembescherming en stikstofreductie. Dit gebeurt bij projecten in bouw, infrastructuur, de energietransitie en in Natura 2000-gebieden. Zo wordt samen met partners gewerkt aan een veilige en duurzame leefomgeving.

Voor inwoners draagt dit bij aan een veilige en gezonde leefomgeving, met focus op duurzame oplossingen zoals emissiereductie en hergebruik van grondstoffen. In samenwerking met overheden en partners worden verantwoorde keuzes gemaakt, ondersteund door data gedreven planning, toezicht en advisering.

5. Inzet op maatschappelijke opgaven

De OD NHN levert ook een belangrijke bijdrage aan de realisatie van de maatschappelijke opgaven van haar deelnemers. De opgaven die in deze paragraaf zijn opgenomen, zijn in de U&H-strategie met prioriteit aangeduid (paars in Tabel 1). De hiervoor kort omschreven focuspunten en de ontwikkelthema's zijn in de strategie nader toegelicht.

De inzet van advisering, vergunningverlening, toezicht, handhaving is – in lijn met de strategie – afgestemd op de beleidsdoelen en ambities die per opgave gelden. Deze inzet is gericht op maximale effectiviteit, maatschappelijke relevantie en gelijk speelveld) Wij maken daarbij onder andere gebruik van de grote hoeveelheid data en kaarten die wij over de verschillende onderwerpen tot onze beschikking hebben.

5.1 Energietransitie

De energietransitie is een structurele opgave gericht op de omschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen, zoals zon en wind, met als doel het beperken van klimaatverandering en het verduurzamen van de energievoorziening. Tegelijkertijd vormt energiebesparing een essentieel onderdeel van deze transitie, waarbij het terugdringen van onnodig energiegebruik bijdraagt aan CO_2-reductie en efficiënter systeemgebruik.

Wij ondersteunen deze opgave via beleidsadvies, vergunningverlening, toezicht en handhaving. In de praktijk betekent dit een toenemende adviesvraag rondom duurzame energievoorzieningen zoals bodemenergiesystemen, grote en kleine windturbines, biogasinstallaties, buurtbatterijen en warmtepompen. De OD NHN levert daarnaast inhoudelijke bijdragen aan initiatieftafels, overleg met de netbeheerders over netcongestie (ROM-overleg), en de uitvoering van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord (RES NHN).

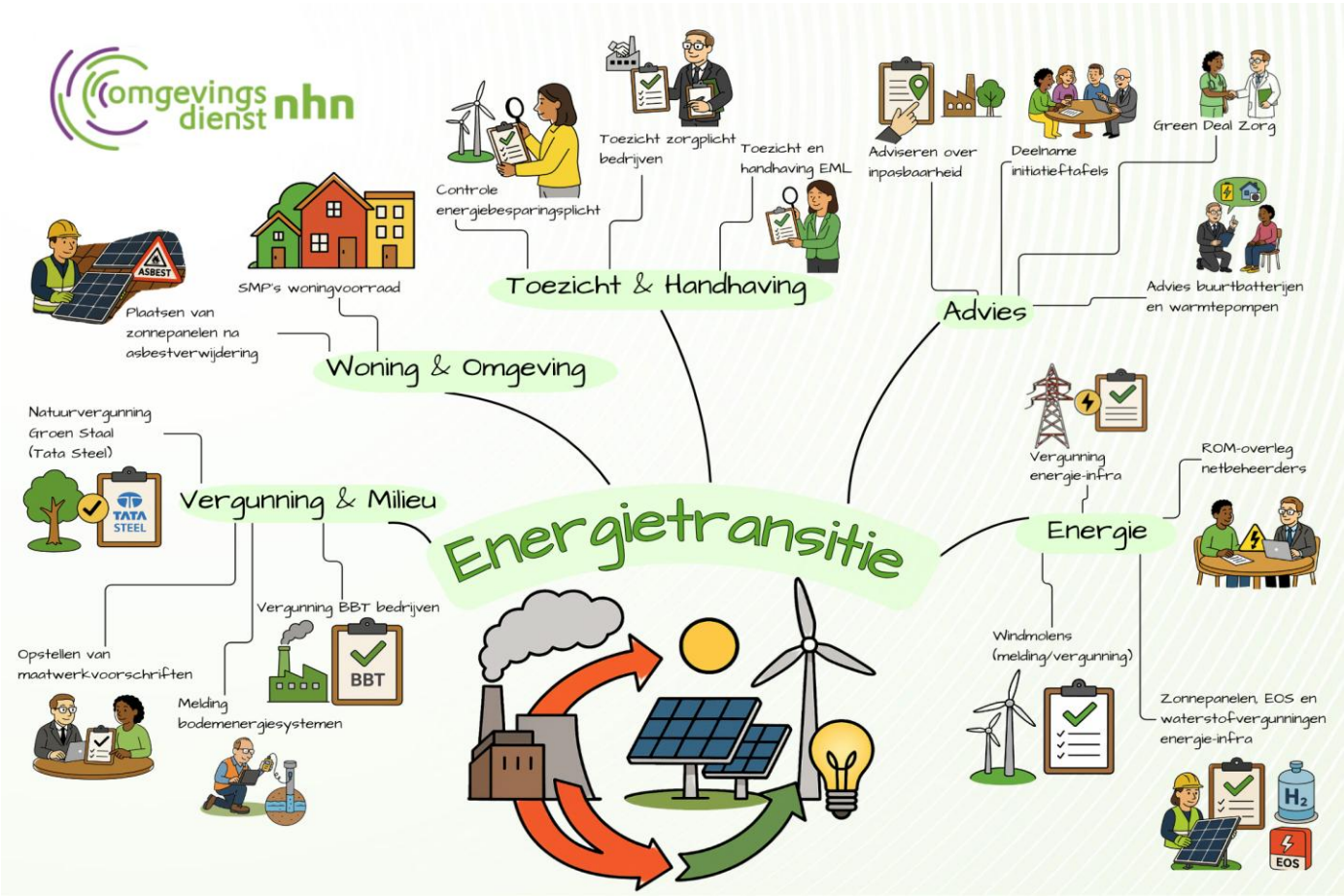

Daarnaast is er een groeiende opgave op het snijvlak van verduurzaming en natuurbescherming, bijvoorbeeld bij woningisolatie in relatie tot beschermde diersoorten. Wij ondersteunen gemeenten hierin door te adviseren over soortenmanagementplannen (SMP's). De OD NHN stelt deze niet zelf op of past ze toe, maar verleent gebiedsgerichte vergunningen op basis van een vastgesteld SMP.

Tot slot werken wij samen met de Taskforce Energie-infrastructuur en netbeheerders aan het verkennen van oplossingsrichtingen voor netcongestie. Door inzet op zowel energiebesparing als verduurzaming levert de OD NHN een integrale bijdrage aan een toekomstbestendige, uitvoerbare en natuurinclusieve energietransitie.

5.2 Landbouwtransitie

De landbouwtransitie is een ingrijpende verandering in het landelijk gebied waarbij wordt ingezet op duurzamere en circulaire landbouw en het verminderen van milieudruk door gebruik te maken van emissiearme technieken, natuurinclusief werken en hergebruik van hulpbronnen. Wij ondersteunen deze transitie met vergunningverlening, toezicht en advisering gericht op agrarische bedrijven, waarbij wordt samengewerkt met betrokken overheden, netbeheerders en agrarische netwerken.

Binnen deze opgave geeft de OD NHN (juridisch) advies over spuitzonering en begeleidt het meldingen vanuit de agrarische sector, waaronder aanvragen voor emissiearme stallen, lozingen van brijnwater en (kleine) windmolens op agrarisch terrein. Ook worden aanvragen voor vergunningen op basis van de Best Beschikbare Technieken (BBT) beoordeeld, evenals aanvragen die verband houden met stikstofemissies. Voor grotere projecten toetsen wij de milieueffectrapportage.

De OD NHN faciliteert agrarische netwerken door actieve deelname aan overleg en initiatieftafels. Toezicht op agrarische bedrijven richt zich op de naleving van milieuregels en ecologische randvoorwaarden. Ook worden informatieverzoeken van agrariërs beantwoord en wordt ondersteuning geboden bij complexe dossiers zoals asbestverwijdering van stallen en schuren.

Via deze integrale benadering dragen wij bij aan een veerkrachtige, toekomstbestendige landbouwsector die in balans is met natuur, gezondheid en omgevingskwaliteit.

5.3 Woningbouwopgave

De woningbouwopgave vormt een centrale maatschappelijke uitdaging, gericht op het versneld realiseren van nieuwe woningen en het verduurzamen van bestaande bouw. Wij ondersteunen deze opgave via vergunningverlening, advisering, toezicht en deelname aan initiatieftafels. De OD NHN levert onder andere adviezen bij omgevingsvisies en -plannen, natuuronderzoek bij nieuwbouw, renovatie, circulair bouwen en het gebruik van duurzame materialen.

Vroegtijdige betrokkenheid van de OD NHN bij de planvorming van woningbouwlocaties is essentieel om belemmeringen in latere fasen te voorkomen. Door vroeg advies te geven over mogelijke knelpunten op het gebied van geluid, geur en natuur, kunnen mitigerende maatregelen tijdig worden getroffen. Ook ons toezicht hierop draagt bij aan de bescherming van gevoelige en beschermde waarden. Dit is onder meer van belang voor het beschermen van flora en fauna in het kader van soortenbescherming en natuurinclusief bouwen.

Een blijvend knelpunt binnen woningbouwprojecten is de stikstofdepositie in relatie tot Natura 2000-gebieden. Gezien de kwetsbare staat van deze gebieden ligt de uitdaging in het mogelijk maken van woningbouw zonder verdere aantasting van beschermde natuur, en waar nodig in het leveren van een bijdrage aan herstel. De OD NHN ondersteunt dit proces door vroegtijdige toetsing en advisering binnen het vergunningentraject.

Daarnaast zijn wij betrokken bij concrete onderdelen zoals de beoordeling van m.e.r, meldingen van bodemenergiesystemen, grondverzet, asbestverwijdering en bodemsanering. Ook worden omgevingsscans opgesteld en natuurvergunningen verleend ter ondersteuning van integrale besluitvorming. Via deze aanpak draagt de OD NHN bij aan een haalbare, natuurvriendelijke en juridisch houdbare realisatie van de woningbouwopgave.

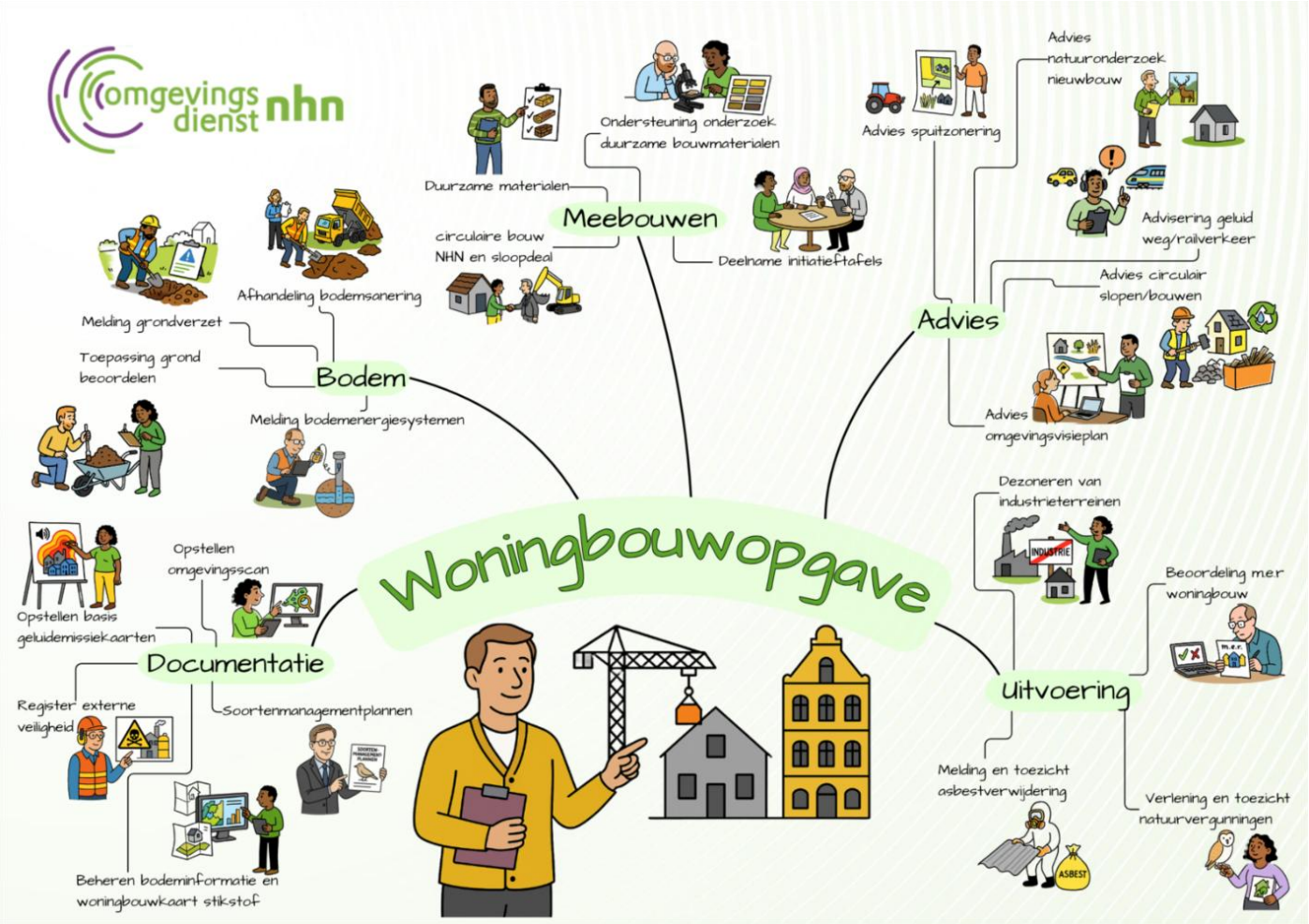

5.4 Vervanging infrastructuur

De vervanging en vernieuwing van infrastructuur is een groeiende maatschappelijke opgave, mede vanwege veroudering van netwerken en installaties en de lopende energietransitie. Wij leveren hieraan een bijdrage via vergunningverlening, de behandeling van meldingen, milieueffectrapportage (m.e.r.)-beoordeling en toezicht. De werkzaamheden richten zich met name op projecten rond wegen, spoor, leidinginfrastructuur en nutsvoorzieningen (netcongestie).

Binnen deze opgave beoordeelt de OD NHN meldingen van grondverzet, aanvragen en toezicht op vergunningen met betrekking tot infrastructuurprojecten in of nabij natuurgebieden en aanvragen voor de aanleg of vervanging van drinkwatervoorzieningen. Ook worden m.e.r.-beoordelingen uitgevoerd om de milieueffecten van grootschalige vervangingsprojecten te toetsen. De OD NHN toetst daarnaast ontheffingen voor geluidsproductie bij spoorwerkzaamheden en beoordeelt isolatiemaatregelen langs verkeerswegen.

OD NHN beheert en controleert het Register Externe Veiligheid (REV) met daarin informatie over bijvoorbeeld de ligging van buisleidingen en de opslag van gevaarlijke stoffen door bedrijven. De OD NHN neemt deel aan initiatieftafels om vroegtijdig te adviseren over infrastructuurprojecten. Hiermee wordt invulling gegeven aan een integrale aanpak waarbij veiligheid, gezondheid, omgevingskwaliteit en natuurwaarden geborgd worden bij vervangingsopgaven.

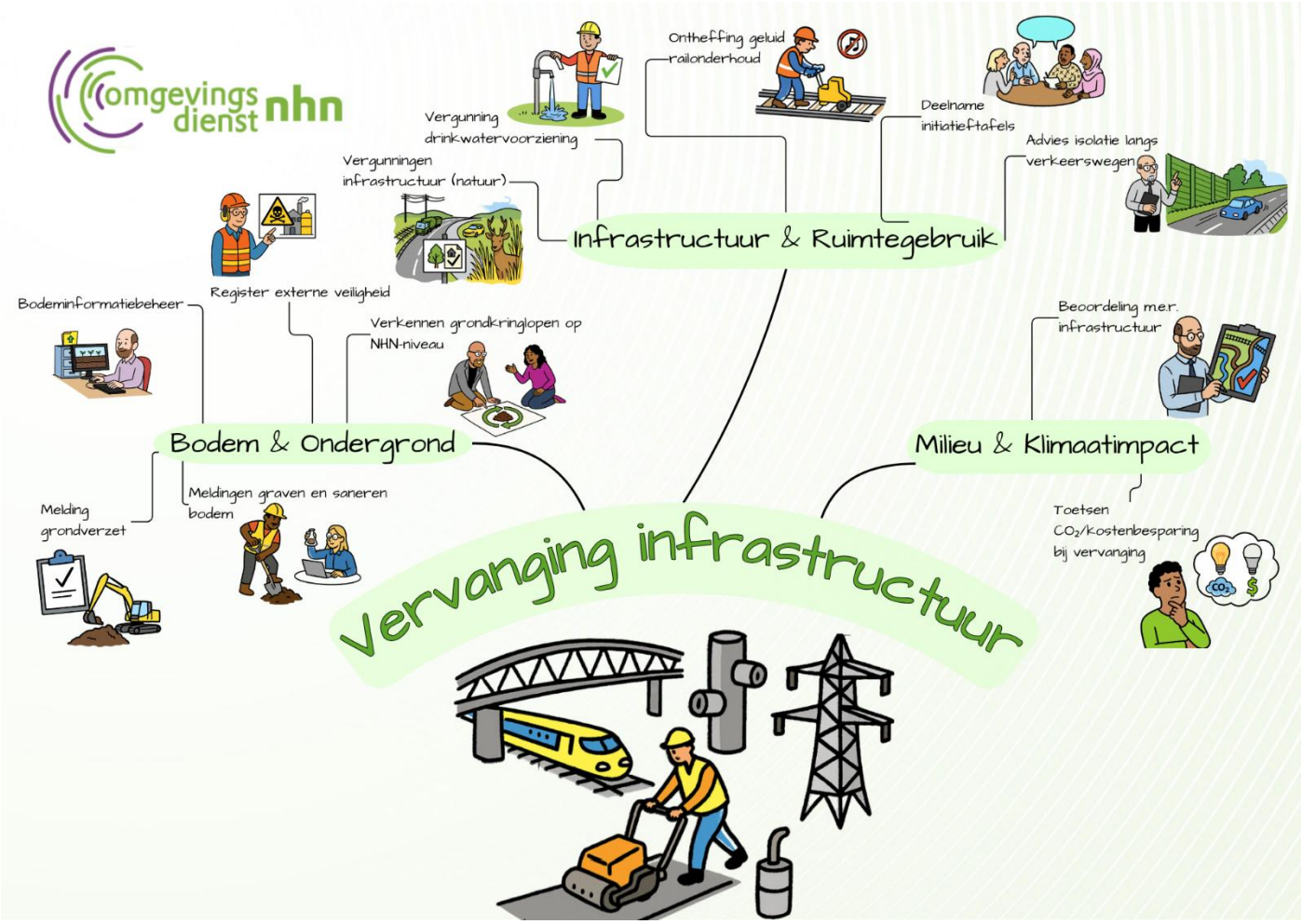

5.5 Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie richt zich op het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte, wateroverlast en hittestress. De OD NHN levert een bijdrage aan deze opgave door middel van advisering, met name gericht op het beperken van zoetwatergebruik in vergunningverleningstrajecten.

Bij ruimtelijke plannen en initiatieven adviseert de OD NHN over maatregelen die de kwetsbaarheid van de fysieke leefomgeving voor klimaatverandering verminderen. Hierbij wordt onder meer gekeken naar het gebruik van koelwater, waterbesparende technieken en ruimtelijke inpassing van klimaatbestendige oplossingen. De bijdrage van ons is hierin nog beperkt tot operationele advisering. Met name over de beperking van het gebruik van zoet water in bijvoorbeeld de productieprocessen van bedrijven. Versteviging van onze bijdrage wordt vooral gezocht in de samenwerking met andere overheden en kennisinstellingen. De inzet is erop gericht om klimaatadaptatie structureel te integreren in omgevingsplannen, beleidsvorming en uitvoering.

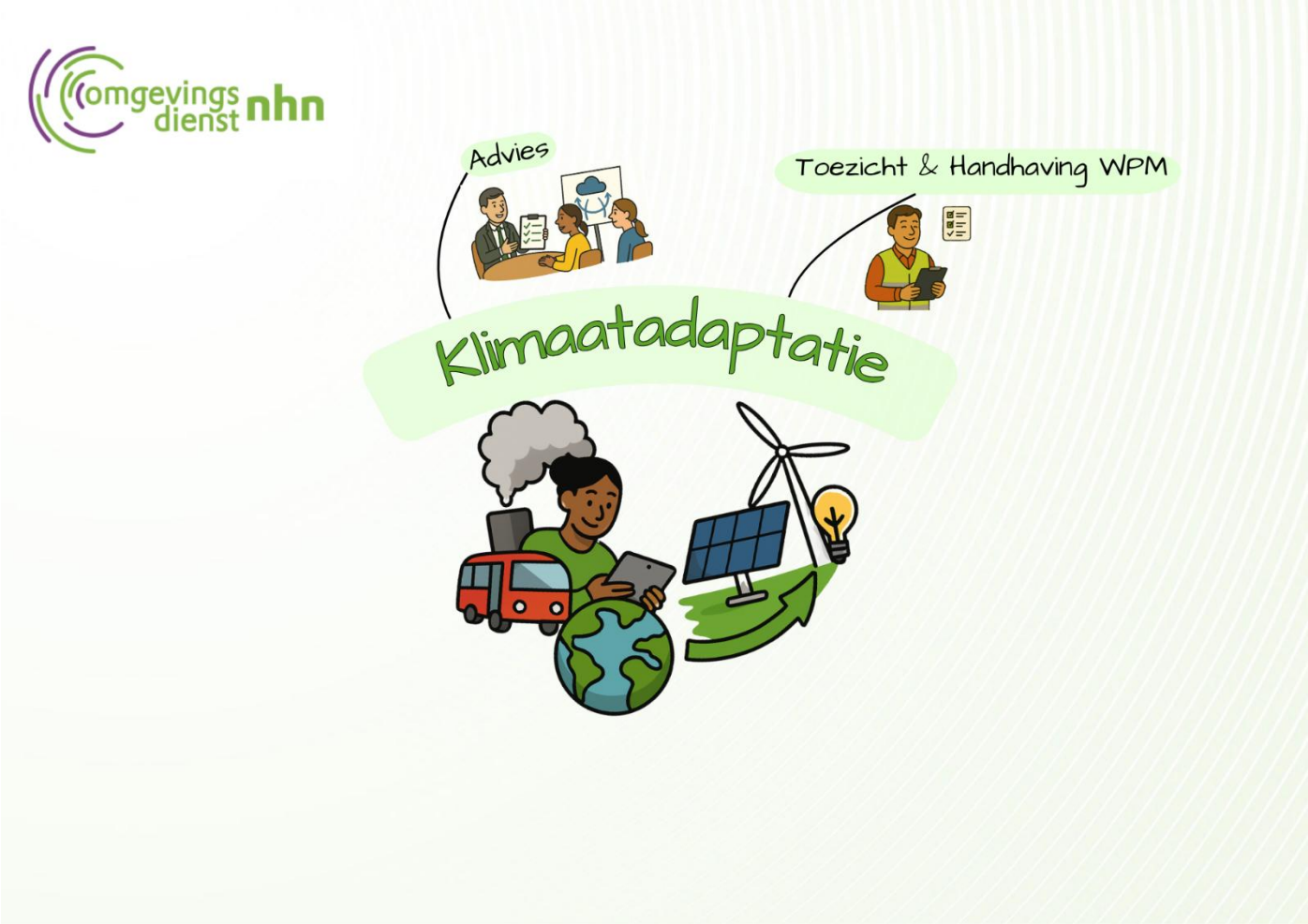

5.6 Circulaire economie

De OD NHN speelt een centrale rol in de regionale circulaire transitie, met name via de coördinatie van het programma Circulair Westfriesland. Binnen dit programma wordt in samenwerking met gemeenten, de provincie en kennispartners gewerkt aan het sluiten van materiaalketens in vijf prioritaire sectoren: bouw en GWW, agrarisch en biogrondstoffen, zorg, maakindustrie en horeca & recreatie. Het doel hierbij is het veiligstellen van grondstoffen voor hergebruik en het terugdringen van de milieubelasting in sectoren met hoge impact.

De uitvoering vindt plaats via een jaarlijks programmatisch kader met concrete projecten. Voorbeelden hiervan zijn de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen, de Routekaart Circulaire Zorg (inclusief pilots zoals wasbaar incontinentiemateriaal), en onderzoek naar biocomposieten in samenwerking met kennisinstellingen. In de agrarische sector wordt gewerkt aan onder andere plasticvrije landbouw, circulaire teelten, een gesloten mestkringloop en natuurinclusieve landbouw.

De OD NHN draagt daarnaast bij aan landelijke beleidsontwikkeling via deelname aan het Coördinatieteam Circulair. Binnen de vergunningverlening worden circulaire voorwaarden verder ontwikkeld, zoals afvalpreventieplannen, het uitfaseren van zeer zorgwekkende stoffen en het benutten van informatie over kritieke grondstoffen. Ook wordt bijgedragen aan de mogelijkheid tot een regionale grondbalans door het beheer van het Bodemloket.

Voor 2026 staat een quickscan gepland om bedrijven te identificeren met het grootste potentieel voor grondstoffen- en afvalreductie. Op basis hiervan wordt een pilot opgezet waarin circulaire voorwaarden worden opgenomen in de vergunningverlening. Daarmee wordt toegewerkt naar een structurele verankering van circulariteit binnen het instrumentarium.

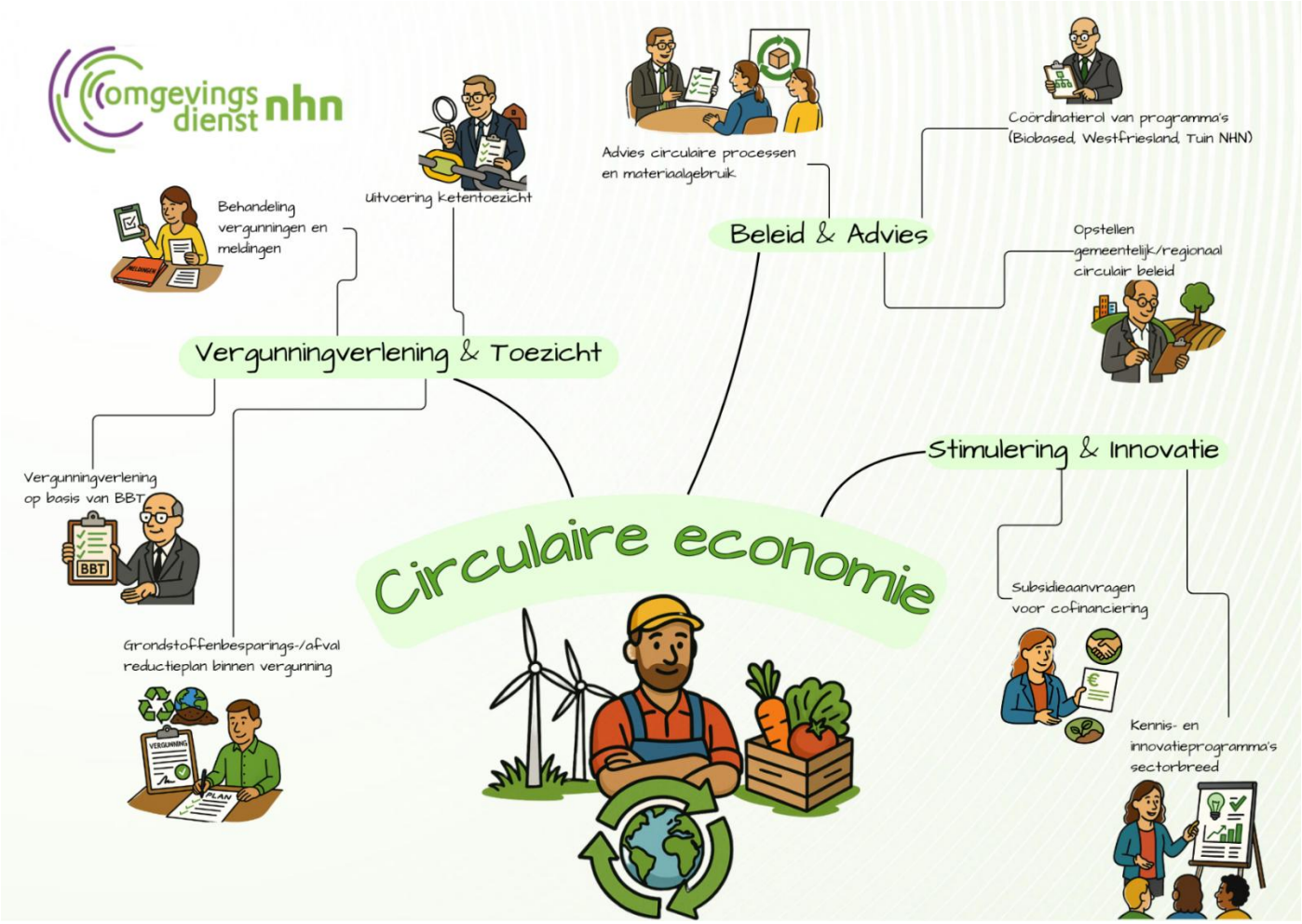

5.7 Specifieke taken in 2026

Naast de focuspunten en de maatschappelijke opgaven krijgt een aantal specifieke onderwerpen in 2026 extra nadruk. Zo jaagt de OD NHN innovaties aan via het Fieldlab Experimenten Tuin NHN en worden de woningbouwkaarten stikstof voor kleinschalige bouwprojecten geactualiseerd. Daarnaast voert de OD NHN de coördinatie van het programma Circulaire Bouw NHN uit, rollen wij de Soortenmanagementplannen (SMP's) bij meerdere gemeenten in Noord-Holland uit, en verspreiden wij stikstofkennis onder gemeenten en de collega-omgevingsdiensten in de provincie.

Daarnaast houden wij er rekening mee dat er vanaf 2026 vergunningen kunnen worden verleend aan PAS-melders (Pilot Texel). Ook wordt de natuurvergunning voor Tata Steel in het kader van de overgang naar groen staal door ons behandeld.

5.8 Algemene ondersteunende taken

Naast deze specifieke inzet zijn er diverse taken die op voorhand niet aan een of meer van de opgaven te verbinden zijn. Hierbij moet gedacht worden aan administratieve en juridische ondersteuning, informatie- en Woo-verzoeken, milieuvluchten, kennisopbouw, het volgen van innovaties, informatieplichten en onze 24-uurs piketdienst. De toegevoegde waarde van de OD NHN ligt daarbij in het samenbrengen en zekerstellen van deskundigheid en ervaring. Door ons schaalniveau waarborgen wij de leveringszekerheid voor onze deelnemers.

5.9 Vertaling naar het UP-2026

Wat blijft is dat de OD NHN ook in 2026 risico gestuurd werkt. Wij maken daarbij de eerste slag naar een opgavegerichte en programmatisch aanpak. Onze inzet en de communicatie daarover richt zich meer en meer op onze bijdrage aan uw maatschappelijke opgaven. De goede samenwerking met onze deelnemers en ketenpartners staat daarbij voorop.

De inzet van ons U&H-instrumentarium is afgestemd op beleidsdoelen en bestuurlijke prioriteiten uit de U&H-strategie. Deze speerpunten geven richting aan een veilige en duurzame leefomgeving in Noord-Holland Noord. Per instrument (vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering) is de inzet bepaald en vertaald naar producten op OD-totaalniveau. Daar komt onze gezamenlijke verwachting van aantallen en uren terug. Naast het gesommeerde totaaloverzicht in Deel I is het programma per deelnemer samengevat terug te vinden in de bijlagen van Deel II.

6. Versterking U&H-stelsel

Alle landelijke omgevingsdiensten zien zich steeds meer gesteld voor opgaven die de lokale en regionale grenzen overstijgen en landelijk van aard zijn. Denk hierbij aan de energietransitie, de waterstofeconomie, zeer zorgwerkende stoffen, de stikstofopgave en de kwaliteit van water en bodem. Waar we eerder een meer taakgerichte aanpak kenden vereist de Omgevingswet handelen vanuit het integrale gebiedsperspectief.

De afgelopen jaren zijn diverse rapporten verschenen over de werking van het U&H-stelsel. Deze rapporten en de afronding van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH (IBP VTH) in 2024 hebben erin geresulteerd dat op 16 januari 2025 het Rijk, de VNG, het IPO, de UvW en Omgevingsdienst NL samenwerkingsafspraken hebben getekend. Het doel van deze samenwerkingsafspraken is om de samenwerking tussen alle partijen voort te zetten en ervoor te zorgen dat de binnen het IBP VTH ontwikkelde producten worden ingevoerd en goed worden geborgd. Elk jaar wordt de voortgang bekeken en gepubliceerd in de *Staat van de VTH*. Daarnaast is onze koepelvereniging "Omgevingsdienst NL" sterk in ontwikkeling met een centrale rol in de kennisinfrastructuur en VTH-opleidingen.

Bijlage 1 – Deel I: Gesommeerd overzicht voorlopige aantallen en uren 2026 gemeenten

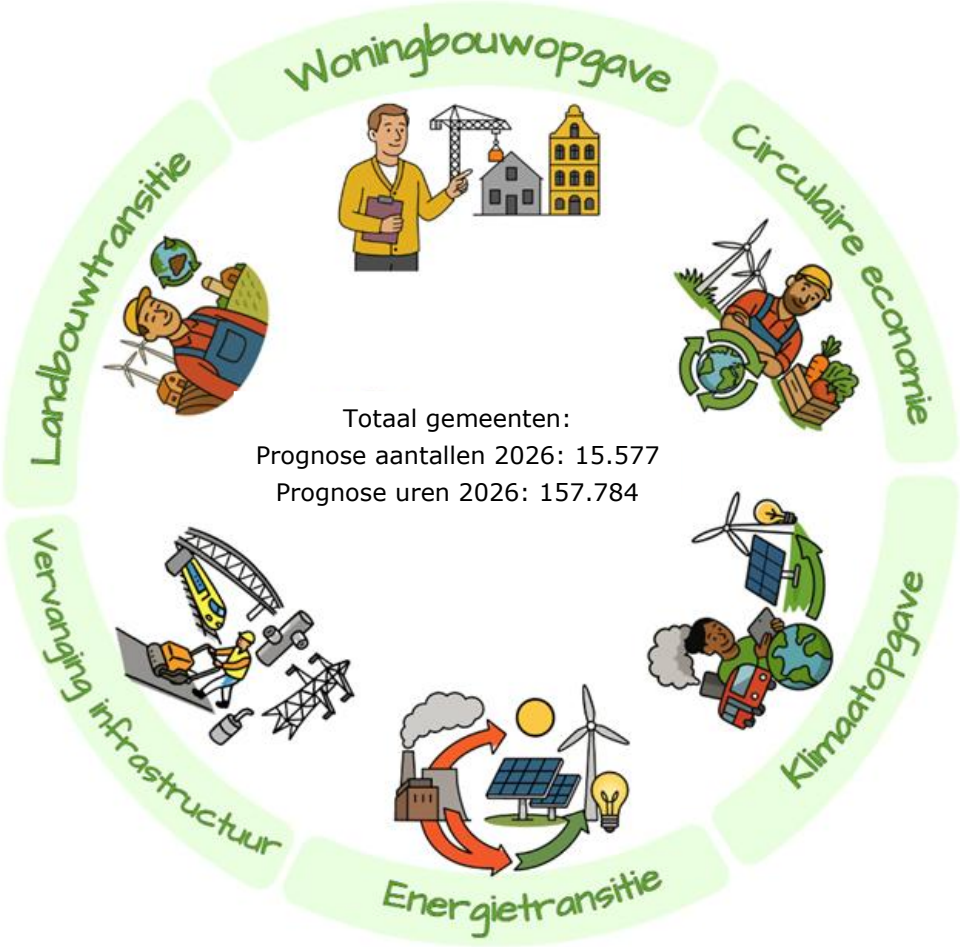

U&H-UITVOERINGSPROGRAMMA 2026

Deel II - Uitvoering

VTH&A UITVOERINGSPROGRAMMA 2026 (DEFINITIEF)

Deel 2 – Provincie Noord-Holland

OPSTELLER

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Afdeling	:	Bedrijfsvoering
Kenmerk	:	58925154
Adres	:	Postbus 2095
		1620 EB HOORN
Bezoekadres	:	Dampten 2
	:	1624 NR HOORN

OPDRACHTGEVER

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Contactpersoon	:	Q.M. Foppe
Telefoon	:	088-10 21 300
E-mail	:	postbus@odnhn.nl

DATUM

26 november 2025

INHOUDSOPGAVE

1 OPDRACHTGEVER (ALGEMEEN) 4
1.1 Beschrijving algemeen 4
2 AANTALLEN, UREN EN BUDGET 6
2.1 Samenvatting per taakveld 6
2.2 Taakveld Wbb Basistaak 7
2.3 Taakveld Wbb Plustaak 7
2.4 Taakveld Soorten (Beheer en Schadebestrijding) 8
2.5 Taakveld Soorten (Ruimtelijke Ingrepen) 9
2.6 Taakveld Gebieden 10
2.7 Taakveld Houtopstanden 11
2.8 Taakveld Stikstof 12
2.9 Taakveld Stiltegebieden 13
2.10 Taakveld Natuurschoonwet 13
2.11 Taakveld Zwemwater 14
2.12 Taakveld Wegen en vaarwegen 15
2.13 Taakveld Advies Omgevingswet 16
2.14 Taakveld Onverdeelde uren 16
3 TARIEVEN EN FINANCIERING 17
3.1 Uurtarief 17
3.2 Financiering 17

1 OPDRACHTGEVER (ALGEMEEN)

De OD NHN is verantwoordelijk voor de uitvoering van de provinciale taken binnen de gehele provincie Noord-Holland op het gebied van ***natuurbescherming***, ***natuurschoon, stiltegebieden,*** het ***zwemwater*** (zwembaden en oppervlaktewater) en ***provinciale wegen en vaarwegen***.

1.1 Beschrijving algemeen

De natuur

De provincie heeft de wettelijke taak om de natuur te beschermen. Dat is vastgelegd in de Wet natuurbescherming. De provincie heeft de taken op dit gebied van vergunningverlening en Toezicht en handhaving uitbesteed aan de OD NHN.

Bossen, heidevelden, duinen, veenweiden, open polders, kwelders en de Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer. Noord-Holland heeft veel verschillende natuur- en cultuurlandschappen. Deze zijn van internationale betekenis. Ook het in stand houden van de flora en fauna die men hier en elders in de provincie aantreft is van groot belang.

De taken hebben niet alleen betrekking op het beschermen van de internationaal belangrijke natuurgebieden maar ook op de bescherming van soorten (flora en fauna), houtopstanden en beheer -en schadebestrijding.

De provincie wil daarnaast relatief rustige gebieden behouden, omdat stilte een positief effect kan hebben op de gezondheid en het welbevinden van mensen. In Noord-Holland heeft de provincie stiltegebieden aangewezen, die zijn opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020. Het verlenen van een omgevingsvergunning om activiteiten in deze gebieden uit te mogen voeren is neergelegd bij de ODNHN.

Ook Landgoederen vergroten de kwaliteit van het landschap in Noord-Holland. Landgoederen maken het landschap en natuurgebieden toegankelijk voor recreanten. Ook dragen ze bij aan het in stand houden van deze natuur en zijn ze een belangrijk onderdeel van de cultuurhistorie van Noord-Holland. De Natuurschoonwet 1928 (NSW) biedt landgoedeigenaren fiscale voordelen. ODNHN adviseert het RVO inzake het wel of niet recht hebben op deze fiscale voordelen.

Zwembaden en zwemwater

Noord-Holland is een echte waterprovincie. Zwemmen in Noord-Holland kan op ruim 200 aangewezen zwemlocaties in oppervlaktewater of in de ruim 300 zwembaden. De OD NHN houdt toezicht op waterkwaliteit, hygiëne en veiligheid. Dit wordt gedaan door onder meer laboratoriumanalyses te beoordelen en controles te doen bij de zwembaden en zwemlocaties. De OD NHN beheert ook de zwemwatertelefoon waar inwoners terecht kunnen voor klachten of meldingen over zwemwater. Het zwemseizoen voor de buitenlocaties loopt gemiddeld van 1 mei tot 1 oktober, dit kan onder de Omgevingswet per locatie verschillen.

Provinciale wegen en vaarwegen

De provincie is verantwoordelijk voor het provinciale wegennet van Noord-Holland; ze onderhoudt bestaande infrastructuur en legt nieuwe verbindingen aan. De provincie is eigenaar van diverse (vaar)wegen en heeft de meeste daarvan in eigen beheer. De vergunning- en ontheffingverlening wordt gedaan door de provincie. De handhaving en een deel van het toezicht op dit gebied heeft de provincie ondergebracht bij de OD NHN.

Bodem

Na invoering van de Omgevingswet zijn de taken op het gebied van bodem overgedragen naar de gemeenten (warme overdracht). Wel blijven conform de afspraken van de warme overdracht onder andere 'oude locaties' waarbij trajecten lopen vallen onder het overgangsrecht.

Nieuw beleid onder de Omgevingswet

Om de provinciale ambities die voortvloeien uit de Omgevingswet vanaf 2026 structureel beter te faciliteren, breiden we onze adviestaken, communicatie, juridische ondersteuning en kwaliteitsbewaking structureel uit. Dit versterkt de tijdigheid, uitvoerbaarheid en doelmatigheid van beleid. Ook intensiveren we onze inzet bij regulering zwemwater, zo dragen we actief bij aan landelijke beleidsverbetering via het Deskundigenberaad Zwemwater.

Het gaat om de structurele uitbreiding van:

- Adviestaken door onze omgevingsadviseurs, specialisten en vakinhoudelijke medewerkers bij provinciale ruimtelijke ontwikkelingen en -plannen en het in- en extern integraal overleg daarover;
- Communicatieadvies bij lopende dossiers, bewonersbijeenkomsten, uitvoeringsbeleid en pers- en Statenvragen;
- Juridische ondersteuning in complexe dossiers, bij overgangsrecht en zorgplicht en risico inschatting;
- Kwaliteitsbewaking, procesverbeteringen en data-analyse om de tijdigheid van onze dienstverlening te versterken met behoud van kwaliteit en
- Vakinhoudelijke en praktijkondersteuning bij provinciale beleidsvoorbereiding in brede zin.

Met deze extra inzet bieden we de provincie betere dienstverlening zoals voorzien als doel van de Omgevingswet. Dit om de uitvoering van onze lopende operationele taken versterken en beter in te spelen op actuele vragen van de provincie. De realisatie van de maatschappelijke opgaven rond bijvoorbeeld woningbouw, gebiedsontwikkeling, het stikstofvraagstuk, gewasbeschermingsmiddelen én de praktijkervaring met de Omgevingswet in 2024 en 2025 vragen daarom. In totaal betreft dit 5,5 fte verspreid over de diverse afdelingen binnen de OD NHN.

2 AANTALLEN, UREN EN BUDGET

2.1 Samenvatting per taakveld

Tabel 1: samenvatting per taakveld

	prognose aantal	prognose uren	prognose budget
Bodem	**222**	**2.984**	**€ 326.558**
Taakveld Wbb Basistaak	120	1.657	€ 184.295
Taakveld Wbb Plustaak	102	1.327	€ 142.263
Natuur	**3.191**	**86.069**	**€ 9.225.779**
Taakveld Soorten (B&S)	561	11.949	€ 1.280.856
Taakveld Soorten (RI)	1.068	26.300	€ 2.819.076
Taakveld Gebieden	619	12.339	€ 1.322.575
Taakveld Houtopstanden	245	2.873	€ 307.903
Taakveld Stikstof	665	32.006	€ 3.430.712
Taakveld Stiltegebieden	10	302	€ 32.371
Taakveld NSW	23	301	€ 32.286
Water	**8.197**	**10.151**	**€ 1.088.086**
Taakveld Zwemwater	8.197	10.151	€ 1.088.086
Wegen en Vaarwegen	**840**	**5.688**	**€ 609.729**
Taakveld Wegen en Vaarwegen	840	5.688	€ 609.729
Advies	**-**	**700**	**€ 75.033**
Taakveld Advies Omgevingswet	-	700	€ 75.033
Onverdeelde uren	**-**	**11.648**	**€ 1.248.549**
Taakveld Onverdeelde uren	-	11.648	€ 1.248.549
Eindtotaal	**12.450**	**117.240**	**€ 12.573.734**

Op de volgende pagina's worden per taakveld de producten met de bijbehorende prognoses van de aantallen, de uren en het budget weergegeven in een tabel.

De tabel is als volgt opgebouwd:

- Hoofdproduct
- Product

2.2 Taakveld Wbb Basistaak

Tabel 2: producten taakveld Wbb Basistaak

	prognose aantal	prognose uren	prognose budget
Toezicht	**120**	**1.613**	**€ 179.446**
Administratieve controle uitvoeren	4	48	€ 5.340
Hercontrole uitvoeren	6	48	€ 5.340
Integrale controle uitvoeren	110	1.517	€ 168.766
Randvoorwaardelijk	**-**	**44**	**€ 4.849**
Administratieve ondersteuning	-	34	€ 3.738
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	10	€ 1.111
Eindtotaal	**120**	**1.657**	**€ 184.295**

2.3 Taakveld Wbb Plustaak

Tabel 3: producten taakveld Wbb Plustaak

	prognose aantal	prognose uren	prognose budget
Aanvragen	**32**	**504**	**€ 54.024**
Behandelen aanvraag Wbb	32	504	€ 54.024
Meldingen	**20**	**146**	**€ 15.650**
Behandelen melding	20	146	€ 15.650
Advies	**10**	**370**	**€ 39.660**
Onderzoek beoordelen	10	110	€ 11.791
Verwerken informatieverzoek	-	260	€ 27.869
Randvoorwaardelijk	**40**	**307**	**€ 32.929**
Administratieve ondersteuning	-	57	€ 6.131
Data beheren	-	40	€ 4.288
Invoeren bodemgerelateerde documenten	40	60	€ 6.431
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	150	€ 16.079
Eindtotaal	**102**	**1.327**	**€ 142.263**

2.4 Taakveld Soorten (Beheer en Schadebestrijding)

Tabel 4: producten taakveld Soorten (Beheer en Schadebestrijding)

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Aanvragen	**42**	**1.294**	**€**	**138.704**
Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur regulier	40	1.200	€	128.628
Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur uitgebreid	2	94	€	10.076
Woo-verzoek	**2**	**90**	**€**	**9.647**
Behandelen verzoek Woo	2	90	€	9.647
Toezicht	**433**	**3.610**	**€**	**386.956**
Administratieve controle uitvoeren (bulk)	125	625	€	66.994
Hercontrole uitvoeren	3	21	€	2.251
Integrale controle uitvoeren	248	1.736	€	186.082
Klacht behandelen	57	228	€	24.439
Preventieve controle uitvoeren	-	1.000	€	107.190
Handhaven (Sancties)	**20**	**582**	**€**	**62.385**
Handhaven - besluit nemen	2	36	€	3.859
Handhaven - verzoek behandelen	15	330	€	35.373
Last onder dwangsom - ten uitvoer leggen	1	16	€	1.715
Strafrecht toepassen	2	200	€	21.438
Bezwaar en Beroep	**14**	**414**	**€**	**44.377**
Beroepsprocedure	5	203	€	21.760
Bezwaarprocedure	6	178	€	19.080
Voorlopige voorziening	3	33	€	3.537
Advies	**50**	**2.995**	**€**	**321.034**
(Voor) overleg projectinitiatief	-	25	€	2.680
Adviesaanvraag behandelen	50	400	€	42.876
Informatie verstrekken	-	20	€	2.144
Verwerken informatieverzoek	-	2.550	€	273.335
Randvoorwaardelijk	**-**	**2.964**	**€**	**317.754**
Administratieve ondersteuning	-	539	€	57.818
Beleidsontwikkeling	-	550	€	58.955
Data beheren	-	395	€	42.340
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	1.480	€	158.641
Eindtotaal	**561**	**11.949**	**€**	**1.280.856**

2.5 Taakveld Soorten (Ruimtelijke Ingrepen)

Tabel 5: producten taakveld Soorten (Ruimtelijke Ingrepen)

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Aanvragen	**202**	**7.052**	**€**	**755.904**
Advies met instemmingsbesluit regulier	2	52	€	5.574
Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur regulier	200	7.000	€	750.330
Meldingen	**-**	**245**	**€**	**26.262**
Behandelen melding	-	245	€	26.262
Woo-verzoek	**2**	**90**	**€**	**9.647**
Behandelen verzoek Woo	2	90	€	9.647
Toezicht	**612**	**4.240**	**€**	**454.486**
Administratieve controle uitvoeren	200	1.000	€	107.190
Aspectcontrole uitvoeren	15	135	€	14.471
Hercontrole uitvoeren	25	225	€	24.118
Integrale controle uitvoeren	192	1.920	€	205.805
Klacht behandelen	180	720	€	77.177
Preventieve controle uitvoeren	-	105	€	11.255
Sanctiecontrole uitvoeren	-	135	€	14.471
Handhaven (Sancties)	**73**	**1.658**	**€**	**177.721**
Handhaven - besluit nemen	20	360	€	38.588
Handhaven - verzoek behandelen	45	990	€	106.118
Last onder dwangsom - ten uitvoer leggen	6	108	€	11.577
Strafrecht toepassen	2	200	€	21.438
Bezwaar en Beroep	**29**	**875**	**€**	**93.791**
Beroepsprocedure	9	366	€	39.232
Bezwaarprocedure	15	453	€	48.557
Voorlopige voorziening	5	56	€	6.003
Advies	**150**	**3.965**	**€**	**425.008**
(Voor) overleg projectinitiatief	-	1.000	€	107.190
(Voor)overleg projectinitiatief	-	15	€	1.608
Adviesaanvraag behandelen	150	1.200	€	128.628
Informatie verstrekken	-	150	€	16.079
Verwerken informatieverzoek	-	1.600	€	171.504
Projecten	**-**	**3.100**	**€**	**332.289**
Project	-	3.100	€	332.289
Randvoorwaardelijk	**-**	**5.075**	**€**	**543.968**
Administratieve ondersteuning	-	1.775	€	190.241
Beleidsontwikkeling	-	350	€	37.517
Data beheren	-	450	€	48.236
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	2.500	€	267.975
Eindtotaal	**1.068**	**26.300**	**€**	**2.819.076**

Tabel 6: projecten taakveld Ruimtelijke ingrepen

	prognose uren	prognose budget
Project '(Pre) SMP'	2.800	€ 300.132
Project 'Heracles /Groenstaal'	300	€ 32.157
Eindtotaal	**3.100**	**€ 332.289**

2.6 Taakveld Gebieden

Tabel 7: producten taakveld Gebieden

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Aanvragen	**20**	**1.130**	**€**	**121.125**
Advies met instemmingsbesluit uitgebreid	5	155	€	16.614
Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur uitgebreid	15	975	€	104.510
Woo-verzoek	**2**	**90**	**€**	**9.647**
Behandelen verzoek Woo	2	90	€	9.647
Toezicht	**306**	**3.269**	**€**	**350.404**
Administratieve controle uitvoeren	50	300	€	32.157
Aspectcontrole uitvoeren	2	18	€	1.929
Hercontrole uitvoeren	15	150	€	16.079
Integrale controle uitvoeren	185	1.665	€	178.471
Klacht behandelen	50	200	€	21.438
Preventieve controle uitvoeren	-	900	€	96.471
Sanctiecontrole uitvoeren	4	36	€	3.859
Handhaven (Sancties)	**26**	**708**	**€**	**75.891**
Handhaven - besluit nemen	2	36	€	3.859
Handhaven - verzoek behandelen	20	440	€	47.164
Last onder dwangsom - ten uitvoer leggen	2	32	€	3.430
Strafrecht toepassen	2	200	€	21.438
Bezwaar en Beroep	**15**	**506**	**€**	**54.238**
Beroepsprocedure	9	368	€	39.446
Bezwaarprocedure	4	116	€	12.434
Voorlopige voorziening	2	22	€	2.358
Advies	**250**	**3.585**	**€**	**384.276**
(Voor) overleg projectinitiatief	-	135	€	14.471
Adviesaanvraag behandelen	250	2.000	€	214.380
Informatie verstrekken	-	50	€	5.360
Verwerken informatieverzoek	-	1.400	€	150.066
Randvoorwaardelijk	**-**	**3.051**	**€**	**326.994**
Administratieve ondersteuning	-	746	€	79.921
Beleidsontwikkeling	-	400	€	42.876
Data beheren	-	225	€	24.118
Milieuvluchten	-	75	€	8.039
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	1.605	€	172.040
Eindtotaal	**619**	**12.339**	**€**	**1.322.575**

2.7 Taakveld Houtopstanden

Tabel 9: producten taakveld Houtopstanden

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Aanvragen	**12**	**84**	**€**	**9.004**
Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur regulier	12	84	€	9.004
Meldingen	**55**	**413**	**€**	**44.216**
Behandelen melding	55	413	€	44.216
Toezicht	**164**	**1.297**	**€**	**139.025**
Administratieve controle uitvoeren	15	75	€	8.039
Hercontrole uitvoeren	10	90	€	9.647
Integrale controle uitvoeren	119	952	€	102.045
Klacht behandelen	20	80	€	8.575
Preventieve controle uitvoeren	-	100	€	10.719
Handhaven (Sancties)	**4**	**166**	**€**	**17.794**
Handhaven - verzoek behandelen	3	66	€	7.075
Strafrecht toepassen	1	100	€	10.719
Advies	**10**	**340**	**€**	**36.445**
(Voor) overleg projectinitiatief	-	5	€	536
Adviesaanvraag behandelen	10	80	€	8.575
Informatie verstrekken	-	30	€	3.216
Verwerken informatieverzoek	-	225	€	24.118
Randvoorwaardelijk	**-**	**573**	**€**	**61.420**
Administratieve ondersteuning	-	178	€	19.080
Beleidsontwikkeling	-	55	€	5.895
Data beheren	-	55	€	5.895
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	285	€	30.549
Eindtotaal	**245**	**2.873**	**€**	**307.903**

2.8 Taakveld Stikstof

Tabel 10: producten taakveld Stikstof

	prognose aantal	prognose uren	prognose budget
Aanvragen	**100**	**10.260**	**€ 1.099.769**
Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur uitgebreid	100	10.260	€ 1.099.769
Woo-verzoek	**15**	**675**	**€ 72.353**
Behandelen verzoek Woo	15	675	€ 72.353
Toezicht	**319**	**3.017**	**€ 323.392**
Administratieve controle uitvoeren	100	900	€ 96.471
Aspectcontrole uitvoeren	2	18	€ 1.929
Hercontrole uitvoeren	30	300	€ 32.157
Integrale controle uitvoeren	161	1.610	€ 172.576
Klacht behandelen	24	96	€ 10.290
Preventieve controle uitvoeren	-	75	€ 8.039
Sanctiecontrole uitvoeren	2	18	€ 1.929
Handhaven (Sancties)	**55**	**1.272**	**€ 136.346**
Handhaven - besluit nemen	2	36	€ 3.859
Handhaven - verzoek behandelen	50	1.100	€ 117.909
Last onder dwangsom - ten uitvoer leggen	2	36	€ 3.859
Strafrecht toepassen	1	100	€ 10.719
Bezwaar en Beroep	**26**	**904**	**€ 96.900**
Beroepsprocedure	18	735	€ 78.785
Bezwaarprocedure	5	135	€ 14.471
Voorlopige voorziening	3	34	€ 3.644
Advies	**150**	**5.075**	**€ 543.989**
(Voor) overleg projectinitiatief	-	1.250	€ 133.988
Adviesaanvraag behandelen	150	1.200	€ 128.628
Informatie verstrekken	-	250	€ 26.798
Verwerken informatieverzoek	-	2.375	€ 254.576
Projecten	**-**	**3.800**	**€ 407.322**
Project	-	3.800	€ 407.322
Randvoorwaardelijk	**-**	**7.003**	**€ 750.641**
Administratieve ondersteuning	-	2.233	€ 239.345
Beleidsontwikkeling	-	550	€ 58.955
Data beheren	-	2.300	€ 246.537
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	1.920	€ 205.805
Eindtotaal	**665**	**32.006**	**€ 3.430.712**

Tabel 11: projecten taakveld Stikstof

	prognose uren	prognose budget
Project 'PAS Melders' (ST)	2.800	€ 300.132
Project 'Heracles / Groenstaal'	1.000	€ 107.190
Eindtotaal	**3.800**	**€ 407.322**

2.9 Taakveld Stiltegebieden

Tabel 12: producten taakveld Stiltegebieden

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Aanvragen	**10**	**190**	**€**	**20.366**
Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur uitgebreid	10	190	€	20.366
Advies	**-**	**80**	**€**	**8.575**
Verwerken informatieverzoek	-	80	€	8.575
Randvoorwaardelijk	**-**	**32**	**€**	**3.430**
Administratieve ondersteuning	-	32	€	3.430
Eindtotaal	**10**	**302**	**€**	**32.371**

2.10 Taakveld Natuurschoonwet

Tabel 13: producten taakveld Natuurschoonwet

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Advies	**23**	**214**	**€**	**22.939**
Adviesaanvraag behandelen	23	184	€	19.723
Verwerken informatieverzoek	-	30	€	3.216
Randvoorwaardelijk	**-**	**87**	**€**	**9.347**
Administratieve ondersteuning	-	32	€	3.452
Beleidsontwikkeling	-	15	€	1.608
Data beheren	-	10	€	1.072
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	30	€	3.216
Eindtotaal	**23**	**301**	**€**	**32.286**

2.11 Taakveld Zwemwater

Tabel 14: producten taakveld Zwemwater

	prognose aantal	prognose uren	prognose budget
Aanvragen	**15**	**210**	**€ 22.510**
Opstellen maatwerkvoorschriften	15	210	€ 22.510
Meldingen	**18**	**162**	**€ 17.365**
Behandelen melding	18	162	€ 17.365
Woo-verzoek	**1**	**45**	**€ 4.824**
Behandelen verzoek Woo	1	45	€ 4.824
Toezicht	**8.121**	**5.441**	**€ 583.200**
Administratieve controle uitvoeren	101	971	€ 104.060
Administratieve controle uitvoeren (bulk)	7.500	1.500	€ 160.785
Hercontrole uitvoeren	67	402	€ 43.090
Integrale controle uitvoeren	378	2.268	€ 243.107
Klacht behandelen	75	300	€ 32.157
Handhaven (Sancties)	**41**	**625**	**€ 66.994**
Handhaven - besluit nemen	25	300	€ 32.157
Last onder dwangsom - ten uitvoer leggen	15	225	€ 24.118
Strafrecht toepassen	1	100	€ 10.719
Bezwaar en Beroep	**1**	**27**	**€ 2.894**
Bezwaarprocedure	1	27	€ 2.894
Advies	**-**	**1.550**	**€ 166.145**
(Voor) overleg projectinitiatief		70	€ 7.503
Informatie verstrekken	-	210	€ 22.510
Verwerken informatieverzoek	-	1.270	€ 136.131
Randvoorwaardelijk	**-**	**2.091**	**€ 224.156**
24-uursdienst	-	400	€ 42.876
Administratieve ondersteuning	-	87	€ 9.347
Beleidsontwikkeling	-	140	€ 15.007
Data beheren	-	1.200	€ 128.628
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	264	€ 28.298
Eindtotaal	**8.197**	**10.151**	**€ 1.088.086**

2.12 Taakveld Wegen en vaarwegen

Tabel 15: producten taakveld Wegen en vaarwegen

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Toezicht	**560**	**2.590**	**€**	**277.622**
Hercontrole uitvoeren	50	300	€	32.157
Integrale controle uitvoeren	500	2.250	€	241.178
Klacht behandelen	10	40	€	4.288
Handhaven (Sancties)	**275**	**1.649**	**€**	**176.756**
Handhaven - besluit nemen	182	1.251	€	134.095
Last onder bestuursdwang - ten uitvoer leggen	90	270	€	28.941
Last onder dwangsom - ten uitvoer leggen	2	28	€	3.001
Strafrecht toepassen	1	100	€	10.719
Bezwaar en Beroep	**5**	**135**	**€**	**14.471**
Bezwaarprocedure	5	135	€	14.471
Advies	**-**	**350**	**€**	**37.517**
Verwerken informatieverzoek	-	350	€	37.517
Randvoorwaardelijk	**-**	**964**	**€**	**103.363**
Administratieve ondersteuning	-	339	€	36.370
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	625	€	66.994
Eindtotaal	**840**	**5.688**	**€**	**609.729**

2.13 Taakveld Advies Omgevingswet

Tabel 16: producten taakveld Omgevingsadvies

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Advies	**-**	**700**	**€**	**75.033**
Adviesaanvraag behandelen	-	700	€	75.033
Eindtotaal	**-**	**700**	**€**	**75.033**

2.14 Taakveld Onverdeelde uren

Onder dit taakveld staan de uren die niet toegerekend worden aan de individuele taakvelden. Dit betreft o.a. teamleiding, extern overleg, coördinatie en beleidsontwikkeling.

Tabel 17: producten taakveld onverdeelde uren

	prognose aantal	prognose uren		prognose budget
Handhaven (Sancties)	**-**	**200**	**€**	**21.438**
Strafrecht toepassen	-	200	€	21.438
Advies	**-**	**1.650**	**€**	**176.864**
Verwerken informatieverzoek	-	1.650	€	176.864
Randvoorwaardelijk	**-**	**9.798**	**€**	**1.050.248**
Beleidsontwikkeling	-	1.191	€	127.663
Data beheren	-	1.877	€	201.196
Kwaliteitscriteriacyclus	-	250	€	26.798
Overleg, Kennisdeling en Vakgerichte opleidingen	-	680	€	72.889
Teamleiding	-	5.800	€	621.702
Eindtotaal	**-**	**11.648**	**€**	**1.248.549**

3 TARIEVEN EN FINANCIERING

3.1 Uurtarief

De gehanteerde uurtarieven 2026 zijn:

- Basistaken: € 111,25
- VTH-Plustaken: € 107,19

3.2 Financiering

Tabel 18: bijdrage lumpsum (LS)

Opbouw LS	bedrag
Beschikbare LS bijdrage 2026 (incl bezuiniging)	€ 42.229
Beschikbare LS bijdrage 2026 (incl bezuiniging)	€ 12.027.796
Totaal bijdrage LS 2026 (opgenomen in DVO)	**€ 12.070.025**
af: inhuur contra-expertise extern/ advocatuur (project Heracles/ Groen Staal)	-€ 88.556
Totale bijdrage LS voor uren UP 2026	**€ 11.981.470**

Tabel 19: Specificatie financiering beschikbare uren

Omschrijving financiering	Beschikbare uren 2026	Beschikbaar budget begroting voor UP 2026
Lumpsum Wbb basistaak	380	€ 42.229
Financiering vanuit Reserve VTH-Plus tbv 'Wbb-basistaak'	1.277	€ 142.066
Lumpsum (LS) Plustaak structureel	110.084	€ 11.799.894
Lumpsum (LS) Plustaak incidenteel (Project Heracles/Groen Staal)	1.300	€ 139.347
Aanvullende financiering SMP buiten LS (gelden BZK; op balans OD NHN)	1.400	€ 150.066
Financiering vanuit Reserve VTH-Plus tbv 'Project PAS Melders'	2.800	€ 300.132
Totaal	**117.240**	**€ 12.573.734**

Tabel 20: overzicht budget en uren:

	bedrag	uren
Beschikbare bijdrage 2026 (zie specificatie)	€ 12.573.734	117.240
Totale benodige bijdrage 2026	€ 12.573.734	117.240
Verschil	**0**	**0**

De extra benodigde uren voor de Wbb basistaak ten opzichte van de LS worden gefinancierd uit de reserve VTH-Plus. In de kadernota 2027 wordt hiervoor structureel geld gevraagd.

De 2.800 uren (€ 300.132) voor 'Pas melders' in 2026 worden gefinancierd uit de reserve VTH-Plus. De extra uren SMP buiten de LS worden gedekt uit subsidiegelden via de provincie. Deze gelden staan op de balans van de OD NHN.

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Bezoekadres
Ebbehout 31
1507 EA Zaandam

www.odnzkg.nl

EBBEHOUT 31, 1507 EA ZAANDAM

Provincie Noord-Holland
t.a.v. de heer J. Beemsterboer
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Contactpersoon
Corine van der Sloot

E-mailadres
Corine.van.der.sloot@odnzkg.nl

Doorkiesnummer
06-5339 4579

Kenmerk

Bijlage(n)
Addendum 2026 van bijlage B van de Uitvoeringsovereenkomst 2024-2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en provincie Noord-Holland

Datum
3 december 2025

Betreft: Addendum 2026 van bijlage B van de Uitvoeringsovereenkomst (UVO)

Geachte heer Beemsterboer,

Hierbij bied ik u en de provincie Noord-Holland het addendum 2026 van bijlage B van de Uitvoeringsovereenkomst (UVO) 2024-2027 met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) aan. Dit addendum geeft uw college inzicht in de afspraken voor het komende jaar.

Het addendum 2026 wordt vastgesteld op **€ 39.101.259,00.**

De wijzigingen in de UVO 2026 ten opzichte van 2025 zijn reeds in een eerder stadium met u besproken. Toch is het goed in het kort aan te geven in welke context we deze UVO met elkaar aan gaan.

De OD NZKG staat voor een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in de provincie Noord-Holland.
Dit doen wij door vergunningen te verlenen, toezicht te houden en de regels te handhaven. En door heldere adviezen aan onze opdrachtgevers. Zo werken we aan de grote uitdagingen van deze tijd, zoals het klimaat, milieugerelateerde gezondheid en de transformaties van gebieden, maar ook aan veiligheid en zorg voor water en bodem. Een mooie missie in een dynamisch gebied dat steeds drukker wordt: meer industrie, meer mobiliteit en een forse woningbouwopgave en waar veel verschillende en soms tegenstrijdige belangen spelen. Al deze ontwikkelingen hebben een impact op de leefomgeving, bewoners, werkgevers, werknemers en recreanten. Van onze dienst vraagt dit om nauwe samenwerking met andere overheden, zoals andere OD-en, de veiligheidsregio's,GGD-en, arbeidsinspectie en het Openbaar Ministerie.

Wij zullen u zoals gebruikelijk adviseren als het gaat over knelpunten in wet- en regelgeving en beleid. Deze werkwijze wordt vanaf 2026 een structureel onderdeel van de beleidscyclus, in nauwe aansluiting op de P&C-cyclus en de

UVO-cyclus. U kunt kennisnemen van de in de praktijk geleerde lessen en waar nodig het beleid aanpassen.

Voor de algemeen geldende contractuele afspraken met betrekking tot het beleggen en het uitvoeren van taken, verwijzen wij u naar het Dienstverleningshandvest Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied 2017, de methodiek Uniform Uitvoeringsniveau 2016 c.q. de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2027.

Wij ontvangen graag van u een ondertekend exemplaar retour.

Aldus overeengekomen en ondertekend te Zaandam op:	Aldus overeengekomen en ondertekend te Haarlem op :
De voorzitter van de OD NZKG, Namens deze,	Provincie Noord-Holland, Namens de commissaris van de Koning,
De algemeen directeur van de OD NZKG,	Gedeputeerde,
Loes de Maat	Jelle Beemsterboer

Addendum 2026 van bijlage B van de Uitvoeringsovereenkomst 2024-2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en provincie Noord-Holland

03-12-2025

Corine van der Sloot

Ebbehout 31
1507 EA Zaandam

06 5339 4579

www.odnzkg.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Uitgangspunten voor UVO 2026	6
3	Overkoepelend Beeld	12
4	Programma Tata Steel	16
5	Begroting Jaarprogramma Seveso/Milieu	18
6	Begroting Jaarprogramma Bouw	22
7	Begroting Jaarprogramma Bodem	23
8	Begroting Jaarprogramma Randvoorwaardelijk	25

1 Inleiding

De provincie Noord-Holland en het Noordzeekanaalgebied staan voor grote veranderingen en complexe maatschappelijke uitdagingen, zoals de energietransitie, de circulaire economie, woningbouw, verdichting en gezondheid.
De druk op de leefomgeving neemt toe en de eisen aan de kwaliteit van het werk en de verantwoording van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (verder OD NZKG) worden steeds hoger.
Voor 2026 en de volgende jaren zijn er veel ruimtelijke en economische activiteiten in de provincie en het Noordzeekanaalgebied gepland. Grote woningbouwprojecten, gebiedsvernieuwing en veranderingen in industriële zones vragen om een integrale aanpak. Tegelijkertijd ontstaan er nieuwe uitdagingen op het gebied van luchtkwaliteit, geluid, veiligheid, bodem en water. Ook de energietransitie vereist zorgvuldig en maatwerktoezicht, vooral bij nieuwe energieprojecten. Door de combinatie van verstedelijking, de uitbreiding van infrastructuur en duurzaamheidsopgaven is het belangrijk dat uitvoering en toezicht gebiedsgericht worden georganiseerd.

Met het Addendum 2026 (verder UVO 2026) wordt voortgebouwd op de lijn van de Uitvoeringsovereenkomst (UVO) 2024–2027 en het Addendum 2025. De Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024–2027 vormt het inhoudelijke en bestuurlijke kader voor de inzet van de OD NZKG. Deze strategie geeft richting aan de wettelijke taken én aan de opgaven waarop wordt gefocust, zoals externe veiligheid, klimaat, gezondheid en gebiedstransformatie. Onderliggende focuspunten zijn onder andere Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), ketentoezicht en ondermijning.

De OD NZKG maakt hierin de beweging van taakgericht naar opgavegericht werken. De wettelijke taken op het gebied van milieu, bodem, bouw en de Seveso richtlijn[1] blijven de basis, maar worden nadrukkelijker verbonden met bredere maatschappelijke doelen. De kennis die daarbij is en wordt opgedaan als 'oren en ogen' van de regio, wordt ingezet voor beleidsontwikkeling en het aanpakken van opgaven zoals klimaatverandering, woningbouw en netcongestie. Strategische doelen worden steeds sterker gekoppeld aan het dagelijkse werk. De OD NZKG blijft investeren in professionaliteit, digitalisering en datagedreven werken om risico's sneller te signaleren en gerichter op te treden. Zo wordt de maatschappelijke impact vergroot.

De komende jaren worden stapsgewijs de uitvoeringsafspraken verbeterd door deze sterker te verbinden met maatschappelijke opgaven en strategische doelen. Zo wordt de ruimte binnen de huidige structuur benut om strategischer te werken. De OD NZKG werkt daarmee toe naar een regionaal meerjarenprogramma vanaf 2028, waarin beleidsopgaven, uitvoering en financiering integraal met elkaar worden verbonden. Daarbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij landelijke ontwikkelingen in het VTH-stelsel, zoals de beweging naar opgavegericht (resultaatgericht) werken en bijbehorende aanpassingen in de financieringssystematiek.

Oud-bestuurder Onno Hoes heeft, in opdracht van de provincie Noord-Holland en de besturen van de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten, onderzocht hoe de samenwerking tussen de vier omgevingsdiensten verder kan verbeteren. In zijn rapport concludeert Hoes dat de samenwerking stap voor stap sterker en herkenbaarder moet worden. De omgevingswet is volgens hem de beste basis: pak taken gezamenlijk op waar dit nodig is, maar blijf dichtbij bedrijven en inwoners waar dit kan. Gedeputeerde Staten laten in het eerste kwartaal van 2026 weten welke stappen er worden gezet naar

[1] De Europese Seveso richtlijn richt zich op bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn.

aanleiding van het rapport. Hiervoor vindt samenwerking en afstemming met de bestuurders van de Omgevingsdiensten plaats. Eén van de vier aanbevelingen, die Hoes doet, is verkenning van een fusie tussen de Omgevingsdienst IJmond en de OD NZKG.

2 Uitgangspunten voor UVO 2026

De U&H-strategie gaat uit van de opgaven die de opdrachtgevers bij de OD NZKG neerleggen, in plaats van de taken. Daarom zijn ook de uitgangspunten in dit hoofdstuk langs die lijn geformuleerd.

Wettelijke taken
De uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving en Advisering (VTH&A-taken) op het gebied van milieu, bodem en bouw vormt het fundament van de UVO 2026. Deze taken worden professioneel, efficiënt en steeds meer datagedreven uitgevoerd. De uitvoering van de wettelijke taken wordt daarbij geleid door de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024–2027, waarin prioriteit is gegeven aan omgevingsveiligheid, ketentoezicht op gevaarlijke stoffen, de aanpak van ondermijning en een goede klachtenafhandeling. Deze focuspunten sluiten naadloos aan op de grotere maatschappelijke opgaven waarvoor de OD NZKG zich inzet, waaronder milieugerelateerde gezondheid, klimaat en robuust beheer van bodem en water.

Binnen het wettelijke kader werkt de OD NZKG opgavegericht door binnen vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering de beschikbare capaciteit gericht in te zetten op maatschappelijke opgaven. Zo draagt de OD NZKG vanuit de bestaande wettelijke taken bij aan vraagstukken rond woningbouw, de energietransitie en klimaatadaptatie, evenals aan veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Door de inzet anders te prioriteren en beter te verbinden met deze opgaven, blijft de OD NZKG binnen de wettelijke verantwoordelijkheid. Daarmee wordt een betekenisvolle bijdrage geleverd aan actuele maatschappelijke ontwikkelingen, zonder dat dit leidt tot extra of nieuwe taken.

Regionale aanpak
Opgavegericht werken vraagt ook om een meer uniforme regionale aanpak als vertrekpunt, omdat veel opgaven niet gebonden zijn aan gemeentegrenzen. De huidige verantwoording en UVO's zijn nog sterk taakgericht en per deelnemer of opdrachtgever ingericht, wat de samenwerking en integrale aanpak belemmert. Daarom worden de UVO's steeds meer ontwikkeld op basis van een gedeeld regionaal beeld en een uniforme werkwijze, terwijl er tegelijkertijd ruimte blijft voor specifieke accenten die aansluiten bij de eigen doelen van gemeenten en provincies.

Beleidskansen
Sinds 2022 signaleert de OD NZKG beleidskansen en -risico's binnen de uitvoering van VTH&A. Deze werkwijze was tot nu toe vooral ad hoc, maar wordt vanaf 2026 een structureel onderdeel van de beleidscyclus, in nauwe aansluiting op de P&C-cyclus en de UVO-cyclus. Hiermee wordt de samenhang tussen beleid en uitvoering versterkt, beleidsmakers worden immers gewezen op feiten uit de praktijk en kunnen het beleid daarop aanpassen. De OD NZKG maakt zelf geen beleid, maar signaleert en agendeert beleidskansen en risico's – lokaal, regionaal en landelijk – en kan desgewenst bijdragen aan de beleidsuitwerking, bijvoorbeeld in de vorm van regionale beleidstafels. In 2026 intensiveren de opdrachtgevers en de OD NZKG deze aanpak.

A. Wettelijke taken met focus op omgevingsveiligheid
In 2026 ligt de focus van de OD NZKG op het uitvoeren van de wettelijke taak om de fysieke veiligheid van mens en milieu, waaronder kwetsbare gebieden, te waarborgen. De OD NZKG richt zich op het voorkomen van incidenten en het beheersen van risicovolle situaties, met speciale aandacht voor Seveso-bedrijven, transport van gevaarlijke stoffen, logistieke centra en dicht stedelijke gebieden. Risicogestuurd toezicht en gerichte handhaving versterken de naleving van wet- en regelgeving en beperken brand- en explosierisico's, terwijl bouwveiligheid wordt geborgd bij complexe en gestapelde bouwprojecten. Daarnaast adviseert de OD NZKG de provincie over de integratie van veiligheidsrisico's in omgevingsplannen en beleidskaders.

Binnen het thema omgevingsveiligheid ligt de vraag van de provincie bij het borgen van wettelijke taken rondom risico's, vergunningen en toezicht. De OD NZKG ondersteunt de provincie door uitvoering, advisering en borging van integrale veiligheid in complexe industriële omgevingen.

Overlastmeldingen
De afgelopen jaren is een sterke toename van overlastmeldingen zichtbaar. In 2023 waren er 2.541 meldingen, de prognose voor 2025 ligt rond de 7.500 meldingen. Ook voor 2026 wordt een verdere stijging verwacht ten opzichte van het voorgaande jaar. Een trend die de komende jaren zal aanhouden.

Deze ontwikkeling kent meerdere oorzaken. Allereerst is er sprake van een verbeterde meldinfrastructuur: digitale tools zijn gebruiksvriendelijker geworden, waardoor het melden laagdrempeliger is. Ook het gebruik van de openbare ruimte verandert. Meer evenementen, uitbreiding van horeca en intensiever gebruik van pleinen en parken zorgen voor een toename van geluid, drukte en vervuiling. De inwoners zijn mondiger en verwachten sneller respons op signalen. Dit versterkt het aantal meldingen, zeker wanneer handhavingscapaciteit beperkt. In dergelijke gevallen kunnen meldingen zich herhalen of escaleren.

De toename van meldingen heeft directe impact op de uitvoeringspraktijk en op de keuzes die worden gemaakt. De mate waarin toezicht effectief kan inspelen op urgente meldingen, binnen de beschikbare middelen, is een cruciale afweging in het werk van de OD NZKG.

Datacenters
Het aantal nieuwe vestigingsinitiatieven voor datacenters neemt structureel af door ruimtelijke beperkingen. Lopende vergunningtrajecten worden nog afgerond, maar vanaf 2027 wordt een aanzienlijke reductie in inzet en budget verwacht, waarbij de resterende werkzaamheden vooral bestaan uit toezicht op bestaande locaties.

Luchtvaart
In 2026 zal de inzet van de OD NZKG op het onderwerp luchtvaart beperkt zijn tot VTH op ontheffingen voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik (TUG-ontheffingen). Voor 2026 wordt de begroting hiervoor geraamd op basis van de gerealiseerde uren van 2025.
Ondanks de afname in uren investeert de OD NZKG wel in het toekomstbestendig behoud van de kwaliteit op VTH-capaciteit door een dubbele bemanning te hebben op dit product. De inhoud van aanvragen die de OD NZKG ontvangt is vaak complex van aard, waarin het stijgen en landen van drones steeds vaker de aandacht vragen.

Kernenergie
De OD NZKG verwacht een geringe inzet in 2026, maar bereidt zich voor op een toenemende vraag in 2027 door het verder opbouwen van kennis en capaciteit.

Vooruitlopend op eventuele wijzigingen in het bevoegd gezag voor Small Modular Reactors (SMR's) vanaf 100 MW, bouwt de OD NZKG vanaf 2026 gericht kennis en capaciteit op. Dit omvat het trainen van vergunningverleners, opstellen van procesbeschrijvingen en verkennen van mandaatafspraken met provincie en gemeenten. In 2027 volgt een implementatieplan met een inschatting van verwachte aanvragen en benodigde capaciteit, zodat deze bevoegdheidsoverdracht soepel kan plaatsvinden.

B. Milieugerelateerde gezondheid

Een tweede focus ligt in 2026 op het verminderen van schadelijke emissies (zoals ZZS, fijnstof en stikstofdioxide) en het verbeteren van lucht-, water- en bodemkwaliteit. De OD NZKG werkt risico gestuurd, met prioriteit voor gebieden met hoge immissiedruk (bijv. woonwijken, natuur- en waterwingebieden) en bedrijven met het grootste milieurisico.
Door scherpere vergunningsvoorwaarden, gerichte controles en handhaving wordt de naleving versterkt en worden gezondheidsrisico's actief teruggedrongen. Samenwerking met o.a. GGD en RIVM ondersteunt advisering over normstelling en gebiedsontwikkeling. De OD NZKG ontwikkelt monitoringinstrumenten (zoals immissie- en emissiedashboards), waarmee de impact van beleid en toezicht inzichtelijk en stuurbaar wordt.

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)
De verspreiding van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en andere gevaarlijke stoffen neemt onvoldoende af. Dit zorgt voor gezondheidsrisico's voor omwonenden van industrie en andere milieubelastende bedrijven.

De schadelijke emissies van ZZS moeten omlaag met als doel om deze zoveel mogelijk uit de leefomgeving te weren. Hiervoor is zicht op de ZZS-emissies naar lucht en water van bedrijven nodig. Om de industriële bronnen van ZZS-emissies in beeld te krijgen zijn in 2025 alle relevante provinciale afvalbedrijven aangeschreven om een Vermijdings- en Reductieprogramma (VRP) op te stellen en in te dienen. Deze VRP's worden in 2026 beoordeeld. In de Bestuurlijke adviescommissie (BAC) van oktober 2024 zijn afspraken gemaakt over de uitvraag van de afvalbedrijven, afgesproken is om als provincies gezamenlijk versneld te gaan starten per 2025 met het opvragen van de vermijdings-en reductieprogramma's bij afvalverwerkers.

Voor ZZS is voor 2026 +1.737 uur opgenomen in de UVO.

Voor de provincie is het belangrijk dat gezondheidseffecten van industriële activiteiten structureel worden meegenomen. OD NZKG levert kennis, advisering en monitoring om risico's te beheersen en communicatie richting burgers te verbeteren.
Hier volgt puntsgewijs een nadere toelichting:

Nieuwe risico's door wijziging activiteiten Tata Steel – actualisatie risicobeeld
De OD NZKG stelt in 2026 een geactualiseerd risicobeeld op voor Tata Steel, inclusief gezondheidseffecten en cumulatieve risico's. De Provincie levert beleidskaders en prioritering.

Gezondheidskundige advisering (GGD)
De OD NZKG bouwt consultatie van GGD standaard in bij vergunningverlening voor geur, fijnstof, geluid en cumulatieve effecten. De Provincie faciliteert afspraken.

Verbeteren risicocommunicatie richting burgers
De OD NZKG ontwikkelt samen met provincie en gemeenten een format voor standaardcommunicatie, gekoppeld aan monitoring en incidentmeldingen.

ENose netwerk
2026 markeert een jaar van transformatie voor het eNose netwerk, met structurele veranderingen die de koers voor de komende jaren bepalen. Het convenant wordt na vijf jaar hernieuwd, een deel van het eNose netwerk wordt overgedragen aan de ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport), en de bestaande samenwerking met Tata Steel zal worden herzien. Binnen deze ontwikkelingen wordt nadrukkelijk ingezet op het centraal stellen van data, innovatie en samenwerking en het versterken van de informatiepositie van betrokken partijen. Door beter gebruik te maken van AI en automatisering kunnen risico's sneller worden geïdentificeerd en geurhinder en schadelijke emissies effectiever worden aangepakt. De campagne rond het objectiveren van geurhinder vanuit de Coenhaven, met specifieke aandacht voor ICL Fertilizers, sluit hier naadloos op aan.

In 2026 wordt er koers gezet naar een meer resultaatgerichte werkwijze, waarbij het eNose netwerk beter wordt benut om resultaten meetbaar te maken en beleidsmatig te kunnen sturen. Tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in het versterken van kennis en vaardigheden binnen de OD NZKG, zodat het netwerk optimaal kan worden ingezet. Door kennisdeling, het inzetten van de juiste expertise en het sturen op resultaat zal het netwerk sterker bijdragen aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving.

C. Klimaat en duurzaamheid

In 2026 zet de OD NZKG als derde focus in op versnelling van de energietransitie en circulaire economie. Er wordt prioriteit gegeven aan energiebesparing bij grootverbruikers, projecten van regionaal en nationaal belang - waaronder Tata Steel en de Cluster Energie Strategie (CES) - en aan de toepassing van Beste Beschikbare Technieken (BBT), onder meer bij open bodemenergiesystemen.
Duurzame energieprojecten krijgen voorrang in vergunningverlening en advies. Binnen de circulaire economie ligt de focus op het stimuleren van afvalpreventie, grondstoffenbesparing en circulair bouwen. Deze aanpak leidt tot meetbare CO_2-reductie, energiebesparing en versnelling van de duurzame transitie in de regio.

Het budget Rapportageverplichting Werk gebonden Personenmobiliteit (WPM) wordt verlaagd. Het kabinet wil de grens verhogen van bedrijven met 100 medewerkers naar 250 medewerkers om de administratieve last voor het midden- en kleinbedrijf te verkleinen. Dit plan moet nog goedgekeurd worden door het parlement. Vooruitlopend daarop is het benodigde aantal uren gehalveerd. Dit kan alleen als hiervan een regie post wordt gemaakt, 2026 wordt benut voor meer inzicht in omvang van de taak. Deze kennis wordt gebruikt voor de UVO 2027.

De provincie verwacht van de OD NZKG dat klimaat- en energietaken systematisch worden meegenomen in vergunningverlening, handhaving en beleidsondersteuning. De OD NZKG ondersteunt

door toezicht, instrumentontwikkeling en beleidsadvisering. In 2026 zullen de rapportage mogelijkheden worden onderzocht.

Energiebesparing
De Provincie Noord Holland heeft de ambitie uitgesproken om eind 2030 nagenoeg alle energierelevante bedrijven aan de wet- en regelgeving te laten voldoen.
Om dit te bereiken is het van belang dat eind 2027 alle energierelevante provinciale bedrijven in Noord-Holland aan de wet- en regelgeving van 2023 voldoen. Op die manier is er voldoende tijd om deze bedrijven in 2030/2031 te kunnen laten voldoen aan de wet- en regelgeving van 2027 en de daarbij behorende nieuwe ronde Onderzoeksplicht. Hiermee wordt bereikt dat de provincie invulling geeft aan de ambitie en aan de gestelde klimaatdoelen, waaronder, voor wat betreft het onderdeel energiebesparingsplicht, fit for 55%.
De ODNZKG heeft hiervoor een Werkplan provinciale bedrijven Provincie Noord Holland (PNH) voorbereid voor 2026 en 2027.

Natuurtaken
De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) is bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving voor flora- en fauna-activiteiten (soortenbescherming) en Natura-2000-activiteiten (stikstof). In de fase voorafgaand aan een vergunningaanvraag ervaren de opdrachtgevers van de OD NZKG een tekort aan kennis om tot een goede aanvraag te komen. De OD NZKG voegt waarde toe door te beoordelen of de onderzoeken correct zijn uitgevoerd en of de informatie compleet is. Daarnaast wordt beoordeeld of de natuurbelangen voldoende zijn meegewogen in de ruimtelijke besluitvorming bij de opdrachtgever. Zonder die bijdragen blijven er blinde vlekken: natuurbelangen worden niet meegenomen in gebiedsontwikkelingen en in vergunningen met een groter risico op juridische procedures en vertraging in woningbouw, infrastructuurprojecten en vergunningstrajecten.

Naast die bijdrage in de voorfase, worden door de opdrachtgevers in vergunningprocedures samenwerkingszaken en externe deelzaken aan de OD NZKG overgedragen. Dit geldt voor bouw, milieu en industrie.

Deze intensivering is nodig om tijdig de gevraagde adviezen en toetsing van aanvragen te leveren.

D. Water en bodem
Tenslotte geeft de OD NZKG uitvoering, als vierde focus in 2026, aan het principe "Water en Bodem Sturend" door dit volledig te integreren in vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering (VTH&A), in structurele samenwerking met gemeenten en ketenpartners zoals waterschappen.
De nadruk ligt op het voorkomen van verontreiniging, het versterken van duurzaam bodembeheer en het verbeteren van waterkwaliteit, met aandacht voor risico's door Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Kwetsbare gebieden – zoals drinkwaterwinlocaties en gebieden onder druk door industriële of woningbouwontwikkelingen – krijgen prioriteit. Monitoring van bodem- en waterkwaliteit wordt systematisch ingericht, onder meer via dashboards op basis van interne en externe data (zoals van waterschappen), en er wordt jaarlijks een openbare rapportage gepubliceerd. Nieuwe bodemverontreinigingen worden actief aangepakt, terwijl bij historische verontreiniging actie volgt bij gebiedsontwikkeling. De opgedane kennis wordt benut voor bronaanpak en risico gestuurde inzet en vroegtijdige advisering bij ruimtelijke initiatieven.

De prioriteit ligt bij het strategisch koppelen van wettelijke taken aan maatschappelijke opgaven, met focus op omgevingsveiligheid, gezondheid, duurzaamheid en water & bodem. Voor de provincie betekent dit onder meer het actualiseren van risicokaarten, borging van vergunningverlening en toezicht bij complexe dossiers, en structurele inbedding van gezondheidseffecten en klimaatdoelen. Tegelijkertijd zijn digitale transformatie, datagedreven monitoring en integrale advisering cruciaal om maatschappelijke impact, juridische borging en uniforme regionale aanpakken te waarborgen.

Hier volgt puntsgewijs een nadere toelichting:

Bodemverontreiniging en toezicht bodemenergie
De OD NZKG blijft toezien op bodemsanering, nazorglocaties en bodemenergiesystemen op basis van interbestuurlijke afspraken.

Bodemkwaliteitskaarten en grondstromenbeheer
De OD NZKG levert expertise en ondersteunt interbestuurlijke afstemming bij actualisatie van bodemkwaliteitskaarten en ontwikkeling grondstromenbeleid.

Bodemenergie en warmte-koudeopslag (WKO)
De OD NZKG start kennisontwikkeling en ondersteuning van de provincie bij efficiënte vergunningverlening en toezicht op bodemenergie.

Water en bodem sturend (NOVEX - Nationale Omgevingsvisie EXecutiekracht)
De OD NZKG en de provincie gaan met elkaar in gesprek over het structureel betrekken van de OD NZKG bij NOVEX-doorvertaling en onderzoeken nadere samenwerking voor water- en bodemsturing en de afstemming tussen provincie, waterschappen en de OD NZKG.

Financieel
De OD NZKG heeft, kritisch gekeken naar de mogelijkheden om de wettelijk vereiste uitbreiding van basistaken binnen de huidige budgetten mogelijk te maken. Er is gekozen voor fasering en vanaf 2027 naar een oplopende efficiency. Dit pakket heeft het mogelijk gemaakt om de wettelijk vereiste uitbreiding te realiseren op de basistaken ZZS en Gesloten bodemenergiesystemen (GBES).

Net als in 2024 en 2025 gelden andere financiële afspraken dan gebruikelijk. Deze afspraken zijn in 2025 bekrachtigd binnen het Algemeen Bestuur. Dit betekent dat wordt afgerekend op basis van daadwerkelijk gemaakte uren. Immers voor de producten onder de omgevingswet moeten kengetallen nog worden opgesteld. Voor de jaren 2024 en 2025 is afgesproken dat alleen onder- en overschrijdingen boven 5% worden verrekend. Deze werkwijze heeft tot veel onduidelijkheid geleid. Daarom heeft het Algemeen Bestuur de 5%-regeling afgeschaft.

Voor water en bodem heeft de provincie de behoefte uitgesproken dat vergunningverlening, toezicht en beleid goed aansluiten bij duurzaamheid, veiligheid en interbestuurlijke samenwerking. De OD NZKG ondersteunt met name door monitoring en procesmatige inzet. De provincie heeft aangegeven de adviestaak (afhankelijk van het specifieke onderwerp) voor water en bodem meer belegd te zien bij de waterschappen. De OD NZKG heeft een nauwe samenwerking met de waterschappen.

3 Overkoepelend Beeld

In de meerjarenbegroting OD NZKG 2024-2027 is reeds een aantal ontwikkelingen c.q. opgaven benoemd die door de OD NZKG zullen worden uitgevoerd in 2026. Deze onderwerpen worden financieel in deze UVO door vertaald.

Programma Tata Steel
De impact van Tata Steel op de fysieke leefomgeving en de maatschappelijke aandacht ervoor zijn onverminderd groot. Een deel van de installaties is verouderd. De compliance van het bedrijf schiet tekort. Dit noopt tot verscherpt toezicht en leidt tot toenemende aantallen handhavingszaken en lasten onder dwangsom.
In 2025 zijn stappen gezet naar vernieuwing en vergroening van globaal de helft van de basisproductie. Inmiddels lopen daarvoor vergunningenprocedures. Deze vragen in de komende jaren nog aanzienlijke extra inzet van de OD NZKG. Het Programma Tata Steel wordt behandeld in hoofdstuk 3.

De grootste wijzigingen t.o.v. de UVO 2025

1.	Bodem Advisering, Tata Steel:	+ 2.600 uur
2.	BRZO Regie, Regulering & toezicht, Tata Steel:	+ 12.025 uur
3.	Projecten Milieu/BRZO, Groen Staal:	+ 22.416 uur
4.	Projecten Milieu/BRZO, Digitalisering/AADV:	+ 1.410 uur
5.	Regulering & toezicht landelijke thema's:	+ 1.737 uur (kaderbrief claim ZZS), het totale product (incl. andere deelonderwerpen) blijft nagenoeg gelijk aan 2025.
6.	Meetdienst, onder Milieu Output:	+ 3.625 uur
7.	Materieel budget Milieu:	+ €100K Tata Steel gerelateerd (metingen/juridische inzet) + €115K Luchtmeetnetten (indexering + onderhoud nieuwe meetstations).

Financiële-zekerheidsstelling (FiZe)
Financiële-zekerheidsstelling (FiZe) is een nieuw instrument onder de Omgevingswet, bedoeld om te voorkomen dat de overheid opdraait voor kosten van milieuschade wanneer een bedrijf niet langer verhaal biedt, bijvoorbeeld na faillissement of bedrijfsbeëindiging. Daartoe worden de kosten van de huidige en potentiële toekomstige milieuschade van het bedrijf berekend en in de milieuvergunning worden voorschriften opgenomen over de dekking ervan, bijvoorbeeld middels een bankgarantie of verzekering. FiZe is verplicht voor Seveso- en RIE-4-bedrijven en optioneel voor een reeks andere (voornamelijk afvalverwerkende) bedrijven. FiZe gaat veelal over grote bedragen en de procedures zijn

complex. In 2024 en 2025 zijn landelijk pilots uitgevoerd, waarvan zes binnen de OD NZKG. In 2026 zullen deze pilots worden afgerond en zal FiZe worden meegenomen bij nieuwe vergunningen en actualisaties.

Eigen meetdienst lucht
De maatschappelijke en politieke druk op overheden neemt toe om te beschikken over betrouwbare en onafhankelijke meetgegevens. Moties in de Tweede Kamer en Provinciale Staten Noord-Holland (specifiek motie 107-2024; "Robuust meten en monitoren door de OD") benadrukken het belang van onafhankelijke metingen en het intensiever meten van emissies vanuit de toezicht- en handhavingstaak.

De OD NZKG voert voor drie provincies en acht gemeenten de VTH-taken uit bij bedrijven die onder de Europese Richtlijn Industriële Emissies (RIE) en Seveso-wetgeving vallen. De verantwoordelijkheid voor emissiemetingen ligt bij bedrijven. In bepaalde gevallen acht de OD NZKG controlemetingen nodig.

Op dit moment laat de ODNZKG deze controlemetingen uitvoeren door commerciële meetbureaus. Belangrijk nadeel daaraan is de afhankelijkheid in termen van beschikbaarheid en doorlooptijden. De drie provincies hebben middelen beschikbaar gesteld om een eigen meetdienst in te richten. De OD NZKG-meetdienst maakt onderdeel uit van het landelijke netwerk van regionale meetdiensten.

De meetdienst gaat vanaf 1 januari 2026 van start. De planning is dat de meetdienst eind 2026 geaccrediteerd is. Tijdens het accreditatieproces worden in 2026 door de meetdienst indicatieve metingen uitgevoerd. Deze worden gevalideerd op basis van de audits door en validatiemetingen van de geaccrediteerde commerciële bureaus en de ODRA en OMWB.

Voor de meetdienst is voor 2026 +3.625 uur opgenomen in de UVO.

Provinciale Luchtmeetnetten
De OD NZKG beheert en onderhoudt de provinciale luchtmeetnetten in samenwerking met de GGD Amsterdam. Hieraan gekoppeld worden pilots zoals de Metalenmonitor en de integratie van data met andere bronnen, zoals het eNose-netwerk en meetwagens, uitgevoerd. De kosten die de GGD Amsterdam maakt voor de pilot Metalenmonitor, vallen onder een aparte opdracht aan de OD NZKG in 2025. Ureninzet blijft flexibel om nieuwe meet- en analysemethoden te ondersteunen. Eventuele investeringen ten behoeve van vervanging van bestaande en/of aanvullende nieuwe meetapparatuur voor de luchtmeetnetten valt buiten de scope van de UVO.

Zonebeheer geluid
De begrote 2.000 uur voor Zonebeheer wordt ingezet voor onderhoud van geluidszones en contourbeheer rond industrieterreinen, inclusief actualisatie bij ruimtelijke wijzigingen. Tevens worden zonecontroles en metingen uitgevoerd, de rapportages opgesteld en beleid gecoördineerd richting gemeenten en bedrijven binnen de zones.

In 2026 wordt binnen de SWUNG2-programmatiek 700 uur ingezet voor het project SWUNG-2 industrie in Westpoort en Achtersluispolder. Vanaf 2027 verschuift deze inzet naar Schiphol en Tata-gebieden, zodat de landelijke deadline gehaald wordt. De werkzaamheden omvatten actualisatie van

geluidzonemodellen, analyse van geluidscontourenomzetting naar geluidproductieplafonds, afstemming met betrokken partijen en voorbereiding van beleidsmaatregelen.

Digitalisering: Altijd actuele digitale vergunning (AADV)

Het project digitaliseren komt voort uit een gezamenlijke ambitie van de provincie en de OD NZKG om vergunningen altijd actueel en voor iedereen digitaal toegankelijk te maken. Binnen het IBP Versterking VTH is recent een roadmap digitalisering (IBP Pijler 3) ontwikkeld met de nodige raakvlakken met het project AADV. De onderliggende wens is dat de zes Seveso Omgevingsdiensten hun vergunningen zichtbaar maken binnen hetzelfde systeem, zodat een landelijk dekkende situatie ontstaat.

Voor digitalistering (AADV) is voor 2026 + 1.410 uur opgenomen in de UVO.

Uitbreiding energie-infrastructuur

Er is sprake van netcongestie op het elektriciteitsnet in Noord-Holland. Een van de projecten die moet bijdragen aan de oplossing hiervan is de realisatie van het Hoogspanningsstation A9-Zuid. De bevoegdheid voor de ruimtelijke procedure voor dit 380/150KV station is overgedragen van het ministerie van Klimaat en Groene Groei naar de provincie Noord-Holland. Er wordt een projectbesluit voorbereid waarbij een deel van de vergunningen gecoördineerd ter inzage zal worden gelegd.

Daarnaast spelen diverse projecten op het gebied van het opwekken van duurzame energie zoals windturbine projecten en grote zonneprojecten op rijksgronden. Hiervoor worden projectbesluiten genomen waarin de omgevingsdienst een significante rol speelt in het toetsen van milieueffectrapportages en de onderzoeken en gegevens die nodig zijn voor de vergunningen voor onder meer de activiteiten bouwen en milieu.

Scherp vergunnen

Het project is eind 2025 afgerond en daarmee is dit niet meer meegenomen in de begroting voor 2026. De bevindingen en ervaringen worden beschreven in het eindrapport, en worden geïntegreerd in het vergunningsproces.

Voor vergunningactualisaties wordt gewerkt met een prioritering op o.a. zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), fijnstof, NOx en benzeen. Er volgt halfjaarlijks een voortgangsrapportage over deze actualisaties, inclusief knelpunten en bijgestelde prioriteiten.

We verkennen in 2026 of synchronisatie van oplevering van de verschillende monitoringsrapportages mogelijk is, zodat deze gezamenlijk kunnen worden opgeleverd en gepubliceerd.

Indirecte lozingen

De impact van de omgevingswet op de regulering van het indirect lozen van (waterbezwaarlijke) stoffen is groot en complex. Nederland moet op 22 december 2027 voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit vraagt landelijk nog een inspanning en regionaal samenwerking met de betrokken partijen in de waterketen, waaronder provincie, gemeenten, OD's, waterschappen, Rijkswaterstaat en waterleidingbedrijven.

In de periode van mei 2023 t/m februari 2024 heeft de OD NZKG, in samenwerking met o.a. waterschap HHN, de pilot Indirecte lozingen uitgevoerd. Dit project heeft een vervolg gekregen in de periode 2024 -

2026 en hiervoor is een plan van aanpak opgesteld. De samenwerkende partijen willen de mogelijke lozing van ZZS en prioritaire stoffen uit de KRW aan de bron terugdringen. Dit doen ze samen met de betrokken bedrijven. Zo wil de OD NZKG bijdragen aan behoud, en waar mogelijk, een verbetering van de waterkwaliteit en de gezondheid van de inwoners van het gebied.

In 2026 wordt dit project voortgezet en de OD NZKG zal o.a. afvalwater bij bedrijven bemonsteren, de analyseresultaten beoordelen en onderzoeken hoe de vergunningen verscherpt kunnen worden, en het toezicht versterkt. Het jaar 2026 wordt benut om ervaring op te doen, zodat de begroting 2027 een realistisch beeld vormt.

Benodigde Uren en Financiële middelen

Totaaloverzicht begroting 2026	**Uren**	**Bedrag (€)**	
Bouw output	912	€	113.918
Bouw regie	11.492	€	1.435.466
Bouw Materieel taakgebonden budgetten	-	€	23.000
Bouw totaal	**12.404**	**€**	**1.572.384**
Bodem output	3.741	€	467.288
Bodem regie	6.016	€	751.459
Bodem Materieel taakgebonden budgetten	-	€	12.460
Bodem totaal	**9.757**	**€**	**1.231.207**
Milieu / Seveso output	81.790	€	10.216.389
Milieu / Seveso regie	158.383	€	19.783.621
Milieu / Seveso Materieel taakgebonden budgetten	-	€	2.415.228
Milieu / Seveso totaal	**240.173**	**€**	**32.415.237**
Randvoorwaardelijk Kern	16.879	€	2.108.356
Randvoorwaardelijk programma overstijgend	14.183	€	1.771.575
Randvoorwaardelijk taakgebonden budgetten	-	€	2.500
Randvoorwaardelijk totaal	**31.062**	**€**	**3.882.431**
Totaal	**293.396**	**€**	**39.101.259**

Het uurtarief wordt jaarlijks door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het voor 2026 vastgestelde uurtarief is € 124,91 (2025: € 121,73).

4 Programma Tata Steel

De uitvoering en handhaving bij Tata Steel IJmuiden is de afgelopen jaren op een hoger niveau gebracht, gestuwd door de maatschappelijke en politieke zorgen om de milieu- en gezondheidseffecten van het bedrijf. Het daardoor toegenomen inzicht in de emissies heeft die zorgen verder vergroot. Dit leidt, bij een tekortschietende compliance van het bedrijf, tot meer handhavingszaken en juridische procedures – en tot een steeds grotere inzet van de OD NZKG. Tegen deze achtergrond is een noodzaak tot een jaarlijkse budgettaire bijstelling met ongeveer 15% van de kosten van de uitvoering en handhaving bij Tata Steel IJmuiden.

Het bedrijf, de Rijksoverheid en de provincie hebben in 2025 met het ondertekenen van de Joint Letter of Intent (JLoI) gezamenlijk uitgesproken te koersen op verduurzaming en vergroening van de staalproductie in de IJmond. Ze werken aan maatwerkafspraken over staatssteun voor nieuwe installaties en flankerende bovenwettelijke gezondheidsmaatregelen. In het project HeraCless/Groen Staal is Tata Steel gestart met voorbereidingen voor de bouw van nieuwe fabrieken om staal te maken zonder kolen.
Ook deze trajecten vragen veel inzet van de OD NZKG. Voor het vormgeven van de maatwerkafspraken hebben de nationale en regionale overheden de deskundige inbreng van de OD NZKG nodig. Het behandelen van de milieueffectrapportage en de vergunningaanvragen voor de nieuwe installaties van Tata Steel vraagt zeer aanzienlijke inzet. In de JLoI is een inspanningsverplichting opgenomen voor tijdige besluitvorming op vergunningaanvragen die betrekking hebben op Groen Staal en de andere (gezondheids)projecten die in de JLoI zijn opgenomen, in het bijzonder voor de overkappingen van grondstofopslagen. Bij beide trajecten is een grote uitdaging voor de OD NZKG dat de tijdpaden ervan vaak verschuiven.

De uitvoering en handhaving van de OD NZKG blijven primair gericht op de bestaande installaties. Die moeten steeds voldoen aan de milieuregels. Deze zijn ook in ontwikkeling, zoals met de aanpassingen van de Richtlijn Industriële Emissies en de eis vanuit de Omgevingswet tot het stellen van financiële zekerheid. Dit vraagt aanscherping van vergunningen, intensief toezicht en strenge handhaving. De OD NZKG voert haar meetactiviteiten bij de installaties van Tata Steel op, wat leidt tot beter inzicht in de emissies en een steeds accurater elektronisch milieujaarverslag (e-MJV).

De toenemende aantallen meldingen, informatievragen, handhavingsverzoeken en Woo-verzoeken uit de omgeving vragen veel capaciteit. Dat geldt ook voor vragen van de pers en de politiek, onder meer rondom Groen Staal en gezondheidseffecten, die Tata Steel heeft op de omgeving. De OD NZKG verzorgt technische briefings en begeleidt werkbezoeken. De politiek-maatschappelijke druk en de toegenomen VTH vertalen zich in grotere inspanningen voor communicatie en omgevingsmanagement (zoals actieve publicatie van meetrapporten en ongewone voorvallen).

Alles rond Tata Steel staat in de schijnwerpers van actieve omwonenden en betrokken lokale, regionale en landelijke media en politiek. Dat vereist intensieve afstemming met andere overheden en veel inspanning rond transparantie en communicatie.

Capaciteit en budget
Voorgaande vergt een grote inzet en menskracht van vergunningverleners, inspecteurs en experts op het gebied van lucht, geur, geluid en juridische zaken. Maar ook van communicatie, administratie en ondersteuning (onder andere om de grote hoeveelheid aan meldingen en handhavingsverzoeken te

verwerken), omgevingsmanagement en gespecialiseerde analyses, onder andere rond de nieuwe technieken voor verduurzaming van de staalproductie.
Voorzien wordt dat de komende jaren de inzet van de OD NZKG zal blijven toenemen. In termen van capaciteits- en budgetbehoefte, circa 15% in 2026 extra om adequaat uitvoering te blijven geven aan de opgave.

Wat wordt hier onder meer extra voor gedaan?

- De aanpak van overlast door hinder door geur, geluid en stof wordt geïntensiveerd.
- Er worden meer (emissie)metingen uitgevoerd bij Tata Steel in het kader van monitoring, vergunningverlening, toezicht en handhaving.
- Het nieuwe instrument van financiële-zekerheidsstelling onder de Omgevingswet wordt uitgewerkt voor de casus Tata Steel.
- De OD NZKG ondersteunt de inspanningen op de route naar Groen Staal (waarvoor het Rijk PNH financieel compenseert).

Dit betekent het volgende voor de inzet van Tata Steel t.o.v. de UVO 2025:

- Bodem Advisering, Tata Steel: + 2.600 uur
- BRZO Regie, Regulering & toezicht Tata Steel: + 12.025 uur
- Projecten Milieu/BRZO, Groen Staal: + 22.416 uur
- Materieel budget Milieu: + €100K Tata Steel gerelateerd (metingen/juridische inzet)

Van belang hierbij is de situatie op de arbeidsmarkt: Vanwege de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt en in het bijzonder de grote vraag naar milieu-experts is het onzeker of alle capaciteit daadwerkelijk geworven kan worden om in de stijgende behoefte te voorzien.

5 Begroting Jaarprogramma Seveso/Milieu

Hier volgt de begroting van de hierboven beschreven uitgangspunten voor de provincie Noord-Holland voor het werkveld Seveso/Milieu.

Circulaire Economie
De provincie Noord-Holland streeft naar een circulaire economie in 2050. In een circulaire economie wordt het gebruik van grondstoffen tot een minimum beperkt, worden grondstoffen, producten en materialen op een hoogwaardige manier in de keten behouden en wordt afval zoveel mogelijk voorkomen.

Binnen het programma circulaire economie werkt de OD NZKG aan het ontwikkelen van kennis en procedures om dit thema in de VTH-taken te integreren. In 2024 is een pilot uitgevoerd rond circulaire vergunningvoorschriften bij industriële bedrijven. De komende jaren worden deze voorschriften, waar relevant, stapsgewijs geïntegreerd bij vergunningprocedures voor de industrie. In 2026 onderzoekt OD NZKG met de provincie de kansen voor ketentoezicht. Ook reguliere VTH-taken inzake afvalbeleid, vragen steeds meer tijd, o.a. vanwege het groeiend aantal vragen voor een rechtsoordeel einde afval-status. De inzichten die worden opgedaan met betrekking tot circulaire economie, worden met de provincie gedeeld ter ondersteuning van de beleidsontwikkeling.

Het thema circulaire economie is een relatief nieuw thema binnen VTH, dat volop in ontwikkeling is. De komende jaren wordt nieuw wettelijk instrumentarium ontwikkeld dat meer handvatten biedt om beter te kunnen sturen op grondstofbesparing en afvalpreventie, zoals het Circulair Materialenplan en de Circulaire economiewet. De OD NZKG levert hierbij expertise tijdens de consultaties.

Energietransitie
De energietransitie richt zich o.a. op de aanleg van de daarvoor benodigde infrastructuur zoals verzwaring van het elektriciteitsnet, structuur voor de waterstofeconomie, aanleg stoomnet, etc. Inzet is nodig op projecten die van significante betekenis zijn voor opwek, transport en opslag. Ook is inzet nodig op het verduurzamen van bedrijven en in het bijzonder de industrie. De fase van voornamelijk beleidsvorming gaat over naar de fase waarin ook de concrete uitvoering centraal komt te staan. De inzet op de energietransitie vraagt niet alleen extra middelen voor toezicht op energiebesparende maatregelen bij bedrijven, maar ook om extra middelen om tijdig in te kunnen spelen op het reguleren van de verduurzaming van bedrijven door het toepassen van nieuwe technieken en het benutten van mogelijkheden voor hernieuwbare energie.

Vuurwerkevenementen
Door het landelijke verbod op particulier afsteken van vuurwerk wordt een toename van provinciale vuurwerkevenementen verwacht. In 2026 zal hiermee ervaring worden opgedaan, waarna in 2027 een betere prognose kan worden gemaakt van de benodigde inzet.

Bedrijvenbestand en milieubelastende activiteiten

Bedrijvenbestand per 1 september	2024	2025
Informatieplichtig Bal (B1)	16	11
Meldingsplichtig(Meervoudig) Milieubelastende Activiteit Bal & Omgevingsplan (B2)	4	3
Vergunningplichtig (Meervoudig) Milieubelastende Activiteit Bal, H3 & Omgevingsplan (C)	4	10
Gemeentelijk Seveso en Rie 4	26	27
Provinciaal Seveso	20	20
Rie Overig	113	110
Totaal	**183**	**181**

VTH-uitvoering in het outputpakket

Regulering	2025	2026
Meldingen/kennisgevingen Wm	29	20
Maatwerkbesluiten	55	54
Omgevingsvergunningen milieu	140	171
Waarvan actualisaties	20	20
Actualisatietoetsen	25	30
MER beoordelingstoets	18	16
MER	-	4
Behandelen info	20	30

Toezicht en Handhaving Milieu & Leefomgeving	2025	2026
Eerste controle	98	95

Toezicht en Handhaving Milieu & Industrie	2025	2026
Eerste controle bij Seveso bedrijven		
Waarvan fysiek	45	42
Waarvan administratief	78	73
Eerste controle bij RIE4 en risicovollere RIE-bedrijven		
Waarvan fysiek	46	43
Waarvan administratief	56	52

Toezicht en Handhaving Milieu & Industrie	2025	2026
Seveso inspecties	36*	43

*In voorgaande UVO's heeft hier per abuis een aantal van 836 gestaan. Dit aantal was onjuist.

Overige taken	2025	2026
Luchtvaart TUG-ontheffingen	13	8

Meldingen en (aan)vragen grondwaterbeschermingsgebied (GWBG)	-	42
Meldingen Vuurwerkbesluit	118	116
Ontbrandingstoestemmingen	68	81
Ontgrondingen	6	19
Ontheffing sportmotoren	-	1
Open Bodemenergiesystemen (OBES)	-	107
Vergunningen Grondwateronttrekkingen	-	15

Inzet uren en middelen
Dit leidt tot de volgende inzet van uren en middelen.

Milieu en Seveso output	Uren	Bedrag (€)
R&T Informatieplichtige bedrijven Bal (B1)	89	11.117
R&T Bal & OP (B2)	95	11.866
R&T Bal, H3 & OP (C)	146	18.237
R&T Gemeentelijk Seveso en Rie 4	15.572	1.945.099
R&T Provinciaal Seveso	17.218	2.150.700
R&T Rie Overig	23.243	2.903.283
Werkgebonden Personenmobiliteit (WPM)	36	4.497
Werkverdeling en coördinatie Milieu	5.151	643.411
Toezicht bestaande WKO installaties	8.500	1.061.735
OBES	5.203	649.907
R&T Drinkwater- en industriële grondwateronttrekkingen Bal	413	51.588
R&T Ontgrondingen Bal	1.380	172.376
RBML	220	27.480
Sportmotoren	3	375
Vooroverleg Vuurwerkbesluit, RBML	248	30.978
Vuurwerkbesluit	4.273	533.740
Totaal	**81.790**	**10.216.389**

Milieu en Seveso regie		Uren	Bedrag (€)
Milieu Regie	Advies VTH programmering & uitvoeringsbeleid	169	21.110
	Intensieve handhaving	1.609	200.980
	Programmatisch actualiseren (extra)	741	92.558
	VTH Grondwaterbeschermingsgebieden	580	72.448
	Ketentoezicht	3.000	374.730
	Preventief Grondwaterbeschermingsgebieden	726	90.685
	Indirecte Lozingen	3.340	417.199
Milieu Advies	Advies Mijnbouwwet	500	62.455
	IOV	2.062	257.564
	Luchtmeetnetten	395	49.339
	Milieuadvisering	11.904	1.486.929
	Natuur	686	85.688
	Wateradvies	1.596	199.356
	Zonebeheer Geluid	1.870	233.582
	ZZS	700	87.437
Seveso Regie	Afvalzorg	2.685	335.383
	Intensieve handhaving Brzo	5.000	624.550
	Kennis en expertise	570	71.199
	Landelijke brzo+ en samenwerken inde regio	3.425	427.817
	R&T Tata Steel	62.179	7.766.779
	R&T landelijke thema's	9.440	1.179.150
	Risicoanalyse voor toezicht (basisbeeld)	438	54.711
	Uitvoeringskaders Brzo	787	98.304
Projecten	Digitalisering/AADV	2.535	316.647
	Groen Staal	38.946	4.864.745
	Ondermijning	500	62.455
	Project Windenergie	2.000	249.820
Totaal		**158.383**	**19.783.621**

[1]De Seveso-regie-uren Landelijke Seveso+ omvatten verschillende projecten zoals b.v.: diverse Enose-projecten (Geur in zicht, Samenwerking Tata Steel), de Gebiedsgerichte aanpak Tuindorp Oostzaan en de realisatie van ontgassingsinstallaties. De landelijke thema's zijn o.a. Legionella, ZZS, Actualisaties en de pilot Financiële Zekerheid.

6 Begroting Jaarprogramma Bouw

Hier volgt de begroting van de hierboven beschreven uitgangspunten voor de provincie Noord-Holland voor het werkveld Bouw.

Inzet uren en middelen
Dit leidt tot de volgende inzet van uren en middelen.

Bouw output	Uren	Bedrag (€)
Regulering Brandveilig Gebruik (Gebruiksmelding)	100	12.491
Regulering & Toezicht Omgevingsplanactiviteit	501	62.580
Toezicht Brandveilig Gebruik	275	34.350
Werkverdeling en coördinatie Bouw	36	4.497
Totaal	**912**	**113.918**

Bouw - regie	Uren	Bedrag (€)
Regulering & Toezicht Bouw Provincies	5.186	647.783
Regulering & Toezicht BOM B8 (complex)	5.300	662.023
Reguliere Handhaving	444	55.460
Vooroverleg	200	24.982
Klacht/incidentmelding Bouw	12	1.499
Label C	50	6.246
Sloop regulier	300	37.473
Totaal	**11.492**	**1.435.466**

7 Begroting Jaarprogramma Bodem

Hier volgt de begroting van de hierboven beschreven uitgangspunten voor de provincie Noord-Holland voor het werkveld Bodem.

De Basisregistratie Ondergrond (BRO)
De Basisregistratie Ondergrond (BRO) bevat gegevens over geologische en bodemkundige opbouw van de Nederlandse ondergrond. Vanaf 1 juli 2025 is milieukwaliteit een nieuw en verplicht onderdeel in de BRO. Ook de milieu hygiënische bodem- en grond(water)onderzoeken moeten dan worden aangeleverd. Bronhouders (gemeenten en provincie) zijn wettelijk verplicht om gegevens aan de BRO te leveren, maar ook om de gegevens uit de BRO te gebruiken.
De juiste kwaliteit van deze aan te leveren gegevens is belangrijk i.v.m. mogelijke aansprakelijkheid voor de bronhouder. De gegevens die vallen binnen BRO-domein Milieukwaliteit zijn opgenomen in het Bodeminformatiesysteem van de OD NZKG. De uitwisseling van en controle op de gegevens die moeten worden geregistreerd bij BRO vraagt extra capaciteit.

Bodem toezichtstaken Seveso en Rie4
Sinds de invoering van de Omgevingswet in 2024 behoren de bodem toezichtstaken bij de provinciale Seveso en Rie4 bedrijven, tot de basistaken die door een Seveso-OD uitgevoerd moeten worden. Een aantal dossiers zal in 2026 worden overgeheveld naar de OD NZKG.

Inzet uren en middelen
Dit leidt tot de volgende inzet van uren en middelen.

Bodem output	Uren	Bedrag (€)
Omgevingswet B Opslag grond grote impact	12	1.499
Omgevingswet C Opslag grond gemiddelde impact	97	12.116
Omgevingswet B Bodemtoepassing grote impact	40	4.996
Omgevingswet C Bodemtoepassing gemiddelde impact	140	17.487
Omgevingswet D Bodemtoepassing beperkte impact	120	14.989
Omgevingswet E Bodemtoepassing lichte impact	100	12.491
Omgevingswet B Bodemsanering grote impact	1.300	162.383
Omgevingswet C Bodemsanering gemiddelde impact	1.000	124.910
Omgevingswet D Bodemsanering beperkte impact	600	74.946
Omgevingswet E Bodemsanering lichte impact	10	1.249
Werkverdeling en coördinatie bodem	322	40.221
Totaal	**3.741**	**467.288**

Bodem regie	Uren	Bedrag (€)
Intensieve handhaving	57	7.120
Beleidsadvies (Lood, PFAS, Gezonde Bodem, DSO, BIS, OW-tafel)	570	71.199
Tata	3.534	441.432
Surveillance	100	12.491
IGH	100	12.491
Omgevingswet A Bodemsanering Zware Impact	800	99.928
Nazorg	300	37.473
Kwaliteitsbeheer	16	1.999
Water en Bodem sturend	271	33.851
BRO	85	10.617
Schiphol PFAS	183	22.859
Totaal	**6.016**	**751.459**

8 Begroting Jaarprogramma Randvoorwaardelijk

Hier volgt de begroting van de hierboven beschreven uitgangspunten voor de provincie Noord-Holland voor het werkveld Randvoorwaardelijk.

In Materieel budget Milieu is in 2026 + €100K gerelateerd aan Tata Steel (metingen/juridische inzet).
+ €115K heeft betrekking op luchtmeetnetten (indexering + onderhoud nieuwe meetinstrumenten).

Inzet uren en middelen
Dit leidt tot de volgende inzet van uren en middelen.

Materieel taakgebonden budget	Bedrag (€)
Materieel budget Bouw	23.000
Materieel budget Bodem	12.460
Materieel budget Milieu	2.415.228
Materieel budget Randvoorwaardelijk	2.500
Totaal	**2.453.188**

Randvoorwaardelijk Kern	Uren	Bedrag (€)
Account	5.741	717.108
Consignatiedienst	1.149	143.522
Risico- en Informatiegestuurd werken	1.339	167.254
Regieburo	6.832	853.385
Nieuwe wet- en regelgeving	1.818	227.086
Totaal	**16.879**	**2.108.356**

Programma overstijgend	Uren	Bedrag (€)
Verweer in bezwaar en beroep	3.500	437.185
Woo implementatie	285	35.599
Woo verzoeken OW	7.111	888.235
Data ontwikkeling	355	44.343
Omgevingswet extra werkzaamheden	2.932	366.212
Totaal	**14.183**	**1.771.575**

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
K. Ruijs
BEL/DE

Telefoonnummer +31235144792
ruijsk@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 DEC. 2025

Kenmerk
2466231/2466806

Uw kenmerk

Betreft: Toelichting op reactie motie gemeente Haarlemmermeer datacentrum

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Afschrift van de reactie van Gedeputeerde Staten aan gemeente Haarlemmermeer vanwege aangenomen motie inzake vergunning datacentrum AMS10 van Edgeconnex.

Inleiding

De Provincie Noord-Holland is bevoegd gezag voor de vergunning die ziet op de bouw en ingebruikname van een tweetal datacenters (AMS10 en AMS11) in de gemeente Haarlemmermeer. Tijdens de gemeenteraadsvergadering van de raad van gemeente Haarlemmermeer op 20 november jl. is een motie aangenomen waarin het college van B&W van Haarlemmermeer wordt verzocht 'zich actief en met kracht in te zetten richting de provincie om te bewerkstelligen dat er geen bouw- of uitvoeringsactiviteiten worden toegestaan totdat het volledige dossier is behandeld, inclusief alle ingediende zienswijzen'. Deze motie ziet specifiek op het datacenter AMS10. Wij geven in bijgevoegde brief, gericht aan de gemeente Haarlemmermeer aan niet over te gaan tot een bouwstop voor deze inrichting.

Voor de volledigheid willen wij u nog het volgende onder de aandacht brengen:

Onze rol als bevoegd gezag

De provincie heeft twee formele rollen ten aanzien van deze ontwikkeling:

1.Beleidsmatig: Via de provinciale datacenterstrategie en Omgevingsverordening, hierin hebben wij de gemeente Haarlemmermeer aangewezen als clustergemeente voor datacenters;

2. Bevoegd gezag: De provincie is bevoegd gezag voor instellingen waar stookinstallaties aanwezig zijn van 50MW of meer. De ODNZKG voert deze activiteit namens de provincie uit.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De gemeente is in dit geval verantwoordelijk voor de kaders in het omgevingsplan en de ruimtelijke inpassing. De Omgevingsdienst toetst nieuwe ontwikkelingen als deze altijd aan die omgevingsplannen en andere bouwregels van de gemeente.

Reden van gedogen

Een beslissing om te gedogen is geen besluit waartegen bezwaar en beroep mogelijk is. Het is een beslissing die kan worden genomen door het bevoegd gezag, indien het bevoegd gezag er vertrouwen in heeft dat een activiteit vergunbaar is (er is zicht op legalisatie). Er dienen zwaarwegende redenen te zijn om een gedoogbeslissing te nemen en het is niet standaard, aangezien een activiteit normaliter pas mag plaatsvinden als er een geldende vergunning ligt, met voorschriften die effecten bijvoorbeeld in de omgeving beperken. In dit geval had de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), die in mandaat de vergunningaanvragen behandelt, er vertrouwen in dat de activiteit geen nadelige effecten heeft in de aanlegfase. De gedoogbeslissingen zagen namelijk alleen op de aanlegfase en niet op de ingebruikname van de inrichtingen. Mocht de vergunning uiteindelijk niet verleend kunnen worden, is dat voor rekening van de initiatiefnemer. Het datacenter zal dan niet in gebruik genomen kunnen worden. Reden dat de OD NZKG de gedoogbeslissing heeft genomen ligt in het feit dat veel vertraging is opgetreden tijdens het vergunningenproces o.a. door het uitblijven van de specifieke vermogenslijst waarin de gemeente de maximering berekent (MVA-lijst), almede het voorkomen van de met de vertraging gepaard gaande substantiële schade voor het bedrijf. Daarbij was er ook concreet zicht op legalisatie, omdat de aanvraag voor de activiteit al was ingediend en de ontwerp-vergunning binnen afzienbare tijd gepubliceerd zou worden.

Onze verwachting van een vergunninghouder

Wij verwachten van een initiatiefnemer, dat deze de omgeving adequaat meeneemt in de plannen. Ook verwachten wij dat de initiatiefnemer in de rol van goede buur luistert naar de inbreng van omwonenden, twijfels serieus neemt en daarover met hen in contact blijft. Gezien de inspraak bij de gemeente Haarlemmermeer tijdens de raadvergadering, is bij ons twijfel ontstaan of het betreffende bedrijf deze rollen goed heeft opgepakt: er lijken obstakels te zijn die zorgen dat omwonenden geen klachten in durven dienen. We zien dat het bedrijf de contacten met de omwonenden probeert te herstellen, dat stemt ons gerust. Binnenkort wordt er een bewonersbijeenkomst georganiseerd, waarbij de gemeente en medewerkers van de provincie aanwezig zijn om de gemoederen in kaart te brengen en vragen te beantwoorden over het proces en de betrokkenheid van gemeente en provincie.

In de brief aan de gemeente Haarlemmermeer kunt u ook de inhoudelijke onderbouwing voor het weigeren van het verzoek om de bouw stil te leggen terugvinden.

Tot slot

Mochten er naar aanleiding van de brief aan de gemeente Haarlemmermeer nog vragen zijn, dan kunnen wij die in de commissie Leefomgeving van 19 januari 2026 beantwoorden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

1 bijlage

Reactie GS aan gemeente Haarlemmermeer

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Burgemeester en Wethouders van de gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG HOOFDDORP

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K. Ruijs

BEL/DE

Telefoonnummer +31235144792
ruijsk@noord-holland.nl

Verzenddatum

11 DEC. 2025

Kenmerk

2466231/2466238

Uw kenmerk

Betreft: Reactie op Motie 'Verzoek tot inzet college voor tijdelijke bouwstop datacentrum'

Geacht college,

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van uw gemeenteraad op 20 november jl. is een motie aangenomen waarin het college van B&W wordt verzocht 'zich actief en met kracht in te zetten richting de provincie om te bewerkstelligen dat er geen bouw- of uitvoeringsactiviteiten worden toegestaan totdat het volledige dossier is behandeld, inclusief alle ingediende zienswijzen'. Het betreft hier initiatief voor het datacenter AMS10 in de gemeente Haarlemmermeer.

In de afgelopen weken is er contact geweest tussen de betrokken wethouders en gedeputeerde. Middels deze brief willen wij reageren op de motie met het verzoek aan de provincie. Voordat wij dit doen willen wij benadrukken dat de provincie twee formele rollen heeft ten aanzien van deze ontwikkeling:

1.Beleidsmatig: Via provinciale datacenterstrategie en Omgevingsverordening, hierin hebben wij de gemeente Haarlemmermeer aangewezen als clustergemeente voor datacenters;

2. Bevoegd gezag: De provincie is bevoegd gezag voor instellingen waar stookinstallaties aanwezig zijn van 50MW of meer. De ODNZKG voert deze activiteit namens de provincie uit.

De gemeente is in dit geval verantwoordelijk voor de kaders in het omgevingsplan en de ruimtelijke inpassing. De Omgevingsdienst toetst nieuwe ontwikkelingen als deze altijd aan die omgevingsplannen en andere bouwregels van de gemeente.

Reactie op de motie

Wat betreft de gedoogbeslissing in relatie tot de bouwwerkzaamheden zien wij geen reden om handhavend op te treden, er is concreet zicht op legalisatie. Bij de OD NZKG zijn tijdens de bouwfase geen handhavingsverzoeken binnengekomen die zien op hinder van omwonenden en zijn er ook geen klachten binnengekomen van omwonenden. Redenen om de bouw niet stil te leggen:

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

1. De grondslag voor handhaving is niet bekend;
2. We hebben een gedoogbeslissing genomen;
3. We hebben een ontwerpbesluit ter inzage gelegd.

Wij zien verder dat er geen voorwaarden van de gedoogbeslissing zijn geschonden. De raadsvergadering van afgelopen donderdag in Haarlemmermeer geeft hierin ook geen juridisch houvast. Er zijn op dit moment dus geen redenen om handhavend op te treden. Daarvoor zouden de gedoogbeslissingen moeten worden ingetrokken, terwijl er een concreet zicht op legalisatie is.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

ba

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
J.C.J. Beemsterboer

Randstedelijke Rekenkamer

Datum
16 december 2025

Ons kenmerk
2025/RR/106

Bijlagen
3

Provinciale Staten van Noord-Holland

Onderwerp
Rapport Klaar voor de toekomst? Op weg naar een robuuste Omgevingsdienst IJmond

Geachte leden van Provinciale Staten,

De rekenkamers van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen en Zandvoort en de Randstedelijke Rekenkamer hebben gezamenlijk onderzoek uitgevoerd naar de aansturing van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en het proces om de omgevingsdienst robuust en toekomstbestendig te maken.

Hierbij sturen wij u ons rapport Klaar voor de toekomst? Op weg naar een robuuste Omgevingsdienst IJmond. Het rapport is ook op onze website te vinden.

Met dit rapport geven wij inzicht in het proces om te komen tot een robuuste en toekomstbestendige ODIJ en de wijze waarop de sturing, inclusief de informatievoorziening, tussen de betrokken bestuursorganen en de ODIJ plaatsvindt. Dit proces is in beweging, waarbij er naar verwachting in 2026 (verdere) besluitvorming door betrokken gemeenten en de provincie Noord-Holland zal plaatsvinden over de governance, financieringsstructuur en toekomstscenario's van de ODIJ.

De provincie Noord-Holland heeft recent door de heer Onno Hoes een bestuurlijke verkenning[1] laten uitvoeren hoe de samenwerking tussen de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten bij kan dragen aan een effectiever, efficiënter en toekomstbestendig stelsel voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Wij adviseren u om die bestuurlijke verkenning, de besluitvorming over de governance, financieringsstructuur en toekomstscenario's van de ODIJ en dit rekenkamerrapport in samenhang te bespreken.

Wij zullen onze bevindingen toelichten op **woensdag 21 januari 2026 om 19.30 uur in de Statenzaal**. Die toelichting zal een hybride bijeenkomst zijn, voor raadsleden en Statenleden. Wij nodigen u van harte uit om deze bijeenkomst fysiek bij te wonen en gebruik te maken van de gelegenheid tot het stellen van vragen. Na afloop wordt de gelegenheid

[1] Bestuurlijke verkenning OD-samenwerking Noord-Holland; "bewegen naar een nieuw evenwicht voor een gezonde leefomgeving", 6 november 2025

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ Amsterdam | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke-rekenkamer.nl

geboden om samen met uw collega's van de gemeenten over dit onderwerp van gedachten te wisselen. U ontvangt hiervoor begin januari een definitieve uitnodiging. Daarin staat ook op welke wijze u de bijeenkomst eventueel online kunt volgen. U kunt zich alvast aanmelden voor de fysieke bijeenkomst via [redacted].

Met vriendelijke groet,

Randstedelijke Rekenkamer

Martin Santhagens
Bestuurder-directeur

Klaar voor de toekomst?

Op weg naar een robuuste Omgevingsdienst IJmond

Rekenkamers van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen en Zandvoort en de Randstedelijke Rekenkamer

Deel I Bestuurlijke nota

December 2025

Inhoud

Leeswijzer **2**
1. Inleiding **3**
1.1 Aanleiding tot het onderzoek 3
1.2 De ODIJ: taken en governance 5
1.3 Onderzoeksaanpak 7
2. Conclusies **11**
2.1 Hoofdconclusie 11
2.2 Beantwoording van de deelvragen 15
3. Aanbevelingen **26**
4. Bestuurlijke reacties **30**
5. Nawoord **38**

De foto op de omslag is beschikbaar gesteld door de Omgevingsdienst IJmond.

Leeswijzer

Dit is het rapport van het onderzoek naar de aansturing van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en het lopende proces om de omgevingsdienst robuust en toekomstbestendig te maken. Het is een onderzoek van de Rekenkamers van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen en Zandvoort en de Randstedelijke Rekenkamer.

Het rapport bestaat uit twee delen: deel I de bestuurlijke nota en deel II de nota van bevindingen.

Voor u ligt deel I, de bestuurlijke nota. Deze nota begint met de aanleiding en de context van het onderzoek. Daarna volgen de conclusies die de rekenkamers trekken uit het onderzoek en de aanbevelingen zij aan die conclusies verbinden. De bestuurlijke nota wordt afgesloten met een verkorte weergave van de bestuurlijke reacties van de bestuurscolleges van de betrokken gemeenten en provincie en een nawoord van de rekenkamers. Hoewel de bestuurlijke nota een zelfstandig leesbaar deel van het eindrapport is, kan het voor een goed begrip van het onderzoek nuttig zijn de nota van bevindingen te lezen.

Deel II van het rapport, de nota van bevindingen, doet verslag van de onderzoeksvragen, de aanpak, het normenkader en de bevindingen. Een aparte bijlage bij deze nota, ‘Deelnemers in beeld’, beschrijft de specifieke omstandigheden en afspraken die gelden voor elke individuele gemeente en voor de provincie Noord-Holland als deelnemers aan de ODIJ.

De nota van bevindingen is opgesteld door TwynstraGudde onder begeleiding van de gezamenlijke rekenkamers. De rekenkamers zijn verantwoordelijk voor de inhoud van het gehele onderzoeksrapport.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) is de afgelopen jaren meermaals onderwerp van kritische onderzoeken, evaluaties en rapporten geweest. Een belangrijk moment was het onderzoek van de commissie-Van Aartsen die in maart 2021 haar rapport *Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur* presenteerde. De commissie constateerde dat het VTH-stelsel onvoldoende functioneerde door versnippering, gebrek aan onafhankelijkheid en onvoldoende middelen. In navolging hiervan is het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP-VTH) gestart.

De robuustheidscriteria

Het IBP-VTH heeft zes pijlers. Een belangrijk thema (pijler 1) uit het IBP-VTH is de *robuustheid van de omgevingsdiensten.* Robuustheid gaat over de mate waarin de deelnemers in het stelsel in staat zijn de opgaven in de toekomst zelfstandig uit te voeren en de mate waarin de organisaties in staat zijn continuïteit op de primaire taken te borgen. De basis van de *robuustheid* is verwoord in zes *key performance indicators* (kpi's) ofwel robuustheidscriteria:

1. *Minimale omvang* De omvang van het regionaal werkprogramma, gecombineerd met het percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang (basis- en milieugerelateerde plustaken) is minimaal € 16,5 miljoen (inclusief overhead en prijspeil 2023) en 80% van de medewerkers in het primaire proces is in dienst van de organisatie.
2. *Kwaliteitscriteria* De dienst voldoet aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel basis- als plustaken.
3. *Innovatie* De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie, blijkend uit de aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie. Het percentage voor het innovatiebudget beslaat 1% van de begroting.
4. *Weerstandsvermogen* De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvermogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken over uitname. De vastgestelde norm is een weerstandsratio van 0,8.
5. *Business intelligence* De dienst kan een relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor business intelligence (3 FTE) en opleidingsbudget van 3% van de loonsom.

6. *Regionale congruentie* De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.

Ook de ODIJ werkt aan deze robuustheid. Na een eerste toets van de plannen door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) in september 2024 werd echter geconstateerd dat de robuustheid van de ODIJ, net als van veel andere omgevingsdiensten, onvoldoende was.

Aanleiding rekenkameronderzoek

De ODIJ heeft daarom voor 2025 onder andere de gemeente Heemskerk gevraagd om extra middelen om de taken goed te kunnen uitvoeren. In deze periode bereidde de gemeente zich voor op financiële krapte. Raadsleden van de gemeente Heemskerk hebben in 2024 aangegeven (te) beperkt zicht te hebben op de robuustheid en (kosten)effectiviteit van de ODIJ. In de raadsvergadering van juni 2024 is gevraagd of de Rekenkamer Heemskerk onderzoek wil doen naar de robuustheid op de middellange (drie tot vijf jaar) termijn. De Rekenkamer Heemskerk heeft daarmee ingestemd en heeft de rekenkamers in de regio uitgenodigd om het onderzoek gezamenlijk op te pakken. Dat heeft geleid tot een samenwerking tussen de rekenkamers van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen en Zandvoort en de Randstedelijke Rekenkamer. Zij zijn gezamenlijk opdrachtgever voor dit onderzoek.

Traject robuustheid en toekomstbestendigheid ODIJ

Omdat de ODIJ aan de robuustheidscriteria moet voldoen, doorloopt de ODIJ sinds 2024 een ontwikkeltraject. De ODIJ focust daarbij niet alleen op het zelfstandig voldoen aan de robuustheidscriteria, maar onderzoekt ook de toekomstbestendigheid van de organisatie.

De ODIJ volgt in het ontwikkeltraject drie sporen:

1. Programma herijking Gemeenschappelijke Regeling (GR) en governance
2. Programma herijking financieringsstructuur
3. Verkenning toekomstscenario’s

De samenwerkende Rekenkamers hebben begin 2025 een gesprek gevoerd met de ODIJ om zicht te krijgen op het ontwikkeltraject dat de ODIJ was gestart en om te voorkomen dat er met dit onderzoek overlap plaatsvindt met dit traject.

Op het moment van schrijven van de bestuurlijke nota (november 2025) is het ontwikkeltraject van de ODIJ nog niet afgerond. In 2026 zal er (verdere) besluitvorming plaatsvinden over de governance, financieringsstructuur en de toekomstscenario’s. De conclusies en aanbevelingen van dit

Rekenkameronderzoek kunnen de raden en Staten bij deze besluitvorming ondersteunen.

1.2 De ODIJ: taken en governance

De taken

Het takenpakket van een omgevingsdienst bestaat uit de wettelijk voorgeschreven taken, ook wel basistaken genoemd, en de bovenwettelijke taken of 'plustaken'. De wettelijke taken van een omgevingsdienst zijn primair het uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op gebied van milieu, natuur, bodem en bouw voor gemeenten en provincies. Een omgevingsdienst adviseert gemeenten en provincies ook bij beleidsvorming en voert projecten uit met betrekking tot duurzaamheid en energie.

De wettelijke taken vallen onder de Omgevingswet en specifieke milieu- en bouwregelgeving en zijn:

- Vergunningverlening: omgevingsdiensten verlenen vergunningen aan bedrijven en bij bouw- en ruimtelijke plannen. Dit kan ook specifiek gaan om de zogenaamde BRIKS-taken: Bouwen, Ruimtelijke ordening, Inrit, Kappen en Slopen.
- Toezicht: ze houden toezicht op de naleving van milieu- en bouwregels, zowel periodiek als themagericht (bijvoorbeeld op brandveiligheid, geurhinder, of bodemverontreiniging).
- Handhaving: bij het niet naleven van regels treden ze handhavend op, wat kan leiden tot sancties.
- Adviseren: omgevingsdiensten geven gevraagd en ongevraagd advies aan gemeenten en provincies, met name op het gebied van milieu, bouw, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid.
- Adviseren in beleid: ze adviseren bij het formuleren van beleid en kunnen beleidsmakers voorzien van praktijkervaring en gegevens uit hun werkgebied.

De plustaken zijn vastgelegd in Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) tussen de omgevingsdienst en de deelnemende overheden. Die afspraken kunnen per omgevingsdienst en per deelnemer verschillen: de ene gemeente of provincie kan meer diensten afnemen dan de andere.

Voor de ODIJ is in de gemeenschappelijke regeling de volgende doelomschrijving vastgelegd: "Het openbaar lichaam is primair ingesteld in het belang van het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit in het samenwerkingsgebied."

De governance

De ODIJ is een openbaar lichaam, ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Het bestuur van de dienst bestaat uit het Algemeen Bestuur (AB), het Dagelijks Bestuur (DB) en de voorzitter (aangewezen vanuit het AB). De directeur is het hoofd van de dienst en secretaris van het bestuur. De leden van het AB worden verkozen vanuit de colleges van de verschillende deelnemers. Alle leden van het AB zijn portefeuillehouders Milieu in de deelnemende gemeenten, plus de gedeputeerde van de provincie Noord-Holland met de eigenaarsrol omgevingsdiensten in zijn portefeuille. Vier leden van het DB worden door het AB aangewezen uit de leden van het AB die zijn aangewezen door de colleges van de gemeenten Beverwijk, Haarlem, Heemskerk en Velsen. Het vijfde lid wordt aangewezen door de overige colleges. De leden van het DB zijn ook onderdeel van het AB. Het AB wijst uit haar leden de voorzitter aan.

Elk lid van het AB heeft één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. In het geval van hoofdelijke oproeping, iets dat in de praktijk zelden voorkomt, geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Het gaat daarbij om de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage van de deelnemer aan de GR-taken in de ODIJ.

De gemeenten en provincie vervullen twee belangrijke rollen ten aanzien van de ODIJ: de *eigenaars*- en de *opdrachtgeversrol*. Gemeenten en provincie moeten er als *eigenaar* voor zorgen dat de ODIJ in staat wordt gesteld om de ingezette strategie en opgaven te kunnen vervullen. Anderzijds willen gemeenten en provincie er als *opdrachtgever* voor zorgen dat dit vanuit het lokale (en regionale) belang op een effectieve en efficiënte manier gebeurt. Voor een robuuste en effectieve organisatie zijn beide rollen van belang.

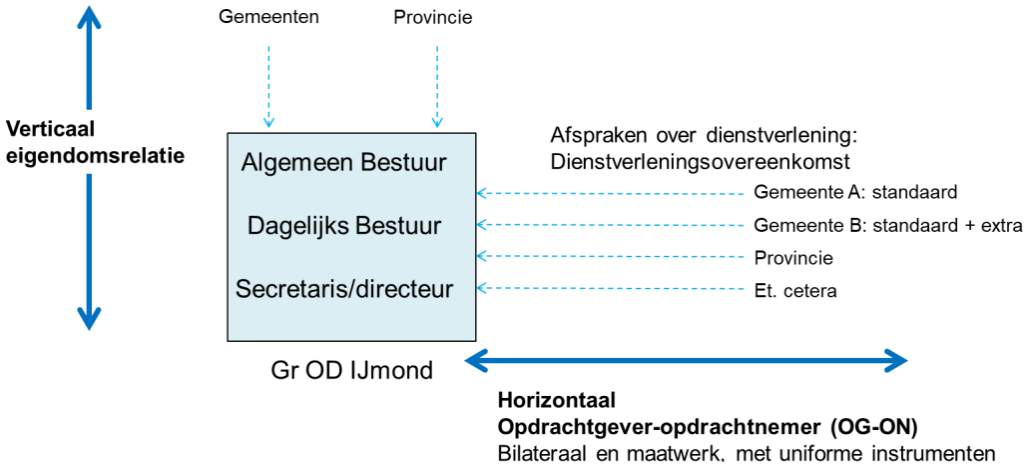

Sturing vanuit raden en Staten

Bij een gemeenschappelijke regeling is sprake van verlengd lokaal bestuur. Bij de omgevingsdienst werken de colleges samen. Gemeenteraden en Provinciale Staten zijn zelf geen partij in dit samenwerkingsverband. Zij gaan immers ook niet op gemeentelijk of provinciaal niveau over de uitvoering van collegetaken. Wel kunnen raden en Staten daar via kaderstelling en controle op sturen. Ook kunnen zij een mandaat meegeven aan een wethouder of gedeputeerde die naar een vergadering van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam gaat.

De Wgr is per 1 juli 2022 gewijzigd met als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Dat gebeurt via het introduceren van nieuwe instrumenten voor de gemeenteraden (zienswijzen, evaluatie, regionale raadsadviescommissie, regionale enquêtecommissie), het versterken van de onderzoeksmogelijkheden van de decentrale rekenkamers en het regelen van inspraak op regionaal niveau.

1.3 Onderzoeksaanpak

In deze paragraaf gaan we in op het doel, de onderzoeksvragen en de onderzoeksaanpak.

Doel van het onderzoek

Met dit onderzoek moet inzichtelijk worden of het proces dat tussen 2024 en 2026 wordt uitgevoerd om te komen tot een robuuste ODIJ een solide proces is, waarin de juiste bouwstenen worden gebruikt en de juiste stappen worden gezet. Daarnaast wordt onderzocht of de onderzoeken die in dat kader en in die periode zijn en/of worden uitgevoerd een adequaat en volledig beeld geven van de oorzaken van het huidige gebrek aan robuustheid en van de oplossingsrichtingen. De informatie die beschikbaar is en komt via de ODIJ, alsmede uit de andere relevante onderzoeken en processen (IBP-VTH), moet helder en toegankelijkheid worden samengevat en op volledigheid en soliditeit zijn getoetst.

Met dit onderzoek wordt vervolgens helder gemaakt op welke wijze de gemeenten en de provincie Noord-Holland kunnen bijdragen aan het versterken van de robuustheid van de ODIJ. Daarbij is de rol van alle betrokken bestuursorganen relevant: het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de ODIJ, Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS) van de provincie Noord-Holland en de colleges en gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Het doel is om duidelijk te maken hoe de informatiestromen en sturingsinstrumenten zijn gebruikt in relatie tot het geconstateerde gebrek aan robuustheid. Ook moet inzichtelijk worden hoe de informatiestromen en het gebruik van sturingsinstrumenten in de toekomst kunnen worden aangewend voor een

effectievere aansturing van de ODIJ en hoe deze kunnen bijdragen aan de versterking van de robuustheid.

De scope van dit onderzoek is de periode tussen 2022 en 2025, waarbij het onderzoek van de commissie-Van Aartsen uit maart 2021 is betrokken in de context.

Centrale vragen

In dit onderzoek staan de volgende vragen centraal:

1. Worden in de huidige aanpak, om de robuustheid van de ODIJ op de (middel)lange termijn op het gewenste niveau te krijgen, de juiste bouwstenen gebruikt om vertrouwen te mogen hebben in het resultaat? Zo niet, wat ontbreekt?
2. Hoe is de sturing, inclusief de informatievoorziening, tussen de betrokken bestuursorganen en de ODIJ vormgegeven en uitgevoerd, in welke mate heeft dat bijgedragen aan het huidige tekort aan robuustheid van de ODIJ en op welke wijze kunnen de bestuursorganen op een effectieve manier de ODIJ aansturen en bijdragen aan het versterken van diens robuustheid?

Deelvragen

Om de centrale vragen te kunnen beantwoorden, zijn de volgende deelvragen opgesteld:

ODIJ in beeld

1. Hoe ziet het huidige stelsel van de ODIJ eruit?
2. Wie zijn hierin betrokken en wat zijn hun rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen het stelsel? Is dit voldoende helder voor de gemeenteraden en Provinciale Staten?
3. Hoe zijn de prestaties en de kosten van de ODIJ in vergelijking tot andere omgevingsdiensten? *

* Deze informatie wordt gebaseerd op het Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH dat op dit moment in uitvoering is. Verwacht wordt dat de meest recente data in het najaar van 2025 beschikbaar zijn. De vergelijkende data zullen als bijlage worden toegevoegd aan deze rapportage.

Proces robuustheid

4. Wat is de huidige stand van zaken van het proces dat de ODIJ op dit moment doorloopt? Wat zijn de uitkomsten van de drie sporen (tot nu toe)?
5. In hoeverre geven deze onderzoeken een adequaat en volledig beeld van de huidige situatie van de ODIJ en de verwachtingen voor de toekomst?
6. Wat gaat goed in dit proces en waar liggen verbetermogelijkheden?

Informatievoorziening en sturing

7. Hoe is de sturing op en informatievoorziening vanuit de ODIJ georganiseerd? Wie doet wat?
8. In hoeverre stelt de informatievoorziening over de ODIJ de raden en Staten in staat om te sturen op de robuustheid van de ODIJ (kaderstellend en controlerend)?
9. In welke mate is er in de sturing op en informatievoorziening over de ODIJ aandacht voor de opdrachtgevers- en eigenaarsrol? Zijn deze rollen in de praktijk in balans?
10. In hoeverre draagt de sturing op de ODIJ actief bij aan een verbeterde robuustheid van de ODIJ?

Leren

11. Welke lessen zijn er te trekken uit het proces tot robuustheid, de sturing en informatievoorziening en de relatie hiertussen?
12. Wat kunnen deelnemers van elkaar leren in de wijze waarop sturing wordt gegeven aan de ODIJ en hoe de informatievoorziening wordt benut?

Dit onderzoek is opgebouwd uit de volgende stappen:

- *Startgesprek* Er heeft een startgesprek plaatsgevonden met de begeleidingscommissie vanuit de Rekenkamers en het onderzoeksteam. Tijdens dit gesprek zijn de onderzoeksvragen, het normenkader en de planning vastgesteld en zijn praktische werkafspraken gemaakt.
- *Informatie-uitvraag* Vervolgens is bij de ambtelijk contactpersonen van de gemeenten, de provincie en de ODIJ de benodigde documentatie opgevraagd.
- *Documentenstudie* In deze stap zijn verschillende documenten bestudeerd die inzicht bieden in het ontwikkeltraject om tot een toekomstbestendige omgevingsdienst te komen en in de informatievoorziening en sturing hierover aan en door de gemeenten en provincie.
- *Gespreksronde* In deze stap zijn met de volgende partijen interviews en sessies gehouden:
    - Ambtelijke vertegenwoordiging (per gemeente/provincie)
    - Bestuurlijke vertegenwoordiging (per gemeente/provincie)
    - Sessie met raden en Provinciale Staten (per gemeente/provincie)
    - Directie/MT Omgevingsdienst IJmond
- *Rapportage I*n deze stap is gewerkt aan de nota van bevindingen. Ook is gewerkt aan het bijlagenrapport *ODIJ – Deelnemers onderzoek in beeld,* waarin de beelden per deelnemer zijn opgenomen. De conceptnota en het bijlagenrapport zijn verstuurd voor ambtelijk wederhoor onder de verschillende deelnemers. De bestuurlijke nota en de nota van bevindingen zijn voor wederhoor aan de onderscheiden besturen voorgelegd.

- *Presentatie* Na aanbieding en openbaarmaking van het eindrapport zullen de rekenkamers in samenwerking met de onderzoekers een centrale toelichting op het onderzoek organiseren.

2. Conclusies

2.1 Hoofdconclusie

De hoofdconclusie bestaat uit twee delen. Het eerste deel geeft antwoord op de eerste centrale onderzoeksvraag:

> Worden in de huidige aanpak, om de robuustheid van de ODIJ op de (middel)lange termijn op het gewenste niveau te krijgen, de juiste bouwstenen gebruikt om vertrouwen te mogen hebben in het resultaat? Zo niet, wat ontbreekt?

De rekenkamers komen tot het volgende antwoord:

> De bouwstenen in het ontwikkeltraject voor een robuuste en toekomstbestendige OD IJmond zijn de herijking van de gemeenschappelijke regeling en governance, herijking van de financieringsstructuur en verkenning van toekomstscenario's. Uit het onderzoek blijkt dat deze bouwstenen worden gebruikt. Naar oordeel van de rekenkamers gebeurt dit overwegend op een goede wijze. De belangrijkste uitzondering daarop is het omzetcriterium (kpi 1). Daaraan zal op 1 april 2026 niet worden voldaan. De ODIJ legt dat goed onderbouwd aan de deelnemers uit.
>
> Op het moment van het schrijven van dit rapport is het nog niet geheel duidelijk hoe de Rijksoverheid hierop zal reageren. Ook is het nog onduidelijk wat de deelnemende gemeenten en provincie als een passende omvang van taken en financiën beschouwen en of zij daarmee voldoen aan het omzetcriterium, zodat de ODIJ voldoende robuust is om provinciale en gemeentelijke ambities en doelen te kunnen realiseren.

De ODIJ zal, net als alle andere omgevingsdiensten, op 1 april 2026 moeten voldoen aan de zes criteria die door de Rijksoverheid in het kader van het IBP-VTH verplicht zijn gesteld. Deze criteria hebben betrekking op minimale omvang, kwaliteitscriteria, innovatie, weerstandsvermogen, business intelligence en regionale congruentie. In 2024 constateerde het ministerie van IenW dat de robuustheid van de ODIJ onvoldoende was. Mede naar aanleiding hiervan is de ODIJ de afgelopen jaren meermaals onderwerp geweest van onderzoek. Uit de onderzoeken kwam het beeld naar voren van een omgevingsdienst met 'twee gezichten'. Enerzijds wordt de dienst gewaardeerd om de nabijheid, het informele en innovatieve karakter en de wil om snel te reageren op opdrachten

van de deelnemers. Anderzijds is het evenwicht tussen de opdracht, middelen en capaciteit uit balans geraakt en is er onvoldoende scherpte in de rolverdeling en sturing. Er is onder de deelnemers een breed gedragen beeld dat de ODIJ stappen moet zetten om de basis op orde te brengen.

Ingegeven door het feit dat de ODIJ aan de robuustheidscriteria moet voldoen, werkt de ODIJ sinds 2024 aan een gestructureerd ontwikkeltraject. Hierbij richt de ODIJ zich niet alleen op het op 1 april 2026 voldoen aan de robuustheidscriteria, maar onderzoekt breder de eigen toekomstbestendigheid. De ODIJ volgt hierbij drie sporen:

1. Herijking van de Gemeenschappelijke Regeling en governance
2. Herziening van de financieringsstructuur en
3. Verkenning van toekomstscenario's.

In dit ontwikkeltraject is er een aantal duidelijke succesfactoren, namelijk de bestuurlijke en ambtelijke collectiviteit in de samenwerking, de snelheid en intensivering van besluitvorming en transparante communicatie.

Als het gaat om de robuustheidscriteria constateren we dat de ODIJ niet tijdig aan een minimale omzet (kpi 1) zal voldoen. De omvang van het huidige takenpakket sluit niet aan bij het criterium. Dit zorgt voor onzekerheid bij de deelnemers over de gevolgen op lange termijn. Wat het Rijk zal besluiten als de ODIJ niet voldoende omzet kan realiseren, is nog niet geheel duidelijk. Het ministerie van IenW heeft op dit moment een wetsvoorstel ter consultatie liggen voor het juridisch borgen van de robuustheidscriteria. In een Kamerbrief van 23 september 2025 geeft de minister aan dat de omgevingsdiensten vanaf 1 april 2026 gemonitord zullen worden via de Staat van VTH. Voor omgevingsdiensten die op 1 april 2026 nog niet voldoen aan de robuustheidscriteria voorziet de minister een halfjaarlijkse rapportage tot het moment dat zij wel voldoen, naast monitoring via de Staat van VTH.

Ook is het onduidelijk wat de deelnemers als een passende omvang van taken en financiën beschouwen en of zij daarmee voldoen aan het omzetcriterium, zodat de ODIJ voldoende robuust is om provinciale en gemeentelijke ambities en doelen te kunnen realiseren. De VTH-opgaven worden complexer en de ODIJ moet voldoende taken en omzet hebben om een kwalitatieve bijdrage te leveren aan de fysieke leefomgeving. De robuustheid van de dienst maakt daarom nadrukkelijk onderdeel uit van het ontwikkeltraject.

We concluderen dat bij de deelnemers, zowel bestuurlijk als ambtelijk, vertrouwen is dat met dit traject de uitvoering op het minimale noodzakelijke niveau wordt gebracht en dat er op deze manier een gezamenlijk vertrekpunt ontstaat voor verdere samenwerking en/of fusie, ook na 1 april 2026. De bevindingen van dit rekenkameronderzoek ondersteunen dat vertrouwen.

De tweede centrale onderzoeksvraag is:

> Hoe is de sturing, inclusief de informatievoorziening, tussen de betrokken bestuursorganen en de ODIJ vormgegeven en uitgevoerd, in welke mate heeft dat bijgedragen aan het huidige tekort aan robuustheid van de ODIJ en op welke wijze kunnen de bestuursorganen op een effectieve manier de ODIJ aansturen en bijdragen aan het versterken van diens robuustheid?

De rekenkamers komen tot het volgende antwoord op deze vraag:

De afspraken over de informatievoorziening worden in de praktijk nageleefd, maar de kwaliteit ervan schiet tekort. Documenten worden tijdig opgeleverd en de raden en Staten worden tijdig in positie gebracht om zienswijzen in te dienen. De informatievoorziening aan de raden en Staten is echter kwalitatief (nog) niet op orde. De informatievoorziening zorgt voor een periodieke overdaad aan informatie en is onvoldoende toegankelijk en vaak technisch van aard. Dat maakt het beperkt mogelijk om goed te monitoren en/of (bij) te sturen op de opdracht en de bijdragen van de ODIJ aan de vastgestelde ambities en doelen. Hierbij speelt ook dat het vooral in de raden en Staten ontbreekt aan een gedeeld beeld van de gewenste kwaliteit van de informatievoorziening.

Deelnemers hebben in de afgelopen jaren in gezamenlijkheid te beperkt gestuurd op de continuïteit van de ODIJ. Bestuurlijk eigenaarschap en opdrachtgeverschap worden in de meeste gevallen niet expliciet onderscheiden. Van alle deelnemers heeft alleen de provincie beide rollen ambtelijk en bestuurlijk gescheiden. Tot de start van het ontwikkeltraject in april 2024 lijkt bij de sturing op de ODIJ het opdrachtgeversbelang geprevaleerd te hebben boven het eigenaarsbelang. Vanwege tevredenheid over de nabijheid van de ODIJ en de uitvoering van de afzonderlijke opdrachten is er door deelnemers meer individueel dan als collectief gestuurd en is minder aandacht geweest voor de continuïteit van de dienst.

Met het huidige ontwikkeltraject rondom de robuustheid en toekomstbestendigheid wordt er binnen het AB meer vanuit collectief eigenaarschap gestuurd op noodzakelijke verbeterpunten binnen de ODIJ. Toch zijn er spanningen tussen de opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol, met name op de benodigde inbreng van taken om aan het omzetcriterium (kpi 1) te kunnen voldoen. Ook voelen raden en Staten zich (nog) niet voldoende betrokken bij de sturing op de toekomst van de ODIJ.

De afspraken over de informatievoorziening met betrekking tot de planning- en controlcyclus worden in de praktijk nageleefd. Dit betekent onder andere dat documenten tijdig worden opgeleverd en dat de gemeenteraden en PS tijdig in positie worden gebracht. Ook zijn de gemeenteraden en PS geïnformeerd over het ontwikkeltraject van de ODIJ en over hun rol daarbij. De informatievoorziening hierover vond plaats via de reguliere planning- en controlcyclus en via incidentele informatievoorziening zoals regionale informatiebrieven en -bijeenkomsten en recent een webinar.

De informatievoorziening aan de raden en Staten voldoet echter (nog) niet aan de behoefte. De huidige informatievoorziening zorgt bijvoorbeeld voor een periodieke overdaad aan informatie. Ook is de informatie onvoldoende toegankelijk en vaak technisch van aard. Hierbij ontbreken handvatten om stukken goed te doorgronden. Dit heeft niet geleid tot het comfort bij de raden en Staten dat zij voldoende zicht en grip hebben op het ontwikkeltraject. Er zit een lacune tussen de omvang van de informatievoorziening en de ervaren informatiepositie.

Daar komt bij dat er onder raads- en Statenleden beperkt zicht is op wat de ODIJ doet voor de gemeente en/of provincie, hoe dit zich verhoudt tot de taken die de deelnemer zelf doet en hoe dit bijdraagt aan de eigen beleidskaders zoals omgevingsvisies. Dat maakt het beperkt mogelijk om (bij) te sturen op de opdracht en de bijdragen van de ODIJ aan lokaal of regionaal vastgestelde ambities en doelen. Hierbij speelt ook dat het binnen – met name – raden en Staten ontbreekt aan een gedeeld wensbeeld van de informatiekwaliteit.

We concluderen dat de deelnemers in de afgelopen jaren in gezamenlijkheid te beperkt hebben gestuurd op de continuïteit van de ODIJ. Analyses over de governance van de ODIJ laten zien dat bestuurlijk eigenaarschap en opdrachtgeverschap in de meeste gevallen niet voldoende worden onderscheiden. Van alle deelnemers heeft alleen de provincie beide rollen ambtelijk en bestuurlijk expliciet onderscheiden.

Ook heeft de ODIJ, onder andere in de planning & control-documenten, lange tijd geen goede koppeling gemaakt tussen de (benodigde) inzet van middelen, de uitvoering en resultaten. Om informatie over de relatie tussen de eigen opdracht en het breder functioneren van de dienst hebben de colleges van B&W en Gedeputeerde Staten ook niet of nauwelijks gevraagd. Over het algemeen is het evenwicht tussen de rol van opdrachtgever en eigenaar hiermee uit balans geweest. Tot de start van het ontwikkeltraject in 2024 lijkt het opdrachtgeversbelang geprevaleerd te hebben boven het eigenaarsbelang. We concluderen dat de deelnemers vanwege tevredenheid over de nabijheid en uitvoering van de lokale opdracht vooral individueler hebben gestuurd. Zij hebben hierbij minder aandacht gehad voor continuïteit van de dienst.

Meer gezamenlijkheid in sturing komt wel duidelijk naar voren in het ontwikkeltraject rondom de robuustheid en toekomstbestendigheid van de ODIJ. Het AB stuurt meer vanuit collectief eigenaarschap op noodzakelijke verbeterpunten binnen de ODIJ. Het ontwikkeltraject ziet erop toe dat de benodigde basis op orde wordt gebracht om verder door te ontwikkelen. Tijdens het ontwikkeltraject zijn nieuwe inzichten ontstaan die gebruikt worden in de besluitvorming. Het tijdspad, inclusief besluitvormingsmomenten, is lopende de uitvoering meer gedetailleerd uitgewerkt.

Er blijven niettemin spanningen tussen de opdrachtgeversrol en de eigenaarsrol, met name op de benodigde inbreng van taken om aan het omzetcriterium (kpi 1) te kunnen voldoen. Ook geldt voor de raden en Staten dat er (nog) niet wordt ervaren dat zij in dit traject voldoende worden betrokken bij de sturing in gezamenlijkheid op de toekomst van de ODIJ.

2.2 Beantwoording van de deelvragen

De hoofdconclusie is gebaseerd op de beantwoording van de deelvragen.

Deelvraag 1: Hoe ziet het huidige stelsel van de ODIJ eruit?

De wettelijke taken van een omgevingsdienst zijn primair het uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op gebied van milieu, natuur, bodem en bouw voor gemeenten en provincies.
Omgevingsdiensten adviseren gemeenten en provincies ook bij beleidsvorming en voeren projecten uit met betrekking tot duurzaamheid en energie.
De wettelijke taken vallen onder de Omgevingswet en specifieke milieu- en bouwregelgeving. Daarnaast kunnen zij specifieke ‘plustaken’ uitvoeren op basis van een dienstverleningsovereenkomst met afzonderlijke deelnemers.

De ODIJ is een openbaar lichaam, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De ODIJ heeft zich ontwikkeld van een milieudienst voor vier gemeenten in 1999 naar de huidige omgevingsdienst voor 14 gemeenten en de provincie Noord-Holland. De gemeenten en de provincie zijn zowel *eigenaar* als *opdrachtgever* van de ODIJ.

De Gemeenschappelijke Regeling is het belangrijkste kader voor rollen, taken en verantwoordelijkheden bij de ODIJ. Over de rollen, taken en verantwoordelijkheden bestaan onvolkomenheden en onduidelijkheden. Zo is er een complex en ontoereikend juridisch kader, waarbij er geen duidelijk vertrekpunt tussen opdrachtgever en opdrachtnemer is ten aanzien van wat er gerealiseerd moet worden. Ook is er onvoldoende rolscherpte tussen opdrachtgever en opdrachtnemer en heeft het lang ontbroken aan een

structurele ambtelijke overlegcyclus, waardoor de afstemming per deelnemer sterk verschilde.

Onder raden en Staten ontbreekt een beeld van de beleidsdoelen. Ook de betrokkenheid van deelnemers heeft sterk verschild. De verschillen betreffen de manier waarop deelnemers eigenaar zijn van de regeling (via delegatie of mandaat), welke taken zijn ondergebracht bij de ODIJ, en in welke mate taken wel of niet verplicht zijn.

De aanscherping van rollen, taken en verantwoordelijkheden rondom de ODIJ is één van de kernpunten van het ontwikkeltraject dat de ODIJ doorloopt.

Norm: "De rollen, taken en verantwoordelijkheden voor betrokkenen bij de ODIJ zijn helder uitgewerkt."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 2: Wie zijn hierin betrokken en wat zijn hun rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen het stelsel? Is dit voldoende helder voor de gemeenteraden en Provinciale Staten?

Het bestuur van de ODIJ bestaat uit het Algemeen Bestuur (AB), het Dagelijks Bestuur (DB) en de voorzitter. De leden van het AB worden verkozen vanuit de colleges van de verschillende deelnemers. Alle leden van het AB zijn portefeuillehouders Milieu in de deelnemende gemeenten, plus de gedeputeerde van de provincie Noord-Holland met de eigenaarsrol omgevingsdiensten in zijn portefeuille. Vier leden van het DB worden door het AB aangewezen uit de leden van het AB die zijn aangewezen door de colleges van de gemeenten Beverwijk, Haarlem, Heemskerk en Velsen. Het vijfde lid wordt aangewezen door de overige colleges. De leden van het DB zijn ook onderdeel van het AB. Het AB wijst uit haar leden de voorzitter aan. De directeur is het hoofd van de dienst en secretaris van het bestuur.

Raads- en Statenleden worden via hun eigen portefeuillehouder geïnformeerd over welke partijen bij de ODIJ betrokken zijn. Deze informatie is niet voor alle raads- en Statenleden helder. Geconstateerd is dat er bij raads- en Statenleden onduidelijkheid bestaat over:

- het takenpakket dat bij de ODIJ is belegd en welke taken verplicht of een eigen keuze zijn;

- de wijze waarop verantwoordelijkheden zijn verdeeld tussen bevoegd gezag en de ODIJ, maar ook tussen de ODIJ en andere omgevingsdiensten, vooral de OD NZKG;
- de rol die raads- en Statenleden kunnen hebben binnen het stelsel.

Norm: "Het is voor raads- en Statenleden voldoende helder wie welke rol heeft binnen het stelsel van de ODIJ en wie daarbinnen wat doet."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 3: Hoe zijn de prestaties en de kosten van de ODIJ in vergelijking tot andere omgevingsdiensten?

Deze informatie wordt gebaseerd op het Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH dat op dit moment in uitvoering is. Verwacht wordt dat de meest recente data in het najaar 2025 beschikbaar zijn. De vergelijkende data zullen als bijlage worden toegevoegd aan deze rapportage.

Deelvraag 4: Wat is de huidige stand van zaken van het proces dat de ODIJ op dit moment doorloopt? Wat zijn de uitkomsten van de drie sporen (tot nu toe)?

Twee ontwikkelingen liggen ten grondslag aan het ontwikkeltraject ten aanzien van de robuustheid en toekomstbestendigheid van de ODIJ. Ten eerste moet de ODIJ vanuit het IBP-VTH per 1 april 2026 voldoen aan vastgestelde robuustheidscriteria. Ten tweede kreeg de in 2023 aangestelde directeur een bestuursopdracht om de sterktes en zwaktes van de organisatie in kaart te brengen. Dit leidde tot een Plan van Aanpak gericht op de robuustheidscriteria en het rapport *Twee zijden van een medaille*. Dit rapport reflecteert op de bredere ontwikkelbehoefte van de organisatie.

Deze ontwikkelingen vormen de basis voor een gestructureerd ontwikkeltraject, waarin gewerkt wordt aan toekomstbestendigheid van de ODIJ via drie lijnen:

1. Herijking van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) en Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's);
2. Herziening van de financieringsstructuur;
3. Verkenning van toekomstscenario's.

De gemeenten en provincie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, hebben vertrouwen dat het huidige traject de juiste stappen bevat. Dit Rekenkameronderzoek bevestigt dit beeld. Over de noodzaak van de herijking van de GR en DVO's (spoor 1) en de herziening van de financieringsstructuur (spoor 2) heerst consensus. Toch blijft bij de deelnemers onzekerheid bestaan over de gevolgen van het niet tijdig voldoen aan de robuustheidscriteria, met name het omzetcriterium (kpi 1). Het is immers nog niet geheel duidelijk wat het Rijk zal besluiten over diensten die hier niet aan voldoen. Het ministerie van IenW heeft op dit moment een wetsvoorstel ter consultatie liggen voor het juridisch borgen van de robuustheidscriteria. In een Kamerbrief van 23 september 2025 geeft de minister aan dat de omgevingsdiensten vanaf 1 april 2026 gemonitord zullen worden via de Staat van VTH. Voor omgevingsdiensten die op 1 april 2026 nog niet voldoen aan de robuustheidscriteria voorziet de minister een halfjaarlijkse rapportage tot het moment dat zij wel voldoen, naast monitoring via de Staat van VTH.

Ook is het onduidelijk wat de deelnemers als een passende omvang van taken en financiën beschouwen en of zij daarmee voldoen aan het omzetcriterium, zodat de ODIJ voldoende robuust is om de provinciale en gemeentelijke ambities en doelen te kunnen realiseren.

Spoor 3 'toekomstscenario's' stelt de keuzes over de structurele kritische omvang in de centraal. Daarbij wordt enerzijds gekeken hoe deelnemers de ODIJ zelfstandig kunnen versterken door aanvullende taken in te brengen. Anderzijds wordt in samenspraak met andere partners, zoals de gemeente Zaanstad en de OD NZKG, verkend hoe de robuustheid kan worden versterkt. Alle deelnemers hechten belang aan het realiseren van spoor 1 (herijking van de GR en DVO's) en 2 (herziening van de financieringsstructuur). Dit is noodzakelijk, ongeacht de uitkomst van spoor 3. Dit signaal wordt ook bevestigd door de externe partners waarmee de ODIJ haar toekomstscenario's verkent. Met de toekomstscenario's die nu worden verkend wordt voorgesorteerd op de wetswijziging die nu ter consultatie voorligt.

Norm: "Het is voor alle betrokkenen voldoende helder waar de ODIJ nu staat in het kader van het traject om robuust te worden."

⇩

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 5: In hoeverre geven deze onderzoeken een adequaat en volledig beeld van de huidige situatie van de ODIJ en de verwachtingen voor de toekomst?

De ODIJ wil met het ontwikkeltraject, dat uit drie sporen bestaat, robuust en toekomstbestendig worden. De ODIJ kijkt naar wat de beste organisatievorm voor de langere termijn is, ook als het zelfstandig zou kunnen voldoen aan de robuustheidscriteria. Informatievoorziening over het traject naar toekomstbestendigheid én de voortgang op de robuustheidscriteria verloopt via de lijn van het AB richting raden en Staten. De huidige situatie en robuustheidsprognose wordt geschetst aan de hand van halfjaarrapportages en de beoordeling hiervan door het ministerie van IenW tot en met medio 2026. De ODIJ heeft geïnvesteerd in transparante communicatie over het ontwikkeltraject. Betrokken bestuurders en ambtenaren hebben doorgaans een voldoende helder beeld van de stand van zaken bij de ODIJ. Hierdoor krijgen de betrokkenen periodiek een beeld van de huidige situatie en de verwachtingen voor de toekomst voor wat betreft robuustheid. Een kanttekening hierbij is: hoe intensiever betrokken, hoe meer zicht er is op het traject. Dit uit zich met name in een beperkter gevoel van betrokkenheid en grip bij de raden en Staten. In het *'Bijlagenrapport'* is het beeld per deelnemer aan het onderzoek opgenomen.

Norm: "Het proces via drie sporen geeft een adequaat beeld van de huidige situatie en de verwachtingen voor de toekomst voor wat betreft robuustheid."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 6: Wat gaat goed in dit proces en waar liggen verbetermogelijkheden?

De ODIJ heeft de knelpunten en succesfactoren om aan de robuustheidscriteria te voldoen duidelijk in beeld. Succesfactoren zijn: een gezamenlijk bestuurlijk én ambtelijk traject, het versnelde tempo van het traject en de transparante communicatie hierover. Tegelijkertijd gaat het versnelde tempo gepaard met ervaren complexiteit door raads- en Statenleden. Ook heeft het traject niet geleid tot gevoel van betrokkenheid bij het ontwikkeltraject bij raden en Staten. Wel worden initiatieven georganiseerd om op korte termijn de raden en Staten weer in positie te brengen op de voortgang van het traject. Inhoudelijk zal de ODIJ niet tijdig aan het omzetcriterium (kpi 1) voldoen. Met de

toekomstscenario's die nu worden verkend wordt voorgesorteerd op de wetswijziging die nu ter consultatie voorligt.

Het omzetcriterium leidt op dit moment tot onzekerheid op de lange termijn voor de gevolgen hiervan, maar zit betrokkenen niet in de weg om benodigde stappen te blijven zetten.

Norm: "Knelpunten voor robuustheid zijn voldoende in beeld en ondervangen in het proces en succesfactoren voor robuustheid worden benut."

⬇

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Bestuurlijk en ambtelijk is er onder de deelnemers een gefundeerd vertrouwen dat met het huidige traject de goede stappen worden gezet. Over de noodzaak van een herijking van de GR en DVO's (spoor 1) en financieringsstructuur (spoor 2) heerst consensus. Onzeker is voor de deelnemers wat de mogelijke gevolgen zijn van het niet tijdig voldoen aan de robuustheidscriteria per 1 april 2026. Dit geldt vooral voor het niet behalen van omzetcriterium (kpi 1). In het derde spoor (toekomstscenario's) wordt de tijd genomen om op de langere termijn de mogelijke consequenties van de verschillende opties omtrent samenwerking danwel fusie, en met welke partner, te verkennen. De beoogde resultaten van spoor 1 en 2 zijn nodig voor de ODIJ om een goede basis te hebben, hier bestaat consensus over bij de ODIJ. Deze beoogde resultaten zijn nodig, ongeacht wat er besloten gaat worden over de toekomstscenario's in spoor 3 (middellange en langere termijn). De raden en PS hebben beperkt zicht op het traject en bij hen ontbreekt vertrouwen op de uitkomsten hiervan.

Norm: "Betrokkenen hebben een gefundeerd vertrouwen dat het huidige proces voor robuustheid voor de middellange termijn voldoende houvast biedt.

⬇

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 7: Hoe is de sturing op en informatievoorziening vanuit de ODIJ georganiseerd? Wie doet wat?

De afspraken over de informatievoorziening over en sturing op de ODIJ volgen uit de Wgr en zijn vastgelegd in de GR ODIJ. De afspraken richten zich vooral op de totstandkoming van de informatie, de frequentie van informatie en de tijdigheid hiervan (wie komt wanneer tot welke informatie?). Over de (gewenste) *kwaliteit* van de informatievoorziening zijn beperkte afspraken tussen de ODIJ en deelnemers. Dit betreft onder meer de koppeling tussen opdracht, inzet en middelen en de vertaling naar stuurinformatie. De ODIJ werkt hieraan.

Om de positie van de volksvertegenwoordiging te verstevigen zijn lokaal, zoals in de gemeente Heemskerk, initiatieven genomen. Voorbeelden zijn het werken met 'raadsrapporteurs' of het hanteren van een handzaam format dat als oplegger dient bij informatie aan de raad. De huidige informatievoorziening maakt het voor raden en Staten echter beperkt mogelijk om (bij) te sturen op de opdracht en de bijdragen van de ODIJ aan lokaal of regionaal vastgestelde ambities en doelen. Bovendien is de opdrachtverstrekking sterk gericht op producten en wordt deze beperkt gekoppeld aan de beleidskaders van de deelnemers.

Norm: Er zijn duidelijke afspraken over de informatievoorziening over en sturing op de ODIJ tussen alle betrokken actoren (denk aan: frequentie, kwaliteit, organisatie en tijdigheid).

⇩

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

De ODIJ leeft de afspraken over informatievoorziening en sturing na. Dit betekent dat documenten tijdig worden verstuurd en dat de raden en Staten tijdig in positie worden gebracht om zienswijzen in te dienen. De huidige informatievoorziening zorgt echter ook voor een periodieke overdaad aan informatie bij de raden en Staten. Ook is de informatie vaak technisch van aard. Dit maakt het voor raads- en Statenleden moeilijk om stukken te doorgronden. Hierdoor kunnen zij beperkt monitoren en/of (bij)sturen op de opdracht en bijdrage van de ODIJ aan de ambities en doelen. Hierbij speelt ook dat het binnen – met name – raden en Staten ontbreekt aan een gedeeld wensbeeld van de informatiekwaliteit.

Norm: De afspraken worden in de praktijk nageleefd.

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 8: In hoeverre stelt de informatievoorziening over de ODIJ de raden en Staten in staat om te sturen op de robuustheid van de ODIJ (kaderstellend en controlerend)?

Aan actieve informatievoorziening over het traject dat de ODIJ doorloopt wordt aandacht besteed. Dit varieert van deelname aan werkgroepen (ambtelijk), de introductie van accounthoudersoverleggen en de intensivering van de AB-vergaderingen. De informatie die ambtelijk wordt voorbereid en waar bestuurlijk richting aan wordt gegeven komt bij de raden en PS via de reguliere P&C-cyclus en incidentele informatievoorziening, zoals regionale informatiebrieven en -bijeenkomsten en recent een webinar.

Het ontwikkeltraject met drie sporen levert ook nieuwe informatie op. Deze informatie wort benut voor bespreking en oordeelsvorming en dient als input voor besluitvorming later in het traject.

Bij raden en Staten speelt de vraag over de sturing die raden en Staten kunnen geven op dit traject. Zij worden actief betrokken, maar hebben niet het beeld om inhoudelijk te kunnen sturen. Dit hangt mede samen met het beperkte beeld dat raden en Staten hebben over hun verwachte betrokkenheid. Hoewel dit onderzoek zich alleen richt op de ODIJ blijkt uit de interviews met raadsleden en Statenleden dat dit ook speelt bij andere GR'en en verbonden partijen.

Norm: De betrokken actoren binnen gemeenten en provincie zijn actief geïnformeerd over het proces van robuustheid en de stappen die nodig zijn om robuust te worden.

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 9: In welke mate is er in de sturing op en informatievoorziening over de ODIJ aandacht voor de opdrachtgevers- en eigenaarsrol? Zijn deze rollen in de praktijk in balans?

Bestuurlijk eigenaarschap en opdrachtgeverschap worden veelal niet expliciet gescheiden. Alleen bij de provincie worden deze twee rollen ambtelijk en bestuurlijk van elkaar gescheiden. Deelnemers dienen echter de rol van eigenaar te kunnen scheiden van de rol van opdrachtgever.

Voor het huidige ontwikkeltraject in april 2024 blijkt namelijk dat het opdrachtgeversbelang heeft geprevaleerd boven het eigenaarsbelang bij de sturing op de ODIJ. Vanwege tevredenheid over nabijheid en de uitvoering van de lokale opdracht is er individueler gestuurd, dit is een opdrachtgeversperspectief. Hierdoor is beperkter aandacht geweest voor de continuïteit van de dienst. Met het huidige ontwikkeltraject wordt in het AB meer vanuit collectief eigenaarschap gestuurd op noodzakelijke verbeterpunten binnen de ODIJ. Om aan het omzetcriterium te voldoen (kpi 1) zijn echter meer taken bij de ODIJ nodig. Zo blijft een spanningsveld bestaan tussen de opdrachtgeversrol en de eigenaarsrol.

Norm: In de sturing op de ODIJ is er aandacht voor de opdrachtgevers- én de eigenaarsrol. Op beide rollen wordt in de praktijk actief en evenredig gestuurd.

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 10: In hoeverre draagt de sturing op de ODIJ actief bij aan een verbeterde robuustheid van de ODIJ?

Informatie over de staat en ontwikkelbehoefte van de ODIJ ontbrak geruime tijd. Sinds de bestuursopdracht en het PvA rondom robuustheid sturen de deelnemers ambtelijk en bestuurlijk actief (bij) op de ODIJ. Er wordt binnen de sporen nieuwe informatie ontwikkeld die wordt benut voor bespreking en oordeelsvorming en die als input voor besluitvorming dient in het traject. Tussen gemeenten en provincie bestaan wel verschillen in personele capaciteit die van invloed zijn op de betrokkenheid bij dit proces. Breder speelt een vraag over de sturing die raden en PS kunnen en/of dienen te geven op dit traject. Bij de deelnemers is in beperkte mate een gedeeld beeld van de rol die van raden en PS bij de ODIJ en dit proces mag worden verwacht.

Norm: "De verschillende actoren binnen gemeenten en provincie benutten deze informatie actief om (bij) te sturen op de robuustheid van de ODIJ."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Deelvraag 11: Welke lessen zijn er te trekken uit het proces tot robuustheid, de sturing en informatievoorziening en de relatie hiertussen?

Het antwoord op deze deelvraag staat in Hoofdstuk 3 Aanbevelingen.

Deelvraag 12: Wat kunnen deelnemers van elkaar leren in de wijze waarop sturing wordt gegeven aan de ODIJ en hoe de informatievoorziening wordt benut?

Om effectief te sturen op de beleidsdoelen en bedrijfsmatige continuïteit van de ODIJ is een scheiding tussen de eigenaarsrol en de opdrachtgeversrol van belang. Het bevordert de aandacht voor en de professionalisering van beide rollen en borgt daarmee de *checks & balances* tussen beide rollen. Daarnaast maakt een scheiding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer het voor raden en Staten meer inzichtelijk wie primair aanspreekbaar is op de beleidsresultaten van ODIJ en wie aanspreekbaar is op de continuïteit van de bedrijfsvoering. De provincie Noord-Holland voert de scheiding tussen de rollen van opdrachtgever en eigenaar door de rollen bij verschillende gedeputeerden te beleggen. Ook ambtelijk is de rollenscheiding doorgevoerd.

Op papier is ook in de gemeenten Bloemendaal en Heemstede de rollenscheiding op bestuursniveau doorgevoerd. In de praktijk blijkt er toch van samenvoeging sprake.

De gemeente Heemskerk heeft, op initiatief van de gemeenteraad, een voorstel tot invoering van het 'raadsrapporteurschap' voor een aantal verbonden partijen, waaronder de ODIJ, aangenomen. Dit moet nog nader worden uitgewerkt in een afgebakend takenpakket. De effectuering is voorzien eind 2025. Het is de bedoeling dat de raadsrapporteur ten behoeve van de gemeenteraad een of meer specifieke verbonden partijen of gemeenschappelijke regelingen nauwgezet volgt en waar nodig rapporteert aan de raad.

De gemeente Heemskerk heeft, op initiatief van de gemeenteraad, het gebruik van een oplegnotitie ingevoerd. De oplegnotitie wordt ingezet bij de behandeling van iedere zienswijze van een gemeenschappelijke regeling. Hiermee wordt nagestreefd om het doel, de belangrijkste wijzigingen en de context duidelijk naar voren te brengen. Hiervoor zal gebruik worden gemaakt van een door het ministerie van BZK ontwikkeld format. Het college van Heemskerk heeft het DB van de ODIJ verzocht om voortaan ook van dat format gebruik te maken.

3. Aanbevelingen

Op basis van de conclusies en beantwoording van de onderzoeksvragen komen de Rekenkamers tot de onderstaande aanbevelingen.

Aanbeveling voor de colleges van B&W, Gedeputeerde Staten en het AB/DB van de ODIJ:

Aanbeveling 1:

Breng in de sturing op de ODIJ de rollen van opdrachtgever en eigenaar beter in balans.

Hoewel binnen spoor 1 met een nieuwe GR en DVO's de goede stappen worden gezet om tot een robuuste organisatie te komen, is het aan te bevelen om de balans tussen deze rollen op orde te brengen, ongeacht de toekomstige organisatievorm. Neem hierbij de volgende overwegingen mee:

- Hanteer een striktere scheiding tussen de eigenaars-en opdrachtgeversrol. Dit kan door middel van:
  - Het scheiden van deze rollen, zowel bestuurlijk als ambtelijk, in natuurlijke personen, voor zover de omvang van de gemeente dat toelaat. Bij de provincie Noord-Holland zijn deze rollen al gescheiden, daarom is dit deel van de aanbeveling niet op de provincie van toepassing.
  - In het AB zitten alleen de eigenaren. Tijdens de AB-vergadering worden alleen de eigenaarskwesties (rakend aan de continuïteit van de ODIJ) besproken.
  - De (lokale) inhoud en taakopdracht worden geregeld in DVO's met afzonderlijke deelnemers vanuit de opdrachtgeversrol.
- Expliciteer het belang van beide rollen en de consequenties van voorgenomen besluiten richting raden en PS:
  - De ODIJ publiceert P&C-documenten en specifieke informatie voor raden en Staten. De colleges van B&W en GS maken eigen raads- of Statenvoorstellen om informatie vanuit de ODIJ naar de eigen volksvertegenwoordiging over te brengen. Zorg er in deze voorstellen voor dat de informatie richting raden en Staten meer gekoppeld wordt aan de beide rollen die je als deelnemer hebt.
    - *Eigenaar (collectief)* | Maak inzichtelijk waarom ontwikkelingen, besluiten of voorstellen bijdragen aan de continuïteit van de ODIJ. Dit is bijvoorbeeld relevant in het kader van het nieuw te nemen besluit over de herijking van de GR.
    - *Opdrachtgever (bevoegd gezag)* | Richt de beleidsinhoudelijke informatievoorziening voor de raden en Staten meer op hun

kaderstellende- en controlerende rol en minder op de bedrijfsvoering van de ODIJ.

- *Balans* | Maak inzichtelijk wat keuzes vanuit de eigenaarsrol betekenen voor de opdrachtgeversrol en andersom.

Aanbeveling voor de colleges van B&W, Gedeputeerde Staten en het AB/DB van de ODIJ:

Aanbeveling 2:

Ontwikkel in samenspraak tussen de ODIJ-organisatie en deelnemers een inwerkprogramma voor nieuwe raads- en Statenleden.

De komende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 zorgen hierbij voor een goed moment. Bespreek welke vorm passend is. Ga, bijvoorbeeld via een lokale/regionale informatiesessie of een witboek, in elk geval in op de volgende onderwerpen:

- Wat doet een omgevingsdienst en wat doet de ODIJ?
  - Wat zijn verplichte basistaken en wat zijn plustaken?
  - Welke overwegingen liggen aan het huidige takenpakket ten grondslag?
- Hoe verhouden de werkzaamheden van de ODIJ zich tot de eigen werkzaamheden van gemeenten en provincies op het vlak van de ODIJ en andere organisaties (zoals de OD NZKG)?
- Hoe draagt de ODIJ bij aan de ambities van gemeenten en provincie in de fysieke leefomgeving? Koppel dit aan de lokale of regionale ambities en doelen. Wat betekent dit voor de rollen van opdrachtgever en eigenaar van de ODIJ?
- Welke rol hebben raden en Staten bij de ODIJ en wat is er voor nodig om deze rol goed in te kunnen vullen?

Het is aan te bevelen om de informatie in elk geval online op te nemen zodat deze later raadpleegbaar is, zoals met een webinar. Belangrijk is dat het niet blijft bij een eenmalig moment. Informatie, gekoppeld aan de kernvragen hierboven, moet blijvend raadpleegbaar zijn voor de raden, zodat deze opnieuw onder de aandacht gebracht kunnen wanneer nodig en waar nodig geactualiseerd worden op basis van regionale dan wel landelijke ontwikkelingen.

Aanbeveling voor de gemeenteraden en Provinciale Staten, de colleges van B&W, Gedeputeerde Staten en het AB/DB van de ODIJ:

Aanbeveling 3:

Kom tot een betere benutting van het instrumentarium voor de volksvertegenwoordiging.

Raden en Staten ontbreekt het aan zicht en sturingsmogelijkheden op de ODIJ. Initiatieven om hiervoor handvatten te geven worden ontwikkeld, bijvoorbeeld de benoeming van 'raadsrapporteurs' en oplegnotities bij uitgebreide en complexe informatievoorzieningen. Dergelijke initiatieven kunnen structureler worden ingezet.

De volgende instrumenten kunnen worden ingezet:

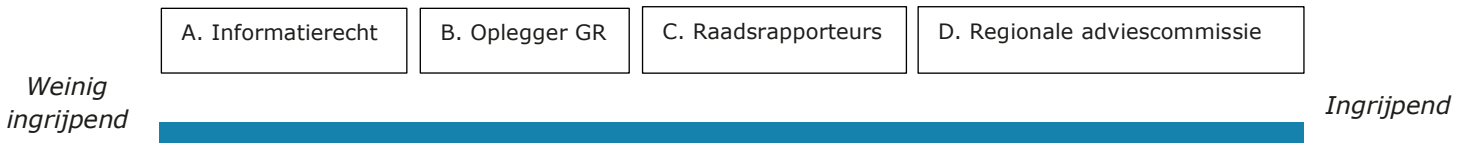

A. Informatierecht

Raads- en Statenleden hebben recht op informatie van hun college, tenzij het openbaar belang zich daar aantoonbaar tegen verzet.

B. ODIJ-breed invullen oplegger GR

Door een motie, een van de belangrijkste instrumenten van raden en PS, heeft de raad van een van de deelnemende gemeenten afgedwongen dat er een oplegger op de P&C-documenten wordt toegepast. Een oplegger is bedoeld om de informatiepositie van de raad met betrekking tot GR'en te verbeteren. In de oplegger wordt concreet ingegaan op wanneer en door wie te nemen besluiten.

We bevelen aan om deze oplegger raads- en Statenbreed toe te passen, eventueel aangevuld met overige wensen vanuit de raden/PS. De AB-leden kunnen deze wensen lokaal inventariseren en inbrengen tijdens de vergadering.

C. Raads- en Statenrapporteurs

In een van de deelnemende gemeenten is, tevens per motie, het initiatief genomen om te werken met raadsrapporteurs bij enkele GR'en/verbonden partijen, waaronder de ODIJ. Het werken met raadsrapporteurs kan als voordeel hebben dat (controle)taken kunnen worden verdeeld. Enkele raadsleden, bij voorkeur uit oppositie én coalitie, hebben een signalerende en controlerende rol. Dit vergt dat de raadsrapporteurs een helder takenpakket hebben: wat doen ze en hoe verhouden zij zich tot de overige raadsleden). Tevens moeten

raadsrapporteurs voldoende uitgerust zijn, met tijd, kennis en capaciteit, om deze rol in te vullen.

Bevorder dat raadsrapporteurs uit verschillende raden en Staten periodiek met elkaar overleggen. Dit kan de uniformiteit en effectiviteit van zienswijzen bevorderen.

D. Regionale adviescommissie

Diverse raads- en Statenleden vragen zich af wat zij, als één van de deelnemers, met hun zienswijzen kunnen bereiken. Een mogelijke oplossingsrichting ligt in het gezamenlijk afstemmen van zienswijzen via een regionale adviescommissie.

In artikel 24a van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen (Wgr) wordt het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie beschreven. In verschillende regio's met andere omgevingsdiensten zijn in de afgelopen periode hier initiatieven voor ontplooid. Per deelnemer neemt een raads- of Statenlid zitting in de adviescommissie. De adviescommissie kan het AB van advies kan voorzien, de besluitvorming van de raden/Staten van de deelnemende gemeenten/provincie met betrekking tot de regeling voorbereiden of de raden van advies voorzien.

Net als bij de raads-/Statenrapporteurs geldt dat het cruciaal is dat deelnemers een helder takenpakket hebben (met welk mandaat zitten zij regionaal aan tafel en hoe verhouden zij zich tot de lokale afspraken), evenals voldoende tijd, kennis en capaciteit.

Afsluitend

Bovenstaande suggesties om invulling te geven aan aanbeveling 3 zijn structureel van aard. De voorbereiding daarvan zal soms enige tijd vergen.
Het ontwikkeltraject voor een robuuste en toekomstbestendige ODIJ is echter op dit moment gaande. De komende periode vindt hierover (verdere) informatievoorziening en besluitvorming plaats. In dit proces kunnen de raden en Staten aandachtspunten meegeven, zienswijzen formuleren en besluiten nemen. De rekenkamers moedigen de raden en Staten daarom aan om in dit proces ook nu al een actieve rol te nemen, vooruitlopend op een betere benutting van het instrumentarium voor de raden en Staten.

4. Bestuurlijke reacties

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen en Zandvoort en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland hebben ieder een reactie op de conclusies en aanbevelingen gegeven. Ook het Dagelijks Bestuur (DB) van de ODIJ heeft gereageerd op de conclusies en aanbevelingen.

Het is gebruikelijk om de bestuurlijke reacties integraal op te nemen in de bestuurlijke nota. Omdat het gaat om 10 bestuurlijke reacties is daarvan afgezien. Hieronder volgt een beknopte weergave van de tien bestuurlijke reacties. De afzonderlijke reacties zijn via deze link en op de website van elke rekenkamer te vinden.

4.1 Bestuurlijke reacties op de conclusies

De colleges van de gemeenten en de provincie en het DB van de ODIJ geven allemaal aan dat zij de conclusies van het rapport onderschrijven. Het DB van de ODIJ geeft aan blij te zijn dat het rekenkameronderzoek de stappen die de ODIJ in de afgelopen periode heeft gezet om de organisatie toekomstbestendig te maken niet alleen beschrijft, maar ook onderschrijft.

Ontwikkeltraject robuustheid en toekomstbestendigheid

De ODIJ werkt via een ontwikkeltraject aan de robuustheid en toekomstbestendigheid. Het college van Heemskerk onderschrijft het belang van dit traject en constateert dat er goede stappen worden gezet, zoals de herijking van de GR en de financieringsstructuur. De colleges van Heemstede en Bloemendaal geven aan dat zij vertrouwen hebben in de huidige aanpak om de robuustheid van de ODIJ op het gewenste niveau te krijgen. Ook het college van Oostzaan ziet dat de ODIJ werkt aan versterking en toekomstbestendigheid. Het college van Haarlem beschouwt het rekenkameronderzoek als een waardevol document in het traject van de doorontwikkeling van de GR ODIJ tot een robuuste en toekomstbestendige organisatie waarin de basis op orde is.

Het college van Zandvoort plaatst de kanttekening dat het kritisch is op de wijze waarop de ODIJ streeft naar robuustheid. Ook geeft de hogere financiële bijdrage vanaf 2027 het college reden om kritisch te kijken naar het takenpakket en te onderzoeken of taken beter ondergebracht kunnen worden bij de gemeente Haarlem.

Verder delen de colleges van Heemskerk, Oostzaan en Bloemendaal de zorg over het niet tijdig voldoen aan het omzetcriterium (KPI 1). Ook het college van Heemstede benoemt dat de uitkomst van het omzetcriterium nog onzeker is, wat invloed kan hebben op de toekomstscenario’s (spoor 3). Het college benoemt dat het meermaals heeft aangegeven dat samenwerking met alle OD’s moet worden onderzocht. Het college van Heemskerk geeft aan zich in te blijven zetten om,

binnen zijn mogelijkheden, bij te dragen aan een robuuste ODIJ. Het college van Oostzaan geeft aan constructief mee te blijven werken aan de verdere versterking van de ODIJ, waarbij de gemeente haar inzet steeds afweegt tegen de financiële mogelijkheden.

In de conclusies stellen de rekenkamers dat het onduidelijk is wat de deelnemers als een passende omvang van taken en financiën beschouwen en of zij daarmee voldoen aan het omzetcriterium. Volgens het college van Bloemendaal wegen de basistaken en de milieu-adviestaken mee voor KPI 1 en alle overige taken die belegd worden bij de ODIJ niet. Het beeld van het college is dat wanneer alle deelnemers deze taken inbrengen, alsnog niet is voldaan aan KPI 1 en dat daarbij de ODIJ niet robuust is. Het college van Bloemendaal plaatst verder de opmerking dat het ook niet geheel duidelijk is of aan KPI 6 wordt gedaan, wetende dat de ODIJ in overleg met de OD NZKG twee gemeenten heeft benaderd om beter invulling te kunnen geven aan de regionale congruentie.

Het college van Bloemendaal zich kan vinden in de definities van 'proces robuustheid' en 'ontwikkeltraject toekomstbestendigheid'. Tegelijkertijd plaatst het college de kanttekening bij de wijze waarop de toekomstbestendigheid van de eigen organisatie zich verhoudt tot de toekomstscenario's genoemd in de nota van bevindingen. Voor het college zijn de robuustheidscriteria van het Rijk leidend. De vorm waarin deze robuustheid gerealiseerd wordt acht het college daarbij ondergeschikt aan het doel van een landelijk netwerk van robuuste omgevingsdiensten de uitvoering van VTH-taken optimaal in te richten.

Sturing en informatievoorziening

Sturing op de ODIJ

Ten aanzien van de sturing tussen de betrokken bestuursorganen en de ODIJ onderschrijven de colleges van Bloemendaal, Heemstede, Velsen en Gedeputeerde Staten van de provincie de conclusie dat de afgelopen jaren de deelnemers samen te beperkt hebben gestuurd op de continuïteit van de ODIJ. Het college van Heemskerk herkent de constatering dat de rollen van opdrachtgever en eigenaar scherper moeten worden onderscheiden. Het college van Heemstede geeft aan tevreden te zijn met de stappen die van beide kanten worden gezet. Daarbij geeft het college aan dat het een uitdaging blijft voor een kleine gemeente in een grote GR om mee te sturen. Vanuit de eigenaarsrol ziet het college van Heemstede dat een grotere financiële bijdrage nodig is, als opdrachtgever heeft het college ervoor gepleit om de eerste jaren op daadwerkelijk algemene uren af te rekenen.

Het college van Bloemendaal merkt op dat de afgelopen jaren, door zowel het AB als DB, onvoldoende is gestuurd op de criteria die sinds 2016/2017 onder de Wabo zijn geborgd. Volgens het college was hierbij onvoldoende de tijdelijkheid van de aanwijzing van kringen van gemeenten in beeld, waartoe de ODIJ wordt gerekend. Het college geeft ook aan dat de vraag hoe kan worden bijgedragen om de robuustheid te versterken, moet worden uitgebreid met de vraag hoe de

robuustheid de komende jaren gecontinueerd kan worden. Volgens het college vraagt het dynamische speelveld om alertheid en een collectieve inspanning van alle deelnemers.

Informatievoorziening aan raden en Staten

Ten aanzien van de informatievoorziening aan raden en Staten herkennen de colleges van Oostzaan, Heemskerk, Zandvoort, Velsen en Bloemendaal de conclusie dat de informatievoorziening kwalitatief beter kan. Zo geeft het college van Oostzaan aan dat de informatievoorziening soms duidelijker, compacter en minder technisch kan. Ook het college van Heemskerk geeft aan dat de huidige praktijk soms leidt tot een overvloed aan informatie die vaak technisch van aard is en daardoor niet eenvoudig te ondergronden. Het college zal in zijn communicatie richting de gemeenteraad meer nadruk leggen op begrijpelijkheid, zodat raadsleden beter in positie komen om hun kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen.

Het college van Zandvoort geeft aan dat juist in de huidige fase van de doorontwikkeling van de ODIJ tijdige en kwalitatief goede informatievoorziening van belang is. Dit vraagt om evenwichtige informatie op basis waarvan een gemeenteraad vanuit haar kaderstellende en controlerende rol, maar ook als het bestuursorgaan met het budgetrecht, kan beoordelen of de bestuurlijk vastgestelde doelen op het gebied van een veilige en duurzame fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit worden gerealiseerd.

Het college van Heemstede geeft aan dat veel informatie gaandeweg de trajecten beschikbaar is gekomen. Dit heeft ervoor gezorgd dat de raad op verschillende momenten met aanvullende informatie is geïnformeerd.

Het college van Velsen ziet dat er op enkele onderdelen al stappen zijn gezet. Zo benoemt het college, net als Heemstede, enkele momenten waarop het de raad heeft geïnformeerd. Het college wil de gemeenteraad de komende periode structureel op de hoogte houden over het lopende proces.

Diverse colleges wijzen erop dat de gemeenteraden onder andere begin 2026 om richting worden gevraagd door middel van een zienswijze op de gewijzigde GR en herziening van de financieringsstructuur.

Recente stappen in de aansturing en robuustheid van de ODIJ

Het DB van de ODIJ benadrukt dat de beoordeling van onder meer de governance is gebaseerd op de huidige situatie. Het DB geeft aan dat de organisatie het afgelopen jaar belangrijke en concrete stappen heeft gezet richting de gewenste situatie. Deze stappen zijn volgens het DB niet in de beoordeling van de deelvragen meegenomen. Als voorbeeld noemt het DB het verbeteren van de opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie. Deze balans wil het DB, samen met de deelnemers, verder professionaliseren richting een OGON-structuur (opdrachtgever-opdrachtnemer) met oog voor de verschillende rollen

en verantwoordelijkheden. Het DB geeft aan dat het daar via een jaarplan meer vorm aan zal geven.

Ook licht het DB toe dat het op 26 november jl. de kadernota 2027 heeft vastgesteld. Hierin staan de afspraken voor de nieuwe financiering en de maatregelen om de balans te herstellen tussen opdracht en beschikbare middelen. Het AB bespreekt de kadernota op 17 december 2025, waarna deze voor zienswijze wordt aangeboden aan raden en Staten. Het DB geeft aan dat de kadernota een belangrijke basis vormt voor de begroting 2027. Op 17 december bespreekt het AB ook het voorstel voor wijziging van de GR. Met deze wijziging wordt zowel de GR als de governance aangepast. Het DB geeft aan dat het hierin oog heeft voor de rol van raads- en Statenleden.

Overige opmerkingen op de conclusies

Het college van Haarlem merkt op dat de deelvraag over prestaties en de kosten niet wordt beantwoord. Mocht er op een later moment toch een invulling van deze deelvraag komen, dan zal het college met een nadere bestuurlijke reactie komen.

Het college van Bloemendaal plaatst de kanttekening dat het takenpakket niet correct is beschreven in de bestuurlijke nota. Volgens het college bevat het basistakenpakket – omschreven als de wettelijke taken van een omgevingsdienst – geen gemeentelijke bouw- (en sloop)activiteiten als bedoeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving. Ook is het volgens het college onduidelijk wat er met natuurtaken wordt bedoeld in deze context en vindt het college de omschrijving ‘wettelijke taken’ verwarrend. Zowel de basis-, plus, als achterblijvende taken zijn volgens het college wettelijke taken. Alleen voor de basistaken geldt volgens het college de verplichting om deze te beleggen bij een omgevingsdienst.

4.2 Bestuurlijke reacties op de aanbevelingen

De colleges van de gemeenten en de provincie onderschrijven de aanbevelingen. Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie geeft bijvoorbeeld aan dat de aanbevelingen passen in het tijdspad dat thans doorlopen wordt om de ODIJ robuust en toekomstbestendig te maken. Het college van Haarlem beschouwt de aanbevelingen als waardevol voor de ontwikkelfase waarin de GR ODIJ zich momenteel begeeft. Volgens het college passen de aanbevelingen goed binnen de ontwikkellijnen m.b.t. de herijking van de GR en de governance. Het college van Haarlem wil de aanbevelingen in regionaal verband oppakken en ziet het jaar 2026 van de gemeenteraadsverkiezingen als een natuurlijk moment om met de nieuwe gemeenteraden in gezamenlijkheid vanuit een strategisch perspectief over de toekomst van de ODIJ van gedachten te wisselen.

Het college van Bloemendaal voegt toe dat in de toekomstscenario’s (spoor 3) de bestuurlijke verkenning van de provincie Noord-Holland ‘OD-samenwerking Noord-Holland: bewegen naar een nieuw evenwicht voor een gezonde leefomgeving” ook moet worden meegenomen.

Het DB van de ODIJ zal de aanbevelingen waar mogelijk concreet vertalen naar de verdere uitwerking van de governance en de verbetering van de planning & control-cyclus.

Hieronder zijn de bestuurlijke reacties per aanbeveling weergegeven.

Aanbeveling 1:

Breng in de sturing op de ODIJ de rollen van opdrachtgever en eigenaar beter in balans.

De colleges van de gemeenten en de provincie onderschrijven deze aanbeveling. Zij zien het belang van het beter in balans brengen van de eigenaars- en opdrachtgeversrol.

Het college van Velsen geeft aan dat de herijking van de GR en de governance van de ODIJ onder andere tot doel heeft deze rollen meer in balans te brengen. Zo wordt volgens het college ook in de organisatievorm duidelijker vanuit welke rol (eigenaar of deelnemer) een bestuurder of ambtenaar deelneemt aan overleggen of werkgroepen. Verder zet het college binnen de eigen organisatie in op een betere balans tussen de eigenaars- en opdrachtgeversrol en dat in de consequenties van voorgenomen besluiten richting de raad te expliciteren. Bij de actualisatie van de Kadernota Verbonden Partijen in 2026 neemt het college de aanbevelingen mee in de uitwerking.

Het college van Haarlem geeft aan dat, hoewel er op ambtelijk niveau een functionele scheiding is tussen de rollen, hier op bestuurlijk niveau geen sprake van is. Het college geeft aan zich bewust te zijn van de meerwaarde van het aanbrengen van een dergelijke scheiding. Dit is dan ook een belangrijk aandachtspunt in de doorontwikkeling van de GR. Ook past volgens het college een rolscherpte tussen opdrachtgeverschap en eigenaarschap. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen en een daaropvolgende portefeuilleverdeling neemt het college de aanbeveling mee.

Het college van Heemskerk merkt op dat het als kleinere gemeente vanuit efficiency heeft gekozen om deze rollen bij één bestuurder onder te brengen, hoewel het college het belang van het scheiden van de rollen ziet. Dit is een bewuste keuze om bestuurlijke capaciteit optimaal te benutten. Het college zal deze aanbeveling meenemen bij de verdeling van portefeuilles na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Ook neemt het college van Heemskerk in de informatievoorziening richting de gemeenteraad expliciet op welke besluiten bijdragen aan de continuïteit van de ODIJ (eigenaarsrol) én hoe de raad zich verhoudt tot zijn beleidsopdracht (opdrachtgeversrol).

Het college van Heemstede geeft aan te onderzoeken hoe het de scheiding van eigenaars- en opdrachtgeversrol strikter kan hanteren.

Het college van Bloemendaal geeft aan dat het een uitdaging is om een scheiding van rollen binnen een kleine gemeente als Bloemendaal goed te organiseren. Het college geeft aan te kijken naar gemeenten met een vergelijkbare omgang om te komen tot een werkbare vorm.

Hoewel het college van Oostzaan aangeeft dat het een logische gedachte lijkt om in de volgende bestuursperiode beide rollen te verdelen over twee portefeuillehouders, overweegt het college deze optie niet omdat dit leidt tot aanzienlijk meer bestuurlijke drukte. Wel zal het college erop attent zijn dat de ODIJ in het inwerkprogramma en in de bestuursvoorstellen meer duidelijkheid verschaft over deze verschillende rollen.

De gemeente Zandvoort en de provincie Noord-Holland hebben de rollen op bestuurlijk en ambtelijk niveau al gescheiden. Het college van Gedeputeerde Staten geeft aan dat het in de communicatie richting Provinciale Staten zal aangeven in welke rol het besluiten voorlegt en wat de consequenties zijn voor de verschillende rollen.

Aanbeveling 2:

Ontwikkel in samenspraak tussen de ODIJ-organisatie en deelnemers een inwerkprogramma voor nieuwe raads- en Statenleden.

De colleges van de gemeenten en de provincie onderschrijven deze aanbeveling.

Zo vindt het college van Oostzaan een inwerkprogramma een zinvolle suggestie met als voorbeeld de webinar Toekomstbestendig ODIJmond. Het college van Gedeputeerde Staten vindt het tevens een goed voorstel en zal dit met de ODIJ oppakken. Het college van Velsen zal zich inzetten om in samenspraak met de ODIJ en andere deelnemers een inwerkprogramma te creëren voor nieuwe raads- en Statenleden. Het college zal de aanbevelingen meenemen met betrekking tot een lokale/regionale informatiesessie of een witboek informatie, en het online beschikbaar stellen en continu actualiseren van deze informatie.

Het college van Haarlem geeft aan dat de GR ODIJ – zeker in de huidige fase van doorontwikkeling naar een robuuste en toekomstbestendige organisatie – een complexe regeling is, óók voor de huidige raadsleden. Het ontwikkelen van een inwerkprogramma ziet het college van ook als onderdeel van de algehele continue informatievoorziening naar de gemeenteraden, waarbij in lijn met het rekenkamerrapport een balans wordt gevonden tussen het voortdurend en op de juiste momenten op hoofdlijnen informeren van de gemeenteraden, zonder daarbij de raden te overladen met gedetailleerde, technische informatie.

Ook het college van Zandvoort ziet een inwerkprogramma als een goede aanvulling om een gemeenteraad in de volle breedte haar kaderstellende en controlerende rol te kunnen laten uitvoeren. Dit gezien de complexiteit die een gemeenschappelijke regeling met zich mee kan brengen, de

gemeenteraadsverkiezingen die een andere, nieuwe samenstelling van een gemeenteraad kunnen opleveren én de complexiteit van het meerjarige (bestuurlijke) traject waarin de ODIJ zich begeeft.

Het college van Heemskerk vindt de aanbeveling waardevol, zeker met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Het college merkt op dat dit onderwerp primair bij de gemeenteraad thuishoort en zal deze aanbeveling daarom onder de aandacht brengen bij de raad en de griffie.

Het college van Bloemendaal vindt het een goed voorstel, maar voorziet dat dit een landelijk punt van aandacht is en stelt voor om naast de ODIJ-organisatie en deelnemers OD-NL te betrekken.

Aanbeveling 3:

Kom tot een betere benutting van het instrumentarium voor de volksvertegenwoordiging.

De colleges van de gemeenten en de provincie onderschrijven deze aanbeveling.

Zo staat het college van Zandvoort positief tegenover ideeën om de sturingsmogelijkheden van raadsleden op de ODIJ beter te benutten. Het college ziet dit als een belangrijk actiepunt dat op het niveau van het AB van de ODIJ verder met elkaar verkend moet worden, met aandacht voor de uitvoerbaarheid van de ideeën.

Het college van Heemstede geeft aan graag mee te werken aan betere instrumenten om informatie en sturingsmogelijkheden goed aan te bieden aan de raad.

Ook het college van Bloemendaal kan zich op hoofdlijnen vinden in het voorstel en zal in het eerste kwartaal van 2026 onderzoeken hoe hier invulling aan te kunnen geven.

Het college van Velsen gaat graag met de gemeenteraad en griffie in gesprek over een betere benutting van het instrumentarium voor de volksvertegenwoordiging in relatie tot Gemeenschappelijke Regelingen in het algemeen, en de ODIJ specifiek. Het college maakt gezamenlijk met de raad en griffie een afweging welke instrumenten doeltreffend zijn in het voorzien van deze behoeften, afhankelijk van de informatie- en sturingsbehoeften bij de raad.

Ook de colleges van Heemskerk en Oostzaan onderschrijven het belang van een betere informatiepositie voor raden en Staten. Het college van Heemskerk vindt het belangrijk dat raden en Staten voldoende zicht en sturingsmogelijkheden hebben op de ODIJ. Ook bij deze aanbeveling merkt het college op dat dit

onderwerp primair bij de gemeenteraad thuishoort en zal deze aanbeveling daarom onder de aandacht brengen bij de raad en de griffie.

Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie geeft aan dat de keuze voor een instrument te bespreken is met PS en indien gewenst met de andere deelnemers om zoveel mogelijk dezelfde werkwijze en informatievoorziening te hanteren.

Het college van Haarlem geeft tot slot aan dat, zoals aangegeven in de bijlage ‘Deelnemers in beeld’, een deel van de raad een GR vooral als een bestuurlijke aangelegenheid ziet. Dit deel van de gemeenteraad wil pas actiever worden geïnformeerd als bijvoorbeeld zaken niet goed lopen, zodat de raad wel tijdig en onderbouwd in positie kan worden gebracht. Mede tegen de achtergrond hiervan wil het college samen met de andere deelnemers aan de GR onderzoeken op welke wijze het bestaande instrumentarium beter kan worden benut.

5. Nawoord

De rekenkamers danken de colleges van burgemeesters en wethouders van de betrokken gemeenten, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland en het DB van de ODIJ voor hun reacties op de conclusies en aanbevelingen. De rekenkamers zijn verheugd dat alle colleges van de gemeenten en de provincie en het DB van de ODIJ de conclusies onderschrijven. De rekenkamers zijn ook verheugd dat de colleges van de gemeenten en de provincie de aanbevelingen van het rapport onderschrijven. De bestuurlijke reacties geven de rekenkamers aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen.

De gemeenten en provincie zijn samen verantwoordelijk voor het functioneren van de ODIJ. Hoewel de gemeenten en provincie in de afgelopen jaren te beperkt samen hebben gestuurd op de ODIJ, constateren de rekenkamers ook dat zij nu wel goed samenwerken in het ontwikkeltraject van de ODIJ om toekomstbestendig en robuust te worden. De rekenkamers benadrukken het belang om deze gezamenlijke regie voort te zetten.

Het college van Zandvoort geeft in zijn reactie aan kritisch te zijn op de wijze waarop de ODIJ streeft naar robuustheid. De rekenkamers merken op dat dit in de bestuurlijke reactie niet verder wordt uitgewerkt.

Het college van Haarlem geeft terecht aan dat de deelvraag over prestaties en kosten niet is beantwoord. De rekenkamers beoogden om in dit onderzoek geen dubbel werk te doen. Dat geldt onder andere voor het tweejaarlijks onderzoek Omgevingsdiensten in beeld van het ministerie van IenW. Ook het college van Bloemendaal maakt hier een opmerking over. Dit tweejaarlijkse onderzoek geeft inzicht in prestaties, trends en knelpunten met aanbevelingen voor verbeteringen. Bij de aanvang van het onderzoek werd verwacht dat dit onderzoek het najaar 2025 zou worden uitgebracht. Bij het vaststellen van het rekenkamerrapport is dit onderzoek echter nog niet gepubliceerd.

Het college van Bloemendaal geeft aan dat het takenpakket niet correct is omschreven in de bestuurlijke nota. De rekenkamers onderschrijven dat de term ‘wettelijke taken’ tot verwarring kan leiden. Zowel de basistaken als plustaken volgen vanuit een wettelijk kader. Daarom is in het onderzoek het onderscheid gemaakt tussen basistaken en plustaken. In 2014 zijn bijvoorbeeld complexere milieutaken door provincie en gemeenten ingebracht in het basistakenpakket van de ODIJ. De basistaken zijn wel gericht op het beschermen van natuurwaarden, maar specifieke ‘natuurtaken’ zijn geen basistaken. De rekenkamers merken op dat de basistaken voor de provincie zijn anders dan voor de gemeenten. De

BRIKS-taken, waar bouwen onder valt, zijn provinciale basistaken en vanuit die hoedanigheid verplicht belegd bij een OD. In het geval van de provincie is dit belegd bij de OD NZKG. De bouwtaken van gemeenten zijn geen basistaak.

Zoals het DB van de ODIJ in zijn bestuurlijke reactie opmerkt, zijn de conclusies en aanbevelingen gebaseerd op een proces dat in beweging is. Ook nadat de rekenkamers de dataverzameling afsloten en begonnen met het schrijven van het rapport en het inwinnen van bestuurlijke reacties, is het proces doorgegaan. In de laatste maanden van 2025 zijn informatiebijeenkomsten bij gemeenteraden en Provinciale Staten gehouden en is het bestuurlijke proces voor het versterken van de robuustheid en het aanpassen van de structuur van de ODIJ verder voortgeschreden. In 2026 zal er (verdere) besluitvorming plaatsvinden over de governance, financieringsstructuur en toekomstscenario's van de ODIJ. In dit proces kunnen de raden en Staten aandachtspunten meegeven, zienswijzen formuleren en besluiten nemen. De rekenkamers adviseren de raden en Staten om hierin een actieve rol te nemen, vooruitlopend op een betere benutting van het instrumentarium voor de raden en Staten.

Daarnaast heeft de provincie recent door de heer Onno Hoes een bestuurlijke verkenning[1] laten uitvoeren hoe de samenwerking tussen de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten[2] bij kan dragen aan een effectiever, efficiënter en toekomstbestendig stelsel voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. De rekenkamers adviserende raden en Staten aan om de bestuurlijke verkenning en dit rekenkamerrapport in samenhang te bespreken.

De behandeling van het rapport in de gemeenteraden en Provinciale Staten zien we met belangstelling tegemoet.

[1] Bestuurlijke verkenning OD-samenwerking Noord-Holland; "Bewegen naar een nieuw evenwicht voor een gezonde leefomgeving", 6 november 2025

[2] Dit zijn de Omgevingsdienst IJmond, de omgevingsdienst Noord-Holland Noord, de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.

Colofon

Onderzoek

Dit betreft een onderzoek van de volgende rekenkamers:

- Rekenkamer Bloemendaal
- Rekenkamer Haarlem
- Rekenkamer Heemskerk
- Rekenkamer Heemstede
- Rekenkamer Landsmeer
- Rekenkamer Oostzaan
- Rekenkamer Velsen
- Rekenkamer Zandvoort
- Randstedelijke Rekenkamer

Publicatiedatum

16 december 2025

NOTA VAN BEVINDINGEN

Proces robuustheid/toekomstbestendigheid Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)

In opdracht van de Rekenkamers van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen en Zandvoort en de Randstedelijke Rekenkamer

Thijs Boertien, Jop de Graaff, Carmen Hendriks, Roel Lauwerier

29 oktober 2025 | Versie 1.0

TwynstraGudde

Impact op morgen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

1.1. Aanleiding 4
1.2. Onderzoeksdoel en -vragen 6
1.3. Normenkader 7
1.4. Aanpak 8
1.5. Leeswijzer 9

2. ODIJ in beeld 10

2.1. Governance 10
2.2. Eigenaarsrol 13
2.2.1. Doel- en taakomschrijving van de GR 13
2.2.2. Inrichting van het AB en DB 15
2.2.3. Financiële bijdrage en stemverhouding 16
2.3. Opdrachtgeversrol 17
2.3.1. Gemeenschappelijke regeling (GR) 17
2.3.2. Beleid 18
2.3.3. Praktijk/rolneming 19
2.4. Analyse 19
2.4.1. De governance kent aandachtspunten en risico's. Het oppakken van deze risico's maakt onderdeel uit van het ontwikkeltraject dat de ODIJ doorloopt. 19
2.4.2. Beperkter zicht op rollen, taken en verantwoordelijkheden ODIJ bij raden en Staten 21
2.5. Toets op de normen m.b.t. 'ODIJ in beeld' 22

3. Ontwikkeltraject robuuste/toekomstbestendige ODIJ 24

3.1. Tijdlijn ontwikkeltraject toekomstbestendige ODIJ 24
2023: Zelftoets ODIJ 24
2024: Plan van Aanpak en start uitvoering met focus op toekomstbestendigheid 25
2025 (tot en met juli): Traject in volle gang - richtinggevende besluiten in ontwikkeling 30
3.2. Analyse 39
3.2.1. Twee zijden van dezelfde medaille 39
3.2.2. Transparantie als sleutelwoord; maar wel afhankelijk van nabijheid 39
3.2.3. Vertrouwen in 'de goede stappen' maar niet in het behalen van het omzetcriterium 40
3.3. Toets op de normen m.b.t. 'ontwikkeltraject robuustheid/ toekomstbestendigheid' 42

4. Informatievoorziening en sturing 44

4.1. Informatievoorziening 44
4.1.1. Afspraken over informatievoorziening en naleving in de praktijk 44

4.1.2. Informatievoorziening over robuustheid en ontwikkeltraject richting raden en Staten 46
4.2. Sturing 50
4.2.1. Bestuurlijke organisatie van de eigenaars- en opdrachtgeversrol 50
4.2.2. Sturing middels zienswijzen, moties en brieven 50
4.3. Analyse 'informatievoorziening en sturing' 54
4.3.1. Raden en PS worden actief geïnformeerd maar informatievoorziening voldoet (nog) niet aan de sturingsbehoefte 54
4.3.2. Onderscheid eigenaarschaps- én opdrachtgeversrol beperkt geëxpliciteerd. Rollen staan op gespannen voet in dit traject 56
4.4. Toets op de normen m.b.t. 'informatievoorziening en sturing' 58

Bijlagen 60

Bijlage 1. Taken per deelnemer 60

Bijlage 2. Eigenschappen 'zelfstandig toekomstbestendige organisatie' 63

Bijlage 3. Vergelijkende data uit Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH t.b.v. deelvraag 3 64

Bijlage 4. Lijst van afkortingen 65

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) was de afgelopen jaren meermaals onderwerp van een aantal kritische onderzoeken, evaluaties en rapporten. In 2020 is in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) een commissie ingesteld onder leiding van Jozias van Aartsen. Deze commissie kreeg de opdracht om het VTH-stelsel te beoordelen en te adviseren hoe dit te versterken. In maart 2021 werd het rapport *Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur* gepresenteerd. De commissie van Aartsen constateerde dat het VTH-stelsel onvoldoende functioneerde door versnippering, gebrek aan onafhankelijkheid en onvoldoende middelen. In navolging hiervan is het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP-VTH) gestart. Het IBP-VTH was gestructureerd rondom zes pijlers, elk met een specifieke focus en werkgroepen die zich richten op verbetering van verschillende aspecten van het VTH-stelsel.

De robuustheidscriteria

Een belangrijk thema (pijler 1) is de *robuustheid van de omgevingsdiensten.* Robuustheid gaat over de mate waarin de deelnemers in het stelsel in staat zijn de opgaven naar de toekomst toe zelfstandig uit te voeren en de mate waarin de organisaties in staat zijn continuïteit op de primaire taken te borgen. De basis van de *robuustheid*, zoals door het bestuurlijk overleg IBP VTH op 22 juni 2023 vastgesteld[1], bestaat uit de volgende zes key performance indicators (kpi's)[2]:

1. **Minimale omvang**. De omvang van het regionaal werkprogramma, gecombineerd met het percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang (basis- en milieugerelateerde plustaken) is minimaal € 16,5 miljoen (inclusief overhead en prijspeil 2023) en 80% van de medewerkers in het primaire proces is in dienst van de organisatie.
2. **Kwaliteitscriteria.** De dienst voldoet aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel basis- als plustaken.
3. **Innovatie.** De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie, blijkend uit de aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie. Het percentage voor het innovatiebudget beslaat 1% van de begroting.
4. **Weerstandsvermogen.** De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvermogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken over uitname. De vastgestelde norm is een weerstandsratio van 0,8.
5. **Business intelligence.** De dienst kan een relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor business intelligence (3 FTE) en opleidingsbudget van 3% van de loonsom.
6. **Regionale congruentie.** De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.

[1] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (juni 2023). *Kamerbrief voortgang versterking VTH-stelsel – juni 2023.*

[2] IBP-VTH (8 augustus 2023). *Kpi's voor financiële robuustheid. Voorstel en advies.*

Alle omgevingsdiensten (OD's) zijn vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) verzocht zichzelf te toetsen op deze criteria om vervolgens met een Plan van Aanpak (PvA) te komen voor hoe er per 1 april 2026 voldaan gaat worden aan de criteria. Daarbij dienden ook de volgende zes 'randvoorwaarden' te worden meegenomen.

1. Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen.
2. De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag, het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat.
3. Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieugerelateerde taken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet-milieugerelateerde plustaken.
4. Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid,
5. Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd? Zo ja, specificatie in PvA met daarbij de gemaakte afspraken over o.a. verantwoording.
6. Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen).[3]

Ook de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ[4]) werkt op dit moment aan deze 'robuustheid'. Na een eerste toets van de plannen vanuit het ministerie van IenW in september 2024 werd echter geconstateerd dat de robuustheid van de ODIJ 'rood' scoorde.[5] Een tweede beoordeling, naar aanleiding van een volgende rapportage hierover vanuit de ODIJ, werd door het ministerie beoordeeld als 'oranje' (april 2025).[6]

Betrokkenheid raden en Staten

De Heemskerkse raadsleden hebben bij de Rekenkamer van Heemskerk aangegeven beperkt zicht te hebben op voornoemde ontwikkelingen, die grotendeels 'op afstand' plaatsvinden. In een tijd waarin lokaal discussies spelen over het 'ravijnjaar' is er (te) beperkt zicht op de robuustheid en de (kosten)effectiviteit van de ODIJ. De Rekenkamer van Heemskerk heeft dit signaal ter harte genomen en voorgenomen om de betrokkenheid van de gemeenteraden en Provinciale Staten bij de robuustheid te onderzoeken. Er is vervolgens een ronde gemaakt langs de Rekenkamers van de overige deelnemers van de ODIJ. De Rekenkamers van Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen, Zandvoort en de Randstedelijke Rekenkamer hebben vervolgens samen met de Rekenkamer van Heemskerk opdracht gegeven voor dit onderzoek.

Traject robuustheid en toekomstbestendigheid ODIJ

Ingegeven door het feit dat de ODIJ aan de robuustheidscriteria moet voldoen, doorloopt de ODIJ op dit moment een ontwikkeltraject.[7] De ODIJ focust daarbij niet alleen op het zelfstandig voldoen aan de robuustheidscriteria maar onderzoekt hierbij ook de toekomstbestendigheid van de eigen organisatie.

Concreet worden hiertoe drie inhoudelijke sporen gevolgd:

1. Programma herijking Gemeenschappelijke Regeling (GR) en governance;
2. Programma herijking financieringsstructuur; en
3. Toekomstscenario's

[3] IBP-VTH (15 juni 2023). *Eindnotitie pijler 1 – robuuste omgevingsdiensten.*

[4] In dit onderzoek wordt verwezen naar de ODIJ als construct cq. Gemeenschappelijke Regeling én als uitvoeringsorganisatie.

[5] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (20 september 2024). *Beoordeling plan van aanpak robuuste omgevingsdienst.*

[6] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (1 april 2025). *Beoordeling 1e voortgangsrapportage robuuste omgevingsdienst.*

[7] Omgevingsdienst IJmond (27 maart 2024). *Besluit Algemeen Bestuur Plan van Aanpak (besluitnummer AB 2024-00x).*

De voor dit onderzoek samenwerkende Rekenkamers hebben begin 2025 een gesprek gevoerd met de ODIJ om zicht te krijgen op het ontwikkeltraject dat de ODIJ doormaakt en om te voorkomen dat er met dit onderzoek overlap plaatsvindt met dit traject.[8] Uitgangspunt van dit onderzoek is dat het rekenkameronderzoek het traject dat de ODIJ nu doorloopt niet moet hinderen.

1.2. Onderzoeksdoel en -vragen

Met dit onderzoek moet inzichtelijk worden of het proces dat in 2024-2026 wordt ontrold om te komen tot een robuuste ODIJ een solide proces is, waarin de juiste bouwstenen worden gebruikt. Daarnaast wordt onderzocht of de onderzoeken die in dat kader en in die periode zijn/worden uitgevoerd een adequaat en volledig beeld geven van de oorzaken van het huidige gebrek aan robuustheid en van de oplossingsrichtingen. De informatie die beschikbaar is en komt via de ODIJ alsmede uit de andere relevante onderzoeken en processen (IBP-VTH), moet helder en toegankelijkheid worden samengevat en op volledigheid en soliditeit zijn getoetst.

Met dit onderzoek wordt vervolgens helder gemaakt op welke wijze de onderscheiden gemeenten en de provincie Noord-Holland kunnen bijdragen aan het versterken van de robuustheid van de ODIJ. Daarbij is de rol van alle betrokken bestuurders-organen relevant (Algemeen en Dagelijks Bestuur van de ODIJ, Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS) van de provincie Noord-Holland en de colleges en gemeenteraden van de deelnemende gemeenten). Het doel is om duidelijk te maken hoe de informatiestromen en sturingsinstrumenten in het (recente) verleden zijn gebruikt in relatie tot het geconstateerde gebrek aan robuustheid. Ook moet inzichtelijk worden hoe de informatiestromen en het gebruik van sturingsinstrumenten in de toekomst kunnen worden aangewend voor een effectievere aansturing van de ODIJ en hoe deze kunnen bijdragen aan de versterking van de robuustheid.

De scope van dit onderzoek is de periode 2022-2025, waarbij het onderzoek van de Commissie Van Aartsen uit maart 2021 wordt meegenomen in de context.

Centrale vragen
In dit onderzoek staan de volgende vragen centraal:
1. Worden in de huidige aanpak, om de robuustheid van de ODIJ op de (middel)lange termijn op het gewenste niveau te krijgen, de juiste bouwstenen gebruikt om vertrouwen te mogen hebben in het resultaat? Zo niet, wat ontbreekt?
2. Hoe is de sturing, inclusief de informatievoorziening, tussen de betrokken bestuursorganen en de ODIJ vormgegeven en uitgevoerd, in welke mate heeft dat bijgedragen aan het huidige tekort aan robuustheid van de ODIJ en op welke wijze kunnen de bestuursorganen op een effectieve manier de ODIJ aansturen en bijdragen aan het versterken van diens robuustheid?

Deelvragen

Om de centrale vragen te kunnen beantwoorden, zijn de volgende deelvragen opgesteld:

<u>ODIJ in beeld</u>
1. Hoe ziet het huidige stelsel van de ODIJ er uit?
2. Wie zijn hierin betrokken en wat zijn hun rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen het stelsel? Is dit voldoende helder voor de gemeenteraden en Provinciale Staten?

[8] Omgevingsdienst IJmond, gesprek Rekenkamers, 14 januari 2025

3. Hoe zijn de prestaties en de kosten van de ODIJ in vergelijking tot andere omgevingsdiensten? *

** Met de begeleidingscommissie van Rekenkamers is opgenomen dat deze informatie wordt gebaseerd op het Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH dat op dit moment in uitvoering is. Verwacht werd dat de meest recente data in september 2025 beschikbaar zijn. Deze zijn nog niet bekend. De vergelijkende data zullen – nadat deze bekend zijn – worden toegevoegd in de bijlage,*

Proces robuustheid

4. Wat is de huidige stand van zaken van het proces dat de ODIJ op dit moment doorloopt? Wat zijn de uitkomsten van de drie sporen (tot nu toe)?
5. In hoeverre geven deze onderzoeken een adequaat en volledig beeld van de huidige situatie van de ODIJ en de verwachtingen voor de toekomst?
6. Wat gaat goed in dit proces en waar liggen verbetermogelijkheden?

Informatievoorziening en sturing

7. Hoe is de sturing op en informatievoorziening vanuit de ODIJ georganiseerd? Wie doet wat?
8. In hoeverre stelt de informatievoorziening over de ODIJ de raden en Staten in staat om te sturen op de robuustheid van de ODIJ (kaderstellend en controlerend)?
9. In welke mate is er in de sturing op en informatievoorziening over de ODIJ aandacht voor de opdrachtgevers- en eigenaarsrol? Zijn deze rollen in de praktijk in balans?
10. In hoeverre draagt de sturing op de ODIJ actief bij aan een verbeterde robuustheid van de ODIJ?

Leren **

11. Welke lessen zijn er te trekken uit het proces tot robuustheid, de sturing en informatievoorziening en de relatie hiertussen?
12. Wat kunnen deelnemers van elkaar leren in de wijze waarop sturing wordt gegeven aan de ODIJ en hoe de informatievoorziening wordt benut?

*** Deze vragen worden beantwoord in de definitieve rapportage ten behoeve van conclusies en aanbevelingen.*

1.3. Normenkader

Aspect	Gehanteerde norm
ODIJ in beeld	1. De rollen, taken en verantwoordelijkheden voor betrokkenen bij de ODIJ zijn helder uitgewerkt. 2. Het is voor raads- en Statenleden voldoende helder wie welke rol heeft binnen het stelsel van de ODIJ en wie daarbinnen wat doet.
Proces robuustheid	3. Het is voor alle betrokkenen voldoende helder waar de ODIJ nu staat in het kader van het traject om robuust te worden. 4. Het proces via drie sporen geeft een adequaat beeld van de huidige situatie en de verwachtingen voor de toekomst voor wat betreft robuustheid. 5. Knelpunten voor robuustheid zijn voldoende in beeld en ondervangen in het proces en succesfactoren voor robuustheid worden benut. 6. Betrokkenen hebben een gefundeerd vertrouwen dat het huidige proces voor robuustheid voor de middellange termijn voldoende houvast biedt.

Informatie-voorziening en sturing	7. Er zijn duidelijke afspraken over de sturing op en informatievoorziening over de ODIJ tussen alle betrokken actoren (denk aan: frequentie, kwaliteit, organisatie en tijdigheid). 8. De afspraken worden in de praktijk nageleefd. 9. In de informatievoorziening over en sturing op de ODIJ is er aandacht voor de opdrachtgevers- én de eigenaarsrol. Op beide rollen wordt in de praktijk actief en evenredig gestuurd. 10. De betrokken actoren binnen gemeenten en provincie zijn actief geïnformeerd over het proces van robuustheid en de stappen die nodig zijn om robuust te worden 11. De verschillende actoren binnen gemeenten en provincie benutten deze informatie actief om (bij) te sturen op de robuustheid van de ODIJ.

Figuur 1. Normenkader

1.4. Aanpak

De aanpak van dit onderzoek bestaat uit de volgende stappen:

- *Startgesprek.* Er heeft een startgesprek plaatsgevonden met de begeleidingscommissie vanuit de Rekenkamers en het onderzoeksteam. Tijdens dit gesprek zijn de onderzoeksvragen, het normenkader en de planning vastgesteld. Ook zijn werkafspraken gemaakt over het beschikbaar stellen van relevante documenten en de selectie van personen voor de gespreksronde. Daartoe zijn ambtelijk contactpersonen aangewezen voor de verschillende deelnemers. Bij het tweede deel van het startgesprek is een vertegenwoordiging vanuit de ODIJ aangesloten om werkafspraken te maken.
- *Informatie-uitvraag.* Vervolgens is bij de ambtelijk contactpersonen van de gemeenten, de provincie en de ODIJ de benodigde documentatie en de contactgegevens voor het inplannen van de gesprekken uitgevraagd.
- *Documentenstudie*. In deze stap zijn verschillende documenten bestudeerd die inzicht bieden in het ontwikkeltraject om tot een toekomstbestendige omgevingsdienst te komen en in de informatievoorziening en sturing hierover aan en door de gemeenten en provincie. In het rapport wordt met voetnoten verwezen naar de bestudeerde documenten.
  Op basis van de input uit deze stap zijn de gespreksleidraden voor de gespreksronde opgesteld.
  De volgende typen documenten zijn bestudeerd:
  - Algemene documenten in relatie tot de ODIJ
  - Documenten in relatie tot de onderzoeken naar robuustheid
  - Documenten in relatie tot de informatievoorziening aan de raden en Provinciale Staten
  - Documenten in relatie tot de sturing door de colleges en Gedeputeerde Staten
- *Gespreksronde.* In deze stap zijn met de volgende partijen interviews en sessies gehouden:
  - Ambtelijke vertegenwoordiging (per gemeente/provincie)
  - Bestuurlijke vertegenwoordiging (per gemeente/provincie)
  - Sessie met raden en Provinciale Staten (per gemeente/provincie)[9]
  - Directie/MT Omgevingsdienst IJmond

  In het rapport wordt met voetnoten verwezen naar de gevoerde interviews en sessies.
- *Rapportage.* In deze stap is gewerkt aan een conceptnota van bevindingen. Ook is gewerkt aan het bijlagenrapport *ODIJ – Deelnemers onderzoek in beeld,* waarin de beelden per deelnemer zijn opgenomen.
  De conceptnota en het bijlagenrapport zijn opgeleverd aan de begeleidingscommissie en in september 2025 na

[9] Met de raad van Landsmeer is het niet gelukt om een gesprek in te plannen. Het perspectief van de raad van Landsmeer is dus ook niet opgenomen in de rapportage en in het bijlagenrapport, anders dan wat we in documenten zijn tegengekomen.

akkoord uitgezet voor ambtelijk wederhoor onder de verschillende deelnemers. De feitelijke opmerkingen vanuit de deelnemers zijn in oktober 2025 verwerkt tot voorliggende rapportage.

1.5. Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd:

1. **Inleiding**, met daarin de aanleiding (§1.1), het onderzoeksdoel en de onderzoeksvragen (§1.2), het normenkader (§1.3), de aanpak (§1.4) en de leeswijzer (§1.5).
2. **ODIJ in beeld.** In §2.1 wordt eerst de algemene governance van de ODIJ beschreven. Vervolgens worden de verschillende rollen die de gemeenten en de provincie vervullen bij de ODI omschreven: de eigenaarsrol (in §2.2) en de opdrachtgeversrol (in §2.3). In §2.4 volgt een analyse op de voorgaande paragrafen. In §2.5 worden de normen getoetst.
3. **Ontwikkeltraject robuuste/toekomstbestendige ODIJ.** In §3.1 wordt chronologisch een tijdlijn gegeven van het ontwikkeltraject naar een robuuste/ toekomstbestendige omgevingsdienst. In §3.2 vindt een analyse plaats op deze tijdlijn en in §3.3 wordt afgesloten met een toets op de normen.
4. **Informatievoorziening en sturing.** In §4.1 wordt ingegaan op het aspect 'informatievoorziening'. In §4.2 komt het aspect 'sturing' aan bod. §4.3 vindt een analyse plaats op de voorgaande twee paragrafen en in §4.4 wordt afgesloten met een toets op de normen.
5. **Bijlagen.** Dit rapport bevat de volgende bijlagen:

   Bijlage 1. Taken per deelnemer: In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de taken die de deelnemers, bij moment van schrijven van dit rapport (september 2025), hebben ingebracht bij de ODIJ.

   Bijlage 2. Eigenschappen 'zelfstandig toekomstbestendige organisatie': In §3.1 wordt verwezen naar de eigenschappen van een 'zelfstandig toekomstbestendige organisatie', afkomstig uit het rapport 'Twee zijden van een medaille'. Deze eigenschappen zijn opgenomen in Bijlage 2.

   Bijlage 3. Vergelijkende data uit Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH t.b.v. deelvraag 3: Deelvraag 3 wordt beantwoord aan de hand van het Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH. De vergelijkende data, afkomstig uit dit onderzoek, staan opgenomen in bijlage 3.

   Bijlage 4. Lijst van afkortingen: Bijlage 4 bevat een lijst van de gebruikte afkortingen die in dit rapport voorkomen.

In het losse **bijlagenrapport ODIJ – Deelnemers onderzoek in beeld** staan de beelden per deelnemer opgenomen.

In dit rapport wordt gesproken over robuustheid en toekomstbestendigheid. We kunnen ons voorstellen dat de termen op elkaar lijken en de verhouding hiertussen niet altijd duidelijk is. Hieronder hebben we de termen gedefinieerd.

A. **Proces robuustheid:** de noodzakelijke stappen om per 1 april 2026 te voldoen aan de vanuit het IBP-VTH vastgestelde robuustheidscriteria. *Deze criteria zijn opgenomen in §1.1.*
B. **Ontwikkeltraject toekomstbestendigheid:** de noodzakelijke stappen om de huidige uitvoering op het minimale noodzakelijke niveau te brengen. Zo ontstaat er een vertrekpunt voor verdere samenwerking en/of fusie. Dit gebeurt via drie inhoudelijke sporen:
   1. Programma herijking Gemeenschappelijke Regeling (GR) en governance;
   2. Programma herijking financieringsstructuur; en
   3. Toekomstscenario's.

   Dit traject loopt verder door dan 1 april 2026.

2. ODIJ in beeld

In dit hoofdstuk komen de volgende onderzoeksvragen aan bod:

1. Hoe ziet het huidige stelsel van de ODIJ er uit?
2. Wie zijn hierin betrokken en wat zijn hun rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen het stelsel? Is dit voldoende helder voor de gemeenteraden en Provinciale Staten?

In §2.1 wordt eerst de algemene governance beschreven. Vervolgens gaan we in op de verschillende rollen die de gemeenten en de provincie vervullen bij de ODIJ: de eigenaarsrol (in §2.2) en de opdrachtgeversrol (in §2.3). In §2.4 volgt een analyse op de voorgaande paragrafen. We sluiten in §2.5 af met een toets op de gestelde normen.

2.1. Governance

Onderdeel van dit onderzoek is een beschrijving van het stelsel van de ODIJ. Het doel is om de verhouding tussen gemeenten en provincie enerzijds en de omgevingsdienst (ODIJ) anderzijds toe te lichten en te duiden welke partijen welke rollen hebben.

De governance van de ODIJ is de afgelopen tijd al meermaals onderwerp van onderzoek geweest. Dit komt onder andere aan bod in het *'visitatierapport' (2023)*, het rapport vanuit de bestuursopdracht '*Twee zijden van de medaille' (2024)'* en de tussenrapportage *Ontwikkellijn Governance ODIJ (2025.)*[10] Een belangrijk uitgangspunt van dit Rekenkameronderzoek is dat er geen dubbelingen plaatsvinden met het ontwikkeltraject dat de ODIJ zelf doorloopt.[11] We baseren onze informatie in dit hoofdstuk daarom mede op de bevindingen en resultaten uit de voornoemde documenten.

Beknopte schets van de ODIJ
In de GR-tekst is een schets gegeven van de oprichting en ontwikkeling van de ODIJ. [12] Opgenomen staat dat de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen in 1997 besloten tot oprichting van de Gemeenschappelijke Regeling Milieudienst IJmond op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Per 1 januari 1999 was de dienst daadwerkelijk operationeel. In 2001 is ook de gemeente Uitgeest toegetreden tot de regeling. De dienst is opgericht met als doel een efficiënte en kwalitatieve uitvoering van de milieutaken van de deelnemers.

In Nederland deden er zich na de eeuwwisseling vervolgens een aantal impactvolle incidenten voor, onder andere de vuurwerkramp in Enschede en de cafébrand in Volendam. Hieruit bleek dat de gemeenten en provincies onvoldoende toegerust waren op de uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken). De commissie Mans (rapport 'De tijd is rijp') deed onderzoek naar de uitvoering van de VTH-taken. In 2008 gaf

[10] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ*- IPR Normag (20 maart 2025), Omgevingsdienst NL (18 oktober 2023). *Visitatierapport Omgevingsdienst IJmond 27 en 28 juni 2023.*, Omgevingsdienst IJmond (25 april 2024). *Rapportage Bestuursopdracht 'Twee zijden van een medaille' Voor een toekomstbestendig Omgevingsdienst IJmond*

[11] In hoofdstuk 3 wordt dit traject uitgebreid beschreven.

[12] Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond | Lokale wet- en regelgeving

de commissie de belangrijke aanbeveling om de uitvoeringskennis en expertise te bundelen in – meer onafhankelijk van het bestuur te zetten – uitvoeringsdiensten. Dit zijn uiteindelijk de *omgevingsdiensten* geworden.[13]

In 2014 zijn de gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland vervolgens toegetreden tot de regeling, in 2015 gevolgd door Beemster en Purmerend. Per 1 januari 2015 heet de Milieudienst de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ).[14]

Het streven van de dienst is vanaf het begin gericht op uitvoering van taken voor meer gemeenten dan alleen de deelnemers en de mogelijkheden daartoe actief te onderzoeken. Vanaf 2001 voert de dienst ook taken uit voor de (deels voormalige of heringedeelde) gemeenten Bloemendaal, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede, Noordwijkerhout en Zandvoort en vanaf 2005 voor de gemeenten Landsmeer, Oostzaan, Waterland en Wormerland en ook voor de gemeente Edam-Volendam. [15]

Het takenpakket wordt uitgevoerd op basis van (langlopende) dienstverleningsovereenkomsten (DVO 's). In 2017 zijn, ten gevolge van de wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) de gemeenten Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zandvoort toegetreden tot de regeling, in eerste instantie alleen voor wat betreft het basistakenpakket.[16]

Kern van de door de deelnemers in de regeling ingebrachte taken is het milieutakenpakket (waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving, beleidsvoorbereiding beleidsuitvoering op milieugebied, begeleiden van bodemsaneringen) van de IJmondgemeenten. In 2014 is hier het zogenoemde *basistakenpakket* (BTP) voor regionale uitvoeringsdiensten in verwerkt. Dit betreft de complexere milieutaken (als deel van het volledige milieutakenpakket plus toezicht op (asbest)sloop), waarvan is overeengekomen dat de uitvoering hiervan door uitvoeringsdiensten dient te geschieden. Dit zijn dus verplicht ingebrachte taken door de gemeenten en de provincie bij de ODIJ. Welke taken de deelnemers verplicht in hebben gebracht bij de ODIJ is te raadplegen via het Informatiepunt van de Leefomgeving (IPLO). Daarnaast kan de dienst op verzoek ook zogenoemde plustaken uitvoeren, bijvoorbeeld op het gebied van brandveiligheid of drank- en horeca.[17] Een lijst van alle ingebrachte taken is opgenomen in Bijlage 1.

Anno 2025 bestaat de ODIJ uit de volgende veertien deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland.[18]

[13] 'Omgevingsdiensten moeten hun werk kunnen doen' | Informatiepunt Leefomgeving

[14] Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond | Lokale wet- en regelgeving

[15] Ibid.

[16] Ibid.

[17] Ibid.

[18] Over ons - Omgevingsdienst IJmond

Figuur 2. Werkgebied ODIJ (bron: website ODIJ).

De ODIJ is dus een openbaar lichaam, ingesteld op basis van de Wgr.[19] Het bestuur van de dienst bestaat uit het Algemeen Bestuur (AB), het Dagelijks Bestuur (DB) en de voorzitter (aangewezen vanuit het AB).
De directeur is het hoofd van de dienst en secretaris van het bestuur. De huidige directeur is per 2 juni 2023 in dienst bij de ODIJ.[20] Op 31 december 2024 bestond de formatie van de ODIJ uit 135,8 fte.[21]

De gemeenten en provincie vervullen twee belangrijke rollen ten aanzien van de ODIJ: de *eigenaars*- én de *opdrachtgeversrol*. Gemeenten en provincie moeten er als *eigenaar* voor zorgen dat de ODIJ in staat wordt gesteld om de ingezette strategie en opgaven te kunnen vervullen. Anderzijds willen gemeenten en provincie er als *opdrachtgever* voor zorgen dat dit vanuit het lokale (en regionale) belang op een effectieve en efficiënte manier gebeurt.[22] In de volgende paragrafen worden beide rollen behandeld.

In de eerder benoemde tussenrapportage *Ontwikkellijn Governance ODIJ* (20 maart 2025) wordt de governance als volgt gevisualiseerd.

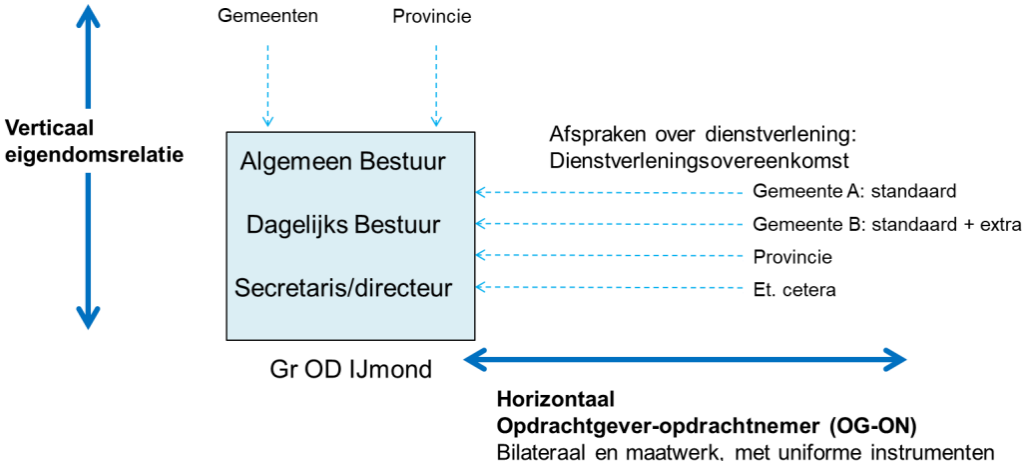

Figuur 3. 'Huidige inrichting governance ODIJ' (bron: tussenrapportage Ontwikkellijn Governance ODIJ, 20 maart 2025).

[19] Openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, in verbinding met artikel 52 of 74 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

[20] Omgevingsdienst IJmond in beweging: In gesprek met nieuwe directeur Just Zandhuis - Omgevingsdienst IJmond

[21] Omgevingsdienst IJmond (2025), Jaarstukken 2024, p. 20

[22] Tussenrapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ- IPR Normag* (20 maart 2025)

2.2. Eigenaarsrol

De gemeenten en provincie zijn via hun colleges en GS gezamenlijk mede-eigenaar van de gemeenschappelijke regeling. Dit betekent dat zij de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de continuïteit en het functioneren van de GR. Daarnaast zijn zij financieel aansprakelijk voor eventuele tekorten of investeringen.

Gemeenten en provincie vervullen de eigenaarsrol door via het Algemeen Bestuur (AB) en het Dagelijks Bestuur (DB) invloed uit te oefenen op het beleid, de strategie en de begroting van de GR.

2.2.1. Doel- en taakomschrijving van de GR

In de *Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond* staan de taak- en rolopvatting van de deelnemers, de verantwoordelijkheden en de wijze waarop de deelnemers met elkaar samenwerken binnen de ODIJ omschreven.[23]

Doelomschrijving
In artikel 2 van de GR staat onder artikel c de volgende doelomschrijving voor de ODIJ: "Het openbaar lichaam is primair ingesteld in het belang van het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit in het samenwerkingsgebied."

Taken en bevoegdheden
In artikel 16 van de GR worden de taken en bevoegdheden van ODIJ vastgelegd. Daarbij is er *op het moment van schrijven*, oktober 2025, (nog) sprake van delegatie en mandaat.

Delegatie
In de GR wordt toegelicht dat de gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen taken *gedelegeerd* hebben aan het AB. Onder delegatie wordt verstaan: het overdragen door een bestuursorgaan van zijn bevoegdheid tot het nemen van besluiten aan een ander die deze onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent (art 10:13 Awb).[24]

De overgedragen taken kunnen in een afsprakenkader verder uitgewerkt worden. Dit afsprakenkader heeft de vorm van een dienstverleningsovereenkomst. In de praktijk is er bij sommige deelnemers van de ODIJ expliciet sprake van een afsprakenkader (dit zien we bij de provincie Noord-Holland). Bij andere deelnemers is dit niet het geval, of heeft het afsprakenkader een andere naam of inrichting.[25]

Al langere tijd is het uitgangspunt binnen het VTH-stelsel dat delegatie van bevoegdheden aan een omgevingsdienst onwenselijk is.[26]

[23] Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond | Lokale wet- en regelgeving

[24] In de GR is opgenomen: delegatie inzake het nemen van besluiten omtrent enkelvoudige omgevingsvergunningen die uitsluitend zien op activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 sub e en i Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, ontheffingen, aanwijzingen, maatwerkvoorschriften, meldingen en alle hiermee samenhangende besluiten (bron: GR ODIJ).

[25] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ*- IPR Normag (20 maart 2025)

[26] Kamerstuk 33872, nr. 3 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen

Mandaat
In het tweede lid van artikel 16 van de GR is opgenomen dat alle deelnemers (gemeenten en provincie) alsook derden waarvoor taken worden uitgevoerd, *mandaat* kunnen verlenen aan het dagelijks bestuur, als uitvoerend orgaan, of rechtstreeks aan de directeur. Mandaat is de bevoegdheid om namens een bestuursorgaan besluiten te nemen (art. 10:1 Awb). Dit wil zeggen dat de mandaatgever bevoegd is de gemandateerde bevoegdheid uit te oefenen.

Deze taken worden op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) uitgevoerd en niet in de Gemeenschappelijke Regeling ingebracht, behalve voor wat betreft het basistakenpakket van de deelnemers. Deze basistaken worden verplicht in de regeling gebracht bij deelname.

In het *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* staat per deelnemer opgenomen of taken gedelegeerd of gemandateerd zijn. Voor de gemeente Haarlem is bijvoorbeeld te zien dat er in het *Algemeen mandaat-, en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Haarlem- Omgevingsdienst IJmond 2024* is vastgelegd dat er wordt gekozen voor een algemeen geformuleerd mandaatbesluit. Voor de gemeente Velsen geldt daarentegen dat is vastgelegd dat Velsen – net als Beverwijk, Uitgeest en Heemskerk – de in de GR beschreven bevoegdheden heeft overdragen aan het AB (delegatie).

Beleid uit te voeren taken
Artikel 17 van de GR legt vast dat de deelnemers periodiek beleid vastleggen ten aanzien van de uit te voeren taken. Dit beleid vormt de basis voor het jaarlijkse uitvoeringsprogramma van de ODIJ. De tekst laat ruimte of dit gezamenlijk of individueel beleid moet zijn.[27]

We zien dat de deelnemers periodiek gezamenlijk beleid vaststellen ten aanzien van de uit te voeren taken. Het beleidskader VTH-milieu van de ODIJ is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Dit beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor de deelnemers uitvoert.

Taken op verzoek
Artikel 18 van de GR omvat de mogelijkheid om taken op verzoek onder te brengen bij de ODIJ. Er is in de GR niet omschreven wat dit precies behelst: of taken binnen de regeling ondergebracht worden, of bijvoorbeeld als aparte opdracht op basis van een offerte. In ieder geval geldt dat er bij uitbreiding van de taken aan de ODIJ unanieme instemming benodigd is van zowel het AB als het DB. Het verminderen van het takenpakket wordt gelijkgesteld aan een verzoek tot gedeeltelijke uittreding voor die taken. Er is in de GR geen tekst opgenomen voor het verhogen of verlagen van de intensiteit waarmee een dienst of taak wordt afgenomen.[28]

[27] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ*- IPR Normag (20 maart 2025)

[28] Ibid.

2.2.2. Inrichting van het AB en DB

Het bestuur van de ODIJ bestaat uit het algemeen bestuur (AB), het dagelijks bestuur (DB) en de voorzitter.

Algemeen Bestuur
De leden van het AB worden verkozen vanuit de colleges van de verschillende deelnemers. Alle leden van het AB zijn portefeuillehouders Milieu in de deelnemende gemeenten, plus de gedeputeerde van de provincie Noord-Holland met de eigenaarsrol omgevingsdiensten in zijn portefeuille. De leden van het DB zijn ook onderdeel van het AB.[29]

Het AB is in ieder geval belast met en bevoegd tot:
a) het vaststellen van het tweejaarlijkse strategische beleidsplan (inclusief organisatieontwikkelings- en kwaliteitsborgingsplan);
b) het vaststellen van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma;
c) het doen van voorstellen aan de deelnemers omtrent toetreding tot, uittreding uit, wijziging van of opheffing van de regeling;
d) het besluiten tot deelname aan en samenwerken met gemeenschappelijke regelingen en het (mede) oprichten van privaatrechtelijke rechtspersonen, nadat de raden en provinciale staten van de deelnemers in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen;
e) het instellen van commissies met het oog op de behartiging van bepaalde belangen zoals bedoeld in artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
f) wijziging van de gemeenschappelijke regeling indien en voor zover nieuwe wetten en/of regels hiertoe nopen en het uitsluitend technische wijzigingen betreft. Voor een wijziging als hier bedoeld behoeft niet de procedure als omschreven in artikel 37 te worden gevolgd.

Dagelijks Bestuur
Het DB bestaat uit de AB-leden die zijn aangewezen vanuit de gemeenten Beverwijk, Haarlem, Heemskerk Velsen en – in deze periode – Landsmeer. Het AB wijst uit haar leden de voorzitter aan.[30]

Het DB is in ieder geval bevoegd en/of belast met:
a) het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
b) beslissingen van het AB voor te bereiden en uit te voeren;
c) regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van de dienst;
d) ambtenaren te benoemen, te schorsen en te ontslaan;
e) tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de dienst te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wgr;
f) te besluiten, namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het AB rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het AB, voor zover dit het AB aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.[31]

Voorzitter

[29] Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond | Lokale wet- en regelgeving

[30] Ibid.

[31] Ibid.

De voorzitter wordt aangewezen vanuit het AB. De voorzitter is aan het AB verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde bestuur. Hij geeft het AB mondeling of schriftelijk de door één of meer leden gevraagde inlichtingen. Indien het AB dit wenselijk acht, worden deze inlichtingen periodiek verstrekt.[32]

2.2.3. Financiële bijdrage en stemverhouding

De omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage van de deelnemers is gebaseerd op de taken op grond van de GR. Dit is van belang voor de stemverhoudingen binnen het AB, in het geval van hoofdelijke oproeping. In artikel 8 van de GR staat hierover vastgelegd dat elk lid van het AB één stem heeft, waarbij besluiten bij meerderheid van stemmen worden genomen.

In het geval van hoofdelijke oproeping[33] geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Het gaat daarbij om de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage van de deelnemer aan de GR-taken in de ODIJ. In onderstaande figuur zijn de financiële bijdrage van de deelnemers aan de ODIJ en de stemverhoudingen weergeven. Te zien is dat er duidelijk drie grote stemmen zijn: Velsen, Haarlem en Beverwijk hebben een meerderheid van de omzet en kunnen daarom in gezamenlijk bij meerderheid beslissingen nemen. In het rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ* wordt geconcludeerd dat dit in de praktijk niet voorkomt, maar dat het wel een risico is dat de governance zo is ingericht.[34]

[32] Ibid.

[33] Dit is een stemprocedure waarbij de voorzitter de namen van alle aanwezige leden één voor één opleest, waarna elk lid verplicht is om mondeling aan te geven of hij of zij vóór of tegen een voorstel stemt.

[34] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ*- IPR Normag (20 maart 2025)

Deelnemer	Omzet GR-taken		Omzet inclusief taken op verzoek	
Beverwijk	€ 1.289.824	14%	€ 1.882.201	12%
Bloemendaal	€ 160.979	2%	€ 460.260	3%
Edam-Volendam	€ 293.493	3%	€ 500.015	3%
Haarlem	€ 1.881.296	21%	€ 1.967.078	12%
Heemskerk	€ 727.454	8%	€ 1.517.692	9%
Heemstede	€ 158.571	2%	€ 385.547	2%
Landsmeer	€ 164.728	2%	€ 961.476	6%
Noord-Holland	€ 473.904	5%	€ 920.571	6%
Oostzaan	€ 142.353	2%	€ 563.647	3%
Purmerend	€ 435.838	5%	€ 559.716	3%
Uitgeest	€ 312.643	3%	€ 680.140	4%
Velsen	€ 2.339.299	26%	€ 2.733.589	17%
Waterland	€ 190.250	2%	€ 534.626	3%
Wormerland	€ 205.239	2%	€ 833.297	5%
Zandvoort	€ 183.606	2%	€ 1.380.793	8%
Overige	€ -	0%	€ 389.447	2%
Totaal	€ 8.959.477		€ 16.270.095	

	Omzet GR-taken		Omzet taken op verzoek	
Totaal	€ 8.959.477	55%	€ 7.310.618	45%

Figuur 4. Stemverhoudingen op basis van financiële bijdrage deelnemers ODIJ[35]

Alleen voor besluiten omtrent uitbreiding van de door de ODIJ uit te voeren taken en/of van de aan de dienst overgedragen bevoegdheden, is de goedkeuring van de raad/PS van de betreffende deelnemer nodig en unanieme instemming van zowel het DB als AB vereist (art. 16 lid 5 van de GR).

2.3. Opdrachtgeversrol

Vanuit de rol als opdrachtgever willen gemeenten en de provincie dat de dienst datgene doet wat in het belang is van de gemeente of provincie.[36] Als opdrachtgever hebben de gemeenten en provincie een opdrachtgever(s)-opdrachtnemerrelatie met de ODIJ. Deze relatie wordt op drie manieren ingericht: via de GR, via het beleid en via de praktijk/rolneming. [37]

2.3.1. Gemeenschappelijke regeling (GR)

Via de GR wordt uniformiteit bevorderd doordat er sprake is van een wettelijk verplicht basistakenpakket, gedeelde financiële afspraken en gezamenlijke beleidskaders. Tegelijkertijd biedt de regeling ruimte voor diversiteit door optionele plustaken, afzonderlijke dienstverleningsovereenkomsten, verschillen in (financiële) uitgangspunten en kengetallen voor de dienstverlening en beleidsvrijheid van deelnemende gemeenten. [38]

[35] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ- IPR Normag* (20 maart 2025)

[36] IBP-VTH (2024) *Handreiking Regionale Beleidscyclus*. Hier te raadplegen.

[37] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ- IPR Normag* (20 maart 2025)

[38] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ- IPR Normag* (20 maart 2025)

De taken die de deelnemers, bij moment van schrijven van dit rapport (september 2025), hebben ingebracht zijn opgenomen in Bijlage 1. Voorbeelden van dit soort taken zijn advisering op het gebied van luchtkwaliteit, geluid en de uitvoering van circulaire economie. Maar ook toezicht op evenementen en vergunningverlening bouw.

2.3.2. Beleid

Het AB stelt tweejaarlijks een strategisch beleidsplan op en jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast. Het strategisch beleidskader VTH milieu vormt een belangrijk kader voor de uitvoering van taken (zie ook §2.2.1.). Het huidige Beleidskader 2023-2026 beschrijft de prioriteiten en (wettelijke) kaders voor de uitvoering van de VTH-taken op het gebied van milieu, voor de komende jaren. Het maakt de ambities inzichtelijk en dient tot het vergroten van het level playing field binnen en buiten de regio. Centraal daarbij staat het streven om de toezichtlast bij bedrijven en instellingen zo laag mogelijk te houden.[39]

Daarnaast vormen de door de deelnemers vastgestelde beleidskaders en algemeen verbindende voorschriften het kader waarbinnen de ODIJ haar gedelegeerde en gemandateerde taken uitvoert. De ODIJ vervult een rol in de voorbereiding van deze beleidsplannen en kaders.[40]

In het *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* staat per deelnemer opgenomen of zij, aanvullend op het strategisch beleidsplan en het jaarlijkse uitvoeringsprogramma van de ODIJ, eigen beleidsplannen en kaders hebben.

Zo staat in het *Integraal handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2022* van de gemeente Zandvoort dat de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving grotendeels is belegd bij de ODIJ en dat het daarbij onder meer gaat om toezicht op bouwen, milieutaken (waaronder specifiek toezicht op Circuit Zandvoort) en op toeristische verhuur.

De gemeente Haarlem heeft een *VTH Evaluatie- en Uitvoeringsprogramma 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025*, waarin voor het jaar speerpunten staan benoemd voor de ODIJ met betrekking tot toezicht en handhaving op energiebesparing bij bedrijven en om ondermijning. Daarnaast staat in het *VTH-beleidsplan 2024–2028* van de gemeente Haarlem dat er nauw wordt samengewerkt met de ODIJ op het thema van economie.

De provincie Noord-Holland heeft een eigen *Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027,* waarin onder andere wordt ingegaan op de coördinatietaak die de provincie heeft. Gedeputeerde Staten dragen binnen de provincie zorg voor de coördinatie van een onderling afgestemde uitoefening van de uitvoerings- en handhavingstaak. In het kader van deze afstemming wordt ook ingegaan op de verdeling tussen de taken van de vier omgevingsdiensten. In de *Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027* wordt zichtbaar dat er bij de ODIJ relatief weinig taken zijn belegd ten opzichte van de andere diensten. Zo zijn de taken rondom natuur belegd bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. De meeste taken, zoals Seveso-inrichtingen (waar met een grote hoeveelheid gevaarlijke stoffen wordt gewerkt), water en ontgrondingen, zijn bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied ingebracht. De Seveso-taken zijn overigens verplicht ingebracht bij deze omgevingsdienst. Hier ligt geen eigen provinciale keuze onder.

[39] Omgevingsdienst IJmond (2023). *Beleidskader VTH-milieu 2023-2026.*

[40] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ- IPR Normag* (20 maart 2025)

2.3.3. Praktijk/rolneming

De opdrachtgever(s)-opdrachtnemerrelatie wordt ten slotte ingericht via de wijze waarop de samenwerking in de praktijk wordt vormgegeven en wat dit vraagt ten aanzien van de rolneming. Daarbij gaat het om wat er wordt verwacht van de opdrachtgever en opdrachtnemer en welke omgangs- en overlegvormen gewenst zijn.

In dit onderzoek concentreren we ons hier vooral op de wijze waarop de deelnemers zelf de rol van opdrachtgever en eigenaar invullen. In het *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* wordt hier per deelnemer op ingezoomd.

In *hoofdstuk 4. Informatievoorziening en sturing* staat verder uitgewerkt in hoeverre er in de informatievoorziening over en sturing op de ODIJ aandacht is voor de opdrachtgevers- én de eigenaarsrol.

2.4. Analyse

2.4.1. De governance kent aandachtspunten en risico's. Het oppakken van deze risico's maakt onderdeel uit van het ontwikkeltraject dat de ODIJ doorloopt.

De governance van de ODIJ was de afgelopen twee jaar meermaals onderwerp van gesprek en onderzoek. In dit Rekenkameronderzoek sluiten we aan bij de bevindingen uit deze recente documenten. We gaan hieronder achtereenvolgens in op de analyses uit het 'visitatierapport' uit 2023, de bestuursopdracht (2024) en het eerder gememoreerde rapport *Ontwikkellijn Governance Omgevingsdienst IJmond*.

Visitatierapport (2023): heldere governance met aandachtspunten
Als onderdeel van het IBP-VTH heeft Omgevingsdienst NL (de landelijke vereniging van de Nederlandse omgevingsdiensten) een methodiek van visitatie opgezet. Daarbij werden alle omgevingsdiensten (OD's) 'gevisiteerd' ten behoeve van continue verbetering van de uitvoering van de taken en het verhogen van de bestuurlijke betrokkenheid.

Uit het visitatierapport over de ODIJ (2023)[41] bleek dat de ODIJ over een heldere besluitvormingsstructuur en goed functionerende governance beschikt. Er is sprake van goedlopende communicatie met het bestuur, en het bestuur heeft voldoende tijd en ruimte om goed te kunnen afstemmen. Er is sprake van wederzijds begrip voor elkaars belangen en een gezamenlijk streven naar het beste resultaat. Ook is er goed contact met de verschillende gemeenten. Deze positieve samenwerking wordt uitgestraald richting de raden. Een uitdaging betreft het goed kunnen bedienen van de drie gebieden (IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland).

Over de rol van *opdrachtgever* is in het visitatierapport opgemerkt dat het opdrachtgeverschap door de gemeenten kan worden verbeterd. De deelnemers zijn op verschillende terreinen afhankelijk van de ODIJ, maar er wordt van gemeenten steeds meer beleid verwacht op bijvoorbeeld het gebied van duurzaamheid. In het visitatierapport wordt benoemd dat dit naar verwachting leidt tot veranderende verhoudingen tussen de ODIJ en haar deelnemers. Meer gerelateerd aan de rol van *eigenaar* kwam in het visitatierapport (2023) naar voren dat er meer structurele financiering moest worden gerealiseerd. Ook dient de financiële verantwoording over de uitvoering van de DVO's te worden verbeterd. Bij deelnemers is onvoldoende helderheid welk financieel risico er aan de DVO's kleeft.[42]

[41] Omgevingsdienst NL (18 oktober 2023). *Visitatierapport Omgevingsdienst IJmond 27 en 28 juni 2023.*

[42] Ibid.

Bestuursopdracht (2024) en Tussenrapportage (2025) ontwikkellijn governance: sterke verschillen tussen deelnemers op strategisch, tactisch en operationeel niveau

Met de *bestuursopdracht (april 2024)* heeft de in 2023 ingestapte directeur van het DB de opdracht gekregen om een analyse te maken waar de dienst als organisatie stond en hoe de uitvoering van de opdracht van haar deelnemers was. Dit moest leiden tot concrete oplossingsrichtingen met als doel om als dienst door te ontwikkelen als zelfstandig toekomstbestendig. Dit leidde tot het rapport 'Twee zijden van de medaille'[43], waarin onder andere werd geconcludeerd dat:

- deelnemers tevreden zijn met de identiteit en de nabijheid van de dienst bij hun gemeente. De medewerkers zijn proactief, betrokken en kundig en zij staan de deelnemers bestuurlijk en ambtelijk goed bij in hun rol als bevoegd gezag. We zien dat dit aansluit bij de bevindingen uit het Visitatierapport (2023) en bij de gesprekken die in het kader van dit Rekenkameronderzoek zijn gevoerd.
- het juridisch kader complex en niet toereikend is. Er is geen duidelijk vertrekpunt tussen opdrachtgever en opdrachtnemer ten aanzien van wat er gerealiseerd moet worden. De afspraken die zijn gemaakt zijn enkel kwantitatief en niet kwalitatief. Dit werkt door in de Planning & Control (P&C)-cyclus. Ook zorgt het voor onvoldoende rolscherpte tussen opdrachtgever en opdrachtnemer om op een professionele wijze sturing te geven aan de organisatie. Een structurele ambtelijke overlegcyclus heeft lang ontbroken, waardoor de afstemming per deelnemer sterk verschilde.
- De interne bedrijfsvoering niet is afgestemd op de omvang van de organisatie. De stafafdelingen werken los van elkaar, met een eigen agenda en stellen zelfstandig prioriteiten.
- De aansluiting van opdracht, middelen en capaciteit uit balans is geraakt. De omvang van de incidentele middelen is verhoudingsgewijs te groot. Evenals het aantal vaste contracten dat gefinancierd wordt uit incidentele middelen.
- De organisatiecultuur aandacht behoeft. Een groot deel van de medewerkers heeft geen objectief beeld van waar de organisatie staat en de blik is sterk naar binnen gericht.
- De huidige organisatievorm van 'zelforganisatie' niet goed is doordacht, geïmplementeerd en financieel vertaald. Vastgesteld moet worden dat het percentage overhead zeer laag is.

Het eerder gememoreerde rapport *Ontwikkellijn Governance Omgevingsdienst IJmond (2025)* geeft de meest recente bevindingen over de governance van de ODIJ weer. Hierin komt naar voren dat de wijze van deelname aan de ODIJ sterk verschilt tussen de deelnemers. Zowel in de manier waarop deelnemers eigenaar zijn van de regeling (strategisch), als welke taken zijn ondergebracht (tactisch), als de manier waarop deze taken uitgevoerd worden (operationeel).

Op strategisch niveau is er verschil tussen deelnemers of taken in delegatie of mandaat zijn ondergebracht bij de ODIJ. Daarnaast is er een disbalans in de stemverhoudingen (enkele deelnemers kunnen besluiten nemen bij meerderheid) en is er een brede interpretatie van de taakopvatting van de ODIJ. Hierdoor is onduidelijk welke taken verplicht en welke taken niet verplicht zijn om in de ODIJ onder te brengen. Geconstateerd werd dat de verhouding tussen taken onder het regime van de GR en individuele verzoektaken respectievelijk 55% om 45% was.[44]

Op tactisch niveau ontbreken er afspraken over continuïteit en flexibiliteit in het afnemen van taken door de deelnemers bij de ODIJ. Het ontbreken van afspraken uit zich in de breedte van het huidige takenpakket van de ODIJ. Sommige taken worden slechts door één of enkele deelnemers afgenomen. Taken rondom toeristische verhuur en

[43] Omgevingsdienst IJmond (25 april 2024). *Rapportage Bestuursopdracht 'Twee zijden van een medaille' Voor een toekomstbestendig Omgevingsdienst IJmond*

[44]

toezicht op de veiligheid van havens worden bijvoorbeeld alleen voor respectievelijk de gemeente Zandvoort en gemeente Velsen uitgevoerd.[45]
Verder geldt dat taken op verschillende manieren zijn vastgelegd via de GR, uiteenlopende DVO, e-mails, of zelfs mondelinge afspraken. Ook kennen de afspraken verschillende looptijden en opzegtermijnen, voorwaarden, monitoringsafspraken en rapportagemodellen.[46]

Vertaling naar ontwikkeltraject ODIJ
Als we de analyses over de governance, zoals deze de afgelopen tijd zijn verschenen, naast de beelden leggen die zijn opgehaald uit de gesprekken, dan stellen we vast dat er een gedeeld beeld is van de pluspunten en verbeterpunten van de huidige besturing. Daarnaast zien we dat het geven van opvolging aan de aandachtspunten expliciet onderdeel uitmaakt van het ontwikkeltraject dat de ODIJ nu doorloopt. Specifiek spoor 1 (herijking governance) en spoor 2 (herijking financieringsstructuur) nemen deze aspecten expliciet mee. Hier staan we in hoofdstuk 3 nader bij stil.

2.4.2. Beperkter zicht op rollen, taken en verantwoordelijkheden ODIJ bij raden en Staten

Aanvullend op wat al eerder is geconstateerd over de governance brengen we in dit onderzoek het perspectief van de raden en Provinciale Staten (PS) op de rollen, taken en verantwoordelijkheden in beeld. Hiertoe zijn gesprekken gevoerd met een vertegenwoordiging van de raden en PS van de deelnemers aan dit onderzoek. In het *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* zijn de beelden per deelnemer op dit aspect opgenomen.

Overkoepelend komt naar voren dat raads- en Statenleden op hoofdlijnen weten welke deelnemers betrokken zijn binnen het 'stelsel van de ODIJ'. We zien echter dat zij zoekende zijn welke taken er exact worden uitgevoerd door de ODIJ, wat daarbij wettelijk verplicht is en waar ook keuzeruimte ligt voor de afzonderlijke deelnemer. Deze behoefte in een versterkt inzicht zien we bijvoorbeeld al terug bij de zienswijze van de gemeenteraad van Heemskerk op de Jaarstukken 2023, eerste begrotingswijziging 2024 en conceptbegroting 2025.[47] De raad verzoekt hierbij in de begroting een overzicht te laten opnemen van de wettelijke en bovenwettelijke taken die aan ODIJ zijn toebedeeld, zodat over de bovenwettelijke taken een lokale afweging kan worden gemaakt.

Een dergelijk overzicht zien we (nog) niet terugkomen in de begroting 2026 van de ODIJ.[48] Wel zien we dat vanuit het ontwikkeltraject naar toekomstbestendigheid, tijdens de AB-vergadering van 9 juli 2025, een memo heeft voorgelegen getiteld 'verplichte en niet-verplichte taken OD IJmond'.[49] Daaraan gekoppeld is een lijst van taken welke deelnemers afnemen met daarbij de wettelijke grondslag per taak, of deze taak wel of niet verplicht is/moet worden én of deze taken verplicht zijn om onder te brengen bij een omgevingsdienst of niet. Over dit memo is door het AB besloten dat de inhoud wordt meegenomen richting een webinar en/of individuele sessies met raden en PS in september 2025.[50]

Een beperkt zicht op de verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden komt concreet aan bod in het gesprek over de verantwoordelijkheid voor grote industriële bedrijven, zoals Tata Steel. Hierover bestaat bij meerdere raden

[45] Zie bijlage 1 voor een overzicht van alle taken.

[46] Rapport *Ontwikkellijn Governance ODIJ*- IPR Normag (20 maart 2025)

[47] Gemeente Heemskerk (27 juni 2024). *Raadsbesluit en zienswijze voorlopige jaarverslag en jaarrekening 2023, 1e begrotingswijziging 2024 en ontwerpbegroting 2025.*

[48] Omgevingsdienst IJmond (2025). *Begroting 2026.* In het feitelijk wederhoor is aangegeven dat deze informatie wel is opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

[49] Omgevingsdienst IJmond (9 juli 2025). *Memo Verplichte en niet-verplichte taken binnen ODIJmond.*

[50] Zie verder: hoofdstuk 3.

dan wel PS onduidelijkheid over de wettelijke rolverdeling tussen lokale bevoegd gezagen, de ODIJ en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG).[51]

Een ander overstijgend beeld dat uit dit Rekenkameronderzoek naar boven komt is dat er vanuit de Wgr wel afspraken zijn over de betrokkenheid van de raden en PS maar dat zij zoekende zijn in hun rol bij de ODIJ.[52] Dit signaal hebben we overigens opgehaald voor het werken met het construct van gemeenschappelijke regelingen in bredere zin.[53] Er is binnen raden en Staten een beperkt gedeeld beeld wat er van de rol van raden en Staten verwacht mag worden en hoe dit zich verhoudt tot het college. Waar eindigt de kaderstellende rol die als input dient voor de uitvoering van de ODIJ? En wat betekent dit vervolgens voor de controle die de raad uit kan voeren op de ontwikkelingen die bovenlokaal plaatsvinden en het gesprek hierover met het lokale AB-lid? Overigens zien we op dit vlak ook verschillen *binnen* raden over de wijze waarop er naar het construct van GR'en wordt gekeken. En wat dit vervolgens betekent voor de informatiebehoefte.[54]

Hier wordt in hoofdstuk 4 verder op ingezoomd.

2.5. Toets op de normen m.b.t. 'ODIJ in beeld'

De deelvragen die in dit hoofdstuk aan bod komen zijn uitgewerkt in door de Rekenkamers vastgestelde normen.

Voor de toets op de normen maken we in dit onderzoek gebruik van een kwalitatieve vijfpuntsschaal, lopend van *helemaal niet voldaan* tot *volledig voldaan* . Er is geen sprake van een kwantitatieve duiding of normering. De beoordeling is gebaseerd op de voorliggende beschrijvingen en analyses.

Norm 1: "De rollen, taken en verantwoordelijkheden voor betrokkenen bij de ODIJ zijn helder uitgewerkt."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

De GR is het belangrijkste kader voor rollen, taken en verantwoordelijkheden. In de afgelopen jaren zijn er diverse analyses uitgevoerd over de governance en bijbehorende uitwerking van rollen, taken en verantwoordelijkheden rondom de ODIJ. Hieruit blijkt dat er ODIJ-breed sprake is geweest van een complex en ontoereikend juridisch kader en onvoldoende rolscherpte tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Het heeft lang ontbroken aan een structurele ambtelijke overlegcyclus en er is geen eenduidig beeld ten aanzien van wat er gerealiseerd moet worden. Ook de betrokkenheid van deelnemers heeft sterk verschild. Zowel in de manier waarop deelnemers eigenaar zijn van de regeling (via delegatie of mandaat), als welke taken zijn ondergebracht, en in welke mate taken wel of niet verplicht zijn. De aanscherping van rollen, taken en verantwoordelijkheden rondom de ODIJ is één van de kernpunten van het ontwikkeltraject dat de ODIJ nu doorloopt.

[51] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Bloemendaal, Haarlem, Velsen en PS van Noord-Holland.

[52] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. gemeente Heemskerk, Heemstede en Velsen.

[53] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. gemeente Heemstede en Velsen.

[54] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Heemskerk en Haarlem.

Norm 2: "Het is voor raads- en Statenleden voldoende helder wie welke rol heeft binnen het stelsel van de ODIJ en wie daarbinnen wat doet."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Het is op hoofdlijnen helder voor raads- en Statenleden wie er binnen het stelsel van de ODIJ betrokken zijn. Geconstateerd wordt echter dat er bij raads- en Statenleden onduidelijkheid bestaat over:

- het takenpakket dat bij de ODIJ is belegd (inclusief wat verplicht is en wat een lokale keuze is);
- de wijze waarop verantwoordelijkheden zijn verdeeld tussen bevoegd gezag en de ODIJ, maar ook tussen de ODIJ en bijvoorbeeld de OD NZKG;
- de rol die raads- en Statenleden kunnen of dienen te pakken binnen het stelsel.

3. Ontwikkeltraject robuuste/toekomstbestendige ODIJ

In dit hoofdstuk komen de volgende onderzoeksvragen aan bod:

4. Wat is de huidige stand van zaken van het proces dat de ODIJ op dit moment doorloopt? Wat zijn de uitkomsten van de drie sporen (tot nu toe)?
5. In hoeverre geven deze onderzoeken een adequaat en volledig beeld van de huidige situatie van de ODIJ en de verwachtingen voor de toekomst?
6. Wat gaat goed in dit proces en waar liggen verbetermogelijkheden?

In §3.1 wordt chronologisch een tijdlijn gegeven van het proces naar een robuuste/toekomstbestendige omgevingsdienst. In §3.2 vindt een analyse plaats op deze tijdlijn en in §3.3 wordt afgesloten met een toets op de normen.

3.1. Tijdlijn ontwikkeltraject toekomstbestendige ODIJ

In deze paragraaf wordt de tijdlijn geschetst van het ontwikkeltraject dat de ODIJ doorloopt. We starten hierbij medio 2023, met de zelftoets die de ODIJ heeft uitgevoerd over de robuustheidscriteria. Deze paragraaf schetst het ontwikkeltraject tot en met juli 2025 en geeft een doorkijk naar de te doorlopen stappen daarna.

2023: Zelftoets ODIJ

Als onderdeel van het IBP-VTH hebben alle OD's, waaronder de ODIJ, op 1 oktober 2023 een *zelftoets* gedaan.[55] Dit was een analyse waarin de OD's zelf een oordeel gaven over de mate waarin zij voldeden aan de robuustheidscriteria. Eind 2023 heeft de toenmalig Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) de beoordeling van de zelftoets per brief met de OD's gedeeld. Conclusie van de Staatssecretaris bij de ODIJ was dat er niet werd voldaan aan kpi 1 (minimale omvang) kpi 2 (kwaliteitscriteria) en kpi 3 (innovatie). Niet alle vragen waren volgens het ministerie duidelijk beantwoord. De ODIJ is gevraagd om uiterlijk 1 april 2024 een Plan van Aanpak (PvA) op te leveren waarin de dienst aan moest geven hoe er per 1 april 2026 aan de robuustheidscriteria zal worden voldaan.[56]

Meer specifiek werd de ODIJ gevraagd om meer onderbouwing van de robuustheidscriteria en om in te gaan op het perspectief op fuseren. Daarnaast wordt de ODIJ gewezen op het feit dat zij heeft aangegeven dat het behalen van een begroting van € 16,5 miljoen geen doelstelling is die wordt nagestreefd. Alle partijen binnen het stelsel hebben echter ingestemd met de criteria en dus ook de ODIJ moet in het PvA aan gaan geven hoe hier aan wordt voldaan.[57]

[55] Omgevingsdienst IJmond (13 december 2023). *Memo procesvoorstel naar een gedragen plan van aanpak IBP*

[56] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (december 2023). *Beoordeling zelftoets robuuste omgevingsdienst.*

[57] Ibid.

2024: Plan van Aanpak en start uitvoering met focus op toekomstbestendigheid

Plan van Aanpak (maart 2024)
Op 27 maart 2024 stelt het AB het PvA IBP-versterking VTH-stelsel vast en op 28 maart 2024 wordt dit plan aangeboden aan de Staatssecretaris.[58] Het PvA is opgesteld in co-productie met twee externe adviespartners.

Het PvA kent vijf ontwikkellijnen:
1. Herijken van bestaande taken en formatie
2. Onderzoeken verbreding huidig takenpakket
3. Vereenvoudigen van GR
4. Vormgeven van structureel–provinciebrede samenwerking
5. Doorontwikkelen interne organisatie.

Het PvA is, zo staat beschreven, het resultaat van een bestuurlijk proces van het AB. Het kijkt naar de ontwikkelingen die op de OD afkomen en naar waar de dienst staat en in de nabije toekomst moet staan. Het bevat het bestuurlijk antwoord op de wijze waarop de ODIJ wil doorontwikkelen tot een zelfstandig toekomstbestendige OD. Het is tegelijkertijd de uitvoeringsagenda voor de toekomstige periode.

Om zelfstandig toekomstbestendig te zijn, zo staat in het AB-besluit, dient de ODIJ strategische samenwerking op landelijk en provinciaal niveau aan te gaan.[59] Met voornoemd AB-besluit staat de ODIJ specifiek stil bij het versterken van de strategische samenwerking van de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten[60]. Het aangaan van strategische samenwerking is volgens het AB niet vrijblijvend en maakt integraal onderdeel uit van de aanpak naar de toekomst toe. Over de vorm waarin de samenwerking dient te worden vormgegeven, is nog geen bestuurlijke keuze gemaakt. De noodzaak hiertoe wordt wel bestuurlijk onderkend.[61] Bij het PvA zijn een notitie over het versterken van de samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Noord-Holland en Flevoland en de samenwerkingsagenda van de Noord-Hollandse diensten samengevoegd.

Bestuursopdracht (april 2024) en vertaling in conceptbegrotingswijziging 2025 (juni 2024)
Vrijwel gelijktijdig met de ontwikkeling van het PvA, verstrekte het DB op 6 maart 2024 aan de directeur van ODIJ een bestuursopdracht[62]. In de opdracht vroeg het DB om een analyse naar de staat van de organisatie en het uitvoeren van de opdracht van de deelnemers. De doorlooptijd van deze opdracht betrof zes weken. Deze opdracht is uitgevoerd onder begeleiding van dezelfde twee externe partijen die ook betrokken waren bij het opstellen van het PvA (maart 2024).

Het resultaat van de Bestuursopdracht is verschenen op 25 april 2024 met de titel *'Twee zijden van een medaille'*. Deze twee zijden betekenen: dat wat goed is behouden én wat nog niet op orde is stapsgewijs aanpakken of oplossen. Deze medaille is door de ODIJ als volgt gevisualiseerd:[63]

[58] Omgevingsdienst IJmond (27 maart 2024). *Besluit Algemeen Bestuur Plan van Aanpak (besluitnummer AB 2024-00x).*

[59] Ibid.

[60] Dit zijn naast de ODIJ de OD NZKG (eerder benoemd), OD NHN (eerder benoemd) en de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV).

[61] Omgevingsdienst IJmond (27 maart 2024). *Besluit Algemeen Bestuur Plan van Aanpak (besluitnummer AB 2024-00x).*

[62] Omgevingsdienst IJmond (27 maart 2024). *Bestuurlijke opdracht aan directeur (besluitnummer AB 2024- 004).*

[63] Toekomstbestendig OD IJmond Regioraad – maart en april 2025

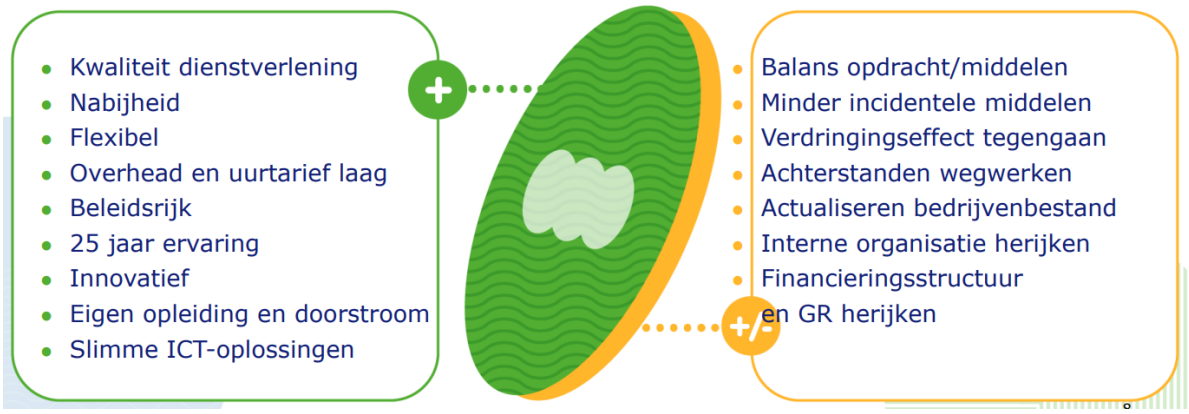

Figuur 5. Twee zijden van de medaille.[64]

Het rapport schetst het perspectief voor *'een zelfstandig toekomstbestendige organisatie'*. De organisatie wil doorontwikkelen naar een organisatie die 12 eigenschappen heeft. Voorbeelden van dit soort eigenschappen zijn:

1. Een organisatie die kan leunen op een duidelijk juridisch kader met een actuele gemeenschappelijke regeling (GR), duidelijke contracten (DVO's), een duidelijke financiering en een heldere P&C cyclus.
2. Een organisatie waarbij deelnemers én medewerkers een duidelijk beeld hebben van de bestuurlijke ambities en de omvang van de opgave die er ligt.
3. Waarbij als dat nodig is tijdig en volledig met de deelnemers wordt gecommuniceerd over eventuele afwijkingen. Hiervoor is een vaste bestuurlijke- en ambtelijke overlegstructuur nodig.
4. Waarbij deelnemers ook optreden als professionele opdrachtgevers en in staat zijn aan te geven wat zij willen en met de organisatie in gesprek gaan wanneer dat nodig is.
5. Waar deelnemers als eigenaren van de organisatie waar mogelijk de organisatie ondersteunen en ook zien als een dienst van henzelf.

Alle eigenschappen zijn opgenomen in Bijlage 2.

Er worden vijf stappen geschetst om te komen tot het genoemde perspectief:

1. Begrotingswijziging 2025 (ten behoeve van de inhoudelijk te zetten stappen)
2. Vernieuwen GR, DVO's en financieringsstructuur (dit is gelijk aan ontwikkellijnen 1 en 3 uit het PvA)
3. Keuze voor organisatievorm
4. Meerjaren ontwikkelagenda interne organisatie
5. Strategische samenwerking (gelijk met ontwikkellijn 5 uit het PvA).

Het AB stemt op 19 juni 2024 in met de conceptbegrotingswijziging, waar de bestuursopdracht als onderlegger voor diende.[65] Hierdoor kan incidenteel € 2.000.000 bij deelnemers worden opgevraagd voor de doorontwikkeling.

Beoordeling PvA door Ministerie van IenW (mei – oktober 2024)

De PvA's van alle OD's zijn medio 2024 geanalyseerd en beoordeeld door het ministerie van IenW. Het ministerie constateerde, op basis van de toen beschikbare informatie, dat het niet aannemelijk was dat de ODIJ op tijd aan de

[64] Omgevingsdienst IJmond (25 april 2024). *Rapportage Bestuursopdracht 'Twee zijden van een medaille' Voor een toekomstbestendig Omgevingsdienst IJmond*

[65] Omgevingsdienst IJmond (27 maart 2024). *Besluit 2024-010 Begrotingswijziging 2025.*

robuustheidscriteria zou gaan voldoen. Hier is het AB op 20 september 2024 over geïnformeerd.[66]

De belangrijkste knelpunten voor het ministerie waren op dat moment dat:
- er nog geen zicht was op de beoogde toename van taken om te kunnen voldoen aan het omzetcriterium (voor basis- en milieugerelateerde plustaken);
- er voor meerdere criteria informatie ontbrak. Zo is de ODIJ niet ingegaan op: 80% medewerkers in vaste dienst, het voldoen aan de kwaliteitscriteria, een opleidingsprogramma en business intelligence;
- er geen (desgevraagde) tijdsplanning per kwartaal was gemaakt.

Op 25 september 2024 hebben de ODIJ en het ministerie van IenW met elkaar gesproken over de eerste beoordeling van het PvA. Het verslag van dit overleg maakte onderdeel uit van de AB-stukken van 6 november 2024.[67] Vanuit de ODIJ is hierbij aangegeven dat het ministerie wel erg sterk op de criteria heeft getoetst en weinig aandacht heeft gehad voor de context waarbinnen de ODIJ opereert en de bedoeling van de criteria.[68]

De directeur heeft tijdens het gesprek gevraagd welke instrumenten IenW kan gebruiken om te sturen. IenW gaf aan dat dat mogelijk was via: de regierol van de provincie, financiële middelen en het vastleggen van de robuustheidscriteria in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB).[69] Vanuit het ministerie wordt aangegeven dat er een bedrag van circa € 200.000-250.000 per omgevingsdienst nog dit jaar beschikbaar komt, gekoppeld aan het PvA.[70]

In het verslag van het gesprek staat vervolgens opgenomen dat de ODIJ in eerste instantie in de veronderstelling was robuust te zijn, waardoor er laat is ingestapt in het proces. In sneltreinvaart is getracht de stand van zaken van de ODIJ in kaart te brengen. Dit was tijdens het schrijven van het plan van aanpak nog niet volledig gelukt. Daarom is gekozen voor een richtinggevend plan met vijf ontwikkellijnen, om ondertussen de benodigde informatie in beeld te krijgen.

Addendum op PvA (oktober – november 2024)

De ODIJ is kort na de beoordeling met een addendum op het PvA gekomen. Dit is op 9 oktober 2024 door het DB vastgesteld en op 11 oktober 2024 met het ministerie gedeeld.[71] Met dit addendum diende de ODIJ informatie in die eerder niet ter beschikking was. Deze informatie is ter kennisname gedeeld met het AB tijdens de Algemeen Bestuur-vergadering van 6 november 2024. Het addendum kent de volgende aanvullingen op het eerdere PvA.

Tijdsplanning per kwartaal	Er is een *tijdsplanning per kwartaal* opgenomen.
Omzet basistaken incl. milieutaken	In de afgelopen jaren is niet consequent genoeg gekeken naar de formatieve en financiële consequenties van (externe en interne) ontwikkelingen in de omvang van taken en het op de juiste formatie zetten van extra taken. Het AB heeft incidentele middelen beschikbaar gesteld om hier een proces op te zetten. Deze middelen zijn opgevraagd middels een begrotingswijziging die momenteel in behandeling is bij de gemeenteraden en

[66] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (20 september 2024). *Beoordeling plan van aanpak robuuste omgevingsdienst.*

[67] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (25 september 2024). *Verslag Gesprek Omgevingsdienst IJmond beoordeling plan van aanpak.*

[68] Dit is in het interview met de ODIJ i.h.k.v. dit onderzoek nogmaals benadrukt.

[69] Het Ministerie is gestart met een traject om de robuustheidscriteria wettelijk vast te leggen in Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Daarmee kunnen de robuustheidscriteria wettelijk worden verankerd. (*Bron: Brieven aan OD's – verzoek tot zelftoets (17 juli 2023).* De AMvB waarin de robuustheidscriteria geborgd gaan worden ligt tussen september 2025 en januari 2026 voor ter internetconsultatie.

[70] Een bedrag van € 200.000 is in mindering gebracht op de benodigde incidentele middelen voor 2026.

[71] Omgevingsdienst IJmond (6 november 2024). *Terugkoppeling + vervolgaanpak beoordeling IenW PvA IBP-VTH (Besluit nr. AB 2024-025).*

	Provinciale Staten. Vooruitlopend op instemming heeft het dagelijks bestuur de dienst de ruimte gegeven te starten met de uitvoering. Er zijn twee externe analyses uitgevoerd: - Een analyse langs de lijn van 7 productgroepen laat zien dat er een formatiestijging van 17-21 FTE wordt verwacht om de huidige opgaven goed te koppelen aan capaciteit. - Er wordt een inschatting gemaakt dat de overhead en bedrijfsvoering structureel op jaarbasis met € 700.000 euro verhoogd dienen te worden.
80% personeelsbestand in vaste dienst	Met percentages van 95% voor de totale formatie en 96% voor het milieusegment, overtreft de organisatie de gestelde norm aanzienlijk
Kwaliteitscriteria basis- en plustaken	In het PvA werd niet ingegaan op het voldoen aan de kwaliteitscriteria. Er is nu uitgewerkt hoe de ODIJ scoort op de kwaliteitscriteria. Geconstateerd wordt dat er op drie deskundigheidsgebieden deels wordt voldaan en dat hier aan wordt gewerkt. Het gaat om brandveiligheid, afvalwater-indirecte lozingen en externe veiligheid.
Innovatieagenda	Ten tijde van het opstellen van het plan van aanpak was de planning voor het opstellen van een innovatie-agenda nog niet bekend. Inmiddels is duidelijk dat de organisatie in Q2-Q3 2025 de innovatieagenda opstelt en in Q4 2025 zal voorleggen aan het bestuur
Afspraken GR t.a.v. terugname taken	De geactualiseerde GR- en DVO-structuur wordt opgesteld in nauwe samenwerking met de deelnemers. Oplevering staat gepland voor Q1 2025. Gedurende Q2 en Q3 van 2025 worden deze besproken met bestuur, colleges, raden en Staten
Weerstandsratio	Een herijking van het weerstandsvermogen is gepland in de laatste fase van het Programma actualisatie GR, DVO en financieringsstructuur. De verwachting is dat de herijkte financiering een positieve invloed zal hebben op het benodigde weerstandsvermogen
Fusie perspectief	Het bestuur van de ODIJ hecht er belang aan op te merken dat 'fusie-perspectief' niet als doel op zichzelf gezien wordt. Wel erkent het bestuur dat de grote veranderende opgaven zeker aanleiding geeft om goed naar de huidige en toekomstige situatie te kijken. Over de as van de opgaven, inhoud en inzicht hierin zal het bestuur komende jaren opnieuw strategisch positioneren ten aanzien van vorm en functie van de ODIJ. Vanuit het inzicht dat ontstaan is tijdens en na het opstellen van het plan van aanpak IBP heeft het bestuur besloten om externe toekomstscenario's in beeld te brengen, waaronder fusie
Opleidingsprogramma	In de zomerperiode van 2024 is de dienst gestart met het opstellen van een strategische personeelsplanning. Dit document, inclusief een systematiek om deze actueel te houden, dient begin 2025 gereed te zijn.
Business Intelligence en capaciteit BI	In het plan van aanpak IBP is de ODIJ onvoldoende specifiek geweest waar het gaat over Business Intelligence. (...) Er is inmiddels intern een visie over ontwikkeld en de ODIJ start komend jaar met de vervanging en integratie van de systemen. Momenteel richt de ODIJ zich met 1 fte (vaste dienst) op data-analyse. Aanvullend wordt er expertise ingehuurd. Momenteel loopt de procedure voor de werving van een 2e fte. Naar verwachting vult de ODIJ deze functie voor het einde van het jaar in. Voor 2025 staat een 3e fte begroot. Waarmee de ODIJ ruim voor 1 januari 2026 zal voldoen aan de gevraagde 3 fte.

Figuur 6. Addendum ODIJ op PvA

De raden en Staten zijn vervolgens in oktober 2024 per raadsinformatiebrief[72] geïnformeerd over:
- het proces van de vorming van robuuste omgevingsdiensten;
- het PvA en de eerste beoordeling door IenW;
- het gesprek dat hierover heeft plaatsgevonden tussen IenW en de ODIJ;
- de extra middelen die het ministerie beschikbaar heeft;

[72] Omgevingsdienst IJmond (oktober 2024). *Raadsinformatiebrief beoordeling ministerie van IenW plan van aanpak ODIJmond IBP-VTH.*

- de eerstvolgende stappen en de betrokkenheid van de raden en Staten daarbij.

In de informatiebrief is de volgende 'routekaart' opgenomen.

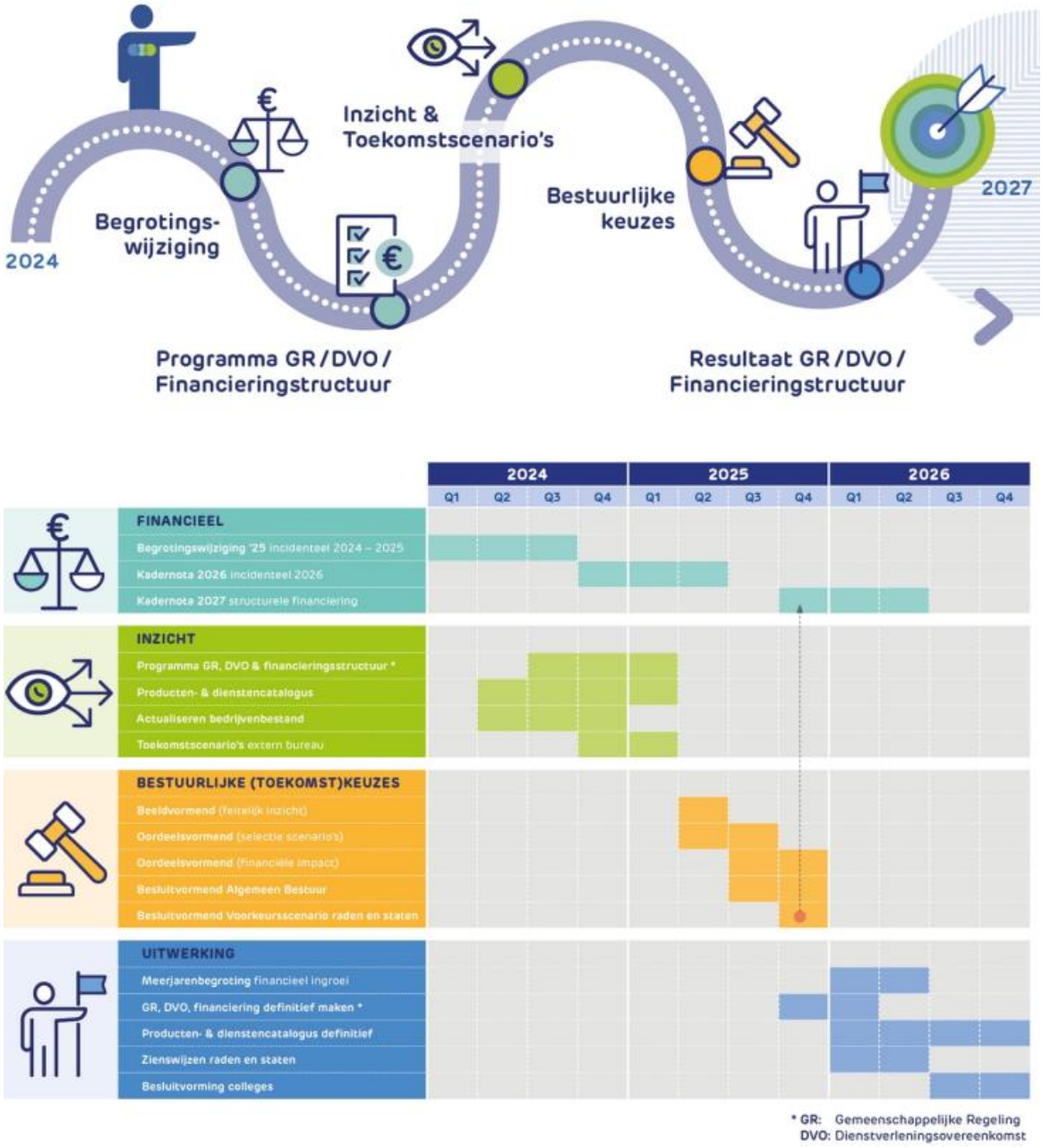

Figuur 7. Route naar een toekomstbestendige ODIJ

Op 11 november 2024 wordt per brief vanuit het ministerie van IenW positief gereageerd op het addendum: *"Hoewel ik u nu geen toezegging kan doen ten aanzien van de volgende beoordeling, wil ik hierbij wel graag mijn waardering*

uitspreken voor wat nu bestuurlijk in gang is gezet. Zichtbaar is dat het aanzienlijke wilskracht en hard werken is geweest om zo snel te komen tot een plan van aanpak en addendum."[73]

2025 (tot en met juli): Traject in volle gang - richtinggevende besluiten in ontwikkeling

Kadernota 2026, halfjaarrapportage over PvA en voortgang drie sporen op AB agenda (februari 2025)

Op 12 februari 2025 vindt er wederom een AB-vergadering plaats. Daarbij staan onder andere de volgende punten op de agenda[74]:

- de kadernota 2026, waarin incidentele en structurele middelen worden aangevraagd ten behoeve van reguliere indexeringen en onvermijdbare stijgingen in de bedrijfslasten.
- De halfjaarrapportage over de voorgang van het PvA die met het ministerie van IenW is gedeeld. Aan de hand van deze rapportage zal IenW met een bijgesteld oordeel over de robuustheid komen (zie verderop: 1 april 2025).
- Het samenvoegen van de eerder vastgestelde ontwikkellijnen in drie sporen die vanaf nu gevolgd gaan worden:

  1. Programma herijking GR
  De analyse van de GR en dienstverleningsovereenkomsten, de aandachtspunten die daaruit voort zijn gekomen en het effect op de uitvoeringsorganisatie, inclusief mogelijke oplossingsrichtingen.

  2. Programma herijking financieringsstructuur
  Mondeling wordt de voortgang van dit traject besproken. Er wordt vooruitgekeken naar de vergadering van het AB, d.d. 23 april 2025. Er wordt een eerste gesprek over de bestuurlijke uitgangspunten voor de nieuwe financiering gevoerd zodat deze ambtelijk verder kunnen worden uitgewerkt de komende weken.

  3. Toekomstscenario's
  Afgelopen weken voerde een extern bureau diverse interviews uit i.h.k.v het inventariseren van scenario's. Via een terugkoppeling van de interviews wordt de stand van zaken gedeeld door de directeur en de voorzitter van de begeleidingscommissie.

  De voortgang van deze drie sporen staat ook op de agenda van het AB van 26 maart 2025.[75]

Raadsinformatiebrief (14 maart 2025) en Regioraden 'Toekomstbestendige ODIJ' (maart 2025)

Er is een Raadsinformatiebrief[76] opgesteld (gedateerd 14 maart 2025) welke door de colleges zelf aan de raden en PS dient te worden verstrekt. Deze brief heeft het onderwerp 'Programma herijking GR, DVO's en financieringsstructuur'.[77]

In deze brief wordt ingegaan op de toenemende complexiteit van taken en de robuustheidscriteria waaraan moet worden voldaan.[78] Beide ontwikkelingen vragen om een toekomstbestendige dienst en het programma 'herijking GR, DVO's en financieringsstructuur' maakt hier onderdeel vanuit. De doelstelling van het programma is het actualiseren

[73] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (11 november) *Addendum plan van aanpak.*

[74] Omgevingsdienst IJmond (12 februari 2025). *Agenda AB vergadering 12 februari 2025.*

[75] Omgevingsdienst IJmond (26 maart 2025). *Agenda AB vergadering 26 maart 2025.*

[76] Er wordt gesproken over een 'Raadsinformatiebrief' maar deze is tevens bedoeld als informatie richting PS. Bron: Omgevingsdienst IJmond (12 februari 2025). *Agenda AB vergadering 12 februari 2025 Besluit 2024-036:* "De vergadering van het AB stelt de raadsinformatiebrief vast, inclusief de nog aan te brengen tekstuele wijzigingen en stemt ermee in deze te delen met de gemeenteraden en PS".

[77] Geraadpleegd via de bestuurlijke informatie van de gemeente Landsmeer

[78] In de brief wordt gesproken over 1 april 2027. Uit gesprekken met betrokkenen komt naar voren dat dit een verschrijving is. Aan de robuustheidscriteria moet op 1 april 2026 worden voldaan.

van de juridische- en financiële kaders waarbinnen de GR en haar deelnemers samenwerken. Hierbij ontstaat een wederzijds inzicht in de gemaakte afspraken, komt er rolscherpte tussen de opdrachtgever en opdrachtnemer rol en ontstaat een gezamenlijk beeld welke diensten er worden geleverd tegen welke voorwaarden.

Hiermee wordt:
- voor lange termijn de wijze geborgd waarop de partijen binnen de ODIJ samenwerken
- inzicht gegeven in de taken die de ODIJ uitvoert per deelnemer (de opdracht) en de capaciteit en middelen die daarbij horen.

De uitwerking van bovenstaande programmalijnen zal ook een impact hebben op de bijdragen van de deelnemers. Gelijktijdig aan dit traject ontwikkelt het bestuur daarom toekomstscenario's waarmee zij de raden en PS inzicht bieden in de knoppen waaraan gedraaid kunnen worden om de kostenstijging op te vangen die kan ontstaan door het herstellen van de balans tussen de opdracht en middelen.

Over de rol van de raad en PS wordt specifiek het volgende aangegeven[79]: *"Ons Dagelijks en Algemeen Bestuur geven richting aan het programma. Op een aantal momenten nemen zij gemeenteraden en de Provinciale Staten mee in dit traject via regionale informatiesessies en via zienswijzetrajecten rondom onze Gemeenschappelijke Regeling en de begroting 2026 en 2027. Via de gedetailleerde planning in de bijlage bieden wij u inzicht in al deze momenten. In maart 2025 vonden de regioraden plaats waarin een toelichting op de toekomstbestendigheid van OD IJmond op de agenda stond. Wij danken u voor uw aanwezigheid. Mocht u niet aanwezig zijn geweest dan vindt u in de bijlage de presentatie die daar gegeven is. In september informeren wij alle individuele raden en de staten."*

In de Voortgangsrapportage programma Herijking GR, financieringsstructuur en toekomstscenario's is aangegeven dat er in maart 2025 twee regioraden plaatsvinden. Op 12 maart 2025 vond de eerste regioraad plaats voor de regio Zaanstreek-Waterland en op 19 maart 2025 vond een regioraad plaats voor Zuid-Kennemerland/IJmond.[80] Tevens staat beschreven dat een informatiesessie voor PS volgt. Uit het feitelijk wederhoor blijkt dat in overleg tussen de ODIJ en de provincie is besloten geen aparte informatiesessie voor PS te organiseren. Slechts een beperkt deel van de provinciale VTH-taken wordt namelijk door de ODIJ uitgevoerd. De informatie over en situatie van ODIJ geldt niet voor de andere OD's in Noord-Holland. Rond de periode van de regionale bijeenkomst vond bij de provincie een sessie met Statenleden plaats over de toekomst van alle OD's binnen de provinciegrens. Om PS toch volledig te informeren is afgesproken dat de ODIJ rechtstreeks (de griffie van) PS informeert over hun programma, het memo en de webinar. Dit is ook gedaan.

Tijdens de sessies heeft de directeur een toelichting gegeven op de huidige organisatie, de (landelijke) ontwikkelingen en het proces herijking GR, financiering en toekomstscenario's. Voor de raadsleden is specifiek inzichtelijk gemaakt wanneer zij verder worden betrokken.

[79] Omgevingsdienst IJmond (12 februari 2025). *Agenda AB vergadering 12 februari 2025 Besluit 2024-036.*

[80] Omgevingsdienst IJmond (28 februari 2025). *Voortgangsrapportage programma Herijking GR, financieringsstructuur en toekomstscenario's*.

Figuur 8. Betrokkenheid raden, geschetst tijdens regioraden (maart 2025).

In de presentatie aan de raden is tevens een uitgebreide planning van het hele tijdspad geschetst. Dit is een verdere uitwerking van de planning die eerder onderdeel uitmaakte van de Raadsinformatiebrief van oktober 2024. In figuur 9 op de volgende pagina is dit tijdspad, dat aan de raden is gepresenteerd, opgenomen.

Figuur 9. Tijdspad doorontwikkeling GR ODIJ (onderdeel van Regioraden, maart 2025)

Voortgang op drie sporen (april 2025)

De vergadering van het AB van 16 april 2025 staat in het teken van de voortgang op de drie sporen.[81] Hiervoor heeft de directeur van de ODIJ een intern memo aan de colleges gericht, dat tijdens de AB-vergadering voorligt.[82] Het DB heeft er op 9 april 2025 voor gekozen om een interne memo aan de colleges te richten en geen college- en raadsbrief te versturen. De raad en PS zijn immers kort hiervoor al per raadsinformatiebrief geïnformeerd.

Over de drie sporen komt het volgende aan bod op 16 april 2025.

1. Programma herijking GR en governance.
De tussenrapportage *'Ontwikkellijn governance'*[83] is gereed en wordt besproken. Aan de hand van deze analyse worden uitgangspunten vastgesteld voor de toekomstige GR (besluitvorming).

2. Programma herijking financieringsstructuur
Op 16 april 2025 ligt de zogeheten 'ist-soll'-analyse voor. Deze analyse maakt inzichtelijk wat er nodig is om de balans tussen de gecontracteerde opdracht en de beschikbare middelen te herstellen. Daarnaast geeft de analyse inzicht in de scheefgroei tussen de deelnemers. Aan de hand van deze analyse worden uitgangspunten vastgesteld voor de toekomstige financieringsstructuur (besluitvorming) en vindt een eerste richtinggevende discussie plaats over bestuurlijke keuzes op takenpakket en ambitie.

3. Toekomstscenario's
Er ligt een rapportage over de inventarisatie van mogelijke toekomstscenario's voor. Deze rapportage maakt in de breedte zichtbaar welke keuzes er kunnen worden gemaakt om de dienstverlening toekomstbestendig te organiseren. Per keuze is er ook aandacht voor de haalbaarheid ervan.

Voortgang robuustheidsproces ODIJ en IenW (april – juni 2025)

Eerste voortgangsrapportage
Op 1 april 2025 informeert het ministerie per brief over de halfjaarrapportage die de ODIJ heeft opgeleverd over de voortgang van de uitvoering van het PvA.[84] Deze brief ligt voor tijdens het AB van 16 april 2025.

ODIJ	IJmond			Vanwege een groot aantal kanttekeningen is het de vraag of de ODIJ op 1 april 2026 zal voldoen aan de robuustheidscriteria.	Op dit moment is er zicht op de benodigde toename aan fte om te voldoen aan de omzetnorm en loopt er een traject samen met de deelnemers om de formatie en omzet te herijken. De herijkte financieringsstructuur zal eind 2025 vertaald worden naar de Kadernota 2027. De aangepaste DVO en GR liggen eind 2025 voor ter besluitvorming en worden in het najaar van 2026 vastgesteld. De planning maakt dat het de vraag is of er op 1 april 2026 voldaan gaat worden aan de norm. Ook bij andere kpi's speelt deze vraag omdat ze in hetzelfde zorgvuldige proces worden meegenomen. Het gaat om de eis voor innovatiebudget, voldoen aan de kwaliteitscriteria en afspraken over uittreding. De dienst heeft veel oog voor opleiden, maar dit is nog onvoldoende vertaald naar een opleidingsprogramma. Dit geldt ook voor het hebben van een Business Intelligence strategie. Als de werving op BI succesvol is, zal de ODIJ voldoen aan de norm voor fte op BI.

Figuur 10. Beoordeling robuustheid ODIJ in april 2025 – oranje

[81] Omgevingsdienst IJmond (16 april 2025). *Agenda AB vergadering 16 april 2025.*

[82] Omgevingsdienst IJmond (16 april 2025). I*nterne memo aan de colleges, inzake doorontwikkeling ODIJmond (Besluit nr. AB 2025-010).*

[83] Dit document is uitgebreider toegelicht in hoofdstuk 2 van dit rapport.

[84] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (1 april 2025). *Beoordeling 1e voortgangsrapportage robuuste omgevingsdienst.*

Daar waar het eindoordeel van het ministerie op basis van het eerste PvA nog 'rood' was, is dit aangepast naar 'oranje'. Oranje betekent dat het ministerie, op basis van de dan beschikbare informatie, zich afvraagt of de dienst op 1 april 2026 robuust is. Daarvoor gelden de volgende overwegingen (figuur 9: rechterkolom).

Hierna heeft er op 21 mei 2025 een gesprek plaatsgevonden tussen het ministerie en de ODIJ (bestuursvoorzitter en directeur). Het gespreksverslag van dit overleg staat op de AB-agenda van 11 juni 2025.[85]

De belangrijkste punten uit het gesprek zijn dat:
- de ODIJ kijkt naar toekomstbestendigheid in plaats van sec naar het voldoen aan de robuustheidscriteria. De ODIJ kijkt nadrukkelijk naar wat de beste organisatievorm voor de langere termijn is. De andere OD's doorlopen niet eenzelfde soort traject.
- het traject van toekomstbestendigheid er ook toe kan leiden dat er gekozen wordt voor samenwerking en/of fusie, ook als zelfstandigheid realistisch blijkt. ODIJ licht toe dat hiervoor scenario's worden ontwikkeld, waarbij ook samenwerkingsscenario's worden voorgesteld die bijdragen aan een robuust stelsel of een opmaat kunnen zijn tot fusie.
- historische keuzes van invloed zijn op de omzet van ODIJ.

In algemene zin wordt vanuit het ministerie een compliment gegeven voor het proces dat het bestuur momenteel doorloopt. Aan het eind van het gesprek zijn de individuele punten doorgelopen en vastgesteld dat het omzetcriteria en het innovatiebudget de risico's zijn. De andere zouden op groen moeten kunnen komen voor de deadline van 1 april 2026.

Tweede voortgangsrapportage
Tijdens het AB van 11 juni 2025 ligt een memo voor waarin de tweede voortgangsrapportage wordt toegelicht die op 30 juni met IenW wordt gedeeld.[86] Met deze memo wordt het AB geïnformeerd over de voortgang op de uitvoering van het PvA. Daarbij wordt ingegaan op de score van IenW op de eerste voortgangsrapportage (middelste kolom) en de prognose van de ODIJ zelf op de robuustheidscriteria (zie figuur 11).

[85] Omgevingsdienst IJmond (11 juni 2025). *Gespreksverslag ODIJmond & IenW, voortgangsrapportage IBP.*

[86] Omgevingsdienst IJmond (3 juni 2025). *Score 1e voortgangsrapportage VTH-IBP.*

KPI		Beoordeling 1e voortgangsrap.		Prognose
KPI 1 Omvang, 16,5 mln. Omzet milieu.		Addendum Plan van Aanpak (PvA) laat de nodige stappen zien. Complimenten voor het proces. 15-17 FTE plus 700k groei bedrijfsvoering. IenW schat in dat er een kans is dat ODIJmond de norm zelfstandig behaald.		De IST-SOLL analyse laat een kleinere stap zijn dan de eerste prognose, namelijk 12 FTE en 2,95 mln. groei. Potentieel zitten er nog milieutaken bij PNH en milieuplustaken bij Haarlem, Purmerend en Edam-Volendam. Onze inschatting is dat de gewenste omvang niet zelfstandig gerealiseerd wordt op 1/4/2026.
KPI 2 Kwaliteit, kwaliteitscriteria, kritische massa, procescriteria en competenties		Addendum PvA laat zien dat de dienst aan bijna alle kwaliteitscriteria voldoet. Met de actualisatie van de GR + het herijken van het financiële volume wordt de volgende stap gezet.		De IST-SOLL analyse maakt het mogelijk om aan de overige kwaliteitscriteria te voldoen. Weliswaar op een aantal onderdelen aan de minimale eis. De actualisatie GR + herijking financiële volume is hiervoor noodzakelijk. De datum van 1/4/2026 wordt mogelijk niet op alle onderdelen gehaald.
KPI 3 Innovatie agenda		ODIJmond heeft geen innovatieagenda, in de eerste voortgangsrapportage hebben wij gemeld dat deze Q4 2025 gereed is.		Momenteel bereiden wij een innovatieagenda voor. De belangrijkste onderdelen hierin zijn risicogericht toezicht op basis van data, effectief inzetten van drones en data-gedreven werken. De concept innovatieagenda wordt 5 november voorgelegd aan het AB.
KPI 3 Innovatie budget		ODIJ heeft tot op heden aangegeven geen innovatiebudget te hebben in haar begroting. Dit onderwerp wordt opgepakt als onderdeel van het programma GR, DVO en financieringsstructuur.		In de IST-SOLL analyse is het innovatiebudget van 1% nog niet opgenomen. Dit is gedaan om aan te sluiten bij de bestuurlijke afspraken op dit punt. Het innovatiebudget wordt inhoudelijk besproken in het AB 11 juni en 9 juli. Het is een noodzakelijke stap ook i.r.t. fusie met een andere dienst.
KPI 4 Afspraken toereikend in GR van terugnemen (milieu gerelateerde) plustaken		In de huidige governance is dit onvoldoende geborgd als gevolg van de hybride wijze waarop taken zijn gecontracteerd en er is onduidelijk over desintegratie of uittredingsafspraken.		In de nieuwe GR- en DVO-structuur wordt voorgesteld om op een eenduidige wijze te contracteren met duidelijke spelregels over beëindigen van taken. De datum van 1/4/2026 wordt niet op alle onderdelen gehaald.
KPI 5 Opleidings-programma		ODIJmond heeft een uitgebreide opzet voor opleidingen, echter heeft dit niet vastgelegd. Dit dient vertaald te worden naar een opleidingsprogramma, wat regulier onderhoud van kennis en vaardigheden beschrijft.		Momenteel bereiden wij een opleidingsprogramma voor. Hierbij wordt meteen aangesloten bij de landelijke ontwikkeling van de ODNL-academie en het KIS-VTH. Het opleidingsprogramma wordt in het najaar aangeboden aan het bestuur.
KPI 5. Businessintelligence strategie		ODIJmond heeft de deelonderwerpen wel in beeld en werkt hier ook aan. Echter heeft dit niet vertaald naar een integrale BI-strategie.		Na het zomerreces start ODIJmond met het opstellen van een BI-strategie. De doelstelling is deze in Q1 2026 in concept gereed te hebben en aan te bieden aan het bestuur.
KPI 5. Capaciteit BI – 3FTE		ODIJmond heeft de capaciteit opgenomen in haar begroting, echter nog niet ingevuld.		Op dit moment heeft ODIJmond 2FTE data-analisten ingevuld. De ambitie is dit eind 2025 uit te breiden naar 3FTE. Echter de formatiedekking komt structureel uit de IST-SOLL analyse. Bekrachtiging van deze analyse is noodzakelijk om de structurele verplichting aan te gaan.

Figuur 11. Prognose robuustheidscriteria ODIJ (tweede voortgangsrapportage t.b.v. het ministerie van IenW)

De ODIJ schetst hierbij het beeld dat op alle criteria die 'oranje' scoorden volgens het ministerie van IenW naar groen kan worden gegaan. Groen betekent in dit geval dat het lukt om op 1 april 2026 aan het criterium te voldoen. Voor het omzetcriterium is echter een tegengestelde beweging zichtbaar. De ODIJ schat in dat er niet zelfstandig tijdig (op 1 april 2026) aan het omzetcriterium kan worden voldaan.

AB: oordeelsvormende besluiten voor vervolg (juli 2025), webinar en presentaties in de raden (september 2025)

Het ontwikkeltraject dat de ODIJ tot nu toe heeft doorlopen is er op gericht om tijdens de AB-vergadering van 9 juli 2025 met eerste oordeelsvormende of richtinggevende besluiten te komen op de drie sporen.[87] Samengevat zijn tijdens de vergadering de volgende besluiten genomen:

1. Programma herijking GR en governance[88]
Er is ingestemd met de nieuwe uitgangspunten t.b.v. de actualisatie van:

[87] Zie eerder figuur 9.

[88] Omgevingsdienst IJmond (9 juli 2025). *Herijking GR & governance (Besluit nr. AB 2025- 027).*

- de governance op verschillende onderdelen, waaronder mandaat en delegaat, de stemverhoudingen, en de rol en positie van opdrachtgever-opdrachtnemer
- de verdeling van verplichte en niet-verplichte taken en het vastleggen hiervan in DVO's
- de GR.

2. Programma herijking financieringsstructuur[89]
De uitgangspunten van de nieuwe financieringsstructuur zijn vastgesteld, waarbij o.a. aandacht is voor afrekenen op basis van realisatie voor alle taken en het innovatiebudget.[90] Ook worden de bestuurlijke keuzes inzake het niveau van uitvoering vastgesteld.

3. Toekomstscenario's[91]
Er wordt besloten om kennis te nemen van het extern opgestelde conceptrapport 'Toekomstscenario's'. Het externe bureau is tot drie voorkeursscenario's genomen:

1. Zelfstandig: uitvoering huidige takenpakket + milieuadvies + overige milieuplustaken + alle VTH-bouwtaken. (scenario 1b uit Galan rapport)
2. Zelfstandig: uitvoering huidig takenpakket + milieuadvies + toetreden van gemeente Zaanstad. (scenario 1c uit Galan rapport)
3. Fusie met ODNZKG (scenario 3 uit Galan rapport)

Het DB heeft ingestemd met een vervolgopdracht aan de externe partij om een aanpak uit te werken voor de verdere verkenning van deze scenario's.[92] Voor dit traject wordt een periode van een jaar uitgetrokken (juli 2025-juli 2026), zodat het bestuur zich eerst kan focussen op het afronden van de ontwikkellijnen financiering en governance om de positie van ODIJ, ten opzichte van alle drie de scenario's, te verbeteren.

Voor alle drie de sporen is ingestemd met het voorstel om de uitkomsten tot dan toe te delen tijdens een webinar en/of de individuele sessies met de raden en Provinciale Staten in september 2025.

Internetconsultatie Wetsvoorstel versterking VTH-stelsel milieu (september 2025-januari 2026)
Op 16 september 2025 is de internetconsultatie gestart voor het Wetsvoorstel versterking VTH-stelsel milieu. Hiermee geeft het ministerie opvolging aan het voornemen om de robuustheidscriteria juridisch te verankeren. De internetconsultatie ligt voor t/m medio januari 2026.[93]

In onderstaand kader is vanuit de concept-wettekst het volgende (niet uitputtend) opgenomen over de robuustheidscriteria.[94]

Inleiding
- Met het wettelijke verankeren van de reeds bestaande robuustheidscriteria worden kwaliteitseisen gesteld waaraan een omgevingsdienst als organisatie minimaal moet voldoen (hierna: minimale kwaliteitseisen). Hiermee wordt de vrijblijvendheid beperkt (p.6).
- Met de wettelijke borging van de in het kader van het IBP-VTH gemaakte afspraken over de robuustheidscriteria gaan die zonder uitzondering voor alle omgevingsdiensten gelden (p.10).
- Er wordt bewust niet gekozen voor een stelselwijziging met het herschikken en verschuiven van bevoegdheden tussen overheidslagen (p.11).
- Met de vaststelling van robuustheidscriteria wordt van de opdrachtgevers van omgevingsdiensten verwacht dat zij in gezamenlijkheid zorgdragen voor de nodige kwaliteitsverbetering bij de omgevingsdienst. Door voor alle omgevingsdiensten een minimaal kwaliteitsniveau te bepalen, wordt landelijk toegewerkt naar het terugdringen van fragmentatie. (p.12).

[89] Omgevingsdienst IJmond (9 juli 2025). *Uitgangspunten financiering ODIJmond (Besluit nr. AB 2025-025).*

[90] Dit is een van de robuustheidscriteria vanuit het IBP-VTH.

[91] Omgevingsdienst IJmond (9 juli 2025). *Rapportage Toekomstscenario's ODIJmond (Besluit nr. AB 2025-028).*

[92] Omgevingsdienst IJmond (9 juli 2025). *Advies DB toekomstbestendig ODIJ,*

[93] Overheid.nl | Consultatie Wetsvoorstel versterking VTH-stelsel milieu

[94] Ministerie van IenW (16 september 2025). *Wijziging van de Omgevingswet in verband met versterking VTH-stelsel milieu [KetenId: WGK027464].*

Hoofdlijnen van het voorstel (p.15)

Voorgesteld wordt om:

1. in artikel 18.21, vierde lid, Omgevingswet een grondslag op te nemen om de zogenoemde robuustheidscriteria voor omgevingsdiensten vast te stellen in het Omgevingsbesluit en te bepalen dat omgevingsdiensten aan die robuustheidscriteria moeten voldoen. Om het belang van deze criteria te onderstrepen is de eis om daaraan te voldoen opgenomen in het eerste lid.
2. in artikel 18.21, derde en vijfde lid, Omgevingswet te bepalen, dat het werkgebied van een omgevingsdienst aaneengesloten moet zijn en dat de bij de aanwijzing van kringen van gemeenten rekening wordt gehouden met de robuustheidseisen In artikel 11.1 van de Omgevingsregeling worden gemeenten aangewezen die deelnemen in omgevingsdiensten die niet aan de congruentie-eis voldoen, maar die wel robuust zijn.
3. na artikel 18.21 een artikel toe te voegen (voorgesteld artikel 18.21a), waarin voor de Minister van IenW een bevoegdheid wordt opgenomen om in te grijpen als niet tijdig aan de robuustheidscriteria is voldaan of niet aan de eisen (congruentie veiligheidsregio's of robuust) uit artikel 18.21, tweede lid, wordt voldaan (paragraaf 3.4);

1. Robuustheidscriteria

Voor veel omgevingsdiensten, gemeenten en provincies geldt dat zij de bestuurlijke afspraken over het voldoen aan de robuustheidscriteria serieus nemen en dat zij zich inspannen om deze afspraak na te komen. Dit is ook zichtbaar in de monitoring van het traject om te komen tot robuuste omgevingsdiensten. Helaas zijn er ook partijen in het stelsel die zich pas willen inspannen op het moment dat de robuustheidscriteria zijn geborgd in regelgeving. Dat maakt wettelijke borging ervan noodzakelijk in combinatie met mogelijkheden om regie te voeren op de naleving van de robuustheidscriteria (p.17).

2. Kring van gemeenten

Een aantal omgevingsdiensten dat als grondgebied bestaat uit een kring van gemeenten, heeft grote moeite om aan de robuustheidscriteria te voldoen juist door hun (beperkte) omvang. Een kring van gemeenten' wordt gebruikt om te verwijzen naar een groep gemeenten die samen een omgevingsdienst instellen waarvan het werkgebied afwijkt van dat van een of meer veiligheidsregio's.

Bij deze omgevingsdiensten zijn de gezamenlijke beschikbare middelen en capaciteit, ingebracht door de deelnemers, onvoldoende om de omgevingsdienst zelfstandig te laten functioneren. Om te kunnen voldoen aan kpi 1 wordt artikel 11.1 van de Or parallel aan dit wetsvoorstel gewijzigd, zodat alleen nog kringen van gemeenten blijven bestaan voor omgevingsdiensten die voldoen aan de robuustheidscriteria en kpi's, zolang ze daaraan voldoen. Deze omgevingsdiensten hebben immers aangetoond dat zij met hun opdrachtgevers, ondanks hun geografisch kleine werkgebied, in staat zijn om de financiële middelen, de kennis en de capaciteit te generen, die nodig zijn om als robuuste omgevingsdienst zelfstandig hun taken uit te voeren. Uitsluitend de gemeenten die een robuuste omgevingsdienst vormen op 1 april 2026, zullen in artikel 11.1 Or worden aangewezen (p.18).

Er zijn meerdere omgevingsdiensten die nu kleiner zijn dan, of afwijken van, de contouren van een veiligheidsregio, waaronder de ODIJ. (...) Volgens de contour van de veiligheidsregio vallen gemeenten Haarlemmermeer en gemeente Zaanstad binnen het werkgebied van de ODIJ niet, zoals het nu is georganiseerd, binnen het werkgebied van de OD NZKG. (...) Als deze omgevingsdiensten niet robuust zijn, kunnen ze ervoor kiezen zelfstandig in te zetten op het voldoen aan de robuustheidscriteria en kpi's of om robuustheid te bereiken via een fusie, al dan niet gecombineerd met een splitsing (p.18+19)

3. Regie van de Minister van IenW

Op grond van artikel 18.21a, eerste lid, krijgt de Minister van IenW de bevoegdheid om rechtstreeks interbestuurlijk toezicht (IBT) te houden op gemeenten. Dit IBT is gericht op ingrijpen in het bestuur van een omgevingsdienst zodat de nodige besluiten kunnen worden genomen om een uniform hoger kwaliteitsniveau te bewerkstelligen. Artikel 18.21a, tweede lid, bevat de grondslag om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen dat de Minister van IenW (tijdelijk) bevoegd gezag is, zodat hij, in plaats van gedeputeerde staten of colleges van burgemeester en wethouders de besluiten kan nemen die nodig zijn voor een uniform hoger kwaliteitsniveau (p.19).

3.2. Analyse

3.2.1. Twee zijden van dezelfde medaille

We zien op basis van de tijdlijn (§3.1) dat er in het voorjaar van 2023 twee ontwikkelingen zijn die nopen tot het ontwikkeltraject dat hierna gestart wordt. Eén daarvan speelt 'omgevingsdienst-breed', namelijk: het moeten voldoen aan de interbestuurlijk vastgestelde robuustheidscriteria per 1 april 2026. Deze robuustheidscriteria zijn erop gericht om een zekere basiskwaliteit te kunnen leveren als omgevingsdienst. De ODIJ moet voldoende massa hebben om deze kwaliteit nu en in de toekomst te kunnen leveren. Hiertoe vindt in 2024 een zelftoets plaats en wordt een plan van aanpak opgesteld. Daarnaast worden de start van de nieuwe directeur en de bestuursopdracht om de sterktes en de zwaktes van de organisatie in beeld te brengen als een belangrijke katalysator voor het ontwikkeltraject beschouwd. We zien in de tijdlijn dat het plan van aanpak en de bestuursopdracht in dezelfde periode plaatsvinden (april 2024) én de ontwikkellijnen ook duidelijk inhoudelijke overlap hebben.

Wat opvalt uit enkele gesprekken is dat de constatering dat de ODIJ stappen te zetten heeft in haar robuustheid voor sommige betrokkenen als een verrassing kwam.[95] De ODIJ werd, én wordt, gezien als een innovatieve dienst, die dichtbij haar deelnemers staat en bereid is om ver te gaan in de dienstverlening richting hen.[96] Het resultaat van de bestuursopdracht ('Twee zijden van een medaille') laat deze sterke kwaliteiten van de dienst zien, maar maakt tegelijkertijd de keerzijde inzichtelijk. De afgelopen jaren is er een lappendeken aan afspraken ontstaan, zijn er achterstanden ontstaan op de uitvoering van wettelijke taken en is er sprake van een scheve financiële verdeling tussen deelnemers. Vanuit de ODIJ zelf is toegelicht dat er als dienstverlenende organisatie (de kracht van de ODIJ) hard werd gelopen op actuele klantvragen vanuit de deelnemers.[97] Tegelijkertijd was er beperkt sprake van een governance waarbij inzichtelijk werd gemaakt hoe dit soort klantvragen zich verhielden tot wat was afgesproken.

De bevindingen vanuit de bestuursopdracht en de noodzaak om aan landelijk vastgestelde robuustheidscriteria te voldoen vragen nu om een professionalisering van de organisatie op verschillende fronten. Met eenduidige afspraken en bijpassende bekostiging. We constateren dat betrokkenen in de breedte content zijn met het verbeterde inzicht in de staat van de organisatie dat is ontstaan en de te zetten stappen.[98] De noodzaak om 'de basis op orde te brengen' en door te ontwikkelen naar een toekomstbestendige omgevingsdienst wordt breed door de betrokkenen onderschreven.[99]

3.2.2. Transparantie als sleutelwoord; maar wel afhankelijk van nabijheid

In dit onderzoek is gekeken naar de ervaringen van de aanpak en opzet van het ontwikkeltraject. Een woord dat daarbij in veel interviews met bestuurders en ambtenaren gevallen is, is 'transparantie'. Velen van hen zien dat de ODIJ zichtbaar heeft geïnvesteerd in communicatie over het traject.[100] Dit is tegelijkertijd werk in ontwikkeling (geweest). Dit zien we onder andere terug in de wijze waarop bij AB-stukken en in communicatie richting de raden en PS de tijdspaden concreter zijn geworden in een korte periode. Daar waar de routekaart uit de raadsbrief van oktober 2024 (figuur 7) nog erg op hoofdlijnen bleef, is de routekaart voor de regioraden van maart 2025 (figuur 9) uitgewerkt naar een detailplanning met aandacht voor het BOB-model[101] en de momenten waarop de raden en PS in positie worden gebracht.

[95] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Haarlem, Noord-Holland.

[96] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Oostzaan, Noord-Holland, Heemskerk en Velsen.

[97] TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.*

[98] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Bloemendaal, Velsen en Landsmeer.

[99] Ibid.

[100] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Velsen, Noord-Holland.

[101] Beeldvormend – Oordeelsvormend – Besluitvormend

Tegelijkertijd zien wij dat ook de terminologie die gebruikt wordt in ontwikkeling is, hetgeen verwarrend kan werken. Het PvA dat in april 2024 wordt opgeleverd bestaat uit vijf 'ontwikkellijnen'. Inmiddels is er sprake van drie 'sporen', waarvan in de communicatie richting de raden en PS ook nog gesproken wordt over een 'programma', waarin spoor 1 en spoor 2 zijn ondergebracht. Het is logisch dat taal zich ontwikkelt omdat er aan de toekomstbestendigheid wordt gewerkt terwijl 'de winkel open is'. Echter, ook bestuurders en ambtenaren die dicht op het traject zitten vanuit DB, AB en werkgroepen, onderschrijven de complexiteit hiervan.[102]

Daarbij zien we in algemene zin wel verschillen tussen betrokkenen in hoe zij de duidelijkheid en de transparantie van het traject ervaren. Een belangrijke verklarende factor hierbij is capaciteit. Er zijn deelnemers die bij de sporen met meerdere ambtenaren actief zijn in ambtelijke werkgroepen. Een gemeente als Velsen zit wat dat betreft 'dicht bij het vuur'. Betrokken ambtenaren denken actief mee in de werkgroepen binnen de sporen en hebben zo een duidelijk beeld bij de stappen die gezet (gaan) worden. Dit vertaalt zich ook in de manier waarop zij ondersteuning kunnen bieden aan hun eigen AB-lid en stukken tijdig kunnen annoteren ten behoeve van de bestuurlijke bespreking.[103] Ook de provincie heeft, ten opzichte van veel gemeenten, zichtbaar capaciteit om zowel het eigenaarschap als het opdrachtgeverschap richting de ODIJ in te vullen.[104]

Andere deelnemers, vaak kleinere gemeenten, zijn in de betrokkenheid afhankelijk van een enkele ambtenaar, voor wie de ODIJ één dossier is dat onderdeel uitmaakt van een breder takenpakket.[105] Of geldt dat de rol van accounthouder nieuw is of überhaupt niet of beperkt bemenst is gedurende dit traject.[106] Dit heeft direct ook consequenties voor de betrokkenheid bij het traject, het zicht op de te zetten stappen en de voorbereiding in huis, voorafgaand aan AB-vergaderingen.

Voor wat betreft de raden en Staten is het algehele beeld dat er te beperkt zicht is op het ontwikkeltraject dat de ODIJ nu doorloopt. Hoewel we vanuit de tijdlijn zien dat er is geïnvesteerd in de betrokkenheid van de raden en PS, van informatie over de voortgang op de robuustheidscriteria als over het eigen traject op toekomstbestendigheid, uit dit zich niet in een sterk zicht op de ontwikkeling die de ODIJ nu doormaakt.[107] Op de positie van de volksvertegenwoordiging wordt in het volgende hoofdstuk nader ingezoomd.

3.2.3. Vertrouwen in 'de goede stappen' maar niet in het behalen van het omzetcriterium

Dit Rekenkameronderzoek is ingegeven vanuit het feit dat de ODIJ aan de robuustheidscriteria moet voldoen en hier een traject op vorm heeft gegeven. Als we nu kijken naar de stand van zaken op deze criteria is de meest recente informatie hierover vastgelegd in de prognose van de ODIJ zelf van de robuustheidscriteria (figuur 11). Hieruit blijkt dat de ODIJ goede stappen zet op deze criteria. Een deel van de robuustheidscriteria maakt expliciet onderdeel uit van het eigen traject met drie sporen richting toekomstbestendigheid en een deel van de robuustheidscriteria wordt aanvullend opgepakt.

Als we kijken naar figuur 9, waarin het huidige tijdspad wordt geschetst, zien we dat de ODIJ op schema ligt qua (voorbereiding op) besluitvorming. Het is tot nu toe gelukt om uitgangspunten te bepalen, vooruitlopend op besluitvorming die later in het jaar plaats moet vinden. We zien echter twee knelpunten die voor onzekerheid bij de deelnemers zorgen, kort samengevat als *'tijd'* en *'geld'*.

Hoewel de ODIJ met haar eigen traject met drie sporen namelijk op planning ligt, is het sterk de vraag of er voor alle criteria aan de deadline van het robuustheidsproces (1 april 2026) voldaan kan gaan worden. Figuur 11 maakt de – voor ons als onderzoekers – meest recente prognose zichtbaar. Op meerdere criteria wordt aangegeven dat

[102] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Landsmeer, Velsen.

[103] TwynstraGudde (26 mei 2025). *Gespreksverslag interview Velsen ambtelijk*

[104] TwynstraGudde (21 mei 2025). *Gespreksverslag provincie Noord-Holland, ambtelijk.*

[105] TwynstraGudde (12 juni 2025). *Gespreksverslag interview Landsmeer ambtelijk*

[106] O.a. TwynstraGudde (8 juli 2025). *Gespreksverslag interview Bloemendaal ambtelijk.*

[107] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Bloemendaal, Heemstede, Heemskerk. Oostzaan, Velsen en Noord-Holland.

het mogelijk niet gaat lukken om op 1 april 2026 te voldoen. In de beoordelingen van het ministerie van IenW richting de ODIJ wordt de planning ook als heikel punt bestempeld. De ODIJ neemt voor de stappen in het eigen traject namelijk ook de tijd tot na 1 april 2026.

Inhoudelijk is het behalen van het omzetcriterium het grootste struikelblok. De ODIJ moet op 1 april 2026 een minimale omzet kunnen draaien op de uitvoering van de milieutaken. Hiervoor zijn vanuit het spoor rondom de financieringsstructuur analyses uitgevoerd. De (tussen)resultaten tot nu toe laten zien dat de ODIJ niet zelfstandig tijdig de gewenste minimale omzet zal kunnen realiseren. Daarbij spelen twee zaken:

- het totaal aan taken dat überhaupt ingebracht kan worden bij de ODIJ. Er wordt landelijk uitgegaan van één minimale omzetnorm voor alle diensten. De tijdlijn laat zien dat ODIJ al in het eerste gesprek met het ministerie hierover het signaal afgeeft dat er bij de toets op de robuustheidscriteria voldoende rekening gehouden moet worden met de context waarbinnen de ODIJ opereert.
- De gedrevenheid van de deelnemers om taken in te brengen die op dit moment nog in eigen beheer worden uitgevoerd. Voor deelnemers die op dit moment nog milieugerelateerde plustaken binnen de eigen organisatie belegd hebben is het een stap om dit in te brengen bij de ODIJ. Voorbeelden van dit soort taken zijn toezicht op geluidsoverlast bij horeca, duurzaamheidsadvies bij gebiedsontwikkelingen en advisering op omgevingsplannen. Voor de overdracht hiervan speelt dat dit personele gevolgen heeft en er een stuk nabijheid voor het eigen college verdwijnt.[108] De tijdlijn laat zien dat het inbrengen van alle milieugerelateerde plustaken wel één van de scenario's is waar nu langer de tijd voor wordt genomen om uit te werken (AB-vergadering 9 juli 2025).

Wat wel naar voren komt uit de interviews is dat er door betrokkenen open wordt gecommuniceerd over de onmogelijke opgave om tijdig aan het omzetcriterium te voldoen.[109] Sterker nog, daar waar het ministerie het behalen van het omzetcriterium in april 2025 op 'oranje' zette, zet de ODIJ het behalen hiervan in juni 2025 bewust op 'rood' neer om geen onrealistische verwachtingen te scheppen.

Een vaker gehoord signaal onder zowel de ODIJ-organisatie als bestuurders[110] is dat er op dit moment nog onzekerheid is over de consequenties hiervan. Wat gaat het Rijk doen op het moment dat de ODIJ niet tijdig gaat voldoen aan dit omzetcriterium? Wordt er dan aangedrongen op een 'gedwongen fusie' of is er ruimte voor maatwerk, passend bij de context en het werkgebied van de ODIJ? Deze onzekerheid zou wat kunnen doen met de bestuurlijke motivatie op het te doorlopen traject. Want wat is het herijken van de GR en het bespreken van het inbrengen van extra taken waard op het moment dat er mogelijk gefuseerd gaat worden? Besluiten in het ene spoor kunnen dus implicaties hebben voor het andere spoor, wat het risico met zich meebrengt dat inspanningen op termijn weer achterhaald blijken. Dit lijkt het traject op dit moment echter niet in de weg te zitten. Breed wordt bestuurlijk en ambtelijk het commitment uitgesproken om de voorgenomen stappen te blijven volgen.[111]

Betrokkenen rondom de ODIJ geven aan dat de dienst sowieso stappen te doorlopen heeft die, ongeacht de toekomstige bestuurlijke vorm, gezet moeten worden.[112] Dit perspectief lezen we ook terug vanuit de laatste AB-stukken die we gezien hebben (juli 2025) in spoor 3 'toekomstscenario's'. De OD NZKG, die al voldoet aan alle robuustheidscriteria, wil alleen verder in gesprek met de ODIJ over eventuele te zetten stappen, op het moment dat de ODIJ 'haar basis op orde brengt'. Juist die basis op orde brengen is de kern van het ontwikkeltraject dat de ODIJ nu zelf doorloopt. Daarbij heeft de ODIJ nadrukkelijk aandacht voor:

[108] O.a. TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.* en TwynstraGudde (8 juli 2025). *Gespreksverslag interview Bloemendaal ambtelijk.*

[109] O.a. TwynstraGudde (26 mei 2025). *Gespreksverslag interview provincie Noord-Holland, ambtelijk* en TwynstraGudde (11 juni 2025). *Gespreksverslag interview Heemstede ambtelijk.*

[110] O.a. TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ,* TwynstraGudde (15 juni 2025). *Gespreksverslag interview Velsen bestuurlijk* . en TwynstraGudde (11 juni 2025). *Gespreksverslag interview Heemstede ambtelijk.*

[111] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Bloemendaal, Heemstede, Velsen, Heemskerk. Oostzaan, Velsen en Noord-Holland.

[112] O.a. TwynstraGudde (26 mei 2025). *Gespreksverslag interview provincie Noord-Holland, ambtelijk* en TwynstraGudde (13 juni 2025). *Gespreksverslag interview Haarlem bestuurlijk.*

- het tegelijkertijd (door)ontwikkelen van de organisatie via de drie sporen, met behulp van incidentele middelen van de deelnemers en het inlopen van achterstanden die ontstaan zijn op de opdracht van wettelijke taken; en
- het verbeteren van de verhouding tussen de structurele en incidentele inkomsten en de structurele en incidentele uitgaven.

Een vaker gehoorde kanttekening bij het ontwikkeltraject is dat de ODIJ bij dit traject oog moet blijven houden voor de 'positieve kant van de medaille'.[113] Ongeacht de herijking van de GR, financiering of zelfs de bestuurlijke toekomstvorm van de ODIJ dient de ODIJ voor haar deelnemers een flexibele, innovatieve en nabije dienst te blijven.

3.3. Toets op de normen m.b.t. 'ontwikkeltraject robuustheid/ toekomstbestendigheid'

De deelvragen die in dit hoofdstuk aan bod komen zijn uitgewerkt in door de Rekenkamers vastgestelde normen.

Voor de toets op de normen maken we in dit onderzoek gebruik van een kwalitatieve vijfpuntsschaal, lopend van *helemaal niet voldaan* tot *volledig voldaan* . Er is geen sprake van een kwantitatieve duiding of normering. De beoordeling is gebaseerd op de voorliggende beschrijvingen en analyses.

Norm 3: "Het is voor alle betrokkenen voldoende helder waar de ODIJ nu staat in het kader van het traject om robuust te worden."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Er is duidelijk geïnvesteerd in transparante communicatie over het traject. Betrokken bestuurders en ambtenaren hebben in algemene zin dan ook een voldoende helder beeld waar de ODIJ nu staat in het kader van het traject dat nu wordt doorlopen. Daarvoor geldt wel; hoe intensiever betrokken, hoe meer zicht er is op het traject. Dit uit zich met name in een beperkter gevoel van betrokkenheid en grip bij de raden en Staten. *In het 'Bijlagenrapport'* is het beeld per deelnemer aan het onderzoek opgenomen.

Norm 4: "Het proces via drie sporen geeft een adequaat beeld van de huidige situatie en de verwachtingen voor de toekomst voor wat betreft robuustheid."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

De ODIJ zet met dit traject van drie sporen bewust in op toekomstbestendigheid. De ODIJ kijkt nadrukkelijk naar wat de beste organisatievorm voor de langere termijn is, ook als het zelfstandig zou kunnen voldoen aan de robuustheidscriteria. Informatie over het traject naar toekomstbestendigheid én de voortgang op sec de robuustheidscriteria gebeurt duidelijk via de lijn van het AB richting raden en Staten. Met behulp van halfjaarrapportages en de beoordeling hiervan door het ministerie van IenW tot en met medio 2026 wordt de prognose geschetst van de huidige situatie en de verwachtingen voor wat betreft de robuustheid. Hiermee is er

[113] O.a. TwynstraGudde (10 juni 2025). *Gespreksverslag Oostzaan ambtelijk*, TwynstraGudde (23 juni 2025). *Gespreksverslag Noord-Holland bestuurlijk*, en TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ*.

periodiek een adequaat beeld van de huidige situatie en de verwachtingen voor de toekomst voor wat betreft robuustheid.

Norm 5: "Knelpunten voor robuustheid zijn voldoende in beeld en ondervangen in het proces en succesfactoren voor robuustheid worden benut."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

De ODIJ heeft de knelpunten en succesfactoren om aan de robuustheidscriteria te voldoen duidelijk in beeld. Succesfactoren zijn de bestuurlijke en ambtelijke collectiviteit van een gezamenlijk traject, de snelheid die in korte tijd gemaakt is en de transparante communicatie hieromtrent. De snelheid gaat daarentegen gepaard met ervaren complexiteit en het traject heeft nog niet geleid tot gevoel van betrokkenheid bij raden en Staten. Er zijn daarbij wel initiatieven om op korte termijn[114] de raden en Staten weer in positie te brengen op de voortgang van het traject. Inhoudelijk lijkt de ODIJ niet tijdig aan het omzetcriterium te gaan voldoen. Dit knelpunt leidt op dit moment tot onzekerheid op de lange termijn voor de gevolgen hiervan, maar zit betrokkenen niet in de weg om benodigde stappen te blijven zetten.

Norm 6: "Betrokkenen hebben een gefundeerd vertrouwen dat het huidige proces voor robuustheid voor de middellange termijn voldoende houvast biedt.

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Bestuurlijk en ambtelijk is er een gefundeerd vertrouwen dat met het huidige traject de goede stappen worden gezet. Er is breed consensus over de noodzaak van een herijking van de GR en DVO's (spoor 1) en financieringsstructuur (spoor 2). Er is wel nog onzekerheid over de mogelijke gevolgen van het niet tijdig voldoen aan de robuustheidscriteria per 1 april 2026, en daarbij specifiek het behalen van het omzetcriterium. Met spoor 3 (toekomstscenario's) wordt wel de tijd genomen om mogelijke consequenties daarvan op langere termijn te kunnen ondervangen. Daarbij is er ODIJ-breed overeenstemming dat de beoogde resultaten in spoor 1 en spoor 2 moeten worden behaald (kortere termijn) om een goede basis te hebben, ongeacht wat er besloten gaat worden over de toekomstscenario's in spoor 3 (middellange en langere termijn). Voor wat betreft de raden en PS geldt dat er beperkt zicht is op het traject, laat staan dat er een gefundeerd vertrouwen is op de uitkomsten hiervan.

[114] Dit conceptrapport is opgeleverd in september 2025. De sessies met de raden en Staten moeten op het moment van schrijven nog plaatsvinden.

4. Informatievoorziening en sturing

In dit hoofdstuk komen de volgende onderzoeksvragen aan bod:

7. Hoe is de sturing op en informatievoorziening vanuit de ODIJ georganiseerd? Wie doet wat?
8. In hoeverre stelt de informatievoorziening over de ODIJ de raden en Staten in staat om te sturen op de robuustheid van de ODIJ (kaderstellend en controlerend)?
9. In welke mate is er in de sturing op en informatievoorziening over de ODIJ aandacht voor de opdrachtgevers- en eigenaarsrol? Zijn deze rollen in de praktijk in balans?
10. In hoeverre draagt de sturing op de ODIJ actief bij aan een verbeterde robuustheid van de ODIJ?

In §4.1 wordt ingegaan op het aspect 'informatievoorziening'. In §4.2 komt het aspect 'sturing' aan bod. §4.3 wordt afgesloten met een toets op de normen. In §4.4 vindt een analyse plaats op de voorgaande twee paragrafen en in §4.5 wordt afgesloten met een toets op de normen.

4.1. Informatievoorziening

4.1.1. Afspraken over informatievoorziening en naleving in de praktijk

Afspraken over informatievoorziening vanuit de GR
De informatievoorziening tussen de betrokken bestuursorganen en de ODIJ is vormgegeven binnen de kaders van de Wgr. Artikel 9 van de Wgr bepaalt dat het bestuur van de omgevingsdienst alle relevante inlichtingen verstrekt aan Gedeputeerde Staten, colleges van B&W, Provinciale Staten en gemeenteraden van de deelnemende overheden. Dit gebeurt onder meer via periodieke rapportages en bijeenkomsten. AB-leden leggen verantwoording af aan het college dat hen heeft aangewezen en aan de eigen raad/Staten over het in het AB uitgevoerde beleid.[115]

In de GR van de ODIJ staat opgenomen dat het AB, voorafgaand aan het jaar waarvoor deze geldt, de begroting vaststelt.[116] Daarnaast zendt het DB de algemene financiële en beleidsmatige kaders, plus de voorlopige jaarrekening toe aan de raden/PS. Zij kunnen bij het DB een zienswijze naar voren brengen op de ontwerpbegroting. Voor de vastgestelde jaarrekening en het jaarverslag geldt dat het DB deze ter kennisneming aan de raden/PS verzendt. De raden/PS behandelen deze gelijktijdig met de ontwerpbegroting voor het nieuwe jaar.

Het AB stelt tweemaal per jaar een tussenrapportage vast met daarin informatie over het lopende begrotingsjaar. Het is aan de leden van het AB zelf om deze tussenrapportages door te geleiden naar de eigen colleges, dan wel raden/PS.

[115] wetten.nl - Regeling - Wet gemeenschappelijke regelingen - BWBR0003740

[116] Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond | Lokale wet- en regelgeving

Naast deze algemene afspraken vanuit de GR over de *Planning & Control (P&C)-cyclus*, kunnen deelnemers ook lokaal afspraken maken over de wijze waarop er met verbonden partijen of GR'en om wordt gegaan. In het *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* staat per deelnemer opgenomen of zij, naast deze algemene afspraken, aanvullende afspraken hebben vastgelegd over de sturing op en informatievoorziening over de ODIJ. Hieronder lichten we een aantal voorbeelden uit die wij gezien hebben op dit vlak.

Zo heeft de provincie Noord-Holland een eigen *Kadernota verbonden partijen (2020),* waarin staat beschreven hoe er om wordt gegaan met GR'en. Daarnaast heeft de provincie een eigen *Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027,* waarin afspraken zijn gemaakt over sturing en informatievoorziening. De provincie heeft met de OD's afgesproken dat zij Gedeputeerde Staten informeren over bestuurlijk gevoelige zaken. De provincie heeft een informatieprotocol vastgesteld met richtlijnen voor de wijze waarop dit gebeurt en de wijze waarop Gedeputeerde Staten op hun beurt Provinciale Staten informeren.

De gemeente Bloemendaal kent een nota *'Grip op samenwerking'* (16 november 2023), waarin staat beschreven op welke manier de actieve betrokkenheid van de raad en daarmee de democratische legitimiteit van (regionale) samenwerking ingevuld kan worden. In deze nota staat de ODIJ aangemerkt als 'zware GR', waarbij vanuit de wet de mogelijkheid tot sturing vanuit de gemeenteraad relatief groot is. De formele instrumenten voor kaderstelling en controle zijn beschreven; het gaat hierbij o.a. om de zienswijzeprocedure. Er wordt een 'voorblad' geïntroduceerd voor de begroting en jaarverslagen waarin de gemeente per samenwerkingsverband verschillende aspecten duidt, zoals: producten/diensten/doelen, financiën, prestaties, ontwikkelingen en het risicomanagement.

Naleving afspraken in de praktijk

Binnen de scope van dit Rekenkameronderzoek zien we dat de ODIJ vanuit de reguliere P&C-cyclus tijdig de stukken tot stand heeft gebracht die formeel zijn afgesproken. Meer specifiek gaat het om:

- De kadernota's (2023-2026)
- De uitvoeringsprogramma's (2022-2025)
- (concept)begrotingen (2023-2026) en begrotingswijzingen
- Bestuursrapportages januari-april (2022-2024) en mei augustus (2022-2024)
- Jaarverslagen (2021-2024).

Op basis van de beschikbare P&C-stukken zien we dat er formeel aan deze gemaakte afspraken wordt voldaan. De documenten worden (op de bestuursrapportages na) via de colleges, veelal gebundeld, lokaal doorgeleid aan de raden en PS. De raden en PS worden in staat gesteld om een zienswijze naar voren te brengen. Op de zienswijzen wordt in §4.2.2 nader stilgestaan.

Een aandachtspunt dat bij de P&C-documenten naar voren komt is dat de systematiek lange tijd niet ingericht was op het inzichtelijk maken van de opbrengsten van de uitvoering van de taken *per deelnemer*. Hierdoor was het voor gemeente(rade)n en de provincie/PS lastig om in beeld te krijgen wat de ODIJ precies deed voor de middelen en hoe dit zich verhield tot de opdracht die aan de ODIJ is verstrekt.[117]

Uit de gesprekken en documenten is zichtbaar dat hier nu op wordt geïnvesteerd.[118] Zo is in het jaarverslag van 2024[119] te zien dat per productgroep een uitsplitsing is gemaakt naar deelnemer. Daarbij is het voor de lezer via een doorkliklink ook mogelijk gemaakt om direct naar de specifieke deelnemer te gaan en van daaruit bijvoorbeeld te zien hoeveel controles er zijn uitgevoerd bij bedrijven.

[117] O.a. Omgevingsdienst IJmond (25 april 2024). *Rapportage Bestuursopdracht 'Twee zijden van een medaille' Voor een toekomstbestendig Omgevingsdienst IJmond* en TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.*

[118] O.a. TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.* en TwynstraGudde (11 juni 2025) *Gespreksverslag Heemstede ambtelijk.*

[119] Omgevingsdienst IJmond (2025) *Jaarverslag 2024,* p.13.

4.1.1 Gemeentespecifieke uitvoering VTH milieu, bodem en asbest

Ga direct naar:
Beverwijk – Bloemendaal – Edam-Volendam – Haarlem – Heemskerk – Heemstede – Landsmeer – Oostzaan – Purmerend – Uitgeest – Velsen – Waterland – Wormerland – Zandvoort – Provincie Noord-Holland

Figuur 12. Screenshot 'doorklik' uit jaarverslag 2024 (ODIJ).

De ODIJ gaat in hetzelfde jaarverslag zelf ook in op de verbeteringen in de P&C-cyclus. Toegelicht wordt dat een belangrijk onderdeel van de doorontwikkeling van de organisatie is om de deelnemers beter in positie als opdrachtgever te brengen.[120]

De ODIJ geeft aan in te zetten op een betere balans tussen kwalitatief en kwantitatief inzicht in de taakuitvoering. Hiermee wordt invulling gegeven aan de behoefte van de opdrachtgevers om meer zicht te krijgen op welke dienstverlening kan worden uitgevoerd binnen de beschikbare middelen. Het doormaken van deze ontwikkeling zal in stappen gaan, omdat de wijze van sturen op de uitvoering en registeren van de activiteiten zal moeten verbeteren.

Richting 2025 maakt de ODIJ hiermee stappen via het Uitvoeringsprogramma 2025[121], mede door ook de individuele afspraken met de deelnemers zo herkenbaar mogelijk op te nemen. Daarnaast wil de ODIJ een beter inzicht bieden in de koppeling tussen de opdracht en de beschikbare capaciteit, zodat er een realistisch plan ontstaat waarop wordt gerapporteerd. Gedurende 2025 wil de ODIJ de verantwoording op het uitvoeringsprogramma van een kwantitatieve verantwoording (wat hebben we gaan?) steeds kwalitatiever maken (wat levert het op?).[122]

4.1.2. Informatievoorziening over robuustheid en ontwikkeltraject richting raden en Staten

Een belangrijk aspect van dit Rekenkameronderzoek is de informatievoorziening over het traject dat de ODIJ nu doorloopt richting toekomstbestendigheid. En meer specifiek de betrokkenheid van de raden en Staten. Op basis van de documenten kunnen we de informatievoorziening over het traject scheiden in de *reguliere informatievoorziening* (via de P&C-cyclus) en *specifieke informatie* (over de voortgang van het traject). Hieronder lichten we deze beiden informatiestromen toe.

Informatie over het proces via de reguliere P&C-cyclus
Het proces naar toekomstbestendigheid en het moeten voldoen aan de robuustheidscriteria komt in elk geval terug in de P&C-stukken die zijn verschenen sinds de ontwikkeling is ingezet. We zien dat in de raads- en Statenvoorstellen, die gekoppeld zijn aan de P&C-stukken, expliciet wordt benoemd voor welke uitdagingen de ODIJ aan de lat staat. Het moeten voldoen aan robuustheidscriteria en het eigen proces van toekomstbestendigheid, komen expliciet terug in de raads- en Statenvoorstellen. Duidelijk zichtbaar is dat de teksten die in deze voorstellen zijn opgenomen overeenkomen.[123] Op deze manier worden de raden en PS, bij het aanbieden van stukken, in dezelfde informatiepositie gebracht. Onderstaande tabel bevat een korte chronologische beschrijving wat er in de verschillende P&C-stukken van de ODIJ is vermeld over het proces.

[120] Omgevingsdienst IJmond (2025) *Jaarverslag 2024,* p.48.

[121] Omgevingsdienst IJmond (18 december 2024). *Uitvoeringsprogramma 2025 (besluit nr. AB 2024-033).*

[122] Omgevingsdienst IJmond (2025) *Jaarverslag 2024,* p.48.

[123] Zie: Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025).

P&C-document	Informatie over traject robuustheid
Kadernota 2024 *(Behandeld in AB van 8 maart 2023)*	In de Kadernota 2024 staat toegelicht dat het verbeteren van de robuustheid onderdeel is van het landelijke programma (IBP-VTH). Er wordt benadrukt dat samenwerking met andere omgevingsdiensten in de regio noodzakelijk is om blijvend aan de kwaliteitscriteria te voldoen en dat daartoe een intentie-overeenkomst is gesloten met de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. In 2024 moet worden ingezet op verdere versterking van deze samenwerking.
Begroting 2024 *(Vastgesteld in AB van 29 maart 2023)*	In de Begroting 2024 staat wederom toegelicht dat robuustheid onderdeel is van het IBP-VTH. De begroting bevat dezelfde informatie als de kadernota; robuustheid is een belangrijk aandachtspunt en in 2024 wordt ingezet op verdere intensivering van de samenwerking met de vier Noord-Hollandse OD's.
Bestuursrapportage T1 2023 *(Vastgesteld in AB van 19 juli 2023)*	In de eerste bestuursrapportage van 2023 wordt het IBP-VTH toegelicht. Daarnaast wordt aangekondigd dat de visitatie later in het jaar plaatsvindt, waarbij de ODIJ door het ministerie van IenW wordt getoetst aan de criteria.
Uitvoeringsprogramma 2024 *(Vastgesteld in AB van 19 juli 2023)*	In het Uitvoeringsprogramma 2024 wordt toegelicht dat de ODIJ de GR toekomstbestendig wil maken in het licht van IBP-VTH. Er wordt vermeld dat er in pijler 1 van het IBP wordt ingezet op robuuste omgevingsdiensten en een versterkte financiering om de slagvaardigheid en effectiviteit te vergroten.
Bestuursrapportage T2 2023 *(Vastgesteld in AB van 1 november 2023)*	In de tweede bestuursrapportage van 2023 wordt kort teruggeblikt op de visitatie. Ten tijde van deze bestuursrapportage was het definitieve visitatierapport nog niet gereed.
Kadernota 2025 *(Vastgesteld in DB van 8 februari 2024)*	In de Kadernota 2025 van de ODIJ wordt de visitatie en toetsing vanuit het IBP benoemd, met de daaruit voortgekomen signalen dat de organisatie onvoldoende robuust is en te sterk leunt op incidentele middelen.
Jaarverslag 2023 *(Vastgesteld in AB van 19 juni 2024)*	In het Jaarverslag 2023 wordt teruggeblikt op de eerste stappen in het robuustheidsproces. Het traject dat in 2023 is gestart om de GR te actualiseren en toekomstbestendig te maken wordt beschreven. Vermeld wordt dat via de zelftoets en visitatie naar voren is gekomen dat de ODIJ, net als andere omgevingsdiensten, niet robuust is. En dat daarom uiterlijk 1 april 2024 een plan van aanpak moet worden opgesteld zodat per 1 januari 2026 aan de landelijke criteria kan worden voldaan.[124]
Begrotingswijziging 2024 *(Vastgesteld in AB van 17 juli 2024)*	In de Begrotingswijziging wordt toegelicht dat de gedane constateringen hebben geleid tot een bestuursopdracht voor een diepgaande analyse van de organisatie en de financieringsstructuur.
Begroting 2025 *(Vastgesteld in AB van 17 juli 2024)*	In de Begroting 2025 wordt benadrukt dat de ODIJ op dat moment niet voldoet aan de landelijke robuustheidscriteria uit het IBP-VTH. Er staat toegelicht dat de directeur een bestuursopdracht heeft gekregen om inzicht te geven in de interne bedrijfsvoering en de uitvoering van de opdracht en dat de eerste uitkomsten hiervan in een begrotingswijziging van 2025 worden verwerkt.
Bestuursrapportage T1 2024 *(Vastgesteld in AB van 17 juli 2024)*	In de eerste bestuursrapportage van 2024 wordt het IBP-VTH uitgebreid toegelicht, met daarbij de uitleg dat uit de visitatie en verdiepende analyses naar voren is gekomen dat de ODIJ nog een aantal stappen heeft te zetten om de kwantiteit en continuïteit naar de toekomst te borgen. Toegelicht wordt dat dit vraagt om een herprioritering van de werkzaamheden in 2024, specifiek op de uitvoering van de wettelijke VTH-taken en meer specifiek op de taakuitvoering die vanuit de urgentie en risico's in de omgeving de aandacht vragen. Ook het Project wijziging gemeenschappelijke regeling wordt uitgebreid toegelicht. Verder worden de te nemen stappen op de korte en lange termijn richting een toekomstbestendige ODIJ geschetst. Op de korte termijn gaat dit om het inlopen van de

[124] Opgenomen staat 1 januari 2026; dit moet echter 1 april 2026 zijn.

	achterstanden die zijn ontstaan in de uitvoering van de primaire VTH-taken, het verbeteren van de P&C-cyclus en het actualiseren van de GR, DVO en financieringsstructuur. Op de lange termijn gaat dit om het uitwerken van scenario's op basis waarvan het bestuur keuzes kan maken in welke vorm de ODIJ verder gaat richting het eindbeeld van een toekomstbestendige organisatie. En dat een vrijblijvende verkenning wordt uitgevoerd naar verdere, strategische samenwerking met andere OD's.
Bestuursrapportage T2 2024 *(Vastgesteld in AB van 5 november 2024)*	In de tweede bestuursrapportage van 2024 staat toegelicht dat het plan van aanpak voorligt ter beoordeling. Over het project wijziging gemeenschappelijke regeling staat toegelicht dat is gewerkt is aan een programmaplan en een extern bureau is geselecteerd dat adviseert in het traject naar de actualisatie van de GR. Verder staat over de mogelijke versterkte samenwerking met andere OD's toegelicht dat de diensten in de tweede helft van 2024 vervolg hebben gegeven aan de verkenning.
Uitvoeringsprogramma 2025 *(Vastgesteld in AB van 6 november 2024)*	In het Uitvoeringsprogramma 2025 staat toegelicht dat de ODIJ werkt aan de ontwikkellijnen uit het plan van aanpak, waaronder de herijking van de Gemeenschappelijke Regeling en de financieringsstructuur en het uitwerken van toekomstscenario's. Met de trajecten moet inzicht worden geboden in de balans tussen opdracht, middelen en kostenstijgingen. Ook staat toegelicht dat wordt ingezet op verdere samenwerking met andere OD's. Tot slot wordt vermeld dat in 2025 besluitvorming plaatsvindt in het AB over de uitwerking van de verschillende trajecten.
Begrotingswijziging 2025 *(Vastgesteld in AB van 18 december 2024)*	In de Begrotingswijziging 2025 van de ODIJ staat toegelicht dat de benodigde stappen uit het plan van aanpak vragen om aanvullende financiële middelen. De stappen uit het plan van aanpak worden nader toegelicht. Op de korte termijn (tot 2027) gaat het om beheersmaatregelen zoals het inlopen van achterstanden, het uitbreiden van capaciteit op kritische posities en het actualiseren van GR, DVO's en financieringsstructuur. Voor de lange termijn (vanaf 2027) wordt toegewerkt naar structurele keuzes, gebaseerd op een geactualiseerd juridisch en financieel kader en extern ontwikkelde toekomstscenario's.
Kadernota 2026 *(Behandeld in AB van 12 februari 2025)*	In de Kadernota 2026 wordt benadrukt dat de ODIJ nog niet voldoet aan de robuustheidscriteria. Er staat toegelicht dat het ministerie van IenW een AMvB voorbereidt waarmee de criteria in 2025–2026 juridisch worden vastgelegd, waardoor de druk groter wordt om uiterlijk 1 april 2026 aan de eisen te voldoen. Verder wordt het proces tot nu toe en het vervolg duidelijk geschetst. Toegelicht wordt dat in 2025 inzicht komt in de structurele formatiebehoefte en financiële consequenties en dat in de tweede helft van 2025 een keuze wordt gemaakt over de toekomstscenario's. In de kadernota staat ook dat vooralsnog incidentele middelen zijn ingezet voor het proces (via de begrotingswijziging 2025 en deze Kadernota 2026). Aangekondigd wordt dat er in de Kadernota 2027 zal worden gevraagd om structurele middelen, wanneer er volledig zicht is op de opgaven en kosten.
Jaarverslag 2024 *(Vastgesteld in AB van 11 juni 2025)*	Het Jaarverslag 2024 bevat uitgebreide informatie over het proces. Er wordt teruggeblikt op het laatste jaar van het IBP-VTH. Verder staat toegelicht dat in 2024 is gestart met het programma herijking van de GR, DVO's en financieringsstructuur.
Bestuursrapportage T1 2025 *(Vastgesteld in AB van 9 juli 2025)*	In de eerste bestuursrapportage van 2025 staat toegelicht dat medio april 2025 de eerste tussenresultaten aan het bestuur zijn gepresenteerd, waarbij is ingegaan op drie sporen (Herijking van de Gemeenschappelijke Regeling & governance (1), Herijking van de financieringsstructuur (2) en de Inventarisatie toekomstscenario's (3)).

	Tot slot staat benoemd dat er gesprekken hebben plaatsgevonden met de directeuren van de andere OD's over de bereidheid en potentie van mogelijke samenwerkingsvormen.
Begroting 2026 *(Vastgesteld in AB van 9 juli 2025)*	In de begroting 2026 wordt opnieuw om incidentele middelen gevraagd, als onderdeel van de korte termijn aanpak (2024–2026) die zich richt op het inlopen van achterstanden in VTH-taken, het verbeteren van centrale sturing en het actualiseren van GR, DVO en financieringsstructuur. Verder staat uitgelegd dat een extern bureau toekomstscenario's ontwikkelt, waarbij ook vergaande samenwerking of fusie als optie wordt meegenomen. Benoemd wordt dat eventuele structurele middelen die hiervoor nodig zijn, in de Kadernota 2027 worden opgenomen.

Figuur 13. Informatie uit P&C-documenten van de ODIJ over het proces robuustheid en ontwikkeltraject.

In het *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* staat verder per deelnemer beschreven op welke wijze zij zijn geïnformeerd over het traject dat de ODIJ doorloopt. Zo zien we bijvoorbeeld dat de raad van Heemstede in het *Raadsvoorstel Concept Jaarrekening 2024 Omgevingsdienst IJmond en Concept Begroting 2026 Omgevingsdienst IJmond (26 juni 2025)* wordt meegenomen in de P&C-stukken en gevraagd wordt om een zienswijze te geven. In de onderbouwing wordt onder andere aangegeven dat huidige inzichten laten zien dat het takenpakket onder de nieuwe GR een grotere bijdrage van gemeente Heemstede vragen.

Ook zien we bij meerderde deelnemers dat de wethouder in een commissie informatie verschaft over het robuustheidstraject. Zo geeft de betrokken wethouder van Zandvoort in de raadscommissie van 28 mei 2025 bij de behandeling van de ontwerpbegroting 2026 uitleg over het traject. Daarbij wordt ingegaan op de financiële impact voor Zandvoort en de vraag die voorligt of alle taken die via DVO's zijn ingebracht wel bij de ODIJ moeten blijven. Ook wordt door de wethouder vooruitgeblikt op de raadsbijeenkomst in september 2025 waarin de toekomstscenario's verder worden toegelicht.[125] De gedeputeerde van de provincie Noord-Holland benut de commissie Leefomgeving om de P&C-stukken van de ODIJ door te nemen. In juni 2025 lag daarbij ook een notitie voor met actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse omgevingsdiensten. Hierin werd onder andere aangegeven dat de ODIJ-organisatie in ontwikkeling is, waarbij het doel is om de dienst op lange termijn toekomstbestendig te maken. Sporen 1 en 2 van het traject werden hier ook expliciet toegelicht.[126]

Traject-specifieke informatie
In de tijdlijn (§3.1) is inzichtelijk gemaakt welke informatie specifiek naar de raden en Staten is gegaan over het traject dat de ODIJ doorloopt. Het gaat hierbij dus om informatie, bovenop de reguliere P&C-stukken, waarin ook op het traject wordt ingegaan. We zien dat de raden en PS in elk geval (extra) geïnformeerd zijn per raadsinformatiebrief[127], in oktober 2024 en maart 2025. En dat raadsleden, ook in maart 2025, de mogelijkheid om hebben gehad om deel te nemen aan regionale raadsbijeenkomsten.

Over deze informatie constateerden we eerder al dat dit zichtbaar 'werk in ontwikkeling is'. Zo wordt in oktober 2024 nog een globale planning geschetst en is er in maart 2025 wel sprake van een uitgewerkt tijdspad. Hierin zijn ook de besluitvormingsmomenten in de raden en Staten opgenomen.

In de AB-vergadering van 9 juli 2025 is ingestemd met het voorstel om de resultaten tot dan toe te delen tijdens een webinar en/of de individuele sessies met de raden en PS in september 2025.[128] Vanuit de ODIJ is in een interview toegelicht dat er medio juli 2025 gestart zou gaan worden met het opnemen van de webinar. Het webinar is erop gericht om de raden en Staten zo eenduidig en volledig mogelijk mee te nemen in de stappen tot

[125] Gemeente Zandvoort (28 mei 2025). *Raadscommissie – agendapunt 8. Zienswijze Ontwerpbegroting 2026 GR Omgevingsdienst IJmond.*

[126] Provincie Noord-Holland (19 juni 2025). *Commissie Leefomgeving - Notitie actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten.*

[127] Deze is ook gedeeld met PS.

[128] O.a. Omgevingsdienst IJmond (9 juli 2025). *Rapportage Toekomstscenario's ODIJmond (Besluit nr. AB 2025-028).*

dan toe en de uitgangspunten die voor hebben gelegen tijdens het AB van 9 juli 2025. Op deze manier moeten raads- en Statenleden in staat worden gesteld om op een zelf gekozen moment de informatie tot zich te nemen, ter voorbereiding op het gesprek hierover in de lokale raad of Staten.[129]

4.2. Sturing

4.2.1. Bestuurlijke organisatie van de eigenaars- en opdrachtgeversrol

In hoofdstuk 2 is toegelicht dat de gemeenten en provincie twee rollen vervullen in de GR ODIJ: de *eigenaars*- én de *opdrachtgeversrol*. In deze paragraaf geven we een overkoepelende beschrijving van de wijze waarop de deelnemers beide rollen in de praktijk invullen. In *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* staat verder per deelnemer beschreven op welke wijze beide rollen zijn georganiseerd.

We zien in de praktijk verschillen in de wijze waarop de rollen zijn georganiseerd. Dit gebeurt ofwel expliciet gescheiden of gecombineerd.

Expliciete scheiding van rollen
Sommige deelnemers hebben de rollen expliciet gescheiden. De provincie Noord-Holland is daar het meest uitgesproken voorbeeld van. De eigenaarsrol en de opdrachtgeversrol zijn zowel bestuurlijk (twee verschillende gedeputeerden)[130] als ambtelijk aan afzonderlijke 'natuurlijke personen' toebedeeld. Ambtelijk is dit ook gescheiden in de rol van financieel adviseur (eigenaarsrol) en een Opdrachtgeversaccount (opdrachtgeversrol).[131]

Ook de gemeenten Bloemendaal en Heemstede kennen op papier een scheiding van beide rollen. Voor Bloemendaal komt naar voren dat via de nota *Grip op samenwerking' (2023)* een scheiding is aangebracht in de eigenaarsrol (portefeuillehouder Financiën) en de opdrachtgeversrol (de portefeuillehouder VTH). Voor Heemstede geldt dat in de *nota verbonden partijen (2021)* is vastgelegd dat het ene collegelid het eigenaarsbelang vertegenwoordigt en een ander collegelid het opdrachtgeversbelang. Uit de gesprekken met deze gemeenten komt echter naar voren dat één wethouder (vanuit de milieu-/VTH-portefeuille) beide rollen vervult voor de ODIJ.

Combinatie van rollen
Uit de interviews volgt dat de meeste deelnemers, net als Bloemendaal en Heemstede, beide rollen in één bestuurlijke portefeuille combineren.[132] In Velsen, Landsmeer en Heemskerk vertegenwoordigt één bestuurder zowel het eigenaars- als het opdrachtgeversperspectief. Een belangrijke reden die hiervoor wordt aangewezen is de beperkte omvang van de gemeenten ten opzichte van het totaal aan bestuurlijke taken. Vanwege capaciteit en verdeling van tijdsinzet wordt er daarom niet expliciet gescheiden in natuurlijke personen.[133]

4.2.2. Sturing middels zienswijzen, moties en brieven

Onderstaand geven we een beschrijving van de wijze waarop de raden en Staten de afgelopen jaren hun sturingsinstrumenten hebben ingezet ten opzichte van de ODIJ.

[129] TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.*

[130] Portefeuilleverdeling via Gedeputeerde Staten

[131] O.a. TwynstraGudde (21 mei 2025) *Interview provincie Noord-Holland ambtelijk.*

[132] O.a. TwynstraGudde (3 juni 2025). *Interview Heemskerk ambtelijk;* TwynstraGudde (12 juni 2025). *Interview Heemskerk bestuurlijk* en Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Haarlem, Landsmeer, Velsen en Heemskerk.

[133] Ibid.

Zienswijzen
De raden en Staten worden in staat gesteld om zienswijzen in te dienen op de P&C-stukken. In het *'Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld'* staat per deelnemer opgenomen welke zienswijzen sinds de start van het robuustheidstraject zijn ingediend.

Als we de thematiek van de zienswijzen samenvatten, dan zien we dat de raden en de Staten via de ingediende zienswijzen geprobeerd hebben om aandacht te vragen voor 'grip' op het traject dat de ODIJ doorloopt. Zo hebben de raden van Velsen, Heemskerk en Bloemendaal middels het indienen van een zienswijze gevraagd om actieve betrokkenheid bij de herijking van de Gemeenschappelijke Regeling, DVO en/of financieringsstructuur.[134]

Ook Haarlem en Zandvoort hebben eerder gevraagd om betrokkenheid bij vervolgstappen. In de zienswijze op de begrotingswijziging van 2026 onderkent de raad dat een (extra) investering in de organisatie en sturing nodig is en dat alle deelnemers hieraan moeten bijdragen. De raad verwacht dat OD IJmond hem actief betrekt bij het vervolgonderzoek en tijdig informeert over de ontwikkelingen.[135]

In de zienswijzen van vrijwel alle raden komen financiële zorgen terug, met name over de stijgende bijdrage aan de ODIJ. In veel zienswijzen wordt daarbij verwezen naar het *ravijnjaar* 2026. Zo zien we in de zienswijzen van Landsmeer, Velsen, Oostzaan en Zandvoort dat de ODIJ wordt opgeroepen om te streven naar bezuinigingen, de opbouw van tarieven transparanter te maken en incidentele bijdragen goed te onderbouwen.[136]

De zienswijzen van Heemstede, Oostzaan en de provincie Noord-Holland gaan niet of in mindere mate inhoudelijk in op het ontwikkeltraject dat de ODIJ nu doorloopt.

De zienswijzen worden gebundeld behandeld tijdens AB-vergaderingen en hier wordt de procedure voor terugkoppeling bepaald. Zo is tijdens het AB van 6 november 2024 besloten dat het DB van de GR ODIJ schriftelijk en gemotiveerd een reactie aan de gemeenteraden en PS stuurt over de ingediende zienswijze(n) en welke conclusie zij hieruit trekt (wel/geen aanpassing van het voorgelegde voorstel tot begrotingswijziging) vóórdat het AB de gewijzigde begroting vaststelt.[137]

Moties en brieven
Naast het indienen van zienswijzen zien we dat raden, Staten maar ook de colleges van B&W en het college van GS actief gestuurd hebben op (het huidige traject van) de ODIJ via het indienen van moties en het versturen van een gezamenlijke brief. Chronologisch nemen we hieronder de meest in het oog springende moties en brieven op.

<u>Heemskerk: Motie Raadsrapporteurs verbonden partijen</u>
In februari 2024 is door de raad van Heemskerk unaniem een motie aangenomen om een pilot in te stellen voor het 'raadsrapporteurschap' voor een aantal verbonden partijen, waaronder de ODIJ.[138] Het presidium wordt in deze motie verzocht een voorstel te doen voor een afgebakend takenpakket voor de raadsrapporteurs. Het college wordt de opdracht gegeven:
- aan de raad een voorstel te doen voor een werkwijze waarbij de raad vroegtijdig wordt meegenomen voor overleg met de raadsrapporteurs, passend bij de GR-agenda's,

[134] Gemeente Velsen (1 juli 2024) Raadsbesluit Jaarstukken 2023, eerste begrotingswijziging 2024 en ontwerpbegroting 2025 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst IJmond; Gemeente Heemskerk (17 september 2024). *Collegevoorstel zienswijze op de eerste begrotingswijziging 2025;* en Gemeente Bloemendaal (24 oktober 2024). *Raadsvoorstel 1e begrotingswijziging 2025.*

[135] Gemeente Zandvoort (23 oktober 2024). *Raadsbesluit Zienswijze op de eerste begrotingswijziging 2025 gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond en informeren over de jaarrekening en het jaarverslag 2023.*

[136] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025).

[137] Omgevingsdienst IJmond (6 november 2024). *Overzicht zienswijzen Begrotingswijziging 2025 (Besluit nr. AB 2024- 024).*

[138] Gemeente Heemskerk (29 februari 2024). *M2024-02: Raadsrapporteurs verbonden partijen.*

- elke op komst zijnde (grote) verandering vroegtijdig aan de raad en raadsrapporteurs voor te leggen;
- meer gebruik te maken van het hiervoor gememoreerde agendapunt in de commissies om zo de raad op de hoogte te houden van relevante ontwikkelingen en het overleg breed te zoeken.

Uit de sessie met de raad van Heemskerk kwam naar voren dat deze rapporteurs eind 2025 aangesteld moeten worden.[139] De opdracht, inclusief takenpakket (wat doen ze wel/niet) moet hiervoor nog worden geformuleerd.

Heemskerk: Motie oplegger bij GR
In dezelfde vergadering is een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht een passende oplegger te verzorgen bij de behandeling van iedere zienswijze van een GR.[140] Dit bestaat in elk geval uit het doel, de belangrijkste wijzigingen en de stappen naar aanleiding van de vorige zienswijze(n). Het college heeft op 4 maart 2025 een brief gestuurd aan het DB van de ODIJ waarin naar deze motie wordt verwezen. Het DB wordt verzocht om voortaan gebruik te maken van het door het Ministerie van BZK ontwikkelde format dat bedoeld is om de informatiepositie van de raad met betrekking tot GR'en te verbeteren. De gemeente Heemskerk gaat gebruik maken van dit format.[141]

Heemstede: Motie "Gemeenschappelijke regelingen"
Op 4 juli 2024 is door de raad van Heemstede de motie "Gemeenschappelijke regelingen" aangenomen. Hierin wordt het college verzocht om uiterlijk in de Kadernota 2026 met voorstellen te komen voor bezuinigingen op de gemeenschappelijke regelingen, waaronder de ODIJ.[142]

Colleges (wethouders Financiën) van de deelnemers uit de regio Zaanstreek-Waterland (Zaanstad, Purmerend, Edam-Volendam, Landsmeer): Brief 'Gemeenschappelijke regeling in relatie tot gemeentelijke financiën' aan AB van de ODIJ (23 juli 2024)
In deze brief van de colleges en wethouders Financiën uit de regio Zaanstreek-Waterland aan het algemeen bestuur van de ODIJ, wordt geschetst dat Nederlandse gemeenten de komende jaren geconfronteerd worden met een forse financiële opgave.[143]

Er wordt in de brief erkend dat een verlaging van de bijdrage niet aansluit bij de trend van de afgelopen jaren, waarin juist een groter beroep op de ODIJ is gedaan. Toch wordt het algemeen bestuur middels de brief gevraagd om scenario's uit te werken waarin de gemeentelijke bijdrage vanaf 2026 met 5 procent wordt verlaagd ten opzichte van de begroting 2025. Per scenario moeten ook de beleidsmatige consequenties inzichtelijk worden gemaakt, zodat dagelijks en algemeen bestuur hierover besluiten kunnen nemen.

Velsen: Motie 'Samen Slim Bezuinigen: Bezuinigingsstrategie voor Gemeenschappelijke Regelingen en Verbonden Partijen'
Op 25 februari 2025 is door de raad van Velsen een motie[144] aangenomen waarin het college wordt verzocht om:
1. In het algemeen bestuur te verzoeken dat verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen (GR) in hun kaderbrieven voor 2027 aan de raden bezuinigingsvoorstellen te doen.
2. In de zienswijzen over de kadernota's of begrotingen over 2026 van de gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen te vragen bezuinigingsmaatregelen, voor zover deze nog realistisch en uitvoerbaar zijn, door te voeren voor 2026.

[139] TwynstraGudde (14 mei 2025). *Raadssessie Heemskerk.*

[140] Gemeente Heemskerk (29 februari 2024). *M2024-03: Oplegger bij GR.*

[141] Gemeente Heemskerk (4 maart 2025). *Modelformat informatie Gemeenschappelijke regelingen.*

[142] Gemeente Heemstede (4 juli 2024). *Motie Gemeenschappelijke regelingen.*

[143] Gemeenten Regio Zaanstreek-Waterland (23 juli 2024). *Brief 'Gemeenschappelijke regeling in relatie tot gemeentelijke financiën' aan AB van de ODIJ.*

[144] Gemeente Velsen (25 februari 2025). *Motie 'Samen Slim Bezuinigen: Bezuinigingsstrategie voor Gemeenschappelijke Regelingen en Verbonden Partijen'.*

3. Naast de genoemde instrumenten ook andere beïnvloedingsmogelijkheden te verkennen, in te zetten op actieve en constructieve dialoog met andere deelnemende gemeente en de raad hierover voor 2026 te informeren.

Provincie Noord-Holland: Motie 'Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland'
In deze motie, aangenomen op 30 juni 2025, wordt uitgesproken dat versterking van de VTH-taken noodzakelijk is en dat omgevingsdiensten robuust moeten zijn.[145] Statenleden geven aan zich hier grondig op te hebben voorbereid, onder meer door het bestuderen van jaarverslagen en rapporten en door deel te nemen aan een studiereis naar Oost-Vlaanderen en Noord-Rijn Westfalen. En doordat de thematiek is besproken aan de hand van een discussienota en tijdens diverse expert-sessies.

Het college wordt in de motie verzocht te inventariseren wat kan worden geleerd van het besluitvormingsproces in de provincie Gelderland, waar is gekozen voor één omgevingsdienst. Daarnaast moet, samen met alle betrokken partijen in Noord-Holland zoals de OD's en gemeenten, worden bepaald hoe kan worden gekomen tot een betere samenwerking of een eventuele fusie van de omgevingsdiensten in de provincie. Bij deze afweging moet nadrukkelijk worden meegenomen op welke wijze de robuustheid en kwaliteit van de OD's het best kunnen worden gewaarborgd, en dienen de financiële en bestuurlijke consequenties van de verschillende alternatieven duidelijk in kaart te worden gebracht. Ook vraagt de motie om de externe functiescheiding tussen vergunningverlening en handhaving hierin te betrekken. Provinciale Staten willen hierover zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026, nader worden geïnformeerd.

Vanuit de ODIJ is het initiatief om tempo te maken vanuit een bestuurlijke verkenner als positief ervaren. Wel is voor de ODIJ randvoorwaardelijk dat er zorgvuldig wordt aangesloten op bestaande processen, en dat er geen nieuw of losstaand proces wordt opgetuigd.[146] Uit het feitelijk wederhoor komt naar voren dat de uitkomsten van de bestuurlijke verkenning op 31 oktober 2025 worden verwacht.

[145] Provincie Noord-Holland (30 juni 2025). *Motie Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland.*

[146] TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.*

4.3. Analyse 'informatievoorziening en sturing'

4.3.1. Raden en PS worden actief geïnformeerd maar informatievoorziening voldoet (nog) niet aan de sturingsbehoefte

Als we reflecteren op de beschrijving van de informatievoorziening zien we dat er zichtbaar is geïnvesteerd in de betrokkenheid van de raden en Staten bij de ODIJ en specifiek het traject dat de ODIJ doorloopt. De raden en Staten zijn via de reguliere P&C-stukken en de raadsvoorstellen/opleggers vanuit de eigen vertegenwoordiger in het AB/DB meegenomen over het nut en de noodzaak van het ontwikkeltraject dat de ODIJ nu doorloopt. Daarnaast zijn de raden expliciet meegenomen via brieven en regionale bijeenkomsten en wordt er voorgesorteerd op een webinar en individuele sessie met de raden en Staten.

Als we echter inzoomen op het perspectief van de raden en Staten dat is opgehaald uit dit onderzoek, constateren we dat de (investeringen in) de informatievoorziening over de ODIJ niet heeft aangesloten bij de behoeften van de raden en Staten. Er zit een opvallend hiaat in de 'papieren werkelijkheid' waarin het traject uitvoerig is gedocumenteerd en gedeeld en het ervaren gevoel van zicht en grip hierop.

Een gebrekkig gevoel van zicht en grip wordt dus niet veroorzaakt door het ontbreken van informatie. Verklarende factoren zitten meer in de manier waarop deze informatie wordt aangeboden. Wat dat betreft signaleren we de volgende aandachtspunten.

Periodieke informatie-overload
Een vaker gedeeld beeld door raads- en Statenleden is dat de hoeveelheid informatie per keer veel of technisch van aard is, waardoor deze lastig te interpreteren is.[147] Het werkveld van de ODIJ is specifiek en de affiniteit met dit werkveld verschilt. Er is sprake van een wisselend kennis- en ervaringsniveau met dit werkveld bij raads- en Statenleden. Ook vragen diverse raads- en Statenleden zich af wat zij, als één van de deelnemers, met hun zienswijzen kunnen bereiken. Het gevoel van beperkte invloed via dit instrument is hierbij in meerdere gesprekken als zorg geuit.[148]

Daar komt bij dat de informatie die wordt aangeboden aan de raad en PS in één keer drie uitvoeringsjaren betreft. De cyclus is zo opgebouwd dat raads- en Statenleden gelijktijdig het jaarverslag (jaar t-1), de voorgestelde begrotingswijziging (jaar t) en de conceptbegroting (jaar t+1) krijgen aangeboden. Hoewel in voorstellen aan de raden en PS vaak informatie wordt samengevat, is dit een flink pak aan informatie en daar komt bij dat dit gelijktijdig wordt geagendeerd samen met informatie over dezelfde periode vanuit andere GR'en. Dit dwingt raadsleden en Statenleden tot het maken van keuzes en leidt ertoe dat niet alle informatie goed wordt doorleefd. Tegelijkertijd zien we wel al initiatieven op dit knelpunt ontstaan vanuit raden zelf. Zo is in Heemskerk in één vergadering het initiatief genomen om te gaan werken met raadsrapporteurs en is er een motie aangenomen om een passende oplegger te verzorgen bij de behandeling van iedere zienswijze van een GR.

De toepassing van dit format zien we in de praktijk ook al terugkomen In het raadsvoorstel *Concept Jaarrekening 2024 Omgevingsdienst IJmond en Concept Begroting 2026 Omgevingsdienst IJmond (26 juni 2025)*. Hierin wordt voor de raad van Heemskerk inzichtelijk gemaakt dat er in het vierde kwartaal (conform planning) een besluit over de doorontwikkeling van de ODIJ dient te worden genomen.

[147] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Velsen, Bloemendaal.

[148] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Heemskerk, Heemstede en Noord-Holland

6 Te nemen besluiten			
Het eerstvolgende te nemen besluit van de verbonden partij/gemeenschappelijke regeling dat over het onderwerp genomen moet worden. Welke relatie is er met de begroting, bestuursrapportage of rekening.			
Volgende besluiten, verwachte kwartaal:	**Soort stuk**	**Wie is bevoegd**	**Onderwerp/ besluit**
4de kwartaal	Doorontwikkeling ODIJ	Algemeen Bestuur/Raad	Zienswijze procedure

Figuur 13. Oplegger gemeente Heemskerk, raadsvoorstel concept jaarrekening 2024 en concept begroting 2026 ODIJ

Gebrek aan (overkoepelend) beeld wat er van informatievoorziening én sturing verwacht mag worden

Informatievoorziening
Een belangrijke gemene deler uit de sessies met raden en Staten is dat het lokaal een zoektocht is naar goede afspraken over de informatiebehoefte en de wijze waarop informatie naar de eigen raad en Staten wordt doorgeleid. Dit geldt niet alleen voor de ODIJ specifiek, maar voor GR'en in het algemeen. Veelal ontbreekt het aan afspraken hierover en is er *binnen* raden en Staten ook sprake van een wisselende informatiebehoefte. Daar waar het ene raadslid alleen behoefte heeft aan informatie over afwijkingen ten opzichte van het vastgestelde uitvoeringsprogramma heeft een ander raadslid behoefte aan actuele informatie over de voortgang van de opdracht.

Waar wel een gemeenschappelijke lijn in te vinden is, is dat raads- en Statenbreed behoefte is aan een kwantitatieve en kwalitatieve duiding van informatie van de desbetreffende deelnemer. Zoals in paragraaf 4.1.1 is beschreven werkt de ODIJ op dit moment al aan het versterken van dit inzicht en wordt hier in 2025 verder aan gewerkt. Raden en Statenleden spraken in dit onderzoek de behoefte uit voor korte samenvattingen waarin de belangrijkste ontwikkelingen worden geduid. Vanuit Heemskerk en Velsen is bijvoorbeeld toegelicht dat er meer behoefte is aan dashboards, met duidelijke prestatie-indicatoren op basis waarvan de uitvoering (en afwijking) gevolgd kan worden.[149] Ook worden bijvoorbeeld in Haarlem kansen gezien in alternatieve vormen van informatievoorziening, zoals werkbezoeken en technische sessies.[150]

Over dergelijke sessies komt naar voren dat dit ook op gespannen voet kan staan met de capaciteit die raads- en Statenleden kunnen besteden aan hun werk. Door diverse betrokkenen is aangegeven dat de opkomst bij de regionale raadssessies van maart 2025 beperkt bezocht zijn, ondanks dat hier ook in zienswijzen door raden zelf aandacht voor is gevraagd. In navolging hiervan blijft de ODIJ ook afhankelijk van de wijze waarop AB-leden lokaal de brugfunctie tussen de ODIJ en de eigen raad. Zij hebben een cruciale rol in het lokaal agenderen en actief bespreekbaar maken van de regionaal afgestemde informatie over de robuustheid en het ontwikkeltraject zoals raads- en Stateninformatiebrieven (oktober 2024 en maart 2025) en het interne memo van april 2025. Het is voor ons op basis van de eigen informatiesystemen niet altijd herleidbaar of en hoe alle informatie die regionaal wordt afgestemd bij de raden en Staten terecht komt. De ODIJ-organisatie zelf bemerkt ook dat deelnemers verschillend aankijken tegen het doorzetten van informatie richting de eigen volksvertegenwoordiging. En dat er zeer wisselend gebruik wordt gemaakt van de regionale raadssessies.[151]

We zien vanuit de sessies ook dat er tussen raads- en Statenleden onderling verschillen bestaan in hoe zij aankijken tegen hun rol bij de ODIJ, dan wel bij het construct van GR'en in algemene zin. De ODIJ is een 'collegeregeling' waarin de colleges/GS bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor uitvoeringstaken binnen

[149] TwynstraGudde (14 mei 2025). *Raadssessie Heemskerk;* en TwynstraGudde (12 juni 2025). *Raadssessie Velsen.*

[150] TwynstraGudde (16 juni 2025). *Raadssessie Haarlem.*

[151] TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.*

één construct bundelen. Uit de sessies is met name bij enkele gemeenten naar voren gekomen dat er lokaal tussen college en raad te beperkt het gesprek wordt gevoerd over wat een collegeregeling betekent voor de verdeling tussen college en raad. Én wat dit vervolgens betekent voor de informatie die de raad dient te ontvangen.[152]

Kijkend naar de huidige informatie zien we dat er ruimte is in het beter inzichtelijk maken van de koppeling tussen lokaal vastgestelde ambities en doelen en de bijdrage die de ODIJ hier aan levert. Omdat de robuustheidscriteria sterk zijn ingegeven vanuit het perspectief van bedrijfsvoering, bestaat het risico dat er in de communicatie te veel focus komt op deze 'uitvoering', wat aan het college is. Uiteindelijk zit de kaderstellende (en daaruit voortvloeiende controlerende) rol van de raden en Staten op beleidsdoelen waar de ODIJ een bijdrage aan levert. En dient er dus in de informatie de verbinding te worden gemaakt tussen deze ambities/doelen, de inzet van de ODIJ daarbij en de kosten daarvan. Een 'beperkende' factor hierbij is dat er verschillen zijn tussen de gemeente en provincie in hoeverre zij (nog) eigen VTH-beleid hebben opgesteld. Dit wordt per deelnemer uitgewerkt in het *'Bijlagenrapport'*.

4.3.2. Onderscheid eigenaarschaps- én opdrachtgeversrol beperkt geëxpliciteerd. Rollen staan op gespannen voet in dit traject

In dit onderzoek hebben we nadrukkelijk aandacht voor de rol van eigenaar en opdrachtgever en wat dit betekent voor de sturing op de ODIJ. Op basis van de documenten en gesprekken constateren we dat alleen de provincie Noord-Holland deze rollen in de uitvoering expliciet heeft gescheiden. Dit gebeurt zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau. De bestuurder zit vanuit de eigenaarsrol in het AB van de ODIJ. Voor de gemeenten geldt dat er voor twee deelnemers (Bloemendaal en Heemstede) wel sprake is van bestuurlijke scheiding op papier maar dit niet in de praktijk plaatsvindt.

Het is niet verplicht om een dergelijke scheiding fysiek in portefeuilles aan te brengen. De 'handreiking Regionale Beleidscyclus'[153] spreekt alleen over de volgende 'eis': *"Het bestuur in de regio kan haar rol als eigenaar en opdrachtgever effectief onderscheiden en beide rollen goed invullen"*. Diverse bestuurders geven aan dat het gelijktijdig vertegenwoordigen van de rol van opdrachtgever en eigenaar inherent is aan het bovenlokaal samenwerken binnen de ODIJ. En dat het prima lukt om met beide petten deel te nemen aan één vergadering.[154] We constateren dat beide rollen op gespannen voet zijn komen te staan in dit traject en specifiek ook in de sturing. Er ligt namelijk een interbestuurlijke afspraak om de dienst (financieel) te 'stutten', om zo een minimale omzet te kunnen genereren. Hier is de rol van eigenaar dominant; de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de continuïteit en het functioneren van de GR en de financiële aansprakelijkheid voor eventuele tekorten of investeringen.

Diverse AB-leden hebben alleen vanuit hun eigen raden of collega-portefeuillehouders via zienswijzen, moties of brieven verzoeken meegekregen om te kijken of er juist ruimte is voor bezuinigingen bij de ODIJ. Dit is begrijpelijk, gelet op de eigen financiële positie van gemeenten inzake het *ravijnjaar*, waar ook veel aandacht naar uit is gegaan in zienswijzen. We constateren dat hierbij het 'lokale belang', ofwel het 'opdrachtgeversperspectief' dominant is in de sturing. Voorbeelden hiervan zijn:

- de motie "Gemeenschappelijke regelingen" (Heemstede, 4 juli 2024);
- de gezamenlijke brief van de wethouders financiën 'Gemeenschappelijke regeling in relatie tot gemeentelijke financiën' aan AB van de ODIJ (gemeenten Zaanstreek-Waterland, 24 juli 2024);
- de motie 'slim Bezuinigen: Bezuinigingsstrategie voor Gemeenschappelijke Regelingen en Verbonden Partijen' (Velsen, 25 februari 2025).

[152] O.a. TwynstraGudde (14 mei 2025). *Raadssessie Heemskerk;* TwynstraGudde (16 juni 2025). *Raadssessie Haarlem;* en TwynstraGudde (12 juni 2025). *Raadssessie Velsen.*

[153] Deze handreiking is opgesteld onder een andere pijler binnen het IBP-VTH en is hier te raadplegen.

[154] Bijlagenrapport: deelnemers ODIJ in beeld' (2025). O.a. Heemskerk, Heemstede en Noord-Holland

Een ander voorbeeld waarbij voornoemde spanning naar voren komt is de raadscommissie van 25 juni 2025 van de gemeente Zandvoort. In deze commissie licht de wethouder toe dat Zandvoort actief betrokken is bij de discussie over de toekomst van de taken die niet vanuit het GR-regime zijn ingebracht. Daarbij wordt ingegaan op de mogelijkheid om bepaalde taken die nu bij de ODIJ belegd zijn in de toekomst onder te brengen bij Haarlem. Hiervoor geldt dat het vanuit het opdrachtgeversperspectief logisch is om een voor de eigen gemeente zo efficiënt mogelijke en nabije[155] taakuitvoering te organiseren.

Voor de sturing op de ODIJ geldt dat beide rollen in balans dienen te zijn. Het is logisch dat er zowel aandacht is voor het lokale belang als voor dat wat goed is voor het stelsel. In dit licht is de motie van PS interessant; hierbij staan de Staten zichtbaar voor het functioneren van het gehele stelsel en stuurt het op de logische samenhang tussen de OD's. Toch komt uit gesprekken[156], en de eerder benoemde analyses over de governance, naar voren dat op dit moment te beperkt is uitgewerkt wat er verwacht mag worden van de rol van eigenaar en opdrachtgever, en hoe dit zich weer verhoudt tot de rol van opdrachtnemer (de ODIJ-organisatie). Deze vraagstukken worden wel duidelijk opgepakt binnen het traject dat de ODIJ nu doorloopt.

Een ander aandachtspunt hierbij is ook het komen tot een eenduidig mandaatbesluit en het expliciet organiseren van het opdrachtgeverschap. Juist kleinere gemeenten, die veel in 'regie' doen en taken op afstand uitvoeren, zijn gebaat bij goed opdrachtgeverschap en accounthouderschap. In de afgelopen jaren is dit accounthouderschap beperkt structureel ingevuld geweest. Dit is nu wel in ontwikkeling geweest, maar de ODIJ is hiermee later dan andere diensten in het land.

Deze laatste bevinding sluit aan bij het beeld dat er door de deelnemers in de jaren vóór dit traject niet altijd consequent is gestuurd op de robuustheid van de ODIJ. Het verslag van het gesprek over de beoordeling van het PvA (25 september 2024) tussen het ministerie en de ODIJ maakt dit in onze ogen treffend inzichtelijk. Hierin staat opgenomen dat men bij de ODIJ in eerste instantie in de veronderstelling was robuust te zijn, waardoor er laat is ingestapt in het proces. Ook wij halen uit interviews[157] dat er vanwege tevredenheid over de uitvoering van de eigen opdracht beperkt aanleiding is geweest om bij te sturen op dat wat de dienst nodig heeft om de opdracht goed uit te kunnen voeren. Hierbij heeft het lokale 'opdrachtgeversperspectief' geprevaleerd boven het collectieve 'eigenaarsperspectief'.

[155] De gemeente Haarlem en Zandvoort hebben één gezamenlijke ambtelijke organisatie.

[156] O.a. TwynstraGudde (15 juli 2025). *Gespreksverslag interview ODIJ.*

[157] O.a. TwynstraGudde (5 juni 2025) *Velsen bestuurlijk;* en TwynstraGudde (3 juni 2025). *Interview Heemskerk ambtelijk.*

4.4. Toets op de normen m.b.t. 'informatievoorziening en sturing'

De deelvragen die in dit hoofdstuk aan bod komen zijn uitgewerkt in door de Rekenkamers vastgestelde normen.

Voor de toets op de normen maken we in dit onderzoek gebruik van een kwalitatieve vijfpuntsschaal, lopend van *helemaal niet voldaan* tot *volledig voldaan* . Er is geen sprake van een kwantitatieve duiding of normering. De beoordeling is gebaseerd op de voorliggende beschrijvingen en analyses.

Norm 7: "Er zijn duidelijke afspraken over de informatievoorziening over en sturing op de ODIJ tussen alle betrokken actoren" (denk aan: frequentie, kwaliteit, organisatie en tijdigheid).

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Er zijn in de basis duidelijke afspraken over de informatievoorziening over en sturing op de ODIJ. Deze volgen uit de Wgr en zijn ook vastgelegd in de GR ODIJ. De afspraken richten zich vooral op de totstandkoming van de informatie, de frequentie van informatie en de tijdigheid hiervan (wie komt wanneer tot welke informatie?).

Over de (gewenste) *kwaliteit* van de informatievoorziening, de koppeling tussen opdracht, inzet en middelen en de vertaling naar stuurinformatie, zijn op dit moment nog beperkter afspraken gemaakt. Hier vindt vanuit de ODIJ wel (door)ontwikkeling op plaats.

Norm 8: "De afspraken worden in de praktijk nageleefd."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Het lukt de ODIJ om de afspraken over informatievoorziening en sturing in de praktijk na te leven. Dit betekent dat documenten tijdig worden opgeleverd en dat de raden en Staten tijdig in positie worden gebracht om zienswijzen in te dienen. De realiteit van de huidige informatievoorziening zorgt wel voor een periodieke informatie-overload bij de raden en Staten, wat het moeilijk maakt om stukken goed te doorgronden. Hierbij speelt ook dat het binnen – met name – raden ontbreekt aan een gedeeld wensbeeld van de informatiekwaliteit.

Voor de bestuurders (en ambtenaren) geldt ook dat de huidige informatievoorziening het nog beperkt mogelijk maakt om (bij) te sturen op de opdracht en de bijdragen van de ODIJ aan lokaal of regionaal vastgestelde ambities en doelen. De informatie die hiervoor nodig is, is wel in ontwikkeling.

Norm 9: "De betrokken actoren binnen gemeenten en provincie zijn actief geïnformeerd over het proces van robuustheid en de stappen die nodig zijn om robuust te worden."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Er is zichtbaar aandacht voor actieve informatievoorziening over het traject dat de ODIJ nu doorloopt. Dit varieert van deelname aan werkgroepen (ambtelijk)[158] de introductie van accounthoudersoverleggen en de intensivering van de AB-vergaderingen. De informatie die ambtelijk wordt voorbereid en waar bestuurlijk richting aan wordt

[158] Zie eerder: §3.2.2.

gegeven komt via raden en PS binnen via de reguliere P&C-cyclus en 'traject-specifieke' informatie. Voor raden en PS zijn een webinar en een volgende individuele sessie in voorbereiding. Er is wel een wisselend beeld bij hoe regionaal afgestemde informatie lokaal wordt doorgeleid dan wel besproken.

Norm 10: "De verschillende actoren binnen gemeenten en provincie benutten deze informatie actief om (bij) te sturen op de robuustheid van de ODIJ."

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Informatie over de staat en ontwikkelbehoefte van de ODIJ was lange niet tijd niet voorhanden. Sinds de eigen bestuursopdracht en het PvA rondom robuustheid wordt er binnen de drie sporen die de ODIJ doorloopt, met name bestuurlijk en ambtelijk ingezet op de (bij)sturing op de toekomstbestendigheid en robuustheid van de ODIJ. Er wordt binnen de sporen nieuwe informatie ontwikkeld die wordt benut voor bespreking en oordeelsvorming en als input dient voor besluitvorming later in het traject. Hierbij zien we ambtelijk nog wel verschillen in capaciteit die van invloed zijn op de betrokkenheid bij het proces.[159] Breder speelt wel een vraag over de sturing die raden en PS kunnen dan wel dienen te geven op dit traject. Er is bij de deelnemers ook beperkt een gedeeld beeld wat er van de rol van raden en PS bij de ODIJ en dit proces mag worden verwacht.

Norm 11: In de sturing op de ODIJ is er aandacht voor de opdrachtgevers- én de eigenaarsrol. Op beide rollen wordt in de praktijk actief en evenredig gestuurd.

Helemaal niet voldaan	In beperkte mate voldaan	Gedeeltelijk voldaan	Grotendeels voldaan	Volledig voldaan

Analyses over de governance van de ODIJ laten zien dat bestuurlijk eigenaarschap en opdrachtgeverschap eerder niet dan wel expliciet onderscheiden worden. Van alle deelnemers heeft alleen de provincie beide rollen ambtelijk en bestuurlijk expliciet gescheiden. Deelnemers dienen in staat te zijn deze rollen wel effectief te kunnen onderscheiden.

Tot de start van het huidige ontwikkeltraject in april 2024 lijkt bij de sturing op de ODIJ het opdrachtgeversbelang geprevaleerd te hebben boven het eigenaarsbelang. Vanwege tevredenheid over nabijheid en de uitvoering van de lokale opdracht is er individueler gestuurd en beperkter aandacht geweest voor de continuïteit van de dienst. Met het huidige ontwikkeltraject wordt er binnen het AB wel meer vanuit collectief eigenaarschap gestuurd op noodzakelijke verbeterpunten binnen de ODIJ. Het ontwikkeltraject ziet er op toe dat de benodigde basis op orde wordt gebracht om verder door te ontwikkelen. Echter, ook nu nog zit er spanning tussen de opdrachtgeversrol en de eigenaarsrol, met name op de benodigde inbreng van taken om aan het omzetcriterium (kpi 1) te kunnen voldoen.

[159] Zie eerder: §3.2.2.

Bijlagen

Bijlage 1. Taken per deelnemer

Tijdens de AB-vergadering van 9 juli 2025 heeft onder spoor 1 een overzicht van verplichte/niet-verplichte taken voorgelegen.

Onderstaand zijn de huidige taken per deelnemer, volgend uit het memo 'Verplichte en niet-verplichte taken binnen OD IJmond' opgenomen.[160]

[160] IPR Normag (12 juni 2025). *Memo Verplichte en niet-verplichte taken binnen ODIJmond.* Onderdeel van Omgevingsdienst IJmond (9 juli 2025). *Herijking GR & governance (Besluit nr. AB 2025- 027).*

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Verplichte taken en niet verplichte taken

Onze dienstverlening	Wet./ N-Wet.	Verplichte/niet verplichte taken	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Purmerend	Edam-Volendam	Waterland	Wormerland	Landsmeer	Oostzaan	Bloemendaal	Haarlem	Heemstede	Zandvoort	Provincie NH	TOTAAL DEELNEMERS
Toezicht																		
(voormalig) C/controle locatie met vergunningspl. MBA	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	15
Indirecte lozingen (ex. externe kosten)	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	15
24 uurs bereikbaarheid	WBO/WTG	B	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑		14
(voormalig) A/eerste controle	WTG	V+	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀		14
(voormalig) A/hercontrole	WTG	V+	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀		14
Administratieve controle	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
(voormalig) B/controle locatie met meldingen en maatwerk	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
(voormalig) B/hercontrole locatie met maatwerk	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Beoordelen van klachten	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Bodem	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
(voormalig) C/hercontrole locatie met vergunningspl. MBA	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Energiecontroles	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Evenementen advies	WTG	B	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀		14
Evenementen controle	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Label C	WTG	+	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀	♀		14
Ondermijning	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Strafrecht (milieu, bodem, asbest, etc.)	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Toezicht asbest/sloop	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Bodem overgangsrecht	WBO	B															♛	1
Vergunningverlening																		
Procedure omgevingsvergunning MBA	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	15
Actualisatietoets	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	15
Advies omgevingsplannen	WBO	+	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Bodem maatwerk en gelijkwaardigheid	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Bodem MBA informatieplicht	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Bodem MBA meldingsplicht	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Melding/advies asbest	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛		14
Procedure informatieplicht MBA	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	15
Procedure maatwerk/gelijkwaardigheid MBA	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	15
Procedure meldingsplicht MBA	WBO	B	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	♛	15
Vragen van derden/adviseren van derden	WBO/WTG	B	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	⚑	15
Wettelijk adviseursschap	WTG	+	♀	♀		♀												3
Bodem overgangslocaties/nazorg	WBO	B															♛	1

Advies																		
Advisering omgevingsplannen	WBO	+	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	15
Omgevingswet en verorderingen	WBO/WTG	+	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	🚩	15
Projecten, programma's en beleid	WTG/ NWT	+	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	15
Ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsvergunningen (Variant A / generiek overleg)	WTG	+	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	15
Ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsvergunningen (Variant B / specifieke overleggen)	WTG	+	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	📍	15
Actieplan geluid	WTG	+	📍	📍		📍							📍	📍	📍	📍		7
Bouwvergunningverlening, toezicht en handhaving																		
Bouwen vergunningverlening & toezicht	WTG	+	📍	📍	📍				📍	📍	📍	📍				📍		7
Juridisch milieu																		
Bezwaar, beroep, hoger beroep, vovo's	WBO	B	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	15
Handhavingszaken	WBO	B	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	15
Projecten & kwaliteit	WBO	B	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	👑	15
Juridische ondersteuning	WBO	B															👑	1
Projecten																		
Uitvoering stimuleringsprojecten	NWT	Pr	📌	📌	📌	📌				📌	📌	📌	📌	📌	📌	📌		11
GreenBiz IJmond	NWT	Pr	📌	📌	📌	📌												4
Gezonde leefomgeving IJmond	NWT	Pr	📌	📌		📌												3
IJmond Bereikbaar	NWT	Pr	📌	📌		📌												1
Overige taken																		
Beheer Inrichtingen bestand	CT	B	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	15
Contactfunctionaris	CT	B	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	15
Data analisten VTH	CT	B	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	15
Fondsenwerving	CT	B	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	15
Projectleider regionale projecten en programma's	CT	B	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	🏢	15
Schiphol	NWT	+	📌	📌	📌	📌								📌				5
Alcoholwet	WTG	+			📍					📍	📍	📍	📍		📍			6
Brandveiligheid	WTG	+			📍					📍		📍						3
Digitaal opkoop register (DOR)	WTG	+											📍		📍			2
Natuur en Milieu Educatie (NME)	NWT	+	📌	📌														2
Havens	WTG	+				📍												1
Toeristisch verhuur	NWT	+														📌		1

LEGENDA VERPLICHTE / NIET VERPLICHTE TAKEN

B V+ **Verplichte taken:** Basistaak (B) en verplichte (milieugerelateerde) Plustaak (V+)

\+ Pr **Niet verplichte taken:** Plustaak (+) en Projecten (Pr)

LEGENDA WETTELIJKE / NIET WETTELIJKE TAKEN

👑 **WBO** (Wettelijke Basistaak OD)

📍 **WTG** (Wettelijke Taak Gemeente)

🚩 **WBO/WTG** (deels Wettelijke Basistaak OD/ deels Wettelijke Taak Gemeente)

📌 **NWT** (Niet-Wettelijke Taak)

🏢 **CT** (Collectieve Taak)

Bijlage 2. Eigenschappen ‘zelfstandig toekomstbestendige organisatie’

1. Een organisatie die kan leunen op een duidelijk juridisch kader met een actuele gemeenschappelijke regeling (GR), duidelijke contracten (DVO's), een duidelijke financiering en een heldere P&C cyclus.
2. Een organisatie waarbij deelnemers én medewerkers een duidelijk beeld hebben van de bestuurlijke ambities en de omvang van de opgave die er ligt.
3. Waarbij er een relatie is tussen die ambities en de opgave, als ook tussen de inzet van uren en middelen. En ook dat er een zekere mate van zakelijkheid is als het gaat om extra taken of vragen en projecten en dat daar het goede gesprek over wordt gevoerd met de deelnemers.
4. Waarbij de organisatie intern grip en zicht heeft op de te leveren producten en diensten, op de besteding van uren en middelen en waarbij er een balans is tussen efficiëntie en kwaliteit.
5. Met intern een beeld van wat er nodig is aan capaciteit, ervaring en kennis.
6. Waarbij als dat nodig is tijdig en volledig met de deelnemers wordt gecommuniceerd over eventuele afwijkingen. Hiervoor is een vaste bestuurlijke- en ambtelijke overlegstructuur nodig.
7. Waarbij de organisatie en de individuele medewerkers voldoende mogelijkheden hebben om te ontwikkelen.
8. Waarbij aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden kunnen worden geboden n een competitieve arbeidsmarkt.
9. Met een goede professionele interne bedrijfsvoering (financiën, P&O, ICT en huisvesting).
10. Waarbij deelnemers ook optreden als professionele opdrachtgevers en in staat zijn aan te geven wat zij willen en met de organisatie in gesprek gaan wanneer dat nodig is.
11. Waar deelnemers als eigenaren van de organisatie waar mogelijk de organisatie ondersteunen en ook zien als een dienst van henzelf.
12. En dat de organisatie er voor zorgt dat de deelnemers blijvend tevreden zijn als opdrachtgevers als het gaat om kwaliteit, nabijheid en balans tussen uitvoering en inzet van middelen.

Bijlage 3. Vergelijkende data uit Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH t.b.v. deelvraag 3

Deelvraag 3: Hoe zijn de prestaties en de kosten van de ODIJ in vergelijking tot andere omgevingsdiensten?

Verwacht werd dat de meest recente data vanuit het Tweejaarlijks onderzoek van de Wet VTH in september of oktober 2025 beschikbaar zouden zijn. Dit is nog niet het geval. Indien deze beschikbaar zijn worden deze toegevoegd aan de rapportage of separaat gedeeld.

Bijlage 4. Lijst van afkortingen

Afkorting	Definitie
AB	Algemeen Bestuur
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
Art.	Artikel
Awb	Algemene wet bestuursrecht
B&W	Burgemeester en Wethouders
BOB	Beeldvormend – Oordeelsvormend – Besluitvormend
BTP	Basistakenpakket
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DB	Dagelijks Bestuur
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EV	Externe Veiligheid
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GS	Gedeputeerde Staten
IBP-VTH	Interbestuurlijk Programma vergunningverlening, toezicht en handhaving
IenW	(Ministerie van) Infrastructuur en Waterstaat
Kpi's	Key performance indicators
OD	Omgevingsdienst
ODIJ	Omgevingsdienst IJmond
ODNHN	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
ODNZKG	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
OFGV	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek
OL	Openbaar Lichaam
P&C	Planning & Control
PS	Provinciale Staten
PvA	Plan van Aanpak
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen

Werken met TwynstraGudde betekent samen maatschappelijke transities werkend krijgen. Met advies, management en opleidingen helpen we mensen en organisaties bij duurzame veranderingen. Denk aan energie en klimaat, wonen, veiligheid, landbouw, mobiliteit, zorg en onderwijs. Onze kracht ligt in daadkracht. In het creëren van oplossingen die werkbaar zijn én werkbaar blijven. Samen met onze opdrachtgevers - en alle belanghebbenden daaromheen - werken we aan een samenleving die schoon, veilig, gezond en weerbaar is. Zo maken we blijvend impact op morgen.

RAPPORT

Rapport ODIJ – Deelnemers onderzoek in beeld

Thijs Boertien, Jop de Graaff, Carmen Hendriks, Roel Lauwerier

29 oktober 2025

TwynstraGudde

Impact op morgen.

Inhoudsopgave

1. Gemeente Bloemendaal 3

2. Gemeente Haarlem 9

3. Gemeente Heemskerk 14

4. Gemeente Heemstede 21

5. Gemeente Landsmeer 26

6. Gemeente Oostzaan 32

7. Gemeente Velsen 38

8. Gemeente Zandvoort 45

9. Provincie Noord-Holland 51

1. Gemeente Bloemendaal

Bloemendaal en ODIJ in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

Aspect	Toelichting
Afspraken met ODIJ	**Mandaat** In het *Mandaat-, en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Bloemendaal (2024)* is vastgelegd dat er wordt gekozen voor een algemeen geformuleerd mandaatbesluit. Dit betekent dat de ODIJ de bevoegdheid wordt verleend om – op een enkele uitzondering na – alle besluiten te nemen en overige handelingen te verrichten die voor een goede uitvoering van de taken en bevoegdheden nodig zijn. **Takenpakket** In de Dienstverleningsovereenkomst (*DVO 1 maart 2019-31 december 2026)* is vastgelegd dat de ODIJ het basistakenpakket (BTP) voor de gemeente uitvoert. Daarnaast voert de ODIJ sinds 1 januari 2015 tevens het volledige milieutakenpakket en per 1 februari 2014 taken op het gebied van de Drank- en Horecawet uit. De gemeente voert voor 'Bouwen' zélf de taken rondom vergunningverlening & toezicht uit. Acht van de vijftien (8/14) gemeenten hebben deze taken belegd bij de ODIJ (57%). Vanuit het feitelijk wederhoor is door de organisatie aangegeven dat ook het Actieplan geluid, Digitaal Opkoop Register, Label C inspectie, Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse Bedrijven (subsidie PNH) en uitvoering stimuleringsprojecten duurzaamheid (SPUK) onderdeel uitmaken van de afspraken tussen de gemeente en de ODIJ.
Financiële omvang plus stemverhouding 2024	Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.

Deelnemer	Omzet GR-taken		Omzet inclusief taken op verzoek	
Beverwijk	€ 1.289.824	14%	€ 1.882.201	12%
Bloemendaal	€ 160.979	2%	€ 460.260	3%
Edam-Volendam	€ 293.493	3%	€ 500.015	3%
Haarlem	€ 1.881.296	21%	€ 1.967.078	12%
Heemskerk	€ 727.454	8%	€ 1.517.692	9%
Heemstede	€ 158.571	2%	€ 385.547	2%
Landsmeer	€ 164.728	2%	€ 961.476	6%
Noord-Holland	€ 473.904	5%	€ 920.571	6%
Oostzaan	€ 142.353	2%	€ 563.647	3%
Purmerend	€ 435.838	5%	€ 559.716	3%
Uitgeest	€ 312.643	3%	€ 680.140	4%
Velsen	€ 2.339.299	26%	€ 2.733.589	17%
Waterland	€ 190.250	2%	€ 534.626	3%
Wormerland	€ 205.239	2%	€ 833.297	5%
Zandvoort	€ 183.606	2%	€ 1.380.793	8%
Overige	€ -	0%	€ 389.447	2%
Totaal	€ 8.959.477		€ 16.270.095	

	Omzet GR-taken		Omzet taken op verzoek	
Totaal	€ 8.959.477	55%	€ 7.310.618	45%

Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	Vanuit de raadssessie komt naar voren dat het huidige stelsel voor de raadsleden globaal duidelijk is, maar het ontbreekt aan gedetailleerde kennis over specifieke taken. Zo weten de raadsleden dat de ODIJ zich vooral bezighoudt met 'wettelijke taken', waaronder vergunningen en dat de gemeente niet van alle diensten van de ODIJ gebruik maakt. De vraag wat wettelijke taken zijn en waar de ODIJ exact over gaat speelt wel in de raad. Dit uit zich, zo komt naar voren, in het gegeven dat er regelmatig over de ODIJ wordt gesproken in relatie tot Tata Steel. Er blijkt dan verwarring te zijn of de ODIJ wel een rol heeft ten aanzien van dit bedrijf.

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	Los van de GR-specifieke afspraken, zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport, heeft de gemeente Bloemendaal een eigen nota *'Grip op samenwerking'* (16 november 2023). Deze nota beschrijft op welke manier de actieve betrokkenheid van de raad en daarmee de democratische legitimiteit van (regionale) samenwerking ingevuld kan worden. In de nota is de ODIJ aangemerkt als 'zware GR' waarbij vanuit de wet de mogelijkheid tot sturing vanuit de gemeenteraad relatief groot is. De formele instrumenten voor kaderstelling en controle zijn beschreven; het gaat hierbij o.a. om de zienswijzeprocedure. Er wordt een 'voorblad' geïntroduceerd voor de begroting en jaarverslagen waarin de gemeente per samenwerkingsverband verschillende aspecten duidt, zoals: producten/diensten/doelen, financiën, prestaties, ontwikkelingen en het risicomanagement. In het feitelijk wederhoor is toegelicht dat informatie uit (regionale) samenwerkingsverbanden als vast agendapunt op de commissievergaderingen is opgenomen.

Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief

Rollen

In de nota *'Grip op samenwerking'* licht de gemeente drie rollen uit die er zijn ten opzichte van samenwerkingsverbanden:

1. Opdrachtgever: we geven opdrachten aan een samenwerkingsverband. Deze opdrachten voeren zij voor ons uit. De opdrachtgever gaat over de inhoud van de werkzaamheden die het samenwerkingsverband voor de gemeente verricht
2. Eigenaar: we zijn gedeeltelijk eigenaar of aandeelhouder van het samenwerkingsverband. Kort gezegd gaat de eigenaar over het voortbestaan van het samenwerkingsverband. Dat wil zeggen dat de eigenaar kijkt naar de lange termijn. Daarin is het goed vervullen van lopende opdrachten (goed opdrachtnemerschap) maar één element
3. Deelnemer: inhoudelijk partner vanuit de gemeente. Met al onze samenwerkingsverbanden onderhouden we goede contacten en wisselen we informatie uit ten behoeve van de uitvoering van concrete doelen. Deze rol geldt voor alle samenwerkingsverbanden, behalve Stedin Groep en BNG.

In de nota is tevens het volgende opgenomen over de ODIJ als het gaat om scheiding tussen de rollen:

Verbonden partij	**Samen werkings-vorm**	**Ambtelijk verantwoordelijk voor**			**Bestuurlijk verantwoordelijk voor**	
		Rol opdrachtgever	*Rol eigenaar*	*Rol deelnemer*	*Rol opdrachtgever/ deelnemer*	*Rol eigenaar*
OmgevingsDienst IJmond	Openbaar Lichaam (GR)	Domeinmanager Fysieke Leefomgeving	n.v.t.	Beleidsambtenaar	Portefeuillehouder Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH)	Portefeuillehouder Financiën

Op papier is er dus een 'natuurlijke scheiding' aangebracht tussen de rol van opdrachtgever en opdrachtnemer, zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau. In de praktijk vindt deze scheiding echter niet bewust plaats. Toegelicht is dat de portefeuillehouder financiën niet expliciet de rol van eigenaar invult.

Beleid

Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Bloemendaal uitvoert.

In het kader van dit onderzoek zijn voor Bloemendaal geen aanvullende beleidsdocumenten gedeeld die als basis dienen voor de opdracht aan en sturing op de ODIJ.

Betrokkenheid raad via zienswijzen	De gemeenteraad heeft, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend.

Document	Zienswijze
Jaarstukken 2023, eerste begrotingswijziging 2024 en conceptbegroting 2025	De gemeenteraad heeft een positieve zienswijze ingediend op de concept eerste begrotingswijziging 2024 en de concept begroting 2025 van Omgevingsdienst IJmond. De wethouder heeft de gemeenteraad toegezegd om via een beeldvormende avond in oktober nadere informatie te verstrekken over de in de begroting beschreven ontwikkelingen
Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	De raad stemt in met de concept begrotingswijziging 2025, met de volgende zienswijze: • De raad uit de wens te participeren in herijking GR + vervolg IBP • inzicht in de mogelijke scheefgroei van de deelnemersbijdrage + oplossing hiervoor • Vanaf de jaarrekening van 2024 verwacht de raad een transparante en juiste weergave van de financiële resultaten en de uitgevoerde taken • Inzicht en inspraak in proces financieringsstructuur, DVO en PDC • Inzicht in hoe de balans tussen incidentele en structurele middelen meerjarig wordt geborgd • Toets de governancestructuur op checks and balances • Bij capaciteitsproblemen voorkeur geven aan de door de raad aangegeven werkzaamheden • Halfjaarlijkse info over de status van het inlopen van deze achterstanden
Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	In de vergadering van 4 juli 2025 heeft de gemeenteraad conform voorstel besloten kennis te nemen van het Jaarverslag 2024 en de Jaarrekening 2024 van de Omgevingsdienst IJmond. Tevens is besloten geen zienswijze kenbaar te maken over de Ontwerpbegroting 2026 van de Omgevingsdienst IJmond.

Perspectief vanuit de raad op sturing en informatievoorziening	De huidige informatievoorziening en sturing op de ODIJ wordt als ontoereikend ervaren. De complexiteit van de stukken, gecombineerd met de omvang maakt het niet eenvoudig deze grondig door te nemen. Raadsleden geven aan dat ze bij veel GR'en alleen naar de oplegnotitie (voorblad) kijken en er maar vanuit gaan dat het klopt. Er is behoefte aan behapbare informatie. Een duidelijk overzicht wat de ODIJ voor Bloemendaal heeft gedaan met SMART-informatie, in combinatie met trends en ontwikkelingen. Bijvoorbeeld: 'hoeveel zaken zijn er verbeterd ten opzichte van vorig jaar?'. De raadsleden lijken open te staan voor het concept van raadsrapporteurs voor de ODIJ, vooral omdat ze goede ervaringen hebben met een vergelijkbare constructie bij de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Ze zien het als een potentiële manier om de betrokkenheid van de raad bij GR'en te vergroten.

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Bloemendaal specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen:

	Raadsbrief doorontwikkeling GR OD IJmond (2 juli 2024) O.a. Noodzaak tot dóórontwikkeling ODIJmond om te voldoen aan landelijke criteria. Op 1 april 2026 moeten alle 28 omgevingsdiensten in Nederland voldoen aan de landelijke criteria van het interbestuurlijke programma Versterking Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (IBPVTH). Op dit moment voldoet nagenoeg geen enkele omgevingsdienst aan deze criteria. Uit een externe visitatie en zelfevaluatie bij OD IJmond blijkt dat een aantal stappen noodzakelijk is om door te ontwikkelen naar een toekomstbestendige en robuuste organisatie. Een van die stappen is het in evenwicht brengen van de opdracht en de beschikbare middelen. Over de noodzakelijke dóórontwikkeling van de gemeenschappelijke regeling wordt een beeldvormende avond georganiseerd. Samen met griffie wordt gezocht naar een geschikte datum na het zomerreces. Ook volgt op korte termijn een nieuwsbericht vanuit de OD IJmond, dat wij via het griffiebericht met u zullen delen. *Raadsbrief toezeggingen TCG360 en TCG366 met betrekking tot Omgevingsdienst IJmond (21 januari 2025)* Naar aanleiding van TCG360 (bespreking spoor 3 van de GR Omgevingsdienst IJmond) is door de directeur van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) een presentatie gegeven tijdens de commissievergadering van 15 oktober jl. bij de behandeling van agendapunt 5, zienswijze concept begrotingswijziging ODIJmond 2025. Op 8 mei a.s. is een beeldvormende avond voorzien over de GR Omgevingsdienst IJmond. De directeur van de Omgevingsdienst IJmond gaat dan in op: • De specifieke taken en resultaten van de Omgevingsdienst ten behoeve van gemeente Bloemendaal, conform TCG366. • De stand van zaken van de herijking van de Gemeenschappelijke regeling, de Dienstverleningsovereenkomsten en de financieringsstructuur. • De aandachtspunten uit het door u raad op 24 oktober jl. aangenomen amendement B' Concept begrotingswijziging ODIJ. Het college vertrouwt erop dat met deze brief genoemde toezeggingen zijn afgedaan. *Raadsinformatiebrief en Presentatie Regionale radenbijeenkomst (21 maart 2025)* Op 21 maart 2025 komen de volgende documenten bij de raad binnen: • Raadsinformatiebrief programma herijking GR, financieringsstructuur en toekomstscenario's ODIJmond (2025000573). Deze RIB is opgesteld door de ODIJ en wordt door het college gedeeld met de raad. Hierin wordt ingegaan op spoor 1 en de rol van de raad hierbij. • A12a Bijlage 1 250227 ODIJ Balkenplanning programma-doorontwikkeling ODIJmond Algemeen Bestuur (2025000574). Hierin wordt het tijdspad geschetst van het traject dat de ODIJ doorloopt. • A12b Bijlage 2. 250227 ODIJ Producten programma en besluitvorming AB-Raden-Staten (2025000575). Hierin wordt per spoor van het traject aangegeven wat wanneer staat te gebeuren. • A12c Bijlage 3_Presentatie ODIJmond regioraad mrt-25 (2025000576). Dit zijn de slides van de regionale radenbijeenkomst van maart en april 2025. *Beeldvormende avond gemeente Bloemendaal OD IJmond (8 mei 2025)* Tijdens een beeldvormende avond is ingegaan op de taken van Omgevingsdienst IJmond in zijn algemeenheid, de taken die worden uitgevoerd voor de gemeente Bloemendaal specifiek en de impact van bedrijven op de kwaliteit van het milieu in de gemeente. Daarnaast is een toelichting gegeven op het project doorontwikkeling ODIJmond en de wijze waarop de raad hierbij wordt betrokken.

Perspectief op proces	**Raad** De raadsleden hebben in beeld wat er speelt bij de ODIJ en waarom ze dit traject nu doorlopen. Zo is er verwezen naar de uitvoering van niet-wettelijke taken waardoor de uitvoering van wettelijke taken op de achtergrond is beland. Het proces zelf is vrij abstract voor de raad en staat op afstand. De vraag wordt opgeworpen hoe erg dit is. Het werk van de ODIJ is beperkter beleidsmatig maar vooral uitvoering. Een raadslid geeft aan dat het ook de taak van de wethouder is om hier bovenop te zitten en de raad mee te nemen op het moment dat het de rol van de raad raakt. Daarbij steken de raadsleden ook de hand in eigen boezem. De raad zou meer actie kunnen ondernemen om na te denken over de opdracht waarmee de wethouder richting de regio wordt 'gestuurd'. **College** Bestuurlijk zijn er complimenten voor de wijze waarop de huidige leiding van de ODIJ de basis op orde brengt. Dit gebeurt in samenhang met de betrokken stakeholders en in transparantie over wat er moet gebeuren. Tegelijkertijd wordt het proces als complex en vertroebeld ervaren, mede doordat het op orde brengen van de organisatie (basis op orde) en het toekomstbestendig maken (in het kader van robuustheid) door elkaar lopen. Dit leidt er breder toe dat er niet altijd duidelijk is waar het op welk moment over gaat (basis op orde vs. toekomstbestendigheid) en hoe verschillende trajecten op elkaar aansluiten. Er is vertrouwen dat er aan de goede onderwerpen wordt gewerkt in het proces. Duidelijk is wel dat het omzetcriterium (€16,5 miljoen) niet gehaald lijkt te worden; dit blijft een heet hangijzer, mede omdat de consequenties hiervan vanuit het Rijk niet helder zijn. Overige aandachtspunten voor het vervolg zijn: - de verschillende inbreng in taken tussen deelnemers; - de wisselende ambtelijke ondersteuning en capaciteitsverschillen op dit vlak (de ene wethouder wordt beter en uitgebreider ambtelijk voorbereid dan de andere); en - de betrokkenheid van de deelnemers en raden specifiek in relatie tot de inhoud van het werk van de ODIJ. Veel betrokkenen zien het construct omgevingsdienst als een 'stiefkindje' waar inhoudelijk te weinig gevoel bij is en waar vooral op kosten wordt gefocust. - de verkiezingen en wisselingen in wethouders. Het kost tijd om een goede lijn te ontwikkelen, door te zetten en over te dragen naar een nieuw bestuur. **Ambtelijk** De betrokken ambtenaren geven aan dat het proces richting een robuustere ODIJ complex en tijdsintensief is, mede door de verschillende belangen van de deelnemers en de tijdsdruk richting de deadline van 1 april 2026. Ze ervaren dat de besluitvorming lastig is, omdat lopende verbeteringen en toekomstige ontwikkelingen elkaar beïnvloeden. Er is een duidelijke planning en ze worden goed geïnformeerd, maar het gevoel overheerst dat de huidige oplossingen tijdelijk zijn en dat echte financiële robuustheid voor de deadline niet haalbaar is. Wel is er vertrouwen dat als de basis op orde komt, het construct van de (nieuwe) GR goed kan werken. Besluitvorming hierover moet echter nog plaatsvinden terwijl de organisatie al moet doorontwikkelen om achterstanden in te lopen. De ambtenaren zien het als een begin, waarbij het belangrijk is om periodiek te evalueren en de informatievoorziening te verbeteren, vooral richting de raad.

2. Gemeente Haarlem

Haarlem in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

<table>
<tr><th>Aspect</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Afspraken met ODIJ</td><td>
Mandaat
In het Algemeen mandaat-, en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Haarlem- Omgevingsdienst IJmond 2024 is vastgelegd dat er wordt gekozen voor een algemeen geformuleerd mandaatbesluit. Dit betekent dat de ODIJ de bevoegdheid wordt verleend om – op een enkele uitzondering na – alle besluiten te nemen en overige handelingen te verrichten die voor een goede uitvoering van de taken en bevoegdheden nodig zijn.

Takenpakket
De ODIJ voert voor de gemeente Haarlem het basistakenpakket milieu uit. Verder verzorgt de ODIJ het inrichting-gebonden milieutakenpakket voor Haarlem en voert dit uit, en ten slotte (als plustaak), heeft de ODIJ het signaleringstoezicht op brandveiligheid en bouw- en woningtoezichttaken bij milieuinrichtingen. Daarnaast voert de ODIJ de algemene advisering voor Haarlem uit met betrekking tot Schipholtaken.[1] Evenementen worden afgedaan binnen het ambtelijke samenwerkingsverband van de gemeenten Zandvoort en Haarlem.[2]
</td></tr>
<tr><td>Financiële omvang plus stemverhouding 2024</td><td>
Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.
<table>
<tr><th>Deelnemer</th><th colspan="3">Omzet GR-taken</th><th colspan="3">Omzet inclusief taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Beverwijk</td><td>€</td><td>1.289.824</td><td>14%</td><td>€</td><td>1.882.201</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Bloemendaal</td><td>€</td><td>160.979</td><td>2%</td><td>€</td><td>460.260</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Edam-Volendam</td><td>€</td><td>293.493</td><td>3%</td><td>€</td><td>500.015</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Haarlem</td><td>€</td><td>1.881.296</td><td>21%</td><td>€</td><td>1.967.078</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Heemskerk</td><td>€</td><td>727.454</td><td>8%</td><td>€</td><td>1.517.692</td><td>9%</td></tr>
<tr><td>Heemstede</td><td>€</td><td>158.571</td><td>2%</td><td>€</td><td>385.547</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Landsmeer</td><td>€</td><td>164.728</td><td>2%</td><td>€</td><td>961.476</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Noord-Holland</td><td>€</td><td>473.904</td><td>5%</td><td>€</td><td>920.571</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Oostzaan</td><td>€</td><td>142.353</td><td>2%</td><td>€</td><td>563.647</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Purmerend</td><td>€</td><td>435.838</td><td>5%</td><td>€</td><td>559.716</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Uitgeest</td><td>€</td><td>312.643</td><td>3%</td><td>€</td><td>680.140</td><td>4%</td></tr>
<tr><td>Velsen</td><td>€</td><td>2.339.299</td><td>26%</td><td>€</td><td>2.733.589</td><td>17%</td></tr>
<tr><td>Waterland</td><td>€</td><td>190.250</td><td>2%</td><td>€</td><td>534.626</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Wormerland</td><td>€</td><td>205.239</td><td>2%</td><td>€</td><td>833.297</td><td>5%</td></tr>
<tr><td>Zandvoort</td><td>€</td><td>183.606</td><td>2%</td><td>€</td><td>1.380.793</td><td>8%</td></tr>
<tr><td>Overige</td><td>€</td><td>-</td><td>0%</td><td>€</td><td>389.447</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€</td><td>8.959.477</td><td></td><td>€</td><td>16.270.095</td><td></td></tr>
</table>
<table>
<tr><th></th><th colspan="3">Omzet GR-taken</th><th colspan="3">Omzet taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€</td><td>8.959.477</td><td>55%</td><td>€</td><td>7.310.618</td><td>45%</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

[1] Gemeente Haarlem - VTH Evaluatie- en Uitvoeringsprogramma 2024

[2] Gemeente Zandvoort - Integraal handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2022

Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	Binnen de raad van Haarlem bestaat over het algemeen beperkt inzicht in de precieze rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen het stelsel van de (ODIJ). Wel zijn de meeste raadsleden zich ervan bewust zijn dat de gemeente deelneemt aan de OD en weten de raadsleden welke wethouder Haarlem vertegenwoordigd in het AB en DB. In de sessie is benoemd dat de afstand tot de ODIJ wordt vergroot doordat de ODIJ niet tot de dagelijkse politiek-bestuurlijke actualiteit van de raad behoort. Raadsleden geven aan dat de ODIJ een van de vele gemeen-schappelijke regelingen is waar Haarlem bij betrokken is, en dat deze stapeling van GR'en de mate van grip op het stelsel beperkt. De "berg aan informatie" die voortkomt uit de verschillende GR'en, draagt niet bij aan overzicht. Ook inhoudelijk bestaat onduidelijkheid over het takenpakket van de ODIJ. Zo leeft bij sommige raadsleden het (onjuiste) beeld dat de dienst zich vooral bezighoudt met Tata Steel. Ook is er beperkt zicht op ontwikkelingen rondom de overdracht van taken, zoals de bodemtaken die recent van de gemeente zijn overgegaan naar de ODIJ. In de sessie is benoemd dat dit voor de raad pas in beeld was toen de overdracht al had plaatsgevonden, bij de behandeling van de begroting en jaarrekening. Dat voedt het gevoel dat de raad vooral reactief geïnformeerd wordt en beperkt zicht heeft op de afweging waarom bepaalde taken wel of niet bij de OD zijn belegd. Al met al is het beeld dat de Haarlemse raad in beperkte mate grip heeft op het stelsel waar de ODIJ deel van uitmaakt, zowel qua rolverdeling en verantwoordelijkheden als qua taken. De wens om daarin beter betrokken te worden is geuit in de sessie. Tegelijkertijd wordt erkend dat de complexiteit van het stelsel, het lastig maakt om als raad het gewenste niveau van betrokkenheid te bepalen.

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	Los van de GR-specifieke afspraken, zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport, heeft de gemeente Haarlem een Proces behandeling P&C stukken van gemeenschappelijke regelingen en privaatrechtelijke deelnemingen (30 april 2024). Daarin staat benoemd wie de portefeuillehouder (en vervanger) en accounthouder zijn van de ODIJ. In het procesdocument zijn verschillende afspraken vastgelegd over de behandeling van P&C-documenten van de ODIJ. Het gaat daarbij onder meer om wie namens het college voorstellen opstelt, hoe en wanneer stukken zoals de ontwerpbegroting, bestuursrapportages en jaarrekeningen bij de raad en het college worden geagendeerd, en op welke wijze de griffie en accounthouder met elkaar afstemmen bij de behandeling van deze stukken. Ook zijn er afspraken over het informeren van de raad in het kader van kaderstelling en controle, bijvoorbeeld door het ter kennisname sturen van beleidsmatige en financiële kaders voorafgaand aan de behandeling van de kadernota. Daarnaast blijkt uit een raadsbesluit van 22 september 2022 dat Haarlem een nieuwe Adviescommissie Omgevingskwaliteit heeft ingesteld, die de vroegere Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit vervangt. Deze commissie is vereist op grond van de Omgevingswet en heeft een wettelijke taak in het adviseren over vergunningaanvragen voor rijksmonumenten, maar haar rol is breder en strekt zich uit tot advisering over ruimtelijke kwaliteit, zoals landschap, duurzaamheid, groen en de inrichting van de openbare ruimte.
Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** Binnen de gemeente Haarlem is er in de bestuurlijke en ambtelijke sturing op de ODIJ aandacht voor zowel de eigenaars- als opdrachtgeversrol. Dit is conform de Haarlemse nota Verbonden Partijen (2021). Haarlem is vertegenwoordigd in zowel het DB als AB. Bestuurlijk is aangegeven dat de wethouder in het dagelijks bestuur van

	de ODIJ optreedt als eigenaar en in het algemeen bestuur als opdrachtgever, gericht op de inhoud en kwaliteit van de uitvoering van VTH-taken ten behoeve van het lokale belang. De rol van opdrachtgever en eigenaar zijn niet in bestuurlijke functies gescheiden. Één wethouder heeft beide rollen. Ambtelijk is er ook aandacht voor beide rollen. Één ambtenaar is adviseur verbonden partijen, en vertegenwoordigt het eigenaarschap, onder andere via deelname aan de financiële werkgroep van de ODIJ. Een andere ambtenaar is vanuit de VTH-afdeling accounthouder en opdrachtgever voor de ODIJ. In het gemeentelijke VTH Evaluatie- en Uitvoeringsprogramma 2024, wordt expliciet verwezen naar de gemeentelijke afdeling VTH als opdrachtgever aan de ODIJ. **Beleid** Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Haarlem uitvoert. Aanvullend geeft Haarlem invulling aan de beide rollen via eigen beleid. Zo staat in het VTH Evaluatie- en Uitvoeringsprogramma 2024 van de gemeente Haarlem welke taken de ODIJ voor de gemeente uitvoert en worden voor het jaar 2024 enkele speerpunten benoemd die de ODIJ voor Haarlem op zal pakken. Dit gaat om toezicht en handhaving op energiebesparing bij bedrijven, en om ondermijning. Daarnaast staat in het VTH-beleidsplan 2024–2028 van de gemeente Haarlem dat de ODIJ nauw samenwerkt met Haarlem op het thema van economie. Dit omdat in de stad Haarlem, waar de ruimtelijke druk groot is, het afstemmen van milieutaken op vestigings- en uitbreidingsvragen van bedrijven vraagt om nauwe samenwerking tussen de gemeente en de ODIJ.
Betrokkenheid raad – Zienswijzen	

Document	Zienswijze
Concept begrotings-wijziging 2024 en conceptbegroting 2025	De raad gaat akkoord met de concept begroting 2025 met de volgende kanttekening: Het is positief dat er onderzoek plaatsvindt naar de financiering en robuustheid van de organisatie. Gemeente Haarlem wacht de uitkomst van het onderzoek naar de bedrijfsvoering en de aangekondigde (definitieve) ontwerpbegroting 2025 in het najaar af. De raad brengt dit als zienswijze bij het Algemeen Bestuur van ODIJ.
Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	De raad stemt in met de concept begrotingswijziging 2025 De raad verwacht daarbij dat ODIJ haar actief betrekt bij het vervolgonderzoek en tijdig informeert over de ontwikkelingen.
Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	De raad van de gemeente Haarlem besluit aan de ODIJ te kennen te geven dat de gemeente Haarlem geen bezwaren heeft tegen de vaststelling van de ontwerpbegroting 2026 van de ODIJ.

Perspectief van de raad op sturing /informatievoorziening	De sturing op en de informatievoorziening van de ODIJ worden als ontoereikend ervaren. De hoeveelheid informatie is groot en lastig te verwerken, mede doordat de stukken vaak op detailniveau ingaan en er geen vaste structuur of agendering voor is. Raadsleden geven aan een vertaalslag te missen naar wat de ontwikkelingen bij de ODIJ concreet betekenen voor Haarlem. Er is behoefte aan meer toegankelijke informatie, bijvoorbeeld in de vorm van een korte samenvatting met highlights specifiek voor Haarlem. Ook worden alternatieve vormen van informatievoorziening genoemd, zoals technische

	sessies of werkbezoeken, die het mogelijk kunnen maken om in gesprek te gaan over de inhoud en actuele ontwikkelingen. Zulke contactmomenten zouden vooral waardevol kunnen zijn rondom het jaarverslag van de ODIJ, zeker als daarin blijkt dat er iets heeft gespeeld wat gevolgen heeft voor Haarlem. Tegelijkertijd is er ook sprake van terughoudendheid. Een deel van de raad ziet betrokkenheid bij een GR vooral als bestuurlijke aangelegenheid. Deze raadsleden geven aan dat ze pas actiever geïnformeerd willen worden als er aanleiding toe is, bijvoorbeeld als zaken niet goed lopen, zodat de raad wel tijdig en onderbouwd in positie worden gebracht bij belangrijke ontwikkelingen. Daarbij wordt benoemd dat proactieve informatievoorziening vanuit de wethouder van belang is. Tot slot geven raadsleden aan dat zij het idee hebben dat de ODIJ wel haar best doet om transparant te zijn, maar dat het in de praktijk blijkt dat de informatievoorziening niet goed aansluit op de informatiebehoefte van de raad, al is er dus geen gedeeld beeld van de raad wat die informatiebehoefte dan is.

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Haarlem specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen: *Collegebesluit vaststellen VTH-beleidsplan 2024–2028* Het VTH-beleidsplan is op 16 april 2024 vastgesteld door het college en toegestuurd aan de commissie Bestuur. In het beleidsplan staat toegelicht dat In het beleidsplan wordt toegelicht dat de ODIJ toewerkt naar robuustheid middels het IBP, waar het versterken van de GR en het beperken van DVO's en projectopdrachten onderdeel van uitmaakt. Daarbij wordt ingegaan op het belang van periodieke heroverweging van aanvullende taken door de gemeente. *Collegebesluit ontwerp-jaarrekening 2024 ODIJ (3 juni 2025)* Het collegebesluit is ter kennisname verstuurd aan de commissies Bestuur en Beheer. Het collegebesluit bevat informatie over het afronden van het IBP-VTH, het landelijke beeld dat omgevingsdiensten nog niet voldoen aan de robuustheidscriteria, en de plannen van de ODIJ om middels een externe analyse en koersbepaling toe te werken naar robuustheid. Ook wordt ingegaan op het programma herijking GR, DVO en financiering, en de verantwoording van achterstanden in milieutoezicht en -handhaving. *Raadsvoorstel: Zienswijze op de ontwerpbegroting 2026 van de Omgevingsdienst IJmond en informeren over de Kadernota 2026* Het raadsvoorstel bevat informatie over de gevraagde incidentele bijdrage voor het vervolg van het herijkingsprogramma en het plan van aanpak toekomstscenario's. Daarbij wordt ook gewezen op het risico dat de ODIJ mogelijk niet zal voldoen aan het landelijke omzetcriterium voor milieutaken en dat de balans tussen bijdragen en opdracht onder druk staat. *Collegebesluit: Vaststellen uitvoeringsprogramma 2025 Omgevingsdienst IJmond – Toegestuurd naar commissie beheer (25 maart 2025)* Dit collegebesluit is toegestuurd aan de commissie Beheer, en bevat een toelichting op de inzet van ODIJ in 2025 om aan de landelijke kwaliteits- en robuustheidscriteria te voldoen. En dat er wordt onderzocht of samenwerking

	met andere omgevingsdiensten tot toekomstbestendige keuzes kan leiden. Ook wordt gemeld dat Haarlem meebetaalt aan maatregelen om achterstanden in de uitvoering weg te werken. *Verslag commissie beheer (14 november 2024)* In de commissievergadering van 14 november 2024 licht de wethouder toe dat het plan van aanpak van de ODIJ door IenW is beoordeeld en dat de ODIJ naar verwachting op 1 april 2026 niet aan de robuustheidscriteria zal voldoen. De wethouder licht toe dat er daarom aanvullend onderzoek wordt gedaan naar toekomstscenario's, waaronder een fusie. *Raadsvoorstel zienswijze op ontwerp 8e wijzigingsbesluit en technische wijzigingen gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond* In het raadsvoorstel wordt toegelicht dat wijzigingen in de GR nodig zijn om de ODIJ toekomstbestendig te maken en dat het streven is om per 1 januari 2026 tot aanpassing van de regeling te komen.
Perspectief op proces	**Raad** Binnen de raad is het robuustheidsproces lange tijd geen onderwerp van gesprek geweest. Inmiddels staat het wat meer op de agenda, maar pogingen om het onderwerp onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld via toelichting door de directeur van de ODIJ, of de regionale radenbijeenkomst, hadden beperkte belangstelling. Tegelijkertijd is er bij sommige raadsleden een groeiend besef dat het proces impact heeft en vraagt om betrokkenheid. De raad geeft aan dat de informatievoorziening, en het feit dat besluiten uiteindelijk in regionaal verband worden genomen, het lastig maken om als raad grip te hebben op het proces. Er leeft zorg dat de raad pas betrokken wordt op het moment dat de belangrijke besluiten al genomen zijn. **College** De wethouder die deelneemt aan het DB en AB, is intensief betrokken bij het robuustheidstraject en toont zich positief over de voortgang. Tegelijkertijd wordt erkend dat het een complex en zwaar traject is, mede door de veelheid aan opgaven en de noodzaak tot regionale afstemming met een groot aantal deelnemers. In de beginfase was er sprake van verrassing over het signaal dat de ODIJ niet op orde was, maar inmiddels heerst het gevoel dat er met het traject de benodigde stappen worden gezet. De wethouder ziet het als een belangrijke opgave om de raad goed in positie te brengen, zonder hen te overladen met informatie. **Ambtelijk** Binnen de ambtelijke organisatie is het robuustheidsproces nadrukkelijk in beeld, bij de medewerkers betrokken bij bedrijfsvoering en VTH. Zij volgen het proces nauwgezet en zien dat deze cruciale inzichten oplevert, maar ook spanningen met zich meebrengen vanwege de snelheid en onzekerheid. Er is erkenning voor het feit dat de financiële en inhoudelijke basis van de ODIJ structureel versterkt moet worden. Tegelijkertijd bestaat er onzekerheid over wat het Rijk precies voor ogen heeft met de omgevingsdiensten. Scenario's zoals fusie worden reëel geacht. Positief wordt opgemerkt dat er eindelijk helderheid ontstaat over structurele knelpunten binnen de organisatie . Daarbij wordt als lastige opgave bezien hoe Haarlem omgaat met haar eigen rol, zeker bij facultatieve taken, en of terugtrekken daarvan een optie moet zijn.

3. Gemeente Heemskerk

<table>
<tr><th>Aspect</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Afspraken met ODIJ</td><td>
Mandaat en delegatie
In het Algemeen mandaat- en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Heemskerk - Omgevingsdienst IJmond (2024) zijn de afspraken over de mandatering vastgelegd. In de GR is vastgelegd dat Heemskerk – net als Beverwijk, Uitgeest en Velsen – de in de GR beschreven bevoegdheden heeft overdragen aan het AB (delegatie).

Takenpakket
De ODIJ voert op grond van artikel 16 van de GR, de dienstverleningsovereenkomsten en het uitvoeringsprogramma in mandaat het milieutakenpakket uit voor zover deze bevoegdheden niet zijn overgedragen aan de omgevingsdienst. De ODIJ voert op grond van de artikelen 16 en 18 van de GR Omgevingsdienst IJmond, de dienstverleningsovereenkomsten en het uitvoeringsprogramma onderstaande plustaken uit.
- Wet vervoer gevaarlijke stoffen
- ADR
- Mobiele puinbrekers
- Bouwtaken
[Bron: Algemeen mandaat- en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Heemskerk - Omgevingsdienst IJmond (2024)]
</td></tr>
<tr><td>Financiële omvang plus stemverhouding 2024</td><td>
<table>
<tr><th>Deelnemer</th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet inclusief taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Beverwijk</td><td>€ 1.289.824</td><td>14%</td><td>€ 1.882.201</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Bloemendaal</td><td>€ 160.979</td><td>2%</td><td>€ 460.260</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Edam-Volendam</td><td>€ 293.493</td><td>3%</td><td>€ 500.015</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Haarlem</td><td>€ 1.881.296</td><td>21%</td><td>€ 1.967.078</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Heemskerk</td><td>€ 727.454</td><td>8%</td><td>€ 1.517.692</td><td>9%</td></tr>
<tr><td>Heemstede</td><td>€ 158.571</td><td>2%</td><td>€ 385.547</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Landsmeer</td><td>€ 164.728</td><td>2%</td><td>€ 961.476</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Noord-Holland</td><td>€ 473.904</td><td>5%</td><td>€ 920.571</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Oostzaan</td><td>€ 142.353</td><td>2%</td><td>€ 563.647</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Purmerend</td><td>€ 435.838</td><td>5%</td><td>€ 559.716</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Uitgeest</td><td>€ 312.643</td><td>3%</td><td>€ 680.140</td><td>4%</td></tr>
<tr><td>Velsen</td><td>€ 2.339.299</td><td>26%</td><td>€ 2.733.589</td><td>17%</td></tr>
<tr><td>Waterland</td><td>€ 190.250</td><td>2%</td><td>€ 534.626</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Wormerland</td><td>€ 205.239</td><td>2%</td><td>€ 833.297</td><td>5%</td></tr>
<tr><td>Zandvoort</td><td>€ 183.606</td><td>2%</td><td>€ 1.380.793</td><td>8%</td></tr>
<tr><td>Overige</td><td>€ -</td><td>0%</td><td>€ 389.447</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td></td><td>€ 16.270.095</td><td></td></tr>
</table>
<table>
<tr><th></th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td>55%</td><td>€ 7.310.618</td><td>45%</td></tr>
</table>
Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.
</td></tr>
<tr><td>Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn</td><td>Vanuit de raadssessie komt naar voren dat de rollen, taken en verantwoordelijkheden formeel wel duidelijk zijn geregeld. Het systeem van een GR is juridisch helder: de wethouder vertegenwoordigt de gemeente in het AB en brengt raadsinput in via zienswijzen. De raadsleden ervaren echter dat hun invloed beperkt is tot zienswijzen indienen, waarbij zij weinig zicht hebben op hoe deze worden opgepakt in het regionale overleg. Daarbij geldt dat het systeem van de ODIJ voor de raad nog complexer wordt, door uitbreiding van taken</td></tr>
</table>

en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	onder de Omgevingswet. En dat terwijl de raad nu soms al moeite heeft met het behouden van het overzicht over het werkveld van de ODIJ.

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	De algemene afspraken over sturing en informatievoorziening zijn opgenomen in de GR (zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport). Er is geen specifieke nota voor sturing op verbonden partijen/samenwerkingsverbanden aangetroffen. GR'en komen wel als vast agendapunt op de commissieagenda ('terugkoppeling GR'en) met als doel om de raadsleden bij te praten op voor hen relevante ontwikkelingen. Daar wordt echter, naar de ervaring van de raad, weinig gebruik van gemaakt. Daarnaast is er in februari 2024, unaniem, een motie aangenomen om een pilot in te stellen voor het 'raadsrapporteurschap' voor een aantal verbonden partijen, waaronder de ODIJ. Het presidium wordt in deze motie verzocht een voorstel te doen voor een afgebakend takenpakket voor de raadsrapporteurs. Het college wordt de opdracht gegeven: - aan de raad een voorstel te doen voor een werkwijze waarbij de raad vroegtijdig wordt meegenomen voor overleg met de raadsrapporteurs, passend bij de GR-agenda's. - elke op komst zijnde (grote) verandering vroegtijdig aan de raad en raadsrapporteurs voor te leggen; - meer gebruik te maken van het hiervoor gememoreerde agendapunt in de commissies om zo de raad op de hoogte te houden van relevante ontwikkelingen en het overleg breed te zoeken. Uit de sessie met de raad kwam naar voren dat deze rapporteurs eind 2025 aangesteld moeten worden. De opdracht, inclusief takenpakket (wat doen ze wel/niet) moet hiervoor nog worden geformuleerd. In dezelfde vergadering is een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht een passende oplegger te verzorgen bij de behandeling van iedere zienswijze van een GR. Dit bestaat in elk geval uit het doel, de belangrijkste wijzigingen en de stappen naar aanleiding van de vorige zienswijze(n). Het college heeft op 4 maart 2025 een brief gestuurd aan het DB van de ODIJ waarin naar deze motie wordt verwezen. Het DB wordt verzocht om voortaan gebruik te maken van het door het Ministerie van BZK ontwikkelde format dat bedoeld is om de informatiepositie van de raad met betrekking tot GR'en te verbeteren. De gemeente Heemskerk gaat gebruik maken van dit format.
Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** De gemeente Heemskerk heeft er eerder voor gekozen beide rollen niet expliciet te scheiden vanwege hun kleine organisatieomvang. Dit gold zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. In de praktijk was het dus ook zo dat er één ambtelijk annotatie werd geschreven voor zowel het DB als het AB, waar de bestuurder van Heemskerk zitting in heeft. De noodzaak voor actieve sturing is in het verleden ook beperkter geweest omdat de dienst - dichtbij de gemeente stond (Heemskerk kent de dienst goed als 'founding father'); en - er weinig aanleiding was vanwege weinig klachten/meldingen.

	Tegelijkertijd erkent Heemskerk dat een zekere verzakelijking goed zou zijn en het expliciteren van eigenaarschap en opdrachtgeverschap kan worden verbeterd. Dit geldt zowel voor de afspraken onderling (Heemskerk-ODIJ) als het congruent maken van afspraken op deelnemersniveau. De gemeente is daarom blij dat dit wordt aangepakt in de herijking van de GR en de DVO. Op bestuurlijk niveau is nu ook gekeken of er onderscheid tussen wethouders gemaakt kan worden in het vertegenwoordigen van het gemeentebelang (opdrachtgeversperspectief) en het belang van de dienst (eigenaarschapsperspectief). **Beleid** Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Heemskerk uitvoert. In het kader van dit onderzoek zijn voor Heemskerk geen aanvullende beleidsdocumenten gedeeld die als basis dienen voor de opdracht aan en sturing op de ODIJ.

Betrokkenheid raad via zienswijzen	De gemeenteraad heeft, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend.

Document	Zienswijze
Jaarstukken 2023, eerste begrotingswijziging 2024 en conceptbegroting 2025	- De raad moedigt ODIJ aan om ook na te denken over de eigen besparingsopgave. Hierin kan een goede verdeling van structurele en incidentele bedragen worden meegenomen; zeker als daarmee een besparing te behalen valt. Ook kan kritisch gekeken worden naar de taken die uitgevoerd worden, aangezien in de stukken ook wordt opgemerkt dat sommige oude taken door nieuwe worden verdrongen. Wat betreft de financiering moedigt de commissie de ODIJ ook aan om gebruik te maken van beschikbare subsidies. - De raad ziet de volgende keer graag meer informatie over de incidentele en structurele bedragen in de stukken van de ODIJ. - De raad adviseert een gezamenlijk onderzoek naar het functioneren van ODIJ op te nemen in de zienswijze, dat eventueel door de rekenkamers uitgevoerd zou kunnen worden. - De raad verzoekt in de begroting een overzicht te laten opnemen van de wettelijke en bovenwettelijke taken die aan ODIJ zijn toebedeeld zodat de raad de mogelijkheid heeft bovenwettelijke taken aan te wijzen die niet uitgevoerd gaan worden, om te bezuinigen op de uitvoeringskosten van ODIJ.
Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	De raad stemt in me de concept begrotingswijziging 2025 - De raad benadrukt dat de extra bijdrage een incidentele bijdrage betreft - De raad verzoekt ODIJ om de raad intensief te betrekken bij de herijking van de Gemeenschappelijke Regeling, DVO en financieringsstructuur.
Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	De raad van Heemskerk wenst een positieve zienswijze af te geven: - op de concept begroting 2026 van de Omgevingsdienst IJmond; - over de transparantie en de wijze waarop de Omgevingsdienst IJmond pro actief haar taken op pakt; - over de manier waarop de Omgevingsdienst IJmond aan de slag is met de opgave om te komen tot een robuuste Omgevingsdienst. En spreekt tegelijkertijd zijn steun uit voor het traject wat op dit moment gevolgd wordt. De raad van Heemskerk spreekt zijn zorg uit over: - de robuustheid van de Omgevingsdienst IJmond; - de achterstanden in de werkzaamheden; - de financiering in relatie tot de financiële situatie van de gemeente; - het werk wat nog gedaan moet worden om te komen tot een robuuste Omgevingsdienst.

Perspectief vanuit de raad op sturing en informatievoorziening	Vanuit de sessie met de raad komt naar voren dat de raad ervaart dat de sturingsmogelijkheden op de ODIJ beperkt zijn. De sturing verloopt indirect via de wethouder, waarbij onduidelijk is in hoeverre lokale raadsinput daadwerkelijk wordt meegenomen in regionale besluitvorming. Een vraag die hier boven hangt is hoe erg dit is. De ODIJ is een collegeregeling waarbij de raad automatisch meer op afstand staat. Breder wordt erkend dat er een gesprek gevoerd dient te worden binnen de raad over de rol die hij voor zich ziet ten opzichte van de ODIJ (en GR'en specifiek), en wat dit betekent voor de informatiebehoefte. De raad worstelt op dit moment wel met zijn controlerende functie omdat in ogen van de raadsleden: • er te beperkt kengetallen en prestatie-indicatoren zichtbaar zijn • het onduidelijk is aan de hand van welke kaders er dient te worden gecontroleerd • de terugkoppeling over GR'en (vast agendapunt) te weinig wordt benut. In het kader van de sturing op de ODIJ wordt verwacht dat de raadsrapporteurs een verbetering kunnen bieden. De opdracht hiervoor dient echter nog verder te worden uitgewerkt.

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Heemskerk specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen: *Raadsvoorstel- en besluit jaarstukken 2023, eerste begrotingswijziging 2024 en ontwerpbegroting 2025 (27 juni 2024)* Hierbij wordt o.a. aangegeven: ODIJ voldoet op dit moment niet aan het robuustheid-criterium vanuit het interbestuurlijk programma. Het algemeen bestuur heeft in opdracht van de staatssecretaris een plan van aanpak opgesteld voor de doorontwikkeling naar een toekomstbestendige dienst. Het zelfstandig toekomstbestendig worden gaat gepaard met een ontwikkelagenda met daarop een vijftal ontwikkellijnen. De bestuurlijk vastgestelde ontwikkellijnen zijn: 1. Het herijken van de bestaande taken en formatie 2. Het onderzoeken van een verbreding van het huidige takenpakket 3. Het vereenvoudigen van de GR 4. Het vormgeven van een structurele provinciebrede samenwerking 5. De doorontwikkeling van de interne organisatie De financiële effecten van de uitwerkingen van deze vijf ontwikkellijnen zijn nog niet gekwantificeerd en daarom zijn deze niet verwerkt in de begroting van 2025 en de meerjarenraming. ODIJ verwacht dit jaar nog met een begrotingswijziging 2025 te komen. *Collegevoorstel zienswijze op de eerste begrotingswijziging 2025 (17 september 2024).* Het college verzorgt een uitgebreide onderbouwing voor de in te dienen zienswijze waarbij wordt ingegaan op het huidige en toekomstige beeld van de ODIJ. Het college schetst het proces van de zelftoets, het PvA, de te maken bestuurlijke keuzes op de korte termijn én de lange termijn. *Beeldvormende sessie – nut en noodzaak begrotingswijziging 2025 (1 oktober 2024)* De directeur van de ODIJ geeft in de raad van Heemskerk een toelichting over het nut en de noodzaak van de begrotingswijziging 2025. *Behandeling Ontwerpbegroting 2026 en Jaarstukken Omgevingsdienst IJmond (13 mei 2025)* Wethouder Zalinyan zegt toe rond september (2025) te zorgen voor een presentatie over de financiële scenario's en de nieuwe structuur c.q. regeling van de Omgevingsdienst.

Raadsvoorstel Concept Jaarrekening 2024 Omgevingsdienst IJmond en Concept Begroting 2026 Omgevingsdienst IJmond (26 juni 2025)
In het raadsvoorstel wordt uitgebreid ingegaan op het proces robuustheid/toekomstbestendigheid. Dit is ook de eerste keer dat gebruik wordt gemaakt van het modelformat van het Ministerie van BZK t.b.v. de GR'en. Daar wordt onder andere het volgende opgenomen.

6 Te nemen besluiten

Het eerstvolgende te nemen besluit van de verbonden partij/gemeenschappelijke regeling dat over het onderwerp genomen moet worden. Welke relatie is er met de begroting, bestuursrapportage of rekening.

Volgende besluiten, verwachte kwartaal:	Soort stuk	Wie is bevoegd	Onderwerp/ besluit
4de kwartaal	Doorontwikkeling ODIJ	Algemeen Bestuur/Raad	Zienswijze procedure

Perspectief op proces

Raad
Vanuit het gesprek met de raad is naar voren gekomen dat een deel van de raad het robuustheidsproces als abstract en op afstand ervaart. Het gevoel overheerst dat de raad pas laat is geïnformeerd over problemen rondom robuustheid. Er is geen zicht op de vraag of de gemeenten eerder hadden kunnen sturen om deze uitdagingen te voorkomen. Andere raadsleden geven aan wel zicht te hebben op het proces maar dit vergt wel eigen initiatief. Zo wordt verwezen naar de regionale raadsbijeenkomst die nuttig was maar wel vergt dat de raadsleden deze bezoeken. De veelheid aan informatie en sessies op het brede pallet waar raadsleden op dienen te sturen maakt dit niet eenvoudig. De raad heeft behoefte aan inzicht in de te maken (financiële) keuzes, gekoppeld aan de keuzes voor het takenpakket dat bij de ODIJ wordt afgenomen.

College
Bestuurlijk wordt het proces als uitdagend beschreven maar wordt ook benadrukt dat er weinig zorgen zijn dat er niet aan de goede knoppen wordt gedraaid. De ODIJ en de deelnemers staan voor een grote opgave waarbij meerdere trajecten tegelijkertijd lopen, maar er is vertrouwen dat de juiste stappen worden gezet.
De kwaliteitsgerichte benadering, waarbij de ODIJ verder kijkt dan sec het omzetcriterium vanuit het IBP-VTH, wordt als positief ervaren. Ook de solidariteit die er over het algemeen tussen de deelnemers is, ondanks verschillen in (financiële) belangen, is een kracht. Ook wordt door IenW erkend dat de ODIJ goede stappen zet. Tegelijkertijd wordt duidelijkheid vanuit het Rijk gemist. Dit maakt het uitdagend om op dit moment op verschillende borden tegelijkertijd te schaken. Een ander aandachtspunt voor het vervolg is het politieke landschap. Zowel de gemeenteraads- als landelijke verkiezingen kunnen het speelveld veranderen, wat flexibiliteit in het proces vereist.

Ambtelijk
De betrokken ambtenaren ervaren het proces als een flinke uitdaging vanwege de samenhang van alle ontwikkelingen, maar zijn positief over de aanpak van het proces. De ODIJ volgt volgens de organisatie een logische werkwijze met onderzoek naar diverse toekomstscenario's en alternatieven. De noodzaak tot een robuustere dan wel toekomstbestendige organisatie wordt breed erkend en was geen verrassing voor de organisatie. Voor Heemskerk is vooral belangrijk dat de uniformiteit in afspraken groeit en rolduidelijkheid wordt aangepakt.

De organisatie is goed aangesloten op het proces en heeft ook de capaciteit om een goede gesprekspartner te zijn voor de ODIJ in dit proces en te sparren over ontwikkelrichtingen.

	Benadrukt wordt dat er aandacht moet blijven voor dat wat wel goed gaat. Ook de huidige kwaliteit moet gewaardeerd blijven. Veel gemeenten in het IJmond-gebied zijn tevreden over de dienstverlening en nabijheid van de ODIJ. Wat dat betreft wordt er ook wel een verschil ervaren in nabijheid tussen deelnemers, wat als logisch gevolg wordt gezien van het werken met drie deelregio's.

4. Gemeente Heemstede

Heemstede in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

<table>
<tr><th>Aspect</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Afspraken met ODIJ</td><td>
Mandaat
In het Algemeen mandaat- en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Heemstede - Omgevingsdienst IJmond (2024) zijn de afspraken over de mandatering vastgelegd.

Takenpakket
De ODIJ voert op grond van artikel 16 van de GR, de dienstverleningsovereenkomsten en het uitvoeringsprogramma in mandaat het milieutakenpakket uit voor zover deze bevoegdheden niet zijn overgedragen aan de omgevingsdienst. De ODIJ voert op grond van de artikelen 16 en 18 van de GR Omgevingsdienst IJmond, de dienstverleningsovereenkomsten en het uitvoeringsprogramma onderstaande plustaken uit.
- Alcoholwet
- ADR (internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg).
[Bron: Algemeen mandaat- en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Heemstede - Omgevingsdienst IJmond (2024)]

De gemeente voert voor ‘Bouwen’ zélf de taken rondom vergunningverlening & toezicht uit. Acht van de vijftien (8/14) gemeenten hebben deze taken belegd bij de ODIJ (57%).
</td></tr>
<tr><td>Financiële omvang plus stemverhouding 2024</td><td>
<table>
<tr><th rowspan="2">Deelnemer</th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet inclusief taken op verzoek</th></tr>
<tr><th></th><th></th><th></th><th></th></tr>
<tr><td>Beverwijk</td><td>€ 1.289.824</td><td>14%</td><td>€ 1.882.201</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Bloemendaal</td><td>€ 160.979</td><td>2%</td><td>€ 460.260</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Edam-Volendam</td><td>€ 293.493</td><td>3%</td><td>€ 500.015</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Haarlem</td><td>€ 1.881.296</td><td>21%</td><td>€ 1.967.078</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Heemskerk</td><td>€ 727.454</td><td>8%</td><td>€ 1.517.692</td><td>9%</td></tr>
<tr><td>Heemstede</td><td>€ 158.571</td><td>2%</td><td>€ 385.547</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Landsmeer</td><td>€ 164.728</td><td>2%</td><td>€ 961.476</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Noord-Holland</td><td>€ 473.904</td><td>5%</td><td>€ 920.571</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Oostzaan</td><td>€ 142.353</td><td>2%</td><td>€ 563.647</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Purmerend</td><td>€ 435.838</td><td>5%</td><td>€ 559.716</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Uitgeest</td><td>€ 312.643</td><td>3%</td><td>€ 680.140</td><td>4%</td></tr>
<tr><td>Velsen</td><td>€ 2.339.299</td><td>26%</td><td>€ 2.733.589</td><td>17%</td></tr>
<tr><td>Waterland</td><td>€ 190.250</td><td>2%</td><td>€ 534.626</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Wormerland</td><td>€ 205.239</td><td>2%</td><td>€ 833.297</td><td>5%</td></tr>
<tr><td>Zandvoort</td><td>€ 183.606</td><td>2%</td><td>€ 1.380.793</td><td>8%</td></tr>
<tr><td>Overige</td><td>€ -</td><td>0%</td><td>€ 389.447</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td></td><td>€ 16.270.095</td><td></td></tr>
</table>
<table>
<tr><th></th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td>55%</td><td>€ 7.310.618</td><td>45%</td></tr>
</table>
Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.
</td></tr>
<tr><td>Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn</td><td>Vanuit de raadssessie komt naar voren dat de raad in de basis weet hoe het stelsel van de ODIJ formeel is vormgegeven en wie er deelnemen aan de regeling. Als het gaat over het specifieke takenpakket en de onderlinge rolverdeling wordt het meer diffuus. Zo wordt er geen structurele discussie gevoerd over de vraag of men het eens is met het huidige takenpakket en is het iet altijd helder waar verantwoordelijkheden beginnen én eindigen.</td></tr>
</table>

en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	De algemene afspraken over sturing en informatievoorziening zijn opgenomen in de GR (zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport). De gemeente Heemstede heeft voor verbonden partijen, zoals de ODIJ, een nota verbonden partijen (2021). Deze nota kent een twaalftal uitgangspunten waarvan we een aantal, voor de ODIJ, relevante eruit lichten. 1. Bij de jaarrekening wordt jaarlijks, door middel van een quickscan, een korte evaluatie gehouden over de verbonden partijen. 2. De gemeente Heemstede gaat in principe alleen een collegeregeling, *zoals de ODIJ,* aan. Collegeregeling | Het college beslist definitief, na toestemming van de raad. | De raad moet toestemming verlenen, voordat het college definitief kan beslissen. → De raad kan bij college(leden) verantwoording vragen maar ook verantwoording vragen aan andere leden van het AB. 3. De zienswijzen van de begrotingen en andere kaderstellende voorstellen van gemeenschappelijke regelingen worden als A-stuk aan de raad aangeboden. 4. Op de agenda van de raad/commissie wordt periodiek of vast het agendapunt 'mededelingen uit het college' opgenomen. 5. We maken regionale afspraken om zienswijzen, moties en amendementen die betrekking hebben op verbonden partijen, met elkaar te delen. 6. Trainingen voor raadsleden verzorgen bij de start van elke raadsperiode.
Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** In de *nota verbonden partijen* (2021) wordt ingegaan op het opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief. Beschreven staat dat deze rollen conflicterend met elkaar kunnen zijn. In dat geval moet een afweging worden gemaakt welke rol prevaleert boven de andere. De nota biedt een praktische oplossing voor de 'dubbele petten-problematiek' door binnen het college de eigenaarsrol (lid van bestuur/uitoefenen stemrecht) te scheiden van de opdrachtgeversrol (portefeuillehouder financiën)." Concreet betekent dit dat het ene collegelid zitting neemt in het bestuur van de verbonden partij (eigenaarsfunctie). En dat een ander collegelid (vaak portefeuillehouder financiën) de financiële stukken en behaalde resultaten controleert (vanuit de opdrachtgeversrol). In de praktijk lijkt deze scheiding minder expliciet plaats te vinden. De inhoudelijke portefeuillehouder milieutaken heeft zitting in het AB. De bestuurder vertegenwoordigt vanuit die rol zowel het eigenaars- als opdrachtgeversperspectief. **Beleid** Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders

	voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Heemstede uitvoert. In het kader van dit onderzoek zijn voor Heemstede geen aanvullende beleidsdocumenten gedeeld die als basis dienen voor de opdracht aan en sturing op de ODIJ.
Betrokkenheid raad via zienswijzen	De gemeenteraad heeft, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend.

Document	Zienswijze
Eerste begrotingswijziging 2024 en conceptbegroting 2025	Gemeente Heemstede onderstreept het belang van het uitgangspunt en het voornemen van het maken van afspraken ter verbetering van de dienstverlening en de samenwerking met de individuele gemeenten. Dit om de samenwerking inhoudelijk te herijken en om meer transparantie te krijgen in de samenwerking en de bijbehorende financiële afspraken in de GR.
Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	De raad stemt in met de concept begrotingswijziging 2025, met de toezegging dat de raad in januari via een technische sessie nader wordt geïnformeerd.
Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	De raad geeft positieve zienswijze op de Ontwerpbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond

Perspectief vanuit de raad op sturing en informatievoorziening	De raadsleden ervaren een informatie overload zonder duidelijkheid. Hoewel de informatiedichtheid per stuk te hoog is wordt cruciale stuurinformatie juist gemist. Zo is er geen zicht op wat de gemeente aan taken afneemt en wat de kwaliteit daarvan is. De raadsleden ervaren op "een paar lagen afstand" van de daadwerkelijke besluitvorming te staan. Daarbij frustreert het dat Heemstede een relatief kleine partij is in een groter geheel en is het de vraag welke sturingsmogelijkheden daar op zijn. Op dit moment is de ODIJ geen lopend onderwerp van gesprek maar vindt de agendering meer incident gedreven plaats. De ervaring is dat de ODIJ soms 'op popt' op de agenda. Het gevoel van beperkingen rondom sturing en informatievoorziening is niet ODIJ-eigen maar geldt voor meer GR'en. Er is te weinig zicht op de resultaten van GR'en terwijl kosten lopende de jaren zijn toegenomen. Op 4 juli 2024 is in dat licht door de raad de Motie "Gemeenschappelijke regelingen" aangenomen. Hierin wordt het college verzocht om uiterlijk in de Kadernota 2026 met voorstellen te komen voor bezuinigingen op de gemeenschappelijke regelingen.

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Heemstede specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen: *Raadsbesluit jaarstukken 2023, eerste begrotingswijziging 2024 en ontwerpbegroting 2025 (27 juni 2024)* Hierbij wordt o.a. aangegeven: ODIJ voldoet op dit moment niet aan het robuustheid-criterium vanuit het interbestuurlijk programma. Het algemeen bestuur heeft in opdracht van de staatssecretaris een plan van aanpak opgesteld voor de doorontwikkeling naar een toekomstbestendige dienst. Het zelfstandig toekomstbestendig worden gaat gepaard met een ontwikkelagenda met daarop een vijftal ontwikkellijnen. De bestuurlijk vastgestelde

	ontwikkellijnen zijn: 1. Het herijken van de bestaande taken en formatie 2. Het onderzoeken van een verbreding van het huidige takenpakket 3. Het vereenvoudigen van de GR 4. Het vormgeven van een structurele provinciebrede samenwerking 5. De doorontwikkeling van de interne organisatie. De financiële effecten van de uitwerkingen van deze vijf ontwikkellijnen zijn nog niet gekwantificeerd en daarom zijn deze niet verwerkt in de begroting van 2025 en de meerjarenraming. ODIJ verwacht dit jaar nog met een begrotingswijziging 2025 te komen. *Raadsbesluit eerste begrotingswijziging 2025 (24 oktober 2024).* In het raadsbesluit zit een uitgebreide onderbouwing voor de in te dienen zienswijze waarbij wordt ingegaan op het huidige en toekomstige beeld van de ODIJ. Het proces wordt geschetst, het PvA wordt toegelicht evenals de te maken bestuurlijke keuzes op de korte en de lange termijn. *Raadsinformatiebericht Plan van aanpak toekomstbestendige Omgevingsdienst IJmond (12 november 2024)* De raad wordt, na toezegging van de wethouder tijdens de commissie Middelen, geïnformeerd over de ontwikkelingen bij de ODIJ. Met dit bericht informeert het college over de voortgang en planning van het proces rondom robuustheid/toekomstbestendigheid en gaat het in op de betrokkenheid van de raden (inclusief planning). Het college gaat ook in op verwachtingen van taken in de toekomst. Heemstede neemt op dit moment voornamelijk basis milieutaken af. Verwacht wordt dat in de toekomst juist meer milieutaken uitgevoerd moeten worden door de ODIJ. Bezuinigingen binnen de GR daardoor hoogstwaarschijnlijk niet mogelijk. *Raadsvoorstel Concept Jaarrekening 2024 Omgevingsdienst IJmond en Concept Begroting 2026 Omgevingsdienst IJmond (26 juni 2025)* De raad wordt meegenomen in de P&C-stukken en gevraagd een zienswijze te geven. In de onderbouwing wordt onder andere aangegeven dat huidige inzichten laten zien dat het takenpakket onder de nieuwe GR een grotere bijdrage van gemeente Heemstede vragen. Dit is ook kenbaar gemaakt in het Onderzoek Motie gemeenschappelijke regelingen. De raad is ook een aantal keer bijgepraat tijdens de commissies (o.a. voorafgaand aan besluitvorming over de zienswijzen), bijvoorbeeld op 14 februari 2024 en op 9 oktober 2024. Daarbij is ook een toezegging gedaan om de raad te informeren over de ontwikkelingen bij de ODIJ. Dit leidde tot het raadsinformatiebericht van 12 november 2024.
Perspectief op proces	**Raad** Vanuit het gesprek met de raad is naar voren gekomen dat de raadsleden hun betrokkenheid bij het proces robuustheid/toekomstbestendigheid als ontoereikend ervaren. Er is weinig zicht op de achtergronden en doelstellingen van het proces. De invloed op het proces wordt als nihil ervaren. Als kleinere gemeente voelt de raad dat het een marginale rol speelt als mede-eigenaar. De onduidelijkheid over de toekomstige organisatievorm - met name rond mogelijke fusies - vergroot hun gevoel van onzekerheid en gebrek aan controle. De raadsleden wijzen op fundamentele structurele problemen (rondom GR'en): te veel bestuurlijke lagen, onduidelijke verantwoordelijkheidsverdeling, en een organisatiemodel waarbij de gemeente steeds verder op afstand komen te staan van de daadwerkelijke uitvoering. Het proces wordt door hen als iets dat over hen

	heen gebeurt waarbij zij slechts kunnen reageren in plaats van proactief kunnen sturen. De vraag welke sturende rol de raad zou moeten hebben in samenspel met het college is geen structureel onderwerp van gesprek. **College** Bestuurlijk wordt het proces ervaren als grondig maar complex. De wethouder waardeert de diepgaande benadering die vertrouwen biedt dat nu de benodigde stappen worden gezet. Er is nu tot in de diepte inzicht in knelpunten zoals personeelstekorten, gemiste controles en prioritering van bedrijfscontroles. En hier worden consequenties aan verbonden volgens een transparant proces. De ODIJ en de deelnemers zijn wakker geschud door landelijke ontwikkelingen en stappen vanuit de directie. Als aandachtspunten worden gezien: - De complexiteit en het detailniveau waarbij het risico bestaat om als bestuurder te veel de verzanden in details. Dit vergt ook goede ambtelijke ondersteuning. - Het collectief in blijven vullen van het eigenaarschap. In, met name financiële, discussies kan het gemeentelijke belang boven het collectieve belang van de dienst prevaleren. Dit is inherent aan het GR-construct maar vergt dat er transparantie naar elkaar blijft. - Raadsbetrokkenheid. Ondanks dat informatie periodiek gedeeld wordt en wordt behandeld blijft het een uitdaging om de raden mee te nemen en in positie te brengen. **Ambtelijk** Vanuit ambtelijk perspectief wordt het robuustheidsproces van de ODIJ ervaren als een complexe maar noodzakelijke transformatie die de goede richting opgaat. De operationele samenwerking met de ODIJ functioneert goed, met verbeterde communicatiestructuren, toegenomen transparantie en kwalitatief goede informatievoorziening sinds de komst van nieuwe contactfunctionarissen aan beide kanten. Echter, de informatieovervloed (met soms 300 pagina's per AB-vergadering) en de onderlinge afhankelijkheid van de drie hoofdsporen maken het proces soms lastig overzichtelijk en stuurbaar. De te maken bestuurlijke keuzes moeten nog gemaakt worden maar er is in het proces nu al wel zicht op verschillende uitgangspunten en belangen tussen deelnemers. Al met al wordt het proces als pragmatisch en realistisch beoordeeld. De koers wordt als goed bestempeld maar meer tijd voor strategische afwegingen wenselijk zou zijn. Gelet op de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen wordt deze zekere tijdsdruk echter ook als logisch ervaren. De operationele dienstverlening en bereikbaarheid van de ODIJ worden als sterke punten gezien die behouden moeten blijven in het toekomstige model.

5. Gemeente Landsmeer

Landsmeer in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

Aspect	Toelichting
Afspraken met ODIJ	**Mandaat** In het *Algemeen mandaat-, en machtigingsbesluit plustaken en milieutakenpakket Landsmeer - Omgevingsdienst IJmond 2024* is vastgelegd dat er wordt gekozen voor een algemeen geformuleerd mandaatbesluit. Dit betekent dat de ODIJ de bevoegdheid wordt verleend om – op een enkele uitzondering na – alle besluiten te nemen en overige handelingen te verrichten die voor een goede uitvoering van de taken en bevoegdheden nodig zijn. **Takenpakket**[3] De wettelijke basis- en plustaken die Omgevingsdienst IJmond voor gemeente Landsmeer uitvoert zijn: • Het volledige milieutakenpakket inclusief advisering, toezicht en handhaving drank- en horecawetgeving (APV), • Bouw- en woningtoezicht en brandveiligheidstaken • Diverse taken en projecten uit op het gebied van duurzaamheid en energietransitie. Voor de taken die de ODIJ buiten de gemeenschappelijke regeling uitvoert voor Landsmeer, zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten
Financiële omvang plus stemverhouding 2024	Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.

Deelnemer	Omzet GR-taken		Omzet inclusief taken op verzoek	
Beverwijk	€ 1.289.824	14%	€ 1.882.201	12%
Bloemendaal	€ 160.979	2%	€ 460.260	3%
Edam-Volendam	€ 293.493	3%	€ 500.015	3%
Haarlem	€ 1.881.296	21%	€ 1.967.078	12%
Heemskerk	€ 727.454	8%	€ 1.517.692	9%
Heemstede	€ 158.571	2%	€ 385.547	2%
Landsmeer	€ 164.728	2%	€ 961.476	6%
Noord-Holland	€ 473.904	5%	€ 920.571	6%
Oostzaan	€ 142.353	2%	€ 563.647	3%
Purmerend	€ 435.838	5%	€ 559.716	3%
Uitgeest	€ 312.643	3%	€ 680.140	4%
Velsen	€ 2.339.299	26%	€ 2.733.589	17%
Waterland	€ 190.250	2%	€ 534.626	3%
Wormerland	€ 205.239	2%	€ 833.297	5%
Zandvoort	€ 183.606	2%	€ 1.380.793	8%
Overige	€ -	0%	€ 389.447	2%
Totaal	€ 8.959.477		€ 16.270.095	

	Omzet GR-taken		Omzet taken op verzoek	
Totaal	€ 8.959.477	55%	€ 7.310.618	45%

[3] Raadsinformatiebrief Uitvoeringsprogramma 2025 Omgevingsdienst IJmond (11 februari 2025)

Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	*Met de raad van Landsmeer is geen gesprek gevoerd in het kader van dit onderzoek. Het perspectief van de raad van Landsmeer is daardoor niet opgenomen in dit bijlagenrapport.*

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	Los van de GR-specifieke afspraken, zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport, staan in de dienstverleningsovereenkomst (7 januari 2018 - 31 december 2027) afspraken met betrekking tot informatieverstrekking en rapportages, en samenwerking en overleg. In de DVO staat dat de ODIJ voorafgaand aan ieder kalenderjaar, in overleg met de gemeente Landsmeer, een uitvoeringsprogramma opstelt. Dit programma specificeert de uit te voeren taken en is mede gebaseerd op de resultaten van voorgaande viermaandelijkse perioden. De uitvoering vindt plaats conform het vastgestelde uitvoeringskader, handhavingsbeleid en relevante bestuursstukken van de gemeente Landsmeer. Jaarlijks stelt de ODIJ een verslag over de voortgang op, waarin de uitvoering van de taken wordt geëvalueerd. De voortgang, resultaten en eventuele knelpunten worden vervolgens besproken in een overleg met de portefeuillehouder van Landsmeer. Verder is in de overeenkomst vastgelegd dat de ODIJ een accountmanager aanwijst als eerste aanspreekpunt voor de ambtelijke organisatie van Landsmeer. De gemeente wijst op haar beurt een ambtenaar aan die strategisch, beleidsmatig en operationeel voldoende ingevoerd is en fungeert als eerste aanspreekpunt richting de ODIJ. De opgestelde stukken van de ODIJ worden via deze contactpersoon doorgeleid binnen de gemeentelijke organisatie. Ten slotte is afgesproken dat met regelmatige intervallen een overleg plaatsvindt tussen de portefeuillehouder en de dienst.
Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** Binnen de gemeente Landsmeer is bestuurlijk geen sprake van een formele scheiding tussen het opdrachtgevers- en het eigenaarsperspectief. De wethouder die Landsmeer vertegenwoordigt in het AB, ziet het als zijn taak om daar vooral het eigenaarschap te vertegenwoordigen en niet om lokale belangen in te brengen. Tegelijkertijd geeft hij aan dat het onderscheid tussen de rollen in de praktijk vaak vervaagt. Ambtelijk wordt genoemd dat de rollen van opdrachtgever en eigenaar in het verleden onvoldoende zijn onderscheiden. In de afspraken over de dienstverlening is lange tijd weinig sturing gegeven op concrete prestaties of inzet, mede omdat de DVO's op een globale manier waren ingericht. Tegelijkertijd wordt het opdrachtgeverschap wel ingevuld. Zo is er voor specifieke taakvelden, een ambtelijk aanspreekpunt aangewezen. Daarbij wordt erkend dat het onderhouden van die rol veel tijd en aandacht kan vragen binnen een kleine organisatie.

	Beleid Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Landsmeer uitvoert. In het kader van dit onderzoek zijn voor Landsmeer geen aanvullende beleidsdocumenten gedeeld die als basis dienen voor de opdracht aan en sturing op de ODIJ.
Betrokkenheid raad - Zienswijzen	De gemeenteraad heeft, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend.

Document	Zienswijze
Concept begrotings-wijziging 2024 en conceptbegroting 2025	Zoals bekend staat de financiële positie van gemeenten al enige tijd onder druk. In 2026 worden gemeenten geconfronteerd met het inmiddels bekende 'ravijn'. Desondanks proberen wij onze financiële positie gezond en duurzaam te houden. De stijgende bijdrage aan en kosten voor de gemeenschappelijke regeling en de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) in 2024 en 2025 – hoe verklaarbaar ook – stellen ons voor een financiële uitdaging; te meer omdat de gemeente Landsmeer per 1 januari 2024 een nieuwe DVO voor bouwgerelateerde taken van aanzienlijke financiële omvang heeft gesloten met ODIJ. Wat de gemeenteraad echter vooral zorgen baart, is dat u in de aanbiedingsbrief net als bij de aanbieding van de kadernota aangeeft dat er later dit jaar nog een gewijzigde begroting 2025 volgt en dat inmiddels bekend is dat deze wijziging € 73.000,- bedraagt. De raad verwacht dat ODIJ zich verhoudt tot de financiële uitdagingen waarvoor de (deelnemende) gemeenten zich gesteld zien en dat er voor de gemeentelijke bijdrage een bezuinigingstaakstelling wordt overwogen
Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	• De gemeenteraad wenst inzicht te krijgen in de achterstanden op gemeentelijk niveau, de risico's die daarmee gemoeid zijn en de mogelijke (bestuurlijke) keuzes die daarin gemaakt kunnen worden. • De raad roept op om in het proces dat ODIJ gaat lopen, uitdrukkelijk aandacht te hebben voor de financiële positie van de gemeente • De raad wenst goed aangehaakt te worden bij de herziening van de Gemeenschappelijke Regeling, DVO en financieringsstructuur.
Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	De financiële positie van gemeenten blijft gespannen. De incidentele ruimte uit de Voorjaarsnota 2025 verzacht het structurele tekort slechts beperkt. Dit kader is mede bepalend voor onze beoordeling van de begroting 2026. Bezuinigingsopgave en doorontwikkeling U geeft aan dat een aanvullende generieke bezuiniging in 2026 de voortgang van het doorontwikkelingstraject zou belemmeren. De gemeenteraad onderstreept het belang van een zorgvuldig verloop van deze herijking van governance en financiering. Tegelijkertijd hechten wij aan een slagvaardige en doelmatige bedrijfsvoering. Wij verzoeken het

		Algemeen Bestuur dan ook de mogelijkheden voor kostenbeheersing blijvend te verkennen en eventuele financiële ruimte primair in te zetten voor het beperken van de jaarlijkse lasten voor de deelnemende gemeenten. Wij waarderen in dit verband de reactie op de ingediende zienswijzen van 10 januari 2025 en de nadere toelichting in de memo van april 2025, die inzicht geven in de reeds getroffen maatregelen en de verdere planning. Verwachtingen 1. Halfjaarlijks rapporteren over de voortgang van het doorontwikkelingstraject en de structurele financiële effecten. 2. Colleges en raden tijdig betrekken bij besluiten met significante financiële of bestuurlijke consequenties. De aanhoudende onzekerheid over de gemeentelijke financiën vraagt om behoedzaamheid bij het aangaan van nieuwe verplichtingen. Wij vertrouwen erop dat wij gezamenlijk blijven streven naar een evenwichtige balans tussen kwaliteit, effectiviteit en betaalbaarheid.	
Perspectief vanuit de raad op sturing en informatievoorziening	*Met de raad van Landsmeer is geen gesprek gevoerd in het kader van dit onderzoek. Het perspectief van de raad van Landsmeer is daardoor niet opgenomen in dit bijlagenrapport.*		

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Landsmeer specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen: *Raadsvoorstel en -besluit Jaarverslag 2021, Jaarrekening 2021, Tweede begrotingswijzing 2022 en Ontwerpbegroting 2023 gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) ondertekend (juni 2022)* In het raadsvoorstel wordt verwezen naar het rapport van de commissie Van Aartsen over versterking van het VTH-stelsel. Daarbij wordt benoemd dat ODIJ qua financiering aan de onderkant van het landelijke spectrum zit, waardoor een landelijke normfinanciering kan leiden tot stijgende tarieven voor deelnemers aan de GR. *Raadsvoorstel 8ste wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (november 2023)* In het raadsvoorstel wordt toegelicht dat de wijziging van de GR onderdeel is van het traject richting een toekomstbestendige omgevingsdienst. Daarbij wordt verwezen naar het landelijke Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP-VTH). De raad wordt geïnformeerd dat in 2024/2025 het gesprek met colleges en raden plaatsvindt over verdere aanpassingen *Raadsvoorstel jaarverslag en jaarrekening 2023 OD IJmond (juni 2024)*

	In het voorstel staan de uitkomsten van de externe visitatie van ODIJ als onderdeel van het IBP-VTH toegelicht. Ook staat benoemd dat de organisatie sterk leunt op incidentele middelen en dat er een plan van aanpak is opgesteld voor doorontwikkeling richting een toekomstbestendige dienst. De vijf ontwikkellijnen, waaronder het herijken van taken, het vereenvoudigen van de GR en het verbeteren van de financiële basis, worden benoemd. *Raadsvoorstel Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond (oktober 2024)* In het voorstel wordt aangegeven dat de begroting van 2025 niet structureel in evenwicht is, en dat ODIJ structurele lasten dekt met incidentele baten. Hierover staat toegelicht dat de oorzaken hiervan de toename van kortlopende financiering en aflopende DVO's zijn, en dat de ODIJ streeft naar herstel van deze balans via herziening van de financieringsstructuur. *Raadsvoorstel Concept jaarverslag 2024, concept jaarrekening 2024 en concept begroting 2026 Omgevingsdienst IJmond (mei 2025)* In het voorstel staan de highlights van het concept jaarverslag 2024 benoemd de afronding van het IBP-VTH en het vervolgtraject, waarin ODIJ werkt aan een zelfstandig toekomstbestendige organisatie. Ook het programma herijking GR, DVO en financieringsstructuur, en het herstel van scheefgroei tussen deelnemers en over het uitwerken van toekomstscenario's worden benoemd . In de toelichting op de conceptbegroting 2026 wordt benoemd dat opnieuw sprake is van een structureel tekort, dat wordt gedekt met incidentele baten. En dat de ODIJ via vernieuwing van de financieringsstructuur wil toewerken naar structureel financieel evenwicht, om verscherpt toezicht van het ministerie te voorkomen.
Perspectief op proces	**Raad** *Met de raad van Landsmeer is geen gesprek gevoerd in het kader van dit onderzoek. Het perspectief van de raad van Landsmeer is daardoor niet opgenomen in dit bijlagenrapport.* **College** De betrokken wethouder onderschrijft het belang van het robuustheidstraject en ziet voldoende aanleiding om de drie sporen integraal te doorlopen. Met de huidige aanpak komen de knelpunten nu goed boven tafel. Daarbij wordt het traject als adequaat ervaren, omdat het aanzet tot het maken van belangrijke keuzes over bijvoorbeeld wat wel en niet onder te brengen bij de ODIJ. Een belangrijk aandachtspunt is de borging van het traject richting de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Die overgang moet volgens de betrokken wethouder geen aanleiding kunnen zijn om het ingezette spoor ter discussie te stellen. **Ambtelijk** Binnen de ambtelijke organisatie van Landsmeer wordt het robuustheidstraject nauwgezet gevolgd. Het gevoel is dat er aan de juiste dingen wordt gewerkt. Het feit dat er drie trajecten tegelijk lopen, onder tijdsdruk, maakt het complex. Dit zeker gezien de beperkte ambtelijke capaciteit. Het accounthouderschap wordt ingevuld door een beleidsmedewerker met een breed takenpakket, wat de complexiteit voor een kleinere gemeente illustreert. Daarbij wordt aangegeven dat het een uitdaging is om het traject goed te duiden richting het college en met name richting de raad. Er leeft een zorg dat keuzes worden gemaakt, terwijl een fusiescenario tot een van de opties behoort. Tegelijkertijd wordt erkend dat de ODIJ haar proces transparant inricht, en dat de snelheid waarmee gewerkt wordt begrijpelijk is. De ambtelijke organisatie ziet dat de juiste thema's op tafel liggen, maar

	benadrukt dat het tempo en de samenloop van trajecten spanning opleveren voor een kleine gemeente als Landsmeer.

6. Gemeente Oostzaan

Oostzaan in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

<table>
<tr><th>Aspect</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Afspraken met ODIJ</td><td>
Mandaat
In het Algemeen mandaat- en machtigingsbesluit basistaken en plustaken gemeente Oostzaan - Omgevingsdienst IJmond (2024) zijn de afspraken over de mandatering vastgelegd. Dit houdt in dat – tenzij in dit mandaatbesluit uitzonderingen zijn beschreven – aan de Omgevingsdienst IJmond alle mandaten worden verleend die nodig zijn voor het kunnen uitvoeren van het basistakenpakket. In het huidige mandaat zijn ook plustaken genoemd die opnieuw vastgelegd moeten worden naast het nieuwe basistakenpakket.

Takenpakket
Het college verleent aan de directeur mandaat tot het namens het college nemen van alle besluiten die voorvloeien uit het basistakenpakket. In de dienstverleningsovereenkomst (1 januari 2018-31 december 2027) is vastgelegd dat de ODIJ alle benodigde en mogelijke taken voor Oostzaan uitvoert, te weten:
- het volledige milieutakenpakket
- toezicht en handhaving drank- en horecawetgeving
- bouw- en woningtoezichtstaken
- brandveiligheidstaken; en
- ruimtelijke orderningstoezicht.
</td></tr>
<tr><td>Financiële omvang plus stemverhouding 2024</td><td>
<table>
<tr><th>Deelnemer</th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet inclusief taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Beverwijk</td><td>€ 1.289.824</td><td>14%</td><td>€ 1.882.201</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Bloemendaal</td><td>€ 160.979</td><td>2%</td><td>€ 460.260</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Edam-Volendam</td><td>€ 293.493</td><td>3%</td><td>€ 500.015</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Haarlem</td><td>€ 1.881.296</td><td>21%</td><td>€ 1.967.078</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Heemskerk</td><td>€ 727.454</td><td>8%</td><td>€ 1.517.692</td><td>9%</td></tr>
<tr><td>Heemstede</td><td>€ 158.571</td><td>2%</td><td>€ 385.547</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Landsmeer</td><td>€ 164.728</td><td>2%</td><td>€ 961.476</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Noord-Holland</td><td>€ 473.904</td><td>5%</td><td>€ 920.571</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Oostzaan</td><td>€ 142.353</td><td>2%</td><td>€ 563.647</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Purmerend</td><td>€ 435.838</td><td>5%</td><td>€ 559.716</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Uitgeest</td><td>€ 312.643</td><td>3%</td><td>€ 680.140</td><td>4%</td></tr>
<tr><td>Velsen</td><td>€ 2.339.299</td><td>26%</td><td>€ 2.733.589</td><td>17%</td></tr>
<tr><td>Waterland</td><td>€ 190.250</td><td>2%</td><td>€ 534.626</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Wormerland</td><td>€ 205.239</td><td>2%</td><td>€ 833.297</td><td>5%</td></tr>
<tr><td>Zandvoort</td><td>€ 183.606</td><td>2%</td><td>€ 1.380.793</td><td>8%</td></tr>
<tr><td>Overige</td><td>€ -</td><td>0%</td><td>€ 389.447</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td></td><td>€ 16.270.095</td><td></td></tr>
</table>
<table>
<tr><th></th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td>55%</td><td>€ 7.310.618</td><td>45%</td></tr>
</table>
Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.
</td></tr>
<tr><td>Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn</td><td>Vanuit de raadssessie komt naar voren dat de raadsleden in Oostzaan beperkt zicht hebben op het stelsel van de ODIJ en de verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden. Er bestaat verwarring over welke taken bij welke regionale uitvoeringsorganisatie. Zo blijkt er onduidelijkheid over taken rondom brandveiligheid bij de ODIJ versus de veiligheidsregio.</td></tr>
</table>

en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	De algemene afspraken over sturing en informatievoorziening op de ODIJ zijn opgenomen in de GR (zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport). Voor zover bekend zijn er geen aanvullende afspraken over sturing en informatievoorziening op de ODIJ. Zo is er geen nota voor sturing op verbonden partijen/ samenwerkingsverbanden aangetroffen.
Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** Uit de gesprekken komt naar voren dat er geen afspraken zijn over het scheiden van het opdrachtgeverschap en eigenaarschap. Ambtelijk wordt benadrukt dat de term "opdrachtgeverschap" niet past bij de wettelijke taken die via de gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd. Het gaat hier nadrukkelijk om "verlengd lokaal bestuur" waarbij de ODIJ wettelijk verplichte taken uitvoert die de gemeente anders zelf zou moeten doen. Bij aanvullende taken, die in een DVO worden vastgelegd, kan wel sprake zijn van een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie. Een concrete spanning tussen het lokale en collectieve belang komt wel tot uiting in een regionaal bezuinigingsverzoek. Op 23 juli 2024 hebben de wethouders financiën van de gemeenten regio Zaanstreek-Waterland (Oostzaan, Landsmeer, Edam-Volendam, Waterland, Zaanstad, Wormerland en Purmerend) een brief verzonden aan de GR'en. In deze brief verzoeken zij de GR'en, waaronder de ODIJ, rekening te houden met een lagere gemeentelijke bijdrage van ongeveer 5%. Zij vragen de GR'en na te denken over mogelijke ombuigingen vanaf het jaar 2026 en hierover in gesprek te gaan. De ODIJ heeft hierop aangegeven hierover in gesprek te willen gaan. Bezuinigen als ODIJ kan op gespannen voet staan met het vergroten van de omzet zoals dat vanuit het landelijke robuustheidscriterium wordt noodzakelijk is. Dit brengt, zo wordt bestuurlijk aangegeven, het college in een zekere spagaat en vergt een duidelijk verhaal naar de raad waarom er misschien eerder investeringen nodig zijn dan dat er kan worden bezuinigd. **Beleid** Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Oostzaan uitvoert. In het kader van dit onderzoek zijn voor Oostzaan geen aanvullende beleidsdocumenten gedeeld die als basis dienen voor de opdracht aan en sturing op de ODIJ.
Betrokkenheid raad via zienswijzen	De gemeenteraad heeft, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend. **Document** **Zienswijze**

	Eerste begrotingswijziging 2024 en conceptbegroting 2025	De gemeente Oostzaan stemt in met de eerste begrotingswijziging 2024 en conceptbegroting 2025
	Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	De raad conformeert aan de concept begrotingswijziging 2025 met dien verstande dat • eventuele toekomstige begrotingswijzigingen zullen worden afgewogen tegen de dan geldende financiële situatie in Oostzaan. • de ODIJ blijft streven naar mogelijke bezuinigingen conform de brief die de gemeenten eerder hebben verzonden aan de ODIJ.
	Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	De raad conformeert aan de Ontwerp Begroting 2026 van de ODIJ met dien verstande dat de gemeenteraad van Oostzaan zich zorgen maakt over de in de Ontwerp Begroting vermelde stijgende gemeentelijke bijdrage aan de ODIJ. Het is belangrijk dat de gemeentelijke bijdrage aan de ODIJ in balans blijft met de financiële situatie van de gemeente Oostzaan.
Perspectief vanuit de raad op sturing en informatievoorziening	De raad ervaart als volksvertegenwoordiging van een kleine gemeente Oostzaan beperkte invloed en mogelijkheden om grip te krijgen op de complexe materie. De raadsleden erkennen dat zij formeel gezien sturingsmogelijkheden hebben via: • Het indienen van zienswijzen op begroting en jaarstukken. De informatieovervloed van alle GR-documenten tegelijk bemoeilijkt echter het verkrijgen van echt inzicht. Raadsleden missen daarnaast verificatiemogelijkheden om te controleren of afgesproken taken daadwerkelijk worden uitgevoerd. • Het bevragen van de wethouder en het recht om informatie op te vragen. De raadsleden geven hierover echter aan dit (te) beperkt te doen. • Het indienen van zienswijzen. Toegelicht wordt echter dat de zienswijze wordt voorbereid door het college. Deze wordt meestal zonder veel discussie overgenomen door de raad. Raadsleden erkennen dat ze hier misschien meer zelf op zouden kunnen doen.	

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Oostzaan specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen: *Raadsbesluit jaarstukken 2023, eerste begrotingswijziging 2024 en ontwerpbegroting 2025 (13 juni 2024)* De ODIJ voldoet op dit moment niet aan het robuustheid criterium vanuit het landelijke Interbestuurlijk programma (IBP). Het algemeen bestuur van de ODIJ heeft de in opdracht van de staatsecretaris een plan van aanpak IBP opgesteld voor de doorontwikkeling naar een toekomstbestendige ODIJ. Dit plan van aanpak omvat een ontwikkelagenda met vijf ontwikkellijnen. Deze bestuurlijk vastgestelde ontwikkellijnen zijn: 1. Het herijken van de bestaande taken en formatie; 2. Het onderzoeken van een verbreding van het huidige takenpakket; 3. Het vereenvoudigen van de GR; 4. Het vormgeven van een structurele provinciebrede samenwerking; 5. De doorontwikkeling van de interne organisatie.

	De financiële effecten van de uitwerkingen van deze vijf ontwikkellijnen zijn nog niet gekwantificeerd en daarom (nog) niet verwerkt in de Begroting 2025 en de Meerjarenraming. Na de uitwerking van deze financiële effecten verwacht de ODIJ nog dit jaar met een begrotingswijziging 2025 te komen. *Raadsvoorstel eerste begrotingswijziging 2025 (19 september 2024).* In het raadsbesluit zit een uitgebreide onderbouwing voor de in te dienen zienswijze waarbij wordt ingegaan op het huidige en toekomstige beeld van de ODIJ. Het proces wordt geschetst, het PvA wordt toegelicht evenals de te maken bestuurlijke keuzes op de korte en de lange termijn. Op korte termijn is vooral het herijken van de GR, DVO's en financieringsstructuur van belang. De lange termijn richt zich op de periode vanaf 1 januari 2027. IJkpunt daarvoor is medio 2025, wanneer het ODIJ-bestuur inzicht heeft in welke middelen er structureel nodig zijn om de opdracht tegen het huidige ambitieniveau uit te voeren, met borging van kwaliteit en continuïteit. *Raadsinformatiebrief beoordeling ministerie van IenW plan van aanpak ODIJmond IBP-VTH (7 november 2024)* Brief ODIJ gedateerd 'oktober 2024'. *Uitvoeringsprogramma VTH 2025 ODIJ (18 maart 2025)* Het Uitvoeringsprogramma ODIJ 2025 is tot stand gekomen op basis van gemeentelijke beleidsplannen en vigerende wetgeving, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de wensen vanuit de gemeente(n) en de relevante (nieuwe) ontwikkelingen zoals: - Het zogenoemde IBP-VTH programma: Volgens het Interbestuurlijke Programma Versterking-VTH (IBP-VTH) moeten alle omgevingsdiensten in Nederland gaan voldoen aan landelijke kwaliteit- en robuustheidscriteria. - De herijking van de Gemeenschappelijke regeling en de actualisatie van de financieringsstructuur van de ODIJ. - Een versterking van de samenwerking met andere omgevingsdiensten en ketenpartners. - De geactualiseerde uitvoerings- en handhavingsstrategie. De actualisatieslag was nodig om de uitvoerings- en handhavingsstrategie af te stemmen op die van andere omgevingsdiensten zodat er een gelijk speelveld ontstaat voor ondernemers in Noord-Holland. - Toenemende aandacht voor ondermijning. - Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en indirecte lozingen, die als nieuwe thema's noodzaken om vergunningen te actualiseren of uit te breiden. - Het moderniseren van de organisatievorm van de ODIJ waarbij meer projectmatig wordt gewerkt. In 2023 en 2024 is door de ODIJ gewerkt aan een gezamenlijk beeld van waar de organisatie staat in de uitvoering van haar opdracht. Dat is gedaan met oog voor toekomstige opgaven en het veranderende speelveld waarin zij zich bevindt gedaan. Daarbij is ook geconstateerd dat er achterstanden waren ontstaan in de uitvoering van het milieutoezicht. Dit was voor het bestuur van Omgevingsdienst IJmond aanleiding om in 2024 beheersmaatregelen te treffen om de achterstanden in te lopen. Maatregelen die doorlopen in 2025. De ODIJ controleert tenminste alle bedrijven met een vergunning (in totaal 205 bedrijven verdeeld over het gehele werkgebied van de ODIJ) en bezoekt een groot aantal bedrijven (circa 1.500 binnen het werkgebied) met een hoog risico op omgevingsveiligheid én die de ODIJ al vijf jaar of langer niet heeft bezocht. De aantallen van deze inhaalslag staan beschreven in dit Uitvoeringsprogramma (p.63). In 2025 zullen daarnaast om richtinggevende keuzes moeten worden gemaakt die nog weer verder bijdragen aan het toewerken naar een toekomstbestendige organisatie in relatie tot de opdracht van de ODIJ en de veranderende opgaven in de buitenwereld. Het Uitvoeringsprogramma is onderdeel van de planning &

	control-cyclus. In 2024 is er een proces gestart om de planning & control-cyclus van de ODIJ te verbeteren. In het Uitvoeringsprogramma 2025 formuleert de ODIJ de prognoses daarom concreter en realistischer door een betere koppeling aan de beschikbare middelen en capaciteit. *Raadsvoorstel Concept Jaarrekening 2024 Omgevingsdienst IJmond en Concept Begroting 2026 Omgevingsdienst IJmond (26 juni 2025)* De raad wordt meegenomen in de P&C-stukken en gevraagd een zienswijze te geven. In de onderbouwing wordt onder andere ingegaan op de resultaten vanuit het IBP-VTH en de vertaling hiervan naar het PvA van de ODIJ. Specifiek wordt stilgestaan bij het Programma herijking GR, DVO en financieringsstructuur. Voor wat betreft de concept begroting 2026 wordt aangegeven dat incidentele middelen op korte termijn benut worden om: • ervoor te zorgen dat er inzicht ontstaat richting de deelnemers wat er nodig is om de GR, DVO en financieringsstructuur op orde te brengen zodat de organisatie kan toegroeien naar een situatie waarin zij instaat is haar wettelijke en primaire taak uit te voeren. • het onderzoek naar de toekomstscenario's voor de ODIJ voor de langere termijn uit te voeren.
Perspectief op proces	**Raad** De raadsleden geven aan dat zij onvoldoende zicht hebben op het robuustheidsproces. Er is wel zicht op het feit dat er vanuit de griffie een afspraak over het proces gepland gaat worden met de ODIJ. Echter, de raadsleden hebben er tot dan toe nog weinig van meegekregen. Ook de bredere discussie in Noord-Holland over de toekomstbestendigheid van omgevingsdiensten in het gebied heeft hen niet bereikt. In het kader van de GGD is dit onderwerp (hoe organiseer je dit op de Noord-Hollandse schaal) wel een aantal keer ter sprake gekomen. **College** Er is volgens bestuurlijk consensus over de problematiek en aanpak. Het AB erkent unaniem dat er scheefgroei is ontstaan, zaken niet helder geregeld zijn, en dat de organisatie niet robuust genoeg is volgens de IenW-criteria. In Oostzaan is er tevredenheid over de wijze waarop de ODIJ het proces planmatig aanpakt en aanstuurt. Er is een duidelijk overzicht wat wanneer op de AB-agenda staat en welke stappen wanneer gezet worden. De communicatie wordt als transparant ervaren. Daarbij helpt het dat de directeur ook langs komt bij de gemeente er een accountmanager vanuit de ODIJ regelmatig in Oostzaan is. Deze accountmanager helpt ook mee bij de voorbereiding van raadsvoorstellen. Uitdagingen voor het gevolg worden met name gezien inde verschillen tussen gemeenten en hoe deze zich verder kunnen uiten in de samenwerking. Gemeenten zitten anders in de ODIJ qua takenpakket, capaciteit dan wel historische relatie. Dit zou zich kunnen uiten bij de besluitvorming die later plaatsvindt. Een andere uitdaging is de betrokkenheid van de raad en de lokale acceptatie dat er wellicht meer geld naar de ODIJ moet vanwege landelijke afspraken. Bestuurlijk wordt ook gezien dat de raad de ODIJ als ver weg ervaart en zich afvraagt wat deze dienst doet tegenover welke middelen. **Ambtelijk** Ambtelijk wordt de aanpak van het robuustheidsproces van de ODIJ overwegend positief ervaren. Er is goede communicatie en de ODIJ heeft oog voor de financiële zorgen van kleinere gemeenten. Een zorg in Oostzaan zit op het feit dat gemeenten nu zelf ambtelijke capaciteit inzetten om bij te dragen aan het proces, waardoor het efficiency-voordeel van regionaal samenwerken onder druk komt te staan. Een belangrijke randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling is voor Oostzaan dat het innovatieve karakter van de organisatie, het vertrouwen tussen gemeenten en dienst, en de waardevolle adviesfunctie behouden blijven.

	De uitdaging ligt in het vinden van de juiste balans tussen professionalisering en behoud van het ondernemende en nabije karakter dat de ODIJ succesvol heeft gemaakt.

7. Gemeente Velsen

Velsen in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

Aspect	Toelichting
Afspraken met ODIJ	**Mandaat en delegatie** In het *Algemeen mandaat-, en machtigingsbesluit milieu- en plustaken Velsen - Omgevingsdienst IJmond (2024)* zijn de afspraken over de mandatering vastgelegd. In de GR is vastgelegd dat Velsen – net als Beverwijk, Uitgeest en Heemskerk – de in de GR beschreven bevoegdheden heeft overdragen aan het AB (delegatie). **Takenpakket** De Omgevingsdienst IJmond voert voor de gemeente Velsen alle VTH-milieutaken uit, evenals de advisering over en voorbereiding van het milieubeleid. Daarnaast adviseert en voert de dienst specialistische milieuregelgeving uit, zoals op het gebied van luchtvaart rond Schiphol, en verzorgt zij milieuadvisering bij ruimtelijke projecten. Ook is de ODIJ verantwoordelijk voor de uitvoering van de Regionale Havenverordening, die gezamenlijk is opgesteld door de gemeenten in het havengebied, waaronder Velsen. Verder heeft de ODIJ een rol bij de uitvoering van de energietransitie bij bedrijven en voert zij tijdelijke opdrachten voor de gemeente uit, zoals de coördinatie van de programma's Gezondheid en Luchtkwaliteit en het Just Transition Fund.[4]
Financiële omvang plus stemverhouding 2024	Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.

Deelnemer	Omzet GR-taken		Omzet inclusief taken op verzoek	
Beverwijk	€ 1.289.824	14%	€ 1.882.201	12%
Bloemendaal	€ 160.979	2%	€ 460.260	3%
Edam-Volendam	€ 293.493	3%	€ 500.015	3%
Haarlem	€ 1.881.296	21%	€ 1.967.078	12%
Heemskerk	€ 727.454	8%	€ 1.517.692	9%
Heemstede	€ 158.571	2%	€ 385.547	2%
Landsmeer	€ 164.728	2%	€ 961.476	6%
Noord-Holland	€ 473.904	5%	€ 920.571	6%
Oostzaan	€ 142.353	2%	€ 563.647	3%
Purmerend	€ 435.838	5%	€ 559.716	3%
Uitgeest	€ 312.643	3%	€ 680.140	4%
Velsen	€ 2.339.299	26%	€ 2.733.589	17%
Waterland	€ 190.250	2%	€ 534.626	3%
Wormerland	€ 205.239	2%	€ 833.297	5%
Zandvoort	€ 183.606	2%	€ 1.380.793	8%
Overige	€ -	0%	€ 389.447	2%
Totaal	€ 8.959.477		€ 16.270.095	

	Omzet GR-taken		Omzet taken op verzoek	
Totaal	€ 8.959.477	55%	€ 7.310.618	45%

[4] Raadsvoorstel Concept begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond – juli 2024

Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	Uit de raadssessie komt naar voren dat er beperkt zicht is op hoe het stelsel van de ODIJ eruit ziet. Een factor daarbij is dat Velsen naast de ODIJ ook te maken heeft met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), die namens de provincie toezicht houdt op onder meer Tata Steel. Inwoners van Velsen kunnen bij stank-, stof- of geluidsoverlast van Tata Steel dit melden bij de OD NZKG. De aanwezigheid van twee omgevingsdiensten maakt het voor raadsleden soms complex om scherp te hebben wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe beide organisaties zich tot elkaar verhouden. De rollen, taken en verantwoordelijkheden van de ODIJ zijn niet eenvoudig te halen uit de informatievoorziening van de ODIJ. Raadsleden geven aan structureler en periodiek geïnformeerd te willen? worden over wat de ODIJ concreet voor Velsen doet. Er is in de raad discussie over de eigen rol. Een deel van de raad ziet dat de verantwoordelijkheid voor sturing als eigenaar en opdrachtgever primair bij het college ligt en dat dit de vraag oproept welke betrokkenheid en informatievoorziening voor de raad daarbij passend is. Het beeld is dat de basisinformatie aanwezig is, maar dat de vertaling naar de betekenis daarvan voor Velsen ontbreekt.

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	Los van de GR-specifieke afspraken, zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport, heeft de gemeente Velsen een kadernota verbonden partijen (2014). Hierin is vastgelegd dat het college zicht houdt op de uitvoering, prestaties, kosten en risicobeheersing van verbonden partijen. De raad heeft de taak om te controleren of de verbonden partij de toebedeelde taken binnen de afgesproken kaders uitvoert en of het college hierop adequaat stuurt. De raad ontvangt hiertoe de begroting en het jaarverslag vanuit het college, alsmede de begroting van de ODIJ voor het indienen van zienswijzen en de jaarrekening ter kennisname. Ook ontvangt de raad periodieke evaluaties van verbonden partijen. Naast deze formele informatievoorziening kan de raad er zelf voor kiezen om de ODIJ uit te nodigen voor werkbezoeken of informele sessies om meer inzicht te krijgen in de werkzaamheden. De Kadernota benoemt daarnaast algemene uitgangspunten voor sturing, zoals het bij aanvang maken van afspraken over doelstellingen, omgang met veranderende omstandigheden, verantwoordingsvormen en toezicht, met expliciete aandacht voor het onderscheid in rollen binnen het college (mede-eigenaar versus opdrachtgever/klant). Iedere verbonden partij heeft een collegelid en een ambtelijke adviseur/accountmanager. Voor de ODIJ zijn er verder geen aanvullende, specifieke afspraken over sturing en informatievoorziening vastgelegd. In gesprek met ambtelijk betrokkenen bij de ODIJ is aangegeven dat afstemming in de praktijk plaatsvindt via vertegenwoordiging in het accounthoudersoverleg en deelname van ambtenaren aan verschillende werkgroepen, waarbij de ambtelijk adviseur het management en de wethouder informeert. Recent is er een motie over alle gemeenschappelijke regelingen aangenomen, met als kern het maken van duidelijke keuzes in hoe de raad wordt betrokken en geïnformeerd.[5]

[5] Motie Samen Slim Bezuiniging GR-en (25 februari 2025)

Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** Binnen de gemeente Velsen is in de bestuurlijke en ambtelijke sturing op de ODIJ aandacht voor zowel de eigenaars- als opdrachtgeversrol, conform de uitgangspunten in de Kadernota Verbonden Partijen. Bestuurlijk is één wethouder verantwoordelijk voor beide rollen. Deze wordt ondersteund vanuit de ambtelijke organisatie, die de detailkennis en signalering van mogelijke spanningen in de uitvoering inbrengt. De ambtelijke vertegenwoordiging vindt plaats via deelname aan het accounthoudersoverleg en verschillende werkgroepen, waarbij de accounthouder de opdrachtgeverstaak vervult en daarnaast inhoudelijke advisering levert voor het eigenaarschap. **Beleid** Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Velsen uitvoert. In het kader van dit onderzoek zijn voor Velsen geen aanvullende beleidsdocumenten gedeeld die als basis dienen voor de opdracht aan en sturing op de ODIJ.
Betrokkenheid raad - Zienswijzen	De gemeenteraad heeft, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend.

Document	Zienswijze
Concept begrotings-wijziging 2024 en conceptbegroting 2025	De raad heeft bij de ontwerpbegroting 2025 een aantal kanttekeningen geplaatst. De kanttekeningen hebben een relatie met het plan van aanpak ten behoeve van het Interbestuurlijk programma VTH-milieu (IBP) en de recente bestuursopdracht aan de directeur van de ODIJ. • De gevraagde bijdrage van Velsen voor 2025 is hoger dan de reservering op onze begroting. We constateren daarbij dat ODIJ met een hogere inflatiecorrectie rekent en dat het uurtarief in 3 jaar met meer dan 15% is gestegen. We gaan proberen om de gevraagde dekking via een begrotingswijziging te reserveren. Op voorhand geven we daarbij aan dat daarvoor heel beperkt ruimte is. • De resultaten van de (nog lopende) bestuursopdracht zijn nog niet in de ontwerpbegroting verwerkt Er is aangegeven dat er nog voor de zomer een voorstel voor wijziging van de begroting 2025 wordt opgesteld. Gezien het financieel zware weer dat op onze gemeente afkomt, geven we nu vast aan dat er in onze begroting geen middelen zullen zijn om extra kosten te dekken. We zullen met elkaar in gesprek moeten om het evenwicht tussen ambitie, opdracht en (financiële) capaciteit te herstellen binnen de financiële mogelijkheden die de deelnemers aan de GR hebben.

		Deze herijking van de GR vraagt om een actieve rol van de gemeenteraden. Onze raad heeft de wens om nauw betrokken te worden bij de voorbereiding van de nieuwe GR en de keuzes die gemaakt worden in het kader van de toekomst van de ODIJ, zowel gezien het belang dat onze raad hecht aan een gezonde leefomgeving als de financiële problematiek van de gemeente. Onze raad verzoekt uw bestuur daarom de directeur van de ODIJ opdracht te geven met een voorstel te komen voor betrokkenheid van de raad dat zich niet alleen richt op informeren, maar ook op mogelijkheden om te reflecteren en input te geven	
		Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	De raad stemt in met de concept begrotingswijziging 2025, met als kanttekening dat: • De raad verwacht van ODIJ dat de basistaken VTH-milieu naar behoren worden uitgevoerd • De raad verzoekt ODIJ om periodieke voortgangsrapportages over hoe en wanneer achterstanden in VTH dankzij de extra bijdragen worden ingelopen. • De raad, naar aanleiding van de situatie die is ontstaan, actief te betrekken (reflectie en input) bij de discussie over de toekomst van de ODIJ. • De raad wenst met de overige deelnemers het gesprek te voeren over de ambities op het gebied van milieu en duurzaamheid. • De raad wenst dat ODIJ en de gemeente gezamenlijk in beeld brengen wat de impact van de Omgevingswet is op de werkzaamheden van IJmond en wanneer bijvoorbeeld nieuwe adviesrollen ingevuld moeten zijn. • De gemeenteraad neemt een extra bijdrage in 2026 alleen in overweging onder voorwaarden, zoals meer transparantie over de noodzaak, aantoonbare verbeteringen van de bedrijfsvoering in 2025 en een verkenning van kostenbesparingen, samenwerking of efficiëntere taakverdeling.	
		Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	De raad heeft bij de ontwerpbegroting 2026 een aantal kanttekeningen. Deze hebben een relatie tot de bezuinigingsopgave van de gemeente Velsen en de bijdrage aan en de doorontwikkeling van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond). • De gevraagde bijdrage van Velsen voor 2026 is hoger dan de reservering op onze Begroting. De gevraagde noodzakelijke incidentele middelen vallen grotendeels buiten de reservering op onze begroting. We gaan proberen om de gevraagde dekking via een begrotingswijziging te reserveren. Op voorhand geven we daarbij aan dat daarvoor heel beperkt ruimte is. • Motie 'Samen Slim Bezuinigen: Bezuinigingsstrategie voor Gemeenschappelijke Regelingen en Verbonden Partijen'. Wij verzoeken u bezuinigingsmaatregelen, voor zover deze nog realistisch en uitvoerbaar zijn, door te voeren voor 2026. Daarnaast verzoeken wij u in	

			de Kadernota 2027 bezuinigingsvoorstellen te doen. Wij merken daarbij op dat ODIJmond de bezuinigingsopgave van gemeenten serieus neemt. Bijvoorbeeld door uitgebreid inhoudelijk te reageren op de brief van gemeente Velsen met onderwerp 'bezuinigingen vanaf 2026'. Verder zien we dat in de ontwerpbegroting 2026 bezuinigingen diepgaand worden besproken en uitgevoerd waar mogelijk, zoals het terugbrengen van de opgevraagde incidentele middelen in 2026 met 50%. • De resultaten van de (nog lopende) financiële herijking zijn nog niet in de ontwerpbegroting verwerkt In de ontwerpbegroting staat aangegeven dat 2026 een transitiejaar is. De meerjarenraming is gebaseerd op een indexatie. Ontwikkelingen met een meerjarige impact worden doorgeschoven naar de Kadernota 2027. U geeft aan dat er nog voor de zomer een herijking van de financieringsstructuur van de gemeenschappelijke regeling wordt voorgesteld aan het bestuur. Dit is niet meegenomen in de ontwerpbegroting. Gezien het financieel zware weer dat op onze gemeente afkomt, zullen we met elkaar in gesprek moeten blijven om het evenwicht tussen ambitie, opdracht en (financiële) capaciteit te vinden binnen de financiële mogelijkheden van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling. • De doorontwikkeling van de gemeenschappelijke regeling vraagt om een actieve rol van de gemeenteraden. Onze raad heeft de wens om nauw betrokken te worden bij de doorontwikkeling van de gemeenschappelijke regeling en de keuzen die gemaakt worden in het kader van de toekomst van Omgevingsdienst IJmond. Zowel gezien het belang dat onze raad hecht aan een gezonde leefomgeving als de financiële problematiek van de gemeente. Onze raad verzoekt uw bestuur daarom de directeur van Omgevingsdienst IJmond opdracht te geven de raad blijvend te informeren en de mogelijkheid te bieden richtinggevende input te geven.
Perspectief op sturing/informatievoorziening van de raad	Binnen de raad van Velsen bestaat het beeld dat de huidige sturing op en informatievoorziening over de ODIJ onvoldoende aansluit bij de informatiebehoefte. De hoeveelheid informatie wordt als omvangrijk maar weinig toegankelijk ervaren. De raadsleden benoemen dat de informatie nu vooral technisch van aard is, terwijl er ook behoefte is aan duiding van de relevantie voor Velsen specifiek. Er is behoefte geuit aan een gesprek over de gewenste rol en betrokkenheid van de raad bij de ODIJ (en andere gemeenschappelijker regelingen). De aangenomen motie *Samen Slim Bezuiniging GR-en (25 februari 2025)* wordt als kans gezien om hier stappen in te zetten.		

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Velsen specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen:

	Raadsvoorstel Concept begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond (16 juli 2024) In het raadsvoorstel staat toegelicht dat de doelstellingen van het Interbestuurlijk Programma, het plan van aanpak Doorontwikkeling OD IJmond naar een toekomstbestendige dienst, en een bestuurlijke opdracht van het DB aan de directeur van 6 maart 2024 aanleiding waren voor de begrotingswijziging. Daarbij staat benoemd dat de focus bij de ODIJ op korte termijn (tot 1 januari 2026) ligt op het inlopen van achterstanden, actualiseren van het bedrijvenbestand, verbeteren van de P&C-cyclus, herzien van de DVO en financieringsstructuur, en aanpassen van de GR. En dat op de lange termijn de toekomstscenario's uitgewerkt worden en de stand van zaken per gemeente in beeld wordt gebracht. *Collegebericht Beoordeling robuustheid OD IJmond door ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (26 november 2024)* In dit collegebericht wordt de raad geïnformeerd over dat het ministerie van IenW heeft geconcludeerd dat OD IJmond per 1 april 2026 niet zelfstandig robuust kan zijn, met name vanwege het niet behalen van het landelijke omzetcriterium van € 16,5 miljoen voor VTH-taken. En dat het bestuur van de ODIJ deze beoordeling als richtinggevend ziet voor het vervolg van de doorontwikkeling, waarbij ook samenwerking of fusie wordt onderzocht. *Collegebericht Nadere toelichting op nota van beantwoording Zienswijze Velsen begrotingswijziging OD IJmond 2025 (11 februari 2025)* Dit collegebericht bevat de reactie van de ODIJ op de zienswijze van Velsen, waarin de ODIJ onder andere verbetering van de P&C-cyclus en herijking van de balans tussen ambitie, opdracht en beschikbare (financiële) belooft. Verder staat toegelicht dat de ODIJ werkt aan een uitgewerkte planning van de momenten waarop de raad terugkoppeling ontvangt over de voortgang van het Plan van Aanpak van OD IJmond. *Raadsvoorstel Jaarstukken 2024 en ontwerpbegroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (13 mei 2025)* In dit raadsvoorstel staat toegelicht dat in 2023 een disbalans is ontstaan tussen ambities, taken en middelen, mede door afhankelijkheid van incidentele financiering. En dat onderdeel van de doorontwikkeling naar een toekomstbestendige dienst de herijking van de GR, DVO-structuur en governance, aanpassing van de financieringsstructuur en het opstellen van toekomstscenario's zijn. *Collegebericht Stand van zaken inhaalslag en doorontwikkeling Omgevingsdienst IJmond (13 mei 2025)* In het collegebericht van 13 mei 2025 gaat het college in op: • de wijze waarop de ODIJ omgaat met het inlopen van achterstanden die zijn ontstaan in de werkvoorraad; • de wijze waarop de ODIJ uitvoering geeft aan de opgave om het bedrijvenbestand te actualiseren; • de gevraagde bijdrage in de ontwerpbegroting 2026 en de verklaring voor de hoogte van het bedrag; • het traject van doorontwikkeling dat de ODIJ doorloopt. Concreet wordt hierover aangegeven dat de ODIJ in september 2025 met de raad en de portefeuillehouder de tussenresultaten bespreek. Daarbij worden ook richtinggevende input uit de raad opgehaald. Vervolgens wordt er toegewerkt naar besluitvorming op deze onderwerpen in het najaar van 2025.

	De portefeuillehouder gaat hierbij ook in op een aantal toezeggingen: • de toezegging van 19 september 2024 de raad te informeren over de stand van zaken op het moment dat het tweede besluit inzake financiering voorligt is hiermee afgedaan; • tijdens de raad van 17 oktober 2024 zegde de portefeuillehouder de raad toe met een duidelijke planning te komen, met daarin vaste momenten voor terugkoppeling over de voortgang van het Plan van Aanpak van de Omgevingsdienst IJmond. In de bijlage is de Detailplanning doorontwikkeling ODIJmond en een overzicht Producten, programma en besluitvorming AB, raden en Provinciale Staten opgenomen. Het college beschouwt deze toezegging hiermee als afgedaan. • op 28 november 2024 is de raad toegezegd dat alle scenario's omtrent Omgevingsdienst IJmond, waaronder fusies, in kaart worden gebracht. In september 20256 gaat de raad onder andere over de uitgewerkte toekomstscenario's in gesprek met ODIJmond en de portefeuillehouder. Het voornemen is deze toezegging op die wijze af te doen in september.
Perspectief op proces	**Raad** Binnen de raad is er een beperkt beeld van het robuustheidsproces. Het ontbreekt de raad aan goed zicht op het proces en de voortgang, mede doordat de behandeling van GR-onderwerpen versnipperd en laat plaatsvindt. De wens bestaat om periodiek geïnformeerd te worden en het gesprek te voeren over de rol en betrokkenheid van de raad bij gemeenschappelijke regelingen in het algemeen. **College** Het college staat positief tegenover de ingezette doorontwikkeling en ziet daarin de juiste bouwstenen voor het toekomstbestendig maken van de dienst. De aanpak wordt ervaren als intensief, maar wel breed en grondig. Het college benadrukt dat zij vooral waarde hechten aan dat de ODIJ straks weer in staat is om het eigen organisatiebelang te overstijgen en maatschappelijke opgaven goed te vervullen. Erkend wordt dat het traject complex is en dat een goede uitkomst niet vanzelfsprekend is, ook al is het proces zorgvuldig ingericht. **Ambtelijk** Binnen de ambtelijke organisatie is het beeld dat de ODIJ het robuustheidsproces transparant en professioneel oppakt. Er worden regelmatig tussenresultaten gedeeld en de stappen in het proces worden duidelijk toegelicht. De aanpak wordt als gedegen gezien, met oog voor de complexiteit en de uiteenlopende belangen van de deelnemers. Het interne onderzoek naar doelen, middelen en opdracht wordt gezien als een kans om 'schoon schip' te maken en de basis op orde te brengen. Er is waardering voor de intrinsieke motivatie binnen de ODIJ om interne verbeteringen door te voeren, al wordt erkend dat de robuustheidscriteria op termijn moeilijk haalbaar zijn. Wel heerst het vertrouwen dat de dienst met dit traject robuuster wordt dan voorheen.

8. Gemeente Zandvoort

Zandvoort in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

Aspect	Toelichting
Afspraken met ODIJ	**Mandaat** In het *Algemeen mandaat-, en machtigingsbesluit plustaken en milieutaken Zandvoort- Omgevingsdienst IJmond 2024* is vastgelegd dat er wordt gekozen voor een algemeen geformuleerd mandaatbesluit. Dit betekent dat de ODIJ de bevoegdheid wordt verleend om – op een enkele uitzondering na – alle besluiten te nemen en overige handelingen te verrichten die voor een goede uitvoering van de taken en bevoegdheden nodig zijn. **Takenpakket** Sinds 1 januari 2016 voert de Omgevingsdienst IJmond diverse taken uit voor Zandvoort, zoals Wabo-vergunningverlening en Bouw- en woningtoezicht. Al deze taken zijn vastgelegd in een dienstverlenings-overeenkomst (DVO) voor onbepaalde tijd**.** Zandvoort heeft als enige deelnemer het toezicht en handhaving op toerisme bij de ODIJ belegd. De Omgevingsdienst IJmond verricht voor Zandvoort de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving in mandaat op het gebied van bestemmingsplannen, bouwregelgeving, brandveiligheid en (buiten de scope van dit beleid) milieu. Evenementen vallen hier niet onder, die worden afgedaan binnen het ambtelijke samenwerkingsverband van de gemeenten Zandvoort en Haarlem. Daarnaast coördineert Omgevingsdienst IJmond de vergunningverlening op voornoemde gebieden voor gemeente Zandvoort.
Financiële omvang plus stemverhouding 2024	Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.

Deelnemer	Omzet GR-taken		Omzet inclusief taken op verzoek	
Beverwijk	€ 1.289.824	14%	€ 1.882.201	12%
Bloemendaal	€ 160.979	2%	€ 460.260	3%
Edam-Volendam	€ 293.493	3%	€ 500.015	3%
Haarlem	€ 1.881.296	21%	€ 1.967.078	12%
Heemskerk	€ 727.454	8%	€ 1.517.692	9%
Heemstede	€ 158.571	2%	€ 385.547	2%
Landsmeer	€ 164.728	2%	€ 961.476	6%
Noord-Holland	€ 473.904	5%	€ 920.571	6%
Oostzaan	€ 142.353	2%	€ 563.647	3%
Purmerend	€ 435.838	5%	€ 559.716	3%
Uitgeest	€ 312.643	3%	€ 680.140	4%
Velsen	€ 2.339.299	26%	€ 2.733.589	17%
Waterland	€ 190.250	2%	€ 534.626	3%
Wormerland	€ 205.239	2%	€ 833.297	5%
Zandvoort	€ 183.606	2%	€ 1.380.793	8%
Overige	€ -	0%	€ 389.447	2%
Totaal	€ 8.959.477		€ 16.270.095	

	Omzet GR-taken		Omzet taken op verzoek	
Totaal	€ 8.959.477	55%	€ 7.310.618	45%

Is het voor de raad duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn en wat hun rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn?	Vanuit de raadssessie komt naar voren dat het huidige stelsel van de ODIJ voor de raad van Zandvoort onvoldoende duidelijk is. Raadsleden geven aan dat het inzicht ontbreekt in hoe het geheel in elkaar grijpt, welke taken de ODIJ uitvoert, en welke keuzes daarin zijn gemaakt. Zeker voor nieuwe raadsleden is het lastig om overzicht te krijgen. Het feit dat Zandvoort relatief veel taken heeft belegd bij de ODIJ vergroot aan de ene kant de betrokkenheid bij de ODIJ, maar maakt het ook complexer. De raad worstelt met de vraag waarom zoveel taken structureel bij de ODIJ worden ondergebracht, en of er niet meer kan worden ondergebracht in de samenwerking met Haarlem.

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	Los van de GR-specifieke afspraken, zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport, heeft de gemeente Zandvoort geen nadere afspraken specifiek voor de ODIJ rondom sturing en informatievoorziening, anders dan dat in het Integraal handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2022 staat opgenomen dat het college jaarlijks een uitvoeringsprogramma vaststelt voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, in samenwerking met onder meer de ODIJ. De raad stelt daarbij de handhavingsprioriteiten vast en het college legt het bijbehorende uitvoeringsprogramma vervolgens ter kennisname voor aan de raad. Hiermee is voorzien in een jaarlijkse terugkoppeling over de uitvoering van de VTH-taken, waaronder de inzet van de ODIJ.
Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** Binnen de gemeente Zandvoort is bestuurlijk sprake van een functionele scheiding. De burgemeester is portefeuillehouder voor toezicht en handhaving. De portefeuille vergunningverlening ligt bij een van de wethouders, die Zandvoort ook vertegenwoordigt in het AB. De wethouder ziet het als zijn rol om nadrukkelijk aandacht te hebben voor beide perspectieven. Ambtelijk geeft men aan dat de wethouder wordt geadviseerd vanuit de ODIJ, wat botst met dat de gemeente zelf een rol heeft om invulling te geven aan het opdrachtgeverschap. Om die reden is het opdrachtgeverschap nu ook expliciet belegd bij een ambtenaar, met als doel meer grip te krijgen op de aansturing van de ODIJ en zelf ook te kunnen adviseren aan de wethouder. **Beleid** Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor Zandvoort uitvoert. Ook heeft de gemeente Zandvoort eigen beleid waarmee de opdrachtgeversrol richting de ODIJ wordt ingevuld. In het *Integraal handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2022* staat vastgelegd dat de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving grotendeels is belegd bij de ODIJ. Dit betreft onder andere toezicht op bouwen, milieutaken (waaronder specifiek toezicht op Circuit Zandvoort) en op toeristische verhuur. De gemeente werkt integraal samen met de ODIJ bij het opstellen en uitvoeren van beleid op deze taakvelden.

	Daarnaast wordt de ODIJ ook via losse opdrachten betrokken. In een memo over de knelpunten bij huisnummerbesluiten (september 2021) is bijvoorbeeld afgesproken een verbetertraject met de ODIJ in gang te zetten. In een memo over geluidsoverlast van evenementen (februari 2025) is de ODIJ gevraagd haar inzet te onderbouwen in uren, ten behoeve van een proef in het kader van het evenementenbeleid. Ook de uitvoering van het plan van aanpak voor de label C-verplichting bij kantoren is expliciet afgestemd en bevestigd in een brief van de ODIJ aan het college (februari 2023). Tot slot staat in het coalitieprogramma 2022–2026 dat Zandvoort samen met de ODIJ wil werken aan verbetering van de dienstverlening op VTH-taken, mede naar aanleiding van signalen van inwoners en ondernemers.
Betrokkenheid raad - Zienswijzen	De gemeenteraad heeft, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend.

Document	Zienswijze
Jaarstukken 2023, begrotings-wijziging 2024 en conceptbegroting 2025	De raad maakt zich zorgen over het niet structureel in evenwicht zijn van de begroting van ODIJmond en ziet dat het percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte de ODIJ heeft om de eigen lasten te dragen, met ingang van 2025 negatiever wordt. De gemeenteraad heeft grote zorgen over de uitvoerbaarheid van de kerntaak van vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken omdat deze kwetsbaar zijn geworden. De gemeenteraad heeft grote zorgen over de mate waarin de ODIJ in control is, omdat ODIJ achterblijft op de gemaakte afspraken voor (met name) de uitvoering van de wettelijke taken van de gemeente. De raad wil graag inzicht krijgen in het aantal meldingen, klachten, bezwaar- en beroepszaken en handhavingsverzoeken dat wordt ingediend en afgehandeld bij ODIJmond door dit op te nemen in het jaarverslag van ODIJmond. Hiervoor vindt de raad dat er stappen moeten worden ondernomen en de raad op de hoogte wordt gebracht van de stappen die ODIJmond gaat nemen om de zorgen op bovenstaande drie punten weg te nemen.
Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	De raad besluit als zienswijze naar voren te brengen bij het Algemeen bestuur van de Omgevingsdienst IJmond over de eerste begrotingswijziging 2025: 1. Dat de raad bezwaar maakt tegen de extra bijdrage van € 203.040 in 2025; 2. De raad onderkent dat een (extra) investering in de organisatie en sturing nodig is en dat alle deelnemers hieraan moeten bijdragen; 3. De raad vindt dat OD IJmond de achterstand in de uitvoering van de wettelijke milieutaken onvoldoende onderbouwt en dat de aangepaste verdeelsleutel niet in verhouding staat met de ingebrachte wettelijke taken; 4. De raad verwacht dat OD IJmond hem actief betrekt bij het vervolgonderzoek en tijdig informeert over de ontwikkelingen

	Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond	Als zienswijze naar voren te brengen bij het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst IJmond dat de raad geen wensen of bedenkingen heeft bij de Ontwerpbegroting 2026 van Omgevingsdienst IJmond.

Perspectief vanuit de raad op sturing en informatievoorziening	De huidige informatievoorziening en sturing op de ODIJ wordt door de raad van Zandvoort als beperkt en eenzijdig ervaren. Raadsleden geven aan het gevoel te hebben dat zij vaak pas betrokken worden, wanneer er al weinig ruimte meer is om invloed uit te oefenen. De raad heeft wel recent een zienswijze ingediend die raadsbreed werd gesteund, om daarmee expliciet te wijzen op een behoefte aan meer grip. De raad ervaart tegelijkertijd dat het lastig is om daadwerkelijk invloed uit te oefenen, omdat het om een samenwerking in groter regionaal verband gaat. Zandvoort is daarbij slechts één van de deelnemers en zich daarom soms meer toeschouwer dan deelnemer. Daarnaast wordt het ontbreken van afstemming met de andere raden in de regio als aandachtspunt gezien. Dit heeft volgens de raad als gevolg dat de raden vooral sturen vanuit het opdrachtgeversperspectief, in plaats van gezamenlijk als deelnemers oog te houden voor het eigenaarsperspectief.

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid raad	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) is de raad van Zandvoort specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen: *Raadsstuk Instemmen met het ontwerp 8e wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (november 2023)* In dit raadsstuk wordt toegelicht dat de wijziging van de GR onderdeel is van het traject richting een toekomstbestendige Omgevingsdienst. Daarbij wordt verwezen naar het IBP. *Raadsvoorstel Zienswijze geven op de eerste begrotingswijziging 2024 en ontwerpbegroting 2025 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (4 juni 2024)* In het raadsvoorstel staat toegelicht dat de ODIJ haar bedrijfsvoering en de financieringsstructuur onderzoekt in het kader van het robuustheidstraject. Daarbij staat benoemd dat de huidige bedrijfsvoering niet met de organisatie is meegegroeid en dat herziening van de financieringsstructuur nodig is. Er wordt expliciet verwezen naar risico's zoals structureel onevenwichtige begroting en ontoereikende dekking van taken. *Raadsinformatiebrief Beantwoording vragen Jong Zandvoort over de verhouding tot externe partners en uitvoeringsorganisaties, de uitvoering van ruimtelijke projecten en planvorming en de budgetoverschrijdingen en uitvoeringsverantwoordelijkheid (4 juli 2025)* In beantwoording op vragen van Jong Zandvoort geeft het college aan dat de ODIJ werkt aan een herijking van de organisatie, mede in het kader van de beoordeling op robuustheid. Daarbij wordt gewezen op de disbalans tussen dienstverlening en financiering en op het belang van toekomstbestendige afspraken. *Raadsstuk: Zienswijze geven door gemeente Zandvoort op de eerste begrotingswijziging 2023 en ontwerpbegroting 2024 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond*

	In het raadsstuk wordt toegelicht dat dat de ODIJ heeft meer financiële zekerheid nodig heeft, wat aansluit bij het advies van de Commissie van Aartsen over de robuustheid van de omgevingsdiensten *Raadscommissie(3 juli 2024)* In de raadscommissie van 3 juli 2024 licht de wethouder toe dat er binnen het bestuur van de ODIJ grote zorgen leven over de mate waarin de dienst in control is. Daarbij wordt benoemd dat het gesprek hierover volop wordt gevoerd en dat de raad wordt geïnformeerd over de aankomende onderzoeken en scenario's, die mede bepalen of en hoe Zandvoort haar taken bij de ODIJ wil blijven beleggen. *Collegebesluit Ontwerp-jaarrekening en concept-jaarverslag 2024 gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (3 juni 2025)* Het collegebesluit gaat in op de afronding van het IBP-VTH waarin de robuustheid van omgevingsdiensten centraal stond. Daarbij wordt toegelicht dat nagenoeg geen enkele Omgevingsdienst aan de robuustheidscriteria voldoet, en dat het bestuur van de ODIJ (net als de besturen van alle andere OD's) een plan van aanpak hebben opgesteld waarmee zij ingaan op welke wijze zij uiterlijk 1 april 2026 gaan voldoen aan deze criteria. Ook staat voortgang benoemd van het programma herijking GR, DVO en financieringsstructuur en het plan van aanpak scenario's toekomstbestendige Omgevingsdienst. *Raadsvoorstel Zienswijze ontwerpbegroting 2026 van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (mei 2025)* Het voorstel bevat informatie over de tweede fase van het programma herijking GR, DVO en financieringsstructuur, en over de scenario's die in 2025 worden uitgewerkt om tot een toekomstbestendige dienst te komen. Daarbij wordt benoemd dat de ODIJ naar verwachting niet aan het omzetcriterium voor milieutaken zal voldoen. Ook wordt gewezen op het risico dat de bijdrage van Zandvoort structureel hoger uitvalt vanwege het grotere dienstverleningspakket. *Raadscommissie (28 mei 2025)* In de raadscommissie van 28 mei 2025 gaat de wethouder in op het robuustheidstraject, en benoemt daarbij de financiële impact voor Zandvoort en de vraag of alle niet-wettelijke taken wel bij de ODIJ moeten blijven. Er wordt vooruitgeblikt op de raadsbijeenkomst in september waarin de toekomstscenario's verder worden toegelicht. *Raadscommissie (25 juni 2025)* In de raadscommissie van 25 juni 2025 licht de wethouder toe dat Zandvoort actief betrokken is bij de discussie over de toekomst van de niet-wettelijke taken. Daarbij wordt ingegaan op de mogelijkheid om bepaalde taken in de toekomst onder te brengen bij Haarlem.
Perspectief op proces	**Raad** Uit de raadssessie komt naar voren dat het robuustheidstraject goed in beeld is. Raadsleden geven aan een helder beeld te hebben van de stand van zaken. Daarbij leeft het besef dat het proces voor Zandvoort waarschijnlijk zal leiden tot een hogere bijdrage. Het traject wordt vooral vanaf enige afstand gevolgd. Het beeld is dat de raad pas later in positie komt om input te leveren. **College** De betrokken wethouder stelt vragen bij het onderliggende uitgangspunt (vanuit het Ministerie van IenW) dat robuustheid hoofdzakelijk afhangt van omzet. De wethouder betwijfelt of dit daadwerkelijk bijdraagt aan betere uitvoering van taken. Er wordt met enige scepsis gekeken naar de manier waarop

	de ODIJ streeft naar robuustheid, onder andere door het onderbrengen van DVO's in de GR-structuur. Dit wordt gezien als een kunstmatige ingreep om de omzet te verhogen zonder dat dit wezenlijke versterking oplevert. Voor Zandvoort zou dit bovendien leiden tot een aanzienlijk hogere bijdrage, wat het college reden geeft om kritisch te kijken naar het takenpakket. Daarbij wordt verkend of bepaalde taken mogelijk beter ondergebracht kunnen worden bij de ambtelijke organisatie van Haarlem. **Ambtelijk** Binnen de ambtelijke organisatie wordt het robuustheidsproces nauwgezet gevolg. Zandvoort is vertegenwoordigd in de financiële werkgroepen. E is waardering voor de inzichten die uit de lopende onderzoeken naar voren komen, maar ook zorg over de snelheid van het proces en de vele onzekerheden, met name over landelijke ontwikkelingen. De herijking wordt gezien als een noodzakelijke stap om tot een steviger en toekomstbestendige organisatie te komen. Benoemd wordt dat dit tegelijkertijd van Zandvoort vraagt om het inbrengen van niet-wettelijke taken te heroverwegen.

9. Provincie Noord-Holland

Provincie Noord-Holland in beeld – feitelijke informatie (peildatum juli, 2025)

<table>
<tr><th>Aspect</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Afspraken met ODIJ</td><td>
Mandaat
In het Afsprakenkader 2025 Provincie Noord-Holland Omgevingsdienst Umond zijn de afspraken over de mandatering tussen de provincie de ODIJ vastgelegd. Dit afsprakenkader wordt jaarlijks geactualiseerd.

Takenpakket
De ODIJ voert op grond van artikel 16 van de GR, het takenpakket in mandaat uit. Artikel 17 van de GR biedt de mogelijkheid dat tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer afspraken worden gemaakt over de omvang en kwaliteit van de te leveren producten en diensten alsmede de daarbij behorende kosten en dat deze afspraken in dit Afsprakenkader 2025 worden neergelegd.

In Bijlage 1 van het Afsprakenkader 2025 zijn de taken gespecificeerd. Concreet gaat het om:
- Het Basistakenpakket (BTP) t.b.v. vier overgedragen inrichtingen.
- Vergunningtaken op het gebied van bodem. Deze taak wordt verdeeld over de vier Omgevingsdiensten in Noord-Holland
</td></tr>
<tr><td>Financiële omvang plus stemverhouding 2024</td><td>
<table>
<tr><th>Deelnemer</th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet inclusief taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Beverwijk</td><td>€ 1.289.824</td><td>14%</td><td>€ 1.882.201</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Bloemendaal</td><td>€ 160.979</td><td>2%</td><td>€ 460.260</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Edam-Volendam</td><td>€ 293.493</td><td>3%</td><td>€ 500.015</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Haarlem</td><td>€ 1.881.296</td><td>21%</td><td>€ 1.967.078</td><td>12%</td></tr>
<tr><td>Heemskerk</td><td>€ 727.454</td><td>8%</td><td>€ 1.517.692</td><td>9%</td></tr>
<tr><td>Heemstede</td><td>€ 158.571</td><td>2%</td><td>€ 385.547</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Landsmeer</td><td>€ 164.728</td><td>2%</td><td>€ 961.476</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Noord-Holland</td><td>€ 473.904</td><td>5%</td><td>€ 920.571</td><td>6%</td></tr>
<tr><td>Oostzaan</td><td>€ 142.353</td><td>2%</td><td>€ 563.647</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Purmerend</td><td>€ 435.838</td><td>5%</td><td>€ 559.716</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Uitgeest</td><td>€ 312.643</td><td>3%</td><td>€ 680.140</td><td>4%</td></tr>
<tr><td>Velsen</td><td>€ 2.339.299</td><td>26%</td><td>€ 2.733.589</td><td>17%</td></tr>
<tr><td>Waterland</td><td>€ 190.250</td><td>2%</td><td>€ 534.626</td><td>3%</td></tr>
<tr><td>Wormerland</td><td>€ 205.239</td><td>2%</td><td>€ 833.297</td><td>5%</td></tr>
<tr><td>Zandvoort</td><td>€ 183.606</td><td>2%</td><td>€ 1.380.793</td><td>8%</td></tr>
<tr><td>Overige</td><td>€ -</td><td>0%</td><td>€ 389.447</td><td>2%</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td></td><td>€ 16.270.095</td><td></td></tr>
</table>
<table>
<tr><th></th><th colspan="2">Omzet GR-taken</th><th colspan="2">Omzet taken op verzoek</th></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 8.959.477</td><td>55%</td><td>€ 7.310.618</td><td>45%</td></tr>
</table>
Artikel 8 van de GR legt het stemrecht tussen de leden van het algemeen bestuur vast. Daarbij heeft elk lid van het algemeen bestuur één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. Alleen bij hoofdelijke oproeping geldt een gewogen stemverhouding naar financiële inbreng (op basis van de vastgestelde begroting) van de deelnemers voor het nemen van besluiten. Daarmee wordt de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan OD IJmond bedoeld van de deelnemer.
</td></tr>
<tr><td>Is het voor de Staten duidelijk hoe het huidige stelsel van de ODIJ er uitziet, wie hierbij betrokken zijn en wat hun rollen, taken en</td><td>Vanuit de sessie met een vertegenwoordiging van de Staten komt naar voren dat Statenleden beperkt inzicht hebben in de concrete taken die worden uitgevoerd en het kwaliteitsniveau waarmee dit gebeurt. Meerdere betrokkenen benadrukken dat zij weliswaar regelmatig horen dat er onvoldoende tijd en middelen beschikbaar zijn voor de uit te voeren taken, maar dat onduidelijk blijft wat deze taken precies inhouden en aan welke kwaliteitseisen zij moeten voldoen.</td></tr>
</table>

verantwoordelijkheden zijn?	In het feitelijk wederhoor is benadrukt dat PS ieder jaar een brief krijgen waarin onder andere wordt toegelicht welke taken bij welke OD zijn belegd, hoe de beleidscyclus (Big 8) werkt. Zie Document NoordHolland - Brief aan PS over Uitvoeringsprogramma's 2025 omgevingsdiensten - iBabs Publieksportaal Voor de Staten specifiek geldt dat zij te maken hebben met vier omgevingsdiensten. Er bestaat onduidelijkheid over de rolverdeling tussen deze diensten. Zo is er met name onduidelijkheid hoe de taken van de ODIJ zich verhouden t.o.v. de OD NZKG als het gaat om Tata Steel. Statenleden weten dat beide diensten hier een rol in hebben maar hebben niet scherp hoe de adviesrol (van de ODIJ) zich verhoudt tot de handhavingsrol (OD NZKG). In het feitelijk wederhoor is benadrukt dat er meerdere malen 'technische briefings' zijn verzorgd voor de Statencommissie Leefomgeving, waarin de werking van het VTH-stelsel, de rollen van de omgevingsdiensten en ook de taakverdeling rondom Tata Steel is toegelicht. Onder andere: Agenda NoordHolland - Commissie Leefomgeving maandag 16 oktober 2023 20:00 - 22:15 - iBabs Publieksportaal.

Sturing en informatievoorziening

Aspect	Toelichting
Afspraken	De algemene afspraken over sturing en informatievoorziening zijn opgenomen in de GR (zie hoofdstuk 4 van het hoofdrapport). De provincie heeft daarnaast een eigen *kadernota verbonden partijen (2020).* Hierin worden omgevingsdiensten getypeerd als 'bestuurlijke samenwerking' en wordt beschreven hoe er wordt omgegaan met GR'en. Daarbij is expliciet aandacht voor de aansturing als eigenaar en opdrachtgever (zie volgende aspect van deze tabel). Daarnaast heeft de provincie een eigen *Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027,* waarin afspraken zijn gemaakt over sturing en informatievoorziening. De provincie heeft met de OD's afgesproken dat zij de Gedeputeerde Staten informeren over bestuurlijk gevoelige zaken. De provincie heeft een informatieprotocol vastgesteld met richtlijnen voor de wijze waarop dit gebeurt en de wijze waarop Gedeputeerde Staten op hun beurt Provinciale Staten informeren. In het eerder gememoreerde *Afsprakenkader 2025* zijn in artikel 4 tenslotte afspraken gemaakt over relatiebeheer. Zowel de provincie als de ODIJ wijzen elk een relatiebeheerder aan die bij de uitvoering van het Afsprakenkader optreedt als aanspreekpunt. Zij voeren zo vaak als nodig is overleg over de voortgang van de uitvoering.
Opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief	**Rollen** In de *kadernota verbonden partijen* (2020) wordt ingegaan op het opdrachtgevers- en eigenaarsperspectief bij verbonden partijen. Uitgangspunt bij GR'en is dat, indien er sprake is van mogelijk conflicterende belangen tussen de provincie en de GR, de meer formele rol van deelnemer aan de GR (eigenaarsrol) belegd wordt bij een ander lid van Gedeputeerde Staten dan de beleidsrol (opdrachtgeversrol). We zien in de praktijk dat het eigenaarschap van de vier diensten (waaronder de ODIJ) bij één Gedeputeerde is belegd en het opdrachtgeverschap belegd is bij een andere Gedeputeerde. Ook op ambtelijk niveau wordt dit onderscheid gemaakt. Het eigenaarschap is belegd bij een ambtenaar die het ambtelijk eigenaarschap voert de financiële deelnemingen (NV's/BV's) en de ODIJ en OD NZKG. Een collega 'financial' doet dit voor de andere twee diensten in Noord-Holland. Het opdrachtgeverschap daarentegen is belegd bij een accounthouder. In totaal zijn er drie accounthouders/opdrachtgevers voor de vier OD's. Deze rollen zijn hiermee ook gescheiden in verschillende teams in de organisatie.

	De ambtelijke opdrachtgever en eigenaar maken samen de annotaties voor de P&C-stukken. De eigenaarsrol bekijkt de stukken vanuit een financiële blik en de opdrachtgever bekijkt de stukken meer vanuit de inhoudelijke punten zoals taken/projecten/programma's. Als het specifiek over de GR gaat wordt er ook nog een collega vanuit Juridische Zaken betrokken met specifieke juridische kennis. **Beleid** Een belangrijk instrument voor de sturing op de ODIJ is het beleidskader VTH-milieu en de VTH-strategie milieu 2023–2026 van de ODIJ. Het beleidskader is vastgesteld door alle colleges van de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het beleidskader beschrijft de prioriteiten en wettelijke kaders voor de uitvoering van VTH-taken op het gebied van milieu en vormt daarmee het inhoudelijke fundament voor de taken die de ODIJ voor de provincie uitvoert. De provincie heeft ook eigen beleid en heeft een visie voor al haar taken vastgelegd in de *Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027*. De vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten kennen meerdere deelnemers en opdrachtgevers; zij baseren hun 'uitvoerings- en handhavingsstrategie' mede op deze nota.
Betrokkenheid Provinciale Staten via zienswijzen	De Staten hebben, sinds de start van het *proces robuustheid*, de volgende zienswijzen ingediend.

Document	Zienswijze
Eerste begrotingswijziging 2024 en conceptbegroting 2025	PS besluiten geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen en in te stemmen met de voorliggende stukken.
Begrotingswijziging 2025 Omgevingsdienst IJmond	PS besluiten geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen en in te stemmen met de begrotingswijziging.
Conceptbegroting 2026 Omgevingsdienst IJmond en jaarstukken 2024	PS besluiten geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen en in te stemmen met de conceptbegroting.

Perspectief Provinciale Staten op sturing en informatie-voorziening	De provincie is een bijzondere deelnemer aan de ODIJ omdat het één van de vier omgevingsdiensten is voor de Staten. Door Statenleden wordt erkend dat de sturing op de ODIJ ook beperkter is omdat dit voor de Staten een van de kleinere diensten is. Het financieel belang en het bestuurlijk belang in de OD NZKG zijn aanzienlijk meer omvangrijk, gelet op het wettelijk takenpakket van de provincie. Dit uit zich ook in de wijze waarop de ODIJ op het netvlies staat van de Statenleden. Desondanks ervaren de Statenleden ODIJ beperkte sturingsmogelijkheden en vooral als geldverstrekker te fungeren.[6] Recent is wel het besef ingedaald, zo is aangegeven, dat er meer pro-actieve sturing van Staten mogelijk is, in plaats van reactief of incident-gedreven. Dit heeft o.a. geleid tot een motie (zie verderop). Vanuit PS wordt wel breed ervaren dat er vooral fragmentarische informatie wordt ontvangen, waarbij een samenhangend overzicht van prestaties, kosten, taakverdelingen en benchmarks wordt gemist. Hoewel er rapportages beschikbaar zijn, bieden deze voor de Statenleden te beperkt inzicht in het daadwerkelijke functioneren van de organisatie. Het ervaren gebrek aan inzicht creëert een situatie waarin de

[6] Alle verwijzingen in deze paragraaf – TwynstraGudde (5 juni 2025). *Sessie Staten Noord-Holland*.

	omgevingsdienst als een 'black box' functioneert, waarbij onduidelijk blijft welke taken precies worden uitgevoerd en met welk kwaliteitsniveau. In het kader van deze ervaren 'fragmentatie' en 'versnippering' is er bij de behandeling van de conceptbegroting 2026 op 30 juni de motie 'Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland' aangenomen. Provinciale Staten: - constateren dat versterking van VTH-taken nodig is en dat omgevingsdiensten robuust moeten zijn,; - geven aan zich goed te hebben laten informeren door jaarverslagen, rapporten (bijv. commissie Van Aartsen en het rapport over de opvolging van de aanbevelingen daarvan), een studiereis naar Oost-Vlaanderen en Noord-Rijn Westfalen, bespreking van een discussienota en expert-sessies (o.a. 22 mei 2025) - verzoeken: ➔ Te inventariseren wat we kunnen leren van het (beslissings-)proces in de provincie Gelderland, waar gekozen is om te komen tot 1 Omgevingsdienst; • ➔ Met alle in Noord-Holland betrokken partijen (zoals OD's en gemeenten) te bepalen hoe we tot een betere samenwerking dan wel fusie van de OD's in Noord-Holland kunnen komen; • ➔ Hierbij nadrukkelijk mee te wegen hoe de robuustheid en kwaliteit van de OD's het beste gewaarborgd kunnen worden en hierbij de financiële en bestuurlijke consequenties van alternatieven duidelijk in kaart te brengen; • ➔ En de externe functiescheiding tussen vergunningsverlening en handhaving hierin te betrekken; • ➔ PS hierover zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval in het eerste kwartaal van 2026, nader te informeren [Bron: Provincie Noord-Holland (30 juni 2025). *Motie – Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland.*]

Proces robuustheid

Aspect	Toelichting
Betrokkenheid Provinciale Staten	Los van dat wat er over het robuustheidsproces is opgenomen in de reguliere P&C-stukken (zie hoofdstuk 4 van het Hoofdrapport) zijn Provinciale Staten specifiek geïnformeerd over het robuustheidsproces op de volgende wijzen: *Voordracht Zienswijze op begrotingswijziging 2024, ontwerpbegroting 2025 en jaarstukken 23 (7 mei 2024)* Toegelicht wordt dat de ODIJ op dit moment niet voldoet het robuustheid criterium vanuit het interbestuurlijk programma. Het algemeen bestuur heeft in opdracht van de staatsecretaris een plan van aanpak opgesteld voor de doorontwikkeling naar een toekomstbestendige dienst. Het zelfstandig toekomst bestendig worden gaat gepaard met een ontwikkelagenda met daarop een vijftal ontwikkellijnen. De bestuurlijk vastgestelde ontwikkellijnen zijn: 1. Het herijken van de bestaande taken en formatie 2. Het onderzoeken van een verbreding van het huidige takenpakket 3. Het vereenvoudigen van de GR 4. Het vormgeven van een structurele provinciebrede samenwerking 5. De doorontwikkeling van de interne organisatie

	De financiële effecten van de uitwerkingen van deze vijf ontwikkellijnen zijn nog niet gekwantificeerd en daarom zijn deze niet verwerkt in de eerste begroting van 2025 en de meerjarenraming. ODIJ verwacht dit jaar nog met een begrotingswijziging 2025 te komen. Behandeld tijdens de commissie Leefomgeving van 24 juni 2024 en de PS-vergadering van 8 juli 2024. *Voordracht zienswijze begrotingswijziging 2025 (27 augustus 2024)* In de voordracht wordt uitgebreid geïnformeerd over de stappen die gezet dienen te worden op korte termijn, tot 1 januari 2027 (o.a. beheersen achterstanden, versterken centrale sturing, actualiseren GR, DVO en financieringsstructuur) en lange termijn. Dit is de periode na 2027. Dan moet er inzicht komen in de scenario's om zelfstandig, in samenwerking of door fusie toekomstbestendig te zijn. En er dient inzicht te komen in de knoppen waaraan het bestuur kan draaien om de kostenstijging op te vangen die zal ontstaan door het herstellen van de balans tussen de opdracht en middelen. Behandeld tijdens de commissie Leefomgeving van 16 september 2024 en de PS-vergadering van 30 september 2024. *Notitie actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten (juni 2025)* Bij de behandeling/zienswijzeprocedure van de (concept)begroting 2026 is een notitie over actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten bijgevoegd. Daarbij wordt o.a. aangegeven dat de ODIJ-organisatie in ontwikkeling is, waarbij het doel is om de dienst op lange termijn toekomstbestendig te maken. Er vinden diverse herijkingen plaats: Gemeenschappelijke Regeling en DVO structuur, de financiële systematiek en benodigde capaciteit t.o.v. het huidige takenpakket. In 2026 zullen de werkzaamheden hiervoor doorlopen en de (financiële) gevolgen van de gemaakte en nog te maken keuzes duidelijker worden. Deze notitie heeft voorgelegen tijdens de Commissie Leefomgeving op 19 juni 2025 en de PS-vergadering van 30 juni 2025.
Perspectief op proces	**Staten** Voor de Statenleden is niet goed duidelijk welke opgave de ODIJ heeft rondom robuustheid, welke stappen er worden gezet en waar de dienst nu staat.[7] Er zijn Statenleden die weten te refereren aan de drie sporen maar dit is geen gemeengoed bij de Staten. Wel wordt de vraag opgeworpen welke rol de Staten überhaupt moeten of dienen te hebben bij de ODIJ in de breedte en specifiek rondom dit traject. Er is een DB en een AB die sturen op de uitvoering en daarachter komt de regionale volksvertegenwoordiging pas aan bod. Breder geldt binnen PS dat er onduidelijkheid is over de nut en noodzaak van vier diensten binnen het werkgebied van Noord-Holland. Gevoed door de discussie over omvang en robuustheid zijn de Statenleden hier pro-actief mee bezig, zo wordt aangegeven. Verwezen wordt naar een discussienota van januari 2025, werkbezoeken in Duitsland en expertsessies op dit vlak. Dit heeft geleid tot het initiatie per motie van 30 juni om de bestuurlijke toekomst verder te verkennen. **Gedeputeerde Staten** Bestuurlijk wordt het proces dat de ODIJ nu doorloopt als positief ervaren. De Gedeputeerde waardeert de openheid die de directie heeft laten zien in hoe het ervoor staat, zonder daarin sturend te willen zijn

[7] Alle verwijzingen in deze paragraaf – TwynstraGudde (5 juni 2025). *Sessie Staten Noord-Holland.*

	richting consequenties. Deze transparantie geeft veel vertrouwen en zorgt voor een prettige manier van werken.[8] Er is een regionaal inmiddels een gedeeld bestuurlijk beeld van de knelpunten die aangepakt dienen te worden. Toch was het, zo komt naar voren, ook wel verrassing dat de ODIJ wat te doen had rondom robuustheid. De ODIJ neemt volgens de provincie wel de juiste stappen die er nodig zijn voor een robuustere OD. Aandachtspunt hierbij is dat het innovatieve karakter van de ODIJ ook, met de stappen die gezet worden, behouden blijven. Veel OD's kunnen, zo wordt aangegeven, leren van de wijze waarop de ODIJ durft te experimenten en nieuwe technieken toepast. Aangegeven wordt dat de ODIJ het proces aanpakt volgens een goed tempo. Aandachtspunt hierbij is dat er veel gevraagd wordt in korte tijd. Pluspunt hierbij is dat er gewerkt wordt naar richtinggevende besluiten vóór de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Al met al lijkt er op dit moment onder het AB wel breed consensus te zijn dat het zelfstandig voldoen aan het robuustheidscriterium omzet onhaalbaar lijkt. Consequenties die dit met zich meebrengt worden, zo wordt aangegeven, goed verkend in het proces en maakt nadrukkelijk onderdeel uit van de aanpak. **Ambtelijk** Ambtelijk wordt vanuit het eigenaarsperspectief aangegeven dat het wel als een verrassing kwam dat de ODIJ wat te doen had rondom 'het huis op orde krijgen'.[9] De ODIJ werd beschouwd als een OD die er goed voor stond, kostenbewust was en in nauw contact stond met haar deelnemers. Vanuit het opdrachtgeversperspectief kwam dit signaal minder als een verrassing, zo wordt aangegeven. De aanpak wordt nu als transparant en open ervaren. De ODIJ wordt gewaardeerd om de open communicatie en de duidelijkheid dat er wat moet gebeuren op korte en de lange termijn.[10]

[8] TwynstraGudde (23 juni 2025). *Interview provincie Noord-Holland bestuurlijk*

[9] TwynstraGudde (21 mei 2025) *Interview provincie Noord-Holland ambtelijk.*

[10] TwynstraGudde (21 mei 2025) *Interview provincie Noord-Holland ambtelijk;* en TwynstraGudde (26 mei 2025) *Interview provincie Noord-Holland ambtelijk.*

Werken met TwynstraGudde betekent samen maatschappelijke transities werkend krijgen. Met advies, management en opleidingen helpen we mensen en organisaties bij duurzame veranderingen. Denk aan energie en klimaat, wonen, veiligheid, landbouw, mobiliteit, zorg en onderwijs. Onze kracht ligt in daadkracht. In het creëren van oplossingen die werkbaar zijn én werkbaar blijven. Samen met onze opdrachtgevers - en alle belanghebbenden daaromheen - werken we aan een samenleving die schoon, veilig, gezond en weerbaar is. Zo maken we blijvend impact op morgen.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

16 december 2025

Persbericht

Gevolgen Groen Staal plan Tata Steel op leefomgeving nog onvoldoende inzichtelijk

In het milieueffectrapport Heracless – Groen Staal zijn op dit moment de gevolgen voor de leefomgeving en het milieu nog niet goed beschreven. Dat zegt de Commissie voor de milieueffectrapportage in haar advies. De provincie Noord-Holland had de Commissie gevraagd de inhoud van het rapport tussentijds te beoordelen.

Tata Steel IJmuiden wil haar staalproductieproces aanpassen om zo in de toekomst ‘groen staal’ te produceren. De drie doelen zijn: schoner, groen en circulair. Het bereiken van de doelen zal in meerdere fases plaatsvinden. Tata Steel wil voor 2030 de Kooks- en Gasfabriek 2 en Hoogoven 7 uit bedrijf nemen en vervangen door nieuwe technologieën: de zogenaamde Direct Reduced Iron Plant (sponsijzerinstallatie) en een Electric Arc Furnace (vlamboogoven). Voordat de provincie besluit over de benodigde vergunningen zijn de gevolgen voor milieu en leefomgeving onderzocht in een milieueffectrapport.

Het rapport bevat veel belangrijke informatie, maar er ontbreken op verschillende onderdelen nog belangrijke cijfers en verklaringen. Dit betreft zowel informatie over processen, als informatie over milieu en leefomgeving. Hierdoor zijn de gepresenteerde cijfers over uitstoot naar lucht, water en bodem, en daarmee de impact voor omwonenden en milieu, nog niet navolgbaar en onvoldoende inzichtelijk.

Ook adviseert de Commissie om duidelijker te maken welke extra maatregelen mogelijk zijn om het milieu en de leefomgeving te beschermen en waarom die nu niet voorzien zijn. Tot slot hebben het kabinet, provincie en Tata Steel afgelopen september een Joint Letter of Intent getekend met voorgenomen maatwerkafspraken. De milieu- en leefomgevingseffecten daarvan zijn nog niet beschreven in het rapport. De Commissie vindt het voor de besluitvorming cruciaal dat alle gevolgen voor milieu en leefomgeving, inclusief de maatwerkafspraken, in beeld zijn.

Harry Webers, plaatsvervangend voorzitter van de Commissie mer: "*Voor omwonenden moet het glashelder zijn of, en welke gezondheidswinst er is. Dat is op dit moment niet voldoende duidelijk en ook de maatafspraken zijn nog niet betrokken in het rapport. Verbetering en aanpassing is nodig voordat een besluit kan worden genomen*".

De onafhankelijke Commissie mer is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van milieueffectrapporten. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag - in dit geval Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland- besluit over het project. Zie ook www.commissiemer.nl.

Noot voor de redactie
Op de website vindt u het volledige advies.
Voor meer informatie kunt u bellen met onze persvoorlichter: [redacted]

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Heracless – Groen Staal Tata Steel IJmuiden

Toetsingsadvies over het tussentijdse milieueffectrapport

16 december 2025 / projectnummer: 3730

1 Advies over het MER in het kort

Tata Steel IJmuiden B.V.[1] (hierna: Tata Steel) wil haar productieproces aanpassen om zo in de toekomst groen staal te produceren. De drie doelen van het Groen Staal-plan zijn dan ook: schoner, groen en circulair. Het bereiken van de doelen zal in meerdere fases plaatsvinden.[2] Tata Steel wil als eerste stap een deel van het huidige staalproductieproces vervangen door nieuwe technologieën: de zogenaamde Direct Reduced Iron Plant (DRP[3]) - en Electric Arc Furnace (EAF[4]). Deze technologieën vervangen de Kooks- en Gasfabriek 2 (KGF2) en Hoogoven 7. Het doel is dat de nieuwe installaties in 2030 volledig operationeel zijn. Tata Steel noemt dit project 'Heracless'[5].

Voordat de provincie Noord-Holland besluit over het projectbesluit en andere vergunningaanvragen voor Heracless wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: Commissie) gevraagd tussentijds te adviseren over het voorliggende MER[6], om zo te komen tot een compleet MER. De Commissie geeft daarom in dit advies een oordeel over de milieu-informatie en geeft ook aan welke (milieu-)informatie nog nodig is. De Commissie zal dan in een latere fase, na aanpassing van de documenten, het definitieve MER toetsen.

Wat staat in het MER?

In het MER zijn de drie doelen van het Groen Staal-plan uiteengezet: schoner, groen en circulair. De milieu- en leefomgevingsgevolgen van het voorgenomen proces en mogelijke alternatieven zijn onderzocht en met elkaar vergeleken. Dit is gedaan voor verschillende fasen van het proces (voorbereidende-, aanleg-, transitie- en operationele[7] fase). De gehele opzet en structuur van het MER is schematisch weergegeven in figuur 1.

---

1 Onderdeel/dochterbedrijf van Tata Steel LTD.

2 In 2045 wil Tata Steel volledig groen staal produceren, en daarmee CO_2-neutraal zijn.

3 In het Nederlands ook wel een sponsijzer-installatie genoemd.

4 In het Nederlands ook wel een vlamboogoven genoemd.

5 Heracless is afkomstig van H2-era-C-less.

6 Milieueffectrapport Heracless - Groen Staal Tata Steel IJmuiden B.V, Haskoning DHV, 15 september 2025.

7 Er zijn twee operationele fases. De eerste operationele fase is met aardgas. Ook is een doorkijk gedaan als de DRP-fabriek later deels waterstof kan gebruiken in plaats van aardgas.

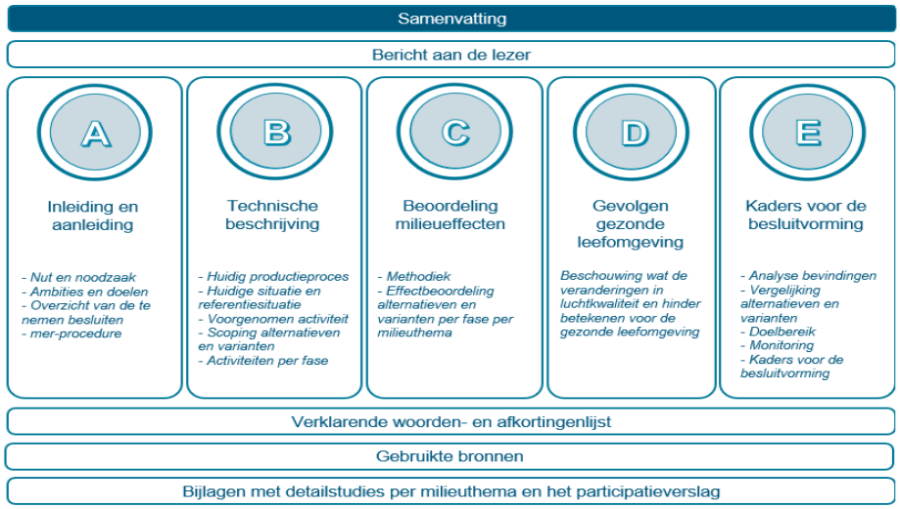

Figuur 1: Rapportagestructuur MER. Bron: Publiekssamenvatting MER Heracless – Groen Staal.

Het MER laat zien welke alternatieven in het onderzoeksproces zijn afgevallen, zoals een alternatief proces voor het produceren van ruwijzer (HIsarna) of het toepassen van een ander type elektrische oven (REF[8]). Uiteindelijk is het zogenaamde BBT+-alternatief overgebleven. Dit is in het MER onderzocht. Het BBT+-alternatief beschrijft welke maatregelen mogelijk zijn als uitgegaan wordt van meest actuele beschikbare technieken (BBT+[9]), waarbij voor alle procesinstallaties de meest actuele technieken worden ingezet die leiden tot maximale reductie van emissies naar lucht en water, en daarmee een positieve impact hebben op de omgeving (zoals gezondheid, natuur en water). Er zijn daarnaast drie varianten onderzocht: verhoging van de hoeveelheid te verwerken schroot, varianten voor de afvoer van CO_2 en de inzet van elektriciteitscentrales.

Belangrijke conclusies en resultaten uit het MER zijn dat de voorbereidende fase, aanlegfase en transitiefase op onderdelen leiden tot extra uitstoot en extra geluid. Voorbeelden zijn toenames van concentraties stikstofdioxide en fijn stof. Bij de transitiefase zijn er ook – door de afbouwen van productie vanuit Hoogoven 7 en Kooks- en Gasfabriek 2 – stoffen waarvan de immissies in de leefomgeving juist afnemen, zoals PAK[10] en zware metalen.

In de operationele fase is er een grote afname van CO_2-uitstoot, meer circulariteit door inzet van meer schroot, en nemen voor een aantal aspecten de effecten op de leefomgeving af. Het gaat dan bijvoorbeeld om een aanzienlijke daling van stikstofdepositie, de verlaging van de warmtelast op oppervlaktewater en bepaalde (ZZS[11]-)stoffen (onder andere PAK en benzeen) en geurimmissie. Op milieuonderdelen die een grote impact op de leefkwaliteit hebben, is er een lichte of beperkte afname van de belasting, maar is ook op sommige locaties een toename te verwachten. Voorbeelden daarvan zijn fijn stof (PM_{10}, $PM_{2,5}$) en stikstofdioxides. De geluidbelasting in de operationele fase verschuift deels naar andere plekken door nieuwe geluidbronnen, maar de geluidbelasting neemt per saldo (in totaliteit) af dankzij extra maatregelen.

---

8 Reducing Electric Furnace.

9 Actuele Beste Beschikbare Technieken die nog niet zijn vastgelegd in BREF-documenten. BREF staat voor BAT (Best Available Techniques) Reference Documents.

10 Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen.

11 Zeer Zorgwekkende Stoffen.

Wat is het tussentijds advies van de Commissie?

Er ligt een uitgebreid MER, met een heldere structuur. Ook ziet de Commissie dat er op veel terreinen al veel en gedegen milieu-informatie voorhanden is. Daarnaast waardeert de Commissie dat er een apart document is gemaakt met een analyse wat Heracless betekent voor de leefomgeving en de gezondheid van de omwonenden.

De Commissie signaleert echter dat op verschillende onderdelen nog meer en aanvullende informatie nodig is. Het aanvullen van die informatie is essentieel om daarmee het belang van het milieu- en de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij de latere besluiten. Het gaat om de volgende onderdelen:

- **Doelstelling**: het is onduidelijk in hoeverre Heracless en de daarvoor onderzochte alternatieven en varianten bijdragen aan de doelstelling 'schoon' van Tata Steel (zie paragraaf 2.1 van dit advies).
- **Reikwijdte van het MER:** in september 2025 zijn maatwerkafspraken (Joint Letter of Intent) gemaakt tussen Tata Steel, de provincie en het kabinet. Maak duidelijk of en zo ja welke samenhang er is tussen Heracless en de maatwerkafspraken. Daarnaast is het nodig om aan te geven welke milieugevolgen optreden door Heracless en de maatwerkafspraken samen (zie paragraaf 2.2 van het advies).
- **Referentiesituaties:** de emissiegegevens in de 'huidige situatie' en de 'huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling' zijn niet altijd duidelijk en navolgbaar. Zo roept de gehanteerde extrapolatie van het gekozen jaar 2022 vragen op. Ook is meer informatie nodig over de verschillen tussen het gekozen jaar 2022 en het recent gepubliceerde milieujaarverslag 2024. Hierin staat dat de gerapporteerde uitstoot voor meerdere stoffen significant hoger is dan eerdere jaren. Dit kan impact hebben op de referentiesituatie en de milieuvergelijking (zie paragraaf 3.1 van dit advies).
- **Alternatieven en varianten:** een aantal alternatieven en varianten is niet verder onderzocht omdat ze volgens het MER niet zouden voldoen aan randvoorwaarden of omdat ze duidelijke nadelen zou hebben. Op onderdelen is betere onderbouwing nodig. Ook is meer informatie nodig over het onderzochte BBT+-alternatief. Geef aan welke BBT+-maatregelen zijn afgewogen, waarom BBT+-maatregelen zijn afgevallen en hoe dit zich verhoudt tot de wettelijke minimalisatieverplichting van zeer zorgwekkende stoffen. Daarnaast is niet duidelijk welke maatregelen van de maatwerkafspraken vallen onder BBT+ (zie paragraaf 3.2 van dit advies).
- **Referentie-installaties en onderbouwing garantiewaarden**: er ontbreekt informatie over de belangrijkste processen (zoals de EAF en DRP) en welke ervaringen hiermee elders zijn opgedaan. Deze informatie is nodig om een goed beeld te krijgen van de emissies en hun onzekerheden. Ook mist een onderbouwing van de gebruikte emissiegegevens en wat de garantiewaarden van de leveranciers precies inhouden (zie paragraaf 3.3 van dit advies).
- **Voorgenomen activiteit**: er ontbreekt op onderdelen nog informatie over de voorgenomen activiteit (Heracless), zoals samenhangende massa-, water- en energiebalansen of processchema's van de DRP. Ook is het nodig om het ontwerp integraal te toetsen aan de BBT-conclusies en dit weer te geven (zie paragraaf 4.2 van dit advies).
- **Milieugevolgen en -beoordelingen:** voor de milieuthema's luchtkwaliteit, geur, geluid, gezonde leefomgeving, water, klimaat, circulariteit, natuur en omgevingsveiligheid is op onderdelen meer informatie nodig of aanpassingen, of ontbreken nog onderbouwingen. Onderstaand licht de Commissie enkele onderdelen per milieuthema uit.
    - *Lucht:* onder andere de emissies voor de verschillende fases zijn niet goed vergelijkbaar en het is niet duidelijk wat de gebruikte referentiewaarden van

emissies zijn van de EAF en DRP. Ook is aanpassing nodig van de gebruikte input voor de modellen (zoals atmosferische verspreiding). Verder is meer uitleg nodig over de gepresenteerde emissies en immissies (zie paragraaf 5.1.1 van dit advies).

- *Geur:* het gehanteerde toetsingskader is niet duidelijk, evenals waar geurgevoelige bestemmingen liggen. Ook is het nodig om per installatie de gehanteerde hedonische waarde weer te geven (zie paragraaf 5.1.2 van dit advies).
- *Geluid:* er mist een overzicht en onderbouwing van de akoestische bronvermogens. Verder ontbreekt informatie over de gebruikte modellen, inzicht in de bijdrage van de geluidbronnen per immissiepunt en een analyse van het effect van eventuele extra geluidbeperkende maatregelen (zie paragraaf 5.1.3 van dit advies).
- *Gezonde leefomgeving:* er is een apart document over de totale impact op leefomgeving. Hierin mist bijvoorbeeld een onderbouwing van de impact van de geringe afname van fijn stof en stikstofdioxide op de leefomgeving en de afgesproken doelstellingen. Ook is er voor de luchtconcentraties van enkele stoffen beter onderscheid nodig tussen regionale achtergrondwaarden, de bijdrage van Tata Steel en eventueel die van andere lokale bronnen (zie paragraaf 5.2 van dit advies).
- *Water:* niet duidelijk is welke (alternatieve) waterbronnen gebruikt worden voor de watervraag en wat het effect ervan is. Verder ontbreekt onderbouwing dat de nieuwe waterzuivering voldoet aan het zorgen voor goede waterkwaliteit voor lozing op het oppervlaktewater. Ook zijn aanvullende maatregelen nodig om te voldoen aan wettelijke eisen. Laat daarnaast zien op welke wijze waterbezwaarlijke stoffen worden verwijderd uit het afvalwater (zie paragraaf 5.3 van dit advies).
- *Klimaat:* er is meer duidelijkheid nodig over de gebruikte emissiekentallen voor navolgbare berekening van de CO_2-reductie. Ook is niet duidelijk welke CO_2-emissies zijn meegenomen voor de huidige en toekomstige situatie. Verder zijn er verschillen in gepresenteerde CO_2-emissiereducties tussen de maatwerkafspraken en het MER (zie paragraaf 5.4 van het advies).
- *Circulariteit:* meer informatie is nodig over de verhoging van percentage schroot in de referentiesituatie en de mogelijkheden voor verhoging schrootgehalte. Ook zijn de acceptatievoorwaarden voor schroot niet weergegeven. Dit is nodig om de emissies goed in te kunnen schatten. Daarnaast mist informatie over samenstelling van huidige en toekomstige slakken en de bijdrage daarvan aan circulariteit (zie paragraaf 5.5 van het advies).
- *Natuur*: mitigerende en compenserende maatregelen voor beschermde soorten zijn niet weergegeven, evenmin als de effectiviteit daarvan. Ook is niet weergegeven welk deel van de stikstofuitstoot buiten de 25 kilometer van het project neerslaat (zie paragraaf 5.6 van dit advies).
- *Omgevingsveiligheid:* een vergelijking met de vergunde risicocontouren ontbreekt, de veiligheidscontour is niet weergegeven, als ook duidelijkheid of de plaatsgebonden risicocontouren binnen de inrichtingsgrens blijven. Ook is het nodig om wettelijke termen te gebruiken voor beoordeling. Tot slot is meer informatie nodig waarom enkele woningen als beperkt kwetsbare gebouwen worden weergegeven (zie paragraaf 5.7 van dit advies).

- **Presentatie en communicatie:** het is belangrijk om de gegevens duidelijk te presenteren en zo te zorgen voor een goede basis voor communicatie. Dit behoeft nog verbetering.

Zo ontbreken nu nog (verschilcontour)kaarten, duidelijke vergelijkende tabellen (zoals voor de emissies of balansen) of inzichtelijke (proces)schema's (zie hoofdstuk 6 van dit advies).

Juridische uitvoerbaarheid in het licht van interne saldering

Het MER gaat voor het beperken van de stikstofdepositie uit van intern salderen. Op dit moment is er veel onduidelijkheid over de uitvoerbaarheid van deze maatregel. De Commissie constateert dat het MER de haalbaarheid van deze mitigerende maatregel in het natuurvergunningentraject niet onderbouwt. Het is aan het bevoegd gezag en de initiatiefnemer om hier samen een adequate oplossing voor te vinden. Indien mogelijk adviseert de Commissie om in het MER aannemelijk te maken dat voldaan kan worden aan de vereisten uit jurisprudentie voor de inzet van intern salderen. Alleen dan is sprake van een alternatief dat aantoonbaar uitvoerbaar is binnen de kaders van de Natura 2000-wetgeving (zie paragraaf 5.6 van dit advies).

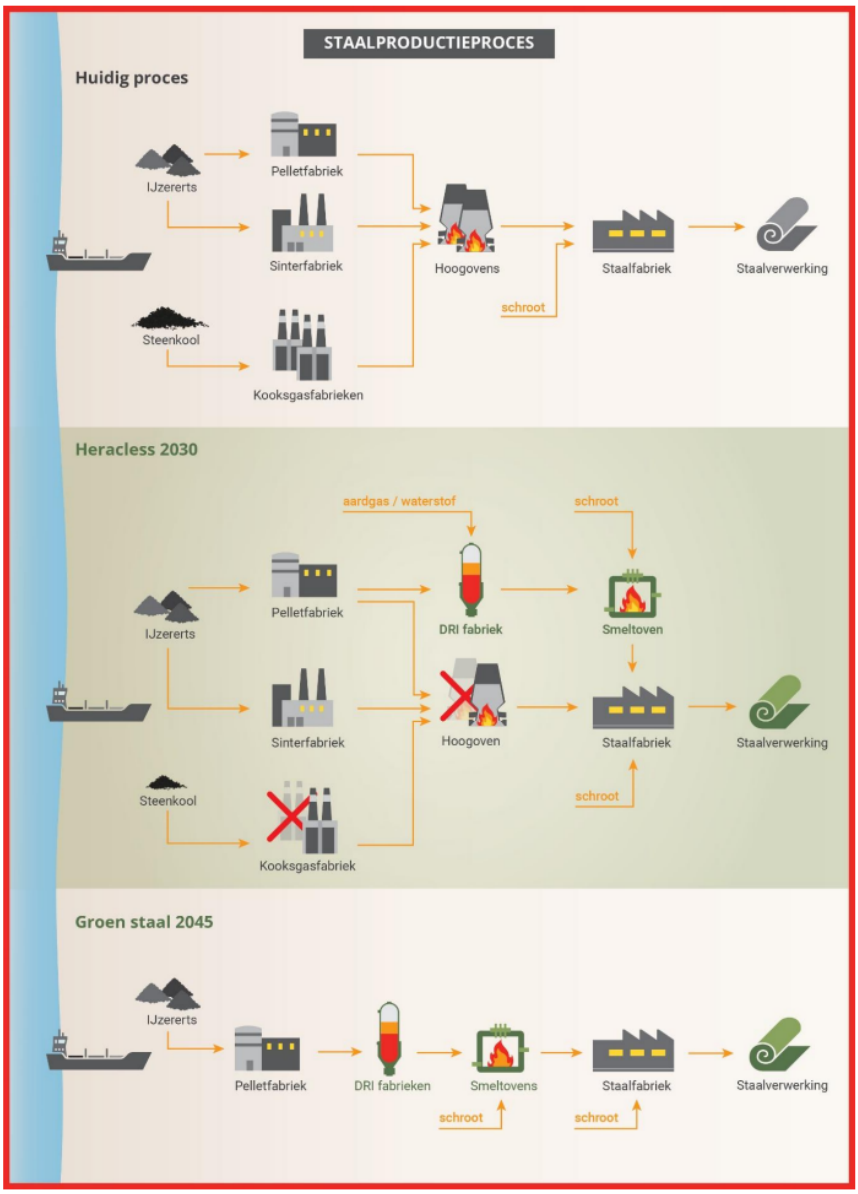

Figuur 2: schematische weergave van staalproductieproces in (1) huidig proces, (2) met Heracless en (3) met transitie naar Groen Staal.

Aanleiding MER

Voor de realisatie van project Heracless zijn een projectbesluit en meerdere vergunningen nodig, zoals omgevingsvergunningen (voor onder andere bouw, milieubelastende activiteiten, mogelijk Natura 2000-activiteit, wateractiviteit). Hiervoor is op grond van de Omgevingswet een milieueffectrapport noodzakelijk. Installaties voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag op grond van de richtlijn geologische opslag van kooldioxide zijn mer-plichtig via categorie I1 van bijlage V van het Omgevingsbesluit Omgevingswet. Het project bevat ook andere activiteiten die een mer-beoordelingsplicht kennen, zoals de wijziging van hoogovenbedrijven voor de productie van ruwijzer en staal (categorie D1), de oprichting van installaties voor de productie van ruwijzer of staal (met inbegrip van continugieten) (categorie D3), smelterijen van ferrometalen (categorie D5) en opslag van schroot met inbegrip van autowrakken (categorie L5). Daarom wordt nu een project-MER opgesteld.

Eerdere adviezen Commissie mer

Op 16 mei 2024 heeft de Commissie geadviseerd over de reikwijdte en het detailniveau van het milieueffectrapport (hierna: NRD).[12]

Locatiebezoek en startgesprekken

Op 12 maart 2024 heeft de Commissie voor advies over de NRD het plangebied bezocht. Zij heeft voorafgaand van Tata Steel een nadere toelichting gekregen op het project en de leden van de Commissie hebben vragen gesteld over de NRD. Het bevoegd gezag was daarbij ook aanwezig.

Daarna zijn er twee startgesprekken geweest over het MER. Het eerste startgesprek heeft plaatsgevonden op 25 augustus 2025. Kort daarna is het MER teruggetrokken op verzoek van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.[13] *Op 29 september is een gecorrigeerde versie van het MER ingediend.*[14] *Daarna heeft een tweede startgesprek plaatsgevonden op 23 oktober 2025.*

Ontwerpbesluiten

Voor deze tussentijdse toetsing zijn de ontwerpbesluiten nog niet beschikbaar. Dit zal wel beschikbaar zijn bij de definitieve toetsing. De Commissie zal dan ook controleren of de ontwerpbesluiten passen bij het MER.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doen Tata Steel (de initiatiefnemer) en haar adviseurs. Het bevoegd gezag - in dit geval Gedeputeerde Staten van Noord-Holland - besluit over het projectbesluit en de diverse omgevingsvergunningen. De minister van Infrastructuur en Waterstaat besluit over de vergunningen voor wateractiviteiten.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3730 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

---

[12] Commissie voor de milieueffectrapportage, advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Heracless Groen Staal IJmuiden, 16 mei 2024.

[13] Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied verzoekt Tata Steel om gecorrigeerd MER - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

[14] Groen Staal; Tata Steel dient gecorrigeerd MER in - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

2 Doelstelling en reikwijdte van het MER

2.1 Doelstellingen

Tata Steel heeft de doelstellingen 'schoon, groen en circulair' vastgelegd in haar strategie.[15] In de NRD zijn voor 'groen' en 'circulair' concrete doelen aangegeven. Dit zijn respectievelijk een afname van 5 miljoen ton CO_2 jaarlijks, en de verhoging van schroot in het productieproces van 15 naar 30 procent. De (maatschappelijke) doelstelling 'schoon' (in het MER voor Heracless nu 'schoner' genoemd) is niet gekwantificeerd. Bij de NRD is aangegeven dat voor de doelstelling 'schoon' het programma Roadmap Plus[16] is opgezet, en dat het project Heracless hieraan ook bijdraagt.

De Commissie adviseerde om de bijdrage van Heracless aan een gezondere leefomgeving in IJmond te concretiseren: kwantitatief, en waar mogelijk met absolute emissie- en immissiecijfers. Op die manier kan voor het voorgenomen project (en voor de alternatieven en varianten) het doelbereik worden bepaald. Daarmee wordt inzichtelijk in hoeverre het doelbereik een aanvulling is op Roadmap Plus.

In het MER staat dat het voornemen een positieve impact op de leefomgeving en veiligheid in de IJmond moet hebben.[17] Concreet staan in het MER de volgende doelen[18]:

- *Het verminderen van emissies van fijnstof, stikstofdioxide en andere stoffen (waaronder zeer zorgwekkende stoffen) om bij te dragen aan de luchtkwaliteitsnormen in de IJmond.*
- *Het beperken van de emissie van grof stof, de geluidsbelasting (inclusief piek-, tonaal-, impuls-, laagfrequent geluid) en geur in de leefomgeving.*

Er is niet geconcretiseerd wat de ambitie 'schoner' precies inhoudt. In het MER wordt ook verwezen naar de maatwerkafspraken (zie de uitleg hierover in paragraaf 2.2. van dit advies). Het is niet duidelijk hoe de doelstelling 'schoon' gerealiseerd dient te worden via de maatwerkafspraken.

De Commissie adviseert om in het MER te verduidelijken welk aandeel Roadmap Plus, Heracless en de maatwerkafspraken hebben in de realisatie van de doelstelling 'schoon'. Laat zien hoe het voorgenomen project en de alternatieven/varianten bijdragen aan de Heracless doelstelling 'schoon'.

2.2 Reikwijdte van MER Heracless

Het project Heracless vormt een onderdeel van de transitie van het huidige staalproductieproces naar groen staal. Het omvat de vervanging van Kooks- en Gasfabriek 2 en Hoogoven 7 door de DRP- en EAF-technologie.

---

15 Pagina 9 van de NRD.

16 Roadmap Plus is een maatregelenpakket om de uitstoot te verminderen. Deze maatregelen worden uiterlijk in 2025 gerealiseerd, zie Dit doet Tata Steel om schoner te worden | Tata Steel.

17 Rapport deel B paragraaf 2.1 Kaders en randvoorwaarden.

18 Pagina 3 Publiekssamenvatting MER.

Daarvoor is het mer-traject enkele jaren geleden van start gegaan, wat heeft geresulteerd in dit MER (aangepaste versie van 15 september 2025[19]). In het mer-traject is ook CCS[20] (het afvangen en opslaan van CO_2) op hoofdlijnen onderzocht.

Maatwerkafspraken: Joint Letter of Intent

Tata Steel Nederland en Tata Steel LTD hebben met de provincie Noord-Holland en het kabinet gesprekken gevoerd over maatwerkafspraken. Met de maatregelen in de maatwerkafspraken moet worden bijgedragen aan het terugdringen van de impact van Tata Steel op de gezondheid van omwonenden en het klimaat. Inmiddels hebben partijen een Joint Letter of Intent (JLoI) ondertekend die op 29 september 2025 naar de Tweede Kamer is gestuurd. In de Kamerbrief[21] staat dat voor het bereiken van deze doelen de eerste fase van Groen Staal-plan (Heracless) nodig is inclusief de aanvullende milieu- en gezondheidsmaatregelen.[22] Er wordt een publieke consultatie[23] gehouden over deze JLoI om daarna te komen tot een set van definitieve maatwerkafspraken.

De scope van de maatwerkafspraken omvat de DRP-EAF, CCS, biomethaan/waterstof (samen 'Green Projects'), overkappingen van grondstoffen, staalslakken en een geluidreductieprogramma (samen 'Clean Projects'), zie hieronder de schematisch weergave van de scope van de maatwerkafspraken. Green Projects is daarbij Heracless (met de focus in het MER op DRP en EAF). Clean Projects zijn maatregelen die aanvullend op Heracless in de maatwerkafspraken zijn opgenomen.

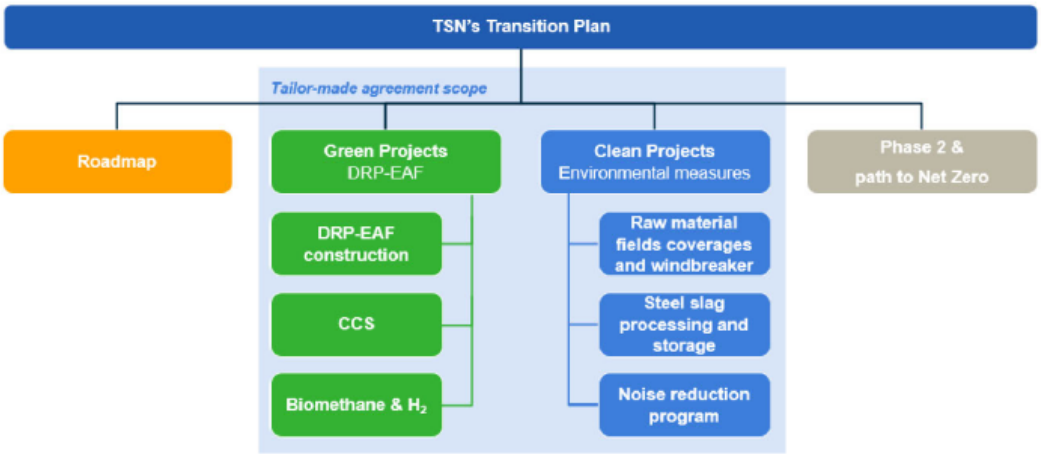

Figuur 1. Scope van de maatwerkafspraken (bron: concept-JLoI).

Figuur 3: scope van de maatwerkafspraken (bron: concept-JLoI).

Samenhang met MER Heracless

Het MER brengt alleen de milieueffecten van het project Heracless in beeld. Dat is begrijpelijk, omdat het is opgesteld voor alleen de besluitvorming over Heracless. De JLoI is pas recent ondertekend.

---

19 Groen Staal; Tata Steel dient gecorrigeerd MER in - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

20 Carbon Capture and Storage, ofwel CO_2-afvangen en daarna opslaan van de CO_2.

21 Kamerbrief Joint Letter of Intent: Kamerbrief over Joint Letter of Intent Tata Steel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl.

22 In de JLoI is aangegeven dat het kabinet hiervoor een subsidie van 1,8 miljard verstrekt, waarbij een lening van 200 miljoen nog wordt omgezet in subsidie als aardgas wordt vervangen door biomethaan en/of waterstof.

23 Publieke consultatie Joint Letter of Intent met Tata Steel (tot en met 19 december 2025) Overheid.nl | Consultatie Publieke consultatie Joint Letter of Intent met Tata Steel.

De Commissie constateert dat er een grote samenhang is tussen de maatwerkafspraken en het project Heracless. In de eerste plaats vormt Heracless een onderdeel van het totale transitieplan (zie figuur 3). In de tweede plaats hebben de maatwerkafspraken gevolgen voor de uitvoering van Heracless. En ten derde zijn de projecten in totaliteit bepalend voor het kunnen realiseren van de doelen die Tata Steel zich heeft gesteld. De maatwerkafspraken geven inzicht in de afgesproken maatregelen en reductiepercentages van stoffen.[24] Op meerdere vlakken blijkt er sprake te zijn van samenhang: financieel[25], bestuurlijk[26], qua overkoepelende doelstellingen[27], besluitvorming en uitvoering[28]. Ook voor de omgeving is het uiteindelijke resultaat van het totale transitieplan leidend. De Commissie ziet dat de omgeving en de Expertgroep Gezondheid IJmond aandacht vragen voor een integraal beeld van de milieugevolgen (inclusief leefomgeving en gezondheid). Daarnaast is niet duidelijk in hoeverre de maatwerkafspraken (overkappingen van grondstoffen, staalslakken en geluidreductieprogramma) raken aan Heracless en daarmee zouden moeten worden beschouwd in het BBT+-alternatief.

Het is gezien bovenstaande van belang om inzicht te geven in:

- de vraag of en in hoeverre de maatwerkafspraken van invloed zijn op c.q. leiden tot aanpassingen van het project Heracless;
- de milieueffecten van het totale pakket aan maatregelen zoals opgenomen in de JLoI.

De Commissie adviseert om in het MER:

- duidelijk te maken welke samenhang er is (wat betreft gevolgen milieu, leefomgeving en gezondheid) tussen het project Heracless en de maatwerkafspraken van 29 september 2025.
- te laten zien welke milieugevolgen optreden en wat het doelbereik is door het project Heracless en de maatwerkafspraken samen (de 'Green Projects' en de 'Clean Projects'). Laat zien welke gevolgen dit heeft voor de voorbereidende-, aanleg-, transitie- en operationele fase. Vergelijk dit met de resultaten die nu zijn weergegeven in het MER voor Heracless (bijvoorbeeld in een addendum). Ga daarbij in op veranderingen in de emissies, immissies en deposities.

3 Referentiesituaties en alternatieven/varianten

3.1 Referentiesituaties

De Commissie adviseerde in haar advies over de NRD om twee referentiesituaties in beeld te brengen:

- de huidige, feitelijk bestaande situatie (niet het peiljaar 2019, maar het meest recente representatieve jaar);
- de referentiesituatie inclusief de autonome ontwikkeling.

---

[24] Tabel 2. Overzicht van overige emissies en ZZS voor en na de transitie. Pagina 9 van AMVI advies Joint Letter of Intent met Tata Steel Nederland en Tata Steel Limited. https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2025D42347.

[25] De maatwerksteun voor het gehele pakket van afspraken betreft 1,8 miljard CAPEX-subsidie en 200 miljoen OPEX-subsidie.

[26] De provincie Noord-Holland is ondertekenaar van de maatwerkafspraken en het bevoegd gezag voor traject Heracless.

[27] De trajecten richten zich beiden op het groener, schoner en het meer circulair maken van de staalfabriek.

[28] In de Kamerbrief wordt aangegeven dat de maatwerkafspraken een integrale afspraak moet zijn om de gezondheid te verbeteren en CO_2 te reduceren. Kamerbrief over Joint Letter of Intent Tata Steel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl.

Huidige situatie en referentiesituatie inclusief autonome ontwikkeling
Tata Steel heeft dit advies overgenomen. Zij heeft het jaar 2022 gekozen voor de huidige, feitelijke situatie, omdat voor dit jaar de meest actuele en representatieve gegevens beschikbaar zijn. De e-MJV[29]-cijfers zijn akkoord bevonden door Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Voor de huidige situatie zijn de effecten van recente verbeterprojecten meegenomen evenals de maatregelen van de Roadmap Plus. Echter, vanwege de coronacrisis tussen 2020 en 2023 wordt in het MER aangegeven dat de productie in 2022 lager was en daarmee dus ook niet representatief. Daarom zijn de cijfers van 2022 geëxtrapoleerd naar volledige inzet van de fabrieken (capaciteit 7,2 megaton vloeibaar staal).

Voor de referentiesituatie inclusief autonome ontwikkeling is in het MER in 'Deel B technische beschrijving' uiteengezet welke onderdelen zijn meegenomen, zoals een ozongenerator op KGF2, een windscherm rondom de grondstoffenopslag en een aangepaste waterzuivering.[30]

De Commissie mist duidelijkheid in de huidige situatie en de referentiesituatie over:
- *de invoerdata (emissies) voor de huidige situatie en de referentiesituatie (inclusief autonome ontwikkeling).* Niet altijd is duidelijk hoe de huidige situatie en de referentiesituatie tot stand zijn gekomen, en welke onderdelen en installaties welk aandeel hebben in de emissies. De Commissie acht het nodig dat hier meer uitwerking en toelichting op wordt gegeven. Zo staat bijvoorbeeld in het MER dat het jaar 2022 als uitgangspunt is genomen, maar de gebruikte emissiedata zijn gecorrigeerd vanwege latere aanpassingen en (nog te realiseren) maatregelen vanuit Roadmap Plus. Dit is niet duidelijk en er is meer informatie nodig.
- *het gevolgde data-aanpassingsproces*. Ook zijn de data aangepast omdat 2022 geen representatief jaar was en extrapolatie heeft plaatsgevonden. Hoe dit precies is gedaan, is onvoldoende helder beschreven.

Milieujaarverslag 2024
Recent is gebleken dat de gerapporteerde uitstoot over 2024 voor meerdere stoffen significant hoger is dan volgt uit voorgaande milieujaarverslagen.[31] Deze informatie is beschikbaar gekomen na oplevering van het MER. De uitleg over de verschillen en welk effect deze hebben op de gepresenteerde cijfers in het MER (2022) ontbreekt begrijpelijkerwijs. Dit is echter wel nodig in het definitieve MER.

De Commissie adviseert om in het MER:
- een verduidelijking te geven van de invoerdata voor de twee referentiesituaties (huidige situatie en referentiesituatie, de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling). Geef de emissiedata en modelinvoergegevens in meer detail en geef uitleg daarover met enkele rekenvoorbeelden (zoals voor fijnstof, NOx, PAK). Zorg zo dat redenaties en gepresenteerde cijfers zijn te volgen.
- aan te geven welk effect de nieuwe gerapporteerde cijfers uit 2024 hebben op de gepresenteerde cijfers in het MER (huidige situatie) en de conclusies uit het MER.

[29] Elektronisch Milieujaarverslag.
[30] Zie paragraaf 4.2 van MER Heracless deel B.
[31] OD NZKG: Tata Steel rapporteert hogere uitstoot in Milieujaarverslag 2024 - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

3.2 Alternatieven en varianten

Het doel van alternatieven en varianten is om te onderzoeken of met een alternatief of variant de gestelde doelen zijn te behalen, en of er milieuvoordelen zijn. In het eerdere NRD-advies heeft de Commissie adviezen gegeven voor de te onderzoeken alternatieven. In deel B 'Technische beschrijving' van het MER is aangegeven hoe hiermee is omgegaan. Zo zijn sommige alternatieven of varianten niet verder beschouwd. Dit was het geval als een alternatief of variant niet voldoet aan de randvoorwaarden, of wanneer een alternatief of variant evidente nadelen heeft (technisch, economisch of qua milieu). Dit is nader onderbouwd in het MER. Uiteindelijk is er één alternatief onderzocht: het alternatief BBT+. Als varianten zijn onderzocht: hogere inzet van schroot, andere inzet energiecentrales IJM-01 en afvoer van de afgevangen CO_2.

Afvallen alternatieven en varianten

In totaal zijn meerdere alternatieven en varianten overwogen. Dit is beschreven in paragraaf 6.1 van deel B. Daarnaast is voor de volledigheid ook aangegeven dat een alternatieve locatie geen redelijk alternatief is. Daarin kan de Commissie zich vinden.

In hoofdstuk 6 zijn de alternatieven en varianten beschreven en door Tata Steel beoordeeld aan de hand van de kaders en voorwaarden die in paragraaf 2.1 van het MER zijn opgenomen. De Commissie kan zich in grote lijnen vinden in de bevindingen die in hoofdstuk 6 van het MER zijn opgenomen. Wel heeft de Commissie nog een aantal vragen of mist zij op onderdelen nog informatie of onderbouwing:

- *Alternatieven op basis van ander proces*: in het alternatief voor de gekozen HYL-technologie voor de DRP-fabriek geeft Tata Steel aan dat twee andere technologieën zijn overwogen. Ze geeft hier ook aan waarom ze toepassing van deze technologieën niet mogelijk of reëel acht. Zo is de technologie PERED[32] te kleinschalig en niet te beoordelen, omdat de enige installaties in Iran zijn opgesteld. De technologie MIDREX[33] voldoet niet aan de eisen voor reductie van milieueffecten en bevat daarnaast enkele onzekerheden. Uit het MER is niet duidelijk of naast de HYL-, PERED- en MIDREX-technologieën nog andere DRP-technologieën op de markt beschikbaar zijn. Ook maakt het MER niet duidelijk welke technologieën zijn toegepast bij de bestaande of geplande DRP-fabrieken elders (zie paragraaf 4.1 van dit advies).
- *Vervroegde sluiting Kooks- en Gasfabriek 2*: het door de Commissie geadviseerde alternatief van vervroegde sluiting van Kooks- en Gasfabriek 2 betekent volgens Tata Steel dat er ook aanpassingen nodig zijn aan KGF1 en gedeelde installaties van KGF1 en KGF2. Daarnaast moeten in de tussenperiode, omdat de DRP en EAF nog niet in werking zijn, kooks worden ingekocht en worden verwerkt om de productiecapaciteit te kunnen waarborgen. Uit de beschrijvingen in het MER blijkt niet welke eventuele milieuwinst hiermee behaald kan worden. Het MER benoemt de nadelen, maar mogelijke milieuvoordelen lijken geen onderdeel uit te maken van de beoordeling.
- *Variant direct overschakelen op waterstof:* in deze variant is aanvoer van waterstof per schip noodzakelijk, omdat in 2030 onvoldoende waterstof via pijpleidingen kan worden aangevoerd. Dit levert volgens het MER veiligheidsrisico's op. Daarnaast is eigen productie van waterstof op het terrein van Tata Steel via elektrolyse of uit aardgas niet als redelijk alternatief te beschouwen met voldoende milieuwinst.

---

[32] PERED is de Iraanse benaming voor een DRI-installatie die gebaseerd is op de MIDREX-technologie (PErsian REDuction).

[33] bij de MIDREX-technologie sprake is van een aparte reformer met katalysatoren, die het aardgas eerst omzet in waterstof en koolmonoxide.

De impact op veiligheid en milieugevolgen is in deze variant echter niet kwantitatief in beeld gebracht. Dit zou kunnen op basis van kentallen of onderbouwde inschattingen.

Ontbreken kwantitatieve onderbouwing

In paragraaf 2.1 van deel C van het MER is aangegeven dat de milieueffecten van alternatieven en varianten zoveel mogelijk cijfermatig zijn onderzocht. Daar waar het minder relevant of niet mogelijk is de milieueffecten kwantitatief te beschrijven, is dit kwalitatief gedaan. De Commissie kan zich voorstellen dat het niet altijd relevant of mogelijk is om de milieueffecten kwantitatief te beschrijven. Ze mist echter in het MER uitleg welke criteria zijn gebruikt om te beoordelen of het kwantitatief beschrijven van het milieueffect 'minder relevant' of 'niet mogelijk' is.

Vergelijking scores van varianten

In de vergelijking van de milieueffecten van de alternatieven en varianten met de referentiesituatie krijgen de alternatieven en varianten voor een aantal milieueffecten dezelfde score, bijvoorbeeld voor CO_2. Dit suggereert dat de alternatieven en varianten een vergelijkbaar kwantitatief positief of negatief effect hebben. Dit lijkt niet aannemelijk. De Commissie adviseert om per milieueffect inzichtelijker te maken welke alternatieven en varianten een meer of minder grote bijdrage hebben aan een bepaald milieueffect. Dat kan bijvoorbeeld met een korte toelichting.

De Commissie adviseert om in het MER:

- te verduidelijken of naast de HYL-, PERED- en MIDREX-technologieën nog andere DRP-technologieën beschikbaar zijn en worden toegepast. Geef daarnaast aan welke technologieën worden toegepast bij operationele of geplande installaties elders (zie ook paragraaf 4.1 van dit advies).
- aan te geven wat de mogelijke milieuvoordelen zijn van vervroegde sluiting van Kooks- en Gasfabriek 2.
- concreter aan te geven, bijvoorbeeld op basis van kentallen of onderbouwde inschattingen, wat de milieugevolgen zijn van het direct overschakelen op waterstof.
- aan te geven welke criteria zijn gebruikt om te komen tot een kwantitatieve of kwalitatieve beoordeling van alternatieven en varianten.
- indien alternatieven en varianten een dezelfde beoordeling hebben qua milieueffecten maar er wel verschillen zijn, dit met toelichtingen aan te geven.

CCS en transport varianten afgevangen CO_2

De milieueffecten van het afvangen en opslaan van CO_2 (CCS) zijn in het MER op hoofdlijnen in kaart gebracht. De Commissie kan zich hierin vinden gezien het feit dat later een aparte vergunning voor het CCS-project zal worden aangevraagd en de milieueffecten dan meer in detail zullen moeten worden uitgewerkt.

De Commissie merkt wel op dat de verschillen in milieueffecten tussen de transportvarianten voor afgevangen CO_2 (als onderdeel van CCS) slecht navolgbaar zijn. De Commissie beveelt aan deze vergelijking beter uit te werken in het kader van het (latere) besluit over de vergunning voor CCS.

Alternatief op basis van BBT+

De Commissie heeft in haar NRD-advies gevraagd om een BBT+[34]-alternatief. Dat wil zeggen een alternatief waarbij voor alle procesinstallaties de meest actuele beschikbare technieken worden ingezet die leiden tot maximale reductie van emissies naar lucht en water, en daarmee een positieve impact hebben op de omgeving (zoals gezondheid, natuur en water). De Commissie ziet dit ook als een invulling van de doelstelling 'schoon' van Tata Steel. Het MER geeft aan dat per milieuaspect is onderzocht welke gangbare BBT+-maatregelen bestaan en eventueel toepasbaar zijn binnen het voornemen van Tata Steel. Voor zover mogelijk wordt de toepasbaarheid getoetst in de betreffende milieustudie. Dit is gedaan in verschillende bijlagen per milieuaspect.

De Commissie mist echter een navolgbaar overzicht hoe en welke BBT+-maatregelen zijn afgewogen per proces, waaruit een maatregel precies bestaat en wat de effectiviteit is. Dit zou bijvoorbeeld kunnen op basis van de BREF-documenten of op basis van opgedane ervaringen bij vergelijkbare procesinstallaties elders.

Ook mist de Commissie een overzicht welke maatregelen zijn afgevallen en wat hiervan de reden is. Dit is tevens relevant en noodzakelijk vanwege de minimalisatieverplichting met betrekking tot ZZS. Niet duidelijk is hoe invulling wordt gegeven aan de minimalisatie van de emissies van ZZS. Zo is inzicht nodig met welke bronmaatregelen ZZS vermeden kunnen worden of, indien dat niet mogelijk is, emissies zo ver als mogelijk kunnen worden terugdrongen (reductie). [35]

Verder ontbreekt een argumentatie waarom de maatregelen in de maatwerkafspraken, die raken aan Heracless-proces, niet in de BBT+-alternatief onderzoek zijn meegenomen en op milieugevolgen zijn beoordeeld. Dit geldt bijvoorbeeld voor geluid of overkappingen, zie paragraaf 2.1 van dit advies.

De Commissie adviseert om in het MER:

- per proces aan te geven welke BBT+-maatregelen zijn afgewogen. Geef aan waaruit een maatregel precies bestaat, waar ervaringen zijn opgedaan met een vergelijkbare maatregel en wat de effectiviteit is. Als een maatregel is afgevallen, geef dan duidelijk aan wat hiervan de reden is en hoe dit zich verhoudt tot de wettelijke minimalisatieverplichting van ZZS. Focus daarbij op maatregelen die bijdragen aan een gezondere leefomgeving, zoals reductie van fijn stof, geluid, geur, NO2 en ZZS.
- aan te geven welke maatregelen die onder de maatwerkafspraken vallen, onder de noemer BBT+ dienen te vallen indien ze raken aan het Heracless-proces.

[34] Actuele Beste Beschikbare Technieken die nog niet zijn vastgelegd in BREF-documenten. BREF staat voor BAT (Best Available Techniques) Reference Documents.

[35] Zie paragraaf 5.1.2. van het NRD-advies van Commissie mer.

4 Referentie-installaties en voorgenomen activiteit

4.1 Referentie-installaties en onderbouwing garantiewaarden

Referentie-installaties voor Heracless
De Commissie heeft in haar NRD-advies aangegeven dat het voor de belangrijkste processen (zoals de EAF en DRP) nodig is om te verduidelijken welke ervaringen elders zijn opgedaan. Deel B - Technische beschrijving van het MER[36] - gaat beknopt in op de verschillende technologieën die voor de DRI-fabriek beschikbaar zijn, en waarom Tata Steel wil kiezen voor de HYL-technologie. De Detailstudie Energie & CO_2[37] benoemt een aantal fabrieken waar de HYL-technologie en de EAF-technologie zijn toegepast, en concludeert dat deze als bewezen moeten worden beschouwd. Een onderbouwing van deze conclusie ontbreekt, bijvoorbeeld aan de hand van operationele ervaringen bij deze fabrieken.

In de concept Joint Letter of Intent met Tata Steel en Tata Steel LTD is echter een overzicht[38] opgenomen van staalfabrieken waar DRP- en/of EAF-technologie is toegepast of waar plannen zijn deze toe te passen. Dit overzicht staat niet in het MER, en ook is niet aangegeven welke milieu-informatie over deze installaties beschikbaar is.
Dit is een gemis omdat deze informatie inzicht kan geven in de operationele prestaties van deze installaties, over emissies naar lucht, water en bodem, en over het optreden van bijzondere omstandigheden.

De Commissie adviseert om in het MER een overzicht te geven van installaties waar de DRP- en/of EAF-technologie is toegepast, op welke schaalgrootte, en sinds wanneer. Beschouw ook initiatieven in andere Europese landen die nog in de planfase zitten.[39] Geef een overzicht van emissies en operationele prestaties van deze installaties, voor zover deze uit openbare documenten te herleiden zijn. Denk bijvoorbeeld aan milieujaarverslagen, rapportages in kader van vergunningen en/of milieueffectrapporten. Dit helpt om te begrijpen in hoeverre de technologieën bewezen zijn, welke elementen van de toepassing bij Tata als innovatief moeten worden beschouwd, en welke onzekerheden in relatie tot emissies en milieueffecten dit met zich meebrengt.

Onderbouwing gebruikte emissiegegevens
Het MER gaat voor emissies naar lucht, water en van geluid uit van garantiewaarden van leveranciers van de procesinstallaties. Onduidelijk is wat deze garantiewaarden zijn en waarop deze garantiewaarden zijn gebaseerd. De kwaliteit en betrouwbaarheid van de invoerdata (emissies) zijn bepalend voor de kwaliteit van de gepresenteerde rekenresultaten (immissies) en voor de beoordeling van de gezondheidssituatie. In het startgesprek is door Tata Steel toegelicht dat de garantiewaarden veelal een conservatieve inschatting zijn. Dit omdat Tata Steel de zekerheid wil hebben dat deze waarden gehaald worden. Daardoor is ook onduidelijk of lagere garantiewaarden mogelijk zouden kunnen zijn, dan wel of de emissies lager kunnen zijn dan de genoemde garantiewaarden.

---

36 Paragraaf 6.2.3.
37 Paragraaf 5.1.2.
38 Tabel 4 van de concept Joint Letter of Intent.
39 Maak daarbij bijvoorbeeld gebruik van het overzicht in het Advies over de concept Joint Letter of Intent als leidraad.

De Commissie adviseert om in het MER:

- te onderbouwen wat de garantiewaarden voor emissies van de procesinstallaties zijn, en waarop deze gepresenteerde garantiewaarden zijn gebaseerd.
- inzichtelijk te maken hoe de garantiewaarden zich verhouden tot beschikbare data over (maximale) emissies bij andere referentie-installaties, en verschillen zo goed mogelijk te verklaren.
- toe te lichten op welke wijze de gehanteerde garantiewaarden en/of (historische) meetgegevens zijn vertaald naar emissies voor de beoogde situatie. Tijdens het startgesprek is nader uitgelegd hoe dit heeft plaatsgevonden. Geef een schematische beschrijving en neem enkele rekenvoorbeelden op, zodat de systematiek helder en navolgbaar is.

4.2 Procesinformatie nieuwe installaties en processen

In het MER (deel B en detailstudie 1) is een beschrijving van de afzonderlijke installaties opgenomen, voor zowel het huidige proces als voor de nieuwe fabrieken die onderdeel zijn van Heracless. Hierin staan ook hoeveelheden grondstoffen, (half)producten en afvalstoffen genoemd, en is informatie opgenomen over waterstromen en energieverbruik. Een overzicht om de relatie tussen deze stromen kwantitatief inzichtelijk te maken, ontbreekt. Voor energie is dit alleen gedaan voor de afzonderlijke, nieuwe fabrieken van het Heracless[40] maar het totaalbeeld (en de vergelijking met de referentiesituatie) is niet helder gepresenteerd.

De Commissie adviseert om in het MER samenhangende massa-, water en energiebalansen weer te geven met daarin alle input (grondstoffen, aardgas, waterstof et cetera) en producten, waterlozingen, afvoergassen en restproducten. Doe dit ook in een bijbehorend blokschema. Maak een vergelijking tussen de referentiesituatie en de beoogde eindsituatie. De getallen in de balansen moeten herkenbaar terug te vinden zijn in de beschrijvingen van het MER.

DRP

Deel B van het MER bevat beschrijvingen van de verschillende beoogde nieuwe installaties, zoals de DRP. Niet helder is welke emissiepunten er zijn voor de DRP. Dit is nodig om de emissies en de vertaling naar immissies goed te kunnen beoordelen.

De Commissie adviseert om in het MER voor de luchtbehandeling van de DRP een processchema toe te voegen en daarbij ook aan te geven welke emissiepunten in de DRP te onderscheiden zijn.

Toetsing installaties en processen aan BBT-conclusies

De Commissie heeft in haar NRD-advies aangegeven dat het MER alle relevante BBT-conclusies (zoals opgenomen in de BREF's) moet beschrijven en dat alle emissies getoetst moeten worden aan de van toepassing zijnde BBT-conclusies. In het MER ontbreekt een integrale BBT-toetsing. Op onderdelen, zoals geluid, is er wel een BBT-toets gedaan. De Commissie merkt daarnaast op dat de BBT-conclusies van IJzer en Staal uit 2012 enkele conclusies bevatten die van toepassing zijn op de EAF.

[40] In paragraaf 5.2-5.4 van de detailstudie Energie en CO_2-balans.

Wanneer bij een BBT-conclusie een range aan emissies wordt genoemd, moet in een BBT-toets worden aangegeven waarom voor welke waarde binnen de range wordt gekozen.
Een voorbeeld hiervan is dat bij emissiepunt S01[41] door de inzet van ultra low NOx-branders en een nageschakelde SCR wordt voldaan aan de wettelijke emissiegrenswaarde van 70 mg/Nm[42], waarbij het streven is een emissieconcentratie van 35 mg/Nm^3 te bereiken. Uit ervaringen elders en de BBT-conclusies is bekend dat met de genoemde combinatie van technieken lagere NOx-concentraties kunnen worden bereikt (20 mg/Nm^3).

De Commissie adviseert om in het MER een integrale toets aan de relevante BBT-conclusies op te nemen.

5 Milieugevolgen en -beoordelingen

In dit hoofdstuk gaat de Commissie in op de milieugevolgen en beoordeling in het MER. Dit gaat over de huidige situatie, de referentiesituatie (inclusief autonome ontwikkeling), alternatieven en varianten en de voorgenomen activiteit. De Commissie geeft in dit hoofdstuk aan welke informatie nog nodig is of aanpassing behoeft.

Werkwijze en toetsingsmethode
In hoofdstuk 1 is aangegeven dat voor de milieuthema's lucht, geur, geluid, gezonde leefomgeving, water, klimaat, circulariteit, natuur en veiligheid meer informatie nodig is. Het gaat om noodzakelijke aanpassingen en/of er ontbreken nog onderbouwingen. Ook laat het MER soms niet zien op welke wijze aan wettelijke eisen kan en/of zal worden voldaan.

In dit omvangrijke en technische hoofdstuk behandelt de Commissie dit per thema. Het gaat om:
- *Luchtkwaliteit: specifieke verontreinigingen en zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)*
- *Geur*
- *Geluid*
- *Gezonde leefomgeving*
- *Water*
- *Klimaat*
- *Circulariteit*
- *Natuur*
- *Omgevingsveiligheid*

Op de website van de Commissie mer is meer informatie te vinden over hoe de Commissie in haar toetsing te werk gaat: Hoe toetst de Commissie? - Commissiemer.nl.

[41] Paragraaf 7.2.1 van de detailstudie luchtkwaliteit.
[42] Hoofdstuk 4.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving: wetten.nl - Regeling - Besluit activiteiten leefomgeving - BWBR0041330.

5.1 Leefomgeving

5.1.1 Lucht

Algemeen

De emissies, concentraties en immissies en deposities via de lucht zijn belangrijke onderdelen van het MER. In het MER wordt hieraan terecht veel aandacht besteed. De Commissie mist wel nog informatie, en heeft op onderdelen vragen over de cijfers en de presentatie daarvan.

Emissies

Emissies naar de lucht kunnen onder meer optreden uit puntbronnen (schoorstenen) en bij diffuse bronnen (zoals buitenopslag van droge bulkgoederen). De Commissie constateert dat op onderdelen nog aanvullende informatie nodig is:

- **Overzichtstabel**: er ontbreekt een duidelijke presentatie van de gegevens. Zo staat de informatie over emissies verspreid over verschillende plekken en bijlagen. Ook zijn de emissies in de vier verschillende fasen niet goed vergelijkbaar. Daarbij mist ook een duidelijke verklaring waarom emissies sterk omhoog of omlaag gaan.
- **Referentiewaarden DRP en EAF:** de bijlage luchtkwaliteit beschrijft de emissies van de DRP en de EAF. Over de DRP staat in het MER dat de gepresenteerde jaarlijkse emissievrachten zijn gebaseerd op een opgave van gegarandeerde waarden van de leverancier. Voor een aantal componenten ontbreken vooralsnog de waarden van de leverancier. Daarnaast zijn voor de EAF de jaarvrachten bepaald aan de hand van het Environmental Report van de leverancier. Het is nodig om duidelijker te maken welke emissies zijn gebaseerd op referentiewaarden van de leverancier. Ook missen bij de emissiepunten van de EAF de debieten. Tot slot merkt de Commissie op dat BBT-kentallen (en vergunningvoorschriften) veelal concentratie-eisen van stoffen omvatten en deze zijn in het MER niet opgenomen. Hierdoor zijn de waarden van de leverancier niet goed te vergelijken met de BBT-kentallen.
- **Batchgewijze bedrijfsvoering EAF:** de EAF kent een batchgewijze bedrijfsvoering[43], waarbij procescondities zoals de temperatuur variëren. Logischerwijs zullen daarom emissies per 'batch' variëren door wisselende samenstelling van de verwerkte grondstoffen en andere procestemperaturen. Dit blijkt echter niet uit het MER en er ontbreekt een duidelijke beschrijving wat dit betekent voor het patroon van emissies. Ook is niet duidelijk wat de invloed is van de kwaliteit van het schroot op de emissies uit de EAF.
- **Bijzondere bedrijfsomstandigheden:** in het luchtrapport wordt emissiepunt S04 de DRP-fakkel beschreven, die wordt ingezet bij bijzondere omstandigheden (onderhoud, storingen of onbalans tussen productie van DRP en de afname door de EAF). Uit het MER is onduidelijk welke emissies van de fakkel zijn meegenomen (waakvlam en/of in bedrijf zijn van de fakkel).

[43] De EAF werkt in batches of ladingen, waarin steeds drie stappen worden doorlopen: het smelten van grondstoffen, het tappen van vloeibaar slak, en het tappen van vloeibaar staal.

De Commissie adviseert om in het MER:

- één samenvattende overzichtstabel op te nemen met de jaarvrachtemissies naar de lucht. Neem daarin op de huidige situatie, de referentiesituatie en de voorgenomen activiteit (Heracless). Onderscheid daarbij de voorgenomen activiteit in de verschillende fasen (voorbereidende-, aanleg-, transitie- en gebruiksfase) en verschillende emissiepunten, -parameters en -stoffen. Geef daarnaast aan waarom emissies bij de voorgenomen activiteit (sterk) omlaag of omhooggaan.
- aan te geven waar en welke referentiewaarden zijn gebruikt in de emissiegegevens en waar andere cijfers zijn genomen omdat referentiewaarden ontbreken. Vul de bijlage luchtkwaliteit en de bijbehorende tabellenbijlage aan met een overzicht waaruit blijkt wat de concentraties per Nm3 zijn, wat de relatie is met de gepresenteerde jaarvrachtemissies en welke debieten er zijn bij de emissiepunten, voor zover die nog niet zijn vermeld. Verduidelijk of de door de leverancier afgegeven garanties de jaarvrachten betreffen, dan wel de emissies per Nm3 of anders. Geef aan als andere emissiekengetallen zijn gebruikt waarop deze zijn gebaseerd, of waar (voor componenten) emissiekengetallen ontbreken. Laat zien of en welke onzekerheden er zijn.
- het emissiepatroon bij de EAF duidelijk te maken en hoe dit doorwerkt in de emissies. Betrek hierbij ook de samenstelling van het in de EAF te verwerken schroot, en leg de relatie met de acceptatievoorwaarden voor het schroot.
- zowel de emissies van de waakvlam als de emissies van het in bedrijf zijn van de DRP-fakkel te kwantificeren. Onderbouw de emissies van het in bedrijf zijn van de fakkel met een inschatting van de frequentie en duur waarmee deze wordt ingezet.

Overdracht

Voor de modellering van de atmosferische verspreiding met OPS en STACKS (Geomilieu) is gerekend met een ruwheidslengte Z_0 = 0,31m, ingegeven door de PreSRM-module. Deze ruwheidslengte past volgens de Commissie niet bij het bedrijventerrein van Tata Steel omdat het een complex industrieterrein is met hoge gebouwen en er sprake is van een stedelijke omgeving. Voor hoge bronnen is hierdoor sprake van een onderschatting van de immissieconcentratie. Kies daarom voor een passende ruwheidslengte, bijvoorbeeld zoals toegepast in de geurmodellering[44]. De Commissie merkt op dat voor hoge bronnen de invloed van de ruwheidslengte zeer groot kan zijn in de immissieberekening van jaargemiddelden (zoals grof stof, fijn stof, NO_2, lood).[45]

Voor de overdrachtsberekeningen is een oudere versie (2024) van het programma Geomilieu gebruikt en is gebruik gemaakt van oudere meteo-data van 2005 -2014. Dit kan mogelijk impact hebben op de uitkomsten van de berekeningen.

[44] In de geurmodellering is met de module STACKS-G van Geomilieu een ruwheidslengte Z0 = 1m toegepast met de verantwoording dat er weliswaar sprake is van gebouwinvloed, maar dat de bebouwde omgeving zeer complex is en dat door toepassing van een ruwheidslengte voor de geurberekeningen van Z0 = 1m gebouwinvloed ontzien kan worden. Dit is voor geur afgestemd met de Omgevingsdienst. Het is voor de Commissie daarnaast niet duidelijk waarom er voor de luchtimmissieberekeningen met OPS en STACKS een andere ruwheidslengte is gekozen. De omgeving van de geurbronnen is waarschijnlijk niet anders dan de omgeving van de bronnen van de luchtverontreinigende stoffen.

[45] Zie informatiepunt leefomgeving: 2.4 Invloed ruwheid op de uitkomsten | Informatiepunt Leefomgeving.

De Commissie adviseert om in het MER:

- de ruwheidslengte die gebruikt wordt voor de immissieberekeningen met STACKS en OPS aan te passen. Gebruik een ruwheidslengte die beter past bij deze industriële omgeving. Onderbouw dit en zorg dat deze consistent is met de ruwheidslengte voor de geurberekeningen.
- aan te geven waarom een oudere versie van Geomilieu is gebruikt en niet de meeste recente versie. Geef aan of er mogelijk verschillen zijn in de uitkomsten, indien de actuele versie wordt gehanteerd.

Immissie en depositie

De resultaten van de verspreidingsberekeningen staan in een aparte bijlage[46] bij het MER opgenomen. De relatie met de gepresenteerde emissies is niet te herleiden. Ook ontbreekt een nadere duiding van berekeningsresultaten, zodat te verklaren is waarom sommige immissies of deposities toe of afnemen. De Commissie geeft enkele voorbeelden waarom duiding nodig is:

- In het MER is bij het toetspunt Reynerdersweg voor benzeen een veel grotere immissie te zien dan bij de andere toetspunten. De oorzaak van dit verschil is niet duidelijk.
- Bij de toetsing van de berekende bijdragen is bij sommige stoffen wel, maar bij de meeste stoffen niet gecorrigeerd voor de (gemeten) achtergrondwaarde. Onduidelijk is hoe de keuze is gemaakt om wel of niet te corrigeren. Dit is essentieel voor een goed begrip en goede vergelijking voor de beschreven resultaten. Zo is voor BaP[47] beschreven dat de maximale berekende waarde plus gemeten achtergrond 1,18 ng/m^3 bedraagt. Maar op andere plekken in het MER staat dat de hoogste waarde 0,99 ng/m^3 is[48]. Daaruit blijkt dat de gemeten achtergrondwaarde niet is meegenomen in de tabel. Voor benzeen is de achtergrondwaarde wel meegenomen, waarmee dubbeltelling van de bijdrage van Tata heeft plaatsgevonden. Het is nodig voor de eenduidigheid een keuze te maken om bij alle stoffen dezelfde berekeningswijze toe te passen.
- De totale emissie van PM_{10} (fijn stof) neemt met circa 25 procent af in de beoogde eindsituatie ten opzichte van de referentiesituatie. Een verklaring is nodig waarom de depositie en immissie niet meer afneemt dan nu is uitgerekend en gepresenteerd.
- Om de bijdragen van verkeer te bepalen, is gebruik gemaakt van de AERIUS-emissies, maar voor scheepvaart zijn kentallen van TNO gebruikt. Schepen kunnen echter ook in AERIUS worden gemodelleerd. Niet is aangegeven waarom gekozen is voor deze aanpak, en wat het effect is op de uitkomsten.

De Commissie adviseert om in het MER over de hele breedte van het luchtonderzoek duidelijker de relaties te laten zien tussen de emissies en gepresenteerde immissies. Duid daarbij de berekeningsresultaten waar nodig.

Specifieke aandachtspunten voor stoffen

Fijn stof

De fijn stof bijdrage (PM_{10} en $PM_{2,5}$) in de omgeving wordt op twee manieren in beeld gebracht, namelijk een jaargemiddelde en een daggemiddelde immissiewaarde.

---

46 Bijlage 8b luchtemissierapport.

47 BaP is een afkorting voor de polycyclische aromatische koolwaterstof benzo[a]pyreen. Van alle PAK is (BaP) het meest kankerverwekkend. Daarom wordt voor de aanwezigheid van PAK in lucht (BaP) doorgaans als uitgangspunt gebruikt.

48 In de tabel op pagina 64 van bijlage 8B luchtemissierapport.

Voor de daggemiddelde norm geldt (daarnaast) dat deze een maximaal aantal keer per jaar mag worden overschreden. Uit de berekeningen blijkt dat met name het aantal overschrijdingen van de daggemiddelden niet voldoet aan de wettelijke eisen. Daarom is in het MER een nadere analyse uitgevoerd en zijn de resultaten daarvoor gecorrigeerd (tabel 9.4 luchtkwaliteitsonderzoek) met een herberekening. De aanleiding en de berekeningen zijn niet altijd duidelijk en helder:

- Onduidelijk is wat nu de exacte aanleiding is geweest voor de herberekening/correctie, en wat de waarde is van de correctie. Immers, bij de (wettelijke) toetsing aan de milieukwaliteitsnormen en de daarbij voorgeschreven berekeningsmethodiek, is er geen ruimte voor een eigen afweging of een afweging door het bevoegd gezag.
- De overschrijdingen zijn met verschillende meteojaren (weerdata) berekend. Indien wordt berekend wat de werkelijke overschrijdingen zijn in één enkel jaar en deze worden vergeleken met de gemeten aantallen overschrijdingen in datzelfde jaar, dan dient bij deze berekening wel alleen de meteo van dat ene jaar worden gebruikt. Immers, de omstandigheden dienen met elkaar overeen te komen om een juiste vergelijking tussen metingen en berekeningen te kunnen maken.
- Het belang van consistentie is ook belangrijk bij de incidenten. Het is redelijkerwijs te verwachten dat (sommige) incidenten een overschrijding van een daggemiddelde fijn stof norm kunnen veroorzaken. Nu zijn de incidenten uitgesmeerd over het jaar waarna gerekend is met een jaargemiddelde emissie. Doordat de emissies van de incidenten zijn opgenomen in de jaargemiddelde concentratie is de gemiddelde (dag)emissie iets hoger dan de werkelijke emissies, en ontbreekt dit inzicht. Om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de modelberekeningen en de metingen moeten de modelberekeningen zo nauwkeurig mogelijk overeenkomen met de daadwerkelijke emissies. Dat betekent dat de incidenten (separaat) moeten worden meegenomen in he model en niet moeten worden uitgesmeerd over het hele jaar.

De Commissie adviseert om in het MER nadere uitleg te geven bij de herberekening en correctie van overschrijdingen fijn stof van daggemiddelden. Ga daarbij op een consistente manier om met meteo-informatie en incidenten.

Stikstofdioxide

De immissiegetallen van NO_2 vormen, samen met andere stoffen zoals fijn stof, belangrijke input voor de weergave en beoordeling van de gezondheidssituatie en de impact op natuurgebieden door Heracless. Het is daarom van belang dat de bepalingen daarvan inzichtelijk en navolgbaar zijn. Dit begint met betrouwbare emissiegetallen. De informatie daarover in het MER is beperkt.

Het MER vermeldt dat bij NO_x-berekeningen een vaste emissieverhouding is verondersteld tussen NO (95%) en NO_2 (5%). Maak duidelijk dat dit alleen geldt voor de invoergegevens voor de modellering, en dat bij de verspreidingsmodelering de omzetting - in de buitenlucht - van NO naar het meer schadelijke NO_2 is meegenomen.

De Commissie adviseert om in het MER:

- voor alle fases meer inzicht te geven in de herkomst en de validatie van de emissiegegevens.
- aan te geven in welke immissieverhouding er is verondersteld tussen de NO en NO2.

Zeer Zorgwekkende Stoffen
Uit het luchtkwaliteitsonderzoek blijkt dat de emissies van dioxines toenemen. De oorzaak daarvan lijkt te liggen in de verhoogde inzet van schroot en het gebruik van schroot in de EAF-installatie. Dioxines vallen onder ZZS en daarmee onder de wettelijke minimalisatieverplichting (zie ook paragraaf 3.2 van dit advies). Niet duidelijk is hoe hiermee is omgegaan en of en hoe invulling wordt gegeven aan de minimalisatieverplichting. Daarnaast is de EAF een batchproces, wat betekent dat de emissies kunnen wisselen per batch en afhankelijk zijn van de samenstelling en temperatuur. Het is nodig om dit in het MER uiteen te zetten.

De Commissie adviseert om in het MER:
- aan te geven in de technische beschrijving van de installatie op welke wijze dioxines daar (kunnen) ontstaan, en welke bron- en procesmaatregelen nodig zijn om de vorming en de emissies van dioxines zoveel mogelijk te beperken. Laat daarmee zien hoe voldaan wordt aan de minimalisatieverplichting.
- een toelichting te geven over het EAF-batchproces, waardoor de samenstelling en temperatuur van de afvoergassen niet altijd hetzelfde is. Laat zien welke gevolgen dit heeft voor (alle) emissies van deze installatie.

Grof stof
Een belangrijke blootstellingsroute voor de omwonenden van Tata Steel is de depositie van stof. Dit betreft in belangrijke mate grof stof. Dat zijn deeltjes groter dan 10 µm. Met name de blootstelling van kinderen aan PAK en lood via de depositie van grof stof is hoger dan de gezondheidskundige advieswaarde.[49] In Heracless zou door de uitfasering van KGF2 en de steenkoolvelden de emissie en daarmee de depositie van grof stof verminderen. Met het Operationeel Prioritaire Stoffen (OPS) model[50] is de atmosferische verspreiding en depositie van stof (zowel fijn- als grof stof) op dertien toetspunten gemodelleerd. Deze bestaan uit gevoelige bestemmingen en GGD-meetstations.

De Commissie merkt op dat OPS grotere onzekerheden kent naarmate de deeltjes groter zijn. Zo heeft 60 procent van de deeltjes een grootte van meer dan 10 µm. Dat er onzekerheden van het model zijn is in het MER onderkend en de berekeningen dienen beschouwd te worden als een eerste-ordebenadering. Aangezien de bijdrage van het voornemen (Heracless) ten opzichte van de referentiesituatie wordt beschouwd, gaat het om een vergelijkende beoordeling met dezelfde onzekerheid. Het is van belang dat er een indicatie wordt gegeven van de omvang in de onzekerheid van de immissieberekeningen. Ook is het nodig om aan te geven hoe de deeltjesgrootte verdeling waarmee is gerekend tot stand is gekomen.

De Commissie adviseert om in het MER aan te geven met welke deeltjesgrootte is gerekend voor immissieberekeningen grof stof. Laat zien of en welke onzekerheden er zijn.

5.1.2 Geur

Er komt bij het voorgenomen Heracless-proces geur vrij vanuit verschillende bronnen. In de studies zijn de geurende stoffen betrokken, zoals SO_2, H_2S, NH_3 en ozon, evenals mengsels van geurende stoffen.

[49] Zie ook Mennen et al., RIVM 2021, Depositieonderzoek IJmond 2020: Depositieonderzoek IJmond 2020.
[50] OPS-Pro versie 5.1.2.0.

In het MER staat dat Tata Steel moet voldoen aan de 'Beleidsregel beoordeling geurhinder milieubelastende activiteiten' van de provincie Noord-Holland uit 2024. Daarnaast beschikt Tata Steel over een vergunde geurcontour op basis van een geurbesluit van de omgevingsdienst uit 2022. De grenswaarde voor geurgevoelige objecten volgens de beleidsregel van de provincie komt voor het 98-percentiel uit op 1 ou[51]/m³ voor bestaande activiteiten en op 0,5 ou/m³ voor nieuwe activiteiten. In de geurcontourkaarten wordt de geurcontour van 2 ou/m³ als 98-percentiel gegeven.

Volgens de beleidsregel van de provincie is een waarde van 2 ou/m³ (als 98-percentieel) de grenswaarde voor minder geurgevoelige objecten. De kaarten geven dus niet aan waar de contour van 1 ou/m³ (98-percentieel) ligt die de grenswaarde vormt voor geurgevoelige objecten in de bestaande situatie, noch de 0,5 ou/m³ (98-percentieel) contour die geldt voor nieuwe situaties. In tabel 5.3 van het MER[52] met de resultaten van de geurverspreidingsberekening voor de geurgevoelige bestemmingen is er weliswaar sprake van een verbetering van de geurbelasting op gevoelige bestemmingen, maar voldoet de geurbelasting op deze bestemmingen niet aan de grenswaarden die genoemd zijn in de beleidsregel van de provincie.

Ook ontbreekt duidelijkheid over toepassing van de hedonische waarden[53]. Dit geldt vooral bij welke geurbronnen gebruik is gemaakt van een hedonische waarde conform de provinciale beleidsregel.[54] Geef aan voor welke geurbronnen de hedonische waarde H=-1 is gebruikt en de daarbij passende hedonische weegfactor F. Indien er geen hedonische waarde is bepaald, staat er dat in lijn met de beleidsregel van de provincie een hedonisch gecorrigeerde geuremissie berekend wordt met de defaultwaarde F=0,5. Onduidelijk is bij welke bronnen deze correctie is toegepast.

De Commissie ziet daarnaast nog een aantal onduidelijkheden of fouten in de berekeningen. Het is nodig om deze aan te passen en een algehele controle uit te voeren. Het betreft de volgende onderdelen:

- Bij de EAF-fabriek is alleen SO_2 als parameter meegenomen om de geuremissie te bepalen. Vermelde reden hiervoor is dat de afgassen van de EAF een aantal reductiestappen doorlopen, waarmee mogelijke andere geurstoffen worden gereduceerd. Geef aan waarop de verwachting is gebaseerd dat inderdaad alleen SO_2 en dus geen andere stoffen of 'lijfgeur' in deze installatie van belang zijn. Beargumenteer dat er geen onderschatting is gegeven van de geuremissie van dit emissiepunt.
- Emissiepunt SA04 emitteert volgens het geuronderzoek ca 8,5 kg NH_3 per jaar. Het is nodig om toe te lichten waar deze emissie vandaan komt uit de affakkeling. De afgastemperatuur van dit emissiepunt is namelijk circa 2.000 graden Celsius[55]. Bij deze temperatuur is normaliter geen ammoniak meer te verwachten.

---

51 Odourunit, een Europese maat voor de geurconcentratie.

52 De gepresenteerde tabel is slecht leesbaar.

53 De hedonische waarde is een maat voor de (on)aangenaamheid van een geur.

54 Geurkwaliteit, wordt in de provinciale Beleidsregel de hedonische weegfactor F bepaald via een lijst met vaste waarden per bedrijfsactiviteit voor H=-1. Indien de bedrijfsactiviteit niet beschreven is en er geen H kan worden afgeleid, bijvoorbeeld uit overeenkomstige bedrijfsactiviteiten, wordt de default hedonische weegfactor F=0,5 gebruikt. Dit wordt toegepast op de geuremissie (geurvracht) en de gecorrigeerde geurvracht wordt vervolgens in STACKS-G ingevoerd om de geurimmissie te berekenen.

55 Tabblad 0 Emissiepunten van MER bijlage 8a.

- De x-coördinaat van emissiepunt FTP1 (EAF) verschilt circa 400 meter tussen het geuronderzoek en het luchtemissieonderzoek. Geef aan welke x-coördinaat juist is en pas indien nodig hierop de berekeningen en conclusies aan.

De Commissie adviseert om in het MER:
- duidelijkheid te geven over het gehanteerde toetsingskader (geurvergunning 2022 versus provinciale beleidsregel 2024). Geef de geurgevoelige bestemmingen in de geurcontourkaarten weer.
- per installatie de gehanteerde hedonische waarde met weegfactor F in een tabel weer te geven, zodat navolgbaar is voor welke bronnen een gemeten/gegeven hedonische waarde met bronspecifieke F-waarde voor de geuremissie is toegepast. Geef tevens aan voor welke bronnen de geuremissie berekend is met de default hedonische correctie van F=0,5.
- Bovengenoemde onduidelijkheden en fouten in berekeningen aan te passen.

5.1.3 Geluid

Volgens het MER past de geluidemissie van de vier verschillende fases binnen de geluidvoorschriften uit de vigerende milieuvergunning, en (dus) ook binnen de geluidzone. Voorwaarde is wel dat een aantal extra geluidbeperkende maatregelen (BBT+) wordt getroffen, inclusief maatregelen aan bestaande installaties (afzuiging staalfabriek). In het MER staat de conclusie dat door Heracless de geluidbelasting in de omgeving (in de eindfase) licht afneemt. Dat betekent dat ook de bijdrage van industrielawaai aan de totale blootstelling aan geluid (en dus aan de gezondheid van omwonenden) iets afneemt.

In het MER is het rekenmodel gebruikt dat voorgeschreven is vanuit de vergunning van Tata Steel. Daarin zijn de nieuwe geluidbronnen in de verschillende fasen opgenomen en bronnen die komen te vervallen verwijderd. Er is conform vergunning gebruik gemaakt van zowel een Geonoise- als Geomilieu-model. Deze leiden tot kleine verschillen in de uitkomsten. Een heldere toelichting daarop ontbreekt in het MER. In de Omgevingswet is het begrip ‘gezoneerd industrieterrein’ vervangen door geluidproductieplafonds (GPP's). Die zijn voor dit industrieterrein echter nog niet vastgesteld waardoor toetsing van geluid nog conform het oude zoneringssysteem plaatsvindt.

De Commissie constateert dat de uitgangspunten van nieuwe geluidbronnen van Heracless niet altijd navolgbaar zijn, met name waar het de gehanteerde bronvermogens betreft.[56] Dit is nodig om een goed beeld te krijgen of berekeningen voor geluidemissie realistisch zijn. Houd daarbij ook rekening met eventuele geluidbronnen die tijdelijk actief zijn, maar wel een relevante bijdrage leveren aan de gemiddelde geluidemissie.

Een overzicht welke geluidbronnen per immissiepunt bijdragen aan de geluidbelasting in de omgeving ontbreekt. Daaruit kan immers worden afgeleid welke bijdrage Heracless heeft aan de totale geluidbelasting en welke bronnen maatgevend zijn. Daarmee wordt ook duidelijk of geluidreducerende maatregelen uit de maatwerkafspraken (zie paragraaf 2.2 van dit advies) kunnen leiden tot een substantiële verlaging van de geluidbelasting in de omgeving.

[56] Ook de bronvermogens voor bijvoorbeeld vrachtwagens en shovels lijken niet consistent te zijn gebruikt in de diverse onderdelen van het onderzoek.

De Commissie adviseert om in het MER:

- een onderbouwing op te nemen van de bronvermogens (equivalent en maximaal) en de (eventueel) gehanteerde reducties. Geef daarbij aan of het aannames betreft of gemeten waarden.
- een toelichting op te nemen over het gebruik van zowel het Geonoise- als Geomilieumodel, en welke verschillen in uitkomsten hiertussen zijn.
- per immissiepunt een overzicht op te nemen van de bijdrage (immissieniveaus) van de diverse bronnen aan de totale geluidbelasting. Doe dit zowel voor project Heracless afzonderlijk als voor alle bronnen gezamenlijk.
- een analyse op te nemen van het effect van eventuele extra geluidbeperkende maatregelen en de redenen om daar (nu) van af te zien.
- kaarten op te nemen waaruit blijkt hoeveel woningen binnen de geluidcontouren (van in ieder geval 50, 55 en 60 dB(A)) vallen in de verschillende fasen van het project.

5.2 Gezonde leefomgeving

In haar NRD-advies heeft de Commissie het volgende aangegeven: '*het MER moet inzicht geven in de impact op de leefomgeving, en dat met alternatieven en varianten de mogelijkheden onderzocht moeten worden of het doel kan worden bereikt met minder gevolgen voor de leefomgeving. Het is daarbij nodig om duidelijk de emissies, immissies en deposities te beschrijven, en deze af te zetten tegen wettelijke grenswaarden én gezondheidskundige advieswaarden. Denk dan bijvoorbeeld aan de actuele advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie voor lucht en geluid. Dit geeft al voor een groot deel inzicht in wat de gezondheidsgevolgen voor omwonenden zijn. De vertaling van het totaal van emissies, immissies en deposities van alle bronnen naar de verandering in ziektelast in de leefomgeving is daarmee nog niet in beeld. Denk dan bijvoorbeeld aan hart- en vaatziekten, longaandoeningen en vroegtijdige sterfte, Dit kan onderzocht worden in een gezondheidseffectrapportage (GER).*'

Het kabinet heeft in de Kamerbrief Joint Letter of Intent Tata Steel aangegeven dat een GER wordt opgesteld om de impact van de beoogde projecten op de gezondheid van omwonenden in kaart te brengen.

In het MER is op verschillende plekken informatie gegeven over het effect op de leefomgeving. De gevolgen voor gezonde leefomgeving staan in een apart document 'Deel D'. De Commissie geeft in deze paragraaf nog aan waar aanpassing of aanvulling van informatie nodig is.

Fijn stof en stikstofdioxide

De Commissie constateert dat de immissieconcentratie van fijn stof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en van stikstofdioxide in de woon- en leefomgeving met de voorgenomen activiteit nauwelijks afneemt. Er is op sommige toetspunten zelfs sprake van een lichte toename. Als een Health Impact Assessment (HIA) of GER wordt uitgevoerd op basis van dit MER zal het resultaat duidelijk worden dat er bij de woonomgeving er geen (tot nauwelijks) gezondheidsverbetering is door Heracless. Dit komt omdat fijn stof en stikstofdioxide sterk bepalende indicatoren zijn voor gezondheidseffecten. Dit kunnen bijvoorbeeld zijn vroegtijdige sterfte, hartvaatziekten, astma en longkanker.

De Commissie mist een beschouwing in Deel D 'gevolgen voor de gezonde leefomgeving' van deze uitkomsten.[57] Geef daarin in het bijzonder aan in hoeverre de doelstelling 'schoon' die is geformuleerd voor Heracless Groen Staal plan binnen bereik komt of niet.

In het MER is op diverse plekken sprake van advieswaarden. Daarbij wordt gerefereerd aan de WHO-advieswaarden 2005, WHO-advieswaarden 2021, streefwaarden in het Schone Lucht Akkoord en wettelijke grenswaarden. Ook wordt de term 'beleidsmatige grenzen' gebruikt. Het gaat echter om twee normkaders: de huidige wettelijke (EU-)grenswaarden, die gelden voor de huidige situatie en referentiesituatie, en de nieuwe wettelijk grenswaarden die gelden vanaf 2030. De nieuwe EU-grenswaarden omvatten de WHO-advieswaarden uit 2005 (met halvering voor NO_2) en ook de doelen van het Schone Lucht Akkoord. De WHO-advieswaarde 2021 geeft een doorkijk naar de toekomst (2050). Het is nodig om het toetsingskader consistent en juist te benoemen en termen als 'blijft binnen beleidsmatige grenzen' te vermijden.

De luchtkwaliteitsnormen worden in de naaste toekomst verder aangescherpt.[58] Uiterlijk in 2030 moeten de jaargemiddelde concentraties $PM_{2,5}$ en PM_{10} gedaald zijn naar respectievelijk 10 en 20 µg/m³. Voor NO_2 wordt de nieuwe waarde 20 µg/m³. De Europese richtlijn Luchtkwaliteit krijgt in 2026 een doorvertaling in Nederlandse wet- en regelgeving. Uit de berekeningen blijkt dat sprake is van een fijn stof overschrijding van de jaargemiddelde toetsingswaarde van 20 µg/m³ die in 2030 in werking treedt. Niet duidelijk is weergegeven wat de consequenties zijn en welke maatregelen zijn voorzien.

In het MER wordt de totale concentratie van fijn stof en NO_2 in de leefomgeving vergeleken met grens-, streef- en advieswaarden. Het onderscheid tussen achtergrondwaarde(n) en de bijdrage van Tata Steel is niet duidelijk. De Commissie ziet dat de grootste verschillen tussen de huidige situatie en de referentiesituatie worden veroorzaakt door een afname in de gepresenteerde achtergrondconcentraties. Die verschillen variëren sterk per locatie. Dit alles vraagt om meer uitleg. Het is daarom nodig om in het MER voor alle situaties een beter onderscheid te maken tussen de regionale achtergrondwaarde, de specifieke bijdrage van Tata Steel en eventuele bijdragen van andere lokale bronnen. Het resultaat moet meer inzichtelijk worden gemaakt, bijvoorbeeld met behulp van gestapelde staafdiagrammen (achtergrond plus Tata Steel plus invloed derden). Leg uit waar de belangrijkste verschillen vandaan komen. Het geheel kan (met getrokken lijnen) vergeleken worden met relevante grens-, streef- en advieswaarden.

---

[57] In Deel D staat op pagina 33 dat de WHO-advieswaarde uit 2005 voor NO2 40 µg/m³ bedraagt 'zoals nagestreefd in het Schone Lucht Akkoord'. Dit is niet juist. Het doel in het Schone Lucht Akkoord is de nieuwe EU-richtlijn luchtkwaliteit die gaat gelden vanaf 2030. Voor NO2 is de nieuwe norm 20 µg/m³ en niet 40 µg/m³. Dit is wel goed beschreven op andere plekken in het MER.

[58] Richtlijn (EU) 2024/2881 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa: Richtlijn - EU - 2024/2881 - EN - EUR-Lex.

De Commissie adviseert om in het MER:

- te beschrijven welke impact de geringe afname van fijn stof en stikstofdioxide heeft op de leefomgeving en hoe dit zich verhoudt tot de doelstelling 'schoner'. Onderbouw dat sterkere afname van deze stoffen, bijvoorbeeld door inzet van BBT+- technieken, redelijkerwijs niet mogelijk is.
- aan te geven of, waar en in welke fase er een overschrijding is (in 2030) van luchtkwaliteitsnormen. Laat zien wat de consequenties zijn en welke maatregelen worden voorzien om overschrijdingen te voorkomen.
- een onderscheid te maken tussen de regionale achtergrondwaarde, de specifieke bijdrage van Tata Steel en andere bronnen.

Ultrafijnstof

De gevolgen van de emissie van ultrafijnstof (UFP) voor de leefomgeving zijn summier beschreven.[59] Onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) laat zien dat de concentraties van UFP in de IJmond verhoogd zijn ten opzichte van de achtergrondconcentratie.[60] Het is aannemelijk dat Tata Steel hieraan een bijdrage levert.

Zowel de WHO[61] als de Gezondheidsraad[62] concluderen dat blootstelling aan UFP kan leiden tot hartvaatziekten en luchtwegaandoeningen bij zowel kortdurende (hoge) blootstelling als langdurige blootstelling. Door het gebrek aan een blootstelling-respons relatie is er nog geen gezondheidskundige toetsingswaarde afgeleid. De WHO geeft aan dat een luchtconcentratie van meer dan 10.000 UFP/cm³ (24-uur gemiddelde) als hoog wordt geduid. In de IJmond zijn concentraties gemeten van meer dan 20.000 UFP/cm³. De WHO geeft ook aan dat reductiemaatregelen voor PM_{10} en $PM_{2,5}$ niet voldoende zijn om UFP te reduceren. Maatregelen om de UFP-emissie te beperken zijn niet expliciet in het MER beschreven terwijl de EAF mogelijk een aanzienlijke nieuwe bron van UFP kan zijn. Omdat Tata Steel sinds 2021 zelf verkennende metingen uitvoert die hiervoor een belangrijke informatiebron kunnen zijn, vindt de Commissie een nadere duiding van deze metingen belangrijk. In het bijzonder moet inzicht ontstaan in resterende kennisleemtes.

De Commissie adviseert om in het MER:

- meer inzage te geven in de huidige emissie en immissie van UFP in de referentiesituatie en na Heracless door gebruik te maken van het eigen meetprogramma van Tata Steel.
- te beschrijven welke mitigerende maatregelen specifiek voor UFP in de huidige situatie en na Heracless worden genomen (BBT, BBT+).
- aan te geven wat de trend in UFP concentratiemetingen over deze jaren is en welke ontwikkeling in de trend door Heracless wordt verwacht.
- welke kennisleemtes voor UFP resteren en hoe deze ingevuld kunnen worden met een monitoringsprogramma.

[59] Pagina 59 deel D van het MER.

[60] Ultrafijnstof in de lucht, Compendium voor de Leefomgeving: https://www.clo.nl/indicatoren/nl062301-ultrafijnstof-in-de-lucht.

[61] WHO Air Quality Guidelines, 2021. WHO global air quality guidelines: particulate matter (PM2.5 and PM10), ozone, nitrogen dioxide, sulfur dioxide and carbon monoxide.

[62] Risico's van ultrafijnstof in de buitenlucht, 2021. Risico's van ultrafijnstof in de buitenlucht | Gezondheidsraad.

Dioxines
Het gehanteerde gezondheidskundige toetsingskader voor dioxines in lucht behoeft meer uitleg.[63] In het MER staat namelijk dat het RIVM een MTR-waarde heeft vastgesteld van 7 pg TEQ/dag. Deze MTR (maximaal toelaatbaar risiconiveau) is vastgesteld in 2009 op basis van de toen geldende EFSA-norm voor inname van dioxines via voeding van 14 pg TEQ/kg lichaamsgewicht/week. In 2018 is de EFSA[64]-norm naar beneden bijgesteld tot 2 pg TEQ/kg lichaamsgewicht/week. Dit is een factor 7 lager. Op basis hiervan hanteert Tata Steel een afgeleide indicatieve gezondheidskundige waarde voor dioxines in lucht van 1 pg TEQ/m³ (1.000 fg TEQ/m³).

Daarnaast merkt de Commissie op dat dioxines vooral via voeding worden opgenomen en dat de luchtconcentratie daaraan nauwelijks direct bijdraagt. Door de luchtconcentratie te toetsen aan de afgeleide voedselnorm wordt volledig voorbijgegaan aan de geringe impact van dioxines in de luchtconcentratie, die naar schatting slechts 2% bedraagt van de totale dioxine-inname. Voeding levert namelijk een bijdrage van 98%. De indicatieve gezondheidskundige toetsingswaarde voor dioxines in lucht zou hiervoor gecorrigeerd moeten worden omdat het onjuist is om uitsluitend via de luchtblootstelling de norm op te vullen. De gezondheidskundige toetsingswaarde zou dan 2/100 van de voorgestelde 1.000 fg TEQ/m³ moeten bedragen: 20 fg TEQ/m³. Overigens ligt de bronbijdrage van Heracless aan de luchtconcentratie daar nog ruim onder.

De Commissie adviseert om in het MER de toegepaste indicatieve gezondheidskundige waarde voor dioxines in de lucht aan te passen en daaraan te toetsen.

Geur
Er is geen toetsingskader voor het kwantificeren en beoordelen van het aantal geurgehinderden. In het MER staat dat er een kwalitatief deskundigenoordeel is gegeven of er een afname is te verwachten van het aantal mensen dat hinder ervaart.[65] Een duiding van deze resultaten ontbreekt. Deze kan worden toegevoegd, na verbetering/aanpassing van het geuronderzoek (zie paragraaf 5.1.2 van dit advies), zodat er meer duidelijkheid is over de afname van het aantal gevoelige bestemmingen binnen de geurcontouren volgens het provinciale toetsingskader.

De Commissie adviseert om in het MER de afname in de geurbelasting door Heracless nader te duiden door in een tabel aan te geven hoeveel gevoelige bestemmingen er liggen. Doe dit binnen de geurcontouren van 2 ou/m³, 1 ou/m³ en 0,5 ou/m³ voor het 98-percentiel alsmede van 2 ou/m³, 4 ou/m³ en 8 ou/m³ als 99,5-percentiel, zowel voor de referentiesituatie als voor de voorgenomen activiteit Heracless.

Grof stof
De gezondheidseffecten van de depositie van grof stof en daaraan gebonden zware metalen, PAK en dioxines van Heracless ten opzichte van de referentiesituatie zijn doorgerekend naar de blootstelling via hand-mond contact bij jonge kinderen gebaseerd op het CSOIL-model van het RIVM. Er is daarmee een andere risicobeoordeling toegepast dan in de RIVM-publicatie Depositieonderzoek IJmond 2020.[66]

---

[63] Pagina 34 deel D van het MER.
[64] European Food Safety Authority.
[65] Pagina 18 van MER deel D.
[66] Zie ook Mennen et al., RIVM 2021, Depositieonderzoek IJmond 2020: Depositieonderzoek IJmond 2020.

De nu gepresenteerde risicobeoordeling is simpeler en conservatiever. Verfijning van de blootstelling via moestuingewassen, dat ook een blootstellingsroute in CSOIL is, wordt in het onderzoek als niet noodzakelijk beschouwd. De Commissie kan zich vinden in de nu gehanteerde methode omdat deze voldoende inzicht kan geven voor de besluitvorming. Tegelijk constateert ze dat de risicoberekening op dit moment niet navolgbaar is.

Er is slechts een beperkt aantal stoffen op deze wijze doorgerekend (dioxines, B(a)P, lood, vanadium, chroom, mangaan en ijzer). De keuze voor juist deze componenten is toegelicht. Het zijn de componenten die in de diverse depositieonderzoeken van het RIVM (2020 – 2024) op de meeste meetlocaties verhoogd zijn ten opzichte van locaties zonder industrie. Het is nodig om in het MER de bijdrage van Heracless aan de depositie van de relevante zware metalen (lood, vanadium, chroom, mangaan en ijzer) af te zetten tegen de achtergronddepositie die is beschreven in de RIVM-publicatie Depositieonderzoek IJmond 2020. Hiermee is er een vergelijking mogelijk tussen depositiemetingen en depositieberekeningen met OPS, en dat kan juist een beeld geven van de validiteit van de OPS-depositieberekeningen. Tevens geeft dit een indicatie van de bijdrage van Heracless aan de achtergrondwaarden.

De Commissie adviseert om in het MER:

- de gehanteerde methode voor gezondheidseffecten van depositie grof stof, inclusief de invoergegevens en aannames, beter te beschrijven. Het is onvoldoende om te verwijzen naar het betreffende RIVM-rapport. Voeg een tabel toe waarin de bijdrage in de referentiesituatie en van Heracless aan de blootstelling via ingestie van de diverse componenten wordt afgezet tegen de gezondheidskundige grenswaarden voor contaminanten in voeding van EFSA.
- de depositie van relevante zware metalen af te zetten tegen de landelijk gemeten achtergronddepositie.

Geluid

De geluidbelasting in de omgeving neemt bij de operationele fase Heracless (met aardgas) in de meeste toetspunten met 0-1 dB(A) af. Daarmee is de verwachte gezondheidswinst door geluidreductie gering. Ook de bijdrage van het (extra) vrachtverkeer tijdens de bouwfase (enkele tienden van dB(A) toename) heeft een zeer beperkt effect op de leefbaarheid. Zowel de toename van de geluidbelasting ten gevolge van Heracless als de afname ervan door het amoveren van delen van de fabriek) zijn gering in vergelijking met de geluidbijdrage van de overige processen van Tata Steel.

In de deelstudie Geluid ontbreekt een specificatie van de bijdrage van de geluidbronnen per immissiepunt (zoals aangegeven in paragraaf 3.4.3 van dit advies). Daarom kan de Commissie niet beoordelen of eventuele aanvullende geluidbeperkende maatregelen mogelijk effectief kunnen zijn om een verdere reductie van de geluidbelasting in de omgeving te realiseren.

De bijdrage van tonaal geluid, piekgeluiden, impulsgeluid en laagfrequent geluid zijn grotendeels kwalitatief beschouwd. Daardoor is onduidelijk hoe de conclusie is onderbouwd dat daarin geen wijzigingen zullen optreden. Aangezien het verminderen van de hinder ten gevolge van deze geluiden een belangrijk uitgangspunt is, is het nodig het onderzoek naar deze geluiden verder uit te werken.

De Commissie adviseert om in het MER per immissiepunt kwantitatief te laten zien welke bijdragen de bijzondere bronnen (pieken, impulsgeluid, tonaal geluid en laagfrequent geluid) hebben bij de woningen, en in hoeverre deze wijzigen het gevolg zijn van Heracless.

Lichthinder en visuele hinder

Lichthinder kan voor slaapverstoring zorgen en is daarmee een effect dat essentieel is in de gezondheidskundige beoordeling. Lichthinder kan veroorzaakt worden door de straat-, terrein- en waarschuwingsverlichting (voor hoge bebouwing, zoals de DRP, in verband met vliegverkeer).

Er zijn lichte negatieve effecten te verwachten, waarbij aangegeven is dat toepassing van mitigerende maatregelen kunnen zorgen dat er geen hinderlijke effecten optreden. In een aparte bijlage[67] zijn visualisaties gemaakt. Daarnaast hebben de nieuwe bouwvoornemens van Heracless een invloed op de beleving van de horizon. Dit kan leiden tot visuele hinder. Met name door de hoogte van de DRP kan dit optreden. In een visualisatie (figuur 5.9 van bijlage 6) is te zien dat hier de ontwikkeling van Heracless het landschap verandert, omdat hogere onderdelen zichtbaar zijn op grote afstand. De Commissie mist een beschouwing in bijlage D van het MER over een gezonde leefomgeving voor licht- en visuele hinder.

De Commissie adviseert om in het MER aan te geven in hoeverre Heracless impact heeft op het ervaren van (nachtelijke) lichthinder en visuele hinder ('horizonvervuiling').

Cumulatie

De Hazard Index methode is toegepast om de cumulatie van de berekende luchtconcentraties van de zware metalen te beoordelen. In het MER[68] staat dat deze methode recentelijk door het RIVM is ontwikkeld en nog experimenteel is. Dat is onjuist. De methode is al in 2002 beschreven in het Gezondheidsraadrapport nr. 2002/05 '*blootstelling aan combinaties van stoffen: een systematiek voor het beoordelen van gezondheidsrisico's'* . Toepassing vindt al lange tijd plaats in diverse soorten risicobeoordelingen in de arbeidshygiëne en bij de humane risicobeoordeling van combinaties van gewasbeschermingsmiddelen. De veronderstelling in de Hazard Index methode is dat er sprake is van een optelsom van de verschillende componenten. De aanname hierbij is dat er sprake van dezelfde toxicologische werking op hetzelfde doelorgaan. In het MER worden alle relevante zware metalen - waarvoor een MTR beschikbaar is - bij elkaar opgeteld, ongeacht het werkingsmechanisme. Daarmee is er sprake is van een (tier 1) worst-case-risicobeoordeling.

De Commissie kan zich vinden in deze systematiek maar merkt op dat dezelfde methode gebruikt kan worden voor de hand-mond inname via depositie van zware metalen. Hierbij wordt de blootstelling via depositie per component gedeeld door de EFSA-toetsingswaarde voor contaminanten in voeding en vervolgens opgeteld. De Commissie doet de aanbeveling om deze beoordeling toe te voegen. Hierdoor ontstaat een beter beeld van de cumulatie ten gevolge van depositie.

[67] MER Bijlage 06 - Visuele aspecten.

[68] MER Deel D pagina 30.

5.3 Water

In het MER zijn de veranderingen van de kwaliteit van het oppervlaktewater, watervraag en de warmtelast van het oppervlaktewater in beeld gebracht. Daarbij zijn een ABM-toets en een immissietoets uitgevoerd, evenals een koelwatermodellering en toetsing aan de BREF Industriële Koelsystemen. Belangrijk daarbij is dat de immissietoets laat zien dat Tata Steel niet voor alle stoffen voldoet.

(Alternatieve) waterbronnen
Uit het MER blijkt dat het nog onzeker is hoeveel de watervraag stijgt van ketenpartners Harsco en Pelt & Hooykaas door het verwerken van de nieuwe slak. Het is daardoor nog onduidelijk of dit water via de huidige bron (WRK-water) beschikbaar is. Daarnaast worden alternatieve bronnen genoemd (regenwater, gecondenseerd stoom) maar het is ook nog niet bekend of dit voldoende is. Een beter beeld hiervan is nodig omdat het niet kunnen verwerken van de staalslak een effect kan hebben op de productie. Ook ontstaat zo inzicht in de effecten van inzet van de alternatieve bronnen. Daarnaast is aangegeven dat er een mogelijkheid is om te koelen met effluent. Het is echter niet duidelijk onder welke voorwaarden wordt overgegaan tot gebruik van effluent.

De Commissie adviseert om in het MER te onderzoeken met welke waterbronnen er voldoende water is voor het productieproces. Laat de effecten zien van gebruik van de alternatieve waterbronnen.

Waterzuivering
Bij de DRP wordt een nieuwe waterzuivering gebouwd die vervolgens effluent loost via 'Riool 100'. Er is voor een DRP geen BBT beschikbaar en de verwachtte prestaties zijn gebaseerd op gegevens van de leverancier, in combinatie met de huidige zuivering van de hoogovens en de 'BREF IJzer en Staal'. Dit is nog niet voldoende onderbouwd. Hoe de goede kwaliteit van het te lozen WZI-effluent geborgd is, is nog niet in beeld. Het is tevens op basis van de schema's niet duidelijk of cyanide wordt verwijderd door actief kool-filters, of dat er een andere methode aanwezig is om cyanide te verwijderen. BREF IS conclusie 67 geeft aan dat er een maatregel dient te zijn. Dit is niet duidelijk uit het MER en de onderliggende stukken.

De Commissie adviseert om in het MER:
- te laten zien hoe de nieuwe waterzuivering van voldoende kwaliteit is en dat daarmee met zekerheid de waterkwaliteit voldoende is voor de lozing op oppervlaktewater.
- aan te geven aan op basis van welke parameter de actief kool (AK)-filters vervangen worden, en of geen stoffen geloosd worden die niet door AK-filters worden verwijderd, zoals bijvoorbeeld polyelectrolyt.

Waterkwaliteit
Uit het MER blijkt dat de concentraties van verschillende stoffen niet voldoen aan de immissietoets, zoals PAK[69]. Dit betekent dat het project op deze onderdelen nog niet vergunbaar is en dat extra maatregelen onderzocht moeten worden. Bij het startgesprek is op vragen van de Commissie aangegeven dat voor cyanide geen aanvullende maatregelen zijn voorzien, maar alleen een meetprogramma.

[69] Op deze parameters wordt nog niet voldaan: N-totaal, Thiocyanaat (CNS-), vrij CN-, PAKs (Fluorantheen, Benzo[a]antraceen, Chryseen, Benzo[a]pyreen), Kwik (Hg) en Zink (Zn).

Dit is onvoldoende, aangezien er in alle fases een toename optreedt. Een toename is ook berekend van vier PAK en kwik in alle fases. In het MER staat echter dat de voorgenomen nieuwe Combibio (nieuwe integrale biologische waterzuivering) een verbeterde verwijdering laat zien ten opzichte van de gebruikte rekenwaardes. Echter ook dan nog wordt niet voldaan aan de immissietoets (voor zowel PAK als kwik).

De Commissie adviseert om in het MER:
- met maatregelen te zorgen dat voldaan wordt aan de eisen uit de immissietoets, of anders een onderbouwing te geven waarom niet kan worden voldaan.
- aanvullende maatregelen te onderzoeken voor reductie van cyanide voor alle fases.
- de effectiviteit van de voorgenomen Combibio te onderbouwen.
- aan te geven en te onderbouwen welke aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden om te komen tot voldoende reductie van kwik en PAK.

Koelwaterconditionering
In het MER is aangegeven dat een koelwaterconditioneringsprogramma is opgesteld met stoffen met een waterbezwaarlijkheidsklasse A en B.[70] Zo worden stoffen zoals onder andere NALCO N1691 (die nodig is voor zware-metalen binding en verwijdering), NALCO 77352 (biocide) door de leverancier mogelijk verwacht als koelwateradditief.[71] Voor deze stoffen geldt een wettelijk verplichte saneringsinspanning. Hoewel er wordt gestreefd naar vervanging van deze middelen, is het tot die tijd nodig dat er een verwijdering uit het afvalwater plaatsvindt.

De Commissie adviseert om in het MER aan te geven op welke wijze stoffen met een waterbezwaarlijkheidsklasse A en B worden verwijderd uit het afvalwater.

5.4 Klimaat

Gebruikte emissiekentallen
Het MER maakt niet inzichtelijk welke broeikasgas-emissiekentallen zijn gebruikt, bijvoorbeeld voor kolen en aardgas. Hiermee is op dit moment niet direct navolgbaar hoe de gepresenteerde totaal emissies zijn berekend. Ook zijn omrekeningen van tonnen naar PJ niet inzichtelijk. Dit is nodig voor een goede weergave van de milieugevolgen maar ook voor toetsing aan het doelbereik van de kwantitatieve doelstelling 'groen'.

De Commissie adviseert om in het MER de berekening van de emissies inzichtelijker te maken. Verduidelijk van welke broeikasgas-emissiekentallen is uitgegaan en onderbouw deze kentallen. Wanneer voor een grondstof sprake kan zijn van een grote range in emissiekentallen (bijvoorbeeld kolen), maak dan inzichtelijk wat de invloed hiervan is op de berekening van de totale emissies.

Scope en opbouw van de CO_2-emissies
Uit het MER is moeilijk herleidbaar welke CO_2-emissies zijn meegenomen in de gepresenteerde getallen voor de huidige en de toekomstige situatie.

[70] Meer uitleg over classificaties waterbezwaarlijkheid: Uitleg werkwijze Algemene BeoordelingsMethodiek (ABM) | Informatiepunt Leefomgeving.
[71] In totaal zijn er 7 stoffen met A of B classificatie.

Zo is onduidelijk wat de directe emissie van Tata Steel is, welke bedrijfsactiviteiten hierin worden meegerekend, en welke emissies afkomstig zijn van de Vattenfall-centrales. De gepresenteerde informatie[72] is erg op hoofdlijnen. Daarbij is niet duidelijk hoe de systeemgrenzen voor scope 1, 2 en 3-emissies[73] zijn bepaald en welke emissies waaronder vallen[74]. Ook is niet altijd helder op welke productiecapaciteit van Tata Steel en de Vattenfall-centrales de emissies betrekking hebben.

De Commissie adviseert om in het MER meer inzicht te geven in de CO_2-emissies in de huidige en de toekomstige situatie. Doe dit door emissies per bedrijfsonderdeel te kwantificeren (op hoofdlijn), helder te beschrijven wat wel en niet is meegenomen, en duidelijk te maken van welke productiecapaciteiten is uitgegaan.

CO_2-emissiereductie

Het MER geeft aan dat Heracless zal leiden tot een CO_2-emissiereductie van 4,3 Mton CO_2/jr, en dat de resterende 0,7 Mton CO_2/jr (van de doelstelling van 5 Mton CO_2/jr) zal worden gerealiseerd door aanpassing van de bedrijfscondities en eventueel afvang en opslag van CO_2 (CCS). Onduidelijk is hoe de aanpassing van de bedrijfscondities zal plaatsvinden en hoe zeker is dat dit leidt tot de beoogde extra emissiereductie (betreft dit bijvoorbeeld aanpassing van de productie in de cokes en hoogovenfabriek of in de EAF/DRP).
De Commissie heeft kennisgenomen van de JLOI en constateert dat de getallen daarin (de stapsgewijze CO_2-reductie met 5.4+0.6+1.2 Mt/j) voor genoemde CO_2-reductie in het MER (4.3+0.8+1.1 Mt/j[75]) lijken te verschillen.

De Commissie adviseert om in het MER:
- meer inzicht te geven in de verschillende manieren waarop de doelstelling van 0,7 Mton CO2/jr gerealiseerd kan worden, en wat daarvoor nodig is.
- de verschillen tussen de JLOI en het MER te verklaren. Geef aan wat de uiteindelijke getallen zijn, hoe die zijn bepaald en hoe de emissiereductie (gefaseerd in de tijd) gerealiseerd gaat worden.

5.5 Circulariteit

Referentiesituatie percentage schroot

In het MER staat dat het aandeel schroot (soms ook 'schrot' genoemd) in de komende jaren (vóór 2030) zal groeien naar 20%, en dat dit percentage in het MER wordt beschouwd als de referentiesituatie. De onderbouwing dat deze verhoging zeker is en er onomkeerbare besluiten aan ten grondslag liggen ontbreekt. Indien dat niet het geval is het nodig om aan te sluiten bij het referentiejaar 2022 dat ook voor andere aspecten van de bedrijfsvoering en emissies wordt gebruikt.

---

72 Tabel 4.3 en 6.1 van MER Detailstudie 01 Energie.

73 Scope 1 zijn directe CO_2-emissies, veroorzaakt door eigen emissiebronnen. Scope 2 zijn indirecte CO_2-emissies, veroorzaakt door opwekking van ingekochte en verbruikte elektriciteit, stoom, warmte of koeling. Scope 3 zijn indirecte CO_2-emissies, veroorzaakt door emissiebronnen van andere partijen in de productieketen waar zij geen directe invloed op hebben.

74 Zo lijkt het MER te suggereren dat gebruik van stookgas door de Vattenfall centrales 'Scope 1' emissies zijn, terwijl de centrales elders niet als onderdeel van Tata worden beschouwd, en dus sprake zou zijn van Scope 3 emissies.

75 Pagina 71 van MER Publiekssamenvatting.

Mogelijkheden voor verhoging schrootgehalte
Door realisatie van Heracless gaat het aandeel schroot naar 28%. Dit geldt voor zowel de (bestaande) OSF als de (nieuwe) EAF. Mogelijk kan in de EAF tot 55% schroot worden ingezet, maar dat is niet zeker en daar is in het MER dan ook niet vanuit gegaan. De toename in de hoeveelheid verwerkt schroot lijkt relatief beperkt, en de EAF lijkt ten opzichte van de bestaande OSF (vooralsnog) niet onderscheidend voor de hoeveelheid te verwerken schroot.

De Commissie adviseert om in het MER:
- te onderbouwen waarom in de referentiesituatie voor het schrootpercentage 20 procent wordt gekozen. Indien er geen onomkeerbare besluiten zijn genomen is het nodig om referentiejaar 2022 als uitgangspunt te nemen.
- het verwachte percentage aandeel schroot van 28% nader toe te lichten, en te verduidelijken of en wanneer de EAF onderscheidend kan zijn aan de bestaande OSF voor wat betreft de hergebruiksmogelijkheden voor schroot (het verwerken van een hoger percentage schroot).

Consistentie van gebruikte percentages schroot
In het MER worden verschillende percentages schroot door elkaar gebruikt in het alternatief 'circulair' (bijvoorbeeld 50% en 55%). Tijdens het startgesprek heeft Tata Steel toegelicht dat het verschil erin zit dat het ene percentage de input van schroot in de EAF betreft, en het andere percentage de 'Recycled Content' van het geproduceerde staal.

De Commissie adviseert om in het MER het verschil tussen 'input schroot' en 'Recycled Content' uit te leggen. Verduidelijk bij de genoemde percentages steeds welke definitie van toepassing is. Zorg daarnaast dat de in de verschillende documenten genoemde percentages consistent zijn.

Acceptatievoorwaarden schroot
Het MER detailleert geen acceptatievoorwaarden voor schroot, zoals de kwaliteitseisen en de maximale gehalten verontreinigingen. Dit is van belang omdat in het schroot naast metaal ook andere bestanddelen kunnen voorkomen, zoals plastics en zorgstoffen (ZZS). Deze stoffen kunnen bij verwerking van het schroot leiden tot emissies naar de lucht.

De Commissie adviseert om in het MER de acceptatievoorwaarden op te nemen, samen met een beschrijving hoe wordt geborgd dat hieraan wordt voldaan. Structureer deze informatie zodanig dat deze als basis kan dienen voor het voor de vergunningaanvraag vereiste AV-AO/IC-document[76].

Samenstelling van huidige en toekomstige slakken
Het MER bevat vrijwel geen kwantitatieve informatie over de samenstelling van de hoogovenslakken en de staalslakken, die nu worden geproduceerd. Ook is niet duidelijk wat de te verwachten (kwantitatieve) veranderingen in de samenstelling zijn. Dit kan het gevolg zijn van de andere procesvoering of een groter aandeel schroot. Deze informatie is noodzakelijk om de milieueffecten van de productie en het gebruik van deze slakken in de beoogde toepassingen te kunnen beoordelen.

[76] Acceptatie- en Verwerkingsbeleid en Administratieve Organisatie en Interne Controle.

De Commissie adviseert om in het MER:

- kwantitatieve gegevens op te nemen van de samenstelling van de verschillende soorten slakken zoals die in de huidige situatie worden geproduceerd, en na eventuele verdere bewerking voorafgaand aan toepassing. Maak inzichtelijk op welke operationele data deze gegevens zijn gebaseerd. Relateer de gepresenteerde samenstellingsgegevens aan de wettelijke eisen die gelden voor de verschillende toepassingen van de slakken in de huidige situatie.
- kwantitatieve gegevens op te nemen van de verwachte samenstelling van verschillende soorten slakken in de nieuwe situatie, dat wil zeggen na realisatie van de DRP/EAF en bij een verhoogd aandeel schroot (Heracless). Onderbouw waarom de slaksamenstelling vergelijkbaar is dan wel afwijkt van de huidige situatie. Relateer de verwachte samenstelling aan de eisen die gelden voor de verschillende beoogde toepassingen van de slakken.

Het MER geeft geen informatie over de huidige problematiek rond de toepassing van staalslakken, de maatschappelijke onrust die daarover bestaat en actueel rijksbeleid[77]. Dit is wel nodig aangezien uit het MER blijkt dat Tata Steel ook in de toekomst grote hoeveelheden staalslakken zal blijven produceren. Afzet van staalslakken als secundaire grondstof zal alleen dan gecontinueerd kunnen blijven, wanneer de acceptatie goed geregeld is.

De Commissie adviseert om in het MER een beschouwing op te nemen van de huidige problematiek rond staalslakken en te beschrijven hoe Tata Steel van plan is deze problematiek op te lossen. Betrek daarbij de bovenstaand genoemde kwantitatieve gegevens over de huidige en toekomstige samenstelling van de staalslakken versus de wettelijke eisen bij toepassing. Geef ook aan wat de consequenties zijn wanneer de toekomstige kwaliteit onvoldoende blijkt om de beoogde toepassing mogelijk te maken.

Bijdrage van slakken aan circulariteit

Het MER maakt niet duidelijk hoe de afname van de kwantiteit en de verandering in kwaliteit van de geproduceerde slakken moet worden beoordeeld binnen het thema circulariteit. Dit betreft de afname van de productie van reststromen door Tata Staal versus minder beschikbaarheid van secundaire bouwstof voor bijvoorbeeld civieltechnische toepassingen.

De Commissie adviseert om de bijdrage en verandering van slakken te beoordelen voor de doelstelling ‘circulair’.

5.6 Natuur

Soortenbescherming

Het MER stelt dat de voorbereidende activiteiten in het kader van Heracless op het terrein van Tata Steel effecten hebben op diverse beschermde soorten, variërend per soort van licht negatief tot zeer negatief.

[77] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/09/22/brief-herijking-bodemregelgeving-en-staalslak en https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/07/21/tijdelijke-regeling-staalslakken-pauzeknop.

Het MER stelt ook dat met toepassing van de juiste mitigerende en compenserende maatregelen deze effecten (volledig) zijn weg te nemen of te compenseren, maar het MER maakt niet duidelijk waaruit deze maatregelen dan bestaan en wat de effectiviteit is.

In de detailstudie Ecologie en Soorten staat beschreven dat locaties (plot 10b en plot 6) volledig ongeschikt worden als foerageergebied voor de Gewone dwergvleermuis door het vlakken van het terrein en de aanleg van verharding in verband met parkeren. Niet duidelijk is aangegeven wat de mogelijke impact hiervan is op vleermuizen, of dit een essentieel foerageergebied betreft, of de functionaliteit van het leefgebied hiermee in het geding komt, of de staat van instandhouding van de soort hierdoor gewaarborgd kan blijven, en of met mitigerende en compenserende maatregelen effecten voorkomen kunnen worden.

De Commissie adviseert om in het MER:
- de mitigerende en compenserende maatregelen voor de daar voorkomende beschermde soorten weer te geven. Laat zien wat de effectiviteit is van de maatregelen.
- aan te geven welke impact op vleermuizen er is door het vervallen van het foerageergebied door aanleg verharding. Laat zien of met mitigerende en compenserende maatregelen negatieve effecten op populaties voorkomen kunnen worden.

Gebiedsbescherming

Het MER stelt dat uit de AERIUS-berekeningen blijkt dat in de voorbereidings- en de transitiefase in de omliggende Natura 2000-gebieden in een straal van 25 kilometer rond het project op sommige hexagonen een tijdelijke toename in stikstofdepositie optreedt. Er is onder andere bijna een verdubbeling emissievracht NH_3. Bij uiteindelijke realisering van Heracless is er echter in totaliteit een afname. De veranderingen in stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden zijn volgens het MER relatief klein. Zo is de grootste toename op een hexagoon 9,8 mol N/ha/jr in de transitiefase, en de grootste afname is 6,43 mol N/ha/jr in de operationele fase, waarin is overgegaan op waterstof.[78]
Voor Heracless is in de operationele fase met aardgas voor de meeste omringende Natura 2000-gebieden sprake van een afname, behalve voor Noordhollands Duinreservaat. Hier is op enkele hectares een toename van 6,66 mol/ha/jr.

Referentiesituatie AERIUS-berekening

Voor de MER-referentiesituatie is ervan uitgegaan dat er verschillende autonome ontwikkelingen bij de bedrijfsprocessen van Tata Steel zullen plaatsvinden. Hieronder valt het bouwen van een DeNOx-installatie bij de pelletfabriek als onderdeel van Roadmap Plus.
De referentiesituatie voor stikstof en daarmee de AERIUS-berekeningen is echter een andere. Dat is de huidige natuurvergunning, aangescherpt in 2022, de vergunde situatie.[79] De eventuele toename van stikstofdepositie van Heracless op Natura 2000-gebieden wordt ten opzichte van die vergunde situatie gemitigeerd met maatregelen (interne saldering, zie ook de volgende deelparagraaf). Omdat de bouw van de DeNOx-installatie niet onder de vergunde situatie valt, kan die maatregel worden ingezet als mitigerende maatregel in het voorgenomen project. Het is daarmee dus correct dat voor de stikstofberekeningen de DeNOx-installatie niet in de referentiesituatie is opgenomen en voor de andere milieuonderdelen wel.

[78] De kritische depositiewaarde (KDW) stikstof voor habitattype Grijze duinen H2130A is 1071 mol N/ha/jr.
[79] Zie referentiesituatie voor projecten en vergunningen de Factsheet Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden van de Commissie mer: Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Dit is echter niet goed uitgelegd en het brengt ook verwarring dat in de bijlage stikstofdepositie, is aangegeven dat de DeNox-filter bij de Pelletfabriek in de referentiesituatie is meegenomen. De Commissie beveelt aan om dit aan te passen.

Intern salderen
Zoals in bovenstaande paragraaf vermeld gaat het MER voor het beperken van de stikstofdepositie uit van intern salderen. Deze interne saldering moet echter nog verder worden uitgewerkt in een Passende beoordeling bij de komende aanvraag voor een omgevingsvergunning (Natura 2000-activiteit). Het MER gaat ervan uit dat dit vergunbaar is onder ander vanwege verminderde productievolumes en de DeNOx-installatie bij de Pelletfabriek, wat is toegelicht in een 'Memo intern salderen'.[80]

Het MER bevat geen onderbouwing dat voldaan wordt aan de vereisten uit jurisprudentie over de inzet van intern salderen[81]. De Passende beoordeling mag in een latere fase worden opgesteld bij de aanvraag van een nieuwe omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit. Tata Steel heeft aangegeven dat de aanvraag natuurvergunning met Passende beoordeling in een apart spoor plaats zal vinden, met opstart eind 2025.[82] Zonder dat aannemelijk is dat aan alle vereisten en jurisprudentie kan worden voldaan, is echter geen sprake van een alternatief in het MER dat uitvoerbaar is binnen de kaders van de Natura 2000-wetgeving.[83] Met de memo Saldering is op dit moment onvoldoende aannemelijk gemaakt dat een natuurvergunning in de toekomst verleenbaar is, omdat deze vereisten niet zijn toegepast.

De Commissie realiseert zich echter dat er op dit moment veel onduidelijkheid is over de uitvoerbaarheid van intern salderen. Er zijn bijvoorbeeld nog geen beleidsregels van de relevante bevoegde gezagen. Zij kan in het kader van dit traject ook niet beoordelen of voldaan kan worden aan het additionaliteitsvereiste. Het is daarom aan het bevoegd gezag en de initiatiefnemer om samen een adequate oplossing te vinden. Indien mogelijk adviseert de Commissie om in het MER aannemelijk te maken dat voldaan kan worden aan de vereisten uit jurisprudentie voor de inzet van intern salderen.

In bijlage stikstofdepositie bij het MER zijn de gekarteerde hectares van de Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer weergegeven. Het is nodig om een onderbouwing te geven van het gekarteerd gebied. Zo is Kennemerland-Zuid ruim 8.000 hectare, terwijl in het MER voor dit gebied 3.461 gekarteerde hectares wordt vermeld. Niet duidelijk is op basis waarvan met deze aantallen hectares de AERIUS-berekeningen zijn uitgevoerd, of het enkel de stikstofgevoelige hectares betreffen van het Natura 2000-gebied.

De Commissie adviseert om in het MER een toelichting te geven op de omvang (hectares) van het gekarteerd gebied, aangezien sommige Natura 2000-gebieden groter zijn dan het nu weergegeven gekarteerd gebied, en een toelichting te geven op de mogelijke gevolgen hiervan op de verschillende AERIUS-berekeningen.

---

80 MER Bijlage 9 'Memo Saldering'.

81 (1) De verwachte voordelen van de mitigerende maatregel moeten vaststaan bij de Passende beoordeling, (2) een dubbele inzet van de referentiesituatie moet voorkomen worden en (3) salderen mag alleen als de maatregel niet ook nodig is om Natura 2000-gebieden te behouden, herstellen, uit te breiden of verbeteren.

82 Zie pagina 13 MER bijlage 9 Stikstofdepositie.

83 Zie pagina 4 Factsheet Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden van de Commissie mer: Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Stikstofeffecten verder weg dan 25 kilometer
In het NRD-advies heeft de Commissie aangegeven dat voor een compleet beeld van de milieugevolgen het MER moet laten zien welk deel van de stikstofuitstoot binnen en welk deel buiten de 25 km van het project neerslaat, en op welke Natura 2000-gebieden. Dit kan dan worden meegewogen bij de besluitvorming, zoals over mogelijke (bron)maatregelen om de uitstoot en depositie te beperken. Bijvoorbeeld door het toepassen van BBT+ (zie alternatieven in paragraaf 4.1 van dit advies). Het MER laat dit niet zien.

De Commissie adviseert om in het MER aan te geven welk deel van de stikstofuitstoot buiten 25 kilometer neerslaat en op welke Natura 2000-gebieden.

5.7 Omgevingsveiligheid

In het MER[84] wordt gesproken over een veiligheidscontour waaraan getoetst moet worden. Deze wordt verder in de bijbehorende bijlagen over omgevingsveiligheid niet genoemd. Het is nodig om duidelijk aan te geven wat de veiligheidscontour is en of hieraan voldaan wordt.

In het MER zijn varianten uitgewerkt waarbij CO_2-export per schip plaatsvindt[85]. Er is ook een cryogeen variant uitgewerkt waarbij de plaatsgebonden risicocontour 10-6 varieert en buiten de inrichtingsgrens ligt. In de tekst wordt vervolgens aangegeven dat alle plaatsgebonden risicocontouren binnen de inrichtingsgrens blijven. Dit lijkt met elkaar in tegenspraak.

In het MER wordt de term risicoprofiel gebruikt. Dit is geen wettelijke term. Gebruik in plaats van risicoprofiel de wettelijke termen plaatsgebonden risico, groepsrisico, aandachtsgebied of voorschriftengebied.

De Commissie constateert dat de plaatsgebonden risicocontouren, die zijn weergegeven in het MER, zijn berekend met de nieuwste rekenmethode en rekenprogramma Safeti 9.2. De resultaten wijken af van de vergunde contouren, die te vinden zijn in de 'Atlas van de leefomgeving'. Tot slot ontbreekt een goede toelichting dat drie woningen zijn beschouwd als beperkt kwetsbare gebouwen, terwijl woningen normaliter als kwetsbare gebouwen beschouwd worden.

[84] MER Deel E, pagina 18.
[85] Figuur 9.2 van MER bijlage11-b Veiligheid Heracless.

De Commissie adviseert om in het MER:

- aan te geven of er een veiligheidscontour aanwezig is voor Tata Steel. Geef aan of Heracless voldoet aan de plaatsgebonden risicocontour 10-6.
- te verduidelijken of met alle weergegeven varianten de plaatsgebonden risicocontouren binnen de inrichtingsgrens blijft.
- wettelijke termen te gebruiken voor het beoordelingen en toetsing van omgevingsveiligheid.
- een vergelijking te maken van de effecten van het gebruik van de nieuwe rekenmethode en nieuwe rekenprogramma voor de berekening van de risico's van het project Heracless met de vergunde situatie. Verklaar waarom de plaatsgebonden risicocontouren van de actuele bedrijfssituatie van Heracless afwijkt van de vergunde plaatsgebonden risicocontouren zoals die op de atlas van de leefomgeving staan.
- te verklaren waarom de drie woningen aan de Zeestraat binnen de plaatsgebonden risicocontour 10-6 beschouwd kunnen worden als beperkt kwetsbare gebouwen.

6 Presentatie en communicatie

Een goed en duidelijk milieueffectrapport is belangrijk voor het besluitvormingsproces van het bevoegd gezag en voor participatie met betrokkenen en omwonenden. In het MER wordt veel informatie gepresenteerd. De Commissie heeft daarom in haar advies over de NRD aandacht gevraagd voor een goede en leesbare samenvatting in het MER.

Ook adviseerde de Commissie om te werken met duidelijke (verschilcontour)kaarten, waar mogelijk zelfs digitaal, zodat omwonenden kunnen zien welke gevolgen voor de leefomgeving Heracless heeft op hun leefomgeving. De Commissie constateert dat dit nog verbetering behoeft. Zo mist de Commissie op onderdelen nog verschilcontourkaarten (bij immissies), overzichtelijke (vergelijkende) tabellen (zoals voor de emissies of balansen) en/of (staaf)diagrammen, en (proces)schema's (zoals voor de DRP). Ook is nodig om meer interpretatie te geven bij de opgenomen data. Als bijvoorbeeld op één meetpunt een waarde wordt overschreden, geef dan een verklaring.

De Commissie adviseert om in het MER de informatie voor lezers waar mogelijk inzichtelijker te maken. Werk daarbij in ieder geval met (verschilcontour)kaarten voor immissies, vergelijkende tabellen voor de emissies (verschillende fasen) en balansen en processchema's voor de installaties. Geef daarbij, waar nodig, een interpretatie van de resultaten. Dit geldt bijvoorbeeld bij forse toe- of afnames of overschrijding van wettelijke waarden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de Commissie en over haar werkwijze vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:
ir. Peter van der Boom MA
dr. ir. Wim Brilman
ir. Arjen Brinkmann
ir. Antje Ehrenburg
mr. dr. Annelies Freriks
dr. ir. Nienke Koeman-Stein
Tom Ludwig MA (secretaris)
Sjoerd Post
dr. Ronald Smetsers
ir. Loewie Steens
ir. Harry Webers (voorzitter)
drs. Rik van de Weerdt

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Projectbesluit en meerdere vergunningen zoals omgevingsvergunningen (voor onder andere bouw, milieubelastende activiteiten, mogelijk Natura 2000-activiteit, wateractiviteit).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffect-rapport (MER) vereist zijn. Uit Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om categorie I1 'installaties voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag op grond van de richtlijn geologische opslag van kooldioxide'.

Bevoegd gezag besluiten

Voor het projectbesluit en diverse omgevingsvergunningen Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De minister van Infrastructuur en Waterstaat besluit over de vergunningen voor wateractiviteiten.

Initiatiefnemer besluiten

Tata Steel IJmuiden B.V.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer 3730 in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R.N. Butter
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235145225
ruud.butter@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 DEC. 2025

Kenmerk
2465038/2467589

Uw kenmerk

Betreft: Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi&Vechtstreek

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi&Vechtstreek

Inleiding
Het uitvoeringsprogramma 2026 Omgevingsdienst Flevoland Gooi&Vechtstreek is vastgesteld en sluit aan bij onze strategie voor uitvoering en handhaving. Ook ondersteunt dit programma de implementatie van de Omgevingswet en versterken ze het VTH-stelsel. U ontvangt dit programma zodat u uw controlerende taak kunt uitvoeren.

Samenvatting

1. Het uitvoeringsprogramma en bijbehorende afspraken zijn vastgesteld tijdens onze vergadering van 16 december 2025.
2. Dit programma specificeert de taken en middelen voor de Omgevingsdienst en houdt rekening met nieuwe verplichtingen, zoals de ondersteuning bij nieuwe maatschappelijke opgaven.
3. De versterking van het VTH-stelsel en de vorming van robuuste omgevingsdiensten zijn belangrijke speerpunten in lijn met de afspraken van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel.
4. Het proces wordt gestuurd door de Nota U&H 2024-2027, die richting en prioriteiten stelt voor de uitvoering bij de bescherming en verbetering van de fysieke leefomgeving.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354

Context en doelstellingen

De uitvoeringsprogramma's zijn belangrijke instrumenten voor het behoud en de verbetering van de leefomgeving in Noord-Holland.

- Achtergrond: De omgevingsdiensten voeren namens ons college de uitvoerings- en handhavingstaken uit.
- Jaarlijkse cyclus: Samen met de diensten stellen wij de programma's op en maken we afspraken over de benodigde middelen, die zijn opgenomen in de begroting 2026.
- De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden en brengt aanpassingen in procedures en bevoegdheden met zich mee. De bredere uitvoeringsgevolgen hiervan worden steeds verder ingebed in de dagelijkse praktijk.

Volgende stappen

- Toezending van het vastgestelde programma aan uw Staten is in lijn met artikel 13.8 van het Omgevingsbesluit.
- Implementatie van de afspraken en bewaking van de voortgang door de omgevingsdienst.
- Jaarlijkse evaluatie en rapportage over de uitvoering van het programma in 2026.

Wij zien uw vragen en opmerkingen graag tegemoet en informeren u na afloop van 2026 over de resultaten van het programma via de Jaarrapportage Uitvoering en Handhaving.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Provincie Noord-Holland

Toelichting op uitvoeringsprogramma OFGV (Bijlage bij registratienummer 2465038/2467589)

De omgevingsdiensten voeren namens en in opdracht van ons college uitvoerings- en handhavingstaken uit. In deze toelichting en met de bijlage informeren wij u over de taken die de omgevingsdienst Flevoland Gooi&Vechtstreek in 2026 voor ons uitvoert en de (financiële) afspraken die wij daarover hebben gemaakt.

Inleiding

De vier omgevingsdiensten die actief zijn in Noord-Holland[1] borgen de basiskwaliteit van onze leefomgeving. Dit doen zij door het uitvoeren van vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken en adviseren op basis van de wet en onze Omgevingsverordening. In aanvulling daarop dragen zij bij aan het op een hoog peil houden van de fysieke leefomgevingskwaliteit. Dit wordt onder meer bereikt door met behulp van de aanwezige kennis en expertise bij de omgevingsdiensten het beleid van de provincie te monitoren, te analyseren, helpen aan te passen en te ontwikkelen.

De omgevingsdiensten doen dit binnen de door ons college vastgestelde uitvoerings- en handhavingsstrategie (U&H-strategie). Daarin is per omgevingsdienst vastgelegd welke prioriteiten, doelstellingen, strategie en werkwijze worden gevolgd. Dit beleid is afgestemd met de deelnemende gemeenten. In lijn met deze U&H-strategie stellen we jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast. Hierin staat welke activiteiten de omgevingsdiensten het komende jaar zullen uitvoeren. Wij hebben deze programma's in onze vergadering van 9 december 2025 vastgesteld en sturen ze als bijlagen bij deze brief.

Met de omgevingsdiensten hebben we afspraken gemaakt over de middelen die nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken en de vastgestelde activiteiten uit te voeren. Deze middelen zijn opgenomen in de begroting voor 2026. De gemaakte afspraken sturen we ook als bijlagen.

Gedurende 2026 monitoren en bewaken we de resultaten en de voortgang van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma's. Wij rapporteren u hierover jaarlijks via de jaarverslagen van de omgevingsdiensten.

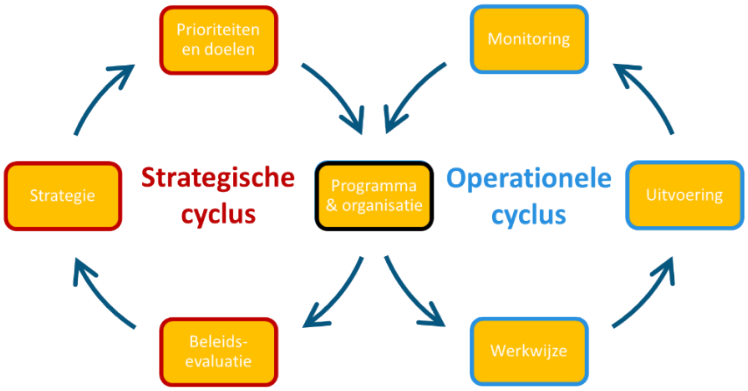

Deze hele cyclus, die begint bij het opstellen van beleid en via de uitvoering uiteindelijk leidt tot het bijstellen van het beleid, wordt ook wel BIG-8 genoemd. Het

[1] De Omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), Noord-Holland Noord (OD NHN), IJmond (ODIJ) en Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV).

Provincie Noord-Holland

Toelichting op uitvoeringsprogramma OFGV (Bijlage bij registratienummer 2465038/2467589)

bestaat namelijk uit een beleidsvormende (strategische) cyclus en een uitvoerende (operationele) cyclus.

De beleidscyclus (BIG-8)

De hele beleidscyclus bestaat uit zes procescriteria:
1. De uitvoerings- en handhavingsstrategie;
2. Het uitvoeringsprogramma;
3. De uitvoeringsorganisatie;
4. Het borgen van de middelen;
5. Monitoring van de voortgang;
6. Rapportage over de inspanningen.

Als bijlage zenden wij u het **uitvoeringsprogramma**, als bedoeld onder punt 2, van de Omgevingsdienst Flevoland Gooi&Vechtstreek toe. In dit programma wordt een relatie gelegd met de U&H-strategie (punt 1). De organisatie van de omgevingsdienst is zo ingericht dat het uitvoeringsprogramma goed kan worden uitgevoerd (punt 3). Dit wordt geborgd door onze deelname aan het algemeen bestuur van deze omgevingsdienst en door de mandaatregelingen. In de begroting van de omgevingsdienst, worden de benodigde en beschikbare financiële en personele middelen (punt 4) opgenomen voor het uitvoeringsprogramma. Gedurende het jaar worden de inspanningen voor het uitvoeringsprogramma gemonitord (punt 5). De rapportage van de monitoring (punt 6) wordt meegedeeld aan uw Staten in het jaar volgend op het jaar waar het uitvoeringsprogramma betrekking op heeft.

Uitvoerings- en handhavingstaken bij de omgevingsdiensten

De provincie heeft bij elke omgevingsdienst de uitvoerings- en handhavingstaken op het gebied van bodem belegd voor hun regio. Dit zijn de bodemtaken die na de zogenaamde 'warme overdracht' van de provincie aan de gemeenten door de provincie uitgevoerd blijven. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024, moest er nog een wijziging plaatsvinden voor het uitvoeren van toezicht op de bodemtaken bij SEVESO- en RIE-4-bedrijven, Deze taken verschuiven naar de OD NZKG. Naast deze taken heeft de provincie verschillende plustaken aan de omgevingsdiensten gemandateerd voor het gehele provinciale grondgebied. In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de taken per omgevingsdienst.

	OD NZKG	OD NHN	ODIJ	OFGV
BASISTAKEN				
Seveso[2]/RIE[3]-4-bedrijven	X			
Overige RIE-bedrijven	X		X[4]	

[2] Seveso-richtlijn, voorheen Brzo (Besluit risico's zware ongevallen)

[3] Richtlijn industriële emissies

Provincie Noord-Holland

Toelichting op uitvoeringsprogramma OFGV (Bijlage bij registratienummer 2465038/2467589)

	OD NZKG	OD NHN	ODIJ	OFGV
Overgangsrecht Wbb[5] en Bbk[6] (toezicht/handhaving)	X	X	X	X
PLUSTAKEN				
Overgangsrecht Wbb en Bbk (vergunningverlening)	X	X	X	X
Natuur		X		
Toezicht en handhaving wegen en vaarwegen		X		
Stiltegebieden		X		
Gelegenheid bieden tot zwemmen en baden (voorheen Whvbz)		X		
Voorheen Waterwet	X			
Grondwaterbescherming	X			
Ontgrondingsactiviteit	X			
Vuurwerkbesluit	X			
Sportmotoren	X			
Regeling Burger- en Militaire Luchtvaart	X			

In de uitvoeringsprogramma's zijn per taakveld de activiteiten weergegeven die in 2026 worden uitgevoerd.

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Het 2026 uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) was ditmaal niet tijdig gereed om tegelijk met de overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's van de andere OD's ter vaststelling aan te bieden. Daarom is dit uitvoeringsprogramma separaat vastgesteld.

De OFGV zal in het eerste kwartaal 2026 de lopende trajecten afronden, waarmee ze zullen voldoen aan de robuustheidseisen vanuit het IBP-VTH. Hiertoe is de begroting 2027 naar voren gehaald en reeds aan u ter zienswijze aangeboden. Verwachting is dat het ministerie zal oordelen dat de OFGV per 1 april 2026 robuust is.

De kosten voor het uitvoeringsprogramma 2026 met de OFGV bedragen € 299.015,-.

---

[4] Het betreft - op dit moment - vier inrichtingen

[5] Wet bodembescherming. Met de komst van de Omgevingswet vervalt de Wbb. Voor lopende bodemsaneringen geldt eerbiedigend overgangsrecht, waardoor de Wbb (gedeeltelijk) van toepassing blijft.

[6] Besluit bodemkwaliteit

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

REGIONAAL UITVOERINGSPROGRAMMA

2026

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Over de OFGV 4

Welkomstwoord 5

Doel Uitvoeringsprogramma 6

Hoofdstuk 2: Wat speelt er? 8

Wat speelt er landelijk 9

- Landelijke verkiezingen 9
- Doorontwikkeling VTH-stelsel 9
- Ontwikkelingen ODNL 9

Wat speelt er regionaal 11

- Gemeentelijke verkiezingen (nieuw AB/DB) 11
- Versterken van regionale beleidscyclus: BIG-8 11
- Samenwerking ketenpartners 11
- Doorontwikkeling als adviesdienst 12
- Samenwerking Noord-Hollandse Omgevingsdiensten 12
- Bijzondere ontwikkelingen in onze regio 12
  - Netcongestie 12
  - Groeigemeenten 12
  - Defensieterreinen 13

Wat speelt er bij de OFGV? 14

- Ontwikkelplan en robuustheid 14
- Zaaksysteem op basis van MBA's 14
- Doorontwikkeling financieringssytematiek 14
- Verbinding beleid, uitvoering en middelen 14
- Innovatieagenda 15

Hoofdstuk 3: VTHA Milieu 16

Ontwikkelingen in VTHA 17

- Nieuwe structurele taken 2026 17
  - Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) 17
  - Casemanagement 17
  - Ketentoezicht 17
  - Werkgebonden personenmobiliteit (WPM) 18
- Innovatieagenda 2026: Voorstellen nieuwe structurele taken 2027 18
  - Advies Omgevingsplannen 18
  - Omgevingsveiligheid 18
  - Toezicht energiebesparing 19
- Innovatieagenda 2026: Overige onderwerpen 19
  - Indirecte lozingen 19
  - Visitatie 2026 19
  - Datagedreven werken 19
- Overige ontwikkelingen VTH 20
  - Financiële zekerheid 20
  - Ondermijning en strafrecht 20
  - Doorontwikkeling BOA bestel 21

Vergunningen en meldingen 22

- Algemene ontwikkelingen vergunningen 22

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Algemene ontwikkelingen meldingen 22
Actualiseren van vergunningen 22
Juridische ondersteuning 22

Toezicht en Handhaving 23
Toezicht bedrijven 23
Klachten 23
Asbest 23
Toezicht grondverzet, grond, baggerspecie en bouwstoffen 24
Bestuursrechtelijke handhaving en juridische ondersteuning 25
Piket en calamiteitendienst 25

Advies 25
Omgevingsadvies 25
Circulaire economie 26
Bodem: grond- en grondwaterbescherming 26
Geluid 27
Omgevingsveiligheid 27
Wet Open Overheid 27

Prognosetabel 28

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

HOOFDSTUK 1
WELKOMSTWOORD

Welkomstwoord

Voor u ligt het uitvoeringsprogramma 2026 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). In dit uitvoeringsprogramma staat beschreven welke taken de OFGV in 2026 uitvoert voor de deelnemers, wat de relevante regionale en landelijke ontwikkelingen zijn en welke innovatieprojecten de OFGV in 2026 gaat uitvoeren.

Het uitvoeringsprogramma 2026 heeft dezelfde opzet als het uitvoeringsprogramma 2025. Het uitvoeringsprogramma 2025 stond vooral in het teken van de doorontwikkeling naar meer uniformiteit van de uitvoering, realisatie van het ontwikkelplan en implementatie van de basistaken met als doel toe te groeien naar een robuuste toekomstbestendige dienst.

Als het goed is weerspiegelt dit uitvoeringsprogramma de nieuwe fase waarin de OFGV zich bevindt. Per 1 januari 2026 zijn er weer een set basistaken toegevoegd aan de de begroting, is de lijst van af te ronden projecten uit het ontwikkelplan overzichtelijk en zijn de innovatieprojecten vooral op de toekomst gericht in plaats van gericht op het op orde brengen van de basis. Ook gaat de OFGV voor het eerst sinds jaren het uitvoeringsjaar in met voldoende personeel en zonder een grote wervingsopgave.

Bovenstaande maakt dat de OFGV opgewekt aan 2026 gaat beginnen: met het vizier gericht op de toekomst gaan we het uitvoeringsprogramma proberen te realiseren en zo bij te dragen aan de beleidsdoelstellingen van onze deelnemers: een veilig, gezonde en duurzame leefomgeving in Flevoland & Gooi en Vechtstreek.

Ook gaan we er van uit dat we na 1 april definitief als een toekomstbestendige robuuste omgevingsdienst worden beoordeeld. Wat de OFGV betreft is dit een mijlpaal die we bereiken na jaren hard werken en waar we graag met u bij stil gaan staan.

Hopelijk leest u dit uitvoeringsprogramma met net zoveel plezier als ik en geeft het u een duidelijk beeld van wat u van ons kan verwachten komend jaar.

Veel leesplezier,

Anton Klijn

Directeur

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Doel Uitvoeringsprogramma

De beleidscyclus onder de Omgevingswet volgt een vaste lijn: eerst beleid, daarna strategie en vervolgens het uitvoeringsprogramma (artikel 13.8 Omgevingsbesluit). Deze structuur, vastgelegd in het Omgevingsbesluit, vormt de basis voor een programmatische werkwijze. Het doel van deze werkwijze is om de vastgestelde beleidsdoelen in de fysieke leefomgeving op een efficiënte en kwalitatieve manier te realiseren.

Het uitvoeringsprogramma verbindt de strategische en operationele cyclus van de Big8. De OFGV baseert haar werkzaamheden steeds meer op het effectiever realiseren van regionale beleidsdoelen. Het uitvoeringsprogramma vormt daarbij een essentieel instrument.

In ons werkgebied wordt invulling gegeven aan deze programmatische aanpak met een uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid: de **Regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2027**. Deze uniforme aanpak creëert eenheid in uitvoering, wat resulteert in meer efficiëntie en een hogere kwaliteit van de werkzaamheden van de taken die bij OFGV zijn belegd.

Op basis van deze strategie stelt de OFGV jaarlijks het uitvoeringsprogramma op en wordt dit vastgelegd door alle deelnemers van de OFGV. In het programma staat de inzet van Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving en Advies (VTHA) centraal. Zo realiseert de OFGV regionale opgaven en prioriteiten.

Het uitvoeringsprogramma is een regionaal programma waarbij per deelnemer in een bijlage opgenomen is welke producten en diensten we voor die deelnemer verwachten uit te voeren. Daarnaast wordt ruimte geboden om wensen en specifieke behoeften van gemeenten en provincies door te vertalen.

Voor de financiële borging en verantwoording verwijzen we naar de afzonderlijke financiële stukken: de Programmabegroting (vastgesteld door het Algemeen Bestuur in juni voorafgaand aan het uitvoeringsjaar) en het Jaarverslag (vastgesteld door het Algemeen Bestuur in juni na afloop van het uitvoeringsjaar).

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

HOOFDSTUK 2
WAT SPEELT ER?

- Wat speelt er landelijk?
- Wat speelt er regionaal?
- Wat speelt er bij de OFGV?

Wat speelt er landelijk

Landelijke verkiezingen

Op 29 oktober 2025 vonden verkiezingen plaats voor de Tweede Kamer. De formatie van een nieuw kabinet is nog gaande, waardoor de toekomstige koers op het gebied van milieu, klimaat, energie**,** stikstof en ruimtelijke ordening nog niet duidelijk is. Landelijke beleidswijzigingen en prioriteiten hebben invloed op de uitvoering van milieutaken en de wettelijke kaders waarbinnen vergunningverlening en toezicht plaatsvinden.

Doorontwikkeling VTH-stelsel

Zodra met het vaststellen van de Begroting 2027 de uitvoering van de laatste set collectieve basistaken structureel is gefinancierd voldoet OFGV aan alle robuustheidscriteria en verwacht dan van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat het oordeel ‘robuuste Omgevingsdienst’. Een resultaat dat, na de vele inspanningen van OFGV en deelnemers, verdient om gevierd te worden.

Met het oordeel robuustheid kan OFGV als zelfstandige dienst verder op de huidige schaal in het VTH-stelsel dat nog steeds in transitie is. De minister bereidt op dit moment maatregelen (wet versterking VTH-stelsel milieu) voor om het VTH-stelsel door te ontwikkelen en om in te grijpen bij diensten die niet aan de eisen voldoen.

Ook na 1 april 2026 blijft het Rijk betrokken. De focus van het Rijk zal verschuiven van robuustheid naar focus op kwaliteit. Een concreet voorbeeld hiervan is de versterkte aandacht voor de Kwaliteitscriteria 3.0. Deze ontwikkeling sluit goed aan bij de ambitie van de OFGV om de kwaliteit van de dienstverlening structureel te verbeteren en zo bij te dragen aan een betere bescherming van de leefomgeving.

Ontwikkelingen ODNL

Naar aanleiding van het rapport van Commissie Van Aartsen, waarin werd aangegeven dat landelijk gezien het VTHA-stelsel onvoldoende functioneert, is de positie van Omgevingsdienst NL (ODNL) vergroot en verstevigd. Landelijk ontwikkelde producten en processen zullen ontwikkelingen binnen de OFGV faciliteren. Voorbeelden hiervan zijn: de kennisinfrastructuur, de ODNL Academie en datagedreven werken.

Er is een landelijke kennisinfrastructuur opgezet door ODNL waarvoor een rijkssubsidie is verstrekt. Binnen de kennisinfrastructuur zijn de omgevingsdiensten onderverdeeld in zes landsdelen. De OFGV sluit aan bij het landsdeel Flevoland, Noord-Holland en Utrecht. Binnen de kennisinfrastructuur levert de OFGV VTHA-experts die actief hun kennis delen én ophalen binnen het landsdeel en op landsniveau. Er wordt samengewerkt op de thema’s Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), circulaire economie, bodem en ondergrond, energietransitie en waterkwaliteit. In het eerste halfjaar van 2026 organiseert OFGV een themabijeenkomst voor deelnemers met uitleg over de kennisinfrastructuur van Omgevingsdienst NL en de rol van de OFGV hierin.

Tot vorig jaar was de OFGV initiatiefnemer van de landelijke Academie voor omgevingsdiensten. De Academie is nu georganiseerd op ODNL-niveau en faciliteert alle omgevingsdiensten in haar opleidingen. De opleidingen van de Academie gaan de OFGV helpen om te voldoen aan de kwaliteitscriteria 3.0.

Datagedreven werken staat bij iedere Omgevingsdienst hoog op de agenda. Om deze ontwikkeling te faciliteren en te borgen dat data landelijk geïnterpreteerd kunnen worden, wordt er gewerkt aan een landelijk uniform informatiemodel dat alle omgevingsdiensten kunnen implementeren. De producten die landelijk worden vormgegeven, waaronder de landelijke uniforme MBA-set, de datagedreven vergunning en het datagedreven toezicht, zullen de OFGV helpen om meer en meer datagedreven werken te implementeren en deze data in te zetten om slimmer te werken en kennis te delen met ketenpartners en bevoegde gezagen.

Wat speelt er regionaal

Gemeentelijke verkiezingen (nieuw AB/DB)

In maart 2026 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats in de meeste gemeenten binnen het werkgebied van de OFGV. De gemeenten Hilversum en Wijdemeren gaan per 1 januari 2027 fuseren en daarom wordt de gemeenteraadsverkiezing uitgesteld en gehouden op 19 november 2026. De uitkomsten van de verkiezingen kunnen van invloed zijn op de bestuurlijke koers van gemeenten. De meeste gemeenten organiseren na installering van de nieuwe gemeenteraadsleden een informatieavond voor gemeenschappelijke regelingen. Zoals gebruikelijk bij voorgaande gemeenteraadsverkiezingen presenteert ook de OFGV zichzelf graag bij de nieuwe gemeenteraadsleden. Nieuwe colleges van B&W stellen akkoorden op waarin keuzes worden gemaakt die kunnen doorwerken in de besluitvorming binnen het Algemeen Bestuur van de OFGV. Een praktisch aspect is dat er nieuwe gezichten en oude bekenden in het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur van de OFGV zullen gaan plaatsnemen. De OFGV zal hen informeren over de werkzaamheden van en ontwikkelingen binnen de dienst**.**

Versterken van regionale beleidscyclus: BIG-8

Het afgelopen jaar is met de deelnemers ingezet op het versterken van de regionale beleidscyclus: de BIG-8. Onderdelen hiervan waren het inrichten van deelnemersoverleggen, het aanpassen van de rapportagecyclus, de tussentijdse evaluatie van de U&H-strategie en het opzetten van twee pilots outcome gericht werken.

Op alle onderwerpen worden in 2026 vervolgstappen gezet. Daarnaast loopt met de deelnemers een traject ter voorbereiding op de nieuwe kostenverdeelsystematiek (KVS) voor 2028-2031 (zie hoofdstuk 2). Om de relatie tussen beleid, middelen en uitvoering (output en outcome) te versterken, worden voor alle categorieën voorstellen gedaan om het ambitieniveau te bepalen op basis van het beleid van de deelnemers en de regionale U&H-strategie. De OFGV bereidt dit voor en gaat in gesprek met de deelnemers hierover.

Samenwerking ketenpartners

De landelijke aandacht voor het VTH-stelsel neemt toe en het takenpakket van de OFGV breidt zich uit. Hierdoor ontstaan er steeds meer raakvlakken met ketenpartners. Om de leefomgeving zo effectief mogelijk te beschermen, zoekt de OFGV actief de samenwerking op met andere overheidsorganisaties.

We bouwen bestaande samenwerkingen verder uit, zoals met:

- het Openbaar Ministerie op het gebied van strafrechtelijke handhaving;
- het waterschap Zuiderzeeland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht rondom de aanpak van indirecte lozingen;
- de GGD op het snijvlak van gezondheid en milieu;
- de veiligheidsregio die adviseert op het gebied van vergunningen, gezamenlijke bedrijfsbezoeken in het kader van toezicht en bij ongewone voorvallen.

Deze intensievere samenwerking stelt ons in staat om effectiever op te treden, kennis te delen en bundelen en gezamenlijk op te treden waar dat nodig is.

Doorontwikkeling als adviesdienst

De rol van de OFGV als regionale adviesdienst ontwikkelt zich voortdurend. In ons werkgebied willen we deze adviesrol verder versterken en gezamenlijk vormgeven, met oog voor de behoeften van onze deelnemers en de maatschappelijke opgaven in het fysieke domein. Deze landelijke ontwikkeling sluit aan bij de veranderende rol van omgevingsdiensten onder de Omgevingswet**.**

De OFGV als regionale adviesdienst beslaat twee aspecten: beleidsadvies en omgevingsadvies. Ons beleidsadvies vertaalt inzichten uit de praktijk naar beleid van onze deelnemers om zo de risico's voor de leefomgeving te verkleinen. Onze inzet rondom het dossier staalslakken is daar een voorbeeld van. Met omgevingsadvies geeft de OFGV advies bij nieuwe initiatieven en adviseert de OFGV gemeenten over milieuaspecten bij het Omgevingsplan. Onze rol als omgevingsadviseur is verder uitgewerkt in hoofdstuk 3.

Samenwerking Noord-Hollandse Omgevingsdiensten

Eind 2025 heeft de provincie Noord-Holland het rapport ontvangen van een bestuurlijke verkenner (Onno Hoes) voor de inventarisatie van samenwerkingsmogelijkheden in Noord-Holland. De aanleiding voor deze bestuurlijke verkenning is dat een aantal Noord-Hollandse omgevingsdiensten mogelijk niet zelfstandig robuust kan worden. Het gevolg van dit rapport is dat er onder andere gekeken gaat worden naar een fusie tussen NZKG en Omgevingsdienst IJmond. De gevolgen voor de OFGV zullen in 2026 mogelijk zijn dat er met een aantal taken van de provincie Noord-Holland geschoven gaat worden. Ook is het mogelijk dat de inhoudelijke samenwerking tussen Noord-Hollandse diensten en de provincie intensiever wordt.

Bijzondere ontwikkelingen in onze regio

Ontwikkelingen in de leefomgeving zijn bepalend voor de werkzaamheden. Hieronder worden enkele onderwerpen uitgelicht die extra aandacht vragen van de OFGV.

Netcongestie

In onze regio is in verschillende delen sprake van netcongestie: het elektriciteitsnet heeft onvoldoende capaciteit om nieuwe aansluitingen voor bedrijven, woningbouw en duurzame energieprojecten te realiseren. Dit belemmert de energietransitie en vertraagt ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Grootschalige projecten in onze regio zijn vaak afhankelijk van energie-infrastructuur. Bij vergunningverlening en advisering spelen aspecten zoals milieueffecten van energieopwekking, geluid, en ruimtelijke inpassing van netverzwaring steeds vaker een rol. Door in te zetten op energiebesparing kunnen gemeentes de problemen van netcongestie verkleinen. De OFGV levert hier een bijdrage met haar rol in energietoezicht.

Groeigemeenten

Een aantal groeigemeenten in de regio staan voor een forse woningbouwopgave, met tienduizenden nieuwe woningen tot 2030 om de groei op te vangen. Deze ontwikkeling raakt onze taken doordat woningbouwopgaves milieuvraagstukken meebrengen zoals bodemkwaliteit, geluidbelasting, omgevingsveiligheid en aandachtsgebieden. Ook wordt voor nieuwe woningbouw vaak gekeken naar mogelijkheden voor bodemenergiesystemen als duurzame methode om gebouwen mee te verwarmen. Een mogelijk probleem bij het plaatsen van bodemenergiesystemen is dat er interferentie kan plaatsvinden. Door de OFGV wordt hierop getoetst bij een aanvraag. De OFGV

in een vroegtijdig stadium betrekken helpt om knelpunten later in het proces te voorkomen.

Defensieterreinen

In Flevoland zijn verschillende uitbreidingsplannen van Defensie in voorbereiding, waaronder een mogelijke centrale kazerne in Zeewolde, laagvliegroutes en springterreinen. Ook in de Gooi en Vechtstreek zijn militaire activiteiten ruimtelijk zichtbaar. Deze ontwikkelingen hebben impact op de fysieke leefomgeving, onder meer door geluidbelasting, bodemgebruik, natuurverstoring en ruimtelijke druk op andere opgaven. Op defensieterreinen is ILT veelal bevoegd gezag. Voor zover de activiteiten van Defensie leiden tot civiel ruimtelijke plannen, raken deze de omgevingsdienst in advisering en toetsing op milieugebied. Bij deze ontwikkelingen dient ook nadrukkelijk rekening gehouden te worden met het bestaan van de boringsvrije zone in Flevoland, waar de OFGV toezicht op houdt.

Wat speelt er bij de OFGV?

Ontwikkelplan en robuustheid

Na bijna drie intensieve jaren van ontwikkeling sluit de OFGV op 1 april 2026 haar ontwikkelplan af. Vanaf de start heeft het bestuur en de bevoegde gezagen de OFGV actief gesteund in het gezamenlijke doel om een robuuste organisatie neer te zetten voor Flevoland en de Gooi en Vechtstreek. Deze gezamenlijke inzet heeft geleid tot een stevige versterking van de basis van de OFGV. In samenwerking met het bestuur zal de dienst dit moment markeren met een passende afsluiting.

De afronding van deze ontwikkelfase biedt ruimte voor reflectie: wat is bereikt, welke fundamenten zijn gelegd waarop doorgebouwd kan worden en ook wat is mogelijk verloren gegaan in deze periode van verandering? Tegelijkertijd staan nieuwe ontwikkelingen al voor de deur, zoals datagedreven werken, de rol van de OFGV als adviesdienst en outcomegericht en risicogestuurd werken. Na jaren van groei en verandering neemt de OFGV bewust de tijd om een duurzame balans tussen focus op uitvoering en blijvende doorontwikkeling te vinden.

Zaaksysteem op basis van MBA's

Afgelopen jaar heeft de OFGV het locatie/vestigingenbestand verbetert en opgeschoond en zijn milieubelastende activiteiten daaraan toegevoegd in het zaaksysteem. Met behulp van een digitale tool zijn milieubelastende activiteiten aan de locaties/vestigingen gekoppeld.

In 2026 wordt het controleren en verbeteren van zowel de locaties als de ingevulde milieubelastende activiteiten vervolgd. Bij nieuwe vergunningaanvragen, meldingen en in de voorbereiding op de toezichtscontroles wordt het locatiebestand in het zaaksysteem geactualiseerd en aangepast waar nodig. De OFGV en deelnemers krijgen hierdoor een beter inzicht in het aantal en de locatie van de milieubelastende activiteiten in hun werkgebied. Risico- en themagericht werken wordt hierdoor veel beter mogelijk.

Doorontwikkeling financieringssytematiek

Op 16 april 2025 stelde het Dagelijks Bestuur van de OFGV het plan van aanpak voor de doorontwikkeling van de financieringssystematiek OFGV (de KVS) vast. De doorontwikkeling past bij de periodieke herijking van de huidige KVS, de opdracht van het Algemeen Bestuur om anderhalf jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet de KVS te evalueren en het project om een koppeling tussen de financiering en de regionale U&H strategie/beleidskeuzes te leggen. De landelijk ontwikkelde financieringssystematiek is voor OFGV hiervoor een voorbeeld en een toetssteen. In de doorontwikkelde KVS is de bijdrage van de deelnemer gebaseerd op de beleidsambities, het aantal locaties en overige ingebrachte taken, waarvoor de deelnemer bevoegd gezag is.

In de begroting 2028 worden de deelnemersbijdragen volgens de nieuwe financieringssystematiek berekend. Eind 2026 is de financieringssystematiek klaar voor bestuurlijke besluitvorming.

Verbinding beleid, uitvoering en middelen

Belangrijke input voor de doorontwikkeling van de nieuwe financieringssystematiek is het versterken van de verbinding tussen beleid, uitvoering en middelen. De tussentijdse evaluatie van de regionale U&H strategie laat als meest urgente aandachtspunt de verbinding tussen doelen, middelen en capaciteit zien. Zowel de financiële onderbouwing als de

personele inzet worden door deelnemers als onvoldoende transparant en toereikend beoordeeld. Dit maakt dat de strategie wel richting biedt, maar nog onvoldoende is vertaald naar de randvoorwaarden die nodig zijn voor duurzame uitvoering. Daarom maakt de OFGV per beleidsonderwerp een uitwerking ter bespreking in de deelnemersoverleggen. Hierin worden onder meer opgenomen:

- huidige U&H strategie, prioriteit, uitvoeringskeuzes, prestatie indicatoren;
- huidige aantallen producten en kengetallen;
- ontwikkelingen en praktijkervaringen;
- voorstel voor uitvoering en rapportage door de OFGV.

De bespreking van deze onderwerpen sluit aan bij diverse doelen in het ontwikkelplan zoals professioneel opdrachtgever-opdrachtnemerschap, de Big 8 cyclus, het verbeteren van rapportages en de tussentijdse evaluatie van de regionale U&H strategie.

Innovatieagenda

Zowel in de afgelopen jaren als in 2026 wordt de innovatieagenda ingezet als één van de middelen om toe te groeien naar een robuuste dienst. Nieuwe wettelijke taken worden vanuit een innovatieproject vertaald naar een voorstel voor een nieuwe structurele taak. Deze methodiek wordt in 2026 afgesloten met drie laatste voorstellen: toezicht energiebesparing, advies omgevingsplannen en omgevingsveiligheid.

Naast deze nieuwe structurele taken staan er vier andere innovatieprojecten op de agenda: visitatie 2026, altijd actuele digitale vergunning, indirecte lozingen en datagedreven werken.

Deze innovatieprojecten zijn nodig om de verdere ontwikkeling van de OFGV vorm te geven.

De zeven innovatieprojecten van 2026 worden in het deel Ontwikkelingen van Hoofdstuk 3 beschreven.

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

HOOFDSTUK 3

VTHA MILIEU

- Ontwikkelingen in VTHA
- Nieuwe structurele taken 2026
- Innovatieagenda 2026: voorstellen nieuwe structurele taken 2027
- Innovatieagenda 2026: overige onderwerpen
- Vergunningen en meldingen
- Toezicht en handhaving
- Advies

Ontwikkelingen in VTHA

Nieuwe structurele taken 2026

Eind november 2025 heeft het Algemeen Bestuur besloten om drie nieuwe structurele taken toe te voegen aan de werkzaamheden van de OFGV. Dit gaat om ZZS, casemanagement, ketentoezicht en werkgebonden personenmobiliteit (WPM).

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

In 2025 heeft de OFGV geïnvesteerd in de aanpak op ZZS vanuit innovatiebudget, per 2026 is deze taak structureel ingebracht. De OFGV zal doorgaan met het opvragen en beoordelen van vermijdings- en reductieprogramma's (VRP) bij vergunningplichtige activiteiten. Bij meldingplichtige activiteiten zal de OFGV bedrijven houden aan het naleven van de minimalisatieplicht. In regionaal en landelijk verband zal de OFGV blijven bijdragen aan het ontwikkelen van kennis en werkwijzen om de aanpak op ZZS te optimaliseren. Zo ziet de OFGV erop toe dat zo min mogelijk ZZS uitgestoten worden, voor een veilige en gezonde leefomgeving.

Door het uitvoeren van een risicogerichte pilot in 2025 is een eerste analyse gemaakt van de aanwezigheid van ZZS bij bedrijven in de hoge risicoklassen. Die bedrijven zal de OFGV, waar dit nog niet is gedaan, als eerste aanschrijven en vervolgens de rapportages beoordelen. Daarna zullen batchgewijs andere bedrijven worden aangeschreven op basis van risico-indeling.

De structurele taak ZZS is ingebracht op het basisniveau. Dit betekent dat de OFGV aanvullende expertise in dienst kan nemen, maar ook dat een knelpunt in de capaciteit van toezichthouders blijft bestaan. Waar de capaciteit dit toelaat, zal de OFGV investeren in het opleiden van de huidige toezichthouders, zodat bij controles steeds beter wordt toegezien op het gebruik en de uitstoot van ZZS. Echter blijft het risico bestaan dat ZZS gemist worden bij controles.

Casemanagement

Vanaf 1 januari 2026 is casemanagement als structurele taak opgenomen. Daarmee voldoet de OFGV aan de wettelijke verplichting en geeft daarmee invulling aan de eisen die gesteld zijn in de kwaliteitscriteria 3.0.

Structurele inbedding van casemanagement zorgt voor één centraal aanspreekpunt bij de dossiers waar het wordt toegepast: de casemanager is aangewezen als vast contactpersoon voor burgers, bedrijven en ketenpartners. Naast de externe communicatie zorgt de casemanager voor interne afstemming en coördinatie. Door de inzet van casemanagement kunnen bestuurlijke risico’s worden beperkt en/of afgewend en wordt interne coördinatie en communicatie richting alle betrokkenen verbeterd.

Casemanagement zal worden ingezet bij complexe dossiers die politieke en/of bestuurlijk gevoeligheden bevatten, waarbij mogelijk sprake is van media-aandacht en/of complexe relaties met betrokken partijen. In enkele gevallen, waarin sprake is van grote inhoudelijke complexiteit of een omvangrijke aanvraag, kan ervoor worden gekozen om een vergunningverlener tijdelijk in de rol van casemanager te plaatsen.

Ketentoezicht

Ketentoezicht is opgenomen in de kwaliteitscriteria 3.0 en is daarmee een verplichte taak voor de OFGV. Door ketentoezicht

structureel te organiseren, zet de OFGV in op effectievere samenwerking, betere data-analyse en inzet van nieuwe technologieën. Voor een succesvolle en efficiënte uitvoering van ketentoezicht is het van belang om grondige analyses uit te voeren van risico's en problemen binnen specifieke ketens, zodat prioriteiten kunnen worden gesteld en middelen optimaal worden ingezet. Er wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met andere omgevingsdiensten waar ketentoezicht al met succes wordt toegepast. Deze samenwerking zal zich richten op kennisdeling, gezamenlijke analyses en inspecties en uniforme rapportage. In 2026 gaat de OFGV verder met het ontwikkelen en opbouwen van de taak ketentoezicht.

Werkgebonden personenmobiliteit (WPM)

Om inzicht te krijgen in CO_2-uitstoot, met het oog op reductie, zal de OFGV erop toezien dat bedrijven met meer dan 100 medewerkers informatie aanleveren over hun werkgebonden personenmobiliteit, zoals woon-werkverkeer en dienstreizen. Daarna volgt een plausibiliteitscheck van de inhoudelijke rapportages. In 2025 is een pilot uitgevoerd waarin een werkwijze is uitgewerkt die kan worden toegepast in 2026. Er zijn ontwikkelingen in de WPM die de uitvoering van de taak kunnen veranderen. Het verhogen van de grenswaarde voor het aantal medewerkers (van 100 naar 250) is één van de scenario's waarmee rekening wordt gehouden. De OFGV zal de ontwikkelingen blijven volgen en de gevolgen daarvan implementeren.

Innovatieagenda 2026: Voorstellen nieuwe structurele taken 2027

In februari 2026 neemt het Algemeen Bestuur besluiten over het inbrengen van drie nieuwe structurele taken vanaf 1 januari 2027: advies Omgevingsplannen, omgevingsveiligheid en toezicht energiebesparing.

Advies Omgevingsplannen

Uiterlijk in 2031 moeten gemeenten beschikken over een volledig Omgevingsplan. Voor veel gemeenten is dit een complexe en omvangrijke taak, waarin de milieuthema's (lucht, geluid, geur, bodem, water en omgevingsveiligheid) een centrale rol spelen. De OFGV heeft de noodzakelijke expertise om dit proces te ondersteunen, te coördineren en inhoudelijk op te adviseren. De OFGV zal in 2026 een projectplan voorleggen aan het Algemeen Bestuur waarin wordt uitgewerkt welke aanvullende middelen nodig zijn om deze taak effectief te kunnen uitvoeren. Er wordt een regionale aanpak voorgesteld die uiteenvalt in de ontwikkeling van een basisset regels en beleidsopties op basis van gebiedsscans die ruimte geven voor het benodigde maatwerk per gemeente of regio. Deze regionale aanpak resulteert in Omgevingsplannen die bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving.

Omgevingsveiligheid

De wettelijke taken rondom Omgevingsveiligheid (Externe Veiligheid) zijn sinds de invoering van de Omgevingswet verder verbreed en verankerd binnen het VTH-domein. Binnen de OFGV zijn de adviestaken bij het verlenen van vergunningen aan bedrijven ondergebracht in de reguliere VTH-financiering, maar aanvullende structurele taken zijn nog niet geborgd. Het betreft: beheer van het Register Externe Veiligheid (REV), (beleids)advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen, rekenmodelleringen van aandachtsgebieden, effectenstudies van nieuwe energieopwekking/-opslag en collectieve kennisontwikkeling. De OFGV zal in 2026 een projectplan

voorleggen aan het bestuur waarin wordt uitgewerkt hoe de structurele taak Omgevingsveiligheid vanaf 2027 duurzaam wordt ingebed binnen de reguliere organisatie en financiering van de OFGV.

Toezicht energiebesparing

In de periode 2019 tot en met 2025 heeft de OFGV energietoezicht uitgevoerd op basis van meerwerkopdrachten en deze gefinancierd vanuit landelijke subsidies. Omdat toezicht op energiebesparing een basistaak is, is er een voorstel opgesteld om dit vanaf 1 januari 2027 als structureel wettelijke taak op te nemen. Het Algemeen Bestuur zal hierover in februari 2026 een definitief besluit nemen.

Het voorstel richt zich op de invulling van de wettelijke taak door de OFGV: het houden van toezicht op de naleving van de energiewet- en regelgeving. Daarnaast voert de OFGV ook advies- en expertisetaken uit die enerzijds nuttig zijn voor de effectieve uitvoering van toezicht en anderzijds een toevoeging daarop zijn. Het voorstel richt zich op de invulling van de wettelijke taak. Aanvullend daarop krijgt advisering een plaats in het traject “van beleid naar uitvoering”.

Innovatieagenda 2026: Overige onderwerpen

Naast de nieuwe structurele taken staan er vier andere onderwerpen op de innovatieagenda: indirecte lozingen, visitatie 2026, datagedreven werken en altijd actuele digitale vergunning.

Indirecte lozingen

Om de waterkwaliteit te verbeteren en te voldoen aan de inspanningseis die in de Kader Richtlijn Water (KRW) worden gesteld, investeert de OFGV na een pilot in 2025 in een verbeterde aanpak van indirecte lozingen. Dit wordt gefinancierd vanuit het innovatiebudget van de OFGV (ook in 2027). Parallel aan de voortzetting van de pilot wordt een voorstel uitgewerkt voor de structurele inbedding van deze aanpak per 2028. Centraal in de aanpak staat het vaker uitvoeren van gerichte controles en verder opbouwen van expertise. De verbeterde samenwerking met de waterschappen Zuiderzeeland en Amstel, Gooi en Vecht is essentieel bij de aanpak met betrekking tot indirecte lozingen en wordt door de OFGV voortgezet. Specifiek wordt een opdracht voor de provincie Flevoland uitgevoerd om provinciale vergunningen te actualiseren ('KRW-proof' maken).

Visitatie 2026

Volgens landelijke afspraken visiteren de Nederlandse Omgevingsdiensten elkaar periodiek. In 2026 is de tweede ronde visitatie die, net als de vorige keer, start bij OFGV. Op basis van een ingediende zelfevaluatie vindt de visitatie plaats op 21 en 22 januari 2026. Deze visitatie is diepgaand en richt zich dit keer vooral op samenwerking; samenwerking met deelnemers en (keten)partners en met bestuur en ambtenaren. In een reeks interviews wordt gekeken naar wat goed en wat beter kan bij OFGV. De rapportage van de visitatie wordt in het voorjaar van 2026 verwacht.

Datagedreven werken

Betrouwbare informatie en grondige data-analyse zijn cruciaal voor onderbouwde besluitvorming. Door data systematisch te benutten is de OFGV in staat processen beter te sturen, trends te signaleren en gerichter in te spelen op ontwikkelingen. Denk aan inzichten over overtredingen, milieuklachten, vergunningaanvragen en mogelijke verbanden en afwijkingen.

Met analysetools ontstaat diepgaander inzicht, waardoor middelen en inspanningen meer trend- en risicogestuurd worden ingezet. Dit versterkt de afstemming tussen beleid en uitvoering en verhoogt de kwaliteit van de dienstverlening.

In 2025 is de 'Visie op informatievoorziening datagedreven werken' vastgesteld en is er gestart met de inrichting van een datawarehouse als fundament voor betrouwbare analyses en consistente rapportages. In 2026 volgt de afronding van de inventarisatie voor een documentmanagementsysteem, optimalisatie van Teams, aanbesteding van het VTH-systeem en een plan van aanpak voor datagedreven werken. Dit plan beschrijft infrastructuur, verantwoordelijkheden en kwaliteitsborging. Daarnaast wordt ingezet op kennisontwikkeling en bewustwording, zodat datagericht werken duurzaam wordt ingebed.

Met deze investering versterkt de OFGV zijn informatiepositie, vergroot het de doelmatigheid en bouwt OFGV aan een wendbare, toekomstbestendige organisatie.

Altijd actuele digitale vergunning

Vanuit ODNL loopt de pilot 'altijd actuele en digitale vergunning'. De doelen zijn (1) de afgegeven "papieren" vergunningen die periodiek worden geactualiseerd om te vormen naar vergunningen die altijd actueel zijn doordat regelgeving rechtstreeks wordt toegepast en (2) de vergunningen altijd digitaal beschikbaar te stellen voor iedereen. De weg hiernaartoe is lang, maar om geen achterstand op te lopen haakt de OFGV aan bij de landelijke ontwikkelingen en wordt intern gekeken hoe we de processen hierop kunnen inrichten.

Overige ontwikkelingen VTH

Financiële zekerheid

Met de komst van de Omgevingswet is het weer mogelijk geworden om Financiële zekerheid te stellen bij bedrijven. Dit instrument zorgt ervoor dat bedrijven, ook bij beëindiging of faillissement, verantwoordelijk blijven voor mogelijke milieuschade. In ons werkgebied is het op een enkel bedrijf van toepassing. Gemeentes hebben veelal geen aanvullend beleid waardoor het middel nu nog op geen enkele gemeentelijke inrichting van toepassing is.

De OFGV is in 2024 gestart met een pilot bij een provinciaal bedrijf dat valt onder de 'moet-bepaling'. Het streven is om de pilot in 2026 af te ronden. Daarvoor is de OFGV afhankelijk van landelijk expertise die beschikbaar gesteld wordt aan elke omgevingsdienst. Deze expertise is nog niet beschikbaar waardoor de pilot vertraging oploopt.

Ondermijning en strafrecht

Voor de OFGV speelt ondermijning met name een rol bij het toezicht. Toezichthouders die op controle gaan bij bedrijven dienen als ogen en oren in het veld. Wanneer zij signalen opvangen die doen vermoeden dat er iets niet in de haak is, spelen zij dit door aan de betreffende (opsporings)instantie, gemeente of provincie. Daarnaast nemen de toezichthouders en buitengewoon opsporingsambtenaren van de OFGV in 2026 deel aan integrale controles van de ketenpartners en gaat de OFGV zelf integrale controles organiseren.

Op basis van ervaring en expertise en (landelijke) overleggen met (keten)partners zal de OFGV een actieve rol nemen in het

prioriteren van toezicht en handhaving op milieucriminaliteit en ondermijning.

In 2025 is de OFGV begonnen met strafrechtelijke handhaving op basis van speerpunten vanuit de OFGV en het Openbaar Ministerie. In 2026 zal de OFGV hier verder op voortborduren waarbij de landelijke handhavingsstrategie en het dreigingsbeeld milieucriminaliteit leidend is. Eén van deze speerpunten is een actieve rol in het ketentoezicht.

In 2025 is de OFGV in samenwerking met de Noord-Hollandse omgevingsdiensten en het Openbaar Ministerie begonnen met een probleem- en risicoanalyse om milieucriminaliteit met een zo hoog mogelijke rendement en slagkracht tegen te gaan. In 2026 start de OFGV in samenwerking met de Noord-Hollandse omgevingsdiensten en Openbaar Ministerie met een aantal projecten op grond van deze probleem- en risicoanalyse.

In 2026 rondt de OFGV het afronden en implementeren van het samenwerkingsconvenant Groene Handhaving Flevoland af. In 2026 organiseert de OFGV, vanuit haar coördinerende rol in het ‘groene domein’, controles binnen het groennetwerk en houdt de OFGV planmatige (integrale) controles.

Doorontwikkeling BOA bestel

Minister Van Oosten van Justitie en Veiligheid wil het werk van boa’s duidelijker en professioneler maken. Dit is verankerd in het nieuwe boa bestel wat in 2028 gereed dient te zijn. De werkgever wordt verantwoordelijk voor scholing, klachten en toezicht. Boa’s krijgen meer toegang tot gegevens, maar niet tot alle politiesystemen.

Dit betekent dat er veel op de werkgever van de boa’s afkomt. De OFGV volgt deze ontwikkelingen en ondersteunt waar mogelijk hierin ook andere werkgevers binnen het milieuvlak en binnen het netwerk vanuit de coördinatietaak die de OFGV vervult.

Vergunningen en meldingen

Algemene ontwikkelingen vergunningen

De OFGV behandelt vergunningaanvragen die binnenkomen. Dit is, op het actualiseren van vergunningen na, vraag gestuurd. Met de invoering van de Omgevingswet is de onlosmakelijkheid losgelaten, wat betekent dat het geen verplichting meer is dat het bouwgedeelte en milieugedeelte gelijktijdig ingediend en afgerond zijn. De OFGV merkt dat hierdoor de OFGV en gemeenten/provincie niet altijd wederzijds op de hoogte zijn van wat er speelt en dat eventuele milieurelevante activiteiten niet gemeld of aangevraagd worden. Daarom zal de OFGV de contacten met de deelnemers op dit vlak aanhalen en gesprekken initiëren om informatie uit te wisselen.

Algemene ontwikkelingen meldingen

De OFGV behandelt de reguliere meldingen en informatieplichten die binnenkomen en verwerkt extra meldingen in het kader van twee projecten. Het eerste project is het demonteren en saneren van 160 windturbines in Zeewolde. Voor elke gedemonteerde windturbine moet een melding worden ingediend. De OFGV verwacht dat de meldingen vanaf januari 2026 worden ingediend. Het tweede project is de registratie propaantanks. Hiermee is in 2025 gestart en wordt vervolgd in 2026. Alle propaantanks in het werkgebied dienen gemeld te worden bij de OFGV en worden vervolgens geregistreerd in het Register externe veiligheid (REV).

Actualiseren van vergunningen

De OFGV heeft als doel dat alle bedrijven binnen het werkgebied een actuele en goed handhaafbare vergunning hebben. Dit houdt in dat bij veranderende wet- en regelgeving vergunningen geactualiseerd moeten worden. In 2024 is hiertoe een actualisatieprogramma opgesteld. Het programma heeft als doelstelling dat het actualiseren van vergunningen structureel en planmatig wordt opgepakt. In de planning van 2026 wordt rekening gehouden met ontwikkelingen zoals de wetswijzigingen in het Besluit Activiteiten Leefomgeving en de eventuele vaststelling van het Circulair Materialen Plan. De OFGV geeft in 2026 ook een vervolg aan het stellen van voorschriften voor circulaire economie. Dit wordt gedaan door ambtshalve actualiseren van vergunningen én bij nieuw binnengekomen aanvragen.

Juridische ondersteuning

Het juridische team adviseert actief over zowel de procedurele als inhoudelijke kant van vergunningverlening. Gedurende het hele vergunningenproces ondersteunen juristen bij het beoordelen van de ontvankelijkheid, het beantwoorden van zienswijzen en het opstellen van het definitieve besluit.

Bij bezwaar of beroep tegen een besluit neemt een jurist de behandeling op zich en zorgt voor een zorgvuldige juridische afhandeling.

Toezicht en Handhaving

Toezicht bedrijven

De OFGV voert controles uit bij bedrijven om te bepalen of deze voldoen aan de vergunningsvoorwaarden en –voorschriften en de algemene regelgeving. Afhankelijk van de bevindingen uit 2025 kan besloten worden om bepaalde controles uit te voeren als themacontroles. Dit kan een resultaat zijn van risico-gericht toezicht houden en/of actualiteiten die spelen.

In 2026 wordt net als in 2025 in de basis, de aantallen bedrijven zoals genoemd in de prognosetabel gecontroleerd. Het risico-gestuurd toezicht is verwerkt in het selectiemodel waarmee de prognosetabel tot stand is gekomen. Door het verder implementeren van het digitaal registreren van milieubelastende activiteiten en naleving van milieuregels, wordt het risicogestuurd toezicht nog verder aangescherpt. Hetgeen zich onder meer vertaald in de keuze welke bedrijven te bezoeken. Een verschuiving kan hiermee plaatsvinden van de geselecteerde bedrijven op basis van de prognosetabel naar risico- en incident gestuurde controles. Dit kan tot gevolg hebben dat er een verschuiving plaatsvindt in de aantallen en het type controles (thema, complex, standaard, eenvoudig).

In 2026 zal de OFGV meerdere themaweken inplannen die branchegericht worden georganiseerd. In deze weken worden zoveel mogelijk controles uitgevoerd binnen een specifieke branche en/of thema. Het doel van deze opzet is om meer inzicht te vergaren in specifieke voorkomende problemen, dan wel overtredingen, binnen een bepaalde branche.

Daarnaast merkt de OFGV dat er een blijvende behoefte is aan themacontroles, bijvoorbeeld op het gebied van ondermijning vanuit integrale controles geïnitieerd door deelnemers en samenwerkingspartners. Dit betreft maatwerk voor de verschillende deelnemers.

Verder vinden doorlopend de volgende (thema)controles en acties plaats; transportcontroles, bij evenementen controle op vuurwerkontbrandingen, vuurwerkopslagen en geluidsmetingen.

Klachten

De OFGV voert, naar aanleiding van uiteenlopende klachten en signalen uit de samenleving, gerichte controles bij bedrijven uit. Daarbij wordt er gekeken of klachten gegrond zijn of niet. Tijdens deze inspecties wordt zorgvuldig nagegaan of ondernemingen zich houden aan de geldende wettelijke regels en voorschriften op het gebied van milieu, veiligheid en ruimtelijke ordening.

In de afgelopen jaren heeft de OFGV een toename gezien van de aard en omvang van klachten. Zo komen er naast klachten van burgers ook klachten binnen van stichtingen en milieuorganisaties en is ook het aantal klachten toegenomen. Het goed en tijdig afhandelen van klachten staat door de intensiteit van de klachten onder druk. De eerdere invoering van een milieuklachtenfunctionaris borgt het kordaat en juist afhandelen klachten. Een aandachtspunt blijft hoeveel tijd het afhandelen van klacht kost en beschikbare capaciteit van de toezichthouders.

Asbest

Het afhandelen van asbestsloopmeldingen inclusief het beoordelen van het asbestinventarisatierapport en het uitvoeren van administratieve en fysieke controles behoort tot het basistakenpakket. In 2025 hebben ook de laatste gemeenten de asbestmeldingen ingebracht bij de OFGV.

In de praktijk merkt het asbestteam van de OFGV dat de gemeenten zelf nog een aantal asbesttaken oppakt, maar dat het voor gemeenten steeds lastiger wordt om actuele kennis over asbest paraat te hebben. Dat is begrijpelijk, gezien de complexiteit van regelgeving en het gegeven dat het grootste deel van de asbesttaken en de expertise bij de OFGV liggen. Hierdoor ontstaan soms misverstanden bij calamiteiten, dumpingen of vragen van inwoners en bedrijven. Dit kan leiden tot onjuiste doorverwijzingen of foutieve afvoer van asbest. Om dit te voorkomen, werkt de OFGV aan een voorstel dat in het voorjaar wordt voorgelegd aan de deelnemers.

Vooralsnog ziet de OFGV geen afname in het aantal gemelde asbestsaneringen in het werkgebied.

De OFGV houdt risico gestuurd toezicht bij de gemelde asbestsaneringen. Na de uitgevoerde saneringen wordt elke zaak ook administratief beoordeeld of de saneringen conform inventarisatie en melding is uitgevoerd, de locatie is vrijgegeven en dat het asbest in de correcte hoeveelheden naar de juiste locatie is afgevoerd.

Naast controles bij gemelde asbestsaneringen voert de OFGV ook controles uit bij mogelijke illegale asbestsaneringen. Dit wordt gedaan door diverse projecten uit te voeren op basis van verschillende databronnen, maar ook door controles bij sloop en verbouwingen van panden met een bouwjaar van voor 1994. Ter plaatse wordt gekeken of een asbestinventarisatie is uitgevoerd en of een melding van een asbestsanering is ingediend. Bij opsporing van niet gemelde asbestsaneringen worden veel overtredingen geconstateerd.

In oktober 2024 heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie een rapport opgeleverd waarin een signaal wordt afgegeven dat bij de vrijgaves van asbestsaneringen veel mis is. (zie: Rapport Schoonverklaringen na asbestsanering). Meer dan een derde van de onderzochte eindinspectie-instellingen heeft hun zaken niet op orde. Deze gecertificeerde eindinspectie-instellingen voeren hun werk niet goed uit en geven ten onrechte schoonverklaringen af na asbestsaneringen. Dit signaal is voor de OFGV aanleiding om in 2026 ook de locaties van asbestsaneringen te bezoeken als de sanering en de vrijgave van de locatie achter de rug is. Bij geconstateerde overtredingen van de vrijgaven zal de OFGV zowel bestuursrechtelijk als mogelijk ook strafrechtelijk optreden.

Toezicht grondverzet, grond, baggerspecie en bouwstoffen

De OFGV voert reguliere inspecties uit bij bedrijven en bodemlocaties en handhaven direct bij overtredingen. Het toezicht richt zich op het toepassen en opslaan van grond, bouwstoffen en baggerspecie, inclusief controles op gronddepots.

Veel aandacht gaat uit naar vrije veldcontroles; het toezicht vindt plaats waar bodemtoepassingen worden aangetroffen, maar waar geen meldingen van bekend zijn.

Uit ervaring blijkt dat het naleefgedrag bij gemelde toepassingen zeer goed is, terwijl het naleefgedrag op niet-gemelde locaties slechts 30% bedraagt.

Voor het toezicht op bodemtoepassingen wordt in 2026 verder gewerkt om meer monitoringsgegevens vast te leggen, zodat beter risico gestuurd toezicht gehouden kan worden en een betere verslaglegging en rapportage kan plaatsvinden. Te denken valt hierbij aan het wel of niet een melding ingediend hebben; juiste transportbonnen aanwezig hebben; heiwerkzaamheden door puin heen; niet functionele toepassingen van bouwstoffen;

niet aanwezig hebben van een vergunning voor het opslaan van grond, etc.

In 2026 gaan de toezichthouders meer bedrijfsinrichtingen controleren die grond van diverse locaties opslaan. In 2025 zijn de toezichthouders bij twee van de drie bedrijven erachter gekomen dat er illegaal grond wordt samengevoegd.

Bestuursrechtelijke handhaving en juridische ondersteuning

Het juridische team voert actief de bestuursrechtelijke handhaving uit. Juristen beoordelen per geval of zij eerst een voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom sturen, of direct een last onder dwangsom opleggen. In uitzonderlijke situaties kiezen zij voor een last onder bestuursdwang. Een last onder bestuursdwang houdt in dat het bevoegd gezag zelf ingrijpt om een overtreding te beëindigen, terwijl een dwangsom een financiële sanctie is die wordt opgelegd als de overtreding niet wordt beëindigd.

Wanneer iemand bezwaar of beroep instelt tegen een opgelegde maatregel, neemt de jurist de behandeling van deze zaak op zich. Zo zorgen zij voor een zorgvuldige juridische afhandeling.

Daarnaast verwerkt het juridische team handhavingsverzoeken. Zij doen dit in nauwe samenwerking met andere afdelingen binnen de OFGV. Ook stemmen zij regelmatig af met aangesloten partners en externe partijen, zoals de brandweer, het ministerie van IL&T en de (milieu)politie. Door deze samenwerking zorgen zij voor een effectieve en afgestemde aanpak van handhavingsvraagstukken.

Piket en calamiteitendienst

Sinds de oprichting van de OFGV is er een 24/7 piket- en calamiteitendienst. Toezichthouders zijn altijd bereikbaar voor klachten, meldingen en noodgevallen binnen het werkgebied van de OFGV. In de praktijk blijkt echter dat de piket- en calamiteitendienst bij incidenten, zoals branden bij bedrijven, vaak niet of pas te laat wordt ingeschakeld.

Als de OFGV niet wordt betrokken, kunnen belangrijke maatregelen om verdere milieuschade te voorkomen over het hoofd worden gezien. Bovendien helpt dit bedrijven niet om zich aan de regels te houden en calamiteiten tijdig te melden. Dit is natuurlijk niet wenselijk.

In 2026 werkt de OFGV toe naar een besluit, en de realisatie hiervan, over aansluiting bij andere omgevingsdiensten die al een milieumeldkamer hebben die 24 uur per dag wordt bemenst. De OFGV ontvangt dan alle relevante meldingen en calamiteiten binnen het werkgebied waar milieu een rol speelt en kan zodoende ketenpartners beter adviseren. Ook bij de nasleep van calamiteiten kan de OFGV gerichter handhaven op het indienen van ongewone voorvallen bij bedrijven. Het doel hiervan is de bewustwording bij bedrijven voor het indienen van ongewone voorvallen te verhogen.

Advies

Omgevingsadvies

Onder omgevingsadvies vallen twee activiteiten. Ten eerste geeft de OFGV advies bij nieuwe initiatieven (ruimtelijke ontwikkeling). Dit kan door deel te nemen aan Omgevingstafels of door het geven van een schriftelijk advies. Ten tweede kan de OFGV gemeenten adviseren over milieuaspecten bij het opstellen van

Omgevingsplannen. Beleidsadvies is een aanverwante activiteit, zie hoofdstuk 2.

Sinds de invoering van de Omgevingswet is gebleken dat de huidige middelen ontoereikend zijn om alle nieuwe adviesaanvragen tijdig te behandelen en tegelijkertijd voldoende coördinatie te voeren op de ontwikkeling van planregels milieu voor omgevingsplannen. Zoals onder "Ontwikkelingen in VTHA" beschreven, zal de OFGV een voorstel voorleggen aan het bestuur voor structurele financiering per 2027 met onderliggend een regionale aanpak. Echter zijn deze middelen in 2026 nog niet beschikbaar. De OFGV zal gesprekken met de deelnemers organiseren om te bespreken hoe omgevingsadvies met de huidige middelen zo goed mogelijk georganiseerd kan worden tot 2027.

Bovendien verwacht de OFGV op basis van landelijke trends en de input van deelnemers voor dit uitvoeringsprogramma dat de hoeveelheid adviesvragen blijft groeien. In aanvulling op de stap die we zetten met het projectvoorstel per 2027, stelt de OFGV daarom voor in gesprek te gaan met de deelnemers over de stip op de horizon voor het thema omgevingsadvies en het beoogde groeipad voor de komende jaren, waarbij op deze onderdelen een ambitieniveau en bijpassend vervolgproces wordt bepaald.

Circulaire economie

Sinds 2025 is circulaire economie (CE) ingebracht als een structurele taak. In 2025 is volgens bestuursbesluit ontwikkelcapaciteit ingezet om de producten met betrekking tot CE in uitvoering te brengen. Dit traject is nu beëindigd en de uitvoering wordt voortgezet: De OFGV voert actualisaties van vergunningen uit door CE-voorschriften op te nemen en neemt deze ook mee in nieuwe vergunningen (indien van toepassing).

In 2026 zullen als gevolg daarvan steeds vaker rapportages gecontroleerd worden als administratief toezicht en het beoordelen van CE-rapportages, zoals grondstoffenreductie en afvalminimalisatierapporten. Ook adviseert de OFGV haar deelnemers bij vragen over CE, bijvoorbeeld in het kader van circulaire projecten en bij omgevingsplannen. Daarnaast kan dit worden ondersteund door data-analyses te realiseren en uit te werken.

In de evaluatie van het eerste jaar uitvoering is geconcludeerd dat meer specialistische kennis over afval benodigd is om de adviesvragen van deelnemers adequaat te kunnen beantwoorden. In 2026 zal de OFGV binnen de huidige mogelijkheden werken aan kennisuitbouw. In het kader van de gesprekken 'beleid naar uitvoering' met deelnemers zal de OFGV dit ter bespreking inbrengen.

Bodem: grond- en grondwaterbescherming

De OFGV handelt meldingen af over grondverzet en saneren in het kader van het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) en onder overgangsrecht van de Wet bodembescherming (Wbb), coördineert de uitvoering van bodemonderzoeken, geeft bodemadvies aan deelnemers bij ruimtelijke ontwikkelingen, participeert in overlegstructuren en houdt informatie over verontreinigde locaties bij in het bodeminformatiesysteem (BIS). Voor locaties waar de bodemkwaliteit niet voldoet aan het beoogde gebruik beoordeelt de OFGV saneringsplannen en/of stelt beschikkingen op over gebruiksbeperkingen.

In 2025 is de migratie van het voormalige BIS naar Nazca afgerond. De OFGV zal via Nazca de bodeminformatie leveren aan de basisregistratie ondergrond (BRO). In 2026 gaat de OFGV de verdere mogelijkheden van Nazca verkennen. In het bijzonder

zal met deelnemers die op dit moment nog een eigen Nazca-omgeving hebben, worden verkend of en hoe deelnemers kunnen aanhaken of overgaan op de Nazca-omgeving van de OFGV. Ook gaat de OFGV onderzoeken of bodeminformatie eenvoudiger kan worden aangeboden, waardoor de administratieve last kan worden verlaagd en de capaciteit kan worden benut op inhoudelijke dossiers. Gezien de ontwikkelingen op het gebied van PFAS-verontreinigingen, staalslakken en andere complexe dossiers is deze capaciteit daar hard nodig.

Geluid

De OFGV geeft geluidsadviezen bij ruimtelijke ontwikkelingen, evenementen, vergunningverlening en toezicht bij bedrijven en legt maatwerk op. Onder de Omgevingswet worden hierbij de geluidnormen gehanteerd zoals opgenomen in de gemeentelijke Omgevingsplannen. Deze Omgevingsplannen moeten in de meeste gevallen nog worden opgesteld of worden aangepast. Daarvoor bestaan instructieregels vanuit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), maar er kan ook op gemeentelijk niveau invulling worden gegeven aan de normen. De OFGV kan de gemeente hierbij adviseren. Zolang er geen Omgevingsplan is opgesteld worden de geluidnormen uit de Bruidsschat gehanteerd. Bij een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) wordt (net als bij een Omgevingsplan) aan de hand van de instructieregels in het Bkl aan de betreffende geluidnormen getoetst.

Op het gebied van nieuwe activiteiten onder de Omgevingswet heeft de OFGV in 2025 de werkwijze verder ontwikkeld en is de OFGV klaar om een volgende stap te zetten. Het betreft voor gemeenten het vaststellen en beheren van geluidproductieplafonds (enkel industrieterreinen) en het vaststellen en beheren van basisgeluidsemissies van gemeentelijke wegen. Op verzoek kunnen deze werkzaamheden verder opgepakt worden. Voor de provincie betreft het de advisering bij het saneren van wegverkeerslawaai op provinciale wegen. In 2026 zal de OFGV hiervoor de uitvoering van een plan van aanpak borgen.

Omgevingsveiligheid

Adviseurs Externe Veiligheid van de OFGV adviseren bij vergunningsprocedures en meldingen. Daarnaast ondersteunen zij gemeenten (die bronhouder zijn) bij het vullen van data in het Register Externe Veiligheid (REV) en borgen zij de kwaliteit van die data. De OFGV is actief betrokken bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van omgevingsveiligheid, stuurt waar nodig daarop bij en adviseert deelnemers over deze ontwikkelingen. Speerpunten voor 2026 zijn:

- aandachtsgebieden in omgevingsplannen;
- omgevingsveiligheidsaspecten in de energietransitie, inclusief opslagbatterijen, waterstof(opslag) en generieke regels versus maatwerk;
- adviseren bij ruimtelijke ontwikkeling;
- datakwaliteit van het REV, inclusief afronding van het propaantankproject en monitoring datakwaliteit in samenwerking met Rijkswaterstaat.

Wet Open Overheid

De OFGV stuurt documenten op naar gemeenten en provincies die worden gevraagd in het kader van een WOO-verzoek. Aankomend jaar wordt er een voorstel gedaan over hoe om te gaan met actieve en passieve openbaarmaking van de betreffende documenten.

Prognosetabel

In de bijlage is de prognosetabel opgenomen waarin de prognose per product is opgenomen voor uw organisatie. Ten opzichte van voorgaande jaren is de opbouw van de tabel gewijzigd. Hieronder volgt een beschrijving en onderbouwing van deze wijzigingen.

De prognosetabel is gebaseerd op het kostenverdeelsysteem (KVS) die is vastgesteld voor de periode 2024 t/m 2026. Deze KVS is gebaseerd op de producten zoals die onder de WABO-wetgeving van kracht waren. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is vanaf 2024 een nieuwe producten diensten catalogus (PDC) opgesteld en vastgesteld, terwijl de KVS nog gebaseerd is op de WABO-producten. Die nieuwe PDC gaat uit van een groot aantal nieuwe producten die de OFGV uitvoert op basis van de Omgevingswet.

2024 en 2025 vormden een overgangsperiode waarbij er zowel producten onder de Wabo (opgestart voor 1 januari 2024) als de nieuwe producten onder de Omgevingswet zijn gerealiseerd. Vanaf 2026 hanteert de OFGV een prognosetabel waarbij alleen de nieuwe producten onder de Omgevingswet van toepassing zijn, met uitzondering van enkele gevallen waarin nog oude wetgeving van toepassing is. De uitzondering betreffen met name een aantal bodemgerelateerde producten.

Door de invoering van de Omgevingswet is voor een groot deel van de producten de werkwijze aangepast. Sommige producten zijn opgesplitst, andere hebben een nieuw kental gekregen en er zijn ook geheel nieuwe producten toegevoegd. Om die reden biedt een prognosetabel met alleen een prognose op basis van de oude producten in de KVS onvoldoende inzicht in de werkelijk verwachte omvang van de werkzaamheden die de OFGV voor uw organisatie uitvoert.

De KVS is een financieringsmodel dat eens per drie jaar wordt herijkt. Tussentijdse trends en ontwikkelingen zijn tot nu toe niet opgenomen in de jaarlijkse prognosetabel. Door naast de KVS-prognose ook een actuele prognose te geven worden de volgende inzichten gegeven:

- Meer transparantie over de verwachtingen op basis van trends en ontwikkelingen.
- Een inschatting van de aantallen nieuwe producten die de OFGV verwacht.
- Inzichtelijk te maken tussen de verschillen in KVS-prognose en de verwachting.

De zogenaamde *planbare* producten, zoals toezichtscontroles bij bedrijven en ongewijzigde producten blijven gelijk aan de KVS-prognose.

De aantallen verwachte producten is een raming op basis van de ervaringen uit de overgangsperiode. Dit betekent dat er nog lang geen sprake is van een meerjarig gemiddelde. De verwachtingen kunnen om die reden alleen beschouwd worden als een ruwe inschatting van de aantallen.

De OFGV ontwikkelt een datawarehouse om de aantallen automatisch uit het zaaksysteem te kunnen genereren. Om deze reden is de volgorde van de producten aangepast. Deze wordt nu op alfabetische volgorde weergegeven per categorie.

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

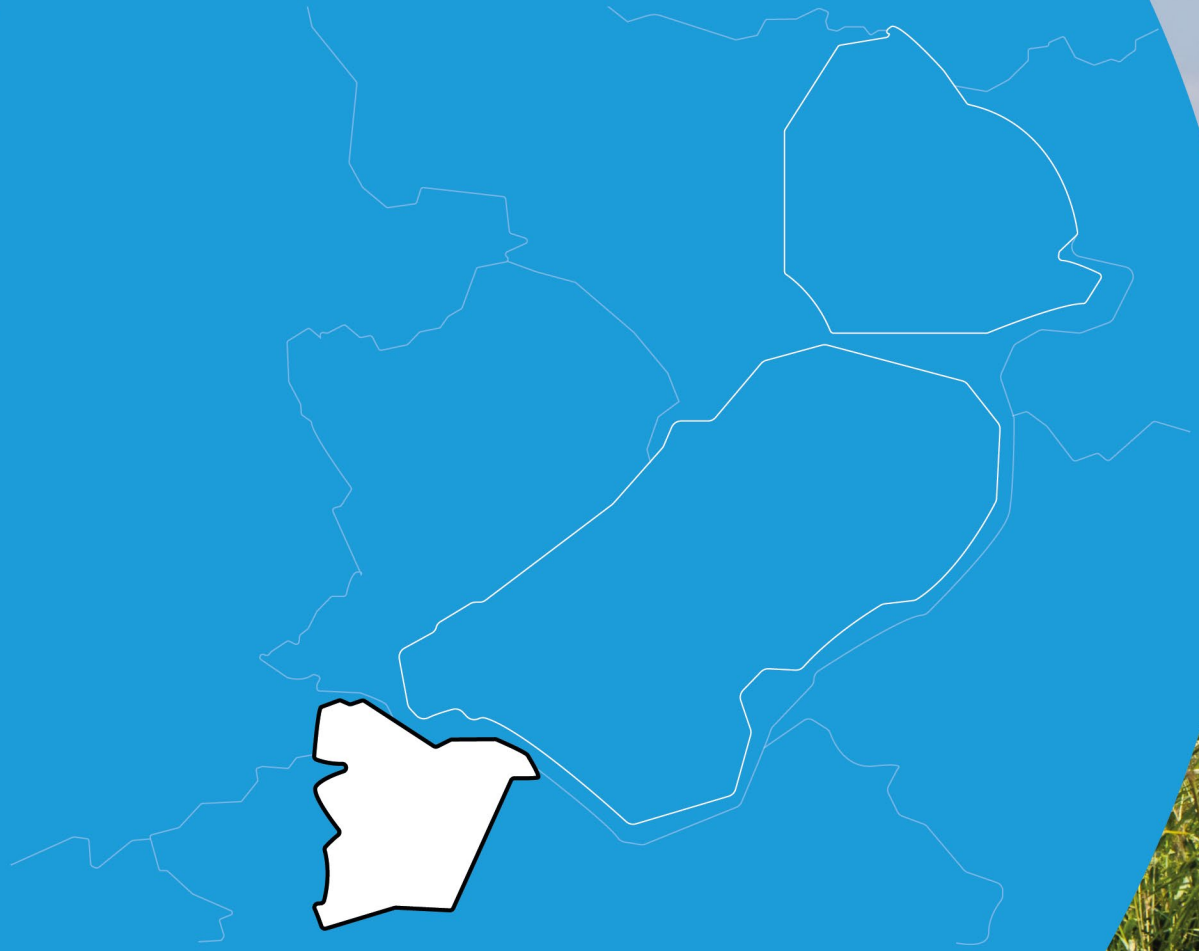

PROGNOSETABEL

Prognosetabel 2026			Prognose KVS	Prognose Verwachting	Eenheid	Reden afwijking verwachting	Basis /plus taak	Ingebracht	Bevoegd gezag
Categorie	PDC-code	Productnaam	KVS Noord-Holland	Verwachting Noord-Holland	Eenheid	Reden afwijking Noord-Holland	basis / plus Noord-Holland	ja/nee/ deels Noord-Holland	KVS Noord-Holland
Advies Vuurwerk									
Advies Vuurwerk	A02.5	Advies, coördinatie en overleg vuurwerk	0	0	product		plus	nee	provincie
Advies Vuurwerk	D13.1	Coördinatie vuurwerk	0	0	product		plus	nee	provincie
Advies Vuurwerk	R23.1	Ontbrandingstoestemming vuurwerk	0	0	product		basis	nee	provincie
Advies Vuurwerk	R24.1	Behandeling melding vuurwerkontbranding	0	0	product		basis	nee	provincie
Advies Vuurwerk	R24.2	Behandeling melding vuurwerkopslag	0	0	product		basis	nee	provincie
Advies Vuurwerk	T04.2	Controle vuurwerkevenement	0	0	product		basis	nee	provincie
Advisering fysieke leefomgeving									
Advisering fysieke leefomgeving	A01.4	Advies milieuaspecten calamiteit	0	0	product	alleen bodemgerelateerd	plus	ja	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A01.5	Advies milieuaspecten taakuitoefening bevoegd gezag	6	6	product		plus	ja	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A02.1	Beleidsadvies milieu	0	3	product	via DPK obv realisatie	plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A03.2	Advies - Verkennen initiatief (intaketafel)	0	0	product	nieuwe taak OW obv realisatie	plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A03.3	Advies – Begeleiden initiatief (omgevingstafel)	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A04.1	Advies noodzaak MER	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A04.2	Advies MER-rapport	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A04.3	MER-beoordeling	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.1	Advies - Omgevingsplan	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.2	Advies - Omgevingsprogramma	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie

Advisering fysieke leefomgeving	A05.3	Advies - Omgevingsvisie	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.4	Advies - Projectbesluit	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.5	Advies buitenplanse omgevingsplanactiviteit	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.6	Omgevingstafel ruimtelijke ontwikkeling	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.7	Advies omgevingsverordening	0	0	product		plus	nee	provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.8	Advies stellen maatwerkregels	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	A05.9	Advies MER procedure plannen	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Advisering fysieke leefomgeving	D01.2	Verstrekken van milieu-informatie	15	15	product		plus	ja	gemeente/provincie
Afval									
Afval	A02.1.8	Beleidsadvies LMA en LAT	0	0	product		plus	nee	provincie
Afval	R14.4	Ontheffing stortverbod (WM)	0	0	product		basis	nee	provincie
Afval	R31.1	Verklaring geen andere verwerking dan storten	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Asbest									
Asbest	R20.1	Afhandeling asbestsloopmelding incl. asbestinventarisatierapport	0	0	product		basis	nee	gemeente
Asbest	T04.4	Administratieve controle asbestsanering	0	0	product		basis	nee	gemeente
Asbest	T04.5	Initiële controle asbestsanering	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem									
Bodem	A02.1.7	Beleidsadvies Ontgrondingenwet	0	0	product		plus	nee	provincie
Bodem	D05.1	Coördinatie bodemsanering op een specifieke locatie	0	0	product		plus	nee	provincie
Bodem	D05.2	Bodemconvenant	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Bodem	D05.3	Beleidsadvies bodem	1	1	product		plus	nee	gemeente/provincie
Bodem	D05.4	Overdracht bodembeheertaken	1	1	dienst		plus	ja	provincie
Bodem	D06.1	Bodeminformatie (rapportage aan makelaars)	22	22	product		plus	ja	gemeente/provincie
Bodem	D06.4	Regionaal schakelpunt bodem / Polderbreed	1	1	deelname		plus	ja	gemeente/provincie
Bodem	D06.5	Basisregistratie Ondergrond	1	1	dienst		basis	ja	gemeente/provincie

Bodem	D15.1	Uitvoering nazorg stortplaatsen	0	0	product		basis	nee	provincie
Bodem	R10.1	Beschikking Ernst en Spoed	3	3	product		basis	ja	provincie
Bodem	R10.2	Beschikking Ernst en Spoed / Saneringsplan	2	2	product		basis	ja	provincie
Bodem	R10.3	Instemming Saneringsplan	4	4	product		basis	ja	provincie
Bodem	R10.4	Instemming Evaluatieverslag / Nazorgplan	20	20	product	0	basis	ja	provincie
Bodem	R10.5	Instemming Plan van aanpak niet ernstig geval van bodemverontreiniging	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	R10.6	Instemming wijziging Saneringsplan	1	1	product		basis	ja	provincie
Bodem	R10.7	Beoordeling bodemonderzoek	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	R11.1	BUS-melding immobiel	2	2	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	R11.2	BUS-melding mobiel	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	R11.3	BUS melding tijdelijke uitplaatsing 5 dagen	0	3	product	obv realisatie	basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	R12.1	Beoordeling melding Besluit bodemkwaliteit	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R12.2	Beoordeling melding toepassen IBC bouwstof	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R13.1	Vergunning ontgrondingenactiviteit	0	0	product		basis	nee	provincie
Bodem	R13.2	Beoordeling melding ontgrondingen	0	0	product		basis	nee	provincie
Bodem	R15.1	Behandeling melding lozing buiten inrichting / WKO	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R17.10	Ontvangen informatieplicht MBA graven	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R17.2	Vergunning MBA bodem – reguliere procedure	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	R17.3	Vergunning MBA bodem – uitgebreide procedure	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	R17.4	MBA Baggerspecie	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	R17.5	MBA Saneren	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R17.6	MBA Graven	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R17.7	Ontvangen informatieplicht MBA baggerspecie	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R17.8	Ontvangen informatieplicht MBA bouwstoffen	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R17.9	Ontvangen informatieplicht MBA saneren	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	R29.1	Besluit instemming nazorgplan stortplaatsen	0	0	product		basis	nee	provincie
Bodem	R29.2	Besluit instemming nazorgplan baggerspeciedepots	0	0	product		basis	nee	provincie

Bodem	R30.1	Besluit sluitingsverklaring stortplaatsen	0	0	product		basis	nee	provincie
Bodem	R30.2	Besluit sluitingsverklaring baggerspeciedepots	0	0	product		basis	nee	provincie
Bodem	R35.1	Maatwerkvoorschrift bodem	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	R35.2	Intrekken van een maatwerkvoorschrift bodem	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	R35.3	Melding toevalsvondst	0	0	product		plus	nee	gemeente
Bodem	R35.4	Maatwerkvoorschrift sanering omgevingsplan/ omgevingsverordening	0	0	product		plus	nee	gemeente
Bodem	T09.1	Controle bodemsanering Wbb	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	T09.2	Controle bodemsanering zorgplicht Wbb en BUS-saneringen	10	10	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	T09.3	Controle bodemsanering administratief incl. BUS evaluatie tijdelijke uitplaatsing en RKG	10	10	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	T09.4	Controle BBK	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	T09.5	Controle ontgronding	0	0	product		basis	nee	provincie
Bodem	T09.6	Controle lozen buiten inrichting	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	T09.7	Controle nazorglocaties	0	0	product		basis	ja	provincie
Bodem	T09.8	Beoordeling plan van aanpak nieuw geval van bodemverontreiniging	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	T09.9	Beoordeling monitoringsrapportage	8	8	product		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	T10.1	Gebiedscontrole bodembescherming	12	12	maanden		basis	ja	gemeente/provincie
Bodem	T10.3	Controle melding saneren/graven	0	0	product		basis	ja	gemeente
Bodem	T10.4	Controle bodemsanering administratief (inclusief kleinschalig graven bruidsschat)	0	0	product		basis	nee	gemeente
Bodem	T10.5	Controle opslaan en toepassen grond en bouwstoffen	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Bodem	T10.6	Nazorg en nazorgmaatregelen toevalsvondst	0	0	product		basis	nee	gemeente
Circulaire Economie									
Circulaire Economie	R06.6	Beoordelen rapportageverplichting circulaire economie	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie		Let op meerwerk!							
Energietransitie	T08.5	Beoordeling rapportage	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie	T18.1	Rapportage werkgebonden personenmobiliteit	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie

Energietransitie	T18.2	Controle energiebesparende maatregelen MBA	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie	T18.3	Controle energiebesparende maatregelen gebruiksfunctie	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie	T18.4	Administratieve controle energie	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie	T18.5	Hercontrole energie fysiek	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie	T18.6	Hercontrole energie administratief	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie	T18.7	Aanschrijven energierapportageplicht	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Energietransitie	T19.1	Aanschrijven werkgebonden personenmobiliteit rapportage	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Geluid									
Geluid	A07.1	Advisering omtrent gevolgen basis geluid emissies	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	D09.1	Beheer geluidsproductieplafond	0	0	product	geluidzone	plus	nee	gemeente
Geluid	D10.1	Advies over geluidsanering	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	D11.1	Rapportage EU-richtlijn omgevingslawaai	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R17.1	Beschikking hogere waarde	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.1	Maatwerkvoorschrift geluidsbelasting besluit bouwwerken leefomgeving	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.2	Ontheffing geluidsbelasting in de openbare ruimte	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.3	Ontheffing geluidsbelasting ten behoeve van evenement	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.4	Vaststellen geluidsproductieplafond	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.6	Geluidaandachtsgebied	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.7	Wijzigen geluidsaandachtsgebied	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.8	Vaststellen basis geluid emissie	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	R18.9	Monitoring basis geluid emissie	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	T12.1	Geluidscontrole evenementen	0	0	product		plus	nee	gemeente
Geluid	T12.2	Geluidscontrole	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Geluid	T12.3	Hercontrole geluid	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Grondwater en WKO's									
Grondwater en WKO's	A02.4	Advies grondwater, drinkwater, BES, hydrologie	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie

Grondwater en WKO's	D08.1	Beheer Grondwatermeetnet	0	0	dienst		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	R16.1	Vergunning OBES	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Grondwater en WKO's	R16.2	Vergunning drinkwatervoorziening	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	R16.3	Intrekkingsbesluit (op verzoek of ambtshalve)	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Grondwater en WKO's	R16.4	Vergunning GBES	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Grondwater en WKO's	R16.5	Melding OBES	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Grondwater en WKO's	R16.6	Stedelijk afvalwater	0	0	product		basis	ja	provincie
Grondwater en WKO's	R16.7	Melding GBES	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Grondwater en WKO's	R26.1	Behandeling melding omgevingsverordening - verpompen grondwater	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T01.10	Administratieve controle BES	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T01.11	Controle drinkwaterbedrijf	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T01.13	Controle gesloten BES	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T01.8	Controle vergunningplichtige OBES	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T01.9	Controle meldingplichtige OBES	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T02.5	Hercontrole WKO	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T15.2	Controle boringsvrije zone	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T15.3	Administratieve controle boringsvrije zone	0	0	product		basis	nee	provincie
Grondwater en WKO's	T15.4	Controle stedelijk afvalwaterbeheer	0	0	product		basis	ja	provincie
Handhavingsstrategie									
Handhavingsstrategie	D03.1	Behandeling WOO-verzoek	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H01.1	Last onder dwangsom	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H01.2	Last onder bestuursdwang	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H01.3	Ingetrokken omgevingsvergunning	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H01.4	Voornemen last onder dwangsom	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H02.1	Invordering	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie

Handhavingsstrategie	H02.2	Intrekking dwangsom	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H02.3	Intrekking bestuursdwang	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H04.1	Proces verbaal functioneel parket	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	H05.1	Besluit op handhavingsverzoek	1	1	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	J01.2	Behandeling bezwaar	1	1	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	J02.2	Behandeling beroep zonder voorlopige voorziening	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	J02.4	Behandeling hoger beroep zonder voorlopige voorziening	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Handhavingsstrategie	J04.1	Advies gedoogbesluit	0	0	product		basis	ja	gemeente/provincie
Luchtkwaliteit en geurhinder									
Luchtkwaliteit en geurhinder	A06.1	Aerius-berekening	0	0	product		plus	nee	gemeente
Luchtkwaliteit en geurhinder	D17.1	Toezicht stikstof (2700 uur)	0	0	dienst		plus	nee	provincie
Luchtkwaliteit en geurhinder	T11.5	Administratieve controle stikstof	0	0	product		plus	nee	provincie
Luchtkwaliteit en geurhinder	T11.6	Initiele controle stikstof	0	0	product		plus	nee	provincie
Luchtvaart									
Luchtvaart	R27.1	Luchthaven besluit	0	0	product		basis	nee	provincie
Luchtvaart	R27.2	Luchthaven regeling	0	0	product		basis	nee	provincie
Luchtvaart	R28.1	Ontheffing TUG	0	0	product		basis	nee	provincie
Luchtvaart	T16.1	Controle TUG	0	0	product		basis	nee	provincie
Luchtvaart	T16.2	Controle luchthavenbesluit en luchthavenregeling	0	0	product		basis	nee	provincie
Natuur									
Natuur	A02.1.6	Beleidsadvies Natuur en Landschap	0	0	product		plus	nee	provincie
Natuur	A02.2	Regie groene handhaving	0	0	dienst		plus	nee	provincie
Natuur	nnb	Meldingen Houtkap	0	0	product		plus	nee	provincie
Natuur	T01.12	Controle Cross Compliance	0	0	product		plus	nee	provincie
Natuur	T02.6	Hercontrole Cross Compliance	0	0	product		plus	nee	provincie
Natuur	T11.1	Gebiedscontrole natuurbescherming	0	0	dagen		plus	nee	provincie

Natuur	T11.2	Controle boskap en herplantplicht	0	0	product		plus	nee	provincie
Natuur	T11.3	Controle op soortenbescherming	0	0	dagen		plus	nee	provincie
Natuur	T11.4	Vogeltellingen	0	0	dienst/maanden		plus	nee	provincie
Natuur	T11.7	Gebiedscontrole buitengebied	0	0	dagen		plus	nee	provincie
Natuur	T11.8	Handhavingstoets op te verlenen vergunningen met betrekking tot natuur	0	0	product		plus	nee	provincie
Natuur	T11.9	Hercontrole natuur	0	0	product		plus	nee	provincie
Natuur	T11.10	Advies faunaschade							
Omgevingsveiligheid									
Omgevingsveiligheid	A08.1	Advies omgevingsveiligheid	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Omgevingsveiligheid	R36.1	Beheer register externe veiligheid	0	0	dienst		basis	nee	gemeente/provincie
Omgevingsveiligheid	R36.2	Beoordeling aandachtsgebieden en contouren omgevingsveiligheid	0	0	product		plus	nee	gemeente/provincie
Omgevingsverordening Flevoland									
Omgevingsverordening Flevoland	R18.5	Toets geluid luchthavenbesluit	0	0	product		basis	nee	provincie
Omgevingsverordening Flevoland	R25.1	Vergunning omgevingsverordening grondwatergebied en bescherming landschap	0	0	product		basis	nee	provincie
Omgevingsverordening Flevoland	R25.2	Vergunning omgevingsverordening stiltegebied	0	0	product		basis	nee	provincie
Omgevingsverordening Flevoland	T10.2	Gebiedscontrole omgevingsverordening	0	0	dienst		basis	nee	provincie
Omgevingsverordening Flevoland	T15.1	Controle omgevingsverordening	0	0	product		basis	nee	provincie
Toezichtstrategie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toezichtstrategie	T01.1	Preventieve administratieve controle	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T01.2	Themacontrole	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T01.2.1	Vuurwerkverkoop	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T01.2.2	Co-vergisting	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T01.2.3	Controle indirecte lozing	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T01.2.4	Hercontrole vuurwerk	0	0	product		basis	nee	gemeente

Toezichtstrategie	T01.3.1	Initiële controle milieu - Eenvoudig	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T01.3.2	Initiële controle milieu - Standaard	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T01.3.3	Initiële controle milieu - Complex	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T01.5	Opleveringscontrole	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T02.1	Hercontrole administratief	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T02.2	Hercontrole milieu	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T02.3	Sanctiecontrole dwangsom	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T04.1	Controle mobiele puinbreker	0	0	product		basis	nee	gemeente
Toezichtstrategie	T06.1	Klachtbehandeling milieu	1	1	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T07.1	Ongewoon voorvalmelding	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T08.5	Beoordeling rapportage	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T08.6	Controle keuringen en certificaten	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Toezichtstrategie	T17.1	Transportcontrole	0	0	product	ketentoezicht / innovatieproject	basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie									
Vergunningenstrategie	A03.1	Vooroverleg milieu	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	D14.1	M.e.r.-beoordelingsbesluit	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	D14.2	MER procedure projecten	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.10	Vergunning Bal reguliere procedure	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.11	Vergunning Bal uitgebreide procedure	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.12	Vergunning omgevingsplanactiviteit	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.13	Ambtshalve revisievergunning	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.14	Stellen van financiele zekerheid	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.15	Actualisatietoets vergunningen	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.3	Veranderingsvergunning	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie

Vergunningenstrategie	R01.4	Veranderingsvergunning zonder significante wijzigingen voor de gezondheid of het milieu	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.5	Intrekkingsbesluit (op verzoek)	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.6	Intrekkingsbesluit (ambtshalve)	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.7	Geactualiseerde vergunning	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R01.8	Verklaring van geen bedenkingen (VVGB)	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R03.1	Behandeling melding besluit activiteiten leefomgeving	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R03.2	Ontvangen informatieplicht Besluit activiteiten leefomgeving	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R03.3	Behandeling melding omgevingsplanactiviteit	0	0	product		plus	nee	gemeente
Vergunningenstrategie	R03.4	Ontvangen informatieplicht omgevingsplanactiviteit	0	0	product		plus	nee	gemeente
Vergunningenstrategie	R04.1	Maatwerkvoorschrift	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R04.3	Intrekking maatwerkvoorschrift	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R04.4	Maatwerk Omgevingsplan	0	0	product		plus	nee	gemeente
Vergunningenstrategie	R05.1	Gelijkwaardigheidsbesluit	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R05.2	Melding gelijkwaardige maatregel	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R06.1	Beoordeling rapportageverplichting	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R06.2	Beoordeling E-PRTR-rapportage	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R06.4	Toets milieujaarverslag	0	0	product		basis	nee	gemeente/provincie
Vergunningenstrategie	R07.2	Behandeling melding mobiele puinbreker	0	0	product		basis	nee	gemeente
Vergunningenstrategie	R08.1	Ontheffing route gevaarlijke stoffen	0	0	product		plus	nee	gemeente
Vergunningenstrategie	R14.1	Ontheffing verbranden buiten inrichtingen	0	0	product		plus	nee	gemeente
Zwemwater									
Zwemwater	A02.1.10	Beleidsadvies Badinrichtingen en zwemwater	0	0	dienst		plus	nee	provincie
Zwemwater	D07.1	Zwemmen in oppervlaktewater (voorbereiding aanwijsbesluit)	0	0	dienst		basis	nee	provincie
Zwemwater	D07.2	Administratief - Zwemwater veiligheidsonderzoek	0	0	product		basis	nee	provincie
Zwemwater	R06.3	Beoordeling risicoanalyse badinrichting	0	0	product		basis	nee	provincie

Zwemwater	R09.1	Melding zwembaden	0	0	product		basis	nee	provincie
Zwemwater	R09.2	Informatieplicht milieubelastende activiteit exploiteren van een zwembad	0	0	product		basis	nee	provincie
Zwemwater	T01.6	Administratieve controle zwemwater	0	0	product		basis	nee	provincie
Zwemwater	T01.7	Initiële controle zwemwater badinrichting	0	0	product		basis	nee	provincie
Zwemwater	T02.4	Hercontrole zwembaden	0	0	product		basis	nee	provincie
Zwemwater	T04.7	Toezicht bij zwemstranden	0	0	dienst		basis	nee	provincie
Zwemwater	T06.2	Klachtbehandeling zwembaden en zwemwater	0	0	product		basis	nee	provincie

PERSBERICHT REGIONAAL

AFVALZORG

Afvalzorg kiest voor zekerheid op Park Nauerna

Park Nauerna in Assendelft wordt de komende jaren volledig voorzien van een conventionele bovenafdichtingsconstructie met folie. Met deze keuze is Duurzaam Stortbeheer op Park Nauerna niet langer mogelijk. Eigenaar Afvalzorg heeft dit besluit genomen na een heroverweging van de technische haalbaarheid, maatschappelijke impact en bedrijfseconomische risico's, in combinatie met de specifieke afspraken en omstandigheden op Park Nauerna. Daarmee wordt gekozen voor een park dat definitief kan worden ingericht met zo min mogelijk belasting voor de omgeving. In fases wordt vanaf zomer 2028 circa 60 hectare natuur- en recreatiegebied opengesteld voor publiek.

In 2024 stelde het RIVM een generiek toetsingskader op voor recreatie op gesloten stortplaatsen en is beoordeeld hoe op Nauerna veilig kan worden gerecreëerd zonder bovenafdichting. Met betrokken partijen is afgesproken om 12 hectare (fase 1) van het toekomstig Park Nauerna conventioneel af te dichten met folie. Een groot deel van fase 2-3 van het park zou worden voorzien van aanvullende maatregelen (drainage en deklagen) die veilige recreatie zonder bovenafdichting waarborgen. Met deze aanpak zou Duurzaam Stortbeheer op het park mogelijk blijven.

Nieuwe inzichten leiden tot aangepaste aanpak en planning
Nieuwe technische inzichten op en de locatie-specifieke omstandigheden vormden in 2025 de aanleiding voor Afvalzorg om de uitvoering van Duurzaam Stortbeheer op Park Nauerna opnieuw te beoordelen. Uit deze heroverweging blijkt dat Duurzaam Stortbeheer op dit moment technisch en bedrijfseconomisch geen verantwoorde keuze meer is. Om het risico op ontmanteling van het park, extra belasting van de omgeving en (maatschappelijke) meerkosten te voorkomen, kiest Afvalzorg er nu voor om het gehele park te voorzien van een conventionele afdichting. Deze keuze heeft gevolgen voor de planning van de realisatie van het natuur- en recreatiepark. Door de logistieke complexiteit van het omvangrijke project ontstaat vertraging. De eerste fase van het park (12 ha) wordt in de zomer van 2028 geopend, in plaats van eind 2027. Voor fases 2 en 3 van het park wordt momenteel onderzocht wat de gevolgen zijn voor de planning.

Balans tussen ambitie en verantwoordelijkheid
Bij dit besluit stond het spanningsveld tussen de lange-termijn ambitie van Afvalzorg voor een circulaire toekomst en de korte-termijn verantwoordelijkheid voor Park Nauerna centraal. Als mede-initiatiefnemer blijft Afvalzorg volledig achter het landelijke innovatieve onderzoek Duurzaam Stortbeheer staan en de kansen die deze methode (inter)nationaal biedt. Toch is Afvalzorg door de huidige samenloop van omstandigheden genoodzaakt om op Park Nauerna te kiezen voor zekerheid op korte termijn. Dit besluit zorgt voor continuïteit en voorkomt ook het risico dat het Park kort na opening weer ontmanteld zou moeten worden, mocht het landelijke onderzoeksprogramma introductie Duurzaam Stortbeheer (iDS) in 2031 niet succesvol blijken óf op Nauerna niet uitvoerbaar zijn.

Over Duurzaam Stortbeheer
Het langjarig onderzoeksprogramma, waarin ministerie, provincies, afvalbranche en wetenschappers samenwerken, richt zich op de vraag of verontreinigingen binnen de stortplaats kunnen worden afgebroken of onschadelijk gemaakt. Zo geven we ons probleem niet door aan toekomstige generaties. Bij Duurzaam Stortbeheer wordt de stortlocatie niet waterdicht afgesloten (door o.a. folie), maar het afvalpakket wordt gespoeld met water en lucht om biologische afbraakprocessen in de stortplaats te versnellen. Afvalzorg blijft investeren in deze innovatie, maar kiest voor bij Park Nauerna nu voor zekerheid op korte termijn.

Noot voor de redactie: voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Raymonde Plevier, communicatieadviseur via r.plevier@afvalzorg.nl

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
P.T.M. Out
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235144058
pieter.out@noord-holland.nl

Verzenddatum
08 JAN. 2026

Kenmerk
GLK171225PO2

Uw kenmerk
n.v.t.

Betreft: Voortgang vervolgacties voortkomend uit de Evaluatie provinciale luchtmeetnetten

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
- Voortgang vervolgacties voortkomend uit de Evaluatie provinciale luchtmeetnetten

Inleiding
Het RIVM heeft in onze opdracht in 2023-2024 een evaluatie uitgevoerd van de luchtmeetnetten van de Provincie Noord-Holland, u bent hier november 2024 over geïnformeerd. Het RIVM heeft toen geconcludeerd "De meetnetten zijn geschikt voor het monitoren van de luchtkwaliteit over de jaren heen" en "De luchtmeetnetten zijn geschikt voor toetsing van de luchtkwaliteit aan de grenswaarden en het vergelijken met de WHO-advieswaarden". Daarmee vormen de luchtmeetnetten een waardevol instrument dat veel data en informatie oplevert. De metingen in de luchtmeetnetten zijn aanvullend op het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML) van het RIVM. RIVM gebruikt de data uit het provinciaal luchtmeetnet in het kader van berekeningen grootschalige concentratiekaarten NL (GCN) en de Atlas voor de leefomgeving. Bij de opdracht voor de luchtkwaliteitsmetingen zijn ook belanghebbende partners betrokken, zoals de IJmondgemeenten, het Havenbedrijf Amsterdam en de gemeente Zaanstad. De uitvoering van de luchtkwaliteitsmetingen is, via de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG), aanbesteed bij de GGD-Amsterdam.

De aanbevelingen en bevindingen die in de evaluatie door het RIVM zijn gedaan, zijn door de Provincie overgenomen. Daarvoor zijn in 2025 enkele acties ondernomen. Medio 2025 bent u geïnformeerd over de voortgang van deze vervolgacties en is toegezegd u eind 2025 opnieuw te informeren over de stand van zaken. In deze brief leest u de laatste stand van zaken.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Stand van zaken vervolgacties evaluatie luchtmeetnetten

Hieronder volgt een update over acties die voortgekomen zijn uit de evaluatie:

1. *Ultrafijn stof (UFP)*
In vervolg op de evaluatie is afgesproken dat we richting het Rijk communiceren dat we meerwaarde zien in de uitbreiding van het landelijke meetnet voor UFP dat wordt ontwikkeld, waarbij naast de achtergrond stations ook in aandachtsgebieden, zoals de Haarlemmermeer en de IJmond, gemeten gaat worden.

Ontwikkeling IJmond
Het Rijk verkent momenteel hoe zij een (meerjarige) opdracht voor het meten van UFP in de IJmond op één van de bestaande luchtmeetstations in de IJmond kan vormgegeven. Het blijkt complex om dit binnen bestaande wettelijke (inkoop)regels meerjarig vorm te geven. De provincie stelt zich constructief op in dit proces.

Ontwikkeling Haarlemmermeer
Het Rijk en de gemeente Haarlemmermeer zijn geïnformeerd over het lopende proces ter voorbereidingen van een UFP-meetpunt in de IJmond. Dat heeft tot nu toe niet geleid tot een initiatief vanuit het Rijk om ook een meetpunt toe te voegen in de Haarlemmermeer. Binnen de uitrol van het landelijk meetnet door het RIVM is geen meetpunt voorzien in de Haarlemmermeer. De focus ligt in eerste instantie op landelijke achtergrondstations en daarna op stedelijke achtergrondstations. Het toevoegen van een UFP-meetpunt in de Haarlemmermeer lijkt op korte termijn niet waarschijnlijk.

2. *Verkenning meerwaarde metingen en modelberekeningen*
De verkenning of en op welke wijze meer informatie kan worden gewonnen uit de beschikbare data via berekeningen en modellen loopt. In de vorige update is al gemeld dat de koppeling met windsnelheden en windrichting is gemaakt. Deze analyses zijn standaardonderdeel geworden van de jaarrapportages van de luchtmeetnetten. We zien het verkennen van de meerwaarde van metingen en modelberekeningen als een continu proces. Ook de komende periode blijven we, in samenwerking met onze kennispartners en belanghebbende partners, alert op het benutten van koppelkansen.

3. *Uitwerken communicatie en bekendheid luchtmeetnetten*
Het RIVM heeft de aanbeveling gedaan de luchtmeetnetten en de meetresultaten meer bekendheid te geven en beter te ontsluiten voor inwoners. Mede naar aanleiding van dat advies is de jaarrapportage over de IJmond dit jaar voor het eerst gepresenteerd in de gemeenschap van Hollandse Luchten. Deze presentatie heeft bijgedragen aan de bekendheid van de rapportage bij inwoners. Inwoners hebben tijdens deze avond ook vragen kunnen stellen aan de betrokken specialisten van de GGD Amsterdam. De presentatie is goed ontvangen en de verwachting is dat dit in 2026 een vervolg krijgt.

Als onderdeel van verbetering van de communicatie over de luchtmeetnetten wordt de provinciale webpagina over luchtkwaliteit aangepast. In 2025 is een start gemaakt met de werkzaamheden en de aanpassingen van de website volgt in 2026.

4. *Versterken kennisbasis betrokken overheden*
Voor het versterken van de kennisbasis, maar ook de regionale samenwerking op het dossier luchtkwaliteit, is in 2025 gewerkt aan het verbeteren van het regionale kennisnetwerk. Er is een structureel 3-maandelijks overleg tussen GGD Amsterdam - ODNZKG en de provincie over het luchtmeetnet. Daarnaast is er een kort 3-wekelijks operationeel overleg tussen de ODNZKG en de provincie over luchtmetingen. Aanvullend hebben we, in samenwerking met Omgevingsdienst IJmond en het Schone Lucht Akkoord/RWS, op 1 oktober 2025 de eerste bijeenkomst voor het Regionale Kennisnetwerk Luchtkwaliteit georganiseerd. De bijeenkomst op het provinciehuis was goed bezocht door gemeenten, Omgevingsdienst(en) en GGD'en en krijgt een vervolg in 2026. Hiermee is invulling gegeven aan dit actiepunt.

5. *Vervolg pilot 'online-metalen-monitor' meetnet IJmond.*
Vanaf juli 2025 tot en met januari 2026 wordt er een tweede pilot uitgevoerd met de 'online metalen monitor'. Na de meetperiode met dit instrument wordt de data geanalyseerd. Via de pilot wordt onderzocht of dit meetinstrument betrouwbare data oplevert voor het bepalen van uurgemiddelde concentraties voor meerdere metalen. Geëvalueerd wordt hoe deze monitor presteert en of er voldoende meerwaarde is voor het toevoegen van de metalen monitor aan het meetnet. De verwachting is dat de pilotresultaten eind 2026 beschikbaar zijn.

6. *Verkenning koppeling data luchtmeetnet en eNoses*
In 2025 was het voornemen een verkenning uit te voeren van de (on)mogelijkheden om tot betere inzichten te komen door het combineren van deze data. Het is een onderzoeksvraag, waarbij de meerwaarde van de uitkomst niet vooraf bekend is. Dit heeft geleid tot een lagere prioriteit voor deze actie, waardoor hier nog geen invulling aan is geven. De actie blijft staan voor 2026.

7. *Synergie Luchtmeetnet IJmond en Hollandse Luchten*
Inmiddels worden de vaste meetstations beter benut als referentiepunten/-metingen voor de metingen met sensoren van Hollandse Luchten. De data van deze meetstations wordt ook actief gedeeld binnen het platform Hollandse Luchten, bijvoorbeeld via geautomatiseerde maandelijkse sensorerapportages. Ook wordt binnen Hollandse Luchten, in samenwerking met TNO en het RIVM, gewerkt aan een onderzoek naar potentiële meerwaarde van data van het sensornetwerk voor geavanceerde luchtkwaliteitsmodellen. Voor dit innovatieve onderzoek heeft de provincie in 2025 een subsidie ontvangen vanuit het Schone Lucht Akkoord.

8. *Uitvoeren van houtrookmetingen*
De huidige apparatuur voor roet metingen moet in het kader van regulier onderhoud uiterlijk in 2027 vervangen worden. Het betreft 2 meetpunten in de IJmond en een referentie in De Rijp. De provincie heeft inmiddels opdracht verstrekt aan de ODNZKG om de vervanging al in 2026 uit te laten voeren. De nieuwe monitoren die geïnstalleerd worden, meten ook houtrook. De verwachting is dat de instrumenten eind 2026 operationeel zijn.

Tot slot

De luchtmeetnetten vormen een waardevol instrument, waar we als provincie, samen met belanghebbende partners trots op kunnen zijn. Dit instrument wordt mogelijk gemaakt door de inzet van de kennis en expertise vanuit de ODNZKG en de GGD Amsterdam.

De aanscherping van de EU-grenswaarden per 2030 maakt het meten van de luchtkwaliteit in aandachtsgebieden ook de komende jaren zeer relevant.

De samenstelling van de lucht verandert door de jaren, bijvoorbeeld door de energietransitie en vergroening van de industrie. De wensen en behoeften over wat we willen weten en meten veranderen daardoor. Het luchtmeetnet zal zich ook in de komende jaren daarop moeten blijven aanpassen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
L.S. ten Harmsen van der Beek
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235143703
lotte.ten.harmsen.van.der.beek@noord-holland.nl

Verzenddatum
08 JAN. 2026

Kenmerk
GLK11122025LH1

Uw kenmerk

Betreft: Publicatie jaarverslag eNosenetwerk 2024, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Geachte leden,

Er is in Noord-Holland op verschillende plekken overlast door industriële geur. Vooral in Amsterdam, Zaanstad en de IJmond hebben inwoners regelmatig te maken met deze vorm van hinder. Om beter te begrijpen waar deze overlast vandaan komt en hoe vaak deze voorkomt, zet de provincie Noord-Holland sinds 2015 eNoses in. Deze sensoren meten continu veranderingen in de lucht. Naast een hulpmiddel bij het detecteren van geuroverlast kunnen de sensoren ook mogelijke emissies van sommige (potentieel gevaarlijke) gassen detecteren (bijvoorbeeld waterstof, koolmonoxide en ammoniak).

De eNosenetwerken (zie bijlage 2) bestaan uit een groot aantal eNoses die strategisch zijn geplaatst in het Westelijk Havengebied, langs het Noordzeekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal en in de IJmond rondom Tata Steel. Samen vormen deze sensoren een systeem waarmee hinderlijke of gevaarlijke emissies aan een mogelijke bron kunnen worden gekoppeld en waarmee signalen van varend ontgassen kunnen worden herkend. De provincie Noord-Holland beheert het netwerk samen met het Havenbedrijf Amsterdam en heeft de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) de opdracht gegeven om het netwerk te monitoren. Voor levering sensoren, het technisch beheer en onderhoud levert het bedrijf Comon Invent B.V. (de leverancier) de benodigde diensten. Binnen dit netwerk werken de publieke partijen nauw samen met ORAM, de vertegenwoordiger van ondernemers in Amsterdam. Omdat het contract met de leverancier in 2026 ophoudt, is de provincie in 2025 gestart met een aanbestedingsprocedure.

Dit najaar is het Jaarverslag eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied 2024 gepubliceerd op de website van de OD NZKG[1]. Met deze brief informeren wij u over de publicatie en brengen wij u op de hoogte van actualiteiten rondom het netwerk.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

[1] Het verslag is op deze pagina in te zien (onderaan pagina): Zo werkt ons eNosenetwerk - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Belangrijkste bevindingen over het meetjaar 2024:

ENose-alarmeringen en hindermeldingen bewoners in 2024
In 2024 is het aantal eNose-alarmeringen gedaald met 47 procent t.o.v. 2023[2]. Het aantal alarmeringen ligt lager dan voorgaande jaren en volgt een dalende trend sinds 2021 (zie ook tabel 1, p.30, jaarverslag eNosenetwerk 2024). Met een alarmering wordt een signaal van een eNose bedoeld, dat aangeeft dat er door het apparaat uitzonderlijke veranderingen van de luchtsamenstelling zijn gesignaleerd. Hindermeldingen zijn de, bij de OD NZKG ingediende, geurgerelateerde hindermeldingen (klachten) door bewoners. Het aantal hindermeldingen is in het Westelijk Havengebied dit jaar opnieuw fors gestegen. De meeste hindermeldingen zijn ingediend vanuit Tuindorp Oostzaan. Door een hindermelding aan één of meerdere eNose-alarmeringen te koppelen kan de OD NZKG de bron van de hinder duiden. Mede dankzij de inzet van de eNoses kon in 2024 net als in 2023 bij 90% van de geuroverlastmeldingen de (vermoedelijke) bron worden achterhaald; de branche chemie werd opnieuw het vaakst als veroorzaker aangewezen.

Bronduiding Westelijk Havengebied
De 1.416 hindermeldingen rond het Westelijk Havengebied werden door de OD NZKG met behulp van het eNosenetwerk toegeschreven aan 14 bedrijven in diverse branches. Meldingen in de branche chemie namen toe vergeleken met 2023. Van de meldingen met 'oorzaak onbekend' (291 stuks) kon geen bron worden vastgesteld, maar de bron van de geur kon door analyse wel aan het Westelijk Havengebied gekoppeld worden.

Geurhinder rond Tata Steel
OD NZKG ontving 2.374 hindermeldingen in relatie tot Tata Steel, een stijging ten opzichte van de 2.060 meldingen in 2023. Wijk aan Zee was met 34% van de meldingen opnieuw de locatie waar de meeste hindermeldingen vandaan kwamen, maar het aandeel daalde ten opzichte van de 43% in 2023. De meeste meldingen zijn herleidbaar naar de kooksgasfabrieken: Kooksgasfabriek 1 was verantwoordelijk voor 28% van de meldingen, en Kooksgasfabriek 2 voor 18%.

Zoals bepaald in het geurbesluit komt de consignatiedienst ter plaatse bij meer dan 10 meldingen binnen één uur. In 2024 gebeurde dit driemaal; snelle eNose-analyses bleken hierbij waardevol voor het vinden van de bron en verhelpen van de hinder.

Varend ontgassen
Langs het Noordzeekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal staan 55 eNoses om varend ontgassen van binnenvaartschepen te detecteren. In

---

[2] Een daling van 3.098 alarmeringen in 2023 naar 1.639 alarmeringen in 2024. In de brief van GS aan PS publicatie jaarverslag eNosenetwerk 2023 en in het jaarverslag eNosenetwerk 2023 staat dat er in 2023 5.423 eNose-alarmeringen waren. Het verschil met het aantal dat nu genoemd wordt voor het jaar 2023 is te verklaren door een aanpassing van de OD NZKG met terugwerkende kracht in de drempelwaarden voor alarmeringen van eNoses die te vaak alarmeringen gaven zonder dat er sprake was van geurhinder of en gevaarlijke situatie. De aangepaste getallen zijn te zien in tabel 1 op p. 30 van het jaarverslag 2024.

2024 registreerde de ontgassingstool 192 meldingen, een forse daling ten opzichte van de 355 in 2023. Dit wordt mede toegeschreven aan het landelijk verbod dat in 2024 is ingegaan op varend ontgassen. Van deze meldingen werden er 45 onderbouwd door de toezichthouder en doorgegeven aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de politie Landelijke Eenheid; 12 schepen zijn daadwerkelijk gecontroleerd.

Doorontwikkeling analysemethode eNose
In 2024 is de OD NZKG definitief overgestapt op een nieuwe rekenmethode op basis van percentielwaarden (relatieve drempelwaarden), waarmee uitzonderlijke situaties beter opgespoord worden en onbruikbare alarmen worden verminderd. Dit stelt de OD NZKG in staat om locaties te identificeren die eerder onder de radar bleven, en om alarmeringen beter te vergelijken tussen eNoses op verschillende locaties.

Overige actualiteiten rond het eNosenetwerk
De volgende overige actualiteiten spelen rond het eNosenetwerk:

Landelijk verbod varend ontgassen
Sinds 1 juli 2024 geldt fase 1 van het landelijk verbod op varend ontgassen, sinds 1 oktober 2024 geldt fase 2. ILT handhaaft dit verbod. Om dit verbod te kunnen handhaven maakt ILT tot voorjaar 2026 gebruik van het eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied en Amsterdam-Rijnkanaal gefinancierd door de Provincie en Havenbedrijf Amsterdam.

eNosecampagne rond geurhinder in Coenhaven Westpoort
Begin 2026 start een monitoringscampagne met eNoses in en rondom de Coenhaven in Westpoort. Het doel van de campagne is d.m.v. verdichting van het aantal eNoses en de inzet van extra analysetools tot een betere bronduiding van hinderlijke geuren afkomstig uit de Coenhaven te komen. Aanleiding is de geuroverlast van o.a. de kunstmestfabriek ICL Fertilizers (gelegen in de Coenhaven). Uit een eerdere pilot kwam naar voren dat de eNoses niet goed aanslaan op de specifieke geur van dit bedrijf. Met een andere onderzoeksaanpak lukt dit mogelijk wel.

Evaluatie convenant eNosenetwerk
Het convenant eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied en Amsterdam-Rijnkanaal beheert de afspraken en doelen tussen de samenwerkende partijen en loopt in 2026 af. De partijen uit het convenant hebben het eNosenetwerk geëvalueerd. Positieve punten uit de evaluatie zijn o.a. een snellere detectie en respons bij geurhinder of veiligheidsincidenten d.m.v. het netwerk, ondersteuning van objectieve data bij hindermeldingen en verbeterde samenwerking tussen bedrijven en de overheid o.a. door regelmatige casusbesprekingen. Aanbevelingen voor verbetering van de samenwerking zijn o.a. het vaststellen van duidelijke doelstellingen en meetbare indicatoren voor het meten van het succes van het eNosenetwerk.

Algemene uitkomst is dat de partijen door willen gaan met de samenwerking. Aanbevelingen uit de evaluatie worden meegenomen in het nieuwe convenant.

Beleidsontwikkeling Gezonde Leefomgeving
Het terugdringen van geurhinder is één van de ambities van de door PS vastgestelde startnotitie Gezonde Leefomgeving. We onderzoeken hoe we de ambitie om geurhinder te verminderen het beste kunnen oppakken. Het is goed mogelijk dat dit leidt tot een kwalitatieve doelstelling of dat er doelen (grenzen) komen die zijn toegesneden op bijvoorbeeld cumulatie of piekbelasting.

Het eNosenetwerk en daarbij horende projecten zijn belangrijke instrumenten die bijdragen aan lokale inzichten en bronanalyses van geurhinder. In de beleidsontwikkeling en uitwerking in het nog op te stellen programma gezonde leefomgeving gaan we na hoe we ons instrumentarium optimaal gaan inzetten voor onze doelen voor een gezonde leefomgeving. Het beleidskader Gezonde Leefomgeving wordt begin 2026 toegezonden aan PS, waarna een programma volgt om de inzet van meetinstrumenten zoals dit netwerk te kunnen sturen.

Tot slot
Wij blijven u informeren over de belangrijkste resultaten van de jaarverslagen van het eNosenetwerk. Dit betekent dat u in 2026 de resultaten van 2025 tegemoet kunt zien.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1) Verklarende woordenlijst
2) Locaties eNoses

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst

Wat is een eNose?

Een eNose is een meetinstrument uitgerust met vier sensoren, dat veranderingen in de luchtsamenstelling signaleert. Als de eNose verhoogde waarden in de luchtsamenstelling signaleert noemen we dat een alarmering. Het is een kwalitatief meetsysteem: het is dus niet mogelijk om een absolute waarde van de concentratie te achterhalen. De sensoren zijn niet gevoelig voor alle type geurende stoffen. Dit komt omdat stoffen een andere chemische samenstelling hebben, waardoor sommige stoffen minder goed opgepikt worden door de eNoses. Eén oorzaak van geurhinder kan een alarmering bij meerdere eNoses veroorzaken: zo kan bijvoorbeeld een schip dat varend ontgast alarmeringen veroorzaken bij verschillende eNoses.

Convenant eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied en Amsterdam-Rijnkanaal 2021- 2026

Het convenant eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied en Amsterdam-Rijnkanaal vormt de basis voor de samenwerking tussen partijen om door middel van het beheren van het eNosenetwerk geurhinder terug te dringen en informatievoorziening in het geval van incidenten te verbeteren. De twee opdrachtgevers zijn de provincie Noord-Holland en Havenbedrijf Amsterdam. De overige betrokken partijen uit het convenant zijn de OD NZKG, Ondernemersvereniging Regio Amsterdam (ORAM), Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland en ondernemers in Westpoort. De partijen zijn in 2015 gestart met het meetinstrument eNose in de vorm van een pilot. Sinds 2023 heeft ILT een verwerkersovereenkomst ondertekend waardoor ILT toegang heeft tot de meetgegevens van het eNosenetwerk.

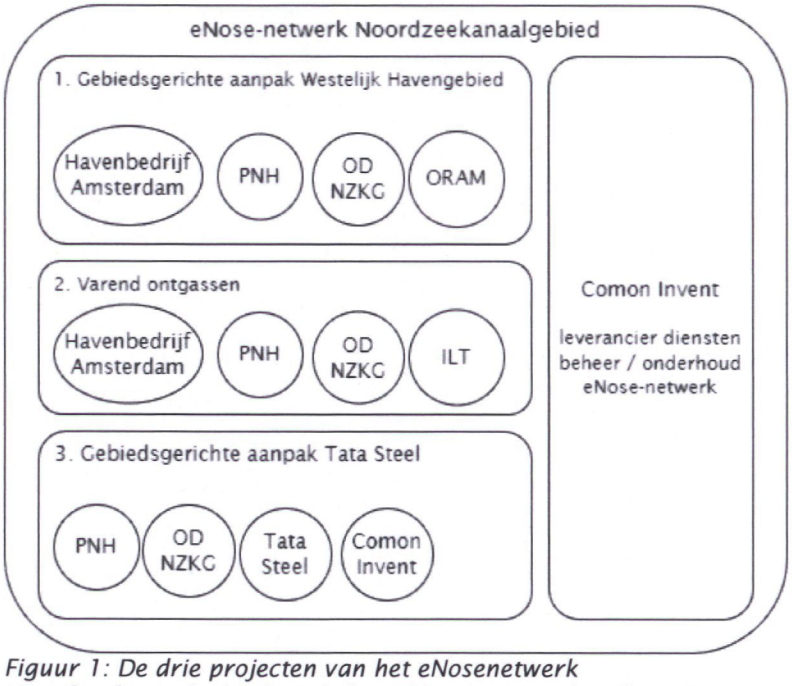

Figuur 1: De drie projecten van het eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied en de betrokken partijen bij elk project.

eNosenetwerk en bronduiding
Het eNosenetwerk helpt bij bronduiding van geurklachten die ingediend worden bij de OD NZKG. Een betere bronduiding maakt toezicht effectiever en helpt in de klachtenterugkoppeling naar bewoners. Terugkoppeling en verklaring van de ervaren geurhinder naar de klachtenindiener kan helpen de hinderbeleving te verminderen. Toezicht op geurklachten kan daarnaast leiden tot handhaving of maatwerk .

Jaarverslag eNosenetwerk
Sinds 2018 wordt er elk jaar een jaarverslag eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied opgesteld door de OD NZKG. Het Jaarverslag 2024 is in september 2025 gepubliceerd op de website van de OD NZKG.

Wat is varend ontgassen?
Vloeibare ladingen worden per tankschip vervoerd. Na het lossen van een lading blijven er altijd wat product en dampen achter in de laadruimen van het tankschip. Voor de nieuwe lading moeten deze resten vaak uit het ruim. Schippers moeten daarom die tanks onderweg naar de bestemming ontgassen: zij blazen lucht door de tanks en stoten de dampen dan uit naar het milieu. Het varend ontgassen leidt tot grote emissies van vluchtige organische stoffen. De damp is giftig en soms kankerverwekkend. De emissies van dit soort stoffen is landzijdig niet toegestaan. Een schoner alternatief voor varend ontgassen is ontgassen bij een (mobiele) ontgassingsinstallatie.

Bijlage 2 Locaties eNoses

Figuur 1: eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied en Amsterdam Rijnkanaal. Stippen op de kaart geven de locaties van de eNoses weer.

Figuur 2: Overzicht eNoses in het IJmondgebied. De eNoses die eigendom zijn van Tata Steel worden gebruikt voor analyses, maar behoren niet tot het eNosenetwerk in de IJmond.

Onderwerp: Formele inspraakreactie voornemen tot realisatie van windturbines langs het Amsterdam-Rijnkanaal bij Vreeland e.o.

Aan
Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland
E-mail: info@noord-holland.nl

Onderwerp: Verzoek om inzet provincie Noord-Holland bij windenergieplannen provincie Utrecht (Loenen e.o.)

Geachte Gedeputeerde Staten,

Bijgaand afschrift van onderstaande inspraakreactie aan de provincie Utrecht, naar ik hoop deze keer naar een correct email adres.

Ik vertrouw erop dat deze informatie op de juiste plek terecht komt.

Graag verneem ik of de provincie Noord Holland betrokken is bij de besluitvorming aangaande onderstaand onderwerp: het voornemen tot plaatsing van windturbines bij Vreeland e.o., aangezien de impact op inwoners van Noord Holland groter lijkt dan op inwoners van de provincie Utrecht. Mocht dat niet zo zijn dan verzoek ik u formeel in overleg te treden met de Provincie Utrecht over deze plannen;

Er is op dit moment geen tot weinig informatie met de bewoners van de provincie Noord-Holland gedeeld.

Bij dezen tevens mijn verzoek om de belangen van inwoners van Noord-Holland in dit dossier actief te behartigen en, waar passend, zelf een zienswijze of bestuurlijke reactie richting Utrecht voor te bereiden.

Ik stel het op prijs indien u mij informeert over de wijze waarop Noord-Holland dit dossier verder oppakt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Aan
Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht
t.a.v. afdeling Energie / Windenergie
E-mail: info@provincie-utrecht.nl

CC:
Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland (info@noord-holland.nl)
College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Wijdemeren
Gemeenteraad van de gemeente Wijdemeren (via de griffie)

Onderwerp: Formele inspraakreactie op het voornemen tot realisatie van windturbines langs het Amsterdam-Rijnkanaal bij Loenen e.o.

Geachte Gedeputeerde Staten,

Met deze brief maak ik, als bewoner, mijn bezwaar en zorgen kenbaar met betrekking tot het voornemen van de Provincie Utrecht om windturbines te realiseren langs het Amsterdam-Rijnkanaal bij Loenen en omgeving.

Ik woon in Nederhorst den Berg, gemeente Wijdemeren, provincie Noord-Holland. Hoewel de beoogde locaties zich binnen de provincie Utrecht bevinden, is sprake van voorzienbare grensoverschrijdende effecten op mijn woon- en leefomgeving. De gevolgen van het voornemen beperken zich niet tot de provinciegrens en raken daarmee ook inwoners van Noord-Holland.

Ik maak bezwaar tegen de voorgenomen locatiekeuze en de wijze waarop deze tot stand lijkt te zijn gekomen. In het bijzonder heb ik zorgen over mogelijke geluidhinder en slagschaduweffecten, aantasting van landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het Vecht- en kanaalgebied, effecten op natuur en vogels, alsmede cumulatieve effecten in samenhang met bestaande infrastructuur en ruimtelijke ingrepen in het gebied. Daarnaast acht ik het van belang dat ook de gevolgen voor gezondheid, leefbaarheid en woongenot van omwonenden expliciet en zorgvuldig worden onderzocht.

Voorts constateer ik dat in deze fase onvoldoende zichtbaar is hoe alternatieve locaties of oplossingsrichtingen zijn afgewogen en in hoeverre interprovinciale afstemming met de provincie Noord-Holland en betrokken Noord-Hollandse gemeenten heeft plaatsgevonden. Gezien de potentiële impact op inwoners buiten de provincie Utrecht acht ik een dergelijke afstemming noodzakelijk.

Ik verzoek u deze brief aan te merken als een formele inspraakreactie in de verkennings- en voorbereidingsfase van het project en deze op te nemen in het officiële projectdossier. Tevens verzoek ik u mijn belangen als grensoverschrijdend belanghebbende volwaardig te betrekken bij de verdere planvorming en bij eventuele milieuonderzoeken, waaronder een milieueffectrapportage. Daarnaast verzoek ik u de provincie Noord-Holland en de gemeente Wijdemeren actief en formeel te betrekken bij het vervolgproces.

Graag word ik geïnformeerd zodra ontwerpbesluiten of andere relevante stukken ter inzage worden gelegd, zodat ik in de gelegenheid word gesteld om tijdig een formele zienswijze in te dienen. Met deze brief behoud ik mij uitdrukkelijk het recht voor om in een later stadium gebruik te maken van de formele inspraak- en rechtsbeschermingsmogelijkheden.

Ik verzoek u om een schriftelijke bevestiging van ontvangst van deze inspraakreactie en van opname hiervan in het projectdossier.

Hoogachtend,

[redacted]

--

--
Groet
[redacted]

Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland-Noord

3-12-2025

Versie definitief

Opgesteld door provincie Noord-Holland in samenwerking met
alle betrokken gemeentes en waterschappen

Inhoudsopgave

Aanleiding, context & regioadvies 3
Ruimte bieden aan het toekomstige energiesysteem 3
Opgaves in samenhang 3
Het regioadvies 4
Proces 7
Algemene uitgangspunten 9
Advies op hoofdlijnen 12
Toelichting 15
Overkoepelend advies 15
Advies per onderwerp 18
1. Aanlanden van waterstof 18
2. Aanlanden van elektriciteit 18
3. Locatie 380/150 kV station NNHN-Noord en aanlanding 2GW 21
4. Hoogspanningscorridor 27
5. 380 kV station NNHN-Zuid – zonder aanlanding 36
6. Aanlandtracés en locatie converters A9 Zuid 41
7. Grootschalige Elektrolyse 44
8. Doorkijk langere termijn 45
Overige aandachtspunten 46
Bijlages 47

Aanleiding, context & regioadvies

Ruimte bieden aan het toekomstige energiesysteem

We hebben als land en als provincie de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn en minder afhankelijk te worden van het buitenland voor onze energievoorziening. We maken de omslag naar een duurzaam en meer zelfvoorzienend energiesysteem met andere energiebronnen, nieuwe energiedragers en diverse vormen van opslag en transport.

Door elektrificatie van vervoer, verwarming en industrie zal de elektriciteitsvraag fors stijgen. En met de stijging van de elektriciteitsvraag, is er ook meer transportcapaciteit nodig op het hoogspanningsnet. Dit betekent dat er een nieuwe 380 kV-verbinding moet komen om het Noord-Hollandse elektriciteitsnetwerk klaar te maken voor de toekomst. Zolang deze verbinding er niet is, kan er geen enkel bedrijf of instelling in Noord-Holland Noord (het gebied boven het Noordzeekanaal) een grotere of nieuwe aansluiting voor de levering of afname van elektriciteit krijgen[1]. Door de uitbreiding van het 380kV net worden de bestaande en toekomstige knelpunten op 150 kV-niveau in het gebied boven het Noordzeekanaal opgelost. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) werkt samen met TenneT aan de ruimtelijke procedure voor deze nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de MRA en de Kop van Noord-Holland met bijbehorende hoogspanningsstations: het project 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (380 kV NNHN). Dit project is van een zeer grote omvang en schaal met grote en langdurige impact op de leefomgeving van onze inwoners. TenneT noemt het op hun website de aanleg van een ‘nieuwe stroomsnelweg met extra op- en afritten’.

Daarnaast zijn er grote hoeveelheden hernieuwbare energie nodig om aan de energievraag te voldoen. Het gaat om onder andere duurzaam opgewekte elektriciteit en groene waterstof. Met name de ontwikkeling van grootschalige windenergie op zee zal hierin voorzien[2]. Deze elektriciteit wordt dan via (ondergrondse) kabels naar het land gebracht en daar aangesloten op het hoogspanningsnetwerk. Daarnaast wordt op zee geproduceerde waterstof aan land gebracht naar het Waterstofnetwerk Nederland. Binnen het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) onderzoekt het ministerie van KGG hoe en waar langs de Nederlandse kust de windenergie van de Noordzee het beste aan land kan worden gebracht. In Noord-Holland worden locaties in en rond het Noordzeekanaalgebied en in de Kop van Noord-Holland (Kop van NH) onderzocht. Binnen het pVAWOZ worden onder andere de zoeklocaties voor de nieuw hoogspanningsstations uit het project 380kV NNHN onderzocht op de mogelijkheden voor aanlanding van elektriciteit.

Het realiseren van deze nieuwe energiehoofdstructuur is voor alle overheden van belang. Het is noodzakelijk om onze inwoners en bedrijven ook in de toekomst van stroom te blijven voorzien. Daarnaast is het een belangrijk randvoorwaarde voor de verduurzaming van onze woningen, mobiliteit, economie en industrie en voor het realiseren van onze ambities voor een circulaire economie en een gezondere leefomgeving.

Opgaves in samenhang

De opgave om ruimte te bieden aan het toekomstige energiesysteem vraagt om belangrijke en lastige keuzes, want de ruimte in onze provincie is beperkt. Naast een duurzaam energiesysteem willen we ook een gezondere leefomgeving, voldoende woningen, ruimte voor werkgelegenheid,

[1] Zie capaciteitskaart Liander: https://www.liander.nl/grootzakelijk/capaciteit-op-het-net/capaciteit-per-regio/onze-capaciteitskaarten

[2] De ambitie van het Rijk hierop is recent omlaag bijgesteld, zie kamerbrief: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/07/16/kamerbrief-het-windenergie-infrastructuurplan-noordzee

onze kwetsbare natuur beschermen en landschappelijke en erfgoedwaarden beschermen. Er zijn grenzen aan wat er ruimtelijk binnen de provincie ingepast kan worden. Uit het provinciale Ruimtelijk Voorstel blijkt dat we minimaal 27% ruimte tekort hebben[3]. Met name in het zuidelijke deel van onze provincie is de druk op de ruimte groot. Dit betekent dat we zorgvuldig en in samenhang keuzes moeten maken over waar we aan welke ontwikkelingen ruimte geven en onder welke voorwaarden we dat doen.

De provincie Noord-Holland werkt op dit moment aan het vernieuwen van haar Omgevingsvisie[4]. Ook werken provincie, HHNK en gemeentes in de regio's Alkmaar, West-Friesland en de Kop van Noord-Holland samen aan een gezamenlijk Ontwikkelperspectief voor Noord-Holland Noord. In de MRA hebben Rijk en regio gezamenlijk een verstedelijkingsconcept[5] opgesteld en het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied[6]. De keuze voor aanlanding van wind op zee, in combinatie met de nieuwe 380 kV-verbinding naar de Kop van NH zien we nadrukkelijk in deze brede ruimtelijke context. Het zijn ruimtelijk structurerende keuzes die invloed hebben op de toekomstige ontwikkelmogelijkheden: we leggen niet alleen het energiesysteem van de toekomst aan, maar geven hiermee ook sturing aan toekomstige energetische en ruimtelijk-economische ontwikkelingen. Tegelijkertijd zien we dat het ministerie van KGG hier een andere weg kiest: een deel van de onderzochte zoeklocaties gaat in tegen (recent) gemaakte keuzes en bestuurlijke afspraken met het Rijk in o.a. de NOVEX NZKG.

Het regioadvies

In 2026 besluit de ministerraad over het vaststellen van het programmadocument van VAWOZ. Ook neemt de Minister van KGG in overeenstemming met de Minister van VRO dan een besluit over het project 380 kV NNHN. Het ministerie van KGG heeft in maart 2025 de decentrale overheden – provincie, gemeenten en waterschappen – gevraagd om een gezamenlijk en samenhangend regioadvies op te stellen over het pVAWOZ en het project 380 kV NNHN. KGG vraagt ons onze voorkeur uit te spreken voor de onderzochte zoekgebieden en routes en dit te verwoorden in een Regioadvies. We worden gevraagd antwoord te geven op 16 vragen en de voorkeuren te onderbouwen met informatie uit de plan-MER en IEA en toe te lichten door de belangen en belangenafweging van de medeoverheden uiteen te zetten (zie bijlage 1 voor de uitvraag van KGG). In dit advies geven we een integraal en gezamenlijk antwoord op deze vragen.

De minister neemt – als bevoegd gezag - het advies mee in haar besluitvorming. Daarmee wil niet gezegd worden dat het advies integraal wordt opgevolgd. Als regio vragen wij de minister om het advies zeer serieus te nemen en zwaar te laten wegen in de besluitvorming. Naast het zoveel als mogelijk gedeelde standpunt van provincie, gemeenten en waterschappen geeft dit regioadvies de gedeelde visie van de overheden weer op compenserende maatregelen en randvoorwaarden. Deze zijn integraal onderdeel van het advies. Dat betekent dus dat wij alleen achter de benoemde keuzes staan wanneer ook invulling aan de voorwaarden wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. Een zorgvuldige afweging aan de voorkant, met draagvlak vanuit de regio, zal helpen om aan de achterkant met minder vertraging door te kunnen pakken.

Geen unaniem advies

Tot een gezamenlijk gedragen advies komen is geen gemakkelijke opgave gebleken. Alle door u onderzochte zoekgebieden, tracés en corridors hebben grote impact op onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving. Er is geen logische of makkelijke oplossing. Elke keuze heeft (grote)

[3] https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Ruimtelijk%20Voorstel%20digitale%20versie%2030%2009%202024.pdf
[4] Omgevingsvisie
[5] NOVEX MRA (Verstedelijkingsstrategie) - metropoolregioamsterdam
[6] Nieuwe koers voor Noordzeekanaalgebied door Rijk, regio en partners | Noordzeekanaalgebied

negatieve consequenties. Dit leidt er dan ook toe dat dit regioadvies niet unaniem is. Een aantal partijen kan specifieke keuzes in het regioadvies niet ondersteunen. Waar mogelijk is dit aangegeven in het advies en zijn de zorgen van deze partijen opgenomen.

Ruimtevragers

Project 380 kV NNHN

- 380/150 kV station in de Kop van NH - ca 24 ha. Dit station moet via een ondergrondse 150 kV verbinding aansluiten op het bestaande station Middenmeer150 (op Agriport A7).
- 380 kV station dichtbij de bestaande 380 kV-verbinding die loopt tussen Beverwijk en Diemen - ca 17 ha;
- Bovengrondse 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen deze twee stations. Een dubbele mastenrij is nodig indien gekozen wordt voor meer dan één elektrische aanlanding in de Kop.

Programma VAWOZ voor Noord-Holland

- 1-2 aanlandingen van op zee geproduceerde waterstof
- 2-5 elektrische aanlandingen, met per aanlanding;
    - een converterstation van ca 5,5 ha
    - een ondergronds tracé van zee naar de converter
    - een ondergronds tracé van de converter naar een hoogspanningsstation
- Daarnaast wordt de mogelijkheid van een elektrolyser onderzocht.

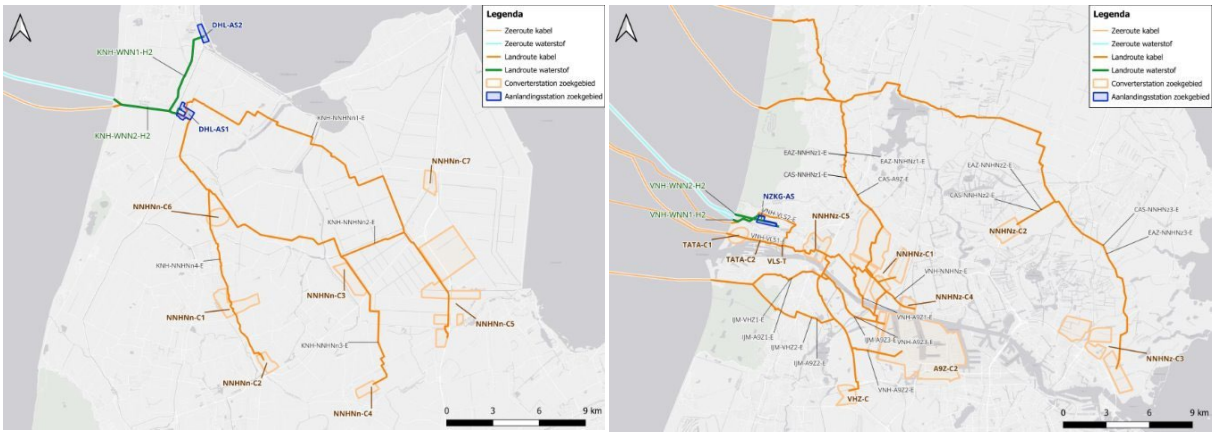

Onderzochte ondergrondse tracés en zoeklocaties converters in Noord-Holland binnen pVAWOZ.

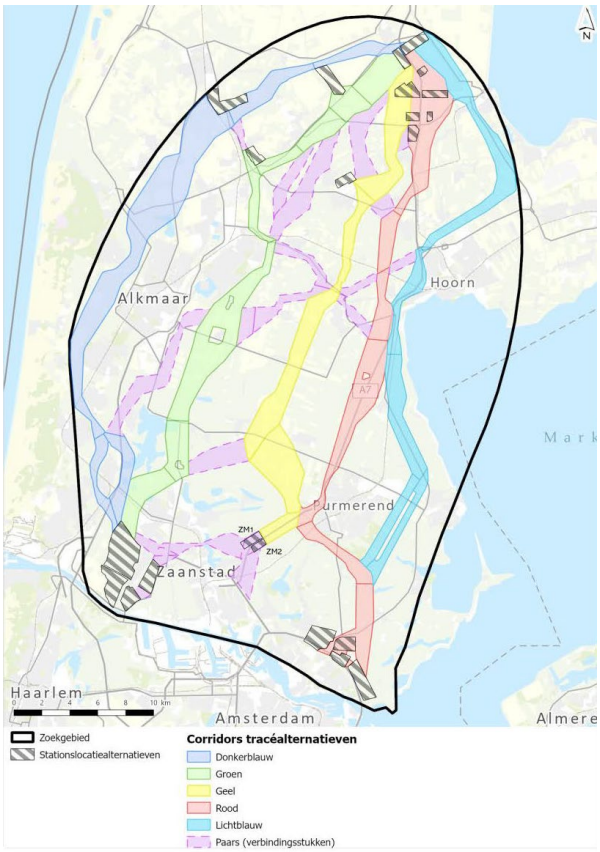

Onderzochte corridors en zoeklocaties binnen 380kV NNHN voor een bovengrondse hoogspanningsverbinding en twee nieuwe hoogspanningsstations. (Uit: Notitie Reikwijdte en Detailniveau)

Proces

Een vrijwel onmogelijke vraag in een te kort tijdsbestek met onvolledige informatie

De belangen van de verschillende overheden zijn deels tegenstrijdig, met name als het gaat om locatie- en corridorkeuzes. Dat maakt de vraag om tot een gezamenlijk regioadvies te komen complex en zet de onderlinge verhoudingen op scherp. Daarnaast is het tijdsbestek om tot dit advies te komen uitermate kort. De (onvolledige) resultaten van de onderzoeken (IEA/planMER) zijn pas in juli/augustus 2025 gedeeld en uiterlijk 19 december 2025 dient een gezamenlijk onderschreven regioadvies bij het Rijk te worden ingediend. Dit heeft het proces om tot een gezamenlijk advies te komen behoorlijk onder druk gezet.

Op dit moment (december 2025) is nog niet alle informatie als basis voor dit regioadvies en waar ook de minister zijn/haar besluit op moet baseren, beschikbaar. Cruciale onderzoeksresultaten ontbreken om tot een volledige afweging te komen. Er loopt nog een landelijk Heritage Impact Assessment (HIA) waarin voor alle TenneT-projecten de effecten op UNESCO-werelderfgoed worden verkend. Onderdeel hiervan zijn de mogelijke mitigerende maatregelen en de technische haalbaarheid van deze maatregelen. Het gaat dan o.a. om het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-tracés door UNESCO-werelderfgoed ter compensatie of de mogelijkheden van het ondergronds brengen van de 380 kV-verbinding wanneer dit als de enige mitigerende maatregel wordt gezien. Daarnaast vindt er nog een modelstudie plaats op ‘draadslachtoffers’ om de analyse uit de planMER te valideren en waar nodig aan te vullen. Tevens is er nog geen inzicht gegeven door TenneT wat de mogelijkheden en effecten zijn van het ondergronds brengen van een bestaande 150 kV-verbinding en gedeeltelijk ondergronds brengen van 380kV NNHN onder andere ter hoogte van UNESCO-werelderfgoed.

Andere informatie die op dit moment (d.d. 03-12-2025) nog ontbreekt en effect kan hebben op de te maken afweging:

- Locatiekeuze van het nieuwe hoogspanningsstation A9 Zuid is nog onduidelijk;
- De aanvullende aanlandtracés van Egmond/Castricum naar Vijfhuizen (en evt. A9 Zuid);

In deze context van onzekerheden en het ontbreken van essentiële onderzoeken wordt de regio nu gevraagd een advies te geven. Diverse partijen ervaren hierdoor een belemmering om tot verdere advisering en onderbouwde besluitvorming over het regioadvies te komen. Het voorliggende advies is opgesteld op basis van de op dit moment beschikbare kennis en inzichten. Mocht nieuwe informatie leiden tot significante andere inzichten over bijvoorbeeld de onderzochte corridors, tracés of zoekgebieden dan willen we hierover opnieuw met de minister en met elkaar in gesprek.

Ook willen wij – in ieder geval na het afgeven van het regioadvies, maar voor het nemen van de Voorkeursbeslissing en het vaststellen van het concept-programma VAWOZ - met de minister in gesprek om invulling aan de voorwaarden te geven en deze vast te leggen in bestuurlijke afspraken.

Wijze van totstandkoming van het regioadvies

In overleg met de betrokken overheden is afgesproken dat de provincie Noord-Holland het proces van de totstandkoming van het regioadvies coördineert en optreedt als penvoerder. Er heeft in 2024 en 2025 een zorgvuldig proces van afstemming met betrokken gemeenten en waterschappen plaatsgevonden.

In november 2024 zijn we gestart met het voeren van het gesprek met alle betrokken partijen over de samenhang tussen beide trajecten en de keuzes, de kansen, dilemma's en pijnpunten. Door al vroegtijdig met elkaar in gesprek te gaan op basis van de op dat moment beschikbare kennis, hebben alle partijen een goed beeld gekregen van elkaars standpunten, voorwaarden en ideeën. Overheden hebben in deze periode principes voor afweging opgesteld, samenhangende varianten vergeleken en eerste richtingen besproken. Dit leverde een eerste gezamenlijke denkrichting op over het pVAWOZ. Voor 380kV NNHN leidde het tot eensgezindheid over een tweetal minst onwenselijke varianten. 'Minst onwenselijk', want alle mogelijke combinaties van stationslocaties en corridors hebben grote impact op de leefomgeving.

In juni/juli 2025 zijn de (concept) onderzoeksresultaten van het pVAWOZ en de 380kV NNHN gedeeld met de medeoverheden. Dit is de informatie waar het regioadvies zich voor een groot deel op baseert. Aan de hand van de onderzoeksresultaten uit de planMER en IEA zijn de door de overheden verkende richtingen en varianten verder aangescherpt/afgevallen tot het voorliggende regioadvies. Veel partijen hebben meermaals aangegeven dat de tijd tussen het beschikbaar komen van de resultaten en het uitbrengen van het advies te kort is om alle informatie te analyseren, te bespreken met de colleges en de raden om advies te vragen.

Het concept van dit advies is in het najaar van 2025 besproken in de Provinciale Statencommissie, in de Gemeenteraden van diverse gemeenten en in het Algemeen Bestuur van de waterschappen. Dit heeft geleidt tot enkele aanscherpingen in het advies.

Algemene uitgangspunten

Om tot een gezamenlijk en zo veel mogelijk gedragen regioadvies te komen hebben provincie, gemeentes en waterschappen de volgende uitgangspunten opgesteld. De uitgangspunten geven weer wat de regio belangrijk vindt en vormen de basis voor ons advies aan de minister.

Vraag en aanbod bij elkaar en in balans: elektrisch aanlanden daar waar de vraag wordt verwacht én aansluitend op de verwachte vraag
Door vraag en aanbod van energie te bundelen worden bestaande en nieuwe energie-infrastructuur efficiënt benut en kunnen netuitbreidingen worden voorkomen.[7] We zetten daarom in op elektrische aanlandingen daar waar de (toekomstige) vraag zich concentreert en in balans is met de verwachte toekomstige vraag. Zo worden grote overschotten van elektriciteit in Noord-Holland beperkt. Het voorkomt dat elektriciteit moet worden doorgevoerd naar het achterland met nog meer netuitbreidingen tot gevolg. De ruimte in Noord-Holland is te schaars om meer aan te landen dan er jaarlijks aan vraag is en er over het huidige netwerk getransporteerd kan worden naar het achterland.

Rekening houden met onze inwoners: de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
We vinden het belangrijk dat zo min mogelijk inwoners directe hinder ondervinden van de aanleg en het gebruik van de nieuwe energie-infrastructuur. Van belang is vooral voldoende afstand van gevoelige bestemmingen (zoals woningen) tot hoogspanningslijnen en -stations vanwege geluidshinder en het elektromagnetische veld. In de planMER zijn de milieugezondheidsrisico's in beeld gebracht. Dit gaat veelal over de directe (gezondheids)effecten van de aanleg en het gebruik van de nieuwe infrastructuur. Wat minder goed in beeld wordt gebracht in de onderzoeken van de planMER en IEA zijn de meer indirecte en cumulatieve effecten op de leefkwaliteit. In delen van Noord-Holland, met name het gebied rondom het Noordzeekanaal, staat de leefbaarheid al zwaar onder druk. De opgave in dit gebied is om de leefbaarheid te vergroten. Juist omdat het gebied rond het NZKG al sterk onder druk staat vinden we het belangrijk om lusten en lasten waar mogelijk te spreiden over de provincie.

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden
In de Omgevingswet is omgevingskwaliteit expliciet opgenomen als doelstelling. De plannen die nu worden opgesteld dienen rekening te houden met het verleden (zoals erfgoedwaarden), het heden (huidige ruimtegebruik, landschappelijke karakteristieken) en mogelijke toekomstscenario's (voor energie, klimaat, verstedelijking). Door efficiënt om te gaan met onder- en bovengrondse ruimte en rekening te houden met aanwezige én toekomstige landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden kan de negatieve impact van de nieuwe energie-infrastructuur voor onze inwoners en landschappen zo beperkt mogelijk blijven. De volgende punten dragen ons inziens bij aan het vergroten van de omgevingskwaliteit:

- Bundeling van nieuwe hoogspanningsinfrastructuur met bestaande energie-infrastructuur of snelweg. Dit voorkomt nieuwe landschappelijke doorsnijdingen en beperkt de effecten op natuur, gezondheid en landschap.[8]
- Bundeling van (ondergrondse) VAWOZ-kabels met reeds bestaande ondergrondse kabels- en leidingentracés van Gasunie/TenneT en/of parallel aan (regionale) weginfrastructuur.

[7] Dit sluit aan bij de leidende principes uit de Noord-Hollandse Energievisie.

[8] Bij de ontwikkeling van de tracé alternatieven door E-merge is een van de ontwerpuitgangspunten geweest dat aansluiting wordt gezocht bij bestaande structuurlijnen, zoals wegen, kanalen, mastopstellingen en dergelijke, in het landschap.

- Vanuit het perspectief van omgevingskwaliteit is het gewenst om zo min mogelijk knikken in het tracé aan te brengen en te streven naar lange, rechte tracéstukken. Dit vergroot de landschappelijke leesbaarheid en beperkt de visuele impact van de nieuwe infrastructuur.
- Nieuwe hoogspanningsstations passen het beste op of direct aansluitend bij bedrijventerreinen. In deze gebieden is de schaal van een groot station vergelijkbaar met die van de omgeving. Ook is daar vaak de energievraag geclusterd. Wanneer hier geen mogelijkheden zijn, dan heeft het de voorkeur om te kijken naar de samenhang en combinatiemogelijkheden met andere gebiedsopgaven.[9]
- Converters hebben een hoogte van 25 meter en hebben geluidsruimte nodig. Daarom worden ze bij voorkeur daar gerealiseerd waar het past bij het industriële karakter van de plek: binnen de contouren van bestaande bedrijven/industrieterreinen. Als dit niet mogelijk blijkt maar aanlanding wel gewenst, wordt aansluiting gezocht bij bestaande industrieterreinen en/of bedrijfsbebouwing van vergelijkbare hoogte. Converters midden in het open landschap zijn een no go.
- Zo min mogelijk aantasting van de kernkwaliteiten van UNESCO-werelderfgoed. Het gaat hier om twee werelderfgoederen die mogelijk aangetast worden: de Hollandse Waterlinies en Droogmakerij de Beemster.
- Zo min mogelijk aantasting van landschappelijke karakteristieken in het algemeen en de kernkwaliteiten van het Beschermd Landschap[10] in het bijzonder. In de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie[11] van de provincie Noord-Holland zijn bestaande landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden in beeld gebracht. Dit is de basis voor het Noord-Hollandse landschapsbeleid, en staat wat ons betreft centraal bij de verdere uitwerking van de plannen om de kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie te behouden en versterken.

Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
Elektriciteitsstations en converters behoren tot de vitale en kwetsbare functies; functies die bij uitval tot maatschappelijke ontwrichting en grote schade kunnen leiden en waarbij slachtoffers niet zijn uitgesloten. Bij extreme omstandigheden moeten ze zoveel mogelijk blijven functioneren om inwoners en bedrijven van stroom te voorzien. Het is daarom noodzakelijk om bij de locatiekeuze en het ontwerp van een nieuw station rekening te houden met toekomstige risico's door klimaatverandering: hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen. Deze risico's verschillen per gebied. Dit betekent dat sommige gebieden meer geschikt zijn dan andere voor het huisvesten van dit type functies.[12] Keuzes leiden zo min mogelijk tot grotere schaderisico's, lock-ins of veel grotere investeringen in het bodem- en watersysteem. Daarmee voorkomen we dat keuzes leiden tot onwenselijk / niet toekomstbestendig landgebruik of tot afwenteling in tijd of plaats.

Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
Onze minimale inzet bij het ontwikkelen van nieuwe energie-infrastructuur is het behoud van de aanwezige habitat voor flora en fauna. Dit betekent dat er geen afname van soorten, leefgebieden en waardevolle natuur is en dat compensatie plaatsvindt in de directe omgeving. De Wet Natuurbescherming[13], onderdeel van de Omgevingswet, is het wettelijk kader voor de afwegingen of een nieuwe ontwikkeling past bij de beschermde status van soorten en gebieden in de hele provincie. We houden ons aan dit wettelijke kader in de keuzes die we maken. Deze wetgeving

[9] Zie Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland
[10] Zie Beschermd landschap | provincie Noord-Holland
[11] Zie Leidraad Landschap en Cultuurhistorie | Provincie Noord-Holland
[12] Uit: Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland
[13] Uit: 380kV NNHN IEA hoofdrapport d.d. 3 oktober 2025 p. 61 en 62. Vogelsoorten die onderdeel zijn van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, genieten extra bescherming, zoals vastgelegd in de Vogelrichtlijn en uitgewerkt in de Omgevingswet. Voor deze soorten moet worden aangetoond dat de staat van instandhouding door de aanleg of aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding niet verslechtert. Een vergunning voor een Natura 2000-activiteit wordt alleen verleend als uit de Passende Beoordeling blijkt dat significant negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het gebied uitgesloten kunnen worden.

heeft grote impact op de mogelijke vergunbaarheid van zoeklocaties, corridors en tracés. Ook is dit het wettelijk kader voor natuurcompensatie. De Omgevingsverordening NH2022 beschrijft de wezenlijke kenmerken en waarden van natuurgebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en geeft juridische uitgangspunten voor compensatie voor ontwikkelingen in NNN. Ook natuur/groen zonder beschermingsregime vanuit natuur heeft waarde. De meest waardevolle landschappen vallen onder het provinciale regime van Beschermd Landschap. Vooral in gebieden met een relatief ongezonde leefomgeving, veel woningen en weinig openbare ruimte, zijn deze groene gebieden van groot belang voor de leefbaarheid. We zien kansen om de aanleg van een nieuw bovengronds tracé te koppelen aan het versterken van een natuur-recreatie netwerk in de nabijheid van stedelijke gebieden en het versterken van natuurwaarden en natuurverbindingen (samenhang) in de landelijke gebieden.

Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
Rekening houden met de factor tijd betekent rekening houden met de sturende werking van nieuwe energie-infrastructuur. In de komende decennia zal er nog meer energie-infrastructuur gerealiseerd moeten worden. Ook is er naar verwachting in de toekomst meer ruimte nodig voor energieopslag, bijvoorbeeld in de vorm van batterijen. Door bij nieuwe ontwikkelingen van elektriciteitsstations aan de voorkant na te denken over hoe eventuele uitbreiding in de toekomst plaats kan vinden kunnen ingewikkelde inpassingsvraagstukken later in de tijd deels worden voorkomen.
Nieuwe elektriciteitsinfrastructuur is daarnaast een middel om ruimtelijke ontwikkelingen in gewenste gebieden te stimuleren of gebieden juist te vrijwaren. De provincie heeft in de energievisie ‘energieknooppunten’ benoemd waar clustering van energie-intensieve activiteiten al plaatsvindt en in de toekomst zou kunnen plaatsvinden. De vraag bij de ontwikkeling van de nieuwe energie-infrastructuur is welke andere ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid worden gestimuleerd en of dit ook op langere termijn gewenste ontwikkelingen zijn of juist niet. Bij veel van de onderzochte zoeklocaties zijn nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de directe nabijheid ongewenst.
Ook voor het hoogspanningstracé geldt dat we rekening houden met de mogelijkheid voor een extra afslag of uitbreiding (bij/naar een van de energieknooppunten), passend bij de nationale, provinciale en gemeentelijke visies richting de toekomst.

Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen
Door de ontwikkeling van energie-infrastructuur samen met andere ontwikkelingen zoals bedrijvigheid of natuurontwikkeling op te pakken ontstaan kansen voor het combineren van opgaven. Een integrale benadering op gebiedsniveau is nodig om tot oplossingen te komen die efficiënt met de schaarse ruimte in onze provincie omgaan en die zoveel mogelijk maatschappelijke doelen dienen. Bij een integrale benadering staan de verschillende opgaves, landschappelijke kenmerken en de culturele identiteit van het gebied centraal. Belangrijk is dat opgaven in een gebied elkaar versterken en niet in de weg zitten. En dat combinatie- en compensatiekansen benut worden ter verbetering van het gebied als geheel.

Advies op hoofdlijnen

We roepen het Rijk allereerst op tot de volgende overkoepelende acties:

- Passende en ruimhartige compensatie. Wij zien kansen om de compensatie vanuit het Rijk veel integraler op te pakken, zodat dit meerdere beleidsdoelen kan dienen. Wij staan alleen achter de benoemde keuzes wanneer ook invulling aan de voorwaarden en voorgestelde compensaties wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. In de toelichting gaan we per keuze in op welke compenserende maatregelen wat ons betreft passend zijn.
- Start direct met een ontwerpende aanpak. Een breder perspectief op de opgave is noodzakelijk. Het gaat om grootschalige ruimtelijke ingrepen die, zeker in het geval van de nieuwe hoogspanningsverbinding, de schaal van de landschappen overstijgen. Dit vraagt om grote zorgvuldigheid en een ontwerpende aanpak.
- Behoud flexibiliteit voor verdere uitwerking. Kies niet overal direct voor de corridor/het tracé binnen de lijntjes of een specifiek zoekgebied, maar bouw ruimte in om in het vervolgproces met de verschillende overheden tot de beste oplossing te komen.
- Combineer de aanleg van het nieuwe hoogspanningstracé met het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen en blijf de mogelijkheden onderzoeken om delen van de nieuwe 380kV- verbinding ondergronds aan te leggen
- Zorgvuldige en transparante communicatie bij het vervolgproces. We verwachten dat u al het mogelijke organiseert om gedupeerden, grondeigenaren en andere belanghebbenden adequaat te informeren en op een zorgvuldige wijze te betrekken.

Voor specifieke keuzes in het programma VAWOZ en NNHN komen we tot het volgende advies:

- Het aanlanden van op zee geproduceerde waterstof gebeurt wat de regio betreft bij Den Helder.
- Ons advies is om twee elektrische aanlandingen van 2GW in Noord-Holland te realiseren: één in de Kop van NH op het nieuwe hoogspanningsstation van 380kV NNNH en één op het nieuw te bouwen hoogspanningsstation A9 Zuid. Ook zien we de mogelijkheid van één elektrische aanlanding van 700MW op het bestaande 150kV station Velsen/Vattenfallcentrales via tracé over terrein van TSN.
- Een aanlanding op het nieuwe zuidelijk station van de 380kV netuitbreiding (NNHN) is ongewenst.
- Onze voorkeursroute voor A9 Zuid is over het terrein van Tata Steel, onder het NZKG door en langs de A9. Om dit mogelijk te maken roepen we het Rijk op om hier met Tata Steel Nederland nadere afspraken over te maken. In de huidige verwachting is dit op zijn vroegst na 2039 mogelijk, om te versnellen is aanvullende inzet nodig. Voor het converterstation adviseren we een locatie binnen de contouren of in de directe nabijheid van Westpoort. Dit is onder andere afhankelijk van de locatiekeuze voor A9 Zuid.
- Een uitbreiding van de 380kV randstadring met een tweede mastenrij is vanuit ons perspectief een vrijwel onmogelijke opgave. Ook is een tweede mastenrij door Noord-Holland (tussen het noordelijke en zuidelijke 380kV NNHN-station) om enkel overschotten te transporteren naar het achterland ongewenst. We pleiten daarom ook voor diepe aanlandingen via ondergrondse kabels naast de voorgestelde twee aanlandingen van 2GW en één van 700MW aan de kust.
- Voor het noordelijk station van de netuitbreiding is ons advies om de locatie 'NO4 of NO5' op Agriport A7 te kiezen. De gemeentes in de Kop van Noord-Holland ondersteunen enkel een keuze voor NO4 omdat de regio de nieuwe energie-infrastructuur alleen binnen de contouren van Agriport A7 wil faciliteren. NO4 biedt ruimte voor een combinatie met een converter in hetzelfde gebied. In het geval van NO5 past de converter het beste op het gebied van NO7. Dit betekent echter dat er ook buiten de contouren van Agriport A7

nieuwe infrastructuur komt. Wel zien we dat er uitdagingen zijn, specifiek voor het garanderen van de waterveiligheid. We roepen daarom op om de norm van de dijk te verhogen, aansluitend bij het gevoerde en ingezette ruimtelijke beleid. Daarnaast is een toekomstbestendige klimaatrobuuste inrichting en ruimhartige compensatie noodzakelijk. Deze keuze wordt niet gesteund door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

- Voor het zuidelijk station en het zuidelijk deel van het hoogspanningstracé leidt de significante aantasting van Natura 2000 in het midden en zuiden van de Gele, Rode en Lichtblauwe corridor tot een niet vergunbare situatie wanneer er alternatieven zijn. Deze alternatieven zijn namelijk Donkerblauw en Groen. Dit betekent een (wettelijk gedwongen) keuze voor de enige zuidelijke stationslocatie aan de Groene en Donkerblauwe corridor: de Wijkermeerpolder. Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk ondersteunen deze keuze daarom niet. Deze gedwongen keuze leidt tot een enorme aantasting van het open landschap, met negatieve effecten op o.a. leefbaarheid en gezondheid, landschap, natuur en recreatie. Daarom verwachten wij passende ruimhartige compensatie die verder gaat dan een eenmalige subsidie. We maken hier nadrukkelijk geen keuze voor een van de vier zoekgebieden (ZW1 t/m ZW4). We vinden het noodzakelijk dat er eerst een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd in samenhang met de andere opgaves in dit gebied om te komen tot de beste locatiekeuze en inpassing.
- Voor het hoogspanningstracé tussen het noordelijk en zuidelijk station verschilt de regio van mening. De provincie Noord-Holland en de gemeenten in de regio West-Friesland zien de variant ‘groen via P15’ als de ‘minst onwenselijk keuze’, met als alternatief het volledig groene tracé. De gemeentes in de regio Kop van NH hebben de voorkeur voor de andere variant: in het zuiden beginnen op de groene corridor en via paarse verbindingsstukken P7, P8, en P10 naar de rode corridor. Ook Regio Alkmaar ziet dit als het beste alternatief voor de (naar verwachting niet vergunbare) Geel-Rode variant. De donkerblauwe corridor is voor alle partijen een volstrekte no-go.
- We zien het ondergronds brengen van de bestaande bovengrondse 150 kV verbinding Beverwijk-De Weel als een belangrijke randvoorwaarde voor regionaal draagvlak. Daarnaast verkleint het de (bovengrondse) impact en vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving. Een dubbele mastenrij willen we vermijden. Onderzocht moet worden of het bestaande 150 kV-netwerk ondergronds kan worden gebracht en op die plek de nieuwe 380 kV-verbinding kan worden gerealiseerd. Dit draagt bij aan een robuust en landschappelijk zorgvuldig ontwerp met minder impact op de leefomgeving van inwoners. Daarnaast is een fatsoenlijke uitkoopregeling noodzakelijk. Ook is het opstellen van een plan vereist waarbij wordt gekeken naar het hele tracé, het landschap en de ruimtelijke gevolgen. Naast de technische inpassing moeten in dit plan ook kansen voor aangrenzende gemeenten worden meegenomen, zoals recreatieve verbindingen, ecologische versterking, (nieuwe) natuur en groen-blauwe dooradering, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit.
- We pleiten voor ondergrondse aanleg van de 380 kV ter hoogte van UNESCO-werelderfgoed de Hollandse Waterlinies als uit landelijk HIA blijkt dat het ondergronds brengen van de huidige 150 kV-verbinding in dit UNESCO-gebied niet voldoende is. Een keuze voor de donkerblauwe corridor of verbindingsstuk P5 omdat dit enkel vanuit UNESCO gezien beter is, is onacceptabel.
- Wanneer het natuurbelang (en mogelijk UNESCO) niet zo beperkend zou zijn vanuit de wetgeving, was een meer integrale afweging mogelijk geweest tussen de in dit regioadvies beargumenteerde groene variant vanaf de Wijkermeerpolder en de variant met een station in de Wijdewormer, langs de A7 (via geel/rood).

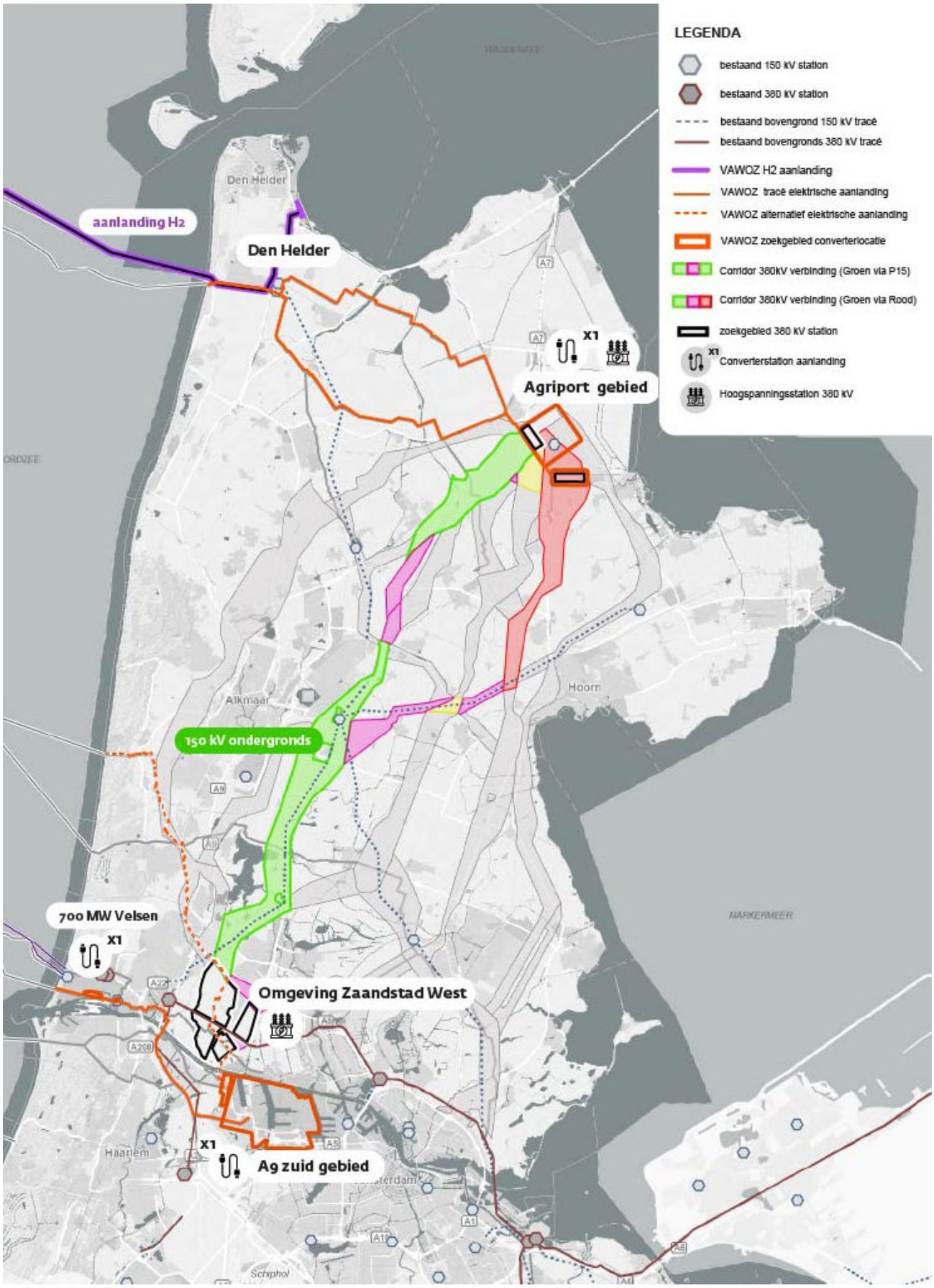

Kaart Regioadvies programma VAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Toelichting

In dit deel gaan we eerst in op een aantal overkoepelende adviezen. Daarna lichten we per onderwerp het advies nader toe.

Overkoepelend advies

Voordat we ingaan op de onderbouwing van specifieke locatiekeuzes roepen we het Rijk allereerst op tot de volgende overkoepelende acties:

Passende en ruimhartige compensatie
Een aantal keuzes lijkt bijna onontkoombaar en leidt tot onwenselijke situaties die afwijken van de eerder genoemde uitgangspunten. Keuzes hebben grote impact op de woon-, werk- en leefomgeving van inwoners en daarnaast op Beschermd Landschap (BL), natuur (NNN) en weidevogelleefgebieden. Dat vraagt om ruimhartige compensatie voor mensen, de leefbaarheid, flora, fauna en landschap over de verschillende departementen heen. Er zijn op rijksniveau andere doelstellingen en programma's, zoals bijvoorbeeld Groen in en om de Stad (GIOS), waar nu geen middelen voor zijn. Wij zien kansen om de compensatie vanuit het Rijk veel integraler op te pakken, zodat dit meerdere beleidsdoelen kan dienen.

De invulling van het geplande gebiedsfonds van 197 miljoen loopt nu geheel buiten de processen van pVAWOZ en 380 kV NNHN om. Dat is een gemiste kans, want het tijdig betrekken van compensatiemogelijkheden had het bereiken van een gezamenlijk regioadvies vergemakkelijkt. Een structurele ondersteuning bij het oplossen van de problemen waar gemeenten mee worstelen en waarbij het Rijk kan bijdragen aan een oplossing, heeft een grotere meerwaarde dan een eenmalige, doelgebonden gebiedsinvestering. In dit advies gaan we per keuze in op welke compenserende maatregelen wat ons betreft passend zijn. Wij staan alleen achter de benoemde keuzes wanneer ook invulling aan de voorwaarden en voorgestelde compensaties wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. Koppel daarbij het zwaartepunt van de compensatie geografisch aan de plek waar het zwaartepunt van de lasten landen.

Start direct met een ontwerpende aanpak
Een breder perspectief op de opgave is noodzakelijk. Het gaat om grootschalige ruimtelijke ingrepen die, zeker in het geval van de nieuwe hoogspanningsverbinding, de schaal van de landschappen overstijgen. Dit vraagt om grote zorgvuldigheid en een andere aanpak. We vinden het belangrijk om zo veel mogelijk vanuit het bovenregionale perspectief tot een afweging en ruimtelijk ontwerp te komen. Vanuit een samenhangende ruimtelijke-strategische langetermijnvisie op schaal van Noord-Holland, waarin de uitbreiding van het hoogspanningsnet wordt verbonden met andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Een dergelijke aanpak knelt met de beperkingen die wet- en regelgeving nu stellen op specifieke onderwerpen. Ook de technische aanpak van de MER-methodiek met plusjes en minnetjes op deeltracés sluit wat ons betreft niet aan bij dit bovenregionale perspectief. In een vroeg stadium is door provincie en diverse gemeentes gepleit voor een meer ontwerpende benadering (in aanvulling op de IEA en planMER) vanuit het perspectief op de ruimtelijke toekomst van de provincie en regio's en het betrekken van het ministerie van VRO[14]. In het provinciale Ruimtelijk Voorstel hebben we gesignaleerd dat er keuzes gemaakt worden die impact hebben op de beleidsterreinen van andere departementen. Dit heeft helaas niet geleid tot een andere aanpak.

Dit sluit aan bij het advies van het College van Rijksbouwmeester en Rijkadviseurs. Ook zij signaleren dat de inrichting van het MER-proces niet goed aansluit bij de ruimtelijke, ontwerpende

[14] Zienswijze provincie Noord-Holland op Concept NRD 380kV NNHN

aanpak die nodig is. Het gaat bij de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding niet om een inpassingsopgave maar om aanpassing[15]. Dat vraagt om een andere werkwijze met ruimte voor het verkennen van nieuwe gebiedsperspectieven en het tegen het licht houden van de gehanteerde methodes en wet- en regelgeving. In dit advies gaan we per keuze in op wat een ontwerpende aanpak wat ons betreft inhoudt.

Behoud flexibiliteit voor verdere uitwerking
Met het trechterproces waar we nu inzitten wordt de scope van het project en het programma verder verkleind. In de eerdere fase hebben we gezien hoe dwingend de lijn op de kaart is in het onderzoeken van mogelijkheden: kansrijke locaties buiten het zoekgebied voor 380kV NNHN konden niet meer worden meegenomen. Dit baart ons zorgen richting de volgende fase. Ook wanneer zoekgebieden en tracés in grove lijnen bepaald zijn, is er ruimte nodig voor het verkennen van verschillende alternatieven. In dit regioadvies laten we sommige (meer gedetailleerde) keuzes daarom nog open. Kies dus niet overal direct voor de corridor binnen de lijntjes of een specifiek zoekgebied, maar bouw ruimte in om in het vervolgproces met de verschillende overheden tot de beste oplossing te komen.

Combineer de aanleg van het nieuwe hoogspanningstracé met het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen en blijf de mogelijkheden onderzoeken om delen van de nieuwe 380kV-verbinding ondergronds aan te leggen
Er wordt door TenneT nog onderzoek uitgevoerd naar de (on)mogelijkheden over het ondergronds brengen van bestaande 150kV-verbindingen en de nieuwe 380kV-verbinding. Het beleid van het Rijk en dat van TenneT is om nieuwe hoogspanningsverbindingen (220/380 kV) bovengronds aan te leggen in verband met o.a. de leveringszekerheid. 150 kV verbindingen zijn minder storingsgevoelig en worden tegenwoordig wel ondergronds aangelegd. De impact op de leefomgeving en de druk op de ruimte is in Noord-Holland ontzettend groot. Door bestaande bovengrondse 150kV verbindingen ondergronds te brengen kan deze impact beperkt blijven. Daarom vragen we u om de aanleg van de nieuwe verbinding te combineren met het ondergronds brengen van bestaande 150kV verbindingen en daarnaast de mogelijkheden te blijven onderzoeken voor het ondergronds aanleggen van delen van de nieuwe 380kV-verbinding. Daarbij hebben we de volgende prioritering:

1. Wij zien het ondergronds brengen van de gehele 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel (of Beverwijk- Oterleek-A7, afhankelijk van de tracékeuze) als noodzakelijke randvoorwaarde om dit complexe ruimtelijke vraagstuk op te lossen. Het is een belangrijke randvoorwaarde voor regionaal draagvlak, het verkleint de (bovengrondse) impact, het vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving en het vermindert het aantal 'draadslachtoffers' (vogels die tegen de bedrading aan vliegen). Helaas zijn effecten en haalbaarheid van het ondergronds brengen van de 150 kV-verbinding nog niet onderzocht, ondanks dat onder andere de provincie Noord-Holland, Regio Alkmaar en gemeente Amsterdam hier al in hun zienswijze op de concept-NRD voor hebben gepleit. Daardoor kan dit nu ook niet goed worden meegenomen in de bredere afweging. We roepen u op om dit alsnog te doen.
2. We roepen u op tot het blijven onderzoeken van de mogelijkheden voor ondergrondse aanleg van 380kV, o.a. door technische innovaties. Wanneer uit onderzoeken blijkt dat er enige ruimte is voor ondergrondse aanleg van 380kV dan verwachten we dat dit serieus wordt overwogen, onderzocht en toegepast. Wij zien toepassing van deze maatregel bij voorkeur op de plek waar de meeste inwoners directe schade ondervinden.
3. Het ondergronds brengen van de bestaande 150kv vanaf Oterleek via Eilandspolder en Beemster naar Oostzaan. Op deze wijze is er netto een kwaliteitsverbetering te bereiken, worden draadslachtoffers verder beperkt, en bestaande verrommeling in UNESCO erfgoederen opgeruimd.

[15] College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs, Landschap onder hoogspanning

Zorgvuldige en transparante communicatie bij het vervolgproces

De mogelijke komst van een nieuwe hoogspanningsverbinding, een hoogspanningsstation of een converterstation leidt tot grote onrust en zorgen bij onze inwoners en bedrijven. We constateren dat diverse inwoners en bedrijven vinden dat ze niet of onvoldoende zijn geïnformeerd. Alle overheidslagen hebben hier een rol in, maar primair ligt de verantwoordelijkheid bij het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Dat zijn in dit geval het ministerie van KGG en TenneT. Inwoners moeten op een toegankelijke en gemakkelijke manier bij u terecht kunnen met hun vragen. De komende periode richting voorkeursbeslissing, en ook daarna bij de verdere uitwerking van het ontwerp, zal steeds meer duidelijk worden over exacte locaties. We verwachten dat u al het mogelijke organiseert om gedupeerden, grondeigenaren en andere belanghebbenden adequaat te informeren en op een zorgvuldige wijze te betrekken. En uiteraard dat zij uiteindelijk voldoende gecompenseerd worden.

Advies per onderwerp

1. Aanlanden van waterstof

Ondank de recent aangekondigde pauzeknop voor de op zee geproduceerde waterstof zien we kansen voor Noord-Holland. Specifiek hebben wij een voorkeur voor aanlanden in Den Helder. Een aanlanding van waterstof in de Kop van Noord-Holland draagt bij aan het ontwikkelen van de waterstofhub in deze regio en zorgt voor een goede spreiding van lusten en lasten over de provincie. Tevens kan Den Helder goed aangesloten worden op het toekomstige Waterstofnetwerk Nederland. Dit is in lijn met het Waterstofprogramma Noord-Holland[16] en de Energievisie[17].

De locatie op Oostoever (DHL-AS2) bij het Tenaz-terrein (voorheen NAM) is hiervoor het meest geschikt omdat dit aansluit bij het bestaande ruimtegebruik met industrieel karakter in dit gebied. Dit in tegenstelling tot zoekgebied DHL-AS1. Ook biedt de locatie Oostoever behalve het Tenaz-terrein zelf, nog andere locaties (aansluitend aan het Tenaz-terrein) die mogelijk ruimte bieden voor een aanlandstation voor waterstof. Dit biedt de flexibiliteit bij de verdere uitwerking. Een flexibiliteit die de locatie DHL-AS1 niet heeft.

Een waterstofaanlanding in het NZKG zien we als minder kansrijk vanwege de al bestaande druk op de ruimte in het gebied, dit ook blijkt uit de IEA[18]. Elektriciteit is lastiger te transporteren wanneer deze eenmaal aangesloten is op het hoogspanningsnet dan waterstof via buisleidingen. Daarom kan de beperkte ruimte in het NZKG beter ingezet worden voor elektrische aanlandingen die in de lokale vraag voorzien.

Voorwaarde

- Het Waterstofnetwerk Nederland moet in Noord-Holland ontwikkeld zijn. Concreet betekent dit de verbinding van het Noordzeekanaalgebied via Alkmaar en de Wieringermeer richting Den Helder. In het uitrolplan voor het waterstofnetwerk van Hynetwork is dit tracé 12[19]. We roepen de minister dan ook op om hier een duidelijke planning voor te maken die toeziet op een tijdige realisatie van dit deel van het waterstofnetwerk.

2. Aanlanden van elektriciteit

Uit het rapport 'systeemintegratie' van het programma VAWOZ blijkt dat de '380 kV randstadring' onvoldoende capaciteit heeft[20]. Concreet betekent dit dat de 380kV-verbinding van Beverwijk via Diemen naar de Maasvlakte knelpunten vertoont en mogelijk moet worden uitgebreid met een tweede mastenrij wanneer er veel aanlandingen plaats gaan vinden in Noord-Holland en Zuid-Holland. Vanuit ons perspectief is dit een vrijwel onmogelijke opgave. Het huidige 380kV-netwerk loopt dwars door het stedelijk gebied van Oostzaan en Zaandam en wordt op dit moment al versterkt. Een tweede mastenrij is hier niet in te passen. Omringd door zeer waardevolle veenweide natuur zien wij ook in de rest van dit gebied geen ruimte voor extra bovengrondse

[16] Waterstofprogramma Noord-Holland, vastgesteld april 2025 https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/e936964a-195b-41a3-af3c-c027a5cea5ec
[17] Energievisie 2.0 – Provincie Noord-Holland - https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Duurzame_energie/Visie_op_energie
[18] IEA VAWOZ – deelrapport E – 2.2.4 "De routes zijn beide [op Tata terrein] technisch zeer uitdagend en complex"
[19] Hynetwork – het uitrolplan - https://www.hynetwork.nl/over-hynetwork/het-uitrolplan
[20] Paragraaf 5.5 Bijlage B van IEA VAWOZ. "Uit de doorrekening van de vier scenario's zonder de netuitbreiding in de Randstad volgt dat dan in zowel Noord- als Zuid-Holland elektrische aanlanding uitdagend wordt. Er lijkt dan nog één elektrische aanlanding mogelijk in de Kop van Noord-Holland en één elektrische aanlanding in Noord-Holland Zuid óf Zuid-Holland." Zie ook IEA Bijlage B Deelrapport Systeemintegratie - Bijlage verschillen en gevoeligheidsanalyses – paragraaf 6.2 Geen netuitbreiding Randstad

hoogspanningsverbindingen. Dit vraagt om andere oplossingen zoals bijvoorbeeld diepe aanlandingen of gelijkstroom hoogspanningsverbindingen.

Een ander gevolg hiervan is dat er van een tweede mastenrij door Noord-Holland wat ons betreft geen sprake is.

De onderzoeken van pVAWOZ laten zien dat het mogelijk is om voor 2040 1x 2GW aan te landen in Noord-Holland Noord en 1x 2GW aan te landen in Noord-Holland Zuid óf Zuid-Holland. Voor de periode na 2040 is dit afhankelijk van de groei van de elektriciteitsvraag en of er een adequate oplossing gevonden wordt voor het knelpunt Randstadring (zijnde geen dubbele hoogspanningsverbinding). Dit staat los van de mogelijkheid om een windpark van 700MW aan te landen op het terrein van Tata Steel/Velsercentrales omdat deze aanlanding een bestaande elektriciteitscentrale vervangt.

Volgorde van aansluitlocaties
Het ministerie van KGG vraagt ons om aan te geven welke twee aanlandlocaties onze voorkeur hebben. En welke voorkeursvolgorde we hebben voor een mogelijke derde, vierde en vijfde aanlanding. Onze beantwoording betreft de voorkeursvolgorde van wenselijkheid, dit is niet noodzakelijkerwijs de volgordelijkheid in tijd. Deze tweede kan namelijk afhankelijk zijn van andere factoren zoals realisatietermijnen van 380 kV-stations en de ontwikkelingen op het terrein van Tata Steel.

De volgorde van aansluitlocaties is met name gebaseerd op de mogelijkheden van het energiesysteem. Op de specifieke locatie- en tracékeuzes gaan we later in dit advies verder in.

Mede vanwege het knelpunt van de Randstadring zien wij op dit moment ruimte voor drie aanlandingen in Noord-Holland: één aanlanding van 2GW in de Kop van Noord-Holland, één aanlanding van 2GW op het nieuwe 380/150kV station A9 Zuid en één aanlanding van 700MW op 150kV station Velsen. Onze voorkeur hiervoor beschrijven we in hoofdstuk 8 Doorkijk langere termijn.

1. <u>380 kV-station NNHN-noord (Kop van Noord-Holland)</u>

Eén van de uitgangspunten voor ons regioadvies is rekening houden met de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio door spreiding van lusten en lasten. In de IJmond zijn reeds meerdere energie-infrastructuur projecten geland: 3x een aanlanding van 700 MW, het Waterstofnetwerk NZKG, 150 kV Beverwijk-Oterleek. Dit heeft voor druk op de omgeving gezorgd. In de Kop van NH is er elektriciteitsvraag en ruimte op het (nog te realiseren) netwerk om overige elektriciteit af te voeren.

Uit het rapport systeemintegratie blijkt dat het mogelijk is om 1x 2 GW aan te landen op het station NNHN-Noord zonder noodzaak voor een tweede mastenrij binnen het project NNHN[21]. In de analyse is uitgegaan van een elektriciteitsvraag in 2040 van 8-9 TWh (equivalent 1 GW). Daarmee zorgt een aanlanding van 2 GW in dit gebied voor een overschot aan elektriciteit die afgevoerd moet worden naar het zuiden. Dit overschot biedt ruimte voor verdere toename van de elektriciteitsvraag, dit sluit aan bij onze verwachtingen voor dit gebied. Belangrijke kanttekening is dat deze aanlanding niet de elektriciteitsproductie op land (RES) in de weg moet gaat zitten.

2. <u>380 kV-station A9-Zuid</u>

Als tweede voorkeurslocatie zien we het nog te realiseren transformatorstation A9 Zuid. Bij het ontwerp hiervan is rekening gehouden met 1x 2GW aanlanding. Dit beschouwen we als no-regret

[21] IEA VAWOZ – rapport B systeemintegratie – tabel 0-1

vanwege de nabijheid van de vraag uit de Amsterdamse haven en het NZKG in de breedte en het draagvlak bij gemeenten en havenbedrijf. Bij de ruimtelijke zoektocht voor A9 Zuid wordt ook rekening gehouden met een eventuele tweede aanlanding door te kijken of 3 ha extra beschikbaar is, die nodig is voor toekomstige uitbreiding van A9 Zuid. Hier komen we op terug in hoofdstuk 8.

De onderzoeken vanuit pVAWOZ maken duidelijk dat er in het NZKG/de MRA nog te bedienen vraag is. In Zuid-Holland is de voorziene vraag tot 2040 al vervuld met de aanlandingen die tot 2031 worden gerealiseerd. Vanuit het uitgangspunt om vraag en aanbod bij elkaar te brengen is één aanlanding in het NZKG wenselijk.

De Cluster Energie Strategie (CES) NZKG 2024 bevestigt dit beeld. In deze analyse is uitgegaan van de aanlanding van 4,8 GW wind op zee in het NZKG. Dit is de bestaande aanlanding van 2,1 GW bij Wijk aan Zee plus 2,7 GW bestaande uit een 2 GW aanlanding en een 700 MW aanlanding op station Velsen. Dat resulteert op basis van de huidige plannen in een overschot van 685 MW in 2040 in het NZKG.[22]

3. <u>150 kV-station Velsen</u>

Als derde locatie zien we de aanlanding van het 700 MW windpark HKW kavel VIII op het 150 kV station Velsen. Aangezien het hiervoor nodig is dat de Velsercentrales uit bedrijf zijn, is dit een optie vanaf het moment dat de verduurzaming van Tata Steel Nederland (TSN) verder gekomen is. Het windpark sluit in dat geval aan op het 'vrijgekomen' stopcontact. Dit is een goede doelmatige manier om bestaande infrastructuur her te gebruiken. Echter is dit wel afhankelijk van de tijdslijn en omvang van de verduurzaming van Tata Steel. De huidige inschatting is dat dit pas een optie is na 2039-2040. In ieder geval gaat onze voorkeur uit naar een tracé over het terrein van TSN (VLS-VLS1-E) en <u>niet</u> door de Zeestraat, deze kan namelijk niet rekening op draagvlak in de omgeving terwijl er wel een haalbaar alternatief is[23].

Niet: 380 kV-station NNHN-zuid

Het nieuw te realiseren station NNHN-zuid vinden we zeer ongeschikt om op aan te landen. Alle onderzochte locaties liggen in of bij kwetsbare landschappen die een belangrijke rol vervullen in het groen-blauwe netwerk van de MRA. Ook ontbreekt het (perspectief op) grootschalige elektriciteitsvraag. Op het 380 kV station (NNHN-zuid) is geen 'afrit' voorzien, het station wordt niet aangesloten op het onderliggende netwerk. De elektriciteit die aanlandt wordt dus allemaal getransporteerd via het 380kV netwerk en belast het netwerk onnodig.

Pas wanneer er een adequate oplossing is gevonden voor het knelpunt Randstadring én de lokale vraag naar elektriciteit toegenomen is, komen een eventuele 4e en 5e aanlanding in beeld. (Zie hoofdstuk 8 Doorkijk langere termijn.)

[22] Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied 2024

[23] VAWOZ IEA – deelrapport D – paragraaf 3.3.3 – "De route van een eventuele aanlanding bij Tata Steel moet dan ook via het Tata Steel-terrein worden doorgeleid en niet opnieuw via de Zeestraat, parken en de openbare groene ruimte."

3. Locatie 380/150 kV station NNHN-Noord en aanlanding 2GW

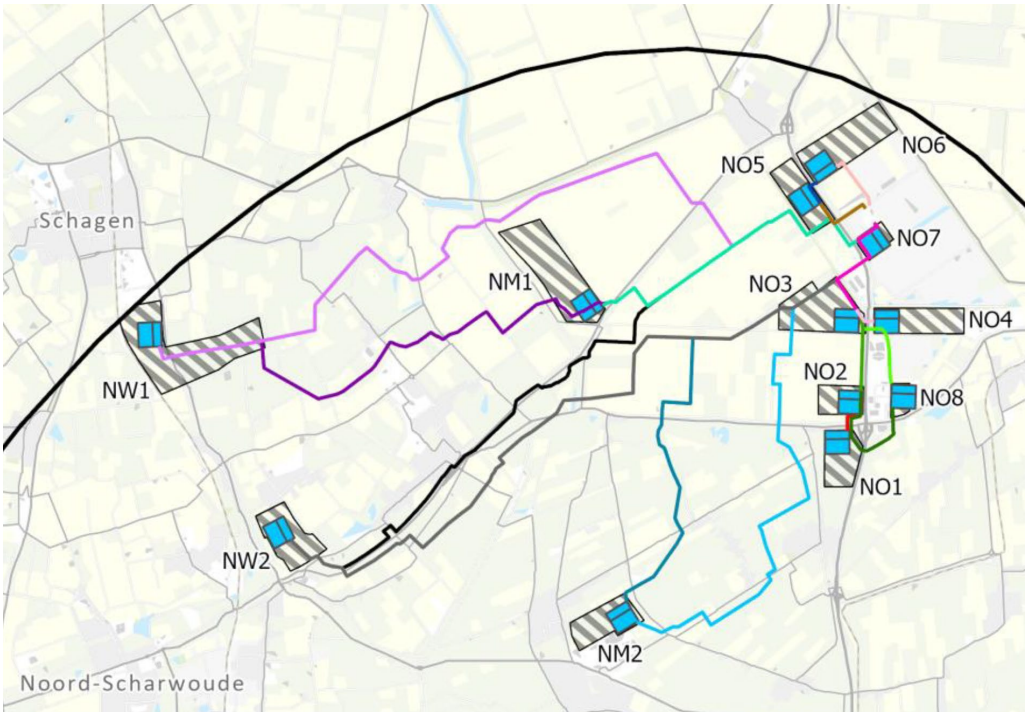

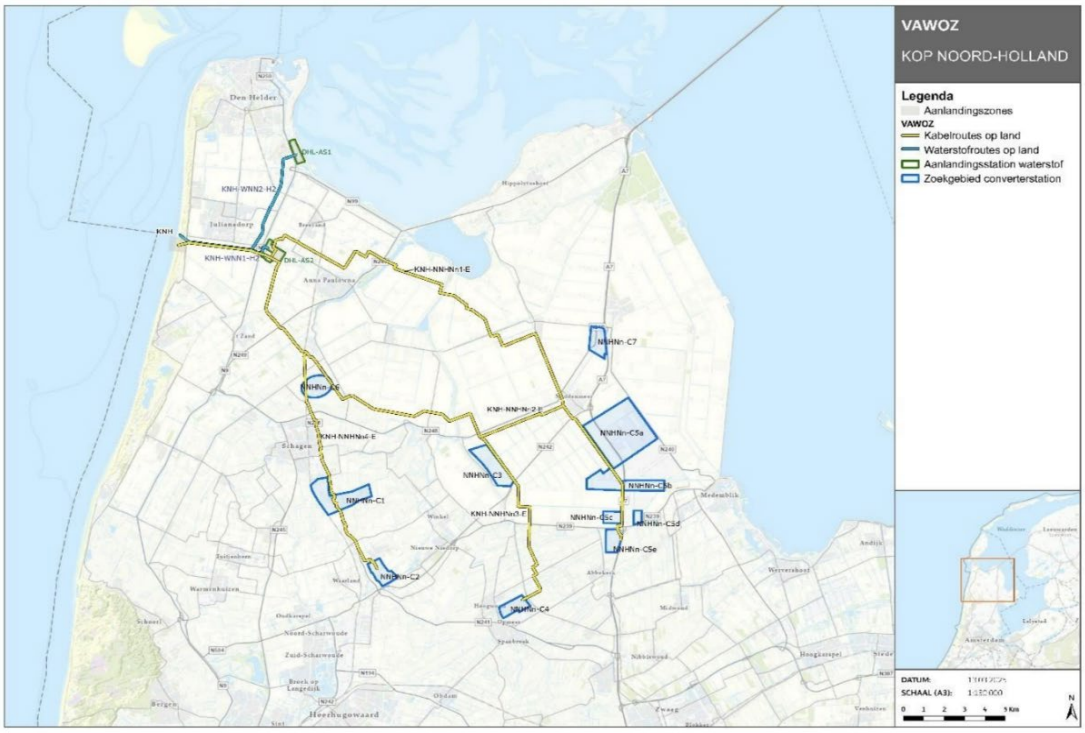

Onderzochte locaties voor het hoogspanningsstation (boven) en de aanlanding (onder)

Het nieuwe 380kV/150kV-hoogspanningsstation NNHN-Noord in combinatie met een aanlanding zal een structurerend knooppunt zijn in het energienetwerk van de Kop van NH. Vanaf hier worden in de toekomst - via het bestaande 150 kV-station Middenmeer – de andere 150 kV-stations en de in de energievisie benoemde energieknooppunten Den Helder, Agriport en Hoorn van elektriciteit voorzien.

De locatie Agriport A7 sluit het beste aan bij de geformuleerde uitgangspunten, en vinden wij daarom de meest geschikte plek voor NNHN-noord en converter: hier komen vraag en aanbod bij elkaar, zijn er naar verwachting weinig effecten op gezondheid, wordt efficiënt omgegaan met onder- en bovengrondse ruimte en sluit de ontwikkeling het beste aan bij de aanwezige landschappelijke karakteristiek. Ook is er weinig tot geen aantasting van natuur-en recreatiewaarden en is dit een robuuste keuze richting de toekomst. Wel brengt deze locatie uitdagingen met zich mee om voldoende rekening te houden met de water en bodemcondities, nu en in de toekomst. Dit geldt specifiek voor het garanderen van de waterveiligheid.

Locatie NO4 / NHNn-C5b en NO5 / NNHNn-C5a
Specifiek zien wij de locaties NO4 en NO5 (het zuidelijke deel) als mogelijke locaties voor het hoogspanningsstation. Dit zijn rondom Agriport A7 de twee locaties die qua ligging ten opzichte van de bestaande bedrijvigheid het beste ingepast kunnen worden. De locaties NNHNn-C5b (specifiek het deelgebied NO4 van NNHN) en NNHNn-C5a (specifiek het deelgebied NO7 van NNHN) zijn wat ons betreft de enige geschikte locaties voor een converter. We maken hier nadrukkelijk nog geen keuze omdat de huidige onderzoeken te weinig gedetailleerde informatie geven over o.a. de inlussing van de leidingen. We vinden het noodzakelijk dat er eerste een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd op de omgeving van Agriport A7 om te komen tot de beste locatie en situering van de objecten. Ons advies is dan ook om locaties NO4/NNHN-C5b, NO5 (gedeeltelijk) en NO7 (binnen NNHNn-C5a) in uw voorkeursbeslissing en in het programma VAWOZ op te nemen. Dat geeft ruimte en flexibiliteit om in het vervolgproces (gezamenlijk) richting projectbesluit te komen tot de beste locatie en situering van de objecten.

Gemeente Hollands Kroon heeft aangegeven dat de locatie NO5 / NHNn-C5b geen steun heeft van het college en de raad. De andere gemeenten in de Kop steunen dit standpunt. De reden hiervoor is dat de regio de nieuwe energie-infrastructuur alleen op een bedrijventerrein en dus bínnen de contouren van Agriport A7 wil faciliteren. Qua uitstraling past dit soort energie-infrastructuur het beste binnen het industriële karakter van Agriport A7[24]. De locatie NO5 dient als ruimtelijke buffer tussen Middenmeer en Agriport A7 en is bij de gemeente Hollands Kroon in beeld om ruimtelijke kwaliteit aan het gebied toe te voegen. Een keuze voor NO5 tast het open polderlandschap aan. Daarnaast ligt NO5 buiten de contouren van Agriport A7.

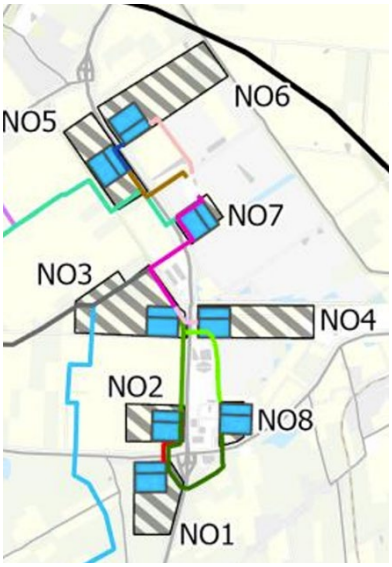

Zoekgebieden uit NNHN bij Agriport

Zoekgebieden pVAWOZ bij Agriport

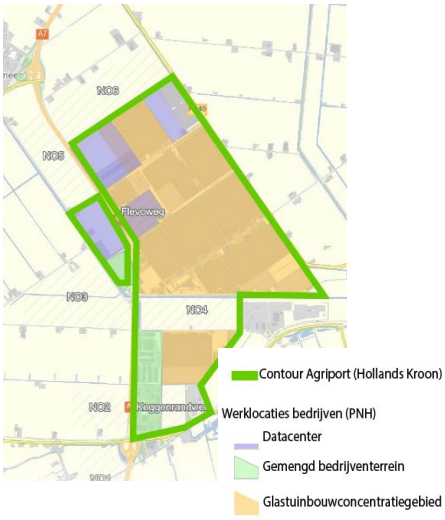

Bestaande contouren Agriport

[24] Dit sluit aan bij de Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland

Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
Agriport is in de provinciale energievisie aangeduid als energieknooppunt. Op Agriport A7 bevindt zich de grootste elektriciteitsvraag van Noord-Holland Noord in de vorm van datacenters en glastuinbouw. Ook naar de toekomst toe ziet TenneT op deze locatie een toename van de vraag naar elektriciteit. Dit is dus dé locatie waar vraag en aanbod samenkomen.

Zoals aangegeven wordt het nieuwe 380/150 kV-station verbonden met het bestaande station 150 kV-station Middenmeer. Door te kiezen voor Agriport A7 vermijden we hogere kosten (voor TenneT) en consequenties voor de bodem van een lang ondergronds 150 kV-tracé naar station Middenmeer. Daarnaast blijkt uit de IEA dat 150 kV Middenmeer vol zit[25]. Dat betekent dat als het nieuwe 380 kV/150 kV-hoogspanningsstation bij bijvoorbeeld Schagen of De Weel komt, nieuwe afnemers op Agriport A7 alsnog met ondergrondse 150 kV-kabels moeten worden verbonden met dit station. Dat gaat in tegen onze principes van slim omgaan met de ruimte en het voorkomen van transport door vraag en aanbod te bundelen.

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit
Een ander belangrijk argument om voor Agriport A7 te kiezen is het uitgangspunt van omgevingskwaliteit. Het nieuwe 380 kV/150 kV-hoogspanningsstation in combinatie met een converter past het beste op een locatie met een industrieel karakter: binnen de contouren van een bestaand bedrijventerrein of daar direct tegenaan. De locaties NO4 en NO5/ NHNn-C5b en NNHNn-C5a sluiten het beste aan bij dit uitgangspunt, beter dan NO6, NO3 en NO2.
Beide locaties worden nu gebruikt als landbouwgrond. NO5 grenst aan Agriport A7. Deze locatie ligt aan de west kant van de snelweg A7, buiten de contouren van Agriport A7. NO4 ligt tussen de bedrijfsbebouwing van Agriport A7 en binnen de contouren van Agriport A7.
Het goed inpassen van een converter van 25 meter hoog en een hoogspanningsstation van 24 hectare blijft op deze locaties een uitdaging en vraagt om een zorgvuldig ontwerp.

Rekening houden met gezondheidscondities en zo min mogelijk aantasting van natuur- en recreatiewaarden.
Uit beide IEA's blijkt dat de locaties rondom Agriport A7 over het algemeen minder negatieve effecten hebben op natuur (NNN), leefomgeving en gezondheid, en beter aansluiten bij het landschap (zie bijlage 2. overzicht effectbeoordelingen planMER NNHN op noordelijke stationslocatiealternatieven).

Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
Een aanlanding en hoogspanningsstation op Agriport A7 scheppen een nieuwe conditie voor mogelijk meer grootschalige bedrijvigheid met grote elektriciteitsvraag in de nabijheid. In hoeverre we hier wel of niet ruimte aan kunnen bieden nemen we mee in de lopende trajecten van het Ontwikkelperspectief NHN en de Provinciale Omgevingsvisie. Uit de uitkomsten van pVAWOZ blijkt dat wanneer er in de omgeving aanvullende grootschalige elektriciteitsvraag gerealiseerd wordt, het goed is voor de stabiliteit van elektriciteitssysteem als deze ook (deels) het windprofiel volgt[26], oftewel dat de vraag aansluit op het aanbod van wind over de tijd.

Een station en aanlanding bij Schagen of De Weel of een van de andere locaties buiten Agriport A7, zorgen voor een compleet nieuwe dynamiek, niet passend bij het huidige karakter, landschap en ruimtegebruik van dit gebied en niet aansluitend bij de bestaande visies van overheden.

De locatie NO7 heeft geen uitbreidingsruimte en is onbereikbaar voor toekomstige verbindingen, zo blijkt uit het onderdeel toekomstvastheid van de IEA NNHN[27]. Daarom is deze locatie niet

[25] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025– pag. 110
[26] VAWOZ IEA – deelrapport B systeemintegratie.
[27] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 36 en 108

geschikt voor een transformatorstation. Wel zou er op deze locatie een converter ontwikkeld kunnen worden indien het station op NO5 wordt gerealiseerd.

Rekening houden met water en bodem condities: dilemma vitale infrastructuur in een diepe polder
Een consequentie van de keus voor Agriport A7 is dat deze op gespannen voet staat met het landelijke principe "Rekening houden met Water en Bodem"[28] en het door de overheden beschreven uitgangspunt om rekening te houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst. Agriport A7 ligt in een diepe droogmakerij op ca. 4,5 meter onder NAP. In de IEA van pVAWOZ scoren de locaties binnen de Wieringermeerpolder op dat punt ook zeer negatief[29]. De IEA van de 380kV NNHN geeft aan dat een station op deze locatie opgehoogd dient te worden met 3 meter.[30]

De voorkeurslocaties in de Wieringermeerpolder worden dan ook niet gesteund door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, omdat deze strijdig zijn met de uitgangspunten van meerlaagsveiligheid en de principes van water en bodem sturend (WBS).

Omdat feitelijk inzicht in de langetermijneffecten op het watersysteem ontbreken in beide IEA's, heeft de provincie in samenwerking met HHNK en KGG een quickscan door Deltares laten doen naar de gevolgen voor waterveiligheid en wateroverlast van het realiseren van een aanlanding en hoogspanningsstation in de Kop[31]. Het onderzoek laat onder andere zien dat wanneer er wordt besloten het peil van het IJsselmeer te laten meestijgen met de zeespiegel (+0,3 meter) versterking van de primaire waterkering (IJsselmeerdijk) noodzakelijk is om aan de huidige wettelijke norm te blijven voldoen: een maximaal toelaatbare ondergrens (1:1.000 per jaar) en een signaleringswaarde (1:3.000 per jaar)[32]

Daarnaast geeft een indicatieve berekening van Deltares aan dat het maatschappelijk-economisch optimum één normklasse hoger (strenger) is dan de wettelijke norm namelijk een signaleringswaarde van 1:10.000 en ondergrens van 1:3.000 per jaar. De berekening laat zien dat wanneer de huidige ontwikkelmogelijkheden binnen Agriport A7 worden benut, zonder het realiseren van een 380/150 kV station en aanlanding, dit al tot een situatie leidt waarin verhoging van de norm maatschappelijk rendabel is.
Met het datacenterbeleid van zowel Rijk als provincie is richting gegeven aan een andere ontwikkeling van de Wieringermeerpolder. Dat heeft geleid tot enerzijds een grotere noodzaak voor uitbreiding van de energie-infrastructuur en anderzijds tot aanzienlijk meer waardeontwikkeling. De consequentie van dit beleid is dat er inmiddels zo veel waarde is en nog kan worden toegevoegd, dat de primaire kering niet aan de maatschappelijk rendabele norm voldoet. Oftewel: de huidige norm is te laag voor de waarde die achter de dijk staat en nog wordt ontwikkeld. Al deze keuzes liggen primair bij het Rijk en de verschillende departementen. We verwachten dus ook op dat niveau een uitspraak en afweging in de volle breedte, onder andere in de Nota Ruimte. Zonder verhoging van de norm zien wij risico's aan het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid. We verzoeken u daarom met klem om de wettelijke norm van de Wieringermeerdijk naar 1:10.000 signaleringswaarde (= 1:3.000 ondergrens) te verhogen.

Er zal echter altijd een risico blijven bestaan dat de assets ruim 4,5 meter onder water komen te staan. De provincie Noord-Holland en HHNK zetten (net als het Rijk[33]) in op klimaatbestendige

---

[28] Kamerbrief: https://open.overheid.nl/documenten/dpc-d278a56998fb4253af9f35329e230b7bacafc217/pdf
[29] VAWOZ plan-MER hoofdstuk 3 – paragraaf 3.2.4
[30] Concept 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025– pag.123 en Quickscan waterveiligheid netwerkuitbreiding NNHN en VAWOZ | Deltares
[31] Quikscan waterveiligheid netwerkuitbreiding NNHN en VAWOZ | Deltares
[32] Deze norm is gelijk aan die van nagenoeg alle andere primaire keringen ten noorden van het Noordzeekanaal.
[33] zie onder meer de Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie

inrichting van vitale en kwetsbare functies in 2050[34]. Uitval van vitale functies, kan leiden tot zogenaamde cascade-effecten (domino-effecten) die hun weerslag hebben tot ver buiten de Wieringermeerpolder. Dan spreken we van grootschalige maatschappelijke ontwrichting met hoge schades en mogelijke slachtoffers tot gevolg. Vanwege de directe koppeling van dit nieuwe station met het bestaande station Middenmeer150 lijken cascade effecten hoe dan ook te ontstaan. We roepen TenneT en KGG op om voorafgaand aan een beslissing in beeld te brengen wat de cascade-effecten zijn van een hoogspanningsstation en een converter op deze locatie en welke maatregelen genomen kunnen worden om de ketengevolgen zo klein mogelijk te maken en maatschappelijke ontwrichting zoveel mogelijk te voorkomen.

Het gezamenlijke standpunt van zowel Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, het Hoogheemraadschap van Rijnland als de provincie Noord-Holland is dat dergelijke infrastructuur op voldoende hoogte moet worden aangelegd om overstromingsrisico's te beperken.

Het realiseren van een terp van dit formaat zien wij niet als oplossing: dit heeft potentieel grote effecten op het watersysteem, dekt de bodem af, en heeft zeer grote landschappelijke gevolgen.

Tracékeuze pVAWOZ
De keuze voor Agriport A7 betekent een langer ondergronds tracé voor de gelijkstroom kabels van pVAWOZ. De twee onderzochte aanlandtracés richting Agriport A7 zijn na mitigatie niet onderscheidend[35]. We maken daarom nu nog geen keuze voor het tracé naar Agriport A7 en vragen u om dat ook nog niet te doen. Tijdens de projectprocedure kunnen deze routes goed tegen elkaar worden afgewogen op basis van gedetailleerder vervolgonderzoek.

Voorwaardes

We stellen de volgende <u>expliciete voorwaardes</u> aan de ontwikkeling van het 380/150 kV-station en een aanlanding in de Wieringermeerpolder bij Agriport A7 op de locaties NO4/NHNn-C5b en NO5/NNHNn-C5a:

- Er vindt ruimhartig compensatie door middel van gebiedsinvesteringen plaats. De A7-corridor is samen met de N9 en de spoorlijn met bijbehorende de treinstations Schagen, Anna Paulowna en Den Helder, de belangrijkste ontsluitingsweg die de Regio Kop van Noord-Holland, meer specifiek de gemeente Hollands Kroon, verbindt met de rest van de regio. De A7-corridor is een kralenketting die verschillende plekken aan elkaar rijgt, zoals Agriport A7, dorpen als Middenmeer, Wieringerwerf en Den Oever, bedrijventerrein Wieringerwerf Zuid, het Robbenoordbos en het uitgestrekte agrarische polderlandschap. In de afgelopen jaren zijn er op het gebied van bedrijvigheid, data en energie grote investeringen gedaan in dit gebied. Dit gedeelte van de gemeente Hollands Kroon verdient echter een kwaliteitsimpuls op landschap, recreatie en leefbaarheid. Aansluitend op deze karakteristieken en kwaliteiten vragen we in dit gebied om:
    - Financiering van het Park Cultuurweg en landschappelijke inpassing A7 corridor. Het plan voor Park Cultuurweg tussen Agriport A7 en Middenmeer, dient meerdere doelen waaronder de functie als sociale ontmoetingsplek, recreatie, wateropvang/langer vasthouden van water en het versterken van groenstructuren in de Wieringermeer.
    - Investeringen in de klimaatadaptieve inrichting van Agriport A7 en de Wieringermeerpolder, waaronder versterking van de groen-blauwe dooradering van de Wieringermeerpolder;

[34] Zie uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2027: https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Klimaat_Energie/Uitvoeringsagenda%20Klimaatadaptatie%202025-2027.pdf
Ook zijn er in 2024 zijn door de MRA, Provincie Noord-Holland, Provincie Zuid-Holland en Provincie Gelderland 'Doelvoorschriften vitaal en kwetsbaar' opgesteld. Eén van de doelvoorschriften stelt 'geen stations' te bouwen op een locatie met het overstromingsrisico zoals bij Agriport A7. https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Klimaat_Energie/Studie%20doelvoorschriften%20Vitaal%20en%20Kwetsbaar.pdf
[35] Hoofdrapport IEA VAWOZ - 6.3.2 Resultaten elektrische verbindingen regio Noord-Holland

- Het Rijk evalueert de normering van de Wieringermeerdijk opnieuw, gebruik makend van de resultaten van het onderzoek van Deltares.
- Met het verhogen van de norm ontstaat er ruimte voor het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid en verdere ontwikkelingen op Agriport A7. Belangrijk hierbij is dat Rijk, provincie, gemeente en waterschap duidelijke afspraken maken om gezamenlijk de risico's en kosten in toom te houden. Deze afspraken gaan over de verdere ontwikkeling van het gebied op lange termijn, verantwoordelijkheden en kostenverdeling (zowel publiek als privaat), specifiek op het zo min mogelijk afwentelen van kosten van ruimtelijke ontwikkelingen op dijkversterkingen.
- De gevolgen voor een locatiekeuze mogen niet op andere overheden worden afgewenteld.
- Het is noodzakelijk om verdiepend onderzoek te doen naar de overstromingsrisico's en het daarbij behorend handelingsperspectief, waarbij ook de cascade-effecten in beeld moeten worden gebracht. Voor het verkrijgen van een nauwkeuriger beeld zal data geactualiseerd en op elkaar afgestemd moeten worden.[36]
- Klimaatbestendige inrichting van het 380/150kV station en de converter.
- Starten van een ontwerpend onderzoek dat de volgende producten oplevert:
    - Ruimtelijke strategische visie
        - Beschrijft de ruimtelijk-strategische aspecten van het station en de converter in relatie tot de bredere dynamiek in de polder.
        - Legt vast hoe het energieknooppunt Agriport A7 kan bijdragen aan een toekomstbestendige ontwikkeling van de Wieringermeer, inclusief de koppeling met andere opgaven in het gebied.
        - *Bijvoorbeeld: De lage ligging van de polder maakt investeringen in waterveiligheid onvermijdelijk. Daarnaast is er sprake van verzilting, wat steeds meer druk zal zetten op de grondgebonden landbouw. Door hier vroegtijdig op in te spelen kan de ontwikkeling/positionering van het energieknooppunt worden benut om nieuwe bedrijvigheid strategisch te positioneren op de meest kwetsbare en verziltende delen van de polder, waar het landbouwkundig verdienmodel onder druk staat. Dit voorkomt het vastlopen van toekomstige keuzemogelijkheden en versterkt de economische veerkracht van het gebied.*
        - De Werkplaats Mooi Nederland is een goede plek om dit gezamenlijk te onderzoeken.
    - Landschapsplan (ruimtelijke inpassing)
        - Richt zich op een hoogwaardige landschappelijke inpassing van het 380/150 kV-station, de converter van 25 meter hoog en de bijbehorende infrastructuur.
        - Zorgt voor een verbinding tussen het energieknooppunt Agriport A7 en de karakteristieke structuur en ontstaansgeschiedenis van de Wieringermeer.
- Versnellen van de uitbreiding van 150 kV-station Anna Paulowna. Dit is nodig om de ontwikkelingen maritiem cluster ed. tijdig te faciliteren.[37]

[36] De Quickscan van Deltares maakt duidelijk dat de bestaande data van overstromingsscenario's, normeringen, potentiële schades en verwachtingen voor de toekomst niet één op één met elkaar matchen. Dit is een onvermijdelijk gevolg van het feit dat de data het resultaat zijn van onderzoeken die in verschillende programma's en jaren zijn uitgevoerd, gedurende een periode waarin ook de normeringssystematiek is veranderd en het landgebruik een forse wijziging heeft doorgemaakt.

[37] Zoals aangegeven in de brief over het laten afvallen van Den Helder als mogelijke locatie voor een elektrische aanlanding. https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2024/December_2024/Geen_groot_hoogspanningsstation_en_bovengrondse_elektriciteitsmasten_in_de_buurt_van_Den_Helder

4. Hoogspanningscorridor

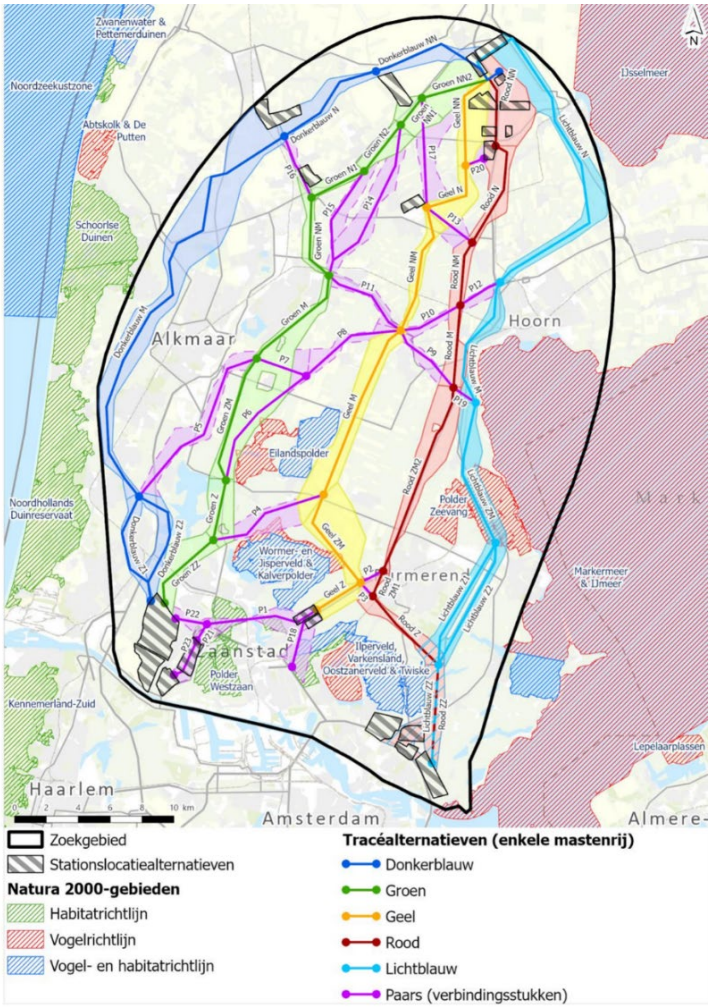

Onderzochte corridors t.o.v. Natura 2000 gebieden

<u>No-go met betrekking tot de donkerblauwe en lichtblauwe corridors</u>

De donkerblauwe en lichtblauwe corridors zijn wat ons betreft de slechtste keuze, onacceptabel en een volstrekte no-go. Dit wordt gesteund door alle gemeenten, waterschappen en de provincie. Beide corridors maken nieuwe doorsnijdingen door het landschap en bundelen niet met bestaande 150 kV-verbindingen of snelweginfrastructuur. Ook zien we bij deze corridors de grootste aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden.

De donkerblauwe corridor doorsnijdt het Oer-IJ gebied en de binnenduinrand (Beschermd Landschap Noord-Kennemerland). Een landschap met hoge cultuurhistorische, landschappelijke, natuurlijke en recreatieve waardes. Ook heeft deze corridor een grote kans op draadslachtoffers onder de seizoenstrek[38]. De corridor heeft de grootste negatieve effecten door verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie. Daarnaast is het de langst mogelijke en meest inefficiënte route.

De lichtblauwe corridor doorsnijdt zeer waardevolle natuurgebieden langs de rand van het Markermeer: het veenweidegebied van Waterland en Natura 2000-gebied Polder Zeevang. De IEA laat zien dat dit voor Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske en Polder Zeevang tot

[38] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 87

significant negatieve effecten leidt[39]. In het noorden (boven Hoorn) knikt deze corridor naar het oosten langs de bestaande 150kV. Dit leidt tot een onnodig lange, inefficiënte route.

Beide routes hebben een relatief korte doorkruising van UNESCO werelderfgoed de Hollandse Waterlinies. Echter, als het UNESCO belang bij de corridors wordt afgezet tegen de grote negatieve effecten op de gehele lengte van de corridors, dan weegt de totaliteit van alle negatieve effecten op de donkerblauwe en lichtblauwe corridors voor ons zwaarder.

<u>Zuidelijk deel: Voorkeur voor de groene corridor</u>

Uit de IEA van 380 kV NNHN blijkt dat de wet- en regelgeving op UNESCO en Natura 2000[40] een sterk beperkende werking heeft op de te maken keuzes. Vanuit de regelgeving op Natura 2000 zien we dat er drie corridors zijn waarvoor de minister niet kan kiezen als de andere twee 'haalbaar, probleemoplossend en betaalbaar' zijn. De onderzoekers komen tot de conclusie dat kiezen voor het gele, rode of lichtblauwe corridor *"alleen mogelijk is als onderbouwd kan worden dat donkerblauw en groen onvoldoende probleemoplossend zijn, (technisch) niet haalbaar zijn en/of niet redelijkerwijze betaalbaar zijn"*[41]. Deze negatieve effecten op N2000 treden met name op in het zuiden en het midden van de corridors[42].

Uit de IEA uitkomsten blijkt vooralsnog dat groen en donkerblauw haalbare alternatieven lijken. Zowel de donkerblauwe als de groene corridor worden met een middelhoog risico ingeschat. Er is dus een risico dat deze corridors niet haalbaar zijn, maar dit risico wordt lager ingeschat dan bij de andere drie.[43]

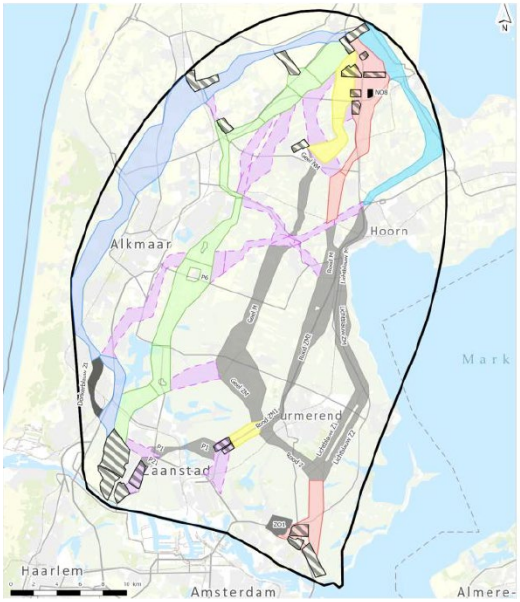

Delen van de tracéalternatieven en verbindingsstukken waar de risico's op vergunbaarheid Natura 2000 spelen, weergegeven in grijs (bron IEA, hfst 4)

[39] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 61, 62, 68, 87,

[40] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 o.a. pag. 66 en 67 & planMER deelrapport natuur

[41] Citaat uit Concept 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025 – pag. 48.
In de versie 3 oktober p.62-63 als volgt verwoord: "Uit de Passende Beoordeling volgt dat significant negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden voor een aantal deeltracés niet kan worden uitgesloten. Dit betekent dat hiervoor geen vergunning voor kan worden verleend, tenzij de ADC-toets met succes wordt doorlopen. Om de eerste stap van de toets te doorlopen moet worden aangetoond (A) dat er voor de tracéalternatieven geel, rood en lichtblauw geen alternatieve oplossingen zijn. Dit kan waarschijnlijk niet worden aangetoond omdat de tracéalternatieven groen en donkerblauw alternatieve oplossingen zijn waarvoor geen significant negatieve gevolgen op Natura 2000 worden verwacht. De verwachting is daarom dat de ADC-toets voor de tracés geel (deeltracés GE-ZM, GE-M en GE-NM), rood (R-Z, R-ZM1, R-ZM2 en R-M) en lichtblauw (LB-Z1, LB-Z2, LB-ZM en LB-M) niet met succes wordt doorlopen."

[42] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 62, 63 en 231

[43] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 62 en 63

De consequentie van de natuurwetgeving is dat er voor het zuidelijk deel in feite nog maar twee corridors overblijven, namelijk groen en donkerblauw. Omdat de negatieve effecten met name in het midden en zuiden spelen is er vanaf Oterleek wel ruimte om via een paars verbindingsstuk (P7/P8) af te buigen naar één van de andere corridors. Een tweede consequentie is dat het startpunt van de verbinding aan de zuidzijde op een buitengewoon ongelukkige en zeer ongewenste plek zal moeten komen: in het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad (zie hoofdstuk 5 380kV station NNHN Zuid).

Een keuze voor een station in de Wijdewormer (ZM1/ZM2), langs de A7 (P18 & via geel/rood) richting Agriport A7 was eerder als variant wel bij de overheden in beeld, o.a. vanwege de bundeling met bestaande infrastructuur. Maar deze variant valt hierdoor af. Deze variant lijkt onvergunbaar als er alternatieven zijn[44]. Gezien de urgentie om Noord-Holland van voldoende stroom te voorzien, adviseren we – uitgaande van de huidige inzichten en kennis - in het zuidelijk deel een variant die wel haalbaar lijkt en onnodige vertragingen voorkomt: de groene corridor.[45]

De colleges van Beverwijk, Heemskerk en Zaanstad onderschrijven deze keuze niet. Zij hebben vanuit de opgestelde uitgangspunten de inhoudelijke voorkeur voor bovengenoemde variant: het geel-rode tracé met een station in de Wijdewormer. Ook Regio Alkmaar heeft de eerste voorkeur voor deze variant. Vanwege de eerder genoemde ontbrekende informatie (de landelijke Heritage Impact Assessment (HIA) inclusief de haalbaarheid door mitigerende maatregelen zoals het ondergronds brengen van 150 en/of 380kV en de modelstudie op 'draadslachtoffers') vinden deze partijen dat het te vroeg is om een keuze te maken. Ook pleiten ze voor een meer evenredige verdeling van lusten en lasten.

Zorgen m.b.t. sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
Voor Beverwijk, Heemskerk en Zaanstad is de vergunbaarheid vanuit de wetgeving op N2000 een onbegrijpelijke sturende factor in de te maken keuzes. Opgaven die een grote impact op de leefbaarheid kunnen hebben, belanden nu in die gebieden waar de leefbaarheid al (sterk) onder druk staan. Het is moeilijk uitlegbaar dat de bescherming van de gezond- en leefbaarheid van de mens niet op gelijke hoogte in de integrale afweging kan worden meegenomen als natuur- en cultuurwaarden. Met deze worsteling nu maar ook in de toekomst vragen wij u om extra inzet te plegen om de gezond- en leefbaarheid van deze gebieden te verbeteren door ruimhartige compensatie toe te passen, via middelen of investeringen die hiertoe leiden.

Daarnaast zien we dat de groene corridor goed aansluit bij een aantal van de geformuleerde uitgangspunten:

Keuze is robuust richting de toekomst en houdt rekening met de factor tijd
De groene corridor volgt de as waarlangs de meeste stedelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Het hoogspanningstracé ligt hier op de grens van enerzijds de ontwikkelcorridor Alkmaar-Heerhugowaard-Schagen-Den Helder en anderzijds de open landschappen in het midden van de provincie van o.a. de Schermer en Westfriesland Midden. De route van deze corridor komt vlak langs het in de energievisie aangeduide robuuste energieknooppunt Alkmaar. Op lange termijn maakt dit het relatief gemakkelijk om een nieuwe 'afslag' te maken bij de Boekelermeer. Een dergelijke ingreep zit niet in de huidige en voorziene plannen van TenneT, maar we zien dat dit een van de meest aannemelijke plekken in de provincie is waar de elektriciteitsvraag gaat stijgen. De Boekelermeer is ook vanuit Circulaire Economie aangeduid als een strategische locatie[46].

[44] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 62, 63 en 231
[45] Bijlage 4 geeft een compleet overzicht van de IEA resultaten voor de varianten donkerblauw, groen via P15, geel, rood vanaf wijdewormer, en lichtblauw.
[46] Ruimtelijke verkenning circulaire werklocaties Provincie Noord-Holland.pdf

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit & zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden: 150kV ondergronds
Een tweede reden om voor deze corridor te kiezen is dat het 380 kV-tracé tot aan Heerhugowaard bundelt met de bestaande 150 kV-verbinding. Hiermee wordt een nieuwe landschappelijke doorsnijding zo veel mogelijk voorkomen. Het staat of valt echter met de wijze van bundeling. Een tweede mastenrij langs de bestaande 150 kV-verbinding die niet parallel lopen en elkaar ook nog eens kriskras kruisen (zoals bij de 'referentielijnen' die in de IEA worden gebruikt) is een absolute no-go. Dit heeft als gevolg dat er veel meer aantasting van het landschap zal zijn en is voor ons onacceptabel.

We stellen dan ook de uitdrukkelijke voorwaarde dat deze bestaande 150 kV-verbinding vanaf Beverwijk ondergronds wordt aangelegd tot en met De Weel. Ook natuur beherende organisaties en de stichting Samenwerkende vogelwerkgroepen Noord-Holland Noord geven aan dat, om de impact op natuur en vogels van de 380 kV-verbinding te mitigeren, de bestaande 150 kV-verbinding in de corridor ondergronds gebracht zou moeten worden[47]. Vanuit de natuur en milieuorganisaties wordt dit gezien als de corridor met de minste impact op natuur.

Helaas is aan de zuidzijde het doorkruisen van BL niet te voorkomen. De corridor gaat dwars door BL Assendelft en omgeving, BL Alkmaardermeer en omgeving en BL de Schermer. Dit vraagt om zeer zorgvuldige inpassing en compensatie en vergroot de noodzaak tot ondergronds brengen van 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel.

De groene corridor heeft een lange doorkruising van UNESCO Hollandse Waterlinies met negatieve effecten op de kernkwaliteiten. Het is nog onduidelijk hoe vanuit het landelijk HIA hiernaar gekeken wordt. Ons pleidooi is het opruimen van verrommeling (bestaande 150 kV). Een keuze voor verbindingsstuk P5 omdat dit enkel vanuit UNESCO gezien beter is, is onacceptabel. De groene corridor sluit veel beter aan bij de uitgangspunten van het regioadvies[48].

[47] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 115

[48] Donkerblauw-Z2 + P5 hebben een grotere en naar verwachting blijvende impact op landbouw, recreatie, landschappelijke karakteristiek, veiligheid, nautische elementen, waar Groen-ZZ, -Z en -ZM effect heeft op de woonomgeving die mogelijk kan worden gemitigeerd. bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN)

<u>Noordelijk deel: Voorkeur voor de groene corridor via P15 / groen naar rood</u>
Er is verdeeldheid tussen de overheden over de route vanaf Oterleek verder naar Agriport A7. De provincie Noord-Holland adviseert om de variant 'Groen via P15' te kiezen. De Westfriese gemeentes onderschrijven dit provinciale advies.
De gemeentes in de Kop van NH pleiten voor 'Groen via Rood': vanaf Groen ZM volgt deze variant de paarse verbindingsstukken P7, P8, P10 en gaat daarna verder via rood. Ook Regio Alkmaar ziet 'Groen via Rood' als een goede alternatieve optie wanneer ook de nog lopende onderzoeken bevestigen dat de Geel-Rode variant langs de A7 na mitigerende maatregelen niet kan.

Een complete vergelijking van de IEA resultaten van de noordelijke varianten is te vinden in bijlage 5.

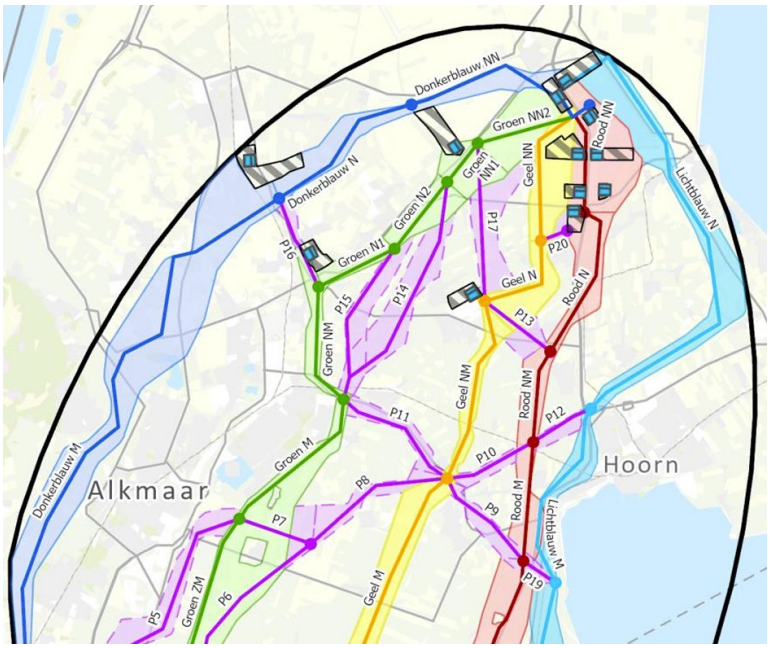

Het noordelijk deel van de onderzochte corridors

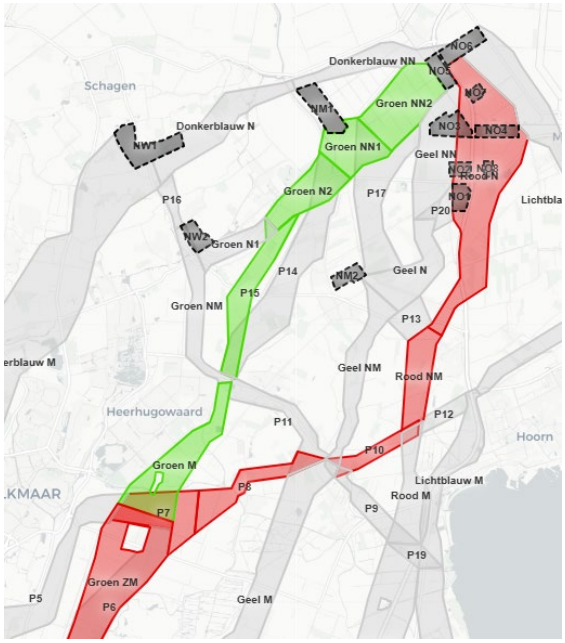

De twee varianten 'Groen via P15' en 'Groen via Rood'

Een variant 'over geel' lijkt niet vergunbaar op Natura 2000 (zie kaartje op p.26). Daarnaast is deze variant ongewenst in verband met de lange doorsnijding dwars door Beschermd Landschap BL Opmeer-Wognum én BL Abbekerk zonder bundeling met bestaande infrastructuur. Ook een route via P14 is minder wenselijk, deze snijdt ook dwars door BL Opmeer-Wognum én BL Abbekerk en omgeving en loopt mogelijk ook door BL Veenhuizen en Oterleek wanneer gezocht wordt naar optimalisatie.

Onderstaand beschrijven we de voor- en nadelen van 'Groen via P15' en 'Groen via Rood.'

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit
Een deel van de deeltracés binnen de variant Groen via Rood worden op het thema landschap, cultuurhistorie en archeologie negatiever beoordeeld dan Groen via P15[49].
Het Groen via Rood-tracé snijdt dwars BL Opmeer-Wognum en BL Abbekerk en Omgeving. Bijzondere kwaliteiten zijn de inversiekreekruggen en getijdewelvingen en de typische lange bebouwingslinten op de oorspronkelijke kreekruggen. Het tracé zal op het deel van BL Opmeer-Wognum inbreuk maken op de aanwezige openheid. Ook worden via deze route verschillende karakteristieke bebouwingslinten doorsneden zoals de Spierdijkerweg, Bobeldijk,

[49] Zie bijlage 5

Braasdorpermeer, Grote Zomerdijk, en Westeinderweg. Groen via P15 doorkruist een korter stuk BL: BL Veenhuizen. Dit heeft impact op de historische Berkmeerpolder.

Positief aan Groen via Rood is dat deze meer kilometers bundelt met bestaande hoogspannings- en snelweginfrastructuur dan Groen via P15. Bundeling voorkomt nieuwe landschappelijke doorsnijdingen en beperkt de effecten op natuur, gezondheid en landschap.
Voor de regio Kop van Noord-Holland en regio Alkmaar is dit uitgangspunt de belangrijkste reden om voorkeur voor Groen via Rood te hebben.
Groen via Rood bevat mogelijk meer 'knikken' dan het iets kortere tracé Groen via P15. Het is belangrijk dat er goed wordt gekeken naar de tracé- vormgeving van beide tracé opties, deze kan namelijk nog sterk beïnvloed worden door de mitigatie van milieueffecten. Meer knikken komt de vormgeving en daarmee de omgevingskwaliteit niet ten goede. Zonder aanpassingen in het ruimtegebruik ter hoogte van Agriport A7, zal deze route de A7 meerdere keren moeten kruisen.

Dit alles leidt tot de conclusie dat Groen via Rood een iets grotere impact heeft op omgevingskwaliteit dan Groen via P15.

Sociaal-economische draagkracht en gezondheidscondities
Met name door het doorsnijden van diverse bebouwingslinten Groen via Rood heeft een negatievere impact dan Groen via P15 op de leefbaarheid[47]. Er zijn aanzienlijk meer inwoners die direct hinder zullen ondervinden.
De planMER[50] toont aan dat Groen via Rood bijna 3 keer zoveel gevoelige gebouwen (zoals woningen, of andere plekken waar mensen langdurig verblijven[51]) binnen de magneetveldzone raakt dan Groen via P15. Ook raakt Groen via Rood bijna 2 keer zoveel geluidsgevoelige gebouwen dan Groen via P15 en doorkruist Groen via Rood in totaal 3,7 km stiltegebied.[52] Voor luchtkwaliteit in de aanlegfase raakt Groen via Rood ruim 2 keer zoveel gevoelige gebouwen dan Groen via P15[53]. Voor de optimalisatie kan er gekeken worden naar de schuifruimte binnen de corridor om hiermee de effecten op gevoelige gebouwen te beperken. Hierbij geldt wel dat in het zoekgebied, en dan met name het noordelijke deel, sprake is van veel lintbebouwing in oost-westrichting. Hierdoor is het noodzakelijk dat de tracéalternatieven de lintbebouwing kruisen, en het raken van gevoelige bestemmingen niet kan worden vermeden[54].

De groene corridor via P15 is ter hoogte van het dorp Hensbroek smal. Dit heeft impact op het dorp. Aan de andere zijde, bij woonwijk de Draai in Heerhugowaard, loopt deze corridor relatief dicht langs bebouwing. Dit leidt niet tot grote directe gezondheidseffecten, maar veel inwoners zullen hun uitzicht zien veranderen. Ook bij Krommenie en het zuidelijke deel van Heerhugowaard loopt de groene corridor langs bebouwing en zullen veel inwoners hun uitzicht zien veranderen. We vinden het belangrijk dat hier voldoende compensatie (o.a. ondergronds brengen van de bestaande 150 kV) tegenover staat en zien mogelijkheden in combinaties met (nieuwe) natuur en recreatie.

Aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
Uit de Integrale Effect Analyse (IEA) en planMER blijkt dat beide tracé opties vanaf Oterleek naar Agriport A7 een impact hebben op natuur. De corridor Groen via Rood heeft in vergelijking met Groen via P15 volgens de IEA een minder negatieve impact op natuur. Groen via Rood heeft minder impact op NNN-gebieden en weidevogelleefgebieden[55]. Dit komt o.a. doordat de aantallen broedparen van weidevogels binnen de verstoringscontour van Groen via P15 hoger zijn.

[50] 48 versus 17 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 50-53
[51] Onder langdurig verblijf wordt verstaan: een dagelijks verblijf gedurende minimaal een jaar met een verblijftijd van minimaal 14-18 uur per dag. Zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025.
[52] 101 versus 55 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 59-62
[53] 68 versus 31 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 59-62
[54] Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 55, 64
[55] Zie bijlage 5

Ook vergroot de bundeling met de bestaande 150kV-verbinding de zichtbaarheid voor vogels. Maar de exacte impact hiervan op draadslachtoffers is volgens de onderzoekers nog niet duidelijk. Net als het gevolg van ondergronds brengen van de bestaande 150kV verbinding. Dat wordt nader onderzocht tijdens de projectMER-fase.
Daarnaast heeft Groen via P15 ook op het gebied van recreatie een negatievere impact[56].

Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen: toekomstig laagvlieggebied defensie
Defensie heeft plannen om het laagvlieggebied in Noord-Holland fors uit te breiden. Alle corridors doorsnijden het toekomstige laagvlieggebied op een andere manier. In het deelrapport luchtvaart[57] is er gekeken naar de impact van defensie op de realisatie van de hoogspanningsverbinding en de mogelijke beperkingen die dit met zich mee kan brengen. Uit gesprekken met defensie is gebleken dat er binnen het zoekgebied geen technische uitdagingen zijn die een belemmering vormen en een nieuwe 380Kv verbinding in principe geen obstakel vormt voor een laagvlieggebied. De regio Kop van Noord-Holland schat in dat de variant Groen via P15 in vergelijking tot de variant Groen via Rood zorgt voor meer hinder voor Defensie bij het laagvliegen. Volgens de regio Kop van Noord-Holland is dit bij de variant Groen via Rood niet het geval omdat deze een bestaande 150kV verbinding volgt van west naar oost.

Andere onderdelen IEA/uitgangspunten
De twee varianten zijn weinig onderscheidend van elkaar op de andere onderwerpen in de IEA.

Groene variant als alternatief naast Groen via P15

De gehele groene variant (via Groen NM en Groen N1) ziet provincie Noord-Holland als mogelijk alternatief voor 'Groen via P15'. Mocht de tracékeuze bij Groen terecht komen, dan heeft de Regio Alkmaar, ná Groen via Rood (afslag Oterleek), het gehele Groene tracé als voorkeur boven het Groen via P15 tracé, alleen onder de voorwaarde dat bestaande 150kV ondergronds wordt gebracht. De verschillen tussen deze varianten zitten met name op landschappelijk vlak, natuur en gezondheid. De groene corridor volgt langer de bestaande 150kV verbinding. Dit is positief: wanneer de 150kV ondergronds wordt aangelegd blijft de impact beperkt, dat is dan ook een randvoorwaarde. Een ander positief punt is dat hiermee het doorsnijden van het BL Veenhuizen en de historische Berkmeerpolder wordt voorkomen en er geen effect is op waardevol weidevogelleefgebied. Daar staat tegenover dat dit een langer tracé oplevert met meer knikken. Dit is vanuit omgevingskwaliteit onwenselijk omdat het een onrustiger beeld oplevert aan de horizon en de landschappelijke belemmeringen vanuit BL juist accentueert. Ook worden er door dit langere tracé meer gevoelige bestemmingen geraakt[58] en gaat dit tracé dichter langs bebouwing bij Heerhugowaard, De Noord, Oude Niedorp en Nieuwe Niedorp. Hierdoor ondervinden meer mensen direct en indirect hinder. De provincie en Regio Alkmaar pleiten ervoor om beide varianten in het vervolg nader (ontwerpend) te onderzoeken.

Alles overziend concluderen de provincie Noord-Holland en Regio West-Friesland dat Groen via P15 de beste keuze is, met als alternatief het groene tracé.
Regio Alkmaar concludeert dat, na het tracé Groen via Rood (bij Oterleek rechtsaf), het Groene tracé (zonder P15) het beste is, omdat dan het uitgangspunt "bestaande infrastructuur volgen" wordt aangehouden.
Regio Kop van Noord-Holland trekt de conclusie dat Groen via Rood de beste oplossing is. Ook Regio Alkmaar ziet dit als het beste alternatief voor de Geel-Rode variant.

---

[56] Door overlap met recreatiefuncties: recreatiepark ten oosten van Heerhugowaard, wandelpark Obdam. Zie planMER deelrapport gebruiksfuncties dd 3 oktober 2025 - pag. 49
[57] Concept IEA - deelrapport luchtvaart dd 3 oktober
[58] 11 meer gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone, 11 meer geluidsgevoelige gebouwen en 11 meer gevoelige gebouwen voor luchtkwaliteit in aanlegfase. zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025

Voorwaardes

We stellen de volgende voorwaardes aan het realiseren van een 380kV hoogspanningsverbinding via de groene corridor en verbindingsstuk P15 / via de groene corridor en verbindingsstukken P7, P8, en P10 naar de rode corridor:

- Wij zien het ondergronds brengen van de gehele 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel als uitdrukkelijke randvoorwaarde. Het draagt bij aan regionaal draagvlak, het verkleint de (bovengrondse) impact, het vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving en vermindert het aantal draadslachtoffers[59]. Onderzocht moet worden of het bestaande 150 kV-netwerk ondergronds kan worden gebracht en op die plek de nieuwe 380 kV-verbinding kan worden gerealiseerd. Dit draagt bij aan een robuust en landschappelijk zorgvuldig ontwerp met minder impact op de leefomgeving.
- Regio Westfriesland stelt bij een keuze voor Groen via P15 als randvoorwaarde het ondergronds uitvoeren van het 380kV tracé vanaf de Oostdijk door Koggenland.
- Mocht de minister kiezen voor de paarse verbindingsstukken naar rood, dan verwachten we dat de bestaande 150kV verbinding tussen Oterleek en de A7 ondergronds wordt gebracht.
- Bij een keuze voor Groen via Rood vinden we dat het tracé na Oterleek het tracé van de bestaande 150kV-verbinding richting Hoorn dient te volgen en de bestaande 150kV ondergronds te brengen tot in ieder geval Wognum. We verwachten dat de verbindingsstukken P7 en P8 hier worden opgerekt tot boven de bestaande 150kV verbinding, zodat de mogelijkheden voor meer bundeling onderzocht kunnen worden. Hiermee wordt voorkomen dat de drie poldermolens aan de Noordschermerdijk ingeklemd tussen twee mastenrijen komen. Ook kunnen er op deze wijze twee extra knikken worden voorkomen.
- Ter hoogte van UNESCO Hollandse Waterlinies: 380 kV ondergronds als uit landelijk HIA blijkt dat het ondergronds brengen van de huidige 150 kV in dit UNESCO gebied niet voldoende is.
- Ruimhartige compensatie d.m.v. gebiedsinvesteringen, leefbaarheidsfonds en planschaderegeling voor inwoners en ondernemers.
    - Ruimte voor overleg in de komende periode (in ieder geval tot het Voorkeursbesluit van de Minister en indien nodig ook daarna) om de compensatie verder te specificeren. Zoals context (wie heeft voordeel van de compensatie) en de soort compensatie (financiële compensatie en/of compensatie in 'natura').
- Een fatsoenlijke en ruimhartige uitkoopregeling voor gedupeerde grond- en woningeigenaren van woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone is absoluut noodzakelijk.
- Doorlopend onderzoek naar de mogelijke effecten van de magneetveldzones op de volksgezondheid.
- Behoud van flexibiliteit voor verdere uitwerking in het trechterproces.
- Er wordt NNN aangetast, dit dient zo veel mogelijk gemitigeerd te worden, bijvoorbeeld door middel van ondergrondse tracés, gestuurde boringen en planning van werkzaamheden buiten het weidevogelbroedseizoen. Waar dit niet mogelijk is, vindt compensatie plaats volgens de uitgangspunten van de OV NH2022. Waar aantasting vermeden kan worden, dient dit vermeden te worden, met name als het gaat om moeilijk vervangbare 'wezenlijke kenmerken en waarden'.[60] Één van de uitgangspunten in de OV NH 2022 is dat natuur in beginsel fysiek wordt gecompenseerd (niet financieel). Dit zal

[59] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 62. Vraag is of deze redenatie klopt: de 380kV is dusdanig hoger dat dit een risico vormt voor andere vogel soorten. Omdat dit dus om verschillende soorten gaan, mag/kan dit mogelijk niet tegen elkaar worden "weggestreept" binnen de natuurwetgeving (wanneer de 150kV ondergronds gaat). Advies is om dit nader te onderzoeken.

[60] Werkingsgebieden OV NH2022 en beschrijvingen beschermingsregimes

moeten worden gevolgd als sprake is van aantasting van de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van het NNN. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, dient hierbij ook aandacht te zijn voor de effecten, o.a. door veranderingen in biotische en abiotische condities, die de ontwikkelingen hebben op NNN buiten de planlocatie. Reken daarom met een bufferzone rondom de planlocaties.

- Geen sloop van cultureel historisch monumentaal waardevolle panden, zeker niet als verplaatsing mogelijk is.
- Vermijden van het NNN Alkmaarder- en Uitgeestermeer en het landschappelijk, cultuurhistorisch en natuurlijk waardevolle eiland De Woude (NNN Westwouderpolder). Bundel in plaats daarvan met de N246 en de bestaande 150kV infrastructuur. Breng die ondergronds om de schade te beperken.
- Wanneer u kiest voor de variant Groen (via P15), kies dan binnen de Wieringermeerpolder niet voor een specifieke corridor maar houdt deze opties open: Groen NN2, P17, GeelNN en RoodNN. Daarmee behouden we de flexibiliteit om tot het beste ontwerp te komen voor het laatste stuk tot NO5 of NO4. Voor de Regio Kop van Noord-Holland is NO5 onbespreekbaar.
- Geen tweede 380kV-mastenrij door Noord-Holland. Uit de onderzoeken van pVAWOZ blijkt ook dat deze niet nodig is wanneer één keer aangeland wordt in de Kop van Noord-Holland
- Voor het gehele tracé is ontwerpend onderzoek noodzakelijk om te komen tot een zorgvuldig en toekomstbestendig ontwerp.
  - Gezien de lengte van dit tracé is het op zichzelf een nieuw landschappelijk element/structuur. Daarom is een tracébreed landschaps- en ruimtelijk strategisch plan vereist, waarin naast technische inpassing ook koppelkansen voor aangrenzende gemeenten worden meegenomen, zoals recreatieve verbindingen, ecologische versterking, (nieuwe) natuur en groen-blauwe dooradering, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit. Daarbij wordt vooruitgekeken op provinciale schaal, met aandacht voor toekomstige robuuste landschappelijke structuren. Voor de stations wordt gebruik gemaakt van de inspiratiegids natuurinclusief bouwen van TenneT (zie Inspiratiegids natuurinclusief bouwen.
  - In het ontwerpend onderzoek voor het ruimtelijk strategisch plan is het van belang om bestaande beschermingsregimes niet als absolute begrenzing te hanteren. Het doel is te komen tot een samenhangend ruimtelijk ontwerp dat de lokale landschappen overstijgt. Deze benadering voorkomt dat beschermingsregimes, zoals BL, UNESCO-werelderfgoed, NNN en Natura 2000, bij voorbaat als een absoluut 'nee' worden geïnterpreteerd.

5. 380 kV station NNHN-Zuid – zonder aanlanding

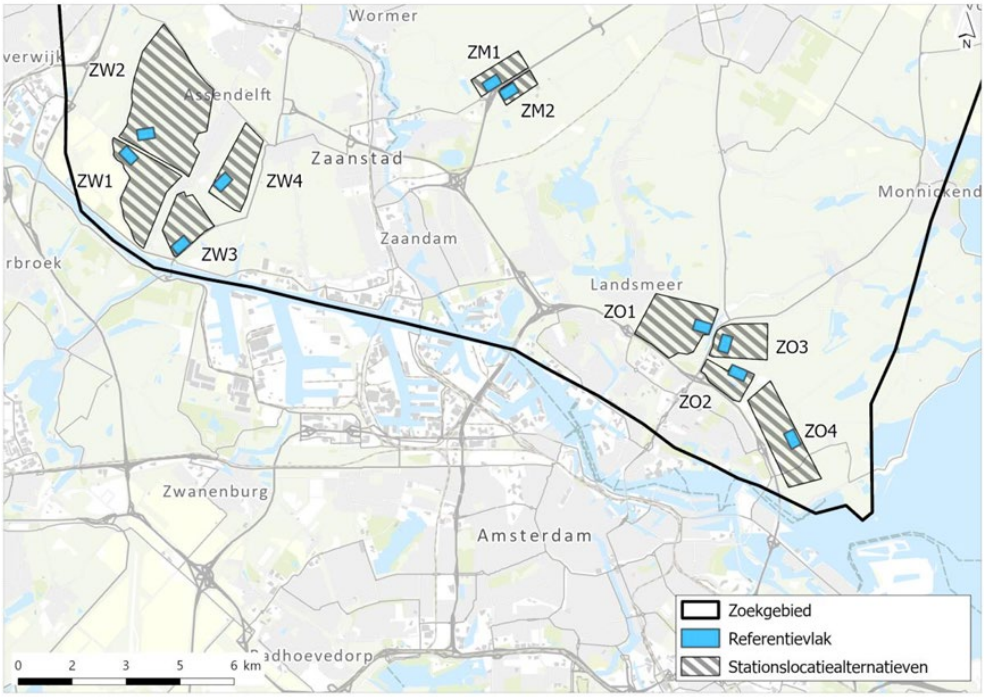

Onderzochte locaties voor het zuidelijke hoogspanningsstation

Alle locaties aan de zuidzijde hebben grote nadelen en zijn ongewenst vanuit landschappelijk perspectief MRA / MRA Verstedelijkingsconcept & Ontwikkelperspectief NZKG, waar Rijk en regio in samenwerken. Dit heeft de regio ook aangegeven in haar zienswijze op de concept NRD.[61]

Zoals aangegeven is de consequentie van de wetgeving op N2000/draadslachtoffers dat de minister niet anders kan dan kiezen voor de groene of donkerblauwe corridor als deze voldoende probleemoplossend zijn, (technisch) haalbaar zijn en redelijkerwijze betaalbaar zijn. De zuidelijke locaties ZM1, ZM2, ZO1, ZO2, ZO3 en ZO4 zijn niet goed bereikbaar vanuit de groene of donkerblauwe corridor en vallen hierdoor ook af. Dit betekent dat het startpunt van de verbinding aan de zuidzijde op een buitengewoon ongelukkige en zeer ongewenste plek zal moeten komen: namelijk in het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad. Voor de gemeentes Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk is deze locatie en argumentatie onacceptabel.
Een echt integrale afweging op schaal van heel Noord-Holland en vanuit een toekomstperspectief op Noord-Holland is door deze wetgeving niet mogelijk. De locaties ZW1 t/m ZW4 sluiten niet goed aan bij de door de overheden geformuleerde uitgangspunten. Passende en ruimhartige compensatie is hier dan ook op zijn plek.

We maken hier nadrukkelijk geen keuze voor een van de vier zoekgebieden. We vinden het noodzakelijk dat er eerste een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd in samenhang met de andere opgaves in dit gebied om te komen tot de beste locatiekeuze en inpassing. Ook de aansluiting op het nieuwe tracé, de inlussing daarvan en het ondergronds brengen van de 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel zijn hier onderdeel van.

Zoeklocaties sluiten niet aan bij andere gebiedsopgaven en -processen
In de afgelopen decennia is door alle overheden samen actief ingezet op het openhouden van het landschap tussen de IJmond en Zaanstad en boven Amsterdam. Tegelijkertijd wordt intensief gewerkt aan binnenstedelijke verdichting. We zien dat de onderzochte zoeklocaties niet

[61] Inspraakbundel concept-NRD - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

aansluiten op dit beleid. Daarnaast is onder andere in het Ontwikkelperspectief NZKG, waar Rijk en regio in samenwerken, aangegeven dat er in het gebied tussen Zaanstad en Beverwijk een opgave voor groen en waterberging ligt.[62] In het door Rijk en Regio opgestelde Verstedelijkingsconcept MRA wordt het gehele Oer-IJ genoemd als zoekgebied voor tijdelijke piekwaterberging. Ook bij Deltaprogramma Centraal Holland is dit gebied in beeld voor waterberging.

Vraag en aanbod bij elkaar
Op het zuidelijke 380 kV-station is geen 'afrit' voorzien, het station wordt dus niet aangesloten op het onderliggende netwerk maar fungeert als een koppelpunt. De aantrekkende werking op energieafnemers en energieproducenten die direct op een 380 kV-station aansluiten is beperkt volgens E-merge. Slechts een enkeling sluit direct aan op het 380 kV-netwerk. Dat betreft dan grootschalige elektriciteitsproductie, zoals de Diemercentrale of windenergie afkomstig van zee (VAWOZ), of grootschalige afname voor bijvoorbeeld de productie van waterstof[63].
Nabijheid van vraag (via bijvoorbeeld het 150 kV-net) is daarmee minder relevant voor dit station. Wel zien we dat potentiële grote afnemers, zoals een elektrolyser, zich met name in het NZKG kunnen vestigen. De locaties ZW1 t/m ZW 4 liggen dichter bij het NZKG dan de andere onderzochte zoeklocaties.

Keuzes zijn niet robuust richting de toekomst en houden geen rekening met de factor tijd
Eventuele ontwikkelingen gekoppeld aan een 380 kV-station, zoals een nieuw 150 kV-station, batterijen, een aanlanding of nieuwe bedrijvigheid zijn enkel mogelijk binnen het bestaande industriecluster, zoals opgenomen in het Ontwikkelperspectief NZKG. Er is geen ruimte voor verdere verstedelijking of energiesysteemfuncties in het landschap. Dit geldt voor alle onderzochte locaties voor het zuidelijke station. In de provinciale energievisie is gesteld dat batterijen gebundeld worden met vraag/aanbod in energieknooppunten. Dat is dus zeer onwenselijk in de directe omgeving van dit station.

Keuzes houden geen rekening met de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
Rondom het Noordzeekanaal staat de leefbaarheid al zwaar onder druk. In de gemeentes Beverwijk, Heemskerk, Velsen en Zaanstad wonen ruim 300.000 inwoners in de directe nabijheid van haven en industrie. Zij worden al belast met geur, geluid en uitstoot van (zware) industrie, provinciale wegen en snelwegen, logistiek zoals de scheepvaart en geluidshinder door vliegverkeer.[64] Dit leidt tot stapeling van leefomgevingseffecten en heeft een negatieve uitwerking op de gezondheid. Er is geen milieuruimte meer beschikbaar in dit gebied en er is te weinig ruimte voor recreatie en ontspanning door gebrek aan natuur en landschap. Ook krijgt deze regio nog te maken met verzwaring van de bestaande 380 kV-lijn Beverwijk – Diemen, waardoor nog eens 350 nieuwe kwetsbare locaties alleen al in Zaanstad hier last van gaan ondervinden. Gemeente Beverwijk draagt al veel bij aan de nationale energie-infrastructuur. Een bijdrage die de eigen regionale vraag al ruimschoots overstijgt. Voorbeelden hiervan zijn het nieuwe 2,1GW aanlandstation in Wijk aan Zee met drie aanlandingen van wind op zee, een nieuw 150 kV-station nabij de Bazaar in Beverwijk-Oost, de aftakking van het hoofdwaterstofnetwerk NZKG naar het Tata-terrein en het bestaande 380 kV-station aan de Kagerweg.

Kiezen voor een van de locaties ZW1 t/m ZW4 betekent dat de leefomgeving in een al zwaar belast deel van Nederland nog verder onder druk komt te staan. Vanuit gezondheidscondities gezien zijn de andere zoeklocaties meer geschikt. De directe effecten op de gezondheid zijn

[62] Ontwikkelperspectief NZKG: 231219-nzkg-ontwikkelperspectief-boekje-spreads-lowres-def.pdf
[63] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 109
[64] Zie o.a. Blik op leefomgeving en gezondheid voor de verstedelijkingstrategie Metropoolregio Amsterdam vanuit beschikbare data en trends. | RIVM en Industrie en Omwonenden - Onderzoeksraad voor Veiligheid

negatiever bij ZW3 en ZW4 dan bij ZW1 en ZW2. Met name bij ZW4 liggen er zeer veel geluidsgevoelige gebouwen binnen de 50 dB(A) contour.[65]

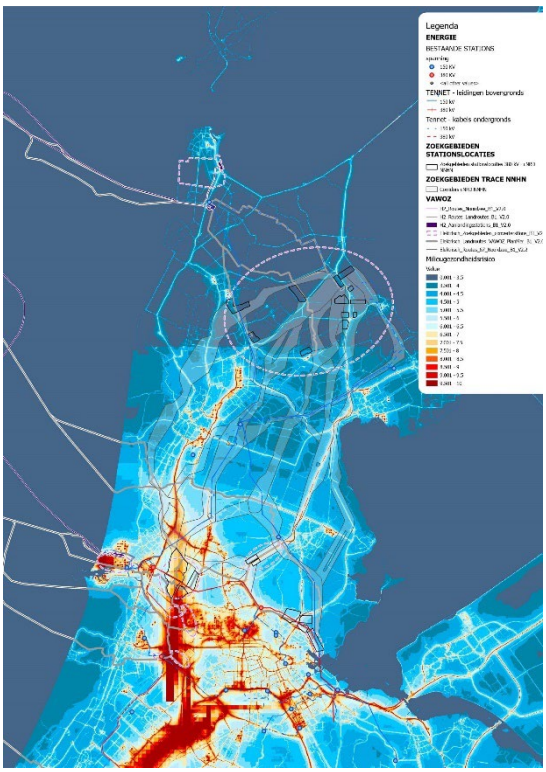

Corridors en zoekgebieden t.o.v. Milieugezondheidsrisico in Noord-Holland

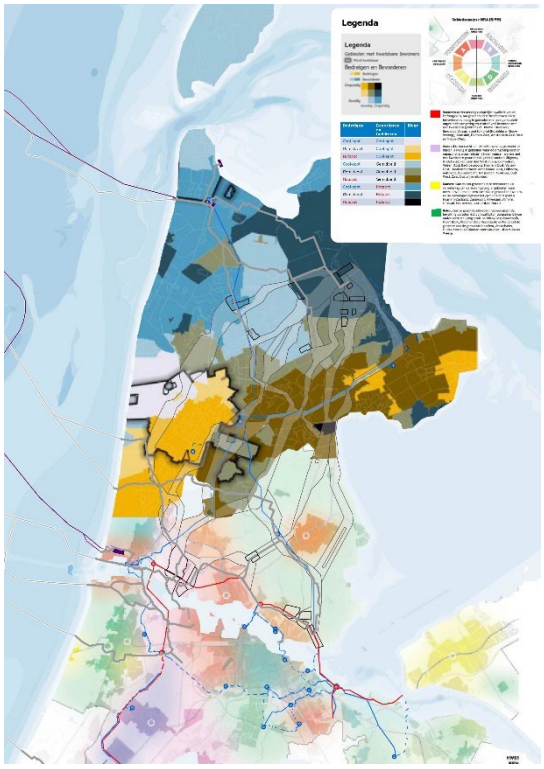

Combinatiekaart onderzoeken gezonde leefomgeving[66]

Omgevingskwaliteit staat sterk onder druk & natuur- en recreatiewaarden worden aangetast
Alle onderzochte zoeklocaties voor het zuidelijke station zijn vanuit het perspectief van omgevingskwaliteit ongewenst. Het nieuwe hoogspanningsstation sluit nergens aan op een bestaand bedrijventerrein en alle zoeklocaties liggen in Beschermd Landschap.

Specifiek voor ZW1 t/m ZW4 geldt dat het Beschermd Landschap Assendelft en omgeving met zijn zeer open karakter het laatste stukje open landschap is, bekeken op een groter schaalniveau. De ligging is nabij stedelijk gebied van Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk. De openheid van dit gebied is een groot contrast met het omliggende stedelijk gebied, en is een belangrijk recreatief uitloopgebied voor de inwoners van deze gemeentes.

Het gebied bevat daarnaast waardevolle natuur o.a. in de vorm van weidevogelleefgebied. Afhankelijk van de zoeklocaties toont de planMER aan dat er (sterk) negatieve effecten zijn op weidevogelleefgebied, Natura 2000 en/of NNN en/of beschermde soorten.[67] (zie bijlage 3 voor een overzicht van de planMER resultaten voor de zuidelijke stations). Bovendien ligt in dit gebied een natuurverbinding.

De meest westelijke zoekgebieden ZW1 en ZW2 liggen midden in het Oer-IJ gebied en in de bufferzone van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Hiervoor geldt een 'ja-mits-

[65] 918 gebouwen zie 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 100
[66] MRA: Eindverslag Verstedelijking MRA en Gezondheid | RIVM, 2021 Noord-Holland Noord: Gezonde leefomgeving en kwetsbaarheid Noord-Holland Noord
[67] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 – pag. 37, 38, 86, 89, 91

regime', wat betekent dat het station hier alleen gebouwd mag worden als het goed ingepast is en rekening is gehouden met de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies[68].

Keuzes houden geen rekening met de water en bodem condities
Alle zoeklocaties in het zuidwestelijke deel liggen op veengronden. Veengronden zijn instabiel, en klinken door veenoxidatie (het blootstellen van veengronden aan de lucht door verlaging van de grondwaterspiegel) verder in. Hetzelfde geldt voor de locaties ten noorden van Amsterdam.[69] Deze gronden zijn het meest ongeschikt om op te bouwen. Zoals aangegeven is het gebied tussen Beverwijk en Zaanstad in beeld voor waterberging, specifiek het diepste deel bij zoekgebied ZW4. Ook geldt voor ZW4 een grotere kans op overstroming (met een diepte van 2,0-5,0) waardoor het station hier opgehoogd dient te worden.[70] Dit zal slechts een tijdelijke oplossing zijn, omdat door de druk op de grond, de bodem extra hard daalt.

Voorwaardes

We stellen de volgende expliciete voorwaardes aan de ontwikkeling van het 380kV station op ZW1, ZW2, ZW3 of ZW4:

- Maak nog geen keuze voor een van de vier zoeklocaties, maar behoud ruimte en flexibiliteit om tot het beste ontwerp in dit gebied te komen.
- Er vindt ruimhartig compensatie plaats. De maat en schaal van de aantasting van het landschap door zowel het station als het tracé zijn op dit moment nog niet te overzien. Daadwerkelijke compensatie van de aantasting vraagt om die reden een gezamenlijke aanpak, waarin nader te bepalen ruimhartige compensatieafspraken bestuurlijk moeten worden vastgelegd. In bovenstaande analyse is duidelijk te lezen op welke elementen het gebied ernstig wordt aangetast: het gebied zelf (*sluit niet aan bij andere gebiedsopgaven en -processen)*, de verbinding met het stedelijk gebied (*natuur- en recreatiewaarden worden aangetast)* en vooral de leefbaarheid voor de inwoners. De compensatie vindt wat ons betreft plaats langs die drie lijnen, waarbij we ter illustratie noemen waarover afspraken moeten worden gemaakt:
    - *Het gebied:* Een toekomstgerichte opwaardering van het dan nog resterende buitengebied, door bijvoorbeeld:
        - Versterking OeR-IJ
        - Ontwikkeling van de Kil-zone.
        - Versterken en ontwikkelen biologische en kleinschalige landbouw in Wijkermeerpolder aansluitend op Heerenboeren / Rijk van Rorik / de groene Amsterdammer.
    - *De verbinding met de stad:* Beter kunnen benutten van het resterende buitengebied door ontwikkeling van de stedelijke randen, bijvoorbeeld:
        - Park Omzoom
        - Park Hoogtij en Park Nauerna
        - Velsen Noord + Aagtendijk + Kagerweg
        - Maar ook in algemene zin de aanlooproutes en verbindingen tussen stad en land vergroenen
    - *Bewoners/ Leefbaarheid en gezondheidscondities:* Opzetten van een leefbaarheidsfonds waarmee de meest-geraakte bevolking zelf keuzen kan maken om de compensatie daadwerkelijk vorm te geven. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan versterking van zones in het geraakte gebied, maar ook

[68] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag.93
[69] 380kV planMER hoofdrapport – samenvatting d.d. 3 oktober 2025 pagina 195
[70] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag.131 en 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025- pag.123

gebieden elders in de stad, die de rol van het aangetaste gebied deels kunnen overnemen.

- De ontwikkeling van een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk, blijvende investeringen in landschap en beheer én het instellen van adequate beschermingsregimes. Het gebied is een belangrijk uitloopgebied voor een omgeving waar de leefbaarheid ook op andere vlakken onder druk staat. Ook kwaliteiten als openheid en historische gaafheid van het landschap zijn hier schaarser dan in bijvoorbeeld de noordoostflank van de MRA. Reden om hier extra zorgvuldig te zijn bij positionering en inpassing van het station.
- Geen ruimte voor systeembatterijen of andere energetische functies bij dit station. Mogelijke toekomstige ontwikkelingen zoals uitbreiding van het station, een aanlanding, systeembatterijen en/of de vestiging van energie gerelateerde bedrijven kunnen de doodssteek zijn voor de nog resterende landschapskwaliteiten.
- Wanneer NNN wordt aangetast dient dit zo veel mogelijk gemitigeerd te worden. Waar dit niet mogelijk is, vindt compensatie plaats volgens de uitgangspunten van de OV NH2022.
- De natuurverbinding in dit gebied dient ook tijdens de werkzaamheden beschikbaar te zijn. Als de verbinding wordt aangetast, dient hier compensatie voor plaats te vinden. Het is aan de initiatiefnemer om de exacte maatvoering van de verbindingszones te bepalen en te onderzoeken of het project hieraan raakt.
- Starten van een ontwerpend onderzoek dat de volgende producten oplevert:
    - Ruimtelijke strategische gebiedsvisie
        - Beschrijft de ruimtelijk-strategische aspecten van het station in relatie tot bredere opgaven in de omgeving, zoals woningbouw, mobiliteit, energie, natuur en waterbeheer.
        - Legt vast hoe deze opgaven en het station elkaar wederzijds kunnen versterken, en biedt een kader voor toekomstige ontwikkelingen in het gebied.
    - Landschapsplan (ruimtelijke inpassing en bescherming)
        - Richt zich op een hoogwaardige landschappelijke inpassing van het station, met behoud van de nog aanwezige kwaliteiten zoals openheid en historische gaafheid van het landschap.
        - Ontwikkelt een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk, borgt blijvende investeringen in landschap en beheer, en voorziet in adequate beschermingsregimes.
    - *Bijvoorbeeld: Onderzocht moet worden of het resterende deel van de Wijkermeerpolder en de nog zichtbare structuren van het Oer-IJ kan worden ontwikkeld als landschapspark, waarmee wordt bijgedragen aan waterhuishouding, recreatie, cultuurhistorie, erfgoed en een gezonde leefomgeving. Daarbij kan dit park tevens dienen als klimaatbuffer voor het station, waardoor grillen van klimaatveranderingen beter kunnen worden opgevangen en de maatregelen voor de vitale en kwetsbare infrastructuur minder ingrijpend hoeven te zijn. We zien de Houtrakpolder bij A9 Zuid als voorbeeld, waar gewerkt wordt aan een breder landschapsplan in samenhang met de nieuwe e-infra. Inpassing van het nieuwe station wordt gecombineerd met het versterken van het landschap, de recreatieve én de ecologische waarde van het gebied.*

6. Aanlandtracés en locatie converters A9 Zuid

Het project A9 zuid beoogt een nieuw 380 kV-station in of tegen Westpoort te realiseren. Recent is duidelijk geworden dat het locatiebesluit niet meer in 2025 genomen gaat worden. Daarmee komt dit besluit ná de deadline van het regioadvies te liggen. Hoe hiermee om te gaan is onderwerp van discussie tussen PNH en KGG.

De hal waar de converters in staan is tot 25 meter hoog en is blokvormig, daarom sluit dit het beste aan bij de bedrijven in de haven. Vanuit landschappelijk oogpunt is een locatie in de Houtrakpolder ten westen van de Machineweg ongewenst. Onze voorkeur gaat uit naar een locatie ten oosten van de Machineweg (zoekgebied A9Z-C2). Dit heeft tot gevolg dat het converterstation waarschijnlijk vanuit zee gezien 'achter' het (nog te realiseren) transformatorstation komt te liggen. Hoewel dit ingaat tegen het uitgangspunt van VAWOZ, is dit in dit geval te rechtvaardigen vanuit het landschappelijke belang. Over de precieze locatie voor een converter binnen zoekgebied A9Z-C2 kunnen we op dit moment nog geen uitspraak over doen maar moet in de vervolgfase nader bekeken worden, dit sluit aan bij het onderzoekskarakter van het programma VAWOZ.

Tracékeuze ondergrondse kabel
Richting A9 Zuid zijn tracés onderzocht vanuit Egmond, Castricum, Velsen-Noord en IJmuiden. De tracés door IJmuiden worden als zeer negatief beoordeeld op het gebied van Natura 2000 die niet te mitigeren is[71]. Deze zijn deze tracés niet wenselijk.

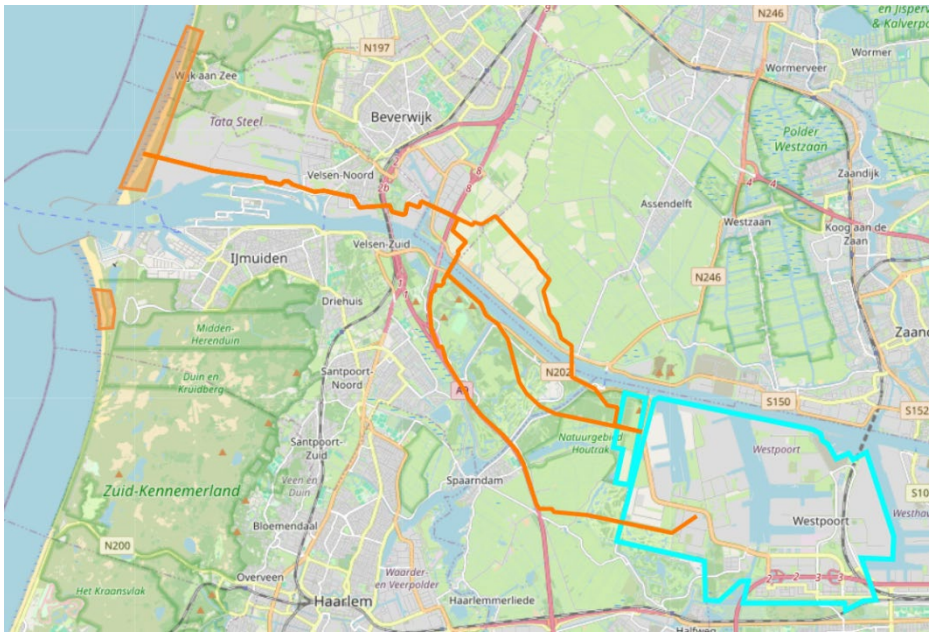

Het tracé over het terrein van Tata Steel (zie afbeelding) heeft de voorkeur vanuit de omgeving[72] boven een tracé door de Zeestraat, ook komt deze niet slecht uit de IEA naar voren[73]. Wel zijn deze afhankelijk van de (geluids)ruimte op het TSN terrein. Om dit mogelijk te maken roepen we het Rijk op om hier met TSN nadere afspraken over te maken. In de huidige verwachting is dit op

[71] Paragraaf 5.2.11 – H5 planMER: 'Er is sprake van directe, tijdelijke aantasting, hierom krijgt de route een zeer negatieve score (- -). Na mitigatie, zoals het werken met stille machines en buiten de kwetsbare periodes, zullen er minder effecten van verstoring door de ingreep van het N2000-gebied plaatsvinden. Er zal echter nog wel sprake zijn van directe, tijdelijke habitataantasting van N2000-gebied, in verband met het in- en uittredepunt bij de locatie. Hierom blijft de score na mitigatie hetzelfde.'
[72] VAWOZ IEA – deelrapport D – paragraaf 3.3.3 – "De route van een eventuele aanlanding bij Tata Steel moet dan ook via het Tata Steel-terrein worden doorgeleid en niet opnieuw via de Zeestraat, parken en de openbare groene ruimte."
[73] VAWOZ plan-MER – samenvatting

zijn vroegst na 2039 mogelijk, om dit te versnellen is aanvullende inzet nodig. Omdat hetzelfde gebied ook in beeld is voor de aanlanding van het 700 MW windpark op het 150 kV-station Velsen en mogelijk ook voor aanlandingen in de verdere toekomst, adviseren we de minister om hier rekening mee te houden en te kiezen voor een bundeling van kabels voor meerdere windparken.

Na doorkruising van het TSN terrein splitsen de routes in drie varianten. De noordelijke variant (VNH-A9Z1-E) doorkruist het veengebied in de Wijkermeerpolder en is daarmee niet wenselijk. De middelste variant (VNH-A9Z3-E) heeft meerdere doorkruisingen van waterkeringen en is daarom ook niet wenselijk. De zuidelijke variant (VNH-A9Z2-E) bundelt voor een groot deel met de A9 en heeft een zuidelijke aanloop richting Westpoort, hierdoor wordt een mogelijk knelpunt met de reservering voor een mogelijk nieuw havenbekken[74] in de Houtrakpolder voorkomen. Daarom vinden wij het zuidelijke tracé (VNH-A9Z-2-E) het meest wenselijk.

De tracés vanuit Egmond en Castricum komen als haalbaar uit het onderzoek naar voren. Echter loopt het tracé via Castricum door een grondwaterbeschermingsgebied en waterwingebied. Vanwege de toenemende vraag naar zoetwater is het verstandig om dit gebied zo veel mogelijk te ontzien om toekomstige uitbreidingen van het waterwingebied niet in de weg te zitten. Voor de routes vanuit Egmond is dit niet het geval omdat de duinenrij hier smaller is en daarom minder kansrijk als nieuw waterwingebied. Daarom beoordelen we een route vanuit Egmond naar A9 Zuid als meest kansrijke alternatief voor de route VNH-A9Z-2-E.

Een aanlanding via Castricum is voor ons onacceptabel vanwege de beschikbaarheid van zoetwater, nu en in de toekomst. Mocht er, tegen ons advies in, binnen het project NNHN gekozen worden voor de donkerblauwe corridor, is een aanlanding via Egmond voor ons niet bespreekbaar om een onevenredige stapeling van impact te voorkomen.

In de Verschillen- en gevoeligheidanalyse van VAWOZ zijn er, op een later moment binnen het onderzoeksproces, een aantal alternatieve routes vanuit o.a. Egmond naar station Vijfhuizen bekeken[75]. Deze routes kunnen ook aantakken op de routes naar A9-Zuid. Wij hebben op dit moment te weinig zicht op de gevolgen om hier een keuze in te maken, daarom adviseren we de minister om al deze alternatieven te betrekken bij de vervolgprocedure (mits de route over Tata terrein niet haalbaar blijkt).

Voor alle routes vanuit Egmond plaatsen we de kanttekening dat dit de langste routes over land zijn binnen Noord-Holland, dit vraagt om goede afstemming met omgevingspartijen en een goede compensatieregeling.

Voorwaardes:

- De locatie voor een converterstation wordt gezocht in het zoekgebied A9Z-C2, ten oosten van de Machineweg.
- Het gekozen tracé moet een mogelijk toekomstige havenbekken in de Houtrakpolder niet onmogelijk maken.
- Het gekozen tracé dient een mogelijke toekomstige (piek)waterberging in de Houtrakpolder niet onmogelijk te maken.
- Afspraken tussen Rijk en TSN over hoe kabeltracés (van meerdere windparken) in te passen in de terreinindeling.

[74] De Houtrakpolder is in beeld is voor onder meer de plaatsing van een 380kV station en (piek)waterberging. Om dit gestalte te kunnen geven is het wel noodzakelijk dat de huidige strategische reservering voor een havenbekken komt te vervallen. In het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied (2023) is beschreven onder welke condities dat kan gebeuren. Zo lang het daadwerkelijk besluit over de lange termijn invulling van de Houtrakpolder nog niet is genomen wordt rekening gehouden met alle lange termijn mogelijkheden.
[75] VAWOZ IEA - Deelrapport Verschillen- en gevoeligheidsanalyse

- Ruimhartige en passende compensatie voor de gemeenten/gebieden waar het ondergrondse tracé doorheen gaat is noodzakelijk. Zowel bij doorkruisen van de duinen en het landelijk gebied als bij het doorkruisen van kernen. Het gebied ondervindt door de aanleg op korte en lange termijn gevolgen door opgelegde ruimtelijke beperkingen. We verwachten een ruime compensatie op het gebied van leefbaarheid voor de inwoners en compensatie voor de economische schade van ondernemers wanneer het tracé door of langs kernen zoals Velsen en Beverwijk komt. Ook pleiten we voor werk met werk maken op de locaties waar werkzaamheden gaan plaats vinden.
    - Concreet vragen we ruimhartige compensatie voor diegene die getroffen worden door beperking als gevolg van de kabeltracés.
    - Ook geldt een nadrukkelijk voorwaarde dat het tracé geen opgaande elementen als hekken, struiken, bouwwerken bevat, maar slechts “putdeksels”.
- Het gekozen tracé en de locatie van het converterstation voldoet aan de afspraken voor de Houtrakpolder zoals vastgelegd in de Uitvoeringsagenda NOVEX-NZKG 2025-2029.
- Het converterstation dient minimaal op NAP te worden aangelegd om overstromingsgevaar te voorkomen. Als het station lager wordt geplaatst, kan dit leiden tot hogere overstromingsrisico’s en mogelijk een herindeling van regionale keringen naar een hogere risicoklasse. Eventuele kosten voor dijkversterking, beheer en onderhoud komen in dat geval volledig voor rekening van de initiatiefnemer. Als er een dijk rond het station wordt aangelegd, ligt het beheer en onderhoud bij de initiatiefnemer.
- De bestaande waterstaatkundige functies, waaronder die van de sloot naast de Machineweg (Machinetocht), moeten behouden blijven. Worden deze functies beïnvloed, dan is de initiatiefnemer verplicht om op eigen kosten compenserende maatregelen te treffen. Bovendien moet voldoende ruimte beschikbaar blijven voor aan- en afvoer van water, zodat toekomstige piekberging mogelijk blijft. Het ontwerp moet zodanig worden afgestemd dat het raakvlak met piekwaterberging geen knelpunten veroorzaakt voor waterveiligheid en waterhuishouding.

7. Grootschalige Elektrolyse

Binnen het programma VAWOZ wordt ook gezocht naar de toegevoegde waarde en mogelijkheden van elektrolyse in de buurt van de aanlandplekken. Uit de IEA blijkt dat alle gebieden (uitgezonderd één zoekgebied in de buurt van Agriport A7) als zeer negatief worden beoordeeld[76]. Daarnaast tellen de huidige initiatieven in Noord-Holland al op tot bijna 1 GW. We zien op dit moment geen behoefte aan aanvullende grootschalige elektrolyse. Dit is in lijn met het Waterstofprogramma van de provincie Noord-Holland waarin opgenomen is dat we de plannen tot 2030 ondersteunen maar voor de periode daarna nog een ambitie opstellen die te dragen is door de omgeving[77].

Omdat de behoefte aan regelbaarvermogen wel uit het onderzoek naar voren komen, adviseren we het Rijk om afspraken te maken met de huidige initiatiefnemers over hoe zij deze rol kunnen vervullen. Het meest concreet gaat dit over het project van HyCC voor de realisatie van een 500 MW elektrolyser in Westpoort, de plannen van Vattenfall bij de Hemwegcentrale en de ontwikkelingen van Statkraft in de omgeving van Den Helder. Hierbij vragen we aandacht voor de mogelijke negatieve effecten van de reststromen die vrijkomen bij elektrolyse. Deze mogen geen negatieve consequenties hebben op de waterkwaliteit.

Voorwaardes:

- Het waterstofecosysteem mag geen negatieve consequenties hebben op de beschikbaarheid van zoetwater en de waterkwaliteit (waterstofprogramma NH)

[76] Bijlage H – IEA – paragraaf 5.2: 'Binnen de regio Noord-Holland lijkt NNHNn-E1a het minst negatief beoordeeld. Alle andere zoekgebieden hebben twee of drie zeer negatieve (--) beoordelingen.'
[77] Waterstofprogramma Noord-Holland 2025-2027 – Paragraaf '2.1.4 Productie'

8. Doorkijk langere termijn

De onzekerheid in de vraagontwikkeling en het eerder genoemde knelpunt 380 kV Randstadring[78] leggen beperkingen op aan wat er mogelijk is. Pas wanneer een adequate oplossing is gevonden óf wanneer de lokale elektriciteitsvraag meer toeneemt en grote transporten kunnen worden voorkomen, komt een eventuele 4e en 5e aanlanding wat ons betreft in beeld.

4. Aanlanding en aansluiting op Tata Steel terrein

Als er in de toekomst voldoende elektriciteitsvraag op de locatie van TSN ontwikkeld is, komt dit gebied in beeld voor een aanlanding met aansluiting op een (nieuw) hoogspanningsstation. Dit zal wel op de langere termijn zijn, op dit moment is er namelijk geen zekerheid dat de lokale elektriciteitsvraag en ruimte (fysiek, milieu en geluid) op het terrein tijdig beschikbaar is. Mocht dat het geval zijn is dit een goede bundeling van vraag en aanbod en past dit binnen de huidige bestemming van het gebied. We plaatsen deze optie nadrukkelijk binnen de bredere context van leefbaarheid in de IJmond. Een aanlanding met aansluiting op het terrein van TSN moet een netto-positieve invloed hebben op de leefbaarheid doordat het bijvoorbeeld een bijdrage levert aan de verduurzaming van de industrie. Ook benadrukken we dat eventuele vertraging in de transformatie van de industrie niet mag leiden tot het zoeken naar een andere locatie buiten het hek van TSN.

5. 380 kV-station A9-zuid of Vijfhuizen

Voor een tweede aanlanding (bovenop de eerder genoemde aanlanding) op station A9-zuid zijn er aanvullende maatregelen nodig. Er is een extra uitbreiding van het station met 3 ha nodig om klantvelden ('stopcontacten' voor grote invoeders of afnemers van elektriciteit) te realiseren. Dit is niet bij alle locaties die onderzocht worden mogelijk. Daarnaast is het uitgangspunt vanuit systeemintegratie[79] dat er in de omgeving aanvullende elektriciteitsvraag gerealiseerd wordt die ook (deels) het windprofiel moet volgen.[80]

Mocht er voor A9-zuid voor een locatie worden gekozen waar geen extra uitbreiding mogelijk is of mocht de elektriciteitsvraag op A9-zuid onvoldoende groeien, maar wél op het 380 kV-station Vijfhuizen, dan is aansluiting op station Vijfhuizen een overweging. Station Vijfhuizen wordt namelijk uitgebreid met 3 velden die beschikbaar zijn voor een aanlanding. Echter past een converter niet bij het doel en hoogte van dit bedrijventerrein. Bij aansluiting op station Vijfhuizen heeft het onze voorkeur om de converter in/bij de Amsterdamse haven te plaatsen.

De Port of Amsterdam heeft aangegeven ruimte te zien voor één converterstation in de haven. Een tweede converter zal dan buiten de huidige contouren van de haven een plek moeten vinden, aandachtspunt hierbij is dat het tweede converterstation niet in een open polder geplaatst moet worden maar ook ten oosten van de Machineweg. Om een geordende ontwikkeling mogelijk te maken kan het helpen als TenneT een strategische grondaankoop doet waar meerdere energie-infraprojecten gerealiseerd kunnen worden.

Vanwege de eerder genoemde onzekerheden adviseren wij de minister om meerdere opties open te houden en later een keuze te maken omtrent deze aanlanding.

[78] IEA VAWOZ – Hoofdrapport – paragraaf 3.4.7
[79] IEA VAWOZ – Bijlage B – tabel 8-1
[80] Bijvoorbeeld via de plannen van HyCC en Vattenfall voor de bouw van elektrolysers.

Overige aandachtspunten

- Nauw betrekken van alle overheden bij vervolgprocedures.
  Om de beoogde kwaliteit waar we in dit advies voor pleiten te behalen is een structurele samenwerking van alle overheidslagen nodig.
- Dit regioadvies doet niets af aan de mogelijkheid voor individuele overheden om een zienswijze in te dienen op (onderdelen van) het conceptprogramma VAWOZ en de ontwerp-voorkeursbeslissing van de 380 kV NNHN.
- Mocht nieuwe informatie leiden tot significante andere inzichten over bijvoorbeeld de onderzochte corridors, tracés of zoekgebieden dan willen we hierover opnieuw met de minister en met elkaar in gesprek.
- Ook willen wij – in ieder geval na het afgeven van het regioadvies, maar voor het nemen van de Voorkeursbeslissing en het vaststellen van het concept-programma VAWOZ - met de minister in gesprek om invulling aan de (rand)voorwaarden te geven en deze vast te leggen in bestuurlijke afspraken.

Bijlages

1. Uitvraag regioadvies

2. Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

3. Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

4. Vergelijking 5 varianten: 3 hoofdcorridors, Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

5. Analyse vijf noordelijke corridor varianten

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Klimaat en groene Groei

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/kgg

Behandeld door
ir. S.J. Voest

T 070 757 3543
s.j.voest@minezk.nl

Ons kenmerk
KGG / 97684530

Uw kenmerk

Bijlage
1

Aan:
Colleges van BenW, Gedeputeerde Staten en Dagelijkse Besturen van de waterschappen in Noord-Holland waarvan het project netuitbreiding 380kV Noord-Holland Noord en/of het programma VAWOZ (2031-2040) raken aan hun grondgebied.

Datum 28 maart 2025
Betreft Uitvraag gezamenlijk en samenhangend advies van regionale overheden in Noord-Holland over het project 380kV NNHN en programma VAWOZ (2031-2040).

Geachte Colleges van B&W, Gedeputeerde Staten en Dagelijkse Besturen van de waterschappen in Noord-Holland,

Bij dezen wil ik u vragen om gezamenlijk een samenhangend regioadvies te gaan opstellen over het Programma VAWOZ 2031-2040 (programma VAWOZ) en het project netuitbreiding 380kV-Noord-Holland Noord (380kV-NNHN).

In 2024 hebben het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) en de regionale overheden de wens uitgesproken voor één gezamenlijk regioadvies voor de 380kV-NNHN en het proramma VAWOZ. Deze wens is geuit vanwege de inhoudelijke samenhang tussen het project en het programma. Daarnaast is besloten dat de provincie Noord-Holland het opstellen van een gezamenlijk regioadvies zal gaan coördineren. De Minister van KGG stelt het zeer op prijs dat de provincie deze complexe rol oppakt. Ik vraag u om uiterlijk 19 december 2025 het regioadvies toe te sturen aan de Minister van KGG.

Op dit moment wordt voor beide trajecten nog onderzoek gedaan voor het opstellen van de Integrale Effect Analyses (IEA) en de planMER'ren. Voor programma VAWOZ wordt daarnaast nog onderzocht hoeveel elektriciteit geproduceerd op zee ingevoerd kan worden op het (toekomstige) Noord-Hollandse 380kV-hoogspanningsnet.

In de bijlage bij deze brief kunt u meer lezen over:
- Op welke vragen het regioadvies in dient te gaan en welke uitgangspunten en randvoorwaarden gelden.
- De aanleiding en de nut en noodzaak van beide trajecten.
- De inhoudelijke en ruimtelijke samenhang van beide trajecten.

Op 15 mei en 1 juli zullen de projectteams van de beide trajecten sessies organiseren om de onderzoeksresultaten met u te delen. De eerste sessie zal een globaal overzicht bieden van de bevindingen, en de tweede sessie zal een gedetailleerde, warme overdracht zijn van de inhoudelijke documenten. Ik hoop dat dit u helpt bij het opstellen van uw regioadvies.

Ik ben mij ervan bewust dat ik een complexe vraag aan u stel. Het project 380kV-NNHN en programma VAWOZ zijn grootschalige energie-infrastructuur projecten waar veel bewoners in Noord-Holland mee te maken krijgen. Het is daarom geen sinecure om met zo veel overheden te komen tot een gezamenlijk onderschreven regioadvies. Het belang van de twee projecten is echter groot, voor zowel de energievoorziening van Noord-Holland maar ook voor het slagen van de energietransitie in Nederland. Uw advies zal ons helpen om de juiste keuzes te maken voor de voortgang van deze complexe projecten. Daarom wil ik u bij voorbaat hartelijk danken voor uw inspanningen en uw advies.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
namens deze:

Marc Hoenders
Directeur Directie Realisatie Energietransitie

Bijlage 1

Toelichting uitvraag samenhangend regioadvies 380kV-NNHN en Programma VAWOZ

Klimaat en groene Groei

Ons kenmerk
KGG / 97684530

1. Scope van het samenhangende regioadvies

Het samenhangend regioadvies zal in moeten gaan op een aantal vragen om goed meegenomen te kunnen worden in de te maken afwegingen. Hieronder worden de vragen voor zowel project 380kV-NNHN als voor programma VAWOZ opgesomd. Ik stel het op prijs wanneer u de voorkeur(en) in het regioadvies onderbouwt met informatie uit de plan-MER en IEA en toelicht door de belangen en belangenafweging van de medeoverheden uiteen te zetten.

Project 380kV-NNHN

Ten behoeve van het project 380kV-NNHN vraag ik u advies te geven over onderstaande vragen:

1. Welke stationslocatie voor het noordelijke 380/150kV-hoogspanningsstation heeft uw voorkeur?
2. Welk 150kV ondergronds kabeltracé voor het verbinden van het noordelijke 150/380 kV-hoogspanningsstation met het bestaande station Middenmeer150kV heeft uw voorkeur?
3. Welke stationslocatie voor het zuidelijke 380kV-hoogspanningsstation heeft uw voorkeur?
4. Welke corridor (en eventuele verbindingsstukken) voor het verbinden van het zuidelijke met het noordelijke hoogspanningsstation heeft uw voorkeur? In het geval er één mastenrij komt voor het oplossen van de netcongestie.
5. Welke corridor of corridors voor het verbinden van het zuidelijke met het noordelijke hoogspanningsstation heeft uw voorkeur indien er twee mastenrijen komen? Kunt u aangeven of u de voorkeur heeft om de mastenrijen naast elkaar te plaatsen, of dat de mastenrijen (geheel of gedeeltelijk) een eigen route volgen?
6. Blijven de voorkeurslocaties voor de stations en tracé staan indien er aangeland wordt in de Kop van Noord-Holland? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
7. Blijven de voorkeurslocaties voor de stations en tracé staan indien er aangeland wordt bij het zuidelijke station? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
8. Blijven de voorkeurslocaties en tracé staan indien er aangeland wordt in de Kop én bij het zuidelijke station? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
9. Welke aandachtspunten wil de regio meegeven ten aanzien van de corridors en de twee stationslocaties waar de voorkeur naar uit gaat?

Programma VAWOZ

Er is een aanzienlijke kans dat er zowel in de Kop van Noord-Holland als in het Noordzeekanaalgebied elektriciteit geproduceerd op zee, aangeland moet gaan worden. Ook kan dit betekenen dat er mogelijk meerdere aanlandingen in de Kop van Noord-Holland nodig zullen zijn. Ik vraag u om hier in uw regioadvies rekening mee te houden. Met dit in het achterhoofd wil ik u vragen om advies te geven over de volgende vragen;

<u>Elektrische verbindingen</u>

1. Welke twee aanlandingslocaties hebben uw voorkeur en welke voorkeursvolgorde heeft u voor een mogelijke derde, vierde en vijfde aanlanding?
2. Welke aandachtspunten en aanbevelingen geeft u mee ten aanzien van één of meerdere aanlandingen op de volgende (nieuwe) 380kV-

hoogspanningsstations (380kV Vijfhuizen, 380kV A9-Zuid, 380kV Zuidelijk station NNHN, 380kV Noordelijk station NNHN)?

3. Welke ondergrondse kabeltracés en welke converterstationslocaties hebben uw voorkeur bij de hierboven genoemde aansluitlocaties?
4. Welk ondergronds tracé adviseert u voor de aanlanding van een 700MW AC kabel op het bestaande hoogspanningsstation 150kV Velsen en welke aandachtspunten wilt u voor dit alternatief meegeven?
5. Welke aandachtspunten en aanbevelingen wilt u meegeven ten aanzien van de mogelijke vervolgprocedures voor de verschillende aanlandingen.

Waterstofverbindingen

6. Welke aandachtspunten, voorkeursvolgorde en aanbevelingen geeft u mee ten aanzien van de onderzochte buisleiding tracés, aanlandstations en aanlandlocaties voor de aanlanding van waterstof geproduceerd op zee?

Locaties voor grootschalige elektrolyse

7. Welke aandachtspunten geeft u mee voor de onderzochte locaties voor de mogelijke vestiging van grootschalige elektrolyse?

Mocht gedurende het opstellen van het regioadvies aanvullende informatie beschikbaar komen die relevant is voor de besluitvorming over Programma VAWOZ of het project 380kV NNHN, bijvoorbeeld over andere planologische trajecten of raakvlakprojecten, dan wil ik u vragen u mij hierover te informeren en deze te betrekken bij uw advisering.

2. Uitgangspunten en randvoorwaarden

Om u richting mee te geven voor het opstellen van het gezamenlijke regioadvies en om te zorgen dat dit regioadvies zo goed mogelijk benut kan worden bij de besluitvorming over beide trajecten, geef ik hier een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden mee voor het opstellen van het gezamenlijke regioadvies.

- Het regioadvies moeten passen binnen de onderzoekstracés en de zoeklocaties zoals geformuleerd in de NRD's van beide trajecten en kunnen worden gebaseerd op de onderzoeksresultaten uit de planMER'ren en IEA's van beide trajecten.
- De definitieve onderzoeken kunnen nog leiden tot niet-vergunbare of niet-maakbare tracés en locaties. Het is dus mogelijk dat voor Programma VAWOZ en/of 380kV NNHN er nog tracés of locaties komen te vervallen op basis van de uitkomsten van de planMER en IEA. Op het moment dat er vanuit één van beide trajecten voorgesteld wordt om (delen van) tracés of zoeklocaties te laten afvallen, dan wordt bezien wat de consequenties zijn voor het andere traject.

Uitgangspunten en randvoorwaarden t.a.v. het project 380kV-NNHN

- Bij de start van project 380kV-NNHN zijn uitgangspunten geformuleerd in het voornemen en voorstel voor participatie.[1] Deze ziet het Ministerie van KGG als randvoorwaarden voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.
- Bij de start van de 380kV-NNHN zijn de opgaven geformuleerd in het voornemen en voorstel voor participatie.[2] Het kunnen realiseren van deze opgaven ziet het ministerie van KGG als randvoorwaarde voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.

[1] Zie: Voornemen en voorstel voor participatie - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.
[2] Zie: Voornemen en voorstel voor participatie - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.

Uitgangspunten en randvoorwaarde voor programma VAWOZ:

- In de cNRD voor het Programma VAWOZ zijn diverse uitgangspunten opgenomen. Deze ziet het ministerie van KGG als randvoorwaarden voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.
- Op basis van de systeemintegratiestudies wordt duidelijk hoeveel elektrische aanlandingen er technisch maximaal gerealiseerd kunnen worden in de provincie Noord-Holland.
- Uitgaan van één aanlanding van waterstofbuisleidingen in provincie Noord-Holland.
- Bij iedere aansluiting op een 380kV-hoogspanningsstation is het noodzakelijk om binnen een straal van 6 kilometer van het 380kV-hoogspanningsstation een convertorstation van 5,5 ha te realiseren. Op het 150kV-hoogspanningsstation Velsen is het nodig dat eerst de huidige aangesloten restgastcentrales van Vattenfall uit dienst gaan.
- Om meer dan één aanlandingen in de Kop van Noord-Holland te kunnen realiseren, zijn twee mastenrijen nodig in plaats van één mastenrij.
- Binnen Programma VAWOZ wordt onderzoek gedaan naar kansrijke locaties voor elektrolysers nabij aansluitlocaties op land. Het uitgangspunt is dat de grootschalige elektrolysers op dezelfde 380kV-hoogspanningsstations worden aangesloten als waar een converterstation op wordt aangesloten.

3. Aanleiding en noodzaak

380kV-NNHN

Het gebruik en transport van elektriciteit in Nederland neemt al tientallen jaren toe. Ook in Noord-Holland Noord (het gebied boven het Noordzeekanaal tot en met de Kop van Noord-Holland) groeit de vraag naar elektriciteit snel. TenneT gebruikt prognoses om een tweejaarlijks investeringsplan op te stellen. Uit het investeringsplan tot 2031 blijkt het volgende:

- Dat de komende jaren een verdubbeling van de vraag naar elektriciteitstransport verwacht wordt in Noord-Holland Noord.
- Dat er nu al verschillende knelpunten in het huidige 150 kV-netwerk in Noord-Holland Noord zijn. Deze worden de komende jaren erger.
- Daarnaast komen er nieuwe knelpunten bij, doordat er steeds meer transportcapaciteit wordt gevraagd door een toenemende vraag en aanbod van elektriciteit.
- De verwachte druk op het elektriciteitsnet van Noord-Holland Noord is in 2030 zo groot, dat dit niet met een versterking van het huidige 150 kV-net kan worden opgelost. Het is noodzakelijk dat er een uitbreiding van het 380 kV-net komt dat aansluit op het bestaande 150 kV hoogspanningsstation Middenmeer om leveringszekerheid in de gehele regio te kunnen garanderen.

Het project 380kV NNHN is in 2023 gestart om de benodigde 380kV-netuitbreiding te realiseren en om zo de netcongestie op te lossen. Er wordt nu door TenneT onderzoek gedaan voor het opstellen van het plan-MER en IEA. Op basis van de plan-MER, IEA, een advies daarover van de Commissie m.e.r. en het regioadvies neemt de minister van KGG, in overeenstemming met de minister van VRO de voorkeursbeslissing voor het project 380 kV NNHN. Het regioadvies heeft een belangrijke adviserende rol in het besluitvormingsproces. KGG verwacht begin 2026 de concept ontwerp-voorkeursbeslissing met u te kunnen bespreken. Daarna wordt deze gepubliceerd en is het voor eenieder mogelijk een zienswijze in te dienen. In de zomer of het najaar van 2026 wordt de definitieve voorkeursbeslissing gepubliceerd. Dan is duidelijk welke onderzoeklocaties voor de hoogspanningsstations en welke corridor(s) nader onderzocht worden binnen het plan-MER.

Programma VAWOZ
Nederland heeft de ambitie om onafhankelijk te worden in haar energievoorziening, willen we de leveringszekerheid borgen en willen we in 2050 klimaatneutraal zijn. Dit betekent dat er grote hoeveelheden hernieuwbare energie nodig is, bestaande uit onder andere elektriciteit en CO_2-arm geproduceerd waterstof. Om dit te bereiken, is de tijdige ontwikkeling van grootschalige windenergie op zee cruciaal. Het Programma VAWOZ onderzoekt daarom hoe de energie van, nog te bouwen, windparken op zee aan land kan worden gebracht in de vorm van elektriciteit of waterstof. Ook kijkt het Programma VAWOZ naar de mogelijke ruimtelijke inpassing van grootschalige elektrolyse op land gekoppeld aan de aanlanding wind op zee.

In de praktijk betekent dit dat er in Noord-Holland in de periode van 2031-2040 veel grootschalige energie-infrastructuur voor elektriciteit en waterstof bijgebouwd zal gaan worden. Deze infrastructuur is ook nodig voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse industrie en biedt kansen voor economische structuurversterking in de gehele provincie.

Op basis van de adviezen vanuit de diverse regio's, de input van de brede omgeving, het advies van de Commissie m.e.r., het advies van het Omgevingsberaad Wadden en het Bestuurlijk Overleg Wadden, het advies van Rijkswaterstaat, raadpleging van het Noordzeeoverleg en de onderzoeksresultaten stelt het ministerie van KGG een concept van het ontwerp-programma op. Hierin wordt een selectie gemaakt van meest kansrijke alternatieven, dit noemen we voorkeursalternatieven. Deze zal met u worden besproken. Naar verwachting kan het ontwerp-programma in juni 2026 ter inzage worden gelegd. Zodra de zienswijzen zijn beantwoord en verwerkt zal de ministerraad naar verwachting eind 2026 het Programma VAWOZ vaststellen en besluiten voor welke alternatieven ruimtelijke procedures gaan starten. Na afronding van Programma VAWOZ worden de voorkeursalternatieven verder uitgewerkt in een eigen projectprocedure.

4. Samenhang tussen 380kV NNHN en Programma VAWOZ

De samenhang tussen project 380kV NNHN en Programma VAWOZ is als volgt;

- Binnen het project 380kV NNHN wordt gezocht naar locaties voor twee nieuwe hoogspanningsstations; één in het noorden nabij station Middenmeer150kV en één in het zuiden tussen Beverwijk en Diemen. Voor beide stations zijn nog diverse zoekgebieden in studie. Programma VAWOZ onderzoekt voor beide hoogspanningsstations of daar mogelijk aangeland kan worden.
- Indien vanuit Programma VAWOZ wordt besloten om op één of beide van deze nieuwe hoogspanningsstations aan te sluiten, dan zal er binnen een straal van 6 kilometer van deze locatie(s) ook een convertorstation gebouwd moeten worden.
- Als er in de Kop van Noord-Holland meerdere aanlandingen gerealiseerd worden voor elektriciteit geproduceerd op zee, dan is er een dubbele rij hoogspanningsmasten door Noord-Holland nodig. Binnen het project 380kV NNHN worden tracés onderzocht waar een mogelijke tweede mastenrij geplaatst zou kunnen worden.
- Kaart 1. laat zien welke zoeklocaties voor waterstofaanlandzones, hoogspanningsstations en convertorstations en welke tracés voor hoogspanningsmasten, ondergrondse elektriciteitskabels en waterstofroutes bestudeerd worden in beide onderzoekstrajecten. Hiermee wordt ook helder dat er een grote inhoudelijke samenhang is tussen beide trajecten. Een locatie of tracékeuze in het ene traject heeft dus direct gevolgen voor de keuzes die in het andere traject gemaakt moeten worden.

Kaart 1. Samenhang project 380kV NNHN en Programma VAWOZ (2031-2040).

Bijlage 2: Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

Tabel 6.1 Overzicht effectbeoordelingen noordelijke stationslocatiealternatieven

Criterium	NW1	NW2	NM1	NM2	NO1	NO2	NO3	NO4	NO5	NO6	NO7	NO8
natuur												
effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op NNN	0	-	0/-	-	-	-	0	0/-	0	0	-	0
effecten op weidevogelleefgebieden binnen BL	0/-	0	0	0/-	--	0/-	0	0/-	0	0	0	0/-
effecten op ganzenfoerageergebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op houtopstanden	0	0	0	0/-	0	0	0	0	0	0	0	--
effecten op beschermde soorten	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
effecten op Rode lijst-soorten	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-
effecten op biodiversiteit (geen beoordeling maar beschrijving van kansen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
UNESCO												
effecten op UNESCO-Werelderfgoed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
landschap												
effecten op de gebiedskarakteristiek	--	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0
effecten op de samenhang tussen specifieke elementen en hun context op stationslocatieniveau	--	-	-	--	--	0/-	0/-	0	0/-	0	0	0
cultuurhistorie												
effecten op historische (steden)bouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op historische geografie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
effecten op aardkundige waarden	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
archeologie												
effecten op bekende archeologische waarden	0	0	0	0	--	0	0	0	0	0	0	--
effecten op verwachte archeologische waarden	--	-	0/-	0/-	--	-	-	-	0/-	0/-	0/-	-
bodem												
effecten op chemische bodemkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
risico op zettingen (inklinken van de bodem)	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0/-	0/-	0	0/-	0/-
water												
afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
effecten op grondwaterbeschermingsgebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op KRW-grondwaterlichamen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0/-	-	0/-	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
leefomgeving en gezondheid												
effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden	-	--	0/-	--	-	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
effecten op luchtkwaliteit	0/-	0	0	0/-	0	0	0/-	0/-	0	0	0	0
veiligheid												
effecten op omgevingsveiligheid	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	--
effecten op waterkeringen	0	0	0	0	--	0	0	0	0	0	0	--
overstromingsrisico	0	0/-	-	0/-	0/-	-	-	-	-	-	-	-
gebruiksfuncties												
effecten op recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op woonfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op werkfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
oppervlakteverlies landbouwareaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op windturbines en zonneparken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op defensiefunctie en hoogtebeperkingen	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0
duurzaamheid												
effecten door materiaalgebruik	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
uitstoot broeikasgassen (CO_2, SF_6)	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-

Score	Betekenis	Wanneer deze score wordt toegekend
- -	sterk negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een sterke verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Dit zijn vaak effecten die (onherstelbare) schade toebrengen aan het systeem of tot een overschrijding van normen leiden
-	negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem en eventuele normen worden niet overschreden
0/-	beperkt negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een beperkte verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem, eventuele normen worden niet overschreden en/of de effecten zijn te beperken of voorkomen door mitigatie

Bijlage 3: Overzicht Resultaten Zuidelijk Station planMER

Tabel 6.2 Overzicht effectbeoordelingen zuidelijke stationslocatiealternatieven

Criterium	ZW1	ZW2	ZW3	ZW4	ZM1	ZM2	ZO1	ZO2	ZO3	ZO4
natuur										
effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	0	--	--	--	--	--	--	--	--	--
effecten op NNN	-	-	--	-	-	-	-	0/-	0/-	-
effecten op weidevogelleefgebieden binnen BL	0/-	-	-	--	--	0/-	0/-	-	-	--
effecten op ganzenfoerageergebieden	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-
effecten op houtopstanden	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0	0
effecten op beschermde soorten	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
effecten op Rode lijst-soorten	--	-	--	-	-	-	-	-	-	--
effecten op biodiversiteit (geen beoordeling)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
UNESCO										
effecten op UNESCO-Werelderfgoed	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0
landschap										
gebiedskarakteristiek	-	-	-	--	-	-	-	-	-	-
effecten op de samenhang tussen specifieke elementen en hun context op stationslocatieniveau	--	--	-	-	-	-	--	--	--	--
cultuurhistorie										
effecten op historische (steden)bouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op historische geografie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op aardkundige waarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
archeologie										
effecten op bekende archeologische waarden	--	--	0	0	0	0	0	--	--	0
effecten op verwachte archeologische waarden	-	-	-	0	0	0	--	--	-	0
bodem										
effecten op chemische bodemkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
risico op zettingen (inklinken van de bodem)	-	-	-	-	0/-	0/-	-	-	-	-
water										
afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	0/-	--	--	-	--	--	--	--	--	0/-
effecten op grondwaterbeschermingsgebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op KRW-grondwaterlichamen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-	-	0/-
invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	-	-	-	-	-	-	--	--	--	--
leefomgeving en gezondheid										
effecten op geluidgevoelige gebouwen en gebieden	0/-	0/-	--	--	-	-	--	--	-	--
effecten op luchtkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0
veiligheid										
effecten op omgevingsveiligheid	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
effecten op waterkeringen	0	0	--	0	0	0	0	-	0	0
overstromingsrisico	0	0	0	0/-	0/-	0/-	-	-	-	-
gebruiksfuncties										
effecten op recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op woonfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op werkfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
oppervlakteverlies landbouwareaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op windturbines en zonneparken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op defensiefunctie en hoogtebeperkingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
duurzaamheid										
effecten door materiaalgebruik	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
uitstoot broeikasgassen (CO2, SF6)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Score	Betekenis	Wanneer deze score wordt toegekend
--	sterk negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een sterke verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Dit zijn vaak effecten die (onherstelbare) schade toebrengen aan het systeem of tot een overschrijding van normen leiden
-	negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem en eventuele normen worden niet overschreden
0/-	beperkt negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een beperkte verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem, eventuele normen worden niet overschreden en/of de effecten zijn te beperken of voorkomen door mitigatie

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

(bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN))

5 varianten vergeleken:

Via de viewer van witteveen en bos zijn vijf varianten met elkaar vergeleken. Het gaat om de varianten donkerblauw, geel en lichtblauw, rood vanaf Wijdewormer en Groen via P15.

Een keuze voor de variant 'rood vanaf Wijdewormer (met een station in de Wijdewormer (ZM1/ZM2), langs de A7 (P18 & via geel/rood) richting Agriport) was eerder als variant in beeld bij de overheden. Hoofdstuk 4 van de IEA toont aan dat deze variant onvergunbaar lijkt vanuit de wetgeving rond Natura 2000 als er alternatieven zijn. Ook varianten geel en lichtblauw lijken om deze reden niet vergunbaar.

Bij elk thema is met een rode contour de meest negatieve score aangegeven indien onderscheidend t.o.v. de andere corridors.

Vergeleken varianten

Lichtblauw

Rood vanaf Wijdewormer

Geel

Donkerblauw

Groen via P15

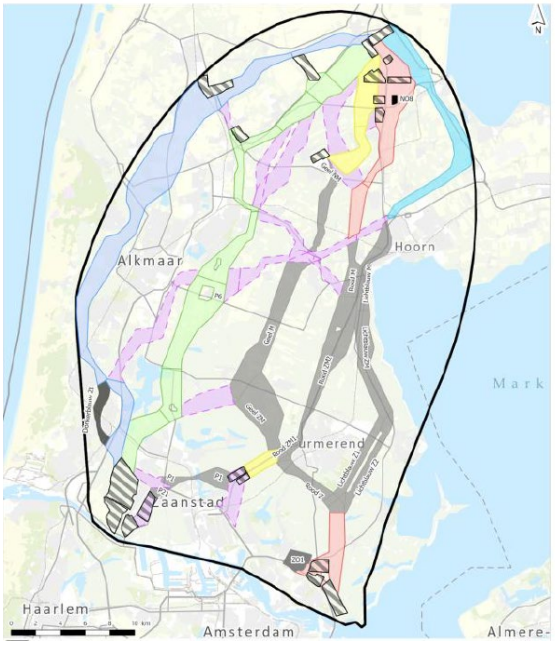

Delen van de tracéalternatieven en verbindings-stukken waar de risico's op vergunbaarheid Natura 2000 spelen, weergegeven in grijs (bron IEA, hfst 4)

Veiligheid

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Veiligheid					
Invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M	0/- Donkerblauw NN Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel NM Geel Z	- Rood N	0/- Groen NN2 Groen M
Invloed op waterkeringen	- Lichtblauw ZM	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M Geel ZM	0/- Rood NN Rood ZM2 P18	0/- Groen N2 P15 Groen M
Invloed op waterveiligheid (overstromingsrisico)					
Invloed op de nautische veiligheid	0/- Lichtblauw N Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M Geel ZM	0/- Rood NN Rood ZM2	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M Groen Z

Water

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Water					
Invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater					
Invloed op grondwaterbeschermingsgebieden	- Lichtblauw M	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op KRW-grondwaterlichamen	- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M	- Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0/- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M Geel ZM Geel Z	0/- Rood N Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0/- Groen NN1 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M Geel ZM Geel Z	--- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ

Bodem

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Bodem					
Invloed op de chemische bodemkwaliteit	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Risico op zettingen (inklinken van de bodem)	- Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel N Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood ZM1 P18	- Groen ZZ

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Natuur

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Natuur					
Effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	--- Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw M	--- Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	--- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- Groen ZM Groen Z
Effecten op NNN-gebieden	--- Lichtblauw N Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM	--- P18	--- Groen M Groen Z Groen ZZ
Effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap	--- Lichtblauw N Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel N Geel NM Geel M	--- Rood N Rood ZM2	--- P15 Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Effecten op ganzenfoerageergebieden	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	--- Rood ZM2	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Effecten op houtopstanden	--- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw NN Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel NM Geel M Geel ZM	--- Rood NN Rood ZM2 Rood ZM1	--- Groen M
Effecten op beschermde soorten en Rode lijstsoorten	--- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	--- Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ

Leefomgeving en gezondheid

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Leefomgeving en gezondheid					
Effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden (aanleg en gebruiksfase)	--- Lichtblauw M	--- Donkerblauw M	- Geel NN Geel N Geel M Geel ZM	--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ
Invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M	- Geel M Geel ZM	--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ
Gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM	- Donkerblauw M	0/- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM	--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ

Gebruiksfuncties

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Gebruiksfuncties					
Invloed op recreatie	0/- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M	- Rood ZM2	--- Groen M
Effecten op woonfuncties	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM	- Donkerblauw M	- Geel ZM	--- Rood M	- Groen M Groen ZZ
Effecten op werkfuncties	--- Lichtblauw Z2	- Donkerblauw NN	- Geel NN	--- Rood NN	- Groen NN2
Oppervlakteverlies landbouwareaal	-- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M	- Geel M	0/- Rood N Rood ZM2	- Groen M
Effecten op windturbines en zonneparken	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M	0/- Donkerblauw NN Donkerblauw N	0/- Geel NN	0/- Rood NN Rood M	0/- Groen NN1
Effecten op defensiefuncties en hoogtebeperkingen	- Lichtblauw N	0/- Donkerblauw NN	0/- Geel NN	0/- Rood NN	0/- Groen NN2 Groen NN1
Lengte doorsnijding landbouwgrond	--- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M	--- Geel M	- Rood N Rood ZM2	- P15 Groen M Groen ZM

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
LCA					
Beïnvloeding gebiedskarakteristiek	- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM	- Rood NN Rood N Rood NM Rood ZM2 Rood ZM1	- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Beïnvloeding samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en stationslocatieniveau	- Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M	- Rood N Rood NM Rood M	- Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op historische (steden)bouw	- Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0/- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M	- Rood N	- Groen M Groen ZM
Invloed op historische geografie	0/- Lichtblauw N Lichtblauw ZM	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M	0/- Rood NN Rood N Rood ZM2	- Groen ZM
Invloed op UNESCO-Werelderfgoed	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M Geel ZM	--- Rood ZM2	--- Groen Z Groen ZZ
Invloed op aardkundige waarden	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood N	0/- Groen Z
Aantasting van bekende archeologische waarden	- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel NM Geel M	--- Rood N Rood NM	- Groen N2 Groen M Groen ZZ
Aantasting van verwachte archeologische waarden	--- Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel N Geel NM	--- Rood N	--- Groen N2
Beïnvloeding van bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen	- Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel ZM	- P18	- Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn	--- Lichtblauw M	--- Donkerblauw M	- Geel N Geel NM Geel ZM	--- P18	- Groen ZZ

Techniek

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Techniek	-- Lichtblauw N	-- Donkerblauw M	- Geel NN Geel M	-- Rood ZM2	- Groen NN1 Groen M Groen Z Groen ZZ

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

(bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN))

5 varianten vergeleken:

Via de viewer van Witteveen en Bos zijn vijf varianten met elkaar vergeleken

Groen via P15

Groen via Geel

Groen via Rood

Groen

Groen via P14

Alle vergeleken varianten gaan via Groen ZZ, Groen Z en Groen ZM. De scores voor deze deeltracés worden in deze analyse niet getoond, omdat ze niet onderscheidend zijn.

Bij elk thema is met een rode contour de meest negatieve score aangegeven indien onderscheidend t.o.v. de andere corridors.

Soms scoren alle corridors (sterk) negatief maar is er wel degelijk onderscheid omdat er meer deeltracés negatief scoren t.o.v. een of meerdere andere varianten. In dat geval zijn met een gele contour de meest negatief scorende corridors aangegeven.

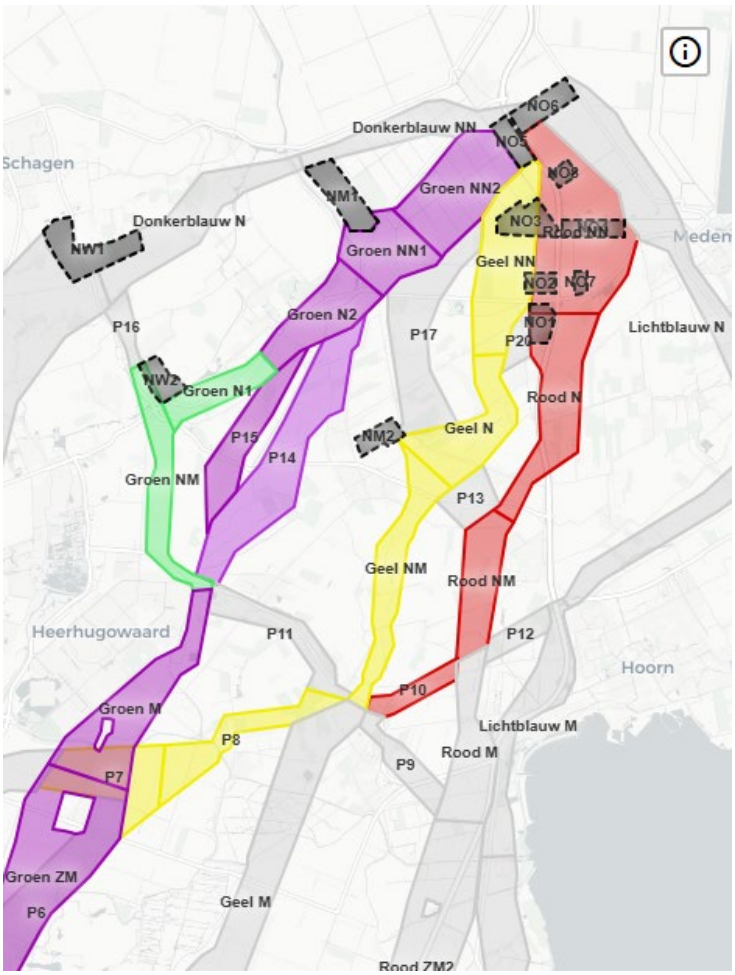

Veiligheid

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Veiligheid					
Invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico	0/- Groen NN2 Groen M	0/- Geel NN Geel NM	- Rood N	0/- Groen NN2 Groen M	0/- Groen NN2 Groen M
Invloed op waterkeringen	0/- Groen N2 P15 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen N2 Groen NM Groen M	0/- P14 Groen M
Invloed op waterveiligheid (overstromingsrisico)					
Invloed op de nautische veiligheid	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen NM Groen M	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M

Resultaat:

- Groen via Rood heeft negatievere invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico, de andere scoren minder negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

Leefomgeving en gezondheid

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Leefomgeving en gezondheid					
Effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden (aanleg en gebruiksfase)	- Groen M	- Geel NN Geel N P8	- Rood N Rood NM P10 P8	- Groen M	- P14 Groen M
Invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	- Groen M	- P8	- Rood N Rood NM P10 P8	- Groen M	- P14 Groen M
Gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	- Groen M	- P8	- Rood N P8	- Groen M	- Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een negatief effect op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden. Bij Groen via Geel, Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatief effect op luchtkwaliteit. Bij Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatieve effect op gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone. Bij Groen via Rood scoren meerdere deeltracés negatief

Bodem

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Bodem					
Invloed op de chemische bodemkwaliteit	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Risico op zettingen (inklinken van de bodem)					

Resultaat:

- geen onderscheidende zaken

Water

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Water					
Invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater					
Invloed op grondwaterbeschermingsgebieden	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7 Groen ZM	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op KRW-grondwaterlichamen	- P15 Groen M	- Geel NM P7	- P7	- Groen M	- P14 Groen M
Invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7 Groen ZM	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	0/- Groen NN1 P15 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood N P8	0/- Groen NN1 Groen N1 Groen NM Groen M	0/- Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen	--- P15 Groen M	--- P7	--- P7	--- Groen M	--- Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een negatieve invloed op KRW-grondlichamen. Bij Groen via P15, Groen via Geel en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een sterk negatievere invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen Bij Groen via P15, scoren meerdere deeltracés negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

Natuur

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Natuur					
Effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied		--- Geel NM			
Effecten op NNN-gebieden	--- Groen M			--- Groen M	--- Groen M
Effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap	--- P15	--- Geel NN Geel N Geel NM	--- Rood N		--- P14
Effecten op ganzenfoerageergebieden	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Effecten op houtopstanden	--- Groen M	--- Geel NN Geel NM	--- Rood NN	--- Groen NM Groen M	--- Groen M
Effecten op beschermde soorten en Rode lijstsoorten	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	--- Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	--- Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	--- Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M

Resultaat:

- Groen via Geel, heeft sterk negatieve effecten op habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden, en daardoor een hoog risico op vergunbaarheid. De anderen hebben geen negatieve effecten
- Groen via P15, Groen via P14 en Groen hebben sterk negatieve effecten op NNN-gebieden, de anderen hebben geen negatieve effecten
- Groen via P15, Groen via P14, Groen via Geel en Groen via Rood hebben sterk negatieve effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap, de andere heeft geen negatieve effecten
- Alle corridors hebben een sterk negatievere effect op houtopstanden. Bij Groen via Geel en Groen, scoren meerdere deeltracés negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

LCA (Landschap Cultuurhistorie en Archeologie)

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
LCA					
Beïnvloeding gebiedskarakteristiek	- P15 Groen M	- Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	- Rood NN Rood N Rood NM P8 P7	- Groen M	- P14 Groen M
Beïnvloeding samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en stationslocatieniveau	- Groen M	- Geel NN Geel N Geel NM P8	- Rood N Rood NM P8	- Groen M	- Groen M
Invloed op historische (steden)bouw	- Groen M	- P8 P7	- Rood N P8 P7	- Groen M	- Groen M
Invloed op historische geografie					- P14
Invloed op UNESCO-Werelderfgoed					
Invloed op aardkundige waarden			- Rood N		
Aantasting van bekende archeologische waarden	-- Groen N2 Groen M	-- Geel NN Geel NM P8	-- Rood NN Rood N Rood NM P8	-- Groen N2 Groen M	-- P14 Groen M
Aantasting van verwachte archeologische waarden	-- Groen N2	-- Geel N Geel NM	-- Rood N	-- Groen N2	-- P14
Beïnvloeding van bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen		- Geel NN Geel N Geel NM	- P10		
Kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn		- Geel N Geel NM P8 P7	- Rood N P10 P8 P7	-- Groen NM	

Resultaat:

- Groen via P14 heeft sterk negatievere invloed op historische geografie
- Groen via Rood heeft negatievere invloed op aardkundige waarden,
- Groen via Geel, Groen via Rood hebben een negatievere impact op de bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen
- Groen heeft een sterk negatieve impact en Groen via Geel, Groen via Rood hebben een negatieve impact op de kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn, de anderen hebben geen negatieve effecten
- Alle corridors hebben een negatieve invloed op beïnvloeding gebiedskarakteristiek. Bij Groen via P15, Groen via Geel, Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatieve invloed op samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en op historische stedenbouw. Bij Groen via Geel, Groen via Rood scoren meerdere deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een sterk negatieve invloed op aantasting van bekende archeologische waarden. Bij Groen via Geel, Groen via Rood scoren meer dan twee deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een sterk negatieve invloed op aantasting van verwachte archeologische waarden. Bij Groen via Geel scoren meerdere deeltracés negatief.

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

Gebruiksfuncties

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Gebruiksfuncties					
Invloed op recreatie	-- Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	-- Groen M	-- Groen M
Effecten op woonfuncties	- Groen M	- P8	- Rood N Rood NM P8	- Groen NM Groen M	- P14 Groen M
Effecten op werkfuncties	- Groen NN2	- Geel NN	-- Rood NN	- Groen NN2	- Groen NN2
Oppervlakteverlies landbouwareaal	- Groen M	0/- Geel NN Geel N Geel NM P8	0/- Rood N P8	- Groen M	- P14 Groen M
Effecten op windturbines en zonneparken	0/- Groen NN1	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen NN1	0/- Groen NN1
Effecten op defensiefuncties en hoogtebeperkingen	0/- Groen NN2 Groen NN1	0/- Geel NN	0/- Rood NN	0/- Groen NN2 Groen NN1	0/- Groen NN2 Groen NN1
Lengte doorsnijding landbouwgrond	- P15 Groen M	- Geel NN Geel NM P8	- Rood N P8	- Groen M	- P14 Groen M

Resultaat:

- Groen, Groen via P15 en Groen P14 hebben sterk negatievere invloed op recreatie en zijn negatiever m.b.t. oppervlakteverlies landbouwareaal
- Groen via Rood heeft sterk negatief effect op werkfuncties, de andere scoren minder negatief
- Alle corridors hebben een negatief effect op woonfuncties. Bij Groen via Geel, Groen via Rood en Groen P14 scoren meerdere deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een negatief effect op lengte doorsnijding landbouwgrond. Bij Groen via P15, Groen via Geel, Groen via Rood en Groen P14 scoren meerdere deeltracés negatief.

Techniek

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Techniek	- Groen NN1 Groen M	- Geel NN	- Rood NN Rood N	- Groen NN1 Groen NM Groen M	- Groen NN1 P14 Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een technische uitdagingen. Bij Groen en Groen via P14 scoren meer dan twee deeltracés negatief.

Analyse vijf noordelijke corridors (tracé)

obv Algemene uitgangspunten Regioadvies

Groen voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via P15 voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via P14 voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via Geel voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:

2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via Rood voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

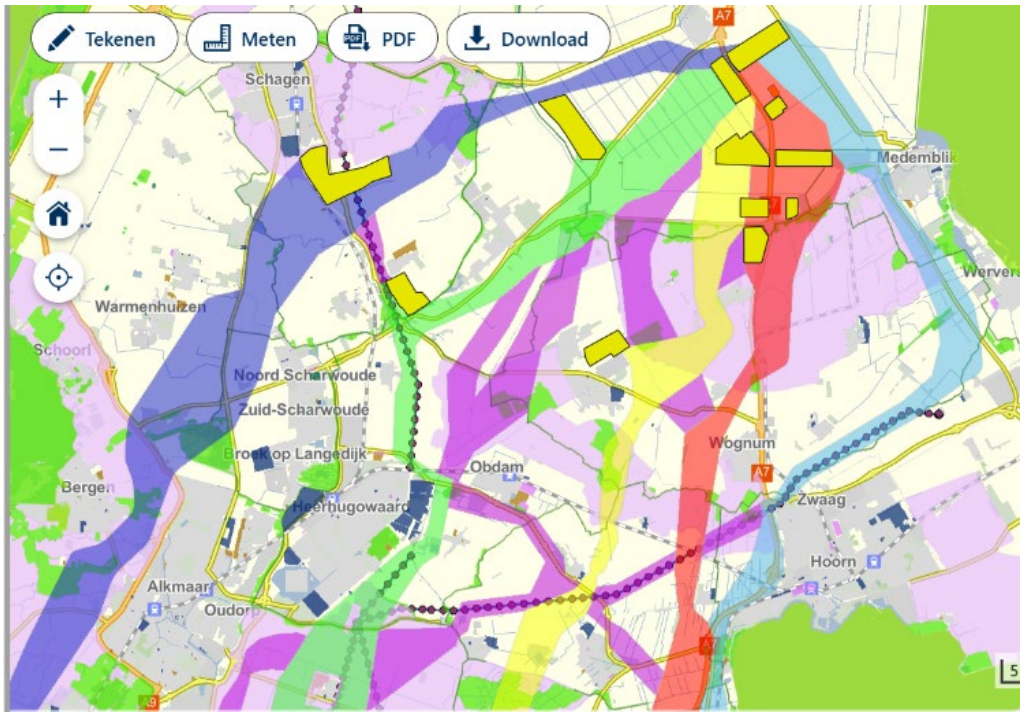

Kaartbeeld overlap corridors met Beschermd Landschap (lila) en NNN/Natura 2000 (lichtgroen)

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

Verzonden: dinsdag 16 december 2025 16:44
Aan: Statengriffie <statengriffie@noord-holland.nl>
CC: Commissie Leefomgeving <commissieleefomgeving@noord-holland.nl>
Onderwerp: Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord- Holland-Noord

Geachte Statenleden,
Hierbij ontvangt u het regioadvies, in de versie zoals vastgesteld in GS. Dit document wordt u onder embargo toegezonden.
De stukken worden vanavond om 19.00 uur openbaar. Tot dat moment verzoeken wij u het regioadvies vertrouwelijk te behandelen en niet verder te verspreiden.
Ter toelichting op het regioadvies nodigen wij u uit voor het bijbehorende webinar. Via onderstaande link kunt u deelnemen:
[link naar webinar]
De officiële aanbiedingsbrief volgt separaat.
Met vriendelijke groet,

Namens gedeputeerde Gielen,

Portefeuille natuur, landschap, water, bodem, klimaat en energietransitie.
T (023) 514 3435
M 06 5422 8174
Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

Provincie
Noord-Holland

Aan:
De leden van de Provinciale Staten van Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Betreft: Oproep tot heroverweging voorkeurstracé 380 kV-verbinding

Geachte leden van de Provinciale Staten,

Op 8 december besluit u over het concept-regioadvies voor de aanleg van een nieuw 380 kV-hoogspanningstracé in Noord-Holland. Gedeputeerde Staten hebben hiervoor een voorkeurstracé vastgesteld dat dwars door de polders De Schermer en de Starnmeer loopt.

Leefbaar Alkmaar erkent dat de huidige netcongestie in Noord-Holland dringend moet worden aangepakt. Tegelijkertijd zijn wij fel tegen de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningslijn door onze kwetsbare polders. De gezondheid van onze inwoners en de bescherming van ons waardevolle landschap mogen nooit ondergeschikt worden gemaakt aan technische of bestuurlijke keuzes.
Er is wat ons betreft ruimschoots wetenschappelijk bewijs dat het wonen in de nabijheid van hoogspanningslijnen gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Kinderen die vlakbij een hoogspanningslijn wonen, hebben een grotere kans op leukemie en mogelijk ook op hersentumoren dan kinderen die er verder vandaan wonen. En het landschap wordt voorgoed verkracht.

In het voorliggende advies worden teksten gebruikt als: "De route van deze corridor komt vlak langs het in de energievisie aangeduide robuuste energieknooppunt Alkmaar". Waarmee Alkmaar in bewoordingen lekker belangrijk gemaakt wordt. Maar dat is alleen een papieren werkelijkheid.
Want helaas ervaren wij als lokale bestuurders in de gemeente Alkmaar dat wij in dit hele proces rond de tracé-keuzes er eigenlijk helemaal niet toe doen en zelf nauwelijks enige invloed hebben. Dit terwijl de consequenties voor onze inwoners en onze leefomgeving buitengewoon groot zijn.
Wij vinden dat dit eigenlijk niet meer past bij deze tijd; inwoners zouden veel meer inspraak en zeggenschap moeten hebben bij zulke ingrijpende besluiten in en over hun directe leefomgeving.
Jarenlang werd ons gebied als bijzonder en kwetsbaar gezien en beoordeeld door de provincie NH en wij waren tot voor kort dan ook Bijzonder Provinciaal Landschap. Zo kwetsbaar en bijzonder dat de bouw van een paar woningen bij de dorpen, die hadden kunnen bijdragen aan de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen door de provincie werd gedwarsboomd. Maar nu wordt ons door diezelfde provincie een 380 kV hoogspannings-netwerk met bijbehorende grote masten eigenlijk gewoon keihard door de strot geduwd.
Gedeputeerde Anouk Gielen zegt dat het de minst impactvolle route is omdat bij alle routes de impact op het Noord-Hollandse landschap groot is. Maar zij heeft makkelijk praten want ze woont in stroomslurpend Amsterdam en niet hier in dit kwetsbare gebied, dat al ruimschoots zijn bijdrage levert aan de stroomvoorziening in Noord-Holland.

Want feit is dat wij als gemeenschap in het buitengebied van Alkmaar al ruimschoots ons steentje bijdragen aan het oplossen van het energievraagstuk. Door de Schermer en de Starnmeer lopen nu namelijk al een bovengrondse 150 kV-lijn en een ondergrondse 150 kV-lijn. De komst van een tweede bovengrondse, zware 380 kV-verbinding is voor ons onacceptabel en zou echt ernstige gevolgen hebben voor de leefbaarheid en gezondheid van onze inwoners. Bovendien zijn er betere, minder ingrijpende alternatieven beschikbaar. Een tracé langs de A7 is bijvoorbeeld landschappelijk, dus qua aantasting van de natuur, maatschappelijk en ruimtelijk een vele malen logischer optie.

Hoewel vanuit de provincie wordt gesproken dat een voorwaarde voor een positief advies over het tracé door de Schermer en de Starnmeer is dat bestaande bovengrondse 150 kV-verbinding tussen de Weel en Beverwijk dan ondergronds zou moeten, is er op dit moment geen enkele harde toezegging of garantie dat deze ondergrondse aanleg ook echt gerealiseerd zal worden.

Namens de fractie van Leefbaar Alkmaar roepen wij u daarom dringend op **niet te kiezen voor het tracé langs de woonwijken van Dijk en Waard, en de dorpen, woonkernen in de polders de Schermer en Starnmeer**, maar te kiezen voor een alternatief tracé zoals langs de A7. Een tracé dat aantoonbaar minder impact heeft op bewoners, natuur en landschap.

Wij vertrouwen er ook mede namens onze inwoners en kiezers op dat u een keuze maakt die recht doet aan zowel de energievraag van morgen als de leefomgeving van vandaag.

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeenteraadsfractie van Leefbaar Alkmaar,
John Hagens
Lijsttrekker Leefbaar Alkmaar

LA Leefbaar Alkmaar

Voor eventuele vragen en of een reactie kunt u contact opnemen met:

[redacted]

[redacted]

1e en 2e Kamer & Provinciale Staten & Gemeenten & Veiligheidsregio's

Bosch en Duin, 08-12-2025
Betreft: Netbeheerders-denk vooruit- off grid systeem+batterijen erbij

Geachte Dames en Heren burgemeesters van de Veiligheidsregio's,

De noodsituatie folder 'denk vooruit' geeft goed aan dat alles in Nederland verbonden is en alles tegelijk uit kan vallen wat stroom verbruikt met een hack of oorlog met fysieke aanvallen op elektriciteit masten en verdeelstations.

Een werkend 'off grid' stroom systeem met batterijen is dan juist nodig om langdurige economische schade te voorkomen. Ieder huis en ieder bedrijf kan nu op eigen terrein groene-, inflatievrije- niet aan olie/gasprijs gekoppelde-energie zelf (deels) opwekken met zonnepanelen en (VAWT) windmolens met aangepaste elektronica die allen zelf op een batterij kunnen lopen, zelf de stroom gebruiken, zelf stroom overschotten opslaan en niet terug leveren.
Decentraal en als 'stand alone' kunnen functioneren is wat moet gebeuren voor alles in de keten van Bakker/Brandweer tot Politie/Supermarkt en Waterzuivering/Zorg en alles ertussen. Dan geldt gevaar nr.1 niet meer.
Volgens netbeheerders een 'dure oplossing' alsof stroomstoringen en het huidige tot +-700 miljard euro kostende onjuiste beleid van de netbeheerders: 'uitbreiding van het netwerk is de enige oplossing' geen geld kosten.
Netbeheerders negeren de oplossing (batterijen) en creëren onnodige 'Nexit-achtige' lastenverzwaringen voor burgers en bedrijven in te dure net energie.
Het lijkt de afgelopen jaren wel of de overheid, kamer leden, de industrie en de milieubeweging de problemen van klimaat, stikstof, uitstoot, te dure energie niet willen oplossen. Het lijkt wel of de situatie en de problemen in stand moet worden gehouden. De vervuilende industrie krijgt subsidie om fossiel te blijven uitstoten en niet te verduurzamen en de milieubeweging houdt ook de status quo in stand om hun donatiemodel in stand te houden. En de 2 formeerders (4 jr. klimaat minister en ex-netbeheerder nota bene) die deze crises mede mogelijk hebben gemaakt zitten nu aan de formatietafel om het 'op te lossen'.
Dank!

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 9 december 2025 16:09
Aan: cdk@noord-holland.nl; Jelle Beemsterboer <jelle.beemsterboer@noord-holland.nl>; Secretariaat Beemsterboer <secretariaat.beemsterboer@noord-holland.nl>; Secretariaat Gielen <secretariaat.gielen@noord-holland.nl>; secretariaat.olthof@noord-holland.nl <secretariaat.olthof@noordholland.nl>; Secretariaat Rommel <secretariaat.rommel@noord-holland.nl>; Secretariaat Gielen <secretariaat.gielen@noord-holland.nl>; Statengriffie <statengriffie@noord-holland.nl>
Onderwerp: Brief en E-mail voor Gedeputeerden/Statenleden Noord Holland

Geachte Dames en Heren van de Provinciale Staten Noord Holland,

Bij deze een e-mail en pdf brief voor u allen, ik zou het waarderen als u deze beide zou lezen.
Na aanleiding van commentaren van de veiligheidsregio's op stroomstoringen (collega mevrouw Knol Korpschef Politie) en de folder waarin een stroomstoring als grootste gevaar #1 gezien moet worden. Waarom wel blikken witte bonen in tomatensaus en flessen water in huis en een noodplan hebben maar de oplossing tegen onverwachte stroomstoringen negeren? En tegelijk stikstof, klimaat, energie transitie oplossen en kunnen de koeien blijven.

Hieronder nog een korte samenvatting wat de grote vraagstukken op zou lossen.

Water uit alle uitlaten en schoorstenen (of elektrisch uitstoot vrij) is het uiteindelijke doel en de enige manier om het klimaat-/energie-/natura2000-/plastic verpakking/boeren probleem direct op te lossen is door de huidige fossiele brandstof (CO2/NOx/Fijnstof) component uit letterlijk alle processen van koelen, verwarmen, transporteren van ieder huishouden/bedrijf te vervangen voor groene stroom en/of groene waterstof en dat kan alleen wanneer iedereen (8,1 miljoen woningen en alle bedrijven en fabrieken) aangesloten op het huidige netwerk gelijktijdig en onmiddellijk (deels) zelf groene, inflatievrije stroom op gaan wekken, zelf gaan gebruiken en zelf hun overschotten opslaan en vooral nooit terug leveren aan het netwerk dan kan het huidige netwerk s'nachts de batterijen bijvullen in de winter of bij gebrek aan zon en wind en Dat kan dus alleen met een decentrale grid en overal vele honderden groene waterstof productie containers (95% efficiënt) aansluiten op lokale zon-windparken in alle gemeenten die stroom onttrekken aan het huidige stroomnetwerk en het minder vol maken gebruik makend van de wind en kleine goedkope verticale windturbines vooral in de winter om met bestaande logische aerodynamische wetten en lucht versnellende principes te gebruiken om tocht te creëren om 24/7 lokaal en individueel extra energie op te wekken wanneer de zon niet schijnt of niet voldoende schijnt kan alsnog de (95%) waterstof weer teruggezet worden naar elektriciteit'

Heeft u vragen, opmerking en/of kritiek, dan hoor ik graag van u!
Dank!

[redacted]

View in browser

ENERGIE REGIO NOORD HOLLAND

Energienieuws uit Noord-Holland

Beste lezer,
Er gebeurt veel dit najaar. Tennet en Liander komen met nieuwe investeringsplannen. Participatiecoalitie Noord-Holland helpt om energieparken natuurinclusiever te maken. Er vindt een unieke samenwerking plaats tussen provincie Noord-Holland en de gemeenten Zaanstad en Amsterdam voor windenergie. De handreiking Netcongestie is uitgekomen voor gemeenten. En ook nieuw is het warmte-dashboard dat plaatselijk inzicht geeft in de warmtetransitie van elke gemeente. Kortom, er is weer genoeg te ontdekken!

RES

Hoe maak je een energiepark natuurinclusief?

Participatiecoalitie Noord-Holland startte hiervoor vijf voorbeeldprojecten.

Lees meer over de project

E-INFRA

Netbeheerders investeren fors in Noord-Holland

Bekijk hier de plannen die Liander en Tennet op 31 oktober presenteerden.

Alles over de plannen

RES

Webinar terugkijken!

Bekijk de webinar 'Netcongestie en RES'. In een uur ben je weer helemaal bijgepraat.

Bekijk de webinar

RES

Gemeenten Zaanstad, Amsterdam en Provincie Noord-Holland werken samen aan windproject

Gemeenten trekken samen op bij uniek project Noordzeekanaal.

Lees het interview

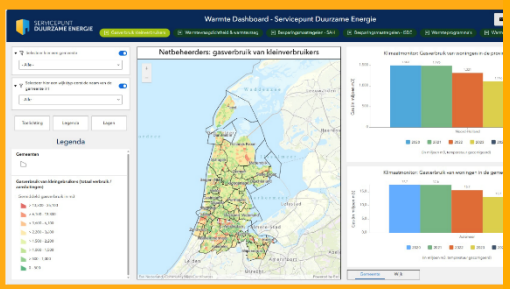

WARMTE

Nieuw. Het warmte dashboard!

Deze tool geeft gemeenten duidelijk inzicht in de voortgang van hun warmtetransitie en het opstellen van hun warmte-programma.

Ontdek het dashboard

E-INFRA

Handreiking gemeenten voor netcongestie

RVO-publicatie helpt gemeenten bij het nemen van regie.

Naar de handreiking

RES

Wijzigingen in RES zoekgebieden zijn verwerkt.

Update van de RES-kaarten van Noord-Holland Noord én Zuid.

Bekijk de kaarten voor RES Noord Noord

Bekijk de kaarten voor RES Noord Zuid

Houd onze agenda in de gaten voor inspirerende kennissessies en webinars!

Naar onze agenda

Energieregio Noord-Holland is de aanjager van de energietransitie in Noord-Holland.

Energieregio Noord-Holland

why did I get this? unsubscribe from this list update subscription preferences
Energieregio Noord-Holland · Postbus 3007 · Haarlem, 2001 DA · Netherlands

View in browser

This email was sent to commissieleefomgeving@noord-holland.nl
why did I get this? unsubscribe from this list update subscription preferences
Energieregio Noord-Holland · Postbus 3007 · Haarlem, 2001 DA · Netherlands

Aan Provincie Noord-Holland en TenneT

Betreft: Kritische kanttekeningen bij keuze groene tracé via P15

Geachte heer/mevrouw,

In het regioadvies van oktober 2025 is het groene tracé via P15 (paarse koppelstuk bij Berkmeer richting Agriport/Middenmeer) als voorkeursvariant aangewezen. Dit besluit wordt door TenneT en de provincie gemotiveerd met de volgende punten:

- **Argument van TenneT/provincie:** Het groene tracé zou de "minst slechte" optie zijn in de integrale afweging.
- **Argument van TenneT/provincie:** Het biedt volgens modelberekeningen de beste oplossing voor leveringszekerheid en netdruk.
- **Argument van TenneT/provincie:** Het is financieel en technisch de meest rechtlijnige verbinding naar Agriport/Middenmeer.

Uitgaande van deze argumenten blijkt tegelijkertijd uit dezelfde documenten en toetsingskaders dat het groene tracé via P15 juist de **slechtste optie** is wanneer alle MER-criteria (mens, milieu, landschap én kosten) gelijkwaardig worden meegewogen.

1. Ruimtelijke schade

- **Feit:** Het MER-onderzoek beschrijft dat nieuwe bovengrondse hoogspanningslijnen in open veenweide- en polderlandschappen leiden tot blijvende visuele hinder en ecologische fragmentatie.
- **Argument:** Volgens de MER-systematiek behoort de variant met de minste milieuschade de voorkeur te krijgen. Het groene tracé via P15 veroorzaakt een grote aantasting van landschap en ecologie, terwijl alternatieve corridors met minder schade wel zijn genoemd of verkend, maar niet volwaardig onderzocht of gelijkwaardig vergeleken. Het kiezen van deze variant druist daarom in tegen het uitgangspunt van minimale milieuschade.

2. Onevenredige lasten

- **Feiten:** Het groene tracé via P15 raakt meerdere gemeenten, waaronder Zaanstad (Assendelft), Koggenland en Opmeer. De grootste ruimtelijke en landschappelijke schade doet zich voor in Koggenland en Opmeer, waar open veenweide- en polderlandschappen worden doorsneden en in Assendelft, waar een nieuw 380 kV-hoogspanningsstation van ongeveer 16 hectare is voorzien in een kwetsbaar polder- en natuurgebied.
- **Argumenten en weging:** In het regioadvies wordt gesteld dat de lasten over meerdere gemeenten zijn gespreid en dat dit bestuurlijk verdedigbaar is. De feitelijke weging laat echter zien dat de impact onevenredig zwaar neerkomt bij specifieke gemeenten:

Koggenland en Opmeer; door blijvende landschappelijke doorsnijding en ecologische fragmentatie, en Assendelft; door de aanleg van een grootschalig station in een kwetsbaar gebied. De verdeling van lasten is daarmee niet evenwichtig en maatschappelijk niet verdedigbaar. Dit vereist een transparante vergelijking met alternatieven langs bestaande infrastructuurcorridors of via water, zodat de schade eerlijker kan worden gespreid.

3. Doelmatigheid richting Middenmeer/Agriport

- **Feit:** Het nieuwe 380 kV-station en de hoofdaansluiting zijn voorzien bij Middenmeer/Agriport, waar de grootste vraag ligt (datacenters, glastuinbouw).
- **Argument provincie/TenneT:** Het groene tracé via P15 wordt als doelmatig gepresenteerd omdat het de kortste, rechte lijn naar dit eindpunt vormt, wat zou leiden tot lagere kosten en technische eenvoud.
- **Tegenargument:** Een rechte lijn is niet automatisch doelmatig wanneer deze kwetsbare veenweide- en polderlandschappen doorsnijdt. Het MER-principe van doelmatigheid vraagt om een verbinding die het eindpunt bereikt met zo min mogelijk nieuwe doorsnijding, zichtbaarheid in open landschap, ecologische fragmentatie en onevenwichtige spreiding van lasten. Alternatieve corridors zijn wel genoemd, maar niet volwaardig vergeleken of te vroeg afgewezen. Een variant die iets langer is maar deze schade aanzienlijk vermindert, is in MER-termen doelmatiger dan de kortste lijn door kwetsbaar poldergebied.

4. Bestaande corridor genegeerd

- **Feit:** In de regio bestaat een 150 kV-verbinding (Oterleek–Hoorn) en er zijn bestaande infrastructuurcorridors die in de MER/IEA als uitgangspunt voor vergelijking worden erkend.
- **Argument van TenneT/provincie:** Varianten langs bestaande corridors zijn niet verder uitgewerkt, met verwijzing naar technische beperkingen, hogere kosten en bestuurlijke bezwaren.
- **Tegenargument:** Deze varianten zijn wel genoemd, maar slechts summier afgewezen op basis van technische en kostenargumenten. De onderbouwing is niet op gelijk detailniveau uitgewerkt als het groene tracé, waardoor een transparante vergelijking ontbreekt. Een volwaardige toetsing van maatschappelijke kosten versus ruimtelijke schade is noodzakelijk om de integrale afweging van de MER te kunnen rechtvaardigen. Voor een volwaardige vergelijking dienen varianten langs bestaande corridors en een watertracé op gelijk detailniveau te worden beoordeeld op: nieuwe doorsnijding (in hectare/segmenten), zichtbaarheid (lengte in open landschap), ecologische fragmentatie (doorsnijding van natuur- en weidevogelgebieden), aantal en type gevoelige gebouwen, uitvoerbaarheid (bouwfasering/risico's) en maatschappelijke kosten-baten.

5. Verwachte tegenargumenten bij alternatieve varianten

- **Variant via water (Markermeer/IJsselmeer):** Verwachte tegenargumenten zijn; hogere kosten, technische complexiteit (funderingen in water, onderhoud), en mogelijke aantasting van Natura 2000-gebieden of scheepvaart.

- **Weerlegging:** Hogere kosten mogen niet eenzijdig zwaarder wegen dan blijvende ruimtelijke en ecologische schade op land. Bovendien kan een watertracé lasten eerlijker spreiden en nieuwe doorsnijding van kwetsbare veenweidegebieden voorkomen. Vergunningstrajecten zijn complex, maar dat geldt ook voor tracés door dichtbevolkte en ecologisch waardevolle poldergebieden.
- **Variant langs bestaande corridor Oterleek–Hoorn:** Verwachte tegenargumenten zijn; technische beperkingen (opwaardering van 150 kV naar 380 kV), hogere kosten door verleggingen, en bestuurlijke bezwaren van gemeenten langs de corridor.
- **Weerlegging:** Het benutten of opwaarderen van bestaande corridors is maatschappelijk **logischer omdat het nieuwe doorsnijding voorkomt en ruimtelijke schade concentreert waar al infrastructuur** aanwezig is. Kosten en technische uitdagingen moeten transparant worden vergeleken met de blijvende schade van een volledig nieuwe lijn door open landschap. Bestuurlijke bezwaren zijn niet uniek voor deze variant en mogen niet doorslaggevend zijn zonder integrale afweging.
- **Variant langs A7-corridor (rood tracé):** Verwachte tegenargumenten zijn; nabijheid van Natura 2000-gebieden en mogelijke juridische risico's bij vergunningverlening.
  Weerlegging: Het rode tracé volgt de A7-corridor en loopt niet door Natura 2000-gebieden zelf. De koppeling met Natura 2000 komt voort uit nabijheid van beschermde zones, waarvoor een passende beoordeling nodig is. Dit is een juridisch aandachtspunt, maar géén directe doorsnijding. Het groene tracé daarentegen veroorzaakt aantoonbare en blijvende schade in open veenweide- en polderlandschappen. Een integrale afweging vereist dat beide typen schade gelijkwaardig worden beoordeeld. Het rode tracé mag daarom niet ten onrechte worden afgewezen op basis van een vermeende directe Natura 2000-doorsnijding die feitelijk niet aan de orde is.
- **Expliciete afwijzing variant groen over rood door gemeente Koggenland:**
  Weerlegging: De gemeente Koggenland heeft dorpslinten als zwaarwegend argument gebruikt om het rode tracé af te wijzen en het groene tracé te steunen. Daarbij wordt echter genegeerd dat deze dorpslinten al een mastenrij kennen en dus niet "nieuw" doorsneden worden. Het groene tracé veroorzaakt juist een volledig nieuwe lijn door open veenweide- en polderlandschap waar nu géén infrastructuur aanwezig is. Dorpslinten zwaarder laten wegen dan de blijvende schade aan het eigen buitengebied is bestuurlijk inconsistent en maatschappelijk onverantwoord. Een integrale afweging vereist dat zowel dorpslinten als polder- en veenweideschade gelijkwaardig worden beoordeeld.

6. Netdruk-aannames niet transparant

- **Feit:** De voorkeurskeuze leunt op modeluitkomsten (netdruk, leveringszekerheid) met aannames over toekomstige vraag, aanbod en infrastructuur.
- **Tegenargument:** De onderliggende scenario-aannames en capaciteitsinputs zijn niet expliciet openbaar gemaakt of op varianten getoetst (zoals hogere inzet van vraagsturing, decentrale opslag, spreiding van opwekken van energie). Zonder deze transparantie is niet aantoonbaar dat het groene tracé via P15 in alle relevante scenario's de beste uitkomst biedt, hetgeen strijdig is met een integrale en transparante MER-afweging.

7. Financiële en technische voorkeur boven integrale afweging

- **Feit:** TenneT kwalificeert het groene tracé als “beste optie” omdat het financieel en technisch de meest rechtlijnige verbinding is (lager aantal kilometers/masten, eenvoudiger netbeheer, directe koppeling met Agriport/Middenmeer).
- **Tegenargument:** Deze eenzijdige afweging reduceert de keuze tot kosten en techniek en negeert de integrale MER-criteria. Wanneer mens, milieu en landschap gelijkwaardig worden meegewogen met kosten, blijkt het groene tracé via P15 de slechtste optie: het veroorzaakt de grootste ruimtelijke en landschappelijke schade, concentreert lasten onevenredig en miskent alternatieven die aantoonbaar minder ingrijpend zijn.

8. Onevenwichtige weging van gevoelige gebouwen

- **Feit:** Volgens de MER raakt het groene tracé via P15 ca. **52 gevoelige gebouwen**. Het rode tracé raakt ca. **102**, en andere varianten liggen tussen de **60 en 80**.
- **Argument van TenneT/provincie:** Dit lagere aantal gevoelige gebouwen wordt zwaar meegewogen als doorslaggevend voordeel van het groene tracé.
- **Tegenargument 1:** De MER-systematiek schrijft voor dat **alle criteria gelijkwaardig moeten worden meegewogen**. Het uitvergroten van één voordeel – minder gevoelige gebouwen – is eenzijdig en strijdig met de integrale afweging. Het groene tracé veroorzaakt tegelijkertijd de grootste ruimtelijke en landschappelijke schade door doorsnijding van open veenweide- en polderlandschappen.
- **Tegenargument 2:** Volgens de MER-definitie zijn *gevoelige gebouwen* “gebouwen waar mensen langdurig verblijven, zoals woningen, scholen, ziekenhuizen en zorginstellingen. Langdurig verblijf wordt daarbij gekwantificeerd als ongeveer 14–16 uur per etmaal gedurende minimaal een jaar” (Commissie voor de milieueffectrapportage, advies 10 december 2024, p. 12). Het Holland Chalet Park in Hensbroek telt ongeveer 100 extra gebouwen waar mensen met een gedoogvergunning wonen. TenneT stelt dat het juridisch correct is deze niet mee te tellen, omdat het formeel geen reguliere woningen betreft maar een recreatielocatie-bestemming heeft**.** Maatschappelijk en feitelijk voldoen zij echter wel aan de MER-definitie: bewoners verblijven er langdurig en vallen daarmee onder de categorie *gevoelige gebouwen*.
  Het negeren van deze groep is geen toevallige omissie, maar een bewuste keuze ondanks kennis van de feitelijke situatie. TenneT, de provincie en de betrokken gemeente beroepen zich op de formele recreatiebestemming, terwijl zij weten dat hier mensen wonen die aan de MER-criteria voldoen. Daarmee wordt niet alleen de juridische zorgplicht geschonden, maar ook de maatschappelijke plicht om bewoners van gevoelige gebouwen te beschermen tegen de effecten van hoogspanningsinfrastructuur. Dit handelen is in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur (zorgvuldige voorbereiding en evenwichtige belangenafweging, art. 3:2 en 3:4 AWB).
  Het buiten beschouwing laten van deze aantallen ondermijnt de integrale afweging en leidt tot een onvolledige en misleidende vergelijking waarin het groene tracé ten onrechte als de “minst slechte” of “beste” optie wordt gepresenteerd.
- **Tegenargument 3:** Wanneer TenneT en de provincie zelf stellen dat het lagere aantal gevoelige gebouwen doorslaggevend is voor de keuze van het groene tracé, dan moet dit criterium volledig en eerlijk worden toegepast. Zodra de

ongeveer 100 gevoelige gebouwen in het Holland Chalet Park worden meegeteld, scoort het groene tracé niet langer beter dan andere varianten. Volgens hun eigen redenering kan het groene tracé dan niet meer als “beste” of “minst slechte” optie worden aangewezen.

Concrete verzoeken:

- **Transparantie:** Publiceer de volledige netdruk-scenario’s en capaciteitsinputs die de keuze voor het groene tracé via P15 dragen, en toets varianten met hogere inzet van vraagsturing, decentrale opslag en spreiding van opwekken van energie.
- **Volwaardige vergelijking:** Vergelijk het groene tracé via P15 op gelijk detailniveau met alternatieven die bestaande corridors benutten (bijv. opwaardering/verkorting langs Oterleek–Hoorn) of directer aansluiten op Middenmeer, op expliciete criteria: nieuwe doorsnijding, zichtbaarheid, ecologische fragmentatie, kosten en uitvoerbaarheid.
- **Minst-schadelijke route:** Toets expliciet een kortste-afstand variant naar Middenmeer/Agriport met minimale nieuwe doorsnijding, volgens het MER-uitgangspunt van doelmatigheid en minimale milieuschade.
- **Eerlijke lastverdeling:** Herijk de variantenselectie zodat de ruimtelijke impact evenwichtiger wordt gespreid en blijvende schade in veenweide- en polderlandschappen aantoonbaar wordt geminimaliseerd.
- **Proactieve weerlegging van tegenargumenten:** Publiceer een transparante analyse waarin de verwachte bezwaren tegen watertracés en bestaande corridors (kosten, techniek, ecologie, bestuurlijke draagvlak) expliciet worden afgezet tegen de ruimtelijke en maatschappelijke schade van het groene tracé. Alleen zo kan een integrale en verdedigbare keuze worden gemaakt.
- **Aanpassing gevoelige gebouwen:** Corrigeer het aantal gevoelige gebouwen naar werkelijkheid in de MER-rapporten waarbij recreatiebestemmingen met gedoogbeleid ook worden beoordeeld en meegenomen en pas dit vervolgens toe op het regioadvies van de provincie. Het bewust buiten beschouwing laten van deze gevoelige gebouwen is onzorgvuldig, maatschappelijk onaanvaardbaar en in strijd met de zorgplicht van TenneT, provincie en gemeente.

Conclusie

Het groene tracé via P15 wordt in het regioadvies als “minst slechte” optie gepresenteerd, maar blijkt bij integrale beoordeling juist de slechtste variant. De keuze is gestuurd door financiële en technische voorkeuren, terwijl de MER-criteria voor mens, milieu en landschap ondergeschikt zijn gemaakt. Het tracé veroorzaakt de grootste ruimtelijke en landschappelijke schade, legt de lasten onevenredig neer bij Koggenland, Opmeer en Assendelft, negeert bestaande corridors en berust op niet-transparante aannames. Daarbij is de weging van gevoelige gebouwen onvolledig: ongeveer 100 extra gevoelige gebouwen op een recreatielocatie zijn bewust buiten beschouwing gelaten. Hierdoor is de vergelijking misleidend en kan de keuze voor het groene tracé bestuurlijk noch maatschappelijk worden gerechtvaardigd.

Een toets op kortste afstand naar Middenmeer/Agriport zal naar verwachting grotendeels het groene tracé bevestigen. Doelmatigheid binnen de MER behelst echter méér dan lengte: minimale nieuwe doorsnijding, beperkte ruimtelijke zichtbaarheid, lagere ecologische fragmentatie en evenwichtige spreiding van maatschappelijke lasten moeten gelijkwaardig worden meegewogen. Langere varianten langs bestaande infrastructuurcorridors (zoals Oterleek–Hoorn of de A7-corridor) of via water (Markermeer/IJsselmeer) kunnen daardoor aantoonbaar minder schadelijk zijn, ook al zijn zij niet de kortste. Zonder een vergelijking op deze criteria en op gelijk detailniveau blijft de keuze voor het groene tracé incompleet onderbouwd.

Verwachte tegenargumenten tegen alternatieve varianten – zoals hogere kosten, technische complexiteit of bestuurlijke bezwaren – mogen daarbij niet zwaarder wegen dan blijvende ruimtelijke en ecologische schade zonder een transparante, gelijkwaardige vergelijking. Alleen wanneer deze bezwaren expliciet en op gelijk detailniveau zijn vergeleken met de impact van het groene tracé, kan een bestuurlijk en maatschappelijk verdedigbare keuze worden gemaakt. Zolang alternatieven niet volwaardig en gelijkwaardig zijn onderzocht, de modelaannames niet openbaar en toetsbaar zijn gemaakt, én de telling van gevoelige gebouwen niet volledig en feitelijk wordt meegenomen, kan de vaststelling van het groene tracé via P15 bestuurlijk of maatschappelijk niet worden gerechtvaardigd.

Daarom verzoeken wij u met klem om het groene tracé via P15 niet vast te stellen zolang alternatieve varianten niet volwaardig en op gelijk detailniveau zijn onderzocht, de modelaannames niet openbaar en toetsbaar zijn gemaakt, en de telling van gevoelige gebouwen niet volledig en feitelijk is meegenomen. Alleen een transparante en evenwichtige afweging kan leiden tot een bestuurlijk en maatschappelijk verdedigbare keuze. Wij rekenen erop dat de provincie, TenneT en de gemeente deze verantwoordelijkheid neemt en de besluitvorming hierop aanpast.

Met vriendelijke groet,

Serge Klamer
[redacted]

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.M. Ram
BEL/RSO

Telefoonnummer +31235145333
miriam.ram@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 DEC. 2025

Kenmerk
2443680 / 2463073

Uw kenmerk

Betreft: Regioadvies pVAWOZ en 380kV NNHN

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Definitief Regioadvies programma VAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.

Inleiding

In het Klimaatakkoord van Parijs en de nationale Klimaatwet is afgesproken dat de CO_2-uitstoot omlaag moet. Hiervoor moet het gebruik van fossiele brandstoffen worden afgebouwd. Een van de manieren om dit te doen is om vaker elektriciteit in te zetten als energiebron. De verwachting is dan ook dat de vraag naar elektriciteit sterk gaat toenemen. Deze extra elektriciteit moet worden opgewekt en getransporteerd. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) werkt in Noord-Holland daarom aan het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) en het project 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (380kV NHNN). Beide trajecten hangen met elkaar samen, vragen om ruimte en hebben invloed op de leefomgeving.

De minister van KGG heeft de decentrale overheden - provincie, gemeenten en waterschappen - gevraagd om een gezamenlijk en samenhangend regioadvies uit te brengen. Dit regioadvies wordt meegenomen in de besluitvorming. Er is geen garantie dat het ministerie het advies overneemt. De uitvraag van KGG om een regioadvies op te stellen is als bijlage toegevoegd aan het regioadvies.

Eerder dit jaar bent u via een brief geïnformeerd over het regioadvies (kenmerk 2371634/2371637). Tijdens het BOT-overleg op 26 mei jl. heeft gedeputeerde Kocken met u gesproken over de te maken keuzes. Tijdens de vergadering van de commissie Leefomgeving op 24 november jl. is het concept-regioadvies besproken. Ook is het stuk in dezelfde periode in verscheidene (regio)raadsvergaderingen geagendeerd en besproken.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Grote impact

Het was geen makkelijke opdracht om tot een gezamenlijk gedragen keuze te komen. Alle zoekgebieden, tracés en corridors hebben grote impact op onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving. Er is geen logische of makkelijke oplossing. Elke keuze heeft (grote) negatieve consequenties.

Dit leidt er dan ook toe dat het regioadvies niet unaniem is. Een aantal partijen kan specifieke keuzes in het regioadvies niet ondersteunen. Waar mogelijk is dit aangegeven in het advies en zijn de zorgen van deze partijen opgenomen. Daarnaast kunnen de keuzes alleen op draagvlak rekenen onder (strenge) voorwaarden zoals compenserende maatregelen.

Aanscherpingen t.o.v. concept-regioadvies

In het bijgevoegde definitieve regioadvies is de reactie vanuit gemeentes op het concept-regioadvies daar waar mogelijk, verwerkt. Met name op het gebied van voorwaarden en compenserende maatregelen is het stuk aangescherpt. Ook zijn de punten die overeengekomen zijn tijdens de commissie Leefomgeving van 24 november jl. hierin verwerkt. De belangrijkste aanscherpingen zijn:

- Toevoeging van het groene tracé als alternatief voor groen via P15;
- Aanscherping van de voorwaarde over ondergronds brengen van bestaande 150kV. En blijven onderzoeken van de mogelijkheden om 380kV ondergronds te brengen;
- Toevoeging van een overkoepelend advies over zorgvuldige en transparante communicatie (inclusief participatie) bij het vervolgproces.

Uiterlijk 19 december sturen Gedeputeerde Staten, mede namens de regio, het Regioadvies naar de minister van KGG, met afschrift aan de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO).

Tot slot

Naar verwachting neemt de Minister van KGG, in overeenstemming met de Minister van VRO, in het tweede kwartaal van 2026 de ontwerp-voorkeursbeslissing voor het project 380kV NNHN. De ministerraad besluit naar verwachting in diezelfde periode over het ontwerp-programma VAWOZ. In de periode tussen versturen van het regioadvies aan de minister en het opstellen van de concept-besluiten zullen GS proberen om de voorkeuren, bedenkingen en voorwaarden uit het regioadvies zo veel mogelijk overgenomen te krijgen.

Nadat KGG de ontwerp-voorkeursbeslissing van het project en het ontwerp-programma heeft gepubliceerd, is er gelegenheid om een zienswijze in te dienen op deze besluiten. Indien hier aanleiding toe is, maken we hier gebruik van.

We houden u op de hoogte van relevante stappen in de vervolgprocedures.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Regioadvies pVAWOZ & 380kV NNHN

Begeleidende brief aan Minister

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De Minister van Klimaat en Groene Groei
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.M. Ram
BEL/RSO

Telefoonnummer +31235145333
miriam.ram@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 DEC. 2025

Kenmerk
2443680 / 2463074

Uw kenmerk
KGG / 97684530

Betreft: Regioadvies programma VAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Excellentie,

In uw brief van 28 maart 2025 heeft u aan de betrokken overheden gevraagd om gezamenlijk een samenhangend regioadvies op te stellen over het Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee 2031-2040 (programma VAWOZ) en het project 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (380kV-NNHN).

In de bijlage bij deze brief treft u het gezamenlijke Regioadvies. Wij hebben met de betrokken gemeentes en waterschappen intensief samengewerkt om te komen tot een zo gedragen mogelijk regioadvies. De betrokken overheden zijn zich ervan bewust dat deze projecten noodzakelijk zijn voor de verduurzaming van Noord-Holland en de rest van Nederland. Tot een gezamenlijk gedragen advies komen is geen gemakkelijke opgave gebleken. Alle door u onderzochte zoekgebieden, tracés en corridors hebben grote impact op onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving. Er is geen logische of makkelijke oplossing. Elke keuze heeft (grote) negatieve consequenties.

Dit leidt er dan ook toe dat het regioadvies niet unaniem is. Een aantal partijen kan specifieke keuzes in het regioadvies niet ondersteunen. Waar mogelijk is dit aangegeven in het advies en zijn de zorgen van deze partijen opgenomen. Daarnaast kunnen de keuzes alleen op draagvlak rekenen onder (strenge) voorwaarden zoals compenserende maatregelen. Deze zijn in het stuk benoemd en vormen een integraal onderdeel van ons advies.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De volgende partijen stemmen in met / onderschrijven dit regioadvies. Deze partijen gaan ervanuit dat dit advies zwaarwegend wordt meegenomen in uw besluiten:

Provincie Noord-Holland, Gemeente Amsterdam, Wethouder D. Dijkshoorn namens Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Haarlemmermeer, Gemeente Landsmeer, Gemeente Oostzaan, Gemeente Wormerland, Gemeente Purmerend, Gemeente Velsen, Gemeente Waterland, Hoogheemraadschap van Rijnland.

Met uitzondering van het alternatieve tracé "Groen via Rood": Gemeente Hoorn, Gemeente Koggenland (met addendum*), Gemeente Medemblik, Gemeente Opmeer, Gemeente Stede Broec, Gemeente Enkhuizen, Gemeente Drechterland.

Afgezien van de alinea onder het kopje "Groene variant als alternatief naast Groen via P15" op pagina 33: Gemeente Den Helder, Gemeente Hollands Kroon, Gemeente Schagen. Gemeente Texel.

*Met addendum Regio Alkmaar**: Gemeente Bergen, Gemeente Uitgeest, Gemeente Castricum, Gemeente Heiloo, Gemeente Dijk en Waard.

De volgende partijen stemmen **niet** in met het regioadvies. Deze partijen zullen u mogelijk per brief nader informeren of adviseren:

Gemeente Alkmaar*, Gemeente Beverwijk, Gemeente Heemskerk, Gemeente Zaanstad, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Tot slot

We gaan ervan uit dat u ook in de volgende fase met ons, TenneT en andere relevante departementen en partijen intensief blijft samenwerken. Zo willen we tot concrete afspraken komen over de compenserende maatregelen, investeringen, ontwerpende onderzoeken en de nadere uitwerking richting projectbesluit en projectprocedures.

---

* Deze partijen zullen hun addendum separaat naar u toesturen.

Namens alle betrokken overheden:

Gemeente Alkmaar, Gemeente Amsterdam, Gemeente Bergen, Gemeente Beverwijk, Gemeente Castricum, Gemeente Den Helder, Gemeente Dijk en Waard, Gemeente Drechterland, Wethouder D. Dijkshoorn namens Gemeente Edam-Volendam, Gemeente Enkhuizen, Gemeente Haarlemmermeer, Gemeente Heemskerk, Gemeente Heiloo, Gemeente Hollands Kroon, Gemeente Hoorn, Gemeente Koggenland, Gemeente Landsmeer, Gemeente Medemblik, Gemeente Oostzaan, Gemeente Opmeer, Gemeente Purmerend, Gemeente Schagen, Gemeente Stede Broec, Gemeente Texel, Gemeente Uitgeest, Gemeente Velsen, Gemeente Waterland, Gemeente Wormerland, Gemeente Zaanstad, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Rijnland, Provincie Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Regioadvies pVAWOZ en 380kV NNHN

Kopie aan: Minister van VRO

Regioadvies Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) & 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland-Noord

3-12-2025

Versie definitief

Opgesteld door provincie Noord-Holland in samenwerking met
alle betrokken gemeentes en waterschappen

Inhoudsopgave

Aanleiding, context & regioadvies 3
Ruimte bieden aan het toekomstige energiesysteem 3
Opgaves in samenhang 3
Het regioadvies 4
Proces 7
Algemene uitgangspunten 9
Advies op hoofdlijnen 12
Toelichting 15
Overkoepelend advies 15
Advies per onderwerp 18
1. Aanlanden van waterstof 18
2. Aanlanden van elektriciteit 18
3. Locatie 380/150 kV station NNHN-Noord en aanlanding 2GW 21
4. Hoogspanningscorridor 27
5. 380 kV station NNHN-Zuid - zonder aanlanding 36
6. Aanlandtracés en locatie converters A9 Zuid 41
7. Grootschalige Elektrolyse 44
8. Doorkijk langere termijn 45
Overige aandachtspunten 46
Bijlages 47

Aanleiding, context & regioadvies

Ruimte bieden aan het toekomstige energiesysteem

We hebben als land en als provincie de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn en minder afhankelijk te worden van het buitenland voor onze energievoorziening. We maken de omslag naar een duurzaam en meer zelfvoorzienend energiesysteem met andere energiebronnen, nieuwe energiedragers en diverse vormen van opslag en transport.

Door elektrificatie van vervoer, verwarming en industrie zal de elektriciteitsvraag fors stijgen. En met de stijging van de elektriciteitsvraag, is er ook meer transportcapaciteit nodig op het hoogspanningsnet. Dit betekent dat er een nieuwe 380 kV-verbinding moet komen om het Noord-Hollandse elektriciteitsnetwerk klaar te maken voor de toekomst. Zolang deze verbinding er niet is, kan er geen enkel bedrijf of instelling in Noord-Holland Noord (het gebied boven het Noordzeekanaal) een grotere of nieuwe aansluiting voor de levering of afname van elektriciteit krijgen[1]. Door de uitbreiding van het 380kV net worden de bestaande en toekomstige knelpunten op 150 kV-niveau in het gebied boven het Noordzeekanaal opgelost. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) werkt samen met TenneT aan de ruimtelijke procedure voor deze nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de MRA en de Kop van Noord-Holland met bijbehorende hoogspanningsstations: het project 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord (380 kV NNHN). Dit project is van een zeer grote omvang en schaal met grote en langdurige impact op de leefomgeving van onze inwoners. TenneT noemt het op hun website de aanleg van een 'nieuwe stroomsnelweg met extra op- en afritten'.

Daarnaast zijn er grote hoeveelheden hernieuwbare energie nodig om aan de energievraag te voldoen. Het gaat om onder andere duurzaam opgewekte elektriciteit en groene waterstof. Met name de ontwikkeling van grootschalige windenergie op zee zal hierin voorzien[2]. Deze elektriciteit wordt dan via (ondergrondse) kabels naar het land gebracht en daar aangesloten op het hoogspanningsnetwerk. Daarnaast wordt op zee geproduceerde waterstof aan land gebracht naar het Waterstofnetwerk Nederland. Binnen het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) onderzoekt het ministerie van KGG hoe en waar langs de Nederlandse kust de windenergie van de Noordzee het beste aan land kan worden gebracht. In Noord-Holland worden locaties in en rond het Noordzeekanaalgebied en in de Kop van Noord-Holland (Kop van NH) onderzocht. Binnen het pVAWOZ worden onder andere de zoeklocaties voor de nieuw hoogspanningsstations uit het project 380kV NNHN onderzocht op de mogelijkheden voor aanlanding van elektriciteit.

Het realiseren van deze nieuwe energiehoofdstructuur is voor alle overheden van belang. Het is noodzakelijk om onze inwoners en bedrijven ook in de toekomst van stroom te blijven voorzien. Daarnaast is het een belangrijk randvoorwaarde voor de verduurzaming van onze woningen, mobiliteit, economie en industrie en voor het realiseren van onze ambities voor een circulaire economie en een gezondere leefomgeving.

Opgaves in samenhang

De opgave om ruimte te bieden aan het toekomstige energiesysteem vraagt om belangrijke en lastige keuzes, want de ruimte in onze provincie is beperkt. Naast een duurzaam energiesysteem willen we ook een gezondere leefomgeving, voldoende woningen, ruimte voor werkgelegenheid,

---

[1] Zie capaciteitskaart Liander: https://www.liander.nl/grootzakelijk/capaciteit-op-het-net/capaciteit-per-regio/onze-capaciteitskaarten

[2] De ambitie van het Rijk hierop is recent omlaag bijgesteld, zie kamerbrief: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/07/16/kamerbrief-het-windenergie-infrastructuurplan-noordzee

onze kwetsbare natuur beschermen en landschappelijke en erfgoedwaarden beschermen. Er zijn grenzen aan wat er ruimtelijk binnen de provincie ingepast kan worden. Uit het provinciale Ruimtelijk Voorstel blijkt dat we minimaal 27% ruimte tekort hebben[3]. Met name in het zuidelijke deel van onze provincie is de druk op de ruimte groot. Dit betekent dat we zorgvuldig en in samenhang keuzes moeten maken over waar we aan welke ontwikkelingen ruimte geven en onder welke voorwaarden we dat doen.

De provincie Noord-Holland werkt op dit moment aan het vernieuwen van haar Omgevingsvisie[4]. Ook werken provincie, HHNK en gemeentes in de regio's Alkmaar, West-Friesland en de Kop van Noord-Holland samen aan een gezamenlijk Ontwikkelperspectief voor Noord-Holland Noord. In de MRA hebben Rijk en regio gezamenlijk een verstedelijkingsconcept[5] opgesteld en het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied[6]. De keuze voor aanlanding van wind op zee, in combinatie met de nieuwe 380 kV-verbinding naar de Kop van NH zien we nadrukkelijk in deze brede ruimtelijke context. Het zijn ruimtelijk structurerende keuzes die invloed hebben op de toekomstige ontwikkelmogelijkheden: we leggen niet alleen het energiesysteem van de toekomst aan, maar geven hiermee ook sturing aan toekomstige energetische en ruimtelijk-economische ontwikkelingen. Tegelijkertijd zien we dat het ministerie van KGG hier een andere weg kiest: een deel van de onderzochte zoeklocaties gaat in tegen (recent) gemaakte keuzes en bestuurlijke afspraken met het Rijk in o.a. de NOVEX NZKG.

Het regioadvies

In 2026 besluit de ministerraad over het vaststellen van het programmadocument van VAWOZ. Ook neemt de Minister van KGG in overeenstemming met de Minister van VRO dan een besluit over het project 380 kV NNHN. Het ministerie van KGG heeft in maart 2025 de decentrale overheden - provincie, gemeenten en waterschappen - gevraagd om een gezamenlijk en samenhangend regioadvies op te stellen over het pVAWOZ en het project 380 kV NNHN. KGG vraagt ons onze voorkeur uit te spreken voor de onderzochte zoekgebieden en routes en dit te verwoorden in een Regioadvies. We worden gevraagd antwoord te geven op 16 vragen en de voorkeuren te onderbouwen met informatie uit de plan-MER en IEA en toe te lichten door de belangen en belangenafweging van de medeoverheden uiteen te zetten (zie bijlage 1 voor de uitvraag van KGG). In dit advies geven we een integraal en gezamenlijk antwoord op deze vragen.

De minister neemt - als bevoegd gezag - het advies mee in haar besluitvorming. Daarmee wil niet gezegd worden dat het advies integraal wordt opgevolgd. Als regio vragen wij de minister om het advies zeer serieus te nemen en zwaar te laten wegen in de besluitvorming. Naast het zoveel als mogelijk gedeelde standpunt van provincie, gemeenten en waterschappen geeft dit regioadvies de gedeelde visie van de overheden weer op compenserende maatregelen en randvoorwaarden. Deze zijn integraal onderdeel van het advies. Dat betekent dus dat wij alleen achter de benoemde keuzes staan wanneer ook invulling aan de voorwaarden wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. Een zorgvuldige afweging aan de voorkant, met draagvlak vanuit de regio, zal helpen om aan de achterkant met minder vertraging door te kunnen pakken.

Geen unaniem advies

Tot een gezamenlijk gedragen advies komen is geen gemakkelijke opgave gebleken. Alle door u onderzochte zoekgebieden, tracés en corridors hebben grote impact op onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving. Er is geen logische of makkelijke oplossing. Elke keuze heeft (grote)

---

[3] https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Ruimtelijk%20Voorstel%20digitale%20versie%2030%2009%202024.pdf
[4] Omgevingsvisie
[5] NOVEX MRA (Verstedelijkingsstrategie) - metropoolregioamsterdam
[6] Nieuwe koers voor Noordzeekanaalgebied door Rijk, regio en partners | Noordzeekanaalgebied

negatieve consequenties. Dit leidt er dan ook toe dat dit regioadvies niet unaniem is. Een aantal partijen kan specifieke keuzes in het regioadvies niet ondersteunen. Waar mogelijk is dit aangegeven in het advies en zijn de zorgen van deze partijen opgenomen.

Ruimtevragers

Project 380 kV NNHN

- 380/150 kV station in de Kop van NH - ca 24 ha. Dit station moet via een ondergrondse 150 kV verbinding aansluiten op het bestaande station Middenmeer150 (op Agriport A7).
- 380 kV station dichtbij de bestaande 380 kV-verbinding die loopt tussen Beverwijk en Diemen - ca 17 ha;
- Bovengrondse 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen deze twee stations. Een dubbele mastenrij is nodig indien gekozen wordt voor meer dan één elektrische aanlanding in de Kop.

Programma VAWOZ voor Noord-Holland

- 1-2 aanlandingen van op zee geproduceerde waterstof
- 2-5 elektrische aanlandingen, met per aanlanding;
    - een converterstation van ca 5,5 ha
    - een ondergronds tracé van zee naar de converter
    - een ondergronds tracé van de converter naar een hoogspanningsstation
- Daarnaast wordt de mogelijkheid van een elektrolyser onderzocht.

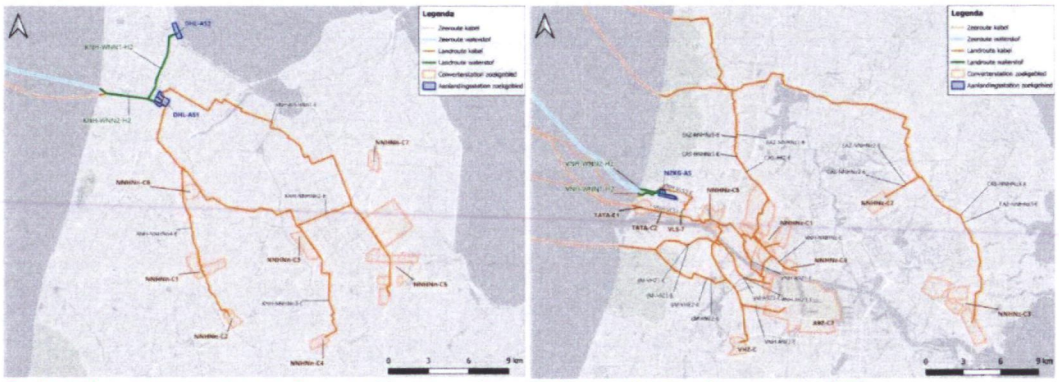

Onderzochte ondergrondse tracés en zoeklocaties converters in Noord-Holland binnen pVAWOZ.

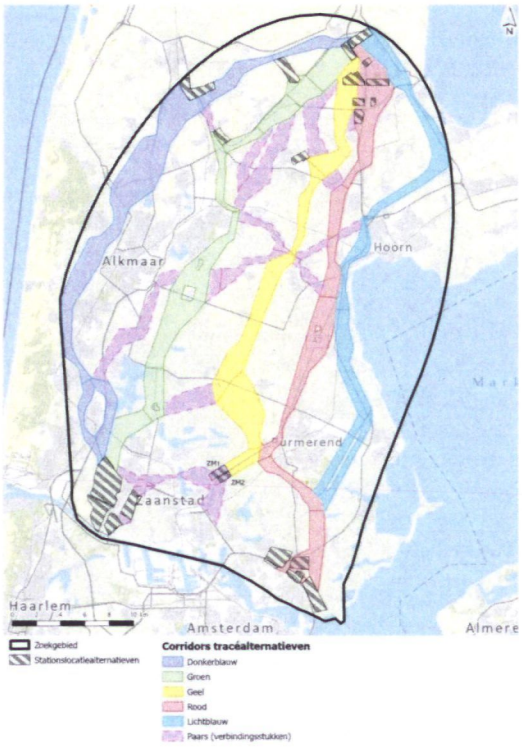

Onderzochte corridors en zoeklocaties binnen 380kV NNHN voor een bovengrondse hoogspanningsverbinding en twee nieuwe hoogspanningsstations. (Uit: Notitie Reikwijdte en Detailniveau)

Proces

Een vrijwel onmogelijke vraag in een te kort tijdsbestek met onvolledige informatie

De belangen van de verschillende overheden zijn deels tegenstrijdig, met name als het gaat om locatie- en corridorkeuzes. Dat maakt de vraag om tot een gezamenlijk regioadvies te komen complex en zet de onderlinge verhoudingen op scherp. Daarnaast is het tijdsbestek om tot dit advies te komen uitermate kort. De (onvolledige) resultaten van de onderzoeken (IEA/planMER) zijn pas in juli/augustus 2025 gedeeld en uiterlijk 19 december 2025 dient een gezamenlijk onderschreven regioadvies bij het Rijk te worden ingediend. Dit heeft het proces om tot een gezamenlijk advies te komen behoorlijk onder druk gezet.

Op dit moment (december 2025) is nog niet alle informatie als basis voor dit regioadvies en waar ook de minister zijn/haar besluit op moet baseren, beschikbaar. Cruciale onderzoeksresultaten ontbreken om tot een volledige afweging te komen. Er loopt nog een landelijk Heritage Impact Assessment (HIA) waarin voor alle TenneT-projecten de effecten op UNESCO-werelderfgoed worden verkend. Onderdeel hiervan zijn de mogelijke mitigerende maatregelen en de technische haalbaarheid van deze maatregelen. Het gaat dan o.a. om het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-tracés door UNESCO-werelderfgoed ter compensatie of de mogelijkheden van het ondergronds brengen van de 380 kV-verbinding wanneer dit als de enige mitigerende maatregel wordt gezien. Daarnaast vindt er nog een modelstudie plaats op 'draadslachtoffers' om de analyse uit de planMER te valideren en waar nodig aan te vullen. Tevens is er nog geen inzicht gegeven door TenneT wat de mogelijkheden en effecten zijn van het ondergronds brengen van een bestaande 150 kV-verbinding en gedeeltelijk ondergronds brengen van 380kV NNHN onder andere ter hoogte van UNESCO-werelderfgoed.

Andere informatie die op dit moment (d.d. 03-12-2025) nog ontbreekt en effect kan hebben op de te maken afweging:

- Locatiekeuze van het nieuwe hoogspanningsstation A9 Zuid is nog onduidelijk;
- De aanvullende aanlandtracés van Egmond/Castricum naar Vijfhuizen (en evt. A9 Zuid);

In deze context van onzekerheden en het ontbreken van essentiële onderzoeken wordt de regio nu gevraagd een advies te geven. Diverse partijen ervaren hierdoor een belemmering om tot verdere advisering en onderbouwde besluitvorming over het regioadvies te komen. Het voorliggende advies is opgesteld op basis van de op dit moment beschikbare kennis en inzichten. Mocht nieuwe informatie leiden tot significante andere inzichten over bijvoorbeeld de onderzochte corridors, tracés of zoekgebieden dan willen we hierover opnieuw met de minister en met elkaar in gesprek.

Ook willen wij - in ieder geval na het afgeven van het regioadvies, maar voor het nemen van de Voorkeursbeslissing en het vaststellen van het concept-programma VAWOZ - met de minister in gesprek om invulling aan de voorwaarden te geven en deze vast te leggen in bestuurlijke afspraken.

Wijze van totstandkoming van het regioadvies

In overleg met de betrokken overheden is afgesproken dat de provincie Noord-Holland het proces van de totstandkoming van het regioadvies coördineert en optreedt als penvoerder. Er heeft in 2024 en 2025 een zorgvuldig proces van afstemming met betrokken gemeenten en waterschappen plaatsgevonden.

In november 2024 zijn we gestart met het voeren van het gesprek met alle betrokken partijen over de samenhang tussen beide trajecten en de keuzes, de kansen, dilemma's en pijnpunten. Door al vroegtijdig met elkaar in gesprek te gaan op basis van de op dat moment beschikbare kennis, hebben alle partijen een goed beeld gekregen van elkaars standpunten, voorwaarden en ideeën. Overheden hebben in deze periode principes voor afweging opgesteld, samenhangende varianten vergeleken en eerste richtingen besproken. Dit leverde een eerste gezamenlijke denkrichting op over het pVAWOZ. Voor 380kV NNHN leidde het tot eensgezindheid over een tweetal minst onwenselijke varianten. 'Minst onwenselijk', want alle mogelijke combinaties van stationslocaties en corridors hebben grote impact op de leefomgeving.

In juni/juli 2025 zijn de (concept) onderzoeksresultaten van het pVAWOZ en de 380kV NNHN gedeeld met de medeoverheden. Dit is de informatie waar het regioadvies zich voor een groot deel op baseert. Aan de hand van de onderzoeksresultaten uit de planMER en IEA zijn de door de overheden verkende richtingen en varianten verder aangescherpt/afgevallen tot het voorliggende regioadvies. Veel partijen hebben meermaals aangegeven dat de tijd tussen het beschikbaar komen van de resultaten en het uitbrengen van het advies te kort is om alle informatie te analyseren, te bespreken met de colleges en de raden om advies te vragen.

Het concept van dit advies is in het najaar van 2025 besproken in de Provinciale Statencommissie, in de Gemeenteraden van diverse gemeenten en in het Algemeen Bestuur van de waterschappen. Dit heeft geleidt tot enkele aanscherpingen in het advies.

Algemene uitgangspunten

Om tot een gezamenlijk en zo veel mogelijk gedragen regioadvies te komen hebben provincie, gemeentes en waterschappen de volgende uitgangspunten opgesteld. De uitgangspunten geven weer wat de regio belangrijk vindt en vormen de basis voor ons advies aan de minister.

Vraag en aanbod bij elkaar en in balans: elektrisch aanlanden daar waar de vraag wordt verwacht én aansluitend op de verwachte vraag
Door vraag en aanbod van energie te bundelen worden bestaande en nieuwe energie-infrastructuur efficiënt benut en kunnen netuitbreidingen worden voorkomen.[7] We zetten daarom in op elektrische aanlandingen daar waar de (toekomstige) vraag zich concentreert en in balans is met de verwachte toekomstige vraag. Zo worden grote overschotten van elektriciteit in Noord-Holland beperkt. Het voorkomt dat elektriciteit moet worden doorgevoerd naar het achterland met nog meer netuitbreidingen tot gevolg. De ruimte in Noord-Holland is te schaars om meer aan te landen dan er jaarlijks aan vraag is en er over het huidige netwerk getransporteerd kan worden naar het achterland.

Rekening houden met onze inwoners: de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
We vinden het belangrijk dat zo min mogelijk inwoners directe hinder ondervinden van de aanleg en het gebruik van de nieuwe energie-infrastructuur. Van belang is vooral voldoende afstand van gevoelige bestemmingen (zoals woningen) tot hoogspanningslijnen en -stations vanwege geluidshinder en het elektromagnetische veld. In de planMER zijn de milieugezondheidsrisico's in beeld gebracht. Dit gaat veelal over de directe (gezondheids)effecten van de aanleg en het gebruik van de nieuwe infrastructuur. Wat minder goed in beeld wordt gebracht in de onderzoeken van de planMER en IEA zijn de meer indirecte en cumulatieve effecten op de leefkwaliteit. In delen van Noord-Holland, met name het gebied rondom het Noordzeekanaal, staat de leefbaarheid al zwaar onder druk. De opgave in dit gebied is om de leefbaarheid te vergroten. Juist omdat het gebied rond het NZKG al sterk onder druk staat vinden we het belangrijk om lusten en lasten waar mogelijk te spreiden over de provincie.

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden
In de Omgevingswet is omgevingskwaliteit expliciet opgenomen als doelstelling. De plannen die nu worden opgesteld dienen rekening te houden met het verleden (zoals erfgoedwaarden), het heden (huidige ruimtegebruik, landschappelijke karakteristieken) en mogelijke toekomstscenario's (voor energie, klimaat, verstedelijking). Door efficiënt om te gaan met onder- en bovengrondse ruimte en rekening te houden met aanwezige én toekomstige landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden kan de negatieve impact van de nieuwe energie-infrastructuur voor onze inwoners en landschappen zo beperkt mogelijk blijven. De volgende punten dragen ons inziens bij aan het vergroten van de omgevingskwaliteit:

- Bundeling van nieuwe hoogspanningsinfrastructuur met bestaande energie-infrastructuur of snelweg. Dit voorkomt nieuwe landschappelijke doorsnijdingen en beperkt de effecten op natuur, gezondheid en landschap.[8]
- Bundeling van (ondergrondse) VAWOZ-kabels met reeds bestaande ondergrondse kabels- en leidingentracés van Gasunie/TenneT en/of parallel aan (regionale) weginfrastructuur.

[7] Dit sluit aan bij de leidende principes uit de Noord-Hollandse Energievisie.

[8] Bij de ontwikkeling van de tracé alternatieven door E-merge is een van de ontwerpuitgangspunten geweest dat aansluiting wordt gezocht bij bestaande structuurlijnen, zoals wegen, kanalen, mastopstellingen en dergelijke, in het landschap.

- Vanuit het perspectief van omgevingskwaliteit is het gewenst om zo min mogelijk knikken in het tracé aan te brengen en te streven naar lange, rechte tracéstukken. Dit vergroot de landschappelijke leesbaarheid en beperkt de visuele impact van de nieuwe infrastructuur.
- Nieuwe hoogspanningsstations passen het beste op of direct aansluitend bij bedrijventerreinen. In deze gebieden is de schaal van een groot station vergelijkbaar met die van de omgeving. Ook is daar vaak de energievraag geclusterd. Wanneer hier geen mogelijkheden zijn, dan heeft het de voorkeur om te kijken naar de samenhang en combinatiemogelijkheden met andere gebiedsopgaven.[9]
- Converters hebben een hoogte van 25 meter en hebben geluidsruimte nodig. Daarom worden ze bij voorkeur daar gerealiseerd waar het past bij het industriële karakter van de plek: binnen de contouren van bestaande bedrijven/industrieterreinen. Als dit niet mogelijk blijkt maar aanlanding wel gewenst, wordt aansluiting gezocht bij bestaande industrieterreinen en/of bedrijfsbebouwing van vergelijkbare hoogte. Converters midden in het open landschap zijn een no go.
- Zo min mogelijk aantasting van de kernkwaliteiten van UNESCO-werelderfgoed. Het gaat hier om twee werelderfgoederen die mogelijk aangetast worden: de Hollandse Waterlinies en Droogmakerij de Beemster.
- Zo min mogelijk aantasting van landschappelijke karakteristieken in het algemeen en de kernkwaliteiten van het Beschermd Landschap[10] in het bijzonder. In de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie[11] van de provincie Noord-Holland zijn bestaande landschappelijke karakteristieken en erfgoedwaarden in beeld gebracht. Dit is de basis voor het Noord-Hollandse landschapsbeleid, en staat wat ons betreft centraal bij de verdere uitwerking van de plannen om de kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie te behouden en versterken.

Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
Elektriciteitsstations en converters behoren tot de vitale en kwetsbare functies; functies die bij uitval tot maatschappelijke ontwrichting en grote schade kunnen leiden en waarbij slachtoffers niet zijn uitgesloten. Bij extreme omstandigheden moeten ze zoveel mogelijk blijven functioneren om inwoners en bedrijven van stroom te voorzien. Het is daarom noodzakelijk om bij de locatiekeuze en het ontwerp van een nieuw station rekening te houden met toekomstige risico's door klimaatverandering: hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen. Deze risico's verschillen per gebied. Dit betekent dat sommige gebieden meer geschikt zijn dan andere voor het huisvesten van dit type functies.[12] Keuzes leiden zo min mogelijk tot grotere schaderisico's, lock-ins of veel grotere investeringen in het bodem- en watersysteem. Daarmee voorkomen we dat keuzes leiden tot onwenselijk / niet toekomstbestendig landgebruik of tot afwenteling in tijd of plaats.

Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
Onze minimale inzet bij het ontwikkelen van nieuwe energie-infrastructuur is het behoud van de aanwezige habitat voor flora en fauna. Dit betekent dat er geen afname van soorten, leefgebieden en waardevolle natuur is en dat compensatie plaatsvindt in de directe omgeving. De Wet Natuurbescherming[13], onderdeel van de Omgevingswet, is het wettelijk kader voor de afwegingen of een nieuwe ontwikkeling past bij de beschermde status van soorten en gebieden in de hele provincie. We houden ons aan dit wettelijke kader in de keuzes die we maken. Deze wetgeving

[9] Zie Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland
[10] Zie Beschermd landschap | provincie Noord-Holland
[11] Zie Leidraad Landschap en Cultuurhistorie | Provincie Noord-Holland
[12] Uit: Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland
[13] Uit: 380kV NNHN IEA hoofdrapport d.d. 3 oktober 2025 p. 61 en 62. Vogelsoorten die onderdeel zijn van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, genieten extra bescherming, zoals vastgelegd in de Vogelrichtlijn en uitgewerkt in de Omgevingswet. Voor deze soorten moet worden aangetoond dat de staat van instandhouding door de aanleg of aanwezigheid van een hoogspanningsverbinding niet verslechtert. Een vergunning voor een Natura 2000-activiteit wordt alleen verleend als uit de Passende Beoordeling blijkt dat significant negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het gebied uitgesloten kunnen worden.

heeft grote impact op de mogelijke vergunbaarheid van zoeklocaties, corridors en tracés. Ook is dit het wettelijk kader voor natuurcompensatie. De Omgevingsverordening NH2022 beschrijft de wezenlijke kenmerken en waarden van natuurgebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en geeft juridische uitgangspunten voor compensatie voor ontwikkelingen in NNN. Ook natuur/groen zonder beschermingsregime vanuit natuur heeft waarde. De meest waardevolle landschappen vallen onder het provinciale regime van Beschermd Landschap. Vooral in gebieden met een relatief ongezonde leefomgeving, veel woningen en weinig openbare ruimte, zijn deze groene gebieden van groot belang voor de leefbaarheid. We zien kansen om de aanleg van een nieuw bovengronds tracé te koppelen aan het versterken van een natuur-recreatie netwerk in de nabijheid van stedelijke gebieden en het versterken van natuurwaarden en natuurverbindingen (samenhang) in de landelijke gebieden.

Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
Rekening houden met de factor tijd betekent rekening houden met de sturende werking van nieuwe energie-infrastructuur. In de komende decennia zal er nog meer energie-infrastructuur gerealiseerd moeten worden. Ook is er naar verwachting in de toekomst meer ruimte nodig voor energieopslag, bijvoorbeeld in de vorm van batterijen. Door bij nieuwe ontwikkelingen van elektriciteitsstations aan de voorkant na te denken over hoe eventuele uitbreiding in de toekomst plaats kan vinden kunnen ingewikkelde inpassingsvraagstukken later in de tijd deels worden voorkomen.
Nieuwe elektriciteitsinfrastructuur is daarnaast een middel om ruimtelijke ontwikkelingen in gewenste gebieden te stimuleren of gebieden juist te vrijwaren. De provincie heeft in de energievisie 'energieknooppunten' benoemd waar clustering van energie-intensieve activiteiten al plaatsvindt en in de toekomst zou kunnen plaatsvinden. De vraag bij de ontwikkeling van de nieuwe energie-infrastructuur is welke andere ruimtelijke ontwikkelingen in de nabijheid worden gestimuleerd en of dit ook op langere termijn gewenste ontwikkelingen zijn of juist niet. Bij veel van de onderzochte zoeklocaties zijn nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de directe nabijheid ongewenst.
Ook voor het hoogspanningstracé geldt dat we rekening houden met de mogelijkheid voor een extra afslag of uitbreiding (bij/naar een van de energieknooppunten), passend bij de nationale, provinciale en gemeentelijke visies richting de toekomst.

Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen
Door de ontwikkeling van energie-infrastructuur samen met andere ontwikkelingen zoals bedrijvigheid of natuurontwikkeling op te pakken ontstaan kansen voor het combineren van opgaven. Een integrale benadering op gebiedsniveau is nodig om tot oplossingen te komen die efficiënt met de schaarse ruimte in onze provincie omgaan en die zoveel mogelijk maatschappelijke doelen dienen. Bij een integrale benadering staan de verschillende opgaves, landschappelijke kenmerken en de culturele identiteit van het gebied centraal. Belangrijk is dat opgaven in een gebied elkaar versterken en niet in de weg zitten. En dat combinatie- en compensatiekansen benut worden ter verbetering van het gebied als geheel.

Advies op hoofdlijnen

We roepen het Rijk allereerst op tot de volgende overkoepelende acties:

- Passende en ruimhartige compensatie. Wij zien kansen om de compensatie vanuit het Rijk veel integraler op te pakken, zodat dit meerdere beleidsdoelen kan dienen. Wij staan alleen achter de benoemde keuzes wanneer ook invulling aan de voorwaarden en voorgestelde compensaties wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. In de toelichting gaan we per keuze in op welke compenserende maatregelen wat ons betreft passend zijn.
- Start direct met een ontwerpende aanpak. Een breder perspectief op de opgave is noodzakelijk. Het gaat om grootschalige ruimtelijke ingrepen die, zeker in het geval van de nieuwe hoogspanningsverbinding, de schaal van de landschappen overstijgen. Dit vraagt om grote zorgvuldigheid en een ontwerpende aanpak.
- Behoud flexibiliteit voor verdere uitwerking. Kies niet overal direct voor de corridor/het tracé binnen de lijntjes of een specifiek zoekgebied, maar bouw ruimte in om in het vervolgproces met de verschillende overheden tot de beste oplossing te komen.
- Combineer de aanleg van het nieuwe hoogspanningstracé met het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen en blijf de mogelijkheden onderzoeken om delen van de nieuwe 380kV- verbinding ondergronds aan te leggen
- Zorgvuldige en transparante communicatie bij het vervolgproces. We verwachten dat u al het mogelijke organiseert om gedupeerden, grondeigenaren en andere belanghebbenden adequaat te informeren en op een zorgvuldige wijze te betrekken.

Voor specifieke keuzes in het programma VAWOZ en NNHN komen we tot het volgende advies:

- Het aanlanden van op zee geproduceerde waterstof gebeurt wat de regio betreft bij Den Helder.
- Ons advies is om twee elektrische aanlandingen van 2GW in Noord-Holland te realiseren: één in de Kop van NH op het nieuwe hoogspanningsstation van 380kV NNNH en één op het nieuw te bouwen hoogspanningsstation A9 Zuid. Ook zien we de mogelijkheid van één elektrische aanlanding van 700MW op het bestaande 150kV station Velsen/Vattenfallcentrales via tracé over terrein van TSN.
- Een aanlanding op het nieuwe zuidelijk station van de 380kV netuitbreiding (NNHN) is ongewenst.
- Onze voorkeursroute voor A9 Zuid is over het terrein van Tata Steel, onder het NZKG door en langs de A9. Om dit mogelijk te maken roepen we het Rijk op om hier met Tata Steel Nederland nadere afspraken over te maken. In de huidige verwachting is dit op zijn vroegst na 2039 mogelijk, om te versnellen is aanvullende inzet nodig. Voor het converterstation adviseren we een locatie binnen de contouren of in de directe nabijheid van Westpoort. Dit is onder andere afhankelijk van de locatiekeuze voor A9 Zuid.
- Een uitbreiding van de 380kV randstadring met een tweede mastenrij is vanuit ons perspectief een vrijwel onmogelijke opgave. Ook is een tweede mastenrij door Noord-Holland (tussen het noordelijke en zuidelijke 380kV NNHN-station) om enkel overschotten te transporteren naar het achterland ongewenst. We pleiten daarom ook voor diepe aanlandingen via ondergrondse kabels naast de voorgestelde twee aanlandingen van 2GW en één van 700MW aan de kust.
- Voor het noordelijk station van de netuitbreiding is ons advies om de locatie 'NO4 of NO5' op Agriport A7 te kiezen. De gemeentes in de Kop van Noord-Holland ondersteunen enkel een keuze voor NO4 omdat de regio de nieuwe energie-infrastructuur alleen binnen de contouren van Agriport A7 wil faciliteren. NO4 biedt ruimte voor een combinatie met een converter in hetzelfde gebied. In het geval van NO5 past de converter het beste op het gebied van NO7. Dit betekent echter dat er ook buiten de contouren van Agriport A7

nieuwe infrastructuur komt. Wel zien we dat er uitdagingen zijn, specifiek voor het garanderen van de waterveiligheid. We roepen daarom op om de norm van de dijk te verhogen, aansluitend bij het gevoerde en ingezette ruimtelijke beleid. Daarnaast is een toekomstbestendige klimaatrobuuste inrichting en ruimhartige compensatie noodzakelijk. Deze keuze wordt niet gesteund door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

- Voor het zuidelijk station en het zuidelijk deel van het hoogspanningstracé leidt de significante aantasting van Natura 2000 in het midden en zuiden van de Gele, Rode en Lichtblauwe corridor tot een niet vergunbare situatie wanneer er alternatieven zijn. Deze alternatieven zijn namelijk Donkerblauw en Groen. Dit betekent een (wettelijk gedwongen) keuze voor de enige zuidelijke stationslocatie aan de Groene en Donkerblauwe corridor: de Wijkermeerpolder. Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk ondersteunen deze keuze daarom niet. Deze gedwongen keuze leidt tot een enorme aantasting van het open landschap, met negatieve effecten op o.a. leefbaarheid en gezondheid, landschap, natuur en recreatie. Daarom verwachten wij passende ruimhartige compensatie die verder gaat dan een eenmalige subsidie. We maken hier nadrukkelijk geen keuze voor een van de vier zoekgebieden (ZW1 t/m ZW4). We vinden het noodzakelijk dat er eerst een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd in samenhang met de andere opgaves in dit gebied om te komen tot de beste locatiekeuze en inpassing.
- Voor het hoogspanningstracé tussen het noordelijk en zuidelijk station verschilt de regio van mening. De provincie Noord-Holland en de gemeenten in de regio West-Friesland zien de variant 'groen via P15' als de 'minst onwenselijk keuze', met als alternatief het volledig groene tracé. De gemeentes in de regio Kop van NH hebben de voorkeur voor de andere variant: in het zuiden beginnen op de groene corridor en via paarse verbindingsstukken P7, P8, en P10 naar de rode corridor. Ook Regio Alkmaar ziet dit als het beste alternatief voor de (naar verwachting niet vergunbare) Geel-Rode variant. De donkerblauwe corridor is voor alle partijen een volstrekte no-go.
- We zien het ondergronds brengen van de bestaande bovengrondse 150 kV verbinding Beverwijk-De Weel als een belangrijke randvoorwaarde voor regionaal draagvlak. Daarnaast verkleint het de (bovengrondse) impact en vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving. Een dubbele mastenrij willen we vermijden. Onderzocht moet worden of het bestaande 150 kV-netwerk ondergronds kan worden gebracht en op die plek de nieuwe 380 kV-verbinding kan worden gerealiseerd. Dit draagt bij aan een robuust en landschappelijk zorgvuldig ontwerp met minder impact op de leefomgeving van inwoners. Daarnaast is een fatsoenlijke uitkoopregeling noodzakelijk. Ook is het opstellen van een plan vereist waarbij wordt gekeken naar het hele tracé, het landschap en de ruimtelijke gevolgen. Naast de technische inpassing moeten in dit plan ook kansen voor aangrenzende gemeenten worden meegenomen, zoals recreatieve verbindingen, ecologische versterking, (nieuwe) natuur en groen-blauwe dooradering, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit.
- We pleiten voor ondergrondse aanleg van de 380 kV ter hoogte van UNESCO-werelderfgoed de Hollandse Waterlinies als uit landelijk HIA blijkt dat het ondergronds brengen van de huidige 150 kV-verbinding in dit UNESCO-gebied niet voldoende is. Een keuze voor de donkerblauwe corridor of verbindingsstuk P5 omdat dit enkel vanuit UNESCO gezien beter is, is onacceptabel.
- Wanneer het natuurbelang (en mogelijk UNESCO) niet zo beperkend zou zijn vanuit de wetgeving, was een meer integrale afweging mogelijk geweest tussen de in dit regioadvies beargumenteerde groene variant vanaf de Wijkermeerpolder en de variant met een station in de Wijdewormer, langs de A7 (via geel/rood).

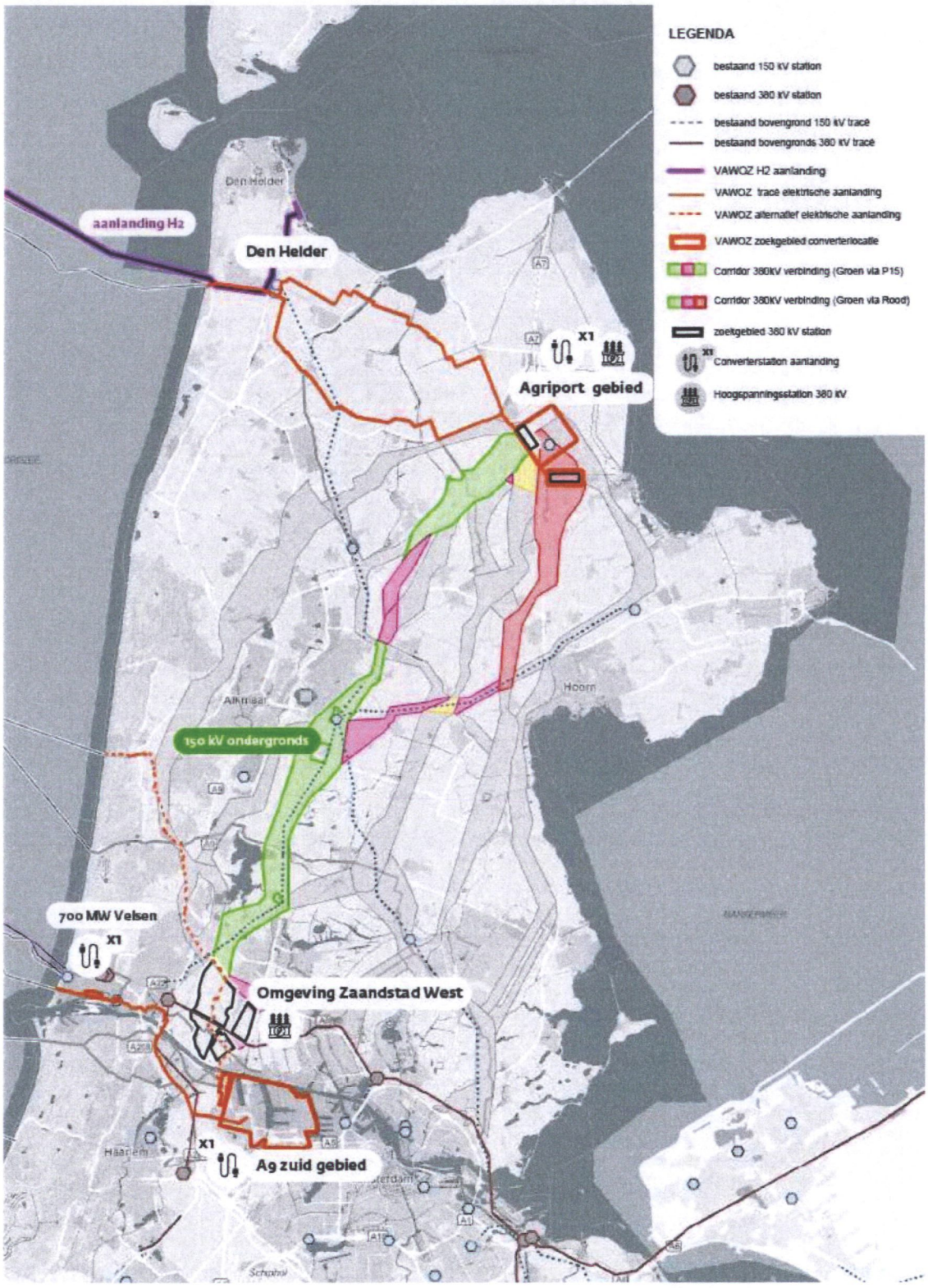

Kaart Regioadvies programma VAWOZ en 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Toelichting

In dit deel gaan we eerst in op een aantal overkoepelende adviezen. Daarna lichten we per onderwerp het advies nader toe.

Overkoepelend advies

Voordat we ingaan op de onderbouwing van specifieke locatiekeuzes roepen we het Rijk allereerst op tot de volgende overkoepelende acties:

Passende en ruimhartige compensatie
Een aantal keuzes lijkt bijna onontkoombaar en leidt tot onwenselijke situaties die afwijken van de eerder genoemde uitgangspunten. Keuzes hebben grote impact op de woon-, werk- en leefomgeving van inwoners en daarnaast op Beschermd Landschap (BL), natuur (NNN) en weidevogelleefgebieden. Dat vraagt om ruimhartige compensatie voor mensen, de leefbaarheid, flora, fauna en landschap over de verschillende departementen heen. Er zijn op rijksniveau andere doelstellingen en programma's, zoals bijvoorbeeld Groen in en om de Stad (GIOS), waar nu geen middelen voor zijn. Wij zien kansen om de compensatie vanuit het Rijk veel integraler op te pakken, zodat dit meerdere beleidsdoelen kan dienen.

De invulling van het geplande gebiedsfonds van 197 miljoen loopt nu geheel buiten de processen van pVAWOZ en 380 kV NNHN om. Dat is een gemiste kans, want het tijdig betrekken van compensatiemogelijkheden had het bereiken van een gezamenlijk regioadvies vergemakkelijkt. Een structurele ondersteuning bij het oplossen van de problemen waar gemeenten mee worstelen en waarbij het Rijk kan bijdragen aan een oplossing, heeft een grotere meerwaarde dan een eenmalige, doelgebonden gebiedsinvestering. In dit advies gaan we per keuze in op welke compenserende maatregelen wat ons betreft passend zijn. Wij staan alleen achter de benoemde keuzes wanneer ook invulling aan de voorwaarden en voorgestelde compensaties wordt gegeven en deze worden vastgelegd in bestuurlijke afspraken. Koppel daarbij het zwaartepunt van de compensatie geografisch aan de plek waar het zwaartepunt van de lasten landen.

Start direct met een ontwerpende aanpak
Een breder perspectief op de opgave is noodzakelijk. Het gaat om grootschalige ruimtelijke ingrepen die, zeker in het geval van de nieuwe hoogspanningsverbinding, de schaal van de landschappen overstijgen. Dit vraagt om grote zorgvuldigheid en een andere aanpak. We vinden het belangrijk om zo veel mogelijk vanuit het bovenregionale perspectief tot een afweging en ruimtelijk ontwerp te komen. Vanuit een samenhangende ruimtelijke-strategische langetermijnvisie op schaal van Noord-Holland, waarin de uitbreiding van het hoogspanningsnet wordt verbonden met andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Een dergelijke aanpak knelt met de beperkingen die wet- en regelgeving nu stellen op specifieke onderwerpen. Ook de technische aanpak van de MER-methodiek met plusjes en minnetjes op deeltracés sluit wat ons betreft niet aan bij dit bovenregionale perspectief. In een vroeg stadium is door provincie en diverse gemeentes gepleit voor een meer ontwerpende benadering (in aanvulling op de IEA en planMER) vanuit het perspectief op de ruimtelijke toekomst van de provincie en regio's en het betrekken van het ministerie van VRO[14]. In het provinciale Ruimtelijk Voorstel hebben we gesignaleerd dat er keuzes gemaakt worden die impact hebben op de beleidsterreinen van andere departementen. Dit heeft helaas niet geleid tot een andere aanpak.

Dit sluit aan bij het advies van het College van Rijksbouwmeester en Rijkadviseurs. Ook zij signaleren dat de inrichting van het MER-proces niet goed aansluit bij de ruimtelijke, ontwerpende

[14] Zienswijze provincie Noord-Holland op Concept NRD 380kV NNHN

aanpak die nodig is. Het gaat bij de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding niet om een inpassingsopgave maar om aanpassing[15]. Dat vraagt om een andere werkwijze met ruimte voor het verkennen van nieuwe gebiedsperspectieven en het tegen het licht houden van de gehanteerde methodes en wet- en regelgeving. In dit advies gaan we per keuze in op wat een ontwerpende aanpak wat ons betreft inhoudt.

Behoud flexibiliteit voor verdere uitwerking
Met het trechterproces waar we nu inzitten wordt de scope van het project en het programma verder verkleind. In de eerdere fase hebben we gezien hoe dwingend de lijn op de kaart is in het onderzoeken van mogelijkheden: kansrijke locaties buiten het zoekgebied voor 380kV NNHN konden niet meer worden meegenomen. Dit baart ons zorgen richting de volgende fase. Ook wanneer zoekgebieden en tracés in grove lijnen bepaald zijn, is er ruimte nodig voor het verkennen van verschillende alternatieven. In dit regioadvies laten we sommige (meer gedetailleerde) keuzes daarom nog open. Kies dus niet overal direct voor de corridor binnen de lijntjes of een specifiek zoekgebied, maar bouw ruimte in om in het vervolgproces met de verschillende overheden tot de beste oplossing te komen.

Combineer de aanleg van het nieuwe hoogspanningstracé met het ondergronds brengen van bestaande 150 kV-verbindingen en blijf de mogelijkheden onderzoeken om delen van de nieuwe 380kV-verbinding ondergronds aan te leggen
Er wordt door TenneT nog onderzoek uitgevoerd naar de (on)mogelijkheden over het ondergronds brengen van bestaande 150kV-verbindingen en de nieuwe 380kV-verbinding. Het beleid van het Rijk en dat van TenneT is om nieuwe hoogspanningsverbindingen (220/380 kV) bovengronds aan te leggen in verband met o.a. de leveringszekerheid. 150 kV verbindingen zijn minder storingsgevoelig en worden tegenwoordig wel ondergronds aangelegd. De impact op de leefomgeving en de druk op de ruimte is in Noord-Holland ontzettend groot. Door bestaande bovengrondse 150kV verbindingen ondergronds te brengen kan deze impact beperkt blijven. Daarom vragen we u om de aanleg van de nieuwe verbinding te combineren met het ondergronds brengen van bestaande 150kV verbindingen en daarnaast de mogelijkheden te blijven onderzoeken voor het ondergronds aanleggen van delen van de nieuwe 380kV-verbinding. Daarbij hebben we de volgende prioritering:

1. Wij zien het ondergronds brengen van de gehele 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel (of Beverwijk- Oterleek-A7, afhankelijk van de tracékeuze) als noodzakelijke randvoorwaarde om dit complexe ruimtelijke vraagstuk op te lossen. Het is een belangrijke randvoorwaarde voor regionaal draagvlak, het verkleint de (bovengrondse) impact, het vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving en het vermindert het aantal 'draadslachtoffers' (vogels die tegen de bedrading aan vliegen). Helaas zijn effecten en haalbaarheid van het ondergronds brengen van de 150 kV-verbinding nog niet onderzocht, ondanks dat onder andere de provincie Noord-Holland, Regio Alkmaar en gemeente Amsterdam hier al in hun zienswijze op de concept-NRD voor hebben gepleit. Daardoor kan dit nu ook niet goed worden meegenomen in de bredere afweging. We roepen u op om dit alsnog te doen.
2. We roepen u op tot het blijven onderzoeken van de mogelijkheden voor ondergrondse aanleg van 380kV, o.a. door technische innovaties. Wanneer uit onderzoeken blijkt dat er enige ruimte is voor ondergrondse aanleg van 380kV dan verwachten we dat dit serieus wordt overwogen, onderzocht en toegepast. Wij zien toepassing van deze maatregel bij voorkeur op de plek waar de meeste inwoners directe schade ondervinden.
3. Het ondergronds brengen van de bestaande 150kv vanaf Oterleek via Eilandspolder en Beemster naar Oostzaan. Op deze wijze is er netto een kwaliteitsverbetering te bereiken, worden draadslachtoffers verder beperkt, en bestaande verrommeling in UNESCO erfgoederen opgeruimd.

[15] College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs, Landschap onder hoogspanning

Zorgvuldige en transparante communicatie bij het vervolgproces

De mogelijke komst van een nieuwe hoogspanningsverbinding, een hoogspanningsstation of een converterstation leidt tot grote onrust en zorgen bij onze inwoners en bedrijven. We constateren dat diverse inwoners en bedrijven vinden dat ze niet of onvoldoende zijn geïnformeerd. Alle overheidslagen hebben hier een rol in, maar primair ligt de verantwoordelijkheid bij het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Dat zijn in dit geval het ministerie van KGG en TenneT. Inwoners moeten op een toegankelijke en gemakkelijke manier bij u terecht kunnen met hun vragen. De komende periode richting voorkeursbeslissing, en ook daarna bij de verdere uitwerking van het ontwerp, zal steeds meer duidelijk worden over exacte locaties. We verwachten dat u al het mogelijke organiseert om gedupeerden, grondeigenaren en andere belanghebbenden adequaat te informeren en op een zorgvuldige wijze te betrekken. En uiteraard dat zij uiteindelijk voldoende gecompenseerd worden.

Advies per onderwerp

1. Aanlanden van waterstof

Ondank de recent aangekondigde pauzeknop voor de op zee geproduceerde waterstof zien we kansen voor Noord-Holland. Specifiek hebben wij een voorkeur voor aanlanden in Den Helder. Een aanlanding van waterstof in de Kop van Noord-Holland draagt bij aan het ontwikkelen van de waterstofhub in deze regio en zorgt voor een goede spreiding van lusten en lasten over de provincie. Tevens kan Den Helder goed aangesloten worden op het toekomstige Waterstofnetwerk Nederland. Dit is in lijn met het Waterstofprogramma Noord-Holland[16] en de Energievisie[17].

De locatie op Oostoever (DHL-AS2) bij het Tenaz-terrein (voorheen NAM) is hiervoor het meest geschikt omdat dit aansluit bij het bestaande ruimtegebruik met industrieel karakter in dit gebied. Dit in tegenstelling tot zoekgebied DHL-AS1. Ook biedt de locatie Oostoever behalve het Tenaz-terrein zelf, nog andere locaties (aansluitend aan het Tenaz-terrein) die mogelijk ruimte bieden voor een aanlandstation voor waterstof. Dit biedt de flexibiliteit bij de verdere uitwerking. Een flexibiliteit die de locatie DHL-AS1 niet heeft.

Een waterstofaanlanding in het NZKG zien we als minder kansrijk vanwege de al bestaande druk op de ruimte in het gebied, dit ook blijkt uit de IEA[18]. Elektriciteit is lastiger te transporteren wanneer deze eenmaal aangesloten is op het hoogspanningsnet dan waterstof via buisleidingen. Daarom kan de beperkte ruimte in het NZKG beter ingezet worden voor elektrische aanlandingen die in de lokale vraag voorzien.

Voorwaarde

- Het Waterstofnetwerk Nederland moet in Noord-Holland ontwikkeld zijn. Concreet betekent dit de verbinding van het Noordzeekanaalgebied via Alkmaar en de Wieringermeer richting Den Helder. In het uitrolplan voor het waterstofnetwerk van Hynetwork is dit tracé 12[19]. We roepen de minister dan ook op om hier een duidelijke planning voor te maken die toeziet op een tijdige realisatie van dit deel van het waterstofnetwerk.

2. Aanlanden van elektriciteit

Uit het rapport 'systeemintegratie' van het programma VAWOZ blijkt dat de '380 kV randstadring' onvoldoende capaciteit heeft[20]. Concreet betekent dit dat de 380kV-verbinding van Beverwijk via Diemen naar de Maasvlakte knelpunten vertoont en mogelijk moet worden uitgebreid met een tweede mastenrij wanneer er veel aanlandingen plaats gaan vinden in Noord-Holland en Zuid-Holland. Vanuit ons perspectief is dit een vrijwel onmogelijke opgave. Het huidige 380kV-netwerk loopt dwars door het stedelijk gebied van Oostzaan en Zaandam en wordt op dit moment al versterkt. Een tweede mastenrij is hier niet in te passen. Omringd door zeer waardevolle veenweide natuur zien wij ook in de rest van dit gebied geen ruimte voor extra bovengrondse

---

[16] Waterstofprogramma Noord-Holland, vastgesteld april 2025 https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/e936964a-195b-41a3-af3c-c027a5cea5ec
[17] Energievisie 2.0 - Provincie Noord-Holland - https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Duurzame_energie/Visie_op_energie
[18] IEA VAWOZ - deelrapport E - 2.2.4 "De routes zijn beide [op Tata terrein] technisch zeer uitdagend en complex"
[19] Hynetwork - het uitrolplan - https://www.hynetwork.nl/over-hynetwork/het-uitrolplan
[20] Paragraaf 5.5 Bijlage B van IEA VAWOZ. "Uit de doorrekening van de vier scenario's zonder de netuitbreiding in de Randstad volgt dat dan in zowel Noord- als Zuid-Holland elektrische aanlanding uitdagend wordt. Er lijkt dan nog één elektrische aanlanding mogelijk in de Kop van Noord-Holland en één elektrische aanlanding in Noord-Holland Zuid óf Zuid-Holland." Zie ook IEA Bijlage B Deelrapport Systeemintegratie - Bijlage verschillen en gevoeligheidsanalyses - paragraaf 6.2 Geen netuitbreiding Randstad

hoogspanningsverbindingen. Dit vraagt om andere oplossingen zoals bijvoorbeeld diepe aanlandingen of gelijkstroom hoogspanningsverbindingen.

Een ander gevolg hiervan is dat er van een tweede mastenrij door Noord-Holland wat ons betreft geen sprake is.

De onderzoeken van pVAWOZ laten zien dat het mogelijk is om voor 2040 1x 2GW aan te landen in Noord-Holland Noord en 1x 2GW aan te landen in Noord-Holland Zuid óf Zuid-Holland. Voor de periode na 2040 is dit afhankelijk van de groei van de elektriciteitsvraag en of er een adequate oplossing gevonden wordt voor het knelpunt Randstadring (zijnde geen dubbele hoogspanningsverbinding). Dit staat los van de mogelijkheid om een windpark van 700MW aan te landen op het terrein van Tata Steel/Velsercentrales omdat deze aanlanding een bestaande elektriciteitscentrale vervangt.

Volgorde van aansluitlocaties
Het ministerie van KGG vraagt ons om aan te geven welke twee aanlandlocaties onze voorkeur hebben. En welke voorkeursvolgorde we hebben voor een mogelijke derde, vierde en vijfde aanlanding. Onze beantwoording betreft de voorkeursvolgorde van wenselijkheid, dit is niet noodzakelijkerwijs de volgordelijkheid in tijd. Deze tweede kan namelijk afhankelijk zijn van andere factoren zoals realisatietermijnen van 380 kV-stations en de ontwikkelingen op het terrein van Tata Steel.

De volgorde van aansluitlocaties is met name gebaseerd op de mogelijkheden van het energiesysteem. Op de specifieke locatie- en tracékeuzes gaan we later in dit advies verder in.

Mede vanwege het knelpunt van de Randstadring zien wij op dit moment ruimte voor drie aanlandingen in Noord-Holland: één aanlanding van 2GW in de Kop van Noord-Holland, één aanlanding van 2GW op het nieuwe 380/150kV station A9 Zuid en één aanlanding van 700MW op 150kV station Velsen. Onze voorkeur hiervoor beschrijven we in hoofdstuk 8 Doorkijk langere termijn.

1. <u>380 kV-station NNHN-noord (Kop van Noord-Holland)</u>

Eén van de uitgangspunten voor ons regioadvies is rekening houden met de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio door spreiding van lusten en lasten. In de IJmond zijn reeds meerdere energie-infrastructuur projecten geland: 3x een aanlanding van 700 MW, het Waterstofnetwerk NZKG, 150 kV Beverwijk-Oterleek. Dit heeft voor druk op de omgeving gezorgd. In de Kop van NH is er elektriciteitsvraag en ruimte op het (nog te realiseren) netwerk om overige elektriciteit af te voeren.

Uit het rapport systeemintegratie blijkt dat het mogelijk is om 1x 2 GW aan te landen op het station NNHN-Noord zonder noodzaak voor een tweede mastenrij binnen het project NNHN[21]. In de analyse is uitgegaan van een elektriciteitsvraag in 2040 van 8-9 TWh (equivalent 1 GW). Daarmee zorgt een aanlanding van 2 GW in dit gebied voor een overschot aan elektriciteit die afgevoerd moet worden naar het zuiden. Dit overschot biedt ruimte voor verdere toename van de elektriciteitsvraag, dit sluit aan bij onze verwachtingen voor dit gebied. Belangrijke kanttekening is dat deze aanlanding niet de elektriciteitsproductie op land (RES) in de weg moet gaat zitten.

2. <u>380 kV-station A9-Zuid</u>

Als tweede voorkeurslocatie zien we het nog te realiseren transformatorstation A9 Zuid. Bij het ontwerp hiervan is rekening gehouden met 1x 2GW aanlanding. Dit beschouwen we als no-regret

[21] IEA VAWOZ - rapport B systeemintegratie - tabel 0-1

vanwege de nabijheid van de vraag uit de Amsterdamse haven en het NZKG in de breedte en het draagvlak bij gemeenten en havenbedrijf. Bij de ruimtelijke zoektocht voor A9 Zuid wordt ook rekening gehouden met een eventuele tweede aanlanding door te kijken of 3 ha extra beschikbaar is, die nodig is voor toekomstige uitbreiding van A9 Zuid. Hier komen we op terug in hoofdstuk 8.

De onderzoeken vanuit pVAWOZ maken duidelijk dat er in het NZKG/de MRA nog te bedienen vraag is. In Zuid-Holland is de voorziene vraag tot 2040 al vervuld met de aanlandingen die tot 2031 worden gerealiseerd. Vanuit het uitgangspunt om vraag en aanbod bij elkaar te brengen is één aanlanding in het NZKG wenselijk.

De Cluster Energie Strategie (CES) NZKG 2024 bevestigt dit beeld. In deze analyse is uitgegaan van de aanlanding van 4,8 GW wind op zee in het NZKG. Dit is de bestaande aanlanding van 2,1 GW bij Wijk aan Zee plus 2,7 GW bestaande uit een 2 GW aanlanding en een 700 MW aanlanding op station Velsen. Dat resulteert op basis van de huidige plannen in een overschot van 685 MW in 2040 in het NZKG.[22]

3. 150 kV-station Velsen

Als derde locatie zien we de aanlanding van het 700 MW windpark HKW kavel VIII op het 150 kV station Velsen. Aangezien het hiervoor nodig is dat de Velsercentrales uit bedrijf zijn, is dit een optie vanaf het moment dat de verduurzaming van Tata Steel Nederland (TSN) verder gekomen is. Het windpark sluit in dat geval aan op het 'vrijgekomen' stopcontact. Dit is een goede doelmatige manier om bestaande infrastructuur her te gebruiken. Echter is dit wel afhankelijk van de tijdslijn en omvang van de verduurzaming van Tata Steel. De huidige inschatting is dat dit pas een optie is na 2039-2040. In ieder geval gaat onze voorkeur uit naar een tracé over het terrein van TSN (VLS-VLS1-E) en niet door de Zeestraat, deze kan namelijk niet rekening op draagvlak in de omgeving terwijl er wel een haalbaar alternatief is[23].

Niet: 380 kV-station NNHN-zuid

Het nieuw te realiseren station NNHN-zuid vinden we zeer ongeschikt om op aan te landen. Alle onderzochte locaties liggen in of bij kwetsbare landschappen die een belangrijke rol vervullen in het groen-blauwe netwerk van de MRA. Ook ontbreekt het (perspectief op) grootschalige elektriciteitsvraag. Op het 380 kV station (NNHN-zuid) is geen 'afrit' voorzien, het station wordt niet aangesloten op het onderliggende netwerk. De elektriciteit die aanlandt wordt dus allemaal getransporteerd via het 380kV netwerk en belast het netwerk onnodig.

Pas wanneer er een adequate oplossing is gevonden voor het knelpunt Randstadring én de lokale vraag naar elektriciteit toegenomen is, komen een eventuele 4e en 5e aanlanding in beeld. (Zie hoofdstuk 8 Doorkijk langere termijn.)

[22] Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied 2024

[23] VAWOZ IEA - deelrapport D - paragraaf 3.3.3 - "De route van een eventuele aanlanding bij Tata Steel moet dan ook via het Tata Steel-terrein worden doorgeleid en niet opnieuw via de Zeestraat, parken en de openbare groene ruimte."

3. Locatie 380/150 kV station NNHN-Noord en aanlanding 2GW

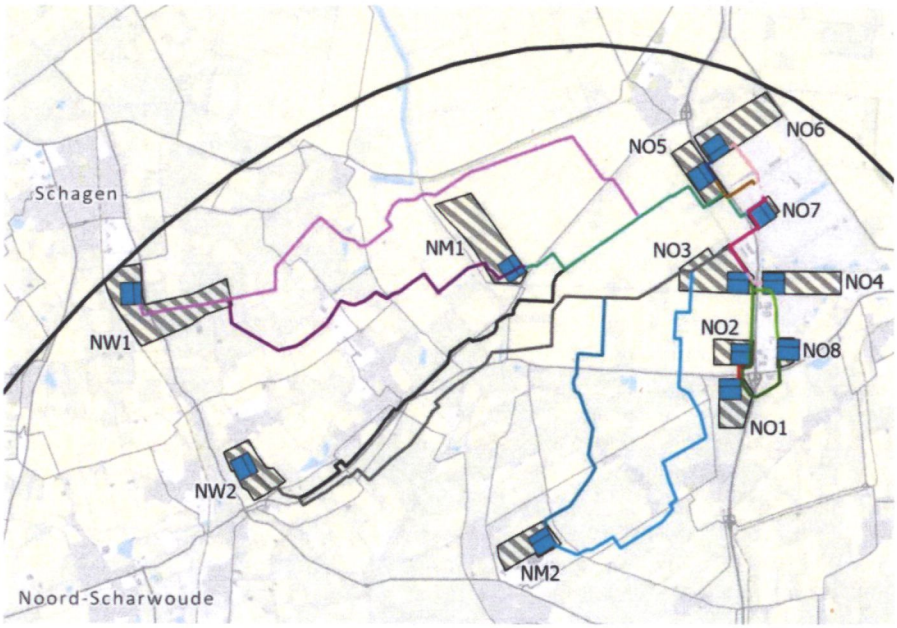

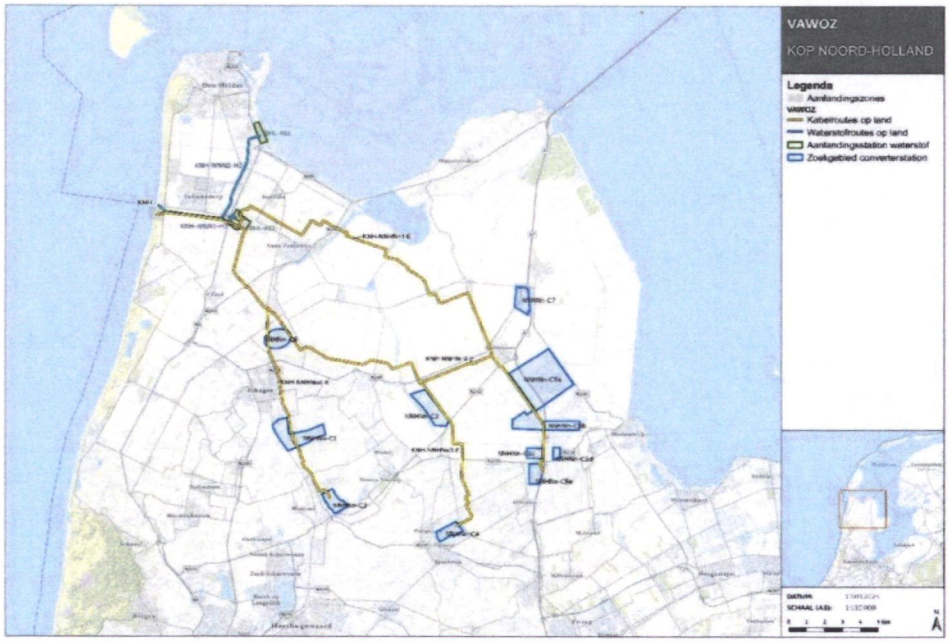

Onderzochte locaties voor het hoogspanningsstation (boven) en de aanlanding (onder)

Het nieuwe 380kV/150kV-hoogspanningsstation NNHN-Noord in combinatie met een aanlanding zal een structurerend knooppunt zijn in het energienetwerk van de Kop van NH. Vanaf hier worden in de toekomst - via het bestaande 150 kV-station Middenmeer - de andere 150 kV-stations en de in de energievisie benoemde energieknooppunten Den Helder, Agriport en Hoorn van elektriciteit voorzien.

De locatie Agriport A7 sluit het beste aan bij de geformuleerde uitgangspunten, en vinden wij daarom de meest geschikte plek voor NNHN-noord en converter: hier komen vraag en aanbod bij elkaar, zijn er naar verwachting weinig effecten op gezondheid, wordt efficiënt omgegaan met onder- en bovengrondse ruimte en sluit de ontwikkeling het beste aan bij de aanwezige landschappelijke karakteristiek. Ook is er weinig tot geen aantasting van natuur-en recreatiewaarden en is dit een robuuste keuze richting de toekomst. Wel brengt deze locatie uitdagingen met zich mee om voldoende rekening te houden met de water en bodemcondities, nu en in de toekomst. Dit geldt specifiek voor het garanderen van de waterveiligheid.

Locatie NO4 / NHNn-C5b en NO5 / NNHNn-C5a
Specifiek zien wij de locaties NO4 en NO5 (het zuidelijke deel) als mogelijke locaties voor het hoogspanningsstation. Dit zijn rondom Agriport A7 de twee locaties die qua ligging ten opzichte van de bestaande bedrijvigheid het beste ingepast kunnen worden. De locaties NNHNn-C5b (specifiek het deelgebied NO4 van NNHN) en NNHNn-C5a (specifiek het deelgebied NO7 van NNHN) zijn wat ons betreft de enige geschikte locaties voor een converter. We maken hier nadrukkelijk nog geen keuze omdat de huidige onderzoeken te weinig gedetailleerde informatie geven over o.a. de inlussing van de leidingen. We vinden het noodzakelijk dat er eerste een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd op de omgeving van Agriport A7 om te komen tot de beste locatie en situering van de objecten. Ons advies is dan ook om locaties NO4/NNHN-C5b, NO5 (gedeeltelijk) en NO7 (binnen NNHNn-C5a) in uw voorkeursbeslissing en in het programma VAWOZ op te nemen. Dat geeft ruimte en flexibiliteit om in het vervolgproces (gezamenlijk) richting projectbesluit te komen tot de beste locatie en situering van de objecten.

Gemeente Hollands Kroon heeft aangegeven dat de locatie NO5 / NHNn-C5b geen steun heeft van het college en de raad. De andere gemeenten in de Kop steunen dit standpunt. De reden hiervoor is dat de regio de nieuwe energie-infrastructuur alleen op een bedrijventerrein en dus binnen de contouren van Agriport A7 wil faciliteren. Qua uitstraling past dit soort energie-infrastructuur het beste binnen het industriële karakter van Agriport A7[24]. De locatie NO5 dient als ruimtelijke buffer tussen Middenmeer en Agriport A7 en is bij de gemeente Hollands Kroon in beeld om ruimtelijke kwaliteit aan het gebied toe te voegen. Een keuze voor NO5 tast het open polderlandschap aan. Daarnaast ligt NO5 buiten de contouren van Agriport A7.

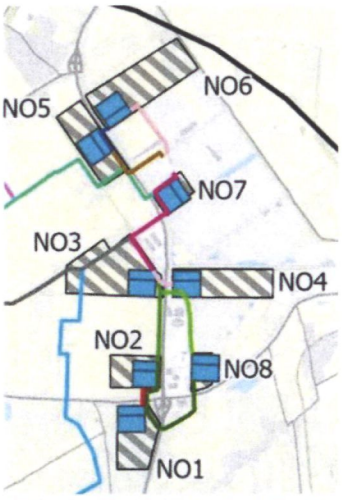

Zoekgebieden uit NNHN bij Agriport

Zoekgebieden pVAWOZ bij Agriport

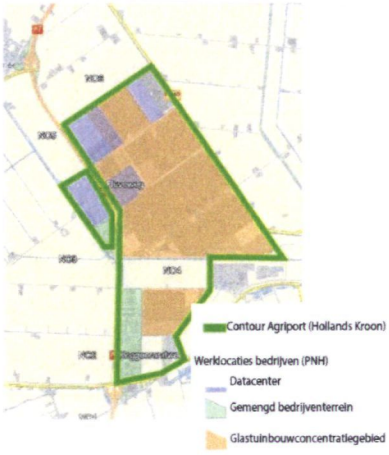

Bestaande contouren Agriport

[24] Dit sluit aan bij de Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations, provincie Noord-Holland

Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
Agriport is in de provinciale energievisie aangeduid als energieknooppunt. Op Agriport A7 bevindt zich de grootste elektriciteitsvraag van Noord-Holland Noord in de vorm van datacenters en glastuinbouw. Ook naar de toekomst toe ziet TenneT op deze locatie een toename van de vraag naar elektriciteit. Dit is dus dé locatie waar vraag en aanbod samenkomen.

Zoals aangegeven wordt het nieuwe 380/150 kV-station verbonden met het bestaande station 150 kV-station Middenmeer. Door te kiezen voor Agriport A7 vermijden we hogere kosten (voor TenneT) en consequenties voor de bodem van een lang ondergronds 150 kV-tracé naar station Middenmeer. Daarnaast blijkt uit de IEA dat 150 kV Middenmeer vol zit[25]. Dat betekent dat als het nieuwe 380 kV/150 kV-hoogspanningsstation bij bijvoorbeeld Schagen of De Weel komt, nieuwe afnemers op Agriport A7 alsnog met ondergrondse 150 kV-kabels moeten worden verbonden met dit station. Dat gaat in tegen onze principes van slim omgaan met de ruimte en het voorkomen van transport door vraag en aanbod te bundelen.

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit
Een ander belangrijk argument om voor Agriport A7 te kiezen is het uitgangspunt van omgevingskwaliteit. Het nieuwe 380 kV/150 kV-hoogspanningsstation in combinatie met een converter past het beste op een locatie met een industrieel karakter: binnen de contouren van een bestaand bedrijventerrein of daar direct tegenaan. De locaties NO4 en NO5/ NHNn-C5b en NNHNn-C5a sluiten het beste aan bij dit uitgangspunt, beter dan NO6, NO3 en NO2.
Beide locaties worden nu gebruikt als landbouwgrond. NO5 grenst aan Agriport A7. Deze locatie ligt aan de west kant van de snelweg A7, buiten de contouren van Agriport A7. NO4 ligt tussen de bedrijfsbebouwing van Agriport A7 en binnen de contouren van Agriport A7.
Het goed inpassen van een converter van 25 meter hoog en een hoogspanningsstation van 24 hectare blijft op deze locaties een uitdaging en vraagt om een zorgvuldig ontwerp.

Rekening houden met gezondheidscondities en zo min mogelijk aantasting van natuur- en recreatiewaarden.
Uit beide IEA's blijkt dat de locaties rondom Agriport A7 over het algemeen minder negatieve effecten hebben op natuur (NNN), leefomgeving en gezondheid, en beter aansluiten bij het landschap (zie bijlage 2. overzicht effectbeoordelingen planMER NNHN op noordelijke stationslocatiealternatieven).

Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
Een aanlanding en hoogspanningsstation op Agriport A7 scheppen een nieuwe conditie voor mogelijk meer grootschalige bedrijvigheid met grote elektriciteitsvraag in de nabijheid. In hoeverre we hier wel of niet ruimte aan kunnen bieden nemen we mee in de lopende trajecten van het Ontwikkelperspectief NHN en de Provinciale Omgevingsvisie. Uit de uitkomsten van pVAWOZ blijkt dat wanneer er in de omgeving aanvullende grootschalige elektriciteitsvraag gerealiseerd wordt, het goed is voor de stabiliteit van elektriciteitssysteem als deze ook (deels) het windprofiel volgt[26], oftewel dat de vraag aansluit op het aanbod van wind over de tijd.

Een station en aanlanding bij Schagen of De Weel of een van de andere locaties buiten Agriport A7, zorgen voor een compleet nieuwe dynamiek, niet passend bij het huidige karakter, landschap en ruimtegebruik van dit gebied en niet aansluitend bij de bestaande visies van overheden.

De locatie NO7 heeft geen uitbreidingsruimte en is onbereikbaar voor toekomstige verbindingen, zo blijkt uit het onderdeel toekomstvastheid van de IEA NNHN[27]. Daarom is deze locatie niet

[25] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag. 110
[26] VAWOZ IEA - deelrapport B systeemintegratie.
[27] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 36 en 108

geschikt voor een transformatorstation. Wel zou er op deze locatie een converter ontwikkeld kunnen worden indien het station op NO5 wordt gerealiseerd.

Rekening houden met water en bodem condities: dilemma vitale infrastructuur in een diepe polder
Een consequentie van de keus voor Agriport A7 is dat deze op gespannen voet staat met het landelijke principe "Rekening houden met Water en Bodem"[28] en het door de overheden beschreven uitgangspunt om rekening te houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst. Agriport A7 ligt in een diepe droogmakerij op ca. 4,5 meter onder NAP. In de IEA van pVAWOZ scoren de locaties binnen de Wieringermeerpolder op dat punt ook zeer negatief[29]. De IEA van de 380kV NNHN geeft aan dat een station op deze locatie opgehoogd dient te worden met 3 meter.[30]

De voorkeurslocaties in de Wieringermeerpolder worden dan ook niet gesteund door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, omdat deze strijdig zijn met de uitgangspunten van meerlaagsveiligheid en de principes van water en bodem sturend (WBS).

Omdat feitelijk inzicht in de langetermijneffecten op het watersysteem ontbreken in beide IEA's, heeft de provincie in samenwerking met HHNK en KGG een quickscan door Deltares laten doen naar de gevolgen voor waterveiligheid en wateroverlast van het realiseren van een aanlanding en hoogspanningsstation in de Kop[31]. Het onderzoek laat onder andere zien dat wanneer er wordt besloten het peil van het IJsselmeer te laten meestijgen met de zeespiegel (+0,3 meter) versterking van de primaire waterkering (IJsselmeerdijk) noodzakelijk is om aan de huidige wettelijke norm te blijven voldoen: een maximaal toelaatbare ondergrens (1:1.000 per jaar) en een signaleringswaarde (1:3.000 per jaar)[32]

Daarnaast geeft een indicatieve berekening van Deltares aan dat het maatschappelijk-economisch optimum één normklasse hoger (strenger) is dan de wettelijke norm namelijk een signaleringswaarde van 1:10.000 en ondergrens van 1:3.000 per jaar. De berekening laat zien dat wanneer de huidige ontwikkelmogelijkheden binnen Agriport A7 worden benut, zonder het realiseren van een 380/150 kV station en aanlanding, dit al tot een situatie leidt waarin verhoging van de norm maatschappelijk rendabel is.
Met het datacenterbeleid van zowel Rijk als provincie is richting gegeven aan een andere ontwikkeling van de Wieringermeerpolder. Dat heeft geleid tot enerzijds een grotere noodzaak voor uitbreiding van de energie-infrastructuur en anderzijds tot aanzienlijk meer waardeontwikkeling. De consequentie van dit beleid is dat er inmiddels zo veel waarde is en nog kan worden toegevoegd, dat de primaire kering niet aan de maatschappelijk rendabele norm voldoet. Oftewel: de huidige norm is te laag voor de waarde die achter de dijk staat en nog wordt ontwikkeld. Al deze keuzes liggen primair bij het Rijk en de verschillende departementen. We verwachten dus ook op dat niveau een uitspraak en afweging in de volle breedte, onder andere in de Nota Ruimte. Zonder verhoging van de norm zien wij risico's aan het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid. We verzoeken u daarom met klem om de wettelijke norm van de Wieringermeerdijk naar 1:10.000 signaleringswaarde (= 1:3.000 ondergrens) te verhogen.

Er zal echter altijd een risico blijven bestaan dat de assets ruim 4,5 meter onder water komen te staan. De provincie Noord-Holland en HHNK zetten (net als het Rijk[33]) in op klimaatbestendige

---

[28] Kamerbrief: https://open.overheid.nl/documenten/dpc-d278a56998fb4253af9f35329e230b7bacafc217/pdf
[29] VAWOZ plan-MER hoofdstuk 3 - paragraaf 3.2.4
[30] Concept 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025- pag.123 en Quickscan waterveiligheid netwerkuitbreiding NNHN en VAWOZ | Deltares
[31] Quikscan waterveiligheid netwerkuitbreiding NNHN en VAWOZ | Deltares
[32] Deze norm is gelijk aan die van nagenoeg alle andere primaire keringen ten noorden van het Noordzeekanaal.
[33] zie onder meer de Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie

inrichting van vitale en kwetsbare functies in 2050[34]. Uitval van vitale functies, kan leiden tot zogenaamde cascade-effecten (domino-effecten) die hun weerslag hebben tot ver buiten de Wieringermeerpolder. Dan spreken we van grootschalige maatschappelijke ontwrichting met hoge schades en mogelijke slachtoffers tot gevolg. Vanwege de directe koppeling van dit nieuwe station met het bestaande station Middenmeer150 lijken cascade effecten hoe dan ook te ontstaan. We roepen TenneT en KGG op om voorafgaand aan een beslissing in beeld te brengen wat de cascade-effecten zijn van een hoogspanningsstation en een converter op deze locatie en welke maatregelen genomen kunnen worden om de ketengevolgen zo klein mogelijk te maken en maatschappelijke ontwrichting zoveel mogelijk te voorkomen.

Het gezamenlijke standpunt van zowel Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, het Hoogheemraadschap van Rijnland als de provincie Noord-Holland is dat dergelijke infrastructuur op voldoende hoogte moet worden aangelegd om overstromingsrisico's te beperken.

Het realiseren van een terp van dit formaat zien wij niet als oplossing: dit heeft potentieel grote effecten op het watersysteem, dekt de bodem af, en heeft zeer grote landschappelijke gevolgen.

Tracékeuze pVAWOZ
De keuze voor Agriport A7 betekent een langer ondergronds tracé voor de gelijkstroom kabels van pVAWOZ. De twee onderzochte aanlandtracés richting Agriport A7 zijn na mitigatie niet onderscheidend[35]. We maken daarom nu nog geen keuze voor het tracé naar Agriport A7 en vragen u om dat ook nog niet te doen. Tijdens de projectprocedure kunnen deze routes goed tegen elkaar worden afgewogen op basis van gedetailleerder vervolgonderzoek.

Voorwaardes

We stellen de volgende expliciete voorwaardes aan de ontwikkeling van het 380/150 kV-station en een aanlanding in de Wieringermeerpolder bij Agriport A7 op de locaties NO4/NHNn-C5b en NO5/NNHNn-C5a:

- Er vindt ruimhartig compensatie door middel van gebiedsinvesteringen plaats. De A7-corridor is samen met de N9 en de spoorlijn met bijbehorende de treinstations Schagen, Anna Paulowna en Den Helder, de belangrijkste ontsluitingsweg die de Regio Kop van Noord-Holland, meer specifiek de gemeente Hollands Kroon, verbindt met de rest van de regio. De A7-corridor is een kralenketting die verschillende plekken aan elkaar rijgt, zoals Agriport A7, dorpen als Middenmeer, Wieringerwerf en Den Oever, bedrijventerrein Wieringerwerf Zuid, het Robbenoordbos en het uitgestrekte agrarische polderlandschap. In de afgelopen jaren zijn er op het gebied van bedrijvigheid, data en energie grote investeringen gedaan in dit gebied. Dit gedeelte van de gemeente Hollands Kroon verdient echter een kwaliteitsimpuls op landschap, recreatie en leefbaarheid. Aansluitend op deze karakteristieken en kwaliteiten vragen we in dit gebied om:
    - Financiering van het Park Cultuurweg en landschappelijke inpassing A7 corridor. Het plan voor Park Cultuurweg tussen Agriport A7 en Middenmeer, dient meerdere doelen waaronder de functie als sociale ontmoetingsplek, recreatie, wateropvang/langer vasthouden van water en het versterken van groenstructuren in de Wieringermeer.
    - Investeringen in de klimaatadaptieve inrichting van Agriport A7 en de Wieringermeerpolder, waaronder versterking van de groen-blauwe dooradering van de Wieringermeerpolder;

[34] Zie uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2027: https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Klimaat_Energie/Uitvoeringsagenda%20Klimaatadaptatie%202025-2027.pdf
Ook zijn er in 2024 zijn door de MRA, Provincie Noord-Holland, Provincie Zuid-Holland en Provincie Gelderland 'Doelvoorschriften vitaal en kwetsbaar' opgesteld. Eén van de doelvoorschriften stelt 'geen stations' te bouwen op een locatie met het overstromingsrisico zoals bij Agriport A7. https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Klimaat_Energie/Studie%20doelvoorschriften%20Vitaal%20en%20Kwetsbaar.pdf
[35] Hoofdrapport IEA VAWOZ - 6.3.2 Resultaten elektrische verbindingen regio Noord-Holland

- Het Rijk evalueert de normering van de Wieringermeerdijk opnieuw, gebruik makend van de resultaten van het onderzoek van Deltares.
- Met het verhogen van de norm ontstaat er ruimte voor het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid en verdere ontwikkelingen op Agriport A7. Belangrijk hierbij is dat Rijk, provincie, gemeente en waterschap duidelijke afspraken maken om gezamenlijk de risico's en kosten in toom te houden. Deze afspraken gaan over de verdere ontwikkeling van het gebied op lange termijn, verantwoordelijkheden en kostenverdeling (zowel publiek als privaat), specifiek op het zo min mogelijk afwentelen van kosten van ruimtelijke ontwikkelingen op dijkversterkingen.
- De gevolgen voor een locatiekeuze mogen niet op andere overheden worden afgewenteld.
- Het is noodzakelijk om verdiepend onderzoek te doen naar de overstromingsrisico's en het daarbij behorend handelingsperspectief, waarbij ook de cascade-effecten in beeld moeten worden gebracht. Voor het verkrijgen van een nauwkeuriger beeld zal data geactualiseerd en op elkaar afgestemd moeten worden.[36]
- Klimaatbestendige inrichting van het 380/150kV station en de converter.
- Starten van een ontwerpend onderzoek dat de volgende producten oplevert:
    - Ruimtelijke strategische visie
        - Beschrijft de ruimtelijk-strategische aspecten van het station en de converter in relatie tot de bredere dynamiek in de polder.
        - Legt vast hoe het energieknooppunt Agriport A7 kan bijdragen aan een toekomstbestendige ontwikkeling van de Wieringermeer, inclusief de koppeling met andere opgaven in het gebied.
        - *Bijvoorbeeld: De lage ligging van de polder maakt investeringen in waterveiligheid onvermijdelijk. Daarnaast is er sprake van verzilting, wat steeds meer druk zal zetten op de grondgebonden landbouw. Door hier vroegtijdig op in te spelen kan de ontwikkeling/positionering van het energieknooppunt worden benut om nieuwe bedrijvigheid strategisch te positioneren op de meest kwetsbare en verziltende delen van de polder, waar het landbouwkundig verdienmodel onder druk staat. Dit voorkomt het vastlopen van toekomstige keuzemogelijkheden en versterkt de economische veerkracht van het gebied.*
        - De Werkplaats Mooi Nederland is een goede plek om dit gezamenlijk te onderzoeken.
    - Landschapsplan (ruimtelijke inpassing)
        - Richt zich op een hoogwaardige landschappelijke inpassing van het 380/150 kV-station, de converter van 25 meter hoog en de bijbehorende infrastructuur.
        - Zorgt voor een verbinding tussen het energieknooppunt Agriport A7 en de karakteristieke structuur en ontstaansgeschiedenis van de Wieringermeer.
- Versnellen van de uitbreiding van 150 kV-station Anna Paulowna. Dit is nodig om de ontwikkelingen maritiem cluster ed. tijdig te faciliteren.[37]

---

[36] De Quickscan van Deltares maakt duidelijk dat de bestaande data van overstromingsscenario's, normeringen, potentiële schades en verwachtingen voor de toekomst niet één op één met elkaar matchen. Dit is een onvermijdelijk gevolg van het feit dat de data het resultaat zijn van onderzoeken die in verschillende programma's en jaren zijn uitgevoerd, gedurende een periode waarin ook de normeringssystematiek is veranderd en het landgebruik een forse wijziging heeft doorgemaakt.

[37] Zoals aangegeven in de brief over het laten afvallen van Den Helder als mogelijke locatie voor een elektrische aanlanding. https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2024/December_2024/Geen_groot_hoogspanningsstation_en_bovengrondse_elektriciteitsmasten_in_de_buurt_van_Den_Helder

4. Hoogspanningscorridor

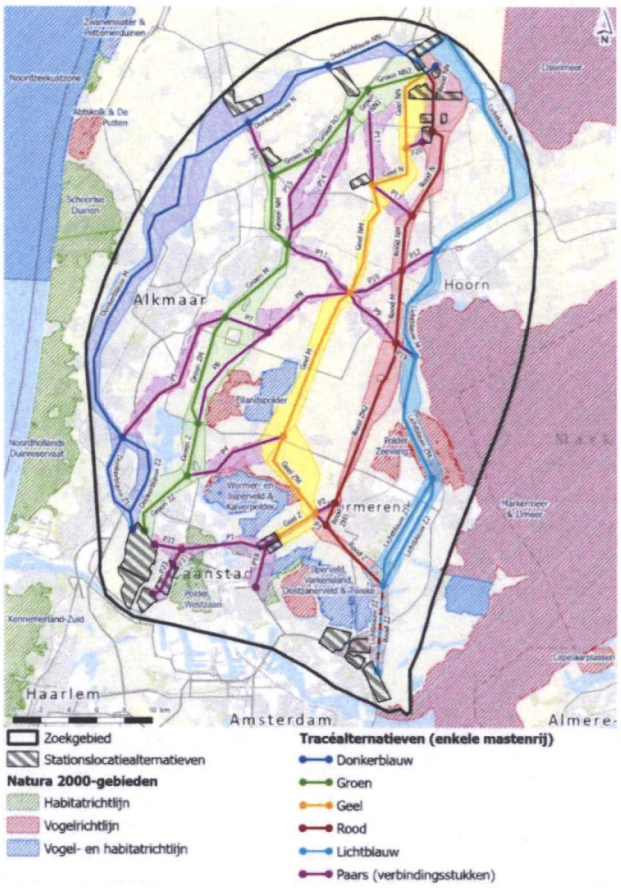

Onderzochte corridors t.o.v. Natura 2000 gebieden

<u>No-go met betrekking tot de donkerblauwe en lichtblauwe corridors</u>

De donkerblauwe en lichtblauwe corridors zijn wat ons betreft de slechtste keuze, onacceptabel en een volstrekte no-go. Dit wordt gesteund door alle gemeenten, waterschappen en de provincie. Beide corridors maken nieuwe doorsnijdingen door het landschap en bundelen niet met bestaande 150 kV-verbindingen of snelweginfrastructuur. Ook zien we bij deze corridors de grootste aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden.

De donkerblauwe corridor doorsnijdt het Oer-IJ gebied en de binnenduinrand (Beschermd Landschap Noord-Kennemerland). Een landschap met hoge cultuurhistorische, landschappelijke, natuurlijke en recreatieve waardes. Ook heeft deze corridor een grote kans op draadslachtoffers onder de seizoenstrek[38]. De corridor heeft de grootste negatieve effecten door verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie. Daarnaast is het de langst mogelijke en meest inefficiënte route.

De lichtblauwe corridor doorsnijdt zeer waardevolle natuurgebieden langs de rand van het Markermeer: het veenweidegebied van Waterland en Natura 2000-gebied Polder Zeevang. De IEA laat zien dat dit voor Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske en Polder Zeevang tot

[38] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 87

significant negatieve effecten leidt[39]. In het noorden (boven Hoorn) knikt deze corridor naar het oosten langs de bestaande 150kV. Dit leidt tot een onnodig lange, inefficiënte route.

Beide routes hebben een relatief korte doorkruising van UNESCO werelderfgoed de Hollandse Waterlinies. Echter, als het UNESCO belang bij de corridors wordt afgezet tegen de grote negatieve effecten op de gehele lengte van de corridors, dan weegt de totaliteit van alle negatieve effecten op de donkerblauwe en lichtblauwe corridors voor ons zwaarder.

Zuidelijk deel: Voorkeur voor de groene corridor

Uit de IEA van 380 kV NNHN blijkt dat de wet- en regelgeving op UNESCO en Natura 2000[40] een sterk beperkende werking heeft op de te maken keuzes. Vanuit de regelgeving op Natura 2000 zien we dat er drie corridors zijn waarvoor de minister niet kan kiezen als de andere twee 'haalbaar, probleemoplossend en betaalbaar' zijn. De onderzoekers komen tot de conclusie dat kiezen voor het gele, rode of lichtblauwe corridor *"alleen mogelijk is als onderbouwd kan worden dat donkerblauw en groen onvoldoende probleemoplossend zijn, (technisch) niet haalbaar zijn en/of niet redelijkerwijze betaalbaar zijn"*[41]. Deze negatieve effecten op N2000 treden met name op in het zuiden en het midden van de corridors[42].

Uit de IEA uitkomsten blijkt vooralsnog dat groen en donkerblauw haalbare alternatieven lijken. Zowel de donkerblauwe als de groene corridor worden met een middelhoog risico ingeschat. Er is dus een risico dat deze corridors niet haalbaar zijn, maar dit risico wordt lager ingeschat dan bij de andere drie.[43]

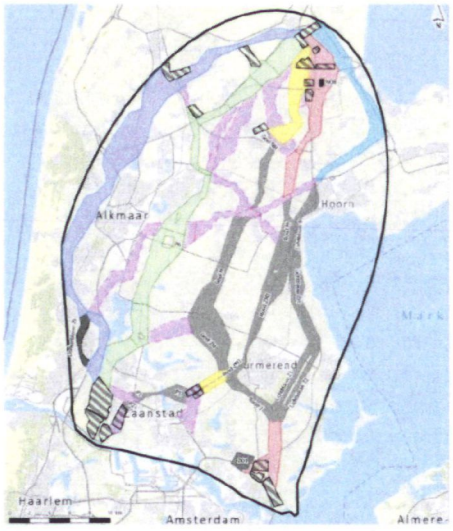

Delen van de tracéalternatieven en verbindingsstukken waar de risico's op vergunbaarheid Natura 2000 spelen, weergegeven in grijs (bron IEA, hfst 4)

[39] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 61, 62, 68, 87,

[40] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 o.a. pag. 66 en 67 & planMER deelrapport natuur

[41] Citaat uit Concept 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025 - pag. 48.
In de versie 3 oktober p.62-63 als volgt verwoord: "Uit de Passende Beoordeling volgt dat significant negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden voor een aantal deeltracés niet kan worden uitgesloten. Dit betekent dat hiervoor geen vergunning voor kan worden verleend, tenzij de ADC-toets met succes wordt doorlopen. Om de eerste stap van de toets te doorlopen moet worden aangetoond (A) dat er voor de tracéalternatieven geel, rood en lichtblauw geen alternatieve oplossingen zijn. Dit kan waarschijnlijk niet worden aangetoond omdat de tracéalternatieven groen en donkerblauw alternatieve oplossingen zijn waarvoor geen significant negatieve gevolgen op Natura 2000 worden verwacht. De verwachting is daarom dat de ADC-toets voor de tracés geel (deeltracés GE-ZM, GE-M en GE-NM), rood (R-Z, R-ZM1, R-ZM2 en R-M) en lichtblauw (LB-Z1, LB-Z2, LB-ZM en LB-M) niet met succes wordt doorlopen."

[42] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62, 63 en 231

[43] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62 en 63

De consequentie van de natuurwetgeving is dat er voor het zuidelijk deel in feite nog maar twee corridors overblijven, namelijk groen en donkerblauw. Omdat de negatieve effecten met name in het midden en zuiden spelen is er vanaf Oterleek wel ruimte om via een paars verbindingsstuk (P7/P8) af te buigen naar één van de andere corridors. Een tweede consequentie is dat het startpunt van de verbinding aan de zuidzijde op een buitengewoon ongelukkige en zeer ongewenste plek zal moeten komen: in het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad (zie hoofdstuk 5 380kV station NNHN Zuid).

Een keuze voor een station in de Wijdewormer (ZM1/ZM2), langs de A7 (P18 & via geel/rood) richting Agriport A7 was eerder als variant wel bij de overheden in beeld, o.a. vanwege de bundeling met bestaande infrastructuur. Maar deze variant valt hierdoor af. Deze variant lijkt onvergunbaar als er alternatieven zijn[44]. Gezien de urgentie om Noord-Holland van voldoende stroom te voorzien, adviseren we - uitgaande van de huidige inzichten en kennis - in het zuidelijk deel een variant die wel haalbaar lijkt en onnodige vertragingen voorkomt: de groene corridor.[45]

De colleges van Beverwijk, Heemskerk en Zaanstad onderschrijven deze keuze niet. Zij hebben vanuit de opgestelde uitgangspunten de inhoudelijke voorkeur voor bovengenoemde variant: het geel-rode tracé met een station in de Wijdewormer. Ook Regio Alkmaar heeft de eerste voorkeur voor deze variant. Vanwege de eerder genoemde ontbrekende informatie (de landelijke Heritage Impact Assessment (HIA) inclusief de haalbaarheid door mitigerende maatregelen zoals het ondergronds brengen van 150 en/of 380kV en de modelstudie op 'draadslachtoffers') vinden deze partijen dat het te vroeg is om een keuze te maken. Ook pleiten ze voor een meer evenredige verdeling van lusten en lasten.

Zorgen m.b.t. sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
Voor Beverwijk, Heemskerk en Zaanstad is de vergunbaarheid vanuit de wetgeving op N2000 een onbegrijpelijke sturende factor in de te maken keuzes. Opgaven die een grote impact op de leefbaarheid kunnen hebben, belanden nu in die gebieden waar de leefbaarheid al (sterk) onder druk staan. Het is moeilijk uitlegbaar dat de bescherming van de gezond- en leefbaarheid van de mens niet op gelijke hoogte in de integrale afweging kan worden meegenomen als natuur- en cultuurwaarden. Met deze worsteling nu maar ook in de toekomst vragen wij u om extra inzet te plegen om de gezond- en leefbaarheid van deze gebieden te verbeteren door ruimhartige compensatie toe te passen, via middelen of investeringen die hiertoe leiden.

Daarnaast zien we dat de groene corridor goed aansluit bij een aantal van de geformuleerde uitgangspunten:

Keuze is robuust richting de toekomst en houdt rekening met de factor tijd
De groene corridor volgt de as waarlangs de meeste stedelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Het hoogspanningstracé ligt hier op de grens van enerzijds de ontwikkelcorridor Alkmaar-Heerhugowaard-Schagen-Den Helder en anderzijds de open landschappen in het midden van de provincie van o.a. de Schermer en Westfriesland Midden. De route van deze corridor komt vlak langs het in de energievisie aangeduide robuuste energieknooppunt Alkmaar. Op lange termijn maakt dit het relatief gemakkelijk om een nieuwe 'afslag' te maken bij de Boekelermeer. Een dergelijke ingreep zit niet in de huidige en voorziene plannen van TenneT, maar we zien dat dit een van de meest aannemelijke plekken in de provincie is waar de elektriciteitsvraag gaat stijgen. De Boekelermeer is ook vanuit Circulaire Economie aangeduid als een strategische locatie[46].

---

[44] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62, 63 en 231

[45] Bijlage 4 geeft een compleet overzicht van de IEA resultaten voor de varianten donkerblauw, groen via P15, geel, rood vanaf wijdewormer, en lichtblauw.

[46] Ruimtelijke verkenning circulaire werklocaties Provincie Noord-Holland.pdf

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit & zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden: 150kV ondergronds
Een tweede reden om voor deze corridor te kiezen is dat het 380 kV-tracé tot aan Heerhugowaard bundelt met de bestaande 150 kV-verbinding. Hiermee wordt een nieuwe landschappelijke doorsnijding zo veel mogelijk voorkomen. Het staat of valt echter met de wijze van bundeling. Een tweede mastenrij langs de bestaande 150 kV-verbinding die niet parallel lopen en elkaar ook nog eens kriskras kruisen (zoals bij de 'referentielijnen' die in de IEA worden gebruikt) is een absolute no-go. Dit heeft als gevolg dat er veel meer aantasting van het landschap zal zijn en is voor ons onacceptabel.

We stellen dan ook de uitdrukkelijke voorwaarde dat deze bestaande 150 kV-verbinding vanaf Beverwijk ondergronds wordt aangelegd tot en met De Weel. Ook natuur beherende organisaties en de stichting Samenwerkende vogelwerkgroepen Noord-Holland Noord geven aan dat, om de impact op natuur en vogels van de 380 kV-verbinding te mitigeren, de bestaande 150 kV-verbinding in de corridor ondergronds gebracht zou moeten worden[47]. Vanuit de natuur en milieuorganisaties wordt dit gezien als de corridor met de minste impact op natuur.

Helaas is aan de zuidzijde het doorkruisen van BL niet te voorkomen. De corridor gaat dwars door BL Assendelft en omgeving, BL Alkmaardermeer en omgeving en BL de Schermer. Dit vraagt om zeer zorgvuldige inpassing en compensatie en vergroot de noodzaak tot ondergronds brengen van 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel.

De groene corridor heeft een lange doorkruising van UNESCO Hollandse Waterlinies met negatieve effecten op de kernkwaliteiten. Het is nog onduidelijk hoe vanuit het landelijk HIA hiernaar gekeken wordt. Ons pleidooi is het opruimen van verrommeling (bestaande 150 kV). Een keuze voor verbindingsstuk P5 omdat dit enkel vanuit UNESCO gezien beter is, is onacceptabel. De groene corridor sluit veel beter aan bij de uitgangspunten van het regioadvies[48].

[47] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 115

[48] Donkerblauw-Z2 + P5 hebben een grotere en naar verwachting blijvende impact op landbouw, recreatie, landschappelijke karakteristiek, veiligheid, nautische elementen, waar Groen-ZZ, -Z en -ZM effect heeft op de woonomgeving die mogelijk kan worden gemitigeerd. bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN)

Noordelijk deel: Voorkeur voor de groene corridor via P15 / groen naar rood
Er is verdeeldheid tussen de overheden over de route vanaf Oterleek verder naar Agriport A7. De provincie Noord-Holland adviseert om de variant 'Groen via P15' te kiezen. De Westfriese gemeentes onderschrijven dit provinciale advies.
De gemeentes in de Kop van NH pleiten voor 'Groen via Rood': vanaf Groen ZM volgt deze variant de paarse verbindingsstukken P7, P8, P10 en gaat daarna verder via rood. Ook Regio Alkmaar ziet 'Groen via Rood' als een goede alternatieve optie wanneer ook de nog lopende onderzoeken bevestigen dat de Geel-Rode variant langs de A7 na mitigerende maatregelen niet kan.

Een complete vergelijking van de IEA resultaten van de noordelijke varianten is te vinden in bijlage 5.

Het noordelijk deel van de onderzochte corridors

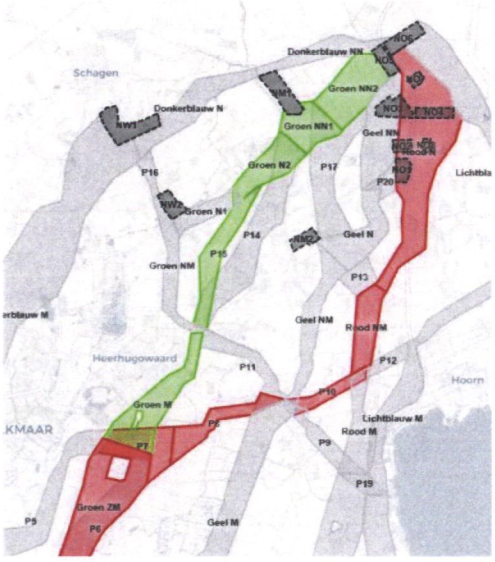

De twee varianten 'Groen via P15' en 'Groen via Rood'

Een variant 'over geel' lijkt niet vergunbaar op Natura 2000 (zie kaartje op p.26). Daarnaast is deze variant ongewenst in verband met de lange doorsnijding dwars door Beschermd Landschap BL Opmeer-Wognum én BL Abbekerk zonder bundeling met bestaande infrastructuur. Ook een route via P14 is minder wenselijk, deze snijdt ook dwars door BL Opmeer-Wognum én BL Abbekerk en omgeving en loopt mogelijk ook door BL Veenhuizen en Oterleek wanneer gezocht wordt naar optimalisatie.

Onderstaand beschrijven we de voor- en nadelen van 'Groen via P15' en 'Groen via Rood.'

Inzetten op maximale omgevingskwaliteit
Een deel van de deeltracés binnen de variant Groen via Rood worden op het thema landschap, cultuurhistorie en archeologie negatiever beoordeeld dan Groen via P15[49].
Het Groen via Rood-tracé snijdt dwars BL Opmeer-Wognum en BL Abbekerk en Omgeving. Bijzondere kwaliteiten zijn de inversiekreekruggen en getijdewelvingen en de typische lange bebouwingslinten op de oorspronkelijke kreekruggen. Het tracé zal op het deel van BL Opmeer-Wognum inbreuk maken op de aanwezige openheid. Ook worden via deze route verschillende karakteristieke bebouwingslinten doorsneden zoals de Spierdijkerweg, Bobeldijk,

[49] Zie bijlage 5

Braasdorpermeer, Grote Zomerdijk, en Westeinderweg. Groen via P15 doorkruist een korter stuk BL: BL Veenhuizen. Dit heeft impact op de historische Berkmeerpolder.

Positief aan Groen via Rood is dat deze meer kilometers bundelt met bestaande hoogspannings- en snelweginfrastructuur dan Groen via P15. Bundeling voorkomt nieuwe landschappelijke doorsnijdingen en beperkt de effecten op natuur, gezondheid en landschap.
Voor de regio Kop van Noord-Holland en regio Alkmaar is dit uitgangspunt de belangrijkste reden om voorkeur voor Groen via Rood te hebben.
Groen via Rood bevat mogelijk meer 'knikken' dan het iets kortere tracé Groen via P15. Het is belangrijk dat er goed wordt gekeken naar de tracé- vormgeving van beide tracé opties, deze kan namelijk nog sterk beïnvloed worden door de mitigatie van milieueffecten. Meer knikken komt de vormgeving en daarmee de omgevingskwaliteit niet ten goede. Zonder aanpassingen in het ruimtegebruik ter hoogte van Agriport A7, zal deze route de A7 meerdere keren moeten kruisen.

Dit alles leidt tot de conclusie dat Groen via Rood een iets grotere impact heeft op omgevingskwaliteit dan Groen via P15.

Sociaal-economische draagkracht en gezondheidscondities
Met name door het doorsnijden van diverse bebouwingslinten Groen via Rood heeft een negatievere impact dan Groen via P15 op de leefbaarheid[47]. Er zijn aanzienlijk meer inwoners die direct hinder zullen ondervinden.
De planMER[50] toont aan dat Groen via Rood bijna 3 keer zoveel gevoelige gebouwen (zoals woningen, of andere plekken waar mensen langdurig verblijven[51]) binnen de magneetveldzone raakt dan Groen via P15. Ook raakt Groen via Rood bijna 2 keer zoveel geluidsgevoelige gebouwen dan Groen via P15 en doorkruist Groen via Rood in totaal 3,7 km stiltegebied.[52] Voor luchtkwaliteit in de aanlegfase raakt Groen via Rood ruim 2 keer zoveel gevoelige gebouwen dan Groen via P15[53]. Voor de optimalisatie kan er gekeken worden naar de schuifruimte binnen de corridor om hiermee de effecten op gevoelige gebouwen te beperken. Hierbij geldt wel dat in het zoekgebied, en dan met name het noordelijke deel, sprake is van veel lintbebouwing in oost-westrichting. Hierdoor is het noodzakelijk dat de tracéalternatieven de lintbebouwing kruisen, en het raken van gevoelige bestemmingen niet kan worden vermeden[54].

De groene corridor via P15 is ter hoogte van het dorp Hensbroek smal. Dit heeft impact op het dorp. Aan de andere zijde, bij woonwijk de Draai in Heerhugowaard, loopt deze corridor relatief dicht langs bebouwing. Dit leidt niet tot grote directe gezondheidseffecten, maar veel inwoners zullen hun uitzicht zien veranderen. Ook bij Krommenie en het zuidelijke deel van Heerhugowaard loopt de groene corridor langs bebouwing en zullen veel inwoners hun uitzicht zien veranderen. We vinden het belangrijk dat hier voldoende compensatie (o.a. ondergronds brengen van de bestaande 150 kV) tegenover staat en zien mogelijkheden in combinaties met (nieuwe) natuur en recreatie.

Aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
Uit de Integrale Effect Analyse (IEA) en planMER blijkt dat beide tracé opties vanaf Oterleek naar Agriport A7 een impact hebben op natuur. De corridor Groen via Rood heeft in vergelijking met Groen via P15 volgens de IEA een minder negatieve impact op natuur. Groen via Rood heeft minder impact op NNN-gebieden en weidevogelleefgebieden[55]. Dit komt o.a. doordat de aantallen broedparen van weidevogels binnen de verstoringscontour van Groen via P15 hoger zijn.

---

[50] 48 versus 17 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 50-53
[51] Onder langdurig verblijf wordt verstaan: een dagelijks verblijf gedurende minimaal een jaar met een verblijftijd van minimaal 14-18 uur per dag. Zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025.
[52] 101 versus 55 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 59-62
[53] 68 versus 31 gebouwen, zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 59-62
[54] Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025- pag. 55, 64
[55] Zie bijlage 5

Ook vergroot de bundeling met de bestaande 150kV-verbinding de zichtbaarheid voor vogels. Maar de exacte impact hiervan op draadslachtoffers is volgens de onderzoekers nog niet duidelijk. Net als het gevolg van ondergronds brengen van de bestaande 150kV verbinding. Dat wordt nader onderzocht tijdens de projectMER-fase.
Daarnaast heeft Groen via P15 ook op het gebied van recreatie een negatievere impact[56].

Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen: toekomstig laagvlieggebied defensie
Defensie heeft plannen om het laagvlieggebied in Noord-Holland fors uit te breiden. Alle corridors doorsnijden het toekomstige laagvlieggebied op een andere manier. In het deelrapport luchtvaart[57] is er gekeken naar de impact van defensie op de realisatie van de hoogspanningsverbinding en de mogelijke beperkingen die dit met zich mee kan brengen. Uit gesprekken met defensie is gebleken dat er binnen het zoekgebied geen technische uitdagingen zijn die een belemmering vormen en een nieuwe 380Kv verbinding in principe geen obstakel vormt voor een laagvlieggebied. De regio Kop van Noord-Holland schat in dat de variant Groen via P15 in vergelijking tot de variant Groen via Rood zorgt voor meer hinder voor Defensie bij het laagvliegen. Volgens de regio Kop van Noord-Holland is dit bij de variant Groen via Rood niet het geval omdat deze een bestaande 150kV verbinding volgt van west naar oost.

Andere onderdelen IEA/uitgangspunten
De twee varianten zijn weinig onderscheidend van elkaar op de andere onderwerpen in de IEA.

Groene variant als alternatief naast Groen via P15

De gehele groene variant (via Groen NM en Groen N1) ziet provincie Noord-Holland als mogelijk alternatief voor 'Groen via P15'. Mocht de tracékeuze bij Groen terecht komen, dan heeft de Regio Alkmaar, ná Groen via Rood (afslag Oterleek), het gehele Groene tracé als voorkeur boven het Groen via P15 tracé, alleen onder de voorwaarde dat bestaande 150kV ondergronds wordt gebracht. De verschillen tussen deze varianten zitten met name op landschappelijk vlak, natuur en gezondheid. De groene corridor volgt langer de bestaande 150kV verbinding. Dit is positief: wanneer de 150kV ondergronds wordt aangelegd blijft de impact beperkt, dat is dan ook een randvoorwaarde. Een ander positief punt is dat hiermee het doorsnijden van het BL Veenhuizen en de historische Berkmeerpolder wordt voorkomen en er geen effect is op waardevol weidevogelleefgebied. Daar staat tegenover dat dit een langer tracé oplevert met meer knikken. Dit is vanuit omgevingskwaliteit onwenselijk omdat het een onrustiger beeld oplevert aan de horizon en de landschappelijke belemmeringen vanuit BL juist accentueert. Ook worden er door dit langere tracé meer gevoelige bestemmingen geraakt[58] en gaat dit tracé dichter langs bebouwing bij Heerhugowaard, De Noord, Oude Niedorp en Nieuwe Niedorp. Hierdoor ondervinden meer mensen direct en indirect hinder. De provincie en Regio Alkmaar pleiten ervoor om beide varianten in het vervolg nader (ontwerpend) te onderzoeken.

Alles overziend concluderen de provincie Noord-Holland en Regio West-Friesland dat Groen via P15 de beste keuze is, met als alternatief het groene tracé.
Regio Alkmaar concludeert dat, na het tracé Groen via Rood (bij Oterleek rechtsaf), het Groene tracé (zonder P15) het beste is, omdat dan het uitgangspunt "bestaande infrastructuur volgen" wordt aangehouden.
Regio Kop van Noord-Holland trekt de conclusie dat Groen via Rood de beste oplossing is. Ook Regio Alkmaar ziet dit als het beste alternatief voor de Geel-Rode variant.

---

[56] Door overlap met recreatiefuncties: recreatiepark ten oosten van Heerhugowaard, wandelpark Obdam. Zie planMER deelrapport gebruiksfuncties dd 3 oktober 2025 - pag. 49
[57] Concept IEA - deelrapport luchtvaart dd 3 oktober
[58] 11 meer gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone, 11 meer geluidsgevoelige gebouwen en 11 meer gevoelige gebouwen voor luchtkwaliteit in aanlegfase. zie Deelrapport thema leefomgeving en gezondheid dd 3 oktober 2025

Voorwaardes

We stellen de volgende voorwaardes aan het realiseren van een 380kV hoogspanningsverbinding via de groene corridor en verbindingsstuk P15 / via de groene corridor en verbindingsstukken P7, P8, en P10 naar de rode corridor:

- Wij zien het ondergronds brengen van de gehele 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel als uitdrukkelijke randvoorwaarde. Het draagt bij aan regionaal draagvlak, het verkleint de (bovengrondse) impact, het vergroot de kans op vergunbaarheid vanuit UNESCO en Natura 2000 wet- en regelgeving en vermindert het aantal draadslachtoffers[59]. Onderzocht moet worden of het bestaande 150 kV-netwerk ondergronds kan worden gebracht en op die plek de nieuwe 380 kV-verbinding kan worden gerealiseerd. Dit draagt bij aan een robuust en landschappelijk zorgvuldig ontwerp met minder impact op de leefomgeving.
- Regio Westfriesland stelt bij een keuze voor Groen via P15 als randvoorwaarde het ondergronds uitvoeren van het 380kV tracé vanaf de Oostdijk door Koggenland.
- Mocht de minister kiezen voor de paarse verbindingsstukken naar rood, dan verwachten we dat de bestaande 150kV verbinding tussen Oterleek en de A7 ondergronds wordt gebracht.
- Bij een keuze voor Groen via Rood vinden we dat het tracé na Oterleek het tracé van de bestaande 150kV-verbinding richting Hoorn dient te volgen en de bestaande 150kV ondergronds te brengen tot in ieder geval Wognum. We verwachten dat de verbindingsstukken P7 en P8 hier worden opgerekt tot boven de bestaande 150kV verbinding, zodat de mogelijkheden voor meer bundeling onderzocht kunnen worden. Hiermee wordt voorkomen dat de drie poldermolens aan de Noordschermerdijk ingeklemd tussen twee mastenrijen komen. Ook kunnen er op deze wijze twee extra knikken worden voorkomen.
- Ter hoogte van UNESCO Hollandse Waterlinies: 380 kV ondergronds als uit landelijk HIA blijkt dat het ondergronds brengen van de huidige 150 kV in dit UNESCO gebied niet voldoende is.
- Ruimhartige compensatie d.m.v. gebiedsinvesteringen, leefbaarheidsfonds en planschaderegeling voor inwoners en ondernemers.
    - Ruimte voor overleg in de komende periode (in ieder geval tot het Voorkeursbesluit van de Minister en indien nodig ook daarna) om de compensatie verder te specificeren. Zoals context (wie heeft voordeel van de compensatie) en de soort compensatie (financiële compensatie en/of compensatie in 'natura').
- Een fatsoenlijke en ruimhartige uitkoopregeling voor gedupeerde grond- en woningeigenaren van woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone is absoluut noodzakelijk.
- Doorlopend onderzoek naar de mogelijke effecten van de magneetveldzones op de volksgezondheid.
- Behoud van flexibiliteit voor verdere uitwerking in het trechterproces.
- Er wordt NNN aangetast, dit dient zo veel mogelijk gemitigeerd te worden, bijvoorbeeld door middel van ondergrondse tracés, gestuurde boringen en planning van werkzaamheden buiten het weidevogelbroedseizoen. Waar dit niet mogelijk is, vindt compensatie plaats volgens de uitgangspunten van de OV NH2022. Waar aantasting vermeden kan worden, dient dit vermeden te worden, met name als het gaat om moeilijk vervangbare 'wezenlijke kenmerken en waarden'.[60] Één van de uitgangspunten in de OV NH 2022 is dat natuur in beginsel fysiek wordt gecompenseerd (niet financieel). Dit zal

[59] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 62. Vraag is of deze redenatie klopt: de 380kV is dusdanig hoger dat dit een risico vormt voor andere vogel soorten. Omdat dit dus om verschillende soorten gaan, mag/kan dit mogelijk niet tegen elkaar worden "weggestreept" binnen de natuurwetgeving (wanneer de 150kV ondergronds gaat). Advies is om dit nader te onderzoeken.

[60] Werkingsgebieden OV NH2022 en beschrijvingen beschermingsregimes

moeten worden gevolgd als sprake is van aantasting van de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van het NNN. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, dient hierbij ook aandacht te zijn voor de effecten, o.a. door veranderingen in biotische en abiotische condities, die de ontwikkelingen hebben op NNN buiten de planlocatie. Reken daarom met een bufferzone rondom de planlocaties.

- Geen sloop van cultureel historisch monumentaal waardevolle panden, zeker niet als verplaatsing mogelijk is.
- Vermijden van het NNN Alkmaarder- en Uitgeestermeer en het landschappelijk, cultuurhistorisch en natuurlijk waardevolle eiland De Woude (NNN Westwouderpolder). Bundel in plaats daarvan met de N246 en de bestaande 150kV infrastructuur. Breng die ondergronds om de schade te beperken.
- Wanneer u kiest voor de variant Groen (via P15), kies dan binnen de Wieringermeerpolder niet voor een specifieke corridor maar houdt deze opties open: Groen NN2, P17, GeelNN en RoodNN. Daarmee behouden we de flexibiliteit om tot het beste ontwerp te komen voor het laatste stuk tot NO5 of NO4. Voor de Regio Kop van Noord-Holland is NO5 onbespreekbaar.
- Geen tweede 380kV-mastenrij door Noord-Holland. Uit de onderzoeken van pVAWOZ blijkt ook dat deze niet nodig is wanneer één keer aangeland wordt in de Kop van Noord-Holland
- Voor het gehele tracé is ontwerpend onderzoek noodzakelijk om te komen tot een zorgvuldig en toekomstbestendig ontwerp.
  - Gezien de lengte van dit tracé is het op zichzelf een nieuw landschappelijk element/structuur. Daarom is een tracébreed landschaps- en ruimtelijk strategisch plan vereist, waarin naast technische inpassing ook koppelkansen voor aangrenzende gemeenten worden meegenomen, zoals recreatieve verbindingen, ecologische versterking, (nieuwe) natuur en groen-blauwe dooradering, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit. Daarbij wordt vooruitgekeken op provinciale schaal, met aandacht voor toekomstige robuuste landschappelijke structuren. Voor de stations wordt gebruik gemaakt van de inspiratiegids natuurinclusief bouwen van TenneT (zie Inspiratiegids natuurinclusief bouwen.
  - In het ontwerpend onderzoek voor het ruimtelijk strategisch plan is het van belang om bestaande beschermingsregimes niet als absolute begrenzing te hanteren. Het doel is te komen tot een samenhangend ruimtelijk ontwerp dat de lokale landschappen overstijgt. Deze benadering voorkomt dat beschermingsregimes, zoals BL, UNESCO-werelderfgoed, NNN en Natura 2000, bij voorbaat als een absoluut 'nee' worden geïnterpreteerd.

5. 380 kV station NNHN-Zuid - zonder aanlanding

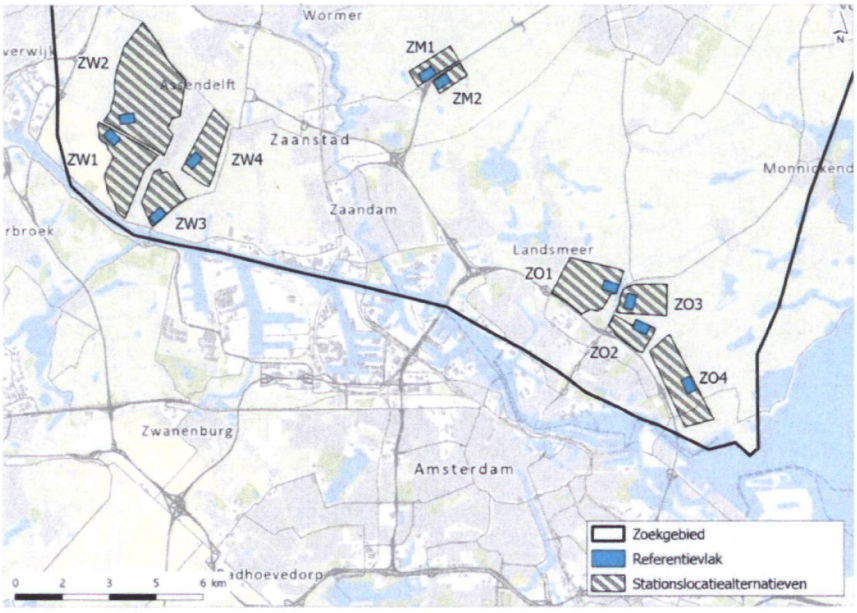

Onderzochte locaties voor het zuidelijke hoogspanningsstation

Alle locaties aan de zuidzijde hebben grote nadelen en zijn ongewenst vanuit landschappelijk perspectief MRA / MRA Verstedelijkingsconcept & Ontwikkelperspectief NZKG, waar Rijk en regio in samenwerken. Dit heeft de regio ook aangegeven in haar zienswijze op de concept NRD.[61]

Zoals aangegeven is de consequentie van de wetgeving op N2000/draadslachtoffers dat de minister niet anders kan dan kiezen voor de groene of donkerblauwe corridor als deze voldoende probleemoplossend zijn, (technisch) haalbaar zijn en redelijkerwijze betaalbaar zijn. De zuidelijke locaties ZM1, ZM2, ZO1, ZO2, ZO3 en ZO4 zijn niet goed bereikbaar vanuit de groene of donkerblauwe corridor en vallen hierdoor ook af. Dit betekent dat het startpunt van de verbinding aan de zuidzijde op een buitengewoon ongelukkige en zeer ongewenste plek zal moeten komen: namelijk in het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad. Voor de gemeentes Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk is deze locatie en argumentatie onacceptabel.
Een echt integrale afweging op schaal van heel Noord-Holland en vanuit een toekomstperspectief op Noord-Holland is door deze wetgeving niet mogelijk. De locaties ZW1 t/m ZW4 sluiten niet goed aan bij de door de overheden geformuleerde uitgangspunten. Passende en ruimhartige compensatie is hier dan ook op zijn plek.

We maken hier nadrukkelijk geen keuze voor een van de vier zoekgebieden. We vinden het noodzakelijk dat er eerste een meer gedetailleerd ontwerpend onderzoek wordt uitgevoerd in samenhang met de andere opgaves in dit gebied om te komen tot de beste locatiekeuze en inpassing. Ook de aansluiting op het nieuwe tracé, de inlussing daarvan en het ondergronds brengen van de 150 kV-verbinding Beverwijk-De Weel zijn hier onderdeel van.

Zoeklocaties sluiten niet aan bij andere gebiedsopgaven en -processen
In de afgelopen decennia is door alle overheden samen actief ingezet op het openhouden van het landschap tussen de IJmond en Zaanstad en boven Amsterdam. Tegelijkertijd wordt intensief gewerkt aan binnenstedelijke verdichting. We zien dat de onderzochte zoeklocaties niet

[61] Inspraakbundel concept-NRD - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord

aansluiten op dit beleid. Daarnaast is onder andere in het Ontwikkelperspectief NZKG, waar Rijk en regio in samenwerken, aangegeven dat er in het gebied tussen Zaanstad en Beverwijk een opgave voor groen en waterberging ligt.[62] In het door Rijk en Regio opgestelde Verstedelijkingsconcept MRA wordt het gehele Oer-IJ genoemd als zoekgebied voor tijdelijke piekwaterberging. Ook bij Deltaprogramma Centraal Holland is dit gebied in beeld voor waterberging.

Vraag en aanbod bij elkaar
Op het zuidelijke 380 kV-station is geen 'afrit' voorzien, het station wordt dus niet aangesloten op het onderliggende netwerk maar fungeert als een koppelpunt. De aantrekkende werking op energieafnemers en energieproducenten die direct op een 380 kV-station aansluiten is beperkt volgens E-merge. Slechts een enkeling sluit direct aan op het 380 kV-netwerk. Dat betreft dan grootschalige elektriciteitsproductie, zoals de Diemercentrale of windenergie afkomstig van zee (VAWOZ), of grootschalige afname voor bijvoorbeeld de productie van waterstof[63].
Nabijheid van vraag (via bijvoorbeeld het 150 kV-net) is daarmee minder relevant voor dit station. Wel zien we dat potentiële grote afnemers, zoals een elektrolyser, zich met name in het NZKG kunnen vestigen. De locaties ZW1 t/m ZW 4 liggen dichter bij het NZKG dan de andere onderzochte zoeklocaties.

Keuzes zijn niet robuust richting de toekomst en houden geen rekening met de factor tijd
Eventuele ontwikkelingen gekoppeld aan een 380 kV-station, zoals een nieuw 150 kV-station, batterijen, een aanlanding of nieuwe bedrijvigheid zijn enkel mogelijk binnen het bestaande industriecluster, zoals opgenomen in het Ontwikkelperspectief NZKG. Er is geen ruimte voor verdere verstedelijking of energiesysteemfuncties in het landschap. Dit geldt voor alle onderzochte locaties voor het zuidelijke station. In de provinciale energievisie is gesteld dat batterijen gebundeld worden met vraag/aanbod in energieknooppunten. Dat is dus zeer onwenselijk in de directe omgeving van dit station.

Keuzes houden geen rekening met de sociaal-economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio
Rondom het Noordzeekanaal staat de leefbaarheid al zwaar onder druk. In de gemeentes Beverwijk, Heemskerk, Velsen en Zaanstad wonen ruim 300.000 inwoners in de directe nabijheid van haven en industrie. Zij worden al belast met geur, geluid en uitstoot van (zware) industrie, provinciale wegen en snelwegen, logistiek zoals de scheepvaart en geluidshinder door vliegverkeer.[64] Dit leidt tot stapeling van leefomgevingseffecten en heeft een negatieve uitwerking op de gezondheid. Er is geen milieuruimte meer beschikbaar in dit gebied en er is te weinig ruimte voor recreatie en ontspanning door gebrek aan natuur en landschap. Ook krijgt deze regio nog te maken met verzwaring van de bestaande 380 kV-lijn Beverwijk - Diemen, waardoor nog eens 350 nieuwe kwetsbare locaties alleen al in Zaanstad hier last van gaan ondervinden. Gemeente Beverwijk draagt al veel bij aan de nationale energie-infrastructuur. Een bijdrage die de eigen regionale vraag al ruimschoots overstijgt. Voorbeelden hiervan zijn het nieuwe 2,1GW aanlandstation in Wijk aan Zee met drie aanlandingen van wind op zee, een nieuw 150 kV-station nabij de Bazaar in Beverwijk-Oost, de aftakking van het hoofdwaterstofnetwerk NZKG naar het Tata-terrein en het bestaande 380 kV-station aan de Kagerweg.

Kiezen voor een van de locaties ZW1 t/m ZW4 betekent dat de leefomgeving in een al zwaar belast deel van Nederland nog verder onder druk komt te staan. Vanuit gezondheidscondities gezien zijn de andere zoeklocaties meer geschikt. De directe effecten op de gezondheid zijn

---

[62] Ontwikkelperspectief NZKG: 231219-nzkg-ontwikkelperspectief-boekje-spreads-lowres-def.pdf
[63] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 109
[64] Zie o.a. Blik op leefomgeving en gezondheid voor de verstedelijkingstrategie Metropoolregio Amsterdam vanuit beschikbare data en trends. | RIVM en Industrie en Omwonenden - Onderzoeksraad voor Veiligheid

negatiever bij ZW3 en ZW4 dan bij ZW1 en ZW2. Met name bij ZW4 liggen er zeer veel geluidsgevoelige gebouwen binnen de 50 dB(A) contour.[65]

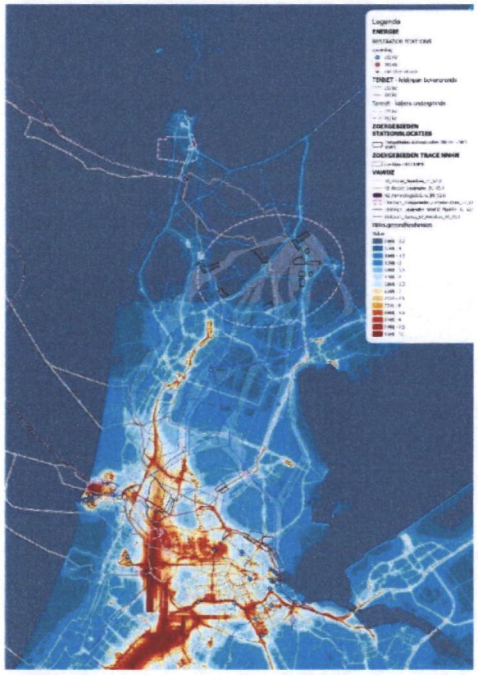

Corridors en zoekgebieden t.o.v. Milieugezondheidsrisico in Noord-Holland

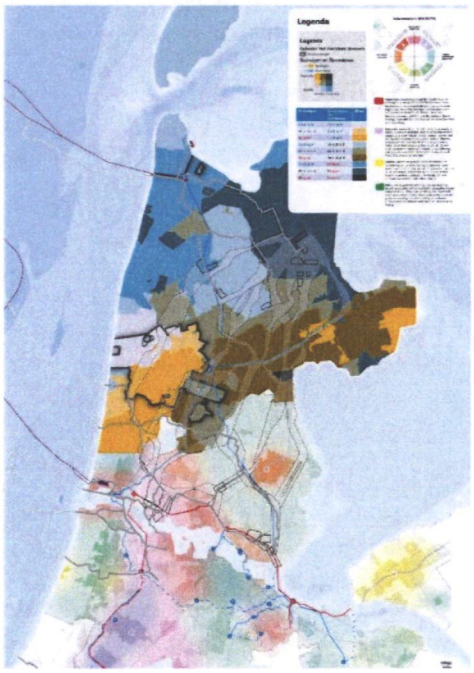

Combinatiekaart onderzoeken gezonde leefomgeving[66]

Omgevingskwaliteit staat sterk onder druk & natuur- en recreatiewaarden worden aangetast
Alle onderzochte zoeklocaties voor het zuidelijke station zijn vanuit het perspectief van omgevingskwaliteit ongewenst. Het nieuwe hoogspanningsstation sluit nergens aan op een bestaand bedrijventerrein en alle zoeklocaties liggen in Beschermd Landschap.

Specifiek voor ZW1 t/m ZW4 geldt dat het Beschermd Landschap Assendelft en omgeving met zijn zeer open karakter het laatste stukje open landschap is, bekeken op een groter schaalniveau. De ligging is nabij stedelijk gebied van Zaanstad, Beverwijk en Heemskerk. De openheid van dit gebied is een groot contrast met het omliggende stedelijk gebied, en is een belangrijk recreatief uitloopgebied voor de inwoners van deze gemeentes.

Het gebied bevat daarnaast waardevolle natuur o.a. in de vorm van weidevogelleefgebied. Afhankelijk van de zoeklocaties toont de planMER aan dat er (sterk) negatieve effecten zijn op weidevogelleefgebied, Natura 2000 en/of NNN en/of beschermde soorten.[67] (zie bijlage 3 voor een overzicht van de planMER resultaten voor de zuidelijke stations). Bovendien ligt in dit gebied een natuurverbinding.

De meest westelijke zoekgebieden ZW1 en ZW2 liggen midden in het Oer-IJ gebied en in de bufferzone van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Hiervoor geldt een 'ja-mits-

[65] 918 gebouwen zie 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 100

[66] MRA: Eindverslag Verstedelijking MRA en Gezondheid | RIVM, 2021 Noord-Holland Noord: Gezonde leefomgeving en kwetsbaarheid Noord-Holland Noord

[67] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025 - pag. 37, 38, 86, 89, 91

regime', wat betekent dat het station hier alleen gebouwd mag worden als het goed ingepast is en rekening is gehouden met de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies[68].

Keuzes houden geen rekening met de water en bodem condities
Alle zoeklocaties in het zuidwestelijke deel liggen op veengronden. Veengronden zijn instabiel, en klinken door veenoxidatie (het blootstellen van veengronden aan de lucht door verlaging van de grondwaterspiegel) verder in. Hetzelfde geldt voor de locaties ten noorden van Amsterdam.[69] Deze gronden zijn het meest ongeschikt om op te bouwen. Zoals aangegeven is het gebied tussen Beverwijk en Zaanstad in beeld voor waterberging, specifiek het diepste deel bij zoekgebied ZW4. Ook geldt voor ZW4 een grotere kans op overstroming (met een diepte van 2,0-5,0) waardoor het station hier opgehoogd dient te worden.[70] Dit zal slechts een tijdelijke oplossing zijn, omdat door de druk op de grond, de bodem extra hard daalt.

Voorwaardes

We stellen de volgende expliciete voorwaardes aan de ontwikkeling van het 380kV station op ZW1, ZW2, ZW3 of ZW4:

- Maak nog geen keuze voor een van de vier zoeklocaties, maar behoud ruimte en flexibiliteit om tot het beste ontwerp in dit gebied te komen.
- Er vindt ruimhartig compensatie plaats. De maat en schaal van de aantasting van het landschap door zowel het station als het tracé zijn op dit moment nog niet te overzien. Daadwerkelijke compensatie van de aantasting vraagt om die reden een gezamenlijke aanpak, waarin nader te bepalen ruimhartige compensatieafspraken bestuurlijk moeten worden vastgelegd. In bovenstaande analyse is duidelijk te lezen op welke elementen het gebied ernstig wordt aangetast: het gebied zelf (*sluit niet aan bij andere gebiedsopgaven en -processen)*, de verbinding met het stedelijk gebied (*natuur- en recreatiewaarden worden aangetast)* en vooral de leefbaarheid voor de inwoners. De compensatie vindt wat ons betreft plaats langs die drie lijnen, waarbij we ter illustratie noemen waarover afspraken moeten worden gemaakt:
    - *Het gebied:* Een toekomstgerichte opwaardering van het dan nog resterende buitengebied, door bijvoorbeeld:
        - Versterking OeR-IJ
        - Ontwikkeling van de Kil-zone.
        - Versterken en ontwikkelen biologische en kleinschalige landbouw in Wijkermeerpolder aansluitend op Heerenboeren / Rijk van Rorik / de groene Amsterdammer.
    - *De verbinding met de stad:* Beter kunnen benutten van het resterende buitengebied door ontwikkeling van de stedelijke randen, bijvoorbeeld:
        - Park Omzoom
        - Park Hoogtij en Park Nauerna
        - Velsen Noord + Aagtendijk + Kagerweg
        - Maar ook in algemene zin de aanlooproutes en verbindingen tussen stad en land vergroenen
    - *Bewoners/ Leefbaarheid en gezondheidscondities:* Opzetten van een leefbaarheidsfonds waarmee de meest-geraakte bevolking zelf keuzen kan maken om de compensatie daadwerkelijk vorm te geven. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan versterking van zones in het geraakte gebied, maar ook

[68] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag.93
[69] 380kV planMER hoofdrapport - samenvatting d.d. 3 oktober 2025 pagina 195
[70] 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 3 oktober 2025- pag.131 en 380kV NNHN Integrale Effectenanalyse d.d. 8 augustus 2025- pag.123

gebieden elders in de stad, die de rol van het aangetaste gebied deels kunnen overnemen.

- De ontwikkeling van een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk, blijvende investeringen in landschap en beheer én het instellen van adequate beschermingsregimes. Het gebied is een belangrijk uitloopgebied voor een omgeving waar de leefbaarheid ook op andere vlakken onder druk staat. Ook kwaliteiten als openheid en historische gaafheid van het landschap zijn hier schaarser dan in bijvoorbeeld de noordoostflank van de MRA. Reden om hier extra zorgvuldig te zijn bij positionering en inpassing van het station.
- Geen ruimte voor systeembatterijen of andere energetische functies bij dit station. Mogelijke toekomstige ontwikkelingen zoals uitbreiding van het station, een aanlanding, systeembatterijen en/of de vestiging van energie gerelateerde bedrijven kunnen de doodssteek zijn voor de nog resterende landschapskwaliteiten.
- Wanneer NNN wordt aangetast dient dit zo veel mogelijk gemitigeerd te worden. Waar dit niet mogelijk is, vindt compensatie plaats volgens de uitgangspunten van de OV NH2022.
- De natuurverbinding in dit gebied dient ook tijdens de werkzaamheden beschikbaar te zijn. Als de verbinding wordt aangetast, dient hier compensatie voor plaats te vinden. Het is aan de initiatiefnemer om de exacte maatvoering van de verbindingszones te bepalen en te onderzoeken of het project hieraan raakt.
- Starten van een ontwerpend onderzoek dat de volgende producten oplevert:
  - Ruimtelijke strategische gebiedsvisie
    - Beschrijft de ruimtelijk-strategische aspecten van het station in relatie tot bredere opgaven in de omgeving, zoals woningbouw, mobiliteit, energie, natuur en waterbeheer.
    - Legt vast hoe deze opgaven en het station elkaar wederzijds kunnen versterken, en biedt een kader voor toekomstige ontwikkelingen in het gebied.
  - Landschapsplan (ruimtelijke inpassing en bescherming)
    - Richt zich op een hoogwaardige landschappelijke inpassing van het station, met behoud van de nog aanwezige kwaliteiten zoals openheid en historische gaafheid van het landschap.
    - Ontwikkelt een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk, borgt blijvende investeringen in landschap en beheer, en voorziet in adequate beschermingsregimes.
  - *Bijvoorbeeld: Onderzocht moet worden of het resterende deel van de Wijkermeerpolder en de nog zichtbare structuren van het Oer-IJ kan worden ontwikkeld als landschapspark, waarmee wordt bijgedragen aan waterhuishouding, recreatie, cultuurhistorie, erfgoed en een gezonde leefomgeving. Daarbij kan dit park tevens dienen als klimaatbuffer voor het station, waardoor grillen van klimaatveranderingen beter kunnen worden opgevangen en de maatregelen voor de vitale en kwetsbare infrastructuur minder ingrijpend hoeven te zijn. We zien de Houtrakpolder bij A9 Zuid als voorbeeld, waar gewerkt wordt aan een breder landschapsplan in samenhang met de nieuwe e-infra. Inpassing van het nieuwe station wordt gecombineerd met het versterken van het landschap, de recreatieve én de ecologische waarde van het gebied.*

6. Aanlandtracés en locatie converters A9 Zuid

Het project A9 zuid beoogt een nieuw 380 kV-station in of tegen Westpoort te realiseren. Recent is duidelijk geworden dat het locatiebesluit niet meer in 2025 genomen gaat worden. Daarmee komt dit besluit ná de deadline van het regioadvies te liggen. Hoe hiermee om te gaan is onderwerp van discussie tussen PNH en KGG.

De hal waar de converters in staan is tot 25 meter hoog en is blokvormig, daarom sluit dit het beste aan bij de bedrijven in de haven. Vanuit landschappelijk oogpunt is een locatie in de Houtrakpolder ten westen van de Machineweg ongewenst. Onze voorkeur gaat uit naar een locatie ten oosten van de Machineweg (zoekgebied A9Z-C2). Dit heeft tot gevolg dat het converterstation waarschijnlijk vanuit zee gezien 'achter' het (nog te realiseren) transformatorstation komt te liggen. Hoewel dit ingaat tegen het uitgangspunt van VAWOZ, is dit in dit geval te rechtvaardigen vanuit het landschappelijke belang. Over de precieze locatie voor een converter binnen zoekgebied A9Z-C2 kunnen we op dit moment nog geen uitspraak over doen maar moet in de vervolgfase nader bekeken worden, dit sluit aan bij het onderzoekskarakter van het programma VAWOZ.

Tracékeuze ondergrondse kabel
Richting A9 Zuid zijn tracés onderzocht vanuit Egmond, Castricum, Velsen-Noord en IJmuiden. De tracés door IJmuiden worden als zeer negatief beoordeeld op het gebied van Natura 2000 die niet te mitigeren is[71]. Deze zijn deze tracés niet wenselijk.

Het tracé over het terrein van Tata Steel (zie afbeelding) heeft de voorkeur vanuit de omgeving[72] boven een tracé door de Zeestraat, ook komt deze niet slecht uit de IEA naar voren[73]. Wel zijn deze afhankelijk van de (geluids)ruimte op het TSN terrein. Om dit mogelijk te maken roepen we het Rijk op om hier met TSN nadere afspraken over te maken. In de huidige verwachting is dit op

[71] Paragraaf 5.2.11 - H5 planMER: 'Er is sprake van directe, tijdelijke aantasting, hierom krijgt de route een zeer negatieve score (- -). Na mitigatie, zoals het werken met stille machines en buiten de kwetsbare periodes, zullen er minder effecten van verstoring door de ingreep van het N2000-gebied plaatsvinden. Er zal echter nog wel sprake zijn van directe, tijdelijke habitataantasting van N2000-gebied, in verband met het in- en uittredepunt bij de locatie. Hierom blijft de score na mitigatie hetzelfde.'

[72] VAWOZ IEA - deelrapport D - paragraaf 3.3.3 - "De route van een eventuele aanlanding bij Tata Steel moet dan ook via het Tata Steel-terrein worden doorgeleid en niet opnieuw via de Zeestraat, parken en de openbare groene ruimte."

[73] VAWOZ plan-MER - samenvatting

zijn vroegst na 2039 mogelijk, om dit te versnellen is aanvullende inzet nodig. Omdat hetzelfde gebied ook in beeld is voor de aanlanding van het 700 MW windpark op het 150 kV-station Velsen en mogelijk ook voor aanlandingen in de verdere toekomst, adviseren we de minister om hier rekening mee te houden en te kiezen voor een bundeling van kabels voor meerdere windparken.

Na doorkruising van het TSN terrein splitsen de routes in drie varianten. De noordelijke variant (VNH-A9Z1-E) doorkruist het veengebied in de Wijkermeerpolder en is daarmee niet wenselijk. De middelste variant (VNH-A9Z3-E) heeft meerdere doorkruisingen van waterkeringen en is daarom ook niet wenselijk. De zuidelijke variant (VNH-A9Z2-E) bundelt voor een groot deel met de A9 en heeft een zuidelijke aanloop richting Westpoort, hierdoor wordt een mogelijk knelpunt met de reservering voor een mogelijk nieuw havenbekken[74] in de Houtrakpolder voorkomen. Daarom vinden wij het zuidelijke tracé (VNH-A9Z-2-E) het meest wenselijk.

De tracés vanuit Egmond en Castricum komen als haalbaar uit het onderzoek naar voren. Echter loopt het tracé via Castricum door een grondwaterbeschermingsgebied en waterwingebied. Vanwege de toenemende vraag naar zoetwater is het verstandig om dit gebied zo veel mogelijk te ontzien om toekomstige uitbreidingen van het waterwingebied niet in de weg te zitten. Voor de routes vanuit Egmond is dit niet het geval omdat de duinenrij hier smaller is en daarom minder kansrijk als nieuw waterwingebied. Daarom beoordelen we een route vanuit Egmond naar A9 Zuid als meest kansrijke alternatief voor de route VNH-A9Z-2-E.

Een aanlanding via Castricum is voor ons onacceptabel vanwege de beschikbaarheid van zoetwater, nu en in de toekomst. Mocht er, tegen ons advies in, binnen het project NNHN gekozen worden voor de donkerblauwe corridor, is een aanlanding via Egmond voor ons niet bespreekbaar om een onevenredige stapeling van impact te voorkomen.

In de Verschillen- en gevoeligheidanalyse van VAWOZ zijn er, op een later moment binnen het onderzoeksproces, een aantal alternatieve routes vanuit o.a. Egmond naar station Vijfhuizen bekeken[75]. Deze routes kunnen ook aantakken op de routes naar A9-Zuid. Wij hebben op dit moment te weinig zicht op de gevolgen om hier een keuze in te maken, daarom adviseren we de minister om al deze alternatieven te betrekken bij de vervolgprocedure (mits de route over Tata terrein niet haalbaar blijkt).

Voor alle routes vanuit Egmond plaatsen we de kanttekening dat dit de langste routes over land zijn binnen Noord-Holland, dit vraagt om goede afstemming met omgevingspartijen en een goede compensatieregeling.

Voorwaardes:

- De locatie voor een converterstation wordt gezocht in het zoekgebied A9Z-C2, ten oosten van de Machineweg.
- Het gekozen tracé moet een mogelijk toekomstige havenbekken in de Houtrakpolder niet onmogelijk maken.
- Het gekozen tracé dient een mogelijke toekomstige (piek)waterberging in de Houtrakpolder niet onmogelijk te maken.
- Afspraken tussen Rijk en TSN over hoe kabeltracés (van meerdere windparken) in te passen in de terreinindeling.

[74] De Houtrakpolder is in beeld is voor onder meer de plaatsing van een 380kV station en (piek)waterberging. Om dit gestalte te kunnen geven is het wel noodzakelijk dat de huidige strategische reservering voor een havenbekken komt te vervallen. In het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied (2023) is beschreven onder welke condities dat kan gebeuren. Zo lang het daadwerkelijk besluit over de lange termijn invulling van de Houtrakpolder nog niet is genomen wordt rekening gehouden met alle lange termijn mogelijkheden.

[75] VAWOZ IEA - Deelrapport Verschillen- en gevoeligheidsanalyse

- Ruimhartige en passende compensatie voor de gemeenten/gebieden waar het ondergrondse tracé doorheen gaat is noodzakelijk. Zowel bij doorkruisen van de duinen en het landelijk gebied als bij het doorkruisen van kernen. Het gebied ondervindt door de aanleg op korte en lange termijn gevolgen door opgelegde ruimtelijke beperkingen. We verwachten een ruime compensatie op het gebied van leefbaarheid voor de inwoners en compensatie voor de economische schade van ondernemers wanneer het tracé door of langs kernen zoals Velsen en Beverwijk komt. Ook pleiten we voor werk met werk maken op de locaties waar werkzaamheden gaan plaats vinden.
    - Concreet vragen we ruimhartige compensatie voor diegene die getroffen worden door beperking als gevolg van de kabeltracés.
    - Ook geldt een nadrukkelijk voorwaarde dat het tracé geen opgaande elementen als hekken, struiken, bouwwerken bevat, maar slechts "putdeksels".
- Het gekozen tracé en de locatie van het converterstation voldoet aan de afspraken voor de Houtrakpolder zoals vastgelegd in de Uitvoeringsagenda NOVEX-NZKG 2025-2029.
- Het converterstation dient minimaal op NAP te worden aangelegd om overstromingsgevaar te voorkomen. Als het station lager wordt geplaatst, kan dit leiden tot hogere overstromingsrisico's en mogelijk een herindeling van regionale keringen naar een hogere risicoklasse. Eventuele kosten voor dijkversterking, beheer en onderhoud komen in dat geval volledig voor rekening van de initiatiefnemer. Als er een dijk rond het station wordt aangelegd, ligt het beheer en onderhoud bij de initiatiefnemer.
- De bestaande waterstaatkundige functies, waaronder die van de sloot naast de Machineweg (Machinetocht), moeten behouden blijven. Worden deze functies beïnvloed, dan is de initiatiefnemer verplicht om op eigen kosten compenserende maatregelen te treffen. Bovendien moet voldoende ruimte beschikbaar blijven voor aan- en afvoer van water, zodat toekomstige piekberging mogelijk blijft. Het ontwerp moet zodanig worden afgestemd dat het raakvlak met piekwaterberging geen knelpunten veroorzaakt voor waterveiligheid en waterhuishouding.

7. Grootschalige Elektrolyse

Binnen het programma VAWOZ wordt ook gezocht naar de toegevoegde waarde en mogelijkheden van elektrolyse in de buurt van de aanlandplekken. Uit de IEA blijkt dat alle gebieden (uitgezonderd één zoekgebied in de buurt van Agriport A7) als zeer negatief worden beoordeeld[76]. Daarnaast tellen de huidige initiatieven in Noord-Holland al op tot bijna 1 GW. We zien op dit moment geen behoefte aan aanvullende grootschalige elektrolyse. Dit is in lijn met het Waterstofprogramma van de provincie Noord-Holland waarin opgenomen is dat we de plannen tot 2030 ondersteunen maar voor de periode daarna nog een ambitie opstellen die te dragen is door de omgeving[77].

Omdat de behoefte aan regelbaarvermogen wel uit het onderzoek naar voren komen, adviseren we het Rijk om afspraken te maken met de huidige initiatiefnemers over hoe zij deze rol kunnen vervullen. Het meest concreet gaat dit over het project van HyCC voor de realisatie van een 500 MW elektrolyser in Westpoort, de plannen van Vattenfall bij de Hemwegcentrale en de ontwikkelingen van Statkraft in de omgeving van Den Helder. Hierbij vragen we aandacht voor de mogelijke negatieve effecten van de reststromen die vrijkomen bij elektrolyse. Deze mogen geen negatieve consequenties hebben op de waterkwaliteit.

Voorwaardes:

- Het waterstofecosysteem mag geen negatieve consequenties hebben op de beschikbaarheid van zoetwater en de waterkwaliteit (waterstofprogramma NH)

[76] Bijlage H - IEA - paragraaf 5.2: 'Binnen de regio Noord-Holland lijkt NNHNn-E1a het minst negatief beoordeeld. Alle andere zoekgebieden hebben twee of drie zeer negatieve (--) beoordelingen.'
[77] Waterstofprogramma Noord-Holland 2025-2027 - Paragraaf '2.1.4 Productie'

8. Doorkijk langere termijn

De onzekerheid in de vraagontwikkeling en het eerder genoemde knelpunt 380 kV Randstadring[78] leggen beperkingen op aan wat er mogelijk is. Pas wanneer een adequate oplossing is gevonden óf wanneer de lokale elektriciteitsvraag meer toeneemt en grote transporten kunnen worden voorkomen, komt een eventuele 4e en 5e aanlanding wat ons betreft in beeld.

4. Aanlanding en aansluiting op Tata Steel terrein

Als er in de toekomst voldoende elektriciteitsvraag op de locatie van TSN ontwikkeld is, komt dit gebied in beeld voor een aanlanding met aansluiting op een (nieuw) hoogspanningsstation. Dit zal wel op de langere termijn zijn, op dit moment is er namelijk geen zekerheid dat de lokale elektriciteitsvraag en ruimte (fysiek, milieu en geluid) op het terrein tijdig beschikbaar is. Mocht dat het geval zijn is dit een goede bundeling van vraag en aanbod en past dit binnen de huidige bestemming van het gebied. We plaatsen deze optie nadrukkelijk binnen de bredere context van leefbaarheid in de IJmond. Een aanlanding met aansluiting op het terrein van TSN moet een netto-positieve invloed hebben op de leefbaarheid doordat het bijvoorbeeld een bijdrage levert aan de verduurzaming van de industrie. Ook benadrukken we dat eventuele vertraging in de transformatie van de industrie niet mag leiden tot het zoeken naar een andere locatie buiten het hek van TSN.

5. 380 kV-station A9-zuid of Vijfhuizen

Voor een tweede aanlanding (bovenop de eerder genoemde aanlanding) op station A9-zuid zijn er aanvullende maatregelen nodig. Er is een extra uitbreiding van het station met 3 ha nodig om klantvelden ('stopcontacten' voor grote invoeders of afnemers van elektriciteit) te realiseren. Dit is niet bij alle locaties die onderzocht worden mogelijk. Daarnaast is het uitgangspunt vanuit systeemintegratie[79] dat er in de omgeving aanvullende elektriciteitsvraag gerealiseerd wordt die ook (deels) het windprofiel moet volgen.[80]

Mocht er voor A9-zuid voor een locatie worden gekozen waar geen extra uitbreiding mogelijk is of mocht de elektriciteitsvraag op A9-zuid onvoldoende groeien, maar wél op het 380 kV-station Vijfhuizen, dan is aansluiting op station Vijfhuizen een overweging. Station Vijfhuizen wordt namelijk uitgebreid met 3 velden die beschikbaar zijn voor een aanlanding. Echter past een converter niet bij het doel en hoogte van dit bedrijventerrein. Bij aansluiting op station Vijfhuizen heeft het onze voorkeur om de converter in/bij de Amsterdamse haven te plaatsen.

De Port of Amsterdam heeft aangegeven ruimte te zien voor één converterstation in de haven. Een tweede converter zal dan buiten de huidige contouren van de haven een plek moeten vinden, aandachtspunt hierbij is dat het tweede converterstation niet in een open polder geplaatst moet worden maar ook ten oosten van de Machineweg. Om een geordende ontwikkeling mogelijk te maken kan het helpen als TenneT een strategische grondaankoop doet waar meerdere energie-infraprojecten gerealiseerd kunnen worden.

Vanwege de eerder genoemde onzekerheden adviseren wij de minister om meerdere opties open te houden en later een keuze te maken omtrent deze aanlanding.

---

[78] IEA VAWOZ - Hoofdrapport - paragraaf 3.4.7
[79] IEA VAWOZ - Bijlage B - tabel 8-1
[80] Bijvoorbeeld via de plannen van HyCC en Vattenfall voor de bouw van elektrolysers.

Overige aandachtspunten

- Nauw betrekken van alle overheden bij vervolgprocedures.
  Om de beoogde kwaliteit waar we in dit advies voor pleiten te behalen is een structurele samenwerking van alle overheidslagen nodig.
- Dit regioadvies doet niets af aan de mogelijkheid voor individuele overheden om een zienswijze in te dienen op (onderdelen van) het conceptprogramma VAWOZ en de ontwerp-voorkeursbeslissing van de 380 kV NNHN.
- Mocht nieuwe informatie leiden tot significante andere inzichten over bijvoorbeeld de onderzochte corridors, tracés of zoekgebieden dan willen we hierover opnieuw met de minister en met elkaar in gesprek.
- Ook willen wij – in ieder geval na het afgeven van het regioadvies, maar voor het nemen van de Voorkeursbeslissing en het vaststellen van het concept-programma VAWOZ - met de minister in gesprek om invulling aan de (rand)voorwaarden te geven en deze vast te leggen in bestuurlijke afspraken.

Bijlages

1. Uitvraag regioadvies

2. Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

3. Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

4. Vergelijking 5 varianten: 3 hoofdcorridors, Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

5. Analyse vijf noordelijke corridor varianten

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Klimaat en groene Groei

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/kgg

Behandeld door
ir. S.J. Voest

T 070 757 3543
s.j.voest@minezk.nl

Ons kenmerk
KGG / 97684530

Uw kenmerk

Bijlage
1

Aan:
Colleges van BenW, Gedeputeerde Staten en Dagelijkse Besturen van de waterschappen in Noord-Holland waarvan het project netuitbreiding 380kV Noord-Holland Noord en/of het programma VAWOZ (2031-2040) raken aan hun grondgebied.

Datum 28 maart 2025
Betreft Uitvraag gezamenlijk en samenhangend advies van regionale overheden in Noord-Holland over het project 380kV NNHN en programma VAWOZ (2031-2040).

Geachte Colleges van B&W, Gedeputeerde Staten en Dagelijkse Besturen van de waterschappen in Noord-Holland,

Bij dezen wil ik u vragen om gezamenlijk een samenhangend regioadvies te gaan opstellen over het Programma VAWOZ 2031-2040 (programma VAWOZ) en het project netuitbreiding 380kV-Noord-Holland Noord (380kV-NNHN).

In 2024 hebben het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) en de regionale overheden de wens uitgesproken voor één gezamenlijk regioadvies voor de 380kV-NNHN en het proramma VAWOZ. Deze wens is geuit vanwege de inhoudelijke samenhang tussen het project en het programma. Daarnaast is besloten dat de provincie Noord-Holland het opstellen van een gezamenlijk regioadvies zal gaan coördineren. De Minister van KGG stelt het zeer op prijs dat de provincie deze complexe rol oppakt. Ik vraag u om uiterlijk 19 december 2025 het regioadvies toe te sturen aan de Minister van KGG.

Op dit moment wordt voor beide trajecten nog onderzoek gedaan voor het opstellen van de Integrale Effect Analyses (IEA) en de planMER'ren. Voor programma VAWOZ wordt daarnaast nog onderzocht hoeveel elektriciteit geproduceerd op zee ingevoerd kan worden op het (toekomstige) Noord-Hollandse 380kV-hoogspanningsnet.

In de bijlage bij deze brief kunt u meer lezen over:
- Op welke vragen het regioadvies in dient te gaan en welke uitgangspunten en randvoorwaarden gelden.
- De aanleiding en de nut en noodzaak van beide trajecten.
- De inhoudelijke en ruimtelijke samenhang van beide trajecten.

Op 15 mei en 1 juli zullen de projectteams van de beide trajecten sessies organiseren om de onderzoeksresultaten met u te delen. De eerste sessie zal een globaal overzicht bieden van de bevindingen, en de tweede sessie zal een gedetailleerde, warme overdracht zijn van de inhoudelijke documenten. Ik hoop dat dit u helpt bij het opstellen van uw regioadvies.

Ik ben mij ervan bewust dat ik een complexe vraag aan u stel. Het project 380kV-NNHN en programma VAWOZ zijn grootschalige energie-infrastructuur projecten waar veel bewoners in Noord-Holland mee te maken krijgen. Het is daarom geen sinecure om met zo veel overheden te komen tot een gezamenlijk onderschreven regioadvies. Het belang van de twee projecten is echter groot, voor zowel de energievoorziening van Noord-Holland maar ook voor het slagen van de energietransitie in Nederland. Uw advies zal ons helpen om de juiste keuzes te maken voor de voortgang van deze complexe projecten. Daarom wil ik u bij voorbaat hartelijk danken voor uw inspanningen en uw advies.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
namens deze:

Marc Hoenders
Directeur Directie Realisatie Energietransitie

Bijlage 1

Toelichting uitvraag samenhangend regioadvies 380kV-NNHN en Programma VAWOZ

1. Scope van het samenhangende regioadvies

Het samenhangend regioadvies zal in moeten gaan op een aantal vragen om goed meegenomen te kunnen worden in de te maken afwegingen. Hieronder worden de vragen voor zowel project 380kV-NNHN als voor programma VAWOZ opgesomd. Ik stel het op prijs wanneer u de voorkeur(en) in het regioadvies onderbouwt met informatie uit de plan-MER en IEA en toelicht door de belangen en belangenafweging van de medeoverheden uiteen te zetten.

Project 380kV-NNHN

Ten behoeve van het project 380kV-NNHN vraag ik u advies te geven over onderstaande vragen:

1. Welke stationslocatie voor het noordelijke 380/150kV-hoogspanningsstation heeft uw voorkeur?
2. Welk 150kV ondergronds kabeltracé voor het verbinden van het noordelijke 150/380 kV-hoogspanningsstation met het bestaande station Middenmeer150kV heeft uw voorkeur?
3. Welke stationslocatie voor het zuidelijke 380kV-hoogspanningsstation heeft uw voorkeur?
4. Welke corridor (en eventuele verbindingsstukken) voor het verbinden van het zuidelijke met het noordelijke hoogspanningsstation heeft uw voorkeur? In het geval er één mastenrij komt voor het oplossen van de netcongestie.
5. Welke corridor of corridors voor het verbinden van het zuidelijke met het noordelijke hoogspanningsstation heeft uw voorkeur indien er twee mastenrijen komen? Kunt u aangeven of u de voorkeur heeft om de mastenrijen naast elkaar te plaatsen, of dat de mastenrijen (geheel of gedeeltelijk) een eigen route volgen?
6. Blijven de voorkeurslocaties voor de stations en tracé staan indien er aangeland wordt in de Kop van Noord-Holland? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
7. Blijven de voorkeurslocaties voor de stations en tracé staan indien er aangeland wordt bij het zuidelijke station? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
8. Blijven de voorkeurslocaties en tracé staan indien er aangeland wordt in de Kop én bij het zuidelijke station? Zo nee, wat heeft uw voorkeur?
9. Welke aandachtspunten wil de regio meegeven ten aanzien van de corridors en de twee stationslocaties waar de voorkeur naar uit gaat?

Programma VAWOZ

Er is een aanzienlijke kans dat er zowel in de Kop van Noord-Holland als in het Noordzeekanaalgebied elektriciteit geproduceerd op zee, aangeland moet gaan worden. Ook kan dit betekenen dat er mogelijk meerdere aanlandingen in de Kop van Noord-Holland nodig zullen zijn. Ik vraag u om hier in uw regioadvies rekening mee te houden. Met dit in het achterhoofd wil ik u vragen om advies te geven over de volgende vragen;

<u>Elektrische verbindingen</u>

1. Welke twee aanlandingslocaties hebben uw voorkeur en welke voorkeursvolgorde heeft u voor een mogelijke derde, vierde en vijfde aanlanding?
2. Welke aandachtspunten en aanbevelingen geeft u mee ten aanzien van één of meerdere aanlandingen op de volgende (nieuwe) 380kV-

hoogspanningsstations (380kV Vijfhuizen, 380kV A9-Zuid, 380kV Zuidelijk station NNHN, 380kV Noordelijk station NNHN)?

3. Welke ondergrondse kabeltracés en welke converterstationslocaties hebben uw voorkeur bij de hierboven genoemde aansluitlocaties?
4. Welk ondergronds tracé adviseert u voor de aanlanding van een 700MW AC kabel op het bestaande hoogspanningsstation 150kV Velsen en welke aandachtspunten wilt u voor dit alternatief meegeven?
5. Welke aandachtspunten en aanbevelingen wilt u meegeven ten aanzien van de mogelijke vervolgprocedures voor de verschillende aanlandingen.

Waterstofverbindingen

6. Welke aandachtspunten, voorkeursvolgorde en aanbevelingen geeft u mee ten aanzien van de onderzochte buisleiding tracés, aanlandstations en aanlandlocaties voor de aanlanding van waterstof geproduceerd op zee?

Locaties voor grootschalige elektrolyse

7. Welke aandachtspunten geeft u mee voor de onderzochte locaties voor de mogelijke vestiging van grootschalige elektrolyse?

Mocht gedurende het opstellen van het regioadvies aanvullende informatie beschikbaar komen die relevant is voor de besluitvorming over Programma VAWOZ of het project 380kV NNHN, bijvoorbeeld over andere planologische trajecten of raakvlakprojecten, dan wil ik u vragen u mij hierover te informeren en deze te betrekken bij uw advisering.

2. Uitgangspunten en randvoorwaarden

Om u richting mee te geven voor het opstellen van het gezamenlijke regioadvies en om te zorgen dat dit regioadvies zo goed mogelijk benut kan worden bij de besluitvorming over beide trajecten, geef ik hier een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden mee voor het opstellen van het gezamenlijke regioadvies.

- Het regioadvies moeten passen binnen de onderzoekstracés en de zoeklocaties zoals geformuleerd in de NRD's van beide trajecten en kunnen worden gebaseerd op de onderzoeksresultaten uit de planMER'ren en IEA's van beide trajecten.
- De definitieve onderzoeken kunnen nog leiden tot niet-vergunbare of niet-maakbare tracés en locaties. Het is dus mogelijk dat voor Programma VAWOZ en/of 380kV NNHN er nog tracés of locaties komen te vervallen op basis van de uitkomsten van de planMER en IEA. Op het moment dat er vanuit één van beide trajecten voorgesteld wordt om (delen van) tracés of zoeklocaties te laten afvallen, dan wordt bezien wat de consequenties zijn voor het andere traject.

Uitgangspunten en randvoorwaarden t.a.v. het project 380kV-NNHN

- Bij de start van project 380kV-NNHN zijn uitgangspunten geformuleerd in het voornemen en voorstel voor participatie.[1] Deze ziet het Ministerie van KGG als randvoorwaarden voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.
- Bij de start van de 380kV-NNHN zijn de opgaven geformuleerd in het voornemen en voorstel voor participatie.[2] Het kunnen realiseren van deze opgaven ziet het ministerie van KGG als randvoorwaarde voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.

---

[1] Zie: Voornemen en voorstel voor participatie - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.
[2] Zie: Voornemen en voorstel voor participatie - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord.

Uitgangspunten en randvoorwaarde voor programma VAWOZ:

- In de cNRD voor het Programma VAWOZ zijn diverse uitgangspunten opgenomen. Deze ziet het ministerie van KGG als randvoorwaarden voor het regioadvies om over te kunnen nemen door de Ministers.
- Op basis van de systeemintegratiestudies wordt duidelijk hoeveel elektrische aanlandingen er technisch maximaal gerealiseerd kunnen worden in de provincie Noord-Holland.
- Uitgaan van één aanlanding van waterstofbuisleidingen in provincie Noord-Holland.
- Bij iedere aansluiting op een 380kV-hoogspanningsstation is het noodzakelijk om binnen een straal van 6 kilometer van het 380kV-hoogspanningsstation een convertorstation van 5,5 ha te realiseren. Op het 150kV-hoogspanningsstation Velsen is het nodig dat eerst de huidige aangesloten restgastcentrales van Vattenfall uit dienst gaan.
- Om meer dan één aanlandingen in de Kop van Noord-Holland te kunnen realiseren, zijn twee mastenrijen nodig in plaats van één mastenrij.
- Binnen Programma VAWOZ wordt onderzoek gedaan naar kansrijke locaties voor elektrolysers nabij aansluitlocaties op land. Het uitgangspunt is dat de grootschalige elektrolysers op dezelfde 380kV-hoogspanningsstations worden aangesloten als waar een converterstation op wordt aangesloten.

3. Aanleiding en noodzaak

380kV-NNHN

Het gebruik en transport van elektriciteit in Nederland neemt al tientallen jaren toe. Ook in Noord-Holland Noord (het gebied boven het Noordzeekanaal tot en met de Kop van Noord-Holland) groeit de vraag naar elektriciteit snel. TenneT gebruikt prognoses om een tweejaarlijks investeringsplan op te stellen. Uit het investeringsplan tot 2031 blijkt het volgende:

- Dat de komende jaren een verdubbeling van de vraag naar elektriciteitstransport verwacht wordt in Noord-Holland Noord.
- Dat er nu al verschillende knelpunten in het huidige 150 kV-netwerk in Noord-Holland Noord zijn. Deze worden de komende jaren erger.
- Daarnaast komen er nieuwe knelpunten bij, doordat er steeds meer transportcapaciteit wordt gevraagd door een toenemende vraag en aanbod van elektriciteit.
- De verwachte druk op het elektriciteitsnet van Noord-Holland Noord is in 2030 zo groot, dat dit niet met een versterking van het huidige 150 kV-net kan worden opgelost. Het is noodzakelijk dat er een uitbreiding van het 380 kV-net komt dat aansluit op het bestaande 150 kV hoogspanningsstation Middenmeer om leveringszekerheid in de gehele regio te kunnen garanderen.

Het project 380kV NNHN is in 2023 gestart om de benodigde 380kV-netuitbreiding te realiseren en om zo de netcongestie op te lossen. Er wordt nu door TenneT onderzoek gedaan voor het opstellen van het plan-MER en IEA. Op basis van de plan-MER, IEA, een advies daarover van de Commissie m.e.r. en het regioadvies neemt de minister van KGG, in overeenstemming met de minister van VRO de voorkeursbeslissing voor het project 380 kV NNHN. Het regioadvies heeft een belangrijke adviserende rol in het besluitvormingsproces. KGG verwacht begin 2026 de concept ontwerp-voorkeursbeslissing met u te kunnen bespreken. Daarna wordt deze gepubliceerd en is het voor eenieder mogelijk een zienswijze in te dienen. In de zomer of het najaar van 2026 wordt de definitieve voorkeursbeslissing gepubliceerd. Dan is duidelijk welke onderzoeklocaties voor de hoogspanningsstations en welke corridor(s) nader onderzocht worden binnen het plan-MER.

Programma VAWOZ
Nederland heeft de ambitie om onafhankelijk te worden in haar energievoorziening, willen we de leveringszekerheid borgen en willen we in 2050 klimaatneutraal zijn. Dit betekent dat er grote hoeveelheden hernieuwbare energie nodig is, bestaande uit onder andere elektriciteit en CO_2-arm geproduceerd waterstof. Om dit te bereiken, is de tijdige ontwikkeling van grootschalige windenergie op zee cruciaal. Het Programma VAWOZ onderzoekt daarom hoe de energie van, nog te bouwen, windparken op zee aan land kan worden gebracht in de vorm van elektriciteit of waterstof. Ook kijkt het Programma VAWOZ naar de mogelijke ruimtelijke inpassing van grootschalige elektrolyse op land gekoppeld aan de aanlanding wind op zee.

In de praktijk betekent dit dat er in Noord-Holland in de periode van 2031-2040 veel grootschalige energie-infrastructuur voor elektriciteit en waterstof bijgebouwd zal gaan worden. Deze infrastructuur is ook nodig voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse industrie en biedt kansen voor economische structuurversterking in de gehele provincie.

Op basis van de adviezen vanuit de diverse regio's, de input van de brede omgeving, het advies van de Commissie m.e.r., het advies van het Omgevingsberaad Wadden en het Bestuurlijk Overleg Wadden, het advies van Rijkswaterstaat, raadpleging van het Noordzeeoverleg en de onderzoeksresultaten stelt het ministerie van KGG een concept van het ontwerp-programma op. Hierin wordt een selectie gemaakt van meest kansrijke alternatieven, dit noemen we voorkeursalternatieven. Deze zal met u worden besproken. Naar verwachting kan het ontwerp-programma in juni 2026 ter inzage worden gelegd. Zodra de zienswijzen zijn beantwoord en verwerkt zal de ministerraad naar verwachting eind 2026 het Programma VAWOZ vaststellen en besluiten voor welke alternatieven ruimtelijke procedures gaan starten. Na afronding van Programma VAWOZ worden de voorkeursalternatieven verder uitgewerkt in een eigen projectprocedure.

4. Samenhang tussen 380kV NNHN en Programma VAWOZ

De samenhang tussen project 380kV NNHN en Programma VAWOZ is als volgt;

- Binnen het project 380kV NNHN wordt gezocht naar locaties voor twee nieuwe hoogspanningsstations; één in het noorden nabij station Middenmeer150kV en één in het zuiden tussen Beverwijk en Diemen. Voor beide stations zijn nog diverse zoekgebieden in studie. Programma VAWOZ onderzoekt voor beide hoogspanningsstations of daar mogelijk aangeland kan worden.
- Indien vanuit Programma VAWOZ wordt besloten om op één of beide van deze nieuwe hoogspanningsstations aan te sluiten, dan zal er binnen een straal van 6 kilometer van deze locatie(s) ook een convertorstation gebouwd moeten worden.
- Als er in de Kop van Noord-Holland meerdere aanlandingen gerealiseerd worden voor elektriciteit geproduceerd op zee, dan is er een dubbele rij hoogspanningsmasten door Noord-Holland nodig. Binnen het project 380kV NNHN worden tracés onderzocht waar een mogelijke tweede mastenrij geplaatst zou kunnen worden.
- Kaart 1. laat zien welke zoeklocaties voor waterstofaanlandzones, hoogspanningsstations en convertorstations en welke tracés voor hoogspanningsmasten, ondergrondse elektriciteitskabels en waterstofroutes bestudeerd worden in beide onderzoekstrajecten. Hiermee wordt ook helder dat er een grote inhoudelijke samenhang is tussen beide trajecten. Een locatie of tracékeuze in het ene traject heeft dus direct gevolgen voor de keuzes die in het andere traject gemaakt moeten worden.

Kaart 1. Samenhang project 380kV NNHN en Programma VAWOZ (2031-2040).

Bijlage 2: Overzicht Resultaten Noordelijk Station planMER

Tabel 6.1 Overzicht effectbeoordelingen noordelijke stationslocatiealternatieven

Criterium	NW1	NW2	NM1	NM2	NO1	NO2	NO3	NO4	NO5	NO6	NO7	NO8
natuur												
effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op NNN	0	-	0/-	-	-	-	0	0/-	0	0	-	0
effecten op weidevogelleefgebieden binnen BL	0/-	0	0	0/-	-	0/-	0	0/-	0	0	0	0/-
effecten op ganzenfoerageergebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op houtopstanden	0	0	0	0/-	0	0	0	0	0	0	0	-
effecten op beschermde soorten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op Rode lijst-soorten	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-
effecten op biodiversiteit (geen beoordeling maar beschrijving van kansen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
UNESCO												
effecten op UNESCO-Werelderfgoed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
landschap												
effecten op de gebiedskarakteristiek	-	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0
effecten op de samenhang tussen specifieke elementen en hun context op stationslocatieniveau	-	-	-	-	-	0/-	0/-	0	0/-	0	0	0
cultuurhistorie												
effecten op historische (steden)bouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op historische geografie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
effecten op aardkundige waarden	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
archeologie												
effecten op bekende archeologische waarden	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	-
effecten op verwachte archeologische waarden	-	-	0/-	0/-	-	-	-	-	0/-	0/-	0/-	-
bodem												
effecten op chemische bodemkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
risico op zettingen (inklinken van de bodem)	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0/-	0/-	0	0/-	0/-
water												
afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
effecten op grondwaterbeschermingsgebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op KRW-grondwaterlichamen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0/-	-	0/-	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
leefomgeving en gezondheid												
effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden	-	-	0/-	-	-	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
effecten op luchtkwaliteit	0/-	0	0	0/-	0	0	0/-	0/-	0	0	0	0
veiligheid												
effecten op omgevingsveiligheid	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	-
effecten op waterkeringen	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	-
overstromingsrisico	0	0/-	-	0/-	0/-	-	-	-	-	-	-	-
gebruiksfuncties												
effecten op recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op woonfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op werkfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
oppervlakteverlies landbouwareaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op windturbines en zonneparken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op defensiefunctie en hoogtebeperkingen	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0
duurzaamheid												
effecten door materiaalgebruik	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
uitstoot broeikasgassen (CO2, SF6)	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-

Score	Betekenis	Wanneer deze score wordt toegekend
	sterk negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een sterke verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Dit zijn vaak effecten die (onherstelbare) schade toebrengen aan het systeem of tot een overschrijding van normen leiden
-	negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem en eventuele normen worden niet overschreden
0/-	beperkt negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een beperkte verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem, eventuele normen worden niet overschreden en/of de effecten zijn te beperken of voorkomen door mitigatie

Bijlage 3: Overzicht Resultaten Zuidelijk Station planMER

Tabel 6.2 Overzicht effectbeoordelingen zuidelijke stationslocatiealternatieven

Criterium	ZW1	ZW2	ZW3	ZW4	ZM1	ZM2	ZO1	ZO2	ZO3	ZO4
natuur										
effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	0									
effecten op NNN	-	-		-	-	-	-	0/-	0/-	-
effecten op weidevogelleefgebieden binnen BL	0/-	-	-			0/-	0/-	-	-	
effecten op ganzenfoerageergebieden	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0/-
effecten op houtopstanden	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0	0
effecten op beschermde soorten										
effecten op Rode lijst-soorten		-		-	-	-	-	-	-	
effecten op biodiversiteit (geen beoordeling)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
UNESCO										
effecten op UNESCO-Werelderfgoed	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0
landschap										
gebiedskarakteristiek	-	-	-		-	-	-	-	-	-
effecten op de samenhang tussen specifieke elementen en hun context op stationslocatieniveau			-	-	-	-			-	
cultuurhistorie										
effecten op historische (steden)bouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op historische geografie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op aardkundige waarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
archeologie										
effecten op bekende archeologische waarden			0	0	0	0	0			0
effecten op verwachte archeologische waarden	-	-	-	0	0	0			-	0
bodem										
effecten op chemische bodemkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
risico op zettingen (inklinken van de bodem)	-	-	-	-	0/-	0/-	-	-	-	-
water										
afgeleide effecten door veranderingen in grondwater	0/-			-						0/-
effecten op grondwaterbeschermingsgebieden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op KRW-grondwaterlichamen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-	-	0/-
invloed op oppervlaktewaterkwaliteit										
leefomgeving en gezondheid										
effecten op geluidgevoelige gebouwen en gebieden	0/-	0/-			-	-		-	-	
effecten op luchtkwaliteit	0	0	0	0	0	0	0	0/-	0/-	0
veiligheid										
effecten op omgevingsveiligheid	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
effecten op waterkeringen	0	0		0	0	0	0	-	0	0
overstromingsrisico	0	0	0	0/-	0/-	0/-	-	-	-	-
gebruiksfuncties										
effecten op recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op woonfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op werkfuncties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
oppervlakteverlies landbouwareaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
effecten op windturbines en zonneparken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
effecten op defensiefunctie en hoogtebeperkingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
duurzaamheid										
effecten door materiaalgebruik	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
uitstoot broeikasgassen (CO2, SF6)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Score	Betekenis	Wanneer deze score wordt toegekend
	sterk negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een sterke verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Dit zijn vaak effecten die (onherstelbare) schade toebrengen aan het systeem of tot een overschrijding van normen leiden
-	negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem en eventuele normen worden niet overschreden
0/-	beperkt negatief effect	effecten die door hun aard, omvang en schaal leiden tot een beperkte verslechtering van het milieu ten opzichte van de referentiesituatie. Er treedt geen onherstelbare schade op voor het systeem, eventuele normen worden niet overschreden en/of de effecten zijn te beperken of voorkomen door mitigatie

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

(bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN))

5 varianten vergeleken:

Via de viewer van witteveen en bos zijn vijf varianten met elkaar vergeleken. Het gaat om de varianten donkerblauw, geel en lichtblauw, rood vanaf Wijdewormer en Groen via P15.

Een keuze voor de variant 'rood vanaf Wijdewormer (met een station in de Wijdewormer (ZM1/ZM2), langs de A7 (P18 & via geel/rood) richting Agriport) was eerder als variant in beeld bij de overheden. Hoofdstuk 4 van de IEA toont aan dat deze variant onvergunbaar lijkt vanuit de wetgeving rond Natura 2000 als er alternatieven zijn. Ook varianten geel en lichtblauw lijken om deze reden niet vergunbaar.

Bij elk thema is met een rode contour de meest negatieve score aangegeven indien onderscheidend t.o.v. de andere corridors.

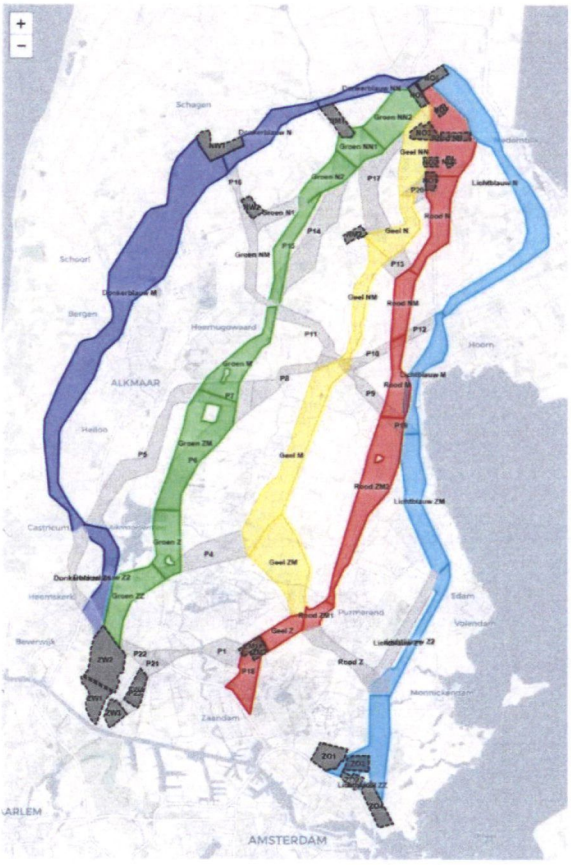

Vergeleken varianten

Lichtblauw

Rood vanaf Wijdewormer

Geel

Donkerblauw

Groen via P15

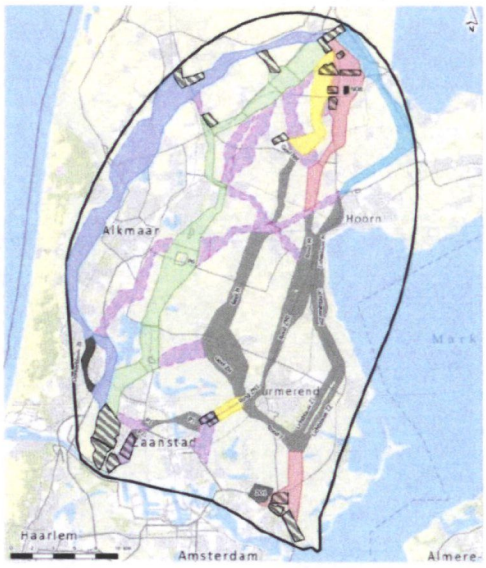

Delen van de tracéalternatieven en verbindings-stukken waar de risico's op vergunbaarheid Natura 2000 spelen, weergegeven in grijs (bron IEA, hfst 4)

Veiligheid

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Veiligheid					
Invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M	0/- Donkerblauw NN Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel NM Geel Z	- Rood N	0/- Groen NN2 Groen M
Invloed op waterkeringen	- Lichtblauw ZM	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M Geel ZM	0/- Rood NN Rood ZM2 P18	0/- Groen N2 P15 Groen M
Invloed op waterveiligheid (overstromingsrisico)					
Invloed op de nautische veiligheid	0/- Lichtblauw N Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M Geel ZM	0/- Rood NN Rood ZM2	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M Groen Z

Water

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Water					
Invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater					
Invloed op grondwaterbeschermingsgebieden	- Lichtblauw M	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op KRW-grondwaterlichamen	- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M	- Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0/- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M Geel ZM Geel Z	0/- Rood N Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0/- Groen NN1 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M Geel ZM Geel Z	--- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ

Bodem

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Bodem					
Invloed op de chemische bodemkwaliteit	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	0 Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Risico op zettingen (inklinken van de bodem)	- Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel N Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood ZM1 P18	- Groen ZZ

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Natuur

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel
Natuur			
Effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied	--- Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw M	--- Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z
Effecten op NNN-gebieden	--- Lichtblauw N Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM
Effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap	--- Lichtblauw N Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel N Geel NM Geel M
Effecten op ganzenfoerageergebieden	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0 Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z
Effecten op houtopstanden	--- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw NN Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel NM Geel M Geel ZM
Effecten op beschermde soorten en Rode lijstsoorten	--- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw NN Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z

Rood-Wijdewormer	groen via p15
--- Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- Groen ZM Groen Z
--- P18	--- Groen M Groen Z Groen ZZ
--- Rood N Rood ZM2	--- P15 Groen ZM Groen Z Groen ZZ
--- Rood ZM2	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
--- Rood NN Rood ZM2 Rood ZM1	--- Groen M
--- Rood NN Rood N Rood NM Rood M Rood ZM2 Rood ZM1 Geel Z P18	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ

Leefomgeving en gezondheid

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel
Leefomgeving en gezondheid			
Effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden (aanleg en gebruiksfase)	--- Lichtblauw M	--- Donkerblauw M	- Geel NN Geel N Geel M Geel ZM
Invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	--- Donkerblauw M	- Geel M Geel ZM
Gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM	- Donkerblauw M	0/- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM

Rood-Wijdewormer	groen via p15
--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ
--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ
--- Rood M Rood ZM2	- Groen M Groen ZZ

Gebruiksfuncties

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel
Gebruiksfuncties			
Invloed op recreatie	0/- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M
Effecten op woonfuncties	- Lichtblauw M Lichtblauw ZM	- Donkerblauw M	- Geel ZM
Effecten op werkfuncties	--- Lichtblauw Z2	- Donkerblauw NN	- Geel NN
Oppervlakteverlies landbouwareaal	--- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M	- Geel M
Effecten op windturbines en zonneparken	0/- Lichtblauw N Lichtblauw M	0/- Donkerblauw NN Donkerblauw N	0/- Geel NN
Effecten op defensiefuncties en hoogtebeperkingen	- Lichtblauw N	0/- Donkerblauw NN	0/- Geel NN
Lengte doorsnijding landbouwgrond	--- Lichtblauw N	--- Donkerblauw M	--- Geel M

Rood-Wijdewormer	groen via p15
- Rood ZM2	--- Groen M
--- Rood M	- Groen M Groen ZZ
--- Rood NN	- Groen NN2
0/- Rood N Rood ZM2	- Groen M
0/- Rood NN Rood M	0/- Groen NN1
0/- Rood NN	0/- Groen NN2 Groen NN1
- Rood N Rood ZM2	- P15 Groen M Groen ZM

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
LCA					
Beinvloeding gebiedskarakteristiek	- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM	- Rood NN Rood N Rood NM Rood ZM2 Rood ZM1	- P15 Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Beinvloeding samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en stationslocatieniveau	- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M	- Rood N Rood NM Rood M	- Groen M Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Invloed op historische (steden)bouw	- Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	0/- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel M	- Rood N	- Groen M Groen ZM
Invloed op historische geografie	0/- Lichtblauw N Lichtblauw ZM	- Donkerblauw Z2	0/- Geel NN Geel M	0/- Rood NN Rood N Rood ZM2	- Groen ZM
Invloed op UNESCO-Werelderfgoed	--- Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2	--- Donkerblauw Z2	--- Geel M Geel ZM	--- Rood ZM2	--- Groen Z Groen ZZ
Invloed op aardkundige waarden	0 Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw Z2	0 Geel NN Geel N Geel NM Geel M Geel ZM Geel Z	- Rood N	0/- Groen Z
Aantasting van bekende archeologische waarden	- Lichtblauw N Lichtblauw M Lichtblauw ZM Lichtblauw Z2 Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel NM Geel M	--- Rood N Rood NM	- Groen N2 Groen M Groen ZZ
Aantasting van verwachte archeologische waarden	--- Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw N Donkerblauw M Donkerblauw Z2	--- Geel N Geel NM	--- Rood N	--- Groen N2
Beinvloeding van bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen	- Lichtblauw ZM Lichtblauw ZZ	- Donkerblauw M Donkerblauw Z2	- Geel NN Geel N Geel NM Geel ZM	- P18	- Groen ZM Groen Z Groen ZZ
Kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn	--- Lichtblauw M	--- Donkerblauw M	- Geel N Geel NM Geel ZM	--- P18	- Groen ZZ

Techniek

Thema	Lichtblauw	Donkerblauw	geel	Rood-Wijdewormer	groen via p15
Techniek	-- Lichtblauw N	-- Donkerblauw M	- Geel NN Geel M	-- Rood ZM2	- Groen NN1 Groen M Groen Z Groen ZZ

Bijlage 4: Vergelijking 3 hoofdcorridors met Groen via P15 en Rood vanaf Wijdewormer

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

(bron: https://nnhn-iea.witteveenbos.com/nl/samenstellen/ (E-Merge viewer IEA NNHN))

5 varianten vergeleken:

Via de viewer van Witteveen en Bos zijn vijf varianten met elkaar vergeleken

Groen via P15

Groen via Geel

Groen via Rood

Groen

Groen via P14

Alle vergeleken varianten gaan via Groen ZZ, Groen Z en Groen ZM. De scores voor deze deeltracés worden in deze analyse niet getoond, omdat ze niet onderscheidend zijn.

Bij elk thema is met een rode contour de meest negatieve score aangegeven indien onderscheidend t.o.v. de andere corridors.

Soms scoren alle corridors (sterk) negatief maar is er wel degelijk onderscheid omdat er meer deeltracés negatief scoren t.o.v. een of meerdere andere varianten. In dat geval zijn met een gele contour de meest negatief scorende corridors aangegeven.

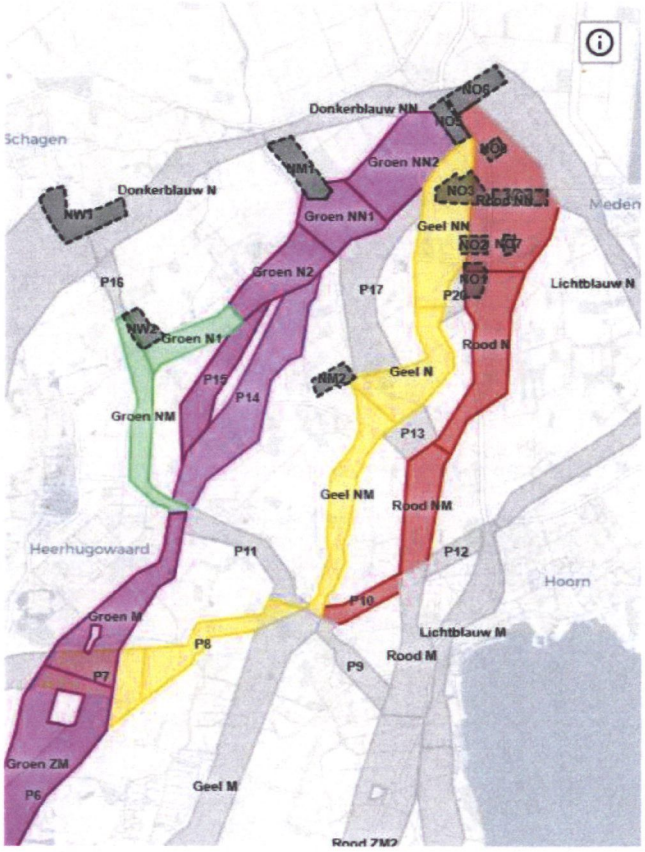

Veiligheid

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Veiligheid					
Invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico	0/- Groen NN2 Groen M	0/- Geel NN Geel NM	- Rood N	0/- Groen NN2 Groen M	0/- Groen NN2 Groen M
Invloed op waterkeringen	0/- Groen N2 P15 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen N2 Groen NM Groen M	0/- P14 Groen M
Invloed op waterveiligheid (overstromingsrisico)					
Invloed op de nautische veiligheid	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen NM Groen M	0/- Groen NN2 Groen NN1 Groen M

Resultaat:

- Groen via Rood heeft negatievere invloed op groepsrisico en plaatsgebonden risico, de andere scoren minder negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

Leefomgeving en gezondheid

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Leefomgeving en gezondheid					
Effecten op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden (aanleg en gebruiksfase)	- Groen M	- Geel NN Geel N P8	- Rood N Rood NM P10 P8	- Groen M	- P14 Groen M
Invloed op luchtkwaliteit (aanlegfase)	- Groen M	- P8	- Rood N Rood NM P10 P8	- Groen M	- P14 Groen M
Gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone (gebruiksfase)	- Groen M	- P8	- Rood N P8	- Groen M	- Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een negatief effect op geluidsgevoelige gebouwen en gebieden. Bij Groen via Geel, Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatief effect op luchtkwaliteit. Bij Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatieve effect op gevoelige gebouwen binnen magneetveldzone. Bij Groen via Rood scoren meerdere deeltracés negatief

Bodem

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Bodem					
Invloed op de chemische bodemkwaliteit	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Risico op zettingen (inklinken van de bodem)					

Resultaat:

- geen onderscheidende zaken

Water

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Water					
Invloed op afgeleide effecten door veranderingen in grondwater					
Invloed op grondwaterbeschermingsgebieden	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7 Groen ZM	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op KRW-grondwaterlichamen	- P15 Groen M	- Geel NM P7	- P7	- Groen M	- P14 Groen M
Invloed op oppervlaktewaterkwantiteit	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7 Groen ZM	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op oppervlaktewaterkwaliteit	0/- Groen NN1 P15 Groen M	0/- Geel NN P8	0/- Rood N P8	0/- Groen NN1 Groen N1 Groen NM Groen M	0/- Groen NN1 P14 Groen M
Invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen	--- P15 Groen M	--- P7	--- P7	--- Groen M	--- Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een <u>negatieve invloed op KRW-grondlichamen</u>. Bij Groen via P15, Groen via Geel en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een <u>sterk negatievere invloed op afgeleide effecten op basis van doorsnijden slecht doorlatende lagen</u> Bij Groen via P15, scoren meerdere deeltracés negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

Natuur

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Natuur					
Effecten op habitattypen en soorten Natura 2000-gebied		--- Geel NM			
Effecten op NNN-gebieden	--- Groen M			--- Groen M	--- Groen M
Effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap	--- P15	--- Geel NN Geel N Geel NM	--- Rood N		--- P14
Effecten op ganzenfoerageergebieden	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	0 Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	0 Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M
Effecten op houtopstanden	--- Groen M	--- Geel NN Geel NM	--- Rood NN	--- Groen NM Groen M	--- Groen M
Effecten op beschermde soorten en Rode lijstsoorten	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 P15 Groen M	--- Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	--- Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	--- Groen NN2 Groen NN1 Groen N2 Groen N1 Groen NM Groen M	--- Groen NN2 Groen NN1 P14 Groen M

Resultaat:

- Groen via Geel, heeft sterk negatieve effecten op habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden, en daardoor een hoog risico op vergunbaarheid. De anderen hebben geen negatieve effecten
- Groen via P15, Groen via P14 en Groen hebben sterk negatieve effecten op NNN-gebieden, de anderen hebben geen negatieve effecten
- Groen via P15, Groen via P14, Groen via Geel en Groen via Rood hebben sterk negatieve effecten op weidevogelleefgebied binnen Beschermd Landschap, de andere heeft geen negatieve effecten
- Alle corridors hebben een sterk negatievere effect op houtopstanden. Bij Groen via Geel en Groen, scoren meerdere deeltracés negatief
- Verder geen onderscheidende zaken

LCA (Landschap Cultuurhistorie en Archeologie)

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
LCA					
Beïnvloeding gebiedskarakteristiek	- P15 Groen M	- Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	- Rood NN Rood N Rood NM P8 P7	- Groen M	- P14 Groen M
Beïnvloeding samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en stationslocatieniveau	- Groen M	- Geel NN Geel N Geel NM P8	- Rood N Rood NM P8	- Groen M	- Groen M
Invloed op historische (steden)bouw	- Groen M	- P8 P7	- Rood N P8 P7	- Groen M	- Groen M
Invloed op historische geografie					- P14
Invloed op UNESCO-Werelderfgoed					
Invloed op aardkundige waarden			- Rood N		
Aantasting van bekende archeologische waarden	-- Groen N2 Groen M	-- Geel NN Geel NM P8	-- Rood NN Rood N Rood NM P8	-- Groen N2 Groen M	-- P14 Groen M
Aantasting van verwachte archeologische waarden	-- Groen N2	-- Geel N Geel NM	-- Rood N	-- Groen N2	-- P14
Beïnvloeding van bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen		- Geel NN Geel N Geel NM	- P10		
Kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn		- Geel N Geel NM P8 P7	- Rood N P10 P8 P7	-- Groen NM	

Resultaat:

- Groen via P14 heeft sterk negatievere invloed op historische geografie
- Groen via Rood heeft negatievere invloed op aardkundige waarden,
- Groen via Geel, Groen via Rood hebben een negatievere impact op de bestaande samenhangen die het landschappelijk hoofdpatroon bepalen
- Groen heeft een sterk negatieve impact en Groen via Geel, Groen via Rood hebben een negatieve impact op de kwaliteit tracé: vormgeving van het tracé en de lijn, de anderen hebben geen negatieve effecten
- Alle corridors hebben een negatieve invloed op beïnvloeding gebiedskarakteristiek. Bij Groen via P15, Groen via Geel, Groen via Rood en Groen via P14 scoren meerdere deeltracés negatief
- Alle corridors hebben een negatieve invloed op samenhang tussen specifieke elementen en hun context op lijnniveau en op historische stedenbouw. Bij Groen via Geel, Groen via Rood scoren meerdere deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een sterk negatieve invloed op aantasting van bekende archeologische waarden. Bij Groen via Geel, Groen via Rood scoren meer dan twee deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een sterk negatieve invloed op aantasting van verwachte archeologische waarden. Bij Groen via Geel scoren meerdere deeltracés negatief.

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

Gebruiksfuncties

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Gebruiksfuncties					
Invloed op recreatie	-- Groen M	0 Geel NN Geel N Geel NM P8 P7	0 Rood NN Rood N Rood NM P10 P8 P7	-- Groen M	-- Groen M
Effecten op woonfuncties	- Groen M	- P8	- Rood N Rood NM P8	- Groen NM Groen M	- P14 Groen M
Effecten op werkfuncties	- Groen NN2	- Geel NN	-- Rood NN	- Groen NN2	- Groen NN2
Oppervlakteverlies landbouwareaal	- Groen M	0/- Geel NN Geel N Geel NM P8	0/- Rood N P8	- Groen M	- P14 Groen M
Effecten op windturbines en zonneparken	0/- Groen NN1	0/- Geel NN P8	0/- Rood NN P8	0/- Groen NN1	0/- Groen NN1
Effecten op defensiefuncties en hoogtebeperkingen	0/- Groen NN2 Groen NN1	0/- Geel NN	0/- Rood NN	0/- Groen NN2 Groen NN1	0/- Groen NN2 Groen NN1
Lengte doorsnijding landbouwgrond	- P15 Groen M	- Geel NN Geel NM P8	- Rood N P8	- Groen M	- P14 Groen M

Resultaat:

- Groen, Groen via P15 en Groen P14 hebben sterk negatievere invloed op recreatie en zijn negatiever m.b.t. oppervlakteverlies landbouwareaal
- Groen via Rood heeft sterk negatief effect op werkfuncties, de andere scoren minder negatief
- Alle corridors hebben een negatief effect op woonfuncties. Bij Groen via Geel, Groen via Rood en Groen P14 scoren meerdere deeltracés negatief.
- Alle corridors hebben een negatief effect op lengte doorsnijding landbouwgrond. Bij Groen via P15, Groen via Geel, Groen via Rood en Groen P14 scoren meerdere deeltracés negatief.

Techniek

Thema	Groen via P15	Groen via geel	Groen via Rood	Groen	Groen via P14
Techniek	- Groen NN1 Groen M	- Geel NN	- Rood NN Rood N	- Groen NN1 Groen NM Groen M	- Groen NN1 P14 Groen M

Resultaat:

- Alle corridors hebben een technische uitdagingen. Bij Groen en Groen via P14 scoren meer dan twee deeltracés negatief.

Analyse vijf noordelijke corridors (tracé)

obv Algemene uitgangspunten Regioadvies

Groen voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via P15 voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via P14 voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuur- en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via Geel voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:

2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

Groen via Rood voldoet aan de volgende uitgangspunten (wel / niet / beter dan andere varianten):

1. Vraag en aanbod bij elkaar en in balans:
2. Rekening houden met de sociaal economische draagkracht en de gezondheidscondities in de regio.
3. Inzetten op maximale omgevingskwaliteit: efficiënt omgaan met onder- en bovengrondse ruimte, en rekening houden met aanwezige landschappelijke karakteristieke en erfgoedwaarden
4. Rekening houden met water en bodem condities, nu en in de toekomst
5. Zo min mogelijk aantasting van aanwezige en toekomstige natuurwaarden en recreatiewaarden
6. Keuzes zijn robuust richting de toekomst en houden rekening met de factor tijd
7. Aansluiten bij andere gebiedsopgaven en -processen en de opgave voor het energiesysteem combineren met andere doelstellingen

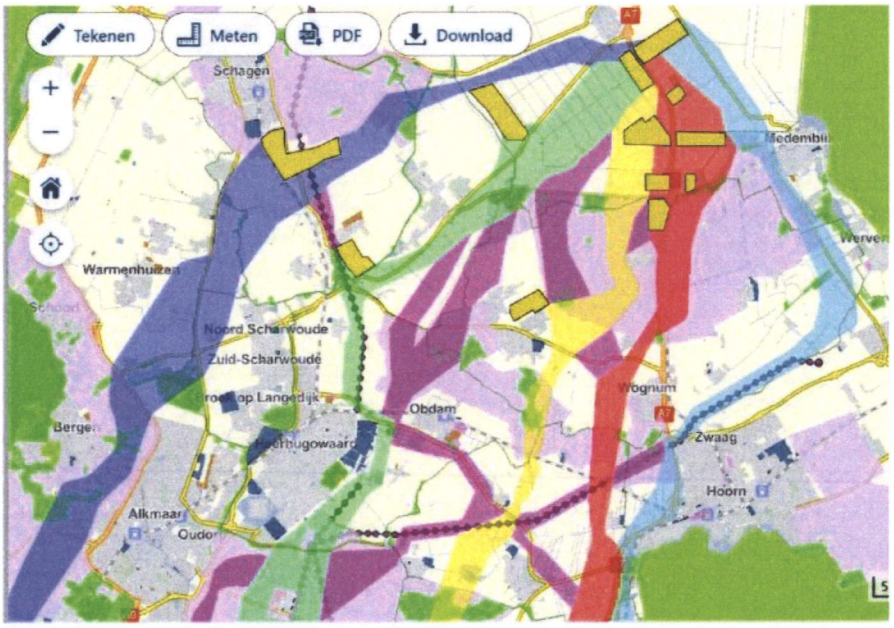

Kaartbeeld overlap corridors met Beschermd Landschap (lila) en NNN/Natura 2000 (lichtgroen)

Bijlage 5: Analyse vijf noordelijke varianten

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. P.L. Kas
BEL/GLK

Telefoonnummer +31235144706
Pierre.kas@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 DEC. 2025

Kenmerk
2465737/2465744

Uw kenmerk

Betreft: Expertpanel Klimaat

Geachte leden,

In deze brief informeren wij u over de oprichting van het Noord-Hollands Expertpanel Klimaat, zoals in de Noord-Hollandse Klimaataanpak (2242932/2242938) is toegezegd.

Het doel

Het expertpanel brengt externe perspectieven en kennis in bij het provinciale klimaatbeleid. Zo sluit het klimaatbeleid van de provincie beter aan bij actuele ontwikkelingen in de maatschappij. Door deze inzichten van buiten naar binnen te halen, wordt het beleid adaptief en toekomstbestendig, met ruimte om bij te sturen op basis van nieuwe informatie of veranderende omstandigheden. Daarnaast bevordert het panel de samenhang tussen de vijf verschillende transitiepaden: industrie en bedrijven, duurzame opwerk, landbouw en landgebruik, gebouwde omgeving en mobiliteit.

Het panel adviseert cyclisch, zowel gevraagd als ongevraagd. Daarmee levert het een bijdrage aan de producten uit de klimaatbeleidscyclus zoals de provinciale Klimaat- en Energieverkenning (pKEV), voortgangsrapportages en de klimaatbegroting. Het panel richt zich dus echt op de verbinding tussen de inhoud en de uitvoering waarin ze creatief en reflectief te werk mogen gaan. De input van het panel dient als onderbouwing en draagt bij aan de verbetering en vernieuwing van het Provinciale klimaatbeleid.

De eerste twee bijeenkomsten worden inhoudelijk vormgegeven aan de hand van de voortgangsrapportage klimaat en de aanvullende maatregelen die de provincie kan nemen op CO2-reductie. Daarbij wordt rekening gehouden met de vier pijlers van het klimaatbeleid: betaalbaarheid, draagvlak, resultaatgericht en integraal.

Werkwijze

Het expertpanel klimaat fungeert als kritische en constructieve sparringpartner voor de provincie. De adviezen die het panel uitbrengt zijn niet bindend en consensus tussen de leden is niet noodzakelijk.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het expertpanel komt twee keer per jaar bijeen. Iedere bijeenkomst staat een specifiek vraagstuk centraal waarop het panel adviseert, daarbij zijn medewerkers van de provincie aanwezig.

De uitkomsten van het panel, voorzien van een appreciatie van Gedeputeerde Staten, worden aan Provinciale Staten teruggekoppeld in de klimaatbeleidscyclus. Op vooraf afgesproken momenten krijgen Provinciale Staten de gelegenheid om vragen te stellen over de adviezen van het expertpanel, dit wordt ingericht in de commissie Leefomgeving. Na het doorlopen van één cyclus wordt de werking van het panel geëvalueerd.

Deelnemers

Er wordt gestreefd naar een diverse samenstelling van het expertpanel, die een afspiegeling is van de kennis en kunde in de provincie. Daarbij is rekening gehouden met inhoudelijke expertise, achtergronden in bijvoorbeeld wetenschap of overheid, maar ook verschillen in leeftijd, gender en afkomst. De deelnemers ontvangen per bijeenkomst een vergoeding die wettelijk is vastgesteld. Met deze vergoeding wordt voorkomen dat deelname afhankelijk is van vrijwillige inzet, wordt de expertise en tijdsinvestering gewaardeerd en wordt uitsluiting op basis van kennisniveau of senioriteit voorkomen.

Tot slot

Er worden in 2026 twee bijeenkomsten georganiseerd. De werving van experts vindt momenteel plaats. Zodra de definitieve leden bekend zijn wordt dit gedeeld met de Provinciale Staten. De uitkomsten van het panel worden meegenomen in de klimaatbeleidscyclus.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

1. Reglement Expertpanel Klimaat Noord-Holland 2026

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van [datum], nr. [nummer] tot vaststelling van het Reglement Expertpanel Klimaat Noord-Holland 2026

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Overwegende dat het gewenst is een expertpanel in te stellen dat Gedeputeerde Staten zal adviseren over het provinciale klimaatbeleid;

Gelet op artikel 82 Provinciewet,

Besluiten vast te stellen:

Reglement Expertpanel Klimaat Noord-Holland 2026

Artikel 1 Instelling
Er is een expertpanel dat gevraagd en ongevraagd advies uitbrengt aan Gedeputeerde Staten over het provinciale klimaatbeleid met het doel om het klimaatbeleid beter aan te laten sluiten bij actuele ontwikkelingen in de maatschappij.

Artikel 2 Samenstelling en vergaderingen
1. Het expertpanel bestaat uit ten minste 10 leden, waaronder de voorzitter van het expertpanel.
2. Gedeputeerde Staten benoemen de leden en benoemen één lid tot voorzitter.
3. Voor elk lid kunnen op gelijke wijze plaatsvervangende leden door Gedeputeerde Staten worden benoemd.
4. Het expertpanel vergadert maximaal drie keer per jaar.
5. Het expertpanel vergadert in beslotenheid.

Artikel 3 Lidmaatschap
1. Een lid maakt niet deel uit van of is niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan van de provincie Noord-Holland.
2. Voor de leden geldt een benoemingstermijn van één jaar.
3. Een lid kan voor eenzelfde termijn worden herbenoemd door Gedeputeerde Staten.
4. Het lidmaatschap van het expertpanel eindigt:
   a. op het moment dat de termijn van benoeming is verstreken;
   b. door schriftelijk ontslag op eigen verzoek; of
   c. door ontslag van rechtswege indien het lid niet langer voldoet aan de voorwaarde genoemd in het eerste lid.

Artikel 5 Ondersteuning
Het expertpanel wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door een secretaris.

Artikel 6 Vergadering
1. De voorzitter bepaalt de orde van de vergadering.
2. Een advies van het expertpanel kan een verzameling zijn van diverse opvattingen van de leden.
3. De adviezen van het expertpanel zijn openbaar.

Artikel 7 Vergoeding

1. De vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen bedraagt per vergadering het bedrag genoemd in artikel 2.4.1 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.
2. Een lid ontvangt vergoeding voor reiskosten overeenkomstig artikel 2.1, eerste lid, van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers.
3. Kosten van openbaar vervoer worden vergoed onder overlegging van de originele betaalbewijzen.
4. Een lid kan voor het bijwonen van vergaderingen van het expertpanel gebruik maken van parkeerfaciliteiten van de provincie.
5. Een lid accepteert uit hoofde van zijn functie geen giften, geschenken, faciliteiten of diensten.
6. Declaratie vindt plaats door gebruikmaking van een daarvoor beschikbaar gesteld declaratieformulier.

Artikel 8 Slotbepalingen

1. Dit reglement treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin zij wordt geplaatst.
2. Dit besluit vervalt met ingang van 1 juli 2027.
3. Dit besluit wordt aangehaald als: Reglement Expertpanel Klimaat Noord-Holland 2026

Haarlem,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, provinciesecretaris

EERLIJK VERDUURZAMEN

RANDVOORWAARDEN VOOR RECHTVAARDIG BELEID

DECEMBER 2025

Raad
voor de leefomgeving
en infrastructuur

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur

De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) is het strategische adviescollege voor regering en parlement op het brede domein van duurzame ontwikkeling van de leefomgeving en infrastructuur. De raad is onafhankelijk en adviseert gevraagd en ongevraagd over langetermijnvraagstukken. Met een integrale benadering en advisering op strategisch niveau wil de raad bijdragen aan de verdieping en verbreding van het politiek en maatschappelijk debat en aan de kwaliteit van de besluitvorming.

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20906
2500 EX Den Haag
info@rli.nl
www.rli.nl

Samenstelling Rli

Dr. J.J. (Jan Jacob) van Dijk (voorzitter)
Drs. J.A. (Jeanet) van Antwerpen
Mr. R.M. (Renée) Bergkamp
Prof. dr. ir. J. (Joks) Janssen
J. (Jantine) Kriens
Drs. J.H.L.H. (Jeroen) Niemans
Drs. K.J. (Krijn) Poppe
Ir. C.M. (Karin) Sluis
Prof. dr. mr. H.D. (Hanna) Tolsma
Prof. dr. E.T. (Erik) Verhoef
Prof. dr. ir. L. (Leentje) Volker
Em. prof. dr. A.N. (André) van der Zande

Junior-raadsleden

T.B.J.M (Tim) van Dijke MSc MA
Ir. E.J.S. (Eva) van Genuchten
Bc. M.J.H. (Marnix) Kluiters

Algemeen secretaris

Dr. mr. S.M. (Stephan) Berndsen

INHOUD

SAMENVATTING 6

DEEL 1 | ADVIES 11

1 INLEIDING 11
1.1 Onderwerp en doel van dit advies 11
1.2 Afbakening 13
1.3 Definities 13

INTERMEZZO DUBBEN OVER DUURZAAMHEID: ASTRID, NORA EN FRANK GEVEN HUN MENING 14

2 WAT HOUDT 'RECHTVAARDIGE VERDUURZAMING' IN? 18
2.1 Botsende beginselen 18
2.2 Maatschappelijke ongelijkheid als indicator voor onrechtvaardigheid 21
2.3 Drie kenmerken van rechtvaardig verduurzamingsbeleid 22
2.3.1 Erkennende rechtvaardigheid 23
2.3.2 Procedurele rechtvaardigheid 23
2.3.3 Verdelende rechtvaardigheid 24
2.4 Slotsom 26

3 GEBREKEN IN VERDUURZAMINGSBELEID DIE LEIDEN TOT ONRECHTVAARDIGHEID 27
3.1 Geen goede overheidsondersteuning bij maken van duurzame keuzes 28
3.1.1 Subsidie- en leenfaciliteiten niet afgestemd op lage inkomensgroepen 28
3.1.2 Ontoereikende informatievoorziening over verduurzamingsopties 29
3.1.3 Procedures voor subsidies en toeslagen te ingewikkeld 30
3.1.4 Regelingen zonder zekerheid: verbroken beloftes 31
3.2 Verduurzaming kan tot structurele maatschappelijke ongelijkheid leiden 31
3.3 Geen effectieve strategie om mensen aan te zetten tot verduurzaming 32
3.4 Te weinig overheidsbescherming tegen effecten van duurzaamheidsproblemen 34
3.5 Gebrekkige toegang tot het recht voor mensen met klachten over leefomgeving 36
3.6 Verduurzamingsbeleid niet toegesneden op kleine ondernemingen 38
3.7 Slotsom 38

4 GEBREKEN IN ONTWIKKELING EN VORMGEVING VAN HET VERDUURZAMINGSBELEID 40
4.1 Focus op snel resultaat 40
4.2 Onvoldoende onderzoek naar mogelijke gevolgen van het beleid 41

4.3 Geen aansluiting bij levenssituatie van grote groepen in de samenleving 42
4.4 Stapeling van compensatieregelingen 43
4.5 Gebrek aan samenhangend domeinoverschrijdend beleid 43
4.6 Slotsom 44

5 CONCLUSIES 45
5.1 Overheidsbeleid voor verduurzaming vergroot maatschappelijke ongelijkheid 45
5.2 Onrechtvaardigheid die mensen ervaren brengt verduurzaming in gevaar 47
5.3 Overheidsbeleid heeft te weinig oog voor menselijke kant van verduurzaming 47
5.4 Overheid zet mensen die kunnen verduurzamen te weinig aan tot actie 48

6 AANBEVELINGEN 50
6.1 Hoofdaanbevelingen 50
6.2 Vertaling in concrete adviezen 52

DEEL 2 | TOELICHTING EN VERDIEPING 62

1 METHODE 62
1.1 Gesprekken en interviews 62
1.2 Casuïstiek 63

2 VOORBEELDEN VAN NATIONAAL VERDUURZAMINGSBELEID 65
2.1 Verduurzamingsbeleid gebaseerd op de Klimaatwet 65
2.2 Verduurzamingsbeleid op het terrein van wonen 66
2.2.1 Generieke stimuleringsmaatregelen voor woningverbetering 66
2.2.2 Maatregelen gericht op eigenaar-bewoners 68
2.2.3 Maatregelen gericht op verhuurders 69
2.3 Verduurzamingsbeleid op het terrein van mobiliteit 69
2.3.1 Maatregelen ter bevordering van elektrisch rijden 70
2.3.2 Maatregelen ter bevordering van autodelen 70
2.4 Verduurzamingsbeleid voor bedrijven 70
2.4.1 Maatwerkaanpak verduurzaming industrie 70
2.4.2 Regelingen en programma's gericht op midden- en kleinbedrijf 71
2.5 Voorbeelden van verduurzamingsbeleid gericht op de leefomgeving 72
2.5.1 Schone Lucht Akkoord 72
2.5.2 Kaderrichtlijn Water 72
2.5.3 Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater 73
2.5.4 Programma's voor vergroening leefomgeving 73

3 SCHADE VOOR DE EEN, SUBSIDIE VOOR DE ANDER: RECHTVAARDIGHEIDSEFFECTEN 74
3.1 Verdeling hinder en schade als gevolg van duurzaamheidsproblemen 74
3.1.1 Vervuiling leefomgeving 74
3.1.2 Klimaatverandering 75
3.1.3 Achteruitgang natuur 76
3.2 Verdeling kosten en baten van verduurzamingsbeleid 77
3.2.1 Verdelingseffecten bij klimaatmaatregelen 77
3.2.2 Verdelingseffecten bij subsidieregelingen voor elektrisch rijden 78
3.2.3 Verdelingseffecten bij subsidieregelingen voor woningverbetering 79
3.3 Mening van burgers over duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsbeleid 81
3.4 Wat de overheid doet om verduurzamingsbeleid rechtvaardiger te maken 83
3.4.1 Burgers meer betrekken bij ontwikkeling verduurzamingsbeleid 83
3.4.2 Meer oog voor gevolgen van beleid: Beleidskompas en Generatietoets 84

4 DREMPELS VOOR VERDUURZAMING BIJ KLEINE ONDERNEMINGEN 85
4.1 Vijf factoren die kleine ondernemers weerhouden van verduurzaming 85
4.1.1 Te weinig financiële middelen en onzekerheid over rendement 85
4.1.2 Onvoldoende actuele informatie-op-maat over verduurzamingsopties 86
4.1.3 Tekort aan kennis en kunde om procedures te doorlopen 86
4.1.4 Gebrek aan vertrouwen in continuïteit van beleid en randvoorwaarden 87
4.1.5 Ervaren onrechtvaardigheid ten opzichte van grote ondernemingen 87
4.2 Risico's voor algehele voortgang verduurzamingsproces 88

5 AANBEVOLEN 'DUURZAAMHEIDSHEFFING' EN 'DUURZAAMHEIDSDIVIDEND' NADER TOEGELICHT 89
5.1 Ons voorstel in het kort 89
5.2 Toelichting bij begrip 'ware prijs' 90
5.3 Toelichting bij begrip 'duurzaamheidsdividend' 90
5.4 Werking geïllustreerd: CO_2-belasting met klimaatdividend 91
5.5 Tot slot 92

LITERATUUR 93

BIJLAGEN 107

TOTSTANDKOMING 107

OVERZICHT PUBLICATIES 110

SAMENVATTING

Eerlijk verduurzamen betekent dat iedereen mee kan doen en dat iedereen die mee kan doen, dat ook doet.

Een schone, gezonde en duurzame leefomgeving is in ieders belang. Maar de verduurzaming van Nederland stokt, onder andere omdat veel mensen het beleid oneerlijk vinden. Zij vinden bijvoorbeeld dat er veel wordt gevraagd van burgers, terwijl grote bedrijven hun gang mogen blijven gaan. Of dat de doorsnee-Nederlander krom moet liggen voor kostbare duurzaamheidsmaatregelen, terwijl rijken beloond worden met subsidies. Dat veel mensen weinig vertrouwen hebben in de overheid versterkt deze gevoelens.
Met dit advies willen wij de rijksoverheid handvatten aanreiken om verduurzamingsbeleid te maken dat zowel eerlijk als effectief is.

Twee zorgen

De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) maakt zich om twee redenen zorgen over deze ontwikkeling:

1. De verduurzaming van Nederland kan alleen slagen als iedereen meedoet. Om te beginnen zou het voor iedereen moeten zijn weggelegd om te kunnen verduurzamen. Daarnaast is het cruciaal dat iedereen die *kan* meedoen, dat ook *doet*. Dat is niet alleen eerlijk, maar ook om praktische redenen noodzakelijk. Op dit moment gebeurt dat onvoldoende.

2. Het gevaar bestaat dat het draagvlak te klein wordt. Als grote delen van de bevolking het beleid oneerlijk (of: onrechtvaardig) vinden, zal het draagvlak voor verduurzamingsbeleid dusdanig afnemen dat succesvolle verduurzaming onmogelijk wordt.

Wat is rechtvaardige verduurzaming?

Er is steeds meer aandacht voor rechtvaardigheid en verduurzaming, maar die richt zich met name op de verdeling van de kosten en baten van klimaatbeleid. Dat is een te beperkte blik. Er is ook aandacht nodig voor andere duurzaamheidsproblemen, zoals vervuiling van de leefomgeving en verlies van biodiversiteit. Daarnaast omvat rechtvaardigheid meer dan alleen de verdeling van kosten en baten (ofwel 'verdelende rechtvaardigheid'). Rechtvaardig verduurzamingsbeleid erkent dat niet iedereen dezelfde dingen belangrijk vindt en sluit aan bij verschillende groepen mensen ('erkennende rechtvaardigheid'). Daarnaast heeft iedereen gelijke toegang tot inspraak en gelijke invloed op de besluitvorming ('procedurele rechtvaardigheid').

De overheid zal moeten waarborgen dat er geen mensen of bedrijven (verder) achterop raken in de maatschappij als gevolg van verduurzamingsbeleid. Bijvoorbeeld omdat zij niet genoeg geld hebben of niet beschikken over de benodigde vaardigheden om mee te doen met verduurzaming. Een rechtvaardige verdeling van de kosten en baten van beleid is van groot belang. Maar mensen kunnen over de invulling daarvan verschillend denken en de voorkeur geven aan verschillende beginselen, zoals 'de vervuiler betaalt', verdeling 'naar draagkracht' of 'naar grootste nut'. Om te bepalen wat we als samenleving rechtvaardig vinden in een bepaalde situatie, is dus een politieke en maatschappelijke dialoog nodig.

Bevindingen

Uit onze analyse trekken we vier conclusies, die hieronder zijn samengevat.

Overheidsbeleid voor verduurzaming vergroot maatschappelijke ongelijkheid

Verduurzaming is rechtvaardig én effectief als iedereen eraan kan meedoen. Maar dat is op dit moment niet zo. In de praktijk blijken veel mensen niet goed uit de voeten te kunnen met onderdelen van het beleid, zoals subsidieregelingen en leenfaciliteiten. Grote groepen mensen lopen de voordelen van verduurzaming mis, vooral mensen in een kwetsbare maatschappelijke positie. Om de maatschappelijke ongelijkheid die daardoor ontstaat tegen te gaan, is het belangrijk dat verduurzamingsbeleid meer dan nu aansluit bij de mogelijkheden en behoeften van verschillende groepen mensen in de samenleving.

Onrechtvaardigheid die mensen ervaren brengt verduurzaming in gevaar

Doordat het huidige verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid de maatschappelijke ongelijkheid vergroot, vinden veel mensen het onrechtvaardig. Ook hebben mensen ongelijke mogelijkheden om invloed uit te oefenen op besluitvorming en om naar de rechter te stappen als de overheid hun leefomgeving niet goed beschermt. Dit alles ondermijnt het maatschappelijk draagvlak dat nodig is om verduurzaming tot een succes te maken. De verduurzaming van ons land dreigt daardoor te stagneren. Daarnaast

draagt een breed gedeeld gevoel van onrechtvaardigheid bij aan het toch al afkalvende vertrouwen van mensen in de overheid.

Overheidsbeleid heeft te weinig oog voor de menselijke kant van verduurzaming
De rijksoverheid heeft bij de ontwikkeling en uitvoering van het verduurzamingsbeleid lange tijd te weinig oog gehad voor de maatschappelijke gevolgen van dat beleid. Er is van tevoren niet goed onderzocht welke sociaal-economische en sociaal-culturele effecten te verwachten zouden zijn en hoe het beleid de levens van verschillende mensen zou raken. Beleidsmakers zijn uitgegaan van een eenzijdig mensbeeld dat geen recht deed aan de verscheidenheid in de samenleving. In plaats daarvan is het beleid eenzijdig gericht op de burgers en bedrijven die veel vervuiling veroorzaken. En op snel resultaat behalen, tegen lage kosten voor de overheid. Dat is begrijpelijk, maar daardoor is er te weinig gedaan voor minder kapitaalkrachtige mensen en kleine ondernemers.

Het is van belang dat er in het verduurzamingsbeleid snel meer aandacht komt voor de gevolgen die mensen in de alledaagse praktijk ondervinden van de diverse maatregelen. Beleid moet bij hun leefwereld aansluiten om hen te kunnen helpen bij verduurzaming. Het is raadzaam dat het verduurzamingsbeleid structureel wordt verbonden met sociaal-economisch en sociaal-cultureel beleid.

Overheid zet mensen die kunnen verduurzamen te weinig aan tot actie
Het huidige verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid resulteert er niet in dat iedereen die mee kan doen, ook echt meedoet aan verduurzaming. Kapitaalkrachtige mensen en bedrijven die goed in staat zijn om op eigen kracht duurzame keuzes te maken, doen dat in de praktijk lang niet altijd. Het is van groot belang dat dit verandert: rechtvaardige en effectieve verduurzaming vraagt dat iedereen naar draagkracht meedoet. Krachtige beleidsinstrumenten zorgen ervoor dat duurzaamheid voor iedereen de standaard wordt. Daarvoor zijn normering en beprijzing onmisbaar.

Aanbevelingen
Onze hoofdboodschap is: eerlijk verduurzamen betekent dat iedereen mee kan doen en dat iedereen die mee kan doen, dat ook doet. Wij doen drie hoofdaanbevelingen en zeven sub-aanbevelingen waarmee wij het kabinet handvatten willen aanreiken om verduurzamingsbeleid te maken dat zowel eerlijk als effectief is. Deze aanbevelingen kunnen daarnaast het vertrouwen in de overheid helpen herstellen.

Aanbeveling 1. Verbind verduurzaming met rechtvaardigheid

1.1 Verbind verduurzamingsbeleid met het sociale domein
De fysieke leefomgeving is inherent verbonden met het dagelijks leven van mensen. Wij adviseren dan ook om verduurzamingsbeleid te verbinden met sociaal-economisch en sociaal-cultureel beleid. Door verduurzamingsbeleid te koppelen aan bijvoorbeeld armoedebeleid en/of gezondheidsbeleid, sluit het beter aan bij de problemen die mensen dagelijks ervaren.

Om verduurzamingsbeleid met het dagelijks leven van mensen te verbinden, adviseren we op rijksniveau interdepartementale werkgroepen in te stellen. Voor de verbinding op bestuursniveau raden wij aan om de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) ook in komende kabinetten vast lid te laten zijn van de Raad Fysieke Leefomgeving (een onderraad waarin ingewikkelde of technische onderwerpen worden voorbesproken voordat ze op de agenda van de ministerraad komen).

1.2 Monitor de sociaal-economische en sociaal-culturele impact van duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsbeleid en bediscussieer deze
Momenteel zijn er te weinig gegevens beschikbaar over de impact van zowel duurzaamheidsproblemen als verduurzamingsmaatregelen. Wij raden aan dat kennisinstituten als het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), het Centraal Planbureau (CPB), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hierover stelselmatig rapporteren.

Daarnaast adviseren wij de rijksoverheid om een Rechtvaardigheidsrapportage te ontwikkelen die inzichtelijk maakt wat de sociaal-economische en sociaal-culturele effecten van verduurzamingsbeleid zijn. Deze rapportage besteedt ook aandacht aan hoe Nederlanders aankijken tegen dat beleid: vinden zij het rechtvaardig? Dit vereist niet alleen onderzoek, maar ook een brede, maatschappelijke dialoog.

1.3 Veranker het recht op een schone, gezonde en duurzame leefomgeving
Wettelijke erkenning van het recht op een schone, gezonde en duurzame leefomgeving, beschermt mensen beter tegen de schadelijke gevolgen van milieuvervuiling. Wij onderschrijven dan ook de aanbeveling van het College voor de Rechten van de Mens om te streven naar een bindend recht op een schoon, gezond en duurzaam leefmilieu. Eveneens is het raadzaam dat het verdrag van Aarhus, dat zich richt op rechten van burgers betreffende toegang tot informatie, inspraak en toegang tot de rechter in milieukwesties, wordt uitgebreid met de verplichting voor nationale overheden om hun burgers actief te helpen om gebruik te maken van deze rechten.

Aanbeveling 2. Zorg dat iedereen kan meedoen

2.1 Werk wijkgericht en benut en versterk lokale initiatieven
De overheid zal mensen die dreigen achter te blijven in de verduurzaming zo veel mogelijk moeten helpen. Dat kan het beste op lokaal niveau, door daar verduurzaming te verbinden met sociaal-economische en sociaal-culturele onderwerpen. Wij adviseren een wijkgerichte aanpak met wijkteams die samenwerken met lokale organisaties. Het Rijk doet er goed aan om gemeenten te voorzien van structurele middelen om dit mogelijk te maken.

2.2 Houd bij het ontwikkelen van verduurzamingsbeleid rekening met diversiteit in de samenleving
Beleidsmakers doen er goed aan om bij het ontwikkelen van verduurzamingsbeleid meer oog te hebben voor de grote diversiteit in de

samenleving. Een goede manier om dit te waarborgen is beleidsvoorstellen voorleggen aan panels van burgers en kleine ondernemers. Daarnaast denken wij dat binnen de rijksoverheid teams van rechtvaardigheidscoaches beleidsmakers via praktijkleertrajecten bewust kunnen maken van het belang van rechtvaardige verduurzaming.

Aanbeveling 3. Zorg dat iedereen die kan meedoen, dat ook doet

3.1 Stel kaders die duurzaamheid voor iedereen tot de standaard maken

Een voorwaarde voor eerlijke verduurzaming is dat iedereen die kan meedoen, dat ook doet. Als mensen en bedrijven zich onttrekken aan deze gezamenlijke opgave, neemt het draagvlak voor verduurzaming af. Het is aan de overheid om met wet- en regelgeving kaders te stellen en deze ook te handhaven. Dat moeten kaders zijn die er structureel toe leiden dat duurzaamheid het 'nieuwe normaal' wordt. Kaders die duurzaamheid tot de standaard maken, werken twee kanten op. Enerzijds helpen ze op structureel niveau om iedereen te laten meedoen aan verduurzaming. Anderzijds zorgen ze ervoor dat mensen die kunnen verduurzamen maar dat nu niet doen, wél gaan verduurzamen. Zo zorgt een verplicht goed energielabel voor alle huurwoningen ervoor dat iedereen – ongeacht zijn of haar sociaaleconomische positie – de vruchten plukt van een energiezuinige en gezonde woning. Het uitfaseren van vervuilende producten leidt er toe dat iedereen duurzame producten zal kopen en dus meedoet aan verduurzaming.

3.2 Voer eerlijke beprijzing in door middel van een duurzaamheidsheffing- en dividend

Beprijzing is een effectieve manier om overmatige consumptie die tot duurzaamheidsproblemen leidt, te beperken. Om beprijzing eerlijk te laten zijn, stellen wij een combinatie voor van een duurzaamheidsheffing en -dividend. Wij adviseren om vervuilende consumptie te belasten met een *duurzaamheidsheffing*, en vervolgens de heffingsopbrengsten generiek terug te sluizen naar burgers in de vorm van een *duurzaamheidsdividend*. Dankzij het generieke dividend worden minder kapitaalkrachtige mensen niet onevenredig hard worden geraakt door de heffing. De heffingen zijn gekoppeld aan duurzaamheidsdoelen, zoals een CO_2-plafond. Iedereen krijgt genoeg dividend om binnen die doelen te consumeren (als ware het een budget). Wie minder consumeert, houdt per saldo geld over. Wie meer consumeert, betaalt per saldo.

DEEL 1 | ADVIES

1 INLEIDING

1.1 Onderwerp en doel van dit advies

Schone lucht kunnen inademen, schoon water kunnen drinken, gezond voedsel kunnen eten: het zijn vitale levensvoorwaarden voor iedereen. Ook leefbare en veilige klimaatomstandigheden zijn in ieders belang. Elke burger heeft, kortom, baat bij een duurzame leefomgeving. Verreweg de meeste Nederlanders vinden verduurzaming dan ook belangrijk.

Hoe Nederlanders aankijken tegen verduurzaming

Een overgrote meerderheid van de Nederlanders vindt een vitale natuur en een schone leefomgeving heel belangrijk: 88% geeft aan natuur in Nederland essentieel te vinden en 65% zegt dat de stand van de natuur en het verdwijnen van soorten, zorgelijk is (I&O Research, 2021). Bijna acht op de tien Nederlanders (78%) maakt zich zorgen om het milieu en 74% is in meer of mindere mate bezorgd over de gevolgen van klimaatverandering (SCP, 2025a).

Onze nationale overheid heeft de afgelopen decennia diverse verduurzamingsdoelstellingen geformuleerd en stappen gezet om een duurzame leefomgeving te bevorderen. Denk aan de aanleg van grootschalige windmolenparken op zee of regelingen die zonnepanelen op woningen bevorderen.

Maar al enige tijd stokt de voortgang van het verduurzamingsbeleid. De klimaatdoelen lijken uit zicht te raken, net als die voor schoon water en biodiversiteitsherstel. Dat komt onder meer doordat steeds duidelijker wordt dat verduurzamen – evenals te laat of te weinig verduurzamen – een proces is met gevolgen die diep ingrijpen in de levens van mensen. Er zijn signalen dat een groeiend aantal mensen de effecten van het verduurzamingsbeleid oneerlijk vinden (WRR, 2023). Terwijl van mensen wordt verwacht dat ze hun gedrag op allerlei punten aanpassen (minder vaak vliegen, minder vlees eten, minder stoken enzovoort), mogen grote bedrijven hun gang blijven gaan, zo luidt de kritiek (SCP, 2025a). Ook vinden veel mensen het oneerlijk dat de doorsnee-Nederlander krom moet liggen voor kostbare duurzaamheidsmaatregelen (dubbel glas, een warmtepomp, spouwmuurisolatie), terwijl rijke Nederlanders daar bijna niks van merken. Deze onvrede gaat gepaard met een gebrek aan vertrouwen in de overheid. Slechts één op de tien Nederlanders ervaart dat de rijksoverheid de mening van mensen zoals zij erkent en meeweegt bij het invoeren van klimaatmaatregelen.

De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) maakt zich om twee redenen zorgen over deze ontwikkeling:

- Ten eerste vinden wij dat iedereen moet kunnen meedoen aan de verduurzaming van Nederland en dat iedereen die *kan* meedoen, dat ook zou moeten doen. Dat is niet alleen rechtvaardig, maar ook om praktische redenen noodzakelijk. Dat is op dit moment niet het geval.
- Ten tweede bestaat het gevaar dat het draagvlak voor verduurzamingsbeleid zal afnemen als dit beleid door grote delen van de bevolking als onrechtvaardig wordt gezien (PBL, 2023a; SCP, 2025a). Juist dat draagvlak is cruciaal voor de effectiviteit van het beleid: verduurzamingsdoelen zijn alleen te realiseren als het overgrote deel van de samenleving meedoet.

De raad ziet relatief veel (beleids)matige aandacht voor de *verdelingseffecten* van *klimaatbeleid*. Dit is een te beperkte invalshoek. Rechtvaardig verduurzamingsbeleid gaat om *verschillende vormen van rechtvaardigheid* (erkennende, procedurele en verdelende) en om *diverse duurzaamheidsproblemen* (vervuilde en ongezonde leefomgeving, verlies aan biodiversiteit et cetera).
Vanwege de zorgen die wij hebben over de deelname aan en het draagvlak voor het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid, richten wij ons in dit advies op de rol van rechtvaardigheid bij verduurzaming. Wij willen de rijksoverheid handvatten aanreiken om te komen tot verduurzamingsbeleid dat zowel rechtvaardig als effectief is.

Hierbij is het belangrijk om te beseffen dat de verduurzaming van Nederland uit omvangrijke en ingrijpende transities bestaat. Enerzijds zijn maatregelen cruciaal die snel tot grote resultaten leiden en voor de overheid kostenefficiënt zijn. Op dit terrein heeft Nederland indrukwekkende successen geboekt, zoals wind op zee of het aantal zonnepanelen op woningen. Anderzijds is het van belang dat iedereen ‘meegenomen’ wordt in deze transitie. Dit vereist dat mensen zich gezien en gehoord voelen, dat ze in voldoende mate hebben kunnen meepraten over belangrijke besluiten en dat de lusten en lasten eerlijk zijn verdeeld. Mensen moeten de transitie – die immers ook hún leven beïnvloedt – rechtvaardig vinden, anders haken

ze af. Het vinden van die balans vraagt om een zoektocht die we als samenleving gezamenlijk moeten maken. Wat rechtvaardig is en wat niet, is geen vast gegeven – ook dat is iets dat we samen moeten bepalen én ervaren. Dit advies is dan ook geen eindpunt, maar een onderdeel van die zoektocht.

1.2 Afbakening

Wij hebben het onderwerp van dit advies als volgt afgebakend:

- De duurzaamheidsproblemen waarop we ons richten zijn primair klimaatverandering, milieuvervuiling en verlies van biodiversiteit. De belangrijkste doelstellingen waaraan de rijkoverheid zich op deze terreinen heeft gecommitteerd, zijn vastgelegd in de Klimaatwet[1], de Europese Kaderrichtlijn Water[2], het Europese Zero Pollution Action Plan[3] en de Omgevingswet[4].
- Waar wij kijken naar de rol die diverse partijen hebben te vervullen in relatie tot verduurzaming, spitsen we ons toe op die van burgers en kleine ondernemers. De verantwoordelijkheden van grote bedrijven en andere overheden komen zijdelings aan de orde.
- We belichten in dit advies zowel duurzaamheidsproblemen die buiten de directe invloedssfeer van individuele mensen liggen (zoals luchtvervuiling vanuit de zware industrie of een tekort aan groen in woonwijken), als duurzaamheidsproblemen waar individuele mensen wél zelf een directe rol in spelen (zoals milieuvervuiling en CO_2-uitstoot die het gevolg is van veel spullen kopen en veel reizen). Buiten beschouwing blijven evenwel de mogelijkheden die mensen hebben om als collectief duurzamere keuzes te maken, via bijvoorbeeld energiecoöperaties, weggeefwinkels of stadsmoestuinen (Nationaal Klimaat Platform, 2024; Ziegler & Gautier, 2023). Deze vormen van organisatie hebben wij recent al belicht in ons advies Falen en opstaan (Rli, 2025).

1.3 Definities

In navolging van de World Commission on Environment and Development (WCED), ook bekend als de commissie-Brundtland (1987), zien wij verduurzaming als “een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarbij de behoeften van de toekomstige generaties in gevaar te brengen”. Hierbij moet er een balans zijn tussen ‘people’, ‘planet’ en ‘prosperity’. Naast ‘nu en later’, moeten ook de belangen van ‘hier en elders’ meewegen in ons gedrag en onze keuzes (Rli, 2024a).

Tot de kleine ondernemers waarop we ons in dit advies richten rekenen wij, conform het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de volgende categorieën: zzp’ers (in totaal 1,8 miljoen), micro-ondernemers met twee tot tien werknemers (in totaal 355.600) en kleine ondernemers met tien tot vijftig werknemers (in totaal 55.990) (CBS, 2025).

1 Zie https://wetten.overheid.nl/BWBR0042394/2023-07-22
2 Zie https://www.clo.nl/indicatoren/nl141205-europese-kaderrichtlijn-water
3 Zie https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan_en
4 Zie https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/wetgeving-voor-natuurbescherming

1.4 Leeswijzer

Dit advies is vanaf hier als volgt opgebouwd.

- In hoofdstuk 2 lichten we toe wat wij verstaan onder ‘rechtvaardige verduurzaming’.
- In hoofdstuk 3 analyseren we hoe het huidige verduurzamingsbeleid van de overheid tot uitkomsten kan leiden die mensen onrechtvaardig vinden.
- In hoofdstuk 4 stellen we vast dat er bij de ontwikkeling van beleid vooringenomenheden meespelen, die het ontstaan van maatschappelijke ongelijkheid in de hand werken.
- In hoofdstuk 5 formuleren we op basis van onze bevindingen enkele conclusies.
- In hoofdstuk 6 doen we aanbevelingen aan het kabinet om tot rechtvaardiger verduurzamingsbeleid te komen.

In deel 2 van dit advies werken we sommige aspecten die in deel 1 aan bod komen, nader uit. In de tekst van dit deel 1 verwijzen wij geregeld naar de meer gedetailleerde informatie in deel 2.

INTERMEZZO

DUBBEN OVER DUURZAAMHEID: ASTRID, NORA EN FRANK GEVEN HUN MENING

Wat vinden Nederlanders van verduurzaming? Welke impact hebben duurzaamheidsproblemen en het verduurzamingsbeleid van de overheid op hun leven? Hieronder presenteren we drie personages – Astrid, Nora en Frank – die hierover hun mening geven. Deze fictieve personages zijn gebaseerd op wetenschappelijke literatuur; hun uitspraken zijn mede geïnspireerd op een focusgroepgesprek dat wij hebben gehouden en op interviews die wij hebben laten uitvoeren. In de loop van het advies keren deze personages nog een aantal keer terug in de vorm van korte citaten. We gebruiken de uitspraken en opvattingen van deze personages om de dilemma’s rond verduurzaming een gezicht te geven.

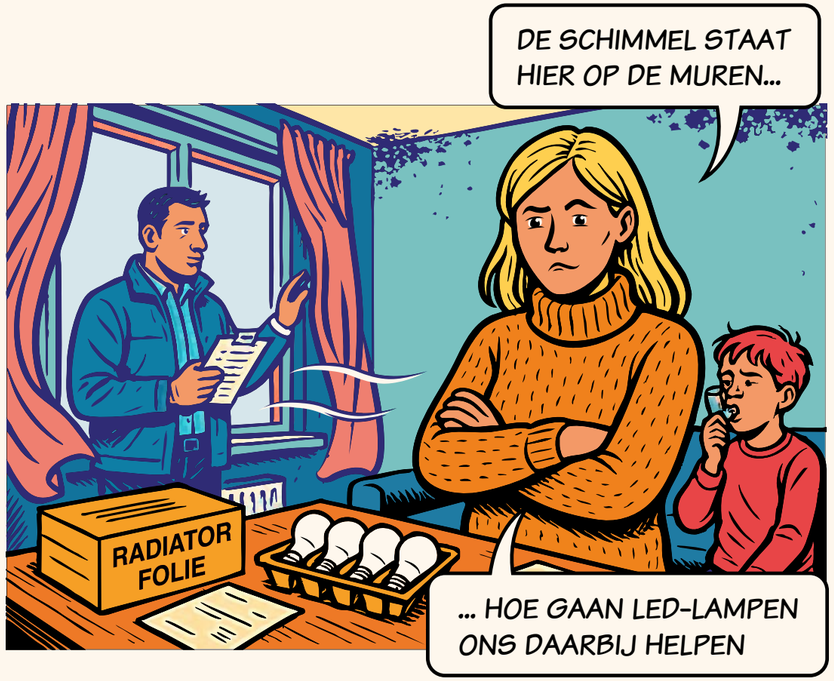

Astrid (34) – woont in een buitenwijk van een middelgrote stad

"Ik ben een alleenstaande moeder van twee kinderen: Joey is 10 jaar oud en Hailey 8 jaar. Ik heb een opleiding Zorg en Welzijn gedaan, maar sinds de scheiding lukt het mij niet meer om te werken. Ik heb zoveel stress en gedoe gehad met schulden, dat ik niet meer sliep. Nu heb ik een uitkering. We wonen in een portiekflat, niet ver van de snelweg. Daar maak ik me zorgen om: al die uitlaatgassen die wij inademen, dat kan niet goed zijn. In de rest van de buurt is nauwelijks groen. Ja, een parkje met een wipkip. Maar als je er echt even uit wilt, moet je een half uur fietsen.

Eigenlijk heb ik altijd stress, vooral over geld. Soms weet ik echt niet hoe ik alles moet betalen. En dan heb ik het niet over luxe dingen, maar over gewone dingen, zoals de boodschappen, spullen voor de kinderen, de energierekening. Er was een tv-reclame die zei dat je je kachel op 19 graden moet zetten want dat is goed voor het milieu en je portemonnee. Nou, bij ons staat ie al jaren op 16 graden. Wij hebben geen dubbel glas en geen zonnepanelen op het dak, zoals bij de huizen verderop. De corporatie wil onze flat renoveren. Ze zeggen dat het dan ook energiezuiniger wordt. Ik moet het nog zien. Ik heb al zo vaak geklaagd over de tocht en de schimmel in mijn huis. Daar gebeurt ook niets mee.

Op Facebook lees ik dat het met die klimaatverandering allemaal wel meevalt. Maar van Den Haag moeten we van alles. Hoezo moet ík dat? Ik heb geen auto, ik ga nooit op vakantie en voor een nieuwe broodrooster ga ik naar de kringloopwinkel. Waarom moet ik mijn leven aanpassen als rijke mensen de Mediamarkt leegkopen en drie keer per jaar naar de zon vliegen? Zij krijgen subsidie voor zonnepanelen en voor een Tesla! Houden ze nog meer geld over om te vervuilen. En wat krijg ik? Een doos met radiatorfolie en tochtstrips. Alsof dat het verschil maakt.

Als ze echt iets willen doen voor mensen zoals ik, moeten ze zorgen dat we meer te besteden hebben; dat onze huizen worden verbeterd en dat onze kinderen veilig buiten kunnen spelen. Als ze dat geregeld hebben, ga ik wel een keer biologische kippenpoten kopen."

Nora (57) – woont in een jarendertigwijk in een kleine gemeente

"Mijn man Omar en ik hebben twee kinderen, Hamza van 23 en Aisha van 21. Hamza is net afgestudeerd in civiele techniek, Aisha studeert rechten. Geweldig om te zien hoe zij zich ontwikkelen en hun eigen weg vinden in de maatschappij. Ik ben leidinggevende bij een bank, Omar werkt als manager bij een groot ICT-bedrijf.

Toen de kinderen het huis uit gingen, hebben we overwogen om het huis te verkopen. Want het is eigenlijk te groot voor ons geworden. Maar ja, we wonen hier heerlijk en ons huis is bijna afbetaald. Dus we hebben besloten om hier te blijven en het huis te verduurzamen. Dat viel trouwens vies tegen. Verduurzaming vraagt heel veel uitzoekwerk. Wat zijn de mogelijkheden? Welke opties zijn rendabel en welke niet? Hoe pak je het aan? Er is veel informatie te vinden op internet, maar niet alles is even betrouwbaar. Je komt echt in een doolhof terecht.

Uiteindelijk hebben we een expert ingehuurd. Die heeft voor ons de mogelijkheden en kosten op een rijtje gezet. Heel fijn. Van de kosten schrokken we wel: een all-electric bodemwarmtepomp laten installeren kost ons tienduizenden euro's! Op een buurtborrel hoorden we dat veel meer mensen hiermee worstelen. We hebben een appgroepje opgericht en nu wisselen we tips uit. Kijk, de een weet veel van subsidiemogelijkheden, de ander begrijpt de techniek. En we hebben via-via allemaal contacten die we om hulp kunnen vragen. Iemand appte over een subsidieregeling van de gemeente voor meer groen in de straat. Een ander pakte dat direct op en vroeg subsidie aan om de buurt te vergroenen. Nu lijkt het wel of onze voortuinen zijn verdubbeld! Zulke activiteiten verbroederen.

We zijn echt van plan om nog meer te doen voor het milieu en het klimaat. Thuis eten we minder vaak vlees, we scheiden afval, ik rijd sinds kort in een elektrische auto en Omar neemt wat vaker de trein naar zijn werk. Zo dragen we ons steentje bij. Maar er is natuurlijk wel een grens aan wat je van mensen kunt vragen. We gaan niet meer zomaar een weekendje shoppen in Barcelona. Die tijd is voorbij. Maar één keer per jaar met het gezin een mooie verre reis maken, blijven we doen. Het leven moet wel een beetje leuk blijven en je kunt niet alle problemen op je schouders nemen."

Frank (40) – woont in een grote stad

“Ik ben getrouwd en heb twee kinderen: Julia van 12 en Daan van 16. Mijn vrouw Mirjam werkt als receptioniste in het ziekenhuis. Daan doet dit jaar eindexamen havo en Julia zit op het vmbo. Ik heb een schildersbedrijf met vier man in dienst. De zaken gaan goed, er is meer werk dan we aankunnen. We wonen in een huurwoning. Die is vorig jaar door de corporatie gerenoveerd. Dubbel glas, spouwmuurisolatie, koken op inductie – we kregen zelfs een voucher voor nieuwe pannen! De huur is na de renovatie wel wat gestegen, maar de energierekening is een stuk lager en zo zijn we uiteindelijk beter af. En het voelt goed, iets voor het milieu doen.

Voor mijn schildersbedrijf is dat een ander verhaal. Op een bedrijventerrein huur ik een loods. Qua isolatie moet daar eigenlijk wel wat aan gebeuren. Maar de verhuurder heeft daar geen interesse in want het kost hem geld, terwijl de besparing voor mij is. Sommige ondernemers op het bedrijventerrein willen met de ondernemersvereniging een ‘smart energy hub’ oprichten. Daarmee kunnen we gezamenlijk energie opwekken, opslaan en verdelen. Slim, want dan hebben we geen last van de overbelasting op het net. En dan kunnen we laadpunten aanleggen voor al onze elektrische busjes en vrachtwagens. Maar die ondernemersvereniging is een zooitje en dus komt er vooralsnog weinig van terecht. Daar baal ik wel van, want ik vind verduurzaming best belangrijk. Mijn klanten vragen er ook om: werk je wel duurzaam? Wat voor verf gebruik je? Als ik zeg dat ik met moderne verf werk die aan alle milieueisen voldoet, vinden ze het al snel goed. Ikzelf houd meer van een ouderwetse, oliegedragen verf: dat gaat langer mee en het ziet er mooier uit.

Vijf jaar geleden moest ik onze twee dieselbusjes vervangen, voor ons kleine bedrijf een forse investering. Maar nu heeft de gemeenteraad besloten dat vanaf 2027 dieselbusjes de binnenstad niet meer in mogen. En laten veel van mijn klanten nu precies daar wonen. Dus moet ik nu peperdure elektrische busjes kopen. Ik had vijf jaar geleden wel gehoord over de plannen voor de milieuzone, maar het leek me onverstandig om toen al elektrische busjes te kopen want in de politiek bedenken ze wel vaker dingen die nooit doorgaan. Je kunt subsidie aanvragen, maar daar begin ik liever niet aan. Zit je avonden van alles uit te zoeken en dan kom je toch niet in aanmerking of is de subsidiepot al leeg. Die tijd besteed ik liever aan mijn gezin.”

2 WAT HOUDT ‘RECHTVAARDIGE VERDUURZAMING’ IN?

Nederlanders vinden dat de overheid in haar verduurzamingsbeleid de kosten rechtvaardig moet verdelen over alle mensen. Maar wat houdt ‘rechtvaardig’ precies in? Op die vraag bestaat geen eensluidend antwoord. Wat de een als rechtvaardig beschouwt, kan een ander juist zien als *on*rechtvaardig. Daarnaast omvat rechtvaardigheid meer dan alleen een eerlijke verdeling van kosten en baten. Het gaat ook om erkenning en toegang tot besluitvorming. In dit hoofdstuk bespreken we enkele belangrijke aspecten van ‘rechtvaardige verduurzaming’.

2.1 Botsende beginselen

Rechtvaardigheid is volgens Nederlanders een van de belangrijkste voorwaarden waaraan klimaatbeleid moet voldoen (WRR, 2023; TNO, 2022; SCP, 2024a). Klimaatbeleid voldoet hier volgens veel mensen niet aan. Maar liefst 82% van de Nederlanders heeft het gevoel dat de kosten van klimaatbeleid niet eerlijk worden verdeeld tussen burgers en bedrijven. En 78% vindt dat de kosten niet eerlijk worden verdeeld tussen rijke en arme mensen.

Klimaatbeleid en verduurzamingsbeleid

Klimaatbeleid richt zich specifiek op het verminderen van broeikasgasuitstoot en het tegengaan van klimaatverandering. Verduurzamingsbeleid – het onderwerp van dit advies – omvat ook andere aspecten van duurzaamheid, zoals een schone en gezonde leefomgeving, bescherming van de biodiversiteit en een verantwoord grondstoffengebruik. Er is relatief veel onderzoek gedaan naar wat mensen (on)rechtvaardig klimaatbeleid vinden en veel minder vergelijkbaar onderzoek naar verduurzamingsbeleid in bredere zin. Evengoed is het aannemelijk dat de belangrijkste bevindingen van onderzoek naar klimaatbeleid in grote lijnen van toepassing zijn op verduurzamingsbeleid: een belangrijke voorwaarde voor mensen is dat verduurzamingsbeleid rechtvaardig is.

De WRR onderscheidt in het rapport Rechtvaardigheid in klimaatbeleid (WRR, 2023) tien beginselen aan de hand waarvan de kosten van verduurzaming op een rechtvaardige manier zijn te verdelen over de samenleving. Figuur 1 toont deze tien beginselen. Ze zijn gecategoriseerd in vier blokken.

Figuur 1: Beginselen van rechtvaardig klimaatbeleid

Bron: WRR (2023).

Veel mensen zullen deze beginselen rechtvaardig vinden. Eerder onderzoek laat zien dat mensen vooral de principes ‘vervuiler betaalt’, ‘verdeling op basis van draagkracht’ en ‘verdeling met behoud van minimale ondergrens’ belangrijk vinden (SCP & PThU, 2024; SCP, 2025a). Maar ook de andere principes lijken stuk voor stuk redelijk en billijk. Toch kan het hanteren van deze rechtvaardigheidsbeginselen leiden tot uitkomsten die niet iedereen rechtvaardig vindt. Dat bleek bijvoorbeeld toen de rijksoverheid in 2010 besloot om op basis van het criterium ‘grootste nut’ het rijden in elektrische auto’s te stimuleren met een subsidieregeling.

Subsidie voor elektrisch rijden wordt als onrechtvaardig gezien

In 2010 wilde de rijksoverheid de CO_2-uitstoot verminderen door zakelijke rijders die kozen voor een elektrische auto een fiscaal voordeel te geven. De regeling, die enkele jaren later ook werd opengesteld voor particuliere rijders, heette in de volksmond al snel de 'Tesla-subsidie'. Het aanbod van elektrische auto's bestond indertijd namelijk vooral uit duurdere auto's zoals de Tesla.

De overheid had voor het invoeren van de subsidieregeling gekozen omdat dit volgens haar de meest effectieve en efficiënte manier was om elektrisch rijden te bevorderen. Ze verwachtte daarnaast dat er na verloop van tijd een markt voor tweedehands elektrische auto's zou ontstaan, waarvan ook mensen met een kleinere beurs zouden kunnen profiteren.

De regeling lokte veel kritiek uit. Veel mensen vonden het oneerlijk dat welvarende mensen subsidie ontvingen voor hun luxueuze auto's, terwijl minder gefortuneerde mensen juist moesten betalen (in de vorm van hogere brandstofaccijns) om verduurzaming te bevorderen.

De kritiek die de 'Tesla-subsidie' ten deel viel laat zien dat het beginsel 'verdeling van kosten op basis van grootste nut' op gespannen voet kan staan met andere beginselen, zoals 'verdeling van kosten op basis van draagkracht'. Met andere woorden: wat de een rechtvaardig vindt, kan de ander juist onrechtvaardig vinden. Ook kan het per situatie verschillen welk beginsel mensen rechtvaardig vinden. Het vergt maatschappelijke en politieke discussie om tot een onderbouwde keuze te komen.

Spanning tussen rechtvaardigheidsbeginselen doet zich bij meer verduurzamingsbeleid voor. Denk bijvoorbeeld aan de miljarden subsidie die de zware industrie krijgt voor de overstap van fossiele energie en grondstoffen naar meer duurzame alternatieven. Met het oog op de belangen van toekomstige generaties is het rechtvaardig te noemen om op deze manier in korte tijd zoveel mogelijk vervuiling, klimaatverandering en biodiversiteitsverlies te voorkomen. Anderzijds kan deze keuze voor snelheid en lage kosten voor de overheid als onrechtvaardig worden gezien, omdat grote vervuilers met deze beleidsaanpak relatief meer geld en middelen krijgen om te verduurzamen dan kleine vervuilers.

Frank: *"Ik leer mijn kinderen dat ze hun eigen troep moeten opruimen. Dat geldt ook voor verduurzamen: de vervuiler betaalt, dat is wel zo eerlijk. En dan is het logisch dat grote vervuilers meer betalen dan kleine vervuilers."*

In de discussie over de rechtvaardigheid van verduurzamingsbeleid moeten uiteenlopende belangen en perspectieven tegen elkaar worden afgewogen. Bij deze afwegingen draait het erom zo goed mogelijk te bepalen welke beleidskeuze de meeste welvaart oplevert – niet alleen in economische en materiële zin, maar ook in termen van gezondheid, milieu, leefomgeving en dergelijke (Rli, 2024a). Dit betekent dat de gevolgen voor economie, de samenleving én de leefomgeving expliciet tegen elkaar moeten worden afgewogen – zowel de kortetermijngevolgen als de langetermijngevolgen, hier én elders in de wereld. Er moet daarbij aandacht zijn voor de verdeling van de positieve en negatieve effecten over verschillende groepen in de

samenleving. Kiezen voor rechtvaardig beleid is dus niet eenvoudig; het vergt veel wikken en wegen.
Onze democratische rechtsstaat kent uiteraard procedures en juridische kaders voor de rechtvaardige besluitvorming over beleid, wetgeving en besluiten. Maar zoals dit advies zal betogen, hebben die niet altijd tot eerlijk verduurzamingsbeleid geleid.

2.2 Maatschappelijke ongelijkheid als indicator voor onrechtvaardigheid

Hoe complex het ook kan zijn om te discussiëren over wat rechtvaardig is en wat niet, het is wel degelijk mogelijk om indicatoren aan te wijzen die erop duiden dat er in de ogen van grote groepen in de samenleving onrechtvaardigheid aan de orde is. Toegenomen maatschappelijke ongelijkheid is een belangrijke indicator. Als verduurzamingsbeleid structureel tot maatschappelijke ongelijkheid leidt, zal deze uitkomst door grote groepen mensen als onrechtvaardig worden gezien. Wij sluiten ons daar overigens bij aan.

Helaas is het vrijwel onvermijdelijk dat het beleid waarmee de overheid grote maatschappelijke transities vormgeeft, (tijdelijk) leidt tot meer maatschappelijke ongelijkheid. Dit komt doordat grote transities een dynamisch en deels onvoorspelbaar karakter hebben. Daardoor pakken maatregelen soms net iets anders uit dan voorzien. Denk aan de hiervoor besproken subsidie waarmee de overheid het rijden in elektrische auto's wilde bevorderen; denk ook aan de actuele discussie over de salderingsregeling voor zonnepanelen.

> Astrid: *"Rijke mensen worden rijker van al die subsidies voor zonnepanelen, terwijl mijn energierekening maar blijft stijgen. Hoe kun je dat eerlijk noemen?"*

Maatschappelijke ongelijkheid laat zich op diverse manieren beschrijven en meten. Wij volgen op dit punt de benadering van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), dat een brede definitie hanteert. Maatschappelijke ongelijkheid omvat volgens het SCP niet alleen verschillen in inkomen, vermogen of opleiding; ook de verdeling van andersoortige 'kapitalen' doet ertoe (SCP, 2023). Naast iemands economische positie is met name ook iemands sociale, culturele en persoonlijke bagage bepalend. Denk daarbij aan:

- netwerken die steun en hulp kunnen bieden of die iemand vooruit kunnen helpen in het leven;
- iemands begrip van de maatschappelijke codes en bijvoorbeeld taal- en digitale vaardigheden;
- iemands fysieke en mentale gesteldheid en bijvoorbeeld zijn of haar aantrekkelijkheid.

Volgens het SCP heeft 19,9% van de Nederlanders over de gehele linie een voorsprong op zowel het vlak van inkomen, vermogen en/of opleiding als op het sociale, culturele en persoonlijke vlak. Deze mensen kunnen goed

hun weg vinden in de maatschappij. Overheidsbeleid dat hen aanspoort om te verduurzamen zal relatief gemakkelijk weerklank vinden bij deze groep.

Eén op de zes Nederlanders (16,3%) heeft daarentegen een achterstand – niet alleen in economisch opzicht, maar ook op sociale, culturele en/of persoonlijke aspecten. Deze groep heeft doorgaans moeite om mee te komen in de maatschappij. Overheidsbeleid, waaronder ook verduurzamingsbeleid, sluit vaak niet goed aan bij hun leefwereld. Tot de benodigde aanpassingen aan hun huis, hun koopgedrag of hun eetpatroon komt het dan ook veelal niet. Waar we in dit advies schrijven over 'mensen in een kwetsbare sociaal-economische positie' doelen we op mensen die tot deze categorie behoren.

De overige 63% van de Nederlanders bevindt zich tussen deze twee uitersten. De mate waarin mensen uit deze middengroep drempels ondervinden bij het maken van duurzame keuzes, varieert. In hoofdstuk 3 gaan wij nader in op de factoren die hierbij een rol spelen.

Vanuit beleidsmatig oogpunt verdient de kwetsbare groep Nederlanders extra aandacht. Het is van belang om bij het maken van verduurzamingsbeleid er voor te zorgen dat iedereen mee kan doen met de beoogde veranderprocessen en dat er geen mensen achterblijven omdat zij zich bepaalde duurzame keuzes financieel niet kunnen veroorloven, of omdat ze niet beschikken over de benodigde contacten en vaardigheden.

Maar ook de meer kansrijke groepen Nederlanders moeten met gericht duurzaamheidsbeleid tot actie worden aangezet. Want het is wel zo eerlijk als iedereen die mee kan doen, dat ook doet. Verduurzaming is immers een gezamenlijke, nationale opgave. Het is niet eerlijk als mensen zich daaraan structureel (kunnen) onttrekken. Mensen die goed in staat zijn om te verduurzamen zullen hun bijdrage moeten leveren, vooral als ze een grote ecologische voetafdruk hebben.[5]

> Nora: *"Het is belangrijk om van verduurzaming iets aantrekkelijks te maken. Als je dingen gaat verbieden, haken mensen af. Beloon daarom mensen die verduurzamen."*

2.3 Drie kenmerken van rechtvaardig verduurzamingsbeleid

Discussies over rechtvaardige verduurzaming spitsen zich vaak toe op het verdelen van kosten. Maar rechtvaardigheid omvat meer aspecten. Voor verduurzamingsbeleid zijn volgens ons de volgende drie aspecten van rechtvaardigheid van belang:

1. *Erkennende rechtvaardigheid:* de uiteenlopende waarden, wereldbeelden en belangen van mensen respecteren, met oog voor culturele verschillen;
2. *Procedurele rechtvaardigheid:* waarborgen dat iedereen gelijke mogelijkheden heeft om deel te nemen aan de besluitvorming over voorgenomen maatregelen;

5 Mensen met een grote 'ecologische voetafdruk' zijn mensen met een levensstijl die relatief veel CO_2-uitstoot en milieuvervuiling met zich meebrengt.

3. *Verdelende rechtvaardigheid:* zorgen voor een eerlijke verdeling van de lusten en lasten, zoals een billijke verdeling van subsidies voor duurzame keuzes enerzijds en belasting van niet-duurzaam gedrag anderzijds.

Er zijn nog meer relevante aspecten van rechtvaardigheid. Zo verwijst epistemische rechtvaardigheid naar het streven om geen individuen of groepen uit te sluiten in het proces van het creëren en beoordelen van kennis. Restoratieve rechtvaardigheid erkent hoe ongelijkheden uit het verleden de huidige omstandigheden blijven beïnvloeden en streeft ernaar deze onrechtvaardigheden aan te pakken. Deze en andere vormen van rechtvaardigheid spelen een belangrijke rol bij rechtvaardige verduurzaming (EEA, 2023) en dienen dan ook in ogenschouw genomen te worden. Omwille van beknoptheid richt dit advies zich op de drie aspecten die in onze ogen het meest van belang zijn bij verduurzaming: erkennende, procedurele en verdelende rechtvaardigheid. Elk van deze drie rechtvaardigheden zijn op zichzelf randvoorwaardelijk voor eerlijke, rechtvaardige verduurzaming. Ze zijn ook met elkaar verbonden. Zo kun je alleen tot een rechtvaardige verdeling van lusten en lasten komen als er ook recht wordt gedaan aan erkennende en procedurele rechtvaardigheid (WRR, 2023).

In de nu volgende subparagrafen lichten we deze drie kenmerken van rechtvaardig verduurzamingsbeleid toe.

2.3.1 Erkennende rechtvaardigheid

Een eerste kenmerk van rechtvaardig verduurzamingsbeleid is dat de waarden en belangen van uiteenlopende groepen mensen worden gerespecteerd, waarbij ook de waarden en belangen van minderheidsgroepen worden erkend.
Er is tot nu toe betrekkelijk weinig onderzoek gedaan naar de vraag hoe Nederlanders aankijken tegen deze vorm van rechtvaardigheid in relatie tot verduurzaming. Bevindingen uit het wél beschikbare onderzoek wijzen uit dat Nederlanders weinig erkenning van hun belangen ervaren: (a) slechts 16% heeft er vertrouwen in dat de rijksoverheid de voorkeuren van burgers voldoende meeneemt bij het invoeren van klimaatbeleid; (b) een nog kleiner deel (13%) vindt dat de rijksoverheid in haar klimaatbeleid de belangen van verschillende groepen zorgvuldig afweegt (SCP, 2025a; TNO, 2022). Een kleine minderheid (10%) van de Nederlandse bevolking heeft het gevoel dat er in het verduurzamingsbeleid rekening met ze wordt gehouden (SCP, 2025a, p. 28). Ongeveer de helft van de Nederlandse bevolking (45%-53%) heeft dat gevoel niet.

Frank: *"Al jaren klagen ondernemers over regeldruk. Waar wij niet allemaal aan moeten voldoen – gekkenwerk! En daar komen de groene regeltjes nog eens bij. Het lijkt wel of ze ons in Den Haag niet willen horen."*

2.3.2 Procedurele rechtvaardigheid

Een tweede kenmerk van rechtvaardig verduurzamingsbeleid is dat alle mensen in gelijke mate de mogelijkheden krijgen om invloed uit te oefenen op de besluitvorming. Ruim een derde van de Nederlanders vindt dit aspect van belang; zij geven aan dat mensen moeten kunnen meedenken over klimaatmaatregelen. Tegelijkertijd heeft slechts één op de zeven

Nederlanders het gevoel dat ze in de praktijk ook invloed hebben (SCP, 2025a). Daarnaast hebben veel mensen de indruk dat de regering beter luistert naar bedrijven dan naar burgers (SCP, 2025a). Voor veel jongeren geldt dat ze graag zouden meebeslissen over hun toekomst, maar zich onvoldoende gehoord voelen door beleidsmakers. Daardoor neemt ook hun betrokkenheid bij het verduurzamingsbeleid af (Erasmus SYNC lab & YoungXperts, 2024).

> Astrid: *"Wanneer worden ónze problemen opgelost? Politici maken zich druk over stikstof en natuurgebieden, terwijl mijn moeder op een wachtlijst voor de dokter staat. Niemand vindt ons echt belangrijk."*

2.3.3 Verdelende rechtvaardigheid

Een derde – en voor veel mensen het belangrijkste – kenmerk van rechtvaardig verduurzamingsbeleid is dat alle groepen in de samenleving in gelijke mate profiteren van de lusten van het beleid (bijvoorbeeld subsidies voor duurzame keuzes) en in gelijke mate bijdragen aan de lasten (bijvoorbeeld verhoogde energieprijzen en energiebelasting). In hoeverre is er in de praktijk sprake van zo'n eerlijke spreiding?

Figuur 2 (op de volgende pagina) laat enkele cijfers zien over de verdeling van de lusten en lasten van het beleid dat de rijksoverheid sinds enkele jaren voert om mensen aan te zetten tot verduurzaming, zoals het plaatsen van zonnepanelen, het isoleren van woningen en het rijden in elektrische auto's. In hoofdstuk 3 van deel 2 gaan we hier uitgebreider op in.

Wat opvalt is dat vooral mensen met hogere inkomens profiteren van de diverse subsidieregelingen. Dit zijn dus mensen die financiële ondersteuning niet altijd nodig hebben om duurzame keuzes te kunnen maken (Döes & Van der Straten, 2025). Mensen met lagere inkomens zijn doorgaans minder goed in staat om duurzame keuzes te maken, zelfs niet met behulp van subsidies. Er is dus sprake van een scheve verhouding. Juist de groep mensen die de meeste druk ervaart van hoge energieprijzen en hoge energiebelasting, profiteert het minst van het verduurzamingsbeleid (Döes & Van der Straten, 2025).

In het bedrijfsleven bestaat een vergelijkbare ongelijkheid als het gaat om de spreiding van de lusten en lasten van het verduurzamingsbeleid. Grote ondernemingen beschikken meestal over meer financiële middelen voor het doen van investeringen in verduurzaming (CBS, 2023). Ze hebben ook vaker gespecialiseerde afdelingen die zich bezighouden met het aanvragen van duurzaamheidssubsidies en het benutten van fiscale voordelen (Verloove, 2023). Bovendien geniet deze groep extra voordelen. Zo worden energie-intensieve bedrijven nauwelijks belast voor hun CO_2-uitstoot en betalen zij relatief minder energiebelasting (CBS, 2024a). Deze verschillen kunnen kleine ondernemers een gevoel van onrechtvaardigheid geven dat we ook bij burgers zien die drempels ervaren op hun weg naar verduurzaming.

Figuur 2: Ongelijke verdeling van lusten en lasten van verduurzamingsbeleid

De effecten van verduurzamingsbeleid zijn ongelijk en vergroten maatschappelijke ongelijkheid.

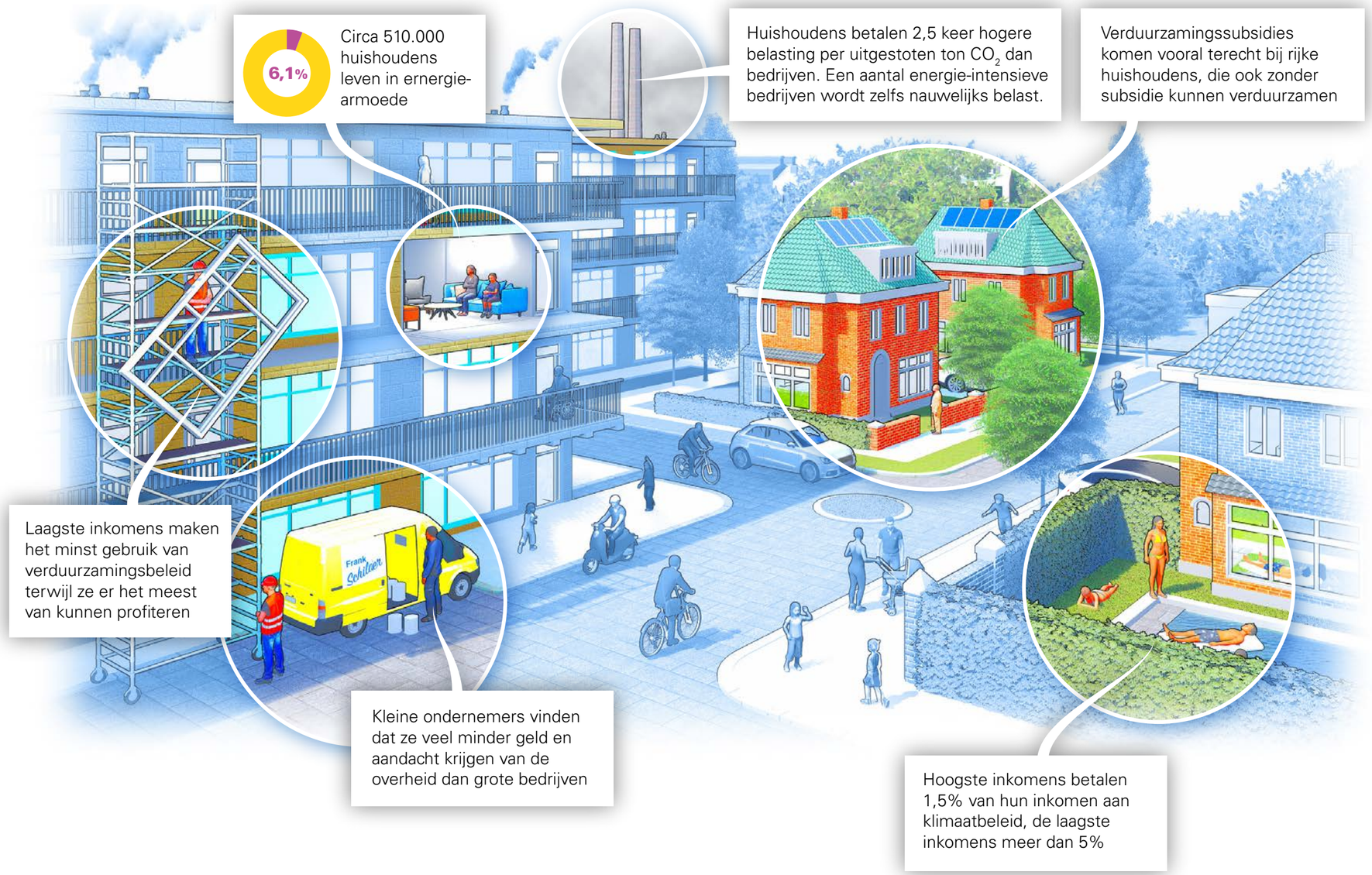

2.4 Slotsom

Verduurzamingsbeleid is in onze ogen rechtvaardig als iedereen eraan kan deelnemen. Regelingen ter ondersteuning van duurzame keuzes moeten dus zijn toegesneden op uiteenlopende doelgroepen en hun mogelijkheden om te participeren. De overheid zal, om het beleid rechtvaardig te laten zijn, moeten waarborgen dat er geen mensen achterblijven omdat zij niet genoeg geld hebben of niet beschikken over de benodigde vaardigheden. De overheid zou ook kleine en grote ondernemingen in gelijke mate in staat moeten stellen om te verduurzamen.

Het is met het oog op de rechtvaardigheid van het beleid verder belangrijk dat de overheid rekening houdt met de belangen van verschillende groepen in de samenleving en ervoor zorgt dat alle groepen in gelijke mate de kans krijgen om invloed uit te oefenen op de besluitvorming.

3 GEBREKEN IN VERDUURZAMINGSBELEID DIE LEIDEN TOT ONRECHTVAARDIGHEID

Hoe komt het dat het huidige verduurzamingsbeleid tot onrechtvaardige uitkomsten leidt? Die vraag staat in dit hoofdstuk centraal. We zien om te beginnen dat het beleid de drempels die deelname van bepaalde groepen mensen aan verduurzaming bemoeilijken, onvoldoende wegneemt. We nemen ook waar dat er geen effectief beleid is om duurzame keuzes aantrekkelijk te maken. Bovendien is er onvoldoende wet- en regelgeving en schiet handhaving en toezicht tekort om mensen te beschermen tegen de schadelijke effecten van duurzaamheidsproblemen in de leefomgeving zoals vervuiling, geluidshinder en stankoverlast. Ook de toegang tot het recht schiet hier tekort. Tot slot signaleren wij dat het verduurzamingsbeleid van de overheid grote bedrijven onevenredig bevoordeelt ten opzichte van kleinere ondernemingen.

3.1 Geen goede overheidsondersteuning bij maken van duurzame keuzes

Verduurzaming kan om ingrijpende maatregelen vragen, zoals het isoleren van je huis of het installeren van een warmtepomp. Daarvoor heb je als burger niet alleen geld nodig, maar ook kennis, vaardigheden, tijd en energie. Als je afhankelijk bent van overheidssubsidie moet je bovendien voldoende vertrouwen hebben in die overheid.
Idealiter houdt verduurzamingsbeleid rekening met deze lastige uitgangssituatie van mensen. Dat betekent dat mensen op tal van punten ondersteuning en informatie moeten krijgen die het maken van duurzame keuzes vergemakkelijkt. Wij zien dat hier in de praktijk nog het nodige valt te verbeteren. Er zijn op dit moment diverse drempels die de deelname van mensen aan verduurzaming juist bemoeilijken. Dit kan leiden tot een oneerlijke verdeling van lusten en lasten, waardoor verdelende rechtvaardigheid in het geding is. Overigens beseffen we dat het wegnemen van deze drempels er niet automatisch toe zal leiden dat iedereen voorstander van verduurzaming zal worden. Evengoed zal het verlagen van deze drempels veel mensen helpen om te verduurzamen.

3.1.1 Subsidie- en leenfaciliteiten niet afgestemd op lage inkomensgroepen

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft in een onderzoek uit 2022 vastgesteld dat 30% van de woningeigenaren niet genoeg geld op de spaarrekening heeft voor verduurzaming van hun huis; zij zullen daarvoor moeten lenen. Voor 20% van de woningeigenaren geldt evenwel dat lenen geen optie is, omdat zij de maandelijkse rentelasten niet kunnen opbrengen. Deze mensen hebben dus geen enkele financiële ruimte om te investeren in verduurzaming (DNB, 2022).

> Astrid: *"Van de gemeente kreeg ik een bedrag om een zuinige koelkast te kopen. Maar dan moet ik zelf veel geld bijpassen en dat heb ik helemaal niet. Dus wat moet ik daar dan mee?"*

De rijksoverheid is zich ervan bewust dat deze financiële drempel een potentiële belemmering vormt voor de voortgang van het verduurzamingsproces. Daarom komt ze sinds een aantal jaar mensen met een eigen huis op verschillende manieren tegemoet. Zo zijn er financiële regelingen om de aankoop en het gebruik van zonnepanelen aantrekkelijker te maken,[6] om je koophuis te isoleren[7] of om bijvoorbeeld een warmtepomp en/of een zonneboiler aan te schaffen.[8] In sommige gemeenten zijn er vergelijkbare lokale regelingen. Deze regelingen zijn ondersteunend, maar ze dekken de kosten nooit volledig. Daardoor kunnen alleen mensen met voldoende inkomen of spaargeld er gebruik van maken. Zij kunnen het overige geld bijleggen of een noodzakelijke voorinvestering bekostigen.

6 Zie https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/energie-thuis/vraag-en-antwoord/krijg-ik-subsidie-voor-zonnepanelen
7 Zie https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/energie-thuis/vraag-en-antwoord/subsidie-isolatie-huis; https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/woningeigenaren/isolatiemaatregelen
8 Zie https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/energie-thuis/vraag-en-antwoord/krijg-ik-subsidie-voor-een-warmtepomp; https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/energie-thuis/vraag-en-antwoord/subsidie-zonneboiler

Als mensen niet genoeg geld hebben om een lening bij een bank aan te gaan voor het verduurzamen van hun koopwoning, kunnen ze gebruikmaken van een laagdrempelige leenmogelijk die de rijksoverheid heeft gecreëerd. Via het Nationaal Warmtefonds kunnen ze een rentevrije 'energiebespaarlening' aanvragen.[9] Het leenbedrag moet worden besteed aan verduurzamingsmaatregelen. Dit lijkt op het eerste gezicht een prachtige oplossing, maar voor mensen zonder spaargeld en een laag inkomen kan het aangaan zo'n rentevrije energiebespaarlening riskant zijn. Wanneer zij te maken krijgen met onverwachte kosten, kan immers de verplichte maandelijkse aflossing een probleem worden. De lening verhoogt dan hun schuldpositie (SCP, 2021a). Mensen met een kleine beurs zijn dan ook vaak huiverig om leningen aan te gaan.[10]

Zie over de financiële problematiek rond het verduurzamen van koopwoningen verder hoofdstuk 3 (§ 3.2.3) van deel 2 van dit advies.

3.1.2 Ontoereikende informatievoorziening over verduurzamingsopties

Verduurzamingsmaatregelen zijn soms ingewikkeld. Neem de overstap van een cv-installatie naar een warmtepomp. Veel woningeigenaren beschikken niet over voldoende kennis om zo'n operatie goed aan te kunnen pakken (SCP, 2021a). Zij hebben behoefte aan betrouwbare informatie over met name (a) de kosten en baten en de subsidiemogelijkheden en (b) de voor- en nadelen van verschillende oplossingen. Ze lopen tegen het probleem aan dat de beschikbare overheidsinformatie vaak onvolledig is en/of tegenstrijdig met informatie uit andere bronnen. Zo kreeg het SCP (2021, p. 32) van een respondent te horen: "Hoor iedereen wat anders adviseren, niemand garandeert iets – risico op verkeerde keuze is me te hoog."

Huurders krijgen van de rijksoverheid overigens nog minder bruikbare informatie over verduurzamingsmogelijkheden dan woningeigenaren, waardoor zij voor verduurzaming sterk afhankelijk zijn van de verhuurder. De informatievoorziening voor huurders beperkt zich hoofdzakelijk tot 'tips en strips', noteerde de Nationale ombudsman in 2022 (refererend aan tochtstrips), "… terwijl huiseigenaren ook worden geïnformeerd over structurele maatregelen" (Nationale ombudsman, 2022). De informatie die de overheid opstelt voor huurders bereikt deze doelgroep bovendien slecht. Vooral bij huurders die in een kwetsbare sociaal-economische positie verkeren komt overheidsinformatie in veel gevallen niet aan (Nationale ombudsman, 2022). Veel van de informatie wordt aangeboden via internet en dat is niet voor iedereen een toegankelijk medium. Bovendien is de informatie soms in ingewikkelde taal geschreven, terwijl Nederland 2,5 miljoen laaggeletterden kent (LOK, 2025).
De overheid slaagt er daarnaast niet altijd in om met haar communicatie aansluiting te vinden bij de leefwereld van mensen. Goedbedoelde besparingstips uit bijvoorbeeld de publiekscampagne Zet ook de knop om blijken geen vruchtbare grond te vinden bij huurders (DJV Insights 2023; 2024).

9 Zie https://www.warmtefonds.nl/particulieren/energiebesparende-maatregelen/zonnepanelen
10 Zie https://www.trouw.nl/opinie/opinie-bestrijd-energiearmoede-met-dat-europese-geld-daar-is-het-voor

Frank: *"Soms denk ik echt dat die ambtenaren niets begrijpen van ons gewone mensen. Heb ik de hele dag buiten in de kou gewerkt, zet ik lekker de tv aan en zie ik een spotje van de overheid dat zegt dat ik de verwarming lager moet zetten. Nou ik dacht het niet – ik heb het eindelijk weer eens warm!"*

3.1.3 Procedures voor subsidies en toeslagen te ingewikkeld

De subsidies en toeslagen die de overheid beschikbaar heeft voor mensen die duurzame keuzes maken, bereiken veel burgers en kleine ondernemers niet. De procedures die ze moeten doorlopen om in aanmerking te komen voor ondersteuning vormen een te grote hobbel. Dit geldt voor mensen in uiteenlopende sociaal-economische posities ('s Jongers, 2024; Jungmann et al., 2020).

Veel theoretisch geschoolden haken af omdat de procedures 'te veel gedoe' opleveren. Mensen in een kwetsbare sociaal-economische positie missen geregeld de benodigde digitale vaardigheden, taal- en rekenvaardigheden en cognitieve vaardigheden om de procedures succesvol te doorlopen (Jungmann et al., 2020). Illustratief is de gang van zaken rond het Tijdelijk Noodfonds Energie. Bij dit fonds konden kwetsbare huishoudens met een hoge energierekening begin 2025 financiële ondersteuning aanvragen. De regeling was bij het merendeel van de doelgroep bekend, maar het doorlopen van de procedures bleek voor velen te ingewikkeld.[11]

11 Bron: antwoord van de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen op vraag 7 van het lid Kathmann (PvdA) over het Tijdelijk Noodfonds Energie, ingezonden d.d. 17 maart 2023. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, nr. 2226. Te raadplegen via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20222023-2226.html

In de loop van 2025 was de pot bovendien snel leeg en grepen tal van mensen mis.[12]

Frank: *"Toen ik mijn bedrijfsbusjes moest vervangen, heb ik geprobeerd subsidie aan te vragen. Je moet door zoveel hoepeltjes springen – gek word je ervan. Dat weegt niet op tegen wat je uiteindelijk krijgt. Ik begin daar niet meer aan."*

Ook het verzamelen van de benodigde informatie, het doorlopen van de procedures en het uitvoeren van de verduurzamingsmaatregelen vormt voor veel mensen een flinke barrière. Lang niet iedereen heeft genoeg tijd en energie om naast werk en zorgtaken ook nog eens aan de slag te gaan met verduurzamingsmaatregelen. Wie over voldoende financiële middelen beschikt, kan zich laten ontzorgen door een duurzaamheidsadviseur die het doorlopen van de procedures (deels) overneemt. Maar lang niet iedereen heeft die mogelijkheid.

Astrid: *"Ik wil heel graag iets aan het milieu doen. Maar grote dingen lukken mij gewoon niet. Ik krijg stress van al die formulieren. Dan moet ik hulp vragen en ik heb al hulp nodig voor van alles. Ik heb wel eens aan mijn bewindvoerder gevraagd of ze mij kon helpen met energiemaatregelen. Dat werd niets. Ik voel me soms schuldig dat ik niet meer kan doen. Ook voor mijn kinderen."*

12 Bronnen: https://www.noodfondsenergie.nl/faq; https://nos.nl/artikel/2565409-tijdelijk-noodfonds-energie-alweer-dicht-geld-op-na-210-000-aanvragen

3.1.4 Regelingen zonder zekerheid: verbroken beloftes

Het vertrouwen in de overheid is de laatste jaren afgenomen (SCP, 2025b). Grote groepen burgers en kleine ondernemers vinden dat de overheid ver van hen afstaat. Ze vinden vaak ook dat bestuurders en ambtenaren incompetent zijn (Verwey-Jonker, 2020; SCP 2025). Door de Toeslagenaffaire wantrouwen sommigen hulp die de overheid aanbiedt. Mensen die de rijksoverheid in zijn algemeenheid met argwaan bekijken, staan niet als vanzelf open voor het verduurzamingsbeleid van diezelfde overheid (Noordzij et al., 2024).

Tussentijdse wijzigingen die de laatste jaren werden doorgevoerd in het verduurzamingsbeleid hebben de terughoudendheid bij veel burgers en ondernemers alleen maar vergroot. Regelingen van de rijksoverheid blijken niet de zekerheid te bieden die bij de openstelling nog werd gesuggereerd (SCP, 2025a).
Een voorbeeld is de plotselinge afschaffing van de salderingsregeling voor zonnepanelen.[13] Voor veel huishoudens betekent deze beleidswijziging dat zij hun investering pas jaren later dan gepland gaan terugverdienen. Een ander voorbeeld is het uitstel van de zero-emissiezones. Deze beleidsaanpassing betekent een streep door de rekening voor ondernemers die keurig op tijd hebben geïnvesteerd in elektrische bedrijfswagens; zij voelen zich oneerlijk behandeld.[14] Onduidelijkheid van beleid, voortijdig stopzetten van regelingen en verbroken beloftes leiden al met al tot verminderd vertrouwen in eerlijk verduurzamingsbeleid.

> Nora: *"Twee jaar nadat we zonnepanelen hebben laten installeren, schaft de overheid zonder pardon de salderingsregeling af. Dan denk ik: waar zijn ze toch mee bezig in Den Haag? Er is geen touw aan vast te knopen."*

Het gebrekkige vertrouwen in het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid speelt vooral bij mensen die niet over voldoende middelen en vaardigheden beschikken om uit de voeten te kunnen met de procedures om subsidie te krijgen voor verduurzaming van bijvoorbeeld hun huis. Zij voelen zich niet gezien en niet gesteund (Verwey-Jonker, 2020; TNO, 2025). Ondertussen blijft de energierekening maar stijgen, waardoor hun maatschappelijke positie verder verzwakt. Dit kan het vertrouwen in de goede intenties van de overheid gemakkelijk doen afbrokkelen.

3.2 Verduurzaming kan tot structurele maatschappelijke ongelijkheid leiden

Iedereen kan te maken krijgen met de hierboven beschreven drempels. De één neemt de drempel met gemak, terwijl een ander het als een flinke uitdaging ervaart. Ieders situatie is anders en dat maakt dat het verduurzamingsbeleid op veel verschillende manieren kan uitwerken in iemands persoonlijk leven.

13 Zie https://fd.nl/opinie/1517455/plots-afschaffen-van-de-salderingsregeling-voedt-wantrouwen
14 Zie https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/infrastructuur/gemeenten-en-ondernemers-boos-over-uitstel-uitstootvrije

Figuur 3 laat twee tegenovergestelde situaties zien, waar tussenin uiteraard vele varianten bestaan. Voor mensen bij wie het beleid goed aansluit en verduurzaming positieve resultaten oplevert, kan verduurzamingsbeleid tot meer enthousiasme voor verduurzaming leiden, meer vertrouwen in de overheid en een sterkere maatschappelijke positie. Het kostte hen tijd, moeite en geld om – bijvoorbeeld – hun huis te verduurzamen, maar de lagere energierekening leverde meer geld op voor andere dingen. Ze profiteren ook van de gezondheidswinst die verduurzaming kan opleveren, bijvoorbeeld door beter geïsoleerde en geventileerde woningen. Zij voelen zich gezien en gesteund door de overheid en de geboekte resultaten smaken naar meer.

Voor mensen in een kwetsbare sociaal-economische positie kunnen de drempels een extra barrière vormen om mee te kunnen komen in de maatschappij. Voor hen kan verduurzamingsbeleid leiden tot een negatieve houding ten opzichte van verduurzaming, (meer) wantrouwen in de overheid, gevoelens van machteloosheid en een zwakkere maatschappelijke positie. Ze willen best verduurzamen, maar de procedures voor subsidie voelen voor hen als een onneembaar fort terwijl de energierekening maar blijft stijgen. Ook missen ze de gezondheidswinst die verduurzaming kan bieden. Zij voelen zich niet gezien, niet betrokken en niet gesteund waardoor hun vertrouwen in de overheid en het verduurzamingsbeleid afbrokkelt.

3.3 Geen effectieve strategie om mensen aan te zetten tot verduurzaming

In de voorgaande paragrafen hebben we uiteengezet dat op dit moment sommige groepen in de samenleving niet goed kunnen meedoen aan het proces van verduurzaming. Maar er zijn ook mensen die in principe de mogelijkheden hebben om duurzame keuzes te maken, maar dat toch niet doen. Ze hebben hiervoor uiteenlopende redenen. Sommige mensen zien eenvoudigweg geen reden om mee te doen; ze zijn onvoldoende op de hoogte van de negatieve maatschappelijke en ecologische gevolgen van hun niet-duurzame keuzes. Anderen sluiten zich af voor de duurzaamheidsproblematiek en kijken bewust de andere kant op. Er zijn daarnaast mensen die zich niet realiseren dat hun ecologische voetafdruk veel groter is dan die van anderen en dat dit onrechtvaardig is (Benoist & Renes, 2024). Verder zijn er mensen die heel goed weten dat ze keuzes maken die slecht zijn voor het klimaat en het milieu, maar die niet bereid zijn om zich aan te passen. Ze voeren daarvoor desgevraagd uiteenlopende (al dan niet valide) argumenten aan (Benoist & Renes, 2024; Rli, 2014). Duurzame alternatieven zijn volgens deze mensen bijvoorbeeld niet voorhanden of ze kosten veel meer tijd, inspanning c.q. geld dan de niet-duurzame standaardopties (SCP, 2024a; Bouman et al., 2021).

Figuur 3: Verduurzamingsbeleid kan tot grotere maatschappelijke ongelijkheid leiden

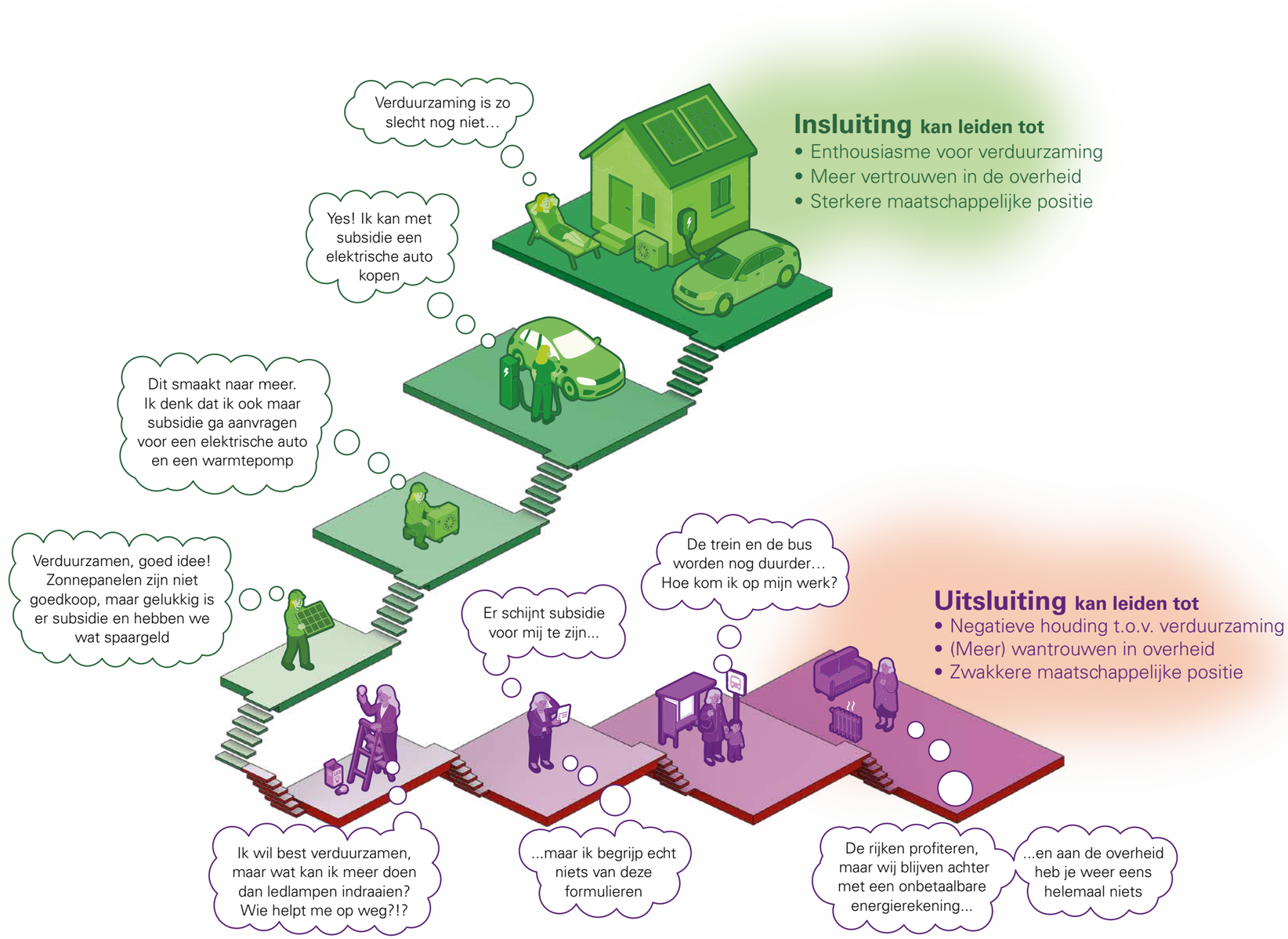

Feit is dat duurzame keuzes in de huidige Nederlandse economie allesbehalve de standaard vormen. Zo kost het meer moeite, tijd en geld om met de trein naar Barcelona te gaan dan met het vliegtuig (Niranjan, 2023) en zijn wegwerpartikelen goedkoper en gemakkelijker te verkrijgen dan gerecyclede producten (Rli, 2023a). Met zulke grote verschillen tussen vervuilende en duurzame keuzes is het lastig om mensen zo ver te krijgen dat ze duurzamer gaan leven.

Nora: *"Tijdens de coronapandemie besloten mijn man en ik om voortaan nog maar één keer per jaar te vliegen. Maar onlangs werden we uitgenodigd voor het huwelijk van de dochter van mijn enige zus. Met de trein kostte het vier keer zo veel en duurde de reis zeker vier keer zo lang. Tja, dan is de keuze snel gemaakt. We zijn dus gaan vliegen."*

De vraag is hoe de rijksoverheid met haar verduurzamingsbeleid grotere groepen mensen de duurzame kant op zou kunnen dirigeren. Tot nu toe hanteert de overheid vooral *verleiding* als strategie, waarbij ze voorlichting en subsidieregelingen als instrumenten inzet. Tegelijkertijd verleidt echter een fors deel van het bedrijfsleven mensen juist tot het maken van *niet*-duurzame keuzes, bijvoorbeeld door vliegreizen en wegwerpartikelen tegen spotprijzen aan te bieden (uiteraard zijn er ook bedrijven die consumenten succesvol weten te verleiden tot het maken van duurzame keuzes). Het bedrijfsleven blijkt met deze aanpak vooralsnog aanzienlijk succesvoller in het sturen van consumentengedrag dan de overheid.

Als de rijksoverheid wil dat duurzame keuzes voor grotere groepen mensen aantrekkelijk of zelfs de standaard worden, zal zij krachtiger beleid moeten ontwikkelen. Mensen door middel van *beprijzing* aanzetten tot het maken van duurzame keuzes lijkt daarbij de aangewezen strategie. Uit onderzoek (SCP & PThU, 2024; Konijn & Koeman, 2025) komt namelijk naar voren dat bij de meeste Nederlanders vooral financiële overwegingen meespelen als ze duurzame keuzes maken. Ook al hebben mensen zorgen om het klimaat en het milieu, ze blijken pas bereid hun levensstijl vergaand aan te passen als duurzaam gedrag goedkoper is dan niet-duurzaam gedrag.

Kortom, effectief verduurzamingsbeleid dat duurzame keuzes voor iedereen aantrekkelijk maakt bestaat uit maatregelen die niet-duurzaam gedrag financieel belasten. Wet- en regelgeving die producenten aanzetten om meer duurzame producten te maken, is eveneens onmisbaar.

3.4 Te weinig overheidsbescherming tegen effecten van duurzaamheidsproblemen

Grote groepen mensen hebben in hun dagelijks leven te maken met schadelijke effecten van duurzaamheidsproblemen in de leefomgeving, zoals vervuiling, geluidshinder en stankoverlast. De mensen om wie het gaat verkeren relatief vaak in een kwetsbare sociaal-economische positie. Zij wonen vaak op plekken waar duurzaamheidsproblemen zich opstapelen (RIVM, 2024). De oorzaak van die problemen ligt veelal buiten hun directe invloedssfeer. Individuele mensen hebben immers nauwelijks invloed op de uitstoot van PFAS door fabrieken of de hoeveelheid uitlaatgassen in

Figuur 4: Schadelijke gevolgen van duurzaamheidsproblemen: wie veroorzaakt ze en wie heeft er last van?

Vooral mensen in kwetsbare sociaal-economische posities hebben last van milieuproblemen, terwijl vooral kapitaalkrachtige mensen vervuiling veroorzaken.

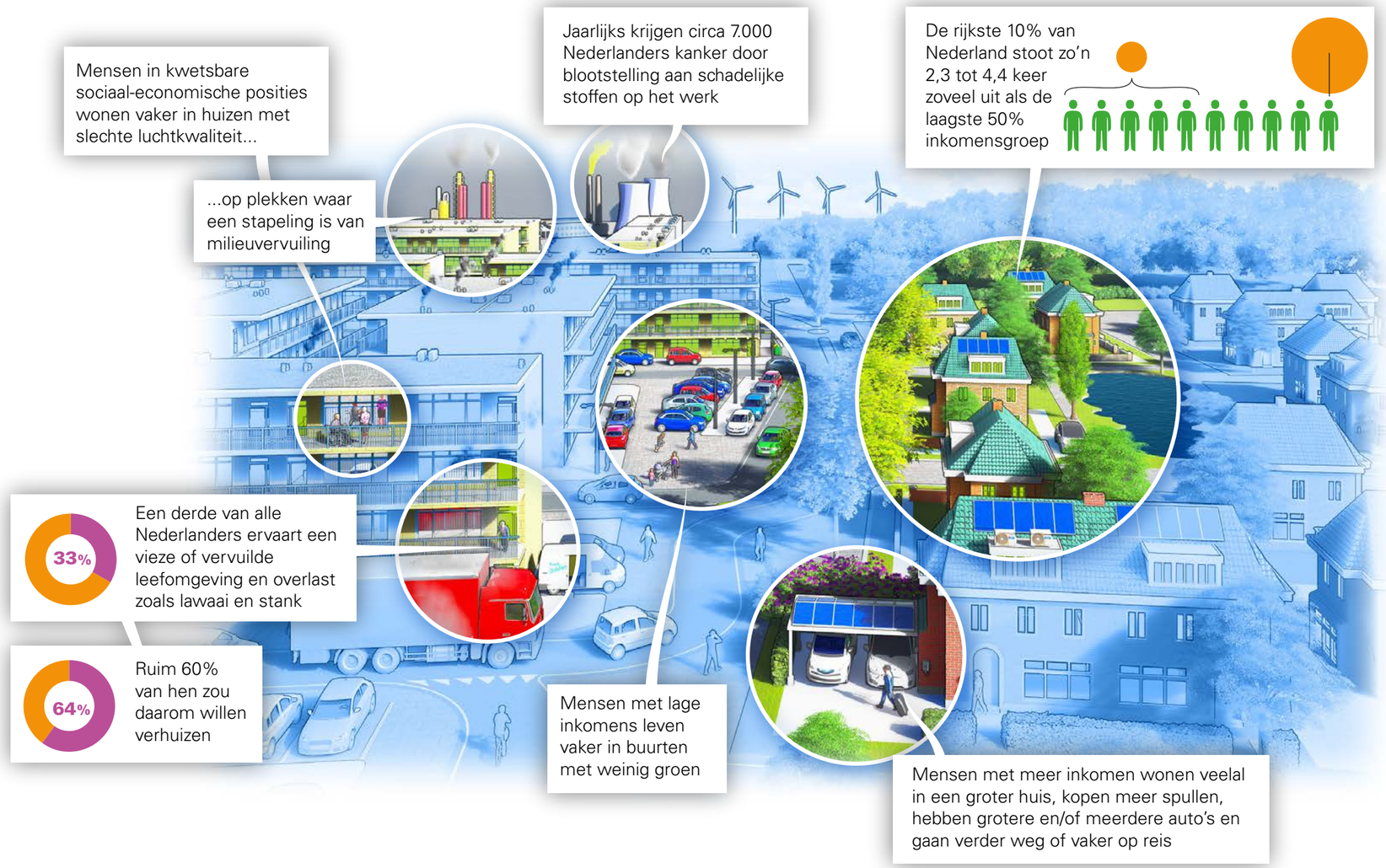

De bronnen van deze figuur worden besproken in hoofdstuk 3 van deel 2.

binnensteden. Daarentegen hebben mensen met hoge inkomens relatief minder vaak last van de gevolgen van duurzaamheidsproblemen. Dat terwijl hun levensstijlen vaak onevenredig veel bijdragen aan de oorzaken van de problemen (Smit et al., 2024).

De verduurzaming van Nederland blijft tot op heden ver achter bij de doelstellingen voor een schone, gezonde en duurzame leefomgeving. Mensen krijgen daardoor al jaren te veel PFAS binnen via voedsel en drinkwater (RIVM, 2021a), de luchtverontreiniging overschrijdt de richtlijnen van de WHO (RIVM, 2022a), ons grondwater is vervuild en de kwaliteit van ons oppervlaktewater voldoet niet aan de Europese Kaderrichtlijn Water (Rli, 2023b). Ook de vitaliteit van de natuur in Nederland is ondermaats (Rli, 2022a) en de nationale klimaatdoelen worden zo goed als zeker niet gehaald (PBL, 2024a).

Astrid: *"Wij wonen langs een snelweg. Je kunt het fijnstof en andere troep met een vinger van de raamkozijnen afvegen. Ze zeggen dat je je huis goed moet ventileren, maar ik houd mijn ramen liever dicht. Ook als het snikheet is."*

Om mensen beter te beschermen tegen de schadelijke effecten van vervuiling en uitstoot zal de rijksoverheid door middel van wetgeving en handhaving bedrijven – meer en strenger dan nu het geval is – moeten aanzetten tot verduurzaming. Maar ook bedrijven zélf zullen hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Zij dienen ervoor te zorgen dat hun bedrijfsvoering niet tot vervuiling en achteruitgang van de leefomgeving leidt. De huidige prikkels die bedrijven daartoe moeten aanzetten (onder andere de zorgplicht), zijn kennelijk niet sterk genoeg.

Daarnaast is wettelijke erkenning van het individuele recht op een schone, gezonde en duurzame leefomgeving van belang. Op dit moment is in Nederland het recht op een schone leefomgeving voor mensen niet wettelijk vastgelegd. Artikel 21 van de Nederlandse grondwet stelt weliswaar dat "de zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu," maar dit geeft mensen geen individueel recht op een schone leefomgeving.
Wettelijke verankering van het individuele recht van mensen op een schone leefomgeving zal volgens het College voor de Rechten van de Mens de juridische positie van mensen verbeteren. Erkenning van dit recht betekent immers dat het belang van een gezond leefmilieu in de besluitvorming over beleid even zwaar moet meewegen als andere belangen. Het College raadt de rijksoverheid dan ook aan om toe te werken naar een bindend recht op een schoon, gezond en duurzaam leefmilieu (College voor de Rechten van de Mens, 2024).

3.5 Gebrekkige toegang tot het recht voor mensen met klachten over leefomgeving

Zoals we in de voorgaande paragraaf hebben vastgesteld, biedt het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid mensen onvoldoende bescherming tegen de gevolgen van klimaatverandering, milieuvervuiling en de uitstoot van schadelijke stoffen. Daarom is het belangrijk dat mensen

naar de rechter kunnen om de zorgplicht van de overheid voor een schone leefomgeving af te dwingen. Anders is procedurele rechtvaardigheid in het geding. In theorie kan dit ook: iedereen heeft in Nederland formeel gelijke toegang tot het recht. De praktijk is echter weerbarstig (Ombudsman Rotterdam Rijnmond, 2024; Investico, 2025). Met name mensen met een laag inkomen en/of een beperkte zelfredzaamheid lopen tegen drempels op. Daarnaast is er te weinig toegankelijke informatie beschikbaar over rechtsbijstand, vooral voor mensen die minder digitaal vaardig zijn (College voor de Rechten van de Mens, 2018).
Ook het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) heeft vastgesteld dat mensen in een kwetsbare sociaal-economische positie drempels ervaren bij het inschakelen van juridische hulp of het instellen van procedures (WODC, 2023). Deze drempels zijn volgens het WODC niet alleen financieel van aard, maar ook praktisch, psychologisch en gerelateerd aan handelingsverlegenheid (niet weten hoe het probleem aan te pakken).

Zeker als burgers het moeten opnemen tegen bedrijven die gemakkelijk juristen kunnen inhuren of die eigen juristen in huis hebben, ontstaat er ongelijkheid. Een saillant voorbeeld is de situatie die zich in 2023 voordeed in Sliedrecht. Inwoners van deze gemeente moesten een crowdfundingsactie organiseren om een strafrechtadvocaat te kunnen inhuren die voor hen een zaak tegen PFAS-producent Chemours te Dordrecht zou aanspannen, met als doel een betere bescherming van de leefomgeving van de betrokken inwoners.[15]

15 Zie https://sliedrecht24.nl/crowdfunding-stop-pfas-stop-chemours-gestart-voor-kosten-rechtszaak/

Een belangrijk internationaal verdrag als het gaat om toegang tot het recht is het Verdrag van Aarhus. Dit verdrag, dat in 1998 in de Deense stad Aarhus door de Europese Unie (EU) en tientallen niet-EU-landen werd ondertekend,[16] regelt dat mensen het recht hebben op (a) toegang tot milieu-informatie, (b) inspraak bij de besluitvorming over milieu-aangelegenheden en (c) toegang tot de rechter als overheidsinstanties deze rechten schenden en milieuwetgeving niet naleven (IPLO, 2024). De Europese Commissie heeft in 2024 een aanmaningsbrief gestuurd aan de Nederlandse regering wegens het niet volledig uitvoeren van de vereisten van het Verdrag van Aarhus.[17]

Het Verdrag van Aarhus kent overigens gebreken. Zo verplicht het verdrag nationale overheden niet om burgers actief te helpen bij het verkrijgen van toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter. Dat is wél vastgelegd in het gelijksoortige Akkoord van Escazú (2018), dat door 25 landen uit Latijns-Amerika en het Caribisch gebied is ondertekend. Als het Verdrag van Aarhus op dit punt zou worden uitgebreid, zou dit de rechtspositie van Nederlandse burgers die te maken hebben

16 In 2022 hebben 46 landen het verdrag geratificeerd; Nederland ratificeerde het verdrag in 2004. Zie https://wetten.overheid.nl/BWBV0001700/2005-03-29
17 Deze brief maakte deel uit van een zogenoemde inbreukprocedure van de Europese Commissie tegen Nederland. Zie https://ecer.minbuza.nl/-/inbreukenpakket-februari-nederland-aangesproken-op-verdrag-van-aarhus-en-toegang-tot-de-rechter-in-milieuzaken

met duurzaamheidsproblemen in hun leefomgeving, ten goede kunnen komen.[18]

3.6 Verduurzamingsbeleid niet toegesneden op kleine ondernemingen

De rijksoverheid heeft niet alleen voor burgers, maar ook voor ondernemers diverse subsidieregelingen en leenfaciliteiten in het leven geroepen om verduurzamingsactiviteiten te ondersteunen. Er zijn subsidie- en leenmogelijkheden voor alle bedrijven, groot en klein. Echter, vooral kleine ondernemingen (bedrijven met minder dan 50 werknemers) ervaren belemmeringen bij het benutten van deze ondersteuningsopties (EZK, 2021; CBS, 2023). Dit betekent dat er sprake is van ongelijkheid tussen (middel)grote bedrijven enerzijds en kleine bedrijven anderzijds.

Frank: *"Kijk, voor de grote bedrijven is het niet zo moeilijk om hun wagenpark aan te passen aan nieuwe milieuregels. Die hebben mensen in dienst om dat allemaal uit te zoeken en subsidies te regelen. Ik zit daar avonden op te ploeteren om er vervolgens achter te komen dat de subsidiepot leeg is als ik aan de beurt ben."*

De kleine ondernemingen waar het hier om gaat vertonen een grote variatie als we kijken naar type bedrijvigheid, omvang en branche. Maar ze hebben met elkaar gemeen dat ze bij hun verduurzamingsactiviteiten op drempels stuiten. Deze drempels vertonen sterke overeenkomsten met de drempels die burgers ervaren en die wij eerder in dit hoofdstuk hebben besproken (zie § 3.1): de subsidie- en leenfaciliteiten zijn niet afgestemd op hun financiële mogelijkheden, de informatievoorziening over verduurzamingsopties is ontoereikend, de procedures voor het aanvragen van subsidies en toeslagen zijn te ingewikkeld en de aangeboden regelingen bieden vaak geen zekerheid voor de langere termijn.

De mechanismen en effecten van verduurzamingsbeleid die tot maatschappelijke ongelijkheid bij burgers leiden, spelen dus vaak ook bij kleine ondernemingen. In hoofdstuk 4 van deel 2 analyseren we de drempels die kleine ondernemingen ervaren bij het benutten van overheidsregelingen voor verduurzaming meer in detail.

3.7 Slotsom

Het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid heeft te weinig oog (gehad) voor erkennende, procedurele en verdelende rechtvaardigheid. Dit werkt maatschappelijke ongelijkheid in de hand, zowel bij burgers als bedrijven. De deelnamekansen zijn niet gelijk verdeeld. Mensen in een kwetsbare sociaal-economische positie en ook kleine ondernemingen ervaren drempels.

18 Op 25 juni 2025 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de regering verzocht wordt om "een evaluatie te maken van de toegevoegde waarde van het Verdrag van Aarhus in het licht van bestaande Europese en nationale rechtsbeschermingsnormen" en "om de mogelijkheid te verkennen om het Verdrag van Aarhus op te zeggen". Zie https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2025Z13280&did=2025D30043

Kapitaalkrachtige mensen en grote ondernemingen weten over het algemeen veel beter de weg te vinden in de complexe informatie en procedures. Vooral zij profiteren zodoende van subsidies en leenfaciliteiten, terwijl zij eigenlijk ook zonder financiële ondersteuning zouden kunnen verduurzamen.
Daarnaast slaagt het verduurzamingsbeleid er niet in om mensen die de mogelijkheden hebben om te verduurzamen, voldoende aan te zetten om dat daadwerkelijk te doen.
Het verduurzamingsbeleid bereikt dus niet de doelgroepen die het zou moeten bereiken. Dat werkt onrechtvaardige situaties in de hand. Dit is ernstig, want het draagt bij aan het toch al afkalvende vertrouwen van mensen in de rijksoverheid.
Als de rijksoverheid wil dat verduurzaming voor grotere groepen mensen aantrekkelijk wordt, zal zij ervoor moeten zorgen dat duurzame keuzes goedkoper worden dan niet-duurzame keuzes.

4 GEBREKEN IN ONTWIKKELING EN VORMGEVING VAN HET VERDUURZAMINGSBELEID

Als het verduurzamingsbeleid van de rijkoverheid leidt tot onrechtvaardige uitkomsten, dringt de vraag zich op: hoe is dat beleid tot stand gekomen? In dit hoofdstuk kijken we naar de vorming van het verduurzamingsbeleid in de afgelopen jaren: waarop lag de focus bij de selectie en inzet van instrumenten? We stellen vast dat er in de beleidsontwikkeling (soms onbewuste) keuzes en vooringenomenheden hebben meegespeeld, die in de praktijk onwenselijke gevolgen hebben gekregen.

4.1 Focus op snel resultaat

Bij de ontwikkeling van het verduurzamingsbeleid heeft de rijksoverheid de afgelopen jaren vooral gezocht naar technische ingrepen om de doelstellingen van het beleid te bereiken. Daarbij stond snel resultaat tegen lage kosten voor de overheid voorop: met korte klappen zo groot mogelijke grote

slagen maken. Dit is een begrijpelijke en logische keuze: waarom zou je niet eerst het laaghangende fruit plukken?
Zo koos het kabinet er voor om in het klimaatbeleid voor zo min mogelijk (subsidie)geld zoveel mogelijk CO_2-uitstootreductie opleveren (Klimaatakkoord, 2019; Coalitieakkoord, 2021). "We gaan op tonnenjacht", merkte de toenmalige minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op bij de totstandkoming van het Klimaatakkoord (NOS, 2018). Vooral grote industriële bedrijven werden met subsidies verleid om te verduurzamen. Ten opzichte van kleine ondernemers kregen zij relatief veel aandacht, in de vorm van maatwerkafspraken en bijbehorende financiële middelen.[19]
Ook het verduurzamingsbeleid voor burgers kende een soortgelijke focus: vooral mensen met een grote 'ecologische voetafdruk' werden met subsidies verleid om te verduurzamen – bijvoorbeeld door zonnepanelen op hun woning te plaatsen of een elektrische auto aan te schaffen dan wel te leasen. In de praktijk zijn dit mensen met hogere inkomens. Het stimuleren van verduurzaming bij minder kapitaalkrachtige mensen kreeg een lagere prioriteit.

De focus op snel resultaat tegen zo laag mogelijke kosten leidde tot positieve resultaten: op verschillende verduurzamingsdoelstellingen werd voortgang geboekt. Maar er is ook een keerzijde. De eenzijdige focus op snel resultaat tegen lage kosten voor de overheid en de selectieve beleidsaandacht voor mensen en bedrijven die veel vervuiling veroorzaakten, leidde ertoe dat de mogelijkheden om gebruik te maken van regelingen ongelijk waren verdeeld. Niet iedereen kon in gelijke mate meedoen aan verduurzaming. Daarnaast ontstond bij mensen het beeld dat het beginsel 'de vervuiler betaalt' geen recht werd gedaan – in tegendeel: de vervuiler *werd betaald*. Dat was niet de bedoeling, maar het was wel een gevolg van een eenzijdige focus op snel resultaat tegen lage kosten voor de overheid. Nu verduurzaming dieper ingrijpt in de levens van mensen, is het tijd om hier structureel meer oog voor te hebben.

4.2 Onvoldoende onderzoek naar mogelijke gevolgen van het beleid

Waren deze en andere negatieve effecten van verduurzamingsbeleid te voorzien? Het zogeheten Beleidskompas (een centrale werkwijze voor het maken van beleid bij de rijksoverheid) schrijft voor dat beleidsmakers de mogelijke gevolgen van beleidsopties in kaart moeten brengen. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van data van het Centraal Planbureau (CPB) over de sociaal-economische en sociaal-culturele gevolgen van voorgenomen beleid.[20] Het tijdig signaleren van zulke gevolgen kan helpen om ongewenste effecten te herkennen en te adresseren.

In het geval van het verduurzamingsbeleid heeft het kabinet niet van tevoren gewaarborgd dat deze signaleringsfunctie beschikbaar was. Er is onvoldoende instrumentarium ontwikkeld en er zijn onvoldoende data

19 Zie: https://www.verduurzamingindustrie.nl/hulp-bij-verduurzaming/maatwerkafspraken/default.aspx

20 Naast de term 'sociaal-economisch' gebruiken we in dit advies ook de term 'sociaal-cultureel'. De eerste gaat over inkomen en vermogen, de tweede over cultuur en identiteit. In termen van rechtvaardigheid gaat sociaal-economisch over de verdelende rechtvaardigheid en sociaal- cultureel over de erkennende rechtvaardigheid.

verzameld over de sociaal-economische en sociaal-culturele effecten van het verduurzamingsbeleid. Ook zijn er niet systematisch data verzameld over hoe de schadelijke effecten van vervuiling in de leefomgeving zijn verdeeld over bevolkingsgroepen.

Het gebrek aan data maakt het moeilijk om beleid vooraf adequaat te toetsen aan de hand van 'social impact assessments'. Voor zover er in de voorbereiding van het verduurzamingsbeleid al toetsing heeft plaatsgevonden, was deze dan ook gebrekkig. De resultaten ervan zijn vervolgens weinig serieus genomen.

Het ontbreken van voldoende onderzoek naar de mogelijke gevolgen van beleid is overigens een vaker voorkomend verschijnsel. Het Beleidskompas wordt binnen het Rijk niet consequent toegepast bij het ontwikkelen van beleid, zo heeft het WODC vastgesteld (WODC, 2024). Hierdoor komen beleidsmakers er vaak pas in de uitvoeringsfase achter dat er sprake is van neveneffecten die tot maatschappelijke ongelijkheid leiden, waardoor burgers en ondernemers het beleid onrechtvaardig vinden.

4.3 Geen aansluiting bij levenssituatie van grote groepen in de samenleving

Beleid dat in Den Haag wordt ontwikkeld moet gedijen in (en dus zijn afgestemd op) een samenleving die wordt gekenmerkt door uiteenlopende (sub) culturen en leefwijzen. Deze diversiteit is meestal maar matig vertegenwoordigd in het proces van beleidsontwikkeling: rijksbeleid wordt gemaakt in een 'bubbel' van grotendeels gelijkgestemden. Daardoor ontstaat er gemakkelijk beleid dat niet goed aansluit bij alle groepen in de samenleving. Het beleid is dan gestoeld op een beeld dat de beleidsmakers hebben van de mensen voor wie ze beleid maken (zogeheten 'mensbeelden') – een beeld dat vaak geen recht doet aan de verscheidenheid in de reële samenleving (SCP, 2022). Zo is er in het verleden beleid ontwikkeld op basis van het mensbeeld van de 'calculerende burger': mensen zouden voornamelijk weloverwogen keuzes maken op basis van rationele kosten-batenanalyses. Ook is er beleid ontwikkeld op basis van het mensbeeld van de 'zelfredzame burger', die geen overheidsondersteuning of zorg nodig zou hebben (WRR, 2017, SCP, 2024b). Dit soort mensbeelden gaat voorbij aan de reële levenssituatie en mogelijkheden van grote groepen mensen; beleid dat op zulke mensbeelden is gebaseerd ontbeert, anders gezegd, 'culturele sensitiviteit'. Erkennende rechtvaardigheid is dan in het geding.

Ook in het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid is een gebrek aan culturele sensitiviteit waarneembaar. Een voorbeeld vormt de keuze die in het beleid is gemaakt om mensen in kwetsbare sociaal-economische posities te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning door ze leningen aan te bieden tegen lage rentes. Daarbij zijn de beleidsmakers eraan voorbijgegaan dat het afsluiten van leningen en het betalen van rente in strijd zijn met culturele en religieuze normen en waarden van grote groepen mensen. Anderen, met name mensen in een kwetsbare sociaal-economische positie, wantrouwen de overheid te veel (bijvoorbeeld door de Toeslagenaffaire) om geld van haar te lenen. En bij het aanbieden van nulprocentsleningen is er geen rekening mee gehouden dat dit instrument

geen oplossing vormt voor mensen met schuldenproblematiek, voor wie het wettelijk niet is toegestaan dat zij nieuwe leningen aangaan.

4.4 Stapeling van compensatieregelingen

Om de ongelijkheidseffecten van het verduurzamingsbeleid op te heffen, verleent de rijksoverheid op verschillende manieren compensatie aan specifieke groepen in de samenleving. Zo kent het Klimaatfonds subsidies en programma's die gericht zijn op de laagste inkomens en op andere groepen in de samenleving die nadeel ondervinden van het klimaatbeleid (zie hierover ook hoofdstuk 3 in deel 2).
In de meeste gevallen kiest de overheid voor *specifiek* compenseren. De compensatieregeling is dan gericht op een afgebakende groep, bijvoorbeeld gedefinieerd naar inkomen, opleiding of woonlocatie.[21] Een nadeel van specifiek compenseren is echter dat er al snel een *stapeling* ontstaat van toeslagen, subsidies en fiscale compensaties die gericht zijn op steeds dezelfde bevolkingsgroepen (Hasekamp, 2023). Zo'n stapeling creëert een administratieve wirwar die te complex is voor zowel de ontvangers als de uitvoerende instanties (Commissie Sociaal Minimum, 2023).

Een alternatief voor specifiek compenseren is *generiek* compenseren. De compensatieregeling komt dan ten goede aan de gehele bevolking. Een nadeel is dat de regeling terecht kan komen bij mensen die het niet nodig hebben omdat hun inkomen hoog genoeg is. Aan de andere kant heeft generiek compenseren een nivellerend effect, want een toeslag van bijvoorbeeld € 100 heeft bij mensen met een laag inkomen meer impact op de bestedingsruimte dan bij mensen met een hoog inkomen. Het is dus een geschikt instrument voor het wegnemen van maatschappelijke ongelijkheidseffecten (wat niet wil zeggen dat al het generiek beleid tot verduurzaming leidt; denk aan het verlagen van brandstofaccijnzen). Bovendien zijn generieke regelingen voor overheden veel gemakkelijker uit te voeren. Er klinken de laatste jaren dan ook steeds vaker pleidooien om te kiezen voor generieke compensatieregelingen. Zo is er brede politieke steun voor het verhogen van het minimumloon.[22] Ten aanzien van milieubeleid doen voorstanders van generieke compensaties boven specifieke compensaties eveneens van zich spreken (Schenderling, 2022).

4.5 Gebrek aan samenhangend domeinoverschrijdend beleid

Het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid wordt tot op heden in de fase van de beleidsontwikkeling nauwelijks gekoppeld aan flankerend beleid in andere domeinen. Dat is naar ons oordeel een gemiste kans. Met name de koppeling van verduurzamingsbeleid aan sociaal-economisch en sociaal-cultureel beleid levert op lokaal niveau sterke resultaten op, zo laten onze casusstudies zien (zie hoofdstuk 1 van deel 2).

21 Deze manier van compenseren is overigens niet uniek voor het duurzaamheidsbeleid; ze wordt al langer toegepast in het woonbeleid, het gezondheidsbeleid en het onderwijsbeleid van de rijksoverheid.

22 Zie https://www.volkskrant.nl/politiek/meerderheid-tweede-kamer-nog-steeds-voor-extra-verhoging-minimumloon-pvv-doorslaggevend

Een inspirerend voorbeeld uit het buitenland is de *Wellbeing of Future Generations Act* van Wales (Government of Wales, 2015). De Welshe overheid heeft een breed pakket aan maatschappelijke doelen (op economisch, sociaal en ecologisch gebied) bijeengebracht in één wet, met als oogmerk die doelen gecombineerd te realiseren. Ook in het Nationaal Programma Leefomgeving en Veiligheid worden diverse domeinen gecombineerd binnen één beleidsaanpak (zij het relatief kleinschalig; het programma betreft twintig van de 3.393 wijken in Nederland).
We noemen tot slot de door de Europese Unie gefinancierde LEADER-programma's, die op lokaal niveau stelselmatig economische, sociale én ecologische doelstellingen kennen. Zo ontwikkelt de regio Holland Rijnland in het kader van LEADER de circulaire economie door het opzetten van duurzame toeristische attracties. En de regio Zuidwest-Twente richt zich op het versterken van de biodiversiteit, natuurinclusief ondernemen, 'noaberschap' en vrijwilligerswerk.
Een onderdeel van de succesformule is dat de beleidsinstrumenten *gelijktijdig* worden gecombineerd en niet na elkaar worden ingezet. Zo worden mensen in kwetsbare posities niet overspoeld door een keur aan hulpverleners en coaches ('s Jongers, 2024). Het beste resultaat wordt bereikt wanneer één coach ondersteuning biedt op diverse probleemgebieden (financiën, gezondheid, verduurzaming). Daarnaast is het van belang om aan te sluiten bij de prioriteiten van mensen: als geldzorgen 'top of mind' zijn, zal de ondersteuning zich om te beginnen dáár op moeten richten.

Op rijksniveau is het combineren van sociaal-economisch en sociaal-cultureel beleid met het verduurzamingsbeleid tot op heden achterwege gebleven. Flankerend beleid wordt niet nodig geacht. Sommige beleidsmakers vinden bovendien dat milieubeleid niet bedoeld is om doelen op sociaal gebied te dienen; zo'n verbinding van doelen kan naar hun oordeel per definitie niet effectief en efficiënt zijn.

Ook de manier waarop de rijksbegroting sinds jaar en dag wordt ingericht, met schotten tussen de departementale budgetten, staat vooralsnog het tot stand brengen van verduurzamingsbeleid met oog voor sociaal-economische neveneffecten in de weg.

4.6 Slotsom

Bij de ontwikkeling van het verduurzamingsbeleid heeft de eenzijdige focus op snel resultaat tegen lage kosten voor de overheid tot gevolg gehad dat vrijwel alleen grote ondernemingen en kapitaalkrachtige burgers gebruik kunnen maken van subsidieregelingen en leenfaciliteiten. Het tijdig signaleren van zulke gevolgen had kunnen helpen om deze ongewenste effecten te herkennen en te adresseren. Maar er worden onvoldoende data verzameld over de sociaal-economische en sociaal-culturele effecten van het verduurzamingsbeleid.
Een andere tekortkoming bij de ontwikkeling van het verduurzamingsbeleid is een gebrek aan culturele sensitiviteit. Het beleid doet geen recht aan de uiteenlopende levenssituaties en mogelijkheden van mensen.
Verder wordt het verduurzamingsbeleid in de fase van beleidsontwikkeling nauwelijks gekoppeld aan flankerend beleid in andere domeinen. Dat is een gemiste kans.

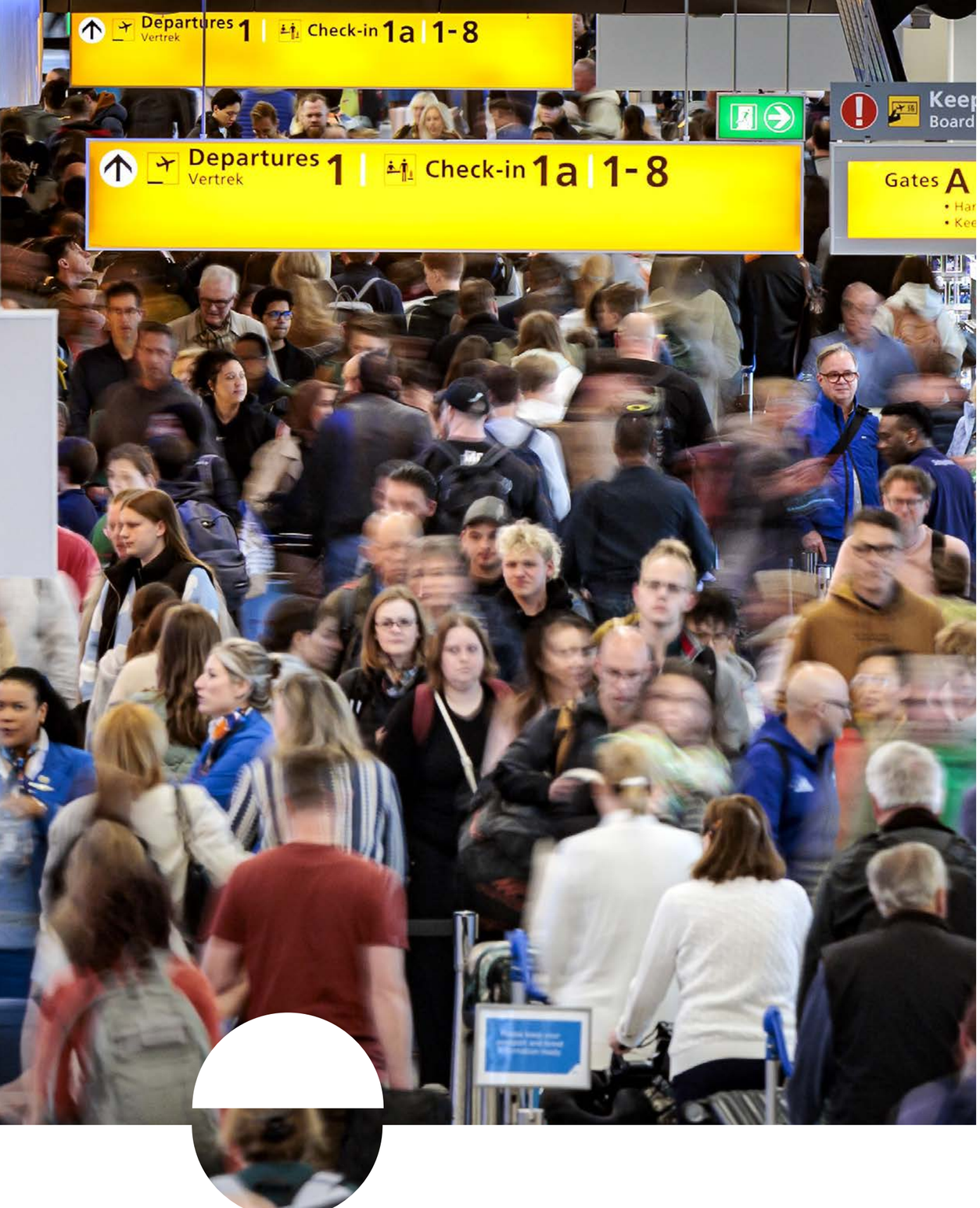

5 CONCLUSIES

In dit hoofdstuk formuleren we op basis van onze bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken een viertal conclusies. In hoofdstuk 6 doen we aansluitend enkele concrete aanbevelingen aan het kabinet.

5.1 Overheidsbeleid voor verduurzaming vergroot maatschappelijke ongelijkheid

Verduurzamingsbeleid is rechtvaardig als iedereen eraan kan meedoen. Maar dat is op dit moment niet zo. In de praktijk blijken veel mensen niet goed uit de voeten te kunnen met de bestaande subsidieregelingen en leenfaciliteiten; zij ervaren tal van drempels. Ze hebben vaak niet genoeg geld om het niet-gesubsidieerde deel van de kosten van bijvoorbeeld een warmtepomp of zonnepanelen bij te passen, en ook niet om de rente van een extra lening te betalen. Of ze raken verstrikt in de ingewikkelde informatie over de verschillende mogelijkheden. Daarnaast vormen de complexe procedures die mensen moeten doorlopen om in aanmerking te komen voor ondersteuning dikwijls een te grote hobbel. Al deze drempels leiden tot uitsluiting en daardoor tot maatschappelijke ongelijkheid: grote groepen mensen lopen de voordelen van verduurzaming mis.

Vooral mensen die in een kwetsbare sociaal-maatschappelijke positie verkeren hebben moeite om mee te komen in het proces van verduurzaming. En daar ondervinden ze vervolgens fors nadeel van: hun energierekening is onnodig hoog en de gezondheidswinst die verduurzaming kan opleveren gaat aan hen voorbij. Vaak wordt gesteld dat verduurzaming te duur is voor mensen met een krappe beurs. Tegelijkertijd wordt vaak vergeten dat juist zij het meest kunnen profiteren van verduurzaming, bijvoorbeeld door een lagere energierekening. Sterker nog: dat zij de meeste negatieve gevolgen ondervinden van het uitblijven van duurzaamheidsmaatregelen.
Andere groepen in de samenleving, die beschikken over een hoger inkomen, een breder sociale netwerk, betere digitale vaardigheden enzovoort, plukken wél de vruchten van het verduurzamingsbeleid. Zij profiteren van subsidies voor onder meer duurzame aanpassingen aan hun huis en een elektrische auto. Ze hebben daardoor een lagere energierekening, betalen minder brandstofkosten en ook minder motorrijtuigenbelasting. Op deze manier wordt – onbedoeld – de maatschappelijke ongelijkheid structureel vergroot.

Om ongelijkheid tegen te gaan zal het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid meer dan nu moeten aansluiten bij de mogelijkheden en behoeften van verschillende groepen mensen in de samenleving. Uit onderzoek is bekend[23] dat hulp voor mensen in kwetsbare sociaal-economische posities het meest effect heeft is als deze concreet is en georganiseerd en uitgevoerd door mensen of maatschappelijke organisaties die zij kennen en vertrouwen (TNO, 2024a).

Hulp van vertrouwde mensen in Arnhemse wijk Geitenkamp
Geitenkamp is een sociaal-economisch gezien kwetsbare wijk van Arnhem. De huizen (merendeels sociale huurwoningen) zijn er van slechte kwaliteit. Woningcorporaties die actief zijn in de wijk werken aan verduurzaming, maar dat gaat moeizaam omdat het in veel gevallen gaat om monumentale panden.
De gemeente bestrijdt de energiearmoede onder bewoners met een wijkgerichte aanpak. Door te werken met een buurtklusbedrijf, opgericht door een lokale ondernemer, zorgt de gemeente ervoor dat er goed contact is met de bewoners en dat ook de meest kwetsbare mensen in de wijk worden bereikt. “De klussers kunnen, naast het uitvoeren van grotere energiebesparende maatregelen zoals gordijnen ophangen, het isoleren van verwarmingsbuizen en het optimaliseren van de cv, ook signaleren of er meer speelt bij een huishouden waar ze achter de voordeur komen” schrijft de bij het project betrokken kennis- en netwerkorganisatie Platform31 (Tullemans & Dorenbos, 2024).[24] “In zo’n geval kunnen ze die mensen doorverwijzen naar de goede plek waar ze hulp kunnen krijgen. Omdat er bij het klusbedrijf veel mensen werken die ook in de wijk wonen, hebben ze een groot bereik in de wijk, en draagt het buurtklusbedrijf ook bij aan de gemeenschapsontwikkeling in de wijk.”

23 Ook de casuïstiek die wij in hoofdstuk 1 van deel 2 bespreken ondersteunt dit inzicht.

24 Zie https://www.platform31.nl/artikelen/energiearmoede-arnhem-investeert-in-het-sociale-weefsel-van-de-wijk/

5.2 Onrechtvaardigheid die mensen ervaren brengt verduurzaming in gevaar

Veel mensen vinden het huidige verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid onrechtvaardig. Dat is een serieus probleem, want een breed gedeeld gevoel van onrechtvaardigheid draagt bij aan het toch al afkalvende vertrouwen van mensen in de rijksoverheid.

De onrechtvaardigheid die mensen ervaren zit erin dat zij vinden dat er niet genoeg wordt gevraagd van grote vervuilende bedrijven, maar ook in het feit dat het verduurzamingsbeleid de maatschappelijke ongelijkheid vergroot. Mensen met hogere inkomens profiteren meer van ondersteunende regelingen dan mensen in een sociaal-economisch kwetsbare positie. Tegelijkertijd merkt deze laatste groep aanzienlijk meer van de negatieve gevolgen van duurzaamheidsproblemen: milieuvervuiling, hittestress, geluidshinder, stank, achteruitgang van de natuur. De rijksoverheid doet vooralsnog niet wat nodig is: de omstandigheden goed onderzoeken, de problematiek gericht adresseren en mensen in kwetsbare posities beter beschermen.

Ook als we kijken naar de mogelijkheden die mensen hebben om (1) invloed uit te oefenen op (de besluitvorming over) het verduurzamingsbeleid en (2) naar de rechter te stappen als de overheid hun leefomgeving niet goed beschermt, is er sprake van scheve verhoudingen. Niet iedereen wordt even goed gezien en gehoord en niet iedereen heeft in gelijke mate toegang tot het recht.

Er ontbreekt bovendien een stevige, wettelijke verankering van het recht op een schone, gezonde en duurzame leefomgeving.

Het gevolg van dit alles is dat het maatschappelijk draagvlak dat nodig is om de verduurzaming tot een succes te maken, de laatste jaren onder druk is komen te staan. Het proces van verduurzaming in ons land dreigt daardoor te stagneren.

5.3 Overheidsbeleid heeft te weinig oog voor menselijke kant van verduurzaming

De rijksoverheid heeft bij de uitvoering van het verduurzamingsbeleid lange tijd te weinig oog gehad voor de gevolgen die het beleid heeft voor sommige groepen mensen in de samenleving. Dit heeft te maken met de manier waarop het verduurzamingsbeleid is ontwikkeld. Er is van tevoren niet goed onderzocht welke sociaal-economische en sociaal-culturele effecten te verwachten zouden zijn van het beleid. Daarnaast zijn de beleidsmakers uitgegaan van een eenzijdig mensbeeld, dat geen recht deed aan de verscheidenheid in de reële samenleving. Ook zijn de beleidsmakers te sterk gericht geweest op snel resultaat tegen lage kosten voor de overheid. Vanuit die focus is het beleid eenzijdig afgestemd op het verleiden van burgers en bedrijven die veel vervuiling veroorzaken om zich aan te passen en is er te weinig gedaan voor minder kapitaalkrachtige burgers en kleine ondernemers.

Het gebrek aan aandacht voor burgers en kleine ondernemers zonder financiële buffer is extra problematisch nu het verduurzamingsbeleid steeds meer voelbare gevolgen begint te krijgen in het dagelijks leven. De rijksoverheid komt er veel te laat achter dat haar verduurzamingsbeleid onbedoeld forse maatschappelijke ongelijkheid teweegbrengt.

De compenserende acties die de rijksoverheid tot nu toe heeft ingezet, zijn onvoldoende geweest. Ze hebben geleid tot een lappendeken van specifieke regelingen, die voor mensen onoverzichtelijk is en voor problemen in de uitvoering zorgt.

Het is van belang dat er in het verduurzamingsbeleid snel meer aandacht komt voor de positie van de mensen die in de alledaagse praktijk de gevolgen ondervinden van de diverse maatregelen. Het verduurzamingsbeleid zal structureel moeten worden verbonden met sociaal-economisch en sociaal-cultureel beleid. Beleidsmakers in de ecologische, economische en sociale domeinen zullen meer en beter met elkaar moeten samenwerken. Bovendien zullen beleidsmakers hun blikveld moeten verbreden, zodat het beleid recht doet aan de diversiteit aan burgers en ondernemingen in Nederland.

5.4 Overheid zet mensen die kunnen verduurzamen te weinig aan tot actie

Het huidige verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid resulteert er niet in dat iedereen meedoet aan de verduurzaming van Nederland. Kapitaalkrachtige mensen die goed in staat zijn om op eigen kracht duurzame keuzes te maken, doen dat in de praktijk lang niet altijd. Het is van belang dat dit verandert: rechtvaardige en effectieve verduurzaming vraagt dat iedereen naar draagkracht meedoet. Het kabinet onderschrijft dit uitgangspunt, zo blijkt uit het *Klimaatplan 2025-2035* (EZK/KGG, 2025). Maar het kabinet heeft tot op heden in de praktijk onvoldoende naar dit uitgangspunt gehandeld.

De redenen waarom mensen die financieel goed in staat zijn om duurzame keuzes te maken, dit in de praktijk niet doen, lopen uiteen. Sommige mensen zijn zich onvoldoende bewust van de negatieve gevolgen van hun niet-duurzame keuzes. Of ze hebben niet goed voor ogen hoe groot hun ‘ecologische voetafdruk’ is ten opzichte van anderen. Voor deze groep mensen kan het organiseren van een brede maatschappelijke dialoog helpen om het bewustzijn over ieders ecologische voetafdruk te vergroten.

Er zijn evenwel ook mensen die heel goed weten dat ze keuzes maken die slecht zijn voor het klimaat en het milieu, maar die niet bereid zijn om zich aan te passen. Het verduurzamingsbeleid zou met krachtige instrumenten duurzaamheid tot de standaard moeten maken. Daarvoor zijn instrumenten als *beprijzing* en *regulering* onmisbaar. Beprijzing houdt in dat de schadelijke effecten van de vervaardiging, het transport en de afvalverwerking van producten, zoals lucht-, bodem- en watervervuiling en de uitstoot van broeikasgassen, in de prijs ervan worden verwerkt. Deze ‘ware prijs’ maakt niet-duurzame producten duurder en daarmee worden duurzame keuzes aantrekkelijker. Beprijzen kan echter wel leiden tot meer maatschappelijke

ongelijkheid, omdat het mensen met een kleinere portemonnee verhoudingsgewijs harder raakt als producten duurder worden. Beprijzing zal daarom gepaard moeten gaan met regelingen voor generieke compensatie.

Ook onder kleine ondernemers zijn er mensen die wél in staat zijn om te verduurzamen, maar dit niet voldoende doen. Zij maken niet of onvoldoende gebruik van de regelingen die het Rijk voor hen beschikbaar heeft om te verduurzamen, omdat ze inschatten dat verduurzaming onvoldoende rendement oplevert of omdat zij geen vertrouwen hebben in de effectiviteit ervan. Er zal daarom meer beleid moeten komen dat duurzame keuzes ook voor kleine ondernemers tot de standaard maakt. Dat vraagt enerzijds om een bewustwordingsdialoog met kleine ondernemers maar ook – wederom – om *beprijzing* en *regulering*.

6 AANBEVELINGEN

Wat kan de rijksoverheid doen om het verduurzamingsbeleid rechtvaardiger te maken? In dit hoofdstuk doen we een aantal concrete aanbevelingen. Met onze aanbevelingen willen wij het kabinet handvatten aanreiken om te komen tot verduurzamingsbeleid dat zowel rechtvaardig als effectief is.

6.1 Hoofdaanbevelingen

Rechtvaardigheid wordt door mensen als een zeer belangrijke voorwaarde gezien voor verduurzamingsbeleid. Tegelijkertijd denken mensen verschillend over wat rechtvaardig is. Er is dan ook nood aan meer maatschappelijk debat over wat wij als samenleving verstaan onder rechtvaardige verduurzaming. Dit vereist meer inzicht in de impact die duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsbeleid op mensen hebben.

Iedereen in Nederland zou moeten profiteren van verduurzamingsbeleid. Dit is nu onvoldoende het geval: sommige mensen kunnen onvoldoende meedoen. Dit betekent dat mensen die door hun positie op het vlak van inkomen, vermogen, opleiding, sociale netwerken en/of achtergrond onvoldoende in staat zijn om zelfstandig te verduurzamen, daarbij door de overheid moeten worden geholpen op een manier die bij hen past. Dit kan alleen als hun vertrouwen in de overheid wordt hersteld.

Figuur 5: Overzicht van aanbevelingen

Eerlijk verduurzamen

Randvoorwaarden voor rechtvaardig beleid

Verduurzaming is een nationale opgave en het is belangrijk dat iedereen naar draagkracht bijdraagt aan de stappen die voor het verduurzamingsproces nodig zijn. Mensen die wel kunnen verduurzamen maar dat toch niet doen, zouden door de overheid daartoe moeten worden aangezet met krachtige instrumenten, wanneer verleiding en hulp niet werkt. Duurzaamheid moet voor iedereen de standaard worden.
Met andere woorden: eerlijke verduurzaming betekent dat iedereen kan meedoen en dat iedereen die mee kan doen, dat ook doet. Zo'n aanpak is niet alleen rechtvaardig, maar ook noodzakelijk om de verduurzamingsdoelen waaraan de rijksoverheid zich heeft verbonden, te behalen.
Hierbij is het van belang om te beseffen dat rechtvaardige verduurzaming meer is dan verdelende rechtvaardigheid (eerlijke verdeling van lusten en lasten). Ook erkennende rechtvaardigheid (het respecteren van uiteenlopende waarden, wereldbeelden en belangen van mensen) en procedurele rechtvaardigheid (gelijke toegang tot inspraak en invloed op de beleidsvorming) dienen in acht te worden genomen. Elk van deze drie rechtvaardigheden zijn randvoorwaarden voor rechtvaardige verduurzaming. Niet in de laatste plaats zal het vertrouwen van mensen in de overheid toenemen als deze rechtvaardigheden voldoende in acht worden genomen.

In het licht van deze overwegingen komen wij in dit advies tot de volgende drie hoofdaanbevelingen:
1. Verbind verduurzaming met rechtvaardigheid.
2. Zorg dat iedereen kan meedoen.
3. Zorg dat iedereen die mee kan doen, dat ook doet.

6.2 Vertaling in concrete adviezen

Aanbeveling 1. Verbind verduurzaming met rechtvaardigheid
De sociaal-economische en sociaal-culturele gevolgen van duurzaamheidsproblemen en verduurzaming zijn niet voor iedereen gelijk. Sommige mensen staan meer bloot aan vervuiling dan anderen en de een profiteert meer van beleid dan een ander. Met name mensen in een kwetsbare sociaal-economische positie ondervinden vaker de negatieve gevolgen, met grotere, structurele maatschappelijke ongelijkheid tot gevolg. Dit maakt dat duurzaamheidsproblemen en verduurzaming een verdelingsvraagstuk zijn waarbij afwegingen gemaakt worden over wat rechtvaardig is. Duurzaamheidsproblemen, verduurzaming en rechtvaardigheid zijn innig met elkaar verbonden en dit besef zou in de beleidsvorming een centrale plek moeten hebben.
Daarnaast is het van belang dat beleidsmakers vooraf beter inzicht krijgen in de gevolgen van duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsmaatregelen voor uiteenlopende groepen burgers en bedrijven. Hierbij moet ook aandacht zijn voor hoe mensen aankijken tegen verduurzaming en verduurzamingsbeleid. Daarom is een goed gesprek met mensen in de samenleving van belang. Wat vinden Nederlanders van verduurzaming? Wat vinden zij rechtvaardig en wat niet?
Deze drie punten vertalen we hieronder in drie concrete adviezen.

1.1 Verbind verduurzamingsbeleid met het sociale domein

De fysieke leefomgeving is inherent verbonden met het sociale domein. Wij adviseren dan ook om – daar waar dat meerwaarde biedt – verduurzamingsbeleid te verbinden met sociaal-economisch en sociaal-cultureel beleid. Door verduurzamingsbeleid te koppelen aan bijvoorbeeld armoedebeleid en/of gezondheidsbeleid, worden mensen beter bereikt. Het beleid sluit dan beter aan bij de problemen die ze van dag tot dag ervaren.

- Wij bevelen aan om op rijksniveau interdepartementale werkgroepen in te stellen en langs die weg de domeinoverstijgende samenwerking tussen ambtenaren te verbeteren.
- Voor de verbinding op bestuursniveau denken wij dat het goed is om de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) ook in komende kabinetten vast lid te laten zijn van de Raad Fysieke Leefomgeving[25]. Op die manier kan in een zo vroeg mogelijk stadium van de beleidscyclus de verbinding worden gelegd tussen het fysieke en het sociale domein.
- Ook op regionaal niveau zal de noodzakelijke verbinding tussen het fysieke en het sociale domein tot stand moeten komen. Provincies zijn bij uitstek in de positie om die verbinding te maken. Wij denken dat hiervoor een 'zetje' nodig is van het Rijk in de vorm van concrete afspraken, ondersteuning en structurele financiering. (Op de rol van gemeenten komen we terug in aanbeveling 2.2.)

25 Bewindspersonen kunnen ingewikkelde of technische onderwerpen voorbespreken in een onderraad. Pas daarna komt het onderwerp op de agenda van de ministerraad. Raad Fysieke Leefomgeving is een van die onderraden.

1.2 Monitor de sociaal-economische en sociaal-culturele impact van duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsbeleid en bediscussieer deze

Er zijn op dit moment te weinig gegevens beschikbaar over de sociaal-economische en sociaal-culturele effecten van bestaande en toekomstige duurzaamheidsproblemen en het daarvoor ingezette verduurzamingsbeleid. De rijksoverheid en de maatschappij beschikken zodoende niet over de kennis die ze nodig hebben om het verduurzamingsbeleid rechtvaardiger te maken. Daarom vinden wij dat de impact van zowel duurzaamheidsproblemen als verduurzamingsmaatregelen structureel moet worden gemonitord.

- *Impact van duurzaamheidsproblemen.* De rijksoverheid zal erop moet moeten toezien dat de gevolgen van duurzaamheidsproblemen en de maatschappelijke ongelijkheid die hiermee samenhangt worden gemonitord en gepubliceerd. Specifieke aandacht zal daarbij moeten uitgaan naar de sociaal-economische en sociaal-culturele verdeling van de negatieve effecten. Het PBL, het CPB, het RIVM, het CBS en andere kennisinstituten zouden hierover stelselmatig moeten rapporteren, bijvoorbeeld in een gezamenlijke, jaarlijkse publicatie.
- *Impact van verduurzamingsbeleid.* Beleidsmakers hebben de afgelopen jaren te weinig oog gehad voor enerzijds de sociaal-economische en sociaal-culturele gevolgen van verduurzamingsbeleid en anderzijds voor hoe rechtvaardig mensen dat beleid vinden. Wij adviseren de rijksoverheid om een Rechtvaardigheidsrapportage te ontwikkelen die inzichtelijk maakt op welke manier nieuw verduurzamingsbeleid invloed heeft op de drie aspecten van rechtvaardigheid die we in dit advies hebben onderscheiden: (1) erkenning van diversiteit in waarden en belangen,

(2) recht op inspraak en invloed en (3) eerlijke spreiding van lusten en lasten. De Rechtvaardigheidsrapportage die ons voor ogen staat zal niet alleen sociaal-economische en sociaal-culturele verdelingseffecten in kaart moeten brengen, maar ook hoe rechtvaardig mensen de beleidsvoorstellen vinden. Dit vereist naast onderzoek ook een brede, maatschappelijke dialoog om als samenleving in gesprek te komen over de vraag wanneer verduurzamingsbeleid door de meeste mensen als eerlijk worden gezien.

De Rechtvaardigheidrapportage zal voorafgaand aan de implementatie van beleid moeten worden opgesteld. Het kan gebruikt worden bij de implementatie van het Beleidskompas (dat beleidsmakers voorschrijft de mogelijke gevolgen van beleidsopties in kaart te brengen). Daarnaast kunnen de uitkomsten worden opgenomen in de beslisnota die samen met het beleidsvoorstel naar het parlement gaat. Zo kunnen de regering en het parlement goed geïnformeerd het debat voeren over wat in de context van de voorgestelde maatregelen rechtvaardig is en wat niet.
Het monitoren van de sociaal-economische en sociaal-culturele impact van duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsbeleid kan bijdragen aan het tegengaan van de verspreiding van des- en misinformatie.[26] Het al dan niet opzettelijk verspreiden van onjuiste berichten over verduurzaming ondermijnt niet alleen de verduurzaming zelf, maar tevens het vertrouwen van burgers en ondernemers in verduurzamingsbeleid. Ook van politici mag worden verwacht dat zij wetenschappelijke feiten en inzichten niet ontkennen of ondermijnen.

26 Desinformatie is het doelbewust verspreiden van misleidende informatie, vaak met kwade bedoelingen. Misinformatie is valse of misleidende informatie die niet goed wordt begrepen en die wordt verspreid zonder schadelijke bedoelingen. Bron: https://www.aivd.nl/onderwerpen/extremisme/vraag-en-antwoord/wat-is-het-verschil-tussen-misinformatie-en-desinformatie

1.3 Veranker het recht op een schone, gezonde en duurzame leefomgeving

De verbinding tussen verduurzaming en rechtvaardigheid moet ook in onze wetgeving beter worden vastgelegd. Wettelijke erkenning van het individuele recht op een schone, gezonde en duurzame leefomgeving, biedt mensen extra bescherming tegen de schadelijke gevolgen van milieuvervuiling. Ook Nederland moet mensen deze bescherming bieden.

- Nederland moet streven naar een bindend recht op een schoon, gezond en duurzaam leefmilieu, zoals ook het College voor de Rechten van de Mens aanbeveelt. Net als 80% van de landen die lid zijn van de Verenigde Naties en net als 19 van de 27 lidstaten van de Europese Unie (EPRS, 2021), zou Nederland dit recht wettelijk moeten verankeren.
- Verder zou het Verdrag van Aarhus, waarin belangrijke rechten van mensen op het gebied van milieuaangelegenheden zijn vastgelegd, moeten worden uitgebreid overeenkomstig het Akkoord van Escazú (zie § 4.5 in dit deel 1). Dit betekent dat het verdrag aangepast moet worden en een extra paragraaf moet krijgen waarin staat dat nationale overheden verplicht zijn om hun burgers *actief te helpen* wanneer zij gebruik willen maken van hun recht op toegang tot milieu-informatie, inspraak bij de besluitvorming over milieuaangelegenheden en toegang tot de rechter als overheden milieuwetgeving niet naleven.
  De Tweede Kamer heeft onlangs een motie aangenomen waarin wordt opgeroepen de mogelijkheid te verkennen om het Verdrag van Aarhus

op te zeggen[27]. Wij vinden dit niet verstandig. Sterker: Nederlandse burgers verdienen *actieve hulp* van de overheid om gebruik te maken van hun recht op toegang tot milieu-informatie, inspraak bij de besluitvorming over milieuaangelegenheden en toegang tot de rechter als overheden milieuwetgeving niet naleven. Dit moet in wetgeving vast gelegd worden. Verandering van nationale wetgeving is de minst gecompliceerde weg om dit te bereiken en heeft dan ook onze voorkeur. Als dit (bijvoorbeeld door de terughoudendheid van de Nederlandse regering met betrekking tot 'nationale koppen' op Europese wetgeving en verdragen) niet gebeurt, vinden wij dat Nederland zich hard moet maken voor een aanscherping van het Verdrag van Aarhus, met de verplichting burgers actief te helpen wanneer zij aanspraak willen maken op hun rechten.

- Een volgende stap die het recht van burgers op een duurzame leefomgeving kan versterken is het bundelen van juridische instrumenten uit het fysieke domein met die uit het sociale domein. In Wales is dit gebeurd door de invoering van de *Wellbeing of Future Generations Act*. Wij adviseren de rijksoverheid om voor Nederland vergelijkbare wetgeving te ontwerpen.

Aanbeveling 2. Zorg dat iedereen kan meedoen

De verduurzamingsdoelen waaraan de rijksoverheid zich heeft verbonden zijn alleen realiseerbaar als iedereen meedoet. Een klimaatneutrale samenleving, een schone leefomgeving en herstel van biodiversiteit vragen immers van alle Nederlanders aanpassingen. Uiteindelijk zal iedereen moeten overstappen op emissieloos vervoer, zijn of haar huis moeten gaan verwarmen met een warmtepomp dan wel stadsverwarming en recyclebare producten moeten gaan kopen. Grote groepen in de samenleving zullen in meer of mindere mate moeite hebben met het zetten van dit soort stappen. De overheid dient daar oog voor te hebben. Ze zal mensen die dreigen achter te blijven zo veel mogelijk moeten helpen. Met name mensen die ook zonder verduurzamingsmaatregelen al worstelen met hun bestaanszekerheid, verdienen aandacht. Voor hen mag verduurzaming geen extra barrière zijn om mee te komen in de maatschappij.

2.1 Werk wijkgericht en benut en versterk lokale initiatieven

Met name mensen in een kwetsbare maatschappelijke positie hebben aanvullend beleid nodig om te verduurzamen. Dit kan het best plaatsvinden op lokaal niveau, waarbij verduurzamingsbeleid wordt verbonden met sociaal-economische en sociaal-culturele beleidsthema's (TNO, 2024a). Denk aan het creëren van groene openbare ruimtes als onderdeel van sociaal gezondheidsbeleid gericht op de luchtkwaliteit in de leefomgeving. Of denk aan het verduurzamen van woningen in kwetsbare wijken als onderdeel van sociaal-economisch beleid gericht op 'veerkrachtige wijken en weerbare mensen' (NKP, 2025).

Om mensen die moeite hebben om mee te komen te bereiken, is extra inzet nodig. Voor hen is 'ontzorging' belangrijk. Wijkteams (of equivalenten zoals opbouwwerkers, buurtregisseurs en buurtcoaches) die bij mensen 'achter de voordeur' komen om ze te helpen met verschillende problemen, integreren nu al vaak sociaal beleid met onder meer gezondheidsbeleid.

27 https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2025Z13280&did=2025D30043

En gemeentelijke ondernemersconsulenten onderhouden vaak contact met kleine ondernemers in de gemeente. Aan de dienstverlening van deze professionals zal hulp bij verduurzaming moeten worden toegevoegd. Wij adviseren om een en ander te integreren in een wijkgerichte c.q. regiogerichte aanpak. Punten van aandacht bij het ontwikkelen van zo'n aanpak zijn:

- *Samenwerking met lokale organisaties.* Gemeentes moeten ervoor zorgen dat wijkteams en ondernemersconsulenten worden getraind en uitgerust met kennis over verduurzaming. Om vervolgens zoveel mogelijk mensen te bereiken, kunnen ze het best samenwerken met lokale organisaties. Denk aan de inzet van buurthuisvrijwilligers, voedselbankmedewerkers, bekenden van de moskee en kerk en lokale ondernemersclubs en verenigingen (zoals bedrijventerreinenverenigingen). Ook samenwerking met FIXbrigades (zie kader verderop) kan veel opleveren. Maximale inspraak van burgers en ondernemers is bij dit alles gewenst, zodat de verleende ondersteuning goed aansluit bij hun behoeften en gewoonten. De gemeente dient lokale verduurzamingsinitiatieven te ondersteunen en te versterken – ook financieel. Kwetsbare wijken verdienen hierbij prioriteit en er zal aandacht moeten zijn voor cultuursensitieve aspecten.
- *Laagdrempelige toegang tot het recht.* Wij adviseren om bestaande lokale organisaties voor juridische ondersteuning (zoals Het Juridisch Loket en Rechtswinkels) te versterken met onafhankelijke milieurechtadviseurs die beschikken over (a) specifieke kennis op het gebied van onrechtvaardige effecten van duurzaamheidsproblemen en onrechtvaardige verduurzaming en (b) ervaring met het ondersteunen en adviseren bij inspraak. De milieurechtadviseurs kunnen deel uitmaken van een landelijke pool, zodat niet elk Juridisch Loket of elke Rechtswinkel een eigen milieurechtadviseur nodig heeft. Belangrijk is dat de milieurechtadviseurs ook rechtstreeks door burgers en ondernemers te benaderen zijn. Voor de uitvoering van deze aanbeveling kan worden aangesloten bij bestaande initiatieven van de rijksoverheid voor versterking van de toegang tot het recht.[28]
- *Aandacht voor sociale dimensie in regionale verduurzamingsplannen.* Op regionaal niveau is er bij het opstellen van omgevingsplannen extra aandacht nodig voor de sociaal-culturele en de sociaal-economische dimensie van voorgenomen verduurzamingsplannen op het terrein van bijvoorbeeld natuur, energie en water. Hiervoor kunnen eventueel de bovengenoemde milieurechtadviseurs worden ingeschakeld.

Het verbinden van verduurzaming met het sociale domein op lokaal en regionaal niveau vraagt extra inspanningen en geld. Het Rijk moet hiervoor structureel ondersteuning en financiering verstrekken.

28 Zie https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechtspraak-en-geschiloplossing/modernisering-rechtsbijstand en https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/12/13/staatssecretaris-struycken-versterkt-toegang-tot-het-recht

FIXbrigades helpen bij verduurzaming

FIXbrigades verrichten kosteloos energiebesparende ingrepen in woningen. Denk aan het aanbrengen van tochtstrips en radiatorfolie, het vervangen van lampen enzovoort. Sommige ingrepen leveren niet alleen energiebesparing op, maar hebben tegelijkertijd een positief effect op de fysieke gezondheid van bewoners met bijvoorbeeld luchtwegproblemen. De FIXbrigades zijn gericht op kwetsbare huishoudens en komen diverse keren langs bij de bewoners. De brigades werken met vrijwilligers, mbo-stagiairs, statushouders met technische kennis en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. In 2023 waren er vijftig fixteams actief bij in totaal 24 FIXbrigades (lees: 24 gemeenten). In totaal hielpen zij ruim 4.500 huishoudens met een totale besparing op de energierekening van € 1,5 miljoen (FIXbrigade Nederland, 2023).

In een evaluatie oordeelde TNO positief over de resultaten van de FIXbrigades en andere energiecoaches (TNO, 2023). De gemiddelde besparing per huishouden bedraagt volgens TNO € 276 per jaar.[29] Veel FIXbrigades werken samen met sociale partijen in de wijk, wat de betrokkenheid van huishoudens in de wijk ten goede komt.

29 FIXbrigade Nederland stelt dat het gaat om een gemiddelde besparing van € 330.

2.2 Houd bij het ontwikkelen van verduurzamingsbeleid rekening met diversiteit in de samenleving

Beleid moet aansluiten bij de leefwereld van mensen. De Nederlandse samenleving kent een grote diversiteit aan (sub)culturen. Beleidsmakers (op alle overheidsniveaus) zullen bij het ontwikkelen van verduurzamingsbeleid dan ook meer oog moeten krijgen voor de grote diversiteit in de samenleving. Wat mensen kunnen (financieel, fysiek, sociaal en mentaal) en wat ze vinden en mogen (vanuit hun cultuur of religie) varieert enorm. Deze uiteenlopende mensbeelden moeten in het beginstadium van de beleidsvorming consequent, structureel en actief worden vergaard en vastgelegd, zodat het beleid erop kan worden afgestemd. Het betrekken van professionele en wetenschappelijke kennis in de beleidsvorming (wat doorgaans al gebeurt) is dus niet genoeg. Ook ervaringskennis van relevante groepen in de samenleving – inclusief kleine ondernemers – zal een plek moeten krijgen in het beleidsproces.

- *Panel van burgers en kleine ondernemers.* Een goede manier om aandacht voor diversiteit te waarborgen, is het voorleggen van beleidsvoorstellen aan een panel van burgers en kleine ondernemers op wie het beleid is gericht. Ook de inzet van focusgroepen kan helpen om verschillende geluiden te horen, net als de feedback van ervaringsdeskundigen en van ‘spreidstandburgers’: mensen die beschikken over zowel ervaringskennis van de wereld waarin beleid wordt gemaakt als van de leefwereld van mensen in een sociaal-economisch kwetsbare positie.[30]

30 Zie www.spreidstandburgers.nl/ en https://www.socialevraagstukken.nl/tim-s-jongers-spreidstandburgers-en-effectiever-sociaal-beleid/

- *Rechtvaardigheidscoaches.* Daarnaast denken wij dat binnen de rijksoverheid teams van rechtvaardigheidscoaches actief zouden moeten worden om een cultuurverandering te bewerkstelligen. Hun rol zal moeten zijn om via praktijk leertrajecten beleidsmakers bewust te maken van het belang van rechtvaardige verduurzaming. De coaches die wij voor ogen hebben zijn zowel betrokken in de fase van beleidsvorming (bijvoorbeeld bij het gebruik van de Rechtvaardigheidsrapportages) als in de uitvoeringsfase. Het zal moeten gaan om tien tot twintig coaches, die binnen afdelingen van de rijksoverheid spreekuur houden waar ambtenaren met vragen terecht kunnen. Daarnaast zouden ze interne opleidingen en trainingen moeten verzorgen. De rechtvaardigheidscoaches zullen vooral nodig zijn binnen de ministeries die beleid maken voor de fysieke leefomgeving.

Aanbeveling 3. Zorg dat iedereen die kan meedoen, dat ook doet

Rechtvaardige verduurzaming betekent dat iedereen die kan meedoen, dat ook doet. Want verduurzaming is een gezamenlijke, nationale opgave waaraan iedereen moet bijdragen. Zonder ieders inzet worden de doelen niet bereikt. Bovendien is het niet te rechtvaardigen als mensen zich structureel aan de collectieve opgave zouden onttrekken. Alle mensen die kunnen verduurzamen, zullen hun bijdrage moeten leveren, zeker als ze een grote ecologische voetafdruk hebben.

In het beleid is tot nu toe vooral *verleiding* ingezet als strategie om mensen aan te zetten tot het maken van duurzame keuzes. Krachtigere instrumenten die duurzaamheid tot de standaard maken zijn echter onvermijdelijk. Naast het stellen van kaders (normering) achten wij het zwaarder beprijzen van vervuilende consumptie noodzakelijk.

3.1 Stel kaders die verduurzaming voor iedereen tot de standaard maken

De rijksoverheid moet met wet- en regelgeving kaders stellen die er structureel toe leiden dat verduurzaming het ‘nieuwe normaal’ wordt (Rli, 2025). Adequate handhaving, van zowel bestaande als nieuwe wet- en regelgeving, is daarbij cruciaal (Adviescommissie VTH, 2021; OVV, 2023; Rli, 2024b). Kaders die duurzaamheid tot de standaard maken werken twee kanten op. Enerzijds helpen ze op structureel niveau om iedereen te laten meedoen aan verduurzaming (aanbeveling 2: Zorg dat iedereen kan meedoen) en anderzijds zorgen ze ervoor dat mensen die kunnen verduurzamen maar dat niet doen, toch gaan verduurzamen.

Een voorbeeld van hoe strengere kaders en normen op structureel niveau iedereen mee kunnen laten doen, is bijvoorbeeld een verplicht hoog energielabel voor alle huurwoningen. Dit leidt tot structurelere oplossingen voor energiearmoede dan kortetermijnmaatregelen die tijdens de energiecrisis werden ingevoerd, zoals de energietoeslag, het prijsplafond, energiehulp of witgoedregelingen. Ook een wettelijke verplichting om bij vervanging van een CV-ketel over te stappen op een duurzamer alternatief als een (hybride) warmtepomp voor huurwoningen, doet geen beroep op individuele huurders. Maar zij worden wel minder kwetsbaar voor fluctuaties in energieprijzen, zoals tijdens de recente energiecrisis. Mensen die leven in energiearmoede hebben dan ook een voorkeur voor verplichte verduurzaming door de verhuurder boven hulp die gericht is op het individu (TNO, 2025a). In hun ogen zijn zij daar veel meer mee geholpen. Om te

voorkomen dat huurders uiteindelijk de rekening voor de verduurzaming van hun woning betalen middels een hogere huur, zal het Rijk de verhuurders moeten ondersteunen. Vooral de woningbouwcorporaties zijn daarbij cruciaal, gezien hun rol in de sociale huursector.
Ook duurzaamheidsproblemen en de daarbij behorende gezondheidsrisico's door hittestress of luchtvervuiling vragen om concrete normen en handhaving. Strengere normen die meer groen in woonwijken verplicht stelt, leiden bijvoorbeeld tot minder hittestress en schonere lucht. Vooral mensen die worstelen met hun bestaanszekerheid en wonen in wijken met een opeenstapeling van duurzaamheidsproblemen, zullen hiervan profiteren.
Het verbieden van vervuilende producten (variërend van plastic wegwerprietjes tot gloeilampen, pannen met PFAS en auto's met verbrandingsmotoren) is een andere effectieve en eerlijke manier om verduurzaming te versnellen. Het verbieden van vervuilende producten maakt duurzaamheid tot de standaard en zorgt er voor dat iedereen mee doet aan verduurzaming. In sommige gevallen kan dat in een keer, in andere gevallen is het raadzaam om aan de hand van steeds strenger wordende normen gefaseerd te verbieden. Omdat het verbod voor iedereen geldt, is het ook eerlijk (mits het alternatief voor iedereen betaalbaar is). Evengoed kan het tot maatschappelijke weerstand leiden omdat mensen keuzen worden ontnomen. Wij roepen de overheid op om moedig en standvastig te zijn.
Het verbod op roken in de horeca kon op veel hoon en verzet rekenen. Toch zijn rookvrije cafés en restaurants nu 'het nieuwe normaal'. De bijbehorende gezondheidswinst had de overheid nooit bereikt door mensen te verzoeken of te verleiden om niet in de horeca te roken.

De strengere kaders gelden uiteraard ook voor bedrijven. Tal van economische activiteiten in ons land – bijvoorbeeld in de zware industrie – vormen een bron van vervuiling die de leefomgeving van mensen in de samenleving aantast. Het is van belang om de bron van deze vervuiling weg te nemen en daarmee de schadelijke effecten. Dit zal bovendien leiden tot een groter gevoel van rechtvaardigheid. Burgers en kleine ondernemers vinden het onrechtvaardig dat zij ingrijpende verduurzamingsmaatregelen moeten nemen (zoals de aanschaf van een elektrische bedrijfsauto om stedelijke zero-emissiezones binnen te mogen), terwijl grote vervuilers disproportioneel blijven vervuilen. Dit ondermijnt bij menig burger en ondernemer draagvlak voor verduurzamingsbeleid.

3.2 Voer eerlijke beprijzing in door middel van een duurzaamheidsheffing- en dividend

Kaders die duurzaamheid tot de standaard maken, leiden tot uitfasering van vervuilende grondstoffen, zoals PFAS. Daarnaast kan overmatig gebruik van niet-vervuilende grondstoffen ook tot milieuproblemen leiden. Denk aan drinkwater: iedereen heeft het nodig en gebruik ervan hoeft niet tot milieuproblemen te leiden, tenzij mensen te veel water gebruiken. Beprijzing is een effectieve manier om overmatig en daardoor milieuvervuilend gedrag tegen te gaan. Hieronder bespreken we hoe beprijzing eerlijk en effectief kan worden vormgegeven. Deze aanbeveling is er vooral op gericht om de mensen met de grootste voetafdruk meer aan verduurzaming te laten bijdragen. Maar de maatregelen die wij voorstellen zullen er ook toe leiden dat een grote middengroep die in staat is om meer te doen, daartoe wordt aangezet.

- *Beprijzing*. Om vervuilende consumptie terug te dringen, zal de overheid ervoor moeten zorgen dat consumenten de 'ware prijs' betalen. Daarin zijn niet alleen de productiekosten verwerkt, maar ook de externe kosten, oftewel: de kosten van de schadelijke effecten (zoals lucht-, bodem- en watervervuiling en de uitstoot van broeikasgassen) die zijn opgetreden tijdens de vervaardiging en het transport van het product en de kosten die nog zullen gaan optreden bij de afvalverwerking.
  Een nadeel van dit zogenoemde *true pricing* is dat hogere prijzen kunnen leiden tot grotere maatschappelijke ongelijkheid en zelfs tot uitsluiting. Specifieke compensatie kan deze ongewenste effecten tegengaan, maar leidt vaak tot problemen in de uitvoeringsfase. Daarom stellen wij iets anders voor. De rijksoverheid zou vervuilende consumptie extra moeten belasten met een *duurzaamheidsheffing*, en vervolgens de heffingsopbrengsten generiek terug moeten sluizen naar burgers in de vorm van een *duurzaamheidsdividend*. Het eenvoudigst is om per hoofd van de bevolking hetzelfde bedrag terug te sluizen. Het dividend voorkomt dat de maatschappelijke ongelijkheid tussen mensen structureel wordt vergroot.
  De hoogte van de duurzaamheidsheffing kan gekoppeld zijn aan geschatte externe kosten, of aan concrete duurzaamheidsdoelen – waarbij de heffing wordt verhoogd wanneer blijkt dat de doelen nog niet worden bereikt. Wanneer doelen worden gebaseerd op duurzaamheidsdoelen, krijgt uiteindelijk iedereen genoeg dividend om binnen die doelen te consumeren (als ware het een budget). Wie minder consumeert, houdt per saldo geld over. Wie meer consumeert, moet per saldo betalen. Idealiter valt uiteindelijk alle vervuilende consumptie onder een systeem van duurzaamheidsheffingen en -dividenden.
  Wij begrijpen dat dit voorstel niet gemakkelijk is te realiseren. Zo zal moeten worden bepaald welke consumptie onder het systeem valt en welke niet. Ook is er nog onvoldoende kennis beschikbaar vanuit de empirische wetenschap om te kunnen bepalen wat een verantwoord consumptieniveau is en welke heffing en dividend daarbij hoort.
  Bovendien zal internationale afstemming of een systeem van corrigerende grensheffingen nodig zijn om 'weglekeffecten' te voorkomen. Daarmee doelen we op het risico dat de overheid belastinginkomsten misloopt als mensen in het buitenland producten kopen omdat daar geen heffingen zijn, terwijl ze in Nederland wél het dividend ontvangen.
  Het ontwikkelen van een goed systeem van duurzaamheidsheffingen en -dividenden zal tijd én experimenteerruimte vergen. Evengoed is het raadzaam om alvast te beginnen met het invoeren van enkele specifieke heffingen en dividenden, bijvoorbeeld met betrekking tot vliegen of energiegebruik thuis. Hierbij kan de rijksoverheid lessen leren van landen die al werken met een zogeheten *carbon dividend*, waaronder Canada en Zwitserland (Carattini & Sen, 2019a). Ondertussen zou de rijksoverheid, voorafgaand aan de invoering van de duurzaamheidsheffingen en -dividenden, vervuilend gedrag met *tariefschijven* kunnen ontmoedigen. Zoiets is bijvoorbeeld mogelijk bij het gebruik van drinkwater. De overheid bepaalt dan welke hoeveelheid drinkwater per huishouden per jaar binnen de duurzaamheidsgrenzen valt en binnen die limiet geldt een normaal tarief. Al het gebruik daarboven wordt (fors) extra belast.
  Ons voorstel voor duurzaamheidsheffingen en -dividenden bespreken we in meer detail in hoofdstuk 5 van deel 2.

- *Belasting*. Het huidige Nederlandse belastingstelsel remt de voortgang van het verduurzamingsproces af, zoals wij in diverse eerdere adviezen hebben geconstateerd (Rli, 2019; Rli, 2022b; Rli, 2023a). Wij zijn voornemens om in 2026-2027 te starten met een adviestraject over herziening van het belastingstelsel, waarin we ook willen adviseren over hoe belastingen kunnen bijdragen aan rechtvaardige verduurzaming.

DEEL 2 | TOELICHTING EN VERDIEPING

1 METHODE

In dit hoofdstuk beschrijven we de methodes die we in het onderzoek voor dit adviestraject hebben gehanteerd.

1.1 Gesprekken en interviews

Voor de totstandkoming van dit advies hebben we met een groot aantal mensen gesproken, zowel op individuele basis als in groepsverband. Zij staan achter in dit advies vermeld in de bijlage 'Totstandkoming'.
In twee sessies hebben we in groepsverband gesproken met experts op het gebied van verduurzamingsbeleid, sociaal beleid en aanverwante kennisdomeinen.
Daarnaast hebben we onder leiding van een professionele gespreksleider een focusgroepgesprek gehouden met een vijftal 'spreidstandburgers'. Dit zijn personen die beschikken over zowel ervaringskennis van de wereld waarin beleid wordt gemaakt als van de leefwereld van mensen die een achterstand hebben op het vlak van inkomen, vermogen en/of opleiding en op het sociale, culturele en/of persoonlijke vlak – de mensen, kortom, die het verduurzamingsbeleid van de rijkoverheid vaak ervaren als onrechtvaardig.

Ook hebben we semigestructureerde interviews laten uitvoeren met een aantal kleine ondernemers. Deze interviews waren erop gericht om ook bij

deze groep zicht te krijgen op de drempels die het gebruik van overheidsregelingen voor verduurzaming in de praktijk bemoeilijken.

Op www.rli.nl zijn de geanonimiseerde verslagen te downloaden van het focusgroepgesprek en de interviews met de kleine ondernemers.

1.2 Casuïstiek

Ter voorbereiding van dit het advies hebben we 21 casussen uit binnen- en buitenland bestudeerd middels literatuuronderzoek en in enkele gevallen aanvullende gesprekken. Het gaat om landelijke en lokale beleidsinitiatieven gericht op verduurzaming. Wij hebben deze casuïstiek met name beoordeeld op de mate waarin het onderliggende beleid in de praktijk rechtvaardig dan wel onrechtvaardig uitpakt voor bepaalde doelgroepen. Alle onderzochte casussen staan vermeld in onderstaand overzicht, voorzien van een korte toelichting.

	Beleidsinitiatief	Beoordeelde praktijktoepassing
1	Invoering zero-emissie-zones	Maatregel om fossiele bedrijfswagens te weren uit de stad.
2	Lening voor particuliere huizenbezitters om te verduurzamen in Arnhem	Maatregel om particuliere huiseigenaren door middel van een lening in staat te stellen om maatregelen te treffen in het kader van de energietransitie.
3	FIXbrigades	Initiatief waarbij teams van lokale klussers gratis energiebesparende maatregelen uitvoeren in woningen van wijkbewoners met een laag inkomen.
4	Lokaal eigenaarschap windparken in Denemarken	Deense maatregel die omwonenden recht geeft op mede-eigendom van windmolenparken.
5	Just Transition Fund (JTF)	Fonds van de Europese Unie om de sociaal-economische gevolgen op te vangen die mensen ondervinden van de energietransitie.
6	Aansluiting op warmtenet	In wijken waar een warmtenet is aangelegd, worden sociale huurwoningen hier verplicht op aangesloten. Wij hebben bekeken welke gevolgen deze verplichte aansluiting heeft voor huurders.
7	Nationaal Isolatieprogramma	Programma van de Nederlandse overheid om slecht geïsoleerde woningen te isoleren.
8	Zonnepanelen voor sociale woningbouw	Een woningcorporatie in Rijswijk biedt sociale huurders een betaalbare mogelijkheid om te profiteren van zonnepanelen.
9	Sustainable Neighbourhood Action Program in Toronto (Canada)	Integraal programma van de gemeente Toronto in Canada om wijken te verduurzamen en te versterken.
10	Armoedebestrijding door energiecoöperatie in Alginet (Spanje)	Een lokale energiecoöperatie in de Spaanse provincie Valencia zet zich in om armoede te bestrijden, cultuur en sport te bevorderen enzovoort.

	Beleidsinitiatief	Beoordeelde praktijktoepassing
11	Landbouw Innovatie Noord-Brabant (LIB)	De provincie Noord-Brabant en de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie verstrekken op basis van 'keukentafelgesprekken' kleinschalige innovatie-subsidies voor boeren.
12	Herenboeren Nederland	Herenboeren Nederland ondersteunt duurzaam opererende, kleinschalige coöperatieve boerenbedrijven.
13	Asfaltfabriek APN in Nijmegen	De vervuilende asfaltfabriek APN wordt na jarenlange protesten van omwonenden uitgekocht door de gemeente Nijmegen.
14	Schiphol en omwonenden	Al jaren zijn er klachten over de geluidsoverlast en luchtverontreiniging rond Schiphol. Onze focus lag op hoe Schiphol en de betrokken overheden met omwonenden zijn omgegaan.
15	Chemie Park Delfzijl	Mensen die in de buurt van Chemie Park Delfzijl wonen, zijn jaarlijks bovengemiddeld veel geld kwijt aan zorg. Wij hebben beoordeeld hoe de betrokken overheden en bedrijven omgaan met de omwonenden.
16	Bollen en leliekwekers	Omwonenden van bollen- en leliekwekers hebben zorgen over de gezondheidsrisico's en milieu-impact van de gebruikte gewasbeschermingsmiddelen.
17	LEADER	Europees subsidieprogramma voor regionale projecten die economische, sociale én ecologische doelstellingen hebben, met inspraak van lokale burgers.
18	Participatieve Waarde Evaluatie	Innovatieve methode om beleidsopties te evalueren met participatie van grote groepen burgers.
19	Sunny Selwerd in Groningen	Initiatief voor wijkvernieuwing in de Groningse wijk Selwerd, met een laagdrempelig informatiepunt waar bewoners terecht kunnen met hun ideeën, vragen en zorgen over de buurt.
20	Geitenkamp in Arnhem	De gemeente Arnhem zet in de kwetsbare wijk Geitenkamp een lokaal buurtklusbedrijf in om energiearmoede tegen te gaan en tegelijkertijd het sociale weefsel verstevigen.
21	Afrikaanderwijk Coöperatie in Rotterdam	Bewonersinitiatief in de kwetsbare Afrikaanderwijk in Rotterdam-Zuid, gericht op sociaal-economische versterking van de wijk, door bewoners aan werk te helpen en problemen in de wijk aan te pakken.

2 VOORBEELDEN VAN NATIONAAL VERDUURZAMINGSBELEID

In dit hoofdstuk bespreken we het nationale verduurzamingsbeleid (bestaande uit overheidsprogramma's, -fondsen, -regelingen enzovoort) dat in deel 1 van dit advies aan de orde is gekomen. We gaan ook in op enkele wettelijke regelingen die een relatie hebben met het verduurzamingsbeleid. Onderstaand overzicht omvat een groot aantal, maar niet álle overheidsmaatregelen die betrekking hebben op verduurzaming.

2.1 Verduurzamingsbeleid gebaseerd op de Klimaatwet

In mei 2019 heeft de Eerste Kamer de Klimaatwet aangenomen. In de Klimaatwet is bepaald (a) dat Nederland de netto-uitstoot van broeikasgassen uiterlijk in 2050 tot nul moet reduceren, en (b) dat op weg naar deze doelstelling de uitstoot in 2030 moet zijn teruggebracht tot 55% van de uitstoot in 1990. Omdat een en ander in de wet is vastgelegd, moeten alle kabinetten zich aan deze afspraken houden.

In de Klimaatwet staat ook dat het kabinet een vijfjaarlijks *Klimaatplan* moet maken, met daarin de beleidsagenda van het klimaatbeleid. Het kabinet heeft het Klimaatplan 2025-2035 (gericht op het transitiepad tussen 2030 en 2050) in maart 2025 aangeboden aan Eerste en Tweede Kamer (EZK/KGG, 2025). Hieruit blijkt dat het kabinet in de eerste plaats wil dat het klimaatbeleid leidt tot rechtvaardige uitkomsten. De vier leidende principes daarbij zijn volgens het kabinet:

- realisatie van de klimaatdoelen;
- gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid;
- bijdrage en ondersteuning naar draagkracht; en
- extra heffingen voor partijen met veel uitstoot ('de vervuiler betaalt').

Het *Klimaatfonds* bevat budgetten die kunnen worden ingezet om de doelen uit de Klimaatwet te realiseren. In het coalitieakkoord 2021-2025 is voor dit fonds € 35 miljard gereserveerd, te besteden in de komende tien jaar. Voorstellen voor de besteding van dit fonds moeten worden voorgelegd aan de Eerste en Tweede Kamer. Voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving is in het fonds € 7 miljard gereserveerd. Leidraad voor de besteding van dit geld zijn het Programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving en de Nationale Woon- en Bouwagenda.

Stimuleringsregelingen die vanuit het Klimaatfonds worden gefinancierd zijn onder meer het Nationaal Isolatieprogramma (zie § 2.2.1) en de Investeringssubsidie Duurzame Energie (zie § 2.2.2). Daarnaast wordt er vanuit het Klimaatfonds ongeveer € 1.175 miljoen ingezet voor verduurzamingsmaatregelen ten behoeve van kwetsbare wijken en bewoners

met lage en middeninkomens, zo vermeldt het MeerjarenProgramma Klimaatfonds 2024 (EZK, 2023a, p. 44). Het gaat hier om maatregelen die vanuit het oogpunt van klimaatrechtvaardigheid zijn afgesproken.

2.2 Verduurzamingsbeleid op het terrein van wonen

In deze paragraaf bespreken we een aantal maatregelen waarmee de overheid energiebesparing in woningen wil bevorderen.

2.2.1 Generieke stimuleringsmaatregelen voor woningverbetering

Energiebelasting

Elk huishouden betaalt in Nederland energiebelasting over het gebruikte gas en de gebruikte elektriciteit; over zelf opgewekte elektriciteit wordt geen energiebelasting geheven.

Sinds 2019 heeft de rijksoverheid jaarlijks de belasting op gas verhoogd en de belasting op elektriciteit verlaagd. Hierdoor is de energiebelasting een instrument dat de overheid gebruikt om de energietransitie te bevorderen. Deze zogenoemde 'energiebelastingschuif' wordt in 2025 niet voortgezet. In 2025 wordt de energiebelasting op zowel elektriciteit als gas verlaagd, zij het in verschillende mate. De belasting op elektriciteit wordt met 7% verlaagd en de belasting op gas met 1%.[31]

Uit de Voorjaarsnota 2025 blijkt dat de energiebelasting op gas in 2026 toch weer zal worden verhoogd, met 3,6%. Dit is nadelig voor mensen die nog niet zijn overgestapt op een duurzame warmtebron en deze maatregel vergroot dus de kans op energiearmoede. Een nivellerende maatregel is de vermindering energiebelasting. Elk huishouden met een elektriciteitsaansluiting heeft op grond van deze maatregel recht op een heffingskorting, die in 2025 € 635,19 bedraagt. Dit vaste bedrag per elektriciteitsaansluiting wordt afgetrokken van de energierekening..

Energienoodfonds

Sinds 2022 kent Nederland een Tijdelijk Noodfonds Energie. Zowel energiebedrijven als de overheid leggen geld in. Dit geld wordt uitgekeerd aan huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening. Over de voortzetting van dit tijdelijke noodfonds wordt jaarlijks een besluit genomen.

In 2025 is het noodfonds voor de derde keer geopend voor huishoudens met een laag inkomen in combinatie met een hoge energierekening. Huishoudens die 'onderconsumeren' (minder energie gebruiken dan noodzakelijk is) kunnen geen gebruik maken van dit noodfonds, omdat hun energierekening daarvoor te laag is.

31 Zie https://www.eigenhuis.nl/verduurzamen/energierekening/energiebelasting

Nationaal Isolatieprogramma

Sinds 2022 bestaat het Nationaal Isolatieprogramma. Het doel is om met de inzet van ruim € 4 miljard[32] in de periode tot 2030 2,5 miljoen woningen te voorzien van isolatie. Dit gebeurt langs de volgende vier lijnen:

1. *Lokale aanpak waarbij samen met gemeenten 750.000 koopwoningen worden geïsoleerd.* Gemeenten kunnen plannen indienen en krijgen daarvoor geld via de Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie.
2. *Isolatie van 1 miljoen huurwoningen door verhuurders.* De rijksoverheid heeft in 2024 met Aedes (koepelorganisatie van woningcorporaties) afgesproken dat er 675.000 huurwoningen worden geïsoleerd en dat alle corporatiewoningen met een energielabel E, F of G worden uitgefaseerd (i.e. verplicht worden verduurzaamd naar minimaal label D).[33] Tegelijkertijd is voor particuliere verhuurders de Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud voor Huurwoningen (SVOH) opengesteld. Voorts worden aan alle huurwoningen met een slecht energielabel (van zowel corporaties als particuliere verhuurders) vanaf 2029 extra eisen gesteld.
3. *Versnelde isolatie van 750.000 koopwoningen op eigen initiatief.* De rijksoverheid stimuleert het isoleren van 750.000 koopwoningen door hiervoor via het Nationaal Warmtefonds subsidies aan te bieden aan particuliere huiseigenaren en Verenigingen van Eigenaars (VvE's).[34]
4. *Energiebesparing door middel van snel uitvoerbare laagdrempelige maatregelen.* De rijksoverheid heeft een netwerk van overheden, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en kennisinstellingen opgericht ('de Energiebesparingscoalitie'), dat met kortetermijnacties alles uit de kast haalt om het energieverbruik in gebouwen te verminderen.

Overzicht van eigendomsverhoudingen op de woningmarkt

Op de woningmarkt zijn er grofweg drie soorten eigenaarschap van woningen te onderscheiden (CBS, 2024b):

- Eigenaar-bewoner. Dit type eigenaarschap is aan de orde bij 4,7 miljoen woningen (circa 57% van de totale woningvoorraad). Bij ongeveer 1,4 miljoen van deze woningen (circa 17% van de totale voorraad koopwoningen) gaat het om eigenaar-bewoners die deel uitmaken van een VvE.
- Woningcorporatie. Dit type eigenaarschap is aan de orde bij 2,3 miljoen woningen (circa 28% van de totale voorraad koopwoningen).
- Particuliere verhuurder. Dit type eigenaarschap is aan de orde bij 1,2 miljoen woningen (circa 14% van de totale voorraad koopwoningen).

32 Zie https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationaal-isolatieprogramma

33 Deze doelstelling is echter volgens Aedes niet meer haalbaar sinds in de Voorjaarsnota 2025 is besloten dat de sociale huren in 2025 en 2026 niet mogen worden verhoogd. Aedes heeft gemeld dat dit leidt tot een forse inkomstenderving, waardoor er minder woningen kunnen worden verduurzaamd.

34 Het gaat hierbij om de Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE) en de Subsidieregeling Verduurzaming voor Verenigingen van Eigenaars (SVVE).

2.2.2 Maatregelen gericht op eigenaar-bewoners

De actuele situatie rond energiebesparing in koopwoningen is als volgt. Sinds 2021 is het aantal woningen met een slecht energielabel[35] (E, F of G) gedaald met 11,2%. Bij particuliere verhuurders nam het aantal woningen met een slecht energielabel af van 24,1 naar 21,5%, bij eigenaar-bewoners van 20,4 naar 19,5% en bij woningcorporaties van 8,9 naar 8,1%.
Per eigendomsvorm zet de rijksoverheid specifieke maatregelen in om energiebesparing in woningen te stimuleren. In deze paragraaf bespreken we de overheidsmaatregelen gericht op eigenaar-bewoners.

ISDE

Een langlopende subsidie voor het treffen van energiebesparende maatregelen in de eigen woning is de hiervoor al even genoemde Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE). Het geld voor deze subsidieregeling komt zoals gezegd uit het Klimaatfonds. De hoogte van de subsidie die een eigenaar-bewoner kan krijgen is afhankelijk van het type en het aantal maatregelen dat hij of zij neemt.
TNO monitort het gebruik van de regeling jaarlijks. De laatste monitor gaat over de aanvragen die zijn gedaan in 2023. In totaal heeft 5,2% van de eigenaren van koopwoningen in dat jaar een aanvraag gedaan. Het merendeel van de aanvragen betrof isolatiemaatregelen.

35 Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de reële informatiewaarde van veel energielabels om twee redenen beperkt is: (1) Na het treffen van verduurzamingsmaatregelen vragen eigenaar-bewoners niet altijd een nieuw label aan. Zij hebben namelijk pas een energielabel nodig als ze hun huis willen verkopen; (2) Toekenners van energielabels gebruiken doorgaans alle marges om woningen een zo hoog mogelijk label te geven, omdat hierdoor verkoop en verhuur meer opleveren.

Het is ook mogelijk dat de gemeente de subsidie aanvraagt namens de woningeigenaar. De gemeente ontvangt dan het geld en schiet de voorfinanciering voor die vereist is om in aanmerking te komen voor een ISDE-subsidie. Op deze manier kan de gemeente haar eigenaar-bewoners ontzorgen. Voor de voorfinanciering kan de gemeente gebruikmaken van de in § 2.2.1 besproken Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie (BZK, 2024).

Vanuit het perspectief van rechtvaardig beleid is het relevant om hier te vermelden dat TNO in 2024 in een reflectiedocument heeft vastgesteld dat er binnen de huidige ISDE-subsidieregeling geen onderscheid kan worden gemaakt tussen verschillende inkomensgroepen. Er zou aanvullend beleid gemaakt moeten worden om specifieke groepen te bereiken. Verder constateert TNO in deze publicatie dat er binnen de ISDE-regeling geen aandacht is voor het risico van freeriders. Ook signaleert TNO is dat er nog geen beoordelingskader is aan de hand waarvan het uit het Klimaatfonds gefinancierde verduurzamingsbeleid kan worden getoetst (TNO, 2024b).

Warmtefonds

Eigenaar-bewoners (en ook VvE's; zie hierna) kunnen via het Warmtefonds geld lenen voor de financiering van energiebesparende maatregelen aan hun woning. Het Warmtefonds kent hiervoor twee leenvormen: de energiebespaarlening of de energiebespaarhypotheek. Uit monitoring door TNO blijkt dat in de eerste helft van 2023 aanvragen van huishoudens uit de hogere inkomensgroepen (2e tot 7e inkomensdeciel) oververtegenwoordigd waren. Ook in 2021 en 2022 waren de hoge inkomens oververtegenwoordigd. Inmiddels zijn echter de leenvoorwaarden voor lagere inkomens

bij het Warmtefonds sterk verbeterd. Zo is er voor mensen met een laag inkomen (tot € 60.000 in 2023) een rentevrije lening beschikbaar (TNO, 2024c). De aantrekkelijkere leenvoorwaarden voor woningeigenaren met een laag of middeninkomen hebben ervoor gezorgd dat het aantal woningeigenaren met lage inkomens dat de eigen woning isoleert met hulp van het Warmtefonds, sinds het begin van 2023 fors is gestegen.

VvE's

Ook VvE's kunnen aanspraak maken op verduurzamingssubsidie. Voor deze doelgroep is er de Subsidieregeling Verduurzaming voor Verenigingen van Eigenaars (SVVE).[36] Daarnaast is er binnen het Warmtefonds een lening beschikbaar die specifiek is bedoeld voor VvE's. Verder kunnen VvE's via RVO een subsidie aanvragen voor advies over het energiezuiniger maken van gebouwen én voor advies over de aanleg van oplaadpunten voor elektrische auto's.

2.2.3 Maatregelen gericht op verhuurders

Zoals aangegeven heeft de rijksoverheid per type woningeigenaar specifieke maatregelen om verduurzaming van woningen te stimuleren. In deze paragraaf bespreken we maatregelen voor verhurende partijen: woningcorporaties en particuliere verhuurders.

Prestatieafspraken met corporaties over energiezuinig maken van huurwoningen

In december 2024 hebben de rijksoverheid en koepelorganisatie Aedes afspraken gemaakt over onder andere de verduurzaming van sociale huurwoningen. Overeengekomen is dat uiterlijk in 2028 alle woningen met E-, F- en G-labels zullen worden uitgefaseerd. Dit betekent dat de verhuurders worden verplicht om de betreffende woningen te verduurzamen naar minimaal label D. Monumenten en voor sloop aangemerkte woningen zijn van deze verplichting uitgezonderd.

Regelingen om verhuurders te ondersteunen bij energiezuinig maken van huurwoningen

Er is een aantal regelingen dat bedoeld is om particuliere verhuurders en woningcorporaties te ondersteunen bij het energiezuinig maken van de woningen die zij verhuren. De subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen is specifiek gericht op particuliere verhuurders. Daarnaast staat de ISDE-subsidieregeling open voor zowel particuliere verhuurders als woningcorporaties.

2.3 Verduurzamingsbeleid op het terrein van mobiliteit

In deze paragraaf bespreken we een tweetal maatregelen waarmee de overheid verantwoord gebruik van de auto wil bevorderen.

36 Zie https://www.eigenhuis.nl/vve/bestuur-vve/financiering-vve/energiesubsidies-voor-vve-s

2.3.1 Maatregelen ter bevordering van elektrisch rijden

In 2010 besloot de rijksoverheid om elektrisch rijden voor zakelijke rijders te stimuleren door middel van een lagere fiscale bijtelling op elektrische voertuigen. Later is hier een stimuleringsregeling aan toegevoegd voor private bestuurders. Deze groep kreeg de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor de aanschaf van een (nieuwe of tweedehands) elektrische auto. Deze laatste regeling werd ingesteld in 2020 en heeft gelopen tot en met 2024. Het doel van beide regelingen was om het prijsverschil tussen rijden in een elektrische auto en rijden in een auto op fossiele brandstof te verkleinen.

Verder zijn elektrische auto's sinds 2014 vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting. Vanaf 2025 wordt deze vrijstelling op de motorrijtuigenbelasting afgebouwd; de vrijstelling en eindigt in 2030.

2.3.2 Maatregelen ter bevordering van autodelen

De rijksoverheid heeft in 2023 een publiekscampagne gelanceerd getiteld 'Delen maakt je wereld mooier'. Het doel van de campagne was om autodelen te promoten en mensen bewust te maken van de voordelen van het gebruik van deelauto's.

Ook heeft het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) een regeling in het leven geroepen waarmee gemeenten en andere decentrale overheden pilots kunnen opzetten om het gebruik van deelmobiliteit voor meer mensen betaalbaar te maken. Gemeenten kunnen hiervoor bijdrage krijgen van het Rijk. Vanuit de Tweede Kamer is in totaal € 3 miljoen beschikbaar gesteld.

Om autodelen en minder gebruik van de auto te stimuleren zijn ook de gemeenten zelf aan zet. Zij kunnen parkeerplaatsen reserveren voor deelauto's en ze kunnen met parkeerbeleid ontmoedigen dat mensen met de auto naar de stad komen. Ook kunnen ze met parkeerbeleid het bezit van tweede auto's bij bewoners ontmoedigen. Gemeenten die zich hiervoor inzetten hebben zich, samen met andere partijen, verenigd in het samenwerkingsprogramma Natuurlijk!Deelmobiliteit.[37]

2.4 Verduurzamingsbeleid voor bedrijven

In deze paragraaf bespreken we de maatregelen uit het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid die zich specifiek richten op grote industriële bedrijven en op het midden- en kleinbedrijf (mkb).

2.4.1 Maatwerkaanpak verduurzaming industrie

De rijksoverheid voert onderhandelingen met de twintig grootste industriële bedrijven[38] (samen verantwoordelijk voor ongeveer twee derde van de industriële CO_2-uitstoot in Nederland) over verduurzaming.[39] Het Rijk verwacht van de bedrijven dat ze een plan maken voor stikstofreductie, extra vermindering van CO_2 in 2030 en verbetering van de leefomgeving. De overheid op haar beurt zorgt voor de juiste randvoorwaarden.

37 Zie https://natuurlijkdeelmobiliteit.nl/
38 In 2024 is de maatwerkaanpak uitgebreid met bedrijven buiten de top-20 die veel CO_2-reductie kunnen bewerkstelligen. Inmiddels wordt met twee van deze bedrijven een intentieovereenkomst gesloten.
39 Zie: Maatwerkafspraken | Nationaal Programma Verduurzaming Industrie

Om tot afspraken te komen volgen de onderhandelende partijen drie stappen: (1) het opstellen van een gezamenlijke intentieverklaring met doelen en voorwaarden; (2) het verder uitwerken van de intenties in de vorm van onder meer inspanningsverplichtingen; (3) het maken van definitieve en bindende maatwerkafspraken. Inmiddels is met één bedrijf een bindende maatwerkafspraak gemaakt en met tien bedrijven een intentieverklaring ondertekend. Met de overige bedrijven zijn nog geen stukken ondertekend.[40]

Voor deze zogenoemde Maatwerkaanpak Industrie is € 1.004,3 miljoen gereserveerd in de rijksbegroting, plus € 66 miljoen voor de uitvoeringskosten. Voor het maken van verduurzamingsafspraken over afvalverbrandingsinstallaties is daarnaast € 222 miljoen beschikbaar (Tweede Kamer, 2025).

2.4.2 Regelingen en programma's gericht op midden- en kleinbedrijf

Het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid kent verschillende regelingen waarvan ook het mkb gebruik kan maken, zoals energie-innovatieregelingen, mobiliteitsregelingen en circulariteitsregelingen. Daarnaast staat de zakelijke variant van de al besproken ISDE-regeling open voor het mkb. Hetzelfde geldt voor de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++) en de Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT). In 2024 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) bekend gemaakt dat er sinds 2022 jaarlijks ongeveer € 4,6 miljard aan rijksgeld wordt ingezet voor het brede mkb via de zojuist genoemde regelingen (EZK, 2024a).

Specifiek gericht op het mkb zijn er twee subsidieprogramma's waarvan bedrijven gebruik kunnen maken die begeleiding en advisering nodig hebben bij het treffen van verduurzamingsmaatregelen: het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (€ 22 miljoen) en het Ontzorgingsprogramma Verduurzaming MKB (€ 23 miljoen). Beide programma's lopen af op 1 mei 2027.

Het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen heeft als doel om binnen de looptijd 5.700 mkb'ers en 650 bedrijventerreinen[41] te helpen met het treffen van verduurzamingsmaatregelen op het gebied van energieneutraliteit, klimaatadaptatie, circulaire inrichting en slimme mobiliteit.

Het Ontzorgingsprogramma geeft provincies de mogelijkheid om micro- en kleinbedrijven te ondersteunen bij verduurzamingsactiviteiten. Provincies mogen zelf beslissen hoe ze dat doen (VRO, 2024a). Op deze manier kan bij de uitvoering van het beleid goed worden aangesloten bij de initiatieven die er al zijn, zoals de Regionale Energiestrategieën en de Transitievisies Warmte van de gemeenten. Een nadeel van de gedecentraliseerde uitvoering is echter dat het beleid geen landelijke dekking heeft. Niet alle provincies doen namelijk mee; alleen de provincies Groningen, Noord-Brabant,

40 Zie https://www.verduurzamingindustrie.nl/hulp-bij-verduurzaming/maatwerkafspraken/default.aspx

41 Nederland telt in totaal circa 3.400 bedrijventerreinen; de doelstelling richt zich dus op een kleine 20% daarvan. Zie https://rli.nl/sites/default/files/stec_groep_rapport_feiten_en_cijfers_def.pdf

Noord-Holland, Overijssel, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland[42] bieden het ontzorgingsprogramma aan.[43]

2.5 Voorbeelden van verduurzamingsbeleid gericht op de leefomgeving

In de leefomgeving spelen duurzaamheidsproblemen op verschillende terreinen: lucht, bodem, water en groen. Het Nationaal Milieuprogramma (NMP) is een overkoepelend programma van de rijksoverheid, dat al deze terreinen bestrijkt. Het ontwerp-NMP voor 2050 wordt naar verwachting in 2025 gepubliceerd. Het zal een overkoepelend kader vormen dat richting geeft aan het milieubeleid op specifieke onderdelen. Hieronder beschrijven we in het kort voorbeelden van belangrijk bestaand beleid voor bodem, lucht, water en groen.

2.5.1 Schone Lucht Akkoord

Het Schone Lucht Akkoord (SLA) is in 2020 ondertekend door de minister van Milieu en Wonen en 36 gemeenten (waaronder de G4) en negen provincies. Het akkoord behelst een aantal maatregelen om de Nederlandse lucht gezonder en schoner te maken. Het doel is een gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016. Dit doel is gebaseerd op de streefwaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) uit 2005.

De nieuwe WHO-advieswaarden uit 2021 zijn volgens de SLA-stuurgroep voor Nederland nog niet haalbaar in 2030.[44]

In 2024 heeft de minister van IenW een voortgangsrapportage naar de Tweede Kamer gestuurd waaruit blijkt dat de doelen van het SLA binnen bereik zijn, mits alle voorgenomen maatregelen worden uitgevoerd – waaronder ook het klimaat- en stikstofbeleid (IenW, 2024).

2.5.2 Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water is een Europese richtlijn die in 2000 van kracht is geworden en die voorschriften voor de EU-lidstaten bevat om te komen tot schoon en gezond oppervlaktewater en grondwater in de gehele EU. De richtlijn verplicht EU-lidstaten niet alleen om te zorgen dat er geen achteruitgang in de watertoestand optreedt, maar ook om te zorgen dat de watertoestand dusdanig verbetert dat aan alle in de richtlijn vermelde normen wordt voldaan. Uiterlijk in 2027 moet dit einddoel zijn bereikt.

Uit een tussentijdse evaluatie is gebleken dat het oppervlakte- en grondwater Nederland in 2024 aan circa 80% van de normen voldeed. Maar nog geen van de ‘oppervlaktewaterlichamen’ verkeerde in de vereiste ‘goede toestand’. Verder kwam uit de tussenevaluatie naar voren dat Nederland niet op koers ligt om in 2027 wél deze ‘goede toestand’ te behalen (AT Osborne et al., 2024).

42 Dit is de stand van zaken op 1 mei 2025.
43 Zie https://www.rvo.nl/onderwerpen/ontzorgingsprogramma-mkb

44 Zie https://www.schoneluchtakkoord.nl/

2.5.3 Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater

Om duurzaamheidsproblemen aan te pakken die samenhangen met de verontreiniging van bodem, ondergrond en grondwater heeft de rijksoverheid in 2024 een hierop toegesneden programma aangekondigd in de Nationale Omgevingsvisie.

Doel van dit programma is het oplossen van de veelheid aan uiteenlopende problemen die voortvloeien uit de huidige inrichting van het land: bodemverdroging, -verzilting en -verdichting, grondwateroverlast, hittestress in versteende gebieden, (ernstige) water- en bodemverontreiniging vanuit diverse bronnen, bodemdaling, toenemende CO_2-emissies uit veenbodems en afname van organische stof en biodiversiteit in agrarische bodems. Het einddoel wordt in het overheidsprogramma omschreven als een "duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem, ondergrond en grondwater."

Door bij de uitvoering van het programma de zogenoemde mer-procedure te volgen,[45] wil de rijkoverheid participatie van het brede publiek bij dit programma waarborgen.

2.5.4 Programma's voor vergroening leefomgeving

Wijken met een lage sociaal-economische status hebben vaak een geringere hoeveelheid groen, die bovendien van mindere kwaliteit is dan in wijken met relatief kapitaalkrachtige bewoners (PBL, 2023c, p, 7; De Vries et al., 2020). Een van de ambities van het landelijke Programma Natuur (LNV, 2020) is het vergroenen van de leefomgeving, óók (of juist) in sociaal-economisch kwetsbare wijken. Dit wordt wel aangeduid als de transitie naar een 'natuurinclusieve samenleving'. In een natuurinclusieve samenleving is natuur overal en toegankelijk en bereikbaar voor iedereen.

Voorts werken de ministeries van IenW, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) samen aan het thema 'Groen in en om de Stad'. In dit kader wordt onder meer onderzoek gedaan naar een groennorm die moet zorgen voor voldoende stedelijke natuur (LNV & BZK, 2024).

Daarnaast werkt de rijksoverheid met de programma's 'Mooi Nederland' en 'Gezonde Groene Leefomgeving' aan het leefbaar en gezond houden van steden door middel van vergroening. Ook in verschillende gemeenten is er lokaal beleid gericht op het versterken van de stadsnatuur.

45 Zie https://www.commissiemer.nl/onze-diensten/wat-is-mer/mer-procedure-bij-plannen

3 SCHADE VOOR DE EEN, SUBSIDIE VOOR DE ANDER: RECHTVAARDIGHEIDS-EFFECTEN

In dit hoofdstuk bespreken we welke groepen mensen meer of juist minder hinder en schade ondervinden van duurzaamheids-problemen in de leefomgeving en welke groepen mensen meer of juist minder profiteren van regelingen uit het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid. Ook bekijken we hoe de overheid probeert om onrechtvaardige effecten van haar verduurzamingsbeleid weg te nemen door er zoveel mogelijk burgers bij te betrekken.

3.1 Verdeling hinder en schade als gevolg van duurzaamheidsproblemen

3.1.1 Vervuiling leefomgeving

Luchtvervuiling, vervuiling van grond en water en geluid- en geurhinder tasten de leefomgeving van mensen aan. Veel van deze aspecten zijn niet alleen hinderlijk, maar ook schadelijk voor de gezondheid. Uit onderzoek blijkt dat de luchtkwaliteit, waterkwaliteit en kwaliteit van de bodem in Nederland in slechte staat verkeren (RIVM, 2022b). De gemiddelde bijdrage van milieuverontreiniging aan de ziektelast in Nederland bedraagt bijna 4%, aldus het RIVM. Vooral luchtvervuiling en omgevingsgeluid spelen hierbij een rol. Maar ook verontreiniging van grond- en oppervlaktewater is een oorzaak van gezondheidsproblemen.

- De *luchtvervuiling* lijkt in Nederland de laatste jaren wat af te nemen. Dankzij een aantal maatregelen, waaronder het Schone Lucht Akkoord, zijn de Europese luchtkwaliteitsdoelen voor 2030 in zicht (PBL et al., 2025). Deze Europese doelen zijn echter onvoldoende om de negatieve effecten voor de volksgezondheid weg te nemen en te voldoen aan de nieuwe, in 2021 vastgestelde WHO-advieswaarden.[46] Met name de effecten van ultrafijnstof baren steeds meer zorgen.
- Ook *geluidhinder* is een probleem waar veel Nederlanders mee te maken hebben. Miljoenen mensen worden dagelijks blootgesteld aan geluidsniveaus boven de gezondheidskundige advieswaarde van de WHO (RIVM, 2021b). Wegverkeer is de belangrijkste bron van geluidhinder; ruim 9% van de volwassen Nederlanders ondervindt daarvan ernstige hinder. Buren (8%), vliegverkeer (4,6%), treinen (2,2%) en fabrieken en bedrijven (1,9%) zijn andere veelvoorkomende bronnen van ernstige geluidhinder.[47]
- De *waterkwaliteit* staat in Nederland nog steeds fors onder druk. Het halen van de normen uit de Kaderrichtlijn Water is niet in zicht. Onder

46 Zie https://www.schoneluchtakkoord.nl/actueel/nieuws-schone-lucht-akkoord/algemeen/nieuwe-who-advieswaarden-luchtkwaliteit/
47 Zie https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-mmk-omgevingsgeluid/gezondheidseffecten-geluid/geluidhinder

meer de concentraties van nutriënten en chemische stoffen in het grond- en oppervlaktewater zijn veel te hoog (Rli, 2023).

Bovenstaande problemen komen lang niet overal in de samenleving in even sterke mate voor. Bepaalde groepen mensen hebben er (veel) meer last van dan andere groepen mensen. Vooral mensen die in een sociaal-economische kwetsbare positie verkeren ondervinden hinder en schade door duurzaamheidsproblemen in de leefomgeving. Zij wonen vaak op plekken waar milieuproblemen zich opstapelen en waar zich weinig groen bevindt (RIVM, 2024). Daardoor zijn in hun directe omgeving de gezondheidsrisico's groter dan gemiddeld. Uit onderzoek in Amsterdam blijkt bijvoorbeeld dat inwoners met de laagste inkomens minder gemakkelijk toegang hebben tot verkoeling door parken, vijvers en bomen dan inwoners met een hoger inkomen. Inwoners met een laag inkomen zijn zodoende kwetsbaarder voor hittestress tijdens hittegolven (Rocha et al., 2024). Bovendien hebben mensen uit deze groepen vaker last van een slechte luchtkwaliteit binnenshuis (RIVM, 2022b). Dit komt ook doordat ze vaak niet genoeg budget hebben om beschermende maatregelen zoals luchtfilters te betalen of andere vormen van woningverbetering te laten aanbrengen (OECD, 2021).

Uit ander onderzoek naar de situatie in Amsterdam blijkt dat bewoners van koopwoningen in veel mindere mate worden blootgesteld aan omgevingseffecten met gezondheidsrisico's dan bewoners van huurwoningen (Ntarladima et al., 2025). Een veelzeggend gegeven in dit verband is dat de nieuwbouwblokken die vanwege de woningnood de komende jaren (te) dicht bij drukke wegen worden gebouwd, voor het merendeel (66%) bestaan uit huurwoningen (Investico, 2024a), terwijl huurwoningen in het totale woningbestand een aandeel hebben van slechts 43% (CBS Statline, 2024). Ook het werken met giftige stoffen levert gezondheidsklachten op. Jaarlijks krijgen circa 7.000 Nederlanders kanker door blootstelling aan schadelijke stoffen op het werk (TNO, 2025b). Een derde daarvan komt door beroepsmatige blootstelling aan schadelijke stoffen. Voor longkanker is beroepsmatige blootstelling in ruim 1 op de 10 gevallen de oorzaak. Het zijn vooral praktisch geschoolden die werken in omstandigheden waarin de blootstelling plaatsvindt, zoals schilders en lassers.

3.1.2 Klimaatverandering

De verandering van het klimaat is onontkoombaar en we ervaren de effecten van de weersverandering de laatste jaren steeds nadrukkelijker (IPCC, 2023). De gemiddelde temperatuur is gestegen, zeer warme dagen komen vaker voor en de hoeveelheid en intensiteit van neerslag is toegenomen. Dit heeft effect op de landbouw, de verspreiding van ziekteverwekkers en de drinkwatervoorziening. Het verhoogt ook het risico op overstromingen.[48] In veel stedelijke gebieden, maar deels ook daarbuiten, nemen bovendien de risico's op funderingsschade en overlast door regenval toe (Rli, 2024c).

Ook hittestress vormt in toenemende mate een probleem. Meer dan de helft van de Nederlanders woont in een huis dat als gevolg van voorheen toegepaste bouwtechnieken en materialen in de zomer te warm kan worden.

48 Zie https://www.rivm.nl/klimaatverandering

Dit geldt ook voor twee miljoen ouderen, die extra kwetsbaar zijn voor warmte (Investico, 2024b). Tijdens hittegolven treden tegenwoordig gemiddeld meer dan honderd extra sterfgevallen op. Behalve ouderen zijn ook kinderen en chronisch zieken gevoelig voor hittegerelateerde gezondheidsrisico's (PBL, 2024b).

Uit onderzoek van een aantal Nederlandse banken komt naar voren dat er een 'klimaattweedeling' aan het ontstaan is: woningen met kans op funderingsschade of wateroverlast worden goedkoper, waardoor ze voor mensen die niet zoveel te besteden hebben binnen bereik komen. Kapitaalkrachtige mensen vertrekken juist uit deze woningen en kiezen voor een woning uit het duurdere segment. Het gevolg is dat mensen met een dikke portemonnee steeds vaker wonen op klimaatweerbare locaties, terwijl mensen met een kleine portemonnee te maken kunnen krijgen met schade en overlast (Rabobank et al., 2024).

Deze ontwikkeling is eens te meer onevenwichtig te noemen in het licht van de relatieve bijdrage van de verschillende inkomensgroepen aan het klimaatprobleem. Uit onderzoek blijkt dat de rijkste 10% van de wereldbevolking verantwoordelijk is voor ongeveer de helft van de alle CO_2-emissies (Oxfam & SEI, 2020). En dit zien we ook binnen Nederland. Zo stoot de rijkste 1% van Nederland 39 keer meer CO_2 uit per persoon dan de armste 5% van Nederland. Mensen met meer inkomen wonen veelal in een groter huis, kopen meer spullen, hebben grotere auto's (vaak ook meer dan één), gaan vaker op reis en reizen dan verder gelegen bestemmingen (Benoist & Renes, 2024). Dit alles leidt bij elkaar genomen tot een (veel) grotere ecologische voetafdruk, ook op andere vlakken dan CO_2-uitstoot, zoals land- en watergebruik.

3.1.3 Achteruitgang natuur

Een goede staat van de natuur is van belang voor de beschikbaarheid van drinkwater, gezond voedsel en schone lucht. De aanwezigheid van natuur beschermt bovendien onze gezondheid. Van bosomgevingen is bijvoorbeeld bekend dat ze het menselijk immuunsysteem activeren en een dempend effect hebben op bloeddruk, hartslag en aanmaak van de stresshormonen adrenaline en cortisol. De natuur kan op die manier helend werken bij mentale ziekten zoals stress en depressie.

Helaas staat de natuur in Nederland er slecht voor (PBL, 2023c). Iedereen ondervindt hier schade van, maar – opnieuw – vooral minder kapitaalkrachtige mensen. Zij wonen relatief vaak in omgevingen met weinig groen van goede kwaliteit en weinig biodiversiteit (PBL, 2023c; De Vries et al., 2020). Veel gemeenten werken wel aan vergroening van wijken, maar daarbij doemt vaak een ander probleem op. Zodra een wijk is voorzien van meer en beter groen, wordt zij aantrekkelijker. De huizenprijzen gaan er dan stijgen. Wonen in zo'n wijk is dan niet langer betaalbaar voor huishoudens met een laag inkomen. Deze huishoudens worden als het ware verdrongen door de vergroening. Dit verschijnsel wordt 'eco-gentrificatie' genoemd (De Vries et al., 2020; Vos, 2025).

3.2 Verdeling kosten en baten van verduurzamingsbeleid

In deze paragraaf beschrijven we welke groepen in de samenleving het meeste bijdragen aan de kosten van het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid en welke groepen het meeste profiteren van de baten van dat beleid: subsidies, leningen, fiscale voordelen enzovoort.
We kijken eerst naar de verdelingseffecten van het verduurzamingsbeleid als geheel (met name klimaatmaatregelen) en aansluitend naar de verdelingseffecten bij twee specifieke beleidsmaatregelen: de subsidiëring van elektrisch rijden en de subsidiëring van woningverbetering.

3.2.1 Verdelingseffecten bij klimaatmaatregelen

In 2017 heeft CE Delft in opdracht van Milieudefensie de verdeling van de kosten en de baten van het Nederlandse klimaatbeleid berekend (CE Delft, 2017a; 2017b). De conclusie luidde dat de kosten en baten niet evenredig waren verdeeld onder de verschillende inkomensgroepen. Van de ruim € 750 miljoen aan subsidies en belastingkortingen[49] die huishoudens in het kader van het klimaatbeleid ontvingen, viel maar liefst € 624 miljoen toe aan de helft van de huishoudens met de hoogste inkomens en slechts € 153 miljoen aan de helft met de laagste inkomens (CE Delft, 2017b, p. 3, 4 en 6). Bovendien gold voor vijf van de acht meegewogen subsidieregelingen en fiscale kortingsregelingen dat alleen mensen met een zeker eigen vermogen daarvoor in aanmerking kwamen. Verder was één regeling alleen bestemd voor huiseigenaren en een andere regeling alleen voor mensen met een leaseauto. Van de acht onderzochte maatregelen was er slechts één die vermogen of bezit níet als voorwaarde stelde om in aanmerking te komen voor ondersteuning (CE Delft 2017b, p. 8).

Ook de bijdrage die huishoudens leveren aan de kosten van klimaatbeleid waren in 2017 ongelijk verdeeld tussen arm en rijk (CE Delft, 2017a). Die kosten betreffen in dit onderzoek een combinatie van kosten voor maatregelen om CO_2 te besparen en klimaatheffingen op CO_2-emissies door de overheid. In 2017 bleken de 10% rijkste huishoudens 1,5% van hun besteedbaar inkomen in te leveren als bijdrage aan deze kosten, terwijl de 10% armste huishoudens 5,1% van hun besteedbaar inkomen hieraan kwijt waren (CE Delft, 2017a, p. 31). Dit is des te opmerkelijker wanneer we ons realiseren dat de rijkste huishoudens ongeveer twaalf keer zo veel te besteden hebben als de armste huishoudens (CE Delft, 2017a, p. 27).

Vergelijkbare berekeningen zijn ná 2017 niet meer gepubliceerd. Het is echter aannemelijk dat de mate van ongelijkheid inmiddels iets is afgenomen, want het verduurzamingsbeleid is sindsdien bijgesteld. Het vierde kabinet-Rutte legde in 2021 bijvoorbeeld vast dat de verduurzaming van woningen met een langjarig Nationaal Isolatieprogramma socialer moest worden aangepakt (Coalitieakkoord, 2021). En het huidige kabinet-Schoof zet in op een ‘rechtvaardige energietransitie’, bijvoorbeeld door vanuit het Warmtefonds rentevrije leningen voor energiebesparende maatregelen beschikbaar te stellen aan lage- en middeninkomens (Regeerprogramma, 2024).

49 Bij de berekeningen is gekeken naar verschillende subsidies (waaronder de Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector (STEP), de Subsidie Energiebesparing Eigen Huis (SEEH) en de Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE)) en diverse belastingkortingen (zoals de verlaging van de fiscale bijtelling voor (zeer) zuinige auto’s en de vrijstelling voor groen beleggen (CE Delft 2017b, p. 9).

Ook enkele beleidsingrepen naar aanleiding van de energiecrisis, veroorzaakt door de Russische invasie van Oekraïne, hebben een nivellerend effect gehad op de energierekening van huishoudens. Zo hebben twee compensatiemaatregelen die in 2023 werden ingevoerd, de energietoeslag en het energieprijsplafond, naar schatting bijna 500.000 huishoudens behoed voor energiearmoede.

Niettemin zijn in Nederland de kosten en baten van het verduurzamingsbeleid nog steeds ongelijk verdeeld. Dat beeld zien we niet alleen wanneer we inkomensgroepen met elkaar vergelijken, maar ook als we kijken naar de kostenverdeling tussen huishoudens en bedrijven. Huishoudens betalen tweeënhalf keer zoveel belasting per uitgestoten ton CO_2 als bedrijven (CBS, 2024b). Er zijn zelfs energie-intensieve bedrijven die nauwelijks worden belast voor hun CO_2-uitstoot. Datzelfde geldt voor bedrijven die het internationaal vervoer over water en door de lucht verzorgen. Voor ondernemingen in deze sectoren gelden belastingkortingen c.q. vrijstellingen voor energiebelasting. Ook krijgen ze gratis rechten toegewezen voor de uitstoot van CO_2.[50]

De hierboven beschreven scheve verdeling van kosten en baten bestaat weliswaar al geruime tijd, maar ze is geen onvermijdelijk gegeven. Om dit aan te tonen heeft onderzoeksbureau Kalavasta recent een alternatief beleidspakket ontworpen voor woningen en personenvervoer van huishoudens, waarmee (a) de klimaatdoelen voor 2030 kunnen worden gehaald en waarmee tegelijkertijd (b) huishoudens in lage en midden inkomensgroepen kunnen worden ontlast. Het beleidspakket omvat onder andere een progressieve energiebelasting die vooral hoge inkomensgroepen raakt en lage inkomens juist ontlast (Kalavasta, 2025).

Ook in een studie van Mulder et al. (2025) is gekeken onder welke voorwaarden het verduurzamingsbeleid van de overheid rechtvaardiger zou kunnen uitpakken. Hier is gekeken vanuit een andere invalshoek. De auteurs gebruikten microdata van bijna 7 miljoen Nederlandse huishoudens om te onderzoeken hoe het toepassen van verschillende rechtvaardigheidsprincipes zou uitwerken bij een hypothetische overheidsinvestering van € 1 miljard voor verduurzaming. Zij tonen aan dat de keuze voor een bepaald rechtvaardigheidsprincipe als basis voor een investeringsbeslissing beïnvloedt welke verdelingseffecten optreden. Bijvoorbeeld: wordt de voorkeur gegeven aan het verminderen van het totale aantal kwetsbare huishoudens of aan het maximaal helpen van de meest kwetsbare huishoudens?

3.2.2 Verdelingseffecten bij subsidieregelingen voor elektrisch rijden

Een veelbesproken beleidsmaatregel als het gaat over de verdelingseffecten van verduurzamingsbeleid is de Subsidieregeling Elektrische Personenauto's Particulieren (SEPP). Deze subsidieregeling liep van 2020 tot 2024 en had als doel de aanschaf van elektrische voertuigen (EV's) door particulieren te stimuleren. In voorafgaande jaren (vanaf 2010) was het gebruik van elektrische auto's door zakelijke rijders al gestimuleerd door middel van belastingkorting en een lagere bijtelling.

50 Zie https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2024/41/effective-carbon-rates-by-manufacturing-industries-and-household-consumers

Beide regelingen riepen maatschappelijke kritiek op: ze zouden vooral bij relatief welvarende mensen terechtkomen en de elektrische personenauto voor de gemiddelde Nederlander niet betaalbaarder maken. Uit een tussentijdse evaluatie van de SEPP (IenW, 2021) blijkt dat de beleidsmakers zich bewust waren van deze kritiek op het oneerlijke effect van de EV-stimulering. Om deze reden werd in de SEPP een maximum gesteld aan de (oorspronkelijke) nieuwprijs van te subsidiëren elektrische personenauto's, zodat auto's uit de hogere segmenten niet zouden worden gesubsidieerd.[51] Dit heeft er volgens de evaluatie mogelijk aan bijgedragen dat de gemiddelde Nederlander relatief meer heeft geprofiteerd van de subsidie dan anders het geval was geweest. Niettemin concludeerde CE Delft in een studie verricht in opdracht van Natuur en Milieu dat de aanschafsubsidie voor elektrische auto's weliswaar effectief was in het terugdringen van CO_2-uitstoot, maar toch vooral terechtkwam bij mensen uit de hogere inkomensgroepen (CE Delft 2024).

De officiële eindevaluatie van de SEPP (Arcadis, 2024) bevestigt dit laatste beeld. Wel wordt daarbij aangetekend dat deze verdeling te verwachten was, aangezien het koopgedrag in de reguliere markt voor nieuwe en tweedehands auto's een vergelijkbaar beeld laat zien: mensen met hogere inkomens kopen c.q. leasen vaker auto's dan mensen met lagere inkomens en zij kiezen daarbij overwegend voor duurdere auto's. Gekochte en geleasede personenauto's zijn dus ongeacht het type aandrijflijn onevenredig verdeeld over de inkomensgroepen.

51 Dit maximum bedroeg € 45.000. De aanschaf van elektrische auto's met een hogere nieuwprijs kwamen niet meer voor subsidie in aanmerking.

3.2.3 Verdelingseffecten bij subsidieregelingen voor woningverbetering

Ongelijkheid als resultaat van verduurzamingsbeleid speelt ook bij maatregelen die particuliere huiseigenaren moeten stimuleren om hun woning energiezuiniger en klimaatvriendelijker te maken. Denk hierbij aan subsidies voor maatregelen als isolatie, dubbelglas, zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen. De grootste subsidiepot op dit terrein is de al besproken ISDE-regeling. In 2025 is er op de rijksbegroting in totaal € 550 miljoen beschikbaar voor ISDE-subsidies.[52] Daarnaast bieden veel provincies en gemeenten aanvullende subsidies aan en zijn er verschillende kleinere, specifieke regelingen op rijksniveau.

Huishoudens die in energiearmoede verkeren kunnen in theorie het meeste profiteren van de subsidies voor energiebesparende maatregelen. In 2024 betrof dit naar schatting bijna 510.000 huishoudens, oftewel 6,1% van het totaal aantal huishoudens in Nederland (TNO, 2025a). Het nemen van energiebesparende maatregelen kan voor deze huishoudens een flinke financiële besparing opleveren. Na vijftien jaar zou dit gaan om 36% van het netto vermogen. De besparing die dezelfde maatregelen kunnen opleveren voor huishoudens aan de top van de inkomensverdeling zijn procentueel veel geringer: 7% van het netto vermogen (Döes & Van der Straten, 2025).

Echter, ook voor verduurzamingssubsidies geldt dat ze in de praktijk vooral terechtkomen bij huishoudens met hogere inkomens. Deze huishoudens hebben minder vaak te maken met energiearmoede en ze zouden in veel

52 Zie: https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/budget

gevallen ook best zonder subsidie kunnen verduurzamen. Niettemin maken ze bijna twee keer zo vaak gebruik van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen als huishoudens in lagere inkomensgroepen (Döes & Van der Straten, 2025). Uit onderzoek van TNO komt hetzelfde beeld naar voren. Vanuit de 10% rijkste huishoudens komen relatief gezien 2,2 keer zo vaak een subsidieaanvragen binnen als vanuit de 10% armste huishoudens (TNO, 2024d, p. 31). Huishoudens met hogere inkomens weten de ondersteuning van de overheid, kortom, het beste te vinden en te benutten. Dit betekent overigens niet dat zij er altijd netto op vooruit gaan. De financiële inbreng van de woningbezitter kan meer zijn dan de financiële voordelen die het verduurzamen van de woning oplevert (zoals subsidie, lagere energierekening en waardestijging van de woning).

Daar komt nog bij dat het verduurzamingsbeleid rond woningverbetering vrijwel uitsluitend is gericht op mensen die een eigen woning bezitten – en daarmee op mensen die relatief vaak tot de hogere inkomensgroepen behoren. De ISDE-regeling is bijvoorbeeld alleen beschikbaar voor woningeigenaren die zelf geld kunnen bijleggen om verduurzamingsmaatregelen te treffen (WRR, 2023). Woningeigenaren die geen grote sommen geld op de bank hebben staan, kunnen dus niet profiteren. En huurders (die veelal een laag inkomen hebben) komen al helemaal niet in aanmerking voor een ISDE-subsidie. Zij zijn wat de verduurzaming van hun woning betreft afhankelijk van hun verhuurder. De praktijk wijst uit dat die in veel gevallen niet bereid is om verduurzamingsmaatregelen te treffen (Woonbond, 2024). Huurders profiteren daardoor minder van het verduurzamingsbeleid dan woningeigenaren.

In 2021 is tijdens de energiecrisis wel een regeling ter ondersteuning van energiebesparende maatregelen ingevoerd die bedoeld was voor huishoudens in energiearmoede. Deze regeling was ook beschikbaar voor huurders. Maar deze regeling maakte alleen kleine ingrepen mogelijk, zoals het aanbrengen van radiatorfolie en tochtstrips. De besparing die daarmee kan worden bereikt is gering vergeleken met de besparingen die zijn te behalen met de maatregelen die de ISDE-regeling subsidieert voor woningeigenaren (WRR, 2023).

Al met al leidt de verdeling van woningverbeteringssubsidies volgens de WRR tot een situatie waarin de lusten vooral ten goede komen aan huishoudens in sterke sociaal-economische posities, terwijl de lasten in onevenredige mate terechtkomen bij ‘achterblijvers’. Deze achterblijvers zijn degenen die geen effectieve energiebesparende maatregelen kunnen nemen. Vaak zijn dat huurders of mensen met lage inkomens. Zij betalen via een speciale belasting op fossiele energie mee aan de energiebesparing van andere huishoudens. En naarmate het aantal huishoudens dat verduurzaamt toeneemt, nemen ook de lasten daarvan voor de groep achterblijvers toe. Dit roept volgens de WRR twijfels over de houdbaarheid en rechtvaardigheid van de bestaande verdeling op (WRR, 2023).

3.3 Mening van burgers over duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsbeleid

Onderzoeksbureau Populystics ondervroeg in 2023 ruim vijfduizend burgers over het milieubeleid in Nederland (Populytics, 2023). Uit het onderzoek kwam naar voren dat twee derde van de Nederlanders zich zorgen maakt om het milieu. Luchtvervuiling, klimaat en vervuiling met stoffen die niet verdwijnen (zoals PFAS en microplastics) worden hierbij vaak genoemd. Een derde van alle Nederlanders ervaart ook in de eigen leefomgeving overlast van vervuiling, lawaai en stank. Van deze laatste groep zou 64% het liefst willen verhuizen. De meest genoemde reden om dat niet te doen is dat men een andere woning niet kan betalen (Populytics, 2023).

Ook uit andere onderzoeken komt naar voren dat Nederlanders natuur erg belangrijk vinden. Zo blijkt uit een studie van I&O Research dat 90% van de Nederlanders natuur essentieel vindt. Bijna de helft van de mensen zou dichter bij de natuur willen leven en ruim 60% van de mensen die niet zo vaak een natuurgebied bezoeken, willen dat eigenlijk vaker doen. Tegelijkertijd maakt men zich zorgen. Acht op de tien Nederlanders verwachten dat er plant- en diersoorten zullen verdwijnen uit Nederland en eenzelfde hoeveelheid mensen vindt dat erg. De meerderheid van de Nederlanders denkt dat de natuur de afgelopen vijf jaar achteruit is gegaan. Toch geven mensen beleid gericht op de natuur geen hoge prioriteit. Dat heeft enerzijds te maken met het positieve gevoel dat mensen ervaren bij het begrip ‘natuur’, anderzijds met een gebrek aan handelingsperspectief: men weet niet goed wat voor maatregelen er precies nodig zijn. Nederlanders vinden in meerderheid wel dat de overheid de eerstverantwoordelijke is voor groen en natuur in Nederland (I&O Research, 2021).

Veel onderzoek naar de opvattingen van burgers over duurzaamheidsproblemen en verduurzamingsbeleid gaat specifiek in op klimaatverandering. Er is onder de Nederlandse bevolking een breed besef dat het klimaat is veranderd door menselijk ingrijpen. Circa driekwart van de Nederlanders is in meer of mindere mate bezorgd over de gevolgen daarvan in de vorm van extreem weer, overstromingen en achteruitgang van de natuur. En ruim de helft is bezorgd over de gevolgen voor zijn of haar eigen leven (SCP, 2025). Meer dan 80% van de burgers vindt dat de overheid zich moet bezighouden met klimaatbeleid; 44% vindt dat het huidige beleid nog niet ver genoeg gaat (CBS, 2023b).

Behalve zorgen over de gevolgen van klimaatverandering hebben mensen ook zorgen over de gevolgen van klimaatmaatregelen (SCP, 2023). Dit werkt door in de mening die mensen hebben over het klimaatbeleid van de Nederlandse regering: maar 11% van de Nederlanders is tevreden over wat de regering bereikt met haar klimaatbeleid, 44% is ontevreden. Slechts 10% van de burgers heeft er vertrouwen in dat zijn of haar belangen voldoende worden meegewogen bij het ontwikkelen van nieuw beleid; 53% denkt van niet (SCP, 2025). Verder verwacht 71% van de Nederlanders dat het klimaatbeleid de burgers veel geld gaat kosten en 80% van hen maakt zich daar ook zorgen over (CBS, 2023b). Mensen die in sociaal-economisch en cultureel opzicht minder kapitaalkrachtig zijn maken zich hier meer zorgen over dan

mensen met meer inkomen en meer sociale, culturele en persoonlijke bagage (SCP, 2025).

Desgevraagd geeft 38% van de Nederlanders aan dat ze vinden dat de regering te veel tegen klimaatverandering doet. Maar een grotere groep van 62% vindt dat de regering juist te weinig doet. Van de praktisch opgeleiden vindt ongeveer 42% dat de regering te veel doet om klimaatverandering tegen te gaan, van de theoretisch geschoolden vindt zo'n 29% dat (SCP, 2025). Dit verschil zou te maken kunnen hebben met het gegeven dat mensen met relatief weinig opleiding en inkomen minder profiteren van stimulerende klimaatmaatregelen van de overheid (SCP, 2023). In dit licht is ook te begrijpen dat van de mensen die boos zijn over de aandacht voor het klimaat en die vinden dat er belangrijker problemen zijn, vooral afkomstig zijn uit deze laatste groep. Deze negatieve houding heeft bijna een kwart van de Nederlanders (SCP, 2025).

Veel burgers hebben het gevoel dat bedrijven uit zichzelf te weinig doen aan verduurzaming. Mogelijk is daarom de steun voor bestraffende en regulerende maatregelen groter als het gaat om het bedrijfsleven: 80% van de mensen is voor het belasten van vervuilende bedrijven, slechts 6% is daartegen (SCP, 2025).

Een bijna even grote groep mensen is bang dat de verduurzamingsmaatregelen van de rijksoverheid niet voldoende effectief zullen zijn (74%) en dat ze het leven duurder zullen maken (75%); 34% is daar zelfs erg bezorgd over. Van de Nederlanders vreest 52% dat de maatregelen effect zullen hebben op hun manier van leven (SCP, 2021b).

Het draagvlak voor maatregelen is ook afhankelijk van de ervaren rechtvaardigheid (SCP, 2021b). Zo heeft 80% van de Nederlanders het gevoel dat de kosten van klimaatbeleid niet eerlijk worden verdeeld tussen burgers en bedrijven. En 76% vindt dat de kosten niet eerlijk worden verdeeld tussen rijke en arme burgers (SCP, 2024). Slechts 30% van de burgers heeft er vertrouwen in dat klimaatbeleid voldoende doet om mensen met een minimuminkomen te beschermen (TNO, 2024e).

Rechtvaardigheid vormt duidelijk een belangrijke voorwaarde voor de maatschappelijke acceptatie van klimaatbeleid. Een eerlijke verdeling van lusten en lasten vinden mensen vaak zelfs belangrijker dan het uitstoten van zo min mogelijk CO_2 (WRR, 2023). Op dit moment heeft zo'n 78% van de mensen het gevoel dat van kosten voor het tegengaan van klimaatverandering niet eerlijk worden verdeeld tussen rijke en arme mensen, terwijl 82% de verdeling tussen burgers en bedrijven oneerlijk vindt (SCP, 2025).

Zoals besproken in hoofdstuk 2 van deel 1 bestaat er een groot aantal rechtvaardigheidsbeginselen aan de hand waarvan de kosten van verduurzaming op een eerlijke manier zijn te verdelen over de samenleving. Welk rechtvaardigheidsbeginsel voor de burger het zwaarste weegt, verschilt per duurzaamheidsmaatregel. In het algemeen wordt solidariteit tussen arme en rijke huishoudens belangrijk gevonden. Daarnaast onderschrijven veel mensen het principe dat de vervuiler moet betalen. Verder vinden

sommigen dat beleid niet te diep mag ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van burgers (TU Delft, 2021).

Het SCP heeft op basis van eigen onderzoek vastgesteld dat het bij de verdeling van de kosten van verduurzamingsbeleid in de eerste plaats belangrijk is dat mensen die veel vervuilen veel bijdragen. Daarnaast moeten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen; mensen met de laagste inkomens moeten daarom worden gecompenseerd (SCP, 2025). Ook in de uitkomsten van onderzoek van Motivaction (2023) staat 'De vervuiler moet betalen' op 1, gevolgd door 'De sterkste schouders moeten de zwaarste lasten dragen' en als derde 'De verduurzamer moet worden beloond'. In dit onderzoek komt 'Kwetsbaren moeten worden ontzien' op de vierde plek.

3.4 Wat de overheid doet om verduurzamingsbeleid rechtvaardiger te maken

De laatste jaren is er binnen de rijksoverheid meer aandacht gekomen voor het belang van rechtvaardigheid bij het stimuleren van verduurzaming. Deze ontwikkeling is mede te danken aan het WRR-rapport *Rechtvaardigheid in klimaatbeleid (*WRR, 2023). In deze paragraaf beschrijven we een aantal stappen die de rijksoverheid de laatste jaren heeft gezet om bij het ontwerpen en uitwerken van verduurzamingsmaatregelen beter te letten op het aspect rechtvaardigheid.

3.4.1 Burgers meer betrekken bij ontwikkeling verduurzamingsbeleid

De rijksoverheid heeft in 2023 besloten dat ze burgers meer wil gaan betrekken bij het ontwikkelen van verduurzamingsbeleid. Ze vindt dat met name van belang als het gaat om de energietransitie. Dit staat verwoord in de *Kabinetsvisie burgerbetrokkenheid bij de energietransitie* (EZK, 2023b). Hierin onderkent het kabinet dat de energietransitie en de klimaatopgave zorgen voor ongemak en onzekerheid in de samenleving. Daarom wil het kabinet ervoor zorgen dat inwoners voortaan op tijd kunnen meedenken over plannen in hun omgeving.

In de kabinetsvisie staan enkele uitgangspunten en prioriteiten geformuleerd, die een uitwerking vormen van een eerder door de minister van BZK opgestelde beleidsbrief over burgerparticipatie en burgerfora (BZK, 2023). Het kabinet wil niet alleen de betrokkenheid van burgers bij de energietransitie en de klimaatopgave vergroten, maar ook de participatie van burgers bij beleidsontwikkeling op nationaal niveau versterken. Daarnaast wil het kabinet burgerinitiatieven rond de klimaat- en energietransitie actief ondersteunen.

Al eerder, in 2021, hadden de Tweede Kamer en het kabinet besloten om een burgerberaad in te stellen over het klimaat- en energiebeleid. In februari 2024 heeft toenmalig minister Jetten van EZK de Tweede Kamer ingelicht over de stand van zaken. De vraag die aan de deelnemers van het beraad zal worden voorgelegd luidt: 'Hoe kunnen we als Nederland eten, spullen gebruiken en reizen op een manier die beter is voor het klimaat?' Aan de hand van deze vraag kunnen de burgers in het forum de regering adviseren

over een eerlijke verdeling van de lusten en lasten van klimaatbeleid en de verantwoordelijkheden van burgers. Het kabinet en de Tweede Kamer hebben al afgesproken wat ze met de gegeven adviezen gaan doen (EZK, 2024b).
In januari 2025 is het Nationaal Burgerberaad Klimaat van start gegaan. Gedurende een periode van een half jaar kwamen de 175 deelnemers maandelijks een weekend bij elkaar. In december 2025 zullen zij hun advies overhandigen aan het demissionaire kabinet en de dan verkozen nieuwe tweede kamer.[53]

Aandacht voor rechtvaardigheid bij verduurzaming legt het kabinet ook aan de dag in het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE), de kabinetsvisie voor het energiesysteem tot 2050. Het kabinet geeft in deze visie expliciet aan dat het toewerkt naar een energiesysteem dat rechtvaardig is voor iedereen (EZK, 2023c). Daarnaast wil het kabinet werken vanuit het principe van solidariteit, door extra oog te hebben voor de balans tussen lusten en lasten bij groepen en partijen die moeite hebben om mee te komen. En ten slotte wil het kabinet ook bij de ontwikkeling van het energiesysteem zorgen voor participatie, door initiatieven uit de samenleving te ondersteunen en betrokkenheid van burgers, bedrijven en instellingen te stimuleren.

Concreet heeft het Ministerie van EZK in 2023 een Inwonerraad Energie ingesteld, die adviezen heeft gegeven over de voorwaarden waaraan het energiesysteem van 2050 moet voldoen. In totaal heeft de inwonerraad negentien adviezen gegeven, onder andere gericht op een solidaire en betaalbare energietransitie, meer dialoog met burgers en begrijpelijke informatie (RVO, 2023).

3.4.2 Meer oog voor gevolgen van beleid: Beleidskompas en Generatietoets

Van beleidsambtenaren bij de rijksoverheid wordt verwacht dat ze bij het ontwerpen van beleid gebruikmaken van een speciale handleiding, het Beleidskompas. Het Beleidskompas bevat een centrale werkwijze voor het maken van beleid. Het document schrijft onder meer voor dat beleidsmakers alle mogelijke gevolgen van beleidsopties in kaart moeten brengen. Eventuele onrechtvaardige consequenties van voorgenomen beleidsmaatregelen voor burgers kunnen dan tijdig in beeld komen. Hulpvragen die bij het doorlopen van het Beleidskompas aan de beleidsmakers worden gesteld zijn hierbij onder meer:

- Wat zijn de mogelijke gevolgen van een beleidsoptie voor de mens, maatschappij en milieu?
- Hoe zijn de mogelijke gevolgen van een beleidsoptie verdeeld over verschillende doelgroepen (denk aan gender, leeftijdsgroepen, regio enzovoort)?
- Wat zijn de mogelijke gevolgen van een beleidsoptie buiten Nederland (gevolgen elders)?
- Wat zijn de mogelijke gevolgen van een beleidsoptie voor toekomstige generaties (gevolgen later)?

53 Zie https://www.burgerberaadklimaat.nl/home/default.aspx

Het aspect rechtvaardigheid komt ook aan de orde bij verschillende vragen over de belanghebbenden bij het beleid:

- Wie hebben er direct of indirect belang bij het beleid?
- Hoe worden deze belanghebbenden bij de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

In de praktijk gebruiken helaas lang niet alle beleidsambtenaren het Beleidskompas. Sinds het kompas in 2023 van kracht werd kent weliswaar meer dan de helft (56%) van de beleids- en wetgevingsambtenaren het document, maar slechts 18% gebruikt het daadwerkelijk (Koppenjan et al., 2024).

Een ander instrument dat het kabinet gebruikt om beter oog te hebben op de gevolgen van voorgenomen van beleid, in dit geval voor met name jongeren en toekomstige generaties, is de *Generatietoets*. De invoering van deze toets had het kabinet al in 2020 toegezegd in reactie op een voorstel van het SER-Jongerenplatform. Er is begonnen met een aantal pilots. Zo is bij de ontwikkeling van het Nationaal Isolatieprogramma in 2023 een generatietoets gedaan. Ook bij de ontwikkeling van een onderdeel van het Klimaatfonds (te weten het voorstel voor laadinfrastructuur voor wegvervoer) is een generatietoets uitgevoerd.[54]

54 Ook bij de ontwikkeling van wet- en regelgeving rond nog enkele andere beleidsonderwerpen zijn generatietoetsen toegepast. We laten deze hier buiten beschouwing, omdat de betreffende onderwerpen geen relatie hebben met verduurzaming.

4 DREMPELS VOOR VERDUURZAMING BIJ KLEINE ONDERNEMINGEN

In § 3.1. van deel 1 van dit advies hebben we vermeld dat kleine ondernemers drempels ervaren bij het zetten van stappen in de richting van verduurzaming. In dit hoofdstuk van deel 2 gaan wij uitvoeriger in op deze drempels, oftewel: op de factoren die kleine ondernemers ervan weerhouden om verduurzamende maatregelen te treffen. We schetsen ook de risico's die hieruit voortvloeien voor de voortgang van het verduurzamingsproces in Nederland.

4.1 Vijf factoren die kleine ondernemers weerhouden van verduurzaming

4.1.1 Te weinig financiële middelen en onzekerheid over rendement

Een belangrijke drempel voor verduurzaming bij kleine ondernemers is het benodigde geld. Hoewel veel duurzame investeringen rendabel zijn, zeker op de lange termijn, ontbreekt het kleine ondernemers dikwijls

aan voldoende budget. Financiering krijgen van een bank of een andere kredietverstrekker is vaak ingewikkeld. De MBK Duurzaamheidslening die sinds 2024 bestaat (met een maximum van € 50.000) is gemakkelijker te verkrijgen, maar de forse rente van 4,95% betekent voor menig kleine ondernemer een te hoge maandlast.[55] Bovendien dekken beschikbare subsidies nooit 100% van de kosten, zodat ondernemers een deel moeten voorfinancieren. Ook dit vormt vaak een belemmering.

Onzekerheid over het te behalen financiële rendement vormt in veel gevallen eveneens een drempel. Onderzoek onder kleine ondernemers laat zien dat kostenbesparing voor deze groep een belangrijke motivatie vormt om over te gaan tot verduurzaming (D&B, 2022, p. 26). Zodoende kan een kosten-batenanalyse die geen zekerheid biedt over substantieel rendement kleine ondernemers ervan weerhouden om te investeren. Het uitblijven van grootschalige investeringen in emissievrij vervoer is hiervan een voorbeeld. De investeringskosten zijn hier relatief hoog. Bij veel kleine ondernemers valt de rekensom uit in het voordeel van de fossiele alternatieven, die voor-alsnog voordeliger zijn (EZK, 2023d).

4.1.2 Onvoldoende actuele informatie-op-maat over verduurzamingsopties

Kleine ondernemers weten vaak niet waar ze moeten beginnen als ze hun bedrijfsvoering willen verduurzamen. De informatie die de overheid hier-over biedt, ervaren ze als ingewikkeld en onvoldoende toegesneden op hun specifieke situatie (KvK, 2020). Daarnaast is het informatieaanbod van de overheid niet altijd actueel (EZK, 2023d). Bovendien krijgen kleine onderne-mers vaak ook via diverse andere kanalen informatie binnen, wat de situatie nog onoverzichtelijker maakt.

De hoeveelheid, de versnippering en de tekortschietende bruikbaarheid van de aangeboden informatie maakt het voor kleine ondernemers moeilijk om de juiste weg te vinden in de wereld van verduurzaming (EZK, 2021). Een en ander belemmert hen bij het aanvragen van subsidies en het benutten van andere ondersteunende regelingen.

4.1.3 Tekort aan kennis en kunde om procedures te doorlopen

De complexe en tijdrovende aanvraagprocedures die moeten worden doorlopen om in aanmerking te komen voor verduurzamingssteun van de overheid vormen voor veel kleine ondernemers een belemmering om hun plannen ten uitvoer te brengen (RVO, 2022, p. 4-6). Zij hebben in veel gevallen niet de capaciteit in huis om deze procedures zelfstandig te doorlopen. Ze moeten zodoende juridische expertise en technische kennis inhuren om aan de vereisten te kunnen voldoen. Dat kost tijd en geld – en juist over die twee dingen beschikken de meeste kleine ondernemers in onvoldoende mate. Daarbij speelt de regeldruk die ondernemers in alge-mene zin frustreert een belangrijke rol (Fisscher & Stoeten, 2019, p. 1; MKB Nederland & VNO-NCW, 2023, p. 18-19).

55 Het gaat hier om een faciliteit die mede mogelijk is gemaakt door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Zie https://www.qredits.nl/zakelijk-krediet/mkb-duurzaamheidslening

Om kleine bedrijven te helpen bij het doorlopen van de procedures heeft de rijksoverheid in 2024 een Ontzorgingsprogramma MKB opgezet.[56] Daarnaast kunnen kleine ondernemers in verschillende provincies ondersteuning krijgen van ervaren adviseurs die helpen bij het maken van verduurzamingsplannen en het aanvragen van subsidies. Helaas zijn niet alle kleine ondernemers op de hoogte van dit programma; bovendien wordt het niet in alle provincies aangeboden, waardoor de procedures voor veel kleine ondernemers een struikelblok blijven.

4.1.4 Gebrek aan vertrouwen in continuïteit van beleid en randvoorwaarden

Omdat investeren in verduurzaming voor kleine ondernemers alleen verantwoord is met de nodige overheidswaarborgen, moeten ondernemers voldoende vertrouwen hebben in de continuïteit van beleid en de stabiliteit van politiek en bestuur. Dit vertrouwen staat de laatste jaren echter onder druk (MKB Nederland & VNO-NCW, 2023, p. 5, 22 en 23). Dit heeft niet alleen te maken met de hiervoor besproken knelpunten, zoals toenemende regeldruk en kosten. Het vertrouwen is ook aan het afkalven door de onzekerheid die ondernemers ervaren als gevolg van inconsistent overheidsbeleid (bijvoorbeeld voorwaarden en subsidiecriteria die tijdens de looptijd wijzigen) en de beperkte uitvoerbaarheid van verduurzamingsactiviteiten doordat essentiële randvoorwaarden ontbreken (bijvoorbeeld een gebrek aan laadpalen en elektriciteit).

56 Zie https://www.volkshuisvestingnederland.nl/actueel/nieuws/2024/01/26/45-miljoen-beschikbaar-voor-verduurzaming-mkb-en-bedrijventerreinen; zie ook https://www.rvo.nl/onderwerpen/ontzorgingsprogramma-mkb

Onvoldoende vertrouwen kan omslaan in wantrouwen. En wantrouwen kan er uiteindelijk toe leiden dat ondernemers zich afkeren van verduurzamingsmaatregelen of zelfs van de overheid als geheel. Bij de gevolgen die dit kan hebben staan we stil in § 4.2 hierna.

4.1.5 Ervaren onrechtvaardigheid ten opzichte van grote ondernemingen

Grote ondernemingen gaan gemakkelijker over tot verduurzaming dan kleine ondernemers. Zij beschikken nu eenmaal doorgaans over meer financiële middelen, waardoor ze gemakkelijker kunnen investeren in verduurzaming (CBS, 2023a). En ze hebben vaker gespecialiseerde afdelingen die zich bezighouden met het aanvragen van verduurzamingssubsidies en het benutten van fiscale voordelen, waardoor deze procedures soepel worden doorlopen (Verloove, 2023). Door hun omvang hebben ze ook beter toegang tot de benodigde kennis en expertise, waardoor verduurzamingsplannen sneller en succesvoller kunnen worden gerealiseerd (RaboResearch, 2024). Met andere woorden: de drempels die kleine ondernemers ervaren, zijn voor grote ondernemers nauwelijks belemmeringen te noemen. Dat heeft niet per se (uitsluitend) te maken met beleidsvoordelen die ze genieten.

Er zjin echter ook verschillen in het verduurzamingsbeleid voor grote en kleine(re) ondernemingen. De directe verduurzamingssubsidies die het Rijk beschikbaar stelt zijn niet sterk onevenredig verdeeld tussen het mkb en grote bedrijven. Ongeveer 68% ervan gaat naar het mkb, wat grosso modo overeenkomst met de relatieve grootte van het mkb binnen de Nederlandse economie (specifiek voor kleine ondernemingen zijn deze

cijfers niet bekend).[57] Toch is het onmiskenbaar zo dat de rijksoverheid grote ondernemingen extra voordelen toespeelt. Enerzijds genieten grootgebruikers van energie van een lagere energiebelasting en in sommige gevallen zelfs van vrijstelling van belasting op fossiele brandstoffen, hoewel de rijksoverheid deze 'fossiele subsidies' wil afbouwen.[58] Anderzijds is in het verduurzamingsbeleid speciale aandacht voor grote vervuilende ondernemingen, waarmee de Rijksoverheid maatwerkafspraken nastreeft. Daarmee kunnen grote maatwerksubsidies gemoeid zijn voor specifieke CO_2-reductieprogramma's.[59] Daarnaast gaat, hoewel de totale verdeling van alle verduurzamingssubsidies niet scheef lijkt, relatief veel van de langdurige operationele steun naar grote ondernemingen.[60]

Deze onevenredigheid in het verduurzamingsbeleid voor het bedrijfsleven kan bij kleine ondernemers een gevoel van onrechtvaardigheid teweegbrengen dat we ook bij minder kapitaalkrachtige burgers zien die meer drempels op hun weg naar verduurzaming treffen dan burgers uit de hogere inkomensgroepen. Het is belangrijk als overheid om zo'n gevoel van onrechtvaardigheid serieus te nemen; het kan op den duur het draagvlak voor het verduurzamingsbeleid ondermijnen.

57 Zie: 68% van duurzaamheidssubsidie voor bedrijven naar mkb | Nationaal Programma Verduurzaming Industrie
58 Zie: Afbouw fossiele subsidies voor bedrijven | Duurzame energie | Rijksoverheid.nl
59 Zie: Kabinet zet maatwerkaanpak verduurzaming industrie voort, focus op realisme | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl
60 Zie: Data-analyse steuncapaciteit mkb | Rapport | Rijksoverheid.nl

4.2 Risico's voor algehele voortgang verduurzamingsproces

Wie onderneemt vindt per definitie uitdagingen op zijn of haar pad. Juist dat maakt ondernemen voor veel mensen spannend en aantrekkelijk. Maar als uitdagingen uitgroeien tot elkaar versterkende belemmeringen, kan ondernemen een kwelling worden. De cijfers van de laatste jaren wijzen uit dat steeds meer kleine ondernemers in de knel aan het raken zijn, onder meer vanwege het verduurzamingsbeleid van de rijksoverheid.

Een aanzienlijk deel (31%) van de ondernemers in het kleinbedrijf overweegt inmiddels om de bedrijfsactiviteiten te staken – deels vanwege financiële drempels (een gebrek aan financiële ondersteuning en investeringsmogelijkheden) (ONL, 2023), deels vanwege informatieve en procedurele drempels ('groene' regeldruk en complexiteit van regelgeving) (Abraham, 2024). De onzekerheid als gevolg van de onvoorspelbaarheid van overheidsbeleid speelt eveneens een rol (KvK, 2020).

Het negatieve sentiment in het kleinbedrijf, gepaard gaand met een gebrek aan vertrouwen in de overheid, vormt een reëel risico voor de voortgang van het verduurzamingsproces in Nederland. De doorwerking van negatieve ervaringen kan immers tot gevolg hebben dat kleine ondernemers geen gebruik meer willen maken van ondersteunende verduurzamingsmaatregelen en/of de motivatie verliezen om te verduurzamen. Om kleine ondernemers uit deze neerwaartse spiraal te houden is maatwerk noodzakelijk, zo adviseerde de Kamer van Koophandel al in 2020 aan het kabinet (KvK, 2020).

5 AANBEVOLEN ‘DUURZAAMHEIDSHEFFING’ EN ‘DUURZAAMHEIDS-DIVIDEND’ NADER TOEGELICHT

In deel 1 hebben we de rijksoverheid aanbevolen om vervuilende consumptie te belasten met een duurzaamheidsheffing en om de daaruit voortvloeiende heffingsopbrengsten terug te sluizen naar burgers in de vorm van een duurzaamheidsdividend (zie § 6.2, aanbeveling 3.1). In dit slothoofdstuk van deel 2 werken we deze aanbeveling nader uit.

5.1 Ons voorstel in het kort

Op dit moment betalen consumenten voor veel van de producten die zij kopen niet de ware prijs (‘true price’). Ze betalen namelijk niet voor de vervuiling (zoals uitstoot van CO_2, PFAS of fijnstof) die optreedt bij onder meer de vervaardiging, het transport en de afvalverwerking. Wij zien het in rekening brengen van de ware prijs van consumptie als een essentieel onderdeel van het beleid dat nodig is om de Nederlandse, Europese en mondiale duurzaamheidsdoelen te kunnen halen. Vervuilende consumptie wordt daarmee duurder en dat stimuleert consumenten om schonere producten te kopen. Daardoor worden bedrijven op hun beurt aangezet tot het ontwikkelen van schonere alternatieven voor hun vervuilende producten.

Belangrijk is wel dat dit beleidsinstrument zo wordt vormgegeven dat het de ongelijkheid tussen huishoudens niet systematisch vergroot. Zonder extra maatregelen kan een systeem van ware prijzen er immers toe leiden dat kapitaalkrachtige consumenten zich een vervuilend consumptiepatroon kunnen blijven veroorloven, terwijl minder kapitaalkrachtige consumenten dat niet kunnen. Dat zou een onwenselijk effect zijn.

In ons voorstel wordt dit effect ondervangen door het uitkeren van een duurzaamheidsdividend aan alle burgers. Dit *duurzaamheidsdividend* wordt gefinancierd vanuit de geïnde heffingen op vervuilende consumptie. De hoogte van het duurzaamheidsdividend is afgestemd op de heffing die consumenten moeten betalen bij de aankoop van een ecologisch verantwoorde hoeveelheid vervuilende producten (met andere woorden: consumptie die past binnen de duurzaamheidsdoelstellingen). Wie *minder* vervuilende producten koopt dan ecologisch verantwoord is dus goedkoper uit dan voorheen – en omgekeerd.

Hieronder lichten we de twee centrale elementen uit dit voorstel – ‘ware prijs’ en ‘duurzaamheidsdividend’ nader toe. We laten de werking van het

systeem dat ons voor ogen staat zien aan de hand van praktijkvoorbeelden om een CO_2-belasting in te voeren waarvan de opbrengsten door de overheid aan burgers worden uitgekeerd in de vorm van een klimaatdividend.

5.2 Toelichting bij begrip 'ware prijs'

Het produceren van goederen en diensten brengt kosten met zich mee. Het deel van deze kosten dat producenten betalen, zoals de kosten van de benodigde grondstoffen, berekenen zij door in de prijs van hun producten. Dit worden *interne kosten* genoemd. Daarnaast zijn er kosten die een producent niet betaalt en ook niet doorberekent. Dit zijn *externe kosten*. Het gaat dan om kosten voor bijvoorbeeld het lozen van vervuild afvalwater. Hoewel de producent noch de consument hier iets voor betalen, *zijn* deze kosten er wel, zowel financieel als niet-financieel. Alleen draaien anderen ervoor op. Denk aan de overheid die het oppervlaktewater moet zuiveren, denk aan omwonenden die ziek worden van het afvalwater en denk aan toekomstige generaties die te maken krijgen met vervuiling van hun leefomgeving en alle gevolgen van dien, zoals verlies van biodiversiteit.

Wat wij hier de ware prijs van een product noemen, omvat zowel de interne als externe kosten van dat product. Maar hoe kun je die ware prijs berekenen? Hoe bepaal je de omvang van de externe kosten die daarin moet worden verdisconteerd?

In sommige situaties zijn de externe kosten van een product redelijk precies te berekenen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de kosten van het zuiveren van afvalwater. Andere kosten zijn moeilijker te berekenen, zoals het verlies aan gezondheid van omwonenden door vervuild afvalwater of het verlies van biodiversiteit dat daarvan het gevolg kan zijn. In die gevallen kan wel een schatting van de externe worden kosten gemaakt. Die schatting kan vervolgens door de overheid worden gebruikt om de hoogte van de heffing op het product te bepalen waardoor aan consumenten de ware kosten van het product in rekening worden gebracht.

Het is ook mogelijk om als overheid de hoogte van de heffing afhankelijk te maken van de te bereiken duurzaamheidsdoelen. Als bijvoorbeeld blijkt dat de hoeveelheid PFAS in de Nederlandse leefomgeving minder daalt dan beoogd, kan de overheid besluiten om de heffingen op producten die PFAS bevatten te verhogen. De heffing is dan niet langer bedoeld om consumenten de 'ware prijs' te laten betalen. Het gaat dan veeleer om een 'schaduwprijs' die bedoeld is om de aankoop van bepaalde producten te ontmoedigen en zo beleidsdoelen te verwezenlijken.

5.3 Toelichting bij begrip 'duurzaamheidsdividend'

De opbrengsten van de heffingen komen uiteraard in eerste instantie terecht bij de overheid. In ons voorstel verdeelt de overheid vervolgens deze als lumpsum jaarlijks over alle burgers in Nederland. In de eenvoudigste variant van ons voorstel krijgt iedereen hetzelfde, jaarlijkse dividend, dat dan in principe overeenkomt met de totale heffingssom per persoon bij een ecologisch verantwoord consumptieniveau. Wie méér vervuilende consumptie voor zijn of haar rekening neemt dan past bij een ecologisch

verantwoord consumptieniveau, betaalt over de overschrijding de ware prijs, zonder daar nog voor te worden gecompenseerd. Wie juist minder vervuilend consumeert dan past bij een ecologisch verantwoord consumptieniveau, wordt per saldo beloond.

De overheid kan er ook voor kiezen om een deel van de duurzaamheidsdividenden niet generiek, maar specifiek uit te keren. Maar zoals we hebben besproken in § 6.2 van deel 1, kleven er aan specifieke compensaties grote nadelen. Wij adviseren de rijksoverheid daarom om in te zetten op het generiek uitkeren van het duurzaamheidsdividend.

5.4 Werking geïllustreerd: CO_2-belasting met klimaatdividend

Ons voorstel is gebaseerd op bestaande voorstellen waarin een CO_2-belasting wordt gekoppeld aan een klimaatdividend.[61] In Canada en Zwitserland wordt het principe al toegepast (Carattini et al., 2019a; Carattini et al., 2019b).

Het idee is dat de overheid om te beginnen een 'dynamisch prijspad' bepaalt voor de uitstoot van CO_2 en andere broeikasgassen. Dit prijspad is afgestemd op het bereiken van klimaatneutraliteit in 2050 (zijnde het einddoel van het Nederlandse, Europese en mondiale klimaatbeleid) en op de afgesproken tussendoelen voor eerdere jaren. De overheid kan vanaf dat moment, door jaarlijks steeds meer CO_2-belasting te heffen, de prijs van CO_2-uitstoot geleidelijk laten stijgen. Er ontstaat daarmee een beleidsknop om bij te sturen wanneer de tussendoelen van het klimaatbeleid uit zicht dreigen te raken – dat wil zeggen: wanneer het bestaande CO_2-emissiehandelssysteem voor industriële bedrijven onvoldoende CO_2-reductie oplevert.

De overheid zal vervolgens een vast jaarlijks budget moeten uitkeren per hoofd van de bevolking, dat wordt betaald uit de ontvangsten van de CO_2-belasting. In feite resulteert dit budget in een vrijstelling van CO_2-belasting tot aan een bepaalde grenswaarde. Elke burger mag dus belastingvrij via zijn/haar consumptiegedrag een bepaalde hoeveelheid CO_2 uitstoten. Maar omdat we toe moeten naar klimaatneutraliteit in 20250, neemt de jaarlijkse hoeveelheid 'gratis uitstoot' wel steeds verder af.

Voor de hoeveelheid CO_2-uitstoot die een consument in een bepaald jaar belastingvrij mag veroorzaken, krijgt elke burger budget in de vorm van klimaatdividend. Wie meer CO_2-uitstoot veroorzaakt dan het maximum, moet daar zelf voor bijbetalen in de vorm van CO_2-belasting. Burgers die minder CO_2-uitstoot veroorzaken dan waar ze budget voor hebben, houden zo geld over (immers: ze krijgen dan klimaatdividend dat ze niet uitgeven). Op deze manier worden duurzame keuzes financieel beloond.

Onze aanbeveling houdt in dat het principe van CO_2-belasting gekoppeld aan klimaatdividend wordt verbreed naar andere bronnen van vervuiling van de leefomgeving, zoals PFAS en fijnstof. Welke vervuilende uitstoot nog

61 Eén zo'n voorstel is het 'Economists' statement on carbon dividends', waarachter zich sinds 2019 al 3.500 economen hebben geschaard, inclusief 28 Nobelprijswinnaars. Zie www.econstatement.org.

meer onder een systeem van belasting-gekoppeld-aan-dividend kan vallen, zou nader moeten worden onderzocht. Van belang is wel dat de uitstoot kan worden gemonitord; anders is ‘op maat’ belasten niet mogelijk.

5.5 Tot slot

Een voor de hand liggende vraag bij het hier beschreven voorstel voor een duurzaamheidsheffing in combinatie met een duurzaamheidsdividend is natuurlijk: kan dit niet beter *Europees* worden geregeld? Idealiter worden deze mechanismen inderdaad op Europees niveau ingevoerd. Maar wij vinden dat dit Nederland er niet van hoeft te weerhouden om alvast een begin te maken.

Verder willen wij benadrukken dat het instrument van een duurzaamheidsheffing en een daaraan gekoppeld duurzaamheidsdividend kan bestaan *naast* een systeem van normering en beprijzing voor producenten (zie aanbeveling 3.1 in deel 1). Dit kan nodig zijn om producenten die de Nederlandse leefomgeving vervuilen en vervolgens hun goederen exporteren (en dus niet voor de Nederlandse consumentenmarkt produceren, waardoor zij niet worden geraakt door duurzaamheidsheffingen) aan te zetten tot verduurzaming. Daarnaast blijft regulering en normering een belangrijk instrument om ontoelaatbare vervuiling te voorkomen.

LITERATUUR

Abraham. M. (2024). 'Kleine bedrijven ondervinden financiële obstakels bij vergaren groene subsidies'. Blog d.d. 17 juni 2024. Te raadplegen via: https://www.onderneming.nl/blog/kleine-bedrijven-ondervinden-financiele-obstakels-bij-vergaren-groene-subsidies/

Adviescommissie VTH (2021). *Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur*. Amersfoort: Adviescommissie Vergunningverlening Toezicht en Handhaving. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/04/rapport-om-de-leefomgeving-omgevingsdiensten-als-gangmaker-voor-het-bestuur

Arcadis (2024). *Evaluatie Subsidieregeling Elektrische Auto's Particulieren.* Amersfoort: Arcadis Nederland B.V. Bijlage 1174716 bij brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer d.d. 6 december 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 31 305 nr. 480. Ter raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/12/10/bijlage-4-arcadis-rapport-eindevaluatie-sepp

AT Osborne, Witteveen+Bos & FLO Legal (2024). *Koepelrapport Tussenevaluatie KRW*. 101158E-112. Bijlage 1177290 bij brief van de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer d.d. 20 december 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 27 625 nr. 696. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/12/20/bijlage-2-koepelrapport-tussenevaluatie-krw

Benoist, N. & R.J. Renes (2024). *Welvarenden sleutelrol in klimaattransitie? Vragenlijstonderzoek naar de psychologie van klimaatgedrag in Nederland.* Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam. Te raadplegen via: https://research.hva.nl/en/publications/welvarenden-sleutelrol-in-klimaattransitie-vragenlijstonderzoek-nl

Bouman, T., L. Steg & G. Perlaviciute (2021). 'From values to climate action'. In *Current Opinion in Psychology* 42, p. 102-107. Te raadplegen via: https://research.rug.nl/en/publications/from-values-to-climate-action

BZK (2023). *Aanpak burgerparticipatie en burgerfora.* Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer d.d. 17 maart 2023. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 30 184 nr. 38. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/03/17/kamerbrief-over-versterking-burgerparticipatie-en-burgerfora

BZK (2024). *Onderzoeken verduurzaming gebouwde omgeving.* Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer d.d. 26 februari 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 847, nr. 1156. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/02/26/kamerbrief-over-onderzoeken-verduurzaming-gebouwde-omgeving

Carattini, S. & S. Sen (2019a). *Carbon taxes and stranded assets: Evidence from Washington state.* Centre for Climate Change Economics and Policy Working Paper No. 355 / Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment Working Paper No. 323. London: London School of Economics and Political Science. Te raadplegen via: https://www.lse.ac.uk/granthaminstitute/wp-content/uploads/2019/07/working-paper-323-Carattini-Sen.pdf

Carattini, S., S. Kallbekken & A. Orlov (2019b). 'How to win public support for a global carbon tax'. In: *Nature*, Vol. 565, 19 January 2019, p. 289-291. Te raadplegen via: https://www.nature.com/articles/d41586-019-00124-x.epdf

CBS (2023a). *Groot deel van de bedrijven bezig met verduurzamen.* Nieuwsbericht d.d. 18 oktober 2023. Te raadplegen via: https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/42/groot-deel-van-de-bedrijven-bezig-met-verduurzamen

CBS (2023b). *Klimaatverandering en energietransitie: opvattingen en gedrag van Nederlanders in 2023.* Webpublicatie. Te raadplegen via: https://longreads.cbs.nl/klimaatverandering-en-energietransitie-2023/

CBS (2024a). *Effective Carbon Rates by Manufacturing Industries and Household Consumers in the Netherlands.* Te raadplegen via: Effective Carbon Rates by Manufacturing Industries and Household Consumers | CBS

CBS (2024b). *Voorraad woningen; eigendom, type verhuurder, bewoning, regio.* Onderdeel van databank MKB Statline van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Te raadplegen via: https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82900NED/table

CBS (2025). *Bedrijven; bedrijfsgrootte en rechtsvorm.* Onderdeel van databank MKB Statline van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Te raadplegen via: https://mkbstatline.cbs.nl/#/MKB/nl/dataset/48034NED/table?ts=1641475946313

CE Delft (2017a). *Rechtvaardigheid en inkomenseffecten van het klimaatbeleid. De impact van het klimaatbeleid op de inkomensongelijkheid.* Publicatienummer 17.7J51.07. Delft: CE Delft. Te raadplegen via: https://ce.nl/publicaties/rechtvaardigheid-en-inkomenseffecten-van-het-klimaatbeleid/

CE Delft (2017b). *Wie profiteert van het klimaatbeleid? Verdeling van subsidies en belastingkortingen tussen armere en rijkere huishoudens.* Publicatienummer 17.7L42.34. Delft: CE Delft. Te raadplegen via: https://ce.nl/publicaties/wie-profiteert-van-het-klimaatbeleid/

CE Delft (2024). *Een eerlijke mobiliteitstransitie voor iedereen. Effecten van klimaatmaatregelen op verschillende inkomensklassen.* Publicatienummer 23.230358.161. Delft: CE Delft. Te raadplegen via: https://ce.nl/publicaties/een-eerlijke-mobiliteitstransitie-voor-iedereen/

Coalitieakkoord (2021). *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst: coalitieakkoord 2021-2025 VVD, D66, CDA en ChristenUnie.* Bijlage 1009826 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 12 december 2021 van de informateurs J.W. Remkes en W. Koolmees. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 35 788, nr. 77. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/01/10/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst

College voor de Rechten van de Mens (2018). *Toegang tot het recht. Jaarlijkse rapportage mensenrechten in Nederland.* Utrecht: College voor de Rechten van de Mens. Te raadplegen via: https://publicaties.mensenrechten.nl/publicatie/d86d1a01-5ff5-4cea-b212-f0231a1af604

College voor de Rechten van de Mens (2024). 'Milieuproblemen vragen om mensenrechtelijke aanpak, College publiceert juridisch kader voor effectieve bescherming van het recht op een gezond leefmilieu'. Nieuwsbericht d.d. 20 juni 2014. Te raadplegen via: https://www.mensenrechten.nl/actueel/nieuws/2024/06/20/college-publiceert-juridisch-kader-voor-effectieve-bescherming-van-het-recht-op-een-gezond-leefmilieu

Commissie Sociaal Minimum (2023). *Een zeker bestaan. Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum.* Rapport II. Bijlage 1109368 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 28 september 2023 van de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 36 410-XV nr. 6. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/09/28/een-zeker-bestaan-naar-een-toekomstbestendig-stelsel-van-het-sociaal-minimum-rapport-ii

Commissie voor de milieueffectrapportage (2021). *Sociale effecten in milieueffectrapportage. Handreiking.* Utrecht: eigen beheer. Te raadplegen via: https://www.commissiemer.nl/publicaties/handreikingen

Commissie-Brundtland (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future.* Oslo: eigen beheer. Te raadplegen via: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf

D&B (2022). *Micro-mkb'ers stimuleren om subsidies voor verduurzaming aan te vragen. Rapportage.* In opdracht van Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Z.pl: eigen beheer. Te raadplegen via: https://klimaatweb.nl/wp-content/uploads/po-assets/712057.pdf

DJV Insights (2023). *Campagne-effectonderzoek 'Zet ook de knop om'.* In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/20/campagne-effectonderzoek-zet-ook-de-knop-om-najaar

DJV Insights (2024). *Campagne-effectonderzoek 'Zet ook de knop om' (winter 2023).* Particulieren & ondernemers. In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/02/15/campagne-effectonderzoek-zet-ook-de-knop-om-winter-2023

DNB (2022). *Financiering voor de verduurzaming van de woningvoorraad. Analyse.* Amsterdam: De Nederlandsche Bank. Te raadplegen via: https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/nieuws-2022/stimuleer-huiseigenaren-meer-om-de-eigen-woning-te-verduurzamen/

Döes, M & Y. van der Straten (2025). 'Verduurzamingssubsidies bereiken armere huishoudens het minst'. In *ESB* d.d. 27 maart 2025. Te raadplegen via: https://esb.nu/verduurzamingssubsidies-bereiken-armere-huishoudens-het-minst/

Erasmus SYNC lab & YoungXperts (2024). *Jongerenperspectief op de klimaatcrisis.* Manifest overhandigd aan de minister voor Klimaat en Energie op 11 juni 2024. Erasmus Universiteit Rotterdam: eigen beheer. Te raadplegen via: https://www.eur.nl/nieuws/jongeren-over-de-klimaatcrisis

European Envir*onment Agency (2023).* Delivering justice in sustainability transitions. Briefing 26/2023. Te raadplegen via Delivering justice in sustainability transitions | European Environment Agency's home page

EPRS (2021). *A universal right to a healthy environment.* Fact sheet PE 698.846 van European Parliamentary Research Service. Te raadplegen via A universal right to a healthy environment

EZK (2021). *Bedrijfslevenbeleid. Kabinetsaanpak Klimaatbeleid.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 1 november 2021 van de minister en staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over de ondersteuning van het mkb bij de klimaat- en energietransitie. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 32 637 en 32 813, nr. 867. Te raadplegen via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32813-867.html

EZK (2023a). *MeerjarenProgramma Klimaatfonds 2024.* Bijlage 1108210 bij Kamerstuk 83 813, nr. 1291. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/09/19/ezk-meerjarenprogramma-klimaatfonds-2024

EZK (2023b). *Kabinetsvisie burgerbetrokkenheid bij de energietransitie.* Brief van de minister voor Klimaat en Energie aan de Tweede Kamer d.d. 17 mei 2023. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 32 813 nr. 1231.

EZK (2023c). *Nationaal Plan Energiesysteem.* Bijlage 1120658 bij brief van de minister voor Klimaat en Energie aan de Tweede Kamer d.d. 1 december 2023. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 813 nr. 1319. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/12/01/nationaal-plan-energiesysteem

EZK (2023d). *Verduurzaming mkb.* Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer d.d. 6 april 2023. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 32 637 nr. 562. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/04/06/verduurzaming-mkb

EZK (2024a). *Voortgang van de verduurzaming van het mkb.* Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer d.d. 14 mei 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 637 nr. 640. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/05/14/voortgang-van-de-verduurzaming-van-het-mkb

EZK (2024b). *Voortgang nationaal burgerforum klimaat- en energiebeleid.* Brief van de minister voor Klimaat en Energie aan de Tweede Kamer d.d. 1 februari 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 813 nr. 1350. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/02/01/kamerbrief-voortgang-nationaal-burgerforum-klimaat-en-energiebeleid

EZK/KGG (2025). *Klimaatplan 2025-2035.* Op weg naar een klimaatneutraal Nederland. Den Haag: Ministerie van Klimaat en Groene Groei. Publicatie-nr. 87485692. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025. Bijlage 1187771 bij Kamerstuk 32 813, nr. 1501. Te raadplegen via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-1187772

Fisscher, L.A.D. & M.J. Stoeten (2019). *Ervaren regeldruk bij MKB-ondernemers. Een onderzoek naar ervaren knelpunten en mogelijkheden tot vermindering van regeldruk.* In opdracht van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Dienst Analyse en Onderzoek. Enschede: Hogeschool Saxion/Lectoraat Weerbare Democratie. Te raadplegen via: https://eerstekamer.nl/9370000/1/j4nvjlhjvvt9eu4_j9vvkfvj6b325az/vl3zn2aevdzx

FIXbrigade Nederland (2023). *Impact report 2023.* Utrecht: Stichting FIXbrigade Nederland. Te raadplegen via: https://fixbrigade.nl/

Government of Wales (2015). *Well-being of Future Generations Act (Wales) 2015. T*e raadplegen via: https://futuregenerations.wales/discover/about-future-generations-commissioner/future-generations-act-2015/

Hasekamp, P. (2023). *Van investeren én verdelen komt de winst.* EW-economielezing door CPB-directeur Pieter Hasekamp, gehouden op 26 juni 2023. Z.pl.: Centraal Planbureau. Te raadplegen via: https://www.cpb.nl/van-investeren-en-verdelen-komt-de-winst

I&O Research (2021). *Natuuropvattingen in Nederland.* In opdracht van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Rapportnummer 2021/98. Enschede: I&O Research. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/nieuws/2021/onderzoek-hoe-denken-nederlanders-over-natuur

IenW (2021). *Tussentijdse evaluatie SEPP. Subsidieregeling Elektrische Personenauto's Particulieren.* Bijlage 998042 bij brief van de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer d.d. 17 september 2021. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 32 813 nr. 843. Te raadplegen via: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z16139&did=2021D34764

Investico (2024a). *Bijna 40 duizend nieuwbouwwoningen te dicht bij drukke wegen.* Webbericht d.d. 18 juni 2024. Te raadplegen via: https://www.platform-investico.nl/onderzoeken/bijna-40-duizend-nieuwbouwwoningen-te-dicht-bij-drukke-wegen

Investico (2024b). *2 miljoen ouderen in woning met risico op oververhitting.* Webbericht d.d. 9 juli 2024. Te raadplegen via: https://www.platform-investico.nl/onderzoeken/2-miljoen-ouderen-in-woning-met-risico-op-oververhitting

Investico (2025). ‘Gaten in de rechtsbescherming. Nauwelijks nog sociaal zekerheidsadvocaten in de Achterhoek en Drenthe’. Artikel d.d. 13 maart 2025 in samenwerking met De Groene Amsterdammer. Te raadplegen via: https://www.platform-investico.nl/onderzoeken/gaten-in-de-rechtsbescherming

IPCC (2023). *Climate Change 2023.* Synthesis Report, p. 35-115. Geneva, Switzerland: Intergovernmental Panel on Climate Change. Te raadplegen via: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/

’s Jongers, T. (2024). *Armoede uitgelegd aan mensen met geld.* Amsterdam: De Correspondent B.V. Te raadplegen via: https://kiosk.decorrespondent.nl/products/armoede-uitgelegd-aan-mensen-met-geld-tim-s-jongers

Jungmann, N., E. Uiters & H. De Bruin (2020). *Drempels slechten. Belemmeringen die lager opgeleiden ervaren als zij gebruik maken van publieke dienstverlening.* Utrecht: Hogeschool Utrecht. Te raadplegen via: https://www.instituutgak.nl/onderzoek/kennisbank/drempels-slechten/

Kalavasta (2025). *Herverdeling klimaatopgave huishoudens. Een verkennend onderzoek naar een betaalbare kleinere voetafdruk.* Z.pl.: eigen beheer. Te raadplegen via: https://kalavasta.com/projects/btm_herverdeling_klimaatopgave_huishoudens

Klimaatakkoord (2019). Bijlage bij aanbiedingsbrief d.d. 28 juni 2019 van de voorzitter van het Klimaatberaad aan de Tweede Kamer. Te raadplegen via: https://www.klimaatakkoord.nl/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord

Konijn, S. & N. Koeman (2025). ‘Woningeigenaren verduurzamen vooral vanwege energierekening’. In: ESB 15 april 2025.

Koppenjan, J., J. Popering-Verkerk, J. van der Meer, C. Vroon, W. Spekkink & M. Duijn (2024). *Het gebruik van het Beleidskompas binnen de Rijksoverheid. Ontwikkeling evaluatiekader en eerste evaluatie Beleidskompas. Eindrapportage.* Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Rotterdam: Erasmus Universiteit Vakgroep Bestuurskunde & Sociologie en GovernEUR. Bijlage 1166331 bij brief van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan de Tweede Kamer d.d. 10 oktober 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 29 362 nr. 367. Te raadplegen via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-1166331

KvK (2020). *Levensgebeurtenis ‘duurzaam ondernemen’.* Adviesrapport in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Z.pl.: Kamer van Koophandel. Te raadplegen via: https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/aanpaklevensgebeurtenissen/gebeurtenissen-ondernemersdomein/levensgebeurtenis-duurzaam-ondernemen/

LNV & BZK (2024). *Handreiking Groen in en om de stad. Systematiek en richtlijnen voor de borging van Groen in en om de stad.* Onderzoek uitgevoerd door Arcadis en &Flux. En Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties / Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Bijlage 1151713 bij brief van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Natuur en Stikstof aan de Tweede Kamer d.d. 31 mei 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 813 nr. 1396. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/05/31/handreiking-groen-in-en-om-de-stad

LNV (2020). *Hoofdlijnen Programma Natuur.* Bijlage 969372 bij brief van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de Tweede Kamer d.d. 10 juli 2020. Tweede Kamer, vergaderjaar 2019-2020, 35 334, nr. 131. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/10/hoofdlijnen-programma-natuur

LOK (2025). *Wie bereikt de (Rijks)overheid niet (update)? Literatuurstudie naar inclusieve informatie en dienstverlening van de (Rijks)overheid.* Leiden: Leids OnderzoeksKollektief. Te raadplegen via: https://www.communicatierijk.nl/documenten/publicaties/2022/11/11/update-literatuurstudie-mensen-de-rijksoverheid-niet-bereikt

MKB Nederland & VNO-NCW (2023). *Prinsjesdag Peiling 2023. Rapport.* Amsterdam: Direct Research B.V. Te raadplegen via: https://content.prod.websites.vno-ncw.totalservices.io/app/uploads/sites/9/2024/08/rapportagemkbnl-prinsjesdagpeiling2023-25oktober2023pdf.pdf

Motivaction (2023). *Publieksmonitor Klimaat en Energie 2023. Rapportage meting 2023.* M230895. Amsterdam: Motivaction International bv. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/02/12/publieksmonitor-klimaat-en-energie-2023-motivaction

Mulder, P., Hopman, B., Dalla Longa, F., Rodriguez, M. & E. Wijlhuizen (2025). *Operationalizing Just Transition: A Data-Driven Framework for Assessing Household Vulnerability to Climate Change and the Green Transition.* Te raadplegen via: https://ssrn.com/abstract=5202261

Nationaal Klimaat Platform (2024). *Lokale daadkracht versterkt. Voorstel voor Nationaal Programma Maatschappelijk Initiatief.* Utrecht: eigen beheer. Te raadplegen via: https://www.nationaalklimaatplatform.nl/publicaties+nationaal+klimaat+platform/HandlerDownloadFiles.ashx?idnv=2739665

Nationaal Klimaat Platform (2025). *Bestaanszekerheid in de buurt.* 5e signalenrapport Nationaal Klimaat Platform. Te raadplegen via: https://www.nationaalklimaatplatform.nl/nieuws12/3079359.aspx?t=Signalenrapport-Verduurzaming-kan-leefbaarheid-in-honderden-wijken-verbeteren#:~:text=De%20leefbaarheid%20in%20zo%27n,kansen%20om%20het%20te%20versnellen

Nationale ombudsman (2022). *Ongelijke toegang tot de energietransitie. Laagdrempeliger voorzieningen voor alle huishoudens.* Rapportnummer 2022/201. Te raadplegen via: https://www.nationaleombudsman.nl/publicaties/rapporten/2022201

Niranjan, A. (2023). 'Flying in Europe up to 30 times cheaper than train, says Greenpeace'. In *The Guardian* 20 juli 2023. Te raadplegen via: https://www.theguardian.com/environment/2023/jul/20/flying-in-europe-up-to-30-times-cheaper-than-train-says-greenpeace

Noordzij, K., J. Oude Groeniger, W. de Koster & J. van der Waal (2025). 'For normal people, it just doesn't work: uncovering popular lenses on environmental sustainability in The Netherlands'. In: Sustainability: *Science, Practice and Policy*, 21(1). Te raadplegen via: https://doi.org/10.1080/15487733.2025.2500153

NOS (2018). 'Reductie CO_2-uitstoot? De industrie heeft gewonnen'. Nieuwsbericht d.d. 21 december 2018. Te raadplegen via: https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2264597-reductie-co2-uitstoot-de-industrie-heeft-gewonnen

Ntarladima, A., C. Hochstenbach, M. Giezen & W. van Gent (2025). 'Housing tenure, urban development and environmental inequality'. In *Journal of Environmental Planning and Management.* Te raadplegen via: https://www.researchgate.net/publication/390558704_Housing_tenure_urban_development_and_environmental_inequality

OECD (2021). *The Inequalities-Environment Nexus. Towards a People-centred Green Transition.* OECD Green Growth Papers 2021-01. OECD Publishing, Paris. Te raadplegen via: https://www.oecd.org/en/publications/the-inequalities-environment-nexus_ca9d8479-en.html

Ombudsman Rotterdam Rijnmond (2024). 'Toegang tot het recht staat onder druk – rechtshulp is ongelijk beschikbaar'. OmbudsAlert d.d. 15 november 2024. Te raadplegen via: https://orr.nl/toelichting-ombudsalert-toegang-tot-het-recht-staat-onder-druk-rechtshulp-is-ongelijk-beschikbaar/

ONL (2023). 'Velen verliezen de moed na financiële tegenslagen'. Nieuwsbericht, november 2023. Te raadplegen via: https://www.onl.nl/een-op-de-drie-ondernemers-in-het-kleinbedrijf-overweegt-te-stoppen/

OVV (2023). *Industrie en omwonenden.* Den Haag: Onderzoeksraad voor Veiligheid. Te raadplegen via: https://onderzoeksraad.nl/onderzoek/industrie-en-omwonenden/

Oxfam & SEI (2020). *The Carbon Inequality Era. An assessment of the global distribution of consumption emissions among individuals from 1990 to 2015 and beyond.* Joint Research Report. Oxford (GB): Oxfam International / Stockholm Environment Institute. Te raadplegen via: https://policy-practice.oxfam.org/resources/the-carbon-inequality-era-an-assessment-of-the-global-distribution-of-consumpti-621049/

PBL (2023a). *Betrokken burgers. Onmisbaar voor een toekomstbestendige leefomgeving.* Signalenrapport. Te raadplegen via: https://www.pbl.nl/actueel/nieuws/betrokken-burgers-onmisbaar-voor-een-toekomstbestendige-leefomgeving

PBL (2023b). *Balans van de Leefomgeving 2023. Toekomstig kiezen, rechtvaardig verdelen.* PBL-publicatienummer 5008. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving. Te raadplegen via: https://www.pbl.nl/publicaties/balans-van-de-leefomgeving-2023

PBL (2023c). *Natuur in en om de stad. Van een groene ambitie naar het realiseren van een gezonde, klimaatadaptieve, biodiverse en economisch aantrekkelijke leefomgeving.* PBL-publicatienummer 5023. Den Haag: Planbureau voor de leefomgeving. Te raadplegen via: https://www.pbl.nl/publicaties/van-een-groene-ambitie-naar-hoogwaardige-natuur-in-en-om-de-stad

PBL (2024a). 'Klimaatdoel 2030 raakt uit zicht; extra beleid met snel effect nodig'. Nieuwsbericht van het Planbureau voor de Leefomgeving d.d. 24 oktober 2024. Te raadplegen via: https://www.pbl.nl/actueel/nieuws/klimaatdoel-2030-raakt-uit-zicht-extra-beleid-met-snel-effect-nodig

PBL (2024b). *Klimaatrisico's in Nederland. De huidige stand van zaken.* PBL-publicatienummer 5359. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/05/14/bijlage-2-rapport-pbl-2024-klimaatrisicos-in-nederland

PBL, RIVM, TNO & WUR (2025). *Emissieramingen Luchtverontreinigende stoffen 2025: Rapportage bij de Klimaat- en Energieverkenning 2024.* PBL-publicatienummer 5494. Den Haag Planbureau voor de Leefomgeving. Te raadplegen via: https://www.pbl.nl/publicaties/emissieramingen-luchtverontreinigende-stoffen-2025

Populytics (2023). *Uitkomsten van een inwonersraadpleging over het milieubeleid in Nederland.* Z.pl.: eigen beheer. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/03/26/uitkomsten-van-een-inwonersraadpleging-over-het-milieubeleid-in-nederland

Rabobank, ABN AMRO & ING (2024). *Kosten klimaatbestendige woningmarkt voorlopig beheersbaar, maar tweedeling ligt op de loer.* Amsterdam: Rabobank. Te raadplegen via: https://www.rabobank.nl/kennis/d011413293-kosten-klimaatbestendige-woningmarkt-voorlopig-beheersbaar-maar-tweedeling-ligt-op-de-loer

RaboResearch (2024). *Verduurzaming veel moeilijker voor kleine bedrijven.* Webpublicatie. Te raadplegen via: https://www.rabobank.nl/kennis/d011411922-kleinere-bedrijven-op-grotere-achterstand-in-transitie-naar-nieuwe-economie

Regeerprogramma (2024). *Regeerprogramma. Uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet.* Bijlage 1157122 bij brief van de minister-president aan de Tweede Kamer d.d. 13 september 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 36471, nr. 96. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/09/13/regeerprogramma-kabinet-schoof

RIVM (2021a). 'Te veel blootstelling aan PFAS in Nederland'. Nieuwsbericht van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu d.d. 4 juni 2021. Te raadplegen via: https://www.rivm.nl/pfas/te-veel-blootstelling-aan-pfas-in-nederland

RIVM (2021b). *Nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor omgevingsgeluid. Nadere gezondheidskundige analyses.* RIVM-rapport 2020-0148. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

RIVM (2022a). 'Ingrijpende maatregelen nodig om WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit in 2030 te kunnen halen'. Nieuwsbericht van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu d.d. 1 januari 2022. Te raadplegen via: https://www.rivm.nl/nieuws/ingrijpende-maatregelen-nodig-om-who-advieswaarden-voor-luchtkwaliteit-in-2030

RIVM (2022b). *Milieu: achterstand en acceleratie. Inventarisatie en analyse voor het Nationaal Milieu Programma (NMP).* Managementpresentatie. Z.pl: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Te raadplegen via: https://www.rivm.nl/documenten/milieu-achterstand-en-acceleratie

RIVM (2024). *Volksgezondheid toekomst verkenning 2024. Kiezen voor een gezonde toekomst.* RIVM-rapport 2024-0110. Te raadplegen via: Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024. Kiezen voor een gezonde toekomst | RIVM

RIi (2014). *Doen en laten. Effectiever milieubeleid door mensenkennis.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/sites/default/files/doen_en_laten_advies_pdf_voor_de_website.pdf

RIi (2019). *Naar een duurzame economie. Overheidssturing op transities.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://rli.nl/publicaties/2019/advies/naar-een-duurzame-economie

RIi (2022a). *Natuurinclusief Nederland. Natuur overal en voor iedereen.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2022/advies/natuurinclusief-nederland

RIi (2022b). *Financiering in transitie. Naar een actieve rol van de financiële sector in een duurzame economie.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://rli.nl/publicaties/2022/advies/financiering-in-transitie

RIi (2023a). *Weg van de wegwerpmaatschappij.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2023/advies/weg-van-de-wegwerpmaatschappij

RIi (2023b). *Goed water goed geregeld.* Briefadvies aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat d.d. 11 mei 2023. Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2023/advies/goed-water-goed-geregeld?adview=inleiding

RIi (2023c). *Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2023/advies/elke-regio-telt

RIi (2024a). *Waardevol regeren. Sturen op brede welvaart.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2024/advies/waardevol-regeren

RIi (2024b). *Met recht balanceren. Juridisering in de leefomgeving.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2024/advies/met-recht-balanceren

RIi (2024c). *Goed gefundeerd. Advies om te komen tot een nationale aanpak van funderingsproblematiek.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2024/advies/goed-gefundeerd

RIi (2025). *Falen en opstaan. Naar een doeltreffende aanpak van problemen in de leefomgeving..* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Te raadplegen via: https://www.rli.nl/publicaties/2025/advies/falen-en-opstaan

Rocha, A., S. Vulova, M. Förster, M. et al. (2024). 'Unprivileged groups are less served by green cooling services in major European urban areas'. In: *Nat Cities* 1, p. 424-435. Te raadplegen via: https://www.nature.com/articles/s44284-024-00077-x

RVO (2022). *Met minder complexiteit naar meer impact.* Publicatienummer RVO-179-2022/BR-CORP. Den Haag; Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Bijlage 1056186 bij brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer d.d. 18 oktober 2022. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 29 362 nr. 312. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/10/18/aanbieding-stand-van-rvo

RVO (2023). *Een eerlijk energiesysteem voor iedereen. Eindrapport Inwonerraad Energie.* Publicatienummer RVO-082-2023/BR-DUZA. Den Haag: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/04/13/eindrapport-inwonerraad-energie

Schenderling, P. (2022). *Er is leven na de groei. Hoe we onze toekomst realistisch veiligstellen.* Leiden: Bot Uitgevers.

SCP & PThU (2024). *Tussen duurzaam denken en duurzaam doen. Houding, gedrag en veranderbereidheid van religieuze en niet-religieuze Nederlanders als het gaat om klimaat.* Den Haag/Utrecht: Sociaal en Cultureel Planbureau, Protestantse Theologische Universiteit. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2024/04/23/tussen-duurzaam-denken-en-duurzaam-doen

SCP (2021a). *Woningverduurzaming: willen en kunnen betekent nog niet doen. Drijfveren en ervaren barrières bij woningeigenaren.* SCP-publicatie 2021-17. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2021/04/29/woningverduurzaming

SCP (2021b). *Klimaataanpak: toekomstbepalende keuzes voor onze samenleving. De energietransitie vanuit burgerperspectief.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2021/06/22/klimaataanpak-toekomstbepalende-keuzes-voor-onze-samenleving

SCP (2022). *Mensbeelden bij beleid. Bewust worden, bespreken en bijstellen.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2022/10/20/mensbeelden-bij-beleid

SCP (2023). *Eigentijdse ongelijkheid: de postindustriële klassenstructuur op basis van vier typen kapitaal. Verschil in Nederland 2023.* SCP-publicatie 2023-3. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/03/07/eigentijdse-ongelijkheid

SCP (2024a). *Koersen op kwaliteit van de samenleving. Sociale en culturele ontwikkelingen 2024.* Herziene versie juli 2024. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2024/03/27/sociale-en-culturele-ontwikkelingen-2024

SCP (2024b). *Wensdenken helpt burgers niet. Drie valkuilen voor beleid.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2024/08/29/wensdenken-helpt-burgers-niet

SCP (2025a). *Klimaat en Samenleving. Burgerperspectieven.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2025/04/17/klimaat-en-samenleving

SCP (2025b). *Burgerperspectieven 2025. Bericht 1.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Te raadplegen via: https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2025/03/04/burgerperspectieven-2025-bericht-1

SER (2022). *Veelbelovend. Kansen en belemmeringen voor jongeren in 2021.* Verkenning 22-02. Den Haag: Sociaal-Economische Raad. Te raadplegen via: https://www.ser.nl/nl/Publicaties/veelbelovend-kansen-belemmeringen-jongeren

Smit, C., H. Boonman, J. Gerdes & Y. Araghi (2024). *De broeikasgas-voetafdruk per segment in de Nederlandse samenleving.* TNO 2024 R11717. Te raadplegen via: https://publications.tno.nl/publication/34643401/ntgGi5Qx/TNO-2024-R11717.pdf

SRA Consulting (2023). *Generatietoets toegepast bij het Klimaatfonds. Voorstel voor het Nationaal Isolatieprogramma.* Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/04/26/bijlage-2b-generatietoets-nationaal-isolatieprogramma

TNO & CBS (2024). *Energiearmoede in Nederland 2019-2023. Een overzicht van 2019 tot en met 2023 en een verdieping op onderconsumptie.* TNO 2024 R10801. Z.pl.: TNO Publiek. Bijlage 1155272 bij brief van de minister van Klimaat en Groene Groei aan de Tweede Kamer d.d. 25 juli 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 29 023 nr. 518. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/07/25/energiearmoede-in-nederland-2019-2023

TNO (2022). *Burgers over klimaatbeleid: een onderzoek naar zorgen en oplossingen.* TNO 2022 P10568. Amsterdam: TNO. Te raadplegen via: https://www.tno.nl/nl/newsroom/insights/2022/12/burgers-klimaatbeleid-onderzoek/

TNO (2023). *Effecten van fixers/energiecoaches, renovaties en witgoedregelingen. Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede.* TNO 2023 P10824. Z.pl.: eigen beheer. Te raadplegen via: https://repository.tno.nl/

TNO (2024a). *Kenmerken van effectieve energiehulp in Nederland.* TNO 2024 R11200. Z.pl.: eigen beheer. Te raadplegen via: https://www.tno.nl/nl/newsroom/2024/06/tno-onderzoek-energiehulpen/
Zie ook: https://www.milieucentraal.nl/persberichten/milieu-centraal-lanceert-energiehulpnetwerk-om-400-000-nederlandse-huishoudens-in-energiearmoede-te-helpen-1/

TNO (2024b). *Monitor ISDE 2023. Individuele woningeigenaren.* In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Z.pl.: eigen beheer. Bijlage 1129051 bij brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer d.d. 26 februari 2024 Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 847, nr. 1156. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/02/01/monitor-isde

TNO (2024c). *Monitor Nationaal Warmtefonds 2023. Individuele woningeigenaren.* In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Bijlage 1174037 bij brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening aan de Tweede Kamer d.d. 5 december 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 32 847 nr. 1233. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/12/05/kamerbrief-over-financiele-mogelijkheden-voor-woningeigenaren-en-vve-s-om-te-verduurzamen

TNO (2024d). *Verslag TNO expertsessie reflectie sociaal economische gevolgen van Klimaatfondsvoorstellen.* Bijlage 1138803 bij brief van de minister voor Klimaat en Energie aan de Tweede Kamer d.d. 15 april 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 813 nr. 1374. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/04/15/tno-reflectie-sociaaleconomische-gevolgen-klimaatfonds-mjp-2025

TNO (2024e). *Draagvlak voor klimaatbeleid. Toetsing van acceptatieprincipes in online keuze-experimenten*. TNO 2024 R10914. Z.pl.: TNO Publiek. Bijlage 1147325 bij brief van de minister voor Klimaat en Energie d.d. 10 juni 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32 813 nr. 1399. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/10/bijlage-tno-draagvlak-voor-klimaatbeleid-toetsing-van-acceptatieprincipes

TNO (2025a). *Kwalitatieve Monitor 2025*. TNO 2025 R11281. Amsterdam: TNO. Te raadplegen via: https://www.tno.nl/nl/newsroom/insights/2025/07/kwalitatieve-monitor-energiearmoede/

TNO (2025b). *Bijdragen van beroepsmatige blootstellingen aan kanker in Nederland*. TNO2025 R10144. Amsterdam: TNO. Te raadplegen via: https://publications.tno.nl/publication/34643951/s7tO3zuK/TNO-2025-R10144.pdf

TU Delft (2021). *Brede steun voor ambitieus klimaatbeleid als aan vier voorwaarden is voldaan. Resultaten van een raadpleging onder meer dan 10.000 Nederlanders over het Nederlandse klimaatbeleid.* Z.pl: eigen beheer. Te raadplegen via: https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging

Tweede Kamer (2023). *Waterbeleid. Motie van de leden De Hoop en Bromet over voorkomen dat de lage- en middeninkomens achterblijven in de minst toekomstbestendige woningen*. Tweede Kamer, 27 625, nr. 602. Te raadplegen via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27625-602.html

Tweede Kamer (2024). *Waterbeleid*. Brief van de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer d.d. 12 november 2024. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 27 625, nr. 693. Te raadplegen via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27625-693.html

Tweede Kamer (2025). *Vragen van het lid Koekkoek (Volt) aan de minister van Klimaat en Groene Groei over de herkomst van budgetten voor maatwerkafspraken (ingezonden12 december 2024); Antwoord van minister Hermans (Klimaat en Groene Groei) (ontvangen14 januari 2025)*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, Aanhangsel 1034. Te raadplegen via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20242025-1034.html

Verloove, S. (2023). 'Hoe bedrijven fiscaal voordeel kunnen halen uit verduurzaming'. In: *EY*, 3 februari 2023. Te raadplegen via: https://www.ey.com/nl_nl/insights/sustainability/hoe-bedrijven-fiscaal-voordeel-kunnen-halen-uit-verduurzaming

Verwey-Jonker (2020). *Van persoonlijke krenking tot vertrouwensbreuk. Verhalen van burgers met gebrek aan vertrouwen in instituties.* Utrecht: Verwey-Jonker Instituut. Te raadplegen via: https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/van-persoonlijke-krenking-tot-vertrouwensbreuk/

Vos, S. (2025). ‘Sterke relatie gebiedsontwikkeling en sociaaleconomische status. Investeren in woningbouw en de publieke ruimte zorgt voor welvarendere inwoners’. In: *Binnenlands Bestuur* d.d. 28 maar 2025. Te raadplegen via: https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/bouwen-en-wonen/sterke-relatie-gebiedsontwikkeling-en-sociaaleconomische

Vries de, S., A.E. Buijs, & R.P.H. Snep (2020). *Environmental Justice in The Netherlands: Presence and Quality of Greenspace Differ by Socioeconomic Status of Neighbourhoods.* In *Sustainability* 2020, 12(15), 5889. Te raadplegen via: https://doi.org/10.3390/su12155889

VRO (2024a). ‘45 miljoen beschikbaar voor verduurzaming mkb en bedrijventerreinen’. Nieuwsbericht d.d. 26 januari 2024, geraadpleegd op 1 mei 2025 via: https://www.volkshuisvestingnederland.nl/actueel/nieuws/2024/01/26/45-miljoen-beschikbaar-voor-verduurzaming-mkb-en-bedrijventerreinen

WODC (2023). *Drempels in de toegang tot het recht.* Cahier 2023-6. Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Te raadplegen via: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/06/27/tk-bijlage-4-onderzoeksrapport-wodc-drempels-in-de-toegang-tot-het-recht

WODC (2024). *Het gebruik van het Beleidskompas binnen de Rijksoverheid. Ontwikkeling evaluatiekader en eerste evaluatie Beleidskompas. Eindrapportage.* WODC-rapport 3465. Rotterdam: Erasmus Universiteit. Te raadplegen via: https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/3394

Woonbond (2024). *Meldpunt Energiealarm. Rapport stookseizoen 2023-2024.* Z.pl.: eigen beheer. Te raadplegen via: https://www.woonbond.nl/nieuws/verduurzaming-gaat-te-langzaam/

WRR (2017). *Weten is nog geen doen. Een realistisch beeld op redzaamheid.* Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Te raadplegen via: https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen

WRR (2023). *Rechtvaardigheid in klimaatbeleid. Over de verdeling van klimaatkosten.* WRR-rapport 106. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Te raadplegen via: https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/02/16/rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid

Ziegler, F. & T. Gautier (2023). *Een wereld van gemeenschappen.* Rotterdam: Lemniscaat.

BIJLAGEN

TOTSTANDKOMING

Samenstelling raadscommissie

André van der Zande, raadslid Rli en commissievoorzitter

Margreet van Gastel, extern commissielid (voormalig wethouder, zelfstandig adviseur duurzaamheid en energietransitie, vice-voorzitter van Liberaal Groen)

Reint Jan Renes, extern commissielid (Lector Psychologie voor een Duurzame Stad aan de Hogeschool van Amsterdam)

Katrien Termeer, extern commissielid (Hoogleraar bestuurskunde aan de Wageningen Universiteit)

Erik Verhoef, raadslid Rli

Samenstelling projectteam

Evert Nieuwenhuis, projectleider

Linda van Asselt, projectondersteuner

Hanneke de Bruin, projectmedewerker (inhuur augustus 2024 tot mei 2025)

Anita Bruines, projectmedewerker (tot mei 2025)

Robert Ewing, projectmedewerker (mei 2025 tot oktober 2025)

Wim Heiko Houtsma, projectmedewerker (januari 2024 tot mei 2024)

Nicole Kuijf, projectmedewerker (mei 2024 tot juli 2024)

Geraadpleegde personen en instanties

Sanne Akerboom, Universiteit van Utrecht
Lydia Baan-Hofman, Wetenschappelijke Klimaatraad
Jord van Beek, Ipsos I&O
Tim Bleeker, Vrije Universiteit
Kristina Bogner, Universiteit van Utrecht
Jan Willem Bolderdijk, Universiteit van Amsterdam
Jetske Bouwma, Planbureau voor de leefomgeving
Lea den Broeder, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Ewoud Butter, Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders
Eefje Cuppen, Rathenau Instituut
Ramy El-Dardiry, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Pien Elferink, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Koen Elzerman, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Jasper Eshuis, Erasmus University Rotterdam
Albert Faber, Wetenschappelijke Klimaatraad
Judith van de Geer, Nationaal Klimaat Platform
Michel Heijdra, Ministerie van Economische Zaken
Berend Hopman, TNO
Habib El Kaddouri, Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders
Peter Kanne, Ipsos I&O
Yvonne de Kluizenaar, Sociaal en Cultureel Planbureau
Anna Kogut, Nationaal Klimaat Platform
Nathalie de Koning, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Petra van der Kooij, Planbureau voor de Leefomgeving
Charlotte Koot, Ministerie van Economische Zaken
Maartje van de Koppel, Ipsos I&O
Chris Kuijpers, Ministerie van Economische Zaken
Jasper Lok, Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Helena Meijer, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Tamar Metze, Technische Universiteit Delft
Kim Moolenaar, Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Tine de Moor, Rotterdam School of Management, Erasmus University
Niek Mouter, Populytics
Peter Mulder, TNO
Erwin Mulders, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Roel Niessen, Ministerie van Economische Zaken
Saskia van Otterloo, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Geerte Paradies, TNO
Goda Perlaviciute, Rijksuniversiteit Groningen
Dajana Perkić, Raad voor Volksgezondheid & Samenleving
Suzanne Plugge, Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Reint Jan Renes, Hogeschool van Amsterdam
Ellen Schep, CE Delft
Erik Schmieman, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Socrates Schouten, Wageningen Universiteit
Lisette Sinkeler, Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving
Veerle Smit, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Jodine Smits, Raad voor Volksgezondheid & Samenleving

Anja Steenbekkers, Sociaal en Cultureel Planbureau
Koen Straver, TNO
Araya Sumter, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Rob Terwel, Kalavasta
Rens van Tilburg, Universiteit van Utrecht
Victor Toom, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Nina Tom, Platform31
Annelies van Velden, Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving
Annick de Vries, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
Arianne van der Wal, TNO
Felix Wolf, Nationaal Klimaat Platform
Valentijn Wösten, Wösten Juridisch Advies

Expertmeeting 19 juni 2024
Mirjam Andries, Movisie
Eveline Botter, gemeente Leiden
Christine Bleijenberg, Haagse Hogeschool
Marianne Breedijk, LEADER Zuidwest Twente
Anna Custers, Hogeschool van Amsterdam
Dick Ettema, Universiteit van Utrecht
Jamal el Ghannouti, NOC NSF
Anna Hiemstra, Pharos
Nina Huygen, Ministerie van Justitie en Veiligheid
Eric Jellema, gemeente Leiden

Expertmeeting 31 januari 2025
Lea den Broeder, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Anna Custers, Hogeschool van Amsterdam
Habib el Kaddouri, Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders
Ika van de Pas, Milieu Centraal
Kees Vendrik, Nationaal Klimaatplatform

Ambtelijke contactgroep
Lot Elshuis, Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Chaima Faiq, Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Emma Hartholt, Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Robert Parkins, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Robert Witschge, Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Externe referenten
Marianne van den Anker (mede namens andere lokale ombudsmannen), Ombudsman Rotterdam-Rijnmond
Erik Jansen, HAN University of Applied Sciences
Willem de Koster, Erasmus University Rotterdam

OVERZICHT PUBLICATIES

2025

Deelnemen zonder dogma's: werken aan leefomgevingsvraagstukken met overheidsdeelnemingen. Oktober 2025 (2024/04)

Bouwen met toekomst: werken aan woningen van duurzame materialen. Juni 2025 (Rli 2025/03)

Samen naar beter: aanbevelingen voor het rijksbeleid voor het fysieke domein in Caribisch Nederland. Juni 2025 (2025/02)

Falen en opstaan: naar een doeltreffende aanpak van problemen in de leefomgeving. Mei 2025 (Rli 2025/01)

2024

Waardevol regeren: sturen op brede welvaart. Juli 2024 (Rli 2024/04)

Met recht balanceren: juridisering in de leefomgeving. Juni 2024 (Rli 2024/03)

Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat. Juni 2024 (Rli 2024/02)

Goed gefundeerd: advies om te komen tot een nationale aanpak van funderingsproblematiek. Februari 2024 (Rli 2024/01)

2023

Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid: een probleemverkenning. December 2023 (Rli 2023/08)

De uitvoering aan zet: omgaan met belemmeringen bij de uitvoering van beleid voor de fysieke leefomgeving. December 2023 (Rli 2023/07)

Weg van de wegwerpmaatschappij. November 2023 (Rli 2023/05)

Samen werken: kiezen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen. Oktober 2023 (Rli 2023/04)

Goed water goed geregeld. Mei 2023 (Rli 2023/02)

Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's. Maart 2023 (Rli 2023/01)

2022

Financiering in transitie: naar een actieve rol van de financiële sector in een duurzame economie. December 2022 (Rli 2022/05)

Towards a sustainable food system: a position paper on the framework law. December 2022 (Rli/EEAC)

Splijtstof?: Besluiten over kernenergie vanuit waarden. September 2022 (Rli 2022/04)

Onderdak bieden: sturen op prestaties van woningcorporaties. Mei 2022 (Rli 2022/03)

Natuurinclusief Nederland: natuur overal en voor iedereen. Maart 2022 (Rli 2022/01)

2021

Boeren met toekomst. December 2021 (Rli 2021/06)

Geef richting, maak ruimte! November 2021 (Rli 2021/05)

Investeren in duurzame groei. Oktober 2021 (Rli 2021/04)

Naar een integraal bereikbaarheidsbeleid. Februari 2021 (Rli 2021/03)

Digitaal duurzaam. Februari 2021 (Rli 2021/02)

Waterstof: de ontbrekende schakel. Januari 2021 (Rli 2021/01)

2020

Toegang tot de Stad: hoe publieke voorzieningen, wonen en vervoer de sleutel voor burgers vormen. September 2020 (Rli 2020/06)

Stop bodemdaling in veenweidegebieden: het Groene Hart als voorbeeld. September 2020 (Rli 2020/05)

Groen uit de crisis. Juli 2020 (Rli 2020/04)

Verzet de wissel: naar beter internationaal reizigersvervoer per trein. Juli 2020 (Rli 2020/03)

De bodem bereikt?! Juni 2020 (Rli 2020/02)

Greep op gevaarlijke stoffen. Februari 2020 (Rli 2020/01)

Colofon

Tekstredactie
Saskia van As, Tekstkantoor Van As, Amsterdam

Infographics
Frédérik Ruys, Vizualism, Utrecht (pagina 15, 16, 17, 25, 33, 35, 51)

Fotoverantwoording
Cover: Alex Schröder
Pagina 6: Robin Utrecht / ANP / Hollandse Hoogte
Pagina 18: David Rozing / Editorial
Pagina 27: Jean-Pierre Jans / ANP / Hollandse Hoogte
Pagina 40: Berlinda van Dam / ANP / Hollandse Hoogte
Pagina 45: Ramon van Flymen / ANP
Pagina 50: Hans van Rhoon / ANP / Hollandse Hoogte

Grafisch ontwerp
Jenneke Drupsteen Grafische vormgeving, Den Haag

Publicatie Rli 2025/05
December 2025

Vertaling
Deel 1 van dit advies is vertaald in het Engels en te downloaden via http://en.rli.nl

Bronvermelding
Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (2025). Eerlijk verduurzamen: randvoorwaarden voor rechtvaardig beleid. Den Haag.

ISBN 9789083469799
NUR740

Commissariaat
voor de Media

cvdm.nl

Provincie Noord-Holland
T.a.v. de Provinciale Staten
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

INGEKOMEN 04 DEC. 2025

Per e-mail: post@noord-holland.nl, cc: [redacted]@noord-holland.nl

Datum	Onderwerp
3 december 2025	Besluit aanwijzingsprocedure regionale publieke omroep

Uw kenmerk	Ons kenmerk	Contactpersoon	Telefoonnummer
-	987812/ 1020660	[redacted]	035 7737700

Geachte leden van de Provinciale Staten,

Via deze brief informeren wij u dat het Commissariaat voor de Media (hierna: het Commissariaat) bij besluit van 2 december 2025, Stichting RTV NH opnieuw heeft aangewezen als regionale publieke omroep voor de provincie Noord-Holland, voor de periode van 1 januari 2026 tot 1 januari 2031.

In de bijlage van deze brief vindt u het besluit.

Bezwaar
Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt bezwaar maken bij het Commissariaat voor de Media. Bezwaar kan worden ingediend per e-mailbericht aan cvdm@cvdm.nl of per post (postbus 1426, 1200 BK te Hilversum).

Openbaarmaking
Het Commissariaat maakt alle besluiten openbaar door publicatie op zijn website. Het Commissariaat publiceert het bijgaande besluit, met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens en vertrouwelijke bedrijfsgegevens, over veertien dagen op zijn website.

Publicatie van deze brief en/of het bijgaande besluit
Mocht u ervoor kiezen deze brief en/of het bijgaande besluit te publiceren, bijvoorbeeld via een digitaal overzicht van ingekomen stukken, vragen wij u de handtekening onderaan deze brief en de handtekeningen onderaan het besluit weg te lakken.

Hoogachtend,
Commissariaat voor de Media

[redacted]

mr. [redacted]
Hoofd Markttoegang

Bijlage: besluit Commissariaat voor de Media

Bezoek Hoge Naarderweg 78 • 1217 AH Hilversum
Post Postbus 1426 • 1200 BK Hilversum
Contact cvdm@cvdm.nl • 035 773 77 00

Commissariaat
voor de Media

cvdm.nl

Besluit

Kenmerk: 987812 / 1020659

Betreft: aanwijzing van Stichting RTV NH als regionale publieke media-instelling voor de provincie Noord-Holland.

Het Commissariaat voor de Media (hierna: het Commissariaat),

gezien de aanvraag van Stichting RTV NH om aangewezen te worden als regionale publieke media-instelling voor de provincie Noord-Holland;

gelet op de artikelen 2.61, 2.62, 2.64 en 2.65 van de Mediawet 2008;

gelet op het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb);

gezien het advies van de Provinciale Staten van Noord-Holland;

overweegt als volgt:

A. Gevolgde procedure

1. Het Commissariaat heeft de procedure ter verkrijging van een aanwijzing als regionale publieke media-instelling voor de provincie Noord-Holland op 1 januari 2025 opengesteld door publicatie in de Staatscourant.

2. Op 17 juni 2025 heeft het Commissariaat een aanvraag ontvangen van Stichting RTV NH om opnieuw aangewezen te worden als regionale publieke media-instelling voor de provincie Noord-Holland.

3. Op grond van artikel 2.61, derde lid, van de Mediawet 2008 heeft het Commissariaat de aanvraag van Stichting RTV NH op 9 juli 2025 ter advisering toegestuurd aan de provincie Noord-Holland.

4. De Provinciale Staten van Noord-Holland hebben bij besluit van 3 november 2025 advies uitgebracht over de ingediende aanvraag van Stichting RTV NH. Het Commissariaat heeft het advies ontvangen op 10 november 2025.

B. Advies Provinciale Staten

5. De Provinciale Staten van Noord-Holland hebben, op voorstel van Gedeputeerde Staten, geadviseerd dat Stichting RTV NH voldoet aan de criteria van artikel 2.61, tweede lid, onderdeel a, b en c, van de Mediawet 2008.

C. Overwegingen Commissariaat

6. Het Commissariaat stelt voorop dat de Provinciale Staten op grond van de Mediawet 2008 advies uitbrengen over aanvragen om aangewezen te worden als regionale publieke media-instelling. De reden hiervoor is dat de Provinciale Staten het beste kunnen beoordelen of de mediaraad van een regionale publieke media-instelling representatief is voor de belangrijkste maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen in die provincie. Op grond van artikel 3:50 van de Awb kan het Commissariaat niet lichtvaardig aan een dergelijk advies voorbijgaan. Indien het advies van de Provinciale Staten zorgvuldig tot stand is gekomen, deugdelijk is gemotiveerd en het Commissariaat geen zwaarwichtige redenen ziet om van het advies af te wijken, is het bestendig beleid om dit advies te volgen.

7. Het Commissariaat stelt vast dat het advies van de provincie Noord-Holland zorgvuldig tot stand is gekomen en deugdelijk is gemotiveerd. Het Commissariaat acht geen zwaarwichtige redenen aanwezig om van het advies af te wijken. Het Commissariaat volgt daarom het advies van de Provinciale Staten van Noord-Holland.

8. Het Commissariaat stelt vast dat Stichting RTV NH voldoet aan de vereisten van artikel 2.61, tweede lid, van de Mediawet 2008 en gaat over tot aanwijzing van Stichting RTV NH als regionale publieke media-instelling voor de provincie Noord-Holland.

9. Aangezien de huidige aanwijzing van Stichting RTV NH als regionale publieke media-instelling voor de provincie Noord-Holland van rechtswege vervalt per 1 januari 2026, gaat de onderhavige aanwijzing in per 1 januari 2026.

10. Door deze aanwijzing wordt Stichting RTV NH belast met de uitvoering van de publieke media-opdracht op regionaal niveau, zoals bedoeld in artikel 2.1 van de Mediawet 2008. Het uitvoeren van deze opdracht kwalificeert de wetgever als dienst van algemeen economisch belang (DAEB). Bij de uitvoering van deze opdracht staat Stichting RTV NH, op grond van de Mediawet 2008, onder het toezicht van het Commissariaat, met inbegrip van de door Stichting RTV NH jaarlijks af te leggen financiële verantwoording.

11. Het Commissariaat wijst erop dat het media-aanbod van Stichting RTV NH in het bijzonder betrekking dient te hebben op en bestemd dient te zijn voor (de inwoners van) de provincie Noord-Holland.

D. Openbaarmaking

12. Het Commissariaat maakt op grond van artikel 3.1 van de Wet open overheid (hierna: de Woo) de volledige tekst van dit besluit openbaar door publicatie op zijn website, met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens en eventueel vertrouwelijke bedrijfsgegevens.

De publicatie vindt plaats veertien dagen nadat het besluit op de in artikel 3:41 van de Awb voorgeschreven wijze is bekendgemaakt.[1] Het Commissariaat ziet daartoe verder geen belemmering op grond van artikel 5.1 van de Woo.

E. Besluit

13. Op grond van het voorgaande besluit het Commissariaat als volgt:

    I. het Commissariaat besluit Stichting RTV NH aan te wijzen als regionale publieke media-instelling voor de verzorging van de publieke mediadiensten in de provincie Noord-Holland;

    II. het Commissariaat bepaalt dat dit besluit geldig is van 1 januari 2026 tot 1 januari 2031;

    III. het Commissariaat maakt de volledige tekst van dit besluit, veertien dagen na de voorgeschreven bekendmaking daarvan, met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens en eventueel vertrouwelijke bedrijfsgegevens, openbaar door publicatie op zijn website.

Hilversum, 2 december 2025

Commissariaat voor de Media,

[redacted]

[redacted]

drs. Amma Asante
Voorzitter

mr. Peter Eijsvoogel
Commissaris

Belanghebbenden die zich met dit besluit niet kunnen verenigen, kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt bezwaar maken bij het Commissariaat voor de Media, Postbus 1426, 1200 BK te Hilversum.

[1] dat wil zeggen door toezending aan de belanghebbenden.